Valtiovarainministeriö E-KIRJE VM2012-00193

KO Mäki Tuomo 16.02.2012
JULKINEN

Suuri valiokunta

Viite

Asia
Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan uniossa

U/E-tunnus: **EUTORI-numero: EU/2010/1900**

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa.

Osastopäällikkö, ylijohtaja Jukka Pekkarinen

Finanssineuvos Tuomo Mäki

LIITTEET Perusmuistio, KOM (2010) 774

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi

Tilastokeskus PERUSMUISTIO TK2012-00007

Hamunen Eeva (TK), Heinonen Anita(TK)

15.02.2012

Asia

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

Kokous

Tilastotyöryhmä

Liitteet Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

EU/2010/1900

U-tunnus / E-tunnus:

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Euroopan yhteisön komissio antoi 20. päivänä joulukuuta 2010 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa (KOM (2010) 774 lopullinen).

Asetusehdotuksen tavoitteena on muuttaa kesäkuun 25 päivänä 1996 annettu neuvoston asetus kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä N:o 2223/96 vastaamaan maailman laajuiseen kansantalouden tilinpitosuositukseen System of National Accounts tehtyjä muutoksia.

Asetusehdotuksen käsittely alkoi neuvoston tilastotyöryhmässä 5.4. 2011. Sen jälkeen sitä on käsitelty 12.5.2011, 31.5.2011, 22.6.2011, 12.7.2011, 20.9.2011, 11.10.2011, 3.11.2011, 23.11.2011, 15.12.2011, 17.1.2012 ja 2.2.2012. Käsittely jatkuu.

Asiakirjat:

KOM (2010) 774 lopullinen

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

Euroopan tilastojen oikeusperustana on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 338 artikla. EP ja neuvosto hyväksyvät tavallisen lainsäätämisjärjestyksen mukaisesti tarvittavat toimenpiteet unionin toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen tuottamiseksi (määräenemmistö).

Käsittelijä(t):

Valtiovarainministeriö: Tuomo Mäki (160 34948), Tilastokeskus: Ari Tyrkkö (1734 3261), Eeva Hamunen (1734 3385), Anita Heinonen (1734 3479)

Suomen kanta/ohje:

Suomi kannattaa asetuksen uudistamista, koska Euroopan kansantalouden tilinpidon tulee seurata taloudellisen toimintaympäristön muutoksia ja maailmanlaajuiseen tilinpidon suositukseen SNA:han jo tehtyjä muutoksia.

Suomi suhtautuu kuitenkin varauksellisesti siihen, mitä asioita on määritelty delegoitujen säädösten piiriin ja anoo poikkeusta eräisiin lähettämisohjelmaesityksen vaatimuksiin.

FISIMin (välilliset rahoituspalvelut) laskentamenetelmän muuttaminen ja tutkimus- ja kehittämismenojen pääomittamisen menetelmän selvittäminen Euroopan tilastojärjestelmän piirissä ovat vielä kesken. Menetelmien muuttaminen saattaa vaikuttaa bruttokansantuotteen tasoon ja siten aiheuttaa jäsenmaille omien varojen suhteellista kasvua. Sen vuoksi näitä koskevia päätöksiä ei tulisi tehdä delegoitujen säädösten menettelyllä, vaan ne vaativat perussäädösmenettelyn. Asetusta tulee muuttaa resitaalien (13-14) ja artiklan 2 kohtien (4) ja (5) kohdalla.

Delegoitujen säädösten menettelyä ei myöskään tule käyttää muutettaessa liitteessä B esitettyjen taulukoiden vapaaehtoisia elementtejä pakollisiksi, lisättäessä uusia taulukoita tai jaotteluja tai lyhennettäessä lähettämisohjelman määräaikoja. Tällaiset muutokset ovat keskeisiä ja niitä tulee käsitellä perussäädösmenettelyllä. Asetuksen resitaalia (16) ja artiklaa 3(3) tulee muuttaa tältä osin.

Tietojen lähettämisohjelmaan on tarpeen anoa poikkeusta seuraavissa kohdissa:

Pääaggregaatit, neljännesvuosittaiset, Tietojen lähettäminen 60 päivän viipeellä:

Suomi pystyy lähettämään tiedot vain 65 päivän viipeellä, koska eräät tietolähteet eivät valmistu riittävän ajoissa.

Alueittaisen arvonlisäyksen lähettäminen t+12 kk viipeellä:

Ehdotettu aikataulu edellyttää lähdetilastojen merkittävää nopeuttamista, mikä ei ole mahdollista ilman merkittäviä lisäresursseja. Suomi voi lähettää kyseiset tiedot t+18 kk viipeellä.

Pääasiallinen sisältö:

Kansantalouden tilinpidon asetus 2223/1996 on uudistettava, koska maailmanlaajuinen tilinpidon suositus SNA (System of National Accounts) on uudistettu (SNA 2008). Myös Eurooppaa koskevan kansantalouden tilinpidon tulee seurata taloudellisen toimintaympäristön muutoksia, menetelmissä tapahtunutta kehitystä sekä käyttäjien tarpeita.
Kansantalouden tilinpito on EU:ssa erityisen tärkeässä asemassa, koska sitä käytetään merkittäviin hallinnollisiin tarkoituksiin (mm. EU:n omat varat, liiallisia alijäämiä koskeva menettely, rakennerahastot) sekä jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen yhteensovittamiseen. Se tarjoaa jäsenmaiden kesken mahdollisimman yhdenmukaisen tilastopohjan Euroopan Unionin ja talous- ja rahaliiton päätöksenteolle.

Euroopan kansantalouden tilinpitoa (EKT) koskeva asetus sisältää asetustekstin lisäksi käsitteitä, määritelmiä, luokituksia ja tilinpitosääntöjä koskevan laajan menetelmäliitteen (Liite A) sekä pakollisen tietojen lähettämisohjelman (23 taulukkoa) (Liite B).

Olennaisimmat muutokset ja lisäykset EKT 95:een verrattuna liittyvät eläkkeitä koskevaan lisäinformaatioon, tutkimus- ja kehitysmenojen kirjaamiseen, varojen tilastointiin, maanpuolustuskalustohankintojen kirjaamiseen, eräisiin taloustoimiin ulkomaiden kanssa sekä eräiden tietojen nopeuttamiseen.

Uudistuksen mukaisten tietojen toimittaminen EU:lle on tarkoitus aloittaa syyskuussa 2014.

Kansallinen käsittely:

Ehdotusta on käsitelty valtiovarainministeriön asettamassa tilastoalan EU -asioiden yhteistyöryhmässä 22.3.2011.

Eduskuntakäsittely:

E-kirjelmä

Käsittely Euroopan parlamentissa:

Euroopan parlamentin vastuuvaliokunta on talous- ja raha-asioiden valiokunta.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Ehdotettu säädös on normityypiltään asetus, joka pätee yleisesti ja on kaikilta osiltaan sitova. Asetusta sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa eikä sillä ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

Asetuksen säätämään tietojen lähettämisohjelmaan on mahdollista saada poikkeuksia vuoteen 2020 saakka.

Taloudelliset vaikutukset:

Uudistuksen toteuttaminen Tilastokeskuksessa edellyttää noin 23 henkilötyövuoden työpanosta aikavälillä 2011-2014, kustannusvaikutukseltaan 1,4 milj. euroa.

Asetusehdotuksella saattaa olla välillisesti vaikutuksia Suomen maksuosuuksiin EU:n omissa varoissa, erityisesti tutkimus- ja kehitysmenojen mahdollisen uuden kirjaamistavan vuoksi. Suomen bktl-maksu voi tämän hetken arvion mukaan (2011) nousta noin 30 milj. eur.. Asiasta säädetään erikseen omia varoja koskevalla lainsäädännöllä.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

Asiasanat	tilastot, Tilastoalan EU-asioiden yhteistyöryhmä
Hoitaa	**TK, VM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, STM, TEM, TH, VNEUS, YM

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen

2010/0374 (COD)

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN TAUSTA

Hankkeen yleistavoitteena on uudistaa EKT-95 siten, että kansantalouden tilinpito Euroopan unionissa vastaa uutta taloudellista toimintaympäristöä, menetelmätutkimuksen uudistuksia ja käyttäjien tarpeita.

Siksi on tärkeää asettaa käyttöön Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa (EKT 2010).

Uudistetun EKT:n olisi oltava tarkoituksenmukainen menetelmäohjeistus, jonka avulla tuotetaan korkealaatuisia kansantalouden tilinpidon tietoja tärkeiden EU:n politiikkojen täytäntöönpanon tueksi.

Uudistuksen yhteydessä on myös tilaisuus parantaa EKT-95:n standardeja ja räätälöidä ne EU:ssa esiintyviä eri käyttötarkoituksia varten.

EKT on EU:ssa olennainen väline, sillä sitä käytetään merkittäviin hallinnollisiin tarkoituksiin (esimerkiksi omat varat, liiallisia alijäämiä koskeva menettely, rakennerahastot) sekä jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen yhteensovittamisen ja lähentymisen analysointiin.

Jotta saavutettaisiin Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa sekä Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa asetetut tavoitteet ja erityisesti talous- ja rahaliiton tavoitteet, EKT tarjoaa EU:n toimielimille, valtioille sekä taloudellisille ja sosiaalisille toimijoille yhdenmukaistettuja ja luotettavia tilastoja päätöksenteon pohjaksi.

EKT:n uudistamista on edeltänyt kansainvälisen kansantalouden tilinpitojärjestelmän (SNA 1993) uudistaminen. Uutta käsikirjaa oli työstämässä viisi kansainvälistä järjestöä (IMF, OECD, YK:n tilasto-osasto, Maailmanpankki ja Eurostat), ja uusi SNA (SNA 2008) julkaistiin vuonna 2009.

EKT on pitkälti johdonmukainen suhteessa SNA-järjestelmään, kun verrataan määritelmiä, tilinpitosääntöjä ja luokituksia. EKT eroaa kuitenkin SNA:sta tietyiltä osin, varsinkin esitysmuotonsa puolesta, joka on mukautettu Euroopan unionin käyttötarkoituksiin. Käyttötarkoitusten vuoksi tarvitaan itse asiassa tarkempia määritelmiä, luokituksia ja tilinpitosääntöjä. Toisin kuin SNA, EKT perustuu asetukseen sekä pakolliseen tietojen lähettämisohjelmaan. Asetuksen sisältämät sitovat säännöt varmistavat vertailukelpoisuuden EU:n tasolla.

2. KUULEMISET JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

EKT:n uudistuksesta on keskusteltu useissa ryhmissä:

On perustettu kansantalouden tilinpidon johtajista koostuva ohjausryhmä, joka tukee kansantalouden tilinpidon johtajien ryhmää sen tehtävissä, joita ovat

– strateginen ohjaus hankkeen onnistumisen tueksi;

– neuvojen antaminen eri hankevaiheissa;

– tärkeistä menetelmäkysymyksistä päättäminen.

Kansantalouden tilinpidon työryhmän asiantuntemus yleensäkin ja rahoitustilinpidon työryhmän asiantuntemus erityisillä aihealueilla ovat tärkeitä tekijöitä EKT-95:n uudistamista käsittelevän hankkeen onnistumisen kannalta. Kokouksissa käydyt ja kirjallisten kuulemisten avulla tapahtuneet tiiviit keskustelut olivat tarpeen hankkeen teknisen laadun takaamiseksi. Kansantalouden tilinpidon työryhmän rinnalle on perustettu EKT-95-uudistusryhmä. Sen toimintamuotona ovat kansantalouden tilinpidon työryhmän ja rahoitustilinpidon työryhmän yhteiset kokoukset, joissa tarkastellaan molempien työryhmien kannalta olennaisia kysymyksiä.

Konsistenssikysymyksiä käsittelevä EKP:n ja Eurostatin tekninen ryhmä on tarkastellut rahoitusvarojen ja muiden kuin rahoitusvarojen lohkoihin liittyvää EKT:n johdonmukaistamista.

Euroopan tilastojärjestelmää käsittelevälle komitealla on raportoitu säännöllisesti uudistusprosessin jokaisessa vaiheessa. Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteaa on informoitu säännöllisesti.

Muihin pääosastoihin, varsinkin talouden ja rahoituksen pääosastoon ja budjettipääosastoon, on oltu yhteydessä säännöllisesti.

Eurostat järjesti syyskuussa 2009 Brysselissä seminaarin, jonka aiheena oli kansantalouden tilinpito. Seminaariin osallistui käyttäjiä ja sidosryhmiä.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Jos EKT jätettäisiin uudistamatta, kansantalouden tilinpidon ja kokonaissuureiden vertailukelpoisuus heikkenisi. Vertailukelpoisuus heikkenisi ensinnäkin jäsenvaltioiden välillä, sillä uudistus tarjoaa myös tilaisuuden antaa uusia menettelysääntöjä viimeksi kuluneiden viidentoista vuoden aikana ilmaantuneista kysymyksistä. Toisaalta myös kansainvälinen vertailukelpoisuus heikkenisi, sillä SNA on uudistettu äskettäin.

EKT:n olisi jatkossakin oltava jäsenvaltioiden talouden rakenteisiin mukautettu SNA:n versio, jossa noudatetaan mahdollisimman tarkasti SNA:n rakennetta, niin että Euroopan unionin tiedot ovat vertailukelpoisia tärkeimpien kansainvälisten kumppanien laatimien tietojen kanssa.

Tilastoja käsittelevässä talous- ja rahoituskomitean alakomiteassa on keskusteltu analyysistä, joka koskee uudistetun EKT:n käyttöönoton vaikutuksia kansantalouden tilinpidon tärkeimpiin kokonaissuureisiin. Varsinainen periaatekeskustelu käydään talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa marraskuussa 2010.

3. EHDOTUKSEEN LIITTYVÄT OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

Asetuksen tavoitteena on EKT:n muuttaminen siten, että uudistetaan menetelmä yhteisten standardien, määritelmien, luokitusten ja tilinpitosääntöjen osalta sekä tarkistetaan ohjelmaa, joka koskee kyseisen menetelmän mukaisesti laadittujen tilien ja taulukoiden lähettämistä EU:n tarkoituksia varten.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 338 artikla on Euroopan tilastojen oikeusperusta. Euroopan parlamentti ja neuvosto päättävät tavallista lainsäätämisjärjestystä

noudattaen unionin toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen tuottamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Mainitussa 338 artiklassa asetetaan Euroopan tilastojen tuottamiseen liittyvät vaatimukset, joiden mukaan tilastojen laatimisessa on noudatettava puolueettomuutta, luotettavuutta, objektiivisuutta, tieteellistä riippumattomuutta, kustannustehokkuutta ja tilastosalaisuutta.

Ehdotus on sekä toissijaisuus- että suhteellisuusperiaatteen mukainen.

Toissijaisuusperiaatteen osalta voidaan todeta, että ehdotuksen tavoitteet eivät kuulu Euroopan unionin yksinomaiseen toimivaltaan eikä niitä voida saavuttaa riittävällä tavalla pelkästään jäsenvaltioiden toimin.

Jäsenvaltiot eivät voi täyttää keskeisiä laatunäkökohtia riittävässä määrin, jos käytettävissä ei ole selvää EU:n kehikkoa eli EU:n lainsäädäntöä, jossa vahvistetaan kansantalouden tilinpidossa noudatettava yhteinen menetelmä sekä lähettämisohjelma.

Tämä seikka korostuu kansantalouden tilinpidon alalla, sillä siinä käytetään kokonaissuureita moniin tarkoituksiin alueellisella ja kansallisella tasolla sekä EU:n tasolla (esimerkiksi omat varat, liiallisia alijäämiä koskeva menettely ja rakennerahastot).

Ehdotuksen tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin Euroopan unionin tasolla unionin säädöksen avulla, sillä vain komissio voi koordinoida tarvittavaa kansantalouden tilinpidon menetelmien ja tilastotietojen yhdenmukaistamista EU:n tasolla. Toisaalta jäsenvaltiot voivat järjestää tietojen keräämisen ja kansantalouden tilinpitoa koskevien vertailukelpoisten tilastojen laatimisen. Euroopan unioni voi tämän vuoksi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti.

Suhteellisuusperiaatteen osalta voidaan todeta, että tässä asetuksessa säädetään vain sen tavoitteen saavuttamisen edellyttämistä vähimmäisvaatimuksista eikä siinä mennä pidemmälle kuin on tämän vuoksi tarpeen. Siinä ei säädetä erikseen kansantalouden tilinpidon tietojen keruujärjestelyistä jäsenvaltioissa vaan ainoastaan määritellään toimitettavat tiedot, jotta varmistetaan yhdenmukainen rakenne ja aikataulu.

Ehdotettu EKT 2010:tä koskeva sääntelytapa on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus. Asetus on suositeltavampi, koska siinä sama säädös säädetään koko Euroopan unioniin, eikä jäsenvaltioille jätetä mahdollisuutta soveltaa säännöksiä epätäydellisesti tai valikoidusti. Asetus on lisäksi suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, mikä tarkoittaa, että sitä ei tarvitse saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä.

4. TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia EU:n talousarvioon.

5. LISÄTIEDOT

Ehdotettavassa säädöksessä on kyse Euroopan talousalueeseen liittyvästä asiasta. Sen vuoksi säädös olisi ulotettava koskemaan koko Euroopan talousaluetta.

2010/0374 (COD)

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 338 artiklan 1 kohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen[1],

sen jälkeen kun esitys lainsäätämisjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi on toimitettu kansallisille parlamenteille,

ottavat huomioon Euroopan keskuspankin lausunnon[2],

noudattavat tavallista lainsäätämisjärjestystä[3],

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Jäsenvaltioiden kansantalouksien sekä talous- ja rahaliiton, jäljempänä ’EMU’, seurantaan tarvitaan kunkin jäsenvaltion tai alueen taloudellisen tilanteen rakennetta ja kehitystä koskevia vertailukelpoisia, ajanmukaisia ja luotettavia tietoja.

(2) Komission olisi osallistuttava jäsenvaltioiden kansantalouksien ja EMUn seurantaan, ja sen olisi erityisesti tiedotettava neuvostolle säännöllisesti jäsenvaltioiden edistymisestä EMUn yhteydessä asetettujen jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämisessä.

(3) Unionin kansalaiset tarvitsevat talouden tilinpitoa perusvälineeksi jäsenvaltion tai alueen taloudellisen tilanteen arvioimista varten. Vertailukelpoisuuden vuoksi tällaiset tilinpidot olisi laadittava yhtenäisten ja yksiselitteisten periaatteiden mukaisesti.

(4) Komission olisi käytettävä kansantalouden tilinpidon kokonaissuureita unionin hallinnollisissa laskelmissa ja erityisesti talousarviolaskelmissa.

(5) Vuonna 1970 julkaistiin hallinnollinen asiakirja ”Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä – EKT”, joka kattoi tämän asetuksen alueen ja joka oli Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston yksin ja omalla vastuullaan laatima. Tämä asiakirja oli

---

1 EUVL C […], […], s. […].
2 EUVL C […], […], s. […].
3 EUVL C […], […], s. […].

tulos Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston useiden vuosien työstä yhdessä jäsenvaltioiden kansallisten tilastointilaitosten kanssa sellaisen kansantalouden tilinpitojärjestelmän laatimiseksi, joka soveltuisi yhteisön talous- ja sosiaalipolitiikan tarpeisiin. Järjestelmä oli yhteisön versio Yhdistyneiden Kansakuntien kansantalouden tilinpitojärjestelmästä, jota oli siihen saakka käytetty yhteisössä. Vuonna 1979 julkaistiin toinen painos alkuperäistekstin ajanmukaistamiseksi[4].

(6) Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä yhteisössä 25 päivänä kesäkuuta 1996 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2223/96[5] vahvistettiin unionin talous-, sosiaali- ja aluepolitiikan tarpeisiin soveltuva kansantalouden tilinpitojärjestelmä. Se on pitkälti johdonmukainen suhteessa Yhdistyneiden Kansakuntien tilastokomission helmikuussa 1993 hyväksymään kansainväliseen kansantalouden tilinpitojärjestelmään, jäljempänä ’SNA 1993’, jonka tarkoituksena on varmistaa kaikkien Yhdistyneiden Kansakuntien jäsenvaltioiden tulosten vertailukelpoisuus maailmanlaajuisesti.

(7) SNA 1993 -järjestelmää päivitettiin, kun Yhdistyneiden Kansakuntien tilastokomissio hyväksyi helmikuussa 2009 uuden kansantalouden tilinpitojärjestelmän, jäljempänä ’SNA 2008’, jonka tavoitteena on mukauttaa kansantalouden tilinpitoa siten, että siinä otetaan paremmin huomioon uusi taloudellinen toimintaympäristö, menetelmätutkimuksen edistyminen ja käyttäjien tarpeet.

(8) Tapahtuneen kehityksen huomioon ottaminen edellyttää asetuksella (EY) N:o 2223/96 perustetun Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän, jäljempänä ’EKT-95’, uudistamista siten, että kyseinen järjestelmä on jäsenvaltioiden talouden rakenteisiin mukautettu SNA 2008:n versio, niin että unionin tiedot ovat vertailukelpoisia unionin tärkeimpien kansainvälisten kumppanien laatimien tietojen kanssa.

(9) Ympäristö- ja sosiaalitilinpidossa olisi kiinnitettävä huomiota komission 20 päivänä elokuuta 2009 antamaan ”BKT ja muut indikaattorit – Edistyksen mittaaminen muuttuvassa maailmassa” -tiedonantoon Euroopan parlamentille ja neuvostolle[6]. Siksi voidaan tarvita uusia menetelmätutkimuksia ja tietojen testauksia.

(10) Tällä asetuksella perustettava uudistettu Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä, jäljempänä ’EKT 2010’, sisältää menetelmän ja lähettämisohjelman (jossa määritetään ne tilit ja taulukot, jotka kaikkien jäsenvaltioiden on toimitettava säädetyissä määräajoissa). Komission olisi asetettava kyseiset tilit ja taulukot määräpäivinä käyttäjien saataville erityisesti taloudellisen lähentymisen seurantaa varten ja jäsenvaltioiden talouspolitiikkojen tiiviin yhteensovittamisen varmistamiseksi.

(11) EKT 2010 korvaa asteittain kaikki muut järjestelmät, ja se muodostaa yhteisten standardien, määritelmien, luokitusten ja tilinpitosääntöjen muodostaman viitekehyksen, joka on tarkoitettu jäsenvaltioiden tilien laatimiseen unionin tarpeisiin ja jonka avulla on mahdollista saavuttaa tuloksia, jotka ovat vertailukelpoisia jäsenvaltioiden välillä.

---

4 ”Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä – EKT”. Toinen painos. Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto. Luxemburg, 1979.

5 EYVL L 310, 30.11.1996, s. 1.

6 KOM(2009) 433 lopullinen.

(12) Yhteisestä tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistöstä (NUTS) 26 päivänä toukokuuta 2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1059/2003[7] mukaisesti kaikissa jäsenvaltioiden komissiolle toimittamissa tilastoissa, jotka on jaoteltu alueellisten yksiköiden mukaan, on käytettävä NUTS-luokitusta. Jotta laadittaisiin vertailukelpoisia aluetilastoja, alueelliset yksiköt olisi näin ollen määriteltävä NUTS-luokituksen mukaisesti.

(13) On perustettu työryhmä, jonka tehtävänä on tarkastella lähemmin välillisten rahoituspalvelujen (FISIM) käsittelyä kansantalouden tilinpidossa. Työryhmän havainnot huomioon ottaen voi olla tarpeen muuttaa välillisten rahoituspalvelujen laskenta- ja kohdentamismenetelmää antamalla delegoitu säädös ennen vuoden 2012 loppua, jotta saadaan luotettavampia tuloksia.

(14) Tutkimus- ja kehittämismenot ovat luonteeltaan investointeja, ja ne olisi sen vuoksi kirjattava kiinteän pääoman muodostuksena. Kiinteän pääoman muodostuksena kirjattavien tietojen muoto on kuitenkin määritettävä antamalla delegoitu säädös, kun tietojen luotettavuudesta on saatu riittävä varmuus, joka perustuu kehitettävien lisätaulukoiden avulla tehtyyn testaukseen.

(15) Selvityksiä ja kehitystyötä on jatkettava, etenkin BKT:een ja muihin indikaattoreihin sekä Eurooppa 2020 -strategiaan liittyvien kysymysten osalta, ja tuolloin on pyrittävä kehittämään kattavampi lähestymistapa hyvinvoinnin ja edistyksen mittaamista varten, jotta voidaan tukea älykkään, kestävän ja osallistavan talouden edistämistä. Selvitysten ja kehitystyön avulla on mahdollista parantaa tietojen saatavuutta, siirtoa ja laatua sekä menetelmiä ja valmistautua siten tulevaan kehitykseen.

(16) Komissiolle olisi siirrettävä valta hyväksyä säädösvallan siirron nojalla annettavia delegoituja säädöksiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti tämän asetuksen liitteiden muuttamiseksi. On erityisen tärkeää, että komissio asiaa valmistellessaan toteuttaa asianmukaiset kuulemiset, myös asiantuntijatasolla.

(17) Tämän asetuksen täytäntöönpano saattaa vaatia huomattavia mukautuksia kansallisiin tilastojärjestelmiin, ja sen vuoksi komissio voi myöntää jäsenvaltioille poikkeuksia.

(18) Tämän asetuksen täytäntöönpanemiseksi tarvittavista toimenpiteistä olisi päätettävä menettelystä komissiolle siirrettyä täytäntöönpanovaltaa käytettäessä 28 päivänä kesäkuuta 1999 tehdyn neuvoston päätöksen 1999/468/EY[8] mukaisesti.

(19) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa tämän asetuksen tavoitetta eli uudistetun Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän (EKT 2010) laatimista, vaan se voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi toteuttaa toimenpiteitä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarpeen.

---

[7] EUVL L 154, 21.6.2003, s. 1.
[8] EYVL L 184, 17.7.1999, s. 23.

(20) Euroopan tilastoja koskevalla 11 päivänä maaliskuuta 2009 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EY) N:o 223/2009[9] perustettua, Euroopan tilastojärjestelmää käsittelevää komiteaa on kuultu.

(21) Marraskuun 13 päivänä 2006 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2006/856/EY[10] perustettua raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteaa sekä markkinahintaisen bruttokansantulon yhdenmukaistamisesta 15 päivänä heinäkuuta 2003 annetulla neuvoston asetuksella (EY, Euratom) N:o 1287/2003 (”BKTL-asetus”)[11] perustettua BKTL-komiteaa on kuultu,

OVAT HYVÄKSYNEET TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Kohde

1. Tällä asetuksella perustetaan Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä 2010, jäljempänä ’EKT 2010’.

2. EKT 2010:ssä vahvistetaan

   a) menetelmä (liite A), joka koskee yhteisiä standardeja, määritelmiä, luokituksia ja tilinpitosääntöjä ja jota on käytettävä tilien ja taulukoiden laatimiseen vertailukelpoisin perustein Euroopan unionin tarpeisiin ja 3 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukaisten tulosten laatimiseen;

   b) ohjelma (liite B), jossa esitetään määräajat, joihin mennessä jäsenvaltioiden on siirrettävä komissiolle (Eurostatille) a alakohdassa tarkoitetun menetelmän mukaisesti laadittavat tilit ja taulukot.

3. Tätä asetusta sovelletaan 5 ja 12 artikla huomioon ottaen kaikkiin unionin säädöksiin, joissa viitataan EKT:hen tai sen määritelmiin.

4. Tämä asetus ei velvoita jäsenvaltioita laatimaan omiin tarpeisiinsa tarkoitettuja tilejä EKT 2010:n mukaisesti.

2 artikla

Menetelmä

1. Tämän asetuksen 1 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettu EKT 2010:n laatimisessa käytettävä menetelmä esitetään liitteessä A.

2. Komissio voi hyväksyä EKT 2010:n menetelmää koskevat muutokset, jotka on tarkoitettu sen sisällön täsmentämiseen ja parantamiseen, antamalla delegoituja säädöksiä 7, 8 ja 9 artiklan mukaisesti sillä edellytyksellä, ettei niillä muuteta

---

9 EUVL L 87, 31.3.2009, s. 164.
10 EUVL L 332, 30.11.2006, s. 21.
11 EUVL L 181, 19.7.2003, s. 1.

peruskäsitteitä, ettei niiden täytäntöönpano edellytä lisävaroja ja ettei niiden soveltaminen aiheuta omien varojen kasvua.

3. Jos EKT 2010:n tilinpitosääntöjen asianmukaisesta soveltamisesta on epäselvyyttä, asianomaisen jäsenvaltion on pyydettävä selvitys komissiolta (Eurostatilta). Komissio (Eurostat) tutkii asian viipymättä ja ilmoittaa pyydettyä selvitystä koskevasta päätöksestään asianomaiselle jäsenvaltiolle.

4. Jäsenvaltioiden on suoritettava välillisten rahoituspalvelujen (FISIM) laskenta ja kohdentaminen kansantalouden tilinpidossa liitteessä A selostetun menetelmän mukaisesti. Komissio voi ennen vuoden 2012 loppua säätää välillisten rahoituspalvelujen laskenta- ja kohdentamismenetelmästä antamalla delegoituja säädöksiä 7, 8 ja 9 artiklan mukaisesti.

5. Jäsenvaltioiden on kirjattava tutkimus- ja kehittämismenot kiinteän pääoman muodostuksena. Komissio voi 7, 8 ja 9 artiklan mukaisesti antaa delegoituja säädöksiä kiinteän pääoman muodostuksena kirjattavien tietojen luotettavuuden varmistamiseksi. Näissä delegoiduissa säädöksissä on määritettävä kyseisten tietojen muoto.

3 artikla

Tietojen siirto komissiolle

1. Jäsenvaltioiden on siirrettävä komissiolle (Eurostatille) liitteessä B esitetyt tilit ja taulukot kullekin taulukolle säädetyssä määräajassa.

   Komissio antaa Euroopan tilastojärjestelmää käsittelevää komiteaa kuultuaan Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen 6 artiklan mukaisesti myönnettyjen poikkeusten soveltamisesta viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2018 sen arvioimiseksi, ovatko poikkeukset edelleen perusteltuja.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä asetuksessa säädetyt tiedot ja metatiedot komissiolle (Eurostatille) komission (Eurostatin) ilmoittaman tiedonsiirtostandardin mukaisesti.

   Tiedot on siirrettävä tai ladattava sähköisesti komission (Eurostatin) keskitettyyn tietojen vastaanottopisteeseen.

3. Komissio antaa 7, 8 ja 9 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan tai täydennetään liitteessä B esitettyjä taulukoita ja määräaikoja menetelmien, talouden ja tekniikan kehityksen huomioon ottamiseksi. Kyseiset säädökset perustuvat erityisesti komission suorittamaan arviointiin jäsenvaltioiden toimittamista vapaaehtoisista tutkimuksista tai lähettämistä tiedoista. Arvioinnissa komissio ottaa asianmukaisesti huomioon hyödyt tietojen saatavuudesta suhteessa niiden keruukustannuksiin ja vastausrasitteeseen.

4 artikla

Laadun arviointi

1. Tämän asetuksen soveltamiseksi toimitettaviin tietoihin sovelletaan asetuksen (EY) N:o 223/2009 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja laatukriteerejä.

2. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle (Eurostatille) selvitys 3 artiklan mukaisesti toimitettujen tietojen laadusta.

3. Sovellettaessa 1 kohdassa tarkoitettuja laatukriteerejä tietoihin, jotka kuuluvat tämän asetuksen soveltamisalaan, laatuselvitysten yksityiskohtaiset soveltamissäännöt, rakenne ja aikaväli määritellään 10 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen.

4. Komissio (Eurostat) arvioi toimitettujen tietojen laadun.

5 artikla

Voimaantulon ja ensimmäisen tietojensiirron ajankohta

1. EKT 2010:tä sovelletaan ensimmäisen kerran liitteen B mukaisesti laadittuihin, syyskuussa 2014 lähetettäviin tietoihin.

2. Tiedot toimitetaan komissiolle (Eurostatille) liitteessä B vahvistettujen määräaikojen mukaisesti.

3. Edellä olevan 1 kohdan mukaisesti, ennen EKT 2010:n mukaista ensimmäistä siirtoa, jäsenvaltiot toimittavat edelleen komissiolle (Eurostatille) EKT-95:n mukaisesti laaditut tilit ja taulukot.

4. Komissio tarkastaa yhdessä asianomaisen jäsenvaltion kanssa, että tätä asetusta sovelletaan ja antaa tarkastusten tulokset tämän asetuksen 10 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulle komitealle sanotun kuitenkaan rajoittamatta neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000[12] 19 artiklan soveltamista.

6 artikla

Poikkeukset

1. Komissio voi 10 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen myöntää jäsenvaltioille 1 päivään tammikuuta 2020 saakka poikkeuksia tämän asetuksen soveltamisesta, jos tämän asetuksen soveltaminen edellyttää huomattavia mukautuksia kansalliseen tilastojärjestelmään.

2. Asianomaisen jäsenvaltion on tätä varten esitettävä komissiolle asianmukaisesti perusteltu pyyntö viimeistään kolmen kuukauden kuluttua tämän asetuksen voimaantulosta.

7 artikla

Siirretyn säädösvallan käyttäminen

[12] EYVL L 130, 31.5.2000, s. 1.

1. Siirretään komissiolle viiden vuoden ajaksi tämän asetuksen voimaantulosta lukien valta antaa 2 artiklan 2, 4 ja 5 kohdassa ja 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja delegoituja säädöksiä. Komissio esittää siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään kuusi kuukautta ennen viiden vuoden kauden päättymistä. Säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto peruuta siirtoa 8 artiklan mukaisesti.

2. Heti kun komissio on hyväksynyt delegoidun säädöksen, se antaa säädöksen tiedoksi samanaikaisesti Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

3. Komissiolle siirrettyyn valtaan antaa delegoituja säädöksiä sovelletaan 8 ja 9 artiklassa säädettyjä ehtoja.

8 artikla

Säädösvallan siirron peruuttaminen

1. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi peruuttaa 2 artiklan 2, 4 ja 5 kohdassa ja 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun säädösvallan siirron.

2. Toimielin, joka on aloittanut sisäisen menettelyn päättääkseen, peruuttaako se säädösvallan siirron, pyrkii ilmoittamaan asiasta toiselle toimielimelle ja komissiolle kohtuullisessa ajassa ennen lopullisen päätöksen tekemistä sekä ilmoittaa samalla, mitä siirrettyä säädösvaltaa mahdollinen peruuttaminen koskee, ja mainitsee peruuttamisen syyt.

3. Peruuttamispäätöksellä lopetetaan päätöksessä mainittu säädösvallan siirto. Päätös tulee voimaan joko välittömästi tai jonakin myöhempänä, siinä mainittuna päivänä. Päätös ei vaikuta aiemmin annettujen delegoitujen säädösten voimassaoloon. Se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

9 artikla

Delegoitujen säädösten vastustaminen

1. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat vastustaa delegoitua säädöstä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun säädös on annettu tiedoksi.

   Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta määräaikaa pidennetään kahdella kuukaudella.

2. Jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole 1 kohdassa tarkoitetun määräajan päättyessä vastustanut delegoitua säädöstä, delegoitu säädös julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ja se tulee voimaan siinä mainittuna päivänä.

   Delegoitu säädös voidaan julkaista *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ja se voi tulla voimaan ennen määräajan päättymistä, jos Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat molemmat ilmoittaneet komissiolle aikomuksestaan olla vastustamatta säädöstä.

3. Jos Euroopan parlamentti tai neuvosto vastustaa delegoitua säädöstä, se ei tule voimaan. Säädöstä vastustava toimielin esittää syyt, miksi se vastustaa delegoitua säädöstä.

10 artikla

Komitea

1. Komissiota avustaa Euroopan tilastojärjestelmää käsittelevä komitea.

2. Jos tähän kohtaan viitataan, sovelletaan päätöksen 1999/468/EY 5 ja 7 artiklaa ottaen huomioon mainitun päätöksen 8 artiklan säännökset.

Päätöksen 1999/468/EY 5 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu määräaika vahvistetaan kolmeksi kuukaudeksi.

11 artikla

Yhteistyö muiden komiteoiden kanssa

1. Komissio pyytää kaikista raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitean toimivaltaan liittyvistä kysymyksistä tämän komitean lausunnon päätöksen 2006/856/EY 2 artiklan mukaisesti.

2. Komissio toimittaa asetuksella (EY, Euratom) N:o 1287/2003 perustetulle BKTL-komitealle kaikki tämän asetuksen täytäntöönpanoa koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi.

12 artikla

Siirtymäsäännökset

1. Poiketen siitä, mitä 1 artiklan 3 kohdassa ja 5 artiklassa säädetään, talousarviota ja omia varoja varten voimassa oleva asetuksen (EY, Euratom) N:o 1287/2003 1 artiklan 1 kohdan ja siihen viittaavien oikeussäädösten, erityisesti asetuksen (EY, Euratom) N:o 1150/2000 ja neuvoston asetuksen (ETY, Euratom) N:o 1553/89[13], mukainen Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmä on EKT-95 niin kauan kuin neuvoston päätös 2007/436/EY, Euratom[14] on voimassa.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa säädetään, alv:oon perustuvan oman varan määrittämistä varten jäsenvaltiot voivat sellaisissa tapauksissa, joissa vaadittuja EKT-95:n mukaisia yksityiskohtaisia tietoja ei ole saatavilla, käyttää EKT 2010:een perustuvia tietoja niin kauan kuin päätös 2007/436/EY, Euratom on voimassa.

---

[13] EYVL L 155, 7.6.1989, s. 9.
[14] EUVL L 163, 23.6.2007, s. 17.

13 artikla

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä […] päivänä […]kuuta […].

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 01

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 1: YLEISPIIRTEET JA PERUSPERIAATTEET

YLEISPIIRTEET

1.01 Euroopan kansantalouden tilinpidon ja aluetilinpidon järjestelmä, jäljempänä ’EKT 2010’ tai ’EKT’, on kansainvälisesti yhteensopiva tilinpitokehikko, joka kuvaa systemaattisesti ja yksityiskohtaisesti koko taloutta (toisin sanoen maata, aluetta tai maaryhmää), sen rakenneosia ja sen suhteita muihin kansantalouksiin.

1.02 EKT 2010:n edeltäjä EKT-95 julkaistiin vuonna 1996. EKT 2010:n käsikirja on rakenteeltaan samanlainen kuin EKT-95 ensimmäisten kolmentoista luvun osalta. Niiden jälkeen on yksitoista uutta lukua, joissa käsitellään sellaisia järjestelmän puolia, jotka kuvastavat nykyajan kansantalouksien mittaamisessa sekä EKT-95:n käytössä tapahtunutta kehitystä Euroopan unionissa (EU).

1.03 Käsikirja on rakenteeltaan seuraavanlainen: Luvussa 1 selostetaan järjestelmän peruspiirteet ja käsitteet, esitetään EKT:n periaatteet ja määritetään olennaiset tilastoyksiköt ja niiden ryhmittelyt. Luvussa on tilikokonaisuutta koskeva yleisesittely sekä lyhyt selostus, jossa esitetään pääaggregaatit, tarjonta- ja käyttötaulukoiden merkitys ja panos-tuotoskehikko. Luvussa 2 esitetään kansantalouden mittaamisessa käytetyt institutionaaliset yksiköt ja selostetaan, miten kyseiset yksiköt luokitellaan sektoreihin ja muihin ryhmiin analyysitarkoituksia varten. Luvussa 3 selostetaan kaikki järjestelmään kuuluvat taloustoimet, jotka koskevat tuotteita (tavaroita ja palveluita) sekä valmistamattomia varoja. Luvussa 4 kuvataan kaikki sellaiset kansantalouteen kuuluvat taloustoimet, jotka liittyvät tulojen ja varallisuuden jakoon ja uudelleenjakoon kansantaloudessa. Luvussa 5 on selostus kansantaloudessa esiintyvistä rahoitustaloustoimista. Luvussa 6 käsitellään muutoksia, joita hinnanmuutokset tai muut kuin taloudelliset tapahtumat voivat aiheuttaa varojen arvoon. Luvun 7 aiheena ovat varallisuustaseet sekä varojen ja velkojen luokitusjärjestelmä. Luvussa 8 esitetään tilikokonaisuus sekä kuhunkin tiliin liittyvät tasapainoerät. Luvussa 9 on selostus tarjonta- ja käyttötaulukoista sekä niiden merkityksestä mitattujen kansantalouden tulojen, tuotoksen ja menojen yhteensovittamisessa. Siinä kuvataan myös panos-tuotostaulukot, jotka voidaan johtaa tarjonta- ja käyttötaulukoista. Luvussa 10 selostetaan tilien nimellisarvoihin yhteydessä olevien hinta- ja volyymimittarien käsiteperusta. Luvussa 11 on selostus väestö- ja työmarkkinamittareista, joita voidaan käyttää kansantalouden tilinpidon mittarien kanssa taloudellisen analyysin välineinä. Luvussa 12 kuvataan lyhyesti neljännesvuositilinpito ja sen merkittävimmät erot vuositilinpitoon verrattuna.

1.04 Luvussa 13 käsitellään aluetilinpidon laadintaan liittyviä tavoitteita, käsitteitä ja muita kysymyksiä. Luku 14 koskee rahoituksen välittäjien tuottamien ja nettokorkotuloilla rahoitettujen rahoituspalvelujen mittaamista; luku on tulos vuosia kestäneestä jäsenvaltioiden tutkimus- ja kehitystyöstä, jossa on tähdätty luotettavaan ja yhdenmukaiseen mittaamiseen kaikissa jäsenvaltioissa. Luvussa 15 käsitellään sopimuksia, leasingsopimuksia ja lisenssejä, sillä niiden merkitys kansantalouden tilinpidossa kasvaa koko ajan. Luvuissa 16 ja 17 selostetaan, miten vakuutukset, sosiaalivakuutus ja eläkkeet käsitellään kansantalouden tilinpidossa ottaen huomioon, että väestön ikääntymisen myötä uudelleenjakokysymykset tulevat entistä

merkityksellisemmiksi. Luku 18 kattaa ulkomaiden tilit eli maksutasejärjestelmän tilejä vastaavat kansantalouden tilinpidon tilit. Euroopan unionin tilinpitoa käsittelevä luku 19 on myös uusi. Se koskee niitä kansantalouden tilinpidon näkökohtia, joiden osalta EU:n institutionaaliset ja kaupankäynnin järjestelyt edellyttävät yhdenmukaistamista. Luvun 20 aiheena ovat julkisyhteisöjen sektorin tilit. Aihealue on merkittävä, sillä jäsenvaltioiden julkisen talouden vakauteen liittyvät kysymykset ovat EU:ssa edelleen ratkaisevan tärkeitä talouspolitiikan kannalta. Luvussa 21 käsitellään kansantalouden tilinpidon ja liikekirjanpidon välisiä yhteyksiä. Niiden merkitys korostuu, sillä monikansallisten yritysten BKT-osuus kasvaa kaikissa maissa. Satelliittitilien ja varsinaisen kansantalouden tilinpidon välinen suhde on aiheena luvussa 22. Luvut 23 ja 24 on tarkoitettu viiteaineistoksi: luvussa 23 määritetään EKT 2010:ssä käytetyt sektoreiden, toimialojen ja tuotteiden luokitukset, ja luvussa 24 määritetään täydelliset tilikokonaisuudet kutakin sektoria varten.

1.05 EKT 2010 on pitkälti yhdenmukainen maailmanlaajuisten kansantalouden tilinpito-ohjeiden eli vuoden 2008 kansantalouden tilinpidon (SNA 2008) kanssa. Yhdistyneet Kansakunnat, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), Euroopan yhteisöjen tilastotoimisto (Eurostat), Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö (OECD) ja Maailmanpankki ovat tuottaneet nämä ohjeet yhteisvastuullisesti. EKT 2010 keskittyy EU:ssa vallitseviin olosuhteisiin ja tietotarpeisiin. SNA 2008:n tavoin EKT 2010 on yhtenäistetty monissa muissa sosiaali- ja taloustilastoissa käytettävien käsitteiden ja luokitusten kanssa. Esimerkkejä tästä ovat työllisyystilastot, teollisuustilastot ja ulkomaankauppatilastot. EKT 2010:tä voidaan sen vuoksi käyttää EU:n ja sen jäsenvaltioiden sosiaali- ja taloustilastojen keskeisenä viitekehyksenä.

1.06 EKT-kehikko koostuu kahdesta pääasiallisesta taulukkokokonaisuudesta:

a) institutionaalisten sektoreiden tilit;

b) panos-tuotoskehikko ja toimialoittaiset tilit.

1.07 Sektoritilit tarjoavat institutionaalisten sektoreiden mukaisen systemaattisen kuvauksen taloudellisen prosessin eri vaiheista: tuotannosta, tulonmuodostuksesta, tulonjaosta, tulojen uudelleenjaosta, tulonkäytöstä sekä rahoitus- ja muun varallisuuden muodostuksesta. Sektoritileihin sisältyvät myös varallisuustaseet, jotka kuvaavat varojen, velkojen ja nettovarallisuuden varantoja tilinpitojakson alussa ja lopussa.

1.08 Tarjonta- ja käyttötaulukoihin pohjautuva panos-tuotoskehikko kuvaa yksityiskohtaisemmin tuotantoprosessia (kustannusrakennetta, tulonmuodostusta ja työllisyyttä) sekä tavaroiden ja palvelujen virtoja (tuotantoa, tuontia, vientiä, kulutusta, välituotekäyttöä ja pääoman muodostusta tuoteryhmittäin). Tähän kehikkoon nivoutuu kaksi tärkeää tilien laadinnan ominaispiirrettä. Toimialalla syntyneiden tulojen summa on yhtä kuin kyseisen toimialan tuottama arvonlisäys, ja tarjonta on jokaisen tuotteen tai tuoteryhmän osalta yhtä suuri kuin kysyntä.

1.09 EKT sisältää väestön ja työllisyyden käsitteet. Nämä käsitteet liittyvät sektoritileihin, toimialoittaisiin tileihin sekä tarjonta- ja käyttökehikkoon.

1.10 EKT 2010 ei rajoitu vuosittaiseen kansantalouden tilinpitoon, vaan sitä sovelletaan myös neljännesvuositilinpitoon sekä lyhyempien ja pitempien jaksojen tilinpitoon. Sitä sovelletaan myös aluetilinpitoon.

1.11 EKT on laadittu SNA:n rinnalle, sillä kansantalouden tilinpidon tiedoilla on EU:ssa erityisiä käyttötarkoituksia. EU:n jäsenvaltioiden vastuulla on laatia ja esittää oma kansantalouden tilinpito, joka antaa kuvan valtion taloudellisesta tilanteesta. Lisäksi jäsenvaltiot laativat tilejä, jotka esitetään komissiolle (Eurostat) osana säädettyä tietojen lähettämisohjelmaa ja joita käytetään unionissa tärkeisiin sosiaali-, talous- ja finanssipoliittisiin tarkoituksiin. Niitä käytetään esimerkiksi, kun määritetään jäsenvaltioiden maksuosuudet EU:n talousarvioon neljännen oman varan yhteydessä, kun myönnetään rakennerahastojen ohjelman kautta apua EU:n alueille ja kun seurataan jäsenvaltioiden taloudellista toimintakykyä liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ja vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa.

1.12 Jotta maksut ja tuet jaettaisiin käyttämällä ehdottoman yhdenmukaisesti laadittuja ja esitettyjä lukuja, näihin tarkoituksiin käytettävät taloustilastot on laadittava samojen käsitteiden ja sääntöjen mukaisesti. EKT on asetus, jossa määritetään, mitä sääntöjä, sopimuksia, määritelmiä ja luokituksia jäsenvaltioissa on noudatettava laadittaessa tämän asetuksen liitteessä B esitettyyn tietojen lähettämisohjelmaan kuuluvaa kansantalouden tilinpitoa.

1.13 EU:ssa käytettyyn maksu- ja tukijärjestelmään kytkeytyy erittäin suuria rahamääriä, ja sen vuoksi on tärkeää, että mittausjärjestelmää sovelletaan yhdenmukaisesti jokaisessa jäsenvaltiossa. Näin ollen on tärkeää noudattaa varovaista lähestymistapaa ja välttää malleihin perustuvia menettelyjä kansantalouden mittaimien estimoinnissa, kun kyse on sellaisista estimaateista, joita ei voida havainnoida suoraan markkinoilla.

1.14 EKT:n käsitteet ovat useissa tapauksissa selvempiä ja täsmällisempiä kuin SNA:n, jotta kansantalouden tilinpidosta johdetut jäsenvaltioiden luvut olisivat keskenään mahdollisimman yhdenmukaiset. Luotettavia ja yhdenmukaisia estimaatteja koskeva ensisijainen vaatimus on johtanut siihen, että on määritetty kansantalouden ydintilinpito EU:ta varten. Jos mittaaminen ei ole tarpeeksi yhdenmukaista kaikissa jäsenvaltioissa, viimeksi mainitut estimaatit sisällytetään yleensä niin sanottuihin ydintilinpidon ulkopuolisiin tileihin, joihin kuuluu lisätaulukkoja ja satelliittitilejä.

1.15 EU:ssa on pidetty parempana noudattaa EKT 2010:ssä varovaista lähestymistapaa esimerkiksi eläkevastuiden alalla. Niiden mittaamisesta olisi taloudellisen analyysin kannalta paljon hyötyä, mutta varovaisuutta on pakko noudattaa, sillä EU:ssa tilinpidolta vaaditaan ennen kaikkea ajallista ja paikallista yhtenevyyttä.

Globalisaatio

1.16 Yhä globaalimmaksi käyvä taloudellinen toiminta on lisännyt kaikentyyppistä kansainvälistä kauppaa ja tuonut maille uusia haasteita, kun nämä laativat kansantaloutensa tilinpidon. Globalisaatio on dynaaminen ja monitahoinen prosessi, jossa kansallisten varojen kansainvälinen liikkuvuus kasvaa ja toisaalta kansantaloudet tulevat entistä riippuvaisemmiksi toisistaan. Globalisaatio aiheuttaa kansantalouden tilinpitoon mahdollisesti eniten mittausongelmia siksi, että monikansallisten yritysten suorittamien kansainvälisten taloustoimien osuus kasvaa, kun emoyritysten, tytäryhtiöiden ja sivuliikkeiden välillä toteutetaan rajatylittäviä taloustoimia. Ratkaistavana on myös muita tietoihin liittyviä haasteita, jotka voidaan yksilöidä seuraavasti:

1) Sivuliikkeiden välinen siirtohinnoittelu (tuonnin ja viennin arvottaminen);

2) Lisääntynyt sopimustuotanto, jonka yhteydessä tavaroilla käydään kansainvälistä kauppaa ilman omistuksen vaihtumista (jalostettaviksi tarkoitetut tavarat), ja kaupankäynti;

3) Internetin välityksellä käytävä kansainvälinen kauppa sekä yritysten että kotitalouksien osalta;

4) Henkisten omaisuusvarojen maailmanlaajuinen kauppa ja käyttö;

5) Ulkomailla työskentelevät työntekijät, jotka lähettävät huomattavia rahamääriä perheelle kotimaahan (työntekijöiden rahalähetykset, osa henkilökohtaisista tulonsiirroista);

6) Monikansallisten yritysten kansainvälinen toimintarakenne, jolla pyritään mahdollisimman suureen tehokkuuteen ja mahdollisimman pieneen kokonaisverorasitukseen. Seurauksena voi olla keinotekoisia yritysrakenteita, jotka eivät vastaa tosiasiallista taloudellista tilannetta;

7) Offshore-rahoitusjärjestelyjen (erityistä tarkoitusta varten perustettujen yksiköiden (SPE) ja muiden järjestelyjen) käyttö rahoituksen järjestämiseksi maailmanlaajuista toimintaa varten;

8) Tavaroiden jälleenvienti ja EU:ssa tavaroiden kuljetus jäsenvaltioiden välillä talousliittoon saapumisen jälkeen (kauttakulkukauppaan rinnastettava toiminta);

9) Ulkomaisten suorien sijoitussuhteiden lisääntyminen ja suorien sijoitusten virtojen yksilöinti- ja kohdentamistarve.

1.17 Kaikki nämä globalisaationäkökohdat yleistyvät koko ajan, ja siksi rajatylittävien virtojen kartoittaminen ja tarkka mittaaminen on entistä suurempi haaste kansallisille tilastoviranomaisille. Vaikka ulkomaiden sektorin kirjauksia (ja näin ollen maksutaseen kansainvälisiä eriä) varten olisi käytettävissä kattava ja hyvä keruu- ja mittausjärjestelmä, globalisaation vuoksi on tarpeen tehostaa kansantalouden tilinpidon laadun ylläpitämistä kaikkien kansantalouksien ja kansantalousryhmien osalta.

EKT:N KÄYTTÖ

Analyysi- ja politiikkakehikko

1.18 EKT-kehikkoa voidaan käyttää analysoitaessa ja arvioitaessa seuraavia:

a) Kansantalouden rakenne. Esimerkkejä käytetyistä mittareista ovat seuraavat:

1) arvonlisäys ja työllisyys toimialoittain;

2) arvonlisäys ja työllisyys alueittain;

3) tulojen jakautuminen sektoreittain;

4) tuonti ja vienti tuoteryhmittäin;

5) kulutusmenot tehtävittäin ja tuoteryhmittäin;

6) kiinteän pääoman muodostus ja kiinteä pääomakanta toimialoittain;

7) rahoitusvarojen, varantojen ja virtojen koostumus vaateittain ja sektoreittain.

b) Kansantalouden yksittäiset osat tai piirteet. Esimerkkejä ovat

1) pankki- ja rahoitustoiminta kansantaloudessa;

2) julkisyhteisöjen rooli ja rahoitusasema;

3) yksittäisen alueen talous (verrattuna kansantalouden kokonaisuuteen);

4) kotitalouksien säästö ja velka.

c) Kansantalouden kehitys ajankohdasta toiseen. Esimerkkejä ovat

1) BKT:n kasvunopeuden analysointi;

2) inflaation analysointi;

3) kotitalouksien menojen kausivaihteluiden analysointi neljännesvuositilinpidon perusteella;

4) erityyppisten rahoitusinstrumenttien ajankohdasta toiseen muuttuvan merkityksen analysointi, esim. johdannaisten merkityksen lisääntyminen;

5) kansantalouden toimialoittaisen rakenteen vertailu pitkällä aikavälillä.

d) Kansantalous suhteessa toisiin kansantalouksiin. Esimerkkejä ovat

1) julkisyhteisöjen roolin ja koon vertailu EU:n jäsenvaltioissa;

2) EU:n kansantalouksien keskinäisten riippuvuuksien analysointi;

3) EU:n viennin koostumuksen ja määränpään analysointi;

4) EU:n ja muiden kehittyneiden talouksien BKT:n kasvunopeuksien tai henkeä kohti laskettujen käytettävissä olevien tulojen vertailu.

1.19 EKT-kehikon mukaisilla luvuilla on suuri merkitys EU:lle ja sen jäsenvaltioille niiden sosiaali- ja talouspolitiikan muotoilussa ja seurannassa.

EKT-kehikon käyttöä voidaan havainnollistaa seuraavin esimerkein:

a) Euroalueen rahapolitiikan seuranta ja ohjaaminen ja talous- ja rahaliiton (EMU) lähentymisperusteiden määrittely kansantalouden tilinpidon lukujen perusteella (esimerkiksi BKT:n kasvunopeus).

b) Liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn perusteiden määrittely: julkisyhteisöjen alijäämän ja julkisyhteisöjen velan mittaaminen.

c) Rahoitustuen myöntäminen EU:n alueille: aluetukirahastojen tukien jakamisessa alueille käytetään aluetilinpidon tietoja.

d) EU:n talousarvion omien varojen määrittäminen. Viimeksi mainittu riippuu kansantalouden tilinpidon luvuista kolmella tavalla:

1) EU:n kokonaisvarat määritetään prosenttiosuutena jäsenvaltioiden bruttokansantulojen (BKTL) summasta;

2) EU:n kolmas oma vara on alv:oon perustuva oma vara. Jäsenvaltioiden tämän varan maksuosuudet määräytyvät pitkälti kansantalouden tilinpidon tietojen mukaan, koska niitä käytetään perustana laskettaessa keskimääräistä alv-kantaa;

3) Jäsenvaltioiden suhteelliset maksuosuudet EU:n neljännen oman varan osalta perustuvat niiden BKTL-estimaatteihin. Valtaosa jäsenvaltioiden maksuista perustuu näihin estimaatteihin.

EKT-käsitteiden ominaispiirteet

1.20 EKT:n käsitteillä on useita tärkeitä ominaispiirteitä, joilla luodaan tasapaino tietotarpeiden ja tiedon saantimahdollisuuksien välille. Tilinpidon ominaispiirteet ovat seuraavat:

a) kansainvälisesti yhteensopiva;

b) yhtenäinen muiden sosiaali- ja taloustilastojärjestelmien kanssa;

c) yhdenmukainen;

d) operationaalinen eli käytännössä mitattavissa oleva;

e) eroaa useimmista hallinnollisista käsitteistä;

f) perusteltu ja pitkäaikaisesti pysyvä;

g) kohteena taloudellisen prosessin kuvaus rahassa mitattavin ja helposti havainnoitavin käsittein;

h) eri tilanteisiin ja tarkoituksiin sopiva.

1.21 Käsitteet ovat kansainvälisesti yhteensopivia, koska

a) EKT:n käsitteet ovat yhdenmukaisia SNA:n maailmanlaajuisten kansantalouden tilinpidon ohjeiden kanssa;

b) EKT on EU:n jäsenvaltioille perusmalli (standardi), jonka mukaisesti toimitetaan kansantalouden tilinpidon tietoja kaikille kansainvälisille järjestöille.

Käsitteiden kansainvälinen yhteensopivuus on erittäin tärkeää eri maiden tilastoja vertailtaessa.

1.22 Käsitteet on yhdenmukaistettu muiden sosiaali- ja taloustilastojen käsitteiden kanssa, sillä EKT:ssa sovelletaan käsitteitä ja luokituksia (esim. NACE Rev. 2), joita käytetään myös muissa EU:n jäsenmaiden sosiaali- ja taloustilastoissa, esim. teollisuustilastoissa, ulkomaankauppatilastoissa ja työllisyystilastoissa; käsitteelliset erot on pidetty mahdollisimman vähäisinä. Lisäksi nämä EU:n käyttämät käsitteet ja luokitukset on yhdenmukaistettu Yhdistyneiden Kansakuntien käyttämien käsitteiden ja luokitusten kanssa.

Tällainen yhdenmukaistaminen muiden sosiaali- ja taloustilastojen kanssa edistää näiden lukujen yhdistämistä ja vertailua, minkä ansiosta voidaan varmistaa kansantalouden tilinpidon lukujen laatu. Lisäksi näiden yksittäisten tilastojen sisältämiä tietoja voidaan paremmin suhteuttaa yleisiin kansantalouden tilastoihin.

1.23 Kun kansantalouden tilinpidon kehikossa ja muissa sosiaali- ja taloustilastojärjestelmissä käytetään samoja käsitteitä, pystytään tuottamaan yhdenmukaisia mittaustuloksia. On esimerkiksi mahdollista laskea seuraavat suhteet:

a) tuottavuusluvut, kuten arvonlisäys tehtyä työtuntia kohti (nämä tiedot edellyttävät yhteensopivuutta arvonlisäyskäsitteen ja tehtyjen työtuntien käsitteen välillä);

b) kansantalouden käytettävissä olevat tulot henkeä kohti (tämä suhde edellyttää yhteensopivuutta kansantalouden käytettävissä olevien tulojen ja väestön käsitteiden välillä);

c) kiinteän pääoman muodostus prosenttiosuutena kiinteän pääoman kannasta (tämä suhde edellyttää yhteensopivuutta näiden varantojen ja virtojen määritelmien kesken);

d) julkinen alijäämä ja julkinen velka prosenttiosuuksina bruttokansantuotteesta (nämä tiedot edellyttävät yhteensopivuutta julkisyhteisöjen alijäämän, julkisyhteisöjen velan ja bruttokansantuotteen käsitteiden välillä).

Käsitteiden sisäinen yhdenmukaisuus sallii estimaattien johtamisen jäännöseränä, esim. säästäminen voidaan arvioida käytettävissä olevien tulojen ja kulutusmenojen välisenä erotuksena.

1.24 EKT:n käsitteiden soveltamisessa otetaan huomioon tietojen kerääminen ja mittaaminen. Käsitteiden operationaalinen luonne ilmenee seuraavilla tavoilla tilinpito-ohjeissa:

a) Toiminnot tai erät kuvataan vain silloin, kun ne ovat kooltaan merkittäviä. Esimerkiksi kotitalouksien omaan käyttöön tapahtuvaa tavaroiden tuotantoa, kuten kankaiden kutomista ja saviesineiden valmistamista, ei tarvitse lukea tuotantoon, koska ne ovat merkityksettömiä EU-maissa.

b) Joihinkin käsitteisiin liittyy ohjeita siitä, kuinka niitä voidaan arvioida. Esimerkiksi määriteltäessä kiinteän pääoman kulumista viitataan lineaariseen arvonalennukseen. Kiinteän pääomakannan arvioimisessa on käytettävä investointikertymämenetelmää, jos kiinteästä pääomakannasta ei ole välitöntä tietoa. Toisena esimerkkinä voidaan mainita omaan käyttöön tapahtuvan tuotannon arvottaminen: periaatteessa se tehdään perushintoihin, mutta perushintoja käyttävää arvottamista voidaan tarvittaessa lähentyä laskemalla yhteen erilaiset syntyneet kustannukset.

c) Tietyistä käytänteistä on sovittu. Esimerkiksi kaikki julkisyhteisöjen tuottamat kollektiiviset palvelut luokitellaan kulutusmenoihin.

1.25 Kansantalouden tilinpidon tilastoihin tarvittavia tietoja voi olla vaikea kerätä suoraan, sillä peruskäsitteet eroavat usein hallinnollisissa tietolähteissä käytetyistä peruskäsitteistä. Hallinnollisia tietolähteitä ovat esimerkiksi yritysten kirjanpidon tiedot, erilaisia veroja koskevat tiedot (alv, henkilöiden tuloverot, tuontiverot jne.), sosiaaliturvatiedot sekä valvontaelimiltä saatavat tiedot rahoitus- ja vakuutustoiminnasta. Nämä hallinnolliset tiedot ovat panostietoina kansantalouden tilinpidon laadinnassa. Yleensä ne mukautetaan EKT:a vastaaviksi.

EKT:n käsitteet eroavat tavallisesti hallinnollisista vastineistaan seuraavista syistä:

a) eri maiden hallinnolliset käsitteet eroavat toisistaan. Sen vuoksi kansainvälistä yhteensopivuutta ei voida saavuttaa hallinnollisin käsittein;

b) hallinnolliset käsitteet muuttuvat ajan myötä. Sen vuoksi on mahdotonta tehdä eri ajankohtien välisiä vertailuja hallinnollisin käsittein;

c) käsitteet, joihin hallinnolliset tietolähteet perustuvat, eivät tavallisesti ole yhtenäisiä eri hallintojärjestelmissä. Tietojen yhdistely ja vertaileminen, joka on kansantalouden tilinpitotietojen kannalta ratkaisevan tärkeää, on kuitenkin mahdollista vain yhtenäisen käsitejoukon pohjalta;

d) hallinnolliset käsitteet eivät yleensä ole taloudellisen analyysin ja talouspolitiikan arvioinnin kannalta optimaalisia.

1.26 Hallinnolliset tietolähteet vastaavat kuitenkin kansantalouden tilinpidon ja muiden tilastojen tarpeita erittäin hyvin, koska

a) alunperin tilastollisia tarkoituksia varten suunniteltuja käsitteitä ja luokituksia sovelletaan myös hallinnollisiin tarkoituksiin, esim. julkisen sektorin menolajiluokitus;

b) hallinnollisissa tietolähteissä otetaan nimenomaisesti huomioon tilastojen (erilliset) tietotarpeet; tämä koskee esim. Intrastat-järjestelmää, jonka avulla tuotetaan tietoja EU:n jäsenmaiden välisistä tavaratoimituksista.

1.27 EKT:n pääkäsitteet ovat perusteltuja ja pitkäaikaisesti pysyviä, koska

a) ne on hyväksytty kansainvälisiksi standardeiksi moniksi vuosiksi;

b) peräkkäisissä kansantalouden tilinpitoa koskevissa kansainvälisissä ohjeissa vain harvat peruskäsitteet ovat muuttuneet.

Tämä käsitteiden jatkuvuus vähentää aikasarjojen uudelleenlaskemisen tarvetta. Lisäksi se vähentää käsitteiden alttiutta joutua kansallisen tai kansainvälisen poliittisen painostuksen kohteeksi. Näistä syistä kansantalouden tilinpidon tiedot ovat voineet toimia talouspolitiikan ja taloudellisen analyysin objektiivisena tietopohjana.

1.28 EKT:n käsitteet keskittyvät kuvaamaan taloudellista prosessia rahassa ilmaistavin ja helposti havainnoitavin käsittein. Sellaiset varannot ja virrat, jotka eivät ole helposti havainnoitavia rahassa ilmaistuna tai joilla ei ole selvää rahallista vastinetta, jätetään huomiotta EKT:ssa.

Tätä periaatetta ei ole sovellettu tiukasti, koska huomioon olisi otettava myös yhdenmukaisuuden vaatimus ja käyttäjien tarpeet. Yhdenmukaisuus esimerkiksi edellyttää, että julkisen sektorin tuottamien kollektiivisten palveluiden arvo kirjataan tuotokseksi, koska palkansaajakorvausten maksaminen ja julkisen sektorin ostamat erilaiset tavarat ja palvelut voidaan helposti havainnoida rahassa. Lisäksi taloudellisen analyysin ja talouspolitiikan kannalta julkisen sektorin tuottamien kollektiivisten palveluiden kuvaaminen suhteessa muuhun kansantalouteen lisää kokonaisuutena kansantalouden tilinpidon käyttökelpoisuutta.

1.29 EKT:n käsitteiden soveltamisalaa voidaan kuvata tarkastelemalla eräitä tärkeitä rajauksia.

Seuraavat erät kirjataan EKT:n tuotantorajan sisälle (katso kohdat 3.07–3.09):

a) julkisen sektorin yksilöllisten ja kollektiivisten palveluiden tuotanto;

b) omassa käytössä olevien omistusasuntojen asumispalvelut omaan käyttöön;

c) tavaroiden tuottaminen omaan kulutukseen, esim. maataloustuotteet;

d) rakentaminen omaan käyttöön, myös kotitalouksien rakentaminen;

e) palkatun henkilöstön tuottamat kotitalouspalvelut;

f) kalojen kasvattaminen kalanviljelylaitoksilla;

g) lailla kielletty tuotanto edellyttäen, että kaikki mukana olevat yksiköt ryhtyvät siihen vapaaehtoisesti;

h) tuotanto, josta saatuja tuloja ei ilmoiteta veroviranomaisille täysimääräisinä, esim. tekstiilien piilotuotanto.

1.30 Seuraavat jäävät tuotantorajan ulkopuolelle, eikä niitä kirjata EKT:oon:

a) kotitalous- ja henkilökohtaiset palvelut, jotka on tuotettu ja kulutettu saman kotitalouden piirissä, esim. siivous, aterioiden valmistus tai sairaiden tai vanhusten hoito;

b) vapaaehtoiset palvelut, jotka eivät johda tavaroiden tuotantoon, esim. hoito ja siivous ilman maksua;

c) kalojen luonnollinen kasvatus avovesillä.

1.31 EKT kirjaa kaikki tuotokset, jotka ovat seurausta tuotantorajan sisälle luetusta tuotannosta. Aputoiminnan tuotosta ei kuitenkaan kirjata. Kaikki aputoiminnan käyttämät panokset käsitellään sen toiminnan panoksina, jota aputoiminta tukee. Jos pelkästään aputoimintoja suorittava toimipaikka on tilastollisesti havainnoitavissa eli sen tuotannosta on helposti saatavilla erilliset tilit, tai jos se sijaitsee maantieteellisesti eri paikassa kuin toimipaikat, joita se palvelee, se on kirjattava erillisenä yksikkönä ja kohdennettava sen päätoimintaa vastaavaan toimialaan sekä kansantalouden tilinpidossa että aluetilinpidossa. Jos sopivia perustietoja ei ole käytettävissä, aputoiminnan tuotos voidaan estimoida laskemalla yhteen kustannukset.

1.32 Jos toimintoja pidetään tuotantona ja niiden tuotokset kirjataan, silloin kirjataan myös niihin liittyvät tulot, työllisyys, kulutus jne. Esimerkiksi kun omistusasuntoon liittyvien asumispalveluiden tuotanto omaan käyttöön kirjataan tuotannoksi, kirjataan myös siitä asunnon omistajille koituvat tulot ja kulutusmenot. Näin säilytetään yhdenmukaisuus työvoimatilastojen kanssa, joihin ei kirjata työllisyyttä asuntojen omistuksen osalta. Kun toimintoja ei kirjata tuotannoksi, on tilanne päinvastainen: saman kotitalouden piirissä tuotetut ja kulutetut kotitalouspalvelut eivät synnytä tuloja ja kulutusmenoja eikä siihen liity työllisyyttä.

1.33 EKT:n puitteissa on sovittu mm. seuraavista:

a) julkisen sektorin tuotoksen arvottaminen;

b) vakuutuspalveluiden ja välillisten rahoituspalveluiden tuotoksen arvottaminen;

c) kaikkien julkisen sektorin tuottamien kollektiivisten palveluiden kirjaaminen kulutusmenoiksi eikä välituotekäytöksi.

Sektoreittainen luokittelu

1.34 Sektoritilit muodostetaan kohdentamalla yksiköt sektoreille, mikä mahdollistaa taloustoimien ja tilien tasapainoerien esittämisen sektoreittain. Sektorikohtaisen esitystavan ansiosta saadaan monia keskeisiä lukuja talous- ja finanssipoliittisiin tarkoituksiin. Pääsektorit ovat kotitaloudet, julkisyhteisöt, yritykset (rahoituslaitokset ja yritykset), kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (KPVTY:t) ja ulkomaat.

Markkinatoiminnan ja markkinattoman toiminnan välinen jako on tärkeä. Sellainen julkisyhteisöjen valvoma yksikkö, joka on osoitettavasti markkinayritys, luokitellaan

yrityssektoriin, julkisyhteisöjen sektorin ulkopuolelle. Kyseisen yrityksen alijäämä ja velka eivät näin ollen kuulu julkisyhteisöjen alijäämään ja velkaan.

1.35 On tärkeää määrittää selvät ja vakaat kriteerit, jotka ohjaavat yksiköiden kohdentamista sektoreille.

Julkinen sektori muodostuu kaikista sellaisista kotimaisista institutionaalisista yksiköistä, jotka ovat julkisyhteisön valvonnan alaisia. Kaikki muut kotimaiset yksiköt luetaan yksityiseen sektoriin.

Taulukossa 1.1 esitetään kriteerit, joiden avulla tehdään ero julkisen ja yksityisen sektorin välillä ja erotellaan julkisella sektorilla julkisyhteisöt ja julkiset yritykset ja tehdään yksityisellä sektorilla ero kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY) ja yksityisten yritysten välillä.

Taulukko 1.1

Kriteerit	Julkisyhteisöjen valvonnassa (julkinen sektori)	Yksityisten valvonnassa (yksityinen sektori)
Markkinaton tuotos	Julkisyhteisöt	KPVTY:t
Markkinatuotos	Julkiset yritykset	Yksityiset yritykset

1.36 Valvonta määritellään mahdollisuudeksi päättää institutionaalisen yksikön yleisestä politiikasta tai toimintaohjelmasta. Jäljempänä 2.26 kohdassa on kattava valvonnan määritelmä.

1.37 Markkinatuotoksen ja markkinattoman tuotoksen erottelu – ja sen mukainen julkisen sektorin yksiköiden jaottelu julkisyhteisöihin ja julkisiin yrityksiin – määräytyy seuraavan säännön mukaisesti:

Toimintaa pidetään markkinatoimintana, kun tavaroilla ja palveluilla käydään kauppaa seuraavissa olosuhteissa, jos

1) myyjät pyrkivät mahdollisimman suuriin voittoihin pitkällä aikavälillä myymällä tavaroita ja palveluita vapaasti markkinoilla kaikille, jotka ovat valmiit maksamaan pyydetyn hinnan;

2) ostajat pyrkivät saamaan mahdollisimman suuren hyödyn rajallisilla resursseillaan ostamalla ainoastaan sellaisia tuotteita, jotka vastaavat parhaiten niiden tarpeita tarjottuun hintaan;

3) on olemassa tosiasialliset markkinat, ja myyjillä ja ostajilla on pääsy markkinoille sekä markkinainformaatiota. Tosiasialliset markkinat voivat olla toimivat, vaikka nämä edellytykset eivät täyty kaikilta osin.

1.38 EKT:n käsitekehikon yksityiskohtaisuus tarjoaa joustomahdollisuuden: joitakin käsitteitä ei ole nimenomaisesti esitetty EKT:ssa, mutta ne voidaan siitä huolimatta helposti johtaa siitä. Yhtenä esimerkkinä on uusien sektoreiden luominen järjestelemällä uudelleen EKT:ssa määritellyt alasektorit.

1.39 Joustavuutta saadaan myös ottamalla käyttöön lisäkriteereitä, jotka eivät ole ristiriidassa järjestelmän logiikan kanssa. On esimerkiksi mahdollista laatia alasektoreiden tilejä käyttämällä kriteerinä tuotantoyksiköiden työllisten määrää ja kotitalouksien tulojen suuruutta. Työllisten osalta voidaan ottaa käyttöön alaluokitus koulutuksen tason, iän tai sukupuolen mukaan.

Satelliittitilit

1.40 Eräitä tietotarpeita varten on laadittava erillisiä satelliittitilejä.

Niitä ovat esimerkiksi seuraavat:

a) sosiaalitilinpitomatriisit;

b) matkailun kansantaloudellinen merkitys;

c) terveydenhuollon kustannusten ja rahoituksen analysointi;

d) tutkimus- ja kehittämistoiminnan tunnustaminen henkisen omaisuuden pääomanmuodostuksena;

e) inhimillisen pääoman tunnustaminen kansantaloudellisena varana;

f) kotitalouksien tulojen ja menojen analysointi mikrotason tulo- ja menokäsitteiden pohjalta;

g) ympäristön ja talouden välinen vuorovaikutus;

h) kotitalouksien piirissä tapahtuva tuotantotoiminta;

i) hyvinvoinnin muutosten analysointi;

j) kansantalouden tilinpidon ja liikekirjanpidon tietojen välisten eroavuuksien analysointi ja niiden vaikutus arvopaperimarkkinoihin;

k) verotulojen estimointi.

1.41 Satelliittitilit palvelevat sellaisia tietotarpeita seuraavasti:

a) esittämällä asiat tarvittaessa yksityiskohtaisemmin ja jättämällä pois tarpeettomat yksityiskohdat;

b) laajentamalla tilinpitokehikon sisältöä lisäämällä siihen ei-rahamääräisiä tietoja esim. saastumisesta ja ympäristövaroista;

c) muuttamalla eräitä peruskäsitteitä, esim. laajentamalla pääoman muodostuksen käsitettä ottamalla mukaan koulutusmenot.

1.42 Sosiaalitilinpitomatriisi (SAM) on matriisiesitys, jossa käsitellään tarjonta- ja käyttötaulukoiden ja sektoritilien välisiä yhteyksiä. SAM tarjoaa lisätietoja työllisyyden/työttömyyden tasosta ja rakenteesta jakamalla palkansaajakorvaukset alaryhmiin palkansaajatyypeittäin. Tämä alajako soveltuu sekä toimialoittaiseen työvoiman käyttöön, kuten käyttötaulukoissa esitetään, että työvoiman tarjontaan sosioekonomisen alaryhmittelyn mukaan, kuten kotitaloussektorin alasektorien ensitulon jakotilillä esitetään. Tällä tavoin erilaisten työvoimaryhmien tarjonta ja käyttö kuvataan systemaattisesti.

1.43 Satelliittitileissä on säilytettävä kaikki standardikehikon peruskäsitteet ja luokitukset. Käsitteisiin tehdään muutoksia ainoastaan silloin, kun satelliittitilin tarkoitus sitä vaatii. Sellaisissa tapauksissa satelliittitiliin on sisällytettävä myös taulukko, joka osoittaa satelliittitilin ja standardikehikon pääaggregaattien välisen yhteyden. Tällä tavoin standardikehikko säilyttää merkityksensä viitekehyksenä, ja samalla myös erityistarpeille annetaan oikeutusta.

1.44 Standardikehikossa ei yleensä ole sellaisia varantojen ja virtojen mittaimia, joita ei voida helposti havainnoida rahassa (tai joilla ei ole selvää rahallista vastinetta). Tavallisesti ei-rahamääräisten tilastojen laatiminen myös luonnostaan palvelee hyvin sellaisten varantojen ja virtojen analysointia esimerkiksi seuraavasti:

a) kotitalouksien piirissä tapahtuvaa tuotantotoimintaa voidaan kuvata tuntien jakautumisella vaihtoehtoisiin käyttötarkoituksiin;

b) koulutusta voidaan kuvata koulutuslajeittain, oppilaiden lukumäärän mukaan, tutkinnon suorittamiseen keskimäärin käytettyjen koulutusvuosien mukaan jne.;

c) saastumisen vaikutusta voidaan kuvata eliölajin lukumäärässä tapahtuneiden muutosten, metsän puiden terveyden, jätteiden määrän, hiilimonoksidin ja säteilyn määrän jne. perusteella.

1.45 Satelliittitilien avulla on mahdollista yhdistää tällaiset ei-rahamääräisten yksiköiden tilastot kansantalouden tilinpidon standardikehikkoon. Yhdistäminen on mahdollista, kun näissä ei-rahamääräisissä tilastoissa käytetään standardikehikossa käytettyjä luokituksia, esim. kotitaloustyyppiluokitusta tai toimialaluokitusta. Tällä tavoin luodaan yhdenmukainen laajennettu kehikko. Tämä kehikko voi sitten toimia tietopohjana standardikehikon ja laajennetun kehikon muuttujien välisen vuorovaikutuksen analysoinnissa ja arvioinnissa.

1.46 Standardikehikko ja sen pääaggregaatit eivät kuvaa hyvinvoinnin muutoksia. Voidaan laatia laajennettuja tilejä, jotka sisältävät myös esimerkiksi seuraaviin liittyvät laskennalliset rahamääräiset arvot:

a) kotitalous- ja henkilökohtaiset palvelut, jotka on tuotettu ja kulutettu saman kotitalouden piirissä;

b) vapaa-ajassa tapahtuneet muutokset;

c) kaupunkimaisen elämän hyvät ja huonot puolet;

d) henkilöiden välisen tulonjaon epätasaisuus.

1.47 Laajennetuilla tileillä voidaan myös uudelleen luokitella valitettavien välttämättömyyksien (esim. puolustus) kulutusmenot välituotekäytöksi, toisin sanoen kielteisesti hyvinvointiin vaikuttaviksi. Samoin tulvien ja muiden luonnonkatastrofien aiheuttamat vahingot voidaan luokitella välituotekäytöksi, so. (absoluuttisen) hyvinvoinnin vähennykseksi. Tällä tavoin voitaisiin yrittää hyvin karkean ja hyvin epätäydellisen hyvinvoinnin muutosten osoittimen rakentamista. Hyvinvoinnilla on kuitenkin monia ulottuvuuksia, joista useimpia on parasta olla ilmaisematta rahassa. Parempi ratkaisu hyvinvoinnin mittaamiseen on sen vuoksi käyttää jokaiseen ulottuvuuteen erillisiä osoittimia ja mittausyksiköitä. Osoittimia voisivat olla esimerkiksi lapsikuolleisuus, odotettavissa oleva elinikä, aikuisten lukutaito ja kansantulo henkeä kohti. Nämä osoittimet voidaan sisällyttää satelliittitiliin.

1.48 Jotta saataisiin aikaan yhdenmukainen, kansainvälisesti yhteensopiva kehikko, EKT:ssa ei käytetä hallinnollisia käsitteitä. Erilaisia kansallisia tarkoituksia varten

hallinnollisiin käsitteisiin pohjautuvien tietojen hankkiminen saattaa kuitenkin olla hyvin hyödyllistä. Esimerkiksi verotulojen arvioimiseen tarvitaan tilastoja verotettavista tuloista. Nämä tilastot voidaan tuottaa tekemällä joitakin muutoksia kansantalouden tilinpidon tilastoihin.

1.49 Samanlaista lähestymistapaa voitaisiin noudattaa esimerkiksi seuraavien kansallisessa talouspolitiikassa käytettyjen käsitteiden suhteen:

a) inflaation käsite, jota käytetään eläkkeiden, työttömyyskorvausten tai virkamiesten palkkojen korotuksia varten;

b) verojen, sosiaaliturvamaksujen, julkisyhteisöjen ja kollektiivisektorin käsitteet, joita käytetään keskusteltaessa kollektiivisektorin optimaalisesta koosta;

c) ”strategisten” sektoreiden/toimialojen käsitteet, joita käytetään kansallisessa talouspolitiikassa tai EU:n talouspolitiikassa;

d) ”yritysinvestointien” käsite, jota käytetään kansallisessa talouspolitiikassa;

e) kattavaa eläkkeiden kirjaamista koskeva taulukko.

Satelliittitilit tai lisätaulukot voivat täyttää tällaiset tietotarpeet.

EKT 2010 ja SNA 2008

1.50 EKT 2010 perustuu uudistetun kansantalouden tilinpitojärjestelmän (SNA 2008) käsitteisiin; SNA 2008 on maailmanlaajuinen kansantalouden tilinpidon ohjeisto. EKT 2010:n ja SNA 2008:n välillä on kuitenkin useita eroja:

a) erot esitystavassa, esimerkiksi seuraavat.:

1) EKT:ssa on eri luvut tuotanto-, jako- ja rahoitustaloustoimista. Sitä vastoin SNA:ssa nämä taloustoimet on selitetty tilien mukaan järjestetyissä luvuissa, esim. luvut tuotantotilistä, tulojen ensijaon tilistä, pääomatilistä ja ulkomaiden tilistä.

2) EKT kuvaa käsitettä esittämällä määritelmän ja luettelon siitä, mitä luetaan mukaan ja mitä ei lueta. SNA kuvaa käsitteitä tavallisesti yleisemmin termein ja selittää tehtyjen sopimusten taustalla olevia perusteita.

b) EKT:n käsitteet ovat useissa tapauksissa selvempiä ja täsmällisempiä kuin SNA:n. Esimerkkejä ovat seuraavat:

1) SNA ei sisällä tarkkoja kriteerejä markkinatuotannon, tuotannon omaan loppukäyttöön ja muun markkinattoman tuotannon erottelua varten. EKT:ssa on siksi otettu käyttöön yksityiskohtaisempia ohjeita, jotta toimintatapa olisi yhtenäinen.

2) EKT olettaa, että useantyyppinen kotitalouksien tavarantuotanto, kuten kankaan kudonta ja huonekalujen valmistus, ei ole merkittävää EU:n jäsenmaissa, eikä niitä sen vuoksi tarvitse lukea mukaan.

3) EKT viittaa EU:n institutionaalisiin järjestelyihin kuten jäsenvaltioiden maksuosuuksiin EU:lle sekä Intrastat-järjestelmään EU:n sisäisten tavaravirtojen kirjaamiseksi.

4) EKT sisältää EU:lle ominaisia luokituksia, esim. CPA tuotteita ja NACE Rev. 2 toimialoja varten (molemmat yhdenmukaistettu YK:n vastaavien luokitusten kanssa).

5) EKT sisältää lisäluokituksen kaikkia ulkomaisia taloustoimia varten: ne jaotellaan EU:ssa kotipaikan omaavien välisiin taloustoimiin ja EU:n ulkopuolella kotipaikan omaavien kanssa tapahtuneisiin taloustoimiin.

6) EKT sisältää SNA:n rahoituslaitokset-sektorin alasektoreiden uudelleenjärjestelyn, jotta Euroopan rahaliiton tarpeet voidaan täyttää.

EKT 2010 ja EKT 1995

1.51 EKT 2010 eroaa EKT 1995:stä sekä sisällöltään että käsitteiltään. Useimmat näistä eroista vastaavat SNA 1993:n ja SNA 2008:n välisiä eroja. Tärkeimmät erot ovat seuraavat:

a) Tutkimus- ja kehittämistoiminnan tunnistaminen henkisiin omaisuusvaroihin johtavana pääomanmuodostuksena. Tämä muutos on kirjattava satelliittitiliin ja sisällytettävä ydintilinpitoon, kun on havaittavissa, että mittaimet ovat riittävän vakaita ja yhdenmukaisia EU:n jäsenvaltioissa.

b) Yleisen varojen määritelmän täyttäviä asejärjestelmiä koskevat menot on luokiteltu kiinteän pääoman muodostukseen eikä välituotekäyttöön.

c) Markkinatuotantoa varten on otettu käyttöön analyyttinen pääomapalvelujen käsite, jotta on mahdollista laatia lisätaulukko, jossa pääomapalvelut esitetään arvonlisäyksen osana.

d) Rahoitusvarojen rajausta on laajennettu ottamalla mukaan useampia johdannaissopimuksia.

e) Eläkeoikeuksien kirjaamista koskevat uudet säännöt. Tilinpitoon on lisätty uusi taulukko, jonka avulla voidaan kirjata estimaatteja sekä rahastoitujen että rahastoimattomien eläkejärjestelmien kaikista vastuista. Tässä lisätaulukossa esitetään kaikki kokonaisvaltaisen analyysin edellyttämät tiedot: siitä käyvät ilmi kaikkien yksityisten ja julkisten – sekä rahastoitujen että rahastoimattomien – eläkejärjestelmien vastuut ja niihin liittyvät virrat, sosiaaliturvan eläkejärjestelmät mukaan luettuna.

f) Tavaroiden omistuksen vaihtumista koskevia sääntöjä on alettu soveltaa yleisesti, mistä on aiheutunut muutoksia välityskaupan kirjaamiseen sekä kirjauksiin, joiden kohteina ovat ulkomaille tai kotimaahan jalostusta varten lähetyt tavarat. Ulkomaille jalostusta varten lähetetyt tavarat kirjataan nyt nettomääräisinä, kun edellisessä SNA- ja EKT-kehikossa käytettiin bruttoperiaatetta. Tämä muutos vaikuttaa merkittävästi näiden toimintojen kirjaamiseen tarjontaa ja käyttöä kuvaavassa kehikossa.

g) EKT 2010:ssä annetaan enemmän ohjeita yleensäkin rahoituslaitoksista ja varsinkin erityistä tarkoitusta varten perustetuista yksiköistä (SPE). Julkisyhteisöjen valvomat erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt ulkomailla käsitellään nyt eri tavalla, jotta niille aiheutuneet velat kävisivät ilmi julkisyhteisöjen tileistä.

h) Julkisten yritysten maksamien superosinkojen käsittelyä on selkeytetty – ne on käsiteltävä poikkeuksellisina maksuina ja osakepääoman ottoina;

i) Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien käsittelyä koskevat periaatteet on esitetty, ja uudelleenjärjestelyelinten käsittelyä on kehitetty.

j) Julkisyhteisöjen ja julkisten yritysten välisiä taloustoimia ja arvopaperistamisvälineillä käytäviä taloustoimia on selkeytetty, jotta kirjattaisiin paremmin sellaiset erät, jotka saattavat vaikuttaa merkittävästi julkisyhteisöjen velkaan.

k) Lainatakausten käsittelyä on selkeytetty, ja vientiluottoa koskevien takausten sekä opintolainatakausten kaltaisia standarditakauksia varten on otettu käyttöön uusi käsittelytapa. Uuden käsittelytavan mukaan tilinpidossa on esitettävä rahoitusvaroissa ja veloissa se määrä, joka todennäköisesti vaaditaan maksettavaksi takauksista.

1.52 EKT-95:n ja EKT 2010:n väliset muutokset eivät rajoitu yksinomaan käsitteisiin. Myös sisältö eroaa huomattavasti, sillä uusia lukuja, jotka koskevat satelliittitilejä, julkisyhteisöjen tilejä ja ulkomaiden tilejä, on lisätty. Neljännesvuositilinpidon ja aluetilinpidon lukuja on lisäksi laajennettu merkittävästi.

EKT JÄRJESTELMÄNÄ – PERUSPERIAATTEET

1.53 Järjestelmän pääpiirteet ovat seuraavat:

a) tilastoyksiköt ja niiden ryhmittelyt;

b) virrat ja varannot;

c) tilien ja aggregaattien järjestelmä;

d) panos-tuotoskehikko.

TILASTOYKSIKÖT JA NIIDEN RYHMITTELYT

1.54 Järjestelmässä käytetään kahdentyyppisiä yksiköitä ja jaetaan vastaavasti talous kahdella tavalla, jotka ovat aivan erilaisia ja sopivat erilaisiin analyyttisiin tarkoituksiin.

1.55 Ensimmäinen tavoite on tulojen, menojen ja rahoitusvirtojen sekä varallisuustaseiden kuvaaminen ja se saavutetaan ryhmittelemällä institutionaaliset yksiköt sektoreihin niiden pääasiallisen toiminnan, käyttäytymisen ja tavoitteiden perusteella.

1.56 Toinen tavoite on tuotantoprosessien kuvaus ja panos-tuotosanalyysi. Tavoite saavutetaan ryhmittelemällä paikalliset toimialayksiköt (paikalliset TAY:t)

toimialoiksi niiden toiminnan lajin perusteella. Toiminnalle ovat ominaisia panoksena käytetyt tuotteet, tuotantoprosessi ja tuotoksena syntyvät tuotteet.

Institutionaaliset yksiköt ja sektorit

1.57 Institutionaaliset yksiköt ovat taloudellisia yksiköitä, jotka voivat omistaa tavaroita ja varoja, ottaa velkaa ja osallistua taloudelliseen toimintaan ja suorittaa taloustoimia muiden yksiköiden kanssa täysin oikeuksin. Järjestelmän tarkoituksia varten institutionaaliset yksiköt ryhmitellään viiteen toisensa poissulkevaan kotimaiseen institutionaaliseen sektoriin:

a) yritykset;

b) rahoituslaitokset;

c) julkisyhteisöt;

d) kotitaloudet;

e) kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

Nämä viisi sektoria muodostavat yhdessä koko kotimaantalouden. Jokainen sektori jakautuu myös alasektoreihin. Järjestelmä mahdollistaa kultakin sektorilta ja alasektorilta sekä koko kansantaloudesta laadittavan täydellisen juoksevien tilien ja varallisuustaseiden kokonaisuuden. Ulkomaisilla talousyksiköillä voi olla vuorovaikutusta kyseisten viiden kotimaisen sektorin kanssa, ja tällainen vuorovaikutus esitetään kotimaisten sektoreiden ja kuudennen eli ulkomaiden sektorin välillä.

Paikalliset toimialayksiköt ja toimialat

1.58 Kun institutionaaliset yksiköt suorittavat useampaa kuin yhtä toimintaa, ne on jaettava toiminnan lajin mukaan Paikalliset toimialayksiköt mahdollistavat tällaisen esitystavan.

Paikallinen TAY ryhmittelee kaikki institutionaalisen yksikön tuottajina toimivat osat, jotka sijaitsevat yhdessä tai läheisesti sijaitsevissa paikoissa ja jotka vaikuttavat toiminnan harjoittamiseen NACE Rev. 2:n nelinumerotasolla.

1.59 Paikallisia toimialayksiköitä kirjataan kullekin sivutoiminnalle; jos kuitenkaan ei ole käytettävissä laskentatoimen asiakirjoja, joita tarvitaan näiden toimintojen erikseen kuvaamista varten, paikallisen toimialayksikön tulee sisältää useammanlaista sivutoimintaa. Kaikkien samaan tai samanlaiseen toiminnan lajiin osallistuvien paikallisten toimialayksiköiden ryhmä muodostaa toimialan.

Institutionaalinen yksikkö sisältää yhden tai useampia paikallisia toimialayksiköitä; paikallinen TAY kuuluu yhteen ja vain yhteen institutionaaliseen yksikköön.

1.60 Tuotantoprosessin analyysiä varten käytetään tuotannon analyyttistä yksikköä. Tämä yksikkö on havainnoitavissa ainoastaan silloin, kun paikallinen TAY tuottaa yhdentyyppistä tuotetta eikä sillä ole sivutoimintoja. Tätä yksikköä kutsutaan

homogeenisen tuotannon yksiköksi. Näiden yksiköiden ryhmät muodostavat homogeenisia toimialoja.

Kotimaiset ja ulkomaiset talousyksiköt; koko kansantalous ja ulkomaat

1.61 Koko kansantalous määritellään kotimaisten talousyksiköiden avulla. Talousyksikkö on kotimainen jossain maassa silloin, kun sillä on taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus tuon maan alueella – so. kun se osallistuu pitemmän ajanjakson (vähintään yhden vuoden) tämän alueen taloudelliseen toimintaan. Edellä käsitellyt institutionaaliset sektorit ovat kotimaisten institutionaalisten talousyksiköiden ryhmiä.

1.62 Kotimaiset talousyksiköt suorittavat taloustoimia ulkomaisten talousyksiköiden kanssa (toisin sanoen talousyksiköiden, joiden kotipaikka on muissa kansantalouksissa). Nämä taloustoimet ovat kansantalouden ulkomaisia taloustoimia, ja ne ryhmitellään ulkomaiden tilille. Ulkomailla on näin ollen samanlainen rooli kuin institutionaalisella sektorilla, vaikka ulkomaiset talousyksiköt luetaan mukaan vain, jos ne osallistuvat taloustoimiin kotimaisten institutionaalisten yksiköiden kanssa.

1.63 Nimelliset kotimaan talousyksiköt, joita käsitellään järjestelmässä institutionaalisina yksiköinä, määritellään seuraavasti:

a) ulkomaisten talousyksiköiden sellaisiksi osiksi, joiden taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus (toisin sanoen osallistuvat yleensä taloustoimiin vähintään yhden vuoden ajan) on kyseisen maan talousalueella;

b) ulkomaiden talousyksiköiksi kyseisen maan talousalueella sijaitsevan maan tai rakennusten omistajina, mutta ainoastaan maahan tai rakennuksiin vaikuttavien taloustoimien osalta.

VIRRAT JA VARANNOT

1.64 Järjestelmään kirjataan kahta eri perustyyppiä olevia tietoja: virta- ja varantotietoja.

Virrat tarkoittavat toimintoja ja tapahtumien vaikutuksia, jotka tapahtuvat tietyn ajanjakson kuluessa, kun taas varannot tarkoittavat tiettynä ajankohtana vallitsevia tilanteita.

Virrat

1.65 Virrat kuvastavat taloudellisen arvon luomista, muuttamista, vaihtamista, siirtämistä tai lakkaamista. Niihin sisältyy institutionaalisen yksikön varojen tai velkojen arvossa tapahtuvia muutoksia. Taloudellisia virtoja on kahta tyyppiä: taloustoimia ja muita varojen muutoksia.

Taloustoimia esiintyy kaikilla tileillä ja kaikissa taulukoissa, joissa esiintyy virtoja, lukuun ottamatta varojen volyymin muiden muutosten tiliä ja uudelleenarvotustiliä. Muita varojen muutoksia kirjataan ainoastaan näille tileille.

Perustaloustoimet ja muut virrat ryhmitellään luonteen mukaan suhteellisen pieneen määrään tyyppejä.

Taloustoimet

1.66 Taloustoimi on taloudellinen virta, joka on institutionaalisten yksiköiden välistä yhteisestä sopimuksesta tapahtuvaa vuorovaikutusta tai sellaista toimintaa institutionaalisen yksikön sisällä, jota on tarpeen käsitellä taloustoimena sen vuoksi, että yksikkö toimii kahdessa eri ominaisuudessa. Taloustoimet jaetaan neljään pääryhmään:

a) Tuotetaloustoimet,

jotka kuvaavat tuotteiden alkuperää (kotimainen tuotanto tai tuonti) ja käyttöä (välituotekäyttö, kulutus, pääoman muodostus – kiinteän pääoman kuluminen mukaan luettuna – tai vienti);

b) Jakotaloustoimet,

jotka kuvaavat tuotannosta aiheutuneen arvonlisäyksen jakautumista työvoiman, pääoman ja julkisyhteisöjen kesken sekä tulojen ja varallisuuden uudelleenjakoa (tulo- ja varallisuusverot ja muut tulonsiirrot);

c) Rahoitustaloustoimet,

jotka kuvaavat rahoitusvarojen nettohankintaa tai nettoluotonottoa kunkin rahoitusinstrumenttityypin osalta. Sellaiset taloustoimet esiintyvät muiden kuin rahoitustaloustoimien vastinkirjauksena sekä taloustoimina, joihin sisältyy ainoastaan rahoitusinstrumentteja;

d) Taloustoimet, jotka eivät sisälly edellä oleviin kolmeen ryhmään:

valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset.

Taloustoimien ominaisuudet

Vuorovaikutukseeen perustuvat versus yksiköiden sisäiset taloustoimet

1.67 Useimmat taloustoimet ovat kahden tai useamman institutionaalisen yksikön väliseen vuorovaikutukseen perustuvia. Järjestelmä kirjaa kuitenkin eräät institutionaalisten yksiköiden sisäiset toiminnot taloustoimiksi. Näiden yksiköiden sisäisten taloustoimien kirjaamisen tarkoituksena on saada analyyttisesti käyttökelpoisempi kuva tuotannosta, loppukäytöistä ja kustannuksista.

1.68 Kiinteän pääoman kuluminen, jonka järjestelmä kirjaa kustannukseksi, on yksikön sisäinen taloustoimi. Useimmat muut yksikön sisäiset taloustoimet ovat tuotetaloustoimia, joita tyypillisesti kirjataan silloin, kun institutionaaliset yksiköt, jotka toimivat sekä tuottajina että kuluttajina, päättävät kuluttaa osan itse tuottamastaan tuotoksesta. Näin tapahtuu usein kotitalouksissa ja julkisyhteisöissä.

1.69 Kaikki itse tuotetut tuotokset, jotka käytetään lopputuotteina saman institutionaalisen yksikön sisällä, on kirjattava. Itse tuotetut tuotokset, jotka käytetään välituotekäyttönä saman institutionaalisen yksikön sisällä, on kirjattava ainoastaan silloin, kun tuotanto ja välituotekäyttö tapahtuvat saman institutionaalisen yksikön

paikallisissa toimialayksiköissä. Saman paikallisen toimialayksikön sisällä tuotettua ja välituotteeksi käytettyä tuotosta ei kirjata.

Rahataloustoimet versus muut taloustoimet

1.70 Taloustoimet ovat rahataloustoimia, kun mukana olevat yksiköt suorittavat tai vastaanottavat maksuja, tai ottavat velkoja tai saavat varoja ilmaistuna valuuttayksiköissä.

Taloustoimet, joihin ei sisälly käteisvarojen vaihtoa tai valuuttayksikköinä ilmoitettuja varoja tai velkoja, ovat muita kuin rahataloustoimia. Yksiköiden sisäiset taloustoimet ovat muita kuin rahataloustoimia. Muita kuin rahataloustoimia, joihin osallistuu useampi kuin yksi institutionaalinen yksikkö, esiintyy tuotetaloustoimissa (tuotteiden vaihtokauppa), jakotaloustoimissa (luontoiskorvaus, luontoistulonsiirrot jne.) ja muissa taloustoimissa (valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen vaihtokauppa). Järjestelmä kirjaa kaikki taloustoimet rahassa ilmaistuna. Muille kuin rahataloustoimille kirjattavat arvot on sen vuoksi mitattava epäsuorasti tai muutoin arvioitava.

Vastikkeelliset ja vastikkeettomat taloustoimet

1.71 Taloustoimia, joihin osallistuu useampi kuin yksi yksikkö, on kahta tyyppiä. Ne voivat olla vastikkeellisia tai vastikkeettomia. Vastikkeelliset taloustoimet ovat institutionaalisten yksiköiden välisiä vaihtoja, toisin sanoen tavaroiden, palveluiden tai varojen hankintaa vastinetta, esim. rahaa vastaan. Vastikkeettomat taloustoimet ovat raha- tai luontoismaksuja institutionaaliselta yksiköltä toiselle ilman vastinetta. Vastikkeellisia taloustoimia esiintyy kaikissa neljässä taloustoimien ryhmässä, kun taas vastikkeettomat taloustoimet ovat pääasiassa jakotaloustoimia, esim. veroja, sosiaaliavustuksia tai lahjoja. Näitä vastikkeettomia taloustoimia kutsutaan tulonsiirroiksi.

Uudelleen järjestetyt taloustoimet

1.72 Taloustoimet kirjataan samalla tavoin kuin ne esiintyvät niihin osallistuville institutionaalisille yksiköille. Jotkin taloustoimet kuitenkin järjestetään uudelleen, jotta perustana olevat taloudelliset suhteet tulisivat selkeämmin esiin. Taloustoimet voidaan järjestellä uudelleen kolmella tavalla: kierrätys, jakaminen ja taloustoimen pääosapuolen tunnistaminen.

Kierrätys

1.73 Taloustoimi, joka näyttää siihen osallisena oleville yksiköille tapahtuvan suoraan yksiköiden A ja C välillä, voidaan kirjata tapahtuneeksi epäsuorasti kolmannen yksikön B kautta. Näin yksi taloustoimi A:n ja C:n välillä kirjataan kahtena taloustoimena: A:n ja B:n välisenä ja B:n ja C:n välisenä. Tässä tapauksessa taloustoimi kierrätetään.

1.74 Esimerkkinä kierrätyksestä voidaan mainita tapa, jolla tilinpitoon viedään työnantajan sosiaaliturvamaksut, jotka työnantaja maksaa suoraan sosiaalivakuutusrahastoille. Järjestelmä kirjaa nämä maksut kahtena taloustoimena: työnantajat maksavat työnantajan sosiaaliturvamaksut palkansaajilleen, ja palkansaajat maksavat samat maksut sosiaalivakuutusrahastoille. Kuten kaikissa

kierrätyksissä, tarkoituksena on tuoda esiin taloustoimen takana oleva taloudellinen todellisuus: tässä tapauksessa osoitetaan työnantajan sosiaaliturvamaksujen olevan palkansaajien hyväksi maksettuja maksuja.

1.75 Toinen kierrätyksen tyyppi on taloustoimen kirjaaminen tapahtuvaksi kahden tai useamman institutionaalisen yksikön välillä, vaikka osallisena olevien osapuolten mukaan taloustointa ei tapahdu lainkaan. Esimerkkinä on tietyistä vakuutusrahastoista ansaitun omaisuustulon käsittely, kun vakuutuslaitokset pitävät sen itsellään. Järjestelmä kirjaa tämän omaisuustulon vakuutuslaitosten maksamaksi vakuutuksenottajille, jotka maksavat sitten saman summan takaisin vakuutuslaitokselle vakuutusmaksun täydennyksinä.

Jakaminen

1.76 Kun taloustoimi, joka mukana olevista osapuolista näyttää yhdeltä taloustoimelta, kirjataan kahtena tai useampana erikseen luokiteltuna taloustoimena, tapahtuu taloustoimen jakaminen. Jakaminen ei edellytä lisäyksiköiden sisällyttämistä taloustoimiin.

1.77 Vahinkovakuutusmaksujen maksaminen on tyypillinen jaettu taloustoimi. Vaikka vakuutuksenottajat ja vakuutuksenantajat pitävät näitä maksuja yhtenä taloustoimena, järjestelmä jakaa ne kahteen hyvin erilaiseen taloustoimeen: maksuiksi tuotetuista vahinkovakuutuspalveluista ja vahinkovakuutusmaksuiksi, netto. Tuotteen myynnin kirjaaminen itse tuotteen myyntinä ja kaupan lisän myyntinä on toinen esimerkki jakamisesta.

Taloustoimen pääosapuolen tunnistaminen

1.78 Kun yksikkö tekee taloustoimen toisen, sitä rahoittavan yksikön (pääosapuolen) puolesta, taloustoimi kirjataan yksinomaan pääosapuolen tileille. Yleensä ei pitäisi mennä tätä periaatetta pidemmälle ja yrittää esimerkiksi jakaa veroja tai tukia lopullisille maksajille tai lopullisille edunsaajille olettamuksien perusteella.

Esimerkkinä on tapaus, jossa julkisyhteisöjen yksikkö kantaa veroja toisen julkisyhteisöjen yksikön puolesta. Vero luetaan sen julkisyhteisöjen yksikön hyväksi, jolla

a) on toimivalta määrätä vero (joko suoraan toimivaltaisena tai siirretyn toimivallan perusteella) ja jolla

b) on lopullinen harkintavalta verokannan määrittämisessä ja muuttamisessa.

Rajatapaukset

1.79 Taloustoimen määritelmässä todetaan, että institutionaalisten yksiköiden välinen vuorovaikutus tapahtuu yhteisestä sopimuksesta. Kun taloustoimi tehdään yhteisen sopimuksen perusteella, edellytetään ennakkotietoja ja institutionaalisten yksiköiden suostumusta. Verojen, sakkojen ja uhkasakkojen maksut suoritetaan yhteisen sopimuksen perusteella, sillä maksaja on asianomaisen maan lainsäädännön alaisuuteen kuuluva kansalainen. Varojen korvauksetonta haltuunottoa ei kuitenkaan pidetä taloustoimena silloinkaan, kun se on lailla määrätty.

Laittomat taloudelliset toiminnot katsotaan taloustoimiksi ainoastaan silloin, kun kaikki mukana olevat yksiköt ryhtyvät toimiin vapaaehtoisesti. Näin ollen laittomien huumeiden tai varastetun omaisuuden ostot, myynnit tai vaihtokaupat ovat taloustoimia, kun taas varkaus ei ole.

Muut varojen muutokset

1.80 Muihin varojen muutoksiin kirjataan sellaiset muutokset, jotka eivät ole seurausta taloustoimista. Ne ovat

a) varojen ja velkojen volyymin muita muutoksia; tai

b) hallussapitovoittoja ja -tappioita.

Varojen ja velkojen volyymin muut muutokset

1.81 Nämä muutokset voidaan jakaa kolmeen pääryhmään:

a) normaali varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi tai niiden taloudellisen arvon häviäminen muutoin kuin taloustoimien seurauksena;

b) varojen ja velkojen muutokset, jotka johtuvat poikkeuksellisista, odottamattomista tapahtumista, jotka eivät ole luonteeltaan taloudellisia;

c) luokitus- ja rakennemuutokset.

1.82 Esimerkkejä ryhmän a) muutoksista (normaali varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi tai niiden taloudellisen arvon häviäminen) ovat maaperävarojen löytyminen ja ehtyminen sekä luonnonvaraisten biologisten resurssien luonnollinen kasvu. Ryhmän b) muutokset (muutokset, jotka johtuvat poikkeuksellisista, odottamattomista tapahtumista) ovat esimerkiksi luonnonkatastrofien, sodan tai vakavien rikosten aiheuttamia varojen menetyksiä. Velan yksipuolinen mitätöinti ja varojen korvaukseton haltuunotto kuuluvat myös ryhmään b). Ryhmään c) kuuluvia luokitus- ja rakennemuutoksia ovat esimerkiksi muutokset, joissa institutionaalinen yksikkö luokitellaan uudelleen sektorista toiseen.

Hallussapitovoitot ja -tappiot

1.83 Hallussapitovoittoja ja -tappioita syntyy, kun varojen hinnat muuttuvat. Niitä esiintyy kaikenlaisissa rahoitus- ja reaalivaroissa sekä veloissa. Hallussapitovoitot ja -tappiot syntyvät varojen ja velkojen omistajille pelkästä varojen ja velkojen hallussapidosta jonkin ajanjakson kuluessa ilman, että niitä muutetaan millään tavoin.

1.84 Hallussapitovoittoja ja -tappioita, jotka mitataan käypiin markkinahintoihin, kutsutaan nimellisiksi hallussapitovoitoiksi ja -tappioiksi. Ne voidaan jakaa neutraaleiksi hallussapitovoitoiksi ja -tappioiksi, jotka heijastavat yleisen hintatason muutoksia, ja reaalisiksi hallussapitovoitoiksi ja -tappioiksi, jotka heijastavat sellaisia muutoksia varojen hinnoissa, jotka ovat suurempia kuin yleinen hinnanmuutos.

Varannot

1.85 Varannot ovat tiettynä ajankohtana hallussapidettyjä varoja ja velkoja. Varannot kirjataan kunkin tilinpitojakson alussa ja lopussa. Varantoja esittäviä tilejä kutsutaan varallisuustaseiksi.

1.86 Myös väestön ja työllisyyden varannot kirjataan. Nämä varannot kirjataan kuitenkin tietyn tilinpitojakson keskiarvoina. Kaikkien järjestelmän sisään kuuluvien varojen varannot kirjataan; toisin sanoen sekä rahoitusvarojen ja velkojen että muiden kuin rahoitusvarojen, sekä valmistettujen että valmistamattomien. Kattavuus rajoittuu kuitenkin ainoastaan niihin varoihin, joita käytetään taloudellisessa toiminnassa ja jotka voivat olla omistusoikeuksien alaisena.

1.87 Näin ollen varantoja ei kirjata sellaisille varoille kuin inhimillinen pääoma eikä sellaisille luonnonvaroille, joita ei omisteta.

Rajojensa puitteissa järjestelmä on sekä virtojen että varantojen suhteen kattava. Tämä merkitsee sitä, että virtakirjaukset selittävät täysin kaikki varantojen muutokset.

TILIEN JA AGGREGAATTIEN JÄRJESTELMÄ

Tilinpitosäännöt

1.88 Tilille kirjataan jollekin yksiköllе tai sektorille kertyvät arvon muutokset kyseisellä tilillä kuvattavien taloudellisten virtojen luonteen mukaisesti. Tili on taulukko, jossa on kaksi saraketta. Juoksevilla tileillä esitetään tuotanto, tulojen muodostus ja jakautuminen, tulonjako ja tulojen uudelleenjako sekä tulojen käyttö. Varallisuuden muodostustileihin kuuluvat pääoma- ja rahoitustilit sekä varojen volyymin muiden muutosten tilit.

Tilipuoliskojen nimitykset

1.89 Järjestelmässä esitetään ”resurssit” juoksevien tilien oikealla puolella, jossa esiintyvät yksikön tai sektorin taloudellista arvoa lisäävät taloustoimet. Tilien vasemmalla puolella esitetään ”käytöt” eli taloustoimet, jotka vähentävät taloudellista arvoa. Varallisuuden muodostustilien oikealla puolella esitetään ”velkojen ja nettovarallisuuden muutokset” ja vasemmalla puolella ”varojen muutokset”. Varallisuustaseissa esitetään ”velat ja nettovarallisuus” (varojen ja velkojen väliset muutokset) oikealla puolella ja ”varat” vasemmalla puolella. Kahden peräkkäisen varallisuustaseen vertailu osoittaa velkojen ja nettovarallisuuden muutokset sekä varojen muutokset.

1.90 EKT:ssa tehdään ero juridisen ja taloudellisen omistajuuden välillä. Tavaroiden siirto yksiköltä toiselle yksikölle kirjataan käyttämällä kriteerinä sitä, että taloudellinen omistajuus siirtyy yksiköltä kyseiselle toiselle yksikölle. Juridinen omistaja on se yksikkö, joka on lain mukaan oikeutettu omistuksesta koituvaan hyötyyn. Juridinen omistaja voi kuitenkin tehdä toisen yksikön kanssa sopimuksen, jonka mukaan kyseinen toinen yksikkö hyväksyy tavaroiden tuotannossa käyttämisestä aiheutuvat riskit ja edut sovittua maksua vastaan. Sopimus on luonteeltaan rahoitusleasingsopimus, jossa maksut kuvastavat vain sitä, että vuokralleantaja asettaa kyseisen varan vuokralleottajan käyttöön. Esimerkiksi jos pankki on lentokoneen juridinen omistaja ja tekee lentoyhtiön kanssa rahoitusleasingsopimuksen koneen liikennöinnistä, lentoyhtiötä pidetään tilinpidossa

koneen omistajana. Samanaikaisesti kun tilinpitoon tehdään kirjaus, jonka mukaan lentoyhtiö ikään kuin ostaa lentokoneen, kirjataan pankilta lentoyhtiölle osoitettu laina, joka vastaa lentokoneen tulevasta käytöstä maksettavia määriä.

Kahdenkertainen kirjaus/nelinkertainen kirjaus

1.91 Yksikön tai sektorin osalta kansantalouden tilinpito perustuu kahdenkertaisen kirjauksen periaatteelle. Jokainen taloustoimi on kirjattava kahteen kertaan, kerran resurssina (tai velkojen muutoksena) ja kerran käyttönä (tai varojen muutoksena). Resursseina tai velkojen muutoksina kirjattujen taloustoimien kokonaissumman on oltava yhtä suuri kuin varojen käyttönä tai muutoksina kirjattujen taloustoimien kokonaissumma, mikä näin ollen antaa varmistuksen siitä, että tilit ovat yhtäpitävät.

1.92 Kansantalouden tilinpidon – kaikki yksiköt ja kaikki sektorit mukaan luettuna – on perustuttava nelinkertaisen kirjauksen periaatteelle, koska useimpiin taloustoimiin liittyy kaksi institutionaalista yksikköä. Taloustoimen kummankin suorittajan on kirjattava jokainen taloustoimi kahdesti. Esimerkiksi julkisyhteisöjen yksikön kotitaloudelle rahana maksama sosiaalietuus kirjataan julkisyhteisöjen tileillä käyttönä tulonsiirroissa ja varojen negatiivisena hankintana käteisrahassa ja talletuksissa; kotitaloussektorin tileillä se kirjataan resurssina tulonsiirroissa ja varojen hankintana käteisrahassa ja talletuksissa.

1.93 Yhden yksikön sisäiset taloustoimet (kuten tuotoksen kulutus silloin kun sama yksikkö on sen tuottanut) vaativat ainoastaan kaksi kirjausta, joiden arvot on arvioitava.

Arvottaminen

1.94 Lukuun ottamatta eräitä väestöä ja työvoimaa koskevia muuttujia järjestelmä esittää kaikki virrat ja varannot rahassa ilmaistuna. Virrat ja varannot mitataan niiden vaihtoarvon mukaan, toisin sanoen sen arvon mukaan, jolla virrat ja varannot tosiasiassa vaihdetaan tai voitaisiin vaihtaa rahaan. Markkinahinnat ovat siis EKT:n arvottamissuositus.

1.95 Rahassa mitattujen taloustoimien sekä kassavarojen ja velkojen osalta tarvittavat arvot ovat suoraan saatavissa. Useimmissa muissa tapauksissa paras arvottamismenetelmä on vastaavien tavaroiden, palveluiden tai varojen markkinahintojen käyttö. Tätä menetelmää käytetään esim. vaihtokaupassa ja omistusasuntopalveluissa. Kun vastaavien tuotteiden hintoja ei ole saatavilla esim. julkisyhteisöjen tuottamien markkinattomien palvelujen osalta, arvottaminen tehdään laskemalla yhteen tuotantokustannukset. Jollei markkinahintaa eikä kustannuksia ole käytettävissä, virrat ja varannot voidaan arvottaa odotettavissa olevien tulevien tuottojen diskontattuun nykyarvoon. Tätä viimeksi mainittua menetelmää on käytettävä ainoastaan viimeisenä keinona.

1.96 Varannot arvotetaan sen ajankohdan käypiin hintoihin, jota varallisuustase kuvaa, eikä varantoihin sisältyvien tavaroiden ja varojen tuotanto- tai hankinta-ajankohdan hintoihin. Varannot on arvotettava niiden hankinta-arvojen tai tuotantokustannusten arvioituihin jäännösarvoihin.

Tuotteita koskevat erityisarvottamiset

1.97 Kuljetuskustannusten, kaupan lisien ja tuoteverojen miinus tuotetukipalkkioiden vuoksi tietyn tuotteen tuottaja ja käyttäjä tavallisesti havaitsevat sen arvon eri tavalla. Jotta pysyttäisiin mahdollisimman lähellä taloustoimien tekijöiden näkemyksiä, järjestelmä kirjaa kaikki käytöt ostajan hintoihin, joihin sisältyvät kuljetuskustannukset, kaupan lisät ja tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot, kun taas tuotos kirjataan perushintaan, joihin nämä osatekijät eivät sisälly.

1.98 Tuotteiden tuonti ja vienti on kirjattava arvoon rajalla. Kokonaistuonti ja -vienti arvotetaan viejän tullirajalla tai vapaasti laivassa (fob). Ulkomaisia kuljetus- ja vakuutuspalveluja tuojan ja viejän rajojen välillä ei lueta mukaan tavaroiden arvoon vaan ne kirjataan palveluihin. Koska fob-arvoja ei ehkä ole mahdollista saada yksityiskohtaisten tuoteluokkien osalta, yksityiskohtaisissa ulkomaankauppataulukoissa tuonti esitetään arvotettuna tuojan tullirajalla (cif-arvo). Kaikki kuljetus- ja vakuutuspalvelut tuojan rajalle sisällytetään tuotujen tavaroiden arvoon. Silloin kun nämä palvelut ovat kotimaisia palveluja, tehdään tässä esitystavassa yleismaailmallinen fob/cif-korjaus.

Kiinteisiin hintoihin arvottaminen

1.99 Kiinteisiin hintoihin arvottaminen merkitsee tilinpitojakson virtojen ja varantojen arvottamista edellisen ajanjakson hintoihin. Kiinteisiin hintoihin arvottamisen tarkoituksena on jakaa virtojen ja varantojen arvoissa ajankohdasta toiseen tapahtuneet muutokset hintamuutoksiksi ja volyymimuutoksiksi. Kiinteähintaisia virtoja ja varantoja kuvattaessa käytetään termiä volyymi.

1.100 Monilla virroilla ja varannoilla, esim. tuloilla, ei ole omia hinta- ja määräulottuvuuksia. Näiden muuttujien ostovoima voidaan kuitenkin saada deflatoimalla käyvät hinnat sopivalla hintaindeksillä, esim. kansantalouden lopputuotteiden hintaindeksillä ilman varastojen muutoksia. Deflatoituja virtoja ja varantoja kuvataan myös reaaliarvoon. Esimerkkinä voidaan mainita reaaliset käytettävissä olevat tulot.

Kirjausajankohta

1.101 Virrat on kirjattava järjestelmässä suoriteperusteisena; toisin sanoen, kun taloudellista arvoa luodaan, muutetaan tai hävitetään, tai kun vaateet ja velvoitteet syntyvät tai niitä muutetaan tai mitätöidään.

1.102 Tuotos kirjataan, kun se on tuotettu, eikä silloin, kun ostaja on sen maksanut. Varojen myynti kirjataan, kun varat luovutetaan, eikä silloin, kun vastaava maksu suoritetaan. Korko kirjataan tilinpitojaksolle, jolta se kertyy, huolimatta siitä, maksetaanko se tuona ajanjaksona vai ei. Suoriteperusteista kirjausta sovelletaan kaikkiin virtoihin, niin rahamääräisiin kuin ei rahassa mitattaviin, niin yksikön sisäisiin kuin yksiköiden välisiin.

1.103 Tätä toimintaperiaatetta voi olla tarpeen höllentää, kun kyseessä ovat verot ja muut julkisyhteisöjä koskevat virrat, jotka usein kirjataan kassaperusteisena julkisyhteisöjen tileillä. Näitä virtoja saattaa olla vaikea muuntaa tarkasti kassaperusteisesta suoriteperusteiseksi, ja siksi voidaan käyttää likimääräistä menetelmää.

1.104 Julkisyhteisöille maksettavia veroja ja sosiaaliturvamaksuja koskevasta yleisestä kirjaamisperiaatteesta poiketen kyseiset erät on mahdollista kirjata joko nettomääräisinä eli vähentämällä todennäköisesti perimättä jäävä osa tai ottamalla kyseinen osa huomioon mutta kompensoimalla se samalla tilinpitokaudella pääomansiirrolla, joka tehdään julkisyhteisöiltä asianomaisille sektoreille.

1.105 Virrat on kirjattava samana ajankohtana kaikkien asianosaisten institutionaalisten yksiköiden osalta ja kaikilla tileillä. Institutionaaliset yksiköt eivät aina käytä samoja tilinpitosääntöjä. Siinäkin tapauksessa, että samoja sääntöjä käytetään, eroja tosiasiallisessa kirjauksessa saattaa esiintyä käytännön syistä, kuten tiedonvälityksessä aiheutuneista viipeiden vuoksi. Sen vuoksi asianosaiset taloustoimien suorittajat voivat kirjata taloustoimet eri ajankohtina. Nämä eroavuudet on poistettava oikaisuilla.

Sulauttaminen ja nettoutus

Sulauttaminen

1.106 Sulauttaminen tarkoittaa yksiköiden välisten taloustoimien eliminointia sekä käytöstä että resursseista, kun yksiköt liitetään yhteen, sekä keskinäisten rahoitusvarojen ja velkojen eliminointia. Tämä on yleistä silloin, kun yhdistetään julkisyhteisöjen alasektoreiden tilejä.

1.107 Alasektoreiden tai sektoreiden osalta ei periaatteessa sulauteta niihin kuuluvien yksiköiden välisiä virtoja ja varantoja.

1.108 Sulautettuja tilejä voidaan kuitenkin laatia täydentävinä esityksinä ja analyyseinä. Tiedot näiden (ala)sektoreiden taloustoimista muiden sektoreiden kanssa ja vastaava ”ulkoinen” rahoitusasema voivat olla tärkeämpiä kuin yleiset bruttoluvut.

1.109 Sitä paitsi tilit ja taulukot, jotka osoittavat velkoja/velallissuhteet, antavat yksityiskohtaisen kuvan talouden rahoituksesta, ja niitä pidetään hyvin hyödyllisinä niiden kanavien ymmärtämiseksi, joiden kautta rahoitusylijäämät kulkevat lopullisilta luotonantajilta lopullisille luotonsaajille.

Nettoutus

1.110 Yksittäisillä yksiköillä tai sektoreilla saattaa olla samanlainen taloustoimi sekä käyttönä että resurssina (esim. ne sekä maksavat että saavat korkoa) ja samanlainen rahoitusinstrumentti sekä varana että velkana. EKT:ssa lähestymistapana on bruttokirjaus, lukuun ottamatta sitä nettoutusastetta, joka sisältyy itse luokituksiin.

1.111 Nettoutus on implisiittisesti mukana taloustoimien eri ryhmissä, joista huomattavin esimerkki on ”varastojen muutokset”, joka korostaa analyyttisesti tärkeää kokonaispääoman muodostuksen näkökohtaa pikemminkin kuin päivittäisten lisäysten ja vähennysten seurantaa. Vastaavasti, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, rahoitustilille ja varojen muiden muutosten tilille kirjataan varojen ja velkojen lisäykset nettoperusteella, mikä tuo esiin tämäntyyppisten virtojen lopulliset vaikutukset tilinpitojakson lopussa.

Tilit, tasapainoerät ja aggregaatit

1.112 Yksiköiden tai yksiköistä muodostettujen ryhmien tapauksessa kirjataan erilaisille tileille taloustoimet, jotka liittyvät johonkin tiettyyn talouselämän puoleen (esim. tuotantoon). Tuotantotilin taloustoimet eivät osoita käytön ja resurssien välistä erotusta, jollei tilille viedä tasapainoerää. Vastaavasti tasapainoerä (nettovarallisuus) on vietävä myös institutionaalisen yksikön tai sektorin kokonaisvarojen ja kokonaisvelkojen välille. Tasapainoerät ovat sinänsä merkittäviä taloudellisen toimintakyvyn mittareita. Kun ne lasketaan yhteen koko talouden osalta, ne ovat tärkeitä aggregaatteja.

Tilikokonaisuus

1.113 Järjestelmä perustuu toisiinsa kytkeytyvien tilien kokonaisuudelle. Täydellinen institutionaalisten yksiköiden tai sektoreiden tilien kokonaisuus koostuu juoksevista tileistä, varallisuuden muodostustileistä ja varallisuustaseista.

1.114 Juoksevat tilit koskevat tuotantoa, tulojen muodostusta, tulonjakoa ja tulojen uudelleenjakoa ja näiden tulojen käyttöä kulutuksen muodossa. Varallisuuden muodostustilit kattavat varojen ja velkojen muutokset sekä nettovarallisuuden muutokset (minkä tahansa institutionaalisen yksikön tai yksikköryhmän varojen ja velkojen välinen ero). Varallisuustaseet esittävät varojen ja velkojen senhetkiset varannot ja nettovarallisuuden.

1.115 Paikallisten toimialayksiköiden ja toimialojen tilikokonaisuus supistuu ensimmäisiin juokseviin tileihin: tuotantotiliin ja tulonmuodostustiliin, jonka tasapainoerä on toimintaylijäämä.

Tavaroiden ja palveluiden tili

1.116 Tavaroiden ja palveluiden tili osoittaa koko talouden osalta tai tuoteryhmien osalta kokonaisresurssit (tuotos ja tuonti) sekä tavaroiden ja palveluiden käytön (välituotekäyttö, kulutus, varastojen muutokset, kiinteän pääoman bruttomuodostus, arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset, vienti). Kyseinen tili ei ole tilikokonaisuuden muiden tilien kaltainen eikä siitä synny tilikokonaisuuden seuraavalle tilille siirrettävää tasapainoerää. Se on pikemminkin tilien laadinnalle ominainen taulukkomuotoinen esitys, josta ilmenee, että tarjonta on yhtä suuri kuin kysyntä kaikkien tuotteiden ja tuoteryhmien osalta kansantaloudessa.

Ulkomaiden tili

1.117 Ulkomaiden tili kattaa kotimaisten ja ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden väliset taloustoimet sekä niihin liittyvät varojen ja velkojen varannot.

Koska ulkomaiden tilillä on tilirakenteessa samanlainen tehtävä kuin institutionaalisella sektorilla, ulkomaiden tili määritetään ulkomaiden näkökulmasta. Ulkomaiden resurssi on kokonaistalouden käyttöä ja päinvastoin. Jos tasapainoerä on positiivinen, se merkitsee ulkomaiden ylijäämää ja kokonaistalouden alijäämää ja päinvastaista tilannetta, jos tasapainoerä on negatiivinen.

Ulkomaiden tili poikkeaa muista sektoritileistä sikäli, että siinä ei esitetä kaikkia ulkomaiden tilinpidon tapahtumia vaan ainoastaan sellaiset, joissa toinen osapuoli on mitattavassa kotimaantaloudessa.

Tasapainoerät

1.118 Tasapainoerä saadaan vähentämällä tilin yhden puolen kokonaisarvo toisen puolen kokonaisarvosta.

Tasapainoeriin sisältyy paljon tietoa, ja ne sisältävät eräitä tärkeimpiä tilinpidon eriä, kuten seuraavista tasapainoerien esimerkeistä voidaan nähdä: arvonlisäys, toimintaylijäämä, käytettävissä oleva tulo, säästö, nettoluotonanto/nettoluotonotto.

Seuraavassa kaaviossa esitetään tilikokonaisuus virtojen muodossa – jokainen tasapainoerä on lihavoitu.

Tilikokonaisuutta koskeva kaavio

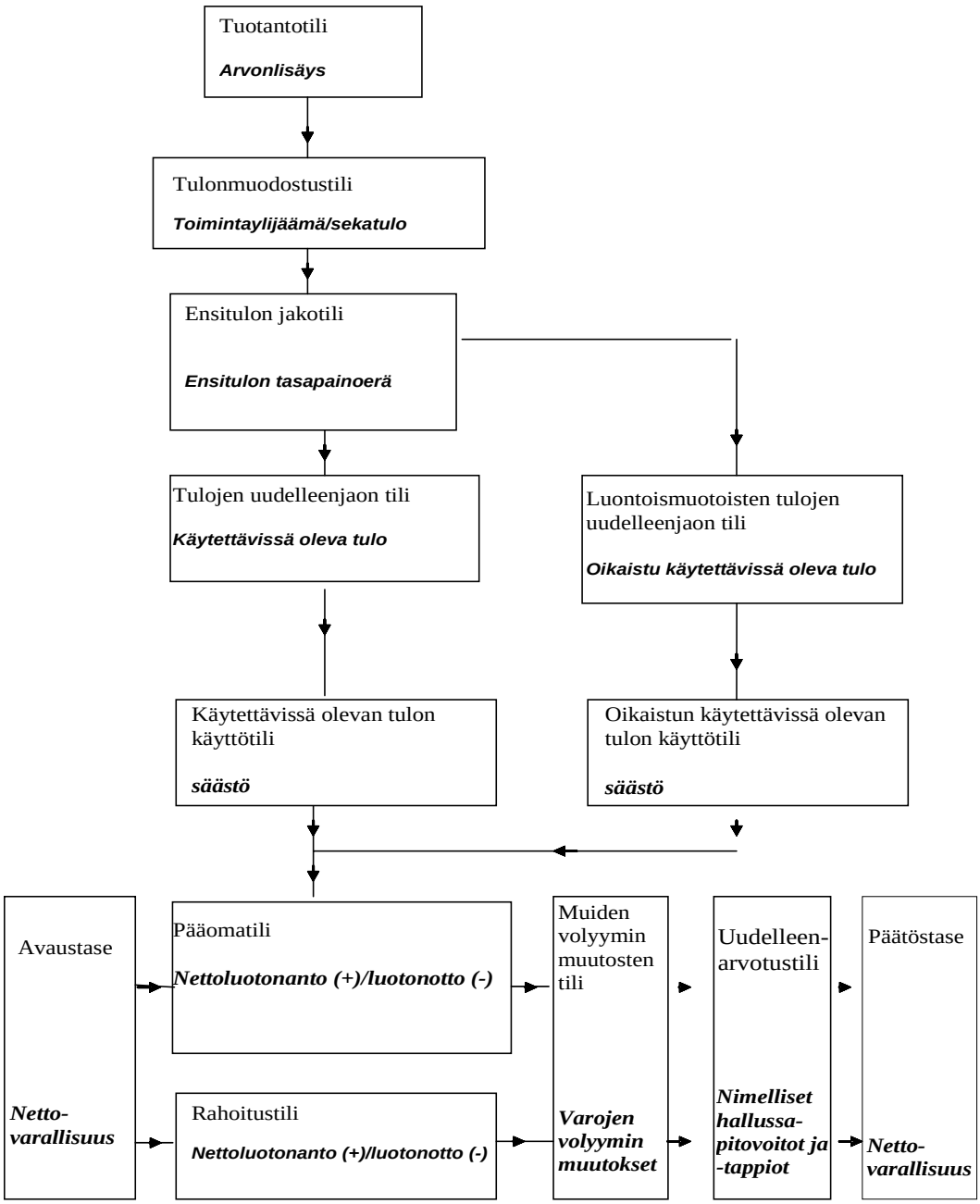

1.119 Tilikokonaisuuden ensimmäinen tili on tuotantotili, johon kirjataan tuotantoprosessin panokset ja tuotokset, jolloin tasapainoeräksi jää arvonlisäys.

1.120 Arvonlisäys viedään seuraavalle tilille, joka on tulonmuodostustili. Sille kirjataan tuotantoprosessin palkansaajakorvaukset sekä tuotannon vuoksi julkisyhteisöille maksettavat verot, jotta on mahdollista saada tasapainoeränä sektorikohtainen toimintaylijäämä (tai kotitaloussektorin itsenäisten yrittäjien sekatulo). Tämä vaihe on tarpeen, jotta voidaan mitata tuotantosektorille toimintaylijäämänä tai sekatulona jäävä arvonlisäys.

1.121 Palkansaajakorvauksiin, veroihin ja toimintaylijäämään / sekatuloon jaoteltu arvonlisäys viedään sitten saman jaottelun mukaisesti ensitulon jakotilille. Jaottelun ansiosta on mahdollista kohdentaa jokainen tuotannontekijäkorvaus vastaanottavaan sektoriin, tuotantosektoriin nähden vastakkaisena kohdennuksena. Esimerkiksi kaikki palkansaajakorvaukset kohdennetaan kotitaloussektorin ja ulkomaiden sektorin kesken, kun taas toimintaylijäämä jää yrityssektorille, jolla ylijäämä on syntynyt. Tälle tilille kirjataan myös sektoriin tulevat ja sektorista lähtevät omaisuustulojen virrat siten, että tasapainoerä on sektoriin tuleva ensitulo.

1.122 Seuraavaan tiliin – tulojen uudelleenjaon tiliin – kirjataan näiden tulojen uudelleenjako tulonsiirtoina. Uudelleenjako tapahtuu pääasiassa kotitaloussektorilta perittävien julkisyhteisöille maksettavien verojen ja kotitaloussektorille osoitettavien sosiaalietuuksien avulla. Tasapainoerä on käytettävissä oleva tulo.

1.123 Ydintilien kokonaisuudessa on seuraavana käytettävissä olevan tulon käyttötili; se on kotitaloussektorin kannalta tärkeä tili, sillä sille kirjataan kotitalouksien kulutusmenot, jolloin tasapainoeräksi jää kotitalouksien säästö.

1.124 Samanaikaisesti luodaan rinnakkaistili eli luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili. Sen tarkoituksena on esittää luontoismuotoiset sosiaaliset tulonsiirrot laskennallisena siirtona julkisyhteisöiltä kotitaloussektorille siten, että kotitalouksien tulot voivat nousta julkisyhteisöjen tuottamien yksilöllisten palvelujen arvon verran. Seuraavalla tilillä – oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötilillä – käytettävissä olevan tulon käyttöön tehdään samansuuruinen lisäys, ikään kuin kotitaloussektori ostaisi julkisyhteisöjen tuottamat yksilölliset palvelut. Nämä kaksi laskennallista erää kumoavat toisensa, ja tasapainoeränä oleva säästö on yhtä kuin tilikokonaisuuden säästö.

1.125 Säästö viedään pääomatilille rahoittamaan pääomanmuodostusta, mikä mahdollistaa pääomansiirrot sektoreille ja sektoreilta. Reaalivarojen hankinnan yhteydessä käyttämättä jäänyt osa tai ylimenevä osa näkyy nettoluotonannon tai nettoluotonoton tasapainoeränä. Nettoluotonanto tarkoittaa lainaksi annettua ylijäämää, ja nettoluotonotto tarkoittaa alijäämän rahoitusta.

1.126 Kunkin sektorin luotonanto ja luotonotto kootaan rahoitustileille, jolloin saadaan tulokseksi nettoluotonannon tai nettoluotonoton tasapainoerä. Sen olisi oltava yhtä suuri kuin pääomatilillä oleva nettoluotonannon tai nettoluotonoton tasapainoerä; jos niiden välillä on ero, sen on johduttava taloudellista toimintaa kuvaavan reaali- ja rahoitustilinpidon välisestä mittauserosta.

1.127 Kaavion alimmalla rivillä vasemmalla oleva tili on avaustase, josta käy ilmi kaikkien varojen ja velkojen – sekä reaali- että rahoituserien – määrä tietyn ajanjakson alussa. Talouden varallisuus mitataan nettovarallisuutena – varat miinus velat – ja esitetään taseessa viimeisellä rivillä.

1.128 Kun avaustaseesta liikutaan oikealle, kirjataan tilinpitojaksona tapahtuvia varojen ja velkojen muutoksia. Pääomatili osoittaa reaalivaroja koskevista taloustoimista johtuvat muutokset, ja rahoitustilistä käyvät ilmi rahoitusvaroja koskevista taloustoimista johtuvat muutokset. Jos muita muutoksia tai vaikutuksia ei esiinny, päätöstase voitaisiin laskea välittömästi lisäämällä muutokset avaustaseen arvoon.

1.129 Tuotannon ja kulutuksen taloussyklin ulkopuolella voi kuitenkin tapahtua muutoksia, jotka vaikuttavat varojen ja velkojen arvoon päätösajankohtana. Yksi tyyppiesimerkki on varojen volyymin muutos – kiinteään pääomaan kohdistuvat tosiasialliset muutokset, joiden aiheuttajina ovat talouden ulkopuoliset tapahtumat. Kyseessä voivat olla katastrofien aiheuttamat menetykset – esimerkiksi suuri maanjäristys, jossa tuhoutuu paljon varoja. Tuolloin ei siis ole kyse vaihtamisen tai siirtämisen kaltaisesta taloustoimesta. Tällainen menetys on kirjattava muiden volyymin muutosten tilille sen osoittamiseksi, että varojen määrä on pienempi kuin pelkät taloudelliset tapahtumat antaisivat olettaa. Muihin kuin taloustoimien aiheuttamiin varojen (ja velkojen) arvon muutoksiin lukeutuvat myös hintamuutokset, jotka johtuvat varojen varantoa koskevista hallussapitovoitoista ja -tappioista. Tällaiset muutokset kirjataan uudelleenarvotustilille. Kun nämä kaksi varojen ja velkojen varannon arvoon kohdistuvaa lisävaikutusta otetaan huomioon, on mahdollista arvioida päätöstaseen arvot siten, että avaustaseen arvoa oikaistaan kaavion alarivillä olevien juoksevien tilien muutoksilla.

Aggregaatit

1.130 Aggregaatit ovat koostuma-arvoja, jotka mittaavat kokonaistalouden toiminnan tulosta; esim. tuotos, arvonlisäys, käytettävissä oleva tulo, kulutus, säästäminen, pääoman muodostus jne. Vaikka aggregaattien laskeminen ei ole EKT:n ainoa tarkoitus, ne ovat tärkeitä yhteenvetoindikaattoreita makrotaloudellisissa analyyseissä ja vertailuissa ajan ja paikan suhteen.

1.131 Aggregaatteja voidaan erottaa kahta eri tyyppiä:

a) aggregaatit, jotka liittyvät suoraan järjestelmän taloustoimiin, esim. tavaroiden ja palveluiden tuotanto, kulutus, kiinteän pääoman bruttomuodostus, palkansaajakorvaukset jne.;

b) aggregaatit, jotka edustavat tilien tasapainoeriä, kuten bruttokansantuote markkinahintaan (BKT), koko talouden toimintaylijäämä, bruttokansantulo (BKTL), kansantalouden käytettävissä oleva tulo, säästö, vaihtotase, koko talouden nettovarallisuus (kansallisvarallisuus).

1.132 Henkeä kohden lasketuilla kansantalouden tilinpidon tiedoilla on merkittäviä käyttötarkoituksia. BKT:n tai kansantulon tai kotitalouksien kulutuksen tyyppisissä aggregaateissa tavallisesti käytetty nimittäjä on väestön (maassa asuvan) kokonaismäärä. Kun kotitaloussektorin tilejä tai niiden osia jaetaan alasektoreittain, tarvitaan tietoja kuhunkin alasektoriin kuuluvien kotitalouksien ja henkilöiden lukumäärästä.

BKT: keskeinen aggregaatti

1.133 Bruttokansantuote (BKT) kuuluu EKT:n keskeisiin aggregaatteihin. BKT on kaiken talousalueella tapahtuvan taloudellisen toiminnan mitta. Se perustuu tuotoksen ja talouden loppukysynnän yhtäsuuruuteen. Markkinahintainen BKT voidaan mitata kolmella tavalla:

1) tuotantolähestymistapa: kaikkien tavaroita ja palveluja tuottavien toimintojen arvonlisäysten summa plus tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot;

2) menolähestymistapa: kaikkien joko talouden lopputuotoksen kulutuksessa tai varallisuuden lisäämisessä toteutuneiden menojen summa plus tavaroiden ja palveluiden vienti miinus tuonti;

3) tulolähestymistapa: kaikkien tavara- ja palvelutuotantoprosessissa ansaittujen tulojen summa plus tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot.

1.134 Nämä kolme BKT:n mittaamisessa käytettyä lähestymistapaa ilmentävät myös niitä eri tapoja, joilla BKT:n voidaan ajatella koostuvan. Arvonlisäys voidaan jaotella käyttämällä perusteena institutionaalista sektoria ja kokonaissummassa mukana olevan toiminnan tai toimialan tyyppiä, esimerkiksi maatalous, teollisuus, rakentaminen ja palvelut.

Kulutusmenot voidaan jakaa lajeihin: kotitalouksien kulutusmenot, kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY) kulutusmenot, julkisyhteisöjen kulutusmenot, varastojen muutos, kiinteän pääoman muodostus ja vienti, tuonnin kustannuksilla vähennettynä.

Ansaitut kokonaistulot voidaan jaotella tulolajin – palkansaajakorvaukset ja toimintaylijäämä – mukaan.

1.135 Jotta saataisiin paras BKT-estimaatti, näiden kolmen lähestymistavan osatekijät syötetään yleensä tarjonta- ja käyttökehikkoon. Tuolloin on mahdollista täsmäyttää arvonlisäys- ja tuloestimaatit toimialoittain ja saada tuotteiden tarjonta ja kysyntä tasapainoon. Tällaisen integroidun toimintamallin ansiosta BKT:n osat ovat yhteneväiset ja BKT:n määrästä saadaan parempi estimaatti kuin jos käytettäisiin vain yhtä kolmesta lähestymistavasta. Vähentämällä kiinteän pääoman kuluminen BKT:sta saadaan markkinahintainen nettokansantuote (NKT).

PANOS-TUOTOSKEHIKKO

1.136 Panos-tuotoskehikkoon kootaan bruttoarvonlisäyksen komponentit, toimialojen panokset ja tuotokset, tuotteiden tarjonta ja kysyntä sekä käytön ja resurssien rakenne kaikilla kansantalouden institutionaalisilla sektoreilla. Kehikossa on kansantalouden jaottelu, josta käyvät ilmi kaikkia tavaroita ja palveluita koskevat taloustoimet toimialojen ja loppukuluttajien välillä yhdeltä kaudelta (esimerkiksi neljännesvuodelta). Tiedot voidaan esittää kahdella tavalla:

- tarjonta- ja käyttötaulukkoina, ja
- symmetrisinä panos-tuotostaulukkoina.

Tarjonta- ja käyttötaulukot

1.137 Tarjonta- ja käyttötaulukoissa esitetään koko talous toimialoittain (esim. moottoriajoneuvoteollisuus) ja tuotteittain (esim. urheiluvälineet). Taulukoista käyvät ilmi bruttoarvonlisäyksen komponenttien, toimialojen panosten ja tuotosten sekä tuotteiden tarjonnan ja kysynnän väliset yhteydet. Tarjonta- ja käyttötaulukoissa yhdistetään talouden eri institutionaaliset sektorit (esimerkiksi julkiset yritykset) tarkemmin tavaroiden ja palveluiden tuontiin ja vientiin, julkisyhteisöjen menoihin, kotitalouksien ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY) menoihin sekä pääomanmuodostukseen.

1.138 Tarjonta- ja käyttötaulukoiden laadinnan ansiosta on mahdollista tarkastella kansantalouden tilinpidon osien yhdenmukaisuutta ja yhtenäisyyttä yhden yksityiskohtaisen kehikon rajoissa, ja kun huomioon otetaan bruttokansantuotteen mittaamiseen käytettyjen kolmen lähestymistavan (*tuotanto-*, *tulo-* ja *menolähestymistapa*) komponentit, on mahdollista määrittää yksi yhtenäinen BKT-estimaatti.

1.139 Kun tarjonta- ja käyttötaulukot täsmäytetään aukottomasti, voidaan myös yhdistää yhdenmukaisesti ja yhtenäisesti seuraavien kolmen tilin rakenneosat:

1) tavara- ja palvelutili;

2) tuotantotili (toimialan ja institutionaalisen sektorin mukaan); ja

3) tulonmuodostustili (toimialan ja institutionaalisen sektorin mukaan).

Symmetriset panos-tuotostaulukot

1.140 Symmetriset panos-tuotostaulukot johdetaan käyttämällä tarjonta- ja käyttötaulukoiden ja muiden lähteiden tietoja, jotta saadaan teoreettinen perusta jatkoanalyysejä varten.

1.141 Nämä panos-tuotostaulukot sisältävät symmetrisiä (tuote- tai toimialakohtaisia) taulukoita, Leontiefin käänteismatriisin ja muita määritysanalyysejä kuten tuotantokertoimia. Taulukoissa esitetään erikseen kotimaassa tuotettujen ja tuotujen tavaroiden ja palveluiden kulutus. Esitystavan ansiosta saadaan käyttöön teoreettinen kehikko talouden rakenteellista jatkoanalyysiä varten, joka sisältää myös talouden loppukysynnän rakenteen sekä muutosten vaikutusten tarkastelun.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 02

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE

LUKU 2: YKSIKÖT JA YKSIKÖIDEN RYHMITTELYT

2.01 Maan kansantalous on järjestelmä, jossa yhteisöt ja ihmiset ovat vuorovaikutuksessa vaihtamalla ja siirtämällä tavaroita, palveluita ja maksuvälineitä (esimerkiksi rahaa) tavaroiden ja palveluiden tuottamiseksi ja kuluttamiseksi.

Kansantaloudessa vuorovaikutuksessa olevat yksiköt ovat taloudellisia yksiköitä, jotka voivat omistaa varoja, ottaa velkaa ja osallistua taloudelliseen toimintaan ja suorittaa taloustoimia muiden yksiköiden kanssa. Niitä kutsutaan institutionaalisiksi yksiköiksi.

Kansantalouden tilinpidossa käytettyjen yksiköiden määrittelyllä on monta eri tarkoitusta. Ensinnäkin yksiköt ovat tärkeitä rakenneosia, kun talous määritellään maantieteellisesti: esimerkiksi maat, alueet ja rahaliiton tai poliittisen unionin kaltaiset maaryhmät. Toiseksi yksiköt ovat tärkeitä rakenneosia, kun yksiköitä ryhmitellään institutionaalisiksi sektoreiksi. Kolmanneksi yksiköt ovat tärkeitä, kun määritetään kirjattavia virtoja ja varantoja. Saman institutionaalisen yksikön eri osien välisiä taloustoimia ei periaatteessa kirjata kansantalouden tilinpitoon.

2.02 Kansantalouden tilinpidossa käytetyt yksiköt ja yksiköiden ryhmittelyt määritellään pitäen lähtökohtana sen taloudellisen analyysin lajia, johon ne on tarkoitettu, eikä tilastokyselyissä tavallisesti käytettäviä yksikkötyyppejä. Jälkimmäiset yksiköt (esimerkiksi yritykset, hallintayhtiöt, toimialayksiköt, paikalliset yksiköt, julkishallinnon yksiköt, voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, kotitaloudet jne.) eivät ehkä ole tyydyttäviä kansantalouden tilinpidon tarkoituksiin, koska ne perustuvat oikeudellisiin, hallinnollisiin tai kirjanpidollisiin kriteereihin.

Tilastoviranomaisten tulee ottaa huomioon EKT:ssä vahvistetut analyysiyksiköiden määritelmät sen varmistamiseksi, että tutkimuksissa, joilla tiedot kerätään, kaikki EKT:ssä käytetyt tilastojen laadinnassa tarvittavat tietoelementit otetaan vähitellen käyttöön.

2.03 Järjestelmälle on ominaista, että siinä käytetyt yksiköt perustuvat tyypiltään kolmeen tapaan jakaa talous osiin.

1) Virtojen ja varantojen analysoimiseksi on olennaista valita yksiköt, jotka mahdollistavat taloudellisten toimijoiden välisten käyttäytymissuhteiden tutkimisen;

2) Tuotantoprosessien analysointia varten on olennaista valita yksiköt, jotka ilmentävät teknistaloudellisia suhteita tai vastaavat paikallisia toimintoja;

3) Alueellisia analyysejä varten tarvitaan yksiköitä, jotka vastaavat paikallisia toimialoja.

Institutionaaliset yksiköt on määritelty, jotta ensimmäinen näistä tavoitteista voidaan saavuttaa. Kohdassa 1 mainittujen käyttäytymissuhteiden vuoksi on tarpeen, että yksiköt heijastavat kaikilta osin niiden institutionaalista taloudellista toimintaa.

Kohdissa 2 ja 3 mainitut tuotantoprosessit, teknistaloudelliset suhteet ja alueelliset analyysit edellyttävät paikallisten toimialayksiköiden kaltaisia yksiköitä. Jäljempänä tässä luvussa on selostus näistä yksiköistä.

Ennen kuin näille EKT:ssä käytetyille yksiköille annetaan määritelmät, on välttämätöntä määritellä kansantalouden rajat.

KANSANTALOUDEN RAJAT

2.04 Yksiköt, jotka muodostavat maan kansantalouden ja joiden virrat ja varannot kirjataan EKT:oon, ovat kotimaisia yksiköitä. Kunkin institutionaalisen yksikön kotipaikka on se talousalue, jolla yksikön taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus sijaitsee. Nämä yksiköt katsotaan kotimaisiksi yksiköiksi kansalaisuudesta ja oikeudellisesta muodosta riippumatta sekä siitä riippumatta, ovatko ne läsnä talousalueella ajankohtana, jolloin ne suorittavat taloustoimen.

2.05 Talousalue muodostuu seuraavista:

a) alue (maantieteellinen alue), jonka tosiasiallisesta hallinnoinnista ja taloudellisesta valvonnasta huolehtii yksi julkinen hallinto;

b) kaikki vapaa-alueet, mukaan luettuna tullivarastot ja tullin valvonnassa olevat tehtaat;

c) kansallinen ilmatila, aluevedet ja kansainvälisillä vesillä sijaitseva mannerjalusta, jonka hallintaan maalla on yksinoikeus;

d) enklaavit eli erillisalueet (eli maantieteelliset alueet, jotka sijaitsevat ulkomailla ja joita maan keskushallintoviranomaiset [suurlähetystöt, konsulaatit, sotilastukikohdat, tieteelliset tutkimusasemat jne.] käyttävät valtioiden välisten kansainvälisten sopimusten mukaisesti);

e) kansainvälisillä vesillä maan mannerjalustan ulkopuolella sijaitsevat öljy-, luonnonkaasu- ym. esiintymät, joilla työskentelevillä yksiköillä on kotipaikka kyseisellä alueella, kuten edellisessä alakohdassa on määritelty.

Kalastusaluksia, muita aluksia, porauslauttoja ja lentoaluksia kohdellaan EKT:ssä samalla tavoin kuin liikkuvaa kalustoa siitä riippumatta, ovatko ne kotimaisten yksiköiden omistamia ja/tai liikennöimiä tai ulkomaisten yksiköiden omistamia ja kotimaisten yksiköiden liikennöimiä. Taloustoimet, joihin sisältyy liikkuvan kaluston omistamista (kiinteän pääoman bruttomuodostus) ja käyttöä (vuokraus, vakuutus jne.), luetaan sen maan kansantalouden piiriin, jossa omistajalla ja/tai vastaavasti liikennöijällä on kotipaikka. Rahoitusleasingissä oletetaan tapahtuvan omistajan muutos.

Talousalue voi olla suurempi tai pienempi alue kuin edellä on määritelty. Suuremmista alueista voidaan mainita esimerkkinä rahaliitto, kuten Euroopan rahaliitto, ja pienempiin alueisiin lukeutuu esimerkiksi jonkin maan osa, kuten alue.

2.06 Alueen ulkopuoliset erillisalueet eivät kuulu talousalueeseen.

Talousalueeseen eivät kuulu myöskään ne maan oman maantieteellisen alueen osat, joita seuraavat organisaatiot käyttävät:

1. muiden maiden keskushallintoviranomaiset;

2. Euroopan unionin toimielimet ja elimet; ja

3. kansainväliset järjestöt valtioiden välisten kansainvälisten sopimusten mukaisesti.

Euroopan unionin toimielinten ja elinten sekä kansainvälisten järjestöjen käyttämät alueet ovat erillisiä talousalueita. Sellaisten alueiden ominaispiirre on, että ainoat, joilla on siellä kotipaikka, ovat kyseiset instituutiot.

2.07 ’Taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus’ tarkoittaa, että talousalueen sisällä sijaitsee jokin paikka, jossa yksikkö harjoittaa taloudellisia toimintoja ja taloustoimia merkittävässä määrin joko määräämättömän tai määrätyn, mutta pitkän ajanjakson ajan (vuoden tai enemmän). Maan ja rakennusten omistamista talousalueella pidetään riittävänä sille, että omistajalla on siellä taloudellisen mielenkiinnon keskus.

Yritykset kytketään lähes aina vain yhteen kansantalouteen. Verotuksen ja muiden oikeudellisten vaatimusten vuoksi on yleistä, että kullakin lainkäyttöalueella toteutettaviin toimintoihin käytetään erillistä juridista yksikköä. Lisäksi määritetään erillinen institutionaalinen yksikkö tilastotarkoituksia varten, kun yksittäisellä juridisella yksiköllä on merkittävää toimintaa kahdella tai useammalla alueella (esimerkiksi sivukonttorit, maan omistus, monella alueella toimivat yritykset). Kun tällaiset juridiset yksiköt jaetaan osiin, saadaan selville kunkin näin yksilöidyn yrityksen kotipaikka. ’Taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus’ ei merkitse, että sellaisia yksiköitä, joilla on merkittävää toimintaa kahdella tai useammalla alueella, ei pitäisi jakaa.

Kun yritykseltä puuttuu fyysinen ulottuvuus, yrityksen kotipaikka määräytyy sen talousalueen mukaisesti, jonka lakien mukaan yritys on yhtiöity tai rekisteröity.

2.08 Yksiköt, joilla katsotaan olevan kotipaikka kyseisessä maassa, voidaan jakaa seuraavasti:

a) yksiköt, joiden kaikki taloustoimet liittyvät tuotantoon, rahoitukseen, vakuutustoimintaan tai tulojen uudelleen jakamiseen lukuun ottamatta maan ja rakennusten omistamiseen liittyviä taloustoimia;

b) yksiköt, joiden kaikki taloustoimet liittyvät pääasiallisesti kulutukseen lukuun ottamatta maan ja rakennusten omistamiseen liittyviä taloustoimia;

c) kaikki yksiköt maan ja rakennusten omistajina lukuun ottamatta yksiköitä, jotka omistavat varsinaisen alueen ulkopuolisia erillisalueita, jotka ovat muiden valtioiden talousalueiden osia tai itsenäisiä valtioita.

2.09 Muista yksiköistä kuin kotitalouksista voidaan kaikkien paitsi maan ja rakennusten omistamiseen liittyvien taloustoimien osalta erottaa seuraavat kaksi tapausta:

a) toimintaa harjoitetaan yksinomaan maan talousalueella: yksiköt, jotka harjoittavat sellaista toimintaa, ovat kotimaisia yksiköitä kyseisessä maassa;

b) toimintaa harjoitetaan vähintään vuoden ajan useampien maiden talousalueilla: ainoastaan sen osan yksiköstä, jolla on taloudellisen mielenkiinnon keskus maan talousalueella, katsotaan olevan kotimainen yksikkö kyseisessä maassa.

Kotimainen institutionaalinen yksikkö voi olla nimellinen kotimainen yksikkö sellaisen toiminnan osalta, jota toisen maan kotimainen yksikkö harjoittaa kyseisessä maassa vähintään vuoden ajan. Jos toimintaa harjoitetaan alle vuoden ajan, se on osa tuottajana toimivan institutionaalisen yksikön toiminnoista, eikä tuolloin katsota olevan erillistä institutionaalista yksikköä. Jos toiminta – vaikka se on kestänyt yli vuoden – on merkityksetöntä ja jos kyseessä on laitteiden asennus ulkomailla, erillistä yksikköä ei katsota olevan, vaan toiminta kirjataan tuottajana toimivan institutionaalisen yksikön toimintana.

2.10 Kotitaloudet, joilla on maassa taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus, ovat kotimaisia yksiköitä, paitsi jos ne ovat maan ja rakennusten omistajia. Ne ovat kotimaisia yksiköitä siinäkin tapauksessa, että ne toimivat ulkomailla alle vuoden pituisia ajanjaksoja. Niihin on luettava erityisesti seuraavat:

a) rajatyöntekijät eli henkilöt, jotka ylittävät rajan päivittäin naapurimaassa työskentelyä varten;

b) kausityöntekijät eli henkilöt, jotka kausittain lähtevät maasta usean kuukauden mutta alle vuoden pituiseksi ajaksi työskennelläkseen toisessa maassa;

c) matkailijat, potilaat, opiskelijat, vierailevat virkamiehet, liikemiehet, myyntimiehet, taiteilijat ja miehistön jäsenet, jotka matkustavat ulkomailla;

d) paikallisesti rekrytoitu henkilöstö, joka työskentelee ulkomaisten hallitusten erillisalueilla;

e) erillisalueilla päämajaa pitävien EU:n toimielinten ja kansainvälisten siviili- tai sotilasorganisaatioiden henkilöstö;

f) erillisalueille sijoitetut maiden hallitusten viralliset siviili- tai sotilasedustajat (mukaan luettuna heidän kotitaloutensa).

Opiskelijoita pidetään aina kotimaisina riippumatta siitä, kuinka pitkään he opiskelevat ulkomailla.

2.11 Kaikki talousalueeseen kuuluvaa maata ja/tai rakennuksia omistavat yksiköt ovat sen maan kotimaisia tai nimellisiä yksikköjä, jossa kyseessä olevat maa tai rakennukset sijaitsevat.

INSTITUTIONAALISET YKSIKÖT

2.12 Määritelmä: Institutionaalinen yksikkö on taloudellinen yksikkö, jolle on ominaista pääasiallista toimintaansa koskeva itsenäinen päätösvalta. Kotimaisen yksikön katsotaan olevan institutionaalinen yksikkö talousalueella, jolla sen taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus sijaitsee, jos se päättää itsenäisesti toiminnastaan ja jos sillä on täydellinen kirjanpito tai valmiudet laatia täydellinen kirjanpito.

Yksiköllä on itsenäinen päätösvalta pääasiallisen toimintansa suhteen, kun yksikkö

a) on oikeutettu omistamaan tavaroita tai varoja omissa nimissään; se pystyy muuttamaan tavaroiden ja varojen omistusoikeutta taloustoimilla muiden institutionaalisten yksiköiden kanssa,

b) kykenee tekemään taloudellisia päätöksiä ja harjoittamaan taloudellisia toimintoja, joista se on vastuussa ja laillisesti tilivelvollinen,

c) kykenee ottamaan velkoja omissa nimissään, ottamaan muita velvoitteita tai muita sitoumuksia ja tekemään sopimuksia,

d) kykenee laatimaan täydellisen kirjanpidon, joka kattaa kaikki yksikön tilinpitojakson aikana toteuttamat taloustoimet sekä varoja ja velkoja koskevan taseen.

2.13 Seuraavia periaatteita sovelletaan silloin, kun yksiköillä ei ole institutionaalisen yksikön ominaispiirteitä:

a) kotitalouksilla katsotaan olevan itsenäinen päätösvalta pääasialliseen toimintaansa nähden, joten ne ovat institutionaalisia yksiköitä, vaikka ne eivät pidäkään täydellistä kirjanpitoa;

b) yksiköt, jotka eivät pidä täydellistä kirjanpitoa eivätkä kykene vaadittaessa laatimaan täydellistä kirjanpitoa, eivät ole institutionaalisia yksiköitä;

c) yksiköt, joilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaikka ne pitävätkin täydellistä kirjanpitoa, ovat osa niitä valvovia yksiköitä;

d) yksiköiden ei tarvitse julkaista tilejään ollakseen institutionaalisia yksiköitä;

e) yksiköitä, jotka muodostavat osan tuotantoa harjoittavasta ryhmästä ja pitävät täydellistä kirjanpitoa, pidetään institutionaalisina yksiköinä siinäkin tapauksessa, että ne ovat osittain luovuttaneet itsenäistä päätösvaltaansa ryhmän yleisestä johtamisesta vastaavalle keskusyksikölle (pääkonttorille); pääkonttorin itsensä katsotaan olevan valvomistaan yksiköistä erillinen institutionaalinen yksikkö;

f) yritysmäiset yhteisöt ovat yksiköitä, jotka pitävät täydellistä kirjanpitoa, mutta niillä ei ole oikeudellista asemaa. Niiden taloudellinen käyttäytyminen ja rahoituskäyttäytyminen poikkeaa niiden omistajien toiminnasta ja on samanlaista kuin yritysten toiminta. Niillä katsotaan olevan itsenäinen päätösvalta, ja niitä pidetään erillisinä institutionaalisina yksikköinä.

Pääkonttorit ja hallintayhtiöt

2.14 Pääkonttorit ja hallintayhtiöt ovat institutionaalisia yksiköitä. Kyseiset kaksi tyyppiä selostetaan seuraavassa:

1) Pääkonttori on yksikkö, joka harjoittaa liikkeenjohdollista määräysvaltaa tytäryrityksiinsä nähden. Pääkonttorit kohdennetaan siihen yrityssektoriin, johon valtaosa niiden tytäryrityksistä kuuluu; jos kuitenkin kaikki tai useimmat kyseisistä tytäryrityksistä ovat rahoituslaitoksia, pääkonttoreita käsitellään rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavina laitoksina (S.126) rahoituslaitossektorilla.

   Jos osa tytäryrityksistä on yrityksiä ja osa rahoituslaitoksia, sektoriluokitus määräytyy sen mukaan, kummalla osalla on suurempi arvonlisäys.

   Jos pääkonttori harjoittaa yritysmäistä tuotantoa ja jos tämän yritystoiminnan osuus on merkittävä, pääkonttori luokitellaan yrityssektoriin.

   Pääkonttorit kuvataan ISIC Rev. 4:n pääluokan M nelinumerotasolla 7010 (NACE Rev. 2, M 70.10) seuraavasti:

   Tähän kuuluu saman yrityskokonaisuuden muiden yksiköiden valvonta ja johtaminen, yrityksen tai yrityskokonaisuuden strateginen ja organisatorinen suunnittelu sekä päätöksenteko. Pääkonttorit harjoittavat operatiivista valvontaa ja johtavat yrityskokonaisuuteen kuuluvien yksiköiden päivittäistä toimintaa.

2) Hallintayhtiö, joka pitää hallussa tytäryritysten varoja mutta ei suorita liikkeenjohdollisia tehtäviä, on rahoituslaitoksiin kuuluva kytkösyhtiö (S.127) ja luokitellaan rahoituslaitoksiin.

   Rahoitusalan holdingyhtiöt (hallintayhtiöt) kuvataan ISIC Rev. 4:n pääluokan K nelinumerotasolla 6420 (NACE Rev. 2, K 64.20) seuraavasti:

   Tähän kuuluu konsernien varoja hallinnoivien holdingyhtiöiden toiminta. Näillä on määräysvaltaan oikeuttava omistusosuus osakepääomasta ja niiden pääasiallinen toiminta on konsernin omistaminen. Tähän luokkaan kuuluvat holdingyhtiöt eivät tarjoa muita palveluita yrityksille, joiden omaisuutta ne hallinnoivat, ts. ne eivät valvo tai johda yritystoimintaa.

Yhtiöryhmät

2.15 Suuria yhtiöryhmiä syntyy, kun emoyhtiö valvoo useita tytäryhtiöitä, joiden valvonnassa voi puolestaan olla niiden omia tytäryhtiöitä jne. Ryhmän jokaista jäsentä, joka täyttää institutionaalisen yksikön määritelmän, käsitellään erillisenä institutionaalisena yksikkönä.

2.16 Koska yhtiöryhmät eivät ole aina vakaita pitkällä aikavälillä eikä niitä ole käytännössä helppo yksilöidä, on parempi, ettei niitä käsitellä yksittäisinä institutionaalisina yksikköinä. Jos ryhmän toiminnot eivät liity toisiinsa tiiviisti, voi olla vaikeaa saada ryhmää koskevia tietoja. Yksittäisinä yksikköinä käsittely voi olla mahdotonta, koska monet ryhmät ovat liian isoja ja heterogeenisia ja koska niiden koko ja rakenne voi ajan mittaan muuttua yhteensulautumisten ja yritysostojen takia.

Erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt (SPE)

2.17 Erityistä tarkoitusta varten perustettu yksikkö tai järjestely on yleensä osakeyhtiö tai henkilöyhtiö, joka perustetaan kapea-alaisia, erityisiä tai tilapäisiä tavoitteita varten, rahoitusriskin eriyttämistä varten tai erityisen verotukseen tai sääntelyyn liittyvän riskin hallintaa varten.

2.18 Erityistä tarkoitusta varten perustetulle yksikölle (SPE) ei ole yleistä määritelmää, mutta seuraavat ominaisuudet ovat tyypillisiä tällaisille yksiköille:

a) Niillä ei ole työntekijöitä, minkä lisäksi muut kuin rahoitusvarat puuttuvat.

b) Niiden fyysinen läsnäolo on vähäistä ja rajoittuu vain pöytälaatikkoyritykseen, joka vahvistaa niiden rekisteröintipaikan.

c) Ne ovat aina etuyhteydessä toiseen yritykseen, usein tytäryrityksenä.

d) Niiden kotipaikka on eri alueella kuin niiden kanssa etuyhteydessä olevien yritysten kotipaikka. Kun yritykseltä puuttuu fyysinen ulottuvuus, yrityksen kotipaikka määräytyy sen talousalueen mukaisesti, jonka lakien mukaan yritys on yhtiöity tai rekisteröity.

e) Niitä hallinnoivat työtekijät ovat toisesta yrityksestä, joka voi olla muttei välttämättä ole etuyhteydessä yksikköön nähden. Erityistä tarkoitusta varten perustettu yksikkö (SPE) suorittaa maksuja sille tuotetuista palveluista ja veloittaa puolestaan emoyritykseltä tai muulta etuyhteydessä olevalta yritykseltä maksun kyseisten kustannusten kattamiseksi. Erityistä tarkoitusta varten perustettu yksikkö (SPE) osallistuu yksinomaan tähän tuotantoon, mutta usein se ottaa velkoja omistajansa nimissä ja se saa yleensä sijoitustuloa ja hallussapitovoittoja hallussaan pitämistään varoista.

2.19 Riippumatta siitä, onko yksiköllä kaikki nämä ominaisuudet tai ei mitään niistä ja käytetäänkö siitä erityistä tarkoitusta perustetun yksikön (SPE) nimitystä tai muuta vastaavaa nimitystä vai ei, yksikköä käsitellään samalla tavalla kuin kaikkia muita institutionaalisia yksiköitä: toisin sanoen erityistä tarkoitusta perustettu yksikkö (SPE) kohdennetaan sektorille ja toimialalle sen pääasiallisen toiminnan mukaisesti, jollei kyseisellä yksiköllä ole itsenäisiä toimintaoikeuksia.

2.20 Näin ollen rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt, keinotekoiset tytäryritykset ja erityistä tarkoitusta varten perustetut julkisyhteisöjen yksiköt, jotka eivät ole toiminnaltaan itsenäisiä, kohdennetaan niitä valvovan elimen sektoriin. Tästä poiketaan, kun yksiköt ovat ulkomaisia ja kun yksiköitä pidetään valvovasta elimestä erillisinä yksikköinä. Julkisyhteisöjen tapauksessa tytäryrityksen toimintojen on kuitenkin käytävä ilmi julkisyhteisöjen tilinpidosta.

Rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt

2.21 Hallintayhtiö, joka pelkästään omistaa tytäryhtiöiden varat, on yksi esimerkki rahoituslaitoksiin kuuluvista kytkösyhtiöistä. Rahoituslaitoksiin kuuluvina kytkösyhtiönä käsitellään myös sellaiset yksiköt, joilla on edellä selostetut erityistä tarkoitusta varten perustetun yksikön (SPE) ominaisuudet, sijoitus- ja eläkerahastot mukaan luettuina, sekä yksiköt, joita käytetään henkilöiden tai perheiden omaisuuden hallussapitoon ja hoitoon, varojen hallussapitoon arvopaperistamista varten ja velkapapereiden liikkeeseenlaskuun niiden kanssa etuyhteydessä olevien yritysten nimissä (sellaista yhtiötä voidaan myös kutsua erityissijoitusrahastoksi), arvopaperistamisvälineitä varten ja toteuttamaan muita rahoitustehtäviä.

2.22 Yksikön riippumattomuus emoyrityksestä käy ilmi siitä, valvooko yksikkö käytännössä varojaan ja velkojaan ja kantaako se varoihin ja velkoihin liittyvät riskit ja edut. Tällaiset yksiköt luokitellaan rahoituslaitossektoriin.

2.23 Jos tällainen yksikkö ei voi toimia emoyrityksestä riippumattomalla tavalla ja jos yksikkö on ainoastaan varojen ja velkojen passiivinen hallussapitäjä (joissakin tapauksissa käytetään ilmaisua ”autopilot”), sitä ei käsitellä erillisenä institutionaalisena yksikkönä, jollei sen kotipaikka ole eri kansantaloudessa kuin emoyrityksen. Jos yksikön ja emoyrityksen kotipaikka on samassa kansantaloudessa, yksikköä käsitellään niin sanottuna keinotekoisena tytäryrityksenä kuten seuraavassa kuvataan.

Keinotekoiset tytäryritykset

2.24 Emoyrityksen kokonaan omistama tytäryritys voidaan perustaa tuottamaan palveluja emoyritykselle tai muille saman ryhmän yrityksille, jotta vältetään veroja, minimoidaan vastuut konkurssitapauksessa tai varmistetaan muita teknisiä etuja, joita tietyssä maassa voimassa oleva vero- tai yhtiölainsäädäntö mahdollistaa.

2.25 Tämäntyyppiset yksiköt eivät yleensä vastaa institutionaalisen yksikön määritelmää, koska ne eivät pysty toimimaan emoyrityksestä riippumattomalla tavalla ja koska niihin saattaa kohdistua rajoituksia, jotka vaikuttavat niiden kykyyn pitää hallussa niiden taseessa olevia varallisuuseriä tai toteuttaa niillä taloustoimia. Niiden tuotoksen tason ja niiden tuotoksesta saaman hinnan määrittää emoyritys, joka (mahdollisesti saman ryhmän muiden yritysten kanssa) on niiden ainoa asiakas. Niitä ei näin ollen käsitellä erillisinä institutionaalisina yksikköinä vaan emoyrityksen kiinteänä osana, ja niiden tilit sulautetaan emoyrityksen tileihin, jollei niiden kotipaikka ole eri kansantaloudessa kuin emoyrityksen.

2.26 Edellä kuvatut keinotekoiset tytäryritykset on erotettava sellaisista yksiköistä, jotka harjoittavat pelkästään aputoimintoja. Aputoiminnot ovat sisällöltään yksinomaan sellaisia palvelutehtäviä, joita käytännöllisesti katsoen kaikki yritykset tarvitsevat

jossain määrin. Esimerkkejä ovat tilojen siivous, palkkakirjanpito ja tietotekniikkainfrastruktuurin tarjoaminen yritykselle (ks. luku 1, kohta 1.13).

Erityistä tarkoitusta varten perustetut julkisyhteisöjen yksiköt

2.27 Myös julkisyhteisöt voivat perustaa erityisiä yksiköitä, jotka ominaisuuksiltaan ja tehtäviltään muistuttavat rahoituslaitoksiin kuuluvia kytkösyhtiöitä ja keinotekoisia tytäryhtiöitä. Tällaisilla yksiköillä ei ole valtuuksia toimia riippumattomasti, ja ne voivat suorittaa taloustoimia vain rajoitetusti. Varojen ja velkojen hallussapitoon liittyvät riskit ja edut eivät kuulu niille. Jos kyse on kotimaisista yksiköistä, niitä on käsiteltävä julkisyhteisöjen kiinteänä osana eikä erillisinä yksikköinä. Jos yksiköt ovat ulkomaisia, niitä on käsiteltävä erillisinä yksikköinä. Niiden ulkomailla suorittamien taloustoimien on oltava nähtävissä vastaavina taloustoimina julkisyhteisöjen kanssa. Toisin sanoen jos yksikkö ottaa lainaa ulkomailla, sen katsotaan antavan saman rahamäärän lainaksi julkisyhteisölle alkuperäisen lainan ehdoin.

2.28 Sellaisen erityistä tarkoitusta varten perustetun yksikön (SPE) tilit, jolla ei ole itsenäisiä toimintaoikeuksia, sulautetaan pääsääntöisesti emoyrityksen tilinpitoon, paitsi jos yksikön kotipaikka on eri kansantaloudessa kuin emoyrityksen. Tähän pääsääntöön on yksi poikkeus: sitä sovelletaan, kun ulkomainen erityistä tarkoitusta varten perustettu yksikkö (SPE) on julkisyhteisön perustama.

2.29 Nimelliset kotimaiset yksiköt on määriteltävä seuraavasti:

a) ulkomaisten talousyksiköiden sellaiset osat, joiden taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus (toisin sanoen ne osallistuvat taloudelliseen tuotantoon useimmiten vähintään yhden vuoden ajan) on maan talousalueella;

b) ulkomaiden talousyksiköt maan talousalueella sijaitsevan maan tai rakennusten omistajina, mutta ainoastaan maahan tai rakennuksiin vaikuttavien taloustoimien osalta.

Nimellisiä kotimaisia yksiköitä on pidettävä institutionaalisina yksikköinä itsenäisestä päätösvallasta riippumatta ja vaikka niillä olisi ainoastaan osittainen kirjanpito.

2.30 Seuraavia on pidettävä institutionaalisina yksikköinä:

a) yksiköt, joilla on itsenäinen päätösvalta ja täydellinen kirjanpito:

1. yksityiset ja julkiset yhtiöt;

2. osuuskunnat tai yhtiökumppanuudet, joita pidetään itsenäisinä oikeushenkilöinä;

3. julkiset tuottajat, joita erityislainsäädännön perusteella pidetään itsenäisinä oikeushenkilöinä;

4. voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, joita pidetään itsenäisinä oikeushenkilöinä; ja

5. julkisen hallinnon toimielimet;

b) yksiköt, joilla on täydellinen kirjanpito ja joilla katsotaan olevan itsenäinen päätösvalta, vaikka niitä ei ole yhtiöitetty erilleen emoyrityksestä: yritysmäiset yhteisöt;

c) yksiköt, jotka eivät välttämättä pidä täydellistä kirjanpitoa mutta joilla katsotaan olevan itsenäinen päätösvalta:

1. kotitaloudet;

2. nimelliset kotimaiset yksiköt.

INSTITUTIONAALISET SEKTORIT

2.31 Makrotaloudellisissa analyyseissä ei tarkastella yksittäisiä institutionaalisia yksiköitä erillisinä, vaan tarkastelun kohteina ovat samanlaisten institutionaalisten yksiköiden toiminnot yhteen koottuina. Näin ollen yksiköt yhdistetään ryhmiksi, joita kutsutaan institutionaalisiksi sektoreiksi, joista jotkin jaetaan alasektoreihin.

Taulukko 2.1 — Sektorit ja alasektorit

Sektorit ja alasektorit				Julkiset	Yksityiset kotimaiset	Ulkomaalaisomistei set
Yritykset			S.11	S.11001	S.11002	S.11003
Rahoituslaitokset			S.12			
Rahalaitokset	Keskuspankki		S.121			
	Muut rahalaitokset	Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Rahamarkkinarahastot	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Rahoituslaitokset lukuun ottamatta rahalaitoksia, vakuutuslaitoksia ja eläkerahastoja	Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	Vakuutuslaitokset		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Eläkerahastot		S.129	S.12901	S.12902	S.12903

Julkisyhteisöt	S.13			
Valtionhallinto	S.1311			
Osavaltiohallinto	S.1312			
Paikallishallinto	S.1313			
Sosiaaliturvarahastot	S.1314			
Kotitaloudet	S.14			
Työnantajat ja muut elinkeinonharjoittajat	S.141+S.142			
Palkansaajat	S.143			
Omaisuustulojen ja tulonsiirtojen saajat	S.144			
Omaisuustulojen saajat	S.1441			
Eläkkeensaajat	S.1442			
Muiden tulonsiirtojen saajat	S.1443			
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	S.15			
Ulkomaat	S.2			
Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet	S.21			
Euroopan unionin jäsenvaltiot	S.211			
Euroopan unionin toimielimet ja elimet	S.212			
Kolmannet maat ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneet kansainväliset järjestöt	S.22			

2.32 Jokainen sektori ja alasektori ryhmittelee yhteen ne institutionaaliset yksiköt, joiden taloudellinen toiminta on samanlaista.

Kaavio 2.1 – **Yksiköiden kohdentaminen sektoreihin**

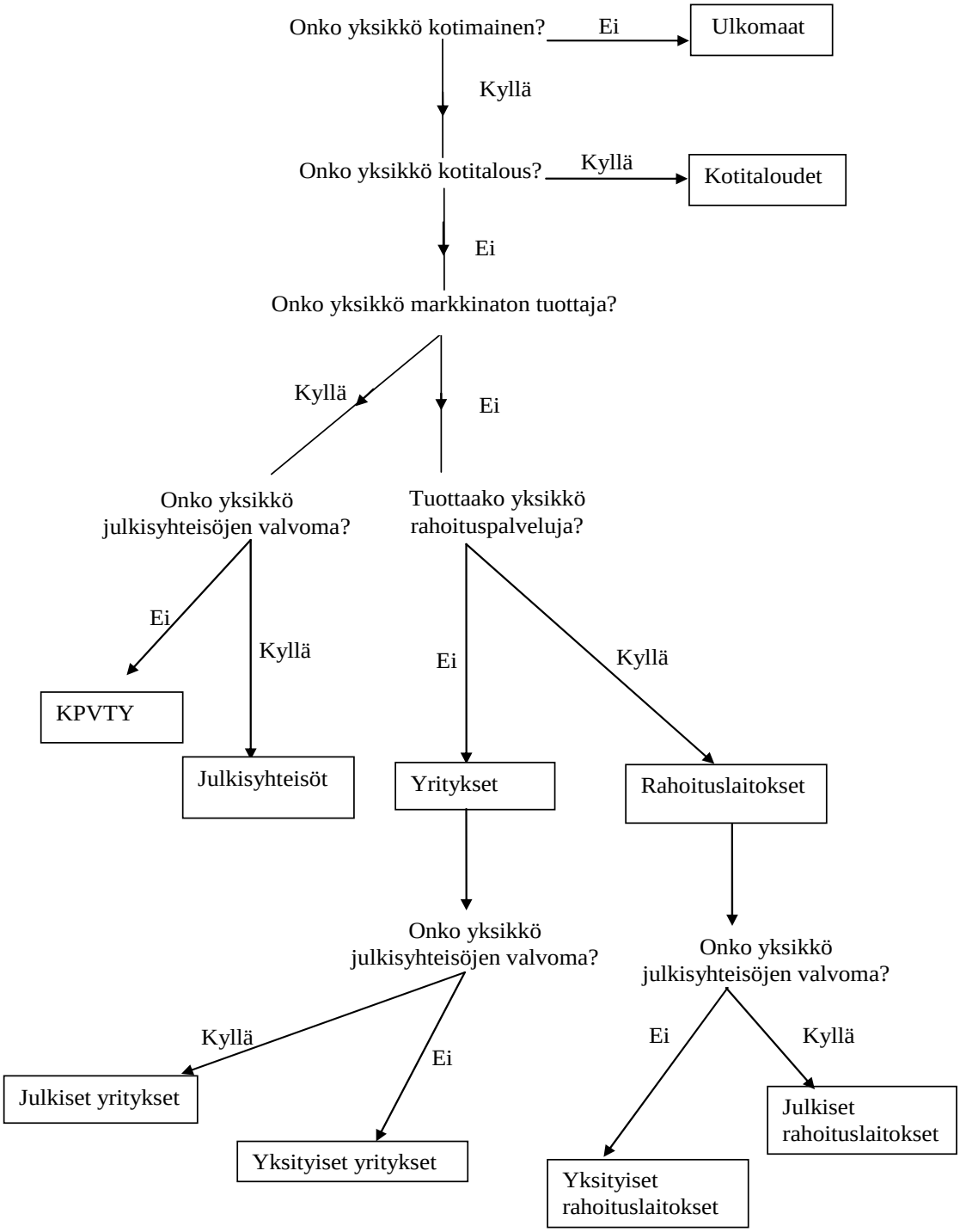

2.33 Institutionaaliset yksiköt ryhmitellään sektoreiksi sen mukaan, mitä tuottajatyyppiä ne ovat sekä pääasiallisen toimintansa ja tehtävänsä perusteella, joiden katsotaan ilmaisevan niiden taloudellisen käyttäytymisen luonteen.

2.34 Kaaviosta 2.1 käy ilmi, miten yksiköt kohdennetaan pääsektoreihin. Kun määritetään sektori sellaiselle kotimaiselle yksikölle, joka on muu kuin kotitalous, on kaavion mukaan määritettävä, onko kyseinen yksikkö julkisyhteisöjen valvoma vai ei ja onko se markkinatuottaja vai markkinaton tuottaja.

2.35 Valvonta on määritettävä mahdollisuudeksi päättää rahoituslaitoksen tai yrityksen yleisestä toimintapolitiikasta. Esimerkiksi jos yritys omistaa yli puolet tytäryrityksen pääomasta, tämä edellytys täyttyy, ja tytäryrityksen katsotaan olevan emoyrityksen valvonnassa.

2.36 Yksittäinen institutionaalinen yksikkö – toinen yritys, kotitalous, voittoa tavoittelematon yhteisö tai julkisyhteisö – varmistaa yrityksen tai yritysmäisen yhteisön valvonnan omistamalla yli puolet äänivaltaisista osakkeista tai muutoin valvomalla yli puolta osakkeenomistajien äänimäärästä.

2.37 Voidakseen valvoa yli puolta osakkeenomistajien äänimäärästä institutionaalisen yksikön itsensä ei tarvitse omistaa äänivaltaisia osakkeita lainkaan. Yritys C voisi olla toisen yrityksen B tytäryhtiö, jossa kolmas yritys A omistaa enemmistön äänivaltaisista osakkeista. Yrityksen C sanotaan olevan yrityksen B tytäryhtiö seuraavissa tapauksissa: yhtiö B valvoo yli puolta osakkeenomistajien äänimäärästä yrityksessä C, tai yritys B on C:n osakkeenomistajana, jolla on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö C:n johtajista.

2.38 Julkisyhteisö varmistaa yrityksen valvonnan erikoislainsäädännön määräyksillä tai säännöksillä, jotka antavat julkisyhteisölle oikeuden päättää yrityksen politiikasta. Seuraavat kahdeksan indikaattoria ovat tärkeimmät huomioon otettavat tekijät, kun määritetään, onko yritys julkisyhteisön valvoma:

a) julkisyhteisö omistaa enemmistön äänivallasta;

b) julkisyhteisöllä määräysvalta hallituksessa tai muussa hallintoelimessä;

c) julkisyhteisöllä määräysvalta avainhenkilöiden nimittämisessä ja erottamisessa;

d) julkisyhteisöllä määräysvalta yhteisön tärkeimmissä toimielimissä;

e) ns. kultainen osake julkisyhteisön omistuksessa;

f) erityissääntely;

g) julkisyhteisö määräävässä asemassa olevana asiakkaana;

h) julkisyhteisöltä otetut lainat.

Joskus yksi ainoa indikaattori voi olla riittävä osoitus valvonnasta, ja joskus useat erilliset indikaattorit voivat yhdessä osoittaa valvontasuhteen.

2.39 Itsenäisinä juridisina yksiköinä pidettävien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen valvontaa tarkasteltaessa on otettava huomioon seuraavat viisi indikaattoria:

a) toimihenkilöiden nimittäminen;

b) perustamisasiakirjojen määräykset;

c) sopimukset;

d) rahoitusaste;

e) julkisyhteisöön kohdistuvan riskin taso.

Kuten yritysten tapauksessa, joskus yksi ainoa indikaattori voi olla riittävä osoitus valvonnasta, ja joskus useat erilliset indikaattorit voivat yhdessä osoittaa valvontasuhteen.

2.40 Markkinatuotoksen ja markkinattoman tuotoksen erottelu – ja sen mukainen julkisen sektorin yksiköiden jaottelu julkisyhteisöihin ja julkisiin yrityksiin – riippuu kohdassa 1.15 esitetyistä kriteereistä.

2.41 Sektori on jaettava alasektoreihin kyseiselle sektorille ominaisten kriteerien perusteella: esimerkiksi julkisyhteisöt voidaan jakaa valtionhallintoon, osavaltiohallintoon, paikallishallintoon ja sosiaaliturvarahastoihin; tämä mahdollistaa yksiköiden taloudellisen toiminnan tarkemman kuvaamisen.

Sektoreiden ja alasektoreiden tileihin kirjataan kaikki asianomaiseen sektoriin kuuluvien institutionaalisten yksiköiden pääasialliset toiminnot sekä sivutoiminnot.

Jokainen institutionaalinen yksikkö kuuluu ainoastaan yhteen sektoriin tai alasektoriin.

2.42 Kun institutionaalisen yksikön pääasiallisena toimintana on tavaroiden ja palvelujen tuottaminen, ensin on määritettävä tuottajatyyppi, jotta yksikkö voidaan kohdentaa sektoriin.

2.43 Taulukossa 2.2 esitetään tuottajatyyppi sekä kullekin sektorille ominaiset pääasialliset toiminnat ja tehtävät:

Taulukko 2.2 — **Tuottajatyyppi, pääasialliset toiminnot ja tehtävät sektorin mukaan luokiteltuna**

Tuottajatyyppi	Pääasiallinen toiminta ja tehtävä	Sektori
Markkinatuottaja	Markkinatavaroiden ja -palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotanto	Yritykset (S.11)
Markkinatuottaja	Rahoituksen välitys mukaan luettuna vakuutustoiminta Rahoitusta avustavat toiminnot	Rahoituslaitokset (S.12)
Julkinen markkinaton	Markkinattoman tuotoksen tuotanto ja tarjonta kollektiivista ja yksilöllistä	Julkisyhteisöt (S.13)

tuottaja	kulutusta varten sekä kansantulon ja -varallisuuden uudelleenjakoon tarkoitetut taloustoimet	
Markkinatuottaja tai omaan käyttöön tuottava yksityinen tuottaja	Kulutus Markkinatuotoksen tuotanto ja tuotos omaan käyttöön	Kotitaloudet (S.14) Kuluttajina Yrittäjinä
Yksityinen markkinaton tuottaja	Markkinattoman tuotoksen tuotanto ja tarjonta yksilöllistä kulutusta varten	Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (S.15)

2.44 Ulkomaiden sektori (S.2) tarkoittaa kotimaisten yksiköiden ja ulkomaisten yksiköiden välisiä virtoja ja varantoja – vastaavanlaiset tavoitteet ja käyttäytymistyypit eivät ole ominaisia ulkomaisille yksiköille, vaan ne esitetään käyttämällä lähtökohtana niiden virtoja ja varantoja kotimaisiin yksiköihin nähden.

YRITYKSET (S.11)

2.45 Määritelmä: Yrityssektori (S.11) käsittää itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävät institutionaaliset yksiköt, jotka ovat markkinatuottajia ja joiden pääasiallinen toiminta on tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotanto. Yrityssektoriin sisältyvät myös yritysmäiset yhteisöt. (Ks. 2.13. f)

2.46 Yrityssektoriin luetaan seuraavat institutionaaliset yksiköt:

a) yksityiset ja julkiset yhtiöt, jotka ovat pääasiallisesti tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotantoa harjoittavia markkinatuottajia;

b) osuuskunnat ja yhtiökumppanuudet, joita pidetään itsenäisinä oikeushenkilöinä ja jotka ovat pääasiallisesti tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotantoa harjoittavia markkinatuottajia;

c) julkiset tuottajat, joita pidetään itsenäisinä oikeushenkilöinä ja jotka ovat pääasiallisesti tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotantoa harjoittavia markkinatuottajia;

d) yrityksiä palvelevat voittoa tavoittelemattomat laitokset tai yhdistykset, joita pidetään itsenäisinä oikeushenkilöinä ja jotka ovat pääasiallisesti tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotantoa harjoittavia markkinatuottajia;

e) markkinatuottajien yhtiöryhmää valvovat pääkonttorit, jos koko ryhmän vallitseva toiminnan laji – arvonlisäyksen perusteella mitattuna – on tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotanto;

f) erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt (SPE), joiden pääasiallista toimintaa on tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotanto;

g) yksityiset ja julkiset yritysmäiset yhteisöt, jotka ovat pääasiallisesti tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotantoa harjoittavia markkinatuottajia.

2.47 ’Yritysmäisillä yhteisöillä’ tarkoitetaan kaikkia oikeudellista asemaa vailla olevia yksiköitä, jotka ovat pääasiallisesti tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotantoa harjoittavia markkinatuottajia ja jotka täyttävät sellaiset ehdot, että niitä voidaan pitää yritysmäisinä yksikköinä (ks. 2.13. f).

Yritysmäisillä yhteisöillä on oltava hallussaan riittävät tiedot täydellisen kirjanpidon pitämiseksi, ja ne toimivat yritysten tavoin. Niiden tosiasiallinen suhde omistajaansa on sama kuin yrityksen suhde osakkeenomistajiinsa.

Näin ollen kotitalouksien, julkisyhteisöjen yksiköiden tai voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen omistamat yritysmäiset yhteisöt ryhmitellään yrityksiin yrityssektorissa eikä kyseisten yhteisöjen omistajan sektorissa.

2.48 Täydellisen, taseet sisältävän kirjanpidon olemassaolo ei ole riittävä ehto sille, että markkinatuottajia voitaisiin pitää institutionaalisina yksikköinä kuten yritysmäisinä yhteisöinä. Muut kuin kohdan 2.23 alakohtiin a, b, c ja f luetut yhtiökumppanuudet ja julkiset tuottajat sekä yksityisomistajat – vaikka niillä olisikin täydellinen kirjanpito – eivät yleensä ole erillisiä institutionaalisia yksiköitä, koska niillä ei ole itsenäistä päätösvaltaa omistajina olevien kotitalouksien, voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tai julkisyhteisöjen valvoessa niiden hoitamista.

2.49 Yrityksiin luetaan myös nimelliset kotimaiset yksiköt, joita kohdellaan yritysmäisinä yhteisöinä.

2.50 Yrityssektori jakautuu kolmeen alasektoriin:

a) julkiset yritykset (S.11001);

b) yksityiset kotimaiset yritykset (S.11002);

c) ulkomaalaisomisteiset yritykset (S.11003).

Alasektori: Julkiset yritykset (S.11001)

2.51 Määritelmä: Alasektori julkiset yritykset koostuu kaikista itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävistä yrityksistä, yritysmäisistä yhteisöistä ja voittoa tavoittelemattomista yhteisöistä, jotka ovat markkinatuottajia ja jotka ovat julkisyhteisöjen yksiköiden valvonnan alaisia.

2.52 Julkiset yritysmäiset yhteisöt ovat julkisyhteisöjen yksiköiden suoraan omistamia yritysmäisiä yhteisöjä.

Alasektori: Yksityiset kotimaiset yritykset (S.11002)

2.53 Määritelmä: Alasektori yksityiset kotimaiset yritykset koostuu kaikista itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävistä yrityksistä, yritysmäisistä yhteisöistä ja voittoa tavoittelemattomista yhteisöistä, jotka ovat markkinatuottajia ja jotka eivät ole julkisyhteisöjen tai ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden valvonnan alaisia.

Tämä alasektori sisältää ulkomaisten suorien sijoitusten kohdeyksikköinä olevat yritykset ja yritysmäiset yhteisöt, joita ei ole luokiteltu alasektoriin ulkomaalaisomisteiset yritykset (S.11003).

Alasektori: Ulkomaalaisomisteiset yritykset (S.11003)

2.54 Määritelmä: Alasektori ulkomaalaisomisteiset yritykset koostuu kaikista yrityksistä ja yritysmäisistä yhteisöistä, joita valvovat ulkomaiset institutionaaliset yksiköt.

Tähän alasektoriin luetaan

a) kaikki ulkomaisten yritysten tytäryritykset;

b) kaikki sellaisten ulkomaisten yritysten valvomat yritykset, jotka eivät itse ole yrityksiä: esimerkiksi ulkomaisen julkisyhteisön valvoma yritys; se sisältää yritykset, joita ryhmä yhdessä toimivia ulkomaisia yksiköitä valvoo;

c) kaikki sellaisten ulkomaisten yhtiöiden tai yhtiöimättömien tuottajien sivukonttorit tai muut yhtiöimättömät yksiköt, jotka ova nimellisiä kotimaisia yksiköitä.

RAHOITUSLAITOKSET (S.12)

2.55 Määritelmä: Rahoituslaitossektori (S.12) käsittää itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävät institutionaaliset yksiköt, jotka ovat markkinatuottajia ja joiden pääasiallista toimintaa on rahoituspalvelujen tuotanto. Nämä institutionaaliset yksiköt käsittävät kaikki yritykset ja yritysmäiset yhteisöt, joiden pääasiallista toimintaa on

- rahoituksen välitys (rahoituksen välittäjät); ja/tai
- rahoitusta avustava toiminta (rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset).

Rahoituslaitoksiin luetaan myös sellaiset rahoituspalveluja tuottavat institutionaaliset yksiköt, joiden varoja tai velkoja ei valtaosin vaihdeta avoimilla markkinoilla.

2.56 Rahoituksen välitys on toimintaa, jossa institutionaalinen yksikkö hankkii rahoitusvaroja ja samaan aikaan velkaantuu omaan lukuunsa harjoittamalla markkinoilla rahoitustaloustoimia. Rahoituksen välittäjien varoja ja velkoja muunnetaan tai paketoidaan uudelleen maturiteetin, mittakaavan, riskin ja niiden kaltaisten ominaisuuksien suhteen rahoituksen välitysprosessissa.

Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustava toiminta on rahoituksen välitykseen liittyvää toimintaa mutta ei ole itse rahoituksen välitystä.

Rahoituksen välittäjät

2.57 Rahoituksen välitysprosessissa kanavoidaan varoja kolmansien osapuolien välillä, joista toisilla on ylijäämää ja toisilla varojen puutetta. Rahoituksen välittäjä ei ainoastaan toimi välittäjänä muille institutionaalisille yksiköille, vaan asettaa itsensä alttiiksi riskeille hankkimalla rahoitusvaroja ja ottamalla velkoja omissa nimissään.

2.58 Rahoituksen välitysprosessissa voi esiintyä kaikentyyppisiä velkoja lukuun ottamatta luokkaa muut velat (AF.8). Rahoituksen välitysprosessissa esiintyvät rahoitusvarat voidaan luokitella mihin tahansa luokkaan lukuun ottamatta luokkaa vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut (AF.6) mutta mukaan lukien luokka muut saamiset. Rahoituksen välittäjät voivat sijoittaa varansa muihin kuin rahoitusvaroihin kiinteistöt mukaan lukien. Jotta yritystä voidaan pitää rahoituksen välittäjänä, sen pitäisi ottaa velkaa markkinoilta ja muuntaa varoja. Kiinteistöyritykset eivät ole rahoituksen välittäjiä.

2.59 Vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen toiminta koostuu riskien hallinnasta. Näiden laitosten velat ovat vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuita (AF.6). Niiden vastineita ovat vakuutuslaitosten ja eläkerahastojen – rahoituksen välittäjinä – tekemät sijoitukset.

2.60 Sijoitusrahastot, joista jäljempänä käytetään nimitystä rahamarkkinarahastot ja muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot, ottavat velkaa pääasiassa laskemalla liikkeeseen sijoitusrahasto-osuuksia (AF.52). Ne muuntavat nämä varat hankkimalla rahoitusvaroja ja/tai kiinteistöjä. Sijoitusrahastot luokitellaan rahoituksen välittäjiin. Kaikki muutokset niiden varojen ja muiden velkojen kuin omien osuuksien arvossa näkyvät niiden omissa varoissa (katso 7.07). Koska omien varojen määrä on yhtä suuri kuin sijoitusrahaston osuuksien arvo, kaikki rahaston varojen ja velkojen muutokset heijastuvat näiden osuuksien markkina-arvoon. Sijoitusrahastot, jotka sijoittavat kiinteistöihin, ovat rahoituksen välittäjiä.

2.61 Rahoituksen välitys rajoittuu varojen hankintaan ja velkojen ottoon suuren yleisön keskuudessa tai tietyn, suhteellisen suuren osaryhmän keskuudessa. Jos toiminta rajoittuu pieniin henkilö- tai perheryhmiin, kyse ei ole rahoituksen välityksestä.

2.62 Rahoituksen välityksen yleisessä rajaamisessa markkinoilla tapahtuviin rahoitustaloustoimiin saattaa esiintyä joitakin poikkeuksia. Esimerkkejä ovat kunnalliset luottolaitokset, jotka ovat riippuvaisia kunnan mukanaolosta, tai rahoitusleasingyhtiöt, jotka varoja hankkiessaan tai investoidessaan ovat riippuvaisia yhtiöiden emoryhmästä. Jotta ne voidaan luokitella rahoituksen välittäjiksi, niiden antolainauksen tai säästöjen vastaanottamisen on oltava mukana olevasta kunnasta taikka emoryhmästä riippumatonta.

Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset

2.63 Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustava toiminta koostuu aputoiminnoista, joilla rahoitusvaroja ja velkoja koskevia taloustoimia pannaan toimeen tai joilla varoja muunnetaan tai paketoidaan uudelleen. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset eivät aseta itseään riskeille alttiiksi hankkimalla rahoitusvaroja tai ottamalla velkoja. Ne helpottavat rahoituksen välitystä. Sellaiset pääkonttorit, joiden tytäryrityksistä kaikki tai useimmat ovat rahoituslaitoksia, ovat rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavia laitoksia.

Muut rahoituslaitokset kuin rahoituksen välittäjät ja rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset

2.64 Muut rahoituslaitokset kuin rahoituksen välittäjät ja rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ovat rahoituspalveluja tuottavia institutionaalisia yksiköitä, joiden varoja tai velkoja ei valtaosin vaihdeta avoimilla markkinoilla.

Rahoituslaitossektoriin sisältyvät institutionaaliset yksiköt

2.65 Rahoituslaitossektoriin (S.12) sisältyvät seuraavat institutionaaliset yksiköt:

a) yksityiset tai julkiset yritykset, joiden pääasiallista toimintaa on rahoituksen välitys tai rahoitusta avustava toiminta;

b) itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävät osuuskunnat ja yhtiökumppanuudet, joiden pääasiallista toimintaa on rahoituksen välitys tai rahoitusta avustava toiminta;

c) itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävät julkiset tuottajat, joiden pääasiallista toimintaa on rahoituksen välitys tai rahoitusta avustava toiminta;

d) itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävät voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, joiden pääasiallista toimintaa on rahoituksen välitys tai rahoitusta avustava toiminta tai jotka palvelevat rahoituslaitoksia;

e) pääkonttorit, joiden kaikki tai useimmat tytäryritykset rahoituslaitoksina pääasiallisesti välittävät rahoitusta ja/tai avustavat rahoituksen välitystä. Tällaiset pääkonttorit luokitellaan rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustaviin laitoksiin (S.126);

f) hallintayhtiöt, joiden päätehtävänä on tytäryhtiöiden ryhmän varojen hallussapito. Ryhmä voi olla luonteeltaan rahoitusryhmä tai muu kuin rahoitusryhmä – sillä ei ole vaikutusta hallintayhtiöiden luokitteluun rahoituslaitoksiin kuuluviksi kytkösyhtiöiksi (S.127);

g) erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt (SPE), joiden pääasiallista toimintaa on rahoituspalveluiden tarjoaminen;

h) yhtiöimättömät sijoitusrahastot, jotka koostuvat osanottajien omistamista sijoitussalkuista ja joiden hallinnoimisesta huolehtivat yleensä muut rahoituslaitokset. Nämä rahastot ovat institutionaalisia yksiköitä, jotka ovat erillisiä niitä hallinnoivista rahoituslaitoksista;

i) pääasiallisesti rahoitusta välittävät ja sääntelyn ja valvonnan alaiset yhtiöimättömät yksiköt (useimmissa tapauksissa luokiteltu alasektoreihin ”talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki”, ”vakuutuslaitokset” tai ”eläkerahastot”), joilla katsotaan olevan itsenäinen päätösvalta ja itsenäinen omistajista riippumaton hallinto ja joiden taloudellinen ja rahoituskäyttäytyminen on samankaltaista kuin rahoituslaitoksilla. Tällöin niitä kohdellaan erillisinä institutionaalisina yksiköinä. Esimerkkeinä voidaan mainita ulkomaisten rahoituslaitosten sivukonttorit.

2.66 Rahoituslaitosten yhdeksän alasektoria

Rahoituslaitossektori jakautuu seuraaviin alasektoreihin:

a) keskuspankki (S.121);

b) talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki (S.122);

c) rahamarkkinarahastot (S.123);

d) muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot (S.124);

e) muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S.125);

f) rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S.126);

g) rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat (S.127);

h) vakuutuslaitokset (S.128); ja

i) eläkerahastot (S.129).

Rahoituslaitosten alasektoreiden yhdistäminen

2.67 Rahalaitokset koostuvat EKP:n määritelmän mukaan kaikista niistä institutionaalisista yksiköistä, jotka kuuluvat alasektoreihin *keskuspankki* (S.121), *talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki* (S.122) ja *rahamarkkinarahastot* (S.123).

2.68 *Muihin rahalaitoksiin* kuuluvat ne rahoituksen välittäjät, joiden kautta keskuspankin (S.121) rahapolitiikan vaikutukset välittyvät talouden muille yksiköille. Niihin luetaan *talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki* (S.122) ja *rahamarkkinarahastot* (S.123).

2.69 Riskien hallinnan alalla toimivia rahoituksen välittäjiä ovat *vakuutuslaitokset ja eläkerahastot*. Ne koostuvat alasektoreista *vakuutuslaitokset* (S.128) ja *eläkerahastot* (S.129).

2.70 *Rahoituslaitokset lukuun ottamatta rahalaitoksia, vakuutuslaitoksia ja eläkerahastoja* koostuvat alasektoreista *muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot* (S.124), *muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot* (S.125), *rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset* (S.126) ja *rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat* (S.127).

Rahoituslaitosten alasektoreiden jaottelu julkisiin, yksityisiin ja ulkomaalaisomisteisiin rahoituslaitoksiin

2.71 Lukuun ottamatta alasektoria S.121 jokainen alasektori jaetaan edelleen

a) julkisiin rahoituslaitoksiin;

b) yksityisiin kotimaisiin rahoituslaitoksiin; ja

c) ulkomaalaisomisteisiin rahoituslaitoksiin.

Tämän alajaottelun kriteerit ovat samat kuin yrityksillä (katso 2.51–2.55).

Taulukko 2.3 — Rahoituslaitossektori ja sen alasektorit

Sektorit ja alasektorit				Julkiset	Yksityiset kotimaiset	Ulkomaalaisomisteiset
Rahoituslaitokset			S.12			
Rahalaitokset	Keskuspankki		S.121			
	Muut rahalaitokset	Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki	S.122	S.12201	S.12202	S.12203
		Rahamarkkinarahastot	S.123	S.12301	S.12302	S.12303
Rahoituslaitokset lukuun ottamatta rahalaitoksia, vakuutuslaitoksia ja eläkerahastoja	Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot		S.124	S.12401	S.12402	S.12403
	Muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot		S.125	S.12501	S.12502	S.12503
	Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset		S.126	S.12601	S.12602	S.12603
	Rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat		S.127	S.12701	S.12702	S.12703
Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot	Vakuutuslaitokset		S.128	S.12801	S.12802	S.12803
	Eläkerahastot		S.129	S.12901	S.12902	S.12903

Keskuspankki (S.121)

2.72 Määritelmä: Alasektori keskuspankki (S.121) käsittää kaikki rahoitusalan yritykset ja yritysmäiset yhteisöt, joiden pääasiallinen tehtävä on laskea liikkeeseen rahaa, säilyttää rahan sisäinen ja ulkoinen arvo ja pitää hallussaan joko kaikkea tai osaa maan kansainvälisistä valuuttavarannoista.

2.73 Seuraavat rahoituksen välittäjät luokitellaan alasektoriin S.121:

a) kansallinen keskuspankki, myös silloin kun se on osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää;

b) perimmiltään julkista alkuperää olevat keskusrahalaitokset (esim. laitokset, jotka huolehtivat ulkomaanvaluutan vaihdosta tai rahan liikkeeseen laskemisesta), joilla on täydellinen kirjanpito ja itsenäinen päätösvalta

suhteessa valtionhallintoon. Erillisiä institutionaalisia yksiköitä ei ole, jos näitä toimintoja suoritetaan joko valtionhallinnossa tai keskuspankissa.

2.74 Alasektoriin S.121 ei lueta keskuspankin lisäksi muita sellaisia laitoksia tai elimiä, jotka sääntelevät tai valvovat rahoitusyrityksiä tai rahoitusmarkkinoita. Ne luokitellaan alasektoriin S.126.

Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki (S.122)

2.75 Määritelmä: Alasektori talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki (S.122) käsittää kaikki muut kuin alasektoreihin keskuspankki ja rahamarkkinarahastot luokitellut rahoitusalan yritykset ja yritysmäiset yhteisöt, jotka pääasiallisesti välittävät rahoitusta ja joiden tehtävänä on ottaa vastaan talletuksia institutionaalisilta yksiköiltä ja omaan lukuun myöntää lainoja ja/tai tehdä arvopaperisijoituksia.

2.76 Alasektoriin talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki kuuluvia yrityksiä ei voi kuvata yksinkertaisesti termillä ”pankki”, koska niihin saatetaan mahdollisesti lukea rahoituslaitoksia, jotka eivät välttämättä kutsu itseään pankeiksi ja joiden ei sallita joissain maissa kutsua itseään pankeiksi, kun taas jotkin muut rahoituslaitokset kutsuessaan itseään pankeiksi eivät itse asiassa ole luottolaitoksia. Seuraavat rahoituksen välittäjät luokitellaan alasektoriin S.122:

a) liikepankit, ”universaaliset” pankit, ”yleispankit”;

b) säästöpankit (mukaan luettuna keskinäiset säästöpankit ja säästöpankki- ja lainayhdistykset);

c) postisiirtolaitokset, postipankit, postisiirtopankit;

d) maaseutuluottopankit, maatalousluottopankit;

e) luotto-osuuspankit, luottoyhdistykset;

f) erikoistuneet pankit (esim. kauppapankit, emissiopankit, yksityiset pankit); ja

g) sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitokset, jotka pääasiallisesti välittävät rahoitusta.

2.77 Seuraavat rahoituksen välittäjät voidaan luokitella alasektoriin S.122, jos niiden tehtävänä on ottaa yleisöltä vastaan takaisin maksettavia varoja joko talletuksina tai muina vastaavina, kuten jatkuvasti liikkeeseen laskettavina pitkäaikaisina velkapapereina. Muutoin ne luokitellaan alasektoriin S.124:

a) yritykset, jotka myöntävät kiinnityksiä (mukaan luettuna asuntosäästöpankit, hypoteekkipankit ja kiinnitysluottolaitokset);

b) kunnalliset luottolaitokset.

2.78 Alasektoriin S.122 eivät kuulu

a) pääkonttorit, jotka valvovat ja johtavat pääasiallisesti alasektorin talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki yrityksistä koostuvaa ryhmää,

mutta jotka eivät ole talletuksia vastaanottavia yhteisöjä. Nämä pääkonttorit luokitellaan alasektoriin S.126;

b) talletuksia vastaanottavia yhteisöjä palvelevat voittoa tavoittelemattomat itsenäisinä oikeushenkilöinä pidetyt yhteisöt, jotka eivät välitä rahoitusta. Ne luokitellaan alasektoriin S.126; ja

c) sähköisen rahan liikkeeseenlaskijalaitokset, joiden pääasiallinen toiminta ei ole rahoituksen välitystä.

Rahamarkkinarahastot (S.123)

2.79 Määritelmä: Rahamarkkinarahastojen alasektori (S.123) käsittää kaikki muut kuin keskuspankkisektoriin ja talletuksia vastaanottavien laitosten sektoriin luokitellut rahoitusalan yritykset ja yritysmäiset yhteisöt, jotka yhteissijoitusjärjestelminä pääasiallisesti välittävät rahoitusta. Niiden tehtävänä on ottaa vastaan sijoitusrahasto-osuuksia talletusten läheisinä vastikkeina institutionaalisilta yksiköiltä ja tehdä omaan lukuunsa sijoituksia pääasiassa rahamarkkinarahasto-osuuksiin, lyhytaikaisiin velkapapereihin ja/tai talletuksiin.

2.80 Seuraavat rahoituksen välittäjät luokitellaan alasektoriin S.123:

a) sijoitusrahastot mukaan lukien sijoitustrustit ja muut yhteissijoitusjärjestelmät, joiden osuudet ovat talletusten läheisiä vastikkeita.

2.81 Alasektoriin S.123 eivät kuulu:

a) pääkonttorit, jotka valvovat ja johtavat pääasiallisesti rahamarkkinarahastoista koostuvaa ryhmää, mutta jotka eivät itse ole rahamarkkinarahastoja. Ne luokitellaan alasektoriin S.126;

b) rahamarkkinarahastoja palvelevat voittoa tavoittelemattomat itsenäisinä oikeushenkilöinä pidetyt yhteisöt, jotka eivät välitä rahoitusta. Ne luokitellaan alasektoriin S.126.

Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot (S.124)

2.82 Määritelmä: Alasektoriin muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot (S.124) luetaan kaikki muut kuin rahamarkkinarahastojen alasektoriin luokitellut yhteissijoitusjärjestelmät, jotka pääasiallisesti välittävät rahoitusta. Niiden tehtävänä on ottaa vastaan institutionaalisilta yksiköiltä sijoitusrahasto-osuuksia, jotka eivät ole talletusten läheisiä vastikkeita, ja tehdä omaan lukuunsa sijoituksia pääasiassa muihin kuin lyhytaikaisiin rahoitusvaroihin sekä muihin kuin rahoitusvaroihin (yleensä kiinteistöihin).

2.83 Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot kattavat sijoitustrustit ja muut yhteissijoitusjärjestelmät, joiden osuuksia ei pidetä talletusten läheisinä vastikkeina.

2.84 Seuraavat rahoituksen välittäjät luokitellaan alasektoriin S.124:

a) avoimet sijoitusrahastot, joiden osuudet on haltijan vaatimuksesta ostettava takaisin tai lunastettava suoraan tai välillisesti näiden sijoitusrahastojen varoilla;

b) suljetut sijoitusrahastot, joiden osuuspääoma on kiinteä ja joiden sijoittajien on ostettava tai myytävä olemassa olevia osuuksia liittyessään rahastoon tai erotessaan siitä;

c) kiinteistösijoitusrahastot;

d) muihin rahastoihin sijoittavat sijoitusrahastot (”rahastojen rahastot”):

e) vipurahastot eli erilaiset yhteissijoitusjärjestelmät, joille ovat ominaisia suuret vähimmäissijoitukset, vähäinen sääntely ja monenlaiset sijoitusstrategiat.

2.85 Alasektoriin S.124 eivät kuulu

a) eläkerahastot, jotka ovat osa eläkerahastojen alasektoria;

b) erityistä tarkoitusta varten perustetut valtion omistamat sijoitusyhtiöt, jotka kohdennetaan rahoituslaitoksiin kuuluviin kytkösyhtiöihin, jos ne luokitellaan rahoituslaitoksiin; luokittelu ’erityistä tarkoitusta varten perustetuksi valtion rahastoksi’ julkisyhteisöjen tai rahoituslaitosten sektorille määräytyy kohdassa 2.26 esitettyjen kriteerien mukaan;

c) pääkonttorit, jotka valvovat ja johtavat pääasiallisesti muista sijoitusrahastoista kuin rahamarkkinarahastoista koostuvaa ryhmää, mutta jotka eivät itse ole sijoitusrahastoja. Ne luokitellaan alasektoriin S.126;

d) muita sijoitusrahastoja kuin rahamarkkinarahastoja palvelevat voittoa tavoittelemattomat itsenäisinä oikeushenkilöinä pidetyt yhteisöt, jotka eivät välitä rahoitusta. Ne luokitellaan alasektoriin S.126.

Muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S.125)

2.86 Määritelmä: Alasektori *muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot* (S.125) koostuu kaikista rahoitusalan yrityksistä ja yritysmäisistä yhteisöistä, jotka pääasiallisesti välittävät rahoitusta ottamalla velkaa muussa muodossa kuin valuuttana, talletuksina, sijoitusrahasto-osuuksina tai liittyen vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuisiin institutionaalisilta yksiköiltä.

2.87 Alasektori S.125 sisältää rahoituksen välittäjiä, jotka pääasiallisesti hoitavat pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyviä tehtäviä. Useimmissa tapauksissa kyseinen takaisinmaksuaika erottaa tämän alasektorin muista rahalaitoksista (S.122 ja S.123). Kun rajataan pois sellaiset velkamuodot kuin sijoitusrahasto-osuudet, joita ei pidetä talletusten tai vakuutuksen läheisinä vastikkeina, voidaan tehdä rajanveto alasektoreihin muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot (S.124), vakuutuslaitokset (S.128) ja eläkerahastot (S.129) nähden.

2.88 Alasektori *muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot* (S.125) jakautuu alasektoreihin, joihin kuuluvat arvopaperistamiseen osallistuvat erityisyhteisöt (FVC), arvopaperi- ja johdannaiskauppaa omaan lukuunsa käyvät

yritykset, lainanantajina toimivat rahoituslaitokset sekä erikoistuneet rahoituslaitokset. Jaottelu käy ilmi taulukosta 2.4.

Taulukko 2.4 — Alasektori muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S.125) ja sen alajaottelu

Muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot
Arvopaperistamiseen osallistuvat erityisyhteisöt (FVC);
Arvopaperi- ja johdannaiskauppaa omaan lukuunsa käyvät yritykset;
Lainanantajina toimivat rahoituslaitokset; ja
Erikoistuneet rahoituslaitokset

2.89 Alasektori S.125 ei sisällä itsenäisinä juridisina yksiköinä pidettyjä voittoa tavoittelemattomia laitoksia, jotka palvelevat muita rahoituksen välittäjiä mutta eivät välitä rahoitusta. Ne luokitellaan alasektoriin S.126.

Arvopaperistamiseen osallistuvat erityisyhteisöt

2.90 Määritelmä: Arvopaperistamiseen osallistuvat erityisyhteisöt ovat yrityksiä, jotka suorittavat arvopaperistamiseen liittyviä taloustoimia. Institutionaalisen yksikön kriteerit täyttävät erityisyhteisöt luokitellaan alasektoriin S.125, ja muissa tapauksissa erityisyhteisöjä käsitellään niiden emoyrityksen kiinteänä osana.

Arvopaperi- ja johdannaiskauppaa omaan lukuunsa käyvät yritykset, lainanantajina toimivat rahoituslaitokset sekä erikoistuneet rahoituslaitokset

2.91 Arvopaperi- ja johdannaiskauppaa omaan lukuunsa käyvät yritykset ovat omaan lukuunsa toimivia rahoituksen välittäjiä.

2.92 Lainanantajina toimiviin rahoituslaitoksiin kuuluu esimerkiksi rahoituksen välittäjiä, jotka toimivat seuraavilla aloilla:

a) rahoitusleasing;

b) osamaksukaupan rahoitus ja henkilökohtaisen tai liikerahoituksen välitys; tai

c) factoring.

2.93 Erikoistuneet rahoituslaitokset ovat rahoituksen välittäjiä, joihin kuuluvat esimerkiksi

a) pääomasijoitus- ja kehityspääomayhtiöt;

b) vienti/tuontirahoitusyhtiöt; tai

c) rahoituksen välittäjät, jotka hankkivat talletuksia ja/tai talletusten läheisiä vastikkeita tai ottavat lainaa yksinomaan rahalaitoksilta; näihin rahoituksen välittäjiin kuuluvat myös keskusvastapuoliyhteisöt, jotka suorittavat rahalaitosten välisiä takaisinostosopimuksiin liittyviä taloustoimia.

2.94 Pääkonttorit, jotka valvovat ja johtavat pääasiallisesti rahoitusta välittävien ja/tai rahoitusta avustavia palveluja suorittavien tytäryhtiöiden ryhmää, luokitellaan alasektoriin S.126.

Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S.126)

2.95 Määritelmä: Alasektori rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S.126) koostuu kaikista rahoitusalan yrityksistä ja yritysmäisistä yhteisöistä, jotka pääasiallisesti harjoittavat rahoituksen välitykseen läheisesti liittyviä toimintoja mutta eivät itse ole rahoituksen välittäjiä.

2.96 Seuraavat rahoitusalan yritykset ja yritysmäiset yhteisöt luokitellaan alasektoriin S.126:

a) vakuutusmeklarit, meripelastus- ja haverihallinnon hoitajat, vakuutus- ja eläkekonsultit jne.;

b) lainameklarit, arvopaperinvälittäjät, sijoitusneuvojat jne;

c) arvopaperien liikkeeseenlaskemista hoitavat emissioyhtiöt;

d) yritykset, joiden pääasiallista toimintaa on taata nimisiirrolla vekseleitä ja muita vastaavia instrumentteja;

e) yritykset, jotka järjestelevät sellaisia johdannais- tai suojautumisinstrumentteja kuin swapit, optiot ja futuurit (laskematta niitä liikkeeseen);

f) yritykset, jotka huolehtivat rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurista;

g) rahoituksen välittäjien ja rahoitusmarkkinoiden keskusvalvontaviranomaiset, jos ne ovat erillisiä institutionaalisia yksiköitä;

h) eläkerahastojen, sijoitusrahastojen jne. hoitajat;

i) yritykset, jotka hoitavat arvopaperipörssiä ja vakuutuspörssiä;

j) itsenäisinä oikeushenkilöinä pidetyt voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, jotka palvelevat rahoituslaitoksia, mutta eivät itse välitä rahoitusta (katso 2.44);

k) maksulaitokset (ostajan ja myyjän välisiä maksuja helpottavat laitokset).

2.97 Alasektori S.126 sisältää myös pääkonttorit, joiden kaikki tai useimmat tytäryritykset ovat rahoituslaitoksia.

Rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat (S.127)

2.98 Määritelmä: Alasektori rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat (S.127) koostuu kaikista sellaisista rahoitusalan yrityksistä ja yritysmäisistä yhteisöistä, jotka eivät välitä rahoitusta eivätkä tuota rahoituksen välitystä avustavia palveluja ja joiden varoja tai velkoja ei valtaosin vaihdeta avoimilla markkinoilla.

2.99 Erityisesti seuraavat rahoitusalan yritykset ja yritysmäiset yhteisöt luokitellaan alasektoriin S.127:

a) oikeushenkilöinä pidettävät erityisrahastot (*trusts*), jäämistön- ja omaisuudenhoitoyksiköt ja pöytälaatikkoyritykset;

b) hallintayhtiöt, jotka omistavat määräysvaltaan oikeuttavia osuuksia tytäryhtiöiden ryhmän pääomasta ja joiden pääasiallista toimintaa on ryhmän omistaminen ilman että ne tuottaisivat muita palveluja yrityksille, joiden pääoma on omistuksen kohteena; toisin sanoen hallintayhtiöt eivät hallinnoi eivätkä johda muita yksiköitä;

c) erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt, jotka katsotaan institutionaalisiksi yksiköiksi ja jotka hankkivat avoimilta markkinoilta varoja emoyrityksen käyttöön;

d) yksiköt, jotka tuottavat yksinomaan omin tai järjestäjän tarjoamin varoin rahoituspalveluja erilaisille asiakkaille ja ottavat vastatakseen takaisinmaksuun liittyvän luottoriskin. Tällaisia yksiköitä ovat esimerkiksi rahanlainaajat, yritykset, jotka antavat lainoja opiskelijoille tai ulkomaankaupan tarkoituksiin käyttämällä järjestäjältä kuten julkisyhteisöjen yksiköltä tai voittoa tavoittelemattomalta yhteisöltä saatuja varoja, sekä pääasiallisesti lainaustoimintaa harjoittavat panttilainaamot;

e) erityistä tarkoitusta varten perustetut valtion omistamat sijoitusyhtiöt (*sovereign wealth funds*), jos ne luokitellaan rahoituslaitoksiin.

Vakuutuslaitokset (S.128)

2.100 Määritelmä: Alasektori vakuutuslaitokset (S.128) koostuu kaikista rahoitusalan yrityksistä ja yritysmäisistä yhteisöistä, joiden pääasiallista toimintaa on riskien hallintaan liittyvän rahoituksen välitys ensivakuutuksen tai jälleenvakuutuksen muodossa (katso 2.59).

2.101 Vakuutuslaitokset tuottavat seuraavia palveluja:

a) henki- ja vahinkovakuutuspalvelut yksittäisille yksiköille tai yksikköryhmille;

b) jälleenvakuutuspalvelut muille vakuutuslaitoksille.

2.102 Vahinkovakuutuslaitosten palveluja voidaan tuottaa vakuutuksina seuraavien riskien varalta:

a) tulipalo (esimerkiksi liike- ja yksityisomaisuus);

b) vastuu (onnettomuudet);

c) moottoriajoneuvo (omalle ajoneuvolle aiheutunut vahinko ja kolmansille osapuolille aiheutunut vahinko);

d) meri, ilmailu ja kuljetus (energiariskit mukaan luettuina);

e) tapaturma ja sairaus; tai

f) rahoitus (takaukset ja takaussitoumukset).

Rahoitus- tai luottovakuutusalan yritykset, joita kutsutaan myös takuupankeiksi, antavat takauksia tai takaussitoumuksia arvopaperistetuille tuotteille ja muille luottotuotteille.

2.103 Vakuutuslaitokset ovat pääasiassa osakeyhtiöitä tai keskinäisiä yhtiöitä. Osakeyhtiöt ovat osakkeenomistajien omistamia ja monissa tapauksissa pörsseissä noteerattuja. Keskinäiset yhtiöt ovat vakuutuksenottajien omistamia, ja yhteisöjen voitot palautetaan osinkoina tai bonuksina vakuutuksenottajille tai takuupääoman omistajille. Captive-yhtiöt (vakuutusalan kytkösyhtiöt) ovat yleensä yritysten omistamia, ja useimmiten ne vakuuttavat osakkeenomistajiensa riskejä.

Kehys	*-Vakuutustyypit*
Vakuutustyyppejä on kolme: ensivakuutus, jälleenvakuutus ja sosiaalivakuutus. Ensivakuutus kattaa (yksilöllisen) henkivakuutuksen ja vahinkovakuutuksen, ja sosiaalivakuutus käsittää puolestaan sosiaaliturvaan ja työntekoon perustuvan sosiaalivakuutuksen.	

Vakuutustyyppi	***Ensivakuutus***		***Jälleenvakuutus***	***Sosiaalivakuutus***			
			Vakuutus, jonka vakuutettu ostaa suojautuakseen odottamattoman suurelta korvausvaatimusten määrältä tai poikkeuksellisen suurilta korvauksilta	*Kolmas osapuoli velvoittaa tai suosittelee, että vakuutuksenottaja/edunsaaja ottaa vakuutuksen. Vähintään yksi seuraavista edellytyksistä täyttyy:* *osallistuminen on pakollista;* *järjestelmä on kollektiivinen; ja* *työnantaja (ja mahdollisesti edunsaaja) suorittaa maksuja.*			
	Henkivakuutus	*Vahinkovakuutus*		*Sosiaaliturva*		*Työntekoon perustuva sosiaalivakuutus*	
	Vakuutuksenottaja suorittaa vakuuttajalle säännöllisiä maksuja, joiden vastineeksi vakuuttaja sitoutuu suorittamaan vakuutuksenottajalle sovitun summan tai annuiteetin tiettynä päivänä tai aiemmin.	*Vakuutus onnettomuus-, sairaus-, tulipalo-, luotto- tms. riskien varalta*		*Vakuutus, jonka julkisyhteisö järjestää sosiaaliturvajärjestelmien avulla*		*Vakuutus, jonka työnantajat järjestävät työntekijöidensä ja heidän huollettavanaan olevien puolesta tai jonka muut osapuolet järjestävät tietyn ryhmän puolesta*	
				Sosiaaliturvan eläkkeet	*Muu sosiaaliturva*	*Työntekoon perustuvat eläkkeet*	*Muu työntekoon perustuva sosiaalivakuutus*
Sektori/alasektori	*Vakuutuslaitokset*	*Vakuutuslaitokset*		*Sosiaaliturvarahastot*		*Työnantajan sektori tai vakuutuslaitokset ja eläkerahastot*	

2.104 Alasektoriin S.128 eivät kuulu

a) institutionaaliset yksiköt, jotka täyttävät molemmat kohdassa 2.117 luetellut kriteerit. Ne luokitellaan alasektoriin S.1314;

b) pääkonttorit, jotka valvovat ja johtavat pääasiallisesti vakuutuslaitoksista koostuvaa ryhmää mutta eivät itse ole vakuutuslaitoksia. Ne luokitellaan alasektoriin S.126;

c) vakuutuslaitoksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat itsenäisinä oikeushenkilöinä pidetyt yhteisöt, jotka eivät välitä rahoitusta. Ne luokitellaan alasektoriin S.126.

Eläkerahastot (S.129)

2.105 Määritelmä: Alasektori eläkerahastot (S.129) koostuu kaikista rahoitusalan yrityksistä ja yritysmäisistä yhteisöistä, jotka pääasiallisesti ovat vakuutettujen henkilöiden sosiaalisten riskien ja tarpeiden hallintaan liittyvän rahoituksen välittäjiä (sosiaalivakuutus). Sosiaalivakuutusjärjestelminä eläkerahastot tarjoavat eläketuloja ja usein etuuksia, joita maksetaan kuoleman tai työkyvyttömyyden johdosta.

2.106 Alasektori S.129 koostuu yksinomaan niistä sosiaalivakuutukseen kuuluvista eläkerahastoista, jotka ovat niiden perustajayksiköistä erillisiä institutionaalisia yksiköitä. Sellaisilla itsenäisillä rahastoilla on itsenäinen päätösvalta ja täydellinen kirjanpito. Epäitsenäiset eläkerahastot eivät ole institutionaalisia yksiköitä vaan ovat osa sitä institutionaalista yksikköä, joka ne perustaa.

2.107 Tyypillisiä eläkerahastojen jäseniä ovat yksittäisen yrityksen tai yritysryhmän palkansaajat, teollisuuden haaran tai toimialan työntekijät tai saman ammatin omaavat henkilöt. Vakuutussopimukseen sisällytetyt etuudet voivat olla

a) etuuksia, jotka maksetaan vakuutetun kuoleman jälkeen leskelle ja lapsille;

b) etuuksia, jotka maksetaan eläkkeelle siirtymisen jälkeen; ja

c) etuuksia, jotka maksetaan vakuutetun tultua työkyvyttömäksi.

2.108 Joissain maissa kaikkia tämäntyyppisiä riskejä voidaan vakuuttaa henkivakuutusyhtiöissä sekä eläkerahastoissa. Toisissa maissa jotkin näistä riskilajeista vakuutetaan henkivakuutusyhtiöissä. Päinvastoin kuin henkivakuutusyhtiöt eläkerahastot on lain nojalla rajoitettu määrättyihin palkansaajien ja itsenäisten yrittäjien ryhmiin.

2.109 Eläkerahastot voivat olla työnantajien tai julkisyhteisöjen järjestämiä; ne voivat myös olla rahastoja, jotka vakuutuslaitos järjestää työntekijöiden puolesta; toisaalta voidaan perustaa erillisiä institutionaalisia yksiköitä, jotka pitävät hallussa ja hallinnoivat eläkeoikeuksien täyttämiseen ja eläkkeiden maksamiseen käytettäviä varoja.

2.110 Alasektoriin S.129 eivät kuulu

d) institutionaaliset yksiköt, jotka täyttävät molemmat kohdassa 2.117 luetellut kriteerit. Ne luokitellaan alasektoriin S.1314;

b) pääkonttorit, jotka valvovat ja johtavat pääasiallisesti vakuutuslaitoksista koostuvaa ryhmää mutta eivät itse ole vakuutuslaitoksia. Ne luokitellaan alasektoriin S.126;

c) vakuutuslaitoksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat itsenäisinä oikeushenkilöinä pidetyt yhteisöt, jotka eivät välitä rahoitusta. Ne luokitellaan alasektoriin S.126.

JULKISYHTEISÖT (S.13)

2.111 Määritelmä: Julkisyhteisöjen sektoriin (S.13) luetaan kaikki institutionaaliset yksiköt, jotka ovat markkinattomia tuottajia ja joiden tuotos on tarkoitettu yksilölliseen tai kollektiiviseen kulutukseen ja jotka rahoitetaan muihin sektoreihin kuuluvien yksiköiden suorittamin pakollisin maksuin, ja pääasiallisesti kansantulon ja -varallisuuden uudelleenjakoa harjoittavat institutionaaliset yksiköt.

2.112 Sektoriin S.13 luetaan esimerkiksi seuraavat institutionaaliset yksiköt:

a) julkisyhteisöjen yksiköt, joilla on lainsäädäntöteitse annettu lainkäyttövalta talousalueen muihin yksiköihin nähden ja jotka hoitavat ja rahoittavat sellaisia toimintoja, joiden tarkoituksena on pääasiallisesti markkinattomien yhteisön hyväksi tarkoitettujen tavaroiden ja palveluiden tuottaminen;

b) yritykset tai yritysmäiset yhteisöt, jotka ovat julkisyhteisöjen yksiköitä, jos niiden tuotos on pääasiassa markkinatonta ja jos ne ovat julkisyhteisöjen yksiköiden valvonnassa;

c) itsenäisinä oikeushenkilöinä pidettävät voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, jotka ovat julkisyhteisöjen valvomia markkinattomia tuottajia;

d) itsenäiset eläkerahastot, kun maksujen suorittamisvelvoitteesta on säädetty lailla ja kun julkisyhteisö hallinnoi varoja maksuja ja etuuksia koskevissa ratkaisuissa ja hyväksymisessä.

2.113 *Julkisyhteisöjen sektori jakautuu seuraaviin neljään alasektoriin:*

a) valtionhallinto (S.1311);

b) osavaltiohallinto (S.1312);

c) paikallishallinto (S.1313);

d) sosiaaliturvarahastot (S.1314).

Valtionhallinto (lukuun ottamatta sosiaaliturvarahastoja)(S.1311)

2.114 Määritelmä: Tähän alasektoriin luetaan kaikki valtion ministeriöt ja keskusvirastot, joiden toimivalta normaalisti ulottuu koko talousalueelle, ei kuitenkaan sosiaaliturvarahastojen hallintoa.

Alasektoriin S.1311 luetaan ne voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, joita valtionhallinto valvoo ja joiden toimivalta ulottuu koko talousalueelle.

Sellaiset markkinoita säätelevät organisaatiot, jotka ovat joko yksinomaan tai pääasiallisesti tukipalkkioiden jakajia, luokitellaan alasektoriin S.1311. Ne organisaatiot, jotka yksinomaan tai pääasiallisesti ostavat, pitävät hallussa ja myyvät maataloustuotteita tai elintarvikkeita, luokitellaan sektoriin S.11.

Osavaltiohallinto (lukuun ottamatta sosiaaliturvarahastoja) (S.1312)

2.115 Määritelmä: Tähän alasektoriin luetaan valtion hallintoelimet, jotka ovat erillisiä institutionaalisia yksiköitä ja hoitavat joitakin julkisen hallinnon tehtäviä valtionhallintoa alemmalla mutta paikallishallintoa ylemmällä tasolla, ei kuitenkaan sosiaaliturvarahastojen hallintoa.

Alasektoriin S.1312 luetaan ne voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, joita osavaltion hallintoelimet valvovat ja joiden toimivalta rajoittuu osavaltiohallinnon talousalueelle.

Paikallishallinto (lukuun ottamatta sosiaaliturvarahastoja) (S.1313)

2.116 Määritelmä: Tähän alasektoriin luetaan ne julkisen hallinnon elimet, joiden toimivalta ulottuu ainoastaan talousalueen paikalliseen osaan, ei kuitenkaan sosiaaliturvarahastojen paikallisia laitoksia.

Alasektoriin S.1313 luetaan ne voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, joita paikalliset julkisen hallinnon elimet valvovat ja joiden toimivalta rajoittuu paikallisten hallintoelinten talousalueille.

Sosiaaliturvarahastot (S.1314)

2.117 Määritelmä: Alasektoriin sosiaaliturvarahastot luetaan ne valtionhallinnon, osavaltiohallinnon ja paikallishallinnon institutionaaliset yksiköt, joiden pääasiallista toimintaa on sosiaalietuuksien tuottaminen ja jotka täyttävät molemmat seuraavista kahdesta kriteeristä:

a) lain tai asetuksen mukaan tietyt väestöryhmät ovat velvollisia osallistumaan järjestelmään tai maksamaan sosiaaliturvamaksuja; ja

b) julkisyhteisö vastaa – riippumattomasti tehtävästään valvovana elimenä tai työnantajana – laitoksen hallinnosta maksuja ja etuuksia koskevissa ratkaisuissa ja hyväksymisessä.

Yksittäisen henkilön maksamien maksujen ja sen riskin välillä, jonka alaiseksi kyseinen henkilö joutuu, ei ole tavallisesti suoraa yhteyttä.

KOTITALOUDET (S.14)

2.118 Määritelmä: Kotitaloussektori (S.14) kattaa henkilöt tai henkilöryhmät kuluttajina ja markkinatavaroita ja rahoitus- ja muita palveluita tuottavina yrittäjinä (markkinatuottajina), jos tavaroiden ja palveluiden tuotanto ei ole erillisten yritysmäisinä yhteisöinä käsiteltyjen yksiköiden toimintaa. Kotitaloussektoriin

luetaan myös henkilöt tai henkilöryhmät tavaroiden ja muiden kuin rahoituspalveluiden tuottajina omaa loppukäyttöä varten.

Kotitaloudet voidaan kuluttajina määritellä pieniksi henkilöryhmiksi, joilla on yhteinen asunto, jotka panevat yhteen tulonsa ja varallisuutensa ja jotka kuluttavat kollektiivisesti tietyntyyppisiä, pääasiassa asumiseen ja ruokaan liittyviä tavaroita ja palveluita.

Kotitalouksien pääasialliset varat ovat seuraavat:

a) palkansaajakorvaukset;

b) omaisuustulot;

c) muilta sektoreilta saadut tulonsiirrot;

d) markkinatuotteiden myyntitulot; ja

e) laskennalliset tulot tuotoksesta omaan loppukulutukseen.

2.119 Kotitaloussektoriin luetaan:

a) yksilöt tai yksilöryhmät, joiden pääasiallinen tarkoitus on kuluttaminen;

b) henkilöt, jotka asuvat pysyvästi laitoksissa ja joilla on vähän tai ei lainkaan itsenäistä toiminta- tai päätösvaltaa taloudellisissa asioissa (esim. luostareissa elävien uskonnollisten veljeskuntien jäsenet, pitkäaikaispotilaat sairaaloissa, pitkiä tuomioita kärsivät vangit, vanhainkodeissa pysyvästi asuvat vanhukset). Näitä ihmisiä käsitellään yhtenä institutionaalisena yksikkönä, toisin sanoen yhtenä kotitaloutena;

c) yksilöt tai yksilöryhmät, joiden pääasiallinen tarkoitus on kuluttaminen ja jotka tuottavat tavaroita ja palveluita yksinomaan omaan käyttöön. Ainoastaan kahden tyyppiset omaan kulutukseen tuotetut palvelut luetaan mukaan järjestelmään: omistusasuntopalvelut ja palkatun työvoiman tuottamat kotitalouspalvelut;

d) muut kuin yritysmäisinä yhteisöinä pidetyt yksityiset elinkeinonharjoittajat ja yhtiökumppanuudet, joilla ei ole oikeudellista asemaa ja jotka ovat markkinatuottajia;

e) kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (KPVTY:t), joilla ei ole itsenäistä oikeudellista asemaa, tai KPVTY:t, joilla sellainen on, mutta jotka ovat vain vähämerkityksellisiä.

2.120 Kotitaloussektori jaetaan EKT:ssä seuraaviin alasektoreihin:

a) työnantajat (S.141) ja elinkeinonharjoittajat (S.142);

b) palkansaajat (S.143);

c) omaisuustulojen saajat (S.1441);

d) eläkkeensaajat (S.1442);

e) muiden tulonsiirtojen saajat (S.1443).

2.121 Kotitaloudet jaetaan alasektoreihin koko kotitalouden saaman suurimman tulolajin mukaan (työnantajatulot, palkansaajakorvaukset jne). Jos samassa kotitaloudessa saadaan monenlaisia tuloja tuloryhmää kohti, luokitus perustuu kotitalouden kokonaistuloihin kussakin ryhmässä.

Työnantajat (ja elinkeinonharjoittajat) (S.141 ja S.142)

2.122 Määritelmä: Alasektori työnantajat ja muut elinkeinonharjoittajat koostuu sellaisten kotitalouksien ryhmästä, joilla markkinatavaroiden ja -palvelujen tuotannosta saadut sekatulot (B.3) ovat suurin tulonlähde kotitaloudelle kokonaisuudessaan, vaikka ne eivät muodostaisikaan enempää kuin puolet kotitalouden kokonaistuloista. Näitä tuloja kotitaloudet saavat omistaessaan yhtiöimättömiä kotitalousyrityksiä, joissa voi olla myös palkattua henkilöstöä.

Palkansaajat (S.143)

2.123 Määritelmä: Alasektori palkansaajat koostuu sellaisten kotitalouksien ryhmästä, joiden tuloista palkansaajakorvaukset (D.1) on suurin tulolähde kotitaloudelle kokonaisuudessaan.

Omaisuustulojen saajat (S.1441)

2.124 Määritelmä: Alasektori omaisuustulojen saajat koostuu sellaisten kotitalouksien ryhmästä, joille omaisuustulot (D.4) on suurin tulolähde kotitaloudelle kokonaisuudessaan.

Eläkkeensaajat (S.1442)

2.125 Määritelmä: Alasektori eläkkeensaajat koostuu sellaisten kotitalouksien ryhmästä, joille eläkkeet on suurin tulolähde kotitaloudelle kokonaisuudessaan.

Eläkkeensaajat ovat kotitalouksia, joille työ- tai muut eläkkeet mukaan luettuna aikaisemmilta työnantajilta saatavat eläkkeet ovat suurin tulolähde.

Muiden tulonsiirtojen saajat (S.1443)

2.126 Määritelmä: Alasektori muiden tulonsiirtojen saajat koostuu sellaisten kotitalouksien ryhmästä, joille muut tulonsiirrot on suurin tulolähde kotitaloudelle kokonaisuudessaan.

Muita tulonsiirtoja ovat kaikki muut tulonsiirrot kuin omaisuustulot, eläkkeet ja pysyvästi laitoksissa elävien henkilöiden tulot.

2.127 Jos sektorin määrittelemiseen tarvittavat tulolähteiden suhteelliset osuudet eivät ole tiedossa kotitalouden osalta kokonaisuudessaan, luokitteluun käytetään viitehenkilön tuloja. Kotitalouden viitehenkilö on henkilö, jolla on suurimmat tulot. Jos viimeksi mainittua tietoa ei ole saatavissa, kotitalouksien alasektorin määrittelyyn käytetään sen henkilön tuloja, joka sanoo olevansa viitehenkilö.

2.128 Kotitalouksien alasektorin määrittelyyn voidaan käyttää muita kriteerejä, esimerkiksi kotitalouksien luokittelu yrittäjätoiminnan mukaan: maatalouskotitaloudet ja muut kuin maatalouskotitaloudet.

KOTITALOUKSIA PALVELEVAT VOITTOA TAVOITTELEMATTOMAT YHTEISÖT (S.15)

2.129 Määritelmä: Sektori kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (KPVTY:t) (S.15) koostuu voittoa tavoittelemattomista yhteisöistä, jotka ovat kotitalouksia palvelevia erillisiä juridisia yksiköitä ja yksityisiä markkinattomia tuottajia. Niiden pääasialliset varat ovat kuluttajakotitalouksilta saatuja käteis- tai luontoismuotoisia vapaaehtoisia maksuja, julkisyhteisöjen suorittamia maksuja ja omaisuustuloja.

2.1302 Jos nämä yhteisöt eivät ole kovin merkittäviä, niitä ei lueta kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen sektoriin vaan kotitaloussektoriin, sillä niiden taloustoimia on mahdotonta erottaa kyseisen sektorin (S.14) yksiköiden taloustoimista. Julkisyhteisöjen valvomat markkinattomat kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin.

Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen sektori sisältää esimerkiksi seuraaviin pääryhmiin lukeutuvia yhteisöjä, jotka tarjoavat markkinattomia tavaroita ja palveluita kotitalouksille:

a) ammattiyhdistykset, ammatilliset ja tieteelliset seurat, kuluttajayhdistykset, poliittiset puolueet, kirkot tai uskonnolliset yhdyskunnat (myös julkisen sektorin rahoittamat mutta ei valvomat) ja sosiaaliset, kulttuuri- ja viihde- sekä urheilukerhot; ja

b) hyväntekeväisyys-, hätäapu- ja avunantojärjestöt, joita muut institutionaaliset yksiköt rahoittavat vapaaehtoisin käteis- tai luontoismuotoisin tulonsiirroin.

Sektori S.15 sisältää hyväntekeväisyys-, hätäapu- tai avunantoelimet, jotka palvelevat ulkomaisia talousyksiköitä, mutta se ei sisällä yksiköitä, joiden jäsenyys oikeuttaa ennakolta määrättyihin tavaroihin ja palveluihin.

ULKOMAAT (S.2)

2.131 Määritelmä: Ulkomaat (S.2) on sellaisten yksiköiden ryhmä, joilla ei ole mitään luonteenomaisia toimintoja ja varoja; se sisältää sellaisia ulkomaisia talousyksiköitä, jotka harjoittavat taloustoimia kotimaisten institutionaalisten yksiköiden kanssa tai joilla on muita taloudellisia yhteyksiä kotimaisten talousyksiköiden kanssa. Sen tilit antavat yleiskuvan niistä taloudellisista suhteista, jotka yhdistävät kansantalouden ulkomaiden kanssa. EU:n toimielimet sekä kansainväliset järjestöt sisältyvät sektoriin.

2.132 Ulkomaat ei ole sektori, jossa on pidettävä täydellisiä tilejä. On kuitenkin tarkoituksenmukaista käsitellä ulkomaita sektorina. Sektorit saadaan disaggregoimalla koko kansantalous siten, että saadaan homogeenisempia kotimaisten institutionaalisten yksiköiden ryhmiä, joiden taloudellinen toiminta, tavoitteet ja tehtävät ovat samanlaisia. Tämä ei päde ulkomaiden sektoriin: sektorille kirjataan yritysten ja rahoituslaitosten, voittoa tavoittelemattomien laitosten, kotitalouksien ja julkisyhteisöjen taloustoimet ja muut virrat ulkomaisten

institutionaalisten yksiköiden kanssa ja muut taloudelliset suhteet kotimaisten ja ulkomaisten yksiköiden kesken, esimerkiksi kotimaisten yksiköiden vaateet ulkomaisia yksiköitä kohtaan.

2.133 Ulkomaiden tileihin sisältyy ainoastaan kotimaisten institutionaalisten yksiköiden ja ulkomaisten talousyksiköiden välisiä taloustoimia, kuitenkin seuraavin poikkeuksin:

a) kotimaisen talousyksikön hoitamat tuontitavaroiden kuljetuspalvelut (vievän maan rajalle saakka) esitetään ulkomaiden tileillä FOB tuonnissa, vaikka kotimaiset talousyksiköt ovat ne tuottaneet;

b) ulkomaisia varoja koskevat taloustoimet kotimaantalouden eri sektoreihin kuuluvien kotimaisten talousyksiköiden välillä esitetään ulkomaiden yksityiskohtaisilla rahoitustileillä. Vaikka kyseiset taloustoimet eivät vaikuta maan rahoitusasemaan ulkomaiden suhteen, ne vaikuttavat yksittäisten sektoreiden rahoitussuhteisiin ulkomaiden kanssa;

c) maan velkataloustoimet eri maantieteellisiin vyöhykkeisiin kuuluvien ulkomaisten talousyksiköiden välillä esitetään ulkomaiden tilien maantieteellisen luokituksen mukaan. Vaikka nämä taloustoimet eivät vaikuta maan kokonaisvelkaan ulkomaiden suhteen, ne vaikuttavat sen velkaan maailman eri osille.

2.134 Ulkomaiden sektori (S.2) jakautuu seuraavasti:

a) Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet (S.21);

1. Euroopan unionin jäsenvaltiot (S.211);

2. Euroopan unionin toimielimet ja elimet (S.212);

b) kolmannet maat ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneet kansainväliset järjestöt (S.22).

TUOTTAJAYKSIKÖIDEN SEKTORILUOKITUS OMISTAJUUDEN OIKEUDELLISEN PÄÄJAOTTELUN MUKAAN

2.135 Seuraavassa yleiskatsauksessa ja kohdissa 2.94–2.101 esitetään yhteenveto tuottajayksiköiden sektoriluokituksen periaatteista käyttäen standardikäsitteitä yhteisöjen päätyyppien kuvaamisessa.

2.136 Yksityiset ja julkiset yritykset, jotka ovat markkinatuottajia, luokitellaan seuraavasti:

a) pääasiallisesti tavaroita ja palveluita (paitsi rahoituspalveluita) tuottavat: sektori S.11 yritykset;

b) pääasiallisesti rahoituksen välitystä harjoittavat ja rahoituksen välitystä avustavat: sektori S.12 rahoituslaitokset.

2.137 Itsenäisinä juridisina yksiköinä pidettävät osuuskunnat ja yhtiökumppanuudet, jotka ovat markkinatuottajia, luokitellaan seuraavasti:

a) pääasiallisesti tavaroita ja palveluita (paitsi rahoituspalveluita) tuottavat: sektori S.11 yritykset;

b) pääasiallisesti rahoituksen välitystä harjoittavat ja rahoituksen välitystä avustavat: sektori S.12 rahoituslaitokset.

2.138 Julkiset tuottajat, jotka erityislainsäädännön perusteella ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä ja jotka ovat markkinatuottajia, luokitellaan seuraavasti:

a) pääasiallisesti tavaroita ja palveluita (paitsi rahoituspalveluita) tuottavat: sektori S.11 yritykset;

b) pääasiallisesti rahoituksen välitystä harjoittavat ja rahoituksen välitystä avustavat: sektori S.12 rahoituslaitokset.

2.139 Julkiset tuottajat, jotka eivät ole itsenäisiä juridisia yksiköitä ja jotka ovat markkinatuottajia, luokitellaan seuraavasti:

a) jos ne ovat yritysmäisiä:

1. pääasiallisesti tavaroita ja palveluita (paitsi rahoituspalveluita) tuottavat: sektori S.11 yritykset;

2. pääasiallisesti rahoituksen välitystä harjoittavat ja rahoituksen välitystä avustavat: sektori S.12 rahoituslaitokset.

b) jos ne eivät ole yritysmäisiä: sektori S.13 julkisyhteisöt, koska ne muodostavat kiinteän osan niitä valvovasta yksiköstä.

2.140 Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (yhdistykset, säätiöt), jotka ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä, luokitellaan seuraavasti:

a) pääasiallisesti tavaroita ja palveluita (paitsi rahoituspalveluja) tuottavat markkinatuottajat: sektori S.11 yritykset;

b) pääasiallisesti rahoituksen välitystä harjoittavat ja rahoituksen välitystä avustavat: sektori S.12 rahoituslaitokset;

c) markkinattomat tuottajat:

1. sektori S.13 julkisyhteisöt, jos ne ovat julkisia tuottajia, joita julkisyhteisöt valvovat;

2. sektori S.15 kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, jos ne ovat yksityisiä tuottajia.

2.141 Yksityiset elinkeinonharjoittajat ja yhtiökumppanuudet, jotka eivät ole itsenäisiä juridisia yksiköitä ja jotka ovat markkinatuottajia, luokitellaan seuraavasti:

a) jos ne ovat yritysmäisiä:

1. pääasiallisesti tavaroita ja palveluita (paitsi rahoituspalveluita) tuottavat: sektori S.11 yritykset;

2. pääasiallisesti rahoituksen välitystä harjoittavat ja rahoituksen välitystä avustavat: sektori S.12 rahoituslaitokset.

b) jos ne eivät ole yritysmäisiä, ne luokitellaan sektoriin S.14 kotitaloudet.

2.142 Pääkonttorit luokitellaan seuraavasti:

a) sektori S.11 yritykset, jos koko yhtiöryhmän, joka on markkinatuottaja, pääasiallinen toiminta on tavaroiden ja palveluiden (paitsi rahoituspalveluiden) tuotanto (katso 2.23.e);

b) sektori S.12 rahoituslaitokset, jos koko yhtiöryhmän pääasiallinen toiminta on rahoituksen välitys (katso 2.40.e).

Hallintayhtiöitä, jotka ovat tytäryhtiöryhmän varojen hallussapitäjiä, kohdellaan aina rahoituslaitoksina. Hallintayhtiöt pitävät hallussa yhtiöryhmän varoja mutta eivät suorita ryhmää koskevia liikkeenjohdollisia tehtäviä.

2.143 Taulukko 2.5 kuvaa kaavion muodossa edellä esitettyjä erilaisia tapauksia.

Taulukko 2.5 – **Tuottajayksiköiden sektoriluokitus**

<table>
<tr><td colspan="2">Tuottajatyyppi

Oikeudellinen standardikuvaus</td><td>Markkinatuottajat (tavarat ja palvelut, paitsi rahoituspalvelut)</td><td>Markkinatuottajat (rahoituksen välitys)</td><td colspan="2">Muut markkinattomat tuottajat</td></tr>
<tr><td colspan="2">Yksityiset ja julkiset yritykset</td><td>S.11 yritykset</td><td>S.12 rahoituslaitokset</td><td>Julkiset tuottajat</td><td>Yksityiset tuottajat</td></tr>
<tr><td colspan="2">Osuuskunnat ja yhtiökumppanuudet, jotka ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä</td><td>S.11 yritykset</td><td>S.12 rahoituslaitokset</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Julkiset tuottajat, jotka erityislainsäädännön perusteella ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä</td><td>S.11 yritykset</td><td>S.12 rahoituslaitokset</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Julkiset tuottajat, jotka eivät ole itsenäisiä juridisia yksiköitä</td><td>sellaiset, joilla on yritysmäisiä piirteitä</td><td>S.11 yritykset</td><td>S.12 rahoituslaitokset</td><td>S.13 julkisyhteisöt</td><td></td></tr>
<tr><td>muut</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, jotka ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä</td><td>S.11 yritykset</td><td>S.12 rahoituslaitokset</td><td>S.13 julkisyhteisöt</td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">Yhtiökumppanuudet, jotka eivät ole itsenäisiä juridisia yksiköitä

Yksityiset elinkeinonharjoittajat</td><td>sellaiset, joilla on yritysmäisiä piirteitä</td><td>S.11 yritykset</td><td>S.12 rahoituslaitokset</td><td>S.13 julkisyhteisöt</td><td>S.15 kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt</td></tr>
<tr><td>muut</td><td>S.14 kotitaloudet</td><td>S.14 kotitaloudet</td><td></td><td></td></tr>
</table>

Pääkonttorit, joiden valvoman yritysryhmän pääasiallinen toimintatyyppi on	tavaroiden ja muiden kuin rahoituspalvelujen tuotanto	S.11 yritykset			
	rahoituspalvelujen tuotanto		S.12 rahoituslaitokset		

PAIKALLISET TOIMIALAYKSIKÖT JA TOIMIALAT

2.144 Useimmat tavaroita ja palveluita tuottavat institutionaaliset yksiköt harjoittavat useampia toimintoja samaan aikaan. Ne saattavat harjoittaa pääasiallista toimintaa, joitakin sivutoimintoja ja joitakin aputoimintoja.

2.145 Toiminta tapahtuu, kun yhdistetään sellaisia resursseja kuin laitteet, työvoima, valmistustekniikka, tietoverkot ja tuotteet siten, että se johtaa tiettyjen tavaroiden ja palveluiden luomiseen. Toiminnalle ovat ominaisia panoksena käytetyt tuotteet, tuotantoprosessi ja tuotoksena syntyvät tuotteet.

Toiminnat voidaan määrittää viittaamalla NACE Rev. 2:n (Euroopan unionin tilastollinen toimialaluokitus) määrättyyn tasoon.

2.146 Jos yksikkö harjoittaa useampaa kuin yhtä toimintaa, kaikki toiminnot, jotka eivät ole aputoimintoja (katso 3 luvun 3.12 kohta), pannaan järjestykseen bruttoarvonlisäyksen mukaan. Pääasiallinen toiminta ja sivutoiminnat voidaan erottaa syntyneen merkitsevämmän arvonlisäyksen perusteella.

2.147 Tuotantoprosessin ja tavaroiden ja palveluiden käytön yhteydessä esiintyvien virtojen analysoimiseksi on välttämätöntä valita yksiköitä, jotka korostavat teknistaloudellisia suhteita. Tämä vaatimus edellyttää, että institutionaaliset yksiköt täytyy on jaettava pienempiin ja homogeenisempiin yksiköihin tuotannon lajin mukaan. Paikalliset toimialayksiköt on tarkoitettu tämän toiminnallisen tarkastelun tarpeen täyttämiseen.

Paikalliset toimialayksiköt

2.148 Määritelmä: Paikallinen toimialayksikkö (paikallinen TAY) on osa TAY:ä ja vastaa paikallista yksikköä. Paikallista TAY:ä kutsutaan toimipaikaksi SNA:ssa ja ISIC Rev. 4:ssä. TAY ryhmittelee kaikki institutionaalisen yksikön osat NACE Rev. 2:n nelinumerotasolla sen mukaan, miten se toimii tuottajana jonkin toiminnan aikaansaamiseksi, ja TAY vastaa yhtä tai useampaa institutionaalisen yksikön operationaalista alaryhmää. Institutionaalisen yksikön tietojärjestelmän täytyy kyetä osoittamaan tai laskemaan jokaiselle paikalliselle TAY:lle ainakin tuotannon arvo, välituotekäyttö, palkansaajakorvaukset, toimintaylijäämä ja työllisyys sekä kiinteän pääoman bruttomuodostus.

Paikallinen yksikkö on tavaroita ja palveluita tuottava institutionaalinen yksikkö, joka sijaitsee maantieteellisesti tunnistettavassa paikassa.

Paikallinen TAY saattaa vastata institutionaalista yksikköä tuottajana; toisaalta se ei voi koskaan kuulua kahteen eri institutionaaliseen yksikköön.

2.149 Jos tavaroita ja palveluita tuottavalla institutionaalisella yksiköllä on pääasiallista toimintaa ja sen lisäksi yksi tai useampia sivutoimintoja, se jaetaan samaan määrään toimialayksiköitä (TAY) ja sivutoiminnot luokitellaan pääasiallisesta toiminnasta erillisten nimikkeiden alle. Aputoimintoja ei erotella pääasiallisista tai sivutoiminnoista. Tiettyyn luokittelujärjestelmän nimikkeeseen kuuluvat TAY:t voivat kuitenkin tuottaa tuotteita kyseisen homogeenisen ryhmän ulkopuolelta niihin liittyvinä sivutoimintoina, joita saatavissa olevien kirjanpitoasiakirjojen perusteella ei

voida erikseen tunnistaa. Yksi toimialayksikkö voi siis harjoittaa yhtä tai useampaa sivutoimintaa.

Toimiala

2.150 Määritelmä: Toimiala koostuu ryhmästä paikallisia toimialayksiköitä (TAY), jotka harjoittavat samaa tai samantyyppistä toimintaa. Luokituksen yksityiskohtaisimmalla tasolla toimiala koostuu kaikista paikallisista toimialayksiköistä, jotka kuuluvat NACE Rev. 2:n yhteen nelinumerotasoon ja jotka niin ollen harjoittavat samaa NACE Rev. 2:ssa määriteltyä toimintaa.

Toimialat sisältävät sekä paikallisia toimialayksiköitä, jotka tuottavat markkinatavaroita ja -palveluita, että paikallisia toimialayksiköitä, jotka tuottavat markkinattomia tavaroita ja palveluita. Määritelmän mukaan toimiala koostuu ryhmästä paikallisia toimialayksiköitä, jotka harjoittavat samanlaista tuotantotoimintaa huolimatta siitä, tuottavatko institutionaaliset yksiköt, joihin ne kuuluvat, markkinatuotosta tai markkinatonta tuotosta.

2.151 Toimialat voidaan ryhmitellä seuraaviin kolmeen ryhmään:

a) Toimialat, jotka tuottavat markkinatavaroita ja -palveluita (markkinatoimialat) ja tavaroita ja palveluita omaan loppukäyttöön. Palvelut omaan loppukäyttöön koskevat omistusasuntojen asumispalveluita ja palkatun henkilöstön tuottamia kotitalouspalveluita.

b) Toimialat, jotka tuottavat julkisyhteisöjen markkinattomia tavaroita ja palveluita: julkisyhteisöjen markkinattomat toimialat.

c) Toimialat, jotka tuottavat kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen markkinattomia tavaroita ja palveluita: kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen markkinattomat toimialat.

Toimialojen luokittelu

2.152 Paikallisten toimialayksiköiden toimialoittaiseen ryhmittelyyn käytettävä luokitus on NACE Rev. 2.

HOMOGEENISET TUOTANTOYKSIKÖT JA HOMOGEENISET TUOTANTOHAARAT

2.153 Tuotantoprosessia koskevaan analyysiin parhaiten soveltuva yksikkö on homogeenisen tuotannon yksikkö. Yksiköllä on yhtenäinen toiminta, joka tunnistetaan panostensa, tuotantoprosessin ja tuotosten perusteella.

Homogeeninen tuotantoyksikkö

2.154 Määritelmä: Homogeeninen tuotantoyksikkö harjoittaa yhtenäistä toimintaa, joka tunnistetaan panostensa, tuotantoprosessin ja tuotostensa perusteella. Panokset ja tuotokset muodostavat tuotteet eritellään niiden fyysisten ominaisuuksien, jalostusasteen sekä käytetyn tuotantotekniikan mukaan. Ne voidaan yksilöidä tuoteluokituksen avulla (toimialoittainen tuoteluokitus – CPA). CPA on

tuoteluokitus, jonka elementit rakentuvat toimialoittaista alkuperää koskevien kriteerien mukaan NACE Rev. 2:n määritellessä toimialoittaisen alkuperän.

Homogeeninen tuotantohaara

2.155 Määritelmä: Homogeeninen tuotantohaara muodostuu homogeenisen tuotannon yksiköiden ryhmittelystä. Homogeenisen tuotantohaaran kattama toimintojen joukko yksilöidään viittaamalla tuoteluokitukseen. Homogeeninen tuotantohaara tuottaa luokituksessa määriteltyjä tavaroita ja palveluita ja ainoastaan niitä.

2.156 Homogeeniset tuotantohaarat ovat taloudellista analyysiä varten suunniteltuja yksiköitä. Homogeenisen tuotannon yksiköitä ei voida yleensä havainnoida suoraan; tilastokyselyissä käytetyiltä yksiköiltä kerätyt tiedot täytyy järjestellä uudelleen homogeenisten tuotantohaarojen muodostamiseksi.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 03

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 3: TUOTTEITA JA VALMISTAMATTOMIA VAROJA KOSKEVAT TALOUSTOIMET

TUOTETALOUSTOIMET YLEISESTI

3.01 Määritelmä: Tuotteita ovat kaikki tavarat ja palvelut, jotka luodaan tuotantorajojen sisällä. Tuotanto määritellään kohdassa 3.07.

3.02 EKT:ssa erotetaan seuraavat tuotetaloustoimien pääryhmät:

Taloustoimien ryhmät	**Koodi**
Tuotos	P.1
Välituotekäyttö	P.2
Kulutusmenot	P.3
Todellinen kulutus	P.4
Pääoman bruttomuodostus	P.5
Tavaroiden ja palveluiden vienti	P.6
Tavaroiden ja palveluiden tuonti	P.7

3.03 Tuotetaloustoimet kirjataan seuraaville tileille:

a) Tavaroiden ja palveluiden tilillä tuotos ja tuonti kirjataan resursseiksi ja muut tuotetaloustoimet kirjataan käytöksi;

b) Tuotantotilillä tuotos kirjataan resursseiksi ja välituotekäyttö kirjataan käytöksi; bruttoarvonlisäys on näiden kahden tuotetaloustoimen tasapainoerä.

c) Käytettävissä olevan tulon käyttötilillä kulutusmenot kirjataan käytöksi;

d) Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötilillä todellinen kulutus kirjataan käytöksi;

e) Pääomatilillä pääoman bruttomuodostus kirjataan käytöksi (muiden kuin rahoitusvarojen muutokseksi);

f) Tavaroiden ja palveluiden ulkomaisella tilillä tavaroiden ja palveluiden tuonti kirjataan resursseiksi ja tavaroiden ja palveluiden vienti kirjataan käytöksi.

Tilien monet suuret tasapainoerät kuten arvonlisäys, bruttokansantuote, kansantulo ja käytettävissä oleva tulo määritellään tuotetaloustoimien pohjalta. Tuotetaloustoimien määritelmässä määritellään nämä tasapainoerät.

3.04 Tarjontataulukossa tuotos ja tuonti kirjataan tarjontana. Käyttötaulukossa välituotekäyttö, pääoman bruttomuodostus, kulutusmenot ja vienti rekisteröidään käyttönä. Symmetrisessä panos-tuotostaulukossa tuotos ja tuonti kirjataan tarjontana ja muut tuotetaloustoimet käyttönä.

3.05 Tuotteiden tarjonta arvotetaan perushintaan (katso kohta 3.44). Tuotteiden käyttö arvotetaan ostajan hintaan (katso kohta 3.06). Eräiden tarjonta- ja käyttötyyppien, esim. tavaroiden tuonnin ja viennin, osalta käytetään niille ominaisia arvottamisperiaatteita.

3.06 Määritelmä:

Ostajan hinta on hinta, jonka ostaja maksaa tuotteista. Ostajan hinta sisältää seuraavat:

a) tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot (mutta poislukien vähennyskelpoiset verot kuten tuotteiden ALV);

b) kuljetusmaksut, jotka ostaja maksaa erikseen saadakseen toimituksen vaadittuna ajankohtana ja vaadittuun paikkaan;

c) suurostojen ja sesonkiajan ulkopuolisten ostojen perusteella normaalihinnoista tai -maksuista myönnetyt alennukset;

Ostajan hintaan eivät sisälly seuraavat:

d) korko- ja palvelumaksut, jotka liittyvät luottojärjestelyihin;

e) ylimääräiset maksut, jotka ovat aiheutuneet maksun myöhästymisestä eli siitä, että maksua ei ole suoritettu ostohetkellä määrätyn maksuajan kuluessa.

Jos käyttöaika ei satu yhteen ostoajan kanssa, tehdään korjaukset ajan kulumisesta johtuvien hinnanmuutosten huomioon ottamiseksi (varastojen hintojen muutosten kanssa symmetrisellä tavalla). Tällaiset muutokset ovat tärkeitä, jos kyseisten tuotteiden hinnat muuttuvat huomattavasti vuoden aikana.

TUOTANTO JA TUOTOS

3.07 Määritelmä:

Tuotanto on institutionaalisen yksikön valvonnassa, vastuulla ja hallinnoimana suoritettua toimintaa, jossa institutionaalinen yksikkö käyttää panoksina työtä, pääomaa sekä tavaroita ja palveluja tavara- ja palvelutuotosten tuottamiseksi.

Tuotanto ei kata luonnollisia prosesseja, joihin ei sisälly ihmisen mukanaoloa tai ohjausta, kuten kalavarojen luonnonvarainen kasvu kansainvälisillä vesillä, mutta kalanviljely kyllä sisältyy tuotantoon.

3.08 Tuotantoon sisältyy:

a) kaikkien sellaisten henkilökohtaisten tai kollektiivisten tavaroiden ja palveluiden tuotanto, joita tarjotaan muille yksiköille kuin niiden tuottajille;

b) kaikkien sellaisten tavaroiden omaan käyttöön tapahtuva tuotanto, jotka niiden tuottaja pitää itsellään omaa kulutusta tai kiinteän pääoman bruttomuodostusta varten.

Esimerkkejä omaan käyttöön tapahtuvasta tuotannosta kiinteän pääoman bruttomuodostusta varten on rakentamisen, ohjelmistojen kehittämisen ja mineraalien etsinnän kaltaisten kiinteiden varojen tuotanto oman kiinteän pääoman bruttomuodostusta varten. Kiinteän pääoman bruttomuodostuksen käsite kuvataan kohdissa 3.124–3.134.

Kotitalouksien omaan käyttöön tapahtuva tavaroiden tuotanto liittyy yleensä

(1) asuntojen rakentamiseen omaan käyttöön;

(2) maataloustuotteiden tuotantoon ja varastointiin;

(3) maataloustuotteiden jalostukseen, kuten jauhojen tuotantoon jauhattamalla, hedelmien säilöntään kuivaamalla ja pullottamalla; voin ja juuston kaltaisten meijerituotteiden sekä oluen, viinin ja alkoholijuomien valmistamiseen;

(4) muiden alkutuotantotuotteiden tuottamiseen, kuten suolan kaivamiseen, turpeen nostoon ja veden nostoon;

(5) muuhun jatkojalostukseen, kuten kankaankudontaan, savenvalantaan ja huonekalujen valmistukseen.

c) omistusasuntojen asuntopalvelut omaan käyttöön;

d) palkatun kotitaloushenkilöstön tuottamat kotitalouspalvelut ja henkilökohtaiset palvelut;

e) vapaaehtoinen toiminta, joka tuottaa tavaroita. Esimerkkinä tällaisesta toiminnasta on asuinrakennuksen, kirkon tai muun rakennuksen rakentaminen. Tähän ei lueta vapaaehtoista toimintaa, josta ei ole seurauksena tavaroita, esim. ilmainen huolenpito ja siivous.

Edellä a–e kohdissa luetellut toiminnat luetaan mukaan tuotantoon siinäkin tapauksessa, että se on laitonta tai että vero-, sosiaaliturva-, tilasto- tai muut viranomaiset eivät ole sitä rekisteröineet.

Kotitalouksien omaan käyttöön tapahtuva tavarantuotanto kirjataan, jos tämän tyyppinen tuotanto on merkittävää, eli jos se on määrällisesti tärkeää suhteessa tämän tavaran kokonaistarjontaan kyseisessä maassa.

Kotitalouksien omaan käyttöön tapahtuvaan tavaroiden tuotantoon luetaan EKT:ssa ainoastaan asuinrakennusten rakentaminen ja maataloustuotteiden tuotanto, varastointi ja jalostus.

3.09 Tuotantoon ei lueta sellaisten kotitalouspalveluiden ja henkilökohtaisten palveluiden tuotantoa, jotka tuotetaan ja kulutetaan saman kotitalouden piirissä. Esimerkkejä kotitalouksien itse tuottamista kotitalouspalveluista, joita ei lueta mukaan, ovat:

a) asunnon siivous, sisustaminen, kunnostus ja huolto, jos nämä toiminnat ovat tyypillisiä myös vuokralaisille;

b) kotitalouksien kestokulutustavaroiden puhtaanapito, huolto ja korjaus;

c) aterioiden valmistus ja tarjoilu;

d) lasten hoito, opetus ja ohjaus;

e) sairaiden, sairaalloisten ja vanhusten hoito; ja

f) kotitalouden jäsenten tai heidän tavaroidensa kuljetus.

Tuotantoon luetaan palkatun kotitaloushenkilöstön tuottamat kotitalous- ja henkilökohtaiset palvelut sekä omistusasuntopalvelut.

Pääasialliset toiminnat, sivutoiminnat ja aputoiminnat

3.10 Määritelmä:

Paikallisen toimialayksikön (TAY) pääasiallista toimintaa on toiminta, jossa toiminnan arvonlisäys ylittää minkä tahansa muun saman yksikön sisällä suoritetun toiminnan arvonlisäyksen. Pääasiallisen toiminnan luokitus määritellään viittaamalla NACE Rev. 2:een, ensiksi luokituksen korkeimmalla tasolla ja sitten yksityiskohtaisemmilla tasoilla.

3.11 Määritelmä:

Sivutoimintaa on toiminta, jota harjoitetaan yhden paikallisen TAY:n sisällä pääasiallisen toiminnan lisäksi. Sivutoiminnan tuotos on sivutuote.

3.12 Määritelmä:

Aputoimintaa on toiminta, jonka tuotos on tarkoitettu käytettäväksi yrityksen sisällä.

Aputoiminta on yrityksen sisällä harjoitettua tukitoimintaa, joka mahdollistaa paikallisten TAY:iden pääasiallisen tai sivutoiminnan harjoittamisen. Kaikkia aputoiminnassa käytettyjä panoksia – aineet, työvoima, kiinteän pääoman kuluminen jne. – käsitellään sen päätoiminnan tai sivutoiminnan panoksina, jota aputoiminta tukee;

Esimerkkejä aputoiminnasta ovat:

a) osto;

b) myynti;

c) markkinointi;

d) kirjanpito;

e) tietojenkäsittely;

f) kuljetukset;

g) varastointi;

h) huolto;

i) siivous; ja

j) turvallisuuspalvelut.

Yritykset voivat valita, suorittavatko ne itse aputoimintoja vai ostavatko ne tällaisia palveluja erikoistuneilta palveluntuottajilta markkinoilta.

Omaan käyttöön tapahtuva pääoman muodostus ei ole aputoimintaa.

3.13 Aputoimintoja ei eritellä siten, että ne muodostaisivat erillisiä yksikköjä, eikä niitä erotella niiden yksiköiden pääasiallisista tai sivutoiminnoista, joita ne palvelevat. Aputoiminnat olisi siis yhdistettävä siihen paikalliseen toimialayksikköön, jota ne palvelevat.

Aputoimintoja voidaan harjoittaa useissa eri paikoissa, jotka voivat sijaita eri alueella kuin se paikallinen TAY, jota aputoiminnat palvelevat. Edellä mainitun maantieteellisen kohdentamissäännön tiukka soveltaminen johtaisi aggregaattien aliarvioimiseen niillä alueilla, joille aputoiminnat ovat keskittyneet. Aputoiminnat on siis kohdennettava kotipaikkaperiaatteen mukaisesti sijaintialueelleen; aputoiminnat pysyvät samalla toimialalla kuin se paikallinen TAY, jota aputoiminnat palvelevat.

Tuotos (P.1)

3.14 Määritelmä:

Tuotoksen muodostavat kaikki tilinpitojakson aikana luodut tuotteet.

Esimerkkejä tuotoksesta ovat:

a) yhden paikallisen TAY:n toiselle samaan institutionaaliseen yksikköön kuuluvalle paikalliselle TAY:lle tuottamat tavarat ja palvelut

b) paikallisen TAY:n tuottamat tavarat, jotka jäävät varastoon sen ajanjakson lopussa, jona ne on tuotettu, niiden myöhemmästä käytöstä riippumatta. Saman tilinpitojakson aikana ja samassa paikallisessa TAY:ssä tuotettuja ja kulutettuja tavaroita ja palveluita ei eritellä erikseen. Niitä ei sen vuoksi kirjata osaksi kyseisen paikallisen TAY:n tuotosta tai välituotekäyttöä.

3.15 Kun institutionaaliseen yksikköön kuuluu useampia kuin yksi paikallinen TAY, institutionaalisen yksikön tuotos on sen paikallisten TAY:iden tuotosten summa, mukaan luettuna näiden paikallisten TAY:iden välillä toimitetut tuotokset.

3.16 EKT:ssa eritellään kolmentyyppisiä tuotoksia:

a) markkinatuotos (P.11);

b) tuotos omaan loppukäyttöön (P.12);

c) markkinaton tuotos (P.13).

Tätä erottelua sovelletaan myös paikallisiin toimialayksiköihin ja institutionaalisiin yksiköihin:

a) markkinatuottajat;

b) omaan loppukäyttöön tuottajat;

c) markkinattomat tuottajat.

Erottelu markkinatuotokseen, omaan loppukäyttöön tarkoitettuun tuotokseen ja markkinattomaan tuotokseen on perustavanlaatuinen seuraavista syistä:

a) Se vaikuttaa tuotoksen ja siihen liittyvien käsitteiden, kuten arvonlisäyksen, bruttokansantuotteen sekä julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutusmenojen arvottamiseen;

b) Se vaikuttaa institutionaalisten yksiköiden sektoriluokitukseen eli esimerkiksi siihen, mitkä yksiköt sisällytetään julkisyhteisöihin.

Erottelun perusteella määritetään tuotokseen sovellettavat arvottamisperiaatteet. Markkinatuotos ja tuotos omaan loppukäyttöön arvotetaan perushintaan. Markkinattomien tuottajien tuotos yhteensä arvotetaan laskemalla yhteen tuotantokustannukset. Institutionaalisen yksikön tuotos arvotetaan sen paikallisten TAY:iden tuotosten summana, joten myös se on riippuvainen erottelusta markkinatuottajiin, omaan loppukäyttöön tuottajiin ja markkinattomiin tuottajiin.

Erottelua käytetään myös institutionaalisten yksiköiden luokitteluun sektoreittain. Markkinattomat tuottajat luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin tai yksityisiin kotitalouksia palveleviin voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin.

Erot määritellään ylhäältä alaspäin -menettelyllä, toisin sanoen ensin erotellaan institutionaaliset yksiköt, sitten paikalliset toimialayksiköt ja sitten niiden tuotos.

Tuotetasolla tuotos luokitellaan markkinatuotokseksi, tuotokseksi omaan loppukäyttöön ja markkinattomaksi tuotokseksi kyseisen tuotoksen tuottavien institutionaalisen yksikön ja paikallisen TAY:n ominaispiirteiden mukaan.

3.17 Määritelmä:

Markkinatuotos koostuu tuotoksesta, joka myydään tai on tarkoitettu myytäväksi markkinoilla.

3.18 Markkinatuotokseen sisältyvät:

a) taloudellisesti merkittävään hintaan myydyt tuotteet;

b) vaihdetut tuotteet;

c) tuotteet, joita on käytetty luontoismuotoisiin korvauksiin (mukaan luettuna luontoismuotoiset palkansaajakorvaukset ja luontoismuotoiset sekatulot);

d) tuotteet, jotka yksi paikallinen TAY on toimittanut toiselle saman institutionaalisen yksikön paikalliselle TAY:lle käytettäväksi välituotekäyttönä tai loppukäyttönä;

e) tuotteet, jotka on lisätty valmiiden tavaroiden varastoihin, ja keskeneräiset työt, jotka on tarkoitettu jotain edellä mainittua käyttöä varten (mukaan luettuna eläin- ja

kasvituotteiden luonnollinen kasvu ja viimeistelemättömät rakenteet, joiden ostajaa ei tiedetä).

3.19 Määritelmä:

Taloudellisesti merkittävät hinnat ovat hintoja, joilla on merkittävä vaikutus tuotemääriin, joita tuottajat ovat halukkaita tarjoamaan, ja tuotemääriin, joita ostajat haluavat hankkia. Nämä hinnat syntyvät, kun molemmat seuraavista ehdoista täyttyvät:

a) tuottajalla on motivaatio sopeuttaa tarjontaa joko voiton tuottamiseksi pitkällä aikavälillä tai vähintään pääoma- ja muiden kustannusten kattamiseksi; ja

b) kuluttajilla on vapaus joko ostaa tai olla ostamatta ja tehdä ostopäätös veloitettavien hintojen perusteella.

Taloudellisesti merkityksettömiä hintoja veloitetaan todennäköisesti, jotta kerrytetään jonkinlaista tuloa tai saadaan jonkin verran vähennettyä liikakysyntää, jota esiintyy, kun palveluja tarjotaan täysin maksutta.

Tuotteen taloudellisesti merkittävä hinta määritellään suhteessa siihen institutionaaliseen yksikköön ja paikalliseen toimialayksikköön, joka on tuottanut tuotoksen. Esimerkiksi kotitalouksien omistamien yhtiöimättömien yritysten tuotos, joka myydään muille institutionaalisille yksiköille, myydään taloudellisesti merkittävään hintaan, toisin sanoen sitä on pidettävä markkinatuotoksena. Muiden institutionaalisten yksikköjen tuotoksen osalta kyky harjoittaa markkinatoimintaa taloudellisesti merkittäviin hintoihin tarkistetaan etenkin määrällisen kriteerin avulla (50 %:n kriteeri) käyttämällä myynnin suhdetta tuotantokustannuksiin. Ollakseen markkinatuottaja yksikön täytyy pitkäkestoisesti kattaa myynnillään vähintään 50 prosenttia kustannuksistaan.

3.20 Määritelmä:

Tuotos omaa loppukäyttöä varten koostuu tavaroista ja palveluista, jotka sama institutionaalinen yksikkö pitää itsellään joko omaa kulutusta tai pääoman muodostusta varten.

3.21 Ainoastaan kotitaloussektori voi tuottaa tuotteita omaa kulutusta varten. Esimerkkejä omaa kulutusta varten pidetyistä tuotteista ovat:

a) maanviljelijöiden itsellään pitämät maataloustuotteet;

b) omistusasuntojen asuntopalvelut;

c) palkatun henkilöstön tuottamat kotitalouspalvelut.

3.22 Mikä tahansa sektori voi tuottaa tuotteita, joita käytetään oman pääoman muodostukseen. Esimerkkejä tällaisista tuotteista ovat:

a) konepajateollisuuden yritysten tuottamat konetyökalut;

b) kotitalouksien rakentamat asunnot tai asuntojen laajennukset;

c) omaan käyttöön tapahtuva rakentaminen, mukaan luettuna kotitalouksien ryhmän yhteinen rakentaminen;

d) omaan käyttöön tarkoitetut ohjelmistot;

e) omaan lukuun tehtävä tutkimus ja kehittäminen. Tutkimus- ja kehittämismenot kirjataan kiinteän pääoman muodostuksena vain, jos EU:n jäsenvaltioiden arviot ovat riittävän luotettavia ja vertailukelpoisia.

3.23 Määritelmä: Markkinaton tuotos on tuotantoa, joka toimitetaan muille yksiköille maksutta tai taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin.

Markkinaton tuotos (P.13) jaetaan kahteen osaan: ”Maksut markkinattomasta tuotoksesta” (P.131), jotka koostuvat erilaisista maksuista ja veloituksista, ja ”Markkinaton tuotos, muu” (P.132), joka on maksutta toimitettava tuotos.

Markkinatonta tuotosta tuotetaan seuraavista syistä:

a) Voi olla teknisesti mahdotonta saada yksilöitä maksamaan kollektiivipalveluista, koska näiden palveluiden kulutusta ei voida seurata ja valvoa. Kollektiivipalveluiden tuotanto on julkisyhteisöjen yksiköiden järjestämää ja rahoitettu muilla varoilla kuin myyntituloilla, nimittäin verotuloilla tai muilla julkisyhteisöjen tuloilla.

b) Julkisyhteisöjen yksiköt ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt saattavat myös tuottaa ja tarjota yksittäisille kotitalouksille tavaroita tai palveluja, joista ne voisivat veloittaa, mutta eivät sosiaali- tai talouspoliittisista syistä sitä tee. Esimerkkinä on koulutus- tai terveyspalveluiden tarjonta joko maksutta tai taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin.

3.24 Määritelmä:

Markkinatuottajat ovat paikallisia toimialayksiköitä tai institutionaalisia yksiköitä, joiden tuotoksesta suurin osa on markkinatuotantoa.

Jos paikallinen TAY tai institutionaalinen yksikkö on markkinatuottaja, sen päätuotos on määritelmän mukaan markkinatuotosta, koska markkinatuotoksen käsite määritellään sen jälkeen kun on määritelty, onko tuotoksen tuottanut paikallinen TAY tai institutionaalinen yksikö markkinatuottaja, omaan loppukäyttöön tuottaja vai markkinaton tuottaja.

3.25 Määritelmä:

Omaan loppukäyttöön tuottajat ovat paikallisia toimialayksiköitä tai institutionaalisia yksiköitä, joiden tuotoksesta suurin osa on saman institutionaalisen yksikön sisällä tapahtuvaa omaa loppukäyttöä varten.

3.26 Määritelmä:

Markkinattomat tuottajat ovat paikallisia toimialayksiköitä tai institutionaalisia yksiköitä, joiden tuotoksesta suurin osa tarjotaan maksutta tai taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin.

Institutionaaliset yksiköt: erottelu markkinatuottajiin, omaan loppukäyttöön tuottajiin ja markkinattomiin tuottajiin.

3.27 Taulukossa 3.1 tarkastellaan institutionaalisten yksiköiden erottelua tuottajina markkinatuottajiin, omaan loppukäyttöön tuottajiin ja markkinattomiin tuottajiin. Myös sektoreittainen erottelu esitetään.

Taulukko 3.1 Institutionaalisten yksiköiden erottelu markkinatuottajiin, omaan loppukäyttöön tuottajiin ja markkinattomiin tuottajiin

Institutionaalisen yksikön tyyppi			**Luokittelu**		
Yksityinen vai julkinen?		Voittoa tavoittelematon yhteisö vai ei?	Markkinatuottaja?	Tuottajatyyppi	Sektori(t)
1. Yksityiset tuottajat	1.1 Kotitalouksien omistamat yhtiöimättömät yritykset (pois lukien kotitalouksien omistamat yritysmäiset yhteisöt)			1.1 Markkinatuottaja tai omaan loppukäyttöön tuottaja =	Kotitaloudet
	1.2 Muut yksityiset tuottajat (mukaan lukien kotitalouksien omistamat yritysmäiset yhteisöt)	1.2.1 Yksityiset voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1.2.1.1 Kyllä	1.2.1.1 = Markkinatuottaja	Yritykset
			1.2.1.2 Ei	1.2.1.2 = Markkinaton tuottaja	KPVTY
		1.2.2 Muut yksityiset tuottajat, jotka eivät ole voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä		1.2.2 = Markkinatuottaja	Yritykset

2. Julkiset tuottajat	2.1 Kyllä	2.1 = Markkinatuottaja		Yritykset
	2.2 Ei	1.2.1.2 Markkinaton tuottaja	=	Julkisyhteisöt

3.28 Taulukko 3.1 osoittaa, että jotta voidaan päätellä, tuleeko institutionaalinen yksikkö luokitella markkinatuottajaksi, omaan loppukäyttöön tuottajaksi tai markkinattomaksi tuottajaksi, tehdään useita erotteluja peräkkäin. Ensimmäinen erottelu on jako yksityisiin ja julkisiin tuottajiin. Julkinen tuottaja on tuottaja, jota julkisyhteisöt valvovat (katso kohta 2.38).

3.29 Kuten taulukko 3.1 osoittaa, yksityisiä tuottajia on kaikilla sektoreilla lukuun ottamatta julkisyhteisöjä. Sitä vastoin julkisia tuottajia on ainoastaan yrityssektorilla, rahoituslaitossektorilla ja julkisyhteisöjen sektorilla.

3.30 Kotitalouksien omistamat yhtiöimättömät yritykset ovat yksityisten tuottajien erityisryhmä. Ne ovat markkinatuottajia tai omaan loppukäyttöön tuottajia. Jälkimmäiset tulevat kysymykseen omistusasuntopalveluiden tuottamisen yhteydessä sekä tuotettaessa tavaroita omaan käyttöön. Kaikki kotitalouksien omistamat yhtiöimättömät yritykset luokitellaan kotitaloussektoriin lukuun ottamatta kotitalouksien omistamia yritysmäisiä yhteisöjä. Ne ovat markkinatuottajia ja luokitellaan yrityssektoriin ja rahoituslaitossektoriin.

3.31 Muut yksityiset tuottajat erotellaan yksityisiin voittoa tavoittelemattomiin yhteisöihin ja muihin yksityisiin tuottajiin.

Määritelmä:

Yksityinen voittoa tavoittelematon yhteisö määritellään tavaroita ja palveluja tuottavaksi oikeudelliseksi tai sosiaaliseksi yksiköksi, jonka asema ei oikeuta niiden toimivan tulojen, voittojen tai muun taloudellisen hyödyn lähteenä yksiköille, jotka ovat perustaneet ne sekä valvovat tai rahoittavat niitä. Muut institutionaaliset yksiköt eivät voi ottaa haltuunsa niiden mahdollisesti tuottamaa ylijäämää.

Jos yksityinen voittoa tavoittelematon yhteisö on markkinatuottaja, se luokitellaan yrityssektoriin ja rahoituslaitossektoriin.

Jos yksityinen voittoa tavoittelematon yhteisö on markkinaton tuottaja, se luokitellaan KPVTY-sektoriin, paitsi jos se on julkisyhteisön määräysvallassa. Jos yksityinen voittoa tavoittelematon yhteisö on julkisyhteisön määräysvallassa, se luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin.

Kaikki muut yksityiset tuottajat, jotka eivät ole voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä, ovat markkinatuottajia. Ne luokitellaan yrityssektoriin ja rahoituslaitossektoriin.

3.32 Eroteltaessa markkinatuotosta ja markkinatonta tuotosta sekä markkinatuottajia ja markkinattomia tuottajia on käytettävä useita kriteerejä. Näillä markkina/markkinaton -kriteereillä (katso kohta 3.19 taloudellisesti merkittävien hintojen määritelmästä) pyritään arvioimaan markkinaolosuhteiden olemassaolo ja tuottajan riittävä markkinakäyttäytyminen. Määrällisen markkina/markkinaton -kriteerin mukaan taloudellisesti merkittäviin hintoihin myytävien tuotteiden osalta ainakin suurin osa tuotantokustannuksista olisi katettava myyntituloilla.

3.33 Sovellettaessa tätä määrällistä markkina/markkinaton -kriteeriä myynti ja tuotantokustannukset määritellään seuraavasti:

a) myyntituloilla tarkoitetaan myyntituloja, joista on vähennetty tuoteverot ja joihin on lisätty kaikki julkisyhteisöjen tai Euroopan unionin toimielinten kaikille tämäntyyppistä toimintaa harjoittaville tuottajille suorittamat ja myöntämät maksut; toisin sanoen mukaan luetaan kaikki tuotoksen määrään tai arvoon liittyvät maksut mutta ei maksuja, joilla katetaan yleistä alijäämää tai maksetaan velkoja.

Tämä myyntitulojen määritelmä vastaa perushintaisen tuotoksen määritelmää paitsi että:

(1) tuotos perushintaan määritellään vasta sen jälkeen kun on päätetty, onko tuotos markkinatuotosta vai markkinatonta tuotosta: myyntituloja käytetään ainoastaan markkinatuotosta arvotettaessa; markkinaton tuotos arvotetaan kustannusten perusteella;

(2) julkisyhteisöjen suorittamat maksut julkisten yritysten ja yritysmäisten yhteisöjen yleisen alijäämän kattamiseksi sisältyvät muihin tuotetukipalkkioihin kohdan 4.35.c mukaisesti. Tästä seuraa, että markkinatuotos perushintaan sisältää myös julkisyhteisöjen yleisen alijäämän kattamiseksi suorittamat maksut.

b) myyntituloihin ei sisälly muita tulolähteitä kuten hallussapitovoitot (vaikka ne olisivat tavanomainen ja odotettavissa oleva osa yritystoiminnan tuloja), investointiavustukset, muut pääomansiirrot (esim. velkojen anteeksianto) ja oman pääoman hankinta;

c) tätä kriteeriä sovellettaessa tuotantokustannukset ovat yhtä suuret kuin välituotekäytön, palkansaajakorvausten, kiinteän pääoman kulumisen, muiden tuotantoverojen ja pääomakustannusten summa. Tätä kriteeriä käytettäessä muita tuotantotukipalkkioita ei vähennetä. Myyntitulojen ja tuotantokustannusten käsitteiden yhdenmukaisuuden varmistamiseksi määrällistä markkina/markkinaton -kriteeriä käytettäessä tuotantokustannuksiin ei sisällytetä mitään kustannuksia, jotka liittyvät omaan käyttöön tarkoitettuun pääomanmuodostukseen. Yksinkertaisuuden vuoksi pääomakustannukset voidaan yleensä arvioida maksettujen todellisten nettokorkojen mukaan. Rahoituspalveluiden tuottajilta sen sijaan otetaan huomioon korkomaksut, eli välillisten rahoituspalveluiden (FISIM) osalta tehdään korjaus (D41).

Määrällistä markkina/markkinaton -kriteeriä sovelletaan tarkastellen useamman vuoden ajanjaksoa. Pienehköt vaihtelut myyntitulojen määrässä vuodesta toiseen eivät välttämättä edellytä institutionaalisten yksiköiden (ja niiden paikallisten TAY:iden ja tuotoksen) luokittelua uudelleen.

3.34 Myyntitulot saattavat sisältää erilaisia elementtejä. Esimerkiksi sairaaloiden tarjoamissa terveydenhuoltopalveluissa myyntitulot voivat vastata

a) työnantajien ostoja, jotka kirjataan niiden työntekijöille maksetuiksi luontoismuotoisiksi tuloiksi ja kyseisten työntekijöiden kulutusmenoiksi;

b) yksityisten vakuutuslaitosten ostoja;

c) sosiaaliturvarahastojen ja julkisyhteisöjen ostoja, jotka luokitellaan luontoismuotoisiksi sosiaalietuuksiksi;

d) kotitalouksien ostoja, joita ei hyvitetä (kulutusmenot).

Ainoastaan muita tuotantotukipalkkioita ja lahjoituksia (esim. hyväntekeväisyydestä) ei lueta myyntituloihin.

Samoin esimerkiksi yrityksen suorittama kuljetuspalveluiden myynti saattaa vastata tuottajien välituotekäyttöä, työnantajien tarjoamia luontoismuotoisia tuloja, julkisyhteisön tarjoamia luontoismuotoisia sosiaalietuuksia ja kotitalouksien ostoja ilman korvauksia.

3.35 Yrityksiä palvelevat yksityiset voittoa tavoittelemattomat yhteisöt ovat erityistapaus. Niitä rahoitetaan tavallisesti niissä osallisena olevien yritysten ryhmän suorittamin jäsen- tai osuusmaksuin. Osuusmaksuja ei pidetä tulonsiirtoina vaan maksuina suoritetuista palveluista, toisin sanoen myyntituloina. Nämä voittoa tavoittelemattomat yhteisöt ovat sen vuoksi markkinatuottajia, ja ne luokitellaan yrityssektoriin ja rahoituslaitossektoriin.

3.36 Sovellettaessa kriteeriä, jonka mukaan yksityisten tai julkisten voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen myyntituloja ja tuotantokustannuksia vertaillaan, voi eräissä erityistapauksissa olla harhaanjohtavaa lukea myyntituloihin mukaan kaikki tuotoksen arvoon liittyvät maksut. Tämä voi koskea esimerkiksi yksityisten ja julkisten koulujen rahoitusta. Julkisyhteisöjen maksut voidaan kytkeä oppilaiden lukumäärään, mutta ne voivat olla riippuvaisia neuvotteluista julkisyhteisöjen kanssa. Tällöin näitä maksuja ei kirjata myyntituloina, vaikka niillä voi olla selvä yhteys tuotoksen volyymin mittariin, esim. oppilaiden lukumäärään. Tämä merkitsee, että pääasiallisesti tällaisin maksuin rahoitettu koulu on markkinaton tuottaja.

3.37 Julkiset tuottajat voivat olla markkinatuottajia tai markkinattomia tuottajia. Markkinatuottajat luokitellaan yrityssektoriin ja rahoituslaitossektoriin. Jos institutionaalinen yksikkö on markkinaton tuottaja, se luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin.

3.38 Paikalliset TAY:t markkinatuottajina ja omaan loppukäyttöön tuottajina eivät voi tarjota markkinatonta tuotosta. Niiden tuotos voidaan kirjata näin ollen ainoastaan markkinatuotokseksi tai tuotokseksi omaan loppukäyttöön ja arvottaa vastaavasti (katso kohdat 3.42–3.53).

3.39 Paikalliset TAY:t markkinattomina tuottajina voivat tarjota sivutuotoksena markkinatuotoksia ja tuotoksia omaan loppukäyttöön. Tuotos omaan loppukäyttöön koostuu omaan käyttöön tarkoitetusta pääoman muodostuksesta. Markkinatuotoksen olemassaolo pitäisi periaatteessa ratkaista soveltamalla laadullista ja määrällistä markkina/markkinaton -kriteeriä yksittäisiin tuotteisiin. Tällainen markkinattomien tuottajien sivutuotoksena syntyvä markkinatuotos saattaa olla kyseessä esimerkiksi silloin, kun julkiset sairaalat veloittavat taloudellisesti merkittäviä hintoja joistakin palveluistaan.

3.40 Muita esimerkkejä ovat julkisten museoiden harjoittama jäljennösten myynti ja ilmatieteen laitosten sääennusteiden myynti.

3.41 Markkinattomilla tuottajilla saattaa olla tuloja myös markkinattoman tuotoksensa myynnistä taloudellisesti merkityksettömään hintaan, esim. museon pääsylipputulot. Nämä tulot liittyvät markkinattomaan tuotokseen. Jos kuitenkin näitä molempia tuloja (pääsylipputuloja ja julisteiden ja korttien myyntituloja) on vaikeaa erottaa toisistaan, niitä kaikkia voidaan pitää joko markkinatuotoksesta saatuina tuloina tai markkinattomasta tuotoksesta saatuina tuloina. Valinnan näiden kahden vaihtoehtoisen kirjauksen välillä tulisi riippua molempien tulotyyppien oletetusta suhteellisesta merkityksestä (lipputulot verrattuna julisteiden ja korttien myyntituloihin).

Kirjausajankohta ja tuotoksen arvottaminen

3.42 Tuotos on kirjattava ja arvotettava silloin, kun tuotantoprosessi tuottaa sen.

3.43 Koko tuotos on arvotettava perushintaan, mutta erityismenettelytavoista on sovittu seuraavissa tapauksissa:

a) markkinattoman tuotoksen arvottaminen;

b) markkinattoman tuottajan (paikallinen TAY) kokonaistuotoksen arvottaminen;

c) tuotoksen summan arvottaminen institutionaaliselle yksikölle, jonka paikallinen TAY on markkinaton tuottaja.

3.44 Määritelmä:

Perushinta on hinta, jonka tuottajat saavat ostajalta tuotettua tavara- tai palveluyksikköä kohti ja josta vähennetään kaikki kyseisestä yksiköstä sen tuotannon tai myynnin seurauksena maksettavat verot (eli tuoteverot) ja johon lisätään kaikki kyseisestä yksiköstä sen tuotannon tai myynnin seurauksena saatavat tukipalkkiot (eli tuotetukipalkkiot). Siihen ei lueta tuottajan erikseen laskuttamia kuljetuskustannuksia. Siihen ei myöskään lueta rahoitusvarojen ja muiden kuin rahoitusvarojen hallussapitovoittoja ja -tappioita.

3.45 Tuotos omaan loppukäyttöön (P.12) arvotetaan markkinoilla myytävien samanlaisten tuotteiden perushintaan. Tällaisesta tuotoksesta syntyy nettotoimintaylijäämää tai sekatuloa. Esimerkkinä tästä ovat nettotoimintaylijäämää tuottavat omistusasuntopalvelut. Jos samanlaisten tuotteiden perushintoja ei ole käytettävissä, tuotos omaan loppukäyttöön olisi arvioitava tuotantokustannusten arvona, johon lisätään nettotoimintaylijäämää tai sekatuloa vastaava marginaali (paitsi markkinattomien tuottajien osalta).

3.46 Keskeneräisten töiden lisäykset arvotetaan valmiin tuotteen käypään perushintaan.

3.47 Keskeneräisenä työnä pidetyn tuotoksen arvon arvioimiseksi etukäteen arvio perustetaan tosiasiallisesti aiheutuneisiin kustannuksiin, joihin lisätään arvioitua toimintaylijäämää tai sekatuloa vastaava marginaali (paitsi markkinattomien tuottajien osalta). Ennakko-arviot korvataan myöhemmin arvoilla, jotka saadaan jakamalla valmiiden tuotteiden tosiasiallinen arvo (kun se saadaan tietää) keskeneräisen työn ajanjaksolle.

Valmiiden tuotteiden tuotoksen arvo on seuraavien erien arvojen summa:

a) myydyt tai vaihdetut valmiit tuotteet;

b) valmiiden tuotteiden varastoon kirjaukset miinus varastosta otot;

c) valmiit tuotteet omaan loppukäyttöön.

3.48 Keskeneräisinä hankittujen rakennusten ja rakenteiden arvo arvioidaan siihenastisten kustannusten perusteella mukaan luettuna toimintaylijäämää tai sekatuloa vastaava marginaali. Tämä marginaali saadaan, kun arvo voidaan arvioida samanlaisten rakennusten ja rakenteiden hintojen perusteella. Ostajan suorittamia vaiheittaisia maksuja voidaan käyttää ostajan kiinteän

pääoman bruttomuodostuksen likimääräiseen arviointiin kussakin vaiheessa edellyttäen, ettei mitään ennakko- tai jäännösmaksuja ole.

Jos omaan käyttöön tapahtuvaa rakentamista ei saada päätökseen yhden tilinpitojakson aikana, tuotoksen arvo arvioidaan seuraavalla tavalla. Lasketaan kuluvalla tilinpitojaksolla aiheutuneiden kustannusten suhde koko rakennusajan kokonaiskustannuksiin nähden. Sovelletaan tätä suhdelukua käypään perushintaan tehtyyn kokonaistuotoksen arvioon. Jos valmiin rakennelman arvoa ei ole mahdollista arvioida käypään perushintaan, se arvotetaan rakennelman kokonaistuotantokustannusten mukaan, joihin lisätään toimintaylijäämää tai sekatuloa vastaava marginaali (paitsi markkinattomien tuottajien osalta). Jos osa työpanoksesta tai koko työpanos saadaan maksutta, kuten voi olla kotitalouksien yhteisessä rakentamisessa, arvioituihin kokonaistuotantokustannuksiin liitetään arvio siitä, mitä palkatun työvoiman kustannukset olisivat olleet käyttäen samanlaisten työvoimapanosten palkkatasoa.

3.49 Markkinattoman tuottajan (paikallinen TAY) tuotos yhteensä on arvotettava kokonaistuotantokustannusten perusteella, toisin sanoen seuraavien erien summan mukaan:

a) välituotekäyttö (P.2);

b) palkansaajakorvaukset (D.1);

c) kiinteän pääoman kuluminen (P.51c);

d) muut tuotantoverot (D.29) miinus muut tuotantotukipalkkiot (D.39).

Koronmaksut (ilman välillisiä rahoituspalveluita) eivät sisälly markkinattoman tuotannon kustannuksiin. Markkinattoman tuotannon kustannukset eivät myöskään sisällä pääoman nettotuottoa eivätkä markkinattomassa tuotannossa käytettyjen ja omistettujen muiden rakennusten kuin asuinrakennusten laskennallisia vuokra-arvoja.

3.50 Institutionaalisen yksikön kokonaistuotos on siihen kuuluvien paikallisten TAY:iden kokonaistuotosten summa. Tämä pätee myös sellaisiin institutionaalisiin yksiköihin, jotka ovat markkinattomia tuottajia.

3.51 Jos markkinattomilla tuottajilla ei ole markkinatuotosta sivutuotantona, markkinaton tuotos arvotetaan tuotantokustannusten perusteella. Jos markkinattomilla tuottajilla on markkinatuotosta sivutuotantona, markkinaton tuotos arvotetaan jäännöseränä, toisin sanoen kokonaistuotantokustannukset miinus niiden markkinatuotoksesta saadut tulot.

3.52 Markkinattomien tuottajien markkinatuotos arvotetaan perushintaan. Markkinattoman paikallisen TAY:n kokonaistuotos, joka kattaa markkinatuotoksen, markkinattoman tuotoksen ja tuotoksen omaan loppukäyttöön, arvotetaan tuotantokustannusten summana. Sen markkinatuotoksen arvo määritellään markkinatuotteista saatujen myyntitulojen perusteella ja sen markkinattoman tuotoksen arvo saadaan jäännöseränä, joka lasketaan sen kokonaistuotoksen arvon ja sen markkinatuotoksen ja tuotoksen omaan loppukäyttöön arvon välisenä erona. Sen myyntitulojen arvo, joka saadaan taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin myydyistä markkinattomista tavaroista ja palveluista, ei ole mukana näissä laskelmissa, vaan se jää osaksi sen markkinattoman tuotoksen arvoa.

3.53 Seuraavassa esitetään CPA-koodien mukaisessa järjestyksessä luettelo tuotoksen kirjausajankohtia ja arvottamista koskevista selvennyksistä ja poikkeuksista.

A. Maa-, metsä- ja kalataloustuotteet

3.54 Maataloustuotteiden tuotokset kirjataan ikään kuin niitä tuotettaisiin jatkuvasti koko tuotantoajanjakson ajan (eikä ainoastaan sadonkorjuun tai eläinten teurastuksen aikaan).

Kasvavia satoja, pystyssä olevia puita, kalavarantoja tai ravinnoksi kasvatettavia eläimiä käsitellään kuten keskeneräisten töiden varastoja prosessin aikana, ja ne muutetaan valmiiden tuotteiden varastoiksi, kun prosessi on suoritettu loppuun.

Tuotokseen ei lueta muutoksia luonnonvaraisissa biologisissa varoissa eli eläinten, lintujen, luonnonvaraisten kalojen tai luonnonvaraisten metsien kasvua.

C. Teollisuustuotteet; F. Rakennustyöt

3.55 Jos rakennuksen tai muun rakenteen rakentaminen ulottuu useamman tilinpitojakson ajalle, jokaisen ajanjakson aikana tuotettua tuotosta käsitellään ikään kuin se myytäisiin ostajalle tilinpitojakson lopussa, toisin sanoen se kirjataan ostajan kiinteän pääoman muodostuksena pikemminkin kuin keskeneräisenä työnä rakennusteollisuudessa. Tuotosta käsitellään ikään kuin se myytäisiin ostajalle vaiheittain. Kun sopimus edellyttää vaiheittaisia maksuja, tuotoksen arvo voidaan arvioida likimääräisesti kunkin ajanjakson aikana suoritettujen vaiheittaisten maksujen arvon perusteella. Jos lopullisesta ostajasta ei ole varmuutta, kunakin ajanjaksona tuotettu keskeneräinen tuotos kirjataan keskeneräiseksi työksi.

G. Tukku- ja vähittäiskaupan palvelut; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjauspalvelut

3.56 Tukkukaupan ja vähittäiskaupan palveluiden tuotos mitataan kauppatavaraksi ostettujen tavaroiden kaupan lisien mukaan.

Määritelmä:

Kaupan lisä on kauppatavaraksi ostetun tavaran todellisen tai laskennallisen myyntihinnan ja sen hinnan välinen ero, jonka jakelija joutuisi maksamaan tavaran korvaamiseksi myynti- tai luovutushetkellä.

Joidenkin tavaroiden lisät voivat olla negatiivisia, jos niiden myyntihintoja alennetaan. Lisät ovat negatiivisia tavaroissa, joita ei myydä hävikin tai varkauden takia. Luontoismuotoisena palkansaajakorvauksena annettujen tai omistajien kulutusta varten poistamien tavaroiden lisät ovat nolla.

Hallussapitovoitot ja -tappiot eivät sisälly kaupan lisään.

Tukku- tai vähittäiskauppiaan tuotos määrittyy seuraavasti:

tuotoksen arvo =

myynnin arvo

plus niiden tavaroiden arvo, jotka ostetaan kauppatavaraksi ja käytetään välituotekäyttöön, luontoismuotoisiin palkansaajakorvauksiin tai luontoismuotoisiin sekatuloihin,

miinus kauppatavaraksi ostettujen tavaroiden arvo,

plus kauppatavaroiden varastojen lisäysten arvo,

miinus kauppatavaroiden varastoista poistuvien tavaroiden arvo,

miinus tavanomaisista hävikeistä, varkauksista tai satunnaisista vahingoista johtuvan hävikin arvo.

H. Kuljetus ja varastointi

3.57 Kuljetuspalveluiden tuotos mitataan tavaroiden tai henkilöiden kuljetusmäärien arvon mukaan. Paikallisen TAY:n sisällä tapahtuvia kuljetuksia omaan käyttöön pidetään aputoimintana eikä niitä yksilöidä ja kirjata erikseen.

3.58 Varastointipalveluiden tuotos mitataan keskeneräisten töiden lisäyksen arvona. Varastoissa olevien tavaroiden hinnan nousua ei pitäisi käsitellä keskeneräisenä työnä ja tuotantona vaan hallussapitovoittona. Jos arvonnousu heijastaa hinnan nousua ilman laadun muutosta, kyseisellä kaudella ei ole lisätuotantoa varastointikustannusten tai varastointipalvelun nimenomaisen oston lisäksi. Arvonnousua pidetään kuitenkin tuotantona kolmessa tapauksessa:

a) Tavaran laatu saattaa parantua ajan kuluessa, esim. viineissä; ainoastaan tapauksissa, joissa kypsyttäminen on vakituinen osa tuotantoprosessia, sitä pidetään tuotantona.

b) Tietyn tavaran tarjontaan tai kysyntään vaikuttavat kausitekijät johtavat hinnan säännöllisiin ja ennustettaviin vaihteluihin vuoden mittaan, vaikka tavaran fyysiset ominaisuudet eivät olisikaan muuttuneet.

c) Tuotantoprosessi on niin pitkä, että työhön, joka on tehty huomattavasti ennen toimitusta, sovelletaan diskonttaustekijöitä.

3.59 Varastoissa olevien tavaroiden hintojen useimmat muutokset eivät ole keskeneräisten töiden lisäyksiä. Varastointikustannukset ylittävän varastoitujen tavaroiden arvonnousun arvioimiseksi voidaan käyttää yleisen inflaatioasteen ylittävää odotettua arvonnousua ennalta määrättynä aikana. Ennalta määrätyn ajan ulkopuolella kertyvä voitto kirjataan edelleen hallussapitovoitoksi tai -tappioksi.

Varastointipalvelut eivät sisällä hinnan muutoksia, jotka johtuvat rahoitusvarojen, arvoesineiden tai muiden kuin rahoitusvarojen kuten maan ja rakennusten hallussapidosta.

3.60 Matkatoimistopalveluiden tuotos mitataan toimistojen palvelumaksujen arvona (palkkiot tai provisiot) eikä matkustajien matkatoimistoille suorittamien täysimääräisten maksujen mukaan, mukaan luettuina maksut kolmansien osapuolien suorittamista kuljetuksista.

3.61 Matkanjärjestäjäpalveluiden tuotosta mitataan matkustajien matkanjärjestäjälle suorittamien täysimääräisten maksujen mukaan.

3.62 Matkatoimistopalveluiden ja matkanjärjestäjäpalveluiden välinen ero on siinä, että matkatoimistopalveluihin sisältyy ainoastaan välitys matkustajan puolesta, kun taas

matkanjärjestäjäpalvelut luovat uuden tuotteen, järjestetyn matkan, johon kuuluu erilaisia matka-, majoitus- ja ajanvieteosioita .

I. Majoitus- ja ravitsemuspalvelut

3.63 Hotelli-, ravintola- ja kahvilapalveluiden tuotoksen arvoon sisältyy kulutettujen ruokien, juomien ym. tuotoksen arvo.

K. Rahoitus- ja vakuutuspalvelut: keskuspankin tuotos

Keskuspankki tarjoaa seuraavia palveluja:

a) rahapolitiikan palvelut;

b) rahoituksen välityspalvelut;

c) rahoituslaitosten valvontapalvelut.

Keskuspankin tuotos lasketaan sen kustannusten summana.

K. Rahoitus- ja vakuutuspalvelut: Rahoituspalvelut yleisesti

Rahoituspalvelut muodostuvat seuraavista palveluista:

a) rahoituksen välitys (myös vakuutus- ja eläkevakuutuspalvelut);

b) rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavien laitosten palvelut; ja

c) muut rahoituspalvelut.

3.64 Rahoituksen välitys on rahoitukseen liittyvien riskien hallintaa ja varojen likvidiyden muuntamista. Näitä toimintoja harjoittavat laitokset hankkivat varoja esimerkiksi ottamalla vastaan talletuksia ja laskemalla liikkeelle vekseleitä, joukkovelkakirjoja tai muita arvopapereita. Yritykset käyttävät sekä näitä että omia varojaan rahoitusvarojen hankkimiseksi antamalla lainoja muille ja ostamalla vekseleitä, joukkovelkakirjoja tai muita arvopapereita. Rahoituksen välitykseen luetaan myös vakuutus- ja eläkevakuutuspalvelut.

3.65 Rahoitusta avustavalla toiminnalla helpotetaan rahoitusriskien hallintaa ja varojen likvidiyden muuntamista. Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset toimivat toisten yksiköiden puolesta eivätkä aseta itseään riskeille alttiiksi ottamalla velkoja tai hankkimalla rahoitusvaroja osana välityspalvelua.

3.66 Muihin rahoituspalveluihin luetaan seurantapalvelut (esim. osake- ja joukkovelkakirjamarkkinoiden seuranta), turvallisuuspalvelut (esim. arvokorujen ja tärkeiden asiakirjojen suojaaminen) ja kaupankäyntipalvelut (esim. valuuttakauppa ja arvopaperikauppa).

3.67 Rahoituspalveluja tuottavat lähes yksinomaan rahoituslaitokset, koska kyseisten palveluiden valvonta on tiukkaa. Esimerkiksi jos vähittäiskauppias haluaa antaa luottoa asiakkailleen, luotot myöntää yleensä vähittäiskauppiaan rahoituslaitoksen tytäryhtiö tai toinen erikoistunut rahoituslaitos.

3.68 Rahoituspalveluista voidaan maksaa välittömästi tai välillisesti. Joihinkin rahoitusvarojen taloustoimiin voi sisältyä sekä välittömiä että välillisiä maksuja. Rahoituspalveluja tarjotaan ja niistä veloitetaan neljällä eri tavalla:

a) välitöntä maksua vastaan tarjotut rahoituspalvelut;

b) korkomaksujen muodossa maksetut rahoituspalvelut;

c) rahoitusvarojen ja -velkojen hankintaan ja luovutukseen rahoitusmarkkinoilla liittyvät rahoituspalvelut;

d) vakuutus- tai eläkejärjestelmiin liittyvät rahoituspalvelut, kun toiminta rahoitetaan vakuutusmaksuilla ja vakuutusmaksujen sijoitustuotoilla.

VÄLITÖNTÄ MAKSUA VASTAAN TARJOTUT RAHOITUSPALVELUT

3.69 Näitä rahoituspalveluja tarjotaan suoria palvelumaksuja vastaan, ja ne kattavat laajan joukon palveluja, joita voivat tarjota erityyppiset rahoituslaitokset. Seuraavat esimerkit valaisevat välitöntä maksuja vastaan tarjottujen palveluiden luonnetta:

a) Pankit perivät kotitalouksilta maksun asuntolainan järjestämisestä, sijoitussalkun hoitamisesta tai kiinteistön hallinnoinnista.

b) Erikoistuneet laitokset perivät yrityksiltä maksun yritysoston järjestämisestä tai yhtiöryhmän yritysjärjestelyn hallinnoinnista.

c) Luottokorttiyritykset perivät luottokortteja hyväksyviltä yksiköiltä tavallisesti tietyn prosenttiosuuden kustakin myyntitapahtumasta.

d) Kortin haltijalta peritään suoraan maksu kortin hallussapidosta yleensä kerran vuodessa.

KORKOMAKSUJEN MUODOSSA MAKSETUT RAHOITUSPALVELUT

3.70 Esimerkiksi rahoituksen välityksessä rahoituslaitos kuten pankki ottaa vastaan talletuksia yksiköiltä, jotka haluavat saada korkoa varoille, joille niillä ei ole välitöntä käyttöä, ja lainaa varat toisille yksiköille, joiden varat eivät riitä omiin tarpeisiin. Pankki siis tarjoaa mekanismin, jolla ensimmäinen yksikkö voi lainata jälkimmäiselle. Kumpikin osapuoli maksaa tuotetusta palvelusta pankille palkkion: varat lainaksi antava yksikkö maksaa hyväksymällä ”viitekorkoa” matalamman koron, ja lainan vastaanottava yksikkö maksaa hyväksymällä ”viitekorkoa” korkeamman koron. Lainaajan pankille maksaman koron ja tallettajalle tosiasiassa maksetun koron välistä eroa pidetään näin ollen välillisenä rahoituspalveluna (FISIM).

3.71 Rahoituslaitoksen antolainauksen määrä on harvoin täsmälleen yhtä suuri kuin sinne talletettujen varojen määrä. Osa rahasta on voitu tallettaa muttei vielä lainata eteenpäin. Jotkin lainat on voitu rahoittaa pankin omista eikä lainatuista varoista. Tarjotuista lainoista ja talletuksista suoritetaan palvelu rahoituksen lähteestä riippumatta. FISIM määritellään kaikkien lainojen ja talletusten osalta. Näitä välillisiä maksuja sovelletaan ainoastaan rahoituslaitosten antamiin lainoihin tai vastaanottamiin talletuksiin.

3.72 Viitekorko on pankin talletus- ja lainakoron välinen ero. Se ei ole talletus- ja lainakoron välinen aritmeettinen keskiarvo. Pankkien välisessä otto- ja antolainauksessa käytetty korko on sopiva valinta. Jos lainoja ja talletuksia on eri valuuttamääräisinä, tarvitaan kutakin käytettyä valuuttaa kohti kuitenkin erillinen viitekorko erityisesti silloin, kun mukana on ulkomainen rahoituslaitos.

Välilliset rahoituspalvelut kuvataan yksityiskohtaisesti luvussa 14.

RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN HANKINTAAN JA LUOVUTUKSEEN RAHOITUSMARKKINOILLA LIITTYVÄT RAHOITUSPALVELUT

3.73 Kun rahoituslaitos laskee liikkeelle arvopaperin (esim. vekselin tai joukkovelkakirjan), veloitetaan palvelumaksu. Ostajalta pyydetty hinta (pyyntihinta) on yhtä suuri kuin arvopaperin arvioitu markkina-arvo lisättynä marginaalilla. Arvopaperia myytäessä veloitetaan toinen palvelumaksu, ja myyjälle tarjottu hinta (ostohinta) on yhtä suuri kuin markkina-arvo vähennettynä marginaalilla. Osto- ja myyntihintojen välisiä marginaaleja sovelletaan myös osakkeisiin, sijoitusrahasto-osuuksiin ja ulkomaan valuuttoihin. Näitä marginaaleja pidetään rahoituspalvelujen tuottamisena.

VAKUUTUS- TAI ELÄKEJÄRJESTELMIIN LIITTYVÄT RAHOITUSPALVELUT, KUN TOIMINTA RAHOITETAAN VAKUUTUSMAKSUILLA JA VAKUUTUSSÄÄSTÖJEN SIJOITTAMISESTA SAADUILLA TUOTOILLA

3.74 Tähän otsakkeeseen kuuluvat seuraavat toiminnat. Jokainen niistä johtaa varojen uudelleenjakoon.

a) Vahinkovakuutus. Vahinkovakuutuksessa vakuutusyhtiö perii asiakkaalta vakuutusmaksun, joka pysyy yhtiön hallinnassa kunnes esitetään korvaushakemus tai vakuutuskausi päättyy. Sillä välin vakuutusyhtiö sijoittaa vakuutusmaksun, ja tästä syntyvä omaisuustulo on lisärahoituslähde. Omaisuustulo kuvaa asiakkaan menettämää tuloa, joten sitä pidetään todellisen vakuutusmaksun täydennyksenä. Vakuutusyhtiö määrittää todellisten vakuutusmaksujen tason sellaiseksi, että kun vakuutusmaksujen summaan lisätään niiden tuottama omaisuustulo ja siitä vähennetään odotetut korvaukset, jäljelle jää marginaali, joka muodostaa vakuutusyhtiön tuotoksen.

Vahinkovakuutuksen tuotos lasketaan seuraavasti:

Vakuutusmaksutuotot yhteensä

plus implisiittiset vakuutusmaksutäydennykset (jotka ovat yhtä suuret kuin vastuuvelasta saatu omaisuustulo)

miinus oikaistut korvauskulut.

Vakuutusyhtiöllä on käytettävissään vakuutusmaksuvastuusta (seuraavan tilikauteen liittyvät todelliset vakuutusmaksut) ja korvausvastuusta koostuva vakuutustekninen vastuuvelka. Korvausvastuu kattaa korvaukset vahingoista, joita ei ole vielä ilmoitettu, jotka on ilmoitettu muttei vielä ratkaistu tai jotka on ilmoitettu ja ratkaistu muttei vielä maksettu. Tätä vastuuvelkaa kutsutaan vakuutustekniseksi vastuuvelaksi, ja se käytetään sijoitustulon

saamiseksi. Hallussapitovoitot ja -tappiot eivät ole vakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saatavaa tuloa. Vakuutustekninen vastuuvelka voidaan sijoittaa vakuutusyhtiöiden sivutoimintoihin, esim. asuntojen tai toimistojen vuokralle antoon. Nettotoimintaylijäämä näistä sivutoiminnoista on vakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saatua tuloa.

Asianmukaista korvausten tasoa tuotoksen laskemiseksi kutsutaan oikaistuiksi korvauksiksi, ja ne voidaan määrittää kahdella tavalla. Odotusarvomenetelmässä oikaistujen korvausten määrä arvioidaan mallilla, joka perustuu yrityksen korvausvastuun aiempaan kehitykseen. Toisessa menetelmässä käytetään kirjanpitotietoja: oikaistut korvaukset johdetaan jälkikäteen siten, että korvauskuluihin lisätään tasoitusvastuu eli odottamattoman suuria korvauksia varten rahastoidut varat. Mikäli tasoitusvastuu on riittämätön oikaistujen korvausten saamiseksi normaalille tasolle, oikaistujen korvausten määrään lisätään omista varoista maksettava osuus. Kummankin menetelmän merkittävä ominaisuus on, että odottamattoman suuret korvaukset eivät johda heilahteleviin tai negatiivisiin tuotosarvioihin.

Rahoitusalan sääntelyn muutoksista johtuvat muutokset vakuutusteknisessä vastuuvelassa ja tasoitusvastuussa kirjataan muihin muutoksiin varojen määrässä; ne eivät ole merkityksellisiä tuotoksen laskemisessa. Jos tietojen puutteen takia kumpikaan menetelmä oikaistujen korvausten arvioimiseksi ei ole mahdollinen, tuotos on ehkä sen sijaan arvioitava kustannusten summana, johon lisätään normaali voitto.

Sijoitusvakuutuksen tapauksessa sijoitusvakuutusrahastojen muutokset vähennetään tuotoksen selville saamiseksi.

b) Henkivakuutussopimus on eräs säästämisen muoto. Vakuutuksenottaja maksaa useiden vuosien ajan vakuutusmaksuja vakuutusyhtiölle tulevaisuudessa saatavia etuuksia vastaan. Nämä etuudet voidaan ilmaista maksettuihin vakuutusmaksuihin perustuvan kaavan avulla, tai ne voivat riippua siitä, miten hyvin vakuutusyhtiö onnistuu sijoittamaan varat. Henkivakuutuksen tuotoksen laskentamenetelmä noudattaa samoja yleisperiaatteita kuin vahinkovakuutuksen. Koska vakuutusmaksujen vastaanottamisen ja etuuksien maksamisen välillä kuluu aikaa, vakuutusteknisen vastuuvelan muutoksiin on varauduttava erityisesti. Henkivakuutuksen tuotos johdetaan seuraavasti:

Vakuutusmaksutuotot

plus vakuutusmaksutäydennykset

miinus erääntyneet etuudet

miinus henkivakuutuksen vastuuvelan lisäys (plus vähennys).

Vakuutusmaksut määritetään henkivakuutuksessa ja vahinkovakuutuksessa täsmälleen samalla tavalla. Vakuutusmaksutäydennykset ovat henkivakuutuksessa merkityksellisemmät kuin vahinkovakuutuksessa. Etuudet kirjataan joko silloin kun ne myönnetään tai kun ne maksetaan. Henkivakuutuksessa ei ole tarvetta johtaa etuuksien oikaistua arviota, koska henkivakuutussopimuksen maksuissa ei esiinny samaa odottamatonta heilahtelua. Henkivakuutuksen vastuuvelka kasvaa joka vuosi uusien vakuutusmaksujen ja vakuutuksenottajien uusien sijoitustuottojen (joita he eivät nosta) takia ja laskee maksettujen korvausten takia. Näin ollen henkivakuutuksen tuotos on mahdollista ilmaista

henkivakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saatuna kokonaistulona, josta vähennetään tästä sijoitustulosta vakuutuksenottajille tosiasiallisesti osoitettu osa, joka lisätään vakuutustekniseen vastuuvelkaan.

Jos tätä menetelmää ei voida tietoihin liittyvistä syistä käyttää tai jos se ei anna merkityksellisiä tuloksia, henkivakuutuksen tuotos lasketaan tuotantokustannusten summana, johon lisätään ”normaali voitto”.

c) Jälleenvakuutuksen tuotos on määritettävä täsmälleen samalla tavalla kuin vahinkovakuutuksen, oli jälleenvakuutettavana sitten henki- tai vahinkovakuutussopimus.

d) Sosiaalivakuutusjärjestelmän tuotos riippuu tavasta, jolla se on organisoitu. Esimerkkejä näistä tavoista ovat seuraavat:

(1) Sosiaaliturvajärjestelmät ovat sosiaalivakuutusjärjestelmiä, jotka kattavat koko yhteiskunnan ja joita julkishallinto sääntelee ja valvoo. Niiden tarkoituksena on tarjota kansalaisille esim. vanhuuteen, invaliditeettiin tai kuolemaan, sairauteen, työtapaturmiin, työttömyyteen, perheeseen ja terveydenhuoltoon liittyviä etuuksia. Jos erotetaan erillisiä yksikköjä, niiden tuotos määritetään samalla tavalla kuin kaikki markkinaton tuotos eli kustannusten summana. Jos erillisiä yksikköjä ei eroteta, sosiaaliturvan tuotos sisältyy sen hallinnon tason tuotokseen, jolla se toimii.

(2) Kun työnantajalla on oma sosiaaliturvajärjestelmä, tuotoksen arvo määritetään kustannusten summana, johon sisältyy arvio järjestelmän toiminnassa käytetyn kiinteän pääoman tuotosta. Tuotoksen arvo mitataan samalla tavalla, jos työnantaja perustaa erillisen eläkerahaston järjestelmän hallinnointia varten.

(3) Kun työnantaja käyttää vakuutusyhtiötä hallinnoimaan järjestelmää omasta puolestaan, tuotoksen arvo on vakuutusyhtiön veloittama palkkio.

(4) Usean työnantajan järjestelmässä tuotoksen arvo mitataan kuten henkivakuutussopimuksissa: se on järjestelmien saama sijoitustulo, josta vähennetään vastuuvelkaan lisätty määrä.

e) Standarditakausvastuujärjestelmien tuotoksen mittaaminen riippuu kyseessä olevan tuottajan tyypistä. Jos standarditakausvastuujärjestelmä toimii markkinatuottajana, tuotoksen arvo lasketaan samalla tavalla kuin vahinkovakuutuksessa. Jos järjestelmä toimii markkinattomana tuottajana, tuotoksen arvo lasketaan kustannusten summana.

L. Kiinteistöalan palvelut

3.75 Omistusasuntopalveluiden tuotos arvotetaan sen arvioidun vuokra-arvon mukaan, jonka vuokralainen joutuisi maksamaan samasta asunnosta ottaen huomioon sellaiset tekijät kuin sijainti, lähipalvelut ym. sekä itse asunnon koko ja laatu. Asunnoista erillään sijaitsevista autotalleista, joita omistaja käyttää kulutustarkoitukseen asunnon käytön yhteydessä, on tehtävä samanlainen laskelma. Ulkomailla sijaitsevien omistusasuntojen, esim. loma-asuntojen vuokra-arvoa ei pidä kirjata osaksi kotimaista tuotantoa vaan palveluiden tuonniksi ja vastaava nettotoimintaylijäämä ulkomailta saaduksi ensituloksi. Ulkomaisten talousyksiköiden

omistamien asuntojen osalta suoritetaan vastaavat kirjaukset. Osa-aikaisille lomaosakeasunnoille kirjataan osuus palvelumaksusta.

3.76 Omistusasuntopalveluiden arvon arvioinnissa käytetään ositusmenetelmää. Asuntokanta ositetaan sijainnin, asunnon luonteen ja muiden vuokraan vaikuttavien tekijöiden mukaan. Vuokrattujen asuntojen todellisista vuokrista saatuja tietoja käytetään arvion saamiseksi koko asuntokannan vuokra-arvosta. Ositekohtaisia keskimääräisiä todellisia vuokria sovelletaan kyseisen ositteen kaikkiin asuntoihin. Jos tiedot ovat peräisin otostutkimuksista, koko vuokrakannan bruttoutus koskee sekä osaa vuokratuista asunnoista että kaikkia omistusasuntoja. Yksityiskohtainen menettely ositekohtaisen vuokran määrittämiseksi tehdään perusvuodelle, ja tämä tulos ekstrapoloidaan myöhemmille kausille.

3.77 Ositusmenetelmässä omistusasuntoihin sovellettava vuokra määritellään yksityiseksi markkinavuokraksi, joka maksetaan oikeudesta käyttää kalustamatonta asuntoa. Laskennallisten vuokrien määrittämiseksi käytetään kaikkia yksityisesti omistettuja kalustamattomia asuntoja koskevista sopimuksista aiheutuvia vuokria. Mukaan otetaan myös valtion sääntelyn vuoksi alhaiset yksityiset markkinavuokrat. Jos tiedonlähteenä on vuokralainen, havainnoitua vuokraa korjataan lisäämällä siihen mahdollinen vuokra-avustus, joka on maksettu suoraan vuokraisännälle. Jos edellä määritettyjen havainnoitujen vuokrien otos ei ole riittävän suuri, kalustettujen asuntojen havainnoituja vuokria voidaan käyttää laskennallisiin tarkoituksiin, edellyttäen että niihin on tehty huonekaluja koskeva oikaisu. Poikkeuksellisesti voidaan käyttää myös julkisomisteisten asuntojen korotettuja vuokria. Sukulaisille tai työntekijöille vuokrattujen asuntojen alhaisia vuokria ei pitäisi käyttää.

3.78 Ositusmenetelmää käytetään kaikkien vuokrattujen asuntojen bruttoutusta varten. Edellä kuvattua laskennallista keskimääräistä vuokraa ei ehkä voida soveltaa vuokramarkkinoiden kaikkiin segmentteihin. Esimerkiksi kalustettujen asuntojen pienennetyt vuokrat tai julkisomisteisten asuntojen korotetut vuokrat eivät sovellu käytettäväksi vastaavien todella vuokrattujen asuntojen osalta. Tässä tapauksessa tarvitaan tosiasiallisesti vuokrattujen kalustettujen tai sosiaalisin perustein vuokrattavien asuntojen erilliset ositteet yhdistettynä asianmukaisiin keskimääräisiin vuokriin.

3.79 Jos vuokramarkkinat eivät ole riittävän suuret ja omistusasunnot ovat edustava asumismuoto, omistusasuntoihin sovelletaan käyttäjäkustannusmenetelmää.

Käyttäjäkustannusmenetelmässä asuntopalveluiden tuotos on välituotekäytön, kiinteän pääoman kulumisen, muiden tuotannon verojen, joista on vähennetty tukipalkkiot, ja nettotoimintaylijäämän summa.

Nettotoimintaylijäämä mitataan soveltamalla kiinteää reaalista vuosituottoa käypähintaisen omistusasuntokannan nettoarvoon (jälleenhankintahinnat).

3.80 Muiden rakennusten kuin asuinrakennusten kiinteistöpalveluiden tuotos mitataan erääntyneiden vuokrien arvolla.

M. Ammatilliset, tieteelliset ja tekniset palvelut; N. Hallinto- ja tukipalvelut

3.81 Käyttöleasingpalveluiden, kuten koneiden ja laitteiden ym. vuokralleannon, tuotos mitataan maksetun vuokran arvolla. Käyttöleasing poikkeaa rahoitusleasingistä: rahoitusleasingilla rahoitetaan kiinteiden varojen hankintaa siten, että vuokralleantaja antaa lainan

vuokralleottajalle. Rahoitusleasingissa maksut koostuvat pääoman takaisinmaksusta ja koron maksusta sekä suoritetuista välittömistä palveluista maksetusta pienestä palvelumaksusta (katso luku 15: Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit).

3.82 Tutkimukseen ja kehittämiseen (T&K) kuuluu tietämyksen lisäämiseksi järjestelmällisesti tehtävä luova työ sekä tällaisen tietämyksen käyttö uusien tuotteiden, olemassa olevien tuotteiden parempien versioiden ja ominaisuuksien tai uusien tai tehokkaampien tuotantoprosessien löytämiseksi tai kehittämiseksi. Pääasialliseen toimintaan verrattuna merkittävän suuruinen T&K-toiminta kirjataan paikallisen TAY:n sivutoiminnaksi. Kyseessä on erillinen paikallinen TAY, jos erillisen institutionaalisen yksikön olemassaolon ehdot täyttyvät.

3.83 T&K-palveluiden tuotos mitataan seuraavasti:

a) Erikoistuneiden kaupallisten tutkimuslaboratorioiden tai -laitosten suorittama T&K arvotetaan myynneistä, sopimuksista, provisioista, maksuista ym. saatujen tulojen mukaan tavalliseen tapaan.

b) Saman yrityksen sisällä käytettäväksi tarkoitettu T&K arvotetaan siihen arvioituun perushintaan, joka jouduttaisiin maksamaan, jos tutkimus tehtäisiin alihankintana. Jos vastaavanluonteisen T&K:n alihankintamarkkinoita ei ole, T&K arvotetaan tuotantokustannusten summana, johon lisätään toimintaylijäämää tai sekatuloa vastaava marginaali (paitsi markkinattomien tuottajien osalta);

c) Julkishallinnon yksiköiden, yliopistojen ja voittoa tavoittelemattomien tutkimuslaitosten T&K arvotetaan tuotantokustannusten summana. Markkinattomien T&K:n tuottajien T&K:n myynnistä saamat tulot on kirjattava sivumarkkinatuotoksesta saaduiksi tuloiksi.

T&K-menot erotetaan opetus- ja koulutusmenoista. T&K-menoihin ei sisälly pääasiallisena tai sivutoimintana tapahtuvasta atk-ohjelmien kehittämisestä syntyviä kustannuksia.

O. Julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen palvelut, pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut

3.84 Julkisen hallinnon palvelut, maanpuolustuspalvelut ja pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut ovat markkinattomia palveluita, ja ne arvotetaan vastaavasti.

P. Koulutuspalvelut; Q. Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut

3.85 Koulutus- ja terveyspalveluissa vedetään tarkka raja markkinatuottajien ja markkinattomien tuottajien välille sekä niiden markkinatuotoksen ja markkinattoman tuotoksen välille. Esimerkiksi julkiset laitokset (tai muut laitokset erityisten avustusten ansiosta) voivat periä eräistä koulutus- ja sairaanhoitomuodoista nimellisiä maksuja, mutta joistakin toisista koulutus- ja erikoissairaanhoitomuodoista ne voivat periä maksun kaupallisten taksojen mukaan. Toinen esimerkki on, että saman tyyppistä palvelua (esimerkiksi korkea-asteen koulutusta) tarjoavat toisaalta julkinen sektori ja toisaalta kaupalliset laitokset.

Koulutus- ja terveyspalveluihin ei lueta T&K-toimintoja; terveyspalveluihin ei lueta terveydenhoidon koulutusta esim. yliopistollisissa sairaaloissa.

R. Taide-, viihde- ja virkistyspalvelut; S. Muut palvelut

3.86 Kirjojen, nauhoitusten, filmien, atk-ohjelmien, kasettien, levyjen ym. tuotanto on kaksivaiheinen prosessi ja sitä mitataan vastaavasti:

(1) Alkuperäiskappaleiden tuotannosta syntyvää tuotosta – henkistä omaisuustuotetta – mitataan siitä maksetulla hinnalla, jos se myydään, tai jos sitä ei myydä, samanlaisista alkuperäiskappaleista maksetulla perushinnalla, niiden tuotantokustannuksilla (plus toimintaylijäämää vastaava marginaali) tai niiden käyttämisestä tuotannossa odotettujen tulevien tulojen diskontatulla arvolla.

(2) Tämän varan omistaja saattaa käyttää sitä suoraan tai tuottaa siitä kopioita myöhempinä ajanjaksoina. Jos omistaja on antanut lisenssin muille tuottajille alkuperäiskappaleen käyttämiseksi tuotannossa, lisensseistä saadut maksut, provisiot, palkkiot ym. ovat palveluiden tuotos. Alkuperäiskappaleen myynti on kuitenkin negatiivista kiinteän pääoman muodostusta.

T. Kotitaloudet työnantajina

3.87 Palkatun henkilöstön tuottamien kotitalouspalveluiden tuotos arvotetaan palkatun työvoiman korvausten perusteella; siihen sisältyvät kaikki luontoismuotoiset korvaukset kuten ruoka tai asunto.

VÄLITUOTEKÄYTTÖ (P.2)

3.88 Määritelmä:

Välituotekäyttö koostuu tuotantoprosessissa panoksina kulutetuista tavaroista ja palveluista, lukuun ottamatta kiinteitä varoja, joiden kulutus kirjataan kiinteän pääoman kulumisena. Tavarat ja palvelut joko muunnetaan tai käytetään hyväksi tuotantoprosessissa.

3.89 Välituotekäyttö sisältää seuraavat tapaukset:

a) aputoimintojen panoksina käytetyt tavarat ja palvelut. Tavallisia esimerkkejä ovat osto, myynti, markkinointi, kirjanpito, tietojenkäsittely, kuljetus, varastointi, huolto, turvallisuus ym. Näitä tavaroita ja palveluita ei eroteta paikallisen TAY:n pääasiallisiin (tai sivu-) toimintoihin kulutetuista tavaroista ja palveluista;

b) tavarat ja palvelut, jotka saadaan saman institutionaalisen yksikön toiselta paikalliselta TAY:ltä;

c) vuokratut kiinteät varat, esim. koneiden tai autojen, ohjelmistojen ja viihteen alkuperäisteosten käyttöleasing;

d) maksut valmistamattomina varoina kirjatuista lyhytaikaisista sopimuksista, leasingsopimuksista ja lisensseistä; tähän ei kuulu tällaisten valmistamattomien varojen osto.

e) voittoa tavoittelemattomille elinkeinoelämän järjestöille maksetut jäsenmaksut, osuusmaksut tai muut sen kaltaiset maksut (katso kohta 3.35);

f) erät, joita ei pidetä pääoman bruttomuodostuksena, kuten:

(1) tavallisiin toimintoihin käytetyt halvat työkalut, kuten sahat, lapiot, veitset, kirveet, vasarat, ruuvimeisselit, ruuviavaimet, jakoavaimet ja muut käsityökalut; pienet kojeet, kuten taskulaskimet. Tällaisten kestävien tavaroiden kaikki menot kirjataan välituotekäyttönä;

(2) tuotannossa käytettyjen kiinteiden varojen säännöllinen huolto ja korjaus;

(3) henkilöstön koulutuspalvelut, markkinatutkimus ja vastaavat yksikön ulkopuolelta ostetut tai saman institutionaalisen yksikön erillisen paikallisen TAY:n suorittamat toiminnat;

(4) tutkimus- ja kehittämismenoja käsitellään kiinteän pääoman muodostuksena, jos EU:n jäsenvaltioiden arviot ovat riittävän luotettavia ja vertailukelpoisia.

g) työnantajan korvaamat työntekijöiden menot tavaroista, jotka ovat välttämättömiä työnantajien tuotannon kannalta, kuten sopimusvelvoitteet ostaa omaan käyttöön työkaluja tai turvavarusteita;

h) työnantajien menot, jotka ovat heidän omaksi sekä henkilöstön hyväksi, koska ne ovat välttämättömiä tuotannon kannalta. Niitä ovat esimerkiksi seuraavat:

(1) henkilöstön työtehtävien yhteydessä syntyneiden matka-, ero-, muutto- ja ajanvietekustannusten korvaaminen;

(2) työpaikan palveluiden järjestäminen.

Luettelo esitetään palkansaajakorvauksia koskevissa kappaleissa (D.1) (katso kohta 4.07).

i) paikallisten toimialayksiköiden (TAY) maksamat vahinkovakuutuspalvelumaksut (katso luku 16 vakuutuksista). Jotta vain palvelumaksut voitaisiin kirjata välituotekäyttönä, maksetuista vakuutusmaksuista vähennetään esim. maksetut korvaukset ja vakuutusrahastojen nettomuutos. Vakuutusrahastojen nettomuutos kohdennetaan paikallisiin toimialayksiköihin suhteessa maksettuihin vakuutusmaksuihin;

j) kotimaisten tuottajien ostamat välilliset rahoituspalvelut (FISIM);

k) keskuspankin markkinaton tuotos olisi kohdennettava kokonaisuudessaan muiden rahoituksen välittäjien välituotekäyttöön.

3.90 Välituotekäyttöön ei lueta:

a) eriä, joita pidetään pääoman bruttomuodostuksena, kuten esimerkiksi:

(1) arvoesineet;

(2) mineraalien etsintä;

(3) perusparannukset, jotka menevät huomattavasti pitemmälle kuin mitä kiinteiden varojen hyvässä työkunnossa pitäminen edellyttää. Esimerkkejä ovat peruskorjaus, jälleenrakentaminen ja laajennustyö;

(4) omaan käyttöön ostetut tai tuotetut atk-ohjelmistot;

(5) sotilaalliset aseet ja niiden laukaisemiseen tarvittavat laitteet;

b) valmistamattomien varojen ostona pidetyt menot, esim. pitkäaikaiset sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit (katso luku 15);

c) työnantajan menot, joita pidetään luontoismuotoisina palkkoina;

d) markkina- ja omavaraistuotantoyksiköiden käyttämät julkisyhteisöjen tuottamat kollektiivipalvelut (joita pidetään julkisyhteisöjen kollektiivisina kulutusmenoina);

e) saman tilinpitojakson aikana ja samassa paikallisessa TAY:ssä tuotetut ja kulutetut tavarat ja palvelut (niitä ei myöskään kirjata tuotokseksi);

f) maksut julkisyhteisöjen luvista ja maksut, joita pidetään muina tuotantoveroina;

g) luonnonvarojen (esim. maan) käyttämisestä maksetut lupamaksut, joita käsitellään vuokrina eli omaisuustulon maksuna.

Kirjausajankohta ja välituotekäytön arvottaminen

3.91 Välituotteina käytetyt tuotteet kirjataan ja arvotetaan sillä hetkellä, jolloin ne siirtyvät tuotantoprosessiin. Ne arvotetaan samanlaisten tavaroiden tai palveluiden sen hetkisiin ostajan hintoihin.

3.92 Tuotantoyksiköt eivät kirjaa tavaroiden käyttöä tuotantoon suoraan. Ne kirjaavat ostot, jotka on tarkoitettu käytettäviksi panoksina, ja vähentävät niistä varastossa pidettyjen tavaroiden määrien lisäykset.

KULUTUS (P.3, P.4)

3.93 Kulutuksesta käytetään kahta käsitettä:

a) kulutusmenot (P.3);

b) todellinen kulutus (P.4).

Kulutusmenot ovat kotitalouksien, kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ja julkisyhteisöjen yksilöllisten ja kollektiivisten tarpeiden tyydyttämiseksi käyttämistä tavaroista ja palveluista aiheutuneita menoja. Todellinen kulutus sitä vastoin tarkoittaa sektorin kulutustavaroiden ja palveluiden hankintaa. Näiden kahden käsitteen välinen ero on siinä, miten tiettyjen julkisyhteisöjen tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen rahoittamia, mutta kotitalouksille luontoismuotoisina yhteiskunnallisina tulonsiirtoina tarjottuja tavaroita ja palveluita käsitellään.

Kulutusmenot (P.3)

3.94 Määritelmä:

Kulutusmenot käsittävät kotimaisille institutionaalisille yksiköille sellaisista tavaroista ja palveluista aiheutuneet menot, joita käytetään henkilökohtaisten tarpeiden tai yhteiskunnan jäsenten kollektiivisten tarpeiden välitöntä tyydyttämistä varten.

3.95 Kotitalouksien kulutusmenot sisältävät seuraavat tapaukset:

a) omistusasuntopalvelut;

b) luontoismuotoiset tulot, kuten:

(1) palkansaajien luontoismuotoisina tuloina saamat tavarat ja palvelut;

(2) kotitalouksien omistamien yhteisömäisten yritysten tuotoksena tuotetut tavarat ja palvelut, jotka kotitalouden jäsenet pitävät itsellään kulutusta varten. Esimerkkejä ovat elintarvikkeet ja muut maataloustuotteet, omistusasunnosta saatavat asumispalvelut ja palkatun henkilöstön tuottamat kotitalouspalvelut (palvelijat, kokit, puutarhurit, autonkuljettajat ym.).

c) tavarat, joita ei pidetä välituotekäyttönä, kuten:

(1) raaka-aineet sellaisia asuntojen pieniä korjauksia ja sisustustöitä varten, joita sekä vuokralaiset että omistajat tekevät;

(2) materiaalit kestokulutustavaroiden, myös ajoneuvojen, korjausta ja huoltoa varten;

d) tavarat, joita ei pidetä pääoman muodostuksena, erityisesti kestokulutustavarat, joiden käyttö jatkuu usean tilinpitojakson ajan; tähän sisältyy joidenkin kestävien tavaroiden omistuksen siirtyminen yritykseltä kotitaloudelle;

e) suoraan veloitetut rahoituspalvelut ja se osa välillisiä rahoituspalveluja, jonka kotitaloudet käyttävät kulutustarkoituksiin;

f) vakuutuspalvelut, implisiittisen palvelumaksun määrän mukaan;

g) eläkerahastopalvelut, implisiittisen palvelumaksun määrän mukaan;

h) kotitalouksien maksut lisensseistä, luvista ym., joita pidetään palveluiden ostoina (katso kohdat 4.79, 4.80);

i) tuotoksen osto taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin, esim. museon sisäänpääsymaksut.

3.96 Kotitalouksien kulutusmenoihin eivät sisälly seuraavat:

a) luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot, kuten alkuaan kotitaloudelle koituneet mutta myöhemmin sosiaaliturvan korvaamat kustannukset, esim. eräät sairaanhoitomenot;

b) erät, joita pidetään välituotekäyttönä tai pääoman bruttomuodostuksena, kuten:

(1) yhtiöimättömiä yrityksiä omistavien kotitalouksien menot, jotka ovat aiheutuneet elinkeinon harjoittamisesta – esim. sellaisista kestävistä tavaroista kuin ajoneuvot, kalusteet tai sähkölaitteet (kiinteän pääoman bruttomuodostus) ja myös muista kuin kestävistä tavaroista kuten polttoaineista (käsitellään välituotekäyttönä);

(2) menot, joita asunnon omistajalle aiheutuu asunnon sellaisesta sisustamisesta, huollosta ja korjauksesta, joita vuokralaiset eivät tyypillisesti tee (käsitellään välituotekäyttönä asuntopalveluiden tuottamisessa);

(3) asuntojen ostaminen (käsitellään kiinteän pääoman bruttomuodostuksena);

(4) arvoesineistä aiheutuneet menot (käsitellään pääoman bruttomuodostuksena);

c) erät, joita käsitellään valmistamattomien varojen hankintana, erityisesti maan ostaminen;

d) kaikki kotitalouksien maksut, joita on pidettävä veroina (katso kohdat 4.79–4.80);

e) jäsenmaksut, osuusmaksut ja muut sen kaltaiset maksut, joita kotitaloudet ovat maksaneet kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille, kuten ammattiliitoille, ammatillisille järjestöille, kuluttajajärjestöille, kirkoille ja yhteiskunnallisille, kulttuuri- ja viihdealan sekä urheiluseuroille;

f) kotitalouksien vapaaehtoiset rahamääräiset tai luontoismuotoiset tulonsiirrot hyväntekeväisyys-, hätäapu- ja avustusjärjestöille.

3.97 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutusmenot sisältävät kaksi erillistä ryhmää:

a) Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tuottamien tavaroiden ja palveluiden arvo, joka ei ole pääoman muodostusta omaan käyttöön eikä kotitalouksien ja muiden yksiköiden menoja;

b) Kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille sellaisista palveluista aiheutuneet menot, joita ovat tuottaneet markkinatuottajat ja jotka on toimitettu – ilman jatkojalostusta – kotitalouksille kulutettavaksi luontoismuotoisina sosiaalietuuksina.

3.98 Julkisyhteisöjen kulutusmenot (P.3) sisältävät kaksi samankaltaista menoryhmää kuin kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutusmenot:

a) julkisyhteisöjen itsensä tuottamien tavaroiden ja palveluiden arvo (P.1), muu kuin pääoman muodostus omaan käyttöön (vastaa kohtaa P.12), markkinatuotos (P.11) ja maksut markkinattomasta tuotoksesta (P.131);

b) julkisyhteisöjen tekemät sellaisten tavaroiden ja palveluiden ostot, jotka ovat markkinatuottajien tuottamia ja jotka on toimitettu – ilman jatkojalostusta – kotitalouksille luontoismuotoisina yhteiskunnallisina tulonsiirtoina (D.632). Julkisyhteisöt maksavat tavarat ja palvelut, jotka myyjät toimittavat kotitalouksille.

3.99 Yrityksillä ei ole kulutusmenoja. Niiden ostamat tavarat ja palvelut, joita kotitaloudet käyttävät kulutukseen, käytetään joko välituotekäyttönä tai hankitaan henkilöstölle

luontoismuotoisina palkansaajakorvauksina, toisin sanoen ne ovat kotitalouksien laskennallisia kulutusmenoja.

Todellinen kulutus (P.4)

3.100 Määritelmä:

Todellinen kulutus koostuu tavaroista ja palveluista, joita kotimaiset institutionaaliset yksiköt hankkivat yksilöllisten tai kollektiivisten inhimillisten tarpeiden välitöntä tyydyttämistä varten.

3.101 Määritelmä:

Tavarat ja palvelut yksilöllistä kulutusta varten (’yksilölliset tavarat ja palvelut’) ovat tavaroita ja palveluja, joita kotitalous hankkii ja käyttää omien jäsentensä tarpeiden tyydyttämiseen. Yksilöllisillä tavaroilla ja palveluilla on seuraavat ominaisuudet:

a) On mahdollista todeta ja kirjata yksittäisen kotitalouden tai sen jäsenen tavaroiden ja palveluiden hankinta sekä myös ajankohta, jona hankinta tapahtuu.

b) Kotitalous on suostunut tavaroiden tai palveluiden tarjoamiseen ja ryhtynyt tarvittaviin toimiin tavaroiden tai palveluiden kuluttamiseksi, esim. olemalla läsnä koulussa tai klinikalla.

c) Tavarat tai palvelut ovat sellaisia, että kun yksi kotitalous tai henkilö taikka henkilöryhmä on sen hankkinut, tämä sulkee pois muiden kotitalouksien tai henkilöiden mahdollisuuden hankkia se.

3.102 Määritelmä:

Kollektiiviset kulutuspalvelut (’kollektiiviset palvelut’) tarjotaan samanaikaisesti kaikille yhteiskunnan jäsenille tai kaikille yhteiskunnan tietyn osaryhmän jäsenille, esim. kaikille tietyllä alueella asuville kotitalouksille. Kollektiivisilla palveluilla on seuraavat ominaisuudet:

a) Ne voidaan toimittaa samanaikaisesti yhteiskunnan tai sen tietyn osaryhmän kaikille jäsenille, esim. tietyn alueen tai paikkakunnan jäsenille.

b) Palveluiden käyttö on tavallisesti passiivista eikä vaadi kaikkien asianomaisten henkilöiden suostumusta tai aktiivista osallistumista.

c) Kollektiivisen palvelun hankkiminen yhdelle henkilölle ei vähennä muille saman yhteiskunnan tai sen osaryhmän jäsenille saatavilla olevaa kyseisen palvelun määrää.

3.103 Kaikki kotitalouden kulutusmenot ovat yksilöllisiä. Kaikki kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tarjoamat tavarat ja palvelut käsitellään yksilöllisinä.

3.104 Julkisyhteisöjen tarjoamien tavaroiden ja palveluiden jako yksilöllisiin ja kollektiivisiin tavaroihin ja palveluihin tehdään julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) perusteella.

Julkisyhteisöjen yksiköiden tuottamia kunkin seuraavan nimikkeen alle luettavia tavaroita ja palveluita käsitellään yksilöllisten kulutuspalveluiden menoina:

a) 7.1 Lääkevalmisteet, lääkintälaitteet ja -välineet

7.2 Avohoitopalvelut

7.3 Sairaalapalvelut

7.4 Yleiset terveyspalvelut

b) 8.1 Vapaa-aikaan ja urheiluun liittyvät palvelut

8.2 Kulttuuripalvelut

c) 9.1 Esiasteen ja alemman perusasteen koulutus

9.2 Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus

9.3 Keskiasteen jälkeinen koulutus, joka ei ole korkea-asteen koulutusta

9.4 Korkea-asteen koulutus

9.5 Koulutus, jonka tasoa ei ole määritelty

9.6 Koulutuksen tukipalvelut opiskelijoille

d) 10.1 Sairaus ja toimintarajoitteisuus

10.2 Vanhuus

10.3 Lesket ja muut edunsaajat

10.4 Perhe ja lapset

10.5 Työttömyys

10.6 Asuminen

10.7 Sosiaalinen syrjäytyminen, muualla luokittelematon

3.105 Vaihtoehtoisesti yleiset julkisyhteisöjen yksityiset kulutusmenot vastaavat COICOP-luokituksen kaksinumerotasoa 14, johon kuuluvat seuraavat numerotasot:

14.1 Asuminen (vastaa COFOG-luokituksen kolminumerotasoa 10.6)

14.2 Terveydenhuolto (vastaa COFOG-luokituksen kolminumerotasoja 7.1–7.4)

14.3 Virkistys- ja kulttuuripalvelut (vastaa COFOG-luokituksen kolminumerotasoja 8.1 ja 8.2)

14.4. Koulutus (vastaa COFOG-luokituksen kolminumerotasoja 9.1–9.6)

14.5 Sosiaaliturva (vastaa COFOG-luokituksen kolminumerotasoja 10.1–10.5 ja 10.7).

3.106 Loput julkisyhteisöjen kulutusmenoista ovat kollektiivisia kulutusmenoja.

Ne muodostuvat seuraavista COFOG-luokituksen numerotasoista:

a) Yleinen julkishallinto (kaksinumerotaso 01)

b) Puolustus (kaksinumerotaso 02)

c) Yleinen järjestys ja turvallisuus (kaksinumerotaso 03)

d) Elinkeinoelämään liittyvät asiat (kaksinumerotaso 04)

e) Ympäristönsuojelu (kaksinumerotaso 05)

f) Asuminen ja yhdyskuntapalvelut (kaksinumerotaso 06)

g) Yleinen hallinto, sääntely, yleisten tietojen levittäminen ja tilastot (kaikki kaksinumerotasot)

h) Tutkimus ja kehittäminen (kaikki kaksinumerotasot).

3.107 Eri kulutuskäsitteiden väliset suhteet esitetään **taulukossa 3.2**:

	Sektori, jolle menot aiheutuvat			
	Julkisyhteisöt	**KPVTY:t**	**Kotitaloudet**	**Hankinnat yhteensä**
Yksilöllinen kulutus	X (= Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot)	X (= Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot)	X	Kotitalouksien todellinen yksilöllinen kulutus
Kollektiivinen kulutus	X	0	0	Julkisyhteisöjen todellinen kollektiivinen kulutus
Yhteensä	Julkisyhteisöjen kulutusmenot	KPVTY:iden kulutusmenot	Kotitalouksien kulutusmenot	Todellinen kulutus = kulutusmenot yhteensä

3.108 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kaikki kulutusmenot ovat yksilöllisiä. Todellinen kulutus yhteensä on yhtä suuri kuin kotitalouksien todellisen kulutuksen ja julkisyhteisöjen todellisen kulutuksen summa.

3.109 Ulkomaiden kanssa ei esiinny luontoismuotoisia yhteiskunnallisia tulonsiirtoja (vaikka sellaisia rahamääräisiä tulonsiirtoja onkin). Todellinen kulutus yhteensä on yhtä suuri kuin kulutusmenot yhteensä.

Kulutusmenojen kirjausajankohta ja arvottaminen

3.110 Tavarasta koituvat menot kirjataan omistuksen muuttuessa; palvelusta koituvat menot kirjataan, kun palvelun toimittaminen on saatettu loppuun.

3.111 Osamaksulla tai vastaavilla luottojärjestelyillä (ja myös rahoitusleasingilla) hankituista tavaroista koituvat menot pitäisi kirjata ajankohtana, jona tavara toimitetaan, vaikka omistus ei tuolla hetkellä muuttuisikaan.

3.112 Oma kulutus kirjataan silloin, kun omaa kulutusta varten pidettävä tuotos tuotetaan.

3.113 Kotitalouksien kulutusmenot kirjataan ostajan hintaan. Se on hinta, jonka ostaja tosiasiassa maksaa tuotteista ostohetkellä. Yksityiskohtaisempi määritelmä on kohdassa 3.06.

3.114 Luontoismuotoisiksi palkansaajakorvauksiksi tarjotut tavarat ja palvelut arvotetaan perushintaan silloin, kun työnantaja tuottaa ne, ja työnantajan maksamaan hintaan silloin, kun työnantaja ostaa ne.

3.115 Omaa kulutusta varten pidetyt tavarat ja palvelut arvotetaan perushintaan.

3.116 Julkishallinnon tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutusmenot niiden itse tuottamista tuotteista kirjataan ajankohtana, jona ne tuotetaan, mikä on myös toimitusaika näille julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen palveluille. Markkinatuottajien kautta hankittujen tavaroiden ja palveluiden aiheuttamien kulutusmenojen toimitusaika on niiden kirjausajankohta.

3.117 Julkisyhteisöjen tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY) kulutusmenot (P.3) ovat yhtä suuret kuin niiden tuotoksen (P.1) summa plus kotitalouksille markkinatuottajilta hankittujen tuotteiden kulutusmenot, osa luontoismuotoisia yhteiskunnallisia tulonsiirtoja (D.632), miinus muiden yksiköiden maksamat maksut, markkinatuotos (P.11) ja maksut markkinattomasta tuotoksesta (P.131), miinus pääoman muodostus omaan käyttöön (P.12).

Todellisen kulutuksen kirjausajankohta ja arvottaminen

3.118 Institutionaalisten yksiköiden katsotaan hankkineen tavaroita ja palveluita silloin, kun niistä tulee tavaroiden uusia omistajia tai kun palveluiden toimittaminen niille on saatettu loppuun.

3.119 Hankinnat (todellinen kulutus) arvotetaan niiden yksiköiden ostajan hintaan, joille hankinnasta aiheutuu menoja.

3.120 Muita luontoismuotoisia tulonsiirtoja kuin luontoismuotoisia yhteiskunnallisia tulonsiirtoja julkisyhteisöiltä tai voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä käsitellään ikään kuin ne olisivat rahamääräisiä tulonsiirtoja. Näin ollen tavaroiden ja palveluiden arvot kirjataan niiden institutionaalisten yksiköiden tai sektoreiden menoina, jotka hankkivat ne.

3.121 Kulutusmenojen kahden aggregaatin, kulutusmenojen ja todellisen kulutuksen, arvot ovat yhtä suuret. Kotimaisten kotitalouksien luontoismuotoisina yhteiskunnallisina tulonsiirtoina hankkimat tavarat ja palvelut arvotetaan samoihin hintoihin kuin mihin ne arvotetaan menoja koskevissa aggregaateissa.

PÄÄOMAN BRUTTOMUODOSTUS (P.5)

3.122 Pääoman bruttomuodostus koostuu seuraavista:

a) kiinteän pääoman bruttomuodostus (P.51g);

(1) kiinteän pääoman kuluminen (P.51c),

(2) kiinteän pääoman nettomuodostus (P.51n),

b) varastojen muutokset (P.52);

c) arvoesineiden hankinnat miinus luovutukset (P.53).

3.123 Pääoman bruttomuodostus mitataan kiinteän pääoman kulumisen kokonaissummana. Pääoman nettomuodostus lasketaan vähentämällä kiinteän pääoman kuluminen pääoman bruttomuodostuksesta.

Kiinteän pääoman bruttomuodostus (P.51g)

3.124 Määritelmä:

Kiinteän pääoman bruttomuodostus (P.51) koostuu kotimaisten tuottajien kiinteiden varojen hankinnoista tiettynä ajanjaksona, vähennettynä luovutuksilla, plus eräistä tuottajan tai institutionaalisen yksikön tuotantotoiminnan aiheuttamista lisäyksistä valmistamattomien varojen arvoon. Kiinteät varat ovat valmistettuja varoja, joita käytetään tuotannossa yli vuoden ajan.

3.125 Kiinteän pääoman bruttomuodostus koostuu sekä positiivisista että negatiivisista arvoista:

a) positiiviset arvot:

(1) uudet tai olemassa olevat ostetut kiinteät varat;

(2) tuotetut ja tuottajien omaa käyttöä varten pitämät kiinteät varat (mukaan luettuna ei-valmiiden kiinteiden varojen omaan käyttöön tarkoitettu tuotanto);

(3) uudet tai olemassa olevat vaihtokaupalla hankitut kiinteät varat;

(4) uudet tai olemassa olevat luontoismuotoisina pääomansiirtoina saadut kiinteät varat;

(5) käyttäjän rahoitusleasingilla hankkimat uudet tai olemassa olevat kiinteät varat;

(6) kiinteiden varojen ja olemassa olevien historiallisten muistomerkkien perusparannukset;

(7) toistuvia tuotteita antavien luonnonvarojen luonnollinen kasvu.

b) negatiiviset arvot (toisin sanoen kiinteiden varojen luovutukset, jotka on kirjattu negatiivisina hankintoina):

(1) myydyt olemassa olevat kiinteät varat;

(2) vaihtokaupassa luovutetut kiinteät varat;

(3) luontoismuotoisina pääomansiirtoina luovutetut kiinteät varat.

3.126 Kiinteiden varojen luovutuksiin ei lueta seuraavia:

a) kiinteän pääoman kuluminen (johon sisältyy ennakoidut normaalit, satunnaiset vaurioitumiset);

b) poikkeukselliset menetykset, kuten esim. kuivuuden tai muiden luonnonkatastrofien aiheuttamat, jotka kirjataan muuksi muutokseksi varojen määrässä.

3.127 Kiinteän pääoman bruttomuodostuksessa erotellaan seuraavat tyypit:

(1) asunnot;

(2) muut rakennukset ja rakennelmat; tähän sisältyvät maan perusparannukset;

(3) koneet ja laitteet, kuten laivat, autot ja tietokoneet;

(4) asejärjestelmät;

(5) kasvatettavat biologiset varat, esim. puut ja karja;

(6) valmistamattomien varojen, kuten maan, sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien, omistusoikeuden siirtokulut;

(7) tutkimus ja kehittäminen, myös vapaasti saatavilla olevan T&K:n tuotanto. Tutkimus- ja kehittämismenoja käsitellään kiinteän pääoman muodostuksena ainoastaan, jos EU:n jäsenvaltioiden arviot ovat luotettavia ja vertailukelpoisia.

(8) mineraalien etsintä ja arviointi;

(9) tietokoneohjelmistot ja tietokannat;

(10) viihteen, kirjallisuuden ja taiteen alkuperäisteokset;

(11) muut henkisiin omaisuusvaroihin kohdistuvat oikeudet.

3.128 Maan perusparannuksiin luetaan seuraavat:

a) maan valtaaminen mereltä rakentamalla valleja, patoja tai aallonmurtajia tätä tarkoitusta varten;

b) metsien, kallioiden ym. raivaus maan ottamiseksi tuotantokäyttöön ensimmäistä kertaa;

c) soiden kuivatus tai aavikoiden kastelu patoja, ojia ja kastelukanavia rakentamalla; merten tai jokien tulvimisen tai eroosion estäminen aallonmurtajia, rantavalleja ja sulkuaitauksia rakentamalla.

Nämä toiminnat voivat johtaa huomattavien uusien rakenteiden, kuten rantavallien, sulkuaitauksien ja patojen luomiseen, mutta näitä rakenteita ei käytetä muiden tavaroiden ja palveluiden tuotantoon vaan lisämaan tai paremman maan hankkimiseksi, ja juuri kyseistä maata, valmistamatonta varaa, käytetään tuotannossa. Esimerkiksi pato, joka on rakennettu sähkön tuottamiseksi, palvelee eri tarkoitusta kuin pato, joka on rakennettu meren pitämiseksi loitolla. Ainoastaan jälkimmäisen tyyppinen padon rakentaminen luokitellaan maan parannukseksi.

3.129 Kiinteän pääoman bruttomuodostus sisältää seuraavat rajatapaukset:

a) kotitalouksien asuntoina käytettyjen asuntolaivojen, asuntoveneiden, asuntovaunujen, matkailuperävaunujen ja niihin liittyvien rakennusten kuten autotallien hankinnat;

b) armeijan käyttämät rakenteet ja laitteet;

c) muiden kuin sotilasyksiköiden käyttämät kevyet aseet ja panssariajoneuvot;

d) sellaisen karjakannan muutokset, jota käytetään tuotannossa vuodesta toiseen, kuten esim. siitoseläimet, lypsykarja, villan takia kasvatetut lampaat ja vetojuhdat;

e) sellaisen puuston muutokset, joita viljellään vuodesta toiseen, kuten esim. hedelmäpuut, viiniköynnökset, kumipuut, palmupuut ym.;

f) olemassa olevien kiinteiden varojen parannukset, jotka ylittävät tavanomaiset huolto- ja korjaustoimenpiteet;

g) kiinteiden varojen hankinta rahoitusleasingilla;

h) käytöstä poistamiseen liittyvät suuret kustannukset, esim. ydinvoimaloiden alasajon tai kaatopaikkojen puhdistamisen kustannukset.

3.130 Kiinteän pääoman bruttomuodostukseen ei lueta seuraavia:

a) välituotekäyttöön luettavat taloustoimet, kuten:

(1) pienten tuotantotarkoituksiin käytettyjen työkalujen osto;

(2) tavanomainen huolto ja korjaus;

(3) sellaisten kiinteiden varojen hankinta, joita käytetään käyttöleasingsopimuksen mukaisesti (katso myös luku 15: Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit). Kiinteää varaa käyttävän yrityksen osalta vuokria käsitellään välituotekäyttönä. Varan omistajan osalta hankintakustannus kirjataan kiinteän pääoman bruttomuodostukseksi.

b) varastojen muutoksina kirjatut taloustoimet:

(1) teuraseläinten kasvattaminen, mukaan luettuna siipikarja;

(2) puutavaran vuoksi kasvatetut puut (keskeneräiset työt);

c) kotitalouksien kulutukseen hankitut koneet ja laitteet;

d) kiinteiden varojen hallussapitovoitot ja -tappiot;

e) katastrofien aiheuttamat tappiot kiinteissä varoissa, esim. sellainen kasvatettavien varojen ja karjan tuhoutuminen taudin puhkeamisen vuoksi, jota vakuutus ei normaalisti kata, tai epätavallisen tulvimisen aiheuttamat vahingot, myrskyvahingot ja metsäpalot.

f) rahastoidut tai vararahastoon laitetut varat, joihin ei liity sitoumusta ostaa tai rakentaa tietty pääomatavara, esim. julkisyhteisön rahasto infrastruktuuria varten.

3.131 Olemassa olevien kiinteiden varojen parannuksina esiintyvä kiinteän pääoman bruttomuodostus kirjataan samanlaisten uusien kiinteiden varojen hankintojen kanssa samaan ryhmään.

3.132 Henkiset omaisuustuotteet ovat tulosta tutkimus- ja kehittämistoiminnasta, selvitystyöstä tai innovoinnista, joka johtaa tiedon lisääntymiseen ja jonka käyttö on rajoitettu lain nojalla tai muulla suojakeinolla.

Esimerkkejä henkisistä omaisuusvaroista ovat:

a) tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulokset;

b) mineraalien etsinnän tulokset mitattuna varsinaisen koeporauksen, ilma- ja muiden kuvausten, kuljetusten ym. kustannuksina;

c) tietokoneohjelmistot ja suuret tietokannat, joita käytetään tuotannossa yli vuoden ajan;

d) viihde-, kirjallisuus- ja taidealan käsikirjoitusten, mallien, filmien, äänitysten ym. alkuperäiskappaleet.

3.133 Sekä kiinteiden varojen että valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen omistusoikeuden siirtymisestä uudelle omistajalle aiheutuneet kustannukset koostuvat seuraavista:

a) varojen (uusien tai olemassa olevien) toimittamisesta vaadittuun paikkaan ja vaadittuna aikana aiheutuneet veloitukset, kuten kuljetusmaksut, asennuskustannukset, pystytyskustannukset ym.;

b) asiantuntijapalkkiot tai toimituspalkkiot, kuten maanmittareille, insinööreille, juristeille ym. maksetut palkkiot ja kiinteistönvälittäjille, huutokaupanpitäjille ym. maksetut provisiot;

c) uuden omistajan maksettavat verot varan omistusoikeuden siirtymisestä. Nämä verot ovat välittäjien palveluista maksettavia veroja eivätkä ostettua varaa koskevia veroja.

Kaikki nämä kustannukset on kirjattava uuden omistajan kiinteän pääoman bruttomuodostuksena.

Kiinteän pääoman bruttomuodostuksen kirjausajankohta ja arvottaminen

3.134 Kiinteän pääoman bruttomuodostus kirjataan, kun kiinteiden varojen omistus siirtyy institutionaaliselle yksikölle, joka aikoo käyttää niitä tuotannossa.

Tätä sääntöä muunnetaan seuraavissa tapauksissa:

a) rahoitusleasing, kun omistus vaihtuu vuokralleantajalta vuokralleottajalle;

b) omaan käyttöön tapahtuva kiinteän pääoman bruttomuodostus, joka kirjataan silloin kun se on tuotettu.

3.135 Kiinteän pääoman bruttomuodostus arvotetaan ostajan hintaan mukaan lukien asennuskulut ja muut omistuksen siirtymisestä aiheutuvat kustannukset. Omaan käyttöön tuotettaessa se arvotetaan vastaavanlaisten kiinteiden varojen perushintaan, ja jos tällaisia hintoja ei ole käytettävissä, kokonaistuotantokustannusten mukaan, joihin lisätään toimintaylijäämää tai sekatuloa vastaava marginaali (paitsi markkinattomien tuottajien osalta).

3.136 Henkisten omaisuustuotteiden hankinnat arvotetaan eri tavoin:

a) mineraalien etsintä: varsinaisten koeporausten ja muiden porausten kustannusten ja kokeiden mahdollistamisesta (esim. ilma- tai muista kuvauksista) aiheutuneiden kustannusten perusteella;

b) tietokoneohjelmistot: ostajan hintaan, kun ne ostetaan markkinoilta, tai arvioituun perushintaan, tai jos perushinta ei ole käytettävissä, tuotantokustannusten mukaan, joihin lisätään toimintaylijäämää vastaava marginaali (paitsi markkinattomien tuottajien osalta), silloin kun ne kehitetään talon sisällä;

c) viihde-, kirjallisuus- ja taidealan alkuperäiskappaleet: myytäessä ostajan maksamaan hintaan, tai jos niitä ei myydä, seuraavat arviointimenetelmät ovat hyväksyttäviä:

i) vastaavanlaisista alkuperäiskappaleista maksettu perushinta;

ii) tuotantokustannusten summa, johon lisätään toimintaylijäämää vastaava marginaali (paitsi markkinattomien tuottajien osalta), tai

iii) odotettavissa olevien tulojen diskontattu arvo.

3.137 Olemassa olevien kiinteiden varojen luovutukset myymällä arvotetaan perushintaan, josta vähennetään omistuksen siirtymisestä myyjälle aiheutuneet kustannukset.

3.138 Omistuksen siirtymisestä aiheutuneet kustannukset voivat koskea sekä valmistettuja varoja, joihin kuuluvat kiinteät varat, että valmistamattomia varoja, kuten maata.

Valmistettujen varojen osalta nämä kustannukset sisältyvät ostajan hintaan. Ne erotetaan itse ostoista ja myynneistä maan ja muiden valmistamattomien varojen osalta ja kirjataan eri nimikkeen alle kiinteän pääoman bruttomuodostuksen luokituksessa.

KIINTEÄN PÄÄOMAN KULUMINEN (P.51C),

3.139 Määritelmä:

Kiinteän pääoman kuluminen (P.51c) on omistuksessa olevien kiinteiden varojen sellaista arvon alenemista, joka on seurausta normaalista kulumisesta ja vanhentumisesta. Arvon alenemisen arvioon sisältyvät myös sellaisista satunnaisista vahingoista aiheutuneet kiinteiden varojen menetykset, joiden varalle voidaan ottaa vakuutus. Kiinteän pääoman kuluminen kattaa odotettavissa olevat käytöstäpoiston kustannukset, kuten ydinvoimaloiden alasajon, öljynporauslauttojen käytöstäpoiston tai kaatopaikkojen puhdistamisen kustannukset. Tällaiset käytöstäpoiston kustannukset kirjataan kiinteän pääoman kulumisena käyttöiän lopussa, kun lopetuskustannukset kirjataan kiinteän pääoman bruttomuodostuksena.

3.140 Kaikelle kiinteälle pääomalle (paitsi eläimille) lasketaan kuluminen, myös henkisiin omaisuusvaroihin kohdistuville oikeuksille, maan perusparannuksille ja valmistamattomien varojen omistuksen siirtymiseen liittyville kustannuksille.

3.141 Kiinteän pääoman kuluminen eroaa verotuksessa sallituista tai liikekirjanpidossa näytetyistä poistoista. Kiinteän pääoman kuluminen arvioidaan kiinteän pääomakannan ja eri

pääomatavaroiden todennäköisen keskimääräisen taloudellisen iän perusteella. Pääomakannan laskemisessa sovelletaan investointikertymämenetelmää aina, kun kiinteästä pääomakannasta ei ole välitöntä tietoa. Kiinteiden varojen kanta arvotetaan tilikauden ostajan hintoihin.

3.142 Sellaiset satunnaisten vahinkojen aiheuttamat kiinteiden varojen menetykset, joiden varalta voidaan ottaa vakuutus, otetaan huomioon arvioitaessa kyseisten tavaroiden keskimääräistä käyttöikää. Tietyn tilinpitojakson aikana koko kansantaloudessa tapahtuvat vahingot ovat yhtä suuret tai likipitäen yhtä suuret kuin kansantaloudessa keskimäärin. Eri yksiköiden tai yksikköryhmien osalta vahingot voivat poiketa keskimääräisistä satunnaisista vahingoista. Tällaisessa tapauksessa sektorikohtaiset erot kirjataan kiinteiden varojen muihin volyymin muutoksiin.

3.143 Kiinteän pääoman kuluminen lasketaan käyttämällä ”suoraviivaista” menetelmää, jossa kiinteän pääomatavaran arvosta poistetaan vakio-osuus koko tavaran eliniän ajan. Joissakin tapauksissa käytetään geometrista poistomenetelmää, kun kiinteän varan tehokkuuden alenemismalli sitä edellyttää.

3.144 Omistusoikeuden siirtokulut poistetaan kiinteän pääoman kulumisena hankinta- tai luovutusvuonna.

3.145 Kiinteän pääoman kuluminen esitetään tilinpidossa aina kunkin brutto- ja nettomääräisenä esitetyn tasapainoerän alapuolella. ’Brutto’-kirjaus tarkoittaa sitä, että kiinteän pääoman kulumista ei ole vähennetty ja vastaavasti ’netto’-kirjaus merkitsee, että kiinteän pääoman kuluminen on vähennetty.

VARASTOJEN MUUTOKSET (P.52)

3.146 Määritelmä: Varastojen muutoksia mitataan varastojen lisäysten arvon ja varastojen vähennysten ja tavanomaisen varastossa pidettyjen tavaroiden hävikin erotuksella.

3.147 Fyysisestä pilaantumisesta, satunnaisista vahingoista tai näpistelystä aiheutuvaa hävikkiä voi esiintyä kaiken tyyppisissä varastoissa, esim.:

a) aineiden ja tarvikkeiden hävikit;

b) keskeneräisten töiden hävikit;

c) valmiiden tavaroiden hävikit;

d) kauppatavaroiden hävikit (esim. myymälävarkaudet).

3.148 Varastot muodostuvat seuraavista ryhmistä:

a) aineet ja tarvikkeet:

Aineet ja tarvikkeet koostuvat kaikista varastossa pidetyistä tavaroista, joita on tarkoitus käyttää välituotepanoksina tuotannossa; tähän sisältyvät tuotteet, joita julkisyhteisöt pitävät varastossa. Sellaiset tavarat kuin kulta, timantit ym. luetaan mukaan silloin, kun ne on tarkoitettu teolliseen käyttöön tai muuhun tuotantoon.

b) keskeneräiset työt;

Keskeneräiset työt käsittävät tuotetun tuotoksen, joka ei ole vielä valmis. Se kirjataan tuottajan varastoihin. Esimerkkejä sen erilaisista muodoista ovat:

(1) korjaamattomat sadot;

(2) pystypuuvarastot ja elävä karja;

(3) viimeistelemättömät rakenteet (lukuun ottamatta etukäteen sovitun myyntisopimuksen perusteella tuotettuja tai omaan käyttöön tuotettuja; kumpaakin näistä esimerkeistä käsitellään kiinteän pääoman muodostuksena);

(4) muut viimeistelemättömät kiinteät varat, esim. laivat ja öljynporauslautat;

(5) puolivalmiit tutkimukset oikeudellisia tai konsulttiasiakirjoja varten;

(6) puolivalmiit filmituotteet;

(7) puolivalmiit tietokoneohjelmat.

Keskeneräiset työt kirjataan kaikista niistä tuotantoprosesseista, jotka eivät ole päättyneet tietyn ajanjakson lopussa. Tämä on tärkeää neljännesvuosittaisessa tilinpidossa, esimerkkinä maatalouden sadot, jotka eivät ole valmiita vuosineljänneksen sisällä.

Keskeneräisten töiden vähennykset tapahtuvat silloin kun tuotantoprosessi on päättynyt. Tuolla hetkellä koko keskeneräinen työ muuttuu valmiiksi tuotteeksi.

c) valmiit tavarat:

Valmiit tavarat varastojen osana koostuvat siitä tuotoksesta, jota niiden tuottajalla ei ole tarkoitus jalostaa pitemmälle ennen niiden toimittamista muille institutionaalisille yksiköille;

d) kauppatavarat:

Kauppatavarat ovat tavaroita, jotka on hankittu jälleenmyytäväksi muuttumattomina niiden sen hetkisestä tilasta.

Varastojen muutosten kirjausajankohta ja arvottaminen

3.149 Varastojen muutosten kirjausajankohta ja arvottaminen ovat yhdenmukaisia muiden tuotetaloustoimien kirjausajankohdan ja arvottamisen kanssa. Tämä pätee erityisesti välituotekäyttöön (esim. aineet ja tarvikkeet), tuotokseen (esim. keskeneräiset työt ja tuotokset maataloustuotteiden varastosta) ja kiinteän pääoman bruttomuodostukseen (esim. keskeneräiset työt). Jos tavarat jalostetaan ulkomailla ja siihen liittyy taloudellisen omistuksen muutos, tavarat sisällytetään vientiin (ja myöhemmin tuontiin). Vienti heijastuu samanaikaisena varastojen vähennyksenä, ja vastaava myöhempi tuonti kirjataan varastojen lisäyksenä, jos sitä ei välittömästi käytetä tai myydä.

3.150 Varastojen muutoksia mitattaessa varastoihin sisääntulevat tavarat arvotetaan niiden tullessa varastoon, ja poistuvat tavarat arvotetaan niiden lähtiessä sieltä.

3.151 Varastojen muutoksissa käytetään seuraavia hintoja tavaroiden arvottamisessa:

a) tuottajan varastoihin siirrettyjen valmiiden tavaroiden tuotos arvotetaan ikään kuin se myytäisiin tuolla hetkellä käypään perushintaan;

b) keskeneräisten töiden lisäykset arvotetaan suhteessa valmiin tuotteen arvioituun käypään perushintaan;

c) keskeneräisten töiden vähennykset, kun työt tuotannon päättyessä poistetaan varastosta, arvotetaan keskeneräisen tuotteen käypään perushintaan;

d) varastoista myytäväksi siirrettävät tavarat arvotetaan perushintaan;

e) tukkukauppiaiden ja vähittäiskauppiaiden ym. varastoihin tuleva kauppatavarat arvotetaan kauppiaan maksamaan todelliseen tai arvioituun ostajan hintaan;

f) varastoista poistuvat kauppatavarat arvotetaan sellaiseen ostajan hintaan, jolla ne voidaan korvata poistamishetkellä, ei hankinta-ajankohdan hintaan.

3.152 Fyysisen pilaantumisen, vakuutuskelpoisten satunnaisten vahinkojen tai näpistysten aiheuttama hävikki kirjataan ja arvotetaan seuraavasti:

a) aineet ja tarvikkeet: arvotetaan varastosta tosiasiallisesti tuotannossa käytettäväksi otettuina aineina ja tarvikkeina (välituotekäyttö);

b) keskeneräiset työt: arvotetaan saman ajanjakson aikana tapahtuneen tuotannon synnyttämien lisäysten vähennyksenä;

c) valmiit tavarat ja kauppatavarat: arvotetaan pilaantumattomien tavaroiden käypiin hintoihin.

3.153 Jos tiedot puuttuvat, varastojen muutoksen arvioimisessa käytetään seuraavia likiarvomenetelmiä:

a) kun varastojen volyymin muutokset ovat säännönmukaisia, hyväksyttävä likimääräinen menetelmä on kertoa varastojen volyyminmuutos ajanjakson keskimääräisillä hinnoilla. Tukku- tai vähittäiskauppiaiden pitämien varastojen osalta käytetään ostajan hintaa; tuottajien pitämien omien varastojen osalta käytetään perushintaa;

b) kun asianomaisten tavaroiden hinnat pysyvät vakaina, varastojen volyymin vaihtelut eivät estä varastojen muutoksen arvioimista kertomalla volyymin muutos keskimääräisellä hinnalla;

c) jos sekä varastojen volyymi että hinnat muuttuvat huomattavasti tilinpitojakson aikana, monimutkaisemmat likiarvomenetelmät ovat tarpeen. Esimerkkinä on neljännesvuosittainen varastojen muutosten arvottaminen tai tietojen käyttäminen vaihtelun jakautumisesta tilinpitojakson aikana (vaihtelut voivat olla suurimmillaan kalenterivuoden lopussa, sadonkorjuun aikaan jne.);

d) jos arvoista on saatavilla tietoa vain ajanjakson alusta ja lopusta (esim. tukku- ja vähittäiskaupassa, joissa usein on monien eri tuotteiden varastoja) muttei erillisiä tietoja

hinnoista ja määristä, arvioidaan volyymin muutokset ajanjakson alun ja lopun välillä. Yksi tapa arvioida volyymin muutos on arvioida vakio kiertonopeus tuotetyypeittäin.

Hintojen kausivaihtelut voivat kuvastaa muutoksia laadussa, esimerkkeinä loppuunmyyntihinnat tai hedelmien ja vihannesten sesongin jälkeiset hinnat. Näitä laadun muutoksia käsitellään volyymin muutoksina.

ARVOESINEIDEN HANKINNAT MIINUS VÄHENNYKSET (P.53)

3.154 Määritelmä:

Arvoesineet ovat tavaroita, joita ei käytetä ensisijaisesti tuotannossa tai kulutuksessa, jotka eivät pilaannu (fyysisesti) ajan mukana normaaleissa olosuhteissa ja jotka hankitaan ja joita pidetään pääasiassa arvon säilyttämiseksi.

3.155 Arvoesineisiin luetaan seuraavan tyyppiset tavarat:

a) jalokivet ja jalometallit, kuten timantit, ei-monetaarinen kulta, platina, hopea ym.;

b) antiikki- ja muut taide-esineet, kuten maalaukset, veistokset ym.;

c) muut arvoesineet, kuten jalokivistä ja jalometalleista muotoillut korut ja keräilytavarat.

3.156 Tämän tyyppiset tavarat kirjataan arvoesineiden hankintoina tai luovutuksina seuraavissa esimerkeissä:

a) keskuspankkien ja muiden rahoituslaitosten harjoittama ei-monetaarisen kullan, hopean jne. hankinta tai luovutus;

b) näiden tavaroiden hankinta tai luovutus, kun sitä harjoittavat yritykset, joiden pääasiallinen tai sivutoiminta ei sisällä kyseisentyyppisten tavaroiden tuotantoa tai kauppaa. Tätä hankintaa tai luovutusta ei lueta näiden yritysten välituotekäytöksi tai kiinteän pääoman muodostukseksi;

c) kotitalouksien harjoittama tällaisten tavaroiden hankinta tai luovutus. Tällaisia hankintoja ei lueta kotitalouksien kulutusmenoihin.

EKT:ssa myös seuraavat tapaukset kirjataan sovitun käytännön mukaisesti arvoesineiden hankintoihin tai luovutuksiin:

d) jalokivikauppiaiden ja taidekauppiaiden harjoittama näiden tavaroiden hankinta tai luovutus (arvoesineiden yleisen määritelmän mukaisesti jalokivikauppiaiden ja taidekauppiaiden harjoittama näiden tavaroiden hankinta pitäisi kirjata varastojen muutoksina);

e) museoiden harjoittama näiden tavaroiden hankinta tai luovutus (arvoesineiden yleisen määritelmän mukaisesti museoiden harjoittama näiden tavaroiden hankinta pitäisi kirjata kiinteän pääoman muodostuksena).

Tällä käytännöllä vältetään usein esiintyviä uudelleenluokituksia seuraavien kolmen pääoman muodostuksen pääryhmän välillä: arvoesineiden hankinta miinus luovutus, kiinteän pääoman muodostus ja varastojen muutos (esim. tällaisia tavaroita koskevissa taloustoimissa kotitalouksien ja taidekauppiaiden välillä).

3.157 Arvoesineiden tuotanto arvotetaan perushintaan. Kaikki muut arvoesineiden hankinnat arvotetaan niistä maksettuihin ostajan hintoihin, mukaan luettuna mahdolliset agenttien palkkiot tai provisiot. Niihin sisältyvät kaupan lisät, jos arvoesineet on ostettu kauppiailta. Arvoesineiden luovutukset arvotetaan myyjien saamaan hintaan agenteille tai muille välittäjille mahdollisesti maksettujen palkkioiden tai provisioiden vähentämisen jälkeen. Hankinnat miinus luovutukset kotimaisten sektoreiden välillä kumoavat toisensa jättäen jäljelle ainoastaan agenttien tai kauppiaiden lisät.

TAVAROIDEN JA PALVELUIDEN VIENTI JA TUONTI (P.6 JA P.7)

3.158 Määritelmä:

Tavaroiden ja palveluiden vienti koostuu tavaroita ja palveluita koskevista taloustoimista (myynneistä, vaihtokaupoista ja lahjoista) kotimaisilta talousyksiköiltä ulkomaisille talousyksiköille.

3.159 Määritelmä:

Tavaroiden ja palveluiden tuonti koostuu tavaroita ja palveluita koskevista taloustoimista (myynneistä, vaihtokaupoista ja lahjoista) ulkomaisilta talousyksiköiltä kotimaisille talousyksiköille.

3.160 Tavaroiden ja palveluiden vientiin ja tuontiin eivät sisälly seuraavat:

a) konsernin yksiköiden välinen kauppa, eli:

(1) kotimaisten yritysten ulkomaisten sidosyritysten toimitukset ulkomaisille talousyksiköille, esim. kotimaisten talousyksiköiden omistamien/valvomien monikansallisten yritysten ulkomaisten sidosyritysten myynnit ulkomailla;

(2) ulkomaisten yritysten kotimaisten sidosyritysten toimitukset kotimaisille talousyksiköille, esim. ulkomaisten monikansallisten yritysten kotimaisten sidosyritysten myynnit.

b) ensitulojen virrat ulkomaille ja ulkomailta, kuten palkansaajakorvaukset, korot ja tulot suorista sijoituksista. Tulot suorista sijoituksista saattavat sisältää erottamattoman osan erilaisista palveluista, esim. henkilöstön koulutuksesta, liikkeenjohdollisista palveluista ja patenttien ja tavaramerkkien käytöstä maksettuja palkkioita;

c) rahoitusvarojen tai valmistamattomien varojen, kuten maan, rajatylittävä myynti tai osto.

3.161 Tavaroiden ja palveluiden tuonti ja vienti erotellaan seuraavasti:

a) EU:n sisäiset toimitukset;

b) tuonti EU:n ulkopuolelta ja vienti EU:n ulkopuolelle.

Molempiin tyyppeihin viitataan nimityksillä tuonti ja vienti.

Tavaroiden vienti ja tuonti (P.61 ja P.71)

3.162 Tavaroiden tuontia ja vientiä on se, kun tavaroiden taloudellinen omistus muuttuu kotimaisten ja ulkomaisten talousyksiköiden välillä. Tämä pätee riippumatta siitä, liittyykö siihen vastaavaa tavaroiden fyysistä liikkumista rajojen yli.

3.163 Toimitukset sidosyritysten välillä (sivuliike tai tytäryhtiö taikka ulkomainen sidosyritys): taloudellinen omistus muuttuu, kun tavaroita toimitetaan sidosyritysten välillä. Tämä pätee vain silloin, kun tavarat vastaanottava yritys ottaa vastuulleen päätösten tekemisen tarjottavista määristä ja hinnoista, joilla niiden tuotos toimitetaan markkinoille.

3.164 Seuraavissa esimerkeissä tavaroiden vienti tapahtuu tavaroiden ylittämättä maan rajoja:

a) kansainvälisillä vesillä toimivien kotimaisten talousyksiköiden tuottamat tavarat myydään suoraan ulkomaisille talousyksiköille ulkomailla. Esimerkkejä tällaisista tavaroista ovat öljy, maakaasu, kalastustuotteet, haaksirikosta pelastettu tavara.

b) kuljetuskalusto tai muu liikkuva kalusto, jota ei ole sidottu kiinteään paikkaan;

c) tavarat, jotka katoavat tai tuhoutuvat omistajan vaihtumisen jälkeen ennen kuin ne ovat ylittäneet vientimaan rajan;

d) välityskauppa, eli kotimainen talousyksikkö ostaa tavaran ulkomaiselta talousyksiköltä ja myy sen sitten edelleen toiselle ulkomaiselle talousyksikölle ilman, että tavara tulee kauppiaan talouteen.

Vastaavia tapauksia esiintyy tavaroiden tuonnissa.

3.165 Tavaroiden tuonti ja vienti sisältävät kotimaisten ja ulkomaisten talousyksiköiden välisiä taloustoimia, jotka kohdistuvat seuraaviin :

a) ei-monetaarinen kulta;

b) hopeametalli, timantit ja muut jalometallit ja jalokivet;

c) ei kierrossa oleva paperiraha ja kolikot ja liikkeelle laskemattomat arvopaperit (arvotetut tavarana eikä nimellisarvon mukaan);

d) sähkö, kaasu ja vesi;

e) rajan yli kuljetettava karja;

f) pakettiposti;

g) julkisyhteisöjen vienti mukaan luettuna avustuksin ja lainoin rahoitetut tavarat;

h) puskurivarasto-organisaation omistukseen tai omistuksesta siirretyt tavarat;

i) kotimaisen yrityksen ulkomaisille tytärliikkeilleen toimittamat tavarat, lukuun ottamatta jalostettaviksi tarkoitettuja tavaroita;

j) kotimaisen yrityksen ulkomaisilta sidosyrityksiltään vastaanottamat tavarat, lukuun ottamatta jalostettaviksi tarkoitettuja tavaroita;

k) salakuljetetut tavarat tai tuotteet, joita ei ilmoiteta esim. tuontitullien ja arvonlisäveron maksamista varten;

l) muut rekisteröimättömät lähetykset, kuten lahjat ja muut alle määritetyn minimiarvon.

3.166 Tavaroiden tuontiin ja vientiin eivät sisälly seuraavat tavarat, jotka siitä huolimatta saattavat ylittää kansallisen rajan:

a) kauttakuljetettavat tavarat;

b) tavarat, jotka on lähetetty maan omiin toisen maan rajojen sisäpuolella sijaitseviin edustustoihin, sotilastukikohtiin tai muille erillisalueille tai niiltä pois;

c) kuljetuskalusto ja muunlainen liikkuva kalusto, joka poistuu maasta väliaikaisesti ilman, että taloudellinen omistus muuttuu (esim. rakennuskalusto ulkomailla tapahtuvaa asennusta tai rakentamista varten);

d) laitteistot ja muut tavarat, jotka lähetetään ulkomaille jalostusta, kunnossapitoa, huoltoa tai korjausta varten; tilauksesta ulkomailla jatkojalostetut tavarat silloin kun siihen liittyy tavaroiden huomattavia fyysisiä muutoksia;

e) muut tavarat, jotka poistuvat maasta väliaikaisesti ja jotka yleensä palautetaan vuoden sisällä alkuperäisessä tilassaan ja ilman taloudellisen omistuksen muuttumista.

Esimerkkejä ovat tavarat, jotka on lähetetty ulkomaille näyttely- ja viihdetarkoituksia varten, käyttöleasingin kohteena olevat tavarat mukaan luettuna leasingsopimukset useiden vuosien ajaksi ja tavarat, jotka palautetaan niin, että niitä ei ole myyty ulkomaiselle talousyksikölle;

f) tavarat, jotka lähetyksen aikana rajan ylitettyään katoavat tai tuhoutuvat, ennen kuin omistus on vaihtunut.

3.167 Tavaroiden tuonti ja vienti kirjataan silloin, kun tavaroiden omistus siirtyy. Omistuksen katsotaan vaihtuvan hetkellä, jolloin taloustoimen osapuolet kirjaavat sen tilikirjoihinsa tai kirjanpitoonsa. Tämä ei ehkä satu yhteen sopimusprosessin eri vaiheiden kanssa, joita ovat:

a) sitoutumishetki (sopimuspäivä);

b) tavaroiden ja palveluiden hankinta-ajankohta ja maksuvaateen syntymisajankohta (luovutuspäivä);

c) kyseisen vaateen arvopäivä (maksupäivä).

3.168 Tavaroiden tuonti ja vienti on arvotettava vapaasti laivassa vientimaan rajalla (FOB). Tämä arvo on:

a) tavaroiden arvo perushintaan;

b) plus kuljetus- ja jakelupalvelut kyseiselle rajan kohdalle, mukaan luettuna lastauskustannukset kuljetusalukseen edelleen kuljetusta varten;

c) plus mahdolliset vientitavaroiden verot miinus tukipalkkiot; EU:n sisäisten toimitusten osalta tähän sisältyvät alv ja muut tavaroista vientimaassa maksetut verot.

Tarjonta- ja käyttötaulukoissa sekä symmetrisissä panostuotostaulukoissa tavaroiden tuonti yksittäisten tuoteryhmien osalta arvotetaan kustannukset-vakuutus-rahti- (CIF) hintaan tuontimaan rajalla.

3.169 Määritelmä:

CIF-hinta on tavaran hinta tuontimaan rajalle toimitettuna tai palvelun hinta tuontimaan asukkaalle toimitettuna ennen tuontitullien tai muiden tuontiverojen tai kaupan ja kuljetuksen lisien maksamista tuontimaassa.

3.170 Sijais- tai korvikemittarit FOB-arvolle voivat olla välttämättömiä esim. seuraavissa olosuhteissa:

a) tavaroiden vaihtokauppa arvotetaan siihen perushintaan, joka olisi saatu, jos tavarat olisi myyty käteisellä;

b) sidosyritysten väliset taloustoimet: yleensä käytetään todellisia siirtoarvoja. Jos ne eroavat markkinahinnoista, ne kuitenkin korvataan arvioidulla markkinahintojen vastineella;

c) rahoitusleasingin puitteissa luovutetut tavarat: tavarat arvotetaan vuokralleantajan maksaman ostajan hinnan perusteella eikä vuokranmaksujen kumulatiivisen arvon mukaan;

d) tavaroiden tuonti, joka arvioidaan tullitietojen perusteella (EU:n ulkopuolinen kauppa) tai jäsenvaltioiden välisen kaupan Intrastat-tietojen (EU:n sisäinen kauppa) perusteella. Kumpikaan tietolähteistä ei sovella FOB-arvottamista, vaan ne käyttävät CIF-arvoa EU:n rajalla ja CIF-arvoja kansallisella rajalla. Koska FOB-arvoja käytetään ainoastaan aggregoiduimmalla tasolla ja CIF-arvoja tuoteryhmätasolla, näitä muunnoksia, joita kutsutaan CIF/FOB-korjauksiksi, sovelletaan aggregoiduimmalla tasolla;

e) tavaroiden tuonti ja vienti, joka arvioidaan tutkimustietojen tai erilaisten tapauskohtaisten tietojen perusteella. Tällaisissa tapauksissa saadaan myynnin kokonaisarvo jaettuna tuotteittain. Arvio perustuu ostajan hintaan eikä FOB-arvoihin.

Palveluiden vienti ja tuonti (P.62 ja P.72)

3.171 Määritelmä:

Palveluiden vienti koostuu kaikista palveluista, joita kotimaiset talousyksiköt suorittavat ulkomaisille talousyksiköille.

3.172 Määritelmä:

Palveluiden tuonti koostuu kaikista palveluista, joita ulkomaiset talousyksiköt suorittavat kotimaisille talousyksiköille.

3.173 Palveluiden vientiin sisältyvät seuraavat tapaukset:

a) vientitavaroiden kuljetus vientimaan rajan jälkeen silloin kun kotimainen kuljetusyhtiö hoitaa kuljetuksen (tapaukset 2 ja 3 taulukossa 3.3);

b) kotimaisen kuljetusyhtiön suorittama tuontitavaroiden kuljetus:

(1) vientimaan rajalle saakka silloin, kun tavarat arvotetaan FOB-arvoon, FOB-arvoon sisältyvän kuljetuksen arvon kompensoimiseksi (tapaus 3 taulukossa 3.4);

(2) tuontimaan rajalle saakka silloin, kun tavarat arvotetaan CIF-arvoon, CIF-arvoon sisältyvän kuljetuksen arvon kompensoimiseksi (tapaukset 3 ja 2 CIF taulukossa 3.4);

c) kotimaisten talousyksiköiden ulkomaisten talousyksiköiden puolesta hoitama tavaroiden kuljetus, mihin ei sisälly tavaroiden tuontia tai vientiä (esim. sellaisten tavaroiden kuljetus, jotka eivät poistu maasta vientinä tai tavaroiden kuljetus kotimaan alueen ulkopuolella);

d) kotimaisten kuljetusyhtiöiden ulkomaisten talousyksiköiden puolesta hoitama matkustajien kuljetus;

e) jalostus- ja korjaustoimenpiteet ulkomaisten talousyksiköiden puolesta; nämä toimenpiteet on kirjattava nettona eli palveluiden vientinä pois lukien jatkojalostettujen tai korjattujen tavaroiden arvo,

f) laitteiden asennus ulkomailla silloin kun työ on luonteeltaan rajoitetun ajan kestävää;

g) kotimaisten talousyksiköiden ulkomaisille talousyksiköille suorittamat rahoituspalvelut, mukaan luettuna sekä suorat että välilliset palvelumaksut, kuten FISIM;

h) kotimaisten talousyksiköiden ulkomaisille talousyksiköille suorittamat vakuutuspalvelut, implisiittisten palvelumaksujen määrän mukaan;

i) ulkomaisten turistien ja liikematkailijoiden menot. Nämä menot luokitellaan palveluiksi; tarjonta- ja käyttötaulukoita sekä symmetrisiä panos-tuotostaulukoita varten tarvitaan tuotteen osatekijöiden mukainen luokittelu;

j) ulkomaisten talousyksiköiden menot kotimaisten talousyksiköiden tarjoamista terveys- ja opetuspalveluista; tähän sisältyvät sekä kotimaassa että ulkomailla tarjotut palvelut;

k) ulkomaalaisten omistamien loma-asuntojen palvelut (katso kohta 3.77.);

l) patenttioikeus- ja lisenssimaksut, jotka liittyvät henkisiin omaisuusvaroihin kohdistuvien oikeuksien, esim. patenttien, tekijänoikeuksien, tavaramerkkien, teollisuusprosessien ja toimilupien, luvalliseen käyttöön sekä lisenssisopimusten puitteissa tuotettujen alkuperäiskappaleiden tai prototyyppien kuten käsikirjoitusten, maalausten jne. käyttöön.

3.174 Kohdassa 3.149 palveluiden tuonti näkyy peilikuvana palveluiden vientiä koskevassa luettelossa, ja ainoastaan seuraava palveluiden tuonti vaatii lisäkuvauksen.

3.175 Palveluiden tuontiin sisältyvät seuraavat esimerkit:

a) vientitavaroiden kuljetus vientimaan rajalle saakka, silloin kun sen suorittaa ulkomainen kuljetusyhtiö, vientitavaroiden FOB-arvoon sisältyvän kuljetuksen arvon kompensoimiseksi (tapaus 4 taulukossa 3.3);

b) ulkomaisen kuljetusyhtiön suorittama tuontitavaroiden kuljetus:

(1) vientimaan rajalta erillisenä kuljetuspalveluna silloin kun tuontitavarat arvotetaan FOB-hintaan (tapaukset 4 ja 5 FOB taulukossa 3.4);

(2) tuontimaan rajalta erillisenä kuljetuspalveluna silloin kun tuontitavarat arvotetaan CIF-hintaan (tässä tapauksessa kuljetuspalvelun arvo viejä- ja tuontimaan rajojen välillä on jo sisällytetty tavaran CIF-arvoon; tapaus 4 taulukossa 3.4);

c) ulkomaisten talousyksiköiden kotimaisten talousyksiköiden puolesta suorittama tavaroiden kuljetus, mihin ei sisälly tavaroiden tuontia tai vientiä (mutta esim. tavaroiden kauttakulkukuljetus tai kuljetus kotimaan alueen ulkopuolella);

d) ulkomaisten kuljetusyhtiöiden kotimaisten talousyksiköiden puolesta hoitama kansainvälinen tai kansallinen matkustajien kuljetus.

Kuljetuspalveluiden tuontiin ei sisälly vientitavaroiden kuljetusta sen jälkeen, kun ne ovat ylittäneet vientimaan rajan silloin, kun kuljetuksen hoitaa ulkomainen kuljetusyhtiö (tapaukset 5 ja 6 taulukossa 3.3). Tavaroiden vienti arvotetaan FOB-hintoihin ja kaikkia sellaisia kuljetuspalveluja on siten pidettävä ulkomaisten talousyksiköiden välisinä taloustoimina, toisin sanoen ulkomaisen kuljetusyhtiön ja ulkomaisen tuojan välisinä. Tämä pätee, kun viejä maksaa nämä kuljetuspalvelut CIF-vientisopimusten puitteissa.

3.176 Kotimaisten talousyksiköiden ulkomailta suorittamien suorien ostojen tuonti kattaa kaikki kotimaisten talousyksiköiden ulkomailla liikeasioissa tai henkilökohtaisista syistä matkustaessaan suorittamat tavaroiden ja palveluiden ostot. Tässä on eriteltävä kaksi ryhmää, koska ne vaativat erilaista kohtelua:

a) liikematkailijoiden kaikki yritystoimintaan liittyvät menot ovat välituotekäyttöä;

b) liikematkailijoiden tai muiden matkailijoiden kaikki muut menot ovat kotitalouksien kulutusmenoja.

3.177 Palveluiden tuonti ja vienti kirjataan hetkellä, jona ne suoritetaan. Tämä hetki osuu yhteen sen hetken kanssa, jona palvelut tuotetaan. Palveluiden tuonti arvotetaan ostajien hintaan ja palveluiden vienti perushintaan.

Taulukko 3.3 Vientitavaroiden kuljetuksen käsittely

3.178 Taulukon lukuohje: Taulukon ensimmäisestä osasta nähdään, että vientitavaroiden kuljetuksessa on kuusi mahdollisuutta riippuen siitä, onko kuljetusyhtiö kotimainen vai ei, ja siitä, missä kuljetus tapahtuu: kotimaan alueella sijaitsevasta paikasta kansalliselle rajalle, kansalliselta rajalta tuojamaan rajalle tai tuojamaan rajalta tuojamaassa sijaitsevaan paikkaan. Taulukon toisessa osassa kaikkien näiden kuuden mahdollisuuden osalta osoitetaan, onko kuljetuskustannukset kirjattava tavaroiden vientinä, palveluiden vientinä, tavaroiden tuontina vai palveluiden tuontina.

Kotimaan alue	**Välissä oleva alue**	**Tuojamaan alue**
1. kotimainen kuljetusyhtiö ⇒	2. kotimainen kuljetusyhtiö ⇒	3. kotimainen kuljetusyhtiö ⇒
4. ulkomainen kuljetusyhtiö ⇒	5. ulkomainen kuljetusyhtiö ⇒	6. ulkomainen kuljetusyhtiö ⇒

	Tavaroiden vienti (FOB)	**Palveluiden vienti**	**Tavaroiden tuonti (CIF/FOB)**	**Palveluiden tuonti**
1.	x	-	-	-
2.	-	x	-	-
3.	-	x	-	-
4.	x	-	-	x
5.	-	-	-	-
6.	-	-	-	-

Taulukko 3.4 Tuontitavaroiden kuljetuksen käsittely

3.179 Taulukon lukuohje: Taulukon ensimmäisestä osasta nähdään, että tuontitavaroiden kuljetuksessa on kuusi mahdollisuutta riippuen siitä, onko kuljetusyhtiö kotimainen vai ei, ja siitä, missä kuljetus tapahtuu: viejämaan alueella sijaitsevasta paikasta viejämaan rajalle, viejämaan rajalta tuojamaan rajalle tai kotimaan rajalta kotimaan alueella sijaitsevaan paikkaan. Taulukon toisessa osassa kaikkien näiden kuuden mahdollisuuden osalta osoitetaan, onko kuljetuskustannukset kirjattava tavaroiden tuontina, palveluiden tuontina, tavaroiden vientinä vai palveluiden vientinä. Joissakin tapauksissa (tapaukset 2 ja 5) tämä kirjaus riippuu tuontitavaroihin sovelletusta arvottamisperiaatteesta. On huomattava, että siirtyminen tuontitavaroiden arvottamisessa CIF-hinnasta FOB-hintaan koostuu:

a) CIF/FOB-korjauksesta, toisin sanoen tapauksen 2 CIF:stä tapauksen 2 FOB:iin (vähentää kokonaistuontia ja -vientiä);

b) CIF/FOB-uudelleenluokittelusta, toisin sanoen tapauksen 5 CIF:stä tapauksen 5 FOB:iin (ei muuta kokonaistuontia ja -vientiä).

Kotimaan alue	**Välissä oleva alue**	Viejämaan alue
1. kotimainen kuljetusyhtiö ⇐	2. kotimainen kuljetusyhtiö ⇐	3. kotimainen kuljetusyhtiö ⇐
4. ulkomainen kuljetusyhtiö ⇐	5. ulkomainen kuljetusyhtiö ⇐	6. ulkomainen kuljetusyhtiö ⇐

	Tuontitavaroiden arvottaminen	**Tavaroiden tuonti**	**Palveluiden tuonti**	**Tavaroiden vienti (FOB)**	**Palveluiden vienti**
1.	CIF/FOB	-	-	-	-
2.	FOB	-	-	-	-
	CIF	x	-	-	x
3.	CIF/FOB	x	-	-	x
4.	CIF/FOB	-	x	-	-
5.	FOB	-	x	-	-
	CIF	x	-	-	-
6.	CIF/FOB	x	-	-	-

OLEMASSA OLEVIA TAVAROITA KOSKEVAT TALOUSTOIMET

3.180 Määritelmä:

Olemassa olevat tavarat ovat tavaroita, joilla on jo ollut käyttäjä (muu kuin varastot).

3.181 Olemassa oleviin tavaroihin sisältyvät seuraavat:

a) rakennukset ja muut kiinteät pääomatavarat, jotka tuotantoyksiköt ovat myyneet muille yksiköille

(1) uudelleen käytettäväksi sellaisenaan;

(2) hävitettäväksi tai romutettavaksi; tuloksena olevista tuotteista tulee raaka-aineita (esim. romurautaa), jota käytetään uusien tavaroiden (esim. teräksen) tuotantoon;

b) arvoesineet, jotka yksikkö myy toiselle yksikölle;

c) kestokulutustavarat, jotka kotitaloudet ovat myyneet toisille yksiköille

(1) uudelleen käytettäväksi sellaisenaan;

(2) hajotettavaksi ja muunnettavaksi purkumateriaaliksi;

d) muut kuin kestävät tavarat (esim. jätepaperi, lumput, vanhat vaatteet, vanhat pullot), jotka jokin yksikkö on myynyt joko uudelleen käytettäväksi tai uusien tavaroiden valmistamisen raaka-aineeksi.

Olemassa olevien tavaroiden luovutus kirjataan negatiivisena menona (hankintana) myyjälle ja positiivisena menona (hankintana) ostajalle.

3.182 Tästä olemassa olevien tavaroiden määritelmästä seuraa, että

a) kun olemassa olevan kiinteän varan tai arvoesineen myynti tapahtuu kahden kotimaisen tuottajan välillä, kiinteän pääoman bruttomuodostukseen kirjatut positiiviset ja negatiiviset arvot kumoavat toisensa koko kansantaloudessa lukuun ottamatta omistuksen siirtymisen aiheuttamia kustannuksia;

b) kun olemassa oleva liikkumaton kiinteä vara (esim. rakennus) myydään ulkomaiselle yksikölle, viimeksi mainitun katsotaan ostavan rahoitusvaran, toisin sanoen nimellisen kotimaisen yksikön osuuden. Tämän nimellisen kotimaisen yksikön katsotaan sitten ostavan kiinteän varan. Kiinteän varan myynti ja osto tapahtuu kotimaisten talousyksiköiden välillä,

c) kun olemassa oleva liikkuva kiinteä vara, kuten laiva tai lentokone, viedään, taloudessa ei kirjata tapahtuneeksi mitään positiivista kiinteän pääoman bruttomuodostusta myyjän negatiivisen kiinteän pääoman bruttomuodostuksen kompensoimiseksi;

d) kestävät tavarat, kuten ajoneuvot, voidaan luokitella kiinteiksi varoiksi tai kestokulutustavaroiksi omistajan ja käyttötarkoituksen mukaan. Jos tällaisen tavaran

omistus siirtyy yritykseltä kotitaloudelle kulutuskäyttöön, se kirjataan yritykselle negatiivisena kiinteän pääoman bruttomuodostuksena ja kotitaloudelle positiivisena kulutusmenona. Kun tällaisen tavaran omistus siirtyy kotitaloudelta yritykselle, se kirjataan kotitaloudelle negatiivisena kulutusmenona ja yritykselle positiivisena kiinteän pääoman bruttomuodostuksena.

e) olemassa olevia arvoesineitä koskevat taloustoimet on kirjattava arvoesineen hankintana (positiivinen pääoman bruttomuodostus) ostajalle ja arvoesineen luovutuksena (negatiivinen pääoman bruttomuodostus) myyjälle. Kun on kysymys taloustoimesta ulkomaiden kanssa, kirjataan tapahtuneeksi tavaran tuonti tai vienti. Kotitalouden myydessä arvoesineen sitä ei pidä kirjata negatiivisena kulutusmenona;

f) kun hallitus myy olemassa olevia sotilaskäytössä olevia kestäviä tavaroita ulkomaille, se kirjataan tavaroiden vientinä ja julkisyhteisöjen negatiivisena kiinteän pääoman muodostuksena.

3.183 Olemassa olevia tavaroita koskevat taloustoimet kirjataan omistuksen muuttuessa. Tällöin sovelletaan kyseessä olevalle tuotetaloustoimien tyypille soveltuvia arvottamisperiaatteita.

VALMISTAMATTOMIEN VAROJEN HANKINNAT MIINUS VÄHENNYKSET

3.184 Määritelmä:

Valmistamattomat varat koostuvat varoista, joita ei ole tuotettu tuotantorajojen sisällä ja joita voidaan käyttää tavaroiden ja palveluiden tuotannossa.

3.185 ”Valmistamattomien varojen hankinnoissa miinus vähennyksissä” erotetaan kolme eri luokkaa:

a) Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset (NP.1);

b) Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset (NP.2);

c) Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit (NP.3).

3.186 Luonnonvaroihin luetaan seuraavat luokat:

a) Maa;

b) Mineraali- ja energiavarannot;

c) Luonnonvaraiset biologiset varat;

d) Vesivarat;

e) Radiotaajuudet;

f) Muut luonnonvarat.

Luonnonvaroihin ei sisälly valmistettu vara ’kasvatettavat biologiset varat’. Kasvatettavien biologisten varojen ostoja tai myyntejä ei kirjata luonnonvarojen hankintana miinus

vähennykset; ne kirjataan kiinteän pääoman bruttomuodostuksena. Maksuja luonnonvarojen tilapäisestä käytöstä ei myöskään kirjata luonnonvarojen hankintana; ne kirjataan vuokrana eli omaisuustulona (katso luku 15: Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit).

3.187 Maa määritellään maaperäksi mukaan luettuna sitä peittävä maa-aines ja siihen liittyvät pintavedet. Pintavesiksi luetaan kaikki sisävesialueet (tekojärvet, järvet, joet jne.), joihin voi olla omistajan oikeuksia.

3.188 Seuraavia eriä ei lueta mukaan nimikkeeseen ’maa’:

a) maan pinnalla tai sen sisällä olevat rakennukset tai muut rakennelmat (esim. tiet ja tunnelit);

b) viinitarhat, hedelmätarhat tai muut puuistutukset ja kasvava vilja jne.;

c) maaperävarat,

d) luonnonvaraiset biologiset varat;

e) pohjavesivarat.

Erät a ja b ovat valmistettuja kiinteitä varoja, erät c, d ja e ovat valmistamattomien varojen tyyppejä.

3.189 Maan ja muiden luonnonvarojen hankinnat ja luovutukset arvotetaan hankinta- tai luovutushetkellä vallitseviin käypiin markkinahintoihin. Luonnonvaroihin liittyvät taloustoimet kirjataan samaan arvoon ostajan ja myyjän tileillä. Arvoon ei lueta mukaan luonnonvaran omistuksen siirron kustannuksia. Näitä kustannuksia käsitellään kiinteän pääoman bruttomuodostuksena.

3.190 Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit valmistamattomina varoina koostuvat seuraavista luokista:

a) Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset;

b) Luonnonvarojen käyttöluvat, esim. kalastuskiintiöt;

c) Tiettyihin toimintoihin oikeuttavat luvat, esim. päästöluvat, lisenssi rajallista määrää kasinoja varten tai tietyn alueen taksilupa;

d) Yksinoikeudet tulevaisuudessa tuotettaviin tavaroihin ja palveluihin, esim. jalkapalloilijoiden sopimukset ja kustantajan yksinoikeus julkaista tietyn kirjailijan uudet teokset.

3.191 Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit eivät valmistamattomien varojen luokkana sisällä tällaisten varojen käyttöleasingia; käyttöleasingin maksut kirjataan välituotekäytöksi.

Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien arvoon ei lueta mukaan omistuksen siirtoon liittyviä kustannuksia. Omistuksen siirtokustannukset ovat kiinteän pääoman bruttomuodostuksen erä.

3.192 Määritelmä: Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen arvo on toimivan yrityksen ostohinnan ja sen nettovarallisuuden (varat miinus velat) erotus. Nettovarallisuuden kokonaisarvon laskemiseksi jokainen yksittäinen vara ja velka yksilöidään ja arvotetaan erikseen.

3.193 Liikearvo kirjataan vain, jos sen arvon todisteena on taloustoimi, esimerkiksi koko yrityksen myynti. Jos yksilöidyt markkinointivarat myydään yksitellen ja erillään koko yhtiöstä, myynti kirjataan tähän erään.

3.194 Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset kirjataan sektorien, koko kansantalouden ja ulkomaiden pääomatilille.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 04

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 4: JAKOTALOUSTOIMET

4.01 Määritelmä:	Jakotaloustoimet ovat taloustoimia, joiden avulla tuotannossa syntynyt arvonlisäys jaetaan työvoiman, pääoman ja julkisyhteisöjen kesken, sekä tulojen ja varallisuuden uudelleenjakoon liittyviä taloustoimia.

Tulonsiirtojen ja pääomansiirtojen välillä on seuraava ero: pääomansiirrot ovat säästön ja varallisuuden uudelleenjakoa pikemminkin kuin tulojen uudelleenjakoa.

PALKANSAAJAKORVAUKSET (D.1)

4.02 Määritelmä:	Palkansaajakorvaukset (D.1) määritellään työnantajan työntekijälle maksamiksi rahamääräisiksi tai luontoismuotoisiksi kokonaiskorvauksiksi tilinpitojakson aikana tehdystä työstä.

Palkansaajakorvaukset koostuvat seuraavista:

a) palkat ja palkkiot (D.11):

– rahamääräiset palkat ja palkkiot;

– luontoismuotoiset palkat ja palkkiot.

b) työnantajan sosiaaliturvamaksut (D.12):

– työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.121);

  – työnantajan todelliset eläkemaksut (D.1211);

  – työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut (D.1212).

– työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.122);

  – työnantajan laskennalliset eläkemaksut (D.1221);

  – työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut (D.1222).

PALKAT JA PALKKIOT (D.11)

Rahamääräiset palkat ja palkkiot

4.03 Rahamääräisiin palkkoihin ja palkkioihin sisältyvät kaikki palkansaajan maksettavat sosiaaliturvamaksut, tuloverot ja muut maksut, mukaan luettuna maksut, jotka työnantaja pidättää ja maksaa suoraan sosiaalivakuutusjärjestelmiin, veroviranomaisille ym. palkansaajan puolesta.

Rahamääräisiin palkkoihin ja palkkioihin sisältyvät seuraavat korvaukset:

a) säännöllisin määräajoin maksettavat peruspalkat ja -palkkiot;

b) korotetut maksut, kuten ylityöstä, yötyöstä, viikonlopputyöstä, epämukavista tai vaarallisista työolosuhteista johtuvat maksut;

c) elinkustannuskorvaukset, paikalliset korvaukset ja ulkomaankorvaukset;

d) bonukset tai muut poikkeukselliset maksut, jotka liittyvät yrityksen kannustusjärjestelmän puitteissa saavutettuun työtulokseen; tuottavuuteen tai voittoihin perustuvat lisäpalkkiot, joulun ja uudenvuoden bonukset lukuun ottamatta työntekijän sosiaalietuuksia (katso 4.07.c); ”13. ja 14. kuukauden” palkka (tunnetaan vuosittaisen lisäpalkan nimellä);

e) työmatkakorvaukset lukuun ottamatta työtehtävistä johtuvia matkustus-, asettautumis-, muutto- ja edustuskustannusten korvauksia tai hyvityksiä (katso 4.07.a);

f) lomapalkka virallisista lomapäivistä tai vuosilomista;

g) työntekijöille maksetut provisiot, juomarahat, palvelu- ja johtokunnan palkkiot;

h) työnantajien suorittamat maksut työntekijöille säästämisjärjestelmistä;

i) poikkeukselliset maksut yrityksestä lähteville työntekijöille, jos nuo maksut eivät liity kollektiiviseen sopimukseen;

j) työnantajien työntekijöilleen rahamääräisenä maksamat asumiskorvaukset.

Luontoismuotoiset palkat ja palkkiot

4.04 Määritelmä:	Luontoismuotoiset palkat ja palkkiot koostuvat tavaroista ja palveluista tai muista sellaisista muista kuin rahamääräisistä eduista, jotka työnantaja tarjoaa ilmaiseksi tai alennettuun hintaan ja joita työntekijät voivat käyttää omalla ajallaan ja oman harkintansa mukaan omien tarpeidensa tai kotitaloutensa jäsenten tarpeiden tyydyttämiseen.

4.05 Luontoismuotoisia palkkoja ja palkkioita ovat esimerkiksi seuraavat:

a) ateriat ja juomat mukaan luettuna liikematkoilla kulutetut mutta lukuun ottamatta poikkeuksellisten työolosuhteiden vaatimia erikoisaterioita ja -juomia. Ilmaisissa tai tuetuissa työmaaruokaloissa tai lounasseteleillä saadut hinnan alennukset luetaan mukaan luontoismuotoisiin palkkoihin ja palkkioihin;

b) sellaiset omaan laskuun tuotetut ja ostetut asumis- tai majoituspalvelut, joita kaikki palkansaajan kotitalouteen kuuluvat jäsenet voivat käyttää;

c) virkapuvut tai muunlaiset erikoisvaatteet, joita palkansaajat käyttävät usein sekä työpaikan ulkopuolella että työssä;

d) palkansaajien henkilökohtaiseen käyttöön annettujen ajoneuvojen ja muiden kestohyödykkeiden tuottamat palvelut;

e) työnantajan oman tuotantoprosessin tuotoksena syntyvät tavarat ja palvelut, kuten rautateiden tai lentoyhtiöiden palkansaajien ilmainen matkustaminen, ilmaiset hiilet kaivostyöntekijöille tai ilmainen ruoka maataloustyöntekijöille;

f) urheilu-, viihde- tai lomapalvelut palkansaajille ja heidän perheilleen;

g) kuljetus työhön ja työstä pois lukuun ottamatta työnantajan ajalla järjestettyä; autojen pysäköinti, kun se muutoin olisi maksullinen;

h) palkansaajien lasten hoitopalvelut;

i) työnantajien palkansaajien hyväksi suorittamat maksut työpaikkaneuvostoille ja vastaaville elimille;

j) palkansaajille jaetut ilmaisosakkeet;

k) palkansaajille alennetulla korolla annetut lainat. Tämän edun arvo arvioidaan määräksi, jonka palkansaaja joutuisi maksamaan, jos häneltä veloitettaisiin markkinaehtoinen korko, ja siitä vähennetään todellisuudessa maksettu korko. Etu kirjataan palkkoina ja palkkioina tulonmuodostustilille, ja vastaava palkansaajan laskennallinen koronmaksu työnantajalle kirjataan tulojen ensijaon tilille;

l) optiot, kun työnantaja antaa palkansaajalle mahdollisuuden ostaa yrityksen osakkeita tai osuuksia tiettyyn hintaan jonain myöhempänä ajankohtana (ks. 4.168–4.178);

m) epävirallisista toiminnoista yksityissektoreilla syntyneet tulot, jotka on siirretty kyseisiin toimintoihin osallistuvien palkansaajien yksityiskäyttöön.

4.06 Palkansaajille luontoismuotoisina palkkoina ja palkkioina annetut tavarat ja palvelut tai muut edut arvotetaan perushintaan työnantajan tuottamana ja ostajan hintaan työnantajan ostamana. Kun tavarat ja palvelut annetaan ilmaiseksi, luontoismuotoisten palkkojen tai palkkioiden koko arvo lasketaan kyseisten tavaroiden ja palveluiden perushintojen mukaan (tai työnantajan maksamaan ostajan hintaan silloin, kun työnantaja ostaa ne). Kun tavarat ja palvelut annetaan alennettuun hintaan pikemminkin kuin ilmaiseksi, kyseisestä arvosta vähennetään palkansaajan maksama määrä.

4.07 Palkkoihin ja palkkioihin eivät sisälly seuraavat:

a) tuotantoprosessin kannalta välttämättömät työnantajien kustannukset. Niitä ovat esimerkiksi seuraavat:

1) palkansaajien saamat hyvitykset tai korvaukset työn yhteydessä syntyneistä matkustus-, asettautumis-, muutto- ja edustuskustannuksista;

2) työpaikalla järjestettyjen palvelujen, työn luonteen vaatimien lääkärintarkastusten ja työtä varten pidettyjen työvaatteiden kustannukset;

3) sellaiset työpaikan majoituspalvelut, joita palkansaajien kotitaloudet eivät voi käyttää, kuten työntekijöiden asuntolat, hytit ja kopit;

4) poikkeuksellisten työolosuhteiden edellyttämät erikoisateriat tai -juomat;

5) palkansaajille maksetut korvaukset työkalujen, laitteiden tai työtä varten tarvittavien erikoisvaatteiden ostoista tai se osa heidän palkoistaan ja palkkioistaan, joka palkansaajien on työsopimusten mukaisesti käytettävä edellä mainittuihin ostoihin. Jos palkansaajat ovat työsopimuksen mukaan velvollisia hankkimaan esimerkiksi työkaluja, laitteita tai erikoisvaatteita, joita heille ei korvata täysimääräisesti, palkansaajien maksettavaksi jäävät kustannukset vähennetään heidän palkoistaan ja palkkioistaan ja lisätään vastaavasti työnantajien välituotekäyttöön.

Menoja tavaroista tai palveluista, jotka työnantajat ovat velvollisia järjestämään työntekijöilleen, jotta nämä pystyisivät suorittamaan työnsä, käsitellään työnantajien välituotekäyttönä.

b) niiden palkkojen ja palkkioiden määrät, joita työnantajat tilapäisesti maksavat palkansaajilleen sairauden, äitiysloman, työvamman, työkyvyttömyyden jne. aikana. Näitä maksuja käsitellään muina sosiaalivakuutusetuuksina kuin eläkkeinä (D.6222), ja samat summat kirjataan työnantajan laskennallisina muina maksuina kuin eläkemaksuina (D.1222);

c) muut työntekoon perustuvat sosiaalivakuutusetuudet, kuten lapsi-, puoliso-, perhe-, koulutus- tai muut avustukset palkansaajan huollettavana oleville sekä (muut kuin työn luonteen edellyttämät) ilmaiset sairaanhoitopalvelut palkansaajille tai heidän perheilleen;

d) työnantajan maksettavat palkka- tai palkkioperusteiset verot, esimerkiksi työvoimaverot. Tällaiset yritysten maksamat verot määritetään joko suhteessa maksettuihin palkkoihin ja palkkioihin tai kiinteänä summana kutakin työntekijää kohti. Näitä veroja käsitellään muina tuotantoveroina;

e) etätyöntekijöille urakkatyöperusteisesti suoritettavat maksut. Kun etätyöntekijän saama tulo määräytyy hänen vastuullaan olleen tuotantoprosessin tuotoksen arvon mukaan työpanoksen suuruudesta riippumatta, tämäntyyppinen korvaus merkitsee sitä, että kyseinen henkilö on yrittäjä.

TYÖNANTAJAN SOSIAALITURVAMAKSUT (D.12)

4.08 Määritelmä:	Työnantajan sosiaaliturvamaksut ovat työnantajien sosiaaliturvajärjestelmille tai muille työntekoon perustuville sosiaalivakuutusjärjestelmille suorittamia maksuja, joiden tarkoituksena on varmistaa työntekijöille sosiaalietuudet.

Palkansaajakorvauksiin kirjataan saman arvoinen summa kuin sosiaaliturvamaksut, jotka työnantajat maksavat varmistaakseen työntekijöilleen oikeuden sosiaalietuuksiin. Työnantajan sosiaaliturvamaksut voivat olla todellisia tai laskennallisia.

Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.121)

4.09 Määritelmä:	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.121) koostuvat maksuista, joita työnantajat maksavat palkansaajien hyväksi vakuutuksenantajalle (sosiaaliturva- ja muihin työntekoon perustuviin sosiaalivakuutusjärjestelmiin). Nämä maksut kattavat lakisääteiset, sovitun käytännön mukaiset, sopimukseen perustuvat ja vapaaehtoiset vakuutusmaksut sosiaalisten riskien tai tarpeiden varalta.

Vaikka työnantajat maksavat työnantajien sosiaaliturvamaksut suoraan vakuutuksenantajille, niitä pidetään osana palkansaajakorvauksia. Kyseiset sosiaaliturvamaksut kirjataan palkansaajien maksuina vakuutuksenantajille.

Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut koostuvat kahdesta osasta, joita ovat eläkkeisiin liittyvät maksut ja muihin etuuksiin liittyvät maksut ja jotka kirjataan erillisinä seuraaviin nimikkeisiin:

a) työnantajan todelliset eläkemaksut (D.1211);

b) työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut (D.1212).

Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut vastaavat niiden työntekijöiden muihin sosiaalisiin riskeihin ja tarpeisiin kuin eläkkeisiin liittyviä maksuja esimerkiksi sairauden, äitiysloman, työvamman, työkyvyttömyyden ja irtisanomisen perusteella.

Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.122)

4.10 Määritelmä:	*Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut* (D.122) ovat sellaisten muiden sosiaalivakuutusetuuksien vastine (miinus mahdolliset palkansaajan sosiaaliturvamaksut), jotka työnantajat maksavat suoraan työntekijöilleen tai entisille työntekijöilleen ja muille oikeutetuille henkilöille ilman vakuutuslaitosta tai itsenäistä eläkerahastoa ja perustamatta tätä tarkoitusta varten erikoisrahastoa tai erillistä vararahastoa.

Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut jaetaan kahteen ryhmään:

a) Työnantajan laskennalliset eläkemaksut (D.1221)

Eläkkeisiin liittyvät sosiaalivakuutusjärjestelmät luokitellaan maksuperusteisiin tai etuusperusteisiin järjestelmiin.

Maksuperusteisessa eläkejärjestelmässä etuudet määräytyvät järjestelmään suoritettujen maksujen sekä varojen sijoitustuottojen perusteella. Eläkkeelle jäädessään työntekijä kantaa kaikki maksettaviin etuuksiin liittyvät riskit. Maksuperusteisessa järjestelmässä ei ole laskennallisia maksuja, paitsi jos kyseessä on työnantajan ylläpitämä eläkejärjestelmä. Siinä tapauksessa järjestelmän ylläpitämisestä aiheutuvia kustannuksia käsitellään työntekijälle maksettavina laskennallisina sosiaaliturvamaksuina, ja ne ovat osa palkansaajakorvauksia. Kyseinen summa kirjataan myös kotitalouksien kulutusmenoiksi rahoituspalveluihin.

Etuusperusteisen järjestelmän jäsenille maksettavat etuudet määräytyvät järjestelmän sääntöjen mukaisesti, toisin sanoen suoritettava maksu tai vähimmäismaksu lasketaan tietyn

kaavan perusteella. Tavallisesti etuusperusteisessa järjestelmässä sekä työnantaja että työntekijä maksavat eläkemaksuja; työntekijän maksu on pakollinen, ja se on prosenttisuus nykyisestä palkasta. Luvattujen etuuksien maksamiseen liittyvät kustannukset ovat työnantajan vastuulla. Työnantaja kantaa etuuksien antamiseen liittyvät riskit.

Etuusperusteisessa järjestelmässä on olemassa työnantajan laskennallinen eläkemaksu, joka lasketaan seuraavasti:

Työnantajan laskennalliset maksut ovat yhtä kuin

tarkastelukauden työskentelyyn perustuva etuuksien kasvu

miinus työnantajan todelliset maksut

miinus kaikki työntekijän maksamat maksut

plus järjestelmän ylläpitokustannukset.

Joitain järjestelmiä voidaan kutsua maksuttomiksi, koska todellisia maksuja ei maksa työnantaja eikä työntekijä. Niissäkin kuitenkin lasketaan työnantajan laskennalliset maksut edellä kuvatulla tavalla.

Jos julkishallinnon työntekijöiden eläkejärjestelmiin perustuvia oikeuksia ei ole kirjattu ydintileihin, julkishallinnon työntekijöiden laskennalliset maksut arvioidaan vakuutusteknisten laskelmien perusteella. Vain siinä tapauksessa, että vakuutusteknisillä laskelmilla ei saavuteta tarpeeksi luotettavia tuloksia, julkishallinnon työntekijöiden laskennallisten maksujen arvioimiseksi voidaan käyttää kahta muuta menetelmää seuraavasti:

1) perustuen kohtuulliseen prosenttisuuteen nykyisille työntekijöille maksettavista palkoista ja palkkioista, tai

2) tällä hetkellä maksettavien etuuksien ja tosiasiallisten maksujen erotuksena (koskee sekä työntekijöiden maksamia maksuja että julkishallinnon työnantajan ominaisuudessa maksamia maksuja).

b) Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut (D.1222)

Se, että työnantajat maksavat tietyt sosiaalietuudet suoraan eikä sosiaaliturvarahastojen tai muiden vakuutuksenantajien välityksellä, ei estä niiden kirjaamista sosiaaliturvaetuuksina. Koska näiden etuuksien kustannukset muodostavat osan työnantajan työvoimakustannuksista, ne sisällytetään myös palkansaajakorvauksiin. Palkansaajille lasketaan sen vuoksi korvaus, joka vastaa arvoltaan niitä sosiaaliturvamaksuja, jotka tarvitaan varmistamaan oikeudet maksujen kartuttamiin sosiaalietuuksiin. Näissä määrissä otetaan huomioon kaikki työnantajan tai palkansaajan tosiasialliset maksut, eivätkä määrät riipu ainoastaan juoksevasti maksettavien etuuksien tasosta vaan myös siitä, millä tavoin työnantajien velvoitteet sellaisissa järjestelmissä todennäköisesti tulevaisuudessa kehittyvät nykyisten ja entisten palkansaajien lukumäärän, ikäjakauman ja odotettavissa olevan eliniän ym. tekijöiden oletettujen muutosten seurauksena. Sosiaaliturvamaksujen laskennalliset arvot perustuvat samanlaisiin vakuutusmatemaattisiin laskelmiin, joilla määritetään vakuutuslaitosten veloittamien vakuutusmaksujen tasot.

Käytännössä voi kuitenkin olla vaikeaa laskea täsmällisesti tällaisten laskennallisten sosiaaliturvamaksujen määriä. Työnantaja voi ehkä itse tehdä arvioita samanlaisiin rahastoiviin järjestelmiin maksettujen sosiaaliturvamaksujen perusteella laskeakseen todennäköisen tulevaisuuden vastuuvelkansa, ja tällaisia arvioita voidaan hyödyntää, jos niitä on saatavilla. Toinen hyväksyttävä menetelmä on se, että käytetään kohtuullista prosenttiosuutta nykyiselle henkilöstölle maksetuista palkoista ja palkkioista. Muussa tapauksessa ainoa käytännön vaihtoehto saattaa olla käyttää työnantajan saman tilinpitojakson aikana maksamia rahastoimattomia muita etuuksia kuin eläke-etuuksia arviona laskennallisesta korvauksesta, joka tarvittaisiin kattamaan laskennalliset sosiaaliturvamaksut. Tilikauden aikana tosiasiallisesti maksetut sosiaalietuudet antavat riittäviä estimaatteja sosiaaliturvamaksuille ja niitä vastaaville laskennallisille korvauksille.

4.11 Sektoritileillä suorien sosiaalietuuksien kustannukset ovat ensin käyttönä tulonmuodostustilillä palkansaajakorvausten osatekijänä ja toisen kerran käyttönä sosiaalietuuksina tulojen uudelleenjaon tilillä. Jälkimmäisen tilin saamiseksi tasapainoon oletetaan, että työntekijöiden kotitaloudet maksavat takaisin työnantajasektoreille työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut, joilla yhdessä mahdollisten palkansaajan sosiaaliturvamaksujen kanssa rahoitetaan samojen työnantajien heille järjestämiä suoria sosiaaliturvaetuuksia. Tämä laskennallinen kiertokulku on samanlainen kuin työnantajan todellisissa sosiaaliturvamaksuissa, jotka kulkevat kotitalouksien tilien kautta ja jotka katsotaan sitten kotitalouksien vakuutuksenantajille maksamiksi.

4.12 Palkansaajakorvausten kirjausajankohta:

a) palkat ja palkkiot (D.11) kirjataan sen ajanjakson aikana, jona työ tehdään. Erityisbonukset tai muut poikkeukselliset maksut, kuten 13. kuukauden palkka, kirjataan kuitenkin silloin, kun ne erääntyvät maksettaviksi. Osakeoptioiden kirjausajankohta jaetaan myöntämispäivän ja oikeuden syntymispäivän väliselle ajalle. Jos tiedot eivät ole riittäviä, option arvo kirjataan oikeuden syntymispäivänä;

b) työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.121) kirjataan sen ajanjakson aikana, jona työ on tehty;

c) työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.122) kirjataan seuraavasti:

1) ne jotka ovat pakollisten suorien sosiaalietuuksien vastine, kirjataan sen ajanjakson aikana, jona työ on tehty;

2) ne jotka ovat vapaaehtoisten suorien sosiaalietuuksien vastine, kirjataan hetkellä, jolloin kyseiset etuudet suoritetaan.

4.13 Palkansaajakorvaukset koostuvat seuraavista:

a) kotimaisten työnantajien kotimaisille työntekijöille maksamat korvaukset;

b) ulkomaisten työnantajien kotimaisille työntekijöille maksamat korvaukset;

c) kotimaisten työnantajien ulkomaisille työntekijöille maksamat korvaukset.

Nämä eri erät kirjataan seuraavasti:

1) kotimaisten työnantajien kotimaisille ja ulkomaisille työntekijöille maksamissa korvauksissa ryhmitellään yhteen erät a ja c, ja ne kirjataan käyttönä niiden sektoreiden ja toimialojen tulonmuodostustilille, joihin työnantajat kuuluvat;

2) kotimaisten ja ulkomaisten työnantajien kotimaisille työntekijöille maksamissa korvauksissa ryhmitellään yhteen erät a ja b, ja ne kirjataan resursseina kotitalouksien ensitulon jakotilille;

3) erä b, ulkomaisten työnantajien kotimaisille työntekijöille maksamat korvaukset, kirjataan käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilille;

4) erä c, kotimaisten työnantajien ulkomaisille työntekijöille maksamat korvaukset, kirjataan resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilille.

TUOTANNON JA TUONNIN VEROT (D.2)

4.14 Määritelmä:	Tuotannon ja tuonnin verot (D.2) koostuvat pakollisista, vastikkeettomista, joko rahamääräisistä tai luontoismuotoisista maksuista, joita julkisyhteisöt tai Euroopan unionin toimielimet kantavat tuotannosta ja tavaroiden ja palveluiden tuonnista, työvoiman käytöstä, maan, rakennusten tai muiden tuotannossa käytettyjen varojen omistuksesta tai käytöstä. Nämä verot maksetaan riippumatta saadusta voitosta.

4.15 Tuotannon ja tuonnin verot koostuvat seuraavista:

a) tuoteverot (D.21):

1) arvonlisäverot (alv) (D.211);

2) tuontiverot ja -tullit ilman alv:a (D.212);

– tuontitullit (D.2121);

– muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit (D.2122);

3) muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot (D.214);

b) muut tuotantoverot (D.29).

TUOTEVEROT (D.21)

4.16 Määritelmä:	Tuoteverot (D.21) ovat veroja, jotka maksetaan jonkin tuotetun tai vaihdetun tavaran tai palvelun yksikköä kohti. Vero voi olla määrätty rahasumma tavaran tai palvelun yksiköltä tai määrältä tai se voidaan laskea määrättynä prosenttiosuutena tuotettujen tai vaihdettujen tavaroiden tai palveluiden yksikköhinnasta tai arvosta. Tuotteesta vahvistetut verot, huolimatta siitä mikä institutionaalinen yksikkö ne maksaa, sisällytetään tuoteveroihin, ellei niitä nimenomaisesti ole sisällytetty johonkin toiseen nimikkeeseen.

Arvonlisäverot (alv) (D.211)

4.17 Määritelmä:	Arvonlisävero (alv) on tavaroista ja palveluista maksettava vero, jonka yritykset keräävät vaiheittain ja joka lopulta veloitetaan kokonaisuudessaan lopullisilta ostajilta.

Nimike arvonlisäverot (D.211) käsittää julkisyhteisöjen keräämän arvonlisäveron, jota sovelletaan kotimaisiin ja tuontituotteisiin, sekä muut vähennyskelpoiset verot, joita sovelletaan samanlaisten sääntöjen mukaan kuin alv:a. Kaikkia alv-tyyppisiä veroja kutsutaan jäljempänä nimellä ”alv”. Kaikille alv-tyyppisille veroille on yhteistä se, että tuottajien on maksettava julkisyhteisöille ainoastaan myynteihinsä sisältyvän alv:n ja omaan välituotekäyttöön tai kiinteän pääoman bruttomuodostukseen suoritettujen ostojen alv:n välinen erotus.

Alv kirjataan nettona seuraavasti:

a) tavaroiden ja palvelujen tuotokset ja tuonti arvotetaan ilman laskutettua alv:a;

b) tavaroiden ja palvelujen ostot kirjataan vähennyskelvoton alv mukaan luettuna. Alv kirjataan ostajien, ei myyjien maksamaksi ja ainoastaan sellaisten ostajien maksamaksi, jotka eivät pysty sitä vähentämään. Valtaosa alv:a kirjataan maksetuksi loppukäytössä pääasiassa kotitalouksien kulutuksessa.

Koko kansantaloudessa alv on yhtä suuri kuin laskutetun alv:n yhteissumman ja vähennyskelpoisen alv:n yhteissumman erotus (katso kohta 4.27).

Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a (D.212)

4.18 Määritelmä:	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a (D.212) koostuvat pakollisista julkisyhteisöjen tai Euroopan unionin toimielinten tuontitavaroista perimistä maksuista, alv:a lukuun ottamatta, tavaroiden vapaan liikkuvuuden sallimiseksi talousalueella, sekä maksuista, jotka peritään ulkomaisten talousyksiköiden kotimaisille talousyksiköille suorittamista palveluista.

Näihin maksuihin sisältyvät

a) tuontitullit (D.2121): nämä koostuvat tulleista tai muista tuontimaksuista, jotka peritään tullitariffin mukaan tietyntyyppisistä tavaroista, kun tavarat tulevat käyttöön niitä hyödyntävän maan talousalueella;

b) muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit (D.2122).

Tähän nimikkeeseen sisältyvät

1) tuotujen maataloustuotteiden verot;

2) tuonnista perityt rahamääräiset korvaukset;

3) valmisteverot ja erikoisverot eräistä tuontituotteista edellyttäen, että tuotannonhaara itse maksaa sellaisia tulleja ja veroja samanlaisista kotimaista alkuperää olevista tuotteista;

4) tavara- ja palvelutuonnista maksettavat yleiset myyntiverot;

5) verot ulkomaisten yritysten kotimaisille talousyksiköille talousalueella suorittamista erityispalveluista;

6) eräiden tavaroiden tai palveluiden tuontimonopolin omaavien julkisten yritysten valtiolle luovutettavat voitot.

Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a, netto lasketaan vähentämällä tuontitukipalkkiot (D.311) tuontiveroista ja -tulleista ilman alv:a (D.212).

Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot (D.214)

4.19 Määritelmä:	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot (D.214) koostuvat tavara- ja palveluveroista, jotka maksetaan kyseisten tavaroiden tai palveluiden tuotannosta, viennistä, myynnistä, vaihtamisesta, liisauksesta tai toimituksesta, tai käytöstä omaan kulutukseen tai oman pääoman muodostukseen.

4.20 Tähän nimikkeeseen sisältyvät erityisesti

a) valmisteverot ja kulutusverot (muut kuin tuontiveroihin ja -tulleihin sisältyvät);

b) leimaverot tiettyjen tuotteiden, kuten alkoholijuomien tai tupakan, myynnistä sekä oikeudellisista asiakirjoista tai sekeistä;

c) verot rahoitus- ja pääomataloustoimista, jotka maksetaan ostettaessa tai myytäessä rahoitus- ja muita kuin rahoitusvaroja, ulkomaanvaluutta mukaan luettuna. Ne maksetaan, kun maan tai muiden varojen omistusoikeus siirtyy, paitsi jos on kyse pääomansiirroista (pääasiassa perinnöistä ja lahjoista). Kyseiset verot katsotaan välittäjien palveluista maksettaviksi veroiksi;

d) autojen rekisteröintiverot;

e) viihdeverot;

f) arpajais-, uhkapeli- ja vedonlyöntiverot, muut kuin voitoista maksettavat;

g) verot vakuutusmaksuista;

h) muut verot tietyistä palveluista: hotellit tai majoituspaikat, asumispalvelut, ravintolat, kuljetus, tietoliikenne, mainonta;

i) yleiset myynti- ja liikevaihtoverot (paitsi arvonlisäverot): näihin sisältyvät valmistajien tukku- ja vähittäismyyntiverot, ostoverot, liikevaihtoverot;

j) valtiolle tuloutettavat fiskaalisten monopolien voitot, paitsi joidenkin tavaroiden tai palveluiden tuontimonopolien tapauksessa (sisältyvät nimikkeeseen D.2122). Fiskaaliset monopolit ovat julkisia yrityksiä, joille on luovutettu laillinen tiettyjen tavaroiden tai palveluiden tuotanto- tai jakelumonopoli tulojen hankkimiseksi valtiolle, mutta ei julkisen vallan talous- tai sosiaalipolitiikan edistämiseksi. Kun julkiselle yritykselle myönnetään monopolioikeudet tarkoituksellisena osana talous- tai sosiaalipolitiikkaa tavaroiden ja palveluiden tai tuotantoteknologian erityisluonteesta johtuen – esimerkiksi yleishyödylliset palvelut, postitoimistot ja teleliikennepalvelut, rautatiet jne. – kyseistä yritystä ei pidetä fiskaalisena monopolina.

k) vientitullit ja viennistä kerätyt rahamääräiset korvaukset.

4.21 Tuoteverot, netto saadaan vähentämällä tuotetukipalkkiot (D.31) tuoteveroista (D.21).

MUUT TUOTANTOVEROT (D.29)

4.22 Määritelmä:	Muut tuotantoverot (D.29) koostuvat kaikista veroista, joita yritykset maksavat tuotannon harjoittamisesta riippumatta tuotettujen tai myytyjen tavaroiden ja palveluiden määrästä tai arvosta.

Muita tuotantoveroja voidaan maksaa maasta, kiinteistä varoista tai tuotantoprosessissa käytetystä työvoimasta tai tietyistä toiminnoista tai taloustoimista.

4.23 Muihin tuotantoveroihin (D.29) sisältyvät seuraavat:

a) yritysten (mukaan luettuna omistusasunnossaan asuvat) tuotantotoiminnassa hyödyntämän maan, rakennusten tai muiden rakenteiden omistamisesta tai käytöstä maksettavat verot;

b) verot kiinteiden varojen (esimerkiksi ajoneuvot, koneet, laitteet) käytöstä tuotantotarkoituksiin riippumatta siitä, ovatko kyseiset varat omia vai vuokrattuja;

c) yrityksen palkkasumman ja työvoiman verot;

d) tuotantotoimintaan tarkoitettujen kansainvälisten taloustoimien verot (esimerkiksi matkustaminen ulkomailla, ulkomaiset maksumääräykset tai samanlaiset taloustoimet ulkomaisten talousyksiköiden kanssa);

e) yritysten maksamat verot elinkeino- tai ammattiluvista, jos luvat myönnetään automaattisesti, kun asianomaiset maksut on maksettu. Tässä tapauksessa kyse on todennäköisesti pelkästään tulojen hankkimisesta, vaikka julkishallinto saattaa maksun vastineeksi antaa todistuksen tai luvan. Jos julkisyhteisöt kuitenkin käyttävät lupien myöntämistä jonkin säädetyn valvontatehtävän toteuttamiseen esimerkiksi tarkistaessaan yrityksen tilojen sopivuuden tai turvallisuuden tai käytettyjen laitteiden luotettavuuden ja turvallisuuden, palkatun henkilöstön ammatillisen pätevyyden tai tuotettujen tavaroiden tai palveluiden laadun tai standardin ehtona sellaisen luvan myöntämiselle, maksuja käsitellään palveluiden ostona, elleivät luvista veloitetut summat ole täysin suhteettomia verrattuna julkisyhteisöjen suorittamien tarkistusten kustannuksiin;

f) tuotantotoiminnasta johtuvan saastuttamisen verot. Nämä koostuvat veroista, joita peritään haitallisten kaasujen, nesteiden tai muiden vahingollisten aineiden pääsystä tai

purkautumisesta ympäristöön. Ne eivät sisällä maksuja julkisille viranomaisille jätteiden tai haitallisten aineiden keruusta ja hävittämisestä, jotka ovat yritysten välituotekäyttöä;

g) yhtenäistariffijärjestelmästä johtuva alv:n alikorvaus, jota sovelletaan usein maataloudessa.

4.24 Muihin tuotantoveroihin eivät sisälly kotitalouksien verot ajoneuvojen ym. henkilökohtaisesta käytöstä, vaan ne kirjataan juokseviin tulo-, varallisuus- ym. veroihin.

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELIMILLE MAKSETUT TUOTANNON JA TUONNIN VEROT

4.25 Euroopan unionin toimielimille maksettuihin tuotannon ja tuonnin veroihin sisältyvät erityisesti seuraavat verot, jotka kansalliset viranomaiset keräävät Euroopan unionin toimielinten puolesta: - yhteisen maatalouspolitiikan tulot: maataloustuotteiden tuonnin verot, viennistä ja tuonnista perityt rahamääräiset korvaukset, sokerintuotantoverot ja isoglukoosivero, maitoa ja viljatuotteita koskevat yhteisvastuuverot; - tulot kaupasta kolmansien maiden kanssa: Euroopan unionin yhtenäistariffin (Taric) perusteella perityt tullit.

Euroopan unionin toimielimille maksettavat tuotannon ja tuonnin verot eivät sisällä alv:oon perustuvaa kolmatta omaa varaa, joka sisältyy muihin tulonsiirtoihin nimikkeessä Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat (D.76) (ks. kohta 4.140).

TUOTANNON JA TUONNIN VEROT: KIRJAUSAJANKOHTA JA KIRJATTAVAT MÄÄRÄT

4.26 Tuotannon ja tuonnin verojen kirjaaminen: tuotannon ja tuonnin verot kirjataan sellaisten toimintojen, taloustoimien tai muiden tapahtumien ajankohtana, joista verojen maksuvelvoite syntyy.

4.27 Jotkin taloudelliset toiminnot, taloustoimet tai tapahtumat, jotka aiheuttavat veronmaksuvelvoitteen, välttävät veroviranomaisten huomion. Tällaisista toiminnoista, taloustoimista tai tapahtumista ei synny rahoitusvaroja tai -velkoja velkojen tai saamisten muodossa. Tilinpitoon kirjataan ainoastaan summat, jotka on todennettu verotuksessa, ilmoituksilla tai muilla välineillä, joista veronmaksajan kannalta syntyy velkoja maksuvelvoitteiden muodossa. Sellaisia veroja, joita ei ole todennettu verotuksessa, ei oteta huomioon.

Tileille kirjatut verot perustuvat kahteen lähteeseen: verotuksessa tai veroilmoituksilla todennettuihin määriin taikka saatuihin maksuihin.

a) Jos perustana käytetään verotuksessa todentamista tai veroilmoituksia, määrät oikaistaan kertoimella, joka heijastaa verotuksessa todennettuja ja ilmoitettuja mutta perimättä jääneitä määriä. Vaihtoehtoinen menettely on se, että kirjataan mainitun oikaisun suuruinen pääomansiirto (D.995 sellaisena kuin se on kuvattu kohdassa 4.165.j) asianomaisille sektoreille. Kertoimet arvioidaan verotuksessa todennetuista ja ilmoitetuista mutta perimättä jääneistä määristä saatujen kokemusten ja niitä koskevien nykyhetken odotusten perusteella. Eri verolajeille on oltava omat kertoimet.

b) Jos perustana käytetään saatuja maksuja, ne tulee jaksottaa siten, että maksu tuloutetaan verovelvollisuuden synnyttävän toimen ajankohtana. Tämä mukautus perustuu toimen ja veronmaksun väliseen keskimääräiseen aikaeroon.

4.28 Kirjattujen verojen kokonaisarvo sisältää verojen viivästyskorot ja veroviranomaisten määräämät sakot, elleivät kyseiset korot ja sakot ole erikseen tunnistettavissa. Verojen kokonaismäärään sisältyvät maksut, jotka voidaan määrätä maksamattomien verojen keruun tai takaisinperinnän yhteydessä. Verojen kokonaismäärää vähentävät mahdolliset julkisyhteisöjen talouspoliittisena toimenpiteenä suorittamat veronhyvitykset ja liikaa maksettujen verojen palautukset.

4.29 Tilijärjestelmässä tuotannon ja tuonnin verot (D.2) kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä koko kansantalouden tulonmuodostustilillä;

b) resursseina julkisyhteisöjen ensitulon jakotilillä ja ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

Tuoteverot kirjataan resursseina koko kansantalouden tavaroiden ja palveluiden tilille. Tämä mahdollistaa sen, että tavaroiden ja palveluiden resurssit – arvotettuna ilman tuoteveroja – saadaan tasapainoon käytön kanssa, joka arvotetaan nämä verot mukaan luettuina.

Muut tuotantoverot (D.29) kirjataan käyttönä maksajatoimialojen tai -sektoreiden tulonmuodostustileille.

TUKIPALKKIOT (D.3)

4.30 Määritelmä:	Tukipalkkiot (D.3) ovat juoksevia vastikkeettomia maksuja, joita julkisyhteisöt tai Euroopan unionin toimielimet suorittavat kotimaisille tuottajille.

Tukipalkkioilla pyritään muun muassa seuraaviin tavoitteisiin:

a) vaikuttaminen tuotannon tasoon;

b) vaikuttaminen tuotteiden hintoihin; tai

c) vaikuttaminen tuotannontekijäkorvauksiin.

Markkinattomat tuottajat voivat saada *muita tuotantotukipalkkioita* ainoastaan, mikäli kyseiset maksut ovat riippuvaisia sekä markkinatuottajiin että markkinattomiin tuottajiin sovellettavista yleisistä säännöksistä.

Tuotetukipalkkioita ei kirjata markkinattomaan tuotokseen (P.13).

4.31 Euroopan unionin toimielinten myöntämät tukipalkkiot kattavat ainoastaan suoraan kotimaisille tuotantoyksiköille tehdyt tulonsiirrot.

4.32 Tukipalkkiot luokitellaan seuraavasti:

a) tuotetukipalkkiot (D.31):

1) tuontitukipalkkiot (D.311);

2) muut tuotetukipalkkiot (D.319);

b) muut tuotantotukipalkkiot (D.39).

TUOTETUKIPALKKIOT (D.31)

4.33 Määritelmä:	*Tuotetukipalkkiot* (D.31) ovat tukipalkkioita, jotka maksetaan tuotetun tai tuodun tavaran tai palvelun yksikköä kohti.

Tuotetukipalkkioiden määrä voidaan laskea seuraavilla tavoilla:

a) määrätty rahasumma tavaran tai palvelun yksiköltä tai määrältä;

b) määrätty prosenttiosuus yksikköhinnasta;

c) määrätyn tavoitehinnan ja ostajan maksaman markkinahinnan välinen erotus.

Tuotetukipalkkio maksetaan tavallisesti silloin kun tuote on tuotettu, myyty tai tuotu, mutta se voidaan maksaa myös muissa olosuhteissa, esimerkiksi kun tavara vaihdetaan, liisataan tai toimitetaan tai sitä käytetään omaan kulutukseen tai oman pääoman muodostukseen.

Tuotetukipalkkioita sovelletaan ainoastaan markkinatuotokseen (P.11) tai omaan loppukäyttöön tarkoitettuun tuotokseen (P.12).

Tuontitukipalkkiot (D.311)

4.34 Määritelmä:	Tuontitukipalkkiot (D.311) koostuvat tavaroiden ja palveluiden tukipalkkioista, jotka maksetaan, kun tavarat ylittävät rajan tullakseen käyttöön talousalueella tai kun palvelut on tarjottu kotimaisille institutionaalisille yksiköille.

Tuontitukipalkkioihin sisältyy tappioita, jotka aiheutuvat sellaisten julkisten kauppaorganisaatioiden tarkoituksellisesta politiikasta, joiden tehtävänä on ostaa tuotteita ulkomaisilta talousyksiköiltä ja sitten myydä niitä alempaan hintaan kotimaisille talousyksiköille.

Muut tuotetukipalkkiot (D.319)

4.35 Muihin tuotetukipalkkioihin (D.319) sisältyvät seuraavat:

a) kotimaassa käytettyjen tuotteiden tukipalkkiot: nämä koostuvat tukipalkkioista, jotka maksetaan kotimaisille tuottajille sellaisesta tuotannosta, joka käytetään tai kulutetaan talousalueen sisällä;

b) sellaisten julkisten kauppaorganisaatioiden tappiot, joiden tehtävänä on ostaa kotimaisten tuottajien tuotteita ja sitten myydä ne alempaan hintaan kotimaisille tai ulkomaisille talousyksiköille, jos tappiot ovat syntyneet hallituksen tarkoituksellisen talous- ja sosiaalipolitiikan tuloksena;

c) julkisille yrityksille ja yritysmäisille yhteisöille myönnetyt tukipalkkiot sellaisten tuotantotoiminnan jatkuvien tappioiden korvaamiseksi, jotka aiheutuvat siitä, että ne joutuvat laskuttamaan keskimääräisiä tuotantokustannuksia alempia hintoja

julkisyhteisöjen tai Euroopan unionin tarkoituksellisen talous- ja sosiaalipolitiikan tuloksena;

d) suorat kotimaisille tuottajille maksetut vientituet silloin, kun tavarat lähtevät talousalueelta tai palveluja tarjotaan ulkomaisille talousyksiköille – lukuun ottamatta aikaisemmin maksettujen tuoteverojen palautuksia tullirajalla ja sellaisista veroista luopumista, jotka tulisivat maksettaviksi, jos tavarat myytäisiin tai käytettäisiin talousalueen sisällä.

MUUT TUOTANTOTUKIPALKKIOT (D.39)

4.36 Määritelmä:	*Muut tuotantotukipalkkiot* (D.39) ovat muita kuin tuotetukipalkkioita, joita kotimainen talousyksikkö voi saada tuotantotoiminnan harjoittamisen johdosta.

Markkinattomat tuottajat voivat saada markkinattomasta tuotoksestaan muita tuotantotukipalkkioita ainoastaan, jos kyseiset julkisyhteisöjen suorittamat maksut ovat riippuvaisia sekä markkina- että markkinattomiin tuottajiin sovellettavista yleisistä säännöksistä.

4.37 *Muihin tuotantotukipalkkioihin* sisältyvät esimerkiksi seuraavat:

a) palkkasummaa tai työvoimaa koskevat tukipalkkiot: nämä koostuvat tukipalkkioista, joita maksetaan palkka- tai palkkiosummasta tai työvoimasta tai tietyntyyppisten henkilöiden, kuten fyysisesti vammaisten tai pitkäaikaistyöttömien, palkkaamisesta tai yritysten järjestämistä tai rahoittamista koulutusprojekteista;

b) tukipalkkiot saastumisen vähentämiseksi: nämä koostuvat juoksevista tukipalkkioista, joiden tarkoituksena on kattaa osittain tai kokonaan kustannukset lisäprosessoinnista, johon on ryhdytty, jotta saasteiden pääsyä ympäristöön voitaisiin vähentää tai poistaa;

c) avustukset korkohelpotuksia varten kotimaisille tuotantoyksiköille silloinkin kun ne on tarkoitettu kannustamaan pääoman muodostusta. Kun avustus palvelee kahta tarkoitusta, sekä velan kuoletusta että sitä koskevan koron maksua ja kun ei ole mahdollista jakaa sitä kahden tekijän kesken, käsitellään koko avustusta investointiavustuksena. Korkotuet ovat tulonsiirtoja, jotka on tarkoitettu keventämään tuottajien toimintakuluja. Niitä käsitellään tileillä tukipalkkioina tuottajille, jotka hyötyvät niistä silloinkin kun julkisyhteisöt maksavat korkoerotuksen suoraan lainan antavalle luottolaitokselle;

d) yhtenäistariffijärjestelmästä johtuva alv:n ylikorvaus, jota sovelletaan usein esimerkiksi maataloudessa.

4.38 Seuraavia ei käsitellä tukipalkkioina:

a) tulonsiirrot julkisyhteisöiltä kuluttajan ominaisuudessa toimiville kotitalouksille. Näitä pidetään joko sosiaalietuuksina (D.62 tai D.63) tai muina sekalaisina tulonsiirtoina (D.75);

b) tulonsiirrot julkisyhteisöjen eri osien välillä niiden toimiessa markkinattomien tavaroiden ja palvelujen tuottajina lukuun ottamatta *muita tuotantotukipalkkioita* (D.39). Tulonsiirrot kirjataan julkisyhteisöjen sisäisinä tulonsiirtoina (D.73);

c) investointiavustukset (D.92);

d) ylimääräiset maksut sosiaalivakuutusrahastoihin silloin kun maksut on tarkoitettu kasvattamaan näiden rahastojen vakuutusrahastoja. Tällaiset maksut kirjataan muina pääomansiirtoina (D.99);

e) julkisyhteisöjen suorittamat tulonsiirrot yrityksille ja yritysmäisille yhteisöille usean vuoden aikana kertyneiden tappioiden kattamiseen tai sellaisten poikkeuksellisten tappioiden kattamiseen, joita aiheuttavat tekijät eivät ole yritysten valvonnassa. Nämä kirjataan muina pääomansiirtoina (D.99);

f) sellaisten velkojen peruutus, joita tuottajayksiköillä on ollut julkisyhteisöiltä (johtuen esimerkiksi julkisen laitoksen lainoista yritykselle, jolle on usean tilivuoden aikana kertynyt liiketappioita). Näitä taloustoimia käsitellään tileillä muina pääomansiirtoina (D.99);

g) julkisyhteisöjen tai ulkomaiden suorittamat maksut sotatoimien tai muiden poliittisten tapahtumien tai kansallisten onnettomuuksien pääomatavaroille aiheuttamien vaurioiden tai menetysten vuoksi kirjataan muina pääomansiirtoina (D.99);

h) julkisyhteisöjen ostamat yhtiömuotoisten yritysten osakkeet ja muut osuudet, jotka esitetään nimikkeessä osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet (AF.5);

i) maksut julkiselta laitokselta, joka on ottanut vastatakseen julkiseen yritykseen vaikuttavat poikkeavat eläkemaksut. Nämä maksut kirjataan muihin sekalaisiin tulonsiirtoihin (D.75);

j) julkisyhteisöjen markkinatuottajille suorittamat maksut, joilla korvataan kokonaan tai osittain sellaiset tavarat tai palvelut, jotka kyseiset markkinatuottajat toimittavat kotitalouksille suoraan ja yksilökohtaisesti liittyen sosiaalisiin riskeihin tai tarpeisiin (katso kohta 4.84) ja joihin kotitalouksilla on oikeus. Nämä maksut sisällytetään julkisyhteisöjen yksilöllisiin kulutusmenoihin (P.31) ja edelleen luontoismuotoisiin yhteiskunnallisiin tulonsiirtoihin – julkishallinnon ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY) ostamaan markkinatuotantoon (D.632) ja kotitalouksien todelliseen yksilölliseen kulutukseen (P.41).

4.39 Kirjausajankohta: tukipalkkiot kirjataan silloin kun tukipalkkion aiheuttava taloustoimi tai tapahtuma (tuotanto, myynti, tuonti jne.) tapahtuu.

Erityistapauksia ovat seuraavat:

a) tukipalkkiot, jotka koostuvat ostohinnan ja julkisen kauppaliikkeen veloittaman hinnan erona, kirjataan ajankohtana, jona liike ostaa tavarat;

b) tukipalkkiot, jotka on tarkoitettu kattamaan tuottajalle aiheutunut tappio, kirjataan ajankohtana, jona julkinen laitos päättää kattaa tappion.

4.40 Tukipalkkiot kirjataan seuraavasti:

a) negatiivisena käyttönä koko kansantalouden tulonmuodostustilillä;

b) negatiivisina resursseina julkisyhteisöjen ensitulon jakotilillä ja ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

Tuotetukipalkkiot kirjataan negatiivisina resursseina koko kansantalouden tavaroiden ja palveluiden tilillä.

Muut tuotantotukipalkkiot (D.39) kirjataan resursseina saajatoimialojen tai -sektoreiden tulonmuodostustilillä.

Monien vaihtokurssien järjestelmän seuraukset tuotannon ja tuonnin veroille sekä tukipalkkioille: monet valuuttakurssit eivät ole suoraan sovellettavissa EU:n jäsenvaltioissa. Sellaisessa järjestelmässä

a) implisiittisiä tuontiveroja käsitellään muina tuontiveroina kuin alv ja tuontitullit (D.2122);

b) implisiittisiä vientiveroja käsitellään muina tuoteveroina kuin alv ja tuontiverot (D.214);

c) implisiittisiä tuontitukipalkkioita käsitellään tuontitukipalkkioina (D.311);

d) implisiittisiä vientitukipalkkioita käsitellään muina tuotetukipalkkioina (D.319).

OMAISUUSTULOT (D.4)

4.41 Määritelmä:	Omaisuustuloja (D.4) syntyy, kun rahoitusvarojen tai luonnonvarojen omistajat antavat tällaiset varat muiden institutionaalisten yksikköjen käyttöön. Rahoitusvarojen käytöstä saatavaa tuloa kutsutaan sijoitustuloksi, kun taas luonnonvaran käytöstä syntyvä tulo on vuokraa. Omaisuustulot ovat sijoitustulojen ja vuokrien yhteismäärä.

Omaisuustulot luokitellaan seuraavasti:

a) korot (D.41);

b) yritysten jakamat tulot (D.42):

1) osingot (D.421);

2) yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä (D.422);

c) ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot (D.43);

d) muut sijoitustulot (D.44):

1) vakuutuksenottajien sijoitustulo (D.441);

2) eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot (D.442);

3) osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo (D.443);

e) luonnonvaran vuokrat (D.45).

KOROT (D.41)

4.42 Määritelmä:	Korot (D.41) ovat omaisuustuloja, joita saavat seuraavien rahoitusvarojen omistajat a) talletusten (AF.2) b) velkapaperien (AF.3) c) lainojen (AF.4) d) muiden saamisten ja velkojen (AF.8) kyseisten rahoitusvarojen antamisesta toisen institutionaalisen yksikön käyttöön.

Erityisnosto-oikeusvaroista ja nimeämättömistä kultatileistä saatavia tuloja pidetään korkoina. Rahoitusvarat, joista syntyy korkoja, ovat velkojien saatavia velallisilta. Velkojat lainaavat varoja velallisille, mikä johtaa yhden tai useamman edellä luetellun rahoitusinstrumentin syntyyn.

4.43 Talletusten ja lainojen korot

Rahoituslaitosten myöntämien lainojen ja niihin tehtyjen talletusten koroissa on mukana marginaali, joka on käytännössä rahoituslaitoksen perimä palvelumaksu lainojen myöntämisestä ja talletusten vastaanottamisesta. Maksetut tai saadut maksut jaetaan palveluosuuteen ja kansantalouden tilinpidon korkokäsitteeseen. Pankkikoroiksi kutsutut rahoituslaitosten tosiasiallisesti maksamat tai saamat maksut on tarpeen jakaa siten, että kansantalouden tilinpidon korkokäsite ja palvelumaksut voidaan kirjata tilinpitojärjestelmään erillisinä. Lainanottajien rahoituslaitoksille maksama kansantalouden tilinpidon mukainen korko on maksettavien palvelumaksujen arvioidun määrän verran pienempi kuin pankkikorko, kun taas tallettajien saama kansantalouden tilinpidon mukainen korko on maksettavan palvelumaksun verran suurempi kuin pankkikorko. Palvelumaksujen arvo kirjataan palvelujen myyntinä rahoituslaitosten tuotantotileille ja palvelujen käyttönä niiden asiakkaiden tileille.

Velkapaperien korot

4.44 Velkapaperien korkoihin kuuluvat vekselien ja vastaavien lyhytaikaisten instrumenttien korot sekä joukkovelkakirjojen ja debentuurien korot.

Vekselien ja vastaavien lyhytaikaisten instrumenttien korot

4.45 Nimellisarvon ja liikkeeseenlaskuhetkellä maksetun hinnan (diskonttaus) välinen erotus mittaa maksettavaa korkoa vekselin olemassaolon aikana. Vekselin arvonnousu kertyneen koron vuoksi ei ole hallussapitovoitto, koska se johtuu velkapääoman kasvusta eikä varan hinnanmuutoksesta. Muita vekselin arvonmuutoksia käsitellään hallussapitovoittoina tai -tappioina.

Joukkovelkakirjojen ja debentuurien korot

4.46 Joukkovelkakirjat ja debentuurit ovat pitkäaikaisia arvopapereita, jotka antavat haltijalle ehdottoman oikeuden joko kiinteisiin tai sopimuksella määrättyihin vaihteleviin tuloihin kuponkimaksuin tai määrättyyn kiinteään rahasummaan määrättynä arvopaperien lunastuspäivänä tai -päivinä, tai näihin molempiin.

a) nollakuponkilainat: Nollakuponkilainoissa ei ole kuponkimaksuja. Lunastushinnan ja emissiohinnan väliselle erotukselle perustuva korko on jaettava joukkovelkakirjalainan maturiteettiajalle. Haltija sijoittaa kunakin vuonna kertyvän koron uudestaan joukkovelkakirjaan. Näin ollen kertyneen koron arvon suuruiset vastinkirjaukset kirjataan rahoitustilille haltijan kannalta joukkovelkakirjojen lisähankintana ja liikkeeseenlaskijan tai velallisen kannalta uutena velkakirjojen liikkeeseenlaskuna (toisin sanoen alkuperäisen joukkovelkakirjalainan ”volyymin” kasvuna).

b) muut joukkovelkakirjalainat mukaan luettuna alihintaiset joukkovelkakirjat: Korolla on kaksi osatekijää:

1) sen rahatulon määrä, joka saadaan kuponkimaksuista jokaisena ajanjaksona;

2) lunastushinnan ja emissiohinnan välisestä erosta johtuva kunakin ajanjaksona kertyvä koron määrä samalla tavalla laskettuna kuin nollakuponkilainoissa.

c) indeksisidonnaiset arvopaperit:

1) kuponkimaksujen määrät ja/tai velkapääoma on sidottu yleiseen hintaindeksiin. Asianomaisen indeksin muutoksista johtuvaa velkapääoman arvon muutosta tietyn tilinpitojakson alun ja lopun välillä käsitellään tuona ajanjaksona kertyvänä korkona, tuona ajanjaksona maksettavaksi erääntyvän koron lisäksi;

2) erääntymisajankohtana maksettavat määrät on kytketty suppeaan indeksiin, johon liittyy hallussapitovoittotavoite. Korkokertymä lasketaan määrittämällä kertymäprosentti liikkeeseenlaskuhetkellä. Vastaavasti korko on emissiohinnan ja kaikkien tulevien maksujen (alkamispäivän) markkinaodotusten erotus; tämä summa kirjataan rahoitusvälineen elinkaaren aikana kertyväksi koroksi. Näin menetellen tuloksi kirjataan joukkovelkakirjan sisäinen korko liikkeeseenlaskuhetkellä, johon sisältyvät välineen perustamishetkellä ennakoidut indeksointitulokset. Perustana olevan indeksin poikkeaminen alun perin odotetusta kehityksestä johtaa hallussapitovoittoihin tai -tappioihin, jotka eivät yleensä kumoa toisiaan välineen elinkaaren aikana.

Korko, joka kertyy indeksiin sitomisen seurauksena, sijoitetaan tosiasiassa uudelleen arvopaperiin ja se on kirjattava haltijan ja liikkeeseenlaskijan rahoitustileille.

Korkoswapit ja korkotermiinisopimukset

4.47 Kaikentyyppisistä swap-järjestelyistä seuraavat maksut kirjataan johdannaisiin kohdistuviksi taloustoimiksi rahoitustilille eikä omaisuustuloksi kirjattavana korkona. Korkotermiinisopimuksia koskevat taloustoimet kirjataan johdannaisiin kohdistuviksi taloustoimiksi rahoitustilille eikä omaisuustuloksi.

Rahoitusleasingin korot

4.48 Rahoitusleasing on rahoitusmenetelmä esimerkiksi koneita ja laitteita hankittaessa. Vuokralleantaja ostaa laitteet ja vuokralleottaja sitoutuu (sopimuksessa) maksamaan vuokraa, jolla vuokralleantaja voi kattaa sopimuksen voimassaolon ajan vuokralleantajalle koituvat kustannukset, mukaan luettuna kyseisten laitteiden ostoon käytettyjen varojen korko.

Vuokralleantajan katsotaan antavan vuokralleottajalle lainan, jonka arvo on yhtä suuri kuin ostajan varasta maksama hinta, ja tämä laina maksetaan vuokrasopimuksen voimassaolon aikana. Vuokralleottajan kunakin ajanjaksona maksaman vuokran katsotaan sen vuoksi koostuvan kahdesta osasta: lainapääoman takaisinmaksusta ja koronmaksusta. Laskennallisen lainan korkoprosentti määräytyy vuokrasopimuksen voimassaolon aikana maksettujen vuokrien kokonaismäärän mukaan varan ostajan maksaman hinnan perusteella. Se osuus vuokrasta, joka edustaa korkoa, pienenee vuokrasopimuksen voimassaolon aikana, kun lainapääomaa maksetaan takaisin. Vuokralleottajan alkuperäinen laina sekä myöhemmät lainapääomien takaisinmaksut kirjataan vuokralleantajan ja vuokralleottajan rahoitustileille. Koronmaksut kirjataan korkoina tulojen ensijaon tilille.

Muut korot

4.49 Muut korot koostuvat seuraavista:

a) pankkitilien ylityksistä veloitettu korko;

b) ylimääräinen korko, joka maksetaan alkuperäistä sopimusta pitemmäksi ajaksi jätetyistä talletuksista; ja

c) joukkovelkakirjojen haltijoille arpomalla määräytyvät maksut.

Kirjausajankohta

4.50 Korko kirjataan suoriteperusteisesti, toisin sanoen korko kirjataan ikään kuin sitä kertyisi velkojalle jatkuvasti ajan kuluessa pääoman määrästä. Kunakin tilinpitojaksona kertynyt korko on kirjattava riippumatta siitä, onko se tosiasiassa maksettu vai lisätty velkapääomaan. Kun sitä ei makseta, velkapääoman kasvu kirjataan rahoitustilille rahoitusvaran hankintana velkojalle ja yhtä suurena velan kasvuna velalliselle.

4.51 Korko kirjataan ennen siitä perittäviä veroja. Saatu ja maksettu korko kirjataan korkotuet mukaan luettuina riippumatta siitä, maksetaanko kyseiset avustukset suoraan rahoituslaitoksille vai edunsaajille (katso kohta 4.37).

Kun rahoituksen välittäjien tuottamien palvelujen arvo jaetaan eri asiakkaiden kesken, rahoituksen välittäjien tosiasiassa maksamia tai saamia korkoja oikaistaan niiden marginaalien eliminoimiseksi, jotka koostuvat rahoituksen välittäjien perimistä laskennallisista palvelumaksuista. Lainanottajien rahoituksen välittäjille maksamista korkomääristä on vähennettävä maksettavien palvelumaksujen arvioitu arvo, ja vastaavasti tallettajille maksettavia korkomääriä on vähennettävä. Palvelumaksujen arvoja ei käsitellä koronmaksuina, vaan maksuina rahoituksen välittäjien asiakkailleen tuottamista palveluista.

4.52 Tilijärjestelmässä korko kirjataan seuraavasti:

a) resursseina ja käyttönä sektoreiden ensitulon jakotilillä;

b) resursseina ja käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaiden tilillä.

YRITYSTEN JAKAMAT TULOT (D.42)

Osingot (D.421)

4.53 Määritelmä:	Osingot (D.421) ovat osakkeiden (AF.5) omistajien osakkeistaan saaman omaisuustulon muoto, johon he ovat oikeutettuja esimerkiksi sijoitettuaan varoja yritysten käyttöön.

Varoja voidaan kerätä korottamalla osakepääomaa osakeannilla. Toisin kuin lainapääoma, osakepääoma ei aiheuta rahassa määriteltyä velkaa eikä se oikeuta yrityksen osakkeenomistajia kiinteään tai ennalta määrättyyn tuloon. Osinkoihin kuuluu kaikki yritysten voitonjako osakkaille tai omistajille.

4.54 Lisäksi osinkoihin kuuluvat seuraavat:

a) osakkeet, jotka on annettu osakkeenomistajille tilivuoden osingon maksuna. Osingoiksi ei lueta osakkeiden ilmaisantia, jossa omien vararahastojen ja jakamattomien voittojen muodossa olevia omia varoja pääomitetaan ja josta johtuen osakkeiden omistajat saavat uusia osakkeita suhteessa osakeomistusosuuteensa;

b) julkisyhteisöjen tulot sellaisista julkisista yrityksistä, joita pidetään itsenäisinä juridisina yksikköinä vaikka ne eivät ole yhtiömuotoisia yrityksiä;

c) yhtiöiden epävirallisista toiminnoista syntyneet tulot, joka on siirretty kyseisiin toimintoihin osallistuvien yhtiöiden omistajien yksityiskäyttöön.

4.55 Osinkoihin (D.421) ei sisällytetä superosinkoja.

Superosingot ovat viimeaikaisiin osinkoihin ja voittoihin verrattuna suuria osinkoja. Arvioitaessa, ovatko osingot suuria, käytetään jakokelpoisen tulon käsitettä. Yhtiön jakokelpoiset tulot ovat yhtä kuin yritystulo ja saadut tulonsiirrot, mistä vähennetään kaikki maksetut tulonsiirrot ja eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu. Osinkojen suhdetta lähimenneisyyden jakokelpoisen tuloon käytetään arvioitaessa, kuinka uskottava osinkojen nykytaso on. Jos ilmoitetut osingot ovat selvästi tätä suurempia, ylimenevän osuuden aiheuttavia osinkoja käsitellään rahoitustaloustoimina ja niitä kutsutaan superosingoiksi. Superosinkoja käsitellään omistajan osuuden ottona yhtiöstä (F.5). Tätä sovelletaan sekä yhtiöihin että yhtiömäisiin yrityksiin riippumatta siitä, ovatko ne yksityisessä kotimaisessa vai ulkomaalaisomistuksessa.

4.56 Julkisissa yhtiöissä superosingot ovat suuria ja epäsäännöllisiä tai niiden määrä ylittää kyseisen tilinpitojakson yritystulon, ja ne rahoitetaan kertyneistä ylijäämistä tai varojen myynnillä. Julkisten yhtiöiden superosingot on kirjattava osuuksien ottona (F.5), joka on maksettujen osinkojen ja kyseisen tilinpitojakson yritystulon erotus (ks. kohta 20.206).

Ennakko-osinkoja käsitellään kohdassa 20.207.

4.57 Kirjausajankohta: Vaikka osingot kuuluvat tuloihin, jotka ovat syntyneet ajan kuluessa, osinkoja ei kirjata suoriteperusteisesti. Sen jälkeen, kun osingosta on ilmoitettu ja ennen kuin se on maksettu, osakkeita voidaan lyhyen aikaa myydä ilman osinkoa (ex dividend), mikä tarkoittaa sitä, että osinko kuuluu edelleen sille omistajalle, jolla osake oli osingon ilmoituspäivänä, eikä sille, jolla osake on osingon maksupäivänä. Ilman osinkoa myydyn osakkeen arvo siten alempi kuin ilman tällaista rajoitetta myydyn osakkeen. Osinkojen kirjausajankohta on päivä, jona osakkeen hintaa aletaan noteerata ilman osinkoa (ex dividend -pohjalta) eikä osingon sisältävänä.

Osingot kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä niiden sektoreiden ensitulon jakotilillä, joihin yritykset luokitellaan;

b) resursseina niiden sektoreiden ensitulon jakotilillä, joihin osakkeenomistajat luokitellaan;

c) käyttönä ja resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä (D.422)

4.58 Määritelmä:	*Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä* (D.422) koostuvat niistä määristä, jotka yrittäjät ottavat omaan käyttöönsä heille kuuluvien yritysmäisten yhteisöjen saamista voitoista.

Nämä otot kirjataan ennen tulo-, varallisuus- ym. veroja, jotka katsotaan aina liiketoiminnan omistajien maksamiksi.

Kun yritysmäinen yhteisö saa liikevoittoa, sen omistava yksikkö voi valita, jättääkö se voiton osaksi vai kokonaan yritykseen erityisesti investointitarkoituksia varten. Tämä yritykseen jätetty tulo kirjataan yritysmäisen yhteisön säästöksi ja ainoastaan voitot, jotka omistajayksiköt todellisuudessa ottavat pois, kirjataan otoiksi yritysmäisistä yhteisöistä.

4.59 Kun kotimaisten yritysten ulkomaiset sivukonttorit tai toimipisteet saavat voittoja ja jos näitä sivukonttoreita ym. pidetään ulkomaisina talousyksikköinä, kotiuttamattomat voitot kirjataan ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitettuina voittoina (D.43). Ainoastaan tuloa, joka todellisuudessa siirretään emoyritykselle, käsitellään ulkomailta saatuina yritystulon ottoina yritysmäisistä yhteisöistä. Samoja periaatteita sovelletaan talousalueella toimivien sivukonttoreiden, toimipisteiden ym. ja niiden ulkomailla toimivan emoyrityksen välisiin suhteisiin.

4.60 *Yritystulon ottoihin yritysmäisistä yhteisöistä* sisältyy nettotoimintaylijäämä, jonka kotimaiset talousyksiköt saavat ulkomailla sijaitsevien maan ja rakennusten omistajina tai ulkomaiset talousyksiköt talousalueella sijaitsevien maan ja rakennusten omistajina. Maan talousalueella ulkomaisten talousyksiköiden suorittamien maata ja rakennuksia koskevien taloustoimien osalta luodaan kotimaisia nimellisiä yksiköitä, joissa ulkomaiset omistajat omistavat pääoman.

Ulkomailla sijaitsevien omistusasuntojen vuokra-arvo rekisteröidään palveluiden tuontina ja vastaava nettotoimintaylijäämä ulkomailta saatuna ensitulona; ulkomaisten talousyksiköiden omistamien omistusasuntojen vuokra-arvo rekisteröidään palveluiden vientinä ja vastaava nettotoimintaylijäämä ulkomaille maksettuna ensitulona.

Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä sisältävät yhtiöiden epävirallisista toiminnoista syntyneet tulot, jotka on siirretty kyseisiin toimintoihin osallistuvien omistajien yksityiskäyttöön.

4.61 Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä ei sisällä määriä, joita omistajat saavat

a) olemassa olevien kiinteiden pääomatavaroiden myynnistä;

b) maan ja muiden valmistamattomien varojen myynnistä;

c) oman pääoman otoista.

Näitä eriä käsitellään oman pääoman ottoina rahoitustilillä, koska ne edustavat yritysmäisen yhteisön oman pääoman osittaista tai täydellistä realisointia. Jos julkisyhteisö omistaa yritysmäisen yhteisön ja jos se on jatkuvasti alijäämäinen julkisyhteisön tarkoituksellisen talous- ja sosiaalipolitiikan seurauksena, kaikkia julkisyhteisöjen säännöllisiä varojen siirtoja kyseiseen yhteisöön sen tappioiden kattamiseksi käsitellään tukipalkkioina.

4.62 Kirjausajankohta: yritystulojen otot yritysmäisistä yhteisöistä kirjataan ajankohtana, jolloin omistajat suorittavat otot.

4.63 Tilijärjestelmässä yritystulojen otot yritysmäisistä yhteisöistä esiintyvät

a) käyttönä niiden sektoreiden ensitulon jakotilillä, joihin yritysmäiset yhteisöt luokitellaan;

b) resursseina omistajasektoreiden ensitulon jakotilillä;

c) käyttönä ja resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

ULKOMAISTEN SUORIEN SIJOITUSTEN UUDELLEENSIJOITETUT VOITOT (D.43)

4.64 Määritelmä:

Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot (D.43) ovat yhtä kuin ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevan yrityksen toimintaylijäämä

plus	saatavat omaisuustulot tai tulonsiirrot
miinus	maksettavat omaisuustulot tai tulonsiirrot mukaan luettuna todelliset maksumääräykset ulkomaisille suorille sijoittajille sekä ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevan yrityksen tulosta, varallisuudesta ym. maksettavat verot.

4.65 Ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena oleva yritys on yhtiöity tai yhtiöimätön yritys, josta toisen kansantalouden kotimainen yksikkö omistaa vähintään 10 prosenttia varsinaisista osakkeista tai äänivallasta (yhtiöity yritys) tai vastaavasta (yhtiöimätön yritys). Ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena oleviin yrityksiin kuuluvat yksiköt, joita pidetään tytäryrityksinä, liikekumppaneina ja sivukonttoreina. Tytäryritys on yksikkö, josta investoija omistaa

vähintään 50 prosenttia, liikekumppanista puolestaan investoija omistaa korkeintaan 50 prosenttia, ja sivukonttori on kokonaan tai yhteisesti omistettu yhtiöimätön yritys. Ulkomainen suora sijoitussuhde voi olla omistusoikeuksien ketjun vaikutuksesta suora tai epäsuora. ”Ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevat yritykset” on laajempi käsite kuin ”ulkomaalaisomisteiset yritykset”.

4.66 Todelliset jaot ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevien yritysten yritystuloista voidaan suorittaa osinkoina tai yritysmäisten yhteisöjen yritystulon ottoina. Lisäksi kotiuttamattomia voittoja käsitellään ikään kuin ne jaettaisiin ja maksettaisiin ulkomaisille suorille sijoittajille heidän omistamansa yrityksen osuuspääoman suhteessa ja ikään kuin sijoittajat sitten uudelleen sijoittaisivat ne osuuksien lisäyksinä rahoitustilillä. Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot voivat olla joko positiivisia tai negatiivisia.

4.67 Kirjausajankohta: ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot kirjataan ajankohtana, jolloin ne ansaitaan.

Tilijärjestelmässä ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot kirjataan

a) käyttönä ja resursseina sektoreiden ensitulon jakotilillä;

b) käyttönä ja resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

MUUT SIJOITUSTULOT (D.44)

VAKUUTUKSENOTTAJIEN SIJOITUSTULO (D.441)

4.68 Määritelmä:	Vakuutuksenottajien sijoitustulo vastaa vakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saatujen ensitulojen kokonaismäärää. Vastuuvelka on erä, jota vastaavan summan vakuutuslaitos kirjaa velaksi vakuutuksenottajille.

Vakuutuslaitokset sijoittavat vakuutusteknisen vastuuvelkansa rahoitusvaroihin tai maahan (joista saadaan netto-omaisuustuloa, toisin sanoen omaisuustuloa vähennettynä maksetuilla koroilla) tai rakennuksiin (joista syntyy netto-toimintaylijäämiä).

Vakuutuksenottajien sijoitustulo kirjataan erikseen vahinkovakuutuksenottajien ja henkivakuutuksenottajien sijoitustulona.

Vahinkovakuutuksen osalta vakuutuslaitokselle syntyy vakuutuksenottajaan nähden vastuu, joka on määrältään yhtä kuin vakuutuslaitoksen vakuutusmaksuvastuu, erääntyneiden mutta vielä maksamattomien korvausten määrä sekä sellaisia korvausvaatimuksia varten olevat varannot, joita ei ole vielä esitetty tai jotka on esitetty muttei vielä ratkaistu. Vakuutuslaitoksella on vakuutusteknistä vastuuvelkaa tähän vastuuseen nähden. Vakuutusteknisestä vastuuvelasta syntyvää sijoitustuloa käsitellään vakuutuksenottajien sijoitustulona, joka tämän jälkeen jaetaan vakuutuksenottajille ensitulon jakotilillä ja maksetaan takaisin vakuutuslaitokselle vakuutusmaksutäydennyksenä tulojen uudelleenjaon tilillä.

Sellaisella institutionaalisella yksiköllä, joka myöntää lainoille standarditakauksia maksua vastaan, voi olla myös kyseisen standarditakausjärjestelmän varoista syntynyttä sijoitustuloa, ja myös se on esitettävä ikään kuin se olisi jaettu maksut maksaville yksiköille (jotka eivät

välttämättä ole samoja kuin takauksen saajina olevat yksiköt) ja sitä on käsiteltävä maksutäydennyksinä tulojen uudelleenjaon tilillä.

Henkivakuutuksien ja annuiteettien osalta vakuutuslaitoksilla on vakuutuksenottajiin ja annuiteetin saajiin nähden vastuita, jotka ovat yhtä suuret kuin odotettavissa olevien korvausvaatimusten nykyarvo. Nämä vastuut huomioon ottaen vakuutuslaitoksilla on hallussaan vakuutuksenottajille kuuluvia varoja, jotka koostuvat takuutuottoisiin sopimuksiin liittyvistä bonuksista sekä varauksista vakuutuksenottajille ja annuiteetin saajille tulevaisuudessa maksettavien bonusten ja muiden korvausten varalta. Kyseiset varat on sijoitettu erilaisiin rahoitusvaroihin ja muihin kuin rahoitusvaroihin.

Henkivakuutuksenottajille maksettavat bonukset kirjataan vakuutuksenottajien saamaksi sijoitustuloksi, ja niitä käsitellään vakuutuksenottajien vakuutuslaitoksille maksamina vakuutusmaksutäydennyksinä.

Vakuutuksenottajien sijoitustulo kirjataan ensitulojen jakotilillä vakuutuslaitoksen maksamaksi ja kotitalouksien saatavaksi. Toisin kuin vahinkovakuutuksen tai eläkkeiden ollessa kyseessä määrä siirtyy säästöön ja kirjataan sen jälkeen rahoitustaloustoimena, tarkemmin sanoen henkivakuutuslaitosten vastuiden kasvuna, johon lisätään uudet vakuutusmaksut ja vähennetään palvelumaksu ja maksettavat etuudet.

ELÄKEOIKEUKSIIN PERUSTUVAT SIJOITUSTULOT (D.442)

4.69 Eläkejärjestelmiä on kahta eri tyyppiä, ja eläkeoikeudet syntyvät toisessa niistä. Eläkejärjestelmät ovat joko maksuperusteisia tai etuusperusteisia.

Maksuperusteisessa järjestelmässä sekä työnantajien että palkansaajien maksamat eläkemaksut sijoitetaan palkansaajien, toisin sanoen tulevien eläkkeensaajien puolesta. Eläkkeillä ei ole muuta rahoituslähdettä eikä varoilla muita käyttötapoja. Maksuperusteisiin oikeuksiin perustuvat sijoitustulot ovat yhtä kuin varoista saatu sijoitustulo, johon lisätään rahaston mahdollisesti omistamasta maasta tai rakennuksista saatu vuokratulo.

Etuusperusteiselle järjestelmälle on ominaista käyttää kaavaa, jolla eläkkeensaajien eläkkeiden määrä lasketaan. Tämän ominaisuuden vuoksi eläkkeiden taso voidaan määrittää kaikkien tulevien maksujen nykyarvona, joka lasketaan käyttäen elinikää koskevia vakuutusmatemaattisia olettamuksia ja talouteen liittyviä olettamuksia korkoprosentista tai diskonttokorosta. Olemassa olevien eläkeoikeuksien nykyarvo nousee vuoden alussa, koska päivä, jolloin eläkettä aletaan maksaa, on vuotta lähempänä. Etuusperusteisessa järjestelmässä tämä lisäys katsotaan vakuutuksenottajien sijoitustuloksi. Lisäyksen määrä ei ole riippuvainen siitä, onko eläkejärjestelmällä todellisuudessa riittävästi varoja kaikkien velvoitteiden täyttämiseksi, eikä myöskään siitä, minkä tyyppisestä varojen lisäyksestä on kyse, esimerkiksi sijoitustulosta tai hallussapitovoitoista.

OSUUDENOMISTAJILLE KUULUVA KOLLEKTIIVISTEN SIJOITUSRAHASTOJEN SIJOITUSTULO (D.443)

4.70 Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo (mukaan luettuna unit trust -muotoiset ja muut sijoitusrahastot) koostuu kahdesta erillisestä osasta:

– osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot (D.4431);

– osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot (D.4432).

Näistä osingot kirjataan täsmälleen samalla tavalla kuin edellä kuvatut yksittäisten yhtiöiden osingot. Kotiuttamattomat voitot puolestaan kirjataan samojen periaatteiden mukaisesti kuin ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevien yritysten kohdalla, mutta ne lasketaan ottamatta huomioon ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitettuja voittoja. Jäljelle jäävät kotiuttamattomat voitot kuuluvat sijoitusrahasto-osuuksien omistajille, jolloin sijoitusrahastolle ei jää säästöä, ja sijoitusrahasto-osuuksien omistajat sijoittavat kotiuttamattomat voitot uudelleen rahastoon rahoitustilille kirjattavana taloustoimena.

Sijoitusrahastojen saama omaisuustulo kirjataan osuudenomistajien omaisuustuloksi, vaikka sitä ei jaeta, vaan se sijoitetaan uudelleen osuudenomistajien puolesta.

Osuudenomistajat maksavat sijoitustensa hoitamisesta rahastoyhtiöille epäsuorasti omista rahasto-osuuksistaan. Tämä palvelumaksu kuuluu osuudenomistajien kuluihin eikä rahaston kuluihin.

Kirjausajankohta: muut sijoitustulot kirjataan niiden kertymisajankohtana.

4.71 Tilijärjestelmässä muut sijoitustulot kirjataan

a) resursseina vakuutuksenottajien ja sijoitusrahasto-osuuksien omistajien ensitulon jakotilillä;

b) käyttönä vakuutuksenantajien, eläkerahastojen ja sijoitusrahastojen ensitulon jakotilillä;

c) resursseina ja käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

LUONNONVARAN VUOKRAT (D.45)

4.72 Määritelmä: Luonnonvaran vuokra on tuloa, jota luonnonvaran omistaja saa antaessaan kyseisen luonnonvaran toisen institutionaalisen yksikön käyttöön.

Luonnonvaravuokraa on kahta eri tyyppiä: maanvuokra ja maaperävarojen vuokra. Muista luonnonvaroista, kuten radiotaajuuksista, perittävät luonnonvaravuokrat noudattavat samaa kaavaa.

Luonnonvaran vuokran ja käyttöleasingvuokran ero on se, että vuokra on yksi omaisuustulon muoto, mutta käyttöleasingvuokra on palveluista suoritettu maksu. Käyttöleasingvuokrat ovat maksuja, jotka maksetaan käyttöleasingsopimuksen mukaisesti toiselle yksikölle kuuluvan kiinteän varan käytöstä. Luonnonvaran vuokra on resurssileasinginä maksettava maksu luonnonvaran käytöstä.

Maanvuokrat

Maanomistajan vuokraajalta saama vuokra on yksi omaisuustulon muoto. Maanvuokriin sisältyvät myös sisävesien ja jokien omistajille maksettavat vuokrat oikeudesta käyttää näitä vesiä virkistys- tai muihin tarkoituksiin, kalastus mukaan luettuna.

Maanomistaja maksaa maaveroja ja hänelle koituu maan omistamisesta ylläpitokustannuksia. Tällaisia veroja ja kustannuksia käsitellään maan käyttöön oikeutetun henkilön maksamina ja hänen ajatellaan vähentävän ne vuokrasta, jonka hän muutoin olisi velvollinen maksamaan maanomistajalle. Verojen ja muiden maanomistajille koituvien menojen tällä tavoin alentamaa vuokran määrää kutsutaan veronjälkeiseksi vuokraksi.

4.73 Maanvuokriin eivät sisälly vuokratulla maalla sijaitsevien rakennusten ja asuntojen vuokrat; kyseisiä vuokria käsitellään maksuna rakennuksen tai asunnon omistajan vuokraajalle suorittamasta markkinapalvelusta, ja ne kirjataan tileille vuokraajayksikön välituotekäyttönä tai kulutuksena. Jos ei ole objektiivista perustetta, jonka mukaan maksu jaettaisiin maanvuokraan ja sillä sijaitsevien rakennusten vuokraan, koko summaa käsitellään maanvuokrana, jos maan arvon arvioidaan ylittävän sillä sijaitsevien rakennusten arvon; muussa tapauksessa rakennusten vuokrana.

Maaperävarojen vuokrat

4.74 Tähän nimikkeeseen sisältyvät rojaltimaksut, joita kertyy mineraali- tai fossiilisten polttoaine-esiintymien (hiili, öljy tai maakaasu) omistajille, jotka ovat yksityisiä tai julkishallinnon yksiköitä, näiden antaessa muille institutionaalisille yksiköille lupia esiintymien tutkimiseen tai louhimiseen määrätyn ajanjakson aikana.

4.75 Vuokrien kirjausajankohta: vuokrat kirjataan ajanjaksona, jona ne on maksettava.

4.76 Tilijärjestelmässä vuokrat kirjataan

a) resursseina ja käyttönä sektoreiden ensitulon jakotilillä;

b) resursseina ja käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

TULO-, VARALLISUUS- YM. JUOKSEVAT VEROT (D.5)

4.77 Määritelmä:	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot (D.5) kattavat kaikki rahamääräiset tai luontoismuotoiset pakolliset, vastikkeettomat maksut, joita julkisyhteisöt ja ulkomaat perivät jaksoittain institutionaalisten yksiköiden tuloista ja varallisuudesta, sekä eräät jaksoittaiset verot, jotka määräytyvät muiden kuin tulojen tai varallisuuden perusteella.

Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot jakautuvat seuraavasti:

a) tuloverot (D.51);

b) muut juoksevat verot (D.59).

TULOVEROT (D.51)

4.78 Määritelmä:	Tuloverot (D.51) koostuvat tuloista, voitoista ja pääomavoitoista perittävistä veroista. Ne määräytyvät henkilöiden, kotitalouksien, yritysten tai voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen todellisten tai arvioitujen tulojen perusteella. Niihin sisältyvät verot, jotka määräytyvät omaisuuden ja maa- tai kiinteistöomistusten perusteella silloin, kun näitä omistuksia käytetään

	omistajien tulojen arvioimisen perustana.

Tuloverot sisältävät

a) henkilöiden tai kotitalouksien tuloverot esimerkiksi työtulosta, omaisuustulosta, yritystulosta ja eläkkeistä, mukaan luettuna työnantajien pidättämät verot, kuten ennakonpidätykset. Yhtiöimättömien yritysten omistajien tuloverot luetaan tähän mukaan;

b) yritysten voittojen verot;

c) verot hallussapitovoitoista;

d) voittajien saamien arpajais- tai uhkapelivoittojen verot erotuksena uhkapelejä ja arpajaisia järjestävien tuottajien liikevaihtoveroista, joita pidetään tuoteveroina.

MUUT JUOKSEVAT VEROT (D.59)

4.79 Muihin juokseviin veroihin (D.59) sisältyvät

a) juoksevat pääomaverot, joita omistajat maksavat maan tai rakennusten omistamisesta tai käytöstä, sekä nettovarallisuuden ja muiden varojen kuten jalokivien verot – lukuun ottamatta nimikkeessä D.29 mainittuja veroja (joita yritykset maksavat tuotantotoiminnan harjoittamisesta) ja nimikkeessä D.51 mainittuja veroja (tuloveroja);

b) henkilöverot, joita kannetaan aikuisilta tai kotitalouksilta tuloista tai varallisuudesta riippumatta;

c) kulutusverot, joita maksetaan henkilöiden tai kotitalouksien kokonaiskulutuksesta;

d) kotitalouksien maksut muuhun kuin elinkeinon harjoittamiseen tarkoitettujen ajoneuvojen, veneiden tai lentokoneiden omistus- tai käyttöluvista tai virkistyskäyttöön tarkoitetuista metsästys-, ampuma-, kalastus-, ym. luvista. Verojen ja julkisyhteisöiltä ostettavien palvelujen ero määritellään samojen kriteereiden perusteella kuin yritysten suorittamissa maksuissa: jos lupien myöntäminen ei aiheuta lainkaan tai juuri lainkaan työtä julkishallinnolle ja luvat myönnetään automaattisesti heti, kun maksut on maksettu, kyse on todennäköisesti pelkästä tulojen hankinnasta, vaikka julkishallinto saattaa maksun vastineeksi antaa jonkinlaisen todistuksen tai luvan; näissä tapauksissa maksullisia lupia pidetään veroina. Sen sijaan jos julkisyhteisöt käyttävät lupien myöntämistä jonkin sääntelytehtävän toteuttamisessa (kuten henkilöiden pätevyyden tai kelpoisuuden tarkistamiseen), suoritettuja maksuja käsitellään palvelujen ostona julkisyhteisöiltä pikemmin kuin verojen maksuina, elleivät maksut ole selvästi suhteettomia palvelujen suorittamisesta aiheutuviin kustannuksiin;

e) verot kansainvälisistä taloustoimista, kuten matkustamisesta ulkomailla, ulkomaisista maksusuorituksista ja ulkomaisista investoinneista, paitsi jos tuottajat maksavat ne tai ne ovat kotitalouksien maksamia tuontitulleja.

4.80 Tulo-, varallisuus- ym. verot eivät sisällä seuraavia:

a) perintöverot tai elossa olevien henkilöiden välisistä lahjoista perittävät verot, joita kannetaan edunsaajien saaman omaisuuden perusteella ja jotka esitetään nimikkeen pääomaverot (D.91) alla;

b) yksittäiset tai poikkeukselliset pääoma- tai varallisuusverot, jotka kirjataan pääomaveroina (D.91);

c) maan, rakennusten tai muiden sellaisten varojen verot, joita yritykset omistavat tai vuokraavat ja käyttävät tuotantoon; näitä veroja käsitellään muina tuotantoveroina (D.29);

d) muut kotitalouksien lupamaksut kuin ajoneuvojen, veneiden tai lentokoneiden käyttöluvat tai virkistyskäyttöön tarkoitetut metsästys-, ampuma- tai kalastusluvat: ajoluvat tai lentoluvat, ampuma-aseluvat sekä julkishallinnolle maksettavat maksut, kuten museoiden tai kirjastojen pääsymaksut, jätehuoltomaksut, passi-, lentokenttä- ja oikeudenkäyntimaksut, joita käsitellään useimmiten maksuina julkishallinnon tarjoamista palveluista, jos ne täyttävät kohdassa 4.79.d vahvistetut kriteerit, joiden mukaan ne voidaan kirjata palveluina.

4.81 Kirjattavien verojen kokonaismäärä sisältää verojen viivästyskorot ja veroviranomaisten määräämät sakot, ellei saatavilla ole riittäviä tietoja, joiden perusteella tällaiset korot ja sakot voidaan arvioida erillisinä; lisäksi siihen sisältyvät maksut, jotka voidaan määrätä maksamattomien verojen keruun tai takaisinperinnän yhteydessä, ja verojen kokonaismäärää pienentävät mahdolliset julkisyhteisöjen talouspoliittisena toimenpiteenä suorittamat hyvitykset sekä liikaa maksettujen maksujen takaisinmaksut.

Verojärjestelmän kautta verohyvityksinä saatavien tukipalkkioiden ja sosiaalietuuksien maksujärjestelmien liittäminen veronkantojärjestelmään on yhä yleisempää. Verohyvitykset ovat verohuojennuksia ja keventävät siten edunsaajan verotusta.

Jos verohyvitysjärjestelmä saa aikaan sen, että verohyvitys on maksettavaa veroa suurempi ja edunsaaja saa ylimenevän osan, verohyvitysjärjestelmää kutsutaan takaisin maksavaksi. Takaisin maksavassa verohyvitysjärjestelmässä maksuja voivat veronmaksajien lisäksi saada myös muut kuin veronmaksajat. Takaisin maksavassa verohyvitysjärjestelmässä verohyvitysten kokonaismäärä kirjataan julkisyhteisöjen menoina eikä verotulojen vähenemisenä.

Jotkin verohyvitysjärjestelmät sen sijaan eivät ole takaisin maksavia; niissä verohelpotusten määrä ei voi olla suurempi kuin maksettava vero. Tällaisessa verohyvitysjärjestelmässä kaikki verohyvitykset on sulautettu verojärjestelmään, ja ne alentavat julkisyhteisöjen verotuloja.

4.82 Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot kirjataan sellaisten toimintojen, taloustoimien tai muiden tapahtumien ajankohtana, joista verojen maksuvelvoite syntyy.

Jotkin taloudelliset toiminnot, taloustoimet tai tapahtumat, joiden verolainsäädännön perusteella pitäisi aiheuttaa kyseisille yksiköille veronmaksuvelvoite, välttävät kuitenkin pysyvästi veroviranomaisten huomion. Olisi epärealistista olettaa, että sellaisista toiminnoista, taloustoimista tai tapahtumista syntyy rahoitusvaroja tai -velkoja velkojen tai saamisten muodossa. Kirjattavat summat määräytyvät maksuunpanon mukaan ainoastaan silloin kun ne on todennettu verotuksessa, ilmoituksilla tai muilla välineillä, joista veronmaksajan kannalta

syntyy velkoja selvien maksuvelvoitteiden muodossa. Puuttuvia veroja ei oteta huomioon, jos niitä ei ole todennettu verotuksessa.

Tileille kirjatut verot perustuvat kahteen lähteeseen: verotuksessa tai veroilmoituksilla todennettuihin määriin ja saatuihin maksuihin.

a) Jos perustana käytetään verotuksessa todentamista tai veroilmoituksia, määrät oikaistaan kertoimella, joka heijastaa verotuksessa todennettuja ja ilmoitettuja mutta perimättä jääneitä määriä. Vaihtoehtoisesti kirjataan mainitun oikaisun suuruinen pääomansiirto asianomaisille sektoreille. Kertoimet arvioidaan verotuksessa todennetuista ja ilmoitetuista mutta perimättä jääneistä määristä saatujen kokemusten ja niitä koskevien nykyhetken odotusten perusteella. Eri verolajeille on oltava omat kertoimet;

b) Jos perustana käytetään saatuja maksuja, ne tulee jaksottaa siten, että maksu tuloutetaan toimien, suoritusten tai muiden verovelvollisuuden synnyttävien tapahtumien ajankohtana (tai eräiden tuloverojen osalta silloin kun vero määrättiin). Tämä mukautus perustuu toimien, suoritusten tai muiden tapahtumien (tai veron määräämisen) ja veronmaksun väliseen keskimääräiseen aikaeroon.

Työnantajan pidättäessä veron tulolähteellä sisällytetään juoksevat verot tulosta, varallisuudesta, jne. palkkoihin ja palkkioihin, vaikkei työnantaja ole siirtänyt niitä edelleen julkisyhteisöille. Kotitaloussektori näkyy koko määrän edelleenmaksajana julkisyhteisöjen sektorille. Tosiasiallisesti maksamatta olevien määrien vaikutus poistetaan nimikkeen D.995 pääomansiirtona julkisyhteisöiltä työnantajasektoreille.

Joissakin tapauksissa tuloverovelvollisuus voidaan määrittää vasta tulon kertymistä seuraavalla tilinpitojaksolla. Sen vuoksi tarvitaan hieman joustavuutta kyseisten verojen kirjaamisajankohdan suhteen. Tuloverot, jotka pidätetään suoraan tulosta, kuten ennakonpidätykset ja tuloverojen säännölliset ennakkomaksut, voidaan kirjata silloin kun ne maksetaan ja lopullinen maksettava tulovero silloin, kun se määrätään.

Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat tulot kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä niiden sektoreiden tulojen uudelleenjaon tilillä, joihin veronmaksajat luokitellaan;

b) resursseina julkisyhteisöjen tulojen uudelleenjaon tilillä;

c) käyttönä ja resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

SOSIAALITURVAMAKSUT JA SOSIAALIETUUDET (D.6)

4.83 Määritelmä:	Sosiaalietuudet ovat julkisyhteisöjen tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kotitalouksille maksamia rahamääräisiä tai luontoismuotoisia tulonsiirtoja, jotka annetaan joko kollektiivisista järjestelmistä tai niiden ulkopuolella ja joiden tarkoituksena on keventää erilaisista riskeistä tai tarpeista kotitalouksille aiheutuvaa taloudellista taakkaa. Niihin sisältyvät sosiaalisiin riskeihin ja tarpeisiin liittyvät julkisyhteisöjen maksut tuottajille, jotka tuottavat etuuksia yksittäisille kotitalouksille.

4.84 Riskit ja tarpeet, joista voi aiheutua sosiaalietuuksia, ovat seuraavat:

a) sairaus;

b) invaliditeetti, työkyvyttömyys;

c) työtapaturma tai ammattitauti;

d) vanhuus;

e) leskeys ja orpous;

f) äitiys;

g) perhe;

h) työllisyyden edistäminen;

i) työttömyys;

j) asuminen;

k) koulutus;

l) yleinen köyhyys.

Asumisen osalta julkisten viranomaisten maksut vuokralaisille vuokrien alentamiseksi ovat sosiaalietuuksia, lukuun ottamatta julkisten viranomaisten työnantajina maksamia erikoisetuuksia.

4.85 Sosiaalietuuksiin sisältyvät

a) juoksevat ja kertasuoritteiset tulonsiirrot järjestelmistä, joihin maksetaan sosiaaliturvamaksuja, jotka kattavat koko yhteiskunnan tai suuria osia yhteiskunnasta ja joita julkinen valta säätää ja valvoo (sosiaaliturvajärjestelmät);

b) juoksevat ja kertasuoritteiset tulonsiirrot työnantajien nykyisille tai entisille työntekijöille tai heidän huollettavilleen järjestämistä järjestelmistä (muut työntekoon perustuvat sosiaalivakuutusjärjestelmät). Työntekijät tai työnantajat voivat maksaa sosiaaliturvamaksuja; niitä voivat maksaa myös yrittäjät;

c) sellaiset juoksevat tulonsiirrot julkisilta yksiköiltä ja kotitalouksia palvelevilta voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä, joiden ehtona eivät ole aikaisemmin suoritetut sosiaaliturvamaksut ja joihin yleensä liittyy käytettävissä olevien tulojen arviointi. Nämä tulonsiirrot tunnetaan yleisesti sosiaaliavustuksina.

4.86 Sosiaalietuuksiin eivät kuulu

a) vakuutuskorvaukset yksinomaan vakuutetun omasta aloitteestaan ottamista vakuutuksista, työnantajasta ja julkisyhteisöistä riippumatta;

b) vakuutuskorvaukset sellaisista vakuutuksista, joiden ainoana tarkoituksena on alennuksen hankkiminen siinäkin tapauksessa, että nuo vakuutukset ovat seurausta kollektiivisesta sopimuksesta.

4.87 Jotta yksittäistä vakuutusta voitaisiin pitää osana sosiaalivakuutusjärjestelmää, on tapahtumien tai olosuhteiden, joiden varalta osapuolet vakuutetaan, vastattava edellä kohdassa 4.84 lueteltuja riskejä tai tarpeita, ja lisäksi niiden on täytettävä vähintään yksi seuraavista ehdoista:

a) osallistuminen järjestelmään on pakollista joko lakisääteisesti tai joko työntekijän tai työntekijäryhmän työehtojen nojalla;

b) järjestelmä on kollektiivinen ja toimii määrätyn palkansaajaryhmän hyväksi, olivatpa he sitten työntekijöitä, yrittäjiä tai työllisiin kuulumattomia, ja osanotto on rajattu kyseisen ryhmän jäseniin;

c) työnantaja suorittaa sosiaaliturvamaksun (todellisen tai laskennallisen) järjestelmään työntekijän puolesta, riippumatta siitä, maksaako työntekijä itsekin sosiaaliturvamaksua.

4.88 *Määritelmä:* Sosiaalivakuutusjärjestelmät ovat järjestelmiä, joissa työnantaja tai julkisyhteisö velvoittaa tai kannustaa osapuolia ottamaan vakuutuksen sellaisten tapahtumien tai olosuhteiden varalta, jotka voivat vaikuttaa epäsuotuisasti heidän itsensä tai heidän huollettavinaan olevien hyvinvointiin. Kyseisissä järjestelmissä työntekijät tai muut henkilöt maksavat sosiaaliturvamaksuja, tai vaihtoehtoisesti työnantajat maksavat sosiaaliturvamaksuja työntekijöidensä puolesta ja näin varmistavat työntekijöiden tai muiden sosiaaliturvamaksuja maksaneiden tai heidän huollettavanaan olevien tai leskien ja orpojen oikeuden sosiaalietuuksiin kuluvalla tai myöhemmillä ajanjaksoilla.

Sosiaalivakuutusjärjestelmät on järjestetty palkansaajaryhmille tai ne ovat lakisääteisesti kaikkien palkansaajien tai määrättyjen palkansaajaryhmien saatavilla, sekä työllisiin kuulumattomat että palkansaajat mukaan luettuina. Ne vaihtelevat yksittäisten työnantajien palkkaamia valikoituja työntekijäryhmiä varten perustetuista yksityisistä järjestelmistä maan koko työvoiman kattaviin sosiaaliturvajärjestelmiin. Tällaiseen järjestelmään osallistuminen voi olla vapaaehtoista kyseisille palkansaajille, mutta yleensä osallistuminen on pakollista. Esimerkiksi työnantajien ja palkansaajien kollektiivisesti sopimissa työehdoissa saatetaan edellyttää osallistumista yksittäisten työnantajien perustamiin järjestelmiin.

4.89 Sosiaalivakuutusjärjestelmiä on kahta eri tyyppiä:

a) Ensimmäiseen kuuluvat sosiaaliturvajärjestelmät, jotka kattavat koko yhteiskunnan tai suuria osia yhteiskunnasta ja joita julkisyhteisö säätelee, valvoo ja rahoittaa. Näissä järjestelmissä maksettavat eläkkeet saattavat liittyä edunsaajan palkkatasoon tai työhistoriaan. Muut etuudet kuin eläke-etuudet eivät yleensä liity palkkatasoon;

b) Toiseen kuuluvat muut työntekoon perustuvat järjestelmät. Näissä järjestelmissä eläke perustuu työnantajan ja palkansaajan suhteeseen samoin kuin mahdollisesti myös muut työehtoihin sisältyvät oikeudet, joihin perustuvien etuuksien antamisesta julkisyhteisö ei sosiaaliturvalainsäädännön nojalla ole vastuussa.

4.90 Julkisyhteisöjen omille työntekijöilleen järjestämät sosiaalivakuutusjärjestelmät – toisin kuin koko palkansaajaväestön kattamat järjestelmät – luokitellaan muihin työntekoon perustuviin järjestelmiin eikä sosiaaliturvajärjestelmiin.

SOSIAALITURVAMAKSUT, NETTO (D.61)

4.91 *Määritelmä*: Sosiaaliturvamaksut, netto, ovat kotitalouksien sosiaalivakuutusjärjestelmiin suorittamia todellisia tai laskennallisia sosiaaliturvamaksuja, joilla varaudutaan sosiaalietuuksien maksamiseen. Sosiaaliturvamaksut, netto (D.61) koostuu seuraavista:

Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.611)

plus Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.612)

plus Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut (D.613)

plus Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset (D.614)

miinus Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut (D.61SC).

Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut ovat järjestelmiä hallinnoivien yksiköiden palveluistaan perimät maksut. Niitä käytetään siis laskettaessa sosiaaliturvamaksuja, netto (D.61); ne eivät ole uudelleenjakoon liittyviä taloustoimia vaan osa tuotosta ja kulutusmenoja.

Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.611)

4.92 Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.611) vastaavat taloustointa D.121.

Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut ovat työnantajien sosiaaliturvajärjestelmille tai muille työntekoon perustuville sosiaalivakuutusjärjestelmille suorittamia maksuja, joilla työnantajat varmistavat työntekijöilleen sosiaalietuudet.

Koska työnantajien todelliset sosiaaliturvamaksut suoritetaan työntekijöiden hyväksi, niiden arvo kirjataan palkansaajakorvausten osaksi yhdessä rahamääräisten tai luontoismuotoisten palkkojen ja palkkioiden kanssa. Sosiaaliturvamaksut kirjataan sitten työntekijöiden maksamina tulonsiirtoina sosiaaliturvajärjestelmiin ja muihin työntekoon perustuviin järjestelmiin.

Tämä nimike jaetaan kahteen luokkaan:

a) Työnantajan todelliset eläkemaksut (D.6111) vastaavat taloustointa D.1211;

b) Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut (D.6112) vastaavat taloustointa D.1212.

4.93 Todelliset sosiaaliturvamaksut voivat olla pakollisia säädöksen tai määräyksen perusteella tai ne voidaan maksaa tietyn toimialan kollektiivisten sopimusten perusteella tai tietyn yrityksen työnantajan ja palkansaajien välisten sopimusten perusteella tai koska ne on kirjattu itse työsopimukseen. Tietyissä tapauksissa sosiaaliturvamaksut saattavat olla vapaaehtoisia.

Tällaiset vapaaehtoiset sosiaaliturvamaksut kattavat

a) sosiaaliturvamaksut, joita henkilöt, joita laki ei siihen velvoita, maksavat sosiaaliturvarahastoihin;

b) sosiaaliturvamaksut, joita maksetaan vakuutuslaitoksille (tai samaan sektoriin luokitelluille eläkerahastoille) osana yritysten palkansaajiensa hyväksi järjestämiä ylimääräisiä vakuutusjärjestelmiä, joihin jälkimmäiset osallistuvat vapaaehtoisesti;

c) sosiaaliturvamaksut erityisiin huoltojärjestelmiin, joiden jäsenyys on avoin palkansaajille tai yrittäjille.

4.94 Kirjausajankohta: työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut (D.611) kirjataan ajankohtana, jolloin maksuvelvoitteen aiheuttava työ suoritetaan.

4.95 Tileille kirjatut julkisyhteisöjen sektorille maksettavat sosiaaliturvamaksut perustuvat kahteen lähteeseen: verotuksessa tai veroilmoituksilla todennettuihin määriin taikka saatuihin maksuihin.

a) Jos perustana käytetään verotuksessa todentamista tai veroilmoituksia, määrät oikaistaan kertoimella, joka heijastaa verotuksessa todennettuja ja ilmoitettuja mutta perimättä jääneitä määriä. Vaihtoehtoisesti voidaan kirjata mainitun oikaisun suuruinen pääomansiirto asianomaisille sektoreille. Kertoimet arvioidaan verotuksessa todennetuista ja ilmoitetuista mutta perimättä jääneistä määristä saatujen kokemusten ja niitä koskevien nykyhetken odotusten perusteella. Eri sosiaaliturvamaksulajeille on oltava omat kertoimet;

b) Jos perustana käytetään saatuja maksuja, ne tulee jaksottaa siten, että maksu tuloutetaan sosiaaliturvamaksuvelvollisuuden synnyttävän toimen ajankohtana (tai velvollisuuden syntyessä). Tämä mukautus voi perustua toimen (tai velvollisuuden syntymisen) ja maksun väliseen keskimääräiseen aikaeroon.

Työnantajan pidättäessä julkisyhteisöille maksettavat sosiaaliturvamaksut tulolähteellä ne sisällytetään palkkoihin ja palkkioihin riippumatta siitä, onko työnantaja siirtänyt ne edelleen julkisyhteisöille. Näin kotitaloussektori näkyy koko määrän edelleenmaksajana julkisyhteisöjen sektorille. Tosiasiallisesti maksamatta olevien määrien vaikutus poistetaan nimikkeen D.995 pääomansiirtona julkisyhteisöiltä työnantajasektoreille.

4.96 Työnantajien todelliset sosiaaliturvamaksut kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä kotitalouksien tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten kotitalouksien osalta);

c) resursseina kotimaisten vakuutuksenantajien tai työnantajien tulojen uudelleenjaon tilillä;

d) resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten vakuutuksenantajien tai työnantajien osalta).

4.97 Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.612)

Määritelmä:	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.612) ovat vastine sosiaalietuuksille (miinus mahdolliset palkansaajan sosiaaliturvamaksut), jotka työnantajat maksavat suoraan nykyisille tai entisille palkansaajilleen ja muille oikeutetuille henkilöille (toisin sanoen etuudet eivät liity työnantajan todellisiin sosiaaliturvamaksuihin).

Ne vastaavat taloustointa D.122, kuten palkansaajakorvausten kohdalla kuvataan. Niiden arvon on perustuttava vakuutusmatemaattiseen harkintaan tai kohtuulliseen prosenttisuuteen nykyisille työntekijöille maksettavista palkoista ja palkkioista taikka yrityksen saman tilinpitojakson aikana maksamiin rahastoimattomiin muihin etuuksiin kuin eläke-etuuksiin.

Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.612) jaetaan kahteen ryhmään:

a) Työnantajan laskennalliset eläkemaksut (D.6121). Ne vastaavat taloustointa D.1221;

b) Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut (D.6122). Ne vastaavat taloustointa D.1222.

4.98 Kirjausajankohta: Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut, jotka ovat pakollisten suorien sosiaalietuuksien vastine, kirjataan sen ajanjakson aikana, jona työ on tehty. Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut, jotka ovat vapaaehtoisten suorien sosiaalietuuksien vastine, kirjataan silloin kun etuudet suoritetaan.

4.99 Työnantajien laskennalliset sosiaaliturvamaksut kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä kotitalouksien tulojen uudelleenjaon tilillä ja ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä;

b) resursseina niiden sektoreiden tulojen uudelleenjaon tilillä, joihin työnantajat tai kotimaiset vakuuttajat kuuluvat, ja ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

4.100 Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut (D.613)

Määritelmä:	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut ovat palkansaajien, yrittäjien tai työllisiin kuulumattomien henkilöiden omaan lukuunsa maksamia sosiaaliturvamaksuja.

Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut (D.613) jaetaan kahteen ryhmään:

a) kotitalouksien todelliset eläkemaksut (D.6131);

b) kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut (D.6132).

Kirjausajankohta: Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut kirjataan suoriteperusteisesti. Työllisten osalta nämä maksut kirjataan ajankohtana, jolloin maksuvelvoitteen aiheuttava työ suoritetaan. Työllisiin kuulumattomien henkilöiden osalta maksut kirjataan ajankohtana, jolloin ne suoritetaan.

Tilijärjestelmässä kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä kotitalouksien tulojen uudelleenjaon tilillä ja ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä;

b) resursseina niiden sektoreiden tulojen uudelleenjaon tilillä, joihin työnantajat kuuluvat, ja ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

4.101 Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset (D.614)

Määritelmä: Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset koostuvat eläkeoikeuksien ja muiden kuin eläkeoikeuksien perusteella tilinpitojakson aikana ansaitusta omaisuustulosta.

Tämä nimike jaetaan kahteen luokkaan:

a) kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset (D.6141);

b) kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset (D.6142). Nimike D.6142 vastaa muihin sosiaalisiin riskeihin ja tarpeisiin kuin eläkkeisiin liittyviä kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennyksiä esimerkiksi sairauden, äitiysloman, työvamman, työkyvyttömyyden ja irtisanomisen aikana.

Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset sisältyvät eläkerahastojen hoitajien kotitalouksille maksamaan omaisuustuloon ensitulon jakotilillä (eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot D.442).

Koska eläkerahastojen hoitajat käytännössä pitävät tämän tulon, sitä käsitellään sen vuoksi tulojen uudelleenjaon tilillä kotitalouksien eläkerahastoille takaisin maksamana eränä, joka on kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennysten muodossa.

Kirjausajankohta: Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset kirjataan ajankohtana, jolloin ne ansaitaan.

RAHAMÄÄRÄISET SOSIAALIETUUDET (D.62)

4.102 Nimikkeeseen D.62 luetaan seuraavat kolme alanimikettä:

Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet (D.621);
Muut sosiaalivakuutusetuudet (D.622);
Rahamääräiset sosiaaliavustukset (D.623).

Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet (D.621)

4.103 *Määritelmä:* Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet ovat sosiaaliturvarahastojen kotitalouksille maksamia rahamääräisiä sosiaalivakuutusetuuksia. Korvauksia ei lasketa niihin mukaan, vaan niitä käsitellään luontoismuotoisina yhteiskunnallisina tulonsiirtoina (D.632).

Kyseiset etuudet suoritetaan sosiaaliturvajärjestelmistä.

Ne jakautuvat seuraavasti:

– rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet (D.6211);

– rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet (D.6212).

Muut sosiaalivakuutusetuudet (D.622)

4.104 *Määritelmä:* Muut sosiaalivakuutusetuudet vastaavat etuuksia, joita työnantajat maksavat työntekoon perustuvien muiden sosiaalivakuutusjärjestelmien puitteissa. Muut työntekoon perustuvat sosiaalivakuutusetuudet ovat muiden sosiaalivakuutusjärjestelmien kuin sosiaaliturvan maksamia sosiaalietuuksia (rahamääräisiä tai luontoismuotoisia) sosiaaliturvamaksuja maksaneille, heidän huollettavilleen tai omaisilleen.

Niihin luetaan tyypillisesti seuraavat:

a) normaalien tai alennettujen palkkojen jatkuva maksaminen töistä poissaolon aikana sairauden, onnettomuuden, äitiyden ym. syyn johdosta;

b) perhe-, opinto- tai muiden avustusten maksaminen huollettaville;

c) työeläkkeiden tai perhe-eläkkeiden maksaminen entisille palkansaajille tai heidän omaisilleen ja avustusten maksaminen työntekijöille tai heidän omaisilleen irtisanomisen, työkyvyttömyyden, tapaturmaisen kuoleman jne. yhteydessä (jos ne liittyvät kollektiivisiin sopimuksiin);

d) yleiset sairaanhoitopalvelut, jotka eivät liity työntekijän työhön;

e) toipilaskodit ja vanhainkodit.

Muut sosiaalivakuutusetuudet (D.622) voidaan jakaa seuraaviin kahteen osaan:

– muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet (D.6221);

– muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet (D.6222).

Rahamääräiset sosiaaliavustukset (D.623)

4.105 *Määritelmä:* Rahamääräiset sosiaaliavustukset ovat julkisyhteisöjen tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kotitalouksille maksamia tulonsiirtoja samojen tarpeiden tyydyttämiseen kuin sosiaalivakuutusetuudet, mutta niitä ei suoriteta sosiaaliturvajärjestelmästä, johon edellytetään osallistumista tavallisesti sosiaaliturvamaksuin.

Siksi niihin ei lueta mitään sosiaaliturvarahastojen maksamia etuuksia. Sosiaaliavustuksia voidaan maksaa seuraavissa olosuhteissa:

a) Olemassa olevat sosiaalivakuutusjärjestelmät eivät kata kyseisiä olosuhteita;

b) Vaikka tällainen sosiaalivakuutusjärjestelmä tai tällaisia järjestelmiä saattaakin olla olemassa, kyseiset kotitaloudet eivät osallistu niihin eivätkä ole oikeutettuja sosiaalivakuutusetuuksiin;

c) Sosiaalivakuutusetuudet katsotaan riittämättömiksi kattamaan kyseessä olevat tarpeet, ja sosiaaliavustuksia maksetaan niiden lisäksi;

d) Asia kuuluu yleiseen sosiaalipolitiikkaan.

Näihin etuuksiin eivät sisälly tulonsiirrot, joita maksetaan sellaisten tapahtumien tai olosuhteiden vuoksi, joita sosiaalivakuutusjärjestelmät eivät normaalisti kata (toisin sanoen luonnonkatastrofeista johtuvat tulonsiirrot, jotka kirjataan muihin tulonsiirtoihin tai muihin pääomansiirtoihin).

4.106 Rahamääräisten sosiaalietuuksien (D.62) kirjausajankohta:

a) rahamääräiset sosiaalietuudet kirjataan silloin kun etuuksia koskevat vaatimukset on todettu;

b) luontoismuotoiset sosiaalietuudet kirjataan silloin kun palvelut suoritetaan tai kun markkinattomien tuottajien suoraan kotitalouksille toimittamien tavaroiden omistajuus vaihtuu.

4.107 Rahamääräiset sosiaalietuudet (D.62) kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä niiden sektoreiden tulojen uudelleenjaon tilillä, jotka myöntävät etuudet;

b) käyttönä esitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaiden myöntämien etuuksien osalta);

c) käyttönä kotitalouksien tulojen uudelleenjaon tilillä;

d) resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisille kotitalouksille myönnettyjen etuuksien osalta).

LUONTOISMUOTOISET YHTEISKUNNALLISET TULONSIIRROT (D.63)

4.108 Määritelmä:	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot (D.63) koostuvat yksilöllisistä tavaroista ja palveluista, joita julkisyhteisöt ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt siirtävät ilmaiseksi tai taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin yksittäisille kotitalouksille ja jotka voivat olla markkinoilta ostettuja tai julkisyhteisöjen tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tuottamia markkinattomia tuotoksia. Ne rahoitetaan verotuloilla, muilla julkisyhteisöjen tuloilla tai sosiaaliturvamaksuilla tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tapauksessa lahjoituksilla ja omaisuustuloilla.

Ilmaiseksi tai taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin kotitalouksille annettuja palveluja kuvataan yksilöllisiksi palveluiksi erotukseksi yhteiskunnalle kokonaisuudessaan tai yhteiskunnan suurelle osalle tarjotuista kollektiivipalveluista, kuten puolustuksesta ja katuvalaistuksesta. Yksilölliset palvelut ovat pääasiassa koulutus- ja terveyspalveluja, vaikka muitakin palveluja, kuten asumis-, kulttuuri- ja virkistyspalveluja, järjestetään usein.

4.109 Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot (D.63) jaetaan seuraaviin alaluokkiin:

Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen markkinaton tuotanto (D.631)

- *Määritelmä*: Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen markkinaton tuotanto (D.631) ovat markkinattomien tuottajien suoraan edunsaajille toimittamia. Kaikki kotitalouksien itse suorittamat maksut on vähennettävä.

Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ostama markkinatuotanto (D.632)

- *Määritelmä*: Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ostama markkinatuotanto (D.632) ovat

a) sosiaaliturvarahastojen korvauksia, joilla hyvitetään kotitalouksien määrättyihin tavaroihin ja palveluihin kohdistuneita hyväksyttyjä menoja, tai

b) tulonsiirtoja, jotka vastaavat markkinatuottajien suoraan edunsaajille toimittamia julkisyhteisöjen ostamia tavaroita ja palveluja.

Kaikki kotitalouksien itse suorittamat maksut on vähennettävä.

Kun kotitalous ostaa tavaran tai palvelun, jonka sosiaaliturvarahasto sille myöhemmin korvaa osittain tai kokonaan, kotitalouden voidaan katsoa ikään kuin toimivan sosiaaliturvarahaston puolesta. Itse asiassa kotitalous antaa sosiaaliturvarahastolle lyhytaikaisen luoton, joka maksetaan heti kun kotitalous saa hyvityksen.

Ne menot, jotka hyvitetään, kirjataan sosiaaliturvarahaston suoraan maksamiksi silloin, kun kotitalous suorittaa oston, kun taas ainoa meno, joka kirjataan kotitaloudelle, on mahdollinen maksetun ostajan hinnan ja hyvitetyn määrän välinen erotus. Hyvitettyjen menojen määrää ei siis käsitellä rahamääräisenä tulonsiirtona sosiaaliturvarahastolta kotitalouksille.

4.110 Luontoismuotoisia yhteiskunnallisia tulonsiirtoja (D.63) ovat sairaanhoito ja hammashoito, kirurgiset ja sairaalan vuodeosastopalvelut, silmälasit ja piilolinssit, lääketieteelliset kojeet ja laitteet ja muut vastaavanlaiset sosiaalisiin riskeihin tai tarpeisiin liittyvät tavarat ja palvelut.

Muina esimerkkeinä voidaan mainita – silloin kun sosiaalivakuutusjärjestelmä ei niitä kata – sosiaalinen asuminen, asumistuki, päivähoito, ammatillinen koulutus, liikennemaksujen alennukset (edellyttäen, että niillä on sosiaalinen tarkoitus) ja vastaavat sosiaalisiin riskeihin ja tarpeisiin liittyvät tavarat ja palvelut. Kun julkisyhteisöt tarjoavat yksittäisille kotitalouksille sellaisia sosiaalisten riskien ja tarpeiden piiriin kuulumattomia tavaroita ja palveluja kuin virkistys-, kulttuuri- ja urheilupalveluja ilmaiseksi tai taloudellisesti merkityksettömiin hintoihin, niitä käsitellään luontoismuotoisina yhteiskunnallisina tulonsiirtoina – julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen markkinaton tuotanto (D.631).

4.111 Kirjausajankohta: Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot (D.63) kirjataan silloin kun palvelut suoritetaan tai kun tuottajien suoraan kotitalouksille toimittamien tavaroiden omistajuus vaihtuu.

Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot (D.63) kirjataan

a) käyttönä niiden sektoreiden luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tilillä, jotka myöntävät etuudet;

b) resursseina kotitalouksien luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tilillä.

Siirrettyjen tavaroiden ja palveluiden kulutus kirjataan oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötilille.

Ulkomaiden kanssa ei ole luontoismuotoisia yhteiskunnallisia tulonsiirtoja (ne kirjataan kohtaan D.62 rahamääräiset sosiaalietuudet).

MUUT TULONSIIRROT (D.7)

VAHINKOVAKUUTUSMAKSUT, NETTO (D.71)

4.112 Määritelmä:	Vahinkovakuutusmaksut, netto (D.71), ovat maksuja institutionaalisten yksiköiden ottamista vakuutuksista. Yksittäisten kotitalouksien ottamat vakuutukset on otettu niiden omasta aloitteesta ja omaksi hyväksi työnantajista tai julkisyhteisöistä riippumatta ja sosiaalivakuutusjärjestelmien ulkopuolella. Vahinkovakuutusmaksut, netto, käsittävät sekä vakuutuksenottajien todelliset vakuutusmaksut vakuutuskatteen hankkimiseksi tilinpitojakson aikana (vakuutusmaksut) ja vakuutuksenottajien omaisuustuloista maksettavat vakuutusmaksutäydennykset, joista on vähennetty vakuutukset järjestävien vakuutuslaitosten palvelumaksut.

Vahinkovakuutusmaksut, netto, ovat vakuutuskatteen hankkimiseen käytettävissä olevia summia sellaisten erilaisten tapahtumien ja onnettomuuksien varalta, jotka johtavat tavaroiden ja omaisuuden vaurioitumiseen tai henkilövahinkoihin luonnon aiheuttamien tai inhimillisten syiden vuoksi – tulipalot, tulvat, kolarit, yhteentörmäykset, varkaudet, väkivalta, onnettomuudet, sairaudet ym. – tai sairaudesta, työttömyydestä, onnettomuuksista ym. syistä aiheutuneiden taloudellisten menetysten varalta.

Vahinkovakuutusmaksut, netto, jaetaan kahteen luokkaan:

a) vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto (D.711);

b) vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto (D.712).

4.113 Kirjausajankohta: vahinkovakuutusmaksut, netto, kirjataan ajankohtana, jolloin ne ansaitaan.

Vakuutusmaksut, joista palvelumaksut on vähennetty, ovat se osa tilinpitojakson aikana tai aikaisempien tilinpitojaksojen aikana yhteensä maksetuista vakuutusmaksuista, joka kattaa kulumassa olevalla tilinpitojaksolla maksettavaksi erääntyneet riskit.

Kuluvalla tilinpitojaksolla ansaitut vakuutusmaksut on erotettava kuluvalla ajanjaksolla maksettavaksi erääntyneistä vakuutusmaksuista, jotka todennäköisesti kattavat sekä tulevan että kuluvan tilinpitojakson riskit.

Vahinkovakuutusmaksut, netto, kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä kotimaisten vakuutuksenottajien tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) käyttönä tulojen ensijaon ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten vakuutuksenottajien osalta);

c) resursseina kotimaisten vakuutuslaitosten tulojen uudelleenjaon tilillä;

d) resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten vakuutuslaitosten osalta).

VAHINKOVAKUUTUSKORVAUKSET (D.72)

4.114 Määritelmä:	Vahinkovakuutuskorvaukset (D.72) ovat vahinkovakuutussopimusten puitteissa erääntyneitä korvauksia; toisin sanoen summia, jotka vakuutuslaitokset ovat velvollisia maksamaan henkilöiden tai tavaroiden kärsimien vahinkojen tai vaurioiden korvaamiseksi (mukaan lukien kiinteät pääomatavarat).

Tämä nimike jaetaan kahteen luokkaan:

a) vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset (D.721);

b) vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset (D.722).

4.115 Vahinkovakuutuskorvauksiin eivät sisälly maksut, jotka ovat sosiaalietuuksia.

Vahinkovakuutuskorvausten maksamista käsitellään tulonsiirtona korvauksenhakijalle. Sellaisia korvauksia käsitellään tulonsiirtoina, silloinkin kun kyseessä voivat olla suuret summat kiinteiden varojen tuhoutumisen tai yksilölle tapahtuneen vakavan henkilövahingon seurauksena.

Esimerkiksi luonnonkatastrofista johtuvia poikkeuksellisen suuria summia voidaan käsitellä tulonsiirtojen sijasta pääomansiirtoina (katso kohta 4.164.k).

Korvauksenhakijoiden saamia summia ei tavallisesti ole sidottu mihinkään erityiseen tarkoitukseen eikä vahingoittuneita tai tuhoutuneita tavaroita ja varoja välttämättä tarvitse korjata tai korvata.

Korvaukset syntyvät vakuutuksenottajien kolmansille henkilöille tai heidän omaisuudelleen aiheuttamien vahinkojen tai henkilövahinkojen johdosta. Näissä tapauksissa toteutuneet korvaukset kirjataan suoraan vakuutuslaitoksen vahingon kärsineille osapuolille maksamiksi eikä epäsuoraan vakuutuksenottajan kautta.

4.116 Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut ja -korvaukset, netto, lasketaan täsmälleen samalla tavalla kuin vahinkovakuutuksen vakuutusmaksut ja -korvaukset. Koska jälleenvakuutustoiminta keskittyy vain muutamiin maihin, useimmat jälleenvakuutukset otetaan ulkomaisilta talousyksiköiltä.

Jotkin yksiköt ja etenkin julkisyhteisöt saattavat antaa velallisen laiminlyönnin varalta takauksen ehdoin, joilla on samat ominaispiirteet kuin vahinkovakuutuksella. Näin tapahtuu annettaessa useita samantyyppisiä takauksia ja on mahdollista arvioida realistisesti laiminlyöntien kokonaistaso. Tässä tapauksessa suoritettuja maksuja (ja niistä ansaittua omaisuustuloa) käsitellään samaan tapaan kuin vahinkovakuutuksen vakuutusmaksuja, ja

standarditakauksiin liittyviä varauksia puolestaan käsitellään samaan tapaan kuin vahinkovakuutuskorvauksia.

4.117 Kirjausajankohta: Vahinkovakuutuskorvaukset kirjataan silloin, kun onnettomuus tai muu tapahtuma, jonka varalta vakuutus on otettu, tapahtuu.

Ne kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä kotimaisten vakuutuslaitosten tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) käyttönä tulojen ensijaon ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten vakuutuslaitosten osalta);

c) resursseina edunsaajasektoreiden tulojen uudelleenjaon tilillä;

d) resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten edunsaajien osalta).

JULKISYHTEISÖJEN SISÄISET TULONSIIRROT (D.73)

4.118 Määritelmä:	Julkisyhteisöjen sisäisiin tulonsiirtoihin (D.73) sisältyvät julkisyhteisöjen eri alasektoreiden (valtionhallinto, osavaltiohallinto, paikallishallinto, sosiaaliturvarahastot) väliset tulonsiirrot veroja, tukipalkkioita, investointiavustuksia ja muita pääomansiirtoja lukuun ottamatta.

Julkisyhteisöjen sisäisiin tulonsiirtoihin eivät sisälly toisen yksikön puolesta suoritetut taloustoimet; nämä kirjataan tileillä ainoastaan kertaalleen sen edunsaajayksikön resurssina, jonka puolesta taloustoimi suoritetaan (ks. kohta 1.41). Tämä tilanne syntyy erityisesti silloin, kun julkisyhteisö (esim. valtionhallinnon yksikkö) kerää veroja, jotka automaattisesti siirretään joko kokonaisuudessaan tai osittain toiselle julkisyhteisön yksikölle (esim. paikallishallinnolle). Tässä tapauksessa tälle toiselle julkisyhteisöjen yksikölle tarkoitetut verotulot esitetään ikään kuin kyseinen yksikkö olisi kerännyt ne suoraan eikä tulonsiirtona julkisyhteisöjen sisällä. Tämä ratkaisu soveltuu etenkin tapaukseen, jossa toiselle julkisyhteisöjen yksikölle tarkoitetut verot peritään valtionhallinnon kantamien verojen päälle tulevina lisäveroina. Viiveet verojen siirtämisessä ensimmäiseltä julkisyhteisön yksiköltä toiselle aiheuttavat kirjauksia ”muihin saamisiin ja velkoihin” rahoitustilillä.

Ne verotulojen siirrot, jotka toinen julkisyhteisöjen yksikkö saa valtionapuina, sisältyvät julkisyhteisöjen sisäisiin tulonsiirtoihin. Nämä tulonsiirrot eivät vastaa mitään tiettyä verojen ryhmää eikä niitä suoriteta automaattisesti vaan pääasiassa tiettyjen rahastojen kautta (alue- ja paikallisviranomaisten rahastot) valtionhallinnon määräämien jakoasteikkojen mukaisesti.

4.119 Kirjausajankohta: julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot kirjataan silloin, kun ne on voimassa olevien säädösten mukaan suoritettava.

4.120 Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot kirjataan käyttönä ja resursseina julkisyhteisöjen alasektoreiden tulojen uudelleenjaon tilille. Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot ovat julkisyhteisöt-sektorin sisäisiä virtoja eivätkä ne käy koko sektorin sulautetulla tilillä.

TULONSIIRROT KANSAINVÄLISEEN YHTEISTYÖHÖN (D.74)

4.121 Määritelmä:	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön (D.74) sisältävät kaikki rahamääräiset tai luontoismuotoiset tulonsiirrot julkisyhteisöjen ja ulkomaisten hallitusten tai kansainvälisten järjestöjen välillä, ei kuitenkaan investointiavustuksia eikä muita pääomansiirtoja.

4.122 Nimike D.74 kattaa

a) julkisyhteisöjen jäsenmaksut kansainvälisille järjestöille (ei kuitenkaan jäsenvaltioiden ylikansallisille organisaatioille maksamat verot);

b) kaikki tulonsiirrot, joita julkisyhteisöt saavat kohdassa a tarkoitetuilta laitoksilta tai järjestöiltä. Tulonsiirrot, jotka Euroopan unionin toimielimet maksavat suoraan kotimaisille markkinatuottajille, esitetään ulkomaiden maksamina tukipalkkioina.

c) hallitusten väliset tulonsiirrot joko rahamääräisinä (esim. ulkomaiden tai merentakaisten alueiden budjettivajeiden rahoittamiseen tarkoitetut maksut) tai luontoismuotoisina (esim. elintarvike-, sotilastarvikelahjoitukset, luonnonkatastrofien jälkeinen hätäapu elintarvikkeina, vaatteina, lääkkeinä jne.);

d) julkisyhteisöjen, Euroopan unionin toimielimen tai kansainvälisen järjestön maksamat palkat ja palkkiot kehitysmaiden käyttöön tarjotuille neuvonantajille tai teknisen avun asiantuntijoille.

Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön sisältävät julkisyhteisöjen ja maassa sijaitsevien kansainvälisten järjestöjen väliset tulonsiirrot, koska kansainvälisiä järjestöjä ei pidetä sen maan kotimaisina institutionaalisina yksikköinä, jossa ne sijaitsevat.

4.123 Kirjausajankohta: ajankohta, jolloin voimassa olevien säädösten mukaan siirrot on tehtävä (kun kyse on pakollisista tulonsiirroista), tai ajankohta, jolloin tulonsiirrot tehdään (kun kyse on vapaaehtoisista tulonsiirroista).

4.124 Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä ja resursseina julkisyhteisöjen tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) käyttönä ja resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

MUUT SEKALAISET TULONSIIRROT (D.75)

Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY) (D.751)

4.125 Määritelmä:	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY) sisältävät kaikki vapaaehtoiset avustukset (muut kuin testamenttilahjoitukset), jäsenmaksut ja taloudelliset avustukset, jotka KPVTY:t saavat kotitalouksilta (mukaan luettuna ulkomaiset kotitaloudet) ja vähäisemmässä määrin myös muilta yksiköiltä.

4.126 Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY) sisältävät seuraavat:

a) kotitalouksien maksamat säännölliset jäsenmaksut ammattiliitoille, poliittisille, urheilu-, kulttuuri-, uskonnollisille ja vastaaville KPVTY-sektoriin luokitelluille järjestöille;

b) KPVTY:jen saamat vapaaehtoiset avustukset (muut kuin testamenttilahjoitukset) kotitalouksilta, yhtiöitetyiltä yrityksiltä ja ulkomailta mukaan luettuna hyväntekeväisyysjärjestöjen saamat luontoismuotoiset tulonsiirrot elintarvike-, vaate-, huopa-, lääke- ym. lahjoituksina jaettavaksi kotimaisille ja ulkomaisille kotitalouksille. Tätä käsittelytapaa sovelletaan kulutustavaroihin, koska suuret lahjoitukset (muina kuin rahoitusvaroina käsiteltävät arvoesineet) kirjataan muihin pääomansiirtoihin (D.99) (katso kohta 4.165.e).

Tulonsiirtoihin ei kirjata tarpeettomina pidettyjä tai käytettyjä tavaroita, joita kotitaloudet lahjoittavat;

c) julkisyhteisöjen tuet ja avustukset, paitsi tiettyjen pääomamenojen rahoittamiseen tarkoitetut tulonsiirrot, jotka luetaan investointiavustuksiin.

Tulonsiirtoihin KPVTY:ille ei lueta jäsenmaksuja tai jäsenosuuksia yrityksiä palveleville voittoa tavoittelemattomille markkinayhteisöille, kuten kauppakamareille tai elinkeinojärjestöille, vaan niitä käsitellään maksuina suoritetuista palveluista.

4.127 Kirjausajankohta: tulonsiirrot KPVTY:ille kirjataan sinä ajankohtana, jona ne tehdään.

4.128 Tulonsiirrot KPVTY:ille kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä kotimaisten tulonsiirtoja maksavien sektoreiden tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä;

c) resursseina KPVTY-sektorin tulojen uudelleenjaon tilillä.

Kotitalouksien väliset tulonsiirrot (D.752)

4.129 Määritelmä:	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot koostuvat kaikista kotimaisten kotitalouksien muille kotimaisille tai ulkomaisille kotitalouksille suorittamista tai niiltä saamista rahamääräisistä tai luontoismuotoisista tulonsiirroista. Erityisesti näihin sisältyvät maasta muuttaneiden tai ulkomaille pysyvästi asettuneiden (tai ulkomailla vähintään vuoden ajan työskentelevien) työntekijöiden rahalähetykset heidän lähtömaassa asuville perheenjäsenilleen tai vanhempien rahalähetykset lapsilleen toiselle paikkakunnalle.

4.130 Kotitalouksien välisten tulonsiirtojen kirjausajankohta: kirjataan ajankohtana, jolloin tulonsiirrot tehdään.

4.131 Kotitalouksien väliset tulonsiirrot kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä ja resursseina kotitalouksien tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) käyttönä ja resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

Muut sekalaiset tulonsiirrot (D.759)

Sakot ja uhkasakot

4.132 Määritelmä:	Oikeusistuimien ja oikeusistuinten tapaisten elinten institutionaalisille yksiköille määräämiä sakkoja ja uhkasakkoja käsitellään pakollisina tulonsiirtoina.

4.133 Muihin sekalaisiin tulonsiirtoihin (D.759) ei sisällytetä seuraavia:

a) veronmaksun kiertämisestä tai myöhästymisestä johtuvia veroviranomaisten määräämiä sakkoja ja uhkasakkoja, joita ei voida erottaa itse veroista ja jotka luokitellaan edelleen veroiksi;

b) lupien hankintamaksuja, jotka ovat joko veroja tai maksuja julkisyhteisöjen suorittamista palveluista.

4.134 Kirjausajankohta: sakot ja uhkasakot kirjataan ajankohtana, jolloin maksuvelvollisuus syntyy.

Arpajaiset ja uhkapeli

4.135 Määritelmä:	Arpalipuista maksetut summat tai uhkapeliin pannut summat koostuvat kahdesta osasta: palvelumaksun maksamisesta arpajaisia tai uhkapelejä järjestävälle yksiköllе ja jäljelle jäävästä voittajille maksettavasta tulonsiirrosta.

Palvelumaksu saattaa olla huomattava ja kattaa uhkapelipalveluiden tuotantoon kohdistuvat verot. Tulonsiirtojen katsotaan järjestelmässä tapahtuvan suoraan arpajaisiin tai uhkapeliin osallistuvien kotitalouksien välillä. Ulkomaisten kotitalouksien osallistuessa kotitaloussektorin ja ulkomaiden välillä saattaa olla merkittäviä nettotulonsiirtoja.

Kirjausajankohta: tulonsiirrot kirjataan ajankohtana, jolloin ne suoritetaan.

Korvaukset

4.136 Määritelmä:	Korvaukset koostuvat institutionaalisten yksiköiden toisille institutionaalisille yksiköille maksamista tulonsiirroista korvaukseksi henkilö- tai omaisuusvahingoista, lukuun ottamatta vahinkovakuutuskorvauksia. Korvaukset ovat pakollisia oikeusistuimen määräämiä tai oikeusistuimen ulkopuolella sovittuja vapaaehtoisia maksuja. Tämä nimike kattaa muut kuin pääomansiirroiksi luokitellut julkisyhteisöjen tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen vapaaehtoiset suoritukset korvaukseksi luonnonkatastrofien aiheuttamista vahingoista ja vaurioista.

4.137 Kirjausajankohta: korvaukset kirjataan silloin, kun ne suoritetaan (vapaaehtoiset suoritukset) tai kun ne on suoritettava (pakolliset maksut).

4.138 Muut tulonsiirtojen muodot

a) Sellaiset tulonsiirrot kotitalouksia palvelevilta voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä julkisyhteisöille, jotka eivät ole veroja;

b) sellaiset julkisyhteisöjen maksut yritykset ja yritysmäiset yhteisöt sektoriin luokitelluille julkisille yrityksille, joiden tarkoituksena on kattaa poikkeukselliset eläkemaksut;

c) julkisyhteisöjen tai kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kotimaisille tai ulkomaisille kotitalouksille maksamat matkastipendit ja apurahat;

d) julkisyhteisöjen kotitalouksille ajoittain myöntämät säästöjen bonusmaksut palkintona säästämisestä tietyn ajanjakson aikana;

e) kotitalouksien maksamat palautukset menoista, joita sosiaalialan järjestöille on kotitalouksien puolesta aiheutunut;

f) tulonsiirrot kotitalouksia palvelevilta voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä ulkomaille;

g) yhteisöjen sponsorointimaksut, ellei noita maksuja voida pitää mainos- tai muiden palveluiden ostona (esim. tulonsiirrot hyvää tarkoitusta varten tai apurahat);

h) tulonsiirrot julkisyhteisöiltä kotitalouksien kulutukseen, mikäli niitä ei kirjata sosiaalietuuksiksi;

i) keskuspankin rahalaitoksille tekemä vastinsiirto (S.122 ja S.125), joka kattaa epäsuorasti kohdennetun välituotekäytön keskuspankin tuotoksesta (katso luku 14: Välilliset rahoituspalvelut, FISIM).

4.139 Kirjausajankohta: kohdassa 4.138 luetellut muut tulonsiirrot kirjataan ajankohtana, jolloin ne suoritetaan, lukuun ottamatta julkisyhteisöille maksettuja tai niiltä saatuja tulonsiirtoja, jotka kirjataan silloin, kun ne erääntyvät.

Muut sekalaiset tulonsiirrot esiintyvät

a) resursseina ja käyttönä kaikkien sektoreiden tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) resursseina ja käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

ARVONLISÄVEROON JA BRUTTOKANSANTULOON (BKTL) PERUSTUVAT EU:N OMAT VARAT (D.76)

4.140 Määritelmä:	Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuva EU:n kolmas ja neljäs oma vara ovat kunkin jäsenvaltion Euroopan unionin toimielimille maksamia tulonsiirtoja.

Arvonlisäveroon perustuva EU:n kolmas oma vara (D.761) ja bruttokansantuloon perustuva EU:n neljäs oma vara (D.762) ovat maksuosuuksia EU:n toimielinten talousarvioon. Kunkin jäsenvaltion maksuosuus perustuu niiden alv-pohjan ja BKTL:n tasoihin.

Nimikkeeseen D.76 sisältyvät myös jäsenvaltioiden sekalaiset ei-veromuotoiset maksuosuudet Euroopan unionin laitoksille (D.763).

Kirjausajankohta: Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon perustuva EU:n kolmas ja neljäs oma vara kirjataan ajankohtana, jona ne erääntyvät maksettaviksi.

Alv- ja BKTL-perusteiset kolmas ja neljäs oma vara kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä julkisyhteisöjen tulojen uudelleenjaon tilillä;

b) resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä.

ELÄKEOIKEUKSIEN MUUTOKSEN OIKAISU (D.8)

4.141 Määritelmä:	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu (D.8) tarvitaan, jotta kotitalouksien säästössä näkyisi se eläkeoikeuksien muutos, joka on kotitalouksien määrätty saatava. Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu saadaan tulojen uudelleenjaon tilillä sosiaaliturvamaksuina kirjatuista vakuutusmaksuista.

4.142 Koska kotitalouksien katsotaan tilinpitojärjestelmän rahoitustileillä ja taseissa omistavan eläkeoikeudet, tarvitaan oikaisuerä sen varmistamiseksi, että kaikki eläketuloja suuremmat eläkemaksut eivät vaikuta kotitalouksien säästöön.

Tämän vaikutuksen tasaamiseksi lasketaan oikaisuerä seuraavasti:

	eläkejärjestelmiin maksettavien todellisten ja laskennallisten sosiaaliturvamaksujen kokonaisarvo
plus	eläkejärjestelmien edunsaajien omaisuustuloista maksettavien vakuutusmaksutäydennysten kokonaisarvo
miinus	palvelumaksujen arvo
miinus	eläkejärjestelmien sosiaalivakuutusetuuksina maksamien eläkkeiden kokonaisarvo
ja saatu oikaisuerä lisätään tulonkäyttötilillä kotitalouksien käytössä olevaan tuloon tai oikaistuun käytettävissä olevaan tuloon ennen kuin päädytään säästöön.	

Tällä tavoin kotitalouksien säästö on sama kuin se olisi, jos eläkemaksuja ja eläketuloja ei olisi kirjattu tulonsiirtoina tulojen uudelleenjaon tilille. Tämä oikaisuerä on välttämätön kotitalouksien säästön sovittamiseksi kotitalouksien eläkeoikeuksien muutokseen, joka on kirjattu järjestelmän rahoitustilille. Eläkkeiden maksamisesta vastaavien yksiköiden tulonkäyttötilillä tarvitaan luonnollisesti vastakkaiset oikaisut.

4.143 Kirjausajankohta: oikaisu kirjataan niiden taloustoimien ajankohdan mukaan, joista se koostuu.

4.144 Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu kirjataan seuraavasti:

a) käyttönä niiden sektoreiden tulonkäyttötilillä, joihin eläkkeiden maksamisesta vastaavat yksiköt on luokiteltu;

b) käyttönä ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten laitosten osalta);

c) resursseina kotitaloussektorin tulonkäyttötilillä;

d) resursseina ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilillä (ulkomaisten kotitalouksien osalta).

PÄÄOMANSIIRROT (D.9)

4.145 Määritelmä:	Pääomansiirtojen edellytyksenä on, että niihin sisältyy vähintään yhden taloustoimen osapuolen varan tai varojen hankintaa tai vähennystä. Riippumatta siitä, suoritetaanko pääomansiirrot rahamääräisinä vai luontoismuotoisina, ne johtavat vastaavaan muutokseen yhden tai molempien taloustoimen osapuolien taseissa esitetyissä rahoitus- tai muissa kuin rahoitusvaroissa.

4.146 Luontoismuotoinen pääomansiirto koostuu vastikkeettomasta (muun kuin varastojen ja rahamääräisten) varojen omistuksen siirtymisestä tai velkojan suorittamasta velan peruuttamisesta.

Rahamääräinen pääomansiirto koostuu sellaisesta siirrosta, jonka ensimmäinen osapuoli on rahoittanut vähentämällä varoja (muita kuin varastoja) tai jonka toisen osapuolen odotetaan tai vaaditaan käyttävän varojen (muiden kuin varastojen) hankintaan. Toinen osapuoli, saaja, on velvoitettu käyttämään rahaa varojen hankintaan ehtona tulonsiirron suorittamiselle.

Muun kuin rahoitusvaran siirtoarvo arvotetaan estimoituun hintaan, jolla kyseinen uusi tai käytetty vara voitaisiin myydä markkinoilla, lisättynä mahdolliset kuljetus-, asennus- tai muut luovuttajalle koituvat omistajuuden siirtoon liittyvät kustannukset, lukuun ottamatta kuitenkaan mitään vastaavia vastaanottajalle koituneita maksuja. Rahoitusvarojen siirrot arvotetaan samalla tavalla kuin muut rahoitusvarojen tai velkojen hankinnat tai luovutukset.

4.147 Pääomansiirrot sisältävät pääomaverot (D.91), investointiavustukset (D.92) ja muut pääomansiirrot (D.99).

PÄÄOMAVEROT (D.91)

4.148 Määritelmä:	Pääomaverot (D.91) koostuvat veroista, joita peritään epäsäännöllisin väliajoin ja erittäin harvoin institutionaalisten yksiköiden omistamien varojen tai nettovarallisuuden arvoista tai institutionaalisten yksiköiden välillä siirrettyjen varojen arvoista testamenttilahjoitusten, henkilöiden välisten lahjojen tai muiden siirtojen johdosta.

4.149 Pääomaveroihin luetaan seuraavat:

a) verot pääomansiirroista: perintöverot tai henkilöiden välisten lahjojen verot, jotka kannetaan edunsaajien pääomasta. Varojen myynnin veroja ei lasketa mukaan;

b) pääomaverot: satunnaiset ja poikkeukselliset institutionaalisten yksiköiden omistamia varoja ja nettovarallisuutta koskevat verot. Näihin sisältyvät maanparannusverot, toisin sanoen maatalousmaan arvonnousun verot sen seurauksena, että maahan on myönnetty kaavoituslupa maan muuttamiseksi kaupalliseen tai asumiskäyttöön.

Pääomavoitoista perittäviä veroja ei kirjata pääomaveroina vaan tulo-, varallisuus- ym. juoksevina veroina.

4.150 Tileille kirjatut verot saadaan kahdesta lähteestä: verotuksessa tai veroilmoituksilla todennetuista määristä taikka saaduista maksuista.

a) Jos perustana käytetään verotuksessa todentamista tai veroilmoituksia, määrät oikaistaan kertoimella, joka heijastaa verotuksessa todennettuja ja ilmoitettuja mutta perimättä jääneitä määriä. Vaihtoehtoisesti kirjataan mainitun oikaisun suuruinen pääomansiirto asianomaisille sektoreille. Kertoimet arvioidaan verotuksessa todennetuista ja ilmoitetuista mutta perimättä jääneistä määristä saatujen kokemusten ja niitä koskevien nykyhetken odotusten perusteella. Eri verolajeille on omat kertoimensa;

b) Jos perustana käytetään saatuja maksuja, ne jaksotetaan siten, että maksu tuloutetaan verovelvollisuuden synnyttävän toimen ajankohtana, tai jos ajankohtaa ei tiedetä, hetkenä jolloin vero määrättiin. Tämä mukautus perustuu toimen (tai veron määräämisen) ja veronmaksun väliseen keskimääräiseen aikaeroon.

4.151 Pääomaverot kirjataan seuraavasti:

a) velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina (–) niiden sektoreiden pääomatilillä, joihin veronmaksajat luokitellaan;

b) velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina (+) julkisyhteisöjen pääomatilillä;

c) velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina ulkomaan pääomatilillä.

INVESTOINTIAVUSTUKSET (D.92)

4.152 Määritelmä:	Investointiavustukset (D.92) koostuvat julkisyhteisöjen tai ulkomaiden rahamääräisistä tai luontoismuotoisista pääomansiirroista muille kotimaisille tai ulkomaisille institutionaalisille yksiköille näiden kiinteiden varojen hankintakustannusten rahoittamiseksi kokonaisuudessaan tai osittain.

Ulkomaiden suorittamiin investointiavustuksiin sisältyvät Euroopan unionin toimielinten suoraan maksamat investointiavustukset (esim. Euroopan maatalouden tukirahastosta ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta tehdyt siirrot).

4.153 Luontoismuotoiset investointiavustukset koostuvat julkisyhteisöjen suorittamista liikennekaluston, koneiden ja muiden laitteiden siirroista muille kotimaisille tai ulkomaisille talousyksiköille ja myös rakennusten ja muiden rakenteiden suorasta hankkimisesta kotimaisille tai ulkomaisille talousyksiköille.

4.154 Julkisyhteisöjen pääomanmuodostuksen arvo muiden talouden sektoreiden hyväksi kirjataan investointiavustuksina aina, kun edunsaaja on yksilöitävissä ja kun siitä tulee pääoman omistaja. Sellaisissa tapauksissa pääomanmuodostus kirjataan varojen muutoksena edunsaajan pääomatilille ja se rahoitetaan investointiavustuksella, joka kirjataan velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina samalle tilille.

4.155 Investointiavustukset (D.92) sisältävät sekä kertasuoritteisia maksuja, jotka on tarkoitettu pääoman muodostuksen rahoittamiseen saman tilinpitojakson aikana, sekä osamaksueriä

aikaisempana tilinpitojaksona tapahtuneesta pääomanmuodostuksesta. Niitä osia julkisyhteisöjen yrityksille suorittamista vuosittaisista maksuista, jotka ovat yritysten pääoman muodostusta varten ottamien velkojen kuoletusta, käsitellään investointiavustuksina.

4.156 Julkisyhteisöjen myöntämiä korkoavustuksia ei lueta mukaan investointiavustuksiin. Se, että julkisyhteisöt ottavat vastuulleen osan koronmaksuista, on jakotaloustoimi. Kuitenkin kun avustus palvelee kahta päämäärää – otetun velan kuoletuksen rahoitusta ja lainapääoman koron maksamista – ja kun ei ole mahdollista erottaa näitä kahta osaa toisistaan, koko avustusta käsitellään tileillä investointiavustuksena.

4.157 Investointiavustuksiin yritysten ja yritysmäisten yhteisöjen sektorille sisältyvät yksityisille yrityksille myönnettyjen avustusten lisäksi pääoma-avustukset sellaisille julkisille yrityksille, joita pidetään institutionaalisina yksiköinä, edellyttäen, että avustuksen myöntävä julkisen hallinnon yksikkö ei säilytä saatavaa julkiselta yritykseltä.

4.158 Investointiavustukset kotitaloussektorille sisältävät kalusto- ja ajanmukaistamisavustuksia muulle liiketoiminnalle kuin yhtiöille ja yhtiömäisille yrityksille sekä avustuksia kotitalouksille asuntojen rakentamista, ostamista ja parannuksia varten.

4.159 Investointiavustukset julkisyhteisöille sisältävät julkisyhteisöjen alasektoreille pääoman muodostuksen rahoittamista varten suorittamat maksut (paitsi korkoavustukset). Investointiavustukset julkisyhteisöjen sisällä ovat julkisyhteisöt-sektorin sisäisiä virtoja eivätkä ne esiinny koko sektoria koskevalla sulautetulla tilillä. Julkisyhteisöjen sisäisiä investointiavustuksia ovat esimerkiksi sellaiset valtionhallinnon tulonsiirrot paikallishallinnolle, joiden nimenomaisena tarkoituksena on paikallishallinnon kiinteän pääoman bruttomuodostuksen rahoittaminen. Erilaisia määrittelemättömiä tarkoituksia varten tarkoitetut siirrot kirjataan julkisyhteisöjen sisäisinä tulonsiirtoina, vaikka niitä käytettäisiinkin kattamaan pääoman muodostusmenoja.

4.160 Investointiavustukset voittoa tavoittelemattomille yhteisöille julkisyhteisöiltä ja ulkomailta erotetaan tulonsiirroista käyttämällä kohdassa 4.159 vahvistettuja kriteerejä.

4.161 Investointiavustukset ulkomaille rajoitetaan siirtoihin, joiden nimenomaisena tarkoituksena on ulkomaisten talousyksiköiden pääoman muodostuksen rahoittaminen. Niihin sisältyvät esim. vastikkeettomat siirrot siltojen, teiden, tehtaiden, sairaaloiden tai koulujen rakentamiseksi kehitysmaissa tai rakennusten rakentamiseksi kansainvälisille järjestöille. Ne saattavat muodostua osamaksueristä tilinpitojakson aikana sekä yksittäisistä maksuista. Tämä nimike kattaa myös kiinteiden pääomatavaroiden toimittamisen ilmaiseksi tai alennettuun hintaan.

4.162 Kirjausajankohta: rahamääräiset investointiavustukset kirjataan silloin, kun maksu on suoritettava. Luontoismuotoiset investointiavustukset kirjataan silloin, kun varojen omistus siirtyy.

4.163 Investointiavustukset kirjataan seuraavasti:

a) velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina (–) julkisyhteisöjen pääomatilillä;

b) velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina (+) saajasektoreiden pääomatilillä;

c) velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina ulkomaan pääomatilillä.

MUUT PÄÄOMANSIIRROT (D.99)

4.164 Määritelmä:	Muut pääomansiirrot (D.99) kattaa muut sellaiset siirrot kuin investointiavustukset ja pääomaverot, jotka eivät itsessään uudelleenjaa tuloja vaan jakavat uudelleen säästöä tai varallisuutta talouden eri sektoreiden ja alasektoreiden tai ulkomaiden välillä. Ne voidaan suorittaa rahamääräisinä tai luontoismuotoisina (velan siirtäminen tai peruuttaminen), ja ne vastaavat vapaaehtoisia varallisuuden siirtoja.

4.165 Muut pääomansiirrot sisältävät seuraavat taloustoimet:

a) julkisyhteisöjen tai ulkomaiden maksut sotatoimien, muiden poliittisten tapahtumien tai luonnonkatastrofien (tulvat ym.) tuhoamien tai vaurioittamien tavaroiden omistajille;

b) siirrot julkisyhteisöiltä yrityksille tai yhtiömäisille yrityksille usean tilivuoden aikana kertyneiden tappioiden tai yrityksen valvonnan piiriin kuulumattomien syiden aiheuttamien poikkeuksellisten tappioiden kattamiseksi (myös pääomanlisäykset);

c) julkisyhteisöjen alasektoreiden väliset siirrot, joiden tarkoituksena on kattaa odottamattomia menoja tai kertyneitä vajeita. Nämä siirrot julkisyhteisöjen alasektoreiden välillä ovat julkisyhteisöt-sektorin sisäisiä virtoja eikä niitä esiinny koko sektoria kuvaavalla sulautetulla tilillä;

d) julkisyhteisöjen kotitalouksille myöntämät satunnaiset bonusmaksut palkintona usean vuoden aikana suoritetuista säästöistä;

e) testamentit, suuret henkilöiden väliset lahjoitukset ja eri sektoreihin kuuluvien yksiköiden väliset lahjoitukset, mukaan lukien testamentit tai suuret lahjoitukset voittoa tavoittelemattomille yhteisöille. Tällaisia lahjoituksia voittoa tavoittelemattomille yhteisöille ovat esimerkiksi lahjat yliopistoille yliopiston laitosten ja asuntoloiden, kirjastojen, laboratorioiden jne. rakennuskustannusten kattamiseksi;

f) vastintaloustoimi velkojen peruuttamiselle, joka tehdään eri sektoreihin tai alasektoreihin kuuluvien institutionaalisten yksiköiden keskinäisellä sopimuksella (esim. julkisyhteisö peruuttaa sille velkaa olevan ulkomaan velan; maksut takuiden täyttämiseksi, mikä vapauttaa velan laiminlyöneet velalliset velvoitteestaan – lukuun ottamatta julkisyhteisöjen sektorille maksettavien verojen ja sosiaaliturvamaksujen erityistapausta (katso 4.165.j). Sellaisia yhteiseen sopimukseen perustuvia peruuttamisia käsitellään arvoltaan yhtä suurena pääomansiirtona velkojalta velalliselle kuin maksettavaksi erääntynyt velka oli peruutushetkellä. Velan siirtämisen ja muiden vastaavien taloustoimien vastintaloustoimet (muiden takausvastuiden kuin standarditakausvastuiden toteutuminen tai velan uudelleenjärjestely, kun osa velasta on kuoletettu tai siirretty), ovat samoin pääomansiirtoja. Seuraavia ei kuitenkaan lasketa mukaan:

   1) yritysmäisen yhteisön omistajan luopuminen saamisistaan yhteisöltä tai yhteisön velkojen siirtäminen itselleen. Tämä tapaus käsitellään osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin kohdistuvana taloustoimena (F.5);

2) julkisyhteisön tekemä julkisen yrityksen velan peruuttaminen ja siirtäminen itselleen, kun tämä yritys lakkaa olemasta tilinpitojärjestelmään luettava institutionaalinen yksikkö. Tämä tapaus kirjataan varojen volyymin muiden muutosten tilille (K.5);

3) julkisyhteisöjen tekemä julkisen yrityksen velan peruuttaminen ja siirtäminen itselleen osana lyhyen ajan sisällä tapahtuvaa yksityistämisprosessia. Tämä tapaus käsitellään osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin kohdistuvana taloustoimena (F.5).

Velan poistaminen taseesta ei ole institutionaalisten yksiköiden välinen taloustoimi eikä sitä sen vuoksi kirjata pääomatilille eikä rahoitustilille. Jos velkoja päättää sellaisesta velan poistamisesta, se kirjataan velkojan ja velallisen varojen volyymin muiden muutosten tileille. Luottotappiovarauksia pidetään institutionaalisen tuottajayksikön sisäisinä kirjanpitokirjauksina eikä niitä kirjata, lukuun ottamatta järjestämättömistä lainoista aiheutuvia odotettuja tappioita, jotka kirjataan taseessa lisätietoerinä. Velallisen yksipuolinen velan kieltäminen ei myöskään ole taloustoimi eikä sitä kirjata.

g) se osa realisoiduista pääomavoitoista (tai tappioista), joka uudelleen jaetaan toiselle sektorille, kuten vakuutusyhtiöiden kotitalouksille jakamat pääomavoitot. Yksityistämistoimenpiteitä koskevat julkisyhteisöille epäsuoraan tehtyjen (esimerkiksi hallintayhtiön kautta) tulonsiirtojen vastintaloustoimet kirjataan kuitenkin osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin kohdistuvina rahoitustaloustoimina (F.5) eivätkä ne sen vuoksi vaikuta julkisyhteisöjen nettoluotonantoon/ottoon;

h) suuret maksut sellaisten vahinkojen tai vaurioiden korvaamiseksi, joita vakuutukset eivät kata (lukuun ottamatta kohdassa a kuvattuja julkisyhteisöjen ja ulkomaiden suorittamia maksuja). Maksut ovat oikeusistuinten määräämiä tai oikeusistuinten ulkopuolella sovittuja. Niitä ovat esimerkiksi suurten räjähdysten, öljyvuotojen, lääkkeiden sivuvaikutusten jne. aiheuttamien vahinkojen korvaukset;

i) työnantajien (julkisyhteisöt mukaan luettuina) tai julkisyhteisöjen (osana sosiaalista tehtäväänsä) suorittamat poikkeukselliset maksut sosiaalivakuutusrahastoihin, jos nämä maksut on tarkoitettu lisäämään näiden rahastojen vakuutusvarantoja. Siihen liittyvä oikaisu sosiaalivakuutusrahastoilta kotitalouksille kirjataan myös muina pääomansiirtoina (D.99);

j) kun julkisyhteisöjen sektorille maksettavat verot ja sosiaaliturvamaksut kirjataan verotuksessa todentamisen ja veroilmoitusten perusteella, todennäköisesti perimättä jäävän osan vaikutus poistetaan samalla tilinpitokaudella. Tämä suoritetaan kirjaamalla julkisyhteisöjen ja asianomaisten sektorien välinen muu pääomansiirto (D.99) tunnuksen D.995 alaisena kirjauksena. Tämä virta D.995 jaetaan edelleen kyseisille veroille ja sosiaaliturvamaksuille annettujen tunnusten mukaisesti;

k) luonnonkatastrofista johtuvat vakuutussuoritukset: katastrofin tapahduttua siihen liittyvien korvausten kokonaismäärä kirjataan vakuutusalan ilmoituksen mukaisesti pääomansiirroksi vakuutuslaitoksilta vakuutuksenottajille. Jos vakuutusala ei pysty antamaan tietoja katastrofiin liittyvistä korvauksista, kyseisten korvausten määrä estimoidaan todellisten korvausten ja oikaistujen korvausten erotukseksi ajanjaksona, jona katastrofi tapahtui.

l) kollektiivisesti perustetut varat, joiden huoltamisen julkisyhteisöt ovat sittemmin ottaneet vastuulleen.

4.166 Kirjausajankohta määritetään seuraavasti:

a) muut rahamääräiset pääomansiirrot kirjataan, kun maksu on suoritettava;

b) muut luontoismuotoiset pääomansiirrot kirjataan, kun varan omistus siirretään tai velkoja antaa velan anteeksi.

4.167 Muut pääomansiirrot esitetään velkojen ja nettovarallisuuden muutoksina sektoreiden ja ulkomaan pääomatileillä.

LIITE: Työsuhdeoptiot

4.168 Erityistä luontoismuotoista tuloa, joka syntyy siten, että työnantaja antaa palkansaajalle mahdollisuuden ostaa yrityksen osakkeita (osuuksia) tiettyyn hintaan jonain myöhempänä ajankohtana. Työsuhdeoptiot ovat samankaltaisia kuin rahoitusjohdannaiset, ja palkansaaja voi päättää jättää option lunastamatta joko siksi, että osakkeen hinta on nyt alempi kuin hinta, jolla option voi lunastaa, tai koska hän on lähtenyt kyseisen työnantajan palveluksesta ja siten menettänyt optionsa.

4.169 Yleensä työnantaja ilmoittaa palkansaajilleen päätöksestä tarjota optioita tiettyyn hintaan (lunastushintaan) tietyn ajan kuluttua ja tietyin edellytyksin (voidaan esimerkiksi edellyttää, että palkansaaja on yhä kyseisen työnantajan palveluksessa, tai sitoa optio yrityksen tulokseen). Työsuhdeoption kirjausajankohta kansantalouden tilinpidossa on määritettävä huolellisesti. Myöntämispäivä on päivä, jona optio annetaan palkansaajalle, oikeuden syntymispäivä on aikaisin mahdollinen päivä, jona option voi lunastaa, ja lunastuspäivä on päivä, jona optio todellisuudessa lunastetaan (tai se raukeaa).

4.170 Kansainvälisen tilinpäätösstandardilautakunnan (IASB) tilinpäätössuositusten mukaan yritys määrittää optioiden myöntämispäivän käyvän arvon siten, että kyseisten osakkeiden senhetkinen lunastushinta kerrotaan niiden optioiden lukumäärällä, joiden odotetaan olevan lunastettavissa oikeuden syntymispäivänä ja jaetaan niiden palvelusvuosien lukumäärällä, joiden odotetaan täyttyvän oikeuden syntymispäivään mennessä.

4.171 Jos ei ole mahdollista tehdä markkinahintahavaintoja eikä edellä kuvailtujen suositusten mukaista arviota, EKT:ssa optioiden arvo voidaan estimoida optionhinnoittelumallilla. Tällaisten mallien tarkoituksena on estimoida kaksi option arvoon sisältyvää tekijää. Ensimmäinen niistä on ennuste siitä, minkä verran kyseisten osakkeiden markkina-arvo ylittää lunastushinnan oikeuden syntymispäivänä. Toisen tekijän avulla voidaan ottaa huomioon odotettu hinnannousu oikeuden syntymispäivän ja lunastuspäivän välillä.

4.172 Ennen option lunastamista työnantajan ja palkansaajan välinen järjestely on luonteeltaan rahoitusjohdannaisen kaltainen ja sellaisena se esitetäänkin kummankin osapuolen rahoitustileillä.

4.173 Työsuhdeoption arvo estimoidaan myöntämispäivänä. Tämä summa on sisällytettävä palkansaajakorvauksiin jakaantuneena myöntämispäivän ja oikeuden syntymispäivän väliselle ajalle. Jos se ei ole mahdollista, option arvo on kirjattava oikeuden syntymispäivänä.

4.174 Työsuhdeoptioiden hallinnointikustannukset maksaa työnantaja, ja niitä käsitellään välituotekäyttönä samoin kuin kaikkia muita palkansaajakorvauksiin liittyviä hallinnollisia toimia.

4.175 Vaikka option arvoa käsitelläänkin tulona, työsuhdeoptioihin ei liity sijoitustuloa.

4.176 Rahoitustilillä kotitalouksien työsuhdeoptioiden hankkiminen täsmää vastaavan palkansaajakorvausten osan ja vastaavan työnantajan velan kanssa.

4.177 Periaatteessa kaikkia myöntämispäivän ja oikeuden syntymispäivän välisenä aikana syntyneitä arvon muutoksia on käsiteltävä osana palkansaajakorvauksia, kun taas oikeuden syntymispäivän ja lunastuspäivän välillä syntyneitä arvonmuutoksia käsitellään hallussapitovoittoina tai -tappioina eikä palkansaajakorvauksina. Käytännössä on hyvin epätodennäköistä, että arvioita työnantajille työsuhdeoptioista koituvista kustannuksista tarkistetaan oikeuden syntymispäivän ja lunastuspäivän välillä. Näin ollen käytännön syistä oikeuden syntymispäivän ja lunastuspäivän välillä syntynyttä koko muutosta on käsiteltävä hallussapitovoittona tai -tappiona. Lunastushinnan ylittävä osakkeen hinnan arvonnousu on hallussapitovoitto palkansaajalle ja hallussapitotappio työnantajalle – ja päinvastoin.

4.178 Kun työsuhdeoptio lunastetaan, kyseinen taseen erä häviää ja sen tilalle tulee hankittujen osakkeiden arvo. Tämä luokitusmuutos tapahtuu taloustoimien välityksellä rahoitustilillä eikä varojen volyymin muiden muutosten tilillä.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 05

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 5: RAHOITUSTALOUSTOIMET

Määritelmä

5.01 Rahoitustaloustoimet (F) ovat rahoitusvaroihin (AF) ja velkoihin kohdistuvia taloustoimia kotimaisten institutionaalisten yksiköiden välillä ja kotimaisten ja ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden välillä.

5.02 Institutionaalisten yksiköiden välisessä rahoitustaloustoimessa luodaan tai poistetaan rahoitusvarallisuuserä sekä samanaikaisesti sen vastinkirjauksena oleva velka tai rahoitusvarallisuuserän omistus vaihtuu tai syntyy vastuusitoumus.

YLEISPIIRTEET

Rahoitusvarat, rahoitussaamiset ja velat

Määritelmä

5.03 Rahoitusvarat koostuvat rahoitussaamisista, osuuksista ja monetaarisen kullan kultakomponentista.

5.04 Rahoitusvarat ovat arvon säilyttäjiä, joiden hallussapidosta tai käytöstä tietyn ajanjakson aikana koituu hyötyä niiden taloudelliselle omistajalle. Niiden mukana arvo siirtyy tilinpitojaksolta toiselle. Hyöty syntyy käyttämällä maksuvälineitä, jotka ovat tyypillisesti käteisrahaa (AF.21) ja siirtokelpoisia talletuksia (AF.22).

Määritelmä

5.05 Rahoitussaaminen oikeuttaa velkojan saamaan velalliselta maksun tai sarjan maksuja.

Rahoitussaamiset ovat rahoitusvaroja, joiden vastineena on velkoja. Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet (AF.5) käsitellään rahoitusvaroina, joiden vastineena on samansuuruinen velka, vaikka omistajan saaminen yhtiöltä ei ole kiinteä rahamäärä.

Määritelmä

5.06 Velat syntyvät, kun velallinen on velvollinen suorittamaan maksun tai sarjan maksuja velkojalle.

5.07 Rahaviranomaisten hallussa varantovarana oleva monetaarisen kullan kultakomponentti käsitellään rahoitusvarana, vaikka haltijalla ei ole saamisia muilta nimetyiltä yksiköiltä. Kultakomponentin vastineena ei ole velkoja.

Ehdolliset varat ja velat

Määritelmä

5.08 Ehdolliset varat ja velat ovat sopimuksia, joiden nojalla yksi osapuoli on velvollinen suorittamaan maksun tai sarjan maksuja toiselle yksikölle ainoastaan tiettyjen edellytysten täyttyessä.

Ehdollisista varoista ja veloista ei seuraa ehdottomia velvoitteita, joten ne eivät ole rahoitusvaroja tai velkoja.

5.09 Ehdolliset varat ja velat käsittävät

a) kolmannen osapuolen antamat kertaluonteiset takaukset, sillä maksu on suoritettava ainoastaan, jos velallinen laiminlyö velvoitteensa;

b) lainasitoumukset, joissa taataan varojen saatavuus, mutta rahoitusvara syntyy vasta, kun varat tosiasiallisesti siirretään;

c) remburssit, jotka sisältävät lupauksen maksun suorittamisesta, kun tietyt sopimuksessa määritellyt asiakirjat esitetään;

d) limiittiluotot, jotka ovat sopimuksia siitä, että määrätylle asiakkaalle myönnetään määrätyn suuruinen laina;

e) rahoitusohjelmien merkintäsitoumukset (note issuance facilities – NIF), joilla taataan, että mahdollinen velallinen voi myydä lyhytaikaisia velkapapereita eli sijoitustodistuksia ja että sitoumuksen antava pankki merkitsee mahdolliset myymättä jääneet sijoitustodistukset tai suorittaa vastaavat maksut; ja

f) rahastoimattomiin julkisyhteisöjen etuusperusteisiin eläkejärjestelmiin tai sosiaaliturvan eläkerahastoihin kuuluvat eläkevastuut. Nämä eläkevastuut kirjataan sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmiä koskevaan lisätaulukkoon ydintilien sijasta.

5.10 Ehdolliset varat ja velat eivät sisällä

a) vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuita (AF.6) koskevia varauksia; ja

b) johdannaisia (AF.7), kun sopimuksella joko käydään kauppaa markkinoilla ja niille siten voidaan määritellä markkina-arvo tai jos ne voidaan korvata vastakkaisella sopimuksella.

5.11 Vaikka ehdollisia varoja ja velkoja ei kirjata tileihin, niillä on merkitystä politiikan suunnittelun ja analyysien kannalta, joten niistä on kerättävä tiedot, jotka esitetään lisätiedoissa. Vaikka ehdollisista varoista ja veloista suoritettavat maksut eivät välttämättä toteudu, niiden huomattava osuus voi olla merkkinä ehdollisia varoja ja velkoja tarjoavien yksiköiden liiallisesta riskinotosta.

Laatikko 5.1: Takausten käsittely järjestelmässä

Määritelmä

B5.1.1. Takaukset ovat järjestelyjä, joissa takauksen antaja antaa lainanantajalle sitoumuksen siitä, että jos lainanottaja laiminlyö velvoitteensa, takauksen antaja korvaa lainanantajalle menetyksen, joka tälle muutoin aiheutuisi.

Takauksen antamisesta peritään usein maksu.

B5.1.2. Takauksia on kolmea eri tyyppiä. Tässä tarkoitetaan ainoastaan rahoitusvarojen yhteydessä annettuja takauksia, eivätkä seuraavat huomautukset koske valmistajien antamia takuita tai muita takuita. Kolme takaustyyppiä ovat seuraavat:

a) Johdannaisen, kuten luottoriskinvaihtosopimuksen (CDS), muodossa annettavat takaukset. Nämä johdannaiset perustuvat takauksen kohteena olevaan rahoitusvaraan liittyvään luottoriskiin, eivätkä ne ole yhteydessä yksittäisiin lainoihin tai velkapapereihin.

b) Standarditakaukset, joita annetaan suuria määriä yleensä suhteellisen pienille nimellissummille. Esimerkkejä ovat vientiluottotakaukset tai opintolainatakaukset. Vaikka tietyn standarditakauksen tuleminen maksettavaksi on epävarmaa, maksettavaksi tulevien takausten kokonaismäärä voidaan arvioida luotettavasti sen vuoksi, että takauksia on useita samanlaisia. Standarditakauksia käsitellään ehdollisten varojen sijasta rahoitusvaroina.

c) Kertaluonteiset takaukset, joihin liittyvää riskiä ei voida tarkkaan arvioida vertailukohdan puuttumisen vuoksi. Kertaluonteisen takauksen antaminen katsotaan ehdolliseksi varaksi tai velaksi, eikä sitä kirjata rahoitusvaroihin tai velkoihin.

Rahoitusvarojen ja velkojen luokat

5.12 Rahoitusvarat eritellään kahdeksaan luokkaan:

AF.1 Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet

AF.2 Käteisraha ja talletukset

AF.3 Velkapaperit

AF.4 Lainat

AF.5 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet

AF.6 Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut

AF.7 Johdannaiset ja työsuhdeoptiot

AF.8 Muut saamiset ja velat.

5.13 Kaikilla rahoitusvaroilla on vastineenaan velka. Poikkeuksena on rahaviranomaisten hallussa varantovarana oleva monetaarisen kullan kultakomponentti, joka luokitellaan luokkaan monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet. Velat luokitellaan siis kahdeksaan luokkaan niiden vastineena olevien saamisten tavoin edellä mainittua poikkeusta lukuun ottamatta.

5.14 Rahoitustaloustoimien luokittelu vastaa rahoitusvarojen ja velkojen luokittelua. Rahoitustaloustoimet eritellään kahdeksaan luokkaan:

F.1 Monetaariseen kultaan ja erityisiin nosto-oikeuksiin kohdistuvat taloustoimet

F.2 Käteisrahaan ja talletuksiin kohdistuvat taloustoimet

F.3 Velkapapereihin kohdistuvat taloustoimet

F.4 Lainoihin kohdistuvat taloustoimet

F.5 Osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin kohdistuvat taloustoimet

F.6 Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuisiin kohdistuvat taloustoimet

F.7 Johdannaisiin ja työsuhdeoptioihin kohdistuvat taloustoimet

F.8 Muihin saamisiin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet.

5.15 Koska rahoitusvarat ja velat vastaavat toisiaan täysin symmetrisesti, voidaan ”instrumentti”-nimityksellä viitata rahoitustaloustoimien yhteydessä sekä varat- että velat-puoleen. Tämän nimityksen käyttö ei tarkoita, että rahoitusvarojen ja velkojen kattavuutta olisi laajennettu sisällyttämällä niihin taseen ulkopuolisia eriä, joita kuvataan raha- ja rahoitustilastoinnin alalla ajoittain rahoitusinstrumenteiksi.

Taseet, rahoitustili ja muiden virtojen tili

5.16 Tietyn hetken mukaiset rahoitusvarat ja velat kirjataan taseeseen. Rahoitustaloustoimet aiheuttavat muutoksia avaus- ja päätöstaseissa. Avaavan ja päättävän taseen väliset muutokset johtuvat kuitenkin myös muista virroista, jotka eivät ole seurausta institutionaalisten yksiköiden välisestä vastavuoroisesta sopimuksesta. Muut rahoitusvaroihin ja velkoihin liittyvät virrat on jaettu toisaalta rahoitusvarojen ja velkojen uudelleenarvotukseen ja toisaalta sellaisiin rahoitusvarojen ja velkojen volyymin muutoksiin, jotka eivät johdu rahoitustaloustoimista. Uudelleenarvottamiset kirjataan uudelleenarvotustilille ja volyymin muutokset muiden volyymin muutosten tilille.

5.17 Rahoitustili on viimeinen tili taloustoimia kuvaavassa tilien kokonaisuudessa. Rahoitustilillä ei ole edelleen jollekin toiselle tilille siirrettävää tasapainottavaa erää. Rahoitustilin tasapainottava erä eli rahoitussaamisten ja velkojen nettohankintojen erotus on nettoluotonanto (+) tai nettoluotonotto (–) (B.9F).

5.18 Rahoitustilin tasapainottava erä on käsitteellisesti yhdenmukainen pääomatilin vastaavan erän kanssa. Käytännössä näiden välillä on kuitenkin eroja, koska ne lasketaan eri tilastotietojen perusteella.

Arvotus

5.19 Rahoitustaloustoimet kirjataan liiketoimen arvoon eli siihen kansallisessa valuutassa mitattuun arvoon, jossa kulloisetkin institutionaalisten yksiköiden keskinäiset saamiset ja/tai velat luodaan, maksetaan, vaihdetaan tai annetaan anteeksi, kun liiketoimia arvioidaan liiketaloudellisin perustein.

5.20 Rahoitustaloustoimet ja niiden vastineena olevat rahoitus- tai muut taloustoimet kirjataan samaan taloustoimen arvoon. Vaihtoehtoja on kolme:

a) rahoitustaloustoimi johtaa kansallisessa valuutassa tapahtuvaan maksuun: taloustoimen arvo on yhtä kuin vaihdettu määrä;

b) rahoitustaloustoimi on ulkomaisessa valuutassa tapahtuva taloustoimi, mutta vastintaloustoimi ei ole kansallisessa valuutassa tapahtuva taloustoimi: taloustoimen arvo on yhtä kuin määrä muunnettuna kansalliseen valuuttaan tapahtumahetken valuuttakurssin mukaan; ja

c) rahoitustaloustoimi ja sen vastintaloustoimi eivät kumpikaan ole käteisvaroin tai muilla maksuvälineillä tehtäviä taloustoimia: taloustoimen arvo on kyseisten rahoitussaamisten ja/tai velkojen senhetkinen markkina-arvo.

5.21 Taloustoimen arvo viittaa tiettyyn rahoitustaloustoimeen ja sen vastintaloustoimeen. Käsitteellisesti taloustoimen arvo pitää erottaa markkinoilla noteerattavasta arvosta eli puhtaasta markkinahinnasta tai mistä hyvänsä hinnasta, jonka on tarkoitus kuvata samantapaisten saamisten ja/tai velkojen hintoja. Kuitenkin jos rahoitustaloustoimen vastinkirjaus on esimerkiksi tulonsiirto, jolloin taloustoimeen ei ole alun perinkään ryhdytty puhtain liiketaloudellisin perustein, taloustoimi arvotetaan kyseisten saamisten ja/tai velkojen markkina-arvojen mukaisena.

5.22 Taloustoimen arvo ei sisällä palvelumaksuja, palkkioita, provisioita eikä muita samantapaisia maksuja taloustoimen toteutukseen liittyvistä palveluista; nämä kirjataan palvelumaksuiksi. Taloustoimen arvo ei myöskään sisällä rahoitustaloustoimiin kohdistettuja veroja, vaan ne käsitellään palveluihin kohdistettuina tuoteveroina. Kun rahoitustaloustoimeen liittyy uuden velan liikkeeseenlasku, taloustoimen arvo on yhtä kuin syntyneen velan määrä vähennettynä mahdollisesti ennakkoon maksetulla korolla. Vastaavasti velkaa kuoletettaessa taloustoimen arvon tulee olla sekä velkojalle että velalliselle yhtä kuin se määrä, jolla velka pienenee.

Netto- ja bruttokirjaus

Määritelmä

5.23 Rahoitustaloustoimien nettokirjaus tarkoittaa, että rahoitusvarojen hankinnoista on vähennetty rahoitusvarojen luovutukset ja että velkojen hankinnoista on vähennetty velkojen takaisinmaksut.

Rahoitustaloustoimet voidaan esittää nettomääräisinä kaikkien samaan luokkaan tai alaluokkaan kuuluvien rahoitusvarojen osalta niiden erilaisista ominaisuuksista, velallisista ja velkojista huolimatta.

Määritelmä

5.24 Rahoitustaloustoimien bruttokirjaus tarkoittaa, että rahoitusvarojen hankinnat ja luovutukset sekä velkojen hankinnat ja takaisinmaksut kirjataan erikseen.

Rahoitustaloustoimien bruttokirjauksessa nettoluotonannon ja nettoluotonoton määrät ovat samat kuin nettokirjauksessa.

Rahoitustaloustoimet on kirjattava bruttomääräisinä yksityiskohtaisissa rahoitusmarkkina-analyyseissä.

Sulauttaminen

Määritelmä

5.25 Sulauttaminen tarkoittaa rahoitustilillä tiettyyn institutionaalisten yksiköiden ryhmään kuuluvien yksiköiden välisten rahoitusvaroihin kohdistuvien taloustoimien eliminoimista.

Sulauttaminen voidaan toteuttaa koko kansantalouden, institutionaalisten sektoreiden tai alasektoreiden tasolla. Ulkomaiden rahoitustili on määritelmällisesti sulautettu, sillä järjestelmässä kirjataan ainoastaan ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden ja kotimaisten institutionaalisten yksiköiden väliset taloustoimet.

5.26 Erilaisia analyyseja varten tehdään eritasoista sulauttamista. Koko kansantalouden rahoitustilin sulauttamisessa korostuvat esimerkiksi kansantalouden rahoitustaloustoimet ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden kanssa, sillä kaikki kotimaisten institutionaalisten yksiköiden väliset rahoitustaloustoimet nettoutetaan sulauttamisen yhteydessä. Sektoritason sulauttamisen ansiosta saadaan kokonaiskuva nettolainanantaja- ja nettolainanottajasektoreiden välisistä rahoitustaloustoimista. Rahoituslaitosten alasektoritasolla tapahtuva sulauttaminen voi tuottaa huomattavasti yksityiskohtaisempaa tietoa rahoituksen välityksestä, ja sen avulla voidaan esimerkiksi erotella toisistaan rahalaitosten ja muiden rahoituslaitosten väliset taloustoimet sekä rahalaitosten ja muiden kotimaisten sektorien ja ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden väliset taloustoimet. Alasektoritasolla toteutettavasta sulauttamisesta voi olla hyötyä myös julkisyhteisöjen sektorilla, sillä silloin saadaan esille julkishallinnon eri tasojen väliset taloustoimet.

5.27 Järjestelmässä tehtäviä tilinpitokirjauksia ei säännönmukaisesti sulauteta, sillä sulautettu rahoitustili edellyttää tietoja institutionaalisten yksiköiden vastineryhmittymistä. Tämä edellyttää rahoitustaloustoimien erittelyä vastinsektoreittain. Esimerkiksi julkisyhteisöjen sulautettujen velkojen laadinta vaatii, että julkisyhteisöjen velkojen osalta voidaan erottaa julkisyhteisöt ja muut institutionaaliset yksiköt toisistaan.

Nettoutus

Määritelmä

5.28 Nettoutus tarkoittaa yhden institutionaalisen yksikön tasolla tapahtuvaa sulauttamista, jossa saman taloustoimen osalta tilien molempien puolien kirjaukset kumotaan toisillaan. Nettoutusta on vältettävä, ja sitä olisi käytettävä vain silloin, kun lähdetiedot ovat puutteelliset.

5.29 Nettoutusasteita on useita, sillä velkoihin kohdistuvat taloustoimet voidaan vähentää rahoitusvaroihin kohdistuvista taloustoimista saman rahoitusvaraluokan tai -alaluokan kohdalta.

5.30 Kun institutionaalisen yksikön osa hankkii saman institutionaalisen yksikön toisen osan liikkeeseen laskemia joukkovelkakirjoja, taloustoimea ei kirjata yksikön rahoitustilille yhden osan vaateen syntymisenä toiseen osaan nähden. Taloustoimi kirjataan sulautettujen varojen hankinnan sijasta velkojen takaisinmaksuna. Nämä rahoitusinstrumentit katsotaan nettoutetuiksi. Nettoutusta on vältettävä, jos

rahoitusinstrumentti on sisällytettävä sekä varoihin että velkoihin oikeudellisen esittämistavan mukaisesti.

5.31 Nettoutus voi olla välttämätöntä institutionaalisen yksikön johdannaisiin kohdistuvissa taloustoimissa, joissa saatavilla ei yleensä ole erillisiä tietoja varoihin ja velkoihin kohdistuvista taloustoimista. Nämä taloustoimet on hyvä nettouttaa, sillä johdannaisen position arvo voi muuttua niin että varasta tulee velka, kun johdannaisen perustana olevan instrumentin arvo muuttuu suhteessa sopimuksessa mainittuun hintaan.

Rahoitustaloustoimia koskevat tilinpitosäännöt

5.32 Nelinkertainen kirjaus on kirjanpitokäytäntö, jossa taloustoimen kumpikin suorittaja eli kaksi institutionaalista yksikköä kirjaa kunkin suorittamansa taloustoimen kahdesti. Esimerkiksi tavaroiden vaihtaminen käteiseen kahden yrityksen välillä johtaa taloustoimen kirjaamiseen kummankin yksikön tuotantotiliin ja rahoitustiliin. Nelinkertainen kirjauskäytäntö takaa sen, että taloustoimen suorittavat institutionaaliset yksiköt raportoivat tiedot yhtäpitävästi ja näin takaavat tilien johdonmukaisuuden.

5.33 Rahoitustaloustoimella on aina vastintaloustoimi. Tämä vastintaloustoimi on joko toinen rahoitustaloustoimi tai muu taloustoimi.

5.34 Jos taloustoimi ja sen vastinkirjaus ovat molemmat rahoitustaloustoimia, ne muuttavat rahoitussaamisten ja velkojen koostumusta ja ne voivat myös aiheuttaa muutoksia kyseessä olevien institutionaalisten yksiköiden rahoitussaamisten ja velkojen kokonaismäärissä, mutta ne eivät vaikuta nettoluotonantoon/-ottoon tai nettovarallisuuteen.

5.35 Rahoitustaloustoimen vastinkirjauksena voi olla muu taloustoimi, kuten tuotteisiin kohdistuva taloustoimi, tulonjakotaloustoimi tai taloustoimi, joka kohdistuu muihin valmistamattomiin varoihin kuin rahoitusvaroihin. Kun rahoitustaloustoimen vastinkirjaus ei ole rahoitustaloustoimi, muuttuu kyseessä olevien institutionaalisten yksiköiden nettoluotonanto/-otto.

Rahoitustaloustoimi, jonka vastinkirjaus on tulonsiirto tai pääomansiirto

5.36 Rahoitustaloustoimen vastinkirjaus voi olla tulonsiirto tai pääomansiirto. Tässä tapauksessa rahoitustaloustoimi tuo mukanaan muutoksen rahoitusvaran omistuksessa tai toisen velan siirtämisen itselle tai rahoitussaamisen ja vastinvelan yhtäaikaisen peruuttamisen tai anteeksiantamisen. Velan siirtäminen ja peruuttaminen ovat taloustoimia, jotka luokitellaan luokkaan pääomansiirrot (D.9) ja kirjataan pääomatilille.

5.37 Jos yritysmäisen yhteisön omistaja siirtää itselleen yhteisön velkoja tai luopuu saamisistaan yhteisöltä, velan siirtäminen tai peruuttaminen käsitellään osakkeisiin ja osuuksiin (F.51) kohdistuvana taloustoimena. Poikkeuksena ovat tilanteet, joissa toimen tarkoituksena on kattaa kertyneet tappiot tai poikkeuksellisen suuri tappio tai joissa kyseessä ovat jatkuvat tappiot, sillä näissä tapauksissa toimi luokitellaan muuksi taloustoimeksi eli tulonsiirroksi tai pääomansiirroksi.

5.38 Jos julkisyhteisö peruuttaa tai siirtää itselleen julkisen yrityksen velan ja yritys lakkaa olemasta tilinpitojärjestelmään luettava institutionaalinen yksikkö, pääoma- tai rahoitustilille ei kirjata mitään taloustoimia. Virtatapahtuma kirjataan varojen volyymin muiden muutosten tiliin.

5.39 Jos julkisyhteisö peruuttaa tai siirtää itselleen julkisen yrityksen velan osana lyhytkestoista yksityistämisprosessia, vastinkirjaus tehdään osakkeisiin ja osuuksiin (F.51) yksityistämistulojen yhteismäärään asti. Toisin sanoen, kun julkisyhteisö peruuttaa tai siirtää itselleen julkisen yrityksen velan, julkisyhteisön katsotaan lisäävän väliaikaisesti osuuttaan yrityksessä. Yksityistäminen tarkoittaa julkiseen yritykseen kohdistuvasta määräysvallasta vetäytymistä osakkeista ja osuuksista luopumalla. Tällaista velkojen peruuttamista tai siirtämistä seuraa julkisen yrityksen omien varojen lisäys, vaikka osakkeiden ja osuuksien emissiota ei olisikaan tehty.

5.40 Luottotappioiden aiheuttama velkojan tekemä velkojen poistaminen taseesta tai velkojen arvon alentaminen ja velallisen yksipuolisesti tekemä velan kieltäminen eivät ole taloustoimia, koska niihin ei liity institutionaalisten yksiköiden välistä keskinäiseen sopimukseen perustuvaa vuorovaikutusta. Luottotappioiden aiheuttama velkojan tekemä taseesta poisto ja arvonalennus kirjataan varojen volyymin muiden muutosten tiliin.

Rahoitustaloustoimi, jonka vastinkirjaus on omaisuustulo

5.41 Rahoitustaloustoimen vastinkirjauksena voi olla omaisuustulo.

5.42 Korot (D.41) ovat velkojien saamisia ja velallisten maksettavia tietyistä rahoitussaamisista, jotka kuuluvat vaadeluokkiin monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet, käteisraha ja talletukset (AF.2), velkapaperit (AF.3), lainat (AF.4) ja muut saamiset ja velat (AF.8).

5.43 Korko kirjataan suoriteperusteisesti siten kuin sitä kertyisi velkojalle jäljellä olevan pääoman määrästä jatkuvasti. Korkokirjauksen (D.41) vastinkirjauksena on rahoitustaloustoimi, joka tarkoittaa velkojan saamisia velalliselta. Koron kertyminen kirjataan rahoitustilille asianomaisen rahoitusinstrumentin yhteyteen. Tämän rahoitustaloustoimen seurauksena korko sijoitetaan uudelleen. Todellista koron maksamista ei kirjata koroksi (D.41) vaan käteisrahaan ja talletuksiin kohdistuvaksi taloustoimeksi (F.2) sekä vastaavan varan yhtä suureksi takaisinmaksuksi, joka vähentää velkojan nettosaamisia velalliselta.

5.44 Jos suoriteperusteisesti kertynyttä korkoa ei makseta sen eräännyttyä, korkorästit kasvavat. Koska korot kirjataan suoriteperusteisesti, korkorästit eivät muuta rahoitussaamisten ja velkojen kokonaismäärää.

5.45 Yritysten jakamiin tuloihin kuuluvat osingot (D.421), yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä (D.422), ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot (D.43) ja kotimaisten yritysten jakamattomat voitot. Uudelleensijoitettujen voittojen tapauksessa vastinkirjauksena on vastintaloustoimi, jolla omaisuustulo sijoitetaan uudelleen suoran sijoituksen kohdeyritykseen.

5.46 Osingot kirjataan sijoitustuloksi sillä hetkellä, kun osakkeita aletaan noteerata ilman osinkoa (ex-dividend). Tämä pätee myös yritystulon ottoihin yritysmäisistä yhteisöistä. Erilainen kirjaus tehdään poikkeuksellisen suurista osingoista tai

yritystulon otoista, jotka eroavat merkittävästi lähimenneisyydessä havaittujen yrityksen omistajille jakokelpoisten varojen suuruusluokasta. Tällaiset ylimääräiset varojen jaot kirjataan rahoitustilille pääoman ottoina eikä sijoitustulona.

5.47 Sijoitusrahastojen saamat omaisuustulot, joista on vähennetty osa hallinnointikustannuksista, on kirjattava omaisuustuloksi ja niille on rahoitustilillä tehtävä vastinkirjaus sijoitusrahasto-osuuksiin, vaikka kyseisiä omaisuustuloja ei olisikaan jaettu osakkaille, kunhan ne on osoitettu heille. Osakkaille osoitetut jakamattomat tulot katsotaan siis uudelleensijoitetuiksi rahastoon.

5.48 Sijoitustulo kuuluu vakuutuksenottajille (D.44), eläkeoikeuksien haltijoille ja sijoitusrahasto-osuuksien haltijoille. Vakuutuslaitoksen tai rahaston koko sijoitustulo kirjataan vakuutuksenottajille tai rahasto-osuuksien haltijoille jaetuksi määräksi riippumatta vakuutuslaitoksen, eläkerahaston tai sijoitusrahaston tosiasiassa jakamasta määrästä. Jakamatta jäänyt määrä kirjataan rahoitustiliin uudelleensijoitettuna eränä.

Kirjausajankohta

5.49 Rahoitustaloustoimet ja niiden vastintaloustoimet kirjataan samalla hetkellä.

5.50 Jos vastintaloustoimi on muu kuin rahoitustaloustoimi, molemmat kirjataan sillä hetkellä, kun kyseinen muu taloustoimi tapahtuu. Jos esimerkiksi tavaroiden tai palvelujen myyntiin liittyy kauppaluotto, tämä rahoitustaloustoimi kirjataan samalla, kun tehdään kirjaus asiaankuuluvalle muulle kuin rahoitustilille eli kun tavaroiden omistusoikeus siirtyy tai kun palvelu suoritetaan.

5.51 Kun rahoitustaloustoimen vastineena on toinen rahoitustaloustoimi, vaihtoehtoja on kolme:

a) molemmissa rahoitustaloustoimissa käytetään käteistä tai muita maksuvälineitä: ne kirjataan sillä hetkellä, kun ensimmäinen maksu suoritetaan;

b) rahoitustaloustoimista vain toinen on sellainen, jossa käytetään käteistä tai muita maksuvälineitä: ne kirjataan hetkellä, jolloin maksu suoritetaan; ja

c) kummassakaan rahoitustaloustoimessa ei käytetä käteistä tai muita maksuvälineitä: ne kirjataan sillä hetkellä, kun ensimmäinen rahoitustaloustoimi tapahtuu.

Vastinsektoreittain eritelty rahoitustili

5.52 Vastinsektoreittain eritelty rahoitustili eli velkoja–velallistiedot sisältävä rahoitustili on sulauttamattoman rahoitustilin laajennus. Se on kolme eri ulottuvuutta sisältävä rahoitustaloustoimien esitys, josta ovat nähtävissä taloustoimen molemmat osapuolet sekä taloustoimen kohteena olevan rahoitusinstrumentin luonne.

Tämä esitystapa antaa tietoa velkoja–velallissuhteista, ja se on yhdenmukainen vastinsektoreittain eritellyn rahoitustaseen kanssa. Se ei tarjoa tietoa niistä institutionaalisista yksiköistä, joille rahoitusvaroja jälkimarkkinoilla myytiin tai mistä rahoitusvaroja ostettiin. Tämä pätee myös vastinvelkoihin kohdistuviin

taloustoimiin. Vastinsektoreittain eriteltyä rahoitustiliä kutsutaan myös rahoitusvirtamatriisiksi.

5.53 Vastinsektoreittain eritellyssä rahoitustilissä on nelinkertaisen kirjauksen periaatteen mukaisesti kolme ulottuvuutta: rahoitusinstrumenttiluokka, velallissektori ja velkojasektori. Vastinsektoreittain eritelty rahoitustili edellyttää kolmiulotteisia taulukoita, joissa on eritelty rahoitusinstrumentit, velalliset ja velkojat. Näissä taulukoissa rahoitustaloustoimet on ristiintaulukoitu velallissektorin ja velkojasektorin mukaan, kuten taulukossa 5.1.

5.54 Velkapapereita koskevasta rahoitusinstrumenttien luokan taulukosta käy ilmi, että viiteajanjaksona tehtyjen taloustoimien seurauksena kotitalouksien ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY) hankkimat velkapaperit luovutusten vähentämisen jälkeen (275) muodostuvat saatavista yrityksiltä (65), rahoituslaitoksilta (43), julkisyhteisöiltä (124) ja ulkomailta (43). Taulukosta ilmenee myös, että viiteajanjaksona tehtyjen taloustoimien seurauksena yrityksille kertyi velkaa lunastusten vähentämisen jälkeen yhteensä 147 velkapaperien muodossa: niiden velat muille yrityksille kasvoivat 30:llä, velat rahoituslaitoksille 23:lla, velat julkisyhteisöille 5:llä, velat kotitalouksille ja kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY) 65:llä ja velat ulkomaille 24:llä. Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt eivät laskeneet liikkeeseen velkapapereita. Ulkomaiden sulautetun esittämistavan vuoksi ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden väliset taloustoimet eivät sisälly taulukkoon. Vastaavia taulukoita voidaan laatia kaikista rahoitusinstrumenttien luokista.

Taulukko 5.1: Velkapapereita koskeva rahoitustili vastinsektoreittain jaoteltuna

Velallissektori / Velkojasektori		Velkapapereiden nettomyynti						
		Yritykset	Rahoitus-laitokset	Julkis-yhteisöt	Kotitaloudet ja KPVTY	Kansan-talous	Ulko-maat	**Yht.**
Velka-papereiden netto-hankinta	Yritykset	30	11	67		108	34	**142**
	Rahoituslaitokset	23	22	25		70	12	**82**
	Julkisyhteisöt	5	2	6		13	19	**32**
	Kotitaloudet ja KPVTY	65	43	124		232	43	**275**
	Kansantalous	123	78	222		423	108	**531**
	Ulkomaat	24	28	54		106		**106**
	Yhteensä	**147**	**106**	**276**		**529**	**108**	**637**

5.55 Vastinsektoreittain eritellyn rahoitustilin perusteella voidaan analysoida, kuka rahoittaa ketä, millä summalla ja millä rahoitusvarallisuuserällä. Sen avulla voidaan vastata seuraavanlaisiin kysymyksiin:

a) Mitkä ovat vastinsektorit institutionaalisten sektoreiden rahoitusvarojen nettohankinnalle tai velkojen nettohankinnalle?

b) Missä yrityksissä julkisyhteisöt ovat osallisina?

c) Kuinka suuria määriä julkisyhteisöjen, rahoituslaitosten, yritysten tai ulkomaiden liikkeeseen laskemia (vähennettyinä lunastuksilla) velkapapereita kotimaiset tai ulkomaiset sektorit ovat hankkineet (vähennettyinä luovutuksilla)?

RAHOITUSVAATEIDEN YKSITYISKOHTAINEN LUOKITUS

Seuraavat määritelmät ja kuvaukset koskevat rahoitusinstrumentteja. Taloustoimea kirjattaessa käytetään koodia F. Varan tai velan tasoja ja positioita kirjattaessa käytetään koodia AF.

Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (F.1)

5.56 Luokka monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t) (F.1) koostuu kahdesta rahoitustaloustoimien alaluokasta:

a) monetaarinen kulta (F.11); ja

b) erityiset nosto-oikeudet (SDR:t) (F.12).

Monetaarinen kulta (F.11)

Määritelmä

5.57 Monetaarinen kulta on rahaviranomaisten omistuksessa olevaa kultaa, joka on osa varantovaroja.

Mukaan luetaan sijoituskulta ja ulkomaisten talousyksiköiden nimeämättömät kultatilit, jotka oikeuttavat vaatimukseen kullan toimittamisesta.

5.58 Rahaviranomaisiin luetaan keskuspankki ja sellaiset valtionhallinnon instituutiot, jotka harjoittavat yleensä keskuspankille kuuluvia toimintoja. Tällaisia toimintoja ovat rahan liikkeeseen laskeminen, varantovarojen ylläpito ja hallinnointi sekä toimenpiteet, jotka kohdistuvat valuuttojen vakauttamisrahastoihin.

5.59 Rahaviranomaisten tosiasiallisessa valvonnassa oleminen tarkoittaa seuraavaa:

a) Kotimaiset yksiköt voivat suorittaa tällaisiin saamisiin kohdistuvia taloustoimia ulkomaisten yksiköiden kanssa ainoastaan rahaviranomaisten asettamien ehtojen mukaisesti tai niiden nimenomaisella luvalla.

b) Rahaviranomaisilla on niiden niin vaatiessa oikeus tällaisiin ulkomaisilta yksiköiltä oleviin saamisiin, joilla ne voivat rahoittaa maksutasettaan tai joita ne voivat käyttää muihin tähän liittyviin tarkoituksiin.

c) Kotimaisten yksiköiden toimimisesta välittäjänä on säädetty lailla tai siitä on olemassa muu sitova järjestely.

5.60 Kaikki monetaarinen kulta on osa varantovaroja tai kansainvälisten rahoituslaitosten hallussa. Se käsittää

a) sijoituskullan (myös nimetyillä kultatileillä olevan monetaarisen kullan); ja

b) ulkomaisten talousyksiköiden nimeämättömät kultatilit.

5.61 Monetaariseen kultaan kuuluva sijoituskulta on ainoa rahoitusvara, jolle ei ole vastineena velkoja. Se on yleensä kolikoina tai harkkoina ja sen puhtaus on vähintään 995/1 000. Sijoituskulta, joka ei ole osa varantovaroja, on muu kuin rahoitusvara ja kuuluu ei-monetaariseen kultaan.

5.62 Nimetyt kultatilit oikeuttavat määrätyn kultamäärän omistajuuteen. Kullan omistajuus on yksiköllä, joka on jättänyt sen säilytykseen. Nämä tilit tarjoavat tyypillisesti hankinta-, säilytys- ja myyntimahdollisuuden. Varantovaroihin kuuluvat nimetyt kultatilit luokitellaan monetaariseksi kullaksi ja sitä kautta rahoitusvaraksi. Varantovaroihin kuulumattomat nimetyt kultatilit katsotaan hyödykkeen eli ei-monetaarisen kullan omistajuudeksi.

5.63 Toisin kuin nimetyt kultatilit, nimeämättömät kultatilit edustavat tilinhoitajaan kohdistuvaa vaadetta toimittaa kultaa. Varantovaroihin kuuluvat nimeämättömät kultatilit luokitellaan monetaariseksi kullaksi ja sitä kautta rahoitusvaraksi. Varantovaroihin kuulumattomat nimeämättömät kultatilit luokitellaan talletuksiksi.

5.64 Monetaariseen kultaan kohdistuvat taloustoimet ovat pääasiassa monetaarisen kullan ostoja ja myyntejä rahaviranomaisten tai tiettyjen kansainvälisten rahoituslaitosten välillä. Muut kuin edellä mainitut institutionaaliset yksiköt eivät voi suorittaa monetaariseen kultaan kohdistuvia taloustoimia. Monetaarisen kullan ostot kirjataan rahaviranomaisten rahoitustilille rahoitusvarojen lisääntymisenä ja myynnit kirjataan rahoitusvarojen vähenemisenä. Ostojen vastinkirjaus vähentää ulkomaiden rahoitusvaroja ja myynnin vastinkirjaus vastaavasti lisää niitä.

5.65 Rahaviranomaiset voivat kasvattaa monetaarisen kullan määrää ei-monetaarisella kullalla esimerkiksi ostamalla kultaa markkinoilta (kullan monetarisointi) ja vastaavasti vähentää monetaarista kultaa luovuttamalla sitä muihin kuin monetaarisiin tarkoituksiin esimerkiksi myymällä kultaa markkinoilla (demonetarisointi). Kullan monetarisointia tai demonetarisointia ei kirjata rahoitustilille vaan se kirjataan muiden volyymin muutosten tilille varojen ja velkojen luokitusmuutoksena eli uudelleenluokituksena kullasta arvoesineenä (AN.13) monetaariseen kultaan (AF.11) (kohdat 6.22–6.24). Kullan demonetarisoinnissa monetaarinen kulta luokitellaan takaisin arvoesineeksi.

5.66 Kullan arvoon sidotut talletukset, lainat ja arvopaperit käsitellään muunlaisina rahoitusvaroina kuin monetaarisena kultana ja ne luokitellaan yhdessä ulkomaan valuutan määräisten vastaavien erien kanssa asianomaisiin luokkiin. Kultaswapit ovat arvopaperien takaisinostosopimuksia (repoja), jotka tehdään joko monetaarisesta kullasta tai ei-monetaarisesta kullasta. Niissä sovitaan kullan vaihtamisesta talletusta vastaan siten, että vastaava

päinvastainen taloustoimi toteutetaan sovittuna ajankohtana sovittuun kullan hintaan. Päinvastaisten taloustoimien kirjaamista koskevan yleisen käytännön mukaan kullan vastaanottaja ei kirjaa kultaa taseeseensa eikä kullan luovuttaja poista kultaa taseestaan. Molemmat osapuolet kirjaavat kultaswapit vakuudellisina lainoina, joissa vakuutena on kulta. Monetaarisia kultaswappeja toteutetaan rahaviranomaisten kesken tai niiden ja muiden osapuolten välillä. Ei-monetaariset kultaswapit ovat samankaltaisia taloustoimia, joihin rahaviranomaiset eivät osallistu.

5.67 Kultalaina tarkoittaa kullan toimittamista tietyksi ajanjaksoksi. Muiden päinvastaisten taloustoimien tavoin kullan juridinen omistajuus siirtyy, mutta lainaksiantaja kantaa kullan hinnassa tapahtuvista muutoksista aiheutuvat riskit ja hyödyt. Kullan lainaksiottajat kattavat näillä taloustoimilla usein myynnit kolmansille osapuolille silloin, kun kullasta on pulaa. Kullan käytöstä maksetaan alkuperäiselle omistajalle maksu, joka määräytyy kohde-etuuden arvon ja päinvastaisen taloustoimen ajankohdan perusteella.

5.68 Monetaarinen kulta on rahoitusvara, joten kultalainoista perittävät maksut ovat suorituksia siitä, että rahoitusvara on annettu toisen institutionaalisen yksikön käyttöön. Monetaarisen kullan lainoihin liittyviä maksuja käsitellään korkona. Tätä sovelletaan myös ei-monetaarisen kullan lainoista suoritettavien maksujen tapauksessa yksinkertaistavana sopimuksena.

Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t) (F.12)

Määritelmä

5.69 Erityiset nosto-oikeudet ovat Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) luomia varantovälineitä, joita rahasto jakaa jäsenmailleen. Ne ovat osa maiden varantovaroja.

5.70 IMF:n Erityisten nosto-oikeuksien osasto hallinnoi varantovaroja jakamalla niitä IMF:n jäsenmaille ja tietyille kansainvälisille laitoksille, joista käytetään yhteisesti nimitystä jäsenet.

5.71 SDR:ien luomiset niiden jakamisen muodossa ja poistamiset niiden peruuttamisen muodossa katsotaan taloustoimiksi. SDR:ien jakamiset kirjataan varallisuuserän bruttomääräisenä hankintana yksittäisen jäsenen rahaviranomaisten rahoitustilille ja velan syntymisenä ulkomaiden rahoitustilille.

5.72 Vain viralliset tahot, jotka ovat keskuspankkeja ja tiettyjä kansainvälisiä laitoksia, voivat pitää hallussaan SDR:ejä, ja niitä voidaan siirtää jäsenien ja muiden virallisten hallussapitäjien kesken. SDR:t takaavat niiden hallussapitäjälle varman ja ehdottoman oikeuden hankkia muilta IMF:n jäseniltä muita varannon eriä, erityisesti ulkomaan valuuttaa.

5.73 SDR:t ovat varoja, joilla on vastineenaan velkaa, mutta ne ovat kaikkiin jäseniin yhteisesti, eivät IMF:ään, kohdistuvia saamisia. Jäsen voi myydä kaikki SDR:nsä tai osan niistä toiselle jäsenelle ja saada vastineeksi muita varantovaroja, erityisesti ulkomaan valuuttaa.

Käteisraha ja talletukset (F.2)

Määritelmä

5.74 Käteisrahaan ja talletuksiin kuuluvat kierrossa oleva raha sekä kansallisen ja ulkomaan valuutan määräiset talletukset.

5.75 Rahoitustaloustoimet jaetaan seuraaviin kolmeen alaluokkaan:

a) käteisraha (F.21);

b) siirtokelpoiset talletukset (F.22); ja

c) muut talletukset (F.29).

Käteisraha (F.21)

Määritelmä

5.76 Käteisrahaan luetaan setelit ja kolikot, joita rahaviranomaiset laskevat liikkeeseen ja hyväksyvät.

5.77 Käteisrahaan luetaan

a) kotimaisten rahaviranomaisten kotimaisessa valuutassa liikkeeseenlaskemat kierrossa olevat setelit ja kolikot, jotka ovat kotimaisten ja ulkomaisten yksiköiden hallussa; ja

b) ulkomaisten rahaviranomaisten ulkomaan valuutoissa liikkeeseenlaskemat kierrossa olevat setelit ja kolikot, jotka ovat kotimaisten yksiköiden hallussa.

5.78 Käteisrahaan ei lueta

a) seteleitä ja kolikoita, jotka eivät ole kierrossa, kuten keskuspankin omien setelien varanto tai setelien varmuusvarasto, ja

b) muistorahoja, joita ei yleisesti käytetä maksamiseen. Nämä luokitellaan arvoesineiksi.

Laatikko 5.2: Eurojärjestelmän liikkeeseen laskema käteisraha

B.5.2.1 Eurojärjestelmän liikkeeseen laskemat euromääräiset setelit ja kolikot ovat euroalueeseen kuuluvien EU:n jäsenvaltioiden kansallista valuuttaa. Vaikka euroa käsitellään kansallisena valuuttana, kunkin euroalueen jäsenvaltion kotimaisten yksiköiden hallussa oleva eurovaluutta on kotimaisen kansallisen keskuspankin velkaa, jonka määrä on enintään yhtä suuri kuin jäsenvaltion nimellisosuus koko emissiosta, ja tämä nimellisosuus perustuu jäsenvaltion osuuteen EKP:n pääomasta. Tästä seuraa, että kansallisesta näkökulmasta tarkasteltuna osa euroalueen kotimaisten yksiköiden hallussa olevasta kansallisesta valuutasta voi olla saamisia ulkomaisilta yksiköiltä.

B.5.2.2. Eurojärjestelmän liikkeeseen laskema käteisraha muodostuu seteleistä ja kolikoista. Eurojärjestelmä laskee liikkeeseen setelit ja euroalueen valtionhallinnot laskevat liikkeeseen kolikot, vaikka molempia käsitellään sovitun käytännön mukaisesti kansallisten keskuspankkien velkoina, joiden vastineena on julkisyhteisöihin kohdistuva laskennallinen saaminen. Euromääräiset setelit ja kolikot voivat olla euroalueen kotimaisten yksiköiden tai ulkomaisten yksiköiden hallussa.

Talletukset (F.22 ja F.29)

Määritelmä

5.79 Talletukset ovat vakioituja muita kuin jälkimarkkinakelpoisia sopimuksia, joita talletuksia vastaanottavat yhteisöt ja joissakin tapauksissa valtionhallinto tarjoavat velallisen ominaisuudessa suurelle yleisölle. Niiden nojalla velkoja voi sijoittaa ja myöhemmässä vaiheessa nostaa pääomaa. Talletusten yhteydessä velallinen yleensä palauttaa koko pääoman sijoittajalle.

Siirtokelpoiset talletukset (F.22)

Määritelmä

5.80 Siirtokelpoiset talletukset voidaan vaadittaessa vaihtaa nimellisarvosta käteiseen rahaan ja niitä voidaan välittömästi käyttää maksamiseen sekillä, tratalla, postisiirrolla, suoraveloituksella tai suoralla luotolla tai muulla suoramaksuvälineellä ilman seuraamuksia tai rajoituksia.

5.81 Siirtokelpoiset talletukset ovat pääasiassa kotimaisten talletuksia vastaanottavien yhteisöjen ja joissakin tapauksissa valtionhallinnon sekä ulkomaisten institutionaalisten yksiköiden velkaa. Niihin luetaan

a) pankkien väliset positiot rahalaitosten välillä,

b) talletukset, joita talletuksia vastaanottavat yhteisöt ovat tehneet keskuspankkiin niiltä vaadittavan vähimmäisvarantomäärän ylimenevältä osalta ja joita ne voivat käyttää ilman ennakkoilmoitusta tai rajoitusta,

c) muiden rahalaitosten keskuspankkiin tekemät talletukset, jotka ovat nimeämättöminä kultatileinä muun kuin monetaarisen kullan muodossa, sekä jalometallitilien muodossa tehdyt vastaavat talletukset,

d) swap-sopimuksiin liittyvät ulkomaan valuutan määräiset talletukset, ja

e) IMF:n varanto-osuuspositio eli erityisnosto-oikeuksien tai ulkomaan valuutan määrät, jotka jäsenmaa voi nostaa IMF:stä lyhyellä varoitusajalla, ja muut sellaiset saamiset IMF:ltä, jotka ovat helposti jäsenmaan saatavilla, myös tiedot antavan maan lainat IMF:lle GAB- ja NAB-rahoitusjärjestelyiden (General Arrangements to Borrow – GAB; New Arrangements to Borrow – NAB) nojalla.

5.82 Siirtokelpoisten talletusten tilit voivat sisältää tilinylitysmahdollisuuksia. Jos tili ylittyy, kaikkien varojen nosto tililtä käsitellään talletuksen nostona ja tilinylityksen määrä käsitellään myönnettynä lainana.

5.83 Kaikilla kotimaisilla sektoreilla samoin kuin ulkomailla voi olla siirtokelpoisia talletuksia.

5.84 Siirtokelpoiset talletukset voidaan jaotella valuutan mukaan kansallisen valuutan tai ulkomaan valuutan määräisiksi siirtokelpoisiksi talletuksiksi.

Muut talletukset (F.29)

Määritelmä

5.85 Muut talletukset ovat muita kuin siirtokelpoisia talletuksia. Muita talletuksia ei voi käyttää maksamiseen muutoin kuin niiden erääntyessä tai sovitun ennakkoilmoituksen jälkeen, eikä niitä voi vaihtaa käteiseen rahaan tai siirtokelpoisiin talletuksiin ilman merkittäviä rajoituksia tai seuraamuksia.

5.86 Muihin talletuksiin luetaan

a) aikatalletukset, joita ei voi käyttää välittömästi vaan vasta niiden sovitun erääntymisen mukaisesti. Niiden käytettävyys on sidottu määräaikaisuuteen tai ne voidaan vaihtaa rahaksi ennakkoilmoituksen jälkeen. Aikatalletuksiin kuuluvat myös talletuksia vastaanottavien yhteisöjen keskuspankissa olevat pakollisten varantojen edellyttämät talletukset silloin, kun tallettajat eivät voi niitä realisoida ilman ennakkoilmoitusta tai rajoitusta,

b) säästötalletukset ja säästökirjatalletukset sekä säästötodistukset ja talletustodistukset, jotka eivät ole siirtokelpoisia,

c) talletusohjelman tai sopimuksen myötä syntyneet talletukset. Tallettajalta edellytetään usein sitoumusta, johon sisältyy säännöllisiä maksuja tietyn ajanjakson aikana, ja kertynyt pääoma samoin kuin kertynyt korko ovat käytettävissä vasta sovitun säästöajan täyttyessä. Talletuksiin liittyy joskus säästämisajan lopussa nostettava asunnon ostoon tai rakentamiseen tarkoitettu laina, jonka määrä on suhteessa kertyneisiin talletuksiin,

d) säästö- tai lainayhdistysten, asuntosäästöpankkien, luottoyhdistysten ja niiden kaltaisten liikkeeseenlaskemat talletustodistukset, joita joskus kutsutaan osakkeiksi ja jotka ovat välittömästi tai melko lyhyellä ennakkoilmoitusajalla vaihdettavissa rahaksi mutta jotka eivät ole siirtokelpoisia,

e) rahalaitosten velkana olevat johdannaisinstrumentteihin liittyvät takaisin maksettavat marginaalivakuusmaksut,

f) rahalaitosten velkana olevat lyhytaikaiset takaisinostosopimukset (repot), ja

g) valuuttavarannon osaksi laskettavat muut kuin lainamuotoiset velat IMF:lle; ne koostuvat IMF:n rahaston luoton käytöstä IMF:n yleistilin (General Resources Account) puitteissa; tällä nimikkeellä kuvataan sitä IMF:llä olevaa jäsenmaan valuutan määrää, jonka jäsenmaa on velvollinen ostamaan takaisin.

5.87 Muihin talletuksiin ei lueta siirtokelpoisia talletus- ja säästötodistuksia. Ne katsotaan velkapapereiksi (AF.3).

5.88 Muut talletukset voidaan jaotella valuutan mukaan kansallisen valuutan tai ulkomaan valuutan määräisiksi muiksi talletuksiksi.

Velkapaperit (F.3)

Määritelmä

5.89 Velkapaperit ovat jälkimarkkinakelpoisia rahoitusinstrumentteja, jotka toimivat velkatodistuksina.

Velkapaperien pääpiirteet

5.90 Velkapapereilla on seuraavat ominaisuudet:

a) emissiopäivä, jolloin velkapaperi on laskettu liikkeeseen;

b) emissiohinta, jolla sijoittajat ostavat velkapapereita, kun ne lasketaan liikkeeseen ensimmäisen kerran;

c) lunastuspäivä tai erääntymispäivä, jolloin pääoman viimeinen takaisinmaksu on sopimuksen mukaan suoritettava;

d) lunastushinta tai nimellisarvo, joka on liikkeeseenlaskijan haltijalle erääntymispäivänä maksama summa;

e) alkuperäinen maturiteetti, joka tarkoittaa emissiopäivän ja sopimuksen mukaisen viimeisen maksun välistä aikaa;

f) jäljellä oleva maturiteetti tai erääntymiseen jäljellä oleva aika, joka tarkoittaa viitepäivän ja sopimuksen mukaisen viimeisen maksun välistä aikaa;

g) kuponkikorko, jonka liikkeeseenlaskija maksaa velkapapereiden haltijoille; kuponkikorko voidaan vahvistaa koko arvopaperin juoksuajalle tai se voi vaihdella inflaation, korkotason tai kohde-etuuden hinnan mukaan. Vekseleistä ja nollakorkoisista velkapapereista ei kuitenkaan makseta kuponkikorkoa;

h) kuponkikoron maksupäivä, jolloin liikkeeseenlaskija maksaa kuponkikoron velkapaperien haltijoille;

i) emissiohinta, lunastushinta ja kuponkikorko voivat olla joko kansallisen tai ulkomaan valuutan määräisiä tai ne voidaan maksaa kansallisessa tai ulkomaan valuutassa; ja

j) velkapapereiden luottoriskiluokitus, joka kertoo yksittäisten velkapaperiemissioiden luottokelpoisuuden. Luottoluokituksia tekevät tunnustetut luokituslaitokset.

Edellä olevan luokan c tapauksessa erääntymispäivä voi olla sama kuin päivä, jona velkapaperi muunnetaan osuudeksi. Muunnettavuus tarkoittaa tässä yhteydessä, että velkapaperin haltija voi vaihtaa velkapaperin liikkeeseenlaskijan omaan pääomaan. Vaihdettavuus tarkoittaa, että haltija voi vaihtaa velkapaperin muun yrityksen kuin liikkeeseenlaskijan osakkeisiin. Maturiteetiltaan rajoittamattomat arvopaperit (perpetual securities), joilla ei ole määrättyä erääntymispäivää, luokitellaan velkapapereiksi.

5.91 Velkapaperit käsittävät rahoitusvarat ja velat, jotka voidaan luokitella maturiteetin, haltijan ja liikkeeseenlaskijan sektorin ja alasektorin, valuutan ja korkotyypin mukaisesti.

Luokittelu alkuperäisen maturiteetin ja valuutan mukaan

5.92 Velkapapereihin kohdistuvat taloustoimet jaetaan alkuperäisen maturiteetin perusteella kahteen alaluokkaan:

a) lyhytaikaiset velkapaperit (F.31); ja

b) pitkäaikaiset velkapaperit (F.32).

5.93 Velkapaperit voivat olla kansallisen valuutan tai ulkomaan valuutan määräisiä. Toisistaan voi olla tarpeen erotella myös eri ulkomaanvaluuttojen määräiset velkapaperit, jolloin niiden järjestys määräytyy sen perusteella, mikä on kunkin ulkomaan valuutan suhteellinen merkitys kansantaloudelle.

5.94 Velkapaperit, joiden pääoma ja kuponkikorko on sidottu ulkomaan valuuttaan, luokitellaan tämän valuutan määräisiksi.

Luokittelu korkotason perusteella

5.95 Velkapaperit voidaan luokitella korkotason tyypin perusteella. Toisistaan erotetaan kolmen tyyppisiä velkapapereita:

a) kiinteäkorkoiset velkapaperit;

b) vaihtuvakorkoiset velkapaperit; ja

c) yhdistelmäkorkoiset velkapaperit.

Kiinteäkorkoiset velkapaperit

5.56 Kiinteäkorkoisiin velkapapereihin kuuluvat

a) tavanomaiset velkapaperit, jotka lasketaan liikkeeseen ja lunastetaan nimellisarvoon,

b) nimellisarvon alittavaan tai ylittävään hintaan liikkeeseen lasketut velkapaperit. Esimerkkejä ovat velkasitoumukset, yritystodistukset, omat vekselit, hyväksytyt vekselit, siirrot sekä talletustodistukset,

c) selvästi alihintaiset joukkovelkakirjat, joille maksetaan vain vähän korkoa ja jotka lasketaan liikkeeseen nimellisarvon selvästi alittavaan hintaan,

d) nollakorkoiset joukkovelkakirjat, jotka ovat kertamaksuisia velkapapereita, joista ei makseta kuponkikorkoa. Joukkovelkakirja myydään nimellisarvon alittavaan hintaan ja pääoma maksetaan takaisin velkakirjan erääntyessä tai toisinaan se lunastetaan erissä. Kiinteäkorkoisia velkapapereita voidaan muuttaa nollakorkoisiksi joukkovelkakirjoiksi irrottamalla kupongit arvopaperista maksettavasta lopullisesta pääomasta ja käymällä niistä kauppaa erikseen,

e) stripit (separate trading of registered interest and principal securities) eli velkapaperit, joiden korko-osuus ja pääomamaksuosuus on erotettu toisistaan ja voidaan myydä erikseen,

f) maturiteetiltaan rajoittamattomat, lunastettavissa olevat ja maksettavaksi vaadittavat velkapaperit sekä sinking fund -kuoletusrahastojärjestelyn sisältävät velkapaperit,

g) vaihtovelkakirjat, jotka haltija voi halutessaan muuntaa liikkeeseenlaskijan omaksi pääomaksi, jolloin ne luokitellaan osakkeiksi, ja

h) vaihdettavat joukkovelkakirjat, jotka haltija voi myöhempänä ajankohtana ja sovituilla ehdoilla vaihtaa osuuteen muussa kuin liikkeeseenlaskijan yrityksessä, yleensä tytäryhtiössä tai sellaisessa yrityksessä, josta liikkeeseenlaskija omistaa osuuden.

5.97 Kiinteäkorkoisiin velkapapereihin voi kuulua myös muita velkapapereita, kuten optiolainoja, toissijaisia joukkovelkakirjalainoja, voittoon oikeuttamattomia etuoikeutettuja osakkeita, jotka takaavat kiinteän tuoton mutta jotka eivät oikeuta osuuteen yhtiön jäännösarvosta yhtiötä purettaessa, sekä kytkettyjä rahoitusinstrumentteja.

Vaihtuvakorkoiset velkapaperit

5.98 Vaihtuvakorkoisten velkapaperien korko- ja/tai pääomamaksut on sidottu

a) tavaroiden ja palvelujen yleiseen hintaindeksiin (kuten kuluttajahintaindeksiin),

b) korkotasoon tai

c) kohde-etuuden hintaan.

5.99 Vaihtuvakorkoiset velkapaperit luokitellaan yleensä pitkäaikaisiin velkapapereihin, paitsi jos niiden alkuperäinen maturiteetti on enintään yksi vuosi.

5.100 Inflaatioon ja kohde-etuuden hintaan sidottuihin velkapapereihin kuuluvat joukkovelkakirjoina liikkeeseen lasketut velkakirjat, jotka on sidottu inflaatioon tai hyödykkeen hintaan. Hyödykkeen hintaan sidotun joukkovelkakirjan kuponkikorko ja/tai lunastushinta ovat sidoksissa hyödykkeen hintaan. Velkapaperit, joiden korko on sidoksissa toisen lainaksiottajan luottoluokitukseen, luokitellaan indeksisidonnaisiksi velkapapereiksi, sillä luottoluokitukset eivät muutu jatkuvasti markkinaolosuhteiden mukaan.

5.101 Korkosidonnaisten velkapapereiden sopimukseen perustuva nimelliskorko ja/tai lunastusarvo vaihtelevat kansallisen valuutan mukaan. Liikkeeseenlaskija ei voi liikkeeseenlaskupäivänä tietää koron ja pääoman takaisinmaksujen arvoa.

Yhdistelmäkorkoiset velkapaperit

5.102 Yhdistelmäkorkoisten velkapaperien kuponkikorko on sidottu niiden juoksuajalla sekä kiinteään että vaihtuvaan korkoon, ja ne luokitellaan vaihtuvakorkoisiksi velkapapereiksi. Niihin kuuluvilla velkapapereilla on

a) samanaikaisesti sekä kiinteä että vaihtuva kuponkikorko,

b) kiinteä tai vaihtuva kuponkikorko viitepäivään saakka ja sen jälkeen vaihtuva tai kiinteä kuponkikorko erääntymispäivään saakka, tai

c) koko velkapaperin juoksuajalle ennalta vahvistettu kuponkikorko, joka ei kuitenkaan pysy samana yli ajan. Näitä kutsutaan nimellä ”stepped debt securities”.

Erillislainat

5.103 Velkapapereihin kuuluvat myös erillislainat. Erillislaina tarkoittaa sitä, että liikkeeseenlaskija myy velkapapereita suoraan pienelle määrälle sijoittajia. Luottoluokituslaitokset eivät tavanomaisesti arvioi näiden velkapapereiden liikkeeseenlaskijoiden luottokelpoisuutta eikä näitä arvopapereita yleensä myydä edelleen tai hinnoitella uudelleen, joten jälkimarkkinakauppa on vähäistä. Useimmat erillislainat ovat kuitenkin jälkimarkkinakelpoisia, ja ne luokitellaan velkapapereiksi.

Arvopaperistaminen

Määritelmä

5.104 Arvopaperistamisessa lasketaan liikkeeseen velkapapereita, joiden kuponki- tai pääomamaksujen vakuudeksi asetetaan tiettyjä varoja tai tulevia

tulovirtoja. Useanlaisia varoja tai tulevia tulovirtoja voidaan arvopaperistaa, esimerkiksi asuntolainoja ja liiketilojen kiinnelainoja, kulutuslainoja, yrityslainoja, valtionlainoja, vakuutussopimuksia, luottojohdannaisia ja tulevia tuloja.

5.105 Varojen tai tulevien tulovirtojen arvopaperistaminen on merkittävä rahoituksellinen innovaatio, jonka myötä on perustettu uusia rahoituslaitoksia velkapaperien luomisen, markkinoimisen ja liikkeeseenlaskun helpottamiseksi. Näiden rahoituslaitosten palveluja käytetään laajalti. Useat seikat ovat vauhdittaneet arvopaperistumista. Yritysten näkökohdasta vaikuttimina ovat muun muassa pankin tarjoamaa rahoitusta halvempi rahoitus, kevyemmät vähimmäispääomavaatimukset, luottoriskin ja vakuutusriskin kaltaisten riskien siirtäminen sekä rahoituslähteiden monipuolistaminen.

5.106 Arvopaperistamisjärjestelyt vaihtelevat velkapaperimarkkinoiden sisällä ja niiden välillä. Järjestelyt voidaan jakaa seuraaviin kolmeen perustyyppiin:

a)

b) Varojen arvopaperistamiseen osallistuu rahoituslaitos, ja alkuperäinen haltija siirtää vakuutena olevia varoja: tätä kutsutaan arvopaperistamiseksi, jossa on tapahtunut todellinen myynti.

c) Järjestelyt, joissa varojen arvopaperistamiseen osallistuu rahoituslaitos ja ainoastaan luottoriski siirtyy luottoriskinvaihtosopimuksen (CDS) nojalla – varat säilyvät alkuperäisen omistajan hallussa mutta luottoriski siirtyy edelleen: tätä kutsutaan synteettiseksi arvopaperistamiseksi.

5.107 Arvopaperistamisjärjestelyn a tapauksessa perustetaan arvopaperistamista harjoittava yhtiö, joka pitää hallussaan arvopaperistettuja varoja tai muita varoja, jotka on poistettu alkuperäisen haltijan taseesta. Tämä yhtiö laskee liikkeeseen velkapapereita, joiden vakuutena nämä varat ovat.

5.108 On tärkeää selvittää, hoitaako varojen arvopaperistamista harjoittava rahoituslaitos aktiivisesti omaa arvopaperisalkkuaan laskemalla liikkeeseen velkapapereita ja kantamalla riskit vai toimiiko se ainoastaan rahastona, joka passiivisesti hoitaa varoja tai pitää hallussaan velkapapereita. Kun rahoituslaitos on arvopaperisalkun juridinen omistaja, laskee liikkeeseen salkunhoidon kannalta olennaisia velkapapereita, pitää täydellistä kirjanpitoa ja kantaa markkina- ja luottoriskit, se toimii muihin rahoituksen välittäjiin luokiteltavana rahoituksen välittäjänä. Varojen arvopaperistamista harjoittavat rahoituslaitokset, joita kutsutaan myös erityisyhteisöiksi (financial vehicle corporation – FVC), eivät yleensä kanna markkina- ja luottoriskiä, sillä niiden hallussa olevien varojen arvon mahdollinen riskistä aiheutuva muutos kompensoituu yhden suhteessa yhteen pääoman vähentymisellä ja/tai omaisuusvakuudellisten arvopaperien haltijoille maksettavan koron vähentymisellä. Lisäksi luottoluokituslaitokset vaativat arvopaperistamista harjoittavilta yhtiöltä hyvää vakavaraisuutta. Varojen

arvopaperistamista harjoittavat rahoituslaitokset erotetaan yksiköistä, jotka on perustettu ainoastaan rahoitusvaroja ja velkoja sisältävien salkkujen hallussa pitämistä varten. Nämä yksiköt yhdistetään niiden emoyhtiöön, jos niiden kotipaikka on samassa maassa kuin emoyhtiön. Jos ne kuitenkin ovat ulkomaisia yksiköitä, niitä kohdellaan erillisinä institutionaalisina yksiköinä ja luokitellaan rahoituslaitoksiin kuuluviksi kytkösyhtiöiksi.

5.109 Arvopaperistamisjärjestelyn b tapauksessa varojen alkuperäinen omistaja eli suojan ostaja siirtää hajautettujen referenssiomaisuuserien pooliin liittyvän luottoriskin arvopaperistamista harjoittavalle yhtiölle luottoriskinvaihtosopimuksella (CDS) mutta pitää varat itsellään. Velkapaperien liikkeeseenlaskusta saadut tuotot talletetaan tai ohjataan toiseen turvalliseen sijoituskohteeseen, kuten AAA-luokituksen saaneisiin joukkovelkakirjoihin, ja talletuksesta kertyneellä korolla sekä luottoriskinvaihtosopimuksen preemioilla rahoitetaan liikkeeseenlaskettujen velkapaperien korko. Riskin toteutuessa omaisuusvakuudellisten arvopaperien haltijoille maksettava pääoma pienenee niin, että ensimmäisenä pienenee etuoikeusasemaltaan alempien luokkien arvopaperien pääoma. Kuponki- ja pääomamaksuja voidaan myös suunnata uudelleen velkapapereihin sijoittaneilta sijoittajilta alkuperäiselle vakuuden omistajalle riskin toteutumisesta aiheutuneiden menetysten korvaamiseksi.

5.110 Omaisuusvakuudellinen arvopaperi (asset-backed security – ABS) on velkapaperi, jonka pääoman ja/tai koron maksu riippuu yksinomaan tietyn rahoitusvaroista tai muista kuin rahoitusvaroista koostuvan vakuuspoolin tuottamasta kassavirrasta.

5.111 Katetut joukkolainat ovat rahoituslaitoksen liikkeeseenlaskemia tai rahoituslaitoksen täysin takaamia velkapapereita. Jos katetun joukkolainan liikkeeseenlaskijana tai takaajana oleva rahoituslaitos laiminlyö velvoitteensa, lainan haltijoilla on rahoituslaitokseen kohdistuvan tavallisen vaateensa lisäksi etuoikeus katepooliin.

Lainat (F.4)

Määritelmä

5.112 Lainoja syntyy, kun lainanantaja lainaa varoja luotonottajalle.

Lainan pääpiirteet

5.113 Lainalle ovat luonteenomaisia seuraavat ominaisuudet:

a) lainaehdot on määritellyt joko lainan myöntävä rahoituslaitos tai niistä on sovittu lainanantajan ja -ottajan kesken suoraan tai välittäjän kautta;

b) lainanottaja on yleensä lainauksen aloitteentekijä; ja

c) laina on ehdotonta velkaa velkojalle, se on maksettava erääntyessä ja siitä maksetaan korkoa.

5.114 Lainat voivat olla kaikkien kotimaisten sektorien ja ulkomaiden saamisia ja velkoja. Talletuksia vastaanottavat yhteisöt kirjaavat lyhytaikaiset velat yleensä talletuksiksi lainojen sijasta.

Lainojen luokittelu alkuperäisen maturiteetin, valuutan ja luotonannon tarkoituksen mukaan

5.115 Lainoihin kohdistuvat taloustoimet voidaan jakaa alkuperäisen maturiteetin perusteella kahteen alaluokkaan:

a) lyhytaikaiset lainat, joiden alkuperäinen maturiteetti on lyhyt, kuten lainat, jotka on maksettava vaadittaessa takaisin (F.41); ja

b) pitkäaikaiset lainat, joiden alkuperäinen maturiteetti on pitkä (F.42).

5.116 Analysoinnin kannalta voi olla hyödyllistä jakaa lainat edelleen seuraaviin alaluokkiin:

a) kansallisen valuutan määräiset lainat; ja

b) ulkomaan valuuttojen määräiset lainat.

Kotitalouksille myönnetyt lainat on tarkoituksenmukaista jakaa seuraaviin alaluokkiin:

a) kulutusluotot;

b) asuntolainat; ja

c) muut lainat.

Lainoihin ja talletuksiin kohdistuvien taloustoimien erottelu

5.117 Lainoihin (F.4) ja talletuksiin (F.22) kohdistuvat taloustoimet erotellaan pitämällä lähtökohtana sitä, että lainan ollessa kyseessä luotonottaja tarjoaa vakioidun ei-siirtokelpoisen sopimuksen, toisin kun talletuksen kohdalla.

5.118 Talletuksia vastaanottaville yhteisöille annetut lyhytaikaiset lainat luokitellaan siirtokelpoisiksi talletuksiksi tai muiksi talletuksiksi, ja lyhytaikaiset lainat, joita ottavat vastaan muut institutionaaliset yksiköt kuin talletuksia vastaanottavat yhteisöt, luokitellaan lyhytaikaisiksi lainoiksi.

5.119 Talletuksia vastaanottavien yhteisöjen väliset varojen sijoittamiset kirjataan aina talletuksiksi.

Lainoihin ja velkapapereihin kohdistuvien taloustoimien erottelu

5.120 Lainoihin (F.4) ja velkapapereihin (F.3) kohdistuvien taloustoimien erottelu perustuu siihen, että lainat ovat muita kuin jälkimarkkinakelpoisia rahoitusinstrumentteja, kun taas velkapaperit ovat jälkimarkkinakelpoisia rahoitusinstrumentteja.

5.121 Useimmiten lainoista on lisäksi osoituksena yksittäinen asiakirja ja ne ovat yhden velkojan ja yhden velallisen välisiä. Velkapapereiden liikkeeseenlasku koostuu sitä vastoin suuresta määrästä samanlaisia ja samanarvoisia asiapapereita, jotka yhdessä muodostavat lainakannan.

5.122 Lainoille on jälkimarkkinat. Jos laina muuttuu jälkimarkkinakelpoiseksi järjestäytyneillä markkinoilla, se on luokiteltava uudelleen lainasta velkapaperiksi edellyttäen, että on näyttöä jälkimarkkinakaupasta, kuten markkinatakaajien olemassaolosta, sekä osto- ja myyntitarjousten eroihin perustuvista rahoitusvarojen säännöllisistä noteerauksista. Tapahtumaan liittyy yleensä alkuperäisen lainan muuntaminen.

5.123 Vakiomuotoisia lainoja tarjoavat yleensä rahoituslaitokset, ja usein niitä myönnetään kotitalouksille. Kotitaloudet voivat vain joko hyväksyä tai hylätä rahoituslaitosten määrittelemät lainaehdot. Vakioimattomien lainojen ehdot määritellään sitä vastoin usein velkojan ja velallisen välisissä neuvotteluissa. Tämän kriteerin perusteella vakioimattomat lainat ja velkapaperit on helppo erottaa toisistaan. Lainanottaja määrittelee yleisölle suunnatun arvopaperiemission ehdot neuvoteltuaan asiasta ehkä pankin tai pääjärjestelijän kanssa. Sen sijaan yksityisissä arvopaperiemissioissa velkoja ja velallinen neuvottelevat emissioehdot.

Lainoihin, kauppaluottoihin ja kauppavekseleihin kohdistuvien taloustoimien erottelu

5.124 Kauppaluotto on tavaroiden ja palvelujen toimittajien suoraan asiakkailleen myöntämä luotto. Kauppaluotto syntyy, kun maksua tavaroista ja palveluista ei suoriteta samaan aikaan kuin tavaran omistajuus siirtyy tai palvelu suoritetaan.

5.125 Kauppaluotto erotetaan kaupan rahoittamiseen tarkoitetuista lainoista, jotka luokitellaan lainoiksi. Tavaroiden ja palvelujen toimittajan asiakkaalleen kirjoittamasta kauppavekselistä, jonka toimittaja myöhemmin diskonttaa rahoituslaitoksessa, tulee kolmannen osapuolen saaminen asiakkaalta. Jos nämä instrumentit ovat jälkimarkkinakelpoisia, ne on luokiteltava kauppaluotoiksi ja ennakoiksi.

Arvopaperien lainaksianto ja takaisinostosopimukset

Määritelmä

5.126 Arvopapereiden lainaksianto tarkoittaa lainaksiantajan toteuttamaa väliaikaista arvopaperien siirtoa lainaksiottajalle. Arvopapereiden lainaksiottajaa voidaan vaatia antamaan arvopapereiden lainaksiantajalle vakuudeksi varoja käteisrahan tai arvopaperien muodossa. Juridinen omistajuus siirtyy taloustoimen toteuttajien välillä siten, että lainaksi otetut arvopaperit ja niitä vastaan annetut vakuudet voidaan myydä tai lainata edelleen.

Määritelmä

5.127 Arvopaperien takaisinostosopimuksen nojalla velkapaperien ja osakkeiden kaltaisia arvopapereita vaihdetaan käteiseen tai muihin maksuvälineisiin siten, että samalla sitoudutaan ostamaan takaisin samoja tai samankaltaisia arvopapereita ennalta sovittuun hintaan. Takaisinostoon voidaan sitoutua joko määrättynä päivänä tai ajankohta voidaan jättää avoimeksi.

5.128 Arvopapereiden lainaksianto, jossa vakuutena on käteissuoritus, ja takaisinottosopimukset (repot) ovat eri nimityksiä järjestelyille, joiden taloudelliset vaikutukset ovat samat kuin vakuudellisen lainan. Niihin molempiin kuuluu arvopapereiden antaminen lainan tai talletuksen vakuutena, kun talletuksia vastaanottava yhteisö myy arvopaperit tällaisen järjestelyn vallitessa. Näiden kahden tapauksen pääpiirteet esitetään taulukossa 5.2.

Taulukko 5.2 Arvopapereiden lainaksiannon ja takaisinostosopimusten pääpiirteet

Pääpiirre	Arvopaperien lainaksianto		Takaisinostosopimukset	
	Käteisvakuus	Ei käteisvakuutta	Tietyt arvopaperit	Yleinen vakuus
Tavan-omainen vaihto-menettely	Arvopaperien lainaksianto, jossa lainaksiottaja sitoutuu toimittamaan arvopaperit takaisin lainaksiantajalle		Arvopaperien myynti ja sitoutuminen ostamaan ne takaisin pääsopimuksen ehtojen mukaisesti	
Vaihto-muoto	Arvopaperit käteissuoritusta vastaan	Arvopaperit muuta mahdollista vakuutta vastaan	Arvopaperit käteissuoritusta vastaan	Käteissuoritus arvopapereita vastaan
Tuotto maksetaan	Käteisvakuuden antajalle (arvopaperien lainaksiottajalle)	Arvopaperien toimittajalle (ei vakuudelliset arvopaperit) (arvopaperien lainaksiantajalle)	Käteissuorituksen antajalle	Käteissuorituksen antajalle
Tuotto maksetaan takaisin	Palkkiona	Palkkiona	Repokorkona	Repokorkona

5.129 Arvopaperien lainaksiannon ja takaisinostosopimusten yhteydessä annettujen arvopapereiden taloudellisen omistajuuden ei katsota muuttuneen, koska lainaksiantaja saa edelleen arvopaperista kertyvän koron ja arvopaperin hinnan muutoksista aiheutuvat riskit ja hyödyt kohdistuvat lainaksiantajaan.

5.130 Kun varoja toimitetaan ja vastaanotetaan arvopaperien takaisinostosopimusten tai käteisvakuutta vastaan tapahtuvan arvopaperien lainaksiannon yhteydessä, liikkeeseen ei lasketa uusia velkapapereita. Tällainen varojen toimittaminen institutionaalisille yksiköille, lukuun ottamatta rahalaitoksia, käsitellään lainoina ja talletuksia vastaanottavien yhteisöjen tapauksessa talletuksina.

5.131 Jos arvopapereiden lainaksiannon yhteydessä ei tarjota käteisvaroja eli jos arvopaperi vaihdetaan toiseen tai jos osapuoli tarjoaa arvopaperin ilman vakuutta, mitään lainoihin, talletuksiin tai arvopapereihin kohdistuvaa taloustoimea ei tapahdu.

5.132 Reposopimuksiin kuuluvat vaatimukset rahamääräisestä lisävakuudesta luokitellaan lainoiksi.

5.133 Kultaswapit ovat muuten samanlaisia kuin arvopapereiden takaisinostosopimukset, paitsi että niissä vakuutena on kulta. Niissä sovitaan kullan vaihtamisesta ulkomaan valuutan määräisiin talletuksiin siten, että vastakkainen taloustoimi toteutetaan sovittuna ajankohtana sovittuun kullan hintaan. Taloustoimi kirjataan vakuudellisena lainana tai talletuksena.

Rahoitusleasing

Määritelmä

5.134 Rahoitusleasingsopimuksen nojalla vuokralleantaja siirtää varan juridisena omistajana varan omistajuuteen liittyvät riskit ja hyödyt vuokralleottajalle. Rahoitusleasingissä vuokralleantajan katsotaan antavan vuokralleottajalle lainan, jolla tämä hankkii varan. Tämän jälkeen vuokralle annettu varallisuuserä kirjataan vuokralleottajan taseeseen vuokralleantajan taseen sijasta, ja sitä vastaava laina kirjataan vuokralleantajan varoihin ja vuokralleottajan velkoihin.

5.135 Rahoitusleasingsopimukset voidaan erottaa muunlaisista leasingsopimuksista sen perusteella, että omistuksesta aiheutuvat riskit ja hyödyt siirtyvät tavaran juridiselta omistajalta tavaran käyttäjälle. Muita leasingsopimuksia ovat i) käyttöleasing- ja ii) resurssileasingsopimukset sekä iii) sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit.

Muuntyyppiset lainat

5.136 Lainoihin luetaan seuraavat:

a) siirtokelpoisten talletustilien tilinylitykset, joissa ylityksen määrää ei katsota negatiiviseksi siirtokelpoiseksi talletukseksi;

b) muiden käyttötilien ylitykset, kuten yritysten ja niiden tytäryhtiöiden väliset saamiset, ei kuitenkaan rahalaitosten velkana olevat talletusten alaluokkiin luokitellut saamiset;

c) yritysten voitonjaosta syntyvät työntekijöiden saamiset;

d) takaisinmaksettavat johdannaisiin liittyvät marginaalimaksut, jotka ovat muiden institutionaalisten yksiköiden kuin rahalaitosten velkaa;

e) pankkivekselien (banker’s acceptance, BA) vastikkeena olevat lainat;

f) asuntolainat;

g) kulutusluotot;

h) uudelleen nostettavissa olevat lainat;

i) osamaksulainat;

j) määrättyjen sitoumusten toteutuksen takuuna maksetut lainat;

k) talletusten vakuudet, jotka ovat jälleenvakuutusyhtiöiden rahoitussaamisia jälleenvakuutuksen ottajilta;

l) rahoitussaamiset IMF:ltä, joista ovat osoituksena yleistilissä kirjatut lainat, myös GAB- ja NAB-rahoitusjärjestelyihin (General Arrangements to Borrow – GAB; New Arrangements to Borrow – NAB) kuuluva lainananto;

m) velat IMF:lle, joista ovat osoituksena IMF:n luotto tai köyhyyden vähentämisjärjestelmässä (Poverty Reduction and Growth Facility – PRGF) myönnetyt lainat.

5.137 Luvussa 7 käsitellään järjestämättömiä lainoja.

Muiksi kuin lainoiksi luokiteltavat rahoitusvarat

5.138 Lainoihin ei lueta

a) muita saamisia ja velkoja (AF.8) eikä kyseiseen luokkaan sisältyviä kauppaluottoja ja ennakoita (AF.81);

b) kiinteiden varojen, kuten maan ja rakennusten, omistuksesta syntyviä rahoitussaamisia ja velkoja, jos omistaja kuuluu ulkomaat-sektoriin. Ne luetaan muihin osuuksiin (AF.519).

Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet (F.5)

Määritelmä

5.139 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet ovat osakkeet tai osuudet liikkeeseen laskeneiden institutionaalisten yksiköiden varoihin kohdistuvia jäännösvaateita.

5.140 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet jaetaan kahteen alaluokkaan:

a) osakkeet ja osuudet (F.51); ja

b) sijoitusrahasto-osuudet (F.52).

Osakkeet ja osuudet (F.51)

Määritelmä

5.141 Osakkeet ja osuudet ovat rahoitusvaroja, jotka oikeuttavat saamisiin yrityksen siitä arvosta, joka jää jäljelle, kun kaikki muut yritykseen kohdistuvat vaateet on otettu huomioon.

5.142 Juridisten yksiköiden oman pääoman omistajuudesta ovat yleensä osoituksena osakkeet (share ja stock samaa merkitsevinä), osuudet,

osaketodistukset (depository receipt), osallisuudet tai muut vastaavat asiakirjat.

Osaketodistukset (depository receipt)

Määritelmä

5.143 Osaketodistukset ovat osoitus muissa kansantalouksissa noteerattujen arvopaperien omistajuudesta; osaketodistusten omistajuutta käsitellään kohteena olevien arvopaperien suorana omistajuutena. Säilytysyhteisö laskee liikkeeseen yhdessä pörssissä noteerattuja arvopapereita, jotka ovat osoituksena toisessa pörssissä noteerattujen arvopaperien omistajuudesta. Osaketodistusten avulla voidaan tehdä arvopapereihin kohdistuvia taloustoimia muissa kansantalouksissa kuin niissä, joissa arvopaperit on noteerattu. Kohteena olevat arvopaperit voivat olla osakkeita tai velkapapereita.

5.144 Osakkeet ja osuudet sisältää seuraavat alaluokat:

a) noteeratut osakkeet (F.511);

b) noteeraamattomat osakkeet (F.512); ja

c) muut osuudet (F.519).

5.145 Sekä noteeratut että noteeraamattomat osakkeet ovat jälkimarkkinakelpoisia, ja ne ovat oman pääoman ehtoisia arvopapereita.

Noteeratut osakkeet (F.511)

Määritelmä

5.146 Noteeratut osakkeet ovat jälkimarkkinoilla noteerattuja oman pääoman ehtoisia arvopapereita. Jälkimarkkinapaikka voi olla tunnettu pörssi tai muu kauppapaikka. Noteerattuja osakkeita kutsutaan myös listatuiksi osakkeiksi. Pörssissä noteeratuista osakkeista on noteerattujen hintojen ansiosta yleensä helposti saatavilla käyvät markkinahinnat.

Noteeraamattomat osakkeet (F.512)

Määritelmä

5.147 Noteeraamattomat osakkeet ovat jälkimarkkinoilla noteeraamattomia oman pääoman ehtoisia arvopapereita.

5.148 Oman pääoman ehtoisiin arvopapereihin kuuluvat seuraavat noteeraamattomien osakeyhtiöiden liikkeeseen laskemat osakkeet:

a) osuudet osakepääomasta, jotka antavat niiden hallussapitäjälle omistajan oikeuksia ja oikeuttavat osuuteen jaettavista voitoista sekä osuuteen nettovarallisuudesta suoritustilassa;

b) lunastetut osakkeet, joiden pääoma on maksettu takaisin, mutta joiden hallussapitäjät ovat edelleen yhtiön omistajia ja oikeutettuja siihen osuuteen voitoista, joka jää jäljelle, kun osingot on maksettu jäljellä olevalle rekisteröidylle pääomalle, sekä myös mahdolliseen ylijäämään suoritustilan yhteydessä. Ylijäämä on nettovarallisuuden ja jäljellä olevan rekisteröidyn pääoman erotus;

c) osinko-osakkeet, joita kutsutaan myös perustajan osakkeiksi (founders' shares), voitto-osakkeiksi (profits shares) ja osinko-osakkeiksi (dividend shares) ja joita ei lueta mukaan rekisteröityyn pääomaan. Osinko-osakkeet eivät anna niiden hallussapitäjille omistajan asemaa eli hallussapitäjillä ei ole oikeutta esimerkiksi osuuteen rekisteröidyn pääoman palautuksen yhteydessä, oikeutta pääoman tuottoon eikä oikeutta äänestää yhtiökokouksissa. Osinko-osakkeet kuitenkin oikeuttavat niiden hallussapitäjät osuuteen niistä mahdollisista voitoista, joita jää jäljelle, kun rekisteröidylle pääomalle on maksettu osingot, sekä osaan suoritustilan yhteydessä jäävästä ylijäämästä;

d) voittoon oikeutetut etuoikeutetut osakkeet tai osakkeet, jotka oikeuttavat niiden hallussapitäjät jako-osaan yhtiön lopetusvaroista sitä lopetettaessa. Hallussapitäjillä on myös oikeus määrätyn prosenttiosuuden suuruisen osingon ylittäviin lisäosinkoihin. Lisäosingot maksetaan yleensä suhteessa tavanomaisiin ilmoitettuihin osinkoihin. Suoritustilan yhteydessä voittoon oikeutettujen etuoikeutettujen osakkeiden omistajilla on oikeus tavanomaisten osakkeenomistajien tavoin osuuteen mahdollisesti jäljelle jäävistä tuotoista, ja heille palautetaan osakkeista maksettu hinta.

Ensitarjousmyynti, listautuminen, pörssilistalta poistaminen ja osakkeiden lunastus

5.149 Ensitarjousmyynti tarkoittaa sitä, että yhtiö laskee liikkeeseen oman pääoman ehtoisia arvopapereita ensimmäisen kerran yleisölle. Pienet ja vasta perustetut yhtiöt laskevat arvopapereita liikkeeseen yleensä rahoitussyistä ja suuryritykset pörssiin listautuakseen. Ensitarjousmyynnissä liikkeeseenlaskija voi käyttää emissiotakaajan palveluita päättäessään, minkä tyyppisiä arvopapereita se laskee liikkeeseen, mikä on paras emissiohinta ja milloin arvopaperit kannattaa laskea markkinoille.

5.150 Listautuminen tarkoittaa sitä, että yhtiön osakkeet noteerataan sellaisten osakkeiden listalla, joista käydään virallista kauppaa pörssissä. Yleensä liikkeeseenlaskeva yhtiö hakee listausta, mutta joissakin maissa pörssi voi ottaa yhtiön listalleen esimerkiksi siksi, että sen osakkeilla käydään jo aktiivista kauppaa epävirallisia kanavia pitkin. Listautumisen perusvaatimuksiin kuuluu yleensä se, että yhtiöllä on esittää muutaman vuoden tilinpäätökset, että yleisölle suunnattujen osakkeiden määrä on riittävän suuri niin absoluuttisesti kuin prosenttiosuutena koko osakekannasta ja että sillä on hyväksytty listalleottoesite, joka yleensä sisältää riippumattomien arvioijien lausuntoja. Listalta poistaminen tarkoittaa yhtiön osakkeiden poistamista pörssilistalta. Näin tapahtuu, kun yhtiö lopettaa

toimintansa, hakeutuu konkurssiin tai ei enää noudata pörssin listautumissääntöjä tai kun siitä on tullut yritysmäinen yksikkö tai yhtiöimätön yritys, yleensä fuusion tai yritysoston myötä. Listautuminen kirjataan noteerattujen osakkeiden liikkeeseen laskemisena ja noteeraamattomien osakkeiden lunastuksena, kun taas listalta poistaminen kirjataan tarvittaessa noteerattujen osakkeiden lunastuksena ja noteeraamattomien osakkeiden liikkeeseen laskemisena.

5.151 Yhtiöt voivat ostaa takaisin omaa pääomaansa osakkeiden takaisinoston muodossa. Omien osakkeiden takaisinosto kirjataan rahoitustaloustoimeksi, jossa osakkeenomistajille maksetaan käteissuoritus vastineeksi osasta yhtiön liikkeessä olevia osakkeita. Käteissuoritus maksetaan siis liikkeessä olevien osakkeiden määrän vähenemistä vastaan. Yhtiö joko mitätöi osakkeet tai pitää ne hallussaan (treasury stock), jolloin ne voidaan laskea liikkeeseen uudelleen.

Muiksi kuin oman pääoman ehtoisiksi arvopapereiksi luokiteltavat rahoitusvarat

5.152 Oman pääoman ehtoisiin arvopapereihin ei lueta

a) osakkeita, joita ei ole merkitty liikkeeseenlaskun yhteydessä. Merkitsemättä jääneitä osakkeita ei kirjata,

b) debentuureja ja lainoja, jotka voidaan vaihtaa osakkeisiin. Ne luokitellaan velkapapereiksi (AF.3) siihen hetkeen saakka, kun ne vaihdetaan,

c) yhteisömäisten henkilöyhtiöiden vastuunalaisten yhtiömiesten osuuksia. Ne luokitellaan muihin osuuksiin,

d) julkisyhteisöjen sijoituksia sellaisiin kansainvälisiin yhteisöihin, jotka ovat oikeudelliselta muodoltaan osakeyhtiöitä. Ne luetaan muihin osuuksiin (AF.519), ja

e) ilmaisantia eli uusien osakkeiden emissiota vanhoille osakkaille omistusosuuksien suhteessa ja ilman maksua. Tällainen osakeanti, joka ei muuta yhtiön vastuuvelvollisuuksia osakkaita kohtaan eikä osakkeenomistajien suhteellista omistusosuutta yhtiöstä, ei ole rahoitustaloustoimi. Myöskään osakkeiden nimellisarvon pilkkomista ei kirjata.

Muut osuudet (F.519)

Määritelmä

5.153 Muihin osuuksiin luetaan kaikenlaiset muut osuudet kuin ne, jotka on luokiteltu alaryhmään noteeratut osakkeet (AF.511) tai noteeraamattomat osakkeet (AF.512).

5.154 Muihin osuuksiin luetaan

(a) kaikki muut kuin osakemuotoiset osuudet yhtiöissä, mukaan luettuina seuraavat:

1) vastuunalaisten yhtiömiesten osuudet yhteisömäisissä henkilöyhtiöissä;

2) sellaisten rajoitetun vastuun yhtiöiden osuudet, joissa omistajat ovat yhtiömiehiä mutta eivät osakkaita;

3) sellaisiin avoimiin tai kommandiittiyhtiöihin sijoitettu pääoma, jotka ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä;

4) sellaisiin osuuskuntiin sijoitettu pääoma, jotka ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä;

(b) julkisyhteisöjen sijoitukset sellaisten julkisten yritysten pääomaan, joiden pääomaa ei ole jaettu osakkeisiin mutta jotka erityislainsäädännön nojalla ovat itsenäisiä juridisia yksiköitä;

(c) julkisyhteisöjen sijoitukset keskuspankin pääomaan;

(d) julkisen sektorin sijoitukset kansainvälisten ja ylikansallisten organisaatioiden pääomaan, lukuun ottamatta IMF:ää, vaikka ne olisivat oikeudelliselta muodoltaan osakeyhtiöitä (esim. Euroopan investointipankki);

(e) kansallisten keskuspankkien EKP:lle osoittamat rahoitusvarat;

(f) yritysmäisiin rahoitusyhteisöihin tai yritysmäisiin yhteisöihin sijoitettu pääoma. Sijoitusten määrä saadaan vähentämällä käteis- tai luontoissuorituksena tehtyjen sijoitusten määrästä kaikki pääoman otot; ja

(g) sellaiset rahoitussaamiset, joita ulkomaisilla yksiköillä on nimellisiltä kotimaisilta yksiköiltä ja päinvastoin.

Osakkeisiin kohdistuvien taloustoimien arvotus

5.155 Uudet osakkeet kirjataan emissiohintaan, joka on yhtä kuin nimellisarvo plus emissiovoitto.

5.156 Liikkeessä oleviin osakkeisiin kohdistuvat taloustoimet kirjataan taloustoimen arvoon. Jos taloustoimen arvo ei ole tiedossa, se arvioidaan pörssinoteerausten tai noteerattujen osakkeiden markkinahintojen avulla ja noteeraamattomien osakkeiden markkina-arvoa vastaavan arvon avulla.

5.157 Osinkojen sijaan annetut merkintäoikeudet (scrip dividend shares) arvotetaan siihen hintaan, joka ilmenee liikkeeseenlaskijan osingonjakoehdotuksesta.

5.158 Ilmaisosakkeiden emissioita ei kirjata. Kuitenkin jos ilmaisosakeanti aiheuttaa muutoksia yrityksen osakkeiden yhteenlaskettuun markkina-arvoon, nämä markkina-arvon muutokset kirjataan uudelleenarvotustilille.

5.159 Osakkeisiin ja osuuksiin (F.51) kohdistuvien taloustoimien arvo on yhtä kuin niiden varojen määrä, jonka omistajat siirtävät yrityksiin tai yritysmäisiin yhteisöihin. Joissain tapauksissa varoja voidaan siirtää antamalla anteeksi yrityksen tai yritysmäisen yhteisön velkoja.

Sijoitusrahasto-osuudet (F.52)

Määritelmä

5.160 Sijoitusrahasto-osuudet ovat yritysten tai rahastojen (trusts) muodossa toimivien sijoitusrahastojen osuuksia. Sijoitusrahastot ovat yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yrityksiä, joiden kautta sijoittajat yhdistävät varoja sijoittaakseen niitä rahoitus- ja/tai muihin varallisuuseriin.

5.161 Sijoitusrahastoja kutsutaan myös investointirahastoiksi ja kollektiivisijoituksia siirrettäviin arvopapereihin tekeviksi yrityksiksi (UCITS), ja ne voivat olla avoimia, puoliavoimia tai suljettuja.

5.162 Sijoitusrahasto-osuudet voivat olla noteerattuja tai noteeraamattomia. Jos osuudet ovat noteeraamattomia, ne yleensä ostetaan vaadittaessa takaisin arvoon, joka vastaa niiden osuutta rahoituslaitoksen omista varoista. Omat varat arvotetaan säännöllisesti uudelleen sen mukaan, miten siihen kulloinkin sisältyvien erien markkinahinnat kehittyvät.

5.163 Sijoitusrahasto-osuudet jaetaan edelleen

rahamarkkinarahasto-osuuksiin (F.521) ja

muihin sijoitusrahasto-osuuksiin kuin rahamarkkinarahasto-osuuksiin (F.529).

Rahamarkkinarahasto-osuudet (F.521)

Määritelmä

5.164 Rahamarkkinarahasto-osuudet ovat rahamarkkinarahastojen liikkeeseen laskemia osuuksia. Rahamarkkinarahasto-osuudet voivat olla siirtokelpoisia, ja niitä pidetään usein talletusten läheisinä vastikkeina.

Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet (F.529)

Määritelmä

5.165 Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet oikeuttavat osuuteen muun sijoitusrahaston kuin rahamarkkinarahaston arvosta. Muita sijoitusrahasto-osuuksia kuin rahamarkkinarahasto-osuuksia laskevat liikkeeseen sijoitusrahastot.

5.166 Noteeraamattomat muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet yleensä ostetaan vaadittaessa takaisin arvoon, joka vastaa niiden osuutta rahoituslaitoksen omista varoista. Omat varat arvotetaan säännöllisesti uudelleen sen mukaan, miten siihen kulloinkin sisältyvien erien markkinahinnat kehittyvät.

Sijoitusrahasto-osuuksiin kohdistuvien taloustoimien arvotus

5.167 Sijoitusrahasto-osuuksiin kohdistuvat taloustoimet sisältävät rahastoon maksetut nettomääräiset osuusmaksut.

Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut (F.6)

Määritelmä

5.168 Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut jaetaan kuuteen alaluokkaan:

a) vahinkovakuutustekninen vastuuvelka (F.61)

b) henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut (F.62)

c) eläkevastuut (F.63)

d) eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan (F.64)

e) oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin (F.65)

f) standarditakauksiin liittyvät varaukset (F.66).

Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka (F.61)

Määritelmä

5.169 Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka on vahinkovakuutuslaitoksiin kohdistuvia vahinkovakuutuksen ottajien vaateita vakuutusmaksuvastuun tai korvausvastuun muodossa.

5.170 Vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun muodossa olevaan vahinkovakuutustekniseen vastuuvelkaan kohdistuvat taloustoimet liittyvät erilaisiin riskeihin, kuten onnettomuuksiin, sairauteen tai tulipaloon, sekä jälleenvakuutukseen.

5.171 Vakuutusmaksuvastuut ovat etukäteen maksettuja vakuutusmaksuja. Vakuutusmaksut maksetaan yleensä vakuutuksen kattaman ajanjakson alussa, mutta vakuutusmaksut kirjataan suoriteperusteisesti koko vakuutuksen voimassaoloajalle. Se osa maksusta, jota vastaavaa suoritetta ei ole kertynyt, kirjataan vakuutusmaksuvastuuna.

5.172 Korvausvastuut ovat vakuutuskorvauksia, joita ei vielä ole maksettu, kun esimerkiksi korvauksen määrästä on erimielisyyttä tai kun korvaukseen johtanut tapahtuma on tapahtunut mutta siitä ei ole vielä ilmoitettu. Vakuutuskorvaukset, joita ei vielä ole maksettu, vastaavat korvausvastuuta,

jonka määrän vakuutuslaitokset määrittelevät kattaakseen ne summat, joita ne ennakoivat maksavansa korvauksena jo tapahtuneista tapahtumista, joihin liittyviä korvausvaatimuksia ei ole vielä maksettu.

5.173 Vakuutuksenantajat voivat määritellä muita vakuutusteknisiä vastuuvelkoja, kuten tasoitusvastuita. Nämä katsotaan kuitenkin veloiksi ja niitä vastaaviksi varoiksi ainoastaan silloin, kun olemassa on tapahtuma, jonka vuoksi velka syntyy. Muuten tasoitusvastuut ovat vakuutuksenantajan sisäisiä kirjauksia, jotka edustavat poikkeuksellista tapahtumien kattamiseen tarkoitettua säästöä, eivätkä ne sisällä vakuutuksenottajien vaateita.

Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut (F.62)

Määritelmä

5.174 Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut ovat henkivakuutuslaitoksiin kohdistuvia henkivakuutuksen ottajien ja annuiteetin haltijoiden rahoitussaamisia.

5.175 Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvista vastuista vakuutuksenottajat saavat korvauksia vakuutuksen päättyessä tai niistä maksetaan korvauksia korvauksensaajille vakuutuksenottajien kuoleman yhteydessä. Ne pidetään erillään osakkeenomistajien varoista. Annuiteettien muodossa olevat varannot perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin niiden velvoitteiden nykyarvosta, jotka koskevat tulevia tulonmaksuja korvauksensaajien kuolemaan saakka.

5.176 Taloustoimet, jotka kohdistuvat henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuviin vastuisiin, koostuvat lisäyksistä ja vähennyksistä.

5.177 Rahoitustaloustoimissa lisäyksiin luetaan

a) tilinpitojaksoon kohdistuvat todelliset vakuutusmaksut; ja

b) vakuutusmaksutäydennykset, jotka vastaavat vakuutuksenottajille kuuluvia sijoitustuloja palvelumaksujen vähentämisen jälkeen.

5.178 Vähennykset koostuvat

a) säästöhenkivakuutusten ja muiden vastaavien vakuutusten haltijoille maksetuista summista; ja

b) summista, jotka on maksettu vakuutuskirjan takaisinostoista ennen niiden erääntymistä.

5.179 Jos yritys on ottanut työntekijöilleen ryhmävakuutuksen, korvauksensaajia ovat työnantajan sijasta työntekijät, koska heitä pidetään todellisina vakuutuksen haltijoina.

Eläkevastuut (F.63)

Määritelmä

5.180 Eläkevastuut ovat nykyisten työntekijöiden ja entisten työntekijöiden rahoitussaamisia

a) heidän työnantajiltaan,

b) työnantajan osoittamasta järjestelmästä, josta maksetaan eläkettä osana työnantajan ja työntekijän välistä korvaussopimusta, tai

c) vakuuttajalta.

5.181 Eläkevastuisiin kohdistuvat taloustoimet koostuvat lisäyksistä ja vähennyksistä, ja ne pitää erottaa sellaisista nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista, jotka kohdistuvat eläkerahastojen sijoituksiin.

5.182 Rahoitustaloustoimissa lisäyksiin luetaan

a) todelliset eläkejärjestelmiin suoritetut maksut, joita ovat maksaneet työntekijät, työnantajat, yrittäjät tai muut institutionaaliset yksiköt niiden henkilöiden tai kotitalouksien puolesta, joilla on saatavia järjestelmältä, ja jotka on ansaittu kyseisellä tilinpitojaksolla; ja

b) vakuutusmaksutäydennykset, jotka vastaavat eläkejärjestelmien eläkevastuiden investoinneista saatua tuottoa, joka on allokoitu järjestelmään osallisena oleville kotitalouksille sen jälkeen kun kyseisen ajankohdan järjestelmän hallinnointimaksut on vähennetty tuotosta.

5.183 Vähennykset koostuvat

a) eläkkeellä oleville tai heidän huollettavinaan oleville sosiaalietuuksina maksettavista säännöllisistä maksuista tai muista korvauksista; ja

b) eläkkeelle siirtymisen yhteydessä maksettavista kertaluonteisista sosiaalietuuksista.

Ehdolliset eläkevastuut

5.184 Eläkevastuiden luokkaan eivät kuulu institutionaalisten yksiköiden ehdolliset eläkevastuut, jotka luokitellaan julkisyhteisöjen työntekijöiden rahastoimattomiksi etuusperusteisiksi eläkejärjestelmiksi tai sosiaaliturvan eläkerahastoiksi. Niiden taloustoimista ei ole täydellistä kirjanpitoa ja niiden muita virtoja ja varantoja ei kirjata ydintileihin vaan sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmiä koskevaan lisätaulukkoon. Ehdolliset eläkevastuut eivät ole valtionhallinnon, osavaltion, paikallishallinnon tai sosiaaliturvarahastojen alaluokkien velkoja eivätkä mahdollisten korvauksensaajien rahoitussaamisia.

Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan (F.64)

5.185 Työnantaja voi tehdä kolmannen osapuolen kanssa sopimuksen työntekijöidensä eläkerahastojen hoidosta. Jos työnantaja määrittelee edelleen eläkejärjestelmien ehdot, vastaa mahdollisista rahoitusvajeista ja pitää itsellään oikeuden mahdollisiin rahoitusylijäämiin, työnantajaa pidetään eläkkeiden hallinnoijana ja eläkkeiden hallinnoijan ohjauksessa toimivaa yksikköä pidetään eläkkeiden hoitajana. Jos työnantajan ja kolmannen osapuolen välisen sopimuksen nojalla työnantaja siirtää mahdolliseen rahoitusvajeeseen liittyvät riskit ja vastuut kolmannelle osapuolelle ja luovuttaa sille oikeuden pitää itsellään mahdolliset rahoitusylijäämät, kolmannesta osapuolesta tulee sekä eläkkeiden hallinnoija että hoitaja.

5.186 Jos eläkkeiden hallinnoija on eläkkeiden hoitajasta erillinen yksikkö ja jos eläkerahastoon kertyneet varat ovat pienemmät kuin eläkevastuiden lisäys, eläkerahaston vaateet eläkkeiden hallinnoijalta kirjataan. Jos eläkerahastoon kertyneet varat ovat suuremmat kuin eläkevastuiden lisäys, eläkerahastolla on maksettavaa eläkkeiden hallinnoijalle.

Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin (F.65)

5.187 Etuudet ylittävä osa nettomaksuista vastaa vakuutusjärjestelmän vastuiden lisäystä edunsaajia kohtaan. Tämä erä kirjataan tulonkäyttötilin muutokseksi. Vastuiden lisäyksenä se kirjataan myös rahoitustilille. Tämä erä on todennäköisesti harvinainen, ja käytännön syistä muutokset tällaisiin muihin vastuisiin kuin eläkevastuisiin voidaan kirjata muutoksina eläkevastuisiin.

Standarditakauksiin liittyvät varaukset (F.66)

Määritelmä

5.188 Standarditakauksiin liittyvät varaukset ovat standarditakausten haltijoiden rahoitussaamisia standarditakauksia myöntäviltä institutionaalisilta yksiköiltä.

5.189 Standarditakauksiin liittyvät varaukset ovat nettomaksujen ennakkomaksuja ja standarditakauksiin liittyviä maksamattomia varauksia. Vakuutusmaksu- ja vakuutuskorvausvastuihin liittyvien varauksien tavoin standarditakauksiin liittyviin varauksiin luetaan vielä maksamattomat maksut (vakuutusmaksut) ja varaukset (korvaukset).

5.190 Standarditakaukset ovat takauksia, joita annetaan suuria määriä ja yleensä suhteellisen pienille nimellissummille ja samanlaisin ehdoin. Näihin järjestelyihin osallistuu kolme osapuolta: lainanottaja, lainanantaja ja takaaja. Joko lainanottaja tai lainanantaja voi tehdä sopimuksen takaajan kanssa siitä, että tämä korvaa lainanantajalle lainanottajan mahdolliset maksujen laiminlyönnit. Esimerkkejä ovat vientiluottotakaukset ja opintolainatakaukset.

5.191 Vaikkei ole mahdollista arvioida, miten todennäköisesti jokin tietty lainanottaja laiminlyö maksunsa, tietynlaisten lainanottajien ryhmän osalta

laiminlyönnin todennäköisyyttä voidaan yleensä kuitenkin arvioida. Liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti toimiva takaaja odottaa vahinkovakuuttajan tavoin, että kaikki maksetut maksut, maksuista saatu omaisuustulo ja mahdolliset rahastoidut varat kattavat odotettavissa olevat laiminlyönnit ja niihin liittyvät kustannukset ja että tämän jälkeen jää vielä voittoa. Näin ollen näitä takauksia käsitellään samalla tavoin kuin vahinkovakuutuksia ja niitä pidetään standarditakauksina.

5.192 Standarditakauksiin kuuluvat eri rahoitusinstrumentteihin, kuten talletuksiin, velkapapereihin, lainoihin ja kauppaluottoon, liittyvät takaukset. Niitä antavat yleensä rahoituslaitokset, esimerkiksi vakuutuslaitokset, mutta myös julkisyhteisöt.

5.193 Kun institutionaalinen yksikkö tarjoaa standarditakauksia, se perii niistä maksun ja kirjaa takauksen käytön kattamista vastaavan velan. Takaajan tileihin kirjattujen velkojen arvo on yhtä kuin voimassa oleviin takauksiin liittyvien odotettavissa olevien maksuvaatimusten nykyarvo, josta on vähennetty ne takaisinmaksutuotot, jotka takaaja odottaa saavansa maksunsa laiminlyöviltä lainanottajilta. Tätä velkaa kutsutaan standarditakauksiin liittyviksi varauksiksi.

5.194 Takaus voi kattaa useamman vuoden ajanjakson. Takauksesta perittävä maksu voidaan maksaa vuosittain tai ennakkomaksuna. Maksu muodostuu periaatteessa saaduista maksuista kunakin takauksen kattamana vuonna velan pienentyessä ajanjakson lyhentyessä (olettaen, että lainanottaja suorittaa lyhennyksensä). Näin ollen takausmaksut on kirjattava vuosittaisina maksuina tulevan velan pienentyessä.

5.195 Standarditakausjärjestelmälle on luonteenomaista, että samantyyppisiä takauksia on paljon, vaikka kaikki eivät katakaan samaa ajanjaksoa eivätkä niiden alku- ja päättymisajankohdat ole samat.

5.196. Nettomaksut lasketaan siten, että saataviin maksuihin lisätään maksutäydennykset (jotka ovat yhtä kuin takauksesta maksun suorittavan yksikön saamat omaisuustulot) ja niistä vähennetään hallintokulut ja vastaavat kulut. Nettomaksut voivat olla minkä tahansa kansantalouden sektorin velkaa ja niiden sektorien saamisia, joihin takaajat kuuluvat. Standarditakausjärjestelmän maksuvaatimukset ovat takaajan velkaa ja takauksen kohteena olevan rahoitusinstrumentin lainanantajan saamisia riippumatta siitä, maksoiko maksun lainanantaja vai lainanottaja. Rahoitustaloustoimet liittyvät uusia takauksia koskevien takausmaksujen ja voimassa olevien takauksien maksuvaatimusten eroon.

Standarditakaukset ja kertaluonteiset takaukset

5.197 Standarditakaukset erotetaan kertaluonteisista takauksista seuraavien kahden kriteerin mukaisesti:

a) standarditakauksille on ominaista usein toistuvat ja samankaltaiset taloustoimet ja riskien yhdistely;

b) takaajat pystyvät arvioimaan keskimääräiset tappiot käytettävissä olevien tilastojen perusteella.

Kertaluonteiset takaukset ovat yksittäisiä takauksia, eivätkä takaajat pysty tarkkaan arvioimaan maksuvaatimuksiin liittyviä riskejä. Kertaluonteisen takauksen myöntäminen katsotaan ehdolliseksi varaksi tai velaksi, eikä sitä kirjata. Poikkeuksen muodostavat tietyt julkisyhteisöjen tarjoamat takaukset, joita kuvataan luvussa 20.

Johdannaiset ja työsuhdeoptiot (F.7)

Määritelmä

5.198 Johdannaiset ja työsuhdeoptiot jaetaan kahteen alaluokkaan:

a) johdannaiset (F.71); ja

b) työsuhdeoptiot (F.72).

Johdannaiset (F.71)

Määritelmä

5.199 Johdannaiset ovat määrättyyn rahoitusinstrumenttiin, indikaattoriin tai hyödykkeeseen liittyviä rahoitusinstrumentteja, joiden kautta tietyt rahoitusriskit voivat olla itsenäisinä kaupankäynnin kohteina rahoitusmarkkinoilla. Johdannaiset täyttävät seuraavat edellytykset:

a) ne liittyvät rahoitus- tai muuhun varaan, varojen ryhmään tai indeksiin;

b) ne ovat jälkimarkkinakelpoisia tai ne voidaan korvata vastakkaisella sopimuksella;

c) niiden yhteydessä ei anneta takaisin maksettavaa pääoma.

5.200 Johdannaisia käytetään useisiin eri tarkoituksiin, muun muassa riskienhallinnassa, suojautumisessa (hedging), markkinoiden välisen arbitraasin vuoksi, spekuloinnissa sekä palkansaajakorvauksina. Johdannaisten avulla osapuolet voivat käydä kauppaa tietyillä taloudellisilla riskeillä, kuten korko-, valuutta- ja pääomariskillä, hyödykkeen hintariskillä sekä luottoriskillä, muiden yksiköiden kanssa, jotka ovat halukkaita kantamaan näitä riskejä yleensä ilman kohde-etuudesta käytävää kauppaa. Sen vuoksi johdannaisten sanotaan olevan toissijaisia varoja.

5.201 Johdannaisen arvo perustuu kohde-etuuden hintaan eli viitehintaan. Viitehinta voi liittyä rahoitusvaraan tai muuhun varaan, korkotasoon, vaihtokurssiin, toiseen johdannaiseen tai kahden hinnan väliseen eroon. Johdannaissopimus voi olla sidoksissa myös indeksiin, hintakoriin tai esimerkiksi päästökauppaan tai sääoloihin.

5.202 Johdannaiset voidaan luokitella instrumentin perusteella esimerkiksi optioiksi, termiineiksi ja luottojohdannaisiksi tai markkinariskin perusteella esimerkiksi valuuttaswapeiksi ja korkoswapeiksi.

Optiot

Määritelmä

5.203 Optiot ovat sopimuksia, jotka antavat niiden hallussapitäjälle oikeuden – mutteivät velvollisuutta – ostaa sen asettajalta tai myydä asettajalle varallisuuserän ennalta määrättyyn hintaan tietyllä aikavälillä tai määräpäivänä.

Oikeutta ostaa kutsutaan osto-optioksi ja oikeutta myydä myyntioptioksi.

5.204 Option ostaja maksaa preemion (option hinta) korvauksena siitä, että option asettaja sitoutuu myymään tai ostamaan tietyn määrän kohde-etuutta sovittuun hintaan. Preemio on option haltijan rahoitusvara ja option asettajan velkaa. Preemion voidaan käsitteellisesti katsoa sisältävän palvelumaksun, joka on kirjattava erikseen. Jos yksityiskohtaiset tiedot puuttuvat, palvelumaksuosuuden määrittämiseksi ei kuitenkaan pitäisi tehdä liikaa olettamuksia.

5.205 Warrantit ovat yhdenlaisia optioita. Ne antavat hallussapitäjälle oikeuden, muttei velvollisuutta, ostaa liikkeeseenlaskijalta sovitun ajanjakson aikana tietyin ehdoin sovitun määrän osakkeita tai joukkovelkakirjoja. On olemassa myös valuuttawarrantteja, joiden arvo perustuu siihen määrään tiettyä valuuttaa, joka tarvitaan toisen valuutan ostamiseen, sekä valuuttojen välisiä warrantteja, jotka on sidottu kolmansiin valuuttoihin. Lisäksi on olemassa indeksi-, kori- ja hyödykesidonnaisia warrantteja.

5.206 Warrantti voi olla velkapaperista irrallinen, ja sillä voidaan käydä kauppaa itsenäisesti. Tässä tapauksessa kirjataan periaatteessa kaksi erillistä rahoitusinstrumenttia eli warrantti johdannaisena ja joukkovelkakirja velkapaperina. Warrantit, joihin on sulautettuna johdannainen, luokitellaan tärkeimpien ominaispiirteidensä perusteella.

Termiinit

Määritelmä

5.207 Termiinit ovat rahoitussopimuksia, joiden nojalla kaksi osapuolta sopii vaihtavansa tietyn määrän kohde-etuutta sovittuun hintaan (toteutushinta) tiettynä ajankohtana.

5.208 Futuurit ovat termiinisopimuksia, joilla käydään kauppaa pörssissä. Futuurit ja muut termiinisopimukset selvitetään yleensä, muttei aina, maksamalla käteissuoritus tai toimittamalla jokin muu rahoitusvara kohde-etuuden antamisen sijasta, ja näin ollen ne arvotetaan kohde-etuudesta irrallaan ja niistä käydään kauppaa itsenäisesti. Tyypillisimpiä termiinisopimuksia ovat swapit ja korkotermiinisopimukset (forward rate agreement – FRA).

Optiot verrattuna termiineihin

5.209 Optiot voidaan erottaa termiineistä seuraavin perustein:

a) Termiinisopimuksesta ei yleensä suoriteta etukäteismaksua, ja johdannaissopimuksen arvo on aluksi nolla. Option tapauksessa preemio maksetaan sopimuksentekohetkellä, ja sopimus arvotetaan aluksi preemion määräiseksi.

b) Markkinahinnat, korot ja valuuttakurssit muuttuvat termiinisopimuksen juoksuajalla, joten sopimuksella voi olla yhdelle osapuolelle positiivinen arvo (varana) ja vastaavasti toiselle osapuolelle negatiivinen arvo (velkana). Nämä positiot voivat vaihdella osapuolten välillä kohde-etuuden markkinahintakehityksestä riippuen suhteessa sopimuksessa sovittuun toteutushintaan. Tämän ominaispiirteen vuoksi on epäkäytännöllistä erotella varoihin kohdistuvat taloustoimet velkoihin kohdistuvista taloustoimista. Toisin kuin muiden rahoitusinstrumenttien tapauksessa termiineihin kohdistuvat taloustoimet kirjataan nettomääräisinä varoihin ja velkoihin. Jos kyseessä on optio, ostaja on aina velkoja ja option asettaja aina velallinen.

c) Termiinin erääntyessä lunastus on pakollista, kun taas option tapauksessa option ostaja määrittelee lunastuksen ajankohdan ja ehdot. Jotkin optiot lunastetaan automaattisesti, kun ne ovat erääntymishetkellä arvoltaan positiivisia.

Swapit

Määritelmä

5.210 Swapit ovat kahden osapuolen välisiä sitoumuksia, joissa osapuolet sopivat vaihtavansa ennalta sovitulta ajanjaksolta ja ennalta sovittujen sääntöjen mukaan tiettyyn nimelliseen pääomaan sitoutuvia maksuvirtoja. Yleisimpiä ovat korkoswapit, valuutanvaihtosopimukset ja valuuttaswapit.

5.211 Korkoswapissa vaihdetaan erityyppisiä korkomaksuja nimellisen pääoman perusteella. Pääomaa itseään ei kuitenkaan vaihdeta. Korkoswappien kohteena ovat esimerkiksi kiinteät tai vaihtuvat korot sekä tietyn valuutan määräiset korot. Maksut suoritetaan yleensä nettomääräisinä käteissuorituksina, jotka vastaavat sopimuksessa määrättyjen kahden koron toteutunutta erotusta laskettuna nimellisestä pääomasta.

5.212 Valuutanvaihtosopimukset ovat ulkomaan rahan määräisiä taloustoimia, joissa käytettävä kurssi on määritelty sopimuksessa.

5.213 Valuuttaswapeissa vaihdetaan korkomaksuihin liittyviä maksuvirtoja, ja vaihdettavan pääoman suuruus määräytyy sopimuksessa sovitun vaihtokurssin mukaan sopimuksen päättyessä.

Korkotermiinisopimukset

Määritelmä

5.214 Korkotermiinisopimukset ovat kahden osapuolen välisiä sitoumuksia, joissa osapuolet suojautuakseen korkovaihteluilta sopivat tiettynä selvityspäivänä maksettavasta koron määrästä, joka perustuu nimelliseen pääomaan. Pääomaa itseään ei kuitenkaan vaihdeta. Korkotermiinisopimukset selvitetään nettomääräisillä käteismaksuilla samalla tavoin kuin korkoswapit. Selvitysajankohtana suoritettavat maksut riippuvat termiinisopimuskoron ja senhetkisen markkinakoron erotuksesta.

Luottojohdannaiset

Määritelmä

5.215 Luottojohdannaiset ovat johdannaisia, joiden ensisijaisena tarkoituksena on käydä kauppaa luottoriskillä.

Luottojohdannaiset on suunniteltu kaupankäyntiin, jonka kohteena on lainoihin ja arvopapereihin kohdistuva riski. Luottojohdannaiset voivat olla termiini- tai optiotyyppisiä sopimuksia, joita laaditaan muiden johdannaisten tapaan usein vakioitujen juridisten sopimusten nojalla, mikä helpottaa markkina-arvon määrittämistä. Luottoriski siirtyy riskin myyjältä, joka ostaa suojan, riskin ostajalle, joka myy suojan preemiota vastaan.

5.216 Riskin ostaja maksaa riskin myyjälle käteisrahaa, jos riski toteutuu. Luottojohdannainen voidaan selvittää myös siirtämällä velkapapereita laiminlyöntiin syyllistyneen yksikön kautta.

5.217 Luottojohdannaisiin luetaan luottoriskioptiot (credit default option), luottoriskinvaihtosopimukset (credit default swap – CDS) ja tuottojenvaihtosopimukset (total return swap). Luottoriskinvaihtosopimusindeksi heijastaa vaihdettavien luottojohdannaisten indeksinä luottoriskinvaihtosopimusten preemion kehittymistä.

Luottoriskinvaihtosopimukset

Määritelmä

5.218 Luottoriskinvaihtosopimukset (CDS) ovat luottovakuutussopimuksia. Niiden tarkoituksena on kattaa velkojille aiheutuvat menetykset, kun

a) luottotapahtuma liittyy viiteyksikköön sen sijaan, että se olisi yhteydessä tiettyyn velkapaperiin tai lainaan. Luottotapahtuma, joka vaikuttaa kyseiseen viiteyksikköön, voi olla maksun laiminlyönti tai minkä tahansa maksettavaksi tulleen (edellytykset täyttävän) velan erän maksamatta jättäminen eräpäivänä esimerkiksi velan uudelleenjärjestelyn tai sopimusrikkomuksen tapauksessa;

b) tietyn velkainstrumentin, yleisimmin velkapaperin tai lainan, takaisinmaksu laiminlyödään. Muiden swap-sopimusten tavoin velkoja luottoriskinvaihtosopimuksen ostajana eli riskin ostajana suorittaa sarjan preemiomaksuja sopimuksen takaajalle eli riskin myyjälle.

5.219 Jos kyseiseen yksikköön tai velkainstrumenttiin liittyvä riski ei toteudu, riskin ostaja maksaa preemiomaksuja sopimuksen päättymiseen saakka. Jos riski toteutuu, riskin myyjä korvaa ostajalle menetyksen, eikä ostaja enää maksa preemioita.

Rahoitusinstrumentit, joita ei lueta johdannaisiin

5.220 Johdannaisiin ei lueta

a) instrumentteja, joiden arvoon johdannaissopimus perustuu;

b) strukturoituja velkapapereita, joissa yhdistetään velkapaperit tai velkapaperien kori johdannaiseen tai johdannaisten koriin ja joissa johdannaiset ovat erottamaton osa velkapaperia ja alun perin sijoitettu pääoma on suuri verrattuna niihin sulautetuista johdannaisista todennäköisesti saataviin tuottoihin. Rahoitusinstrumentit, joihin sijoitetaan vähän pääomaa suhteessa niistä todennäköisesti saataviin tuottoihin ja joihin liittyvä riski on korkea, luokitellaan johdannaisiksi. Rahoitusinstrumentit, joissa velkapaperikomponentti ja johdannaiskomponentti ovat erotettavissa toisistaan, luokitellaan erillisiksi rahoitusvaateiksi;

c) johdannaissopimuksiin liittyvät takaisinmaksettavat marginaalimaksut luokitellaan muiksi talletuksiksi tai lainoiksi riippuen osapuolina olevista institutionaalisista yksiköistä. Muita kuin takaisinmaksettavia marginaalimaksuja, jotka vähentävät tai poistavat varat/velka-positioita, joita voi syntyä sopimuksen voimassaolon aikana, käsitellään sopimuksen mukaisina maksuina ja ne luokitellaan johdannaisiin kohdistuviksi taloustoimiksi;

d) sellaisia johdannaissopimuksia, jotka eivät ole jälkimarkkinakelpoisia ja joita ei voida korvata vastakkaisella sopimuksella; ja

e) kultaswappeja, jotka ovat luonteeltaan samanlaisia kuin arvopaperien takaisinostosopimukset.

Työsuhdeoptiot (F.72)

Määritelmä

5.221 Työsuhdeoptiot ovat sopimuksia, jotka on tehty määrättynä päivänä ja joiden nojalla työntekijät voivat ostaa tietyn määrän työnantajan osakkeita tiettyyn hintaan joko tiettynä ajankohtana tai oikeuden syntymispäivää välittömästi seuraavalla ajanjaksolla.

Käytössä ovat seuraavat käsitteet:

sopimuksentekopäivä on myöntämispäivä;

sovittu ostohinta on toteutushinta;

sovittu ensimmäinen ostopäivä on oikeuden syntymispäivä;

oikeuden syntymispäivää seuraava ajanjakso, jolloin osakkeita voidaan ostaa, on merkintäaika.

5.222 Työsuhdeoptioihin kohdistuvat taloustoimet kirjataan rahoitustilille osakeoption arvon mukaisten palkansaajakorvauksien vastintaloustoimena. Option arvo jaetaan myöntämispäivän ja oikeuden syntymispäivän väliselle ajalle. Jos yksityiskohtaiset tiedot puuttuvat, ne kirjataan oikeuden syntymispäivälle. Tämän jälkeen taloustoimet kirjataan toteutuspäivälle, tai, jos ne ovat jälkimarkkinakelpoisia ja jos niillä tosiasiassa käydään kauppaa, oikeuden syntymispäivän ja merkintäajan päättymisen väliselle ajalle.

Johdannaisiin ja työsuhdeoptioihin kohdistuvien taloustoimien arvotus

5.223 Optioiden jälkimarkkinakauppa tai option käyttö ennen päättymispäivää ovat rahoitustaloustoimia. Jos optio on voimassa vielä päättymispäivänä, optio-oikeutta voidaan vielä käyttää silloin tai se voidaan jättää käyttämättä. Option toteuttamisen yhteydessä option asettaja saattaa maksaa sen hallussapitäjälle maksun, joka on yhtä suuri kuin option perustan (kohde-etuuden) vallitsevan markkinahinnan ja option toteutushinnan erotus tai vaihtoehtoisesti voi tapahtua kohde-etuuden, joka voi olla rahoitus- tai muuta varallisuutta, osto tai myynti ja sen vastinkirjauksena option hallussapitäjän ja asettajan välinen option toteutushinnan suuruinen maksu. Osto tai myynti arvotetaan vallitsevaan markkinahintaan. Kohde-etuuden vallitsevan markkinahinnan ja option toteutushinnan välinen erotus on molemmissa tapauksissa yhtä suuri kuin option likvidaatioarvo eli option arvo päättymispäivänä. Jos optio raukeaa, ei tapahdu taloustoimea. Option asettajalle tulee kuitenkin hallussapitovoittoa ja option haltijalle hallussapitotappiota (molemmissa tapauksissa sopimuksen tekemishetken alkuperäisen ostohinnan verran), jotka molemmat kirjataan uudelleenarvotustilille.

5.224 Taloustoimet, jotka johdannaisista kirjataan, ovat ensinnäkin kyseisillä sopimuksilla käyty kauppa sekä nettomääräiset maksut. Saattaa olla myös tarvetta kirjata taloustoimia, jotka liittyvät johdannaissopimuksen perustamiseen. Useissa tapauksissa kaksi osapuolta kuitenkin tekee johdannaissopimuksen ilman, että kumpikaan osapuolista maksaa mitään maksuja. Tällöin sopimuksen perustavan taloustoimen arvo on nolla, eikä rahoitustilille tehdä kirjauksia.

5.225 Välittäjien maksamat tai saamat palkkiot optioista, futuureista, swapeista ja muista johdannaissopimuksista käsitellään palvelumaksuina asianomaisella tilillä. Swap-sopimuksen osapuolten ei katsota tarjoavan palveluja toisilleen, mutta kaikki swap-sopimukseen liittyvät kolmannelle osapuolelle maksetut järjestelymaksut käsitellään palvelumaksuina. Kun pääomia vaihdetaan

swap-sopimuksen nojalla, vastaavat virrat kirjataan perustana olevaan instrumenttiin (kohde-etuuteen) kohdistuvana taloustoimena. Muista maksuista aiheutuvat virrat kirjataan johdannaisiin ja työsuhdeoptioihin (F.7). Vaikka option myyjälle maksetun preemion voidaan käsitteellisesti katsoa sisältävän palvelumaksun, ei palvelun osuutta voi käytännössä yleensä erottaa. Siksi koko option hinta kirjataan sen ostajalle rahoitusvarojen hankinnaksi ja myyjälle velkojen lisäykseksi.

5.226 Mikäli sopimukseen ei liity pääomien vaihtoa, mitään taloustoimea ei sopimuksentekohetkellä kirjata. Molemmissa tapauksissa tässä vaiheessa syntyvän johdannaisen arvo on aluksi nolla. Myöhemmin swapin arvo vastaa jompaakumpaa seuraavista:

a) pääoman osalta takaisinvaihdettavan määrän odotetun markkina-arvon ja sopimukseen kirjatun määrän välisen erotuksen nykyistä markkina-arvoa;

b) muiden maksujen osalta sopimuksessa määriteltyjen tulevien virtojen nykyistä markkina-arvoa.

5.227 Johdannaissopimusten arvon muutokset yli ajan kirjataan uudelleenarvotustilille.

5.228 Pääomien takaisinvaihto tehdään swap-sopimuksessa määritellyin ehdoin, ja rahoitusvarojen vaihto saattaa tapahtua muulla kuin vallitsevalla markkinahinnalla. Sopimusosapuolten väliset maksut suoritetaan sopimuksen mukaisesti. Vallitsevan markkinahinnan ja sopimushinnan välinen erotus on yhtä suuri kuin saatavan/velan purkuarvo sopimuksen päätöspäivänä, ja se kirjataan johdannaisiin ja työsuhdeoptioihin kohdistuvana taloustoimena (F.7). Kaikkien johdannaisiin ja työsuhdeoptioihin kohdistuvien taloustoimien tulee täsmätä koko swap-sopimuksesta sen olemassaoloaikana saatuihin uudelleenarvostusvoittoihin tai -tappioihin yhteensä. Käsittelytapa on yhdenmukainen päättymispäivänä toteutettavan option käsittelyn kanssa.

5.229 Institutionaalisten yksiköiden osalta swap- tai korkotermiinisopimus kirjataan johdannaisiin ja työsuhdeoptioihin varojen puolelle, jos se on nettoarvoltaan saatavaa. Silloin, kun sopimus on nettoarvoltaan velkaa, se kirjataan sovitun käytännön mukaisesti negatiivisena varojen puolelle vara- ja velkapuolen välisen siirtämisen välttämiseksi. Negatiiviset nettomaksut siis kasvattavat nettoarvoa.

Muut saamiset ja velat (F.8)

Määritelmä

5.230 Muut saamiset ja velat ovat rahoitusvaroja ja velkoja, jotka syntyvät taloustoimen vastineena, kun kyseessä olevan taloustoimen ja siihen liittyvän maksun välillä on ajoitusero.

5.231 Muihin saamisiin ja velkoihin luetaan sellaisiin rahoitussaamisiin kohdistuvat taloustoimet, jotka juontuvat ennenaikaisesta tai myöhästyneestä

maksusta. Nämä maksut liittyvät tavaroihin tai palveluihin kohdistuviin taloustoimiin, tulonjakotaloustoimiin tai rahoitustaloustoimiin jälkimarkkinoilla.

5.232 Muihin saamisiin ja velkoihin kohdistuviin rahoitustaloustoimiin luetaan

a) kauppaluotot ja ennakot (F.81)

b) muut saamiset ja velat (F.89).

Kauppaluotot ja ennakot (F.81)

Määritelmä

5.233 Kauppaluotot ja ennakot ovat rahoitussaamisia, jotka syntyvät tavaroiden ja palvelujen toimittajien antaessa asiakkailleen lisää maksuaikaa. Ne ovat myös ennakkomaksuja käynnissä tai käynnistymässä olevista töistä ja asiakkaiden ennakkomaksuja vielä toimittamattomista tavaroista ja palveluista.

5.234 Kauppaluotto ja ennakot syntyvät, kun maksua tavaroista tai palveluista ei suoriteta samaan aikaan kuin tavaran tai palvelun omistajuus muuttuu. Jos maksu suoritetaan ennen omistajuuden muuttumista, kyse on ennakkomaksusta.

5.235 Suoritetut välilliset rahoituspalvelut (FISIM), jotka ovat kertyneet mutta joita ei vielä ole maksettu, sisällytetään vastaavaan rahoitusinstrumenttiin, yleensä korkoihin, ja vakuutusmaksuvastuu luetaan vakuutustekniseen vastuuvelkaan (F.61). Kummassakaan tapauksessa kirjausta ei tehdä kauppaluottoihin ja ennakoihin.

5.236 Kauppaluottoihin ja ennakoihin luetaan

a) sellaisten tavaroiden ja palvelusten toimittamiseen liittyvät saatavat, joita ei ole vielä maksettu,

b) rahoitusyhtiöiden tarjoama käyttöpääoman rahoitus (factoring) lukuun ottamatta lainamuotoista rahoitusta,

c) rakennusten yli ajan kertyvät vuokrat, ja

d) tavaroihin ja palveluksiin kohdistuvat maksurästit silloin, kun maksut eivät liity lainaan.

5.237 Kauppaluotto erotetaan kauppavekselien muodossa tapahtuvasta kaupan rahoittamisesta ja kolmansien osapuolten myöntämästä luotosta kaupan rahoittamiseksi.

5.238 Kauppaluottoihin ja ennakoihin ei lueta kauppaluottojen rahoituslainoja. Ne luetaan lainoihin.

5.239 Kauppaluotot ja ennakot voidaan jakaa alkuperäisen maturiteetin perusteella lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin kauppaluottoihin ja ennakoihin.

Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot (F.89)

Määritelmä

5.240 Muut saamiset ja velat ovat rahoitussaamisia, jotka syntyvät tulonjakotaloustoimien tai jälkimarkkinakauppaan liittyvien rahoitustaloustoimien ja niiden vastineina olevien maksujen ajoituseroista.

5.241 Muihin saamisiin ja velkoihin luetaan saamiset, jotka syntyvät suoriteperusteisen kirjauksen ja todellisten maksujen ajoituserosta. Ne voivat kohdistua esimerkiksi

a) palkkoihin ja palkkioihin;

b) veroihin ja sosiaaliturvamaksuihin;

c) osinkoihin;

d) vuokraan; ja

e) arvopaperien ostoon ja myyntiin.

5.242 Kertyneet korot ja korkorästit kirjataan sen rahoitusvaran tai velan yhteyteen, josta korko on kertynyt, ei muihin saamisiin ja velkoihin. Jos korkokertymää ei pääomiteta, se luokitellaan muihin saamisiin ja velkoihin.

5.243 Arvopaperien lainaksiantoja ja kultalainojen maksuja, joita pidetään korkoina, koskevat kirjaukset tehdään kuitenkin muihin saamisiin ja velkoihin, ei niihin liittyvien instrumenttien yhteyteen.

5.244 Muihin saamisiin ja velkoihin ei lueta

a) muita kuin tavaroihin tai palveluihin kohdistuvien taloustoimien, tulonjakotaloustoimien tai rahoitustaloustoimien ja niitä vastaavien maksujen ajoituseroista johtuvia tilastollisia eroja;

b) rahoitusvaateen luomiseen liittyviä ennakko- tai myöhästymismaksuja tai velkojen kuoletuksia paitsi niissä tapauksissa, joissa rahoitusvaade luokitellaan muihin saamisiin tai velkoihin. Nuo ennakko- ja myöhästymismaksut luokitellaan niihin liittyvän instrumentin vaadeluokkaan; ja

c) julkisyhteisöille maksettavissa verojen ja sosiaaliturvamaksujen määrissä, jotka sisällytetään muihin saamisiin ja velkoihin, ei oteta lukuun näiden verojen ja sosiaaliturvamaksujen todennäköisesti perimättä jäävää osaa, joka muodostaa siten julkisyhteisöjen vaateen, jolla ei ole arvoa.

LUVUN 5 LIITE 1: RAHOITUSVAATEIDEN LUOKITUS

5.A1.01 Rahoitustaloustoimet voidaan luokitella eri kriteerien, kuten rahoitusinstrumentin tyypin, jälkimarkkinakelpoisuuden, tulotyypin, maturiteetin, valuutan ja korkotyypin, perusteella.

Rahoitusvaateiden luokitus vaadeluokittain

5.A1.02 Rahoitustaloustoimet on jaettu taulukossa 5.3 esitettäviin luokkiin ja alaluokkiin. Rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvien rahoitustaloustoimien luokittelu vastaa rahoitusvarojen ja velkojen luokittelua.

Taulukko 5.3:
Rahoitusvaateiden luokitus

Luokka	**Koodi**		
Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	F.1		
Monetaarinen kulta		F.11	
Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)		F.12	
Käteisraha ja talletukset	F.2		
Käteisraha		F.21	
Siirtokelpoiset talletukset		F.22	
Muut talletukset		F.29	
Velkapaperit	F.3		
Lyhytaikaiset		F.31	
Pitkäaikaiset		F.32	
Lainat	F.4		
Lyhytaikaiset		F.41	
Pitkäaikaiset		F.42	
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	F.5		
Osakkeet ja osuudet		F.51	
Noteeratut osakkeet			F.511
Noteeraamattomat osakkeet			F.512
Muut osuudet			F.519

Sijoitusrahasto-osuudet		F.52	
Rahamarkkinarahasto-osuudet			F.521
Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet			F.522
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	F.6		
Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka		F.61	
Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut		F.62	
Eläkevastuut		F.63	
Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan		F.64	
Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin		F.65	
Standarditakauksiin liittyvät varaukset		F.66	
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	F.7		
Muut johdannaiset kuin työsuhdeoptiot		F.71	
Työsuhdeoptiot		F.72	
Muut saamiset ja velat	F.8		
Kauppaluotot ja ennakot		F.81	
Muut saamiset ja velat		F.89	

5.A1.03 Rahoitustaloustoimien, saamisten ja velkojen luokittelu perustuu ensisijaisesti rahoitusinstrumenttien likviditeettiin, jälkimarkkinakelpoisuuteen ja juridisiin tunnusmerkkeihin. Vaadeluokkien määritelmät ovat yleensä riippumattomia institutionaalisten yksiköiden luokittelusta. Rahoitussaamisten ja velkojen luokitusta voidaan kuitenkin yksityiskohtaistaa ja ristiintaulukoida luokitus institutionaalisten yksiköiden mukaisesti. Esimerkkinä tästä on siirtokelpoisten talletusten ristiintaulukointi talletuksia vastaanottavien yhteisöjen, muiden kuin keskuspankkien, pankkien välisinä positioina.

Rahoitusvaateiden luokitus jälkimarkkinakelpoisuuden perusteella

5.A1.04 Rahoitussaamiset voidaan erotella toisistaan jälkimarkkinakelpoisuuden perusteella. Saaminen on jälkimarkkinakelpoinen, jos sen omistajuus on helposti siirrettävissä yhdeltä yksiköltä toiselle luovutuksen tai nimisiirron avulla tai johdannaisten tapauksessa korvaamalla se vastakkaisella sopimuksella. Kaikilla rahoitusinstrumenteilla voidaan käydä kauppaa, mutta jälkimarkkinakelpoisilla instrumenteilla käydään kauppaa pörssissä tai kahdenvälisillä markkinoilla, vaikkei jälkimarkkinakelpoisuus edellytäkään varsinaista kaupankäyntiä. Jälkimarkkinakelpoisuuden edellytyksiä ovat

a) siirrettävyys tai korvattavuus johdannaisten tapauksessa;

b) standardisointi, josta on usein osoituksena korvattavuus ja ISIN-tunnus; ja

c) se, että varan haltija luopuu vaadeoikeudestaan edellisiä hallussapitäjiä kohtaan.

5.A1.05 Arvopaperit, johdannaiset ja työsuhdeoptiot (AF.7) ovat jälkimarkkinakelpoisia rahoitussaamisia. Arvopapereihin luetaan velkapaperit (AF.3), noteeratut osakkeet (AF.511), noteeraamattomat osakkeet (AF.512) ja sijoitusrahasto-osuudet (AF.52). Johdannaisia ja työsuhdeoptioita ei luokitella arvopapereiksi, vaikka ne ovat jälkimarkkinakelpoisia rahoitusinstrumentteja. Ne liittyvät erityisiin rahoitus- tai muihin varallisuuseriin tai indekseihin, joiden kautta rahoitusriskit voivat olla itsenäisinä kaupankäynnin kohteina rahoitusmarkkinoilla.

5.A1.06 Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (AF.1), käteisraha ja talletukset (AF.2), lainat (AF.4), muut osuudet (AF.519), vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut (AF.6) sekä muut saamiset ja velat (AF.8) eivät ole jälkimarkkinakelpoisia.

Strukturoidut arvopaperit

5.A1.07 Strukturoidut arvopaperit koostuvat tyypillisesti arvopaperin tai arvopaperien korin sekä johdannaisen tai johdannaisten korin yhdistelmästä. Ne rahoitusinstrumentit, jotka eivät ole strukturoituja arvopapereita, ovat esimerkiksi strukturoituja talletuksia, joilla on sekä talletuksien että johdannaisten tunnusmerkkejä. Velkapapereissa takaisin maksettava pääoma suoritetaan yleensä sopimuksentekohetkellä, toisin kuin johdannaisissa.

Rahoitusvaateiden luokittelu tulotyypin perusteella

5.A1.08 Rahoitustaloustoimet luokitellaan niistä saatavan tulon perusteella. Tulon liittäminen sitä vastaavaan rahoitusvaraan ja velkaan helpottaa tuottoasteen laskemista. Taulukossa 5.4 esitetään yksityiskohtainen luokittelu taloustoimittain ja tulotyypeittäin. Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet, talletukset, velkapaperit, lainat sekä muut saamiset ja velat kasvavat korkoa, kun taas osakkeista ja osuuksista maksetaan pääasiassa osinkoja, uudelleensijoitettuja voittoja tai yritystulon ottoja yritysmäisistä yhteisöistä. Sijoitustulo maksetaan sijoitusrahasto-osuuksien ja vakuutusteknisten vastuuvelkojen haltijoille. Johdannaisesta maksettavaa korvausta ei kirjata tuloksi, koska pääomaa ei anneta.

Taulukko 5.4: Rahoitusvaateiden luokittelu tulotyypin perusteella

Rahoitustaloustoimet	**Koodi**	**Tulon tyyppi**	**Koodi**
Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	F.1	Korko	D.41
Käteisraha	F.21	Ei mitään	

Siirtokelpoiset talletukset	F.22	Korko	D.41
Muut talletukset	F.29	Korko	D.41
Velkapaperit	F.3	Korko	D.41
Lainat	F.4	Korko	D.41
Osakkeet ja osuudet	F.51	Yritysten jakamat tulot	D.42
		Uudelleensijoitetut voitot	D.43
Noteeratut ja noteeraamattomat osakkeet	F.511	Osingot	D.421
		Uudelleensijoitetut voitot	D.43
Muut osuudet	F.519	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	D.422
		Uudelleensijoitetut voitot	D.43
		Osingot	D.421
Sijoitusrahasto-osuudet	F.52	Osuudenomistajille kuuluva sijoitusrahastojen sijoitustulo	D.443
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	F.6	Vakuutuksenottajien omaisuustulo	D.441
		Eläkeoikeuksiin perustuvat omaisuustulot	D.442
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	F.7	Ei mitään	
Muut saamiset ja velat	F.8	Korko	D.41

Rahoitusvaateiden luokittelu korkotyypin perusteella

5.A1.09 Rahoitusvarat ja velat, jotka kasvavat korkoa, voidaan jakaa korkotyypin perusteella kiinteäkorkoisiin, vaihtuvakorkoisiin ja yhdistelmäkorkoisiin varoihin ja velkoihin.

5.A1.10 Kiinteäkorkoisten rahoitusinstrumenttien sopimukseen perustuva nimelliskorko maksetaan nimellisvaluutassa rahoitusinstrumentin koko juoksuajalta tai määrättyjen vuosien ajan. Velallisen näkökulmasta tiedossa ovat myös korkomaksuerien ja pääoman takaisinmaksuerien ajankohta ja suuruus rahoitusinstrumentin juoksuajan alkamispäivästä alkaen.

5.A1.11 Vaihtuvakorkoisten rahoitusinstrumenttien korko- ja pääomamaksut on sidottu tiettyyn korkoon, tavaroiden ja palvelujen yleiseen hintaindeksiin tai kohde-etuuden hintaan. Viitearvo vaihtelee markkinatilanteen mukaisesti.

5.A1.12 Yhdistelmäkorkoisten rahoitusinstrumenttien korkotaso on sidottu niiden juoksuajalla sekä kiinteään että vaihtuvaan korkoon, ja ne luokitellaan vaihtuvakorkoisiksi rahoitusinstrumenteiksi.

Rahoitusvaateiden luokitus maturiteetin perusteella

5.A1.13 Korkotasoa, varojen tuottoja, likviditeettiä tai velanhoitokykyä arvioitaessa varat ja velat voi olla tarpeen jakaa maturiteettiluokkiin.

Pitkäaikainen ja lyhytaikainen maturiteetti

Määritelmä

5.A1.14 Maturiteetiltaan lyhytaikaiset rahoitusvarat ja velat on maksettava takaisin velkojalle sen niin vaatiessa tai enintään vuoden kuluessa. Maturiteetiltaan pitkäaikaisten rahoitusvarojen ja velkojen takaisinmaksupäivä on yli vuoden kuluttua, tai niille ei ole ilmoitettu maturiteettia.

Alkuperäinen maturiteetti ja jäljellä oleva maturiteetti

Määritelmä

5.A1.15 Rahoitusvarojen ja velkojen alkuperäinen maturiteetti määritellään liikkeeseenlaskupäivän ja sovitun viimeisen maksupäivän väliseksi ajaksi. Rahoitusvarojen tai velkojen jäljellä oleva maturiteetti määritellään viitepäivän ja sovitun viimeisen maksupäivän väliseksi ajaksi.

5.A1.16 Alkuperäisen maturiteetin käsite auttaa ymmärtämään velkapaperien liikkeeseenlaskua. Velkapaperit ja lainat jaetaan näin ollen niiden alkuperäisen maturiteetin mukaan lyhytaikaisiin ja pitkäaikaisiin velkapapereihin ja lainoihin.

5.A1.17 Jäljellä olevalla maturiteetilla on merkitystä lähinnä velka-aseman ja velanhoitokyvyn arvioinnissa.

Rahoitusvaateiden luokitus valuutan perusteella

5.A1.18 Monet rahoitusvarojen ja velkojen vaadeluokista, niiden alaluokista ja alaryhmistä voidaan jakaa edelleen varojen ja velkojen nimellisvaluuttojen mukaisiin luokkiin.

5.A1.19 Ulkomaan valuutan määräisiin rahoitusvaroihin ja velkoihin luetaan valuuttakorin avulla määritellyt rahoitusvarat ja velat, kuten SDR:t sekä kullan määräiset rahoitusvarat ja velat. Erottelu kansallisen ja ulkomaan valuutan määräisiin rahoitusvaroihin ja velkoihin on erityisen hyödyllistä vaadeluokissa käteisraha ja talletukset (AF.2), velkapaperit (AF.3) ja lainat (AF.4).

5.A1.20 Selvitysvaluutta voi erota siitä valuutasta, jonka määräinen rahoitusinstrumentti on. Selvitysvaluutta tarkoittaa valuuttaa, joksi rahoitusinstrumenttien, kuten arvopaperien, positioiden ja virtojen arvo muunnetaan aina selvityksen yhteydessä.

Rahan määrät

5.A1.21 Rahapoliittinen analyysi voi edellyttää, että rahan määrät, kuten M1-, M2- ja M3-raha-aggregaatit, kirjataan rahoitustilille. Rahan määriä ei kirjata EKT 2010:ssä.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 6

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) N:o../..,

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

6 LUKU: MUUT VIRRAT

1. JOHDANTO

Muut virrat ovat varojen ja velkojen arvossa tapahtuvia muutoksia, jotka eivät johdu taloustoimista. Nämä virrat eivät ole taloustoimia siitä syystä, että niiltä puuttuu yksi tai useampi taloustoimien ominaispiirre. Asianosaiset institutionaaliset yksiköt eivät esimerkiksi välttämättä toimi yhteisestä sopimuksesta, kuten esim. varojen korvauksettoman haltuunoton tapauksessa. Muutos voi myös johtua luonnontapahtumasta kuten maanjäristyksestä eikä puhtaasti taloudellisesta ilmiöstä. Tai ulkomaan valuutassa ilmaistu varallisuuserän arvo voi muuttua valuuttakurssin muuttuessa.

2. VAROJEN JA VELKOJEN MUUT MUUTOKSET

6.01	Määritelmä:	Varojen ja velkojen muut muutokset ovat muita kuin pääoma- ja rahoitustileille kirjattavin taloustoimin syntyneitä taloudellisia virtoja, jotka muuttavat varojen ja velkojen arvoa

Muita muutoksia erotetaan kahdentyyppisiä. Ensimmäinen käsittää varojen ja velkojen volyymin muutokset. Toinen muodostuu nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista.

2.1 Varojen ja velkojen volyymin muut muutokset

(K.1–K.6)

6.02 Pääomatilillä valmistetut ja valmistamattomat varat voivat tulla sektorille ja poistua sieltä varojen hankintoina ja luovutuksina, kiinteän pääoman kulumisena, lisäyksinä varastoihin tai vähennyksinä ja hävikkinä varastoista. Rahoitustilillä rahoitusvarat ja velat tulevat järjestelmään, kun velallinen hyväksyy tulevan velvoitteen maksaa velkojalle, ja poistuvat järjestelmästä, kun tämä velvoite on täytetty.

6.03 Varojen ja velkojen volyymin muihin muutoksiin sisältyvät virrat, jotka mahdollistavat varojen ja velkojen tulon tileille tai poistumisen tileiltä muutoin kuin taloustoimin – esimerkkinä luonnonvarojen löytämisen, ehtymisen ja kulumisen mukaanotto tileihin ja tileiltä poistaminen.

6.04 Varojen ja velkojen volyymin muihin muutoksiin sisältyvät myös sellaisten poikkeuksellisten ja odottamattomien ulkoisten tapahtumien vaikutukset, jotka eivät ole luonteeltaan taloudellisia, sekä muutokset, jotka ovat seurausta institutionaalisten yksiköiden tai varojen ja velkojen uudelleen luokittelusta ja rakenteen muuttumisesta.

6.05 Varojen ja velkojen volyymin muut muutokset kattavat kuusi luokkaa:

a) Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäviksi (K.1);

b) Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen (K.2);

c) Katastrofien aiheuttamat menetykset (K.3);

d) Korvauksettomat haltuunotot (K.4);

e) Muualla luokittelemattomat volyymin muut muutokset (K.5); ja

f) Luokitusmuutokset (K.6).

2.1.1 Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäviksi (K.1)

6.06 Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäviksi kuvaa valmistettujen ja valmistamattomien varojen sellaista lisääntymistä, joka ei ole seurausta tuotannosta. Siihen luetaan:

a) historialliset muistomerkit, esim. rakennukset tai sijaintipaikat, joilla on erityinen arkeologinen, historiallinen tai kulttuurinen merkitys, kun niiden arvo ensimmäisen kerran kirjataan varallisuustaseeseen;

b) arvoesineet, kuten jalokivet, antiikki ja taide-esineet, kun esineen korkea arvo tai taiteellinen merkitys otetaan ensimmäisen kerran huomioon varallisuustaseessa;

c) hyödynnettävissä olevien maaperävarojen löydökset kuten todennetut hiili-, öljy-, maakaasu-, metalli- ja epämetallimineraalivarannot. Tähän luetaan myös varantojen arvonkorotukset, kun hyödyntämisestä tulee taloudellisesti kannattavaa teknologisen kehityksen tai suhteellisten hinnanmuutosten myötä;

d) luonnonvaraisten biologisten varojen kuten luonnonmetsien ja kalakantojen luonnollinen kasvu, kun näiden taloudellisten varojen kasvu ei ole minkään institutionaalisen yksikön suorassa valvonnassa, vastuulla tai hallinnoimaa, eikä sitä siten käsitellä tuotantona,

e) muiden luonnonvarojen siirtäminen taloudelliseen toimintaan: luonnonvarat, jotka muuttuvat merkitykseltään määriteltäviksi taloudellisiksi varoiksi. Esimerkkejä ovat koskemattomien metsien hyödyntäminen, luonnonvaraisen tai joutomaan muuntaminen maaksi, joka voidaan ottaa taloudelliseen käyttöön, maan valtaus ja ensivaraus vedenotosta. Luonnonvarojen arvo voi kasvaa myös lähistöllä harjoitettavan taloudellisen toiminnan seurauksena, esimerkiksi maa voidaan tunnustaa arvokkaaksi lähellä sijaitsevan rakennuskohteen tai tien rakentamisen takia. Maanparannuksen kustannukset kirjataan kiinteän pääoman bruttomuodostuksena, mutta maanparannuksen arvon ylittävä maan arvonnousu kirjataan taloudellisen arvon ilmaantumisena;

f) luonnonvarojen laadunmuutokset, jotka ovat seurausta niiden taloudellisen käytön muuttumisesta. Laadunmuutokset kirjataan volyymin muutoksina. Tähän kirjattavat laadunmuutokset ovat vastinkirjauksia niille taloudellisen käytön muutoksille, jotka esitetään luokitusmuutoksina (katso kohta 6.21.) Esimerkiksi viljelymaan uudelleenluokittelu rakennusmaaksi voi johtaa maan

arvon nousuun ja luokitusmuutokseen. Tässä tapauksessa vara on jo luettu varoihin, ja taloudellisen käytön muutoksesta johtuva muutos varan laadussa katsotaan varan muuttumiseksi taloudellisesti merkittäväksi. Toinen esimerkki on lypsykarjan arvon nousu, kun se lähetetään teurastettavaksi odotettua aiemmin;

g) siirrettävien sopimusten, leasingsopimusten, lisenssien ja lupien myöntämisestä syntyvän arvon muuttuminen ensimmäistä kertaa taloudellisesti merkittäväksi. Näiden sopimusten, leasingsopimusten, lisenssien tai lupien arvo on vara, kun niihin liittyvän oikeuden arvo ylittää maksettavat maksut ja haltija voi realisoida arvon siirtämällä ne muille; ja

h) liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen arvon muutokset, jotka tapahtuvat, kun institutionaalisia yksikköjä myydään niiden omat varat ylittävään hintaan (katso kohta 7.07); omat varat ylittävää ostohinnan osaa kutsutaan ostetuiksi liikearvoksi ja markkinointivaroiksi. Liikearvoa, jota ei ole todennettu myynnin tai oston kautta, ei lueta taloudellisiin varoihin.

2.1.2 Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen (K.2)

6.07 Valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen taloudellisen arvon häviäminen sisältää:

a) luonnonvarojen ehtymisen, mikä käsittää maaperävarojen esiintymien arvon alenemisen sekä varoihin luettujen luonnonvaraisten biologisten varojen ehtymisen (katso kohta 6.06e) sadonkorjuun, metsien raivauksen tai kestävän tason ylittävän käytön takia. Monet tässä mahdollisista kirjauksista ovat kohdissa 6.06c–6.06f kuvattujen kirjausten vastakohtia;

b) Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen, mikä kattaa

i) ostettujen liikearvon ja markkinointivarojen arvon alentamisen; ja

ii) siirrettäviin sopimuksiin, leasingsopimuksiin, lisensseihin ja lupiin liittyvien etujen päättymisen.

2.1.3 Katastrofien aiheuttamat menetykset (K.3)

6.08 Volyymin muihin muutoksiin kirjattavat katastrofien aiheuttamat menetykset ovat seurausta laajoista, erillisistä ja tunnistettavista tapahtumista, jotka tuhoavat taloudellisia varoja.

6.09 Tällaisia tapahtumia ovat suuret maanjäristykset, tulivuoren purkaukset, hyökyaallot, epätavallisen voimakkaat hirmumyrskyt, kuivuus sekä muut luonnononnettomuudet; sotatoimet, mellakointi ja muut poliittiset tapahtumat; teknologiset onnettomuudet kuten suuret myrkkypäästöt tai radioaktiivisten aineiden pääsy ilmaan. Esimerkkejä tällaisista tapahtumista ovat:

a) epätavallisen tulvimisen tai tuulivahingon aiheuttama maan laadun huononeminen;

b) kuivuuden tai taudin puhkeamisen aiheuttama kasvatettavien varojen tuhoutuminen;

c) metsäpalojen tai maanjäristysten aiheuttama rakennusten, laitteiden tai arvoesineiden tuhoutuminen; ja

d) luonnonkatastrofien tai poliittisten tapahtumien seurauksena tapahtuva rahan tai haltija-arvopapereiden satunnainen tuhoutuminen taikka omistajuuden osoittavan todisteen tuhoutuminen.

2.1.4 Korvauksettomat haltuunotot (K.4)

6.10 Korvauksettomia haltuunottoja tapahtuu, kun hallitukset tai muut institutionaaliset yksiköt ottavat omistukseensa muiden institutionaalisten (myös ulkomaisten) yksiköiden varoja ilman täyttä korvausta muista syistä kuin verojen, sakkojen tai muiden vastaavien maksujen maksamista varten. Rikolliseen toimintaan liittyvän omaisuuden haltuunottoa pidetään sakkona. Tällaisen yksipuolisen haltuunoton korvaukseton osa kirjataan volyymin muuna muutoksena.

6.11 Varojen ulosmittausta ja tilitystä velkojille ei kirjata korvauksettomina haltuunottoina, koska tällaisesta menettelystä on sovittu osapuolten välillä joko nimenomaisesti tai yleisesti.

2.1.5 Muualla luokittelemattomat volyymin muut muutokset (K.5)

6.12 Muualla luokittelemattomat volyymin muut muutokset ovat odottamattomien tapahtumien vaikutukset varojen taloudelliseen arvoon.

6.13 Esimerkkejä muualla luokittelemattomista muiden kuin rahoitusvarojen muista volyymin muutoksista ovat:

a) odottamaton vanhanaikaistuminen. Kiinteän pääoman kulumisen johtamisessa käytettyihin olettamuksiin ei sisälly kiinteiden varojen odottamatonta vanhanaikaistumista. Niihin sisältyvä odotetun vanhanaikaistumisen määrä voi olla todellista vanhanaikaistumista pienempi. Sen vuoksi on tehtävä kirjauksia esimerkiksi parantuneen teknologian käyttöönotosta johtuvasta kiinteiden varojen arvon alenemisesta;

b) kiinteän pääoman kulumiseen sisältyvien normaalivahinkoja vastaavien vähennysten ja todellisten tappioiden väliset erot. Ennakoimattomat vahingot eivät sisälly kiinteän pääoman kulumiseen, ja siten normaalien odotettavissa olevien vahinkojen arvioitu määrä voi olla todellista vahinkojen määrää pienempi tai suurempi. Tällaisista tapahtumista aiheutuvan kiinteiden varojen arvon ennakoimattoman alenemisen tai nousun osalta on sen vuoksi tehtävä oikaisuja. Näissä tapauksissa oikaistut tappiot eivät ole riittävän suuret, jotta niitä voitaisiin pitää katastrofin aiheuttamina;

c) sellainen kiinteiden varojen kunnon heikkeneminen, jota ei ole otettu huomioon kiinteän pääoman kulumisessa. Tähän sisältyy kiinteiden varojen arvon aleneminen, jonka syinä ovat esimerkiksi ennakoimattomat ilman happamuuden tai sateiden vaikutukset rakennusten pinnoitteille tai kulkuneuvojen koreille;

d) luopuminen tuotantolaitteistoista jo ennen niiden valmistumista tai ottoa taloudelliseen käyttöön;

e) poikkeukselliset varastotappiot (esim. tulipalon, varkauden tai viljavaraston hyönteistuhon takia), joita ei pidetä katastrofin aiheuttamina.

6.14 Esimerkkejä muualla luokittelemattomista rahoitusvarojen ja velkojen volyymin muutoksista ovat:

a) käteisrahaan tai haltija-arvopapereihin kohdistuvat tappiot, jotka johtuvat syistä (esimerkiksi tulipalosta tai varkaudesta), joita ei pidetä katastrofeista johtuvina, sekä liikkeestä poistettu vaihtokelvoton käteisraha, lukuun ottamatta niitä määriä, joiden osalta on tehty luokituksen muutos metallirahasta arvoesineiksi;

b) muutokset, jotka johtuvat rahoitussaatavien poistamisesta kirjanpidosta. Niitä ei oteta rahoitustilille, koska osapuolten välillä ei ole yhteistä sopimusta. Velkoja saattaa päättää, että konkurssin tai selvitystilan takia saamista ei voida enää periä, ja poistaa saamisen taseestaan. Velkojan toteamus, että saamista ei voida periä, kirjataan volyymin muina muutoksina. Tämän lisäksi vastaava velka on poistettava velallisen taseesta, jotta koko talouden tilit pysyvät tasapainossa. Tähän yleisperiaatteeseen tehdään poikkeus julkisyhteisöille maksettavien verojen ja sosiaaliturvamaksujen osalta, katso kohta 6.15d;

c) demografisten olettamusten muutoksista johtuvat muutokset henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvissa vastuissa ja eläkeoikeuksissa;

d) standarditakausvastuisiin liittyvät varaukset, kun odotettavissa olevien, takauksiin perustuvien maksuvaatimusten määrä ylittää odotettavissa olevien tulojen ja takaisinperintöjen määrän.

6.15 Muualla luokittelemattomiin volyymin muihin muutoksiin ei lueta seuraavia:

a) rahoitussaamisten muutokset arvonalennuksista, jotka perustuvat markkinakelpoisten rahoitussaamisten todellisiin markkina-arvoihin: nämä otetaan huomioon uudelleenarvotustilillä;

b) velallisen ja velkojan yhteisestä sopimuksesta peruutettu velka (velan peruuttaminen tai velan anteeksianto): tämä kirjataan velallisen ja velkojan välisenä taloustoimena (katso kohta 4.165.f);

c) velan kieltäminen: velallisen tekemää velan yksipuolista mitätöintiä ei tunnusteta.

d) julkisyhteisöille maksettavat verot ja sosiaaliturvamaksut, jotka julkisyhteisöt yksipuolisesti tunnustavat jäävän todennäköisesti perimättä (katso kohdat 1.57, 4.27 ja 4.82).

2.1.6 Luokitusmuutokset (K.6)

6.16 Luokitusmuutokset muodostuvat sektoriluokituksen ja institutionaalisten yksiköiden rakenteen muutoksista sekä varojen ja velkojen luokitusmuutoksista.

2.1.6.1 Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset (K.61)

6.17 Institutionaalisen yksikön luokitteleminen uudelleen sektorista toiseen siirtää samalla koko sen taseen, esimerkiksi jos kotitaloussektoriin luokitellusta institutionaalisesta yksiköstä tulee omistajastaan taloudellisesti erillinen yksikkö, se voidaan lukea yritysmäiseksi yhteisöksi ja luokitella uudelleen yrityssektorille.

6.18 Sektoriluokituksen muutokset siirtävät koko taseen yhdeltä sektorilta tai alasektorilta toiselle. Siirto voi johtaa varojen ja velkojen sulauttamiseen tai eriyttämiseen, mikä on myös sisällytettävä tähän luokkaan.

6.19 Institutionaalisten yksiköiden rakenteen muutokset kattavat tiettyjen rahoitusvarojen ja velkojen ilmaantumisen ja häviämisen yrityksen uudelleenjärjestelyn yhteydessä. Kun yritys lakkaa olemasta itsenäinen oikeudellinen yksikkö sen takia, että se sulautuu yhteen tai useampaan yritykseen, kaikki sulautuvan yrityksen ja sen sulauttavien yritysten väliset varat ja velat, mukaan lukien osakkeet ja muu oma pääoma, häviävät järjestelmästä. Yrityksen osakkeiden ja muun oman pääoman osto osana sulautumaa kirjataan kuitenkin ostavan yrityksen ja aiempien omistajien välisenä rahoitustoimena. Entisten osakkeiden korvaaminen ostavan yrityksen osakkeilla tai uuden yrityksen osakkeilla kirjataan osakkeiden lunastamisena, johon liittyy uusien osakkeiden liikkeeseenlasku. Sulautuneen yrityksen ja kolmansien osapuolten väliset rahoitussaamiset ja velat pysyvät muuttumattomina, ja ne siirtyvät sulauttavalle yritykselle.

6.20 Kun yritys vastaavasti jaetaan oikeudellisesti kahdeksi tai useammaksi institutionaaliseksi yksiköksi, rahoitusvarojen ja velkojen ilmaantuminen kirjataan luokkaan ”sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset”.

2.1.6.2 Varojen ja velkojen luokitusmuutokset (K.62)

6.21 Varojen ja velkojen luokitusmuutoksia tapahtuu, kun varat ja velat esiintyvät avaustaseessa yhdessä ja päätöstaseessa toisessa luokassa. Esimerkkeinä ovat maan käytön muutokset sekä asuntojen muuttaminen kaupalliseen käyttöön tai päinvastoin. Maan ollessa kyseessä molemmat kirjaukset (negatiivinen vanhaan luokkaan ja positiivinen uuteen luokkaan) tehdään saman arvoisina. Käytön muutoksesta seuraava maan arvon muutos kirjataan mieluummin volyymin muutoksena kuin uudelleenarvotuksena ja tätä myötä varojen muuttumisena taloudellisesti merkittäviksi tai valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviämisenä.

6.22 Kultaharkkojen muodossa olevan monetaarisen kullan syntymistä tai sen häviämistä ei voi saada aikaan rahoitustaloustoimella, vaan se tulee tilinpitojärjestelmään tai poistuu sieltä varojen volyymin muiden muutosten kautta.

6.23 Sijoituskullan osalta tapahtuu erityislaatuinen luokituksen muutos. Sijoituskulta voi olla haltijan ja hallussapitoperusteen mukaan joko monetaariseksi kullaksi kutsuttu rahoitusvara tai ei-monetaariseksi kullaksi kutsuttu arvoesine. Monetarisointi on sijoituskullan luokituksen muutos ei-monetaarisesta monetaariseksi. Demonetarisointi on sijoituskullan luokituksen muutos monetaarisesta ei-monetaariseksi.

6.24 Sijoituskultaan liittyvät toiminnot kirjataan seuraavasti:

a) Kun rahaviranomaiset myyvät sijoituskultaa, joka on sellaisen ulkomaisen institutionaalisen yksikön varantovara, joka ei ole rahaviranomainen, tai kotimaisen institutionaalisen yksikön varantovara, tämä kirjataan ei-monetaariseen kultaan kohdistuvana taloustoimena. Kullan demonetarisointi sijoituskullan luokituksen muutoksena monetaarisesta ei-monetaariseksi tapahtuu välittömästi ennen taloustointa ja kirjataan rahaviranomaisen varojen volyymin muina muutoksina.

b) Kun rahaviranomaiset ostavat sijoituskultaa ulkomaiselta institutionaaliselta yksiköltä tai kotimaiselta institutionaaliselta yksiköltä varantovaroihinsa eikä kulta jo ole varantovara, tämä kirjataan ei-monetaariseen kultaan kohdistuvana taloustoimena. Kullan monetarisointi sijoituskullan luokituksen muutoksena ei-monetaarisesta monetaariseksi tapahtuu välittömästi taloustoimen jälkeen ja kirjataan rahaviranomaisen varojen volyymin muina muutoksina.

c) Kun ostaja ja myyjä ovat eri talouksien rahaviranomaisia ja molemmat pitävät sijoituskultaa osana varantovarojaan, tapahtuu sijoituskultaan kohdistuva taloustoimi, joka kirjataan rahoitustilille.

d) Muissa tapauksissa sijoituskulta on aina ei-monetaarista, ja taloustoimet kirjataan ei-monetaariseen kultaan kohdistuvina.

Edellä olevat rahaviranomaiseen liittyvät tapaukset soveltuvat myös kansainväliseen rahoitusjärjestöön.

6.25 Varojen ja velkojen luokitusmuutokset eivät sisällä velkapapereiden muuntamista osakkeiksi, joka kirjataan kahtena rahoitustaloustoimena.

2.2 Nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot (K7)

6.26 Uudelleenarvotustilille kirjataan nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot, jotka kertyvät tilinpitojakson aikana varojen ja velkojen omistajille ja heijastavat niiden hintatason ja -rakenteen muutoksia. Nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot (luokka K.7) sisältävät neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot (alaluokka K.71) sekä reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot (alaluokka K.72).

6.27 Määritelmä:	Tietyn varallisuuserän nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot (K.7) ovat varan arvon nousuja tai laskuja, jotka kertyvät sen taloudelliselle omistajalle varan hinnan nousujen tai laskujen seurauksena. Rahoitusvelan nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot ovat velan arvon laskuja tai nousuja, jotka ovat tulosta sen hinnan laskuista tai nousuista.

6.28 Hallussapitovoitto syntyy varan arvon noususta tai velan arvon alenemisesta. Hallussapitotappio syntyy varan arvon alenemisesta tai velan arvon noususta.

6.29 Uudelleenarvotustilille kirjattavat nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot kertyvät varoista ja veloista riippumatta siitä, realisoituvatko ne vai eivät. Hallussapitovoiton sanotaan realisoituneen, kun kyseessä oleva vara myydään, lunastetaan, käytetään tai siitä muuten luovutaan tai kun velka maksetaan takaisin. Realisoimaton voitto kertyy sellaisesta varallisuudesta, joka yhä omistetaan tai velasta, joka on yhä olemassa tilinpitojakson lopussa. Realisoitunut voitto ymmärretään yleensä realisoituneena

koko siltä ajalta, jonka vara on ollut omistuksessa tai jonka velka on ollut olemassa riippumatta siitä, onko tämä aika yhteneväinen tilinpitojakson kanssa vai ei. Koska hallussapitovoitot ja -tappiot kirjataan suoriteperusteisesti, realisoituneiden ja realisoitumattomien hallussapitovoittojen ja -tappioiden erottelu ei ole mukana luokituksissa eikä tileillä, vaikka se olisi hyödyllistä joihinkin tarkoituksiin.

6.30 Hallussapitovoittoihin ja -tappioihin luetaan kaikenlaisten muiden kuin rahoitusvarojen, rahoitusvarojen ja velkojen voitot ja tappiot. Mukaan luetaan siten myös tuottajien kaikenlaisten tavaroiden varastoihin sekä keskeneräisiin töihin kohdistuvat hallussapitovoitot ja -tappiot.

6.31 Nimellisiä hallussapitovoittoja ja -tappioita voi kertyä tilinpitojakson aikana minkä pituisen ajan tahansa hallussa olleista varoista tai otetuista veloista eikä pelkästään niistä varoista tai veloista, jotka esiintyvät avaus- ja/tai päätöstaseessa. Nimelliset hallussapitovoitot tai -tappiot tietystä varasta tai velasta taikka määrätystä määrästä tietyn tyyppistä varallisuutta tai velkaa, joka sen omistajalle kertyy tietyllä aikavälillä määritellään olevan ’kyseisen varan tai velan käypä arvo myöhempänä ajankohtana miinus kyseisen varan tai velan käypä arvo aikaisempana ajankohtana’ sillä oletuksella, että itse vara tai velka ei tällä aikavälillä muutu laadullisesti tai määrällisesti.

6.32 Nimellinen hallussapitovoitto (G), joka kertyy määrätystä määrästä q jotain varallisuutta ajankohtien o ja t välillä voidaan ilmaista seuraavasti: $G = (p_t - p_o) \times q$,

6.33 jossa p_o ja p_t ovat varallisuuden hintoja hetkillä o ja t. Sellaisista rahoitusvaroista ja veloista, joilla on kiinteä käypä arvo kansallisen valuutan määräisenä, eli p_o ja p_t ovat määritelmällisesti yksi ja sama, nimelliset hallussapitovoitot ovat aina yhtä kuin nolla.

6.34 Nimellisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden laskemista varten varojen hankinnat ja vähennykset on arvotettava samalla tavalla kuin ne kirjataan pääoma- ja rahoitustileillä ja varallisuuden varannot on arvotettava samalla tavalla kuin ne kirjataan taseessa. Kun on kyse kiinteistä varoista, hankinnan arvo on ostajan tuottajalle tai myyjälle maksama summa, johon lisätään kauppaan liittyvät ostajan maksamat omistusoikeuden siirtokulut. Olemassa olevan kiinteän varan luovutuksen arvo on vastaavasti myyjän ostajalta saama summa, josta vähennetään myyjän maksamat omistusoikeuden siirtokulut.

6.35 Poikkeus kohdassa 6.34 kuvattuun tapaukseen on se, että maksettu hinta eroaa varan markkinahinnasta. Tässä tapauksessa maksetun hinnan ja markkinahinnan väliselle erolle lasketaan pääomasiirto, ja hankinta kirjataan markkinahintaan. Näin tapahtuu erityisesti taloustoimissa, joissa on mukana markkinattomia sektoreita.

6.36 Voidaan erottaa neljä erilaista tilannetta, jotka johtavat nimellisiin hallussapitovoittoihin ja -tappioihin:

a) Koko tilinpitojakson hallussa ollut vara: tilinpitojakson aikana kertyvä nimellinen hallussapitovoitto on yhtä kuin päätöstaseen arvo miinus avaustaseen arvo miinus kiinteän pääoman kuluminen tilinpitojaksolla. Nämä tasearvot ovat varojen estimoituja arvoja, jos ne olisi hankittu varallisuustaseiden laatimisajankohtina. Nimellinen hallussapitovoitto ei realisoidu;

b) Tilinpitojakson alussa hallussa ollut vara myydään tilinpitojakson aikana: kertyvä nimellinen hallussapitovoitto on yhtä kuin arvo luovutushetkellä miinus avaustaseen arvo miinus kiinteän pääoman kuluminen tilinpitojaksolla ennen myyntiä. Nimellinen hallussapitovoitto realisoituu;

c) Tilinpitojakson aikana hankittu vara, joka on hallussa vielä tilinpitojakson lopussa: kertyvä nimellinen hallussapitovoitto on yhtä kuin päätöstaseen arvo miinus arvo hankintahetkellä miinus kiinteän pääoman kuluminen tilinpitojaksolla. Nimellinen hallussapitovoitto ei realisoidu; ja

d) Tilinpitojakson aikana hankittu ja luovutettu vara: kertyvä nimellinen hallussapitovoitto on yhtä kuin arvo luovutushetkellä miinus arvo hankintahetkellä miinus kiinteän pääoman kuluminen tilinpitojaksolla hankinnan ja luovutuksen välisenä aikana. Nimellinen voitto realisoituu.

6.37 Mukaan luettavat nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot kertyvät varoista ja veloista riippumatta siitä, realisoituvatko ne vai eivät. Ne kirjataan mukana olevien sektorien, koko kansantalouden ja ulkomaiden uudelleenarvotustilille.

2.2.1 Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot (K.71)

6.38	Määritelmä:	Varan tai velan neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot (K.71) ovat niiden hallussapitovoittojen ja -tappioiden arvo, jotka kertyvät, jos varan tai velan hinta muuttuu ajan kuluessa samassa suhteessa kuin yleinen hintataso.

6.39 Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot määritetään, jotta reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot, jotka jakavat uudelleen reaalista ostovoimaa sektoreiden välillä, olisi helpompi johtaa.

6.40 Merkitään yleistä hintaindeksiä kirjaimella r. Neutraali hallussapitovoitto (NG) tietystä varojen määrästä q ajankohtien o ja t välillä saadaan tällöin kaavasta: $NG = p_o \times q\,(r_t/r_o - 1)$,

jossa $p_o \times q$ on varallisuuserän käypä arvo hetkellä o ja r_t/r_o on yleisen hintatason muutoskerroin ajankohtien o ja t välillä. Samaa termiä r_t/r_o sovelletaan kaikkiin varoihin ja velkoihin.

6.41 Neutraalien hallussapitovoittojen ja -tappioiden laskennassa käytetään yleisenä hintaindeksinä loppukäytön hintaindeksiä.

6.42 Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot kirjataan neutraalien hallussapitovoittojen ja -tappioiden tilille, joka on sektorien, koko kansantalouden ja ulkomaiden uudelleenarvotustilin alatili.

2.2.2 Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot (K.72)

6.43	Määritelmä:	Varan tai velan reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot (K.72) ovat kyseisen varan tuottamien nimellisten ja neutraalien hallussapitovoittojen ja -tappioiden erotus.

6.44 Reaalinen hallussapitovoitto (RG) tietystä varojen määrästä q ajankohtien o ja t välillä saadaan kaavasta: $RG = G - NG$

tai $RG = (p_t/p_o - r_t/r_o) \times p_o \times q$

6.45 Varojen ja velkojen tuottamien reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden arvot riippuvat siis niiden hintojen muutoksista kyseessä olevalla ajanjaksolla suhteessa muiden hintojen keskimääräisiin muutoksiin mitattuna yleisellä hintaindeksillä.

6.46 Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot kirjataan reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden tilille, joka on uudelleenarvotustilin alatili.

2.2.3 Hallussapitovoitot ja -tappiot rahoitusvarojen ja velkojen tyypin mukaan

Monetaarinen kulta ja SDR:t (AF.1)

6.47 Koska monetaarisen kullan hinta noteerataan yleensä Yhdysvaltain dollareissa, monetaarisen kullan arvo riippuu valuuttakurssin muutoksista johtuvista nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista sekä itse kullan hinnasta.

6.48 Koska erityiset nosto-oikeudet edustavat valuuttakoria, sen arvo kansallisen valuutan määräisenä ja sitä myötä hallussapitovoittojen ja -tappioiden arvo vaihtelee korissa olevien valuuttojen valuuttakurssien mukaan kansalliseen valuuttaan nähden.

Käteisraha ja talletukset (AF.2)

6.49 Käteisrahan ja talletusten käypä arvo maan oman valuutan määräisenä pysyy kiinteänä ajassa. Tällaisen varallisuuserän ”hinta” on aina vakio, kun taas sen määrä ilmoitetaan kyseessä olevan valuutan määräisinä yksiköinä. Tällaisten varojen nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot ovat aina yhtä kuin nolla. Tästä syystä tällaisten varojen avaus- ja päätöstaseen arvoissa oleva ero selittyy täysin näihin varoihin kohdistuvien taloustoimien arvoilla, poikkeuksena kuitenkin varojen muut volyymin muutokset. Tämä on yksi niistä harvoista tapauksista, joissa on mahdollista johtaa taloustoimet varallisuustaseen lukujen muutoksista.

6.50 Talletuksille kertyvä korko kirjataan rahoitustilille ikään kuin se sijoitettaisiin samanaikaisesti uudelleen talletuksena.

6.51 Ulkomaan valuutan hallussapidoista ja muiden valuuttojen määräisistä talletuksista syntyy valuuttakurssien muutoksista johtuvia nimellisiä hallussapitovoittoja ja -tappioita.

6.52 Neutraalien ja reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden laskemiseksi varoille, joiden käypä arvo on kiinteä, tarvitaan tiedot taloustoimien ajankohdista ja arvoista sekä avaus- ja päätöstaseen arvoista. Ajatellaan esimerkiksi talletusta, joka tehdään ja nostetaan tilinpitojakson aikana samalla kun yleinen hintataso kohoaa. Talletuksesta seuraa positiivinen neutraali voitto ja negatiivinen reaalinen voitto, joiden määrät riippuvat talletusajan pituudesta ja inflaatiovauhdista. On mahdotonta kirjata tällaisia reaalisia tappioita ilman tietoja tilinpitojakson aikana tehtyjen taloustoimien arvosta ja ajankohdista.

6.53 Voidaan päätellä yleisesti, että jos positiivisten ja negatiivisten taloustoimien absoluuttinen kokonaisarvo on suuri suhteessa avaus- ja päätöstaseen arvoihin, pelkästään taseen tiedoista johdetut neutraalien ja reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden likimääräiset estimaatit sellaisille rahoitusvaroille ja veloille, joiden käypä arvo on kiinteä, eivät voi olla kovin tyydyttäviä. Edes rahoitustaloustoimien kirjaaminen bruttomääräisinä, eli tehtyjen ja nostettujen talletusten kirjaaminen erikseen talletusten ja nostojen erotuksen kokonaisarvosta, saattaa olla riittämätöntä, jos talletusten ajoituksista ei ole tietoja.

Velkapaperit (AF.3)

6.54 Kun pitkäaikaisia velkapapereita kuten joukkovelkakirjoja lasketaan liikkeeseen nimellisarvon ylittävään tai alittavaan hintaan, mukaan luettuina alihintaiset (deep discount) tai nollakorkoiset joukkovelkakirjalainat, emissiohinnan ja erääntyessä maksettavan nimellisarvon tai lunastushinnan erotus on korkoa, joka liikkeeseenlaskijan on maksettava velkapaperin juoksuaikana. Tällainen korko kirjataan pitkäaikaisen velkapaperin liikkeeseenlaskijan maksamana omaisuustulona ja hallussapitäjän saamana korkotulona liikkeeseenlaskijan velkapaperin juoksuaikana mahdollisesti maksaman kuponkikoron lisäksi.

6.55 Kertyvä korko kirjataan rahoitustilille ikään kuin velkapaperin hallussapitäjä sijoittaisi koron samanaikaisesti uudelleen velkapaperiin. Siksi se kirjataan rahoitustilille rahoitusvarojen hankintana, joka lisätään olemassa oleviin varoihin. Täten pitkäaikaisen velkapaperin markkina-arvon asteittainen kasvu, joka johtuu uudelleen sijoitetun koron aiheuttamasta pääoman kertymisestä, heijastuu pääoman kasvuna eli varojen lisäyksenä. Se on olemukseltaan määrän tai volyymin kasvua, ei hinnan nousua. Se ei tuota hallussapitovoittoa pitkäaikaisen velkapaperin hallussapitäjälle eikä hallussapitotappiota liikkeeseen laskijalle. Velkapaperit vaihtelevat laadullisesti ajassa lähestyessään erääntymistään ja on olennaista ymmärtää, että niiden koron kertymisestä johtuvat arvonnousut eivät ole hinnanmuutoksia, eivätkä ne tuota hallussapitovoittoja.

6.56 Kuitenkin kiinteäkorkoistenkin pitkäaikaisten velkapapereiden hinnat muuttuvat markkinakorkojen muuttuessa, ja hinnat vaihtelevat käänteisesti korkotason muutosten kanssa. Tietyn korkotason muutoksen merkitys pitkäaikaisen velkapaperin hintaan on sitä pienempi, mitä lähempänä on velkapaperin erääntyminen. Markkinakorkojen vaihteluista johtuvat pitkäaikaisten velkapapereiden hintojen muutokset ovat hinnan, eivät määrän muutoksia. Siten ne tuottavat nimellisiä hallussapitovoittoja ja -tappioita sekä velkapapereiden liikkeeseenlaskijoille että niiden hallussapitäjille. Korkotason nousu tuottaa nimellisen hallussapitovoiton velkapaperin liikkeeseenlaskijalle ja yhtä suuren nimellisen hallussapitotappion sen hallussapitäjälle; korkotason laskiessa tilanne on päinvastainen.

6.57 Vaihtuvakorkoisten velkapapereiden kuponkimaksut tai pääoman takaisinmaksut on sidottu tavaroiden ja palvelujen yleiseen hintaindeksiin kuten kuluttajahintaindeksiin, viitekorkoon kuten EURIBOR tai LIBOR tai joukkovelkakirjalainojen tuottoon taikka varan hintaan.

Kun kuponkimaksujen määrät ja/tai velkapääoma on sidottu yleiseen tai laajaan hintaindeksiin, asianomaisen indeksin muutoksista johtuvaa velkapääoman arvon

muutosta tietyn tilinpitojakson alun ja lopun välillä käsitellään kyseisenä ajanjaksona kertyvänä korkona, kyseisenä ajanjaksona maksettavaksi erääntyvän koron lisäksi.

Kun erääntymisajankohtana maksettavien määrien indeksointiin liittyy tavoite hallussapitovoitosta (tyypillisesti yhteen suppeasti määriteltyyn erään perustuva indeksointi), tällöin perustana olevan indeksin poikkeaminen alun perin odotetusta kehityksestä johtaa hallussapitovoittoihin tai -tappioihin, jotka eivät yleensä kumoa toisiaan instrumentin elinkaaren aikana.

6.58 Nimellisiä hallussapitovoittoja tai -tappioita voi kertyä lyhytaikaisille velkapapereille samalla tavoin kuin pitkäaikaisille velkapapereille. Koska lyhytaikaisten velkapaperien erääntymisajat ovat kuitenkin paljon lyhyemmät, korkotason vaihtelun aiheuttamat hallussapitovoitot ovat yleensä paljon pienempiä kuin nimellisarvoltaan vastaavien pitkäaikaisten velkapapereiden kohdalla.

Lainat (AF.4)

6.59 Lainoihin, joilla ei käydä kauppaa, pätee sama tilanne kuin käteisrahaan ja talletuksiin. Kuitenkin kun olemassa oleva laina myydään toiselle institutionaaliselle yksikölle, lainan arvonalentaminen, joka on lainan nimellisarvon ja taloustoimen hinnan erotus, kirjataan myyjän ja ostajan uudelleenarvotustilille taloustoimen tapahtumahetkellä.

Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet (AF.5)

6.60 Ilmaisosakkeet lisäävät osakkeiden lukumäärää ja liikkeeseen laskettujen osakkeiden nimellisarvoa, mutta eivät itsessään muuta osakkeiden yhteenlaskettua markkina-arvoa. Tämä koskee myös osakkeina jaettavaa osinkoa eli yhtiön osakekannan uusien osakkeiden jakamista kantaosakkeiden omistajille omistusosuuksien suhteessa. Ilmaisosakkeita ja osakkeina jaettavaa osinkoa ei kirjata tileille ollenkaan. Tällaisilla liikkeeseenlaskuilla on kuitenkin tarkoitus parantaa markkinoilla olevien osakkeiden likviditeettiä, ja siten liikkeeseenlaskettujen osakkeiden yhteenlaskettu markkina-arvo saattaa tämän seurauksena nousta; kaikki tällaiset muutokset kirjataan nimellisenä hallussapitovoittona.

Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut (AF.6)

6.61 Kun vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuisiin liittyvät varannot ja vastuut ovat oman valuutan määräisinä, nimellisiä hallussapitovoittoja ja -tappioita ei ole, aivan kuten ei ole käteisrahan tai talletusten ja lainojenkaan osalta. Rahoituslaitosten sitoumustensa täyttämiseksi käyttämistä varoista koituu hallussapitovoittoja ja -tappioita.

6.62 Vastuut vakuutetuille ja edunsaajille muuttuvat taloustoimien, muiden volyymin muutosten ja uudelleenarvotusten seurauksena. Uudelleenarvotukset johtuvat tärkeimpien mallioletusten muutoksista vakuutusteknisissä laskelmissa. Näitä oletuksia ovat diskottokorko, palkkataso ja inflaatioaste.

Johdannaiset ja työsuhdeoptiot (AF.7)

6.63 Johdannaisten arvo saattaa vaihdella niiden kohde-etuutena olevan instrumentin arvon tai hinnan volatiliteetin vaihtelun johdosta tai toteutus- tai erääntymispäivä

lähestyessä. Kaikkia tällaisia muutoksia johdannaisten ja työsuhdeoptioiden arvossa on pidettävä hinnanmuutoksina, ja ne on kirjattava uudelleenarvotuksena.

Muut saamiset ja velat (AF.8)

6.64 Muihin saamisiin ja velkoihin, joilla ei käydä kauppaa, pätee sama tilanne kuin kotimaan valuuttaan, talletuksiin ja lainoihin. Kuitenkin kun olemassa oleva kauppaluotto myydään toiselle institutionaaliselle yksikölle, nimellisarvon ja taloustoimen hinnan erotus kirjataan uudelleenarvotuksena taloustoimen tapahtumahetkellä. Koska kauppaluotto on yleensä lyhytaikainen, kauppaluoton myynti saattaa merkitä uuden rahoitusinstrumentin luomista.

Ulkomaan valuutan määräiset varat

6.65 Ulkomaan valuutan määräisten varojen ja velkojen arvo mitataan niiden ulkomaan valuutan määräisen käyvän markkina-arvon mukaisina muunnettuna kansallisen valuutan mukaiseksi käyttämällä ajankohdan valuuttakurssia. Siksi sekä varan hinnassa että valuuttakurssissa tapahtuvat muutokset voivat aiheuttaa nimellisiä hallussapitovoittoja ja -tappioita. Koko tilinpitojakson nimellisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden kokonaisarvo lasketaan vähentämällä taloustoimien ja volyymin muiden muutosten arvo avaus- ja päätöstasearvojen erotuksesta. Tätä varten ulkomaan rahan määräiset varoihin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet muunnetaan kansallisen valuutan määräisiksi käyttäen taloustoimien tapahtumahetken valuuttakurssia, kun taas varallisuuden avaus- ja päätöstaseiden arvot muunnetaan käyttämällä taseajankohtien valuuttakursseja. Tämä merkitsee sitä, että taloustoimien kokonaisarvo – hankinnat miinus vähennykset – ilmaistuna ulkomaan valuutan määräisenä on itse asiassa muunnettu valuuttakurssin painotetulla keskiarvolla, jossa painoina ovat eri ajankohtina suoritettujen taloustoimien arvot.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 07

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 7: VARALLISUUSTASEET

7.01 *Määritelmä:*	Tase on selvitys institutionaalisen yksikön tai yksikköryhmän tietyllä hetkellä omistuksessa olevista varoista ja veloista.

7.02 Taseen tasapainottavaa erää kutsutaan nettovarallisuudeksi (B.90). Taseeseen kirjatut varojen ja velkojen varannot arvotetaan soveltuviin hintoihin, eli yleensä taseajankohdan vallitseviin markkinahintoihin mutta joissakin luokissa nimellisarvoihin. Tase laaditaan kotimaisille institutionaalisille sektoreille ja alasektoreille, koko kansantaloudelle sekä ulkomaille.

7.03 Tase täydentää tilikokonaisuuden ja kuvaa ne lopulliset vaikutukset, jotka tuotantotilille, tulonjaon ja tulonkäytön tilille ja varallisuuden muodostuksen tilille tehdyillä kirjauksilla on kaiken kaikkiaan kansantalouden varallisuuteen.

7.04 Institutionaalisten sektorien tasapainottavana eränä on nettovarallisuus.

7.05 Koko kansantalouden tasapainottavana eränä on muiden kuin rahoitusvarojen ja ulkomaisten nettosaamisten kokonaisarvo, jota usein kutsutaan kansanvarallisuudeksi.

7.06 Ulkomaat-sektorin tase laaditaan samalla tavoin kuin kotimaisten institutionaalisten sektoreiden ja alasektoreiden taseet. Se koostuu kokonaan ulkomaisten yksiköiden rahoitusvarojen ja velkojen positiosta suhteessa kotimaisiin yksiköihin. BMP6:ssa (maksutasekäsikirja) vastaavaa kotimaisten ja ulkomaisten yksiköiden välistä tasetta kutsutaan ulkomaiseksi varallisuudeksi.

7.07 Omat varat määritellään nettovarallisuuden (B.90) summaksi, johon on lisätty osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien arvo (AF.5) velkoina taseessa.

7.08 Yrityssektorille ja rahoituslaitokset-sektorille sekä niiden alasektoreille *omat varat* ovat analyyttisesti merkityksellinen indikaattori samaan tapaan kuin *nettovarallisuus*.

7.09 Yritysten nettovarallisuus on yleensä erisuuruinen kuin niiden liikkeeseen laskettujen osakkeiden ja osuuksien arvo. Yritysmäisten yhteisöjen nettovarallisuus on yhtä kuin nolla, koska omistajan osuuksien oletetaan olevan arvoltaan yhtä kuin yhteisön varat miinus sen muut kuin oman pääoman ehtoiset velat. Sellaisten kotimaisten yritysten, jotka ovat suorien sijoitusten kohteita ja ulkomaisten yritysten sivuliikkeitä ja jotka tästä syystä luokitellaan yritysmäisiksi yhteisöiksi, nettovarallisuus on nolla.

7.10 Rahoitusvarojen ja velkojen tasapainoerää kutsutaan nettorahoitusvaroiksi (BF.90).

7.11 Tase kuvaa varojen ja velkojen arvoja tietyllä hetkellä. Taseet laaditaan tilinpitojakson alussa ja lopussa; avaustase jakson alussa on sama kuin edellisen jakson lopussa kirjattu päätöstase.

7.12 Tilien laadinnan perusidentiteetti liittää toisiinsa avaustaseessa esitetyn tietyn varallisuuserän arvon ja päätöstaseen seuraavasti:

tietyn varallisuuserän arvo avaustaseessa		
plus	taloustoimet	tilinpitojakson aikana taloustoimin hankittujen varojen kokonaisarvo
miinus		tilinpitojakson aikana taloustoimin luovutettujen varojen kokonaisarvo
miinus		kiinteän pääoman kuluminen (soveltuvissa tapauksissa)
plus	varojen volyymin muut muutokset	varoihin vaikuttavat muut positiiviset volyymin muutokset
miinus		varoihin vaikuttavat muut negatiiviset volyymin muutokset
plus	uudelleenarvotukset	sellaisten nimellisten hallussapitovoittojen arvo, jotka kertyvät tilikaudella ja ovat seurausta varallisuuserän hinnan muutoksesta
miinus		sellaisten nimellisten hallussapitotappioiden arvo, jotka kertyvät tilikaudella ja ovat seurausta varallisuuserän hinnan muutoksesta
on yhtä kuin varallisuuserän arvo päätöstaseessa.		

Voidaan myös laatia taulukko, jossa liitetään toisiinsa avaustaseessa esitetyn tietyn velkaerän arvo ja päätöstase.

7.13 Avaustaseen ja päätöstaseen väliset, taloustoimien sekä varojen ja velkojen volyymin muiden muutosten ja hallussapitovoittojen ja -tappioiden kautta tulevat yhteydet kuvataan kaaviona liitteessä 7.2.

VAROJEN JA VELKOJEN TYYPIT

Varojen määritelmä

7.14 Taseessa kirjatut varat ovat taloudellisia varoja.

7.15 *Määritelmä:*	Taloudellinen vara on arvon säilyttäjä, jonka hallussapidosta tai käytöstä tietyn ajanjakson aikana koituu hyötyä sen

	taloudelliselle omistajalle. Sen mukana arvo siirtyy tilinpitojaksolta toiselle.

7.16 Taloudellinen hyöty koostuu ensituloista – esimerkiksi toimintaylijäämästä, jolloin omistaja käyttää varat, tai omaisuustuloista, jolloin taloudellinen omistaja antaa muiden käyttää varat. Hyöty on seurausta varojen käytöstä, sekä arvosta, mukaan lukien hallussapitovoitot ja -tappiot, joka realisoidaan luovuttamalla tai terminoimalla varoja.

7.17 Varojen taloudellinen omistaja ei ole välttämättä varojen juridinen omistaja. Varojen taloudellinen omistaja on se institutionaalinen yksikkö, jolla on oikeus varojen käytöstä koituvaan hyötyyn sillä perusteella, että se hyväksyy niihin liittyvät riskit.

7.18 Yleiskatsaus taloudellisten varojen luokituksesta ja kattavuudesta esitetään taulukossa 7.1. Jokaiselle varojen luokalle esitetään yksityiskohtainen määritelmä tämän luvun liitteessä 7.1.

VAROJEN JA VELKOJEN ULKOPUOLELLE JÄÄVÄT ERÄT

7.19 Varoihin ja velkoihin ei lueta

a) inhimillistä pääomaa,

b) sellaisia luonnonvaroja, joita ei pidetä taloudellisina varoina (esim. ilma, joen vesi),

c) kestokulutustavaroita eikä

d) ehdollisia saamisia ja vastuita, jotka eivät ole rahoitusvaroja ja velkoja (ks. 7.31).

VAROJEN JA VELKOJEN LUOKAT

7.20 Varallisuustaseissa erotetaan kaksi kirjausten pääluokkaa: muut kuin rahoitusvarat (AN) sekä rahoitusvarat ja velat (AF).

7.21 Muut kuin rahoitusvarat jaetaan valmistettuihin muihin kuin rahoitusvaroihin (AN.1) ja valmistamattomiin muihin kuin rahoitusvaroihin (AN.2).

VALMISTETUT MUUT KUIN RAHOITUSVARAT (AN.1)

7.22 Määritelmä:	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat (AN.1) ovat tuotantoprosessin tuloksia.

7.23 Valmistettujen varojen luokituksen tarkoituksena on erotella varat sen mukaan, mikä on niiden merkitys tuotannossa. Valmistettuihin varoihin kuuluvat: kiinteät varat, joita käytetään toistuvasti tai jatkuvasti tuotannossa yli vuoden ajan; varastot, jotka käytetään tuotannossa välituotteena, myydään tai muuten

luovutetaan; sekä arvoesineet. Arvoesineitä ei pääasiallisesti käytetä tuotantoon tai kulutukseen, vaan niitä hankitaan ja pidetään ensisijaisesti arvon säilyttäjinä.

VALMISTAMATTOMAT MUUT KUIN RAHOITUSVARAT (AN.2)

7.24 Määritelmä:	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat ovat sellaisia taloudellisia varoja, jotka syntyvät muuten kuin tuotantoprosessin tuloksena. Ne koostuvat luonnonvaroista, sopimuksista, leasingsopimuksista, lisensseistä, luvista sekä liikearvosta (goodwill) ja markkinointivaroista.

7.25 Valmistamattomien varojen luokituksen tarkoituksena on erotella varat niiden syntytavan perusteella. Jotkin varoista ovat olemassa luonnostaan ja toiset, jotka tunnetaan yhteiskunnallisina rakenteina, syntyvät lain nojalla tai kirjanpidon määritelmistä.

7.26 Se, mitkä luonnonvarat luetaan mukaan taseeseen, määritetään mukautuen taloudellisten varojen yleiseen määritelmään. Jaottelu perustuu siihen, ovatko ko. luonnonvarat todellisen omistajuuden kohde ja voivatko ne tuottaa taloudellista hyötyä omistajilleen, kun olemassa oleva teknologia, tieto, taloudelliset mahdollisuudet, saatavilla olevat resurssit ja suhteelliset hinnat on määrätty. Mukaan ei lueta sellaisia luonnonvaroja, joihin omistajan oikeuksia ei ole kohdennettu, kuten valtameret tai ilma.

7.27 Sopimuksia, leasingsopimuksia, lisenssejä ja lupia pidetään muina kuin rahoitusvaroina ainoastaan silloin, kun haltija saa niistä juridisen sopimuksen nojalla sopimusperusteisesti maksettavat summat ylittävää taloudellista hyötyä ja voi lain mukaan ja käytännössä realisoida hyödyn siirtämällä kyseiset sopimukset, lisenssit ja luvat muille.

RAHOITUSVARAT JA VELAT (AF)

7.28 Määritelmä:	Rahoitusvarat ovat taloudellisia varoja, joihin luetaan kaikki rahoitussaamiset, osakkeet ja osuudet ja monetaarisen kullan kultakomponentti (kohta 5.03). Velat syntyvät, kun velalliset ovat velvollisia suorittamaan maksuja tai sarjan maksuja velkojille (kohta 5.06).

7.29 Rahoitusvarat ovat arvon säilyttäjiä, joiden hallussapidosta tai käytöstä tietyn ajanjakson aikana koituu hyötyä niiden taloudelliselle omistajalle. Niiden mukana arvo siirtyy tilinpitojaksolta toiselle. Hyödyn vaihtamiseen käytetään maksuvälineitä (kohta 5.04).

7.30 Kaikilla rahoitusvaroilla on vastineenaan velka. Poikkeuksena on monetaarisen kullan kultakomponentti, joka luokitellaan luokkaan monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (AF.1).

7.31 Ehdolliset varat ja velat ovat sopimuksia, joiden nojalla yksi osapuoli on velvollinen suorittamaan maksun tai sarjan maksuja toiselle yksikölle

ainoastaan tiettyjen edellytysten täyttyessä (kohta 5.08). Ne eivät ole rahoitusvaroja eivätkä velkoja.

7.32 Rahoitusvarojen ja velkojen luokitus on yhteensopiva rahoitustaloustoimien luokituksen kanssa (kohta 5.14). Rahoitusvarojen ja velkojen luokkien ja alaluokkien määritelmät sekä lisäselitykset kuvataan luvussa 5, eikä niitä toisteta tässä, mutta liitteessä 1 on yhteenveto kaikista järjestelmän varoista ja veloista.

Taulukko 7.1 — Varojen luokitus	
AN.	MUUT KUIN RAHOITUSVARAT (AN.1 + AN.2)
AN.1	*Valmistetut muut kuin rahoitusvarat*
AN.11	Kiinteät varat[1]
AN.111	Asunnot
AN.112	Muut rakennukset ja rakennelmat
AN.1121	Muut talorakennukset kuin asuinrakennukset
AN.1122	Muut rakennelmat
AN.1123	Maanparannukset
AN.113	Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet
AN.1131	Kuljetusvälineet
AN.1132	Tieto- ja viestintätekniset laitteet
AN.1139	Muut koneet ja laitteet
AN.114	Asejärjestelmät
AN.115	Kasvatettavat biologiset varat
AN.1151	Eläinvarat toistuvaan tuotteiden tuotantoon
AN.1152	Puu-, viljelykasvi- ja kasvivarat toistuvaan tuotteiden tuotantoon
AN.117	Henkiset omaisuustuotteet
AN.1171	Tutkimus ja kehittäminen
AN.1172	Mineraalien etsintä ja arviointi

[1] Lisätietoerä AN.m: Kestokulutustavarat.

AN.1173	Tietokoneohjelmistot ja tietokannat
AN.11731	Tietokoneohjelmistot
AN.11732	Tietokannat
AN.1174	Viihteen, kirjallisuuden ja taiteen alkuperäisteokset
AN.1179	Muut henkiset omaisuustuotteet
AN.12	Varastot
AN.121	Aineet ja tarvikkeet
AN.122	Keskeneräiset työt
AN.1221	Keskenkasvuiset kasvatettavat biologiset varat
AN.1222	Muut keskeneräiset työt
AN.123	Valmisteet
AN.124	Puolustustarvikevarastot
AN.125	Kauppatavarat
AN.13	Arvoesineet
AN.131	Jalometallit ja -kivet
AN.132	Antiikki ja muut taide-esineet
AN.133	Muut arvoesineet
AN.2	*Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat*
AN.21	Luonnonvarat
AN.211	Maa
AN.2111	Rakennusmaa
AN.2112	Viljelysmaa
AN.2113	Virkistyskäyttöön tarkoitettu maa vesialueineen
AN.2119	Muut maa-alueet vesialueineen
AN.212	Mineraali- ja energiavarannot
AN.213	Luonnonvaraiset biologiset varat

AN.214	Vesivarat
AN.215	Muut luonnonvarat
AN.2151	Radiotaajuudet
AN.2159	Muut
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
AN.221	Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset
AN.222	Luonnonvarojen käyttöluvat
AN.223	Tiettyihin toimintoihin oikeuttavat luvat
AN.224	Yksinoikeudet tulevaisuudessa tuotettaviin tavaroihin tai palveluihin
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
AF	RAHOITUSVARAT[2] (AF.1 + AF.2 + AF.3 + AF.4 + AF.5 + AF.6 + AF.7 + AF.8)
AF.1	*Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)*
AF.11	Monetaarinen kulta
AF.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)
AF.2	*Käteisraha ja talletukset*
AF.21	Käteisraha
AF.22	Siirtokelpoiset talletukset
AF.29	Muut talletukset
AF.3	*Velkapaperit*
AF.31	Lyhytaikaiset
AF.32	Pitkäaikaiset
AF.4	*Lainat*
AF.41	Lyhytaikaiset

[2] Lisätietoerät AF.m1 Ulkomaiset suorat sijoitukset; AF.m2: Järjestämättömät lainat.

AF.42	Pitkäaikaiset
AF.5	*Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet*
AF.51	Osuudet
AF.511	Noteeratut osakkeet
AF.512	Noteeraamattomat osakkeet
AF.519	Muut osuudet
AF.52	Sijoitusrahasto-osuudet
AF.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet
AF.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet
AF.6	*Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut*
AF.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka
AF.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut
AF.63	Eläkevastuut
AF.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan
AF.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin
AF.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset
AF.7	*Johdannaiset ja työsuhdeoptiot*
AF.71	Johdannaiset
AF.72	Työsuhdeoptiot
AF.8	*Muut saamiset ja velat*
AF.81	Kauppaluotot ja ennakot
AF.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot

TASEEN KIRJAUSTEN ARVOTTAMINEN

YLEISIÄ ARVOTTAMISPERIAATTEITA

7.33 Taseen jokainen erä arvotetaan ikään kuin se hankittaisiin taseen kuvaamana ajankohtana. Varat ja velat arvotetaan niihin markkinahintoihin, jotka taseen kuvaamana ajankohtana vallitsevat.

7.34 Kirjattujen arvojen olisi vastattava hintoja, jotka voidaan havaita markkinoilla taseen kuvaamana ajankohtana. Jos markkinahintahavaintoja ei voida tehdä – kuten voi olla, jos markkinat ovat olemassa mutta niillä ei ole viime aikoina myyty kyseisiä varoja –, varoille olisi estimoitava se hinta, joka varoista maksettaisiin markkinoilla taseen kuvaamalla hetkellä.

7.35 Markkinahintoja on yleensä saatavilla useille rahoitusvaroille ja veloille, käytössä oleville kiinteistöille (rakennuksille ja muille rakennelmille sekä maaperälle), käytössä oleville kuljetusvälineille, sadolle ja karjalle sekä uusille kiinteille varoille ja varastoille.

7.36 Omaan käyttöön tuotetut muut kuin rahoitusvarat olisi arvotettava perushintaan tai, jos perushintaa ei ole saatavilla, samantapaisten tavaroiden perushintojen avulla tai, jos tämä ei ole mahdollista, kustannusten perusteella.

7.37 Sen lisäksi, että hinnat voidaan tasetta varten määritellä markkinoilla havaittujen hintojen avulla tai kustannusten kautta, muiden kuin rahoitusvarojen hinnat voidaan arvioida

a) uudelleen arvottamalla ja lisäämällä hankinnat ja vähentämällä luovutukset varojen käyttöiän ajalta; tai

b) arvioimalla tulevan taloudellisen hyödyn nykyarvo eli diskontattu arvo.

7.38 Markkina-arvon määrittäminen on keskeinen periaate arvotettaessa rahoitusinstrumenttien varantoja (tai rahoitusinstrumenteilla käytäviä taloustoimia). Rahoitusinstrumentit vastaavat rahoitussaamisia. Ne ovat rahoitusvaroja, joiden vastineena on velkoja. Markkina-arvo on se arvo, johon rahoitusvarat ostetaan tai myydään liiketoimeen halukkaiden osapuolten välillä, kun liiketoimia arvioidaan puhtaasti liiketaloudellisin perustein, lukuun ottamatta provisioita, palkkioita ja veroja. Liiketoimen osapuolet ottavat markkina-arvon määrittämisessä huomioon myös kertyneen koron.

7.39 Nimellisarvon määrittämisessä otetaan huomioon alun perin maksetut suoritukset lisättynä mahdollisilla myöhemmin tapahtuneilla suorituksilla, vähennettynä mahdollisilla takaisinmaksuilla ja lisättynä mahdollisilla kertyneillä koroilla. Nimellisarvo ei ole sama kuin pariarvo.

a) Ulkomaan valuutan määräisen rahoitusinstrumentin nimellisarvo kotimaan valuuttana sisältää vaihtokurssin muutoksista johtuvat hallussapitovoitot ja -tappiot.

Ulkomaan valuutan määräisten rahoitusinstrumenttien arvo on muunnettava kansallisen valuutan määräiseksi käyttäen sen ajankohdan vaihtokurssia, jolta ajankohdalta tase laaditaan. Vaihtokurssin on oltava valuutan osto- ja myyntikurssien keskiarvo.

b) Suppeaan indeksiin kytkettyjen rahoitusinstrumenttien, kuten velkapapereiden, nimellisarvo voi myös sisältää indeksin muutoksista johtuvia hallussapitovoittoja ja -tappioita.

c) Rahoitusinstrumentin markkina-arvo voi minä tahansa ajankohtana poiketa rahoitusinstrumentin nimellisarvosta markkinahinnan muutoksista johtuvien uudelleenarvotusten vuoksi. Markkinahintojen muutosten syinä ovat yleiset markkinaolosuhteet (esimerkiksi markkinakoron muutokset), erityiset olosuhteet (esimerkiksi velkapaperin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden muutokset) sekä markkinoiden yleisen likviditeetin ja kyseisen velkapaperin likviditeetin muutokset.

d) Näin ollen seuraava perusyhtälö soveltuu positioihin:

Markkina-arvo = Nimellisarvo + markkinahinnan muutoksista johtuvat uudelleenarvotukset.

7.40 Joidenkin muiden kuin rahoitusvarojen osalta uudelleen arvotettu alkuperäinen hankintahinta vähenee nollaan niiden odotetun käyttöiän aikana. Tällaisen varallisuuserän arvo millä tahansa hetkellä on sen käypä hankintahinta miinus kumuloituneet vähennykset. Useimmat kiinteät varat voidaan kirjata taseeseen käypiin ostajan hintoihin, joista on tehty kiinteän pääoman kumuloituneen kulumisen suuruinen vähennys; kyseessä on kirjanpitoarvo poistojen jälkeen. Nettopääomakanta kuvaa kaikkien vielä käytössä olevien kiinteiden varojen näin vähennettyjen arvojen summaa. Bruttopääomakannassa on mukana kiinteän pääoman kulumisen kertynyt summa.

MUUT KUIN RAHOITUSVARAT (AN)

VALMISTETUT MUUT KUIN RAHOITUSVARAT (AN.1)

Kiinteät varat (AN.11)

7.42 Kiinteät varat kirjataan markkinahintoihin, jos mahdollista (tai perushintoihin, jos on kyse uusien varojen tuottamisesta omaan käyttöön) ja jos se ei ole mahdollista, kirjaus tehdään hankintahetkellä vallinneeseen ostajan hintaan, josta on tehty kiinteän pääoman kumuloituneen kulumisen suuruinen vähennys. Tasearvoon sisällytetään kiinteiden varojen omistusoikeuden siirtymisestä aiheutuneet ostajien kustannukset, joista tehdään kiinteän pääoman kulumisesta johtuvat vähennykset koko ajalta, jonka ostaja odottaa pitävänsä hallussa kyseisiä taloudellisia varoja.

Henkiset omaisuustuotteet (AN.117)

7.43 Mineraalien etsintä ja arviointi (luokka AN.1172) arvotetaan joko niiden kertyneiden kulujen pohjalta, jotka on maksettu etsintää ja arviointia harjoittaneille muille institutionaalisille yksiköille tai etsinnän aiheuttamien todellisten kustannusten mukaisena, jos etsintä on tehty omaan käyttöön. Vähentämätön osa aiemmin tehdystä etsinnästä tulisi arvottaa uudelleen kuluvan tilinpitojakson hinnoilla ja kustannuksilla.

7.44 Henkisten omaisuustuotteiden alkuperäiskappaleet, kuten tietokoneohjelmistojen alkuperäiskappaleet ja viihteen, kirjallisuuden ja taiteen alkuperäisteokset, olisi arvotettava hankintahintaan silloin, kun niillä käydään kauppaa markkinoilla. Alkuperäinen arvo estimoidaan laskemalla yhteen niiden

tuotantokustannukset asianmukaisesti nykyisillä hinnoilla uudelleen arvotettuna. Jos arvoa on mahdotonta määrittää tällä menetelmällä, kyseisen varan käyttämisestä odotettujen tulevien tulojen nykyarvo estimoidaan.

7.45 Valmistamattomien varojen – maata lukuun ottamatta – omistusoikeuden siirtokulut esitetään erikseen pääomatilillä ja käsitellään kiinteän pääoman bruttomuodostuksena, mutta taseissa kyseiset kustannukset sisältyvät sen varan arvoon, johon ne liittyvät, vaikka kyseessä on valmistamaton vara. Omistusoikeuden siirtokuluja ei näin ollen esitetä erikseen taseissa. Rahoitusvarojen omistusoikeuden siirtokulut käsitellään välituotekäyttönä, kun kyseiset varat ovat yritysten tai julkisyhteisöjen hankkimia; kulutuksena, kun ne ovat kotitalouksien hankkimia; ja palveluiden vientinä, kun ne ovat ulkomaisten talousyksiköiden hankkimia.

7.46 Varastot on arvotettava käyttämällä sen ajankohdan hintoja, jolta tase laaditaan eikä niitä hintoja, joilla tuotteet arvotettiin, kun ne siirrettiin varastoon.

7.47 Aineiden ja tarvikkeiden varastot arvotetaan ostajan hintoihin ja lopputuotteiden sekä keskeneräisten tuotteiden varastot perushintoihin. Sellaisten myyntiin tarkoitettujen tuotteiden varastot, joita jakelijat eivät jatkojalosta, arvotetaan taseen kuvaaman ajankohdan hintoihin kuitenkin ilman tukkumyyjän tai vähittäismyyjän maksamia kuljetuskustannuksia. Keskeneräisten töiden varastoille estimoidaan päätöstaseen arvo vertaamalla ajanjakson loppuun mennessä koituneiden tuotantokustannusten osuutta samanlaisen valmiin tuotteen perushintaan taseen kuvaamana ajankohtana. Jos valmiin tuotteen perushinta ei ole käytettävissä, se estimoidaan tuotantokustannusten arvolla lisäten siihen marginaali, joka kuvaa odotettavissa olevaa nettotoimintaylijäämää tai estimoitua nettosekatuloa.

7.48 Kasvava kerran korjattava sato (paitsi puusto) sekä teuraskarja voidaan arvottaa käyttämällä vastaavien tuotteiden markkinahintoja. Kasvava puusto arvotetaan diskonttaamalla puun tulevat myyntituotot nykyhinnoin vähentämällä ensin kustannukset, joita puun kasvattamisesta ja mm. hakkuista koituu.

Arvoesineet (AN.13)

7.49 Arvoesineet kuten taideteokset, antiikki, korut, jalokivet, ei-monetaarinen kulta sekä muut metallit arvotetaan käypiin hintoihin. Jos tällaisille varoille on olemassa järjestäytyneitä markkinoita, ne on arvotettava siihen todelliseen tai arvioituun hintaan, joka niistä markkinoilla myytäessä saataisiin taseen kuvaamalla hetkellä lukuun ottamatta välittäjän maksuja ja palkkioita. Muussa tapauksessa ne on arvotettava nykyhintatasolle uudelleenarvotettuihin hankintahintoihin.

VALMISTAMATTOMAT MUUT KUIN RAHOITUSVARAT (AN.2)

Luonnonvarat (AN.21)

Maa (AN.211)

7.50 Maa arvotetaan taseessa käypään markkinahintaan. Mahdolliset maanparannuksen menot kirjataan kiinteän pääoman bruttomuodostuksena, ja maanparannuksen tuomaa lisäarvoa ei sisällytetä varallisuustaseessa esitettyyn maan arvoon vaan se esitetään valmistetuissa muissa kuin rahoitusvaroissa erillisenä varojen luokkana (AN.1123).

7.51 Maa arvotetaan siihen arvioituun hintaan, joka siitä markkinoilla myytäessä saataisiin, mukaan lukien maan omistuksen siirrosta koituvat kustannukset tulevan myynnin yhteydessä. Siirto kirjataan sovitun käytännön mukaisesti kiinteän pääoman bruttomuodostuksena, ja kustannuksia ei sisällytetä varallisuustaseen luokassa AN.211 olevaan maan arvoon vaan ne kirjataan luokkaan AN.1123. Tämä erä vähenee nollaan kiinteän pääoman kulumisen kautta sen jakson aikana, jonka uusi omistaja odottaa käyttävänsä maata.

7.52 Jos maan arvoa ei voida eritellä niiden rakennusten ja rakenteiden arvosta, jotka sen päällä sijaitsevat, varat luokitellaan (yhtenä) kokonaisuutena arvokkaamman varallisuuserän luokkaan.

Mineraali- ja energiavarannot (AN.212)

7.53 Sellaiset maan pinnalla tai pinnan alla olevat mineraaliesiintymät, jotka ovat nykyteknologialla ja nykyisillä suhteellisilla hinnoilla taloudellisesti hyödynnettävissä, arvotetaan varojen taloudellisesta hyödyntämisestä odotettavissa olevien nettotuottojen nykyarvon perusteella.

Muut luonnonvarat (AN.213, AN.214 ja AN.215)

7.54 Luonnonvaraisista biologisista varoista, vesivaroista ja muista luonnonvaroista ei ole todennäköisesti käytettävissä markkinoilla havaittuja hintoja, joten ne arvotetaan yleensä niiden odotettavissa olevien tuottojen nykyarvon avulla.

Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit (AN.22)

7.55 Määritelmä:	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit kirjataan varoina, kun seuraavat edellytykset täyttyvät: Sopimuksen, leasingsopimuksen tai lisenssin ehdoissa määritetään varojen käytön tai palveluiden tarjonnan hinta, joka eroaa vallitsevasta markkinahinnasta; ja Toinen sopimuspuoli voi realisoida hintaeron.

Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit voidaan arvottaa käyttämällä oikeudet antavien asiakirjojen siirroista saatuja markkinatietoja, tai ne voidaan

estimoida laskemalla odotettavissa olevien tuottojen nykyarvo taseajankohtana verrattuna juridisen sopimuksen voimaantullessa vallitsevaan tilanteeseen.

7.56 Tämä luokka kattaa varat, joita voidaan saada myyntikelpoisista käyttöleasingsopimuksista, luonnonvarojen käyttöluvista, tiettyihin toimintoihin oikeuttavista luvista sekä yksinoikeuksista tulevaisuudessa tuotettaviin tavaroihin ja palveluihin.

7.57 Varallisuuserän arvo vastaa sen osuuden nettonykyarvoa, jolla vallitseva hinta ylittää sopimuksessa olevan hinnan. Muiden tekijöiden pysyessä ennallaan tämä arvo vähentyy, kun sopimuksen voimassaoloaika päättyy. Vallitsevan hinnan muuttumisesta johtuvat varojen arvonmuutokset kirjataan nimellisinä hallussapitovoittoina ja -tappioina.

7.58 Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset kirjataan varoina ainoastaan silloin, kun vuokralleottaja käyttää oikeuttaan realisoida hintaero.

Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit (AN.23)

7.59 Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen tasearvo on se arvo, jolla institutionaalisen yksikön myyntihetkellä maksettu hinta ylittää yksikön omien varojen kirjatun arvon, joka on arvotettu uudelleen ottaen huomioon mahdolliset myöhemmät vähennykset, kun alkuperäinen arvo poistetaan muuna volyymin muutoksena (K.2). Poistoprosentti vastaa liikekirjanpidon standardeja.

7.60 Markkinointivarat koostuvat sellaisista eristä kuin tavaramerkit, nimet, tunnukset, logot ja verkkotunnukset.

RAHOITUSVARAT JA VELAT (AF)

7.61 Rahoitusvarat ja velat, jotka ovat jälkimarkkinakelpoisia rahoitusinstrumentteja kuten velkapapereita, arvopapereita, sijoitusrahasto-osuuksia ja johdannaisia, arvotetaan markkina-arvoon. Muut kuin jälkimarkkinakelpoiset rahoitusinstrumentit arvotetaan nimellisarvoon (ks. 7.38 ja 7.39). Toistensa vastineina olevat rahoitusvarat ja velat ovat arvoltaan samat taseessa. Arvoissa ei pidä olla mukana provisioita, palkkioita eikä veroja. Provisiot, palkkiot ja verot kirjataan taloustoimien toteuttamiseksi tuotettuina palveluina.

Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (AF.1)

7.62 Monetaarinen kulta (AF.11) on arvotettava järjestäytyneillä kultamarkkinoilla muodostuneeseen hintaan.

7.63 IMF määrittelee päivittäin erityisten nosto-oikeuksien (SDR:t – AF.12) arvon, ja niiden arvo suhteessa kotimaan valuuttaan saadaan valuuttamarkkinoilta.

Käteisraha ja talletukset (AF.2)

7.64 Käteinen raha (setelit ja kolikot – AF.21) arvotetaan nimellisarvoon.

7.65 Talletuksille (AF.22, AF.29) taseessa kirjattavat arvot ovat nimellisarvoja.

7.66 Ulkomaan valuutan määräiset talletukset ja käteisraha muunnetaan kansallisen valuutan mukaiseksi käyttämällä sen ajankohdan osto- ja myyntikurssien keskiarvoa, jolta tase laaditaan.

Velkapaperit (AF.3)

7.67 Velkapaperit kirjataan markkina-arvoon.

7.68 Lyhytaikaiset velkapaperit (AF.31) arvotetaan markkina-arvoon. Jos markkina-arvoja ei ole saatavilla, markkina-arvo voidaan arvioida – edellyttäen että inflaatio tai nimelliskorot eivät ole korkeita – käyttämällä seuraavien nimellisarvoa:

a) nimellisarvoon liikkeeseen laskettavat lyhytaikaiset velkapaperit; ja

b) lyhytaikaiset diskontatut velkapaperit.

7.69 Pitkäaikaiset velkapaperit (AF.32) arvotetaan aina markkina-arvoon, ovatpa sitten kyseessä sellaiset joukkovelkakirjat, joille maksetaan säännöllisesti korkoa tai alihintaiset tai nollakorkoiset joukkovelkakirjat, joille maksetaan vain vähän tai ei ollenkaan korkoa.

Lainat (AF.4)

7.70 Sekä velkojien että velallisten taseisiin kirjattava arvo on nimellisarvo riippumatta siitä, ovatko lainat hoidettuja vai järjestämättömiä.

Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet (AF.5)

7.71 Noteeratut osakkeet (AF.511) arvotetaan niiden markkina-arvoihin. Sekä varoihin että velkoihin sovelletaan samaa arvoa, vaikka osakkeet ja osuudet eivät juridisesti olekaan liikkeeseenlaskijan velkaa. Sen sijaan ne takaavat oikeuden osuuteen yrityksen jäännösarvosta, joka ei etukäteen ole tiedossa.

7.72 Noteeratut osakkeet arvotetaan pörssissä tai muilla järjestäytyneillä markkinoilla havaittuihin keskihintoihin.

7.73 Sellaisten noteeraamattomien osakkeiden (AF.512) arvo, joilla ei käydä säännöllisesti kauppaa järjestäytyneillä markkinoilla, on estimoitava käyttämällä perustana

a) noteerattujen osakkeiden arvoja tapauksen mukaan;

b) omien varojen arvoa; tai

c) diskonttaamalla ennustetut voitot soveltamalla asianomaista markkinahinnan ja voiton suhdetta kuvaavaa P/E-lukua institutionaalisen yksikön viimeaikaisiin voittoihin.

Tässä arvioinnissa on kuitenkin otettava erityisesti huomioon noteerattujen ja noteeraamattomien osakkeiden väliset likviditeettierot. Lisäksi siinä on otettava huomioon yrityksen kertynyt nettovarallisuus sekä yrityksen toimiala.

7.74 Kulloinkin sovellettava estimointimenetelmä riippuu käytettävissä olevista perustilastoista. Menetelmä voi ottaa esimerkiksi huomioon tiedot, joita on olemassa niiden yritysten yhteensulautumisista, joiden osakkeita ei noteerata. Jos noteeraamattomien yritysten omien varojen arvo keskimäärin ja suhteessa niiden nimellisarvoiseen pääomaan muuttuu samalla tavoin kuin vastaavien noteerattujen yritysten omien varojen arvo, tasearvo voidaan laskea suhdeluvun avulla. Kyseisessä suhdeluvussa verrataan noteeraamattomien yritysten omien varojen arvoa noteerattujen yritysten omien varojen arvoon.

noteeraamattomien osakkeiden arvo = samanlaisten noteerattujen osakkeiden markkinahinta x (noteeraamattomien yritysten omien varojen arvo)/(vastaavien noteerattujen yritysten omien varojen arvo)

7.75 Osakkeen hinnan suhde omiin varoihin saattaa vaihdella toimialoittain. On suositeltavaa laskea noteeraamattomien osakkeiden käypä hinta toimialoittain. Noteerattujen ja noteeraamattomien osakkeiden välillä voi olla muitakin estimointimenetelmään vaikuttavia eroja.

7.76 Muut osuudet (AF.519) ovat osuuksia, jotka eivät ole arvopapereiden muodossa. Muut osuudet voivat olla muun muassa osuuksia yritysmäisissä yhteisöissä (esimerkiksi sivukonttoreissa, rahastoissa ja henkilöyhtiöissä), julkisissa liikelaitoksissa ja laskennallisissa yksiköissä (mukaan luettuna nimelliset kotimaiset yksiköt, jotka on perustettu kiinteistöjen ja luonnonvarojen ulkomaista omistusta varten). Kansainvälisten järjestöjen muu kuin osakemuotoinen omistus luokitellaan muihin osuuksiin.

7.77 Yritysmäisten yhteisöjen muut osuudet arvotetaan yhteisöjen omien varojen mukaisesti, sillä yhteisöjen nettovarallisuus on sovitun käytännön mukaisesti nolla. Muiden yksiköiden muiden osuuksien arvottamiseen olisi valittava sellainen noteeraamattomien osakkeiden arvottamiseen käytetty menetelmä, joka soveltuu parhaiten.

7.78 Osakkeita tai osuuksia liikkeeseen laskevilla yrityksillä voi olla lisäksi muita osuuksia.

7.79 Sijoitusrahasto-osuudet (AF.52) arvotetaan markkina-arvoon, jos osuudet noteerataan. Jos osuudet ovat noteeraamattomia, markkina-arvo voidaan estimoida noteeraamattomien osakkeiden tapauksessa kuvatulla tavalla. Jos rahasto voi lunastaa omat osuutensa, ne arvotetaan lunastusarvoon.

Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut (AF.6)

7.80 Vahinkovakuutustekniseksi vastuuvelaksi (AF.61) kirjatut erät kattavat vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun. Korvausvastuu on tulevaisuudessa maksettavien korvausten, myös kiistanalaisten, nykyarvo sekä korvausmäärä, joka kattaa tapahtuneet mutta vielä ilmoittamattomat vakuutustapahtumat.

7.81 Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuviin vastuisiin (AF.62) kirjatut määrät vastaavat kaikkien odotettavissa olevien vastuiden kattamiseen tarvittavia varoja.

7.82 Eläkevastuisiin (AF.63) kirjatut määrät riippuvat eläkejärjestelmän tyypistä.

7.83 Etuusperusteisessa eläkejärjestelmässä järjestelmään osallistuville työntekijöille luvattu eläkkeen taso määräytyy ennalta sovitun kaavan mukaisesti. Tällaisessa järjestelmässä eläkerahaston velka on yhtä kuin luvattujen etuuksien nykyarvo.

7.84 Maksuperusteisessa järjestelmässä maksetut etuudet riippuvat eläkejärjestelmän hankkimien varojen kehittymisestä. Tällaisen järjestelmän velka on yhtä kuin rahaston varojen käypä arvo. Rahaston nettovarallisuus on aina nolla.

7.85 Standarditakauksiin liittyviin varauksiin (AF.66) kirjataan korvausten odotettavissa oleva määrä vähennettynä mahdollisten odotettavissa olevien takaisinperintöjen määrällä.

Johdannaiset ja työsuhdeoptiot (AF.7)

7.86 Johdannaisten (AF.71) olisi oltava taseessa arvotettuina käypiin markkina-arvoihin. Jos markkinahintatietoja ei ole – esimerkiksi vakioimattomien optioiden tapauksessa – käytettävissä, ne olisi arvotettava joko sen takaisinostohintaan tai arvoon, joka vaaditaan sen kuittaamiseen vastasaamisella tai sitten alkuperäiseen ostohintaan.

7.87 Optioiden tapauksessa option asettajan katsotaan hankkineen velan, jonka määrä vastaa kustannusta, joka koituisi option hallussapitäjän oikeuksien lunastamisesta.

7.88 Optioiden ja termiinien markkina-arvo voi vaihtua positiivisten (varat) ja negatiivisten (velat) positioiden välillä kohde-etuuksien hintavaihteluiden mukaan, joten ne voivat olla vaihtelevasti varoja ja velkoja asettajilleen ja hallussapitäjilleen. Joidenkin optioiden ja termiinien kohdalla operoidaan marginaalimaksuilla, jolloin tuotot ja tappiot vahvistetaan päivittäin. Näissä tapauksissa tasearvo on nolla.

7.89 Työsuhdeoptiot (AF.72) arvotetaan käyttämällä myönnettyjen osakkeiden käypää arvoa. Käypä arvo mitataan myöntämispäivänä käyttämällä vastaavien kaupankäynnin kohteena olevien optioiden markkina-arvoa tai, jos sellaista ei ole saatavilla, optionhinnoittelumallia.

Muut saamiset ja velat (AF.8)

7.90 Kauppaluotot ja ennakot (AF.81) sekä muut saamiset ja velat (AF.89), jotka syntyvät tulonjakotaloustoimien, kuten verot, sosiaaliturvamaksut, osingot, maan ja luonnonvaran vuokrat, palkat ja palkkiot, ja rahoitustaloustoimien ajoituseron vuoksi, arvotetaan sekä velkojien että valallisten osalta nimellisarvoon. Luokan AF.89 velkoihin kuuluvien verojen ja

sosiaaliturvamaksujen määriin ei tulisi sisällyttää todennäköisesti perimättä jääviä määriä, koska ne muodostavat julkisyhteisöjen vaateen, jolla ei ole arvoa.

RAHOITUSTASEET

7.91 Rahoitustaseessa kuvataan taseen vasemmalla puolella rahoitusvarat ja oikealla puolella velat. Rahoitustaseen tasapainoeränä ovat nettorahoitusvarat (BF.90).

7.92 Kotimaisen sektorin tai alasektorin rahoitustase voi olla sulautettu tai sulauttamaton. Sulauttamattomissa rahoitustaseissa kuvataan sektoriin tai alasektoriin luokiteltujen institutionaalisten yksiköiden kaikki rahoitusvarat ja velat, mukaan lukien ne, joille on vastaavat varat tai velat kyseisellä sektorilla tai alasektorilla. Sulautetusta rahoitustaseesta on poistettu ne rahoitusvarat ja velat, joilla on vastineet samalla sektorilla tai alasektorilla. Ulkomaiden rahoitustase on määritelmällisesti sulautettu. Järjestelmään viedyt kirjaukset ovat pääsääntöisesti sulauttamattomia. Kotimaisen sektorin tai alasektorin rahoitustase on näin ollen esitettävä sulauttamattomana.

7.93 Antajat ja saajat erittelevä rahoitustase (velkoja-velallistiedon sisältävä rahoitustase) on rahoitustaseen laajennus, joka rahoitustaseen lisäksi kuvaa rahoitusvarat saajasektoreittain ja velat velkojasektoreittain. Siten siinä esitetään tietoja velkoja-velallissuhteista ja se on yhdenmukainen velkoja-velallistiedot sisältävän rahoitustilin kanssa.

LISÄTIETOERÄT

7.94 Taseeseen otetaan mukaan kolmentyyppisiä täydentäviä lisätietoeriä, kun halutaan lisätä tiettyjen sektorien analyysia:

a) kestokulutustavarat (AN.m)

b) ulkomaiset suorat sijoitukset (AF.m1)

c) järjestämättömät lainat (AF.m2).

Kestokulutustavarat (AN.m)

7.95. Määritelmä:	Kestokulutustavarat ovat kestäviä tavaroita, joita kotitaloudet käyttävät kulutukseensa toistuvasti yli vuoden ajan. Taseisiin ne sisältyvät lisätietoerinä. Niitä ei sisällytetä päätaseeseen, koska ne kirjataan käytöksi kotitaloussektorin tulonkäyttötiliin tilinpitojaksolla kokonaan kulutetuiksi, ei vähitellen loppuun käytettäviksi tavaroiksi.

7.96 Kotitalouksien loppukuluttajina hallussa olevat kestokulutustavarat – kuljetusvälineet (AN1131) ja muut koneet ja laitteet (AN1139) – arvotetaan lisätietoerässä markkinahintoihin, pääoman kulumista vastaavat erät vähennettynä. Kestokulutustavaroiden alaluokkien ja erien koko luettelo esitetään luvussa 23.

7.97 Kestävät tavarat, kuten ajoneuvot, voidaan luokitella joko kiinteiksi varoiksi tai kestokulutustavaroiksi omistajan sektoriluokituksesta ja tavaroiden käyttötarkoituksesta riippuen. Esimerkiksi ajoneuvoa voidaan käyttää osittain yritysmäisen yhteisön tuotantoon ja osittain kotitalouden kulutukseen. Yritysmäisen yhteisön taseessa olevien yrityssektorin (S.11) arvojen tulisi kuvata sitä osuutta käytöstä, joka kohdistuu yritysmäiselle yhteisölle. Vastaava esimerkki liittyy alasektoriin työnantajat ja elinkeinonharjoittajat (S.141+S.142). Kotitaloussektorille (S.14) kulutuksena kohdistuva osa on kirjattava lisätietoeränä, pääoman kulumista vastaavat erät vähennettynä.

Ulkomaiset suorat sijoitukset (AF.m1)

7.98 Ne rahoitusvarat ja velat, joista suorat sijoitukset koostuvat, kirjataan sijoitusten luonteen mukaan luokkiin lainat (AF.4), osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet (AF.5) tai muut saamiset ja velat (AF.8). Kuhunkin luokkaan sisältyvä suoran sijoituksen määrä kirjataan myös erillisenä lisätietoeränä.

Järjestämättömät lainat (AF.m2)

7.99 Lainat kirjataan taseeseen nimellisarvoon.

7.100 Tietyt lainat, jotka ovat olleet jonkin aikaa hoitamatta, sisällytetään lisätietoeränä velkojan taseeseen. Näitä lainoja pidetään järjestämättöminä lainoina.

7.101 Määritelmä:	Laina on järjestämätön silloin, kun a) koron tai lainapääoman maksut ovat vähintään 90 päivää myöhässä; b) kun vähintään 90 päivän koronmaksut on sopimuksen nojalla pääomitettu, uudelleenrahoitettu tai lykätty tai c) kun maksut ovat alle 90 päivää myöhässä mutta on muita perusteltuja syitä (kuten velallisen konkurssihakemus) epäillä maksujen täysimääräistä suorittamista.

7.102 Tätä järjestämättömän lainan määritelmää tulee tulkita ottaen huomioon kansalliset käytännöt siitä, milloin lainaa pidetään järjestämättömänä. Kun laina on luokiteltu järjestämättömäksi, se (tai sen korvaavat lainat) on luokiteltava sellaiseksi siihen asti, kun maksut on saatu tai lainapääoma on poistettu tämän lainan tai sitä seuraavien, alkuperäisen lainan korvaavien lainojen osalta.

7.103 Järjestämättömiltä lainoilta edellytetään kahta lisätietoerää:

a) lainojen nimellisarvo sellaisena kuin se on kirjattuna päätaseeseen; ja

b) lainojen markkina-arvoa vastaava arvo.

7.104 Markkina-arvon lähin likiarvo on käypä arvo, eli arvo, joka vastaa likimääräisesti sitä arvoa, joka syntyisi markkinoilla kahden osapuolen välisen taloustoimen tuloksena. Käypä arvo voidaan vahvistaa käyttämällä vertailukelpoisia instrumentteja koskevia taloustoimia tai käteisvirtojen diskontattua nykyarvoa, jotka voivat käydä ilmi velkojan taseesta. Jos käypää

arvoa koskevia tietoja ei ole, lisätietoerää varten on käytettävä toissijaista menettelyä esittämällä nimellisarvo, josta vähennetään odotettavissa olevat luottotappiot.

Järjestämättömien lainojen kirjaaminen

7.105 Julkisyhteisö- ja rahoituslaitossektoreiden järjestämättömät lainat on kirjattava lisätietoerinä muiden sellaisten sektorien lisäksi, joita koskevat määrät ovat merkittävät. Jos lainat ulkomaille tai ulkomailta ovat merkittäviä, myös ne kirjataan lisätietoerinä.

7.106 Seuraavassa taulukossa kuvataan varannot ja virrat, jotka kirjataan järjestämättömien lainojen osalta paremman yleiskuvan saamiseksi varannoista, taloustoimista, uudelleenluokituksista ja poistoista.

7.107 Esimerkissä esitetään nimellisarvoltaan 1000 olevien lainojen jäljellä olevat määrät ajankohtana t–1, ja tästä arvosta 500 vastaa hoidettuja lainoja ja 500 järjestämättömiä lainoja. Valtaosa järjestämättömistä lainoista, 400, katetaan luottotappiovarauksilla, kun taas 100:aa ei kateta niillä. Taulukon toisessa osassa esitetään yksityiskohtaiset täydentävät tiedot järjestämättömien lainojen markkina-arvoa vastaavasta arvosta. Se on saatu nimellisarvon ja luottotappiovarausten erotuksesta. Ajankohtana t–1 sen oletetaan olevan 375. Lainat on t–1:n ja t:n välisenä aikana luokiteltu uudelleen hoidetuista tai ei vielä katetuista järjestämättömiin tai päinvastoin tai poistettu. Virrat esitetään taulukon vastaavissa sarakkeissa. Lisäksi esitetään nimellisarvot ja markkina-arvoa vastaavat arvot tappioiden varalta tehdyille varauksille.

7.108 Luottotappiovarausten arviointi on tehtävä ottaen huomioon yksiköihin sovellettavat tilinpäätösstandardit, niiden oikeudellinen asema ja niihin sovellettavat verotussäännöt, mikä voi johtaa melko vaihteleviin tuloksiin tappioiden varalta tehtyjen varausten määrien ja keston osalta. Tämä vaikeuttaa järjestämättömien lainojen kirjaamista päätileille ja johtaa niiden kirjaamiseen lisätietoeränä. Sen sijaan suositellaan, että markkina-arvoa vastaavat arvot kirjattaisiin lisätietoerinä hoidettujen ja järjestämättömien lainojen nimellisarvojen lisäksi.

Järjestämättömien lainojen kirjaaminen

Positiot	Varanto t-1	Taloustoimi	Uudelleenluokitus	Poisto	Varanto t
		t-1:n ja t:n välinen ajanjakso			
Nimellisarvo					
Lainat	***1000***	*200*	*0*	*-90*	*1110*
Hoidetut lainat	***500***	*200*	*-50*		*650*
Järjestämättömät lainat	*500*		*50*	*-90*	*460*
katettu luottotappiovarauksilla	*400*		*70*	*-90*	*380*
ei vielä katettu luottotappiovarauksilla	*100*		*-20*		*80*
Markkina-arvoa vastaava arvo					
Järjestämättömät lainat	**375**		24	-51	348
= Nimellisarvo	*500*		*50*	*-90*	*460*
– luottotappiovaraukset	125		26	-39	112
ei vielä katettu	*100*		*-20*		*80*

Luvun 7 liite 7.1

Varojen luokkien määritelmät

Varojen luokitus	Määritelmät
MUUT KUIN RAHOITUSVARAT (AN)	Muut kuin rahoitusvarat, jotka ovat yksilöllisesti tai kollektiivisesti institutionaalisten yksiköiden omistamia ja joiden omistajat voivat saada taloudellista hyötyä pitämällä varoja hallussaan, käyttämällä niitä tai antamalla muiden käyttää niitä tietyn ajanjakson. Ne koostuvat kiinteistä varoista, varastoista, arvoesineistä, yhteiskunnan rakenteista ja henkisistä omaisuustuotteista.
Valmistetut muut kuin rahoitusvarat (AN.1)	Muut kuin rahoitusvarat, jotka ovat tuotantoprosessin tuloksia. Valmistetut muut kuin rahoitusvarat koostuvat kiinteistä varoista, varastoista sekä arvoesineistä siten kuin ne on jäljempänä määritelty.
Kiinteät varat (AN.11)	Sellaiset valmistetut muut kuin rahoitusvarat, joita käytetään toistuvasti tai jatkuvasti tuotantoprosesseissa yli vuoden ajan. Kiinteät varat koostuvat asunnoista, muista rakennuksista ja rakennelmista, koneista ja laitteista, asejärjestelmistä, kasvatettavista biologisista varoista sekä henkisistä omaisuustuotteista siten kuin ne on jäljempänä määritelty.
Asunnot (AN.111)	Rakennukset, jotka ovat kokonaan tai ensisijaisesti asumiskäytössä. Niihin luetaan myös kaikki rakennuksiin liittyvät rakenteet, kuten autotallit sekä kaikki kiinteät kalusteet, jotka tavallisesti asennetaan asuntoihin. Niihin sisältyvät myös asuntolaivat, asuntoveneet, asuntoautot ja -perävaunut, silloin kun niitä käytetään kotitalouksien pääasiallisina asuntoina, sekä sellaiset julkiset monumentit (ks. AN.1121), jotka ovat ensisijaisesti asuntokäytössä. Näihin luetaan myös rakennustyömaiden siivous- ja korjauskustannukset. Esimerkkejä ovat asuinrakennukset kuten omakoti- ja paritalot sekä muut asuinrakennukset, jotka on tarkoitettu pysyvään asumiseen.

	Keskeneräiset asunnot luetaan mukaan siinä laajuudessa kuin lopullinen käyttäjä ne omistaa joko sen takia, että rakennetaan omaan käyttöön tai että keskeneräisen asunnon myynnistä/ostosta on olemassa sopimus. Sotilashenkilöstön käyttöön hankitut asunnot luetaan mukaan, koska niitä käytetään tuottamaan asuntopalveluita samalla tavalla kuin siviilikäyttöön hankittuja asuntojakin. Asuntojen arvo on ilman rakennusmaan arvoa, joka sisältyy maahan (AN.211), jos se luokitellaan erikseen.
Muut rakennukset ja rakennelmat (AN.112)	Muut rakennukset ja rakennelmat koostuvat muista talorakennuksista kuin asuinrakennuksista, muista rakennelmista ja maanparannuksista siten kuin ne on jäljempänä määritelty. Keskeneräiset rakennukset ja rakennelmat luetaan mukaan siinä määrin kuin lopullinen käyttäjä ne omistaa joko sen takia, että rakennetaan omaan käyttöön tai että keskeneräisen asunnon myynnistä/ostosta on olemassa sopimus. Mukaan luetaan sotilaskäyttöön hankitut rakennukset ja rakennelmat. Muiden rakennusten ja rakennelmien arvo on ilman rakennusmaan arvoa, joka sisältyy maan (AN.211) arvoon, jos se luokitellaan erikseen.
Muut talorakennukset kuin asuinrakennukset (AN.1121)	Muut talorakennukset kuin asuinrakennukset mukaan lukien rakenteisiin liittyvät kiinteät kalusteet, laitteet ja varusteet sekä rakennustyömaiden siivous- ja kunnossapitokustannukset. Tähän luetaan myös sellaiset julkiset monumentit (ks. AN.1122), joita ensisijaisesti pidetään muina talorakennuksina kuin asuinrakennuksina. Julkiset monumentit ovat yksilöitävissä niiden erityisen historiallisen, kansallisen, alueellisen, paikallisen, uskonnollisen tai symbolisen merkityksen vuoksi. Ne katsotaan julkisiksi koska yleisöllä on niihin pääsy, ei siksi että ne ovat julkisen sektorin omistuksessa. Vierailijoilta peritään usein pääsymaksu. Uusien monumenttien tai nykyisten monumenttien perusparannusten kiinteän pääoman kuluminen olisi laskettava noudattaen oletusta, jonka mukaan monumenttien käyttöikä on suhteellisen pitkä. Muita esimerkkejä muista talorakennuksista kuin asuinrakennuksista ovat varasto- ja teollisuusrakennukset, kaupalliset rakennukset, virkistyskäytössä olevat rakennukset, hotellit, ravintolat, oppilaitokset, sairaalat jne.
Muut rakennelmat (AN.1122)	Muut rakennelmat kuin asumiskäytössä olevat mukaan lukien katujen ja viemäreiden kustannukset sekä rakennustyömaiden siivous- ja

	kunnossapitokustannukset. Mukaan luetaan myös julkiset monumentit, joita ei ole luokiteltu asunnoiksi tai muiksi talorakennuksiksi kuin asuinrakennuksiksi, sellaiset kuilut, tunnelit ja muut rakenteet, jotka liittyvät mineraali- ja energiavarantojen louhintaan, sekä sellaisten rantavallien, penkereiden, sulkuaitauksien jne. rakentaminen, joilla on tarkoitus parantaa viereistä mutta ei kiinteästi niihin kuuluvaa maata. Esimerkkejä ovat valtatiet, kadut, muut tiet, rautatiet, kiitoradat, sillat, maan pinnan tasolta korotetut valtatiet, tunnelit ja alikäytävät, vesiväylät, satamat, padot sekä muut veden säännöstelyyn liittyvät rakenteet, pitkän matkan putkistot, tietoliikenne- ja voimalinjat, paikalliset putkistot ja kaapeloinnit ja näihin liittyvät rakenteet, kaivannaistoimintaan ja teollisuuteen liittyvät rakennelmat sekä urheiluun ja vapaa-ajan viettoon liittyvät rakennelmat.
Maanparannukset (AN.1123)	Niiden toimintojen arvo, jotka johtavat merkittäviin maanparannuksiin maan määrän, laadun tai tuottavuuden osalta tai estävät maan laadun heikkenemisen. Esimerkkejä ovat maan raivauksesta, maan muokkauksesta sekä kaivojen ja kastelukuoppien rakentamisesta johtuva varojen arvon nousu. Mukaan luetaan myös kustannukset, jotka johtuvat maan omistuksen siirrosta ja joista on vielä kirjattava poistot.
Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet (AN.113)	Kuljetusvälineet, tieto- ja viestintätekniset laitteet sekä muut koneet ja laitteet siten kuin ne on jäljempänä määritelty lukuun ottamatta kotitalouksien kulutustaan varten hankkimia koneita ja laitteita. Tähän ei lueta mukaan sellaisia työkaluja, jotka ovat suhteellisen halpoja ja joita ostetaan suhteellisen tasaisesti, kuten käsityökaluja. Tähän ei lueta myöskään mukaan rakennuksiin kiinteästi kuuluvia koneita ja laitteita. Ne luetaan asuntoihin ja muihin talorakennuksiin. Luokkaan ei lueta keskeneräisiä koneita ja laitteita, paitsi jos ne on valmistettu omaan käyttöön. Näin siksi, että loppukäyttäjän ajatellaan saavan ko. koneen tai laitteen omistukseensa vasta toimitushetkellä. Mukaan luetaan sotilaallisiin tarkoituksiin hankitut muut koneet ja laitteet kuin asejärjestelmät. Sellaisia kotitalouksien kulutustaan varten hankkimia koneita ja laitteita kuin ajoneuvot, kalusteet, keittiön välineet ja laitteet, tietokoneet, tietoliikennevälineet jne., ei pidetä varoina. Ne sisältyvät sen sijaan kotitalouksien taseen lisätietoerään ”kestokulutustavarat”. Kotitalouksien pääasiallisena asuntonaan käyttämät asuntoveneet, asuntolaivat ja asuntovaunut luetaan asuntoihin.
Kuljetusvälineet	Ihmisten ja tavaroiden siirtämiseen tarkoitettu kalusto. Esimerkkeinä toimialoittaisen tuoteluokituksen 2008 (CPA 2008)

(AN.1131)	kaksinumerotasolle 29 ”moottoriajoneuvot, perävaunut ja puoliperävaunut” ja kaksinumerotasolle 30 ”muut kulkuneuvot” kuuluvat muut tuotteet kuin osat.
Tieto- ja viestintätekniset laitteet (AN.1132)	Tieto- ja viestintäteknisiä laitteita ovat laitteet, joissa käytetään elektronisia ohjaimia, sekä näissä laitteissa käytettävät elektroniset komponentit. Esimerkkeinä tuotteet, jotka kuuluvat CPA 2008:n kolminumerotasolle 261 ”elektroniset komponentit ja piirilevyt” ja 262 ”tietokoneet ja niiden oheislaitteet”.
Muut koneet ja laitteet (AN.1139)	Muualla luokittelemattomat koneet ja laitteet. Esimerkkejä ovat ne tuotteet – lukuun ottamatta osia, asennusta, korjaamista sekä ylläpitoa – jotka kuuluvat CPA 2008:n kaksinumerotasoille 26 ”tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet” (lukuun ottamatta kolminumerotasoja 261 ja 262); 27 ”sähkölaitteet”; 28 ”koneet ja laitteet, muualle luokittelemattomat”; 31 ”huonekalut” ja 32 ”muut tehdasvalmisteet”.
Asejärjestelmät (AN.114)	Ajoneuvot ja muut välineet, kuten sota-alukset, sukellusveneet, sotilasilma-alukset, tankit, ohjusten kantoraketit ja laukaisualustat jne. Suurin osa niiden ampumista kertakäyttöisistä aseista kirjataan puolustustarvikevarastoihin (ks. AN.124), mutta esimerkiksi hyvin tuhoamiskykyiset ballistiset ohjukset, joiden katsotaan saavan aikaan jatkuvan pelotevaikutuksen hyökkääjiä vastaan, luokitellaan kiinteiksi varoiksi.
Kasvatettavat biologiset varat (AN.115)	Jalostuskarja, lypsykarja, työeläimet jne. sekä viinitarhat, hedelmätarhat ja muut istutukset, jotka tuottavat toistuvasti sellaisia tuotteita, jotka ovat institutionaalisten yksiköiden suorassa valvonnassa, vastuulla sekä hallinnoimia siten kuin alla määritellään. Tähän ei lueta mukaan keskenkasvuisia kasvatettavia varoja, paitsi jos ne tuotetaan omaan käyttöön.
Eläinvarat toistuvaan tuotteiden tuotantoon (AN.1151)	Eläimet, joiden luonnollinen kasvu ja uusiutuminen ovat institutionaalisten yksiköiden suorassa valvonnassa, vastuulla ja ohjauksessa. Tähän luetaan jalostuskarja (myös kalat sekä siipikarja), lypsykarja, työeläimet, villan tuottamista varten pidetyt lampaat ja muut eläimet sekä eläimet, joita käytetään kuljettamiseen, kilpailuissa tai seuraeläiminä.
Puu-, viljelykasvi- ja kasvivarat toistuvaan tuotteiden tuotantoon (AN.1152)	Puut (myös viiniköynnökset ja pensaat), joita viljellään niistä vuodesta toiseen saatavien tuotteiden takia, sekä kasvit, joita viljellään hedelmien, pähkinöiden, mahlan, hartsin, parkkiaineiden tai kasvien lehdistä valmistettavien tuotteiden takia ja joiden luonnollinen kasvu ja uusiutuminen ovat institutionaalisten yksiköiden suorassa valvonnassa, vastuulla ja ohjauksessa.
Henkiset omaisuustuotteet (AN.117)	Kiinteät varat, joihin luetaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulokset, mineraalien etsintä ja arviointi, tietokoneohjelmistot ja tietokannat, viihteen, kirjallisuuden tai taiteen alkuperäisteokset ja

	muut sellaiset alla määritellyt aineettomat kiinteät varat, joita on tarkoitus käyttää yli vuoden ajan.
Tutkimus ja kehittäminen (AN.1171)	Tähän luetaan sellaisten menojen arvo, jotka liittyvät systemaattisesti tehtyyn luovaan työhön tietopohjan kasvattamiseksi, mukaan lukien ihmiseen, kulttuuriin ja yhteiskuntaan liittyvä tieto, ja tämän tietopohjan käyttöön uusien sovellusten kehittämistä varten. Arvo määritetään tulevaisuudessa odotettavissa olevan taloudellisen hyödyn perusteella. Jos arvoa ei pystytä asianmukaisesti arvioimaan, se on sovitun käytännön mukaisesti kulujen summa, tuloksia vaille jääneen tutkimuksen ja kehittämisen kulut mukaan lukien. Tutkimusta ja kehittämistä, josta omistaja ei saa hyötyä, ei luokitella varoiksi vaan välituotekäytöksi.
Mineraalien etsintä ja arviointi (AN.1172)	Raakaöljyn, maakaasun ja muiden maaperävarojen etsintäkulut ja tehtyjen löydösten arvioinnin arvo. Näihin kuluihin luetaan luvan saamista edeltävät kustannukset, lupa- ja hankintakustannukset, arviointikustannukset, koeporaus- ja koekairauskustannukset kuten myös ilmastolliset ja muut tutkimukset sekä kuljetuskustannukset jne., joita tutkimusten suorittaminen edellyttää.
Tietokoneohjelmistot (AN.11731)	Tietokonejärjestelmiä ja sovelluksia varten tehdyt tietokoneohjelmat, niiden kuvaukset ja muu oheismateriaali. Tähän luetaan ohjelmistojen alkuperäinen kehittäminen ja niiden myöhemmät laajennukset sekä varoiksi luokkaan AN.11731 luokiteltujen kopioiden hankinta.
Tietokannat (AN.11732)	Sillä tavoin organisoidut tiedostot, että tietoihin pääsy ja niiden käyttö on resurssitehokasta. Vain omaan käyttöön luotujen tietokantojen arvo arvioidaan kulujen perusteella, mutta kuluihin ei tulisi sisällyttää tietokannan hallintajärjestelmän eikä tietojen hankinnan kuluja.
Viihteen, kirjallisuuden ja taiteen alkuperäisteokset (AN.1174)	Sellaiset alkuperäisfilmit, äänitteet, käsikirjoitukset, nauhat, mallit jne., joihin on nauhoitettu tai muuten tallennettu näytelmäesityksiä, radio- ja televisio-ohjelmia, musiikkiesityksiä, urheilutapahtumia, kirjallista tai taiteellista tuotantoa jne. Tähän luetaan myös tuotanto omaan käyttöön. Joissain tapauksissa, kuten filmien osalta, saattaa alkuperäiskappaleita olla useita.
Muut henkiset omaisuustuotteet (AN.1179)	Tähän luetaan sellainen uusi tieto ja erityisosaaminen jne. jota ei ole muualla luokiteltu ja jonka käyttö tuotannossa on rajoitettu niihin yksiköihin, jotka ovat hankkineet varojen omistusoikeudet tai joilla on varojen käyttölupa.
Varastot (AN.12)	Tähän luetaan valmistetut varat, jotka koostuvat sellaisista tavaroista ja palveluista, jotka ovat syntyneet kuluvalla tai aikaisemmalla tilinpitojaksolla ja joita pidetään hallussa myöhemmin tapahtuvaa myyntiä, tuotannossa käyttämistä tai muuta tarkoitusta varten. Ne koostuvat aineista ja tarvikkeista, keskeneräisistä töistä, valmiista tavaroista ja kauppatavaroista siten kuin jäljempänä määritellään.

	Tähän luetaan kaikki julkisyhteisöjen pitämät varastot kuten mm. strategisten materiaalien, viljan ja muiden kansakunnalle erityisen tärkeiden hyödykkeiden varastot.
Aineet ja tarvikkeet (AN.121)	Sellaiset tavarat, joita niiden omistajat eivät aio myydä edelleen vaan käyttää omissa tuotantoprosesseissaan välituotteina.
Keskeneräiset työt (AN.122)	Sellaiset tavarat ja palvelut, jotka ovat osittain valmiita mutta joita ei yleensä luovuteta muille yksiköille ilman jatkojalostusta, tai keskeneräiset tavarat ja palvelut, joiden jalostamista sama tuottaja jatkaa seuraavalla ajanjaksolla. Tähän ei lueta sellaisia keskeneräisiä rakennelmia, joiden omistajuus on siirtynyt lopulliselle omistajalle joko siksi, että kyseessä on tuotanto omaan käyttöön tai siksi, että omistajuuden vaihtumisesta on olemassa myynti-/ostosopimus. Luokka AN.122 koostuu keskeneräisistä kasvatettavista varoista sekä muista keskeneräisistä töistä siten kuin alla määritellään.
Keskenkasvuiset kasvatettavat biologiset varat (AN.1221)	Teuraseläimet kuten kaupallisesti kasvatettava siipikarja ja kalat, samoin kuin puut ja muu kasvillisuus silloin, kun niiden korjuu on kertaluonteista, sekä sellaiset kasvatettavat varat, joiden toistuva tuotanto ei vielä ole kypsynyt.
Muut keskeneräiset työt (AN.1222)	Sellaiset tavarat (paitsi kasvatettavat varat) ja palvelut, joiden jalostaminen, valmistaminen tai kokoaminen on kesken ja joita valmistaja ei tavallisesti myy, toimita tai luovuta muille ilman jatkojalostamista.
Valmisteet (AN.123)	Tavarat, jotka ovat valmiita myytäväksi tai toimitettavaksi tuottajan toimesta.
Puolustustarvikevarastot (AN.124)	Ammukset, ohjukset, raketit, pommit ja muut aseiden ja asejärjestelmien ampumat kertakäyttöiset asetarvikkeet. Tähän ei lueta joitakin hyvin tuhoamiskykyisiä ohjustyyppejä (ks. AN.114).
Kauppatavarat (AN.125)	Tavarat, joita yritykset kuten tukku- ja vähittäiskaupat ovat hankkineet myydäkseen ne jalostamatta niitä edelleen (eli tavaroita ei muunneta muuten kuin asettamalla ne esille asiakkaita houkuttelevasti).
Arvoesineet (AN.13)	Sellaiset valmistetut varat, joita ei ensisijaisesti käytetä tuotannossa tai kulutukseen, joiden reaalisen arvon odotetaan nousevan tai ei ainakaan laskevan, jotka eivät normaaliolosuhteissa kulu ajan mukana ja joita hankitaan ja pidetään hallussa ensisijaisesti arvon säilyttäjinä. Arvoesineet koostuvat jalometalleista ja jalokivistä, antiikista ja muista taide-esineistä sekä muista arvoesineistä siten kuin jäljempänä määritellään.
Jalometallit ja -kivet (AN.131)	Sellaiset jalometallit ja jalokivet, joita yritykset eivät pidä hallussaan käyttääkseen niitä tuotantopanoksina.

Antiikki ja muut taide-esineet (AN.132)	Sellaiset maalaukset, veistokset jne., joiden katsotaan olevan taideteoksia ja antiikkiesineitä.
Muut arvoesineet (AN.133)	Tähän luetaan muualla luokittelemattomat arvoesineet kuten arvokkaat jalokivistä ja -metalleista valmistetut korut ja niiden kokoelmat.
Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat (AN.2)	Sellaiset muut kuin rahoitusvarat, jotka eivät ole syntyneet tuotantoprosessissa. Valmistamattomat varat koostuvat luonnonvaroista, leasingsopimuksista, lisensseistä, luvista sekä liikearvosta (goodwill) ja markkinointivaroista siten kuin alla määritellään.
Luonnonvarat (AN.21)	Tähän luetaan sellaiset valmistamattomat luonnonvarat, joita voidaan omistaa ja joiden omistajuus voidaan siirtää. Tähän ei lueta sellaisia ympäristövaroja, joille omistajaa ei ole määritelty tai joita ei voi omistaa, kuten valtameret tai ilma. Luonnonvarat koostuvat maasta, mineraali- ja energiavarannoista, luonnonvaraisista biologisista varoista, vesivaroista ja muista luonnonvaroista siten kuin jäljempänä määritellään.
Maa (AN.211)	Tähän luetaan maaperä siihen liittyvine maakerroksineen ja pintavesineen silloin, kun niiden omistusoikeudet on vahvistettu. Tähän ei lueta maan pinnalla tai sen sisällä olevia rakennuksia tai muita rakennelmia, viljeltyjä alueita, puita ja eläimiä, maaperävaroja, luonnonvaraisia biologisia varoja eikä pohjavesivarantoja.
Mineraali- ja energiavarannot (AN.212)	Sellaiset maan pinnalla tai sen alla olevat todennetut mineraaliesiintymät, jotka ovat nykyteknologialla ja vallitsevilla suhteellisilla hinnoilla hyödynnettävissä. Maaperävarojen ja itse maan omistusoikeudet ovat yleensä erillisiä. Luokka AN.212 koostuu tunnetuista hiili-, öljy-, kaasu- ja muiden polttoaineiden varannoista sekä metallimalmi- ja epämetallimineraalivarannoista.
Luonnonvaraiset biologiset varat (AN.213)	Sellaiset eläin-, puu-, viljelykasvi- ja kasvivarat, joiden tuotanto on joko kertaluonteista tai toistuvaa ja joille on määritelty omistajuus mutta joiden luonnollinen kasvu ja/tai uusiutuminen ei kuitenkaan ole institutionaalisten yksiköiden suorassa valvonnassa, vastuulla ja ohjauksessa. Esimerkkejä ovat maan maantieteellisten rajojen sisäpuolella olevat aarniometsät ja kalavarat. Mukaan luetaan vain ne varannot, joita jo hyödynnetään taloudellisesti tai joita todennäköisesti tullaan lähitulevaisuudessa hyödyntämään.
Vesivarat (AN.214)	Pohjavettä johtavat kerrokset ja muut pohjavesivarannot silloin, kun niiden niukkuudesta seuraa, että varantoja otetaan omistukseen ja/tai niille määritellään käyttöoikeuksia, että niille määritetään markkina-arvo ja että niihin kohdistetaan jonkinasteista taloudellista valvontaa.
Muut luonnonvarat	Tähän luetaan sähkömagneettinen radiospektri (AN.2151) ja muualla

(AN.215)	luokittelemattomat muut luonnonvarat (AN.2159).
Radiotaajuudet (AN.2151)	Sähkömagneettinen spektri. Spektrin käyttöön oikeuttavat leasingsopimukset tai lisenssit luokitellaan muualla (AN.222), jos ne ovat varojen määritelmän mukaisia.
Muut (AN.2159)	Muualla luokittelemattomat muut luonnonvarat.
Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit (AN.22)	Toiminnan harjoittamisesta tehdyt sopimukset, joista omistaja saa sellaista maksettavat summat ylittävää taloudellista hyötyä, jonka omistaja voi lain mukaan ja käytännössä realisoida. Luokkaan AN.22 kirjatut varat edustavat realisoitavissa olevaa potentiaalista hallussapitovoiton arvoa, kun varojen käytön tai palveluiden tarjonnan hinta ylittää sopimuksessa, leasingsopimuksessa tai lisenssissä olevan hinnan, tai hintaa joka saataisiin ilman sopimusta, leasingsopimusta tai lisenssiä. Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit koostuvat varoista, joita voidaan saada myyntikelpoisista käyttöleasingsopimuksista, luonnonvarojen käyttöluvista, tiettyihin toimintoihin oikeuttavista luvista sekä yksinoikeuksista tulevaisuudessa tuotettaviin tavaroihin ja palveluihin.
Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset (AN.221)	Muihin varoihin kuin rahoitusvaroihin tai luonnonvaroihin liittyvät kolmansien osapuolien omistusoikeudet. Tällöin sopimuksen haltija saa leasingsopimuksen nojalla maksettavat summat ylittävää taloudellista hyötyä ja voi lain mukaan ja käytännössä realisoida hyödyn siirtämällä sopimuksen muille. Luokkaan AN.221 kirjatut varat ovat kohteen käyttöoikeuksien siirron arvo sopimuksen haltijalle eli se osuus, jolla realisoitavissa oleva siirtohinta ylittää luvan myöntäjälle maksettavat summat. Esimerkkinä tilanne, jossa rakennuksen omistaja perii kiinteää vuokraa mutta markkinavuokrataso on korkeampi. Jos vuokralainen pystyy realisoimaan erotuksen alivuokrauksella, oikeudet arvon realisointiin edustavat myyntikelpoisia käyttöleasingvaroja.
Luonnonvarojen käyttöluvat (AN.222)	Lisenssit, luvat ja leasingsopimukset, jotka oikeuttavat luonnonvarojen käyttöön rajatulla ajanjaksolla, jonka aikana varojen taloudellinen arvo ei tule kokonaan käytettyä, ja joiden nojalla haltija saa maksettavat summat ylittävää taloudellista hyötyä ja voi lain mukaan ja käytännössä realisoida hyödyn esimerkiksi siirtämällä kyseiset lisenssit, luvat ja leasingsopimukset. Luonnonvarat kirjataan edelleen omistajan taseeseen, ja erillisiä varoja, jotka edustavat kohde-etuuden varojen käyttöoikeuksien siirron arvoa haltijalle, pidetään luonnonvarojen käyttölupana. Kirjatut varat ovat käyttöoikeuksien siirron arvo haltijalle eli se osuus, jolla siirtohinta ylittää luvan myöntäjälle maksettavat summat.

	Esimerkkinä tilanne, jossa maan omistaja perii kiinteää vuokraa mutta markkinavuokrataso on korkeampi. Jos vuokralainen pystyy realisoimaan erotuksen alivuokrauksella, oikeudet arvon realisointiin ovat varoja.
Tiettyihin toimintoihin oikeuttavat luvat (AN.223)	Muut siirtokelpoiset luvat kuin luonnonvarojen käyttöön tai luvan myöntäjän hallussa olevien varojen käyttöön tarkoitetut luvat, jotka rajaavat toimintaan osallistuvien yksiköiden määrän ja antavat haltijoilleen mahdollisuuden saada lähes monopolioikeudet voittoihin. Kirjatut varat ovat käyttöoikeuksien siirron arvo luvan haltijalle eli se osuus, jolla siirtohinta ylittää luvan myöntäjälle maksettavan summan. Luvan haltijan on lain mukaan ja käytännössä voitava siirtää lupaoikeudet kolmannelle osapuolelle.
Yksinoikeudet tulevaisuudessa tuotettaviin tavaroihin tai palveluihin (AN.224)	Siirtokelpoiset sopimusoikeudet tavaroiden tai palveluiden yksinomaiseen käyttöön. Osapuolella on sopimus tavaroiden tai palveluiden ostamisesta kiinteään hintaan toiselta osapuolelta, ja se voi lain mukaan ja käytännössä siirtää toisen osapuolen velvoitteen kolmannelle osapuolelle. Esimerkkejä ovat jalkapallon pelaajan arvo, joka on siirrettävissä sopimuksen nojalla jalkapalloseuralle, ja kirjallisten teosten tai musiikkiesitysten yksinomaisten julkaisuoikeuksien siirtokelpoinen arvo. Luokkaan AN.224 kirjatut varat ovat oikeuksien siirron arvo haltijalle.
Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit (AN.23)	Toimivan institutionaalisen yksikön ostohinnan ja sen nettovarallisuuden (varat miinus velat) erotus, kun varat ja velat on erä erältä eritelty ja arvotettu. Liikearvoon sisältyy siten kaikki sellainen pitkällä aikavälillä odotettavissa oleva hyöty, jota ei taseen varoihin ole erikseen merkitty, samoin kuin arvo, joka syntyy kun yrityksen varallisuutta käsitellään kokonaisuutena, eikä vain erillisten varojen kokoelmana. Luokkaan AN.23 kuuluvat myös yksilöidyt markkinointivarat, kuten tavaramerkit, nimet, tunnukset, logot ja verkkotunnukset, kun ne myydään yksitellen ja erillään koko yrityksestä.
RAHOITUSVARAT JA VELAT (AF.)	Rahoitusvarat ovat taloudellisia varoja, joihin luetaan kaikki rahoitussaamiset ja monetaarisen kullan kultakomponentti. Rahoitusvarat ovat arvon säilyttäjiä, joiden hallussapidosta tietyn ajanjakson aikana koituu hyötyä varojen taloudelliselle omistajalle. Niiden mukana arvo siirtyy tilinpitojaksolta toiselle. Hyödyn vaihtamiseen käytetään maksuvälineitä. Maksuvälineitä ovat monetaarinen kulta, erityiset nosto-oikeudet,

	käteisraha sekä siirtokelpoiset talletukset. Rahoitussaamiset, joita kutsutaan myös rahoitusinstrumenteiksi, ovat rahoitusvaroja, joiden vastineena on velkoja. Velat syntyvät, kun velalliset ovat velvollisia suorittamaan maksuja tai sarjan maksuja velkojille.
Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (AF.1)	Tähän luokkaan luokitelluilla rahoitusvaroilla on tilinpitojärjestelmässä vastineena velkoja, lukuun ottamatta monetaarisen kullan kultakomponenttia.
Monetaarinen kulta (AF.11)	Rahaviranomaisten omistuksessa tai viranomaisten tosiasiallisessa valvonnassa olevien muiden tahojen omistuksessa oleva kulta, joka on osa varantovaroja. Mukaan luetaan sijoituskulta (myös nimetyillä kultatileillä oleva monetaarinen kulta) ja ulkomaisten talousyksiköiden nimeämättömät kultatilit, jotka oikeuttavat vaatimukseen kullan toimittamisesta.
Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t) (AF.12)	Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) luomia varantovälineitä, joita rahasto jakaa jäsenmailleen. Ne ovat osa maiden valuuttavarantoa.
Käteisraha ja talletukset (AF.2)	Kierrossa oleva raha sekä kansallisen ja vieraan valuutan määräiset talletukset.
Käteisraha (AF.21)	Kierrossa olevat setelit ja kolikot, joita käytetään yleisesti maksamiseen.
Siirtokelpoiset talletukset (AF.22)	Talletukset, jotka voidaan vaadittaessa vaihtaa nimellisarvosta käteiseen rahaan ja joita voidaan välittömästi käyttää maksamiseen sekillä, tratalla, postisiirrolla, suoraveloituksella tai suoralla luotolla tai muulla suoramaksuvälineellä ilman seuraamuksia tai rajoituksia.
Pankkien väliset positiot (AF.221)	
Muut siirtokelpoiset talletukset (AF.229)	Muut siirtokelpoiset talletukset kuin pankkien väliset positiot.
Muut talletukset (AF.29)	Muut kuin siirtokelpoiset talletukset, joita ei voi käyttää maksamiseen milloin hyvänsä eikä niitä voi vaihtaa käteiseen rahaan tai siirtokelpoisiin talletuksiin ilman merkittäviä rajoituksia tai seuraamuksia.
Velkapaperit (AF.3)	Jälkimarkkinakelpoiset rahoitusinstrumentit, jotka toimivat velkatodistuksina. Jälkimarkkinakelpoisuus tarkoittaa, että laillinen omistus on helposti siirrettävissä omistajalta toiselle luovutuksen tai nimisiirron avulla. Velkapaperin jälkimarkkinakelpoisuus edellyttää sitä, että sen on tarkoitus olla potentiaalisesti kaupan kohteena pörssissä tai kahdenvälisillä markkinoilla, mutta näyttöä

	tosiasiallisesta kaupankäynnistä ei vaadita.
Lyhytaikaiset velkapaperit (AF.31)	Velkapaperit, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään vuosi, ja velkapaperit, jotka on maksettava vaadittaessa takaisin velkojalle.
Pitkäaikaiset velkapaperit (AF.32)	Velkapaperit, joiden alkuperäinen maturiteetti on yli vuoden tai joille ei ole ilmoitettu maturiteettia.
Lainat (AF.4)	Lainat ovat rahoitusvaroja, jotka syntyvät, kun lainanantaja joko suoraan tai välittäjän kautta lainaa varojaan luotonottajalle ja joista voi olla todisteena velkakirja.
Lyhytaikaiset lainat (AF.41)	Lainat, joiden alkuperäinen maturiteetti on enintään vuosi, ja lainat, jotka on maksettava vaadittaessa takaisin velkojalle.
Pitkäaikaiset lainat (AF.42)	Lainat, joiden alkuperäinen maturiteetti on yli vuoden tai joille ei ole ilmoitettu maturiteettia.
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet (AF.5)	Rahoitusvarat, jotka tuovat mukanaan omistajan oikeuksia yrityksiin tai yritysmäisiin yhteisöihin. Yleensä nämä rahoitusvarat oikeuttavat hallussapitäjänsä osuuteen yrityksen tai yritysmäisen yhteisön voitosta sekä osuuteen niiden omista varoista selvitystilassa.
Osuudet (AF.51)	Rahoitusvarat, jotka oikeuttavat saamisiin yrityksen tai yritysmäisen yhteisön niistä varoista, jotka jäävät jäljelle, kun varoista vähennetään kaikkien velkojien saamiset.
Noteeratut osakkeet (AF.511)	Jälkimarkkinoilla noteeratut osakkeet. Jälkimarkkinapaikka voi olla tunnettu pörssi tai muu kauppapaikka. Noteerattuja osakkeita kutsutaan myös listatuiksi osakkeiksi. Pörssissä noteeratuista osakkeista on noteerattujen hintojen ansiosta yleensä helposti saatavilla käyvät markkinahinnat.
Noteeraamattomat osakkeet (AF.512)	Osakkeet, joiden hintoja ei ole noteerattu tunnetussa pörssissä tai muilla jälkimarkkinoilla.
Muut osuudet (AF.519)	Kaikki muut paitsi alaluokkiin AF.511 ja AF.512 luokitellut osuudet.
Sijoitusrahasto-osuudet (AF.52)	Sijoitusrahasto-osuuksien liikkeeseenlaskijoina ovat sijoitusrahastot, jotka ovat yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavia yksiköitä, joiden kautta sijoittajat yhdistävät varoja sijoittaakseen niitä rahoitus- ja/tai muihin varallisuuseriin.
Rahamarkkinarahasto-osuudet (AF.521)	Rahamarkkinarahasto-osuuksien liikkeeseenlaskijoina ovat rahamarkkinarahastot. Ne ovat sijoitusrahastoja, jotka sijoittavat yksinomaan tai ensisijaisesti lyhytaikaisiin velkapapereihin, kuten velkasitoumuksiin, talletustodistuksiin ja yritystodistuksiin, sekä pitkäaikaisiin, jäljellä olevalta maturiteetiltaan lyhytaikaisiin velkapapereihin. Rahamarkkinarahasto-osuudet voivat olla siirtokelpoisia, ja niitä pidetään usein talletusten läheisinä

	vastikkeina.
Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet (AF.529)	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet oikeuttavat osuuteen muun sijoitusrahaston kuin rahamarkkinarahaston arvosta. Muiden sijoitusrahasto-osuuksien kuin rahamarkkinarahasto-osuuksien liikkeeseenlaskijoina ovat sijoitusrahastot, jotka tekevät sijoituksia erilaisiin varallisuuseriin, kuten velkapapereihin, osakkeisiin, hyödykesidonnaisiin sijoituksiin, kiinteistöihin, muiden sijoitusrahastojen osuuksiin ja strukturoituihin omaisuuseriin.
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut (AF.6)	Vakuutuksenottajien tai vakuutuskorvausten saajien rahoitusvarat sekä vakuutuksenantajien, eläkerahastojen tai standarditakausvastuiden myöntäjien velat.
Vahinkovakuutusteknine n vastuuvelka (AF.61)	Rahoitusvarat, jotka vastaavat vakuutuksenottajien saatavia vahinkovakuutusyhtiöiltä vakuutusmaksuvastuun tai korvausvastuun muodossa.
Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut (AF.62)	Rahoitusvarat, jotka vastaavat vakuutuksenottajien ja annuiteetin haltijoiden saatavia henkivakuutusyhtiöiden vakuutusteknisestä vastuuvelasta.
Eläkevastuut (AF.63)	Rahoitusvarat, joita sekä nykyisillä että tulevilla eläkkeensaajilla on joko eläkkeidensä hallinnoijien eli työnantajiensa hallussa, tai työnantajan (työnantajien) osoittamassa järjestelmässä, josta maksetaan eläkettä osana työnantajan ja työntekijän välistä korvaussopimusta, tai henkivakuuttajan (tai vahinkovakuuttajan) hallussa.
Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan (AF.64)	Rahoitusvarat, jotka vastaavat eläkerahastojen vaateita eläkkeiden hallinnoijia kohtaan alijäämien ollessa kyseessä, sekä rahoitusvarat, jotka vastaavat eläkkeiden hallinnoijan vaateita eläkerahastoa kohtaan ylijäämän osalta esim. silloin, kun sijoitustulo ylittää vastuiden lisäyksen ja erotus maksetaan eläkkeiden hallinnoijalle.
Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin (AF.65)	Etuudet ylittävä osa nettomaksuista vakuutusjärjestelmän vastuiden lisäyksenä edunsaajia kohtaan.
Standarditakauksiin liittyvät varaukset (AF.66)	Rahoitusvarat, jotka ovat standarditakausten haltijoiden saamisia standarditakauksia myöntäviltä yksiköiltä.
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot (AF.7)	Rahoitus- tai muuhun varallisuuserään tai indeksiin liittyvät rahoitusvarat, joiden avulla tietyt rahoitusriskit voivat olla itsenäisinä kaupankäynnin kohteina rahoitusmarkkinoilla.
Johdannaiset (AF.71)	Rahoitusvarat, kuten optiot, termiinit ja luottojohdannaiset. Vakioidut ja vakioimattomat (OTC) optiot ovat sopimuksia, jotka

	antavat niiden hallussapitäjälle oikeuden – mutteivät velvollisuutta – ostaa (osto-optio) sen asettajalta (myyjältä) tai myydä (myyntioptio) asettajalle rahoitus- tai muu varallisuuserä (kohde-etuus) ennalta määrättyyn (toteutus-)hintaan tietyllä aikavälillä (amerikkalainen optio) tai määräpäivänä (eurooppalainen optio). Näistä perusstrategioista on kehitetty yhdistelmästrategioita, kuten optioväleihin perustuvat ”bear call spread” ja ”bear put spread” -strategiat, ”bull call spread” ja ”bull put spread” -strategiat sekä näiden yhdistelmästrategiat (”butterfly options spreads”). Tämäntyyppisistä eksoottisista optioista on johdettu monimutkaisia maksurakenteita. Termiinit ovat rahoitussopimuksia, joiden nojalla kaksi osapuolta sopii vaihtavansa tietyn määrän kohde-etuutta (rahoitus- tai muu varallisuuserä) sovittuun hintaan (toteutushinta) tiettynä ajankohtana. Luottojohdannaiset ovat termiinityyppisiä tai optiotyyppisiä sopimuksia, joiden ensisijaisena tarkoituksena on käydä kauppaa luottoriskillä. Ne on suunniteltu kaupankäyntiin, jonka kohteena on lainoihin ja arvopapereihin kohdistuva riski. Muiden johdannaisten tapaan luottojohdannaiset laaditaan usein vakioitujen juridisten pääsopimusten nojalla. Niihin liittyy vakuuden asettamismenettelyjä ja vakuusmarginaalin laskentamenettelyjä, joiden ansiosta niille voidaan määrittää markkina-arvo. Luottoriski siirtyy korvausta vastaan riskin myyjän (suojan ostaja) ja riskin ostajan (suojan myyjä) välillä. Luottojohdannaisen tapauksessa riskin ostaja maksaa korvauksen käteisenä riskin myyjälle.
Työsuhdeoptiot (AF.72)	Rahoitusvarat sellaisten sopimusten muodossa, jotka on tehty määrättynä päivänä (myöntämispäivä) ja joiden nojalla työntekijät voivat ostaa tietyn määrän työnantajan osakkeita ennalta sovittuun hintaan (toteutushinta) joko ennalta sovittuna ajankohtana (oikeuden syntymispäivä) tai oikeuden syntymispäivää välittömästi seuraavalla ajanjaksolla (merkintäaika).
Muut saamiset ja velat (AF.8)	Rahoitusvarat, jotka syntyvät rahoitustaloustoimen tai muun taloustoimen vastineena tilanteessa, jossa kyseessä olevan taloustoimen ja siihen liittyvän maksun välillä on ajoitusero.
Kauppaluotot ja ennakot (AF.81)	Rahoitusvarat, jotka syntyvät tavaroiden ja palveluiden toimittajien antaessa asiakkailleen lisää maksuaikaa. Ne ovat myös ennakkomaksuja käynnissä tai käynnistymässä olevista töistä ja asiakkaiden ennakkomaksuja vielä toimittamattomista tavaroista ja palveluista.
Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot (AF.89)	Rahoitusvarat, jotka syntyvät jakotaloustoimien tai jälkimarkkinakauppaan liittyvien rahoitustaloustoimien ja toisaalta niihin liittyvien maksujen ajoituseroista.
Lisätietoerät	Tilinpitojärjestelmässä on kolme lisätietoerää, joiden avulla esitetään

	tietoja sellaisista varoista, joita peruskehikossa ei eritellä ja jotka on tarkoitettu erikoistuneempaan analyysiin.
Kestokulutustavarat (AN.m)	Kestävät tavarat, joita kotitaloudet hankkivat kulutukseensa (eli tavarat, joita kotitaloudet eivät käytä arvon säilyttäjinä tai joita kotitalouksien omistamat yhtiöimättömät yritykset eivät käytä tuotantotarkoituksiin).
Ulkomaiset suorat sijoitukset (AF.m1)	Ulkomaisiin suoriin sijoituksiin sisältyy pitkäaikainen riippuvuussuhde, joka kuvastaa kotimaisen institutionaalisen yksikön (suoran sijoituksen tekijän) pysyvää osallistumista sellaiseen institutionaaliseen yksikköön, joka sijaitsee jossain muussa maassa. Suoran sijoituksen tekijän tarkoituksena on saada huomattavaa vaikutusvaltaa sijoituksensa kohteena olevan yksikön johtamiseen
Järjestämättömät lainat (AF.m2)	Laina on järjestämätön silloin, kun koron tai lainapääoman maksut ovat vähintään 90 päivää myöhässä tai kun vähintään 90 päivän koronmaksut on sopimuksen nojalla pääomitettu, uudelleenrahoitettu tai lykätty tai kun maksut ovat alle 90 päivää myöhässä mutta on muita perusteltuja syitä (kuten velallisen konkurssihakemus) epäillä maksujen täysimääräistä suorittamista.

Luvun 7 liite 7.2

Liitteessä 7.2 esitetään kirjaukset avaustaseesta päätöstaseeseen ja kunkin varojen luokan yksityiskohdat taseen arvon muuttumiselle taloustoimien, muiden volyymin muutosten sekä hallussapitovoittojen ja -tappioiden kautta.

Varojen, velkojen ja nettovarallisuuden luokitus	IV.1 Avaustase	III.1 ja III.2 Talous-toimet	III.3.1 Muut volyymin muutokset	III.3.2 Hallussapitovoitot ja -tappiot		IV.3 Päätöstase
				III.3.2.1 Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot	III.3.2.2 Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot	
Muut kuin rahoitusvarat	AN.	P.5, NP	K.1, K.2, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62.	K.71	K.72	AN.
Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	AN.1	P.5	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.1
Kiinteät varat[3]	AN.11	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.11
Asunnot	AN.111	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.111
Muut rakennukset ja rakennelmat	AN.112	P.51g, P.51c	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.112
Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	AN.113	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.113
Asejärjestelmät	AN.114	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.114
Kasvatettavat	AN.115	P.51g,	K.1, K.3, K.4, K.5,	K.71	K.72	AN.115

[3] Lisätietoerä: AN.m: Kestokulutustavarat.

biologiset varat		P.51c	K.61, K.62			
Henkiset omaisuustuotteet	AN.117	P.51g, P.51c	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.117
Varastot	AN.12	P.52	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.12
Arvoesineet	AN.13	P.53	K.1, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.13
Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	AN.2	NP	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2
Luonnonvarat	AN.21	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.21
Maa	AN.211	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.211
Mineraali- ja energiavarannot	AN.212	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.212
Luonnonvaraiset biologiset varat	AN.213	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.213
Vesivarat	AN.214	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.214
Muut luonnonvarat	AN.215	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.215
Radiotaajuudet	AN.2151	NP.1	K.1, K.22, K.3, K.4,	K.71	K.72	AN.2151

			K.5, K.61, K.62			
Muut	AN.2159	NP.1	K.1, K.21, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.2159
Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	AN.22	NP.2	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.22
Liikearvo (goodwill) ja markkinointivarat	AN.23	NP.3	K.1, K.22, K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AN.23
Rahoitusvarat ja velat[4]	AF	F	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.
Monetaarinen kulta ja SDR:t (vain saamisissa)	AF.1	F.1	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.1
Käteisraha ja talletukset	AF.2	F.2	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.2
Velkapaperit	AF.3	F.3	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.3
Lainat	AF.4	F.4	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.4
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	AF.5	F.5	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.5
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	AF.6	F.6	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.6

[4] Lisätietoerä: AF.m1: Ulkomaiset suorat sijoitukset; AF.m2: Järjestämättömät lainat.

Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	AF.7	F.7	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.7
Muut saamiset ja velat	AF.8	F.8	K.3, K.4, K.5, K.61, K.62	K.71	K.72	AF.8
Nettovarallisuus	B.90	B.101	B.102	B.1031	B.1032	B.90

Tasapainoerät	
B.10	Nettovarallisuuden muutokset
B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.90	Nettovarallisuus
Rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet	
F.	Rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
F.2	Käteisraha ja talletukset
F.3	Velkapaperit
F.4	Lainat
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
F.8	Muut saamiset ja velat
Tavaroihin ja palveluihin kohdistuvat taloustoimet	
P.5	Pääoman bruttomuodostus
P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen (–)
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset

P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut
P.52	Varastojen muutokset
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset
Muut varallisuuden muodostuskirjaukset	
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen hankinnat miinus vähennykset
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset
K.4	Korvauksettomat haltuunotot
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset
K.6	Luokitusmuutokset
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot
K.71	Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 08

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 8: TILIKOKONAISUUS

JOHDANTO

Tässä luvussa esitetään tarkemmin tilit ja varallisuustaseet kansantalouden tilinpidon tilikokonaisuudessa. Siinä esitetään myös kotimaantalouden vuorovaikutus ulkomaiden kanssa samassa tilikokonaisuudessa. Myös tavaroiden ja palveluiden tiliä kuvataan ottaen huomioon tavaroiden ja palveluiden tarjonnan ja käytön taustalla oleva tilinpidon identiteetti. Lopuksi vielä esitetään integroidut kansantalouden tilit, joissa jokainen sektori näytetään samalla tilillä tilinpitokirjausten aggregoidun muodon kanssa.

Tilikokonaisuus

8.01 EKT kirjaa virrat ja varannot järjestettyyn tilikokonaisuuteen, joka kuvaa talouden kiertokulkua tuotannosta ja tulojen muodostuksesta tulonjaon ja tulojen uudelleenjaon kautta käyttöön kulutukseen. EKT kirjaa myös sen käytön, mikä on jäljellä säästön muodossa sekä rahoitusvarojen että muiden kuin rahoitusvarojen kertymiseen.

8.02 Kullakin tilillä näkyvät resurssit ja käyttö, jotka tasapainotetaan ottamalla käyttöön tasapainoerä, yleensä tilin käyttöpuolella. Tasapainoerä siirretään seuraavalle tilille ensimmäisenä kirjauksena resurssipuolelle.

8.03 Taloustoimien järjestelmällinen kirjaaminen talouselämän loogisen analyysin mukaisesti tuottaa institutionaalisen sektorin tai alasektorin tai koko kansantalouden tutkimukseen tarvittavat kokonaissuureet. Tilien ryhmittely on suunniteltu tärkeimpien taloudellisten tietojen esittämistä varten, ja kunkin tilin tasapainoerä on keskeisellä sijalla esiin tuoduissa tiedoissa.

8.04 Tilit ryhmitellään kolmeen ryhmään:

a) Juoksevat tilit koskevat tuotantoa ja siihen liittyvää tulojen muodostusta, jakautumista ja uudelleenjakoa ja niiden käyttöä kulutukseen. Tulot, joita ei suoraan käytetä kulutukseen, näkyvät säästöä koskevassa tasapainoerässä, ja ne viedään varallisuuden muodostustileille ensimmäisenä kirjauksena pääomatilin resurssipuolelle.

b) Varallisuuden muodostustilit analysoivat yksiköiden varojen ja velkojen muutoksia ja mahdollistavat nettovarallisuudessa (varojen ja velkojen välinen ero) tapahtuneiden muutosten kirjaamisen.

c) Varallisuustaseet osoittavat kokonaisvarat ja -velat tilinpitojakson alussa ja lopussa sekä nettovarallisuuden. Kuhunkin varojen ja

velkojen erään liittyvät varallisuuden muodostustilille kirjatut virrat nähdään uudestaan tasetileillä olevina muutoksina.

8.05 Tilikokonaisuutta sovelletaan institutionaalisiin yksiköihin, institutionaalisiin sektoreihin ja alasektoreihin ja koko kansantalouteen.

8.06 Tasapainoerät laaditaan sekä bruttona että nettona. Ne ovat bruttona, jos ne on laskettu ennen kiinteän pääoman kulumisen vähentämistä, ja nettona, jos ne on laskettu tämän vähennyksen jälkeen. Tärkeämpää on ilmaista tulojen tasapainoerät nettona, koska pääoman kuluminen on käytettävissä olevaan tuloon kohdistuva vaatimus, joka on täytettävä, mikäli kansantalouden pääomakanta on ylläpidettävä.

8.07 Tilit esitetään kahdella tavalla:

a) integroituina taloustileinä, jotka esittävät kaikkien institutionaalisten sektoreiden, koko kansantalouden ja ulkomaiden tilit yhdessä taulukossa

b) tilikokonaisuuksina, joista saadaan yksityiskohtaisempaa tietoa. Taulukot, joista käy ilmi jokaisen tilin esitystapa, on esitetty tämän luvun jaksossa ”Tilien kokonaisuus”.

8.08 Taulukossa 8.1 esitetään yhteenveto tileistä, tasapainoeristä ja pääsuureista. Taulukossa ei esitetä pääsuureiden koodia, mutta se on sama kuin tasapainoerien koodi sillä erotuksella, että numeron jälkeen on lisätty tähti. Esimerkiksi ”Ensitulon” koodi on B.5g ja pääsuureen ”Kansantulo, brutto” vastaava koodi on B.5*g.

8.09 Tasapainoerät esitetään taulukossa bruttomuodossa, mitä osoittaa kirjaimen ”g” käyttö koodissa. Kustakin koodista on myös nettomuoto, josta on vähennetty arvioitu pääoman kuluminen. Esimerkiksi bruttomuodossa ilmoitetun arvonlisäyksen koodi on B.1g ja vastaavan nettomuodon (arvonlisäys, netto), josta on vähennetty pääoman kuluminen, koodi on B.1n.

Taulukko 8.1 – Yhteenveto tileistä, tasapainoeristä ja pääsuureista

Tilit									Tasapainoerät		Pääsuureet
Institutionaalisten sektoreiden tilikokonaisuus											
Juokseva t tilit	I.	Tuotantotili	I.	Tuotantotili					B.1g	Arvonlisäys, brutto	Bruttokansantuote (BKT)
	II.	Tulonjako- ja tulonkäyttötili	II.1	Tulojen ensijaon tilit	II.1.1	Tulonmuodostustili			B.2g B.3g	Toimintaylijäämä, brutto Sekatulo, brutto	
					II.1.2	Ensitulon jakotili	II.1.2.1	Yritystulon tili	B.4g	Yritystulo	
							II.1.2.2	Muun ensitulon jakotili	B.5g	Ensitulo	Bruttokansantulo (BKTL)
			II.2	Tulojen uudelleenjaon tili					B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	Käytettävissä oleva kansantulo, brutto
			II.3	Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili					B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto	
			II.4	Tulonkäyttötili	II.4.1	Käytettävissä olevan tulon käyttötili			B.8g	Säästö, brutto	Kansantalouden säästö, brutto
					II.4.2	Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili					
Varallisuuden muodostustilit	III.	Varallisuuden muodostustilit	III.1	Pääomatili	III.1.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili			B0.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuva nettovarallisuuden muutos	

					III.1.2	Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili			B.9	Nettoluotonanto/nettoluoton otto	
			III.2	Rahoitustili					B.9	Nettoluotonanto/nettoluoton otto	
			III.3	Varojen muiden muutosten tili	III.3.1	Varojen volyymin muiden muutosten tili			B.102	Muista varojen volyymin muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
					III.3.2	Uudelleenarvotustilit			B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
							III.3.2.1	Neutraalien hallussapitovoittojen /-tappioiden tili	B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
							II.3.2.2	Reaalisten hallussapitovoittojen /-tappioiden tili	B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
Varallisuustaseet	IV.	Varallisuustaseet	IV.1	Varallisuuden avaustase					B.90	Nettovarallisuus	Kansanvarallisuus
			IV.2	Varallisuustaseen muutokset					B.10	Nettovarallisuuden muutokset, yhteensä	Kansanvarallisuuden muutokset
			IV.3	Varallisuuden päätöstase					B.90	Nettovarallisuus	Kansanvarallisuus

Taulukko 8.1 – Yhteenveto tileistä, tasapainoeristä ja pääsuureista (jatkoa)

Tilit									Tasapainoerät		Pääsuureet
Taloustoimitilit											
	0.	Tavara- ja palvelutili									
Ulkomaiden tili (ulkomaisten taloustoimien tili)											
Juokseva tili	V.	Ulkomaiden tili	V.I	Tavaroiden ja palvelujen ulkomaantili					B.11	Tavaroiden ja palveluiden tase	Tavaroiden ja palveluiden tase
			V.II	Ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaantili					B.12	Vaihtotase	Vaihtotase
Varallisuuden muodostustilit			V.III	Varallisuuden muodostuksen ulkomaan tilit	V.III.1	Pääomatili	V.III.1.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvien nettovarallisuuden muutosten tili	B.101	Vaihtotaseesta ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
							V.III.1.2	Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili	B.9	Nettoluotonanto/nettoluotonotto	
					V.III.2	Rahoitustili			B.9	Nettoluotonanto/nettoluotonotto	Nettoluotonanto/nettoluotonotto
					V.III.3	Varojen muiden muutosten tili	V.III.3.1	Varojen volyymin muiden muutosten tili	B.102	Muista varojen volyymin muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
							V.III.3.2	Uudelleenarvotustilit	B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
Varallisustaseet			V.IV	Ulkomaisten varojen ja velkojen tili	V.IV.1	Varallisuuden avaustase			B.90	Nettovarallisuus	Ulkomaiden nettorahoitusasema

					V.IV.2	Varallisuustaseen muutokset			B.10	Nettovarallisuuden muutokset	
					V.IV.3	Varallisuuden päätöstase			B.90	Nettovarallisuus	Ulkomaiden nettorahoitusasema

TILIKOKONAISUUS

JUOKSEVAT TILIT

Tuotantotili (I)

8.10 Tuotantotili (I) esittää taloustoimet, jotka liittyvät tuotantoprosessiin. Se laaditaan institutionaalisille sektoreille ja toimialoille. Sen resurssit sisältävät tuotoksen ja sen käyttö sisältää välituotekäytön.

8.11 Tuotantotili osoittaa yhden järjestelmän tärkeimmän tasapainoerän – arvonlisäyksen eli minkä tahansa tuotantoon osallistuvan yksikön synnyttämän arvon – ja keskeisen kokonaissuureen eli bruttokansantuotteen. Arvonlisäys on taloudellisesti merkittävä sekä institutionaalisille sektoreille että toimialoille.

8.12 Arvonlisäys (tilin tasapainoerä) voidaan laskea ennen kiinteän pääoman kulumisen huomioon ottamista tai sen jälkeen eli bruttona tai nettona. Koska tuotos arvotetaan perushintaan ja välituotekäyttö ostajan hintaan, arvonlisäys ei sisällä tuoteveroja miinus tuotetukipalkkioita.

8.13 Koko kansantalouden tasolla tuotantotilin resursseihin sisältyvät tavaroiden ja palveluiden tuotoksen lisäksi tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot. Se tekee näin ollen mahdolliseksi bruttokansantuotteen (markkinahintaan) laskemisen tasapainoeränä. Tämän keskeisen kokonaistason tasapainoerän – arvonlisäys koko talouden tasolla muunnettuna markkinahintaiseksi – koodi on B.1*g, ja se on markkinahintainen BKT. Nettokansantuotteen (NKT) koodi on B.1*n.

8.14 Välilliset rahoituspalvelut (FISIM) kohdennetaan käyttäjille kustannuksina. Tämä edellyttää sitä, että osa rahoituksen välittäjille maksetuista koroista luokitellaan uudelleen maksuiksi välityspalveluista ja käsitellään rahoituksen välitystä harjoittavien tuottajien tuotoksena. Vastaava arvo määritetään näiden välityspalveluiden käyttäjien kulutukseksi. EKT95:een verrattuna BKT:n arvoon vaikuttaa kotimaiseen loppukäyttöön, vientiin ja tuontiin kohdennettujen välillisten rahoituspalvelujen määrä.

Taulukko 8.2 Tili I: Tuotantotili

Käyttö										
			S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
3 604	3 604								P.1	Tuotos
3 077	3 077								P.11	Markkinatuotos
147	147								P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön
380	380								P.13	Markkinaton tuotos
1 883			1 883	17	115	222	52	1 477	P.2	Välituotekäyttö
133	133								D.21-D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot
1854			1 854	15	155	126	94	1 331	B.1g/B.1*g	Arvonlisäys, brutto/Bruttokansantuote
222			222	3	23	27	12	157	P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen
1 632			1 632	12	132	99	82	1 174	B.1n/B.1*n	Arvonlisäys, netto/Nettokansantuote

Resurssit										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1			

	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
P.1	Tuotos	2 808	146	348	270	32	3 604			3 604
P.11	Markkinatuotos	2 808	146	0	123	0	3 077			3 077
P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	0	0	0	147	0	147			147
P.13	Markkinaton tuotos			348		32	380			380
P.2	Välituotekäyttö								1 883	1 883
D.21-D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot						133			133
B.1g/B.1*g	Arvonlisäys, brutto/Bruttokansantuote									
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen									
B.1n/B.1*n	Arvonlisäys, netto/Nettokansantuote									

Tulonjako- ja tulonkäyttötilit (II)

8.15 Tulonjakoa ja -käyttöä tarkastellaan neljässä vaiheessa: ensijaon, uudelleenjaon sekä luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon ja tulojen käytön yhteydessä.

Ensimmäisessä vaiheessa tarkastellaan tulonmuodostusta suoraan tuotantoprosessin tuloksena ja sen jakautumista tuotannontekijöiden (työ, pääoma) ja julkisyhteisöjen (tuotanto- ja tuontiverojen sekä tukipalkkioiden kautta) kesken. Se mahdollistaa toimintaylijäämän (tai kotitalouksien osalta sekatulojen) ja ensitulojen määrittämisen.

Toisessa vaiheessa seurataan tulon uudelleenjakoa muiden tulonsiirtojen kuin luontoismuotoisten yhteiskunnallisten tulonsiirtojen ja pääomansiirtojen kautta. Tästä saadaan tulokseksi käytettävissä oleva tulo tasapainoeränä.

Kolmannessa vaiheessa julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY) yhteiskunnalle tarjoamia yksilöllisiä palveluja käsitellään osana kotitalouksien kulutusta, ja kotitalouksille määritetään vastaava laskennallinen tulo. Tämä saadaan kahdella tilillä oikaisuerien avulla. Käyttöön otettua tiliä nimitetään luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tiliksi, joka osoittaa resurssipuolella kotitalouksien laskennallisen lisätulon ja vastaavan käytön julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen laskennallisena tulonsiirtona näiltä sektoreilta. Tämä antaa tulokseksi tasapainoerän ”oikaistu käytettävissä oleva tulo”, joka on sama kuin käytettävissä oleva tulo koko talouden tasolla mutta eroaa kotitalous-, julkisyhteisö- ja KPVTY-sektoreiden osalta.

Neljännessä vaiheessa käytettävissä oleva tulo viedään seuraavalle tilille, käytettävissä olevan tulon tilille, joka osoittaa, miten tulo kulutetaan, ja jättää säästön tasapainoeräksi. Kun yksilölliset palvelut tunnistetaan kotitalouksien kulutukseksi luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tilin kautta, oikaistun käytettävissä olevan luontoismuotoisen tulon tilin käyttö osoittaa, miten kotitaloudet käyttävät tämän oikaistun käytettävissä olevan tulon määrän julkisyhteisöiltä ja KPVTY:iltä saatuihin luontoismuotoisiin yhteiskunnallisiin tulonsiirtoihin, kun lisätään luontoismuotoisten yhteiskunnallisten tulonsiirtojen arvo kotitalouksien kulutukseen ja saadaan todellista kulutusta kuvaava määrä. Julkisyhteisöjen ja KPVTY:iden kulutusta vähennetään yhtä suurella mutta vastakkaismerkkisellä määrällä, joten laskettaessa julkisyhteisö-, KPVTY- ja kotitaloussektorin säästöä, oikaistu käsittely antaa kullekin sektorille saman säästöä koskevan tasapainoerän kuin vakiokäsittely.

Tulojen ensijaon tilit (II.1)

Tulonmuodostustili (II.1.1)

Institutionaalisen sektorin mukaisen tulonmuodostustilin rakenne on esitetty taulukossa 8.3:

8.16 Tulonmuodostustili esitetään myös toimialoittain tarjonta- ja käyttötaulukoiden sarakkeissa.

8.17 Tulonmuodostustili esittää ensitulon taloustoimet pikemminkin niiden lähdesektoreiden kuin kohdesektoreiden kannalta.

8.18 Se osoittaa, miten arvonlisäys kattaa palkansaajakorvaukset ja muut tuotantoverot (miinus tuotetukipalkkiot). Tasapainoerä on toimintaylijäämä, joka on tuotantotoimintojen ylijäämä (tai alijäämä) ennen niiden korkojen, luonnonvaran vuokrien tai maksujen huomioon ottamista, joita tuotantoyksikön

a) täytyy maksaa niistä rahoitusvaroista tai luonnonvaroista, joita se on lainannut tai vuokrannut

b) täytyy saada niistä rahoitusvaroista tai luonnonvaroista, jotka se omistaa.

8.19 Kotitaloussektorin yhtiöimättömien yritysten tapauksessa tulonmuodostustilin tasapainoerä sisältää implisiittisesti elementin, joka vastaa korvausta omistajan tai hänen perheenjäsentensä työstä. Tällä itsenäisestä ammatinharjoittamisesta saadulla tulolla on palkan ominaisuuksia ja yrittäjänä tehdystä työstä saadun voiton ominaisuuksia. Tästä tulosta, joka ei ole tarkasti ottaen pelkästään palkkaa tai voittoa, käytetään nimitystä ’sekatulo’.

8.20 Omistusasunnoissa asuvien kotitalouksien omaan käyttöön tuottamien asumispalvelujen tapauksessa tulonmuodostustilin tasapainoerä on toimintaylijäämä (eikä sekatulo).

Taulukko 8.3 Tili II.1.1: Tulonmuodostustili

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoitusl aitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.1g/B.1*g	Arvonlisäys, brutto/Bruttokansantuote
									B.1n/B.1*n	Arvonlisäys, netto/Nettokansantuote
1 150			1 150	11	11	98	44	986	D.1	Palkansaajakorvaukset
950			950	6	11	63	29	841	D.11	Palkat ja palkkiot
200			200	5	0	55	5	145	D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut
181			181	4	0	51	4	132	D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
168			168	4	0	48	4	122	D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut
13			13	0	0	3	0	10	D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut
19			19	1	0	4	1	13	D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
18			18	1	0	4	1	12	D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut
1			1	0	0	0	0	1	D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut
235		0	235						D.2	Tuotanto- ja tuontiverot
141		0	141						D.21	Tuoteverot

121		0	121						D.211	Arvonlisäverot (alv)
17		0	17						D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a
17		0	17						D.2121	Tuontitullit
0		0	0						D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit
3		0	3						D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot
94		0	94	1	0	1	4	88	D.29	Muut tuotantoverot
-44		0	-44						D.3	Tukipalkkiot
-8		0	-8						D.31	Tuotetukipalkkiot
0		0	0						D.311	Tuontitukipalkkiot
-8		0	-8						D.319	Muut tuotetukipalkkiot
-36		0	-36	0	-1	0	0	-35	D.39	Muut tuotantotukipalkkiot
452			452	3	84	27	46	292	B.2g	Toimintaylijäämä, brutto
61			61		61				B.3g	Sekatulo, brutto
214			214	3	15	27	12	157	P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä
8			8		8				P.51c2	Kiinteän pääoman kuluminen bruttosekatulosta
238			238	0	69	0	34	135	B.2n	Toimintaylijäämä, netto
53			53		53				B.3n	Sekatulo, netto

Taulukko 8.3 Tili II.1.1: Tulonmuodostustili (jatkoa)

Resurssit										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.1g/B.1*g	Arvonlisäys, brutto/Bruttokansantuote	1 331	94	126	155	15	1 854			1 854
B.1n/B.1*n	Arvonlisäys, netto/Nettokansantuote	1 174	82	99	132	12	1 632			1 632
D.1	Palkansaajakorvaukset									
D.11	Palkat ja palkkiot									
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut									
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut									
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut									
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut									
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut									
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut									
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut									
D.2	Tuotanto- ja tuontiverot								0	

D.21	Tuoteverot								0	
D.211	Arvonlisäverot (alv)								0	
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a								0	
D.2121	Tuontitullit								0	
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit								0	
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot								0	
D.29	Muut tuotantoverot								0	
D.3	Tukipalkkiot								0	
D.31	Tuotetukipalkkiot								0	
D.311	Tuontitukipalkkiot								0	
D.319	Muut tuotetukipalkkiot								0	
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot								0	
B.2g	Toimintaylijäämä, brutto									
B.3g	Sekatulo, brutto									
B.2n	Toimintaylijäämä, netto									
B.3n	Sekatulo, netto									

Ensitulon jakotili (II.1.2)

8.21 Toisin kuin tulonmuodostustili ensitulon jakotili käsittelee kotimaisia talousyksiköitä ja institutionaalisia sektoreita pikemmin ensitulon saajina kuin tuottajina.

8.22 ”Ensitulo” on tuloa, jonka kotimaiset talousyksiköt saavat suorasta osallistumisestaan tuotantoon ja rahoitusvarojen tai luonnonvarojen omistaja saa korvaukseksi rahoitusvarojen järjestämisestä tai luonnonvarojen antamisesta toisen institutionaalisen yksikön käytettäväksi.

8.23 Kotitaloussektorilla palkansaajakorvaus (D.1) resurssina ensitulon jakotilillä ei ole sama kuin D.1-kirjaus käyttönä tulonmuodostustilillä. Kotitalouksien tulonmuodostustilillä käyttökirjaus osoittaa, kuinka paljon on maksettu kotitalouksien yritystoimintaan palkatulle henkilöstölle. Kotitaloussektorin ensitulojen jakotilillä kirjaus resurssipuolelle osoittaa kaikki kotitaloussektorin palkansaajana tehdystä työstä ansaitsemat palkansaajakorvaukset yrityksissä, julkisyhteisössä jne. Näin ollen kotitaloussektorin tulonjakotilillä oleva kirjaus on paljon suurempi kuin kotitaloussektorin tulonmuodostustilillä oleva kirjaus.

8.24 Ensitulon jakotili (II.1.2) voidaan laskea ainoastaan institutionaalisille sektoreille ja alasektoreille, koska toimialojen osalta on mahdotonta jakaa tiettyjä rahoitukseen (pääoman anto- ja ottolainaus) ja varoihin liittyviä virtoja.

8.25 Ensitulon jakotili jaetaan yritystulon tiliin (II.1.2.1) ja muun ensitulon jakotiliin (II.1.2.2).

Taulukko 8.4 Tili II.1.2: Ensitulon jakotili

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.2g	Toimintaylijäämä, brutto
									B.3g	Sekatulo, brutto
									B.2n	Toimintaylijäämä, netto
									B.3n	Sekatulo, netto
6		6							D.1	Palkansaajakorvaukset
6		6							D.11	Palkat ja palkkiot
0		0							D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut
0		0							D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
0		0							D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut
0		0							D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut
0		0							D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
0		0							D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut
0		0							D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut
0									D.2	Tuotanto- ja tuontiverot

0									D.21	Tuoteverot
0									D.211	Arvonlisäverot (alv)
0									D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a
0									D.2121	Tuontitullit
0									D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit
0									D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot
0									D.29	Muut tuotantoverot
0									D.3	Tukipalkkiot
0									D.31	Tuotetukipalkkiot
0									D.311	Tuontitukipalkkiot
0									D.319	Muut tuotetukipalkkiot
0									D.39	Muut tuotantotukipalkkiot
435		44	391	6	41	42	168	134	D.4	Omaisuustulot
230		13	217	6	14	35	106	56	D.41	Korot
79		17	62	0			15	47	D.42	Yritysten jakamat tulot
67		13	54				15	39	D.421	Osingot
12		4	8				0	8	D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä
14		14	0				0	0	D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot
47		0	47				47		D.44	Muut sijoitustulot
25		0	25				25		D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo

8		0	8				8		D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot
14		0	14				14		D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo
6		0	6				6		D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot
8		0	8				8		D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot
653			65	0	27	7	0	31	D.45	Luonnonvaran vuokrat
1 864			1 864	4	1 381	198	27	254	B.5g/B.5*g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto
1 642			1 642	1	1 358	171	15	97	B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto

Taulukko 8.4 Tili II.1.2: Ensitulon jako (jatkoa)

Resurssit										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.2g	Toimintaylijäämä, brutto	292	46	27	84	3	452			452
B.3g	Sekatulo, brutto				61		61			61
B.2n	Toimintaylijäämä, netto	135	34	0	69	0	238			238
B.3n	Sekatulo, netto				53		53			53
D.1	Palkansaajakorvaukset				1 154		1 154	2		1 156
D.11	Palkat ja palkkiot				954		954	2		956
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut				200		200	0		200
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut				181		181	0		181
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut				168		168	0		168
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut				13		13	0		13
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut				19		19	0		19
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut				18		18	0		18
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut				1		1	0		1
D.2	Tuotanto- ja tuontiverot			235			235			235

D.21	Tuoteverot			141			141			141
D.211	Arvonlisäverot (alv)			121			121			121
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a			17			17			17
D.2121	Tuontitullit			17			17			17
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit			0			0			0
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot			3			3			3
D.29	Muut tuotantoverot			94			94			94
D.3	Tukipalkkiot			-44			-44			-44
D.31	Tuotetukipalkkiot			-8			-8			-8
D.311	Tuontitukipalkkiot			0			0			0
D.319	Muut tuotetukipalkkiot			-8			-8			-8
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot			-36			-36			-36
D.4	Omaisuustulot	96	149	22	123	7	397	38		435
D.41	Korot	33	106	14	49	7	209	21		230
D.42	Yritysten jakamat tulot	10	25	7	20	0	62	17		79
D.421	Osingot	10	25	5	13	0	53	14		67
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä			2	7		9	3		12
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	4	7	0	3	0	14	0		14
D.44	Muut sijoitustulot	8	8	1	30	0	47	0		47
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	5	0	0	20	0	25	0		25

D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot				8		8	0		8
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	3	8	1	2	0	14	0		14
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	1	3	0	2	0	6	0		6
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	2	5	1	0	0	8	0		8
D.45	Luonnonvaran vuokrat	41	3	0	21	0	65			65
B.5g/B.5*g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto									
B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto									

Yritystulon tili (II.1.2.1)

8.26 Yritystulon tilin tarkoituksena on määrittää tasapainoerä, joka vastaa voittoa ennen osingon jakoa ja tuloveroa normaalissa liikekirjanpidossa.

8.27 Julkisyhteisöillä ja kotitalouksia palvelevilla voittoa tavoittelemattomilla yhteisöillä tämä tili koskee ainoastaan niiden markkinatoimintaa.

8.28 Yritystulo vastaa toimintaylijäämää tai sekatuloa (resurssipuolella):

plus yritykselle kuuluva rahoitus- tai muista varoista saatava omaisuustulo (resurssipuolella);

miinus yrityksen maksamat velkojen korot, muut maksetut sijoitustulot ja yrityksen vuokraamista maasta ja muista luonnonvaroista maksetut vuokrat (käyttöpuolella).

Osinkojen, yritysmäisistä yhteisöistä tehtyjen yritystulon ottojen tai ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitettujen voittojen muodossa maksettavaa omaisuustuloa ei vähennetä yritystulosta.

Muun ensitulon jakotili (II.1.2.2)

8.29 Muun ensitulon jakotilin tarkoituksena on palata yritystulon käsitteestä ensitulon käsitteeseen. Se sisältää sen vuoksi ne ensitulon erät, jotka eivät sisälly yritystulon tilille:

a) yritysten tapauksessa jaetut osingot, yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä ja ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot (käyttöpuolella);

b) kotitalouksien tapauksessa:

1. maksettavat omaisuustulot, pois luettuna yritystoiminnan yhteydessä maksettavat luonnonvarojen vuokrat ja korot (käyttöpuolella);

2. palkansaajakorvaukset (resurssipuolella);

3. saatavat omaisuustulot pois luettuna yritystoiminnan yhteydessä saatavat omaisuustulot (resurssipuolella).

c) julkisyhteisöjen tapauksessa:

1. maksettavat omaisuustulot, pois luettuna markkinatoiminnan yhteydessä maksettavat omaisuustulot (käyttöpuolella);

2. tuotanto- ja tuontiverot miinus tukipalkkiot (resurssipuolella);

3. saatavat omaisuustulot pois luettuna markkinatoiminnan yhteydessä saatavat omaisuustulot (resurssipuolella).

Taulukko 8.5 Tili II.1.2.1: Yritystulo

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.2g	Toimintaylijäämä, brutto
									B.3g	Sekatulo, brutto
									B.2n	Toimintaylijäämä, netto
									B.3n	Sekatulo, netto
240			240				153	87	D.4	Omaisuustulot
162			162				106	56	D.41	Korot
									D.42	Yritysten jakamat tulot
									D.421	Osingot
									D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä
									D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot
47			47				47		D.44	Muut sijoitustulot
25			25				25		D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo
8			8				8		D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot

14			14				14		D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo
31			31				0	31	D.45	Luonnonvaran vuokrat
343			343				42	301	B.4g	Yritystulo, brutto
174			174				30	144	B.4n	Yritystulo, netto

Taulukko 8.5 Tili II.1.2.1: Yritystulo (jatkoa)

Resurssit										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.2g	Toimintaylijäämä, brutto	292	46	27	84	3	452			452
B.3g	Sekatulo, brutto				61		61			61
B.2n	Toimintaylijäämä, netto	135	34	0	69	0	238			238
B.3n	Sekatulo, netto				53		53			53
D.4	Omaisuustulot	96	149				245			245
D.41	Korot	33	106				139			139
D.42	Yritysten jakamat tulot	10	25				35			35
D.421	Osingot	10	25				35			35
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä						0			0
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	4	7				11			11
D.44	Muut sijoitustulot	8	8				16			16
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	5					5			5

D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot						0			0
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	3	8				11			11
D.45	Luonnonvaran vuokrat	41	3				44			44
B.4g	Yritystulo, brutto									
B.4n	Yritystulo, netto									

Taulukko 8.5 Tili II.1.2.2: Muun ensitulon jako

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.4g	Yritystulo, brutto
									B.4n	Yritystulo, netto
6		6							D.1	Palkansaajakorvaukset
6		6							D.11	Palkat ja palkkiot
									D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut
									D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
									D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
									D.2	Tuotanto- ja tuontiverot
									D.21	Tuoteverot
									D.211	Arvonlisäverot (alv)
									D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a
									D.2121	Tuontitullit
									D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit

									D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot
									D.29	Muut tuotantoverot
									D.3	Tukipalkkiot
									D.31	Tuotetukipalkkiot
									D.311	Tuontitukipalkkiot
									D.319	Muut tuotetukipalkkiot
									D.39	Muut tuotantotukipalkkiot
214		63	151	6	41	42	15	47	D.4	Omaisuustulot
68		13	55	6	14	35			D.41	Korot
98		36	62				15	47	D.42	Yritysten jakamat tulot
54		0	54				15	39	D.421	Osingot
44		36	8					8	D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä
14		14	0						D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot
									D.44	Muut sijoitustulot
									D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo
									D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot
									D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo
34			34	0	27	7			D.45	Luonnonvaran vuokrat
1 864			1 864	4	1 381	198	27	254	B.5g/B.5*g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto

1 642			1 642	1	1 358	171	15	97	B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto

Taulukko 8.5 Tili II.1.2.2: Muun ensitulon jako (jatkoa)

Resurssit										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.4g	Yritystulo, brutto	301	42				343			343
B.4n	Yritystulo, netto	144	30				174			174
D.1	Palkansaajakorvaukset				1 154		1 154	2		1 156
D.11	Palkat ja palkkiot				954		954	2		956
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut				200		200			200
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut				181		181			181
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut				19		19			19
D.2	Tuotanto- ja tuontiverot			235			235			235
D.21	Tuoteverot			141			141			141
D.211	Arvonlisäverot (alv)			121			121			121
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a			17			17			17
D.2121	Tuontitullit			17			17			17

D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit			0			0			0
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot			3			3			3
D.29	Muut tuotantoverot			94			94			94
D.3	Tukipalkkiot			-44			-44			-44
D.31	Tuotetukipalkkiot			-8			-8			-8
D.311	Tuontitukipalkkiot			0			0			0
D.319	Muut tuotetukipalkkiot			-8			-8			-8
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot			-36			-36			-36
D.4	Omaisuustulot			22	123	7	152	38		190
D.41	Korot			14	49	7	70	21		91
D.42	Yritysten jakamat tulot			7	20	0	27	17		44
D.421	Osingot			5	13	0	18	14		32
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä			2	7	0	9	3		12
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot			0	3	0	3	0		3
D.44	Muut sijoitustulot			1	30	0	31	0		31
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo			0	20	0	20	0		20
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot			0	8	0	8	0		8
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo			1	2	0	3	0		3
D.45	Luonnonvaran vuokrat			0	21	0	21			21

B.5g/B.5*g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto									
B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto									

Tulojen uudelleenjaon tili (II.2)

8.30 Tulojen uudelleenjaon tili osoittaa, kuinka institutionaalisen sektorin ensitulo kohdennetaan uudelleenjaolla: tulo-, varallisuus- yms. verot, sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet (pois luettuna luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot) ja muut tulonsiirrot.

8.31 Tilin tasapainoerä on käytettävissä oleva tulo, joka osoittaa juoksevia taloustoimia ja se on määrä, joka on käytettävissä loppukulutukseen tai säästöön.

8.32 Sosiaaliturvamaksut kirjataan kotitalouksien tulojen uudelleenjaon tilin käyttöpuolelle ja sosiaalivakuutuksen hallinnosta vastaavien institutionaalisten sektoreiden tulojen uudelleenjaon tilin resurssipuolelle. Kun työnantajat maksavat sosiaaliturvamaksut työntekijöidensä puolesta, ne sisältyvät ensin palkansaajakorvauksiin työnantajien tulonmuodostustilillä käyttöpuolella, koska ne muodostavat osan palkkakustannuksista. Ne kirjataan myös palkansaajakorvauksina kotitalouksien ensitulon jakotilille resurssipuolella, koska ne vastaavat kotitalouksien etuuksia.

Sosiaaliturvamaksut esitetään tulojen uudelleenjaon tilin käyttöpuolella nettona ilman sellaisten eläkerahastojen ja muiden vakuutusyhtiöiden palvelumaksuja, joiden kaikki varat tai osa niistä muodostuu todellisista sosiaaliturvamaksuista.

Taulukossa esitetään oikaisuerä sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksujen osalta. Nettososiaaliturvamaksut (D.61) kirjataan nämä palvelumaksut vähennettynä, mutta koska niitä on vaikea jakaa D.61:n alaeriin, ne esitetään taulukossa bruttomääräisinä maksuina. D.61 on siis alaeriensä summa miinus oikaisuerä.

Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili (II.3)

8.33 Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili antaa laajemman kuvan kotitalouksien tuloista, koska siihen sisältyvät virrat, jotka vastaavat kotitalouksien julkisyhteisöiltä ja KPVTY:iltä ilmaiseksi saamien yksilöllisten tavaroiden ja palveluiden käyttöä, toisin sanoen luontoismuotoisia yhteiskunnallisia etuuksia. Tämä mahdollistaa vertailut ajassa, kun taloudellisissa ja yhteiskunnallisissa olosuhteissa on eroja tai muutoksia, ja täydentää julkisyhteisöjen roolin analyysia tulojen uudelleenjaossa.

8.34 Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot kirjataan kotitalouksilla luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tilin resurssipuolelle ja julkisyhteisöillä ja kotitalouksia palvelevilla voittoa tavoittelemattomilla yhteisöillä käyttöpuolelle.

8.35 Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tilin tasapainoerä on oikaistu käytettävissä oleva tulo, joka on oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötilin (II.4.2) resurssipuolen ensimmäinen kirjaus.

Taulukko 8.6 Tili II.2: Tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.5g/B.5*g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto
									B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto
1 229		17	1 212	7	582	248	277	98		Tulonsiirrot
213		1	212	0	178	0	10	24	D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot
204		1	203	0	176	0	7	20	D.51	Tuloverot
9			9	0	2	0	3	4	D.59	Muut juoksevat verot
333		0	333		333				D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto
181		0	181		181				D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
168		0	168		168				D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut
13		0	13		13				D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut
19		0	19		19				D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
18		0	18		18				D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut
1		0	1		1				D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut
129		0	129		129				D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut

115		0	115		115				D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut
14		0	14		14				D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut
10		0	10		10				D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset
8		0	8		8				D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset
2		0	2		2				D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset
-6		0	-6		-6				D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut
384		0	384	5	0	112	205	62	D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet
53		0	53			53			D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet
45		0	45			45			D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet
8		0	8			8			D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet
279		0	279	5	0	7	205	62	D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet
250		0	250	3	0	5	193	49	D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet
29		0	29	2	0	2	12	13	D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet
52			52			52			D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset
299		16	283	2	71	136	62	12	D.7	Muut tulonsiirrot
58		2	56	0	31	4	13	8	D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto
44		1	43	0	31	4	0	8	D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto
14		1	13				13		D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto
60		12	48				48		D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset
45		0	45				45		D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset

15		12	3				3		D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset
96		0	96			96			D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot
23		1	22			22			D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön
53		1	52	2	40	5	1	4	D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot
36		0	36	0	29	5	1	1	D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)
8		1	7		7				D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot
9		0	9	2	4	0	0	3	D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot
9			9			9			D.76	Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat
1 826			1 826	37	1 219	317	25	228	B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto
1 604			1 604	34	1 196	290	13	71	B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto

Taulukko 8.6 Tili II.2: Tulojen uudelleenjaon tili (jatkoa)

Resurssit										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.5g/B.5*g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto	254	27	198	1 381	4	1 864			1 864
B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto	97	15	171	1 358	1	1 642			1 642
	Tulonsiirrot	72	275	367	420	40	1 174	55		1 229
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot			213			213	0		213
D.51	Tuloverot			204			204	0		204
D.59	Muut juoksevat verot			9			9			9
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	66	212	50	0	5	333	0		333
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	31	109	38	0	3	181	0		181
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	27	104	35	0	2	168	0		168
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	4	5	3	0	1	13	0		13
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	12	2	4	0	1	19	0		19
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	12	1	4	0	1	18	0		18
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0	1	0	0	0	1	0		1
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	25	94	9	0	1	129	0		129

D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	19	90	6	0	0	115	0		115
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	6	4	3	0	1	14	0		14
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset		10				10	0		10
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset		8				8	0		8
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset		2				2	0		2
D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	2	3		1		6	0		6
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet				384		384	0		384
D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet				53		53	0		53
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet				45		45	0		45
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet				8		8	0		8
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet				279		279	0		279
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet				250		250	0		250
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet				29		29	0		29
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset				52		52	0		52
D.7	Muut tulonsiirrot	6	62	104	36	36	244	55		299
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto		47				47	11		58
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto		44				44			44
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto		3				3	11		14
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	6	15	1	35	0	57	3		60
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	6		1	35		42	3		45

D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset		15				15	0		15
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot			96			96	0		96
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön			1			1	22		23
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0	0	6	1	36	43	10		53
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)					36	36			36
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot				1		1	7		8
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot			6			6	3		9
D.76	Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat							9		9
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto									
B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto									

Taulukko 8.7 Tili II.3: Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto
									B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto
215			215	31		184			D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot
211			211	31		180			D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto
4			4			4			D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto
1 826			1 826	6	1 434	133	25	228	B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto
1 604			1 604	3	1 411	106	13	71	B.7n	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto

Resurssit										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitos	Julkisyhteisö	Kotitalous	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden	Tavara- ja	Yhteen

			kset	t	det		s	tili	palvelutili	sä
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826
B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604
D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot				215		215			215
D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto				211		211			211
D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto				4		4			4
B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto									
B.7n	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto									

Tulonkäyttötili (II.4)

8.36 Niiden institutionaalisten sektoreiden kohdalla, joilla on loppukulutusta, tulonkäyttötili osoittaa, kuinka käytettävissä oleva tulo (tai oikaistu käytettävissä oleva tulo) jakautuu kulutusmenojen (tai todellisen kulutuksen) ja säästön kesken.

8.37 Tilinpitojärjestelmässä ainoastaan julkisyhteisöillä, kotitalouksia palvelevilla voittoa tavoittelemattomilla yhteisöillä ja kotitalouksilla on loppukulutusta. Tulonkäyttötiliin sisältyy lisäksi kotitalouksien ja eläkerahastojen osalta oikaisuerä (D.8 Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu), joka liittyy tapaan, jolla kotitalouksien ja eläkerahastojen väliset taloustoimet kirjataan. Tätä selitetään jakotaloustoimia käsittelevän luvun kohdassa 4.141.

Käytettävissä olevan tulon käyttötili (*II.4.1*)

8.38 Käytettävissä olevan tulon käyttötili sisältää seuraavien sektoreiden rahoittaman kulutusmenojen käsitteen: kotitalouksien, julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen.

8.39 Käytettävissä olevan tulon käyttötilin tasapainoerä on säästö.

Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili (II.4.2)

8.40 Tämä tili liittyy luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tiliin (II.3). Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili sisältää todellisen kulutuksen käsitteen, joka vastaa kotitalouksien kulutukseen todella käytettävissä olevien tavaroiden ja palveluiden arvoa, vaikka julkisyhteisöt tai kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt rahoittavat niiden hankinnan.

Näin ollen julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen todellinen kulutus vastaa ainoastaan kollektiivista loppukulutusta.

8.41 Koko kansantalouden tasolla kulutusmenot ja todellinen kulutus ovat yhtä suuria; ainoastaan jakautuminen institutionaalisille sektoreille eroaa. Sama pitää paikkansa käytettävissä olevaan tuloon ja oikaistuun käytettävissä olevaan tuloon nähden.

8.42 Säästö on molempien tulonkäyttötilien tasapainoerä. Sen arvo on sama kaikilla sektoreilla, riippumatta siitä, onko se saatu vähentämällä kulutusmenot käytettävissä olevasta tulosta tai vähentämällä todellinen kulutus oikaistusta käytettävissä olevasta tulosta.

8.43 Säästö on (positiivinen tai negatiivinen) juoksevien taloustoimien seurauksena syntyvä erä, joka luo yhteyden varallisuuden muodostukseen. Jos säästö on positiivinen, kuluttamaton tulo käytetään varojen hankintaan tai velkojen pois maksamiseen. Jos säästö on negatiivinen, jotkin varat realisoidaan tai jotkin velat kasvavat.

Taulukko 8.8 Tili II.4.1: Käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto
									B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto
1 399			1 399	32	1 015	352			P.3	Kulutusmenot
1 230			1 230	31	1 015	184			P.31	Yksilölliset kulutusmenot
169			169	1		168			P.32	Kollektiiviset kulutusmenot
11		0	11	0		0	11	0	D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu
427			427	5	215	-35	14	228	B.8g	Säästö, brutto
205			205	2	192	-62	2	71	B.8n	Säästö, netto
-13		-13							B.12	Vaihtotase

Resurssit									
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät	

	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826
B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604
P.3	Kulutusmenot								1 399	1 399
P.31	Yksilölliset kulutusmenot								1 230	1 230
P.32	Kollektiiviset kulutusmenot								169	169
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu				11		11	0		11
B.8g	Säästö, brutto									
B.8n	Säästö, netto									
B.12	Vaihtotase									

Taulukko 8.9 Tili II.4.2: Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto
									B.7n	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto
1 399			1 399	1	1 230	168			P.4	Todellinen kulutus
1 230			1 230		1 230				P.41	Todellinen yksilöllinen kulutus
169			169	1		168			P.42	Todellinen kollektiivinen kulutus
11		0	11	0		0	11	0	D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu
427			427	5	215	-35	14	228	B.8g	Säästö, brutto
205			205	2	192	-62	2	71	B.8n	Säästö, netto
-13		-13							B.12	Vaihtotase

Resurssit									
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät	

	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto	228	25	133	1 434	6	1 826			1 826
B.7n	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto	71	13	106	1 411	3	1 604			1 604
P.4	Todellinen kulutus								1 399	1 399
P.41	Todellinen yksilöllinen kulutus								1 230	1 230
P.42	Todellinen kollektiivinen kulutus								169	169
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu				11		11	0		11
B.8g	Säästö, brutto									
B.8n	Säästö, netto									
B.12	Vaihtotase									

VARALLISUUDEN MUODOSTUSTILIT (III)

8.44 Varallisuuden muodostustilit ovat virtatilejä. Niihin kirjataan erilaiset yksiköiden varojen ja velkojen muutosten syyt ja muutos niiden nettovarallisuudessa.

8.45 Varojen muutokset kirjataan tilien vasemmalle puolelle (plus tai miinus), velkojen ja nettovarallisuuden muutokset oikealle puolelle (plus tai miinus).

Pääomatili (III.1)

8.46 Pääomatili kirjaa kotimaisten talousyksiköiden muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus luovutukset ja mittaa säästön seurauksena syntynyttä nettovarallisuuden muutosta (lopullinen tasapainoerä juoksevilla tileillä) ja pääomansiirtoja.

8.47 Pääomatili tekee mahdolliseksi määrittää, missä määrin muiden kuin rahoitusvarojen hankintoja miinus luovutuksia on rahoitettu säästöllä ja pääomansiirroilla. Se osoittaa nettoluotonannon, joka vastaa talousyksikön tai sektorin muiden talousyksiköiden tai sektoreiden rahoitukseen saatavilla olevaa määrää, tai nettoluotonoton, joka vastaa määrää, jonka talousyksikkö tai sektori on pakotettu lainaamaan muilta talousyksiköiltä tai sektoreilta.

Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili (III.1.1)

8.48 Tämä tili tekee mahdolliseksi määrittää säästön ja pääomansiirtojen aiheuttaman nettovarallisuuden muutoksen, joka vastaa nettosäästöä plus saatavia pääomansiirtoja miinus maksettavia pääomansiirtoja.

Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili (III.1.2)

8.49 Tälle tilille kirjataan muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus luovutukset, jotta päästään palaamaan säästön ja pääomansiirtojen aiheuttaman nettovarallisuuden muutoksen käsitteestä nettoluotonantoon tai nettoluotonottoon.

Rahoitustili (III.2)

8.50 Rahoitustilille kirjataan rahoitusinstrumentin lajin mukaan rahoitusvarojen ja -velkojen muutokset, jotka muodostavat nettoluotonannon tai nettoluotonoton. Koska näiden pitäisi vastata pääomatilin rahoituksen ylijäämän tai alijäämän tasapainoeriä, jotka on siirretty tälle tilille ensimmäisenä kirjauksena velkojen muutoksiin ja nettovarallisuuden puolelle, tällä tilillä ei ole tasapainoerää.

8.51 Rahoitustilillä käytetty varojen ja velkojen luokitus on sama kuin varallisuustaseissa käytetty.

Taulukko 8.10 Tili III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili

Varojen muutokset										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.8n	Säästö, netto
									B.12	Vaihtotase
									D.9r	Pääomansiirrot, saadut
									D.91r	Pääomaverot, saadut
									D.92r	Investointiavustukset, saadut
									D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut
									D.9p	Pääomansiirrot, maksetut
									D.91p	Pääomaverot, maksetut
									D.92p	Investointiavustukset, maksetut
									D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut
192		-29	221	20	236	-81	-16	62	B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.8n	Säästö, netto	71	2	-62	192	2	205			205
B.12	Vaihtotase							-13		-13
D.9r	Pääomansiirrot, saadut	33	0	6	23	0	62	4		66
D.91r	Pääomaverot, saadut			2			2			2
D.92r	Investointiavustukset, saadut	23	0	0	0	0	23	4		27
D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	10		4	23		37			37
D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-16	-7	-34	-5	-3	-65	-1		-66
D.91p	Pääomaverot, maksetut	0	0	0	-2	0	-2	0		-2
D.92p	Investointiavustukset, maksetut			-27			-27			-27
D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-16	-7	-7	-3	-3	-36	-1		-37
B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	88	-5	-90	210	-1	202	-10		192

Taulukko 8.11 Tili III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
414			414	5	55	38	8	308	P.5g	Pääoman bruttomuodostus
192			192	2	32	11	-4	151	P.5n	Pääoman nettomuodostus
376			376	5	48	35	8	280	P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus
359			359	5	48	35	8	263	P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset
358			358	5	45	38	8	262	P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat
9			9	1	3	0	0	5	P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat
-8			-8	-1	0	-3		-4	P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset
17			17					17	P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut
-222			-222	-3	-23	-27	-12	-157	P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen
28			28	0	2	0	0	26	P.52	Varastojen muutokset
10			10	0	5	3	0	2	P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset
0			0	1	4	2	0	-7	NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset

0			0	1	3	2	0	-6	NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset
0		0	0	0	1	0	0	-1	NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset
0		0	0				0	0	NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
0		-10	10	-4	174	-103	-1	-56	B.9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)

Taulukko 8.11 Tili III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	88	-5	-90	210	-1	202	-10		192
P.5g	Pääoman bruttomuodostus								414	414
P.5n	Pääoman nettomuodostus								192	192
P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus								376	376
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset								359	359
P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat								358	358
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat								9	9
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset								-8	-8
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut								17	17
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen								-222	-222
P.52	Varastojen muutokset								28	28
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset								10	10

NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset								0	0
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset								0	0
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset									
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit									
B.9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)									

Taulukko 8.12 Tili III.2: Rahoitustili

Varojen muutokset										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset	,	Taloustoimet ja tasapainoerät
									B.9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)
483		47	436	2	189	-10	172	83	F	Rahoitusvarojen nettohankinta
0		1	-1				-1		F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
0		1	-1				-1		F.11	Monetaarinen kulta
0		0	0				0		F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)
100		11	89	2	64	-26	10	39	F.2	Käteisraha ja talletukset
36		3	33	1	10	2	15	5	F.21	Käteisraha
28		2	26	1	27	-27	-5	30	F.22	Siirtokelpoiset talletukset
-5			-5				-5		F.221	Pankkien väliset positiot
33		2	31	1	27	-27	0	30	F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset
36		6	30	0	27	-1	0	4	F.29	Muut talletukset
95		9	86	-1	10	4	66	7	F.3	Velkapaperit
29		2	27	0	3	1	13	10	F.31	Lyhytaikaiset
66		7	59	-1	7	3	53	-3	F.32	Pitkäaikaiset

82		4	78	0	3	3	53	19	F.4	Lainat
25		3	22	0	3	1	4	14	F.41	Lyhytaikaiset
57		1	56	0	0	2	49	5	F.42	Pitkäaikaiset
119		12	107	0	66	3	28	10	F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
103		12	91	0	53	3	25	10	F.51	Osakkeet ja osuudet
87		10	77	0	48	1	23	5	F.511	Noteeratut osakkeet
9		2	7	0	2	1	1	3	F.512	Noteeraamattomat osakkeet
7		0	7	0	3	1	1	2	F.519	Muut osuudet
16		0	16	0	13	0	3	0	F.52	Sijoitusrahasto-osuudet
7		0	7	0	5	0	2	0	F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet
9		0	9	0	8	0	1	0	F.522	Muiden kuin rahamarkkinarahastojen osuudet
48		0	48	0	39	1	7	1	F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
7		0	7	0	4	0	2	1	F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka
22		0	22	0	22	0	0	0	F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut
11		0	11		11				F.63	Eläkevastuut
3		0	3				3		F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan
2		0	2		2				F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin
3		0	3	0	0	1	2	0	F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset
14		0	14	0	3	0	8	3	F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
12		0	12	0	1	0	8	3	F.71	Johdannaiset

5		0	5	0	1	0	3	1	F.711	Optiot
7		0	7	0	0	0	5	2	F.712	Termiinit
2			2		2			0	F.72	Työsuhdeoptiot
25		10	15	1	4	5	1	4	F.8	Muut saamiset ja velat
15		8	7		3	1		3	F.81	Kauppaluotot ja ennakot
10		2	8	1	1	4	1	1	F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot

Taulukko 8.12 Tili III.2: Rahoitustili (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
B.9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	-56	-1	-103	174	-4	10	-10		0
F	Rahoitusvelkojen nettohankinta	139	173	93	15	6	426	57		483
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet									
F.11	Monetaarinen kulta									
F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)							0		0
F.2	Käteisraha ja talletukset		65	37			102	-2		100
F.21	Käteisraha			35			35	1		36
F.22	Siirtokelpoiset talletukset		26	2			28	0		28
F.221	Pankkien väliset positiot		-5				-5			-5
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset		31	2			33			33
F.29	Muut talletukset		39				39	-3		36
F.3	Velkapaperit	6	30	38	0	0	74	21		95
F.31	Lyhytaikaiset	2	18	4	0	0	24	5		29
F.32	Pitkäaikaiset	4	12	34	0	0	50	16		66

F.4	Lainat	21	0	9	11	6	47	35		82
F.41	Lyhytaikaiset	4	0	3	2	2	11	14		25
F.42	Pitkäaikaiset	17	0	6	9	4	36	21		57
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	83	22				105	14		119
F.51	Osakkeet ja osuudet	83	11				94	9		103
F.511	Noteeratut osakkeet	77	7				84	3		87
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	3	4				7	2		9
F.519	Muut osuudet	3					3	4		7
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet		11				11	5		16
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet		5				5	2		7
F.522	Muiden kuin rahamarkkinarahastojen osuudet		6				6	3		9
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut		48	0			48	0		48
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka		7				7	0		7
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut		22				22	0		22
F.63	Eläkevastuut		11				11	0		11
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan		3				3	0		3
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin		2				2	0		2
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset		3	0			3	0		3
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3	8	0	0	0	11	3		14
F.71	Johdannaiset	2	7	0	0	0	9	3		12

F.711	Optiot	2	2	0	0	0	4	1		5
F.712	Termiinit	0	5	0	0	0	5	2		7
F.72	Työsuhdeoptiot	1	1				2			2
F.8	Muut saamiset ja velat	26		9	4		39	-14		25
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	6	0	6	4	0	16	-1		15
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	20	0	3	0	0	23	-13		10

Varojen muiden muutosten tili (III.3)

8.52 Varojen muiden muutosten tilille kirjataan muut yksiköiden varojen ja velkojen muutokset kuin säästön ja vapaaehtoisten varallisuuden siirtojen yhteydessä tapahtuvat, jotka kirjataan pääoma- ja rahoitustileille. Se jakautuu kahteen osaan: varojen volyymin muiden muutosten tili (III.3.1) ja uudelleenarvotustili (III.3.2).

Varojen volyymin muiden muutosten tili (III.3.1)

8.53 Varojen volyymin muiden muutosten tilille kirjatut muutokset vaikuttavat kyseessä olevien yksiköiden, sektoreiden ja alasektoreiden varallisuustaseiden nettovarallisuuteen. Tämä muutos, jota kutsutaan varojen volyymin muista muutoksista johtuvaksi nettovarallisuuden muutokseksi, on tilin tasapainoerä.

Uudelleenarvotustili (III.3.2)

8.54 Uudelleenarvotustilille kirjataan varojen ja velkojen arvon muutokset, jotka johtuvat niiden hintojen muutoksista.

Tietyn varan tai velan kohdalla tätä muutosta mitataan:

a) joko erotuksena varalla tai velalla laskenta-ajanjakson lopussa olevan arvon ja laskenta-ajanjakson alussa olevan arvon välillä tai lopussa olevan arvon ja sen päivän arvon välillä, jolloin se ensimmäistä kertaa kirjattiin taseeseen,

b) tai erotuksena varalla tai velalla sinä päivänä olevan arvon, jona se poistettiin taseesta, ja laskenta-ajanjakson alussa olevan arvon välillä tai poistamispäivän ja sen päivän arvon välillä, jona se ensimmäistä kertaa kirjattiin taseeseen.

Tätä erotusta kutsutaan ”nimelliseksi hallussapitovoitoksi (tai tappioksi)”.

Nimellinen hallussapitovoitto vastaa varan positiivista uudelleenarvottamista tai (rahoitus-) velan negatiivista uudelleenarvottamista.

Nimellinen hallussapitotappio vastaa varan negatiivista uudelleenarvottamista tai (rahoitus-) velan positiivista uudelleenarvottamista.

8.55 Uudelleenarvotustilille kirjatut virrat muuttavat kyseisten yksiköiden varallisuustaseiden nettovarallisuutta. Tämä muutos, jota kutsutaan ”nimellisistä hallussapitovoitoista tai tappioista johtuvaksi nettovarallisuuden muutokseksi”, on tilin tasapainoerä. Se kirjataan velkojen muutoksiin ja nettovarallisuuden puolelle.

8.56 Uudelleenarvotustili jaetaan kahteen alatiliin: neutraalien hallussapitovoittojen ja tappioiden tili (III.3.2.1) ja reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden tili (III.3.2.2).

Neutraalien hallussapitovoittojen ja -tappioiden tili (III.3.2.1)

8.57 Neutraalien hallussapitovoittojen ja -tappioiden tilille kirjataan yleisen hintatason muutoksista aiheutuneet varojen ja velkojen muutokset. Sellaiset muutokset vastaavat varojen ja velkojen yleisen ostovoiman säilyttämisen kannalta välttämätöntä uudelleenarvottamista. Yleinen hintaindeksi, jota sovelletaan tämän laskemiseen, on kansallisen loppukäytön hintaindeksi pois luettuna varastojen muutokset.

Reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden tili (III.3.2.2)

8.58 Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot mittaavat nimellisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden ja neutraalien hallussapitovoittojen ja tappioiden välistä erotusta.

8.59 Jos tietyn varan nimelliset hallussapitovoitot miinus nimelliset hallussapitotappiot ylittävät neutraalit hallussapitovoitot miinus neutraalit hallussapitotappiot, yksikölle, jonka hallussa vara on, on koitunut reaalista hallussapitovoittoa. Tämä voitto heijastaa sen tosiasian, että varan tosiasiallinen hinta on keskimäärin noussut nopeammin kuin yleinen hintataso. Käänteisesti varan suhteellisen hinnanlasku tuottaa reaalista hallussapitotappiota sitä hallussa pitävälle yksikölle.

Vastaavasti velan suhteellisen hintatason nousu tuottaa reaalista hallussapitotappiota veloista, kun taas velan suhteellisen hinnan lasku synnyttää reaalista hallussapitovoittoa veloista.

Taulukko 8.13 Tili III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

Varojen muutokset								
Yhteensä	S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		Muut virrat
33	33	0	0	7	0	26	K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi
3	3			3			AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
30	30	0	0	4	0	26	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
26	26			4		22	AN.21	Luonnonvarat
4	4					4	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
0	0						AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
-11	-11	0	0	-2	0	-9	K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen
-8	-8	0	0	-2	0	-6	K.21	Luonnonvarojen ehtyminen
-8	-8			-2		-6	AN.21	Luonnonvarat
-3	-3	0	0	0	0	-3	K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen
0	0						AN.21	Luonnonvarat
-1	-1					-1	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
-2	-2					-2	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
-11	-11	0	0	-6	0	-5	K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset

-9	-9			-4		-5	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
-2	-2			-2			AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
0	0						AF	Rahoitusvarat/velat
0	0	0	0	5	0	-5	K.4	Korvauksettomat haltuunotot
0	0			1		-1	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
0	0			4		-4	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
0	0				-		AF	Rahoitusvarat
2	2	0	0	0	1	1	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset
1	1					1	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
0	0						AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
1	1				1		AF	Rahoitusvarat/velat
0	0	0	0	-4	-2	6	K.6	Luokitusmuutokset
2	2	0	0	-4	0	6	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset
0	0			-3		3	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
0	0			-1		1	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
2	2					2	AF	Rahoitusvarat/velat
-2	-2	0	0	0	-2	0	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset
-2	-2				-2		AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
0	0			0	0	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat

0	0			0	0	0	AF	Rahoitusvarat/velat
13	13	0	0	0	-1	14		Muut volyymin muutokset yhteensä
-7	-7	0	0	-3	-2	-2	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
-2	-2			-3		1	AN.11	Kiinteät varat
-3	-3					-3	AN.12	Varastot
-2	-2				-2		AN.13	Arvoesineet
17	17	0	0	3	0	14	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
9	9	0	0	1	-2	10	AN.21	Luonnonvarat
6	6			2		4	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
0	0					0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
3	3	0	0	0	1	2	AF	Rahoitusvarat
0	0				0	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
0	0				0	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset
0	0				0	0	AF.3	Velkapaperit
					0	0	AF.4	Lainat
2	2					2	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
1	1				1		AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
0	0						AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot

0	0						AF.8	Muut saamiset ja velat
							B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset

Taulukko 8.13 Tili III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset								
	Muut virrat	S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Yhteensä
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi							
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat							
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat							
AN.21	Luonnonvarat							
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit							
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit							
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen							
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen							
AN.21	Luonnonvarat							
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen							
AN.21	Luonnonvarat							
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit							
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit							
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset							

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat							
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat							
AF	Rahoitusvarat/velat							
K.4	Korvauksettomat haltuunotot							
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat							
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat							
AF	Rahoitusvarat							
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0	0	0	1	0	1	1
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat							
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat							
AF	Rahoitusvarat/velat	0	0	0	1	0	1	1
K.6	Luokitusmuutokset	0	0	2	0	0	2	2
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	2	0	2	0	0	2	2
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat							
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat							
AF	Rahoitusvarat/velat	0	0	2	0	0	2	2
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0	0	0	0	0	0	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat							
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat							

AF	Rahoitusvarat/velat	0	0	0	0	0	0	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	0	0	2	1	0	3	3
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat							
AN.11	Kiinteät varat							
AN.12	Varastot							
AN.13	Arvoesineet							
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat							
AN.21	Luonnonvarat							
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit							
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit							
AF	Rahoitusvarat	0	0	2	1	0	3	3
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet							
AF.2	Käteisraha ja talletukset							
AF.3	Velkapaperit							
AF.4	Lainat						0	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet			2			2	2
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut				1		1	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot							

AF.8	Muut saamiset ja velat								
B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	14	-1	-2	-1	0	10	10	

Taulukko 8.14 Tili III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Muut virrat
									K.7	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
280			280	8	80	44	4	144	AN	Muut kuin rahoitusvarat
126			126	5	35	21	2	63	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
111			111	5	28	18	2	58	AN.11	Kiinteät varat
7			7		2	1		4	AN.12	Varastot
8			8		5	2		1	AN.13	Arvoesineet
154			154	3	45	23	2	81	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
152			152	3	45	23	1	80	AN.21	Luonnonvarat
2			2				1	1	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
									AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit

91		7	84	2	16	1	57	8	AF	Rahoitusvarat/velat
12			12			1	11		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
0			0						AF.2	Käteisraha ja talletukset
44		4	40	1	6		30	3	AF.3	Velkapaperit
0			0						AF.4	Lainat
35		3	32	1	10		16	5	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
0			0						AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
0			0						AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
0			0						AF.8	Muut saamiset ja velat
									B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset

Taulukko 8.14 Tili III.3.2: Uudelleenarvotustili (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Muut virrat	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot									
AN	Muut kuin rahoitusvarat									
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat									
AN.11	Kiinteät varat									
AN.12	Varastot									
AN.13	Arvoesineet									
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat									
AN.21	Luonnonvarat									
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit									
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit									
AF	Rahoitusvarat/velat	18	51	7	0	0	76	15		91
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet							12		12

AF.2	Käteisraha ja talletukset									
AF.3	Velkapaperit	1	34	7			42	2		44
AF.4	Lainat									
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	17	17				34	1		35
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut									
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot									
AF.8	Muut saamiset ja velat									
B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	134	10	38	96	10	288	4		292

Taulukko 8.14 – Tili III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen ja -tappioiden tili

Varojen muutokset										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Muut virrat ja tasapainoerät
									K.71	Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot
198			198	6	56	32	3	101	AN	Muut kuin rahoitusvarat
121			121	5	34	20	2	60	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
111			111	5	28	18	2	58	AN.11	Kiinteät varat
4			4		2	1		1	AN.12	Varastot
6			6		4	1		1	AN.13	Arvoesineet
77			77	1	22	12	1	41	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
76			76	1	22	12	1	40	AN.21	Luonnonvarat
1			1					1	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
									AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
148		12	136	3	36	8	71	18	AF	Rahoitusvarat/velat
16			16			2	14		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
32		2	30	2	17	3		8	AF.2	Käteisraha ja talletukset

28		3	25	1	4		18	2	AF.3	Velkapaperit
29		1	28			3	24	1	AF.4	Lainat
28		2	26		9		14	3	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
8		1	7		5		1	1	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
0			0						AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
7		3	4		1			3	AF.8	Muut saamiset ja velat
									B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset

Taulukko 8.14 Tili III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen ja -tappioiden tili (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
Koodi	Muut virrat ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
K.71	Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot									
AN	Muut kuin rahoitusvarat									
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat									
AN.11	Kiinteät varat									
AN.12	Varastot									
AN.13	Arvoesineet									
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat									
AN.21	Luonnonvarat									
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit									
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit									
AF	Rahoitusvarat/velat	37	68	13	5	3	126	22		148
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet							16		16

AF.2	Käteisraha ja talletukset	1	26	2		1	30	2		32
AF.3	Velkapaperit	1	21	4			26	2		28
AF.4	Lainat	18		7	3	1	29			29
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	14	14				28			28
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut		7				7	1		8
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot									
AF.8	Muut saamiset ja velat	3			2	1	6	1		7
B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	82	6	27	87	6	208	6		214

Taulukko 8.14 Tili III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden tili

Varojen muutokset										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Muut virrat ja tasapainoerät
									K.72	Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot
82			82	2	24	12	1	43	AN	Muut kuin rahoitusvarat
5			5	0	1	1	0	3	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
				0	0	0	0	0	AN.11	Kiinteät varat
3			3	0	0	0	0	3	AN.12	Varastot
2			2	0	1	1	0	0	AN.13	Arvoesineet
77			77	2	23	11	1	40	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
76			76	2	23	11	0	40	AN.21	Luonnonvarat
1			1	0	0	0	1	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
									AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
-57		-5	-52	-1	-20	-7	-14	-10	AF	Rahoitusvarat/velat
-4		0	-4	0	0	-1	-3	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
-32		-2	-30	-2	-17	-3	0	-8	AF.2	Käteisraha ja talletukset

16		1	15	0	2	0	12	1	AF.3	Velkapaperit
-29		-1	-28	0	0	-3	-24	-1	AF.4	Lainat
7		1	6	1	1	0	2	2	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
-8		-1	-7	0	-5	0	-1	-1	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
				0	0	0	0	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
-7		-3	-4	0	-1	0	0	-3	AF.8	Muut saamiset ja velat
									B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset

Taulukko 8.14 Tili III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden tili (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Muut virrat ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot									
AN	Muut kuin rahoitusvarat									
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat									
AN.11	Kiinteät varat									
AN.12	Varastot									
AN.13	Arvoesineet									
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat									
AN.21	Luonnonvarat									
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit									
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit									
AF	Rahoitusvarat/velat	-19	-17	-6	-5	-3	-50	-7		-57
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0	0	0	0	0	0	-4		-4

AF.2	Käteisraha ja talletukset	-1	-26	-2	0	-1	-30	-2		-32
AF.3	Velkapaperit	0	13	3	0	0	16	0		16
AF.4	Lainat	-18	0	-7	-3	-1	-29	0		-29
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3	3	0	0	0	6	1		7
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut		-7				-7	-1		-8
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0	0	0	0	0	0	0		0
AF.8	Muut saamiset ja velat	-3	0	0	-2	-1	-6	-1		-7
B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	52	4	11	9	4	80	-2		78

VARALLISUUSTASEET (IV)

8.60 Varallisuustaseiden tarkoitus on antaa kuva yksiköiden varoista, veloista ja nettovarallisuudesta laskenta-ajanjakson alussa ja lopussa sekä muutoksista taseiden välillä. Järjestys on seuraavanlainen:

a) varallisuuden avaustase (IV.1)

b) varallisuustaseen muutokset (IV.2)

c) varallisuuden päätöstase (IV.3).

Varallisuuden avaustase (IV.1)

8.61 Avaustaseeseen kirjataan yksiköiden hallussa olevien varojen ja velkojen arvo tilinpitojakson alussa.

Nämä erät ryhmitellään varojen ja velkojen luokituksen perusteella.

Ne arvotetaan käypiin hintoihin tilinpitojakson alussa. Varojen ja velkojen välinen erotus – tilin tasapainoerä – on nettovarallisuus tilinpitojakson alussa.

Varallisuustaseen muutokset (IV.2)

8.62 Taseen muutosten tiliin kirjataan varojen ja velkojen arvon muutokset tilinpitojakson aikana ja kootaan eri varallisuuden muodostustileille kirjatut määrät, toisin sanoen säästöstä ja pääomansiirroista johtuva nettovarallisuuden muutos, varojen muiden volyymin muutosten aiheuttama muutos nettovarallisuudessa ja nimellisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden aiheuttama muutos nettovarallisuudessa.

Varallisuuden päätöstase (IV.3)

8.63 Päätöstaseeseen kirjataan yksiköiden hallussa olevien varojen ja velkojen arvo tilinpitojakson lopussa. Nämä erät ryhmitellään saman luokituksen perusteella, jota käytettiin avaustaseessa, ja arvotetaan käypiin hintoihin tilinpitojakson lopussa.

Varojen ja velkojen välinen erotus on nettovarallisuus tilinpitojakson lopussa.

8.64 Varan tai velan arvo päätöstaseissa on yhtä suuri kuin sen avaustaseissa olevan arvon ja samalle erälle varallisuustaseen muutoksissa kirjatun arvon summa.

Taulukko 8.15 Tili IV.1: Varallisuustaseet – varallisuuden avaustase

Varat										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Varastot ja varojen muutokset
4 621			4 621	159	1 429	789	93	2 151	AN	Muut kuin rahoitusvarat
2 818			2 818	124	856	497	67	1 274	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
2 579			2 579	121	713	467	52	1 226	AN.11	Kiinteät varat
114			114	1	48	22		43	AN.12	Varastot
125			125	2	95	8	15	5	AN.13	Arvoesineet
1 803			1 803	35	573	292	26	877	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
1 781			1 781	35	573	286	23	864	AN.21	Luonnonvarat
22			22			6	3	13	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
0			0					3	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
9 036		805	8 231	172	3 260	396	3 421	982	AF	Rahoitusvarat/velat
770			770			80	690		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
1 587		105	1 482	110	840	150		382	AF.2	Käteisraha ja talletukset
1 388		125	1 263	25	198		950	90	AF.3	Velkapaperit

1 454		70	1 384	8	24	115	1 187	50	AF.4	Lainat
2 959		345	2 614	22	1 749	12	551	280	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
496		26	470	4	391	20	30	25	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
21		0	21	0	3	0	13	5	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
361		134	227	3	55	19		150	AF.8	Muut saamiset ja velat
									B.90	Nettovarallisuus

Taulukko 8.15 Tili IV.1: Varallisuustaseet – varallisuuden avaustase (jatkoa)

Velat ja nettovarallisuus										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Varastot ja velkojen muutokset	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
AN	Muut kuin rahoitusvarat									
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat									
AN.11	Kiinteät varat									
AN.12	Varastot									
AN.13	Arvoesineet									
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat									
AN.21	Luonnonvarat									
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit									
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit									
AF	Rahoitusvarat/velat	3 221	3 544	687	189	121	7 762	1 274		9 036
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet						0	770		770
AF.2	Käteisraha ja talletukset	40	1 281	102	10	38	1 471	116		1 587

AF.3	Velkapaperit	44	1 053	212	2		1 311	77		1 388
AF.4	Lainat	897		328	169	43	1 437	17		1 454
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1 987	765	4			2 756	203		2 959
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	12	435	19		5	471	25		496
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	4	10				14	7		21
AF.8	Muut saamiset ja velat	237		22	8	35	302	59		361
B.90	Nettovarallisuus	-88	-30	498	4 500	210	5 090	-469		4 621

Taulukko 8.15 Tili IV.2: Varallisuustaseet – varallisuustaseen muutokset

Varojen muutokset										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Varastot ja varojen muutokset
482			482	11	115	57	-4	301	AN	Muut kuin rahoitusvarat
294			294	7	67	29	-4	195	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
246			246	7	53	23	-2	165	AN.11	Kiinteät varat
32			32	0	4	1	0	27	AN.12	Varastot
16			16	0	10	5	-2	3	AN.13	Arvoesineet
186			186	4	48	28	0	106	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
178			178	4	48	26	-1	101	AN.21	Luonnonvarat
8			8	0	0	2	1	5	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
0			0	0	0	0	0	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
577		54	523	4	205	-9	230	93	AF	Rahoitusvarat/velat
12		1	11	0	0	1	10	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
100		11	89	2	64	-26	10	39	AF.2	Käteisraha ja talletukset
139		13	126	0	16	4	96	10	AF.3	Velkapaperit

82		4	78	0	3	3	53	19	AF.4	Lainat
156		15	141	1	76	3	44	17	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
49		0	49	0	39	1	8	1	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
14		0	14	0	3	0	8	3	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
25		10	15	1	4	5	1	4	AF.8	Muut saamiset ja velat
									B.10	Nettovarallisuuden muutokset
									B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
									B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
									B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
									B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
									B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset

Taulukko 8.15 Tili IV.2: Varallisuustaseet – varallisuustaseen muutokset (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Varastot ja velkojen muutokset	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
AN	Muut kuin rahoitusvarat									
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat									
AN.11	Kiinteät varat									
AN.12	Varastot									
AN.13	Arvoesineet									
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat									
AN.21	Luonnonvarat									
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit									
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit									
AF	Rahoitusvarat/velat	157	224	102	16	6	505	72		577
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet							12		12
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0	65	37	0	0	102	-2		100

AF.3	Velkapaperit	7	64	45	0	0	116	23		139
AF.4	Lainat	21	0	9	11	6	47	35		82
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	100	39	2	0	0	141	15		156
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0	48	0	1	0	49	0		49
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3	8	0	0	0	11	3		14
AF.8	Muut saamiset ja velat	26	0	9	4	0	39	-14		25
B.10	Nettovarallisuuden muutokset	237	2	-54	304	9	500	-6		494
B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	88	-5	90	210	-1	202	-10		192
B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	14	-1	-2	-1	0	10			10
B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	134	10	38	96	10	288	4		292
B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	82	6	27	87	6	208	6		214
B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	52	4	11	9	4	80	-2		78

Taulukko 8.15 Tili IV.3: Varallisuustaseet – varallisuuden päätöstase

Varat										
	Vastaavat erät		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Varastot ja varojen muutokset
5 101			5 101	170	1 544	846	89	2 452	AN	Muut kuin rahoitusvarat
3 112			3 112	131	923	526	63	1 469	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
2 825			2 825	128	766	490	50	1 391	AN.11	Kiinteät varat
146			146	1	52	23	0	70	AN.12	Varastot
141			141	2	105	13	13	8	AN.13	Arvoesineet
1 989			1 989	39	621	320	26	983	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
1 959			1 959	39	621	312	22	965	AN.21	Luonnonvarat
30			30	0	0	8	4	18	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
3			0	0	0	0	0	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit
9 613		859	8 754	176	3 465	387	3 651	1 075	AF	Rahoitusvarat/velat
782		1	781	0	0	81	700	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
1 687		116	1 571	112	904	124	10	421	AF.2	Käteisraha ja talletukset
1 527		138	1 389	25	214	4	1 046	100	AF.3	Velkapaperit

1 536		74	1 462	8	27	118	1 240	69	AF.4	Lainat
3 115		360	2 755	23	1 825	15	595	297	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
545		26	519	4	430	21	38	26	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
35			35	0	6	0	21	8	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
386		144	242	4	59	24	1	154	AF.8	Muut saamiset ja velat
									B.90	Nettovarallisuus

Taulukko 8.15 Tili IV.3: Varallisuustaseet – varallisuuden päätöstase (jatkoa)

Velat ja nettovarallisuus										
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat erät		
	Muut virrat ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
AN	Muut kuin rahoitusvarat									
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat									
AN.11	Kiinteät varat									
AN.12	Varastot									
AN.13	Arvoesineet									
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat									
AN.21	Luonnonvarat									
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit									
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit									
AF	Rahoitusvarat/velat	3 378	3 768	789	205	127	8 267	1 346		9 613
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet							782		782
AF.2	Käteisraha ja talletukset	40	1 346	139	10	38	1 573	114		1 687

AF.3	Velkapaperit	51	1 117	257	2	0	1 427	100		1 527
AF.4	Lainat	918	0	337	180	49	1 484	52		1 536
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2 087	804	6	0	0	2 897	218		3 115
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	12	483	19	1	5	520	25		545
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	7	18	0	0	0	25	10		35
AF.8	Muut saamiset ja velat	263	0	31	12	35	341	45		386
B.90	Nettovarallisuus	149	-28	444	4 804	219	5 590	-475		5 115

8.65 Ulkomaiden tilille kirjataan kotimaisten ja ulkomaisten talousyksiköiden väliset taloustoimet. Ulkomaat eivät muodosta institutionaalista sektoria sellaisenaan, mutta tilinpitojärjestelmän rakenteessa niillä on samanlainen rooli.

8.66 Ulkomaiden tilien kokonaisuus noudattaa samaa yleistä mallia kuin institutionaalisten sektoreiden tilit, toisin sanoen:

a) juoksevat tilit

b) varallisuuden muodostustilit

c) varallisuustaseet.

8.67 Nämä tilit laaditaan ulkomaiden näkökulmasta. Näin ollen se, mikä on ulkomaiden resurssia, on koko kansantalouden käyttöä ja päinvastoin. Vastaavasti ulkomaiden hallussa olevat rahoitusvarat ovat velkaa koko kansantalouden kannalta ja päinvastoin. Poikkeuksen muodostaa sijoituskulta, joka on osa varantovaroja, jotka kirjataan rahoitustilille sen vuoksi, että niillä on tärkeä asema kansainvälisissä maksuissa, vaikka niillä ei ole vastineena velkoja.

JUOKSEVAT TILIT

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaantili (V.I)

8.68 Tavaroiden ja palveluiden tuonti kirjataan tilin resurssipuolelle ja tavaroiden ja palveluiden vienti käyttöpuolelle. Resurssien ja käytön välinen erotus on tilin tasapainoerä, jota kutsutaan ”tavaroiden ja palveluiden taseeksi”. Jos erotus on positiivinen, ulkomailla on ylijäämää ja kansantaloudella alijäämää ja päinvastoin, jos se on negatiivinen.

8.69 Tuonti ja vienti arvotetaan viejämaan tullirajalla. Viennin arvo kootaan *”vapaasti laivassa”* (fob) -hinnoilla. Tuonnin arvo kootaan hinnoilla, jotka sisältävät alkuperämaan ja tuojamaan välillä aiheutuneet *”kuljetus-, vakuutus- ja rahtikustannukset”* eli cif-perusteella. Jotta tuontiarvo voidaan alentaa fob-perusteiseksi, joka osoittaa arvon alkuperämaan rajalla, on vähennettävä cif-osa tuojamaahan saapumisvaiheessa mitatusta tavaroiden arvosta. Tämän jälkeen kyseinen cif-osa kohdennetaan asianmukaisiin palveluihin joko tuontina, kun palveluiden tarjoajina ovat ulkomaiset talousyksiköt, tai kotimaisena tuotoksena, kun kyseessä ovat kotimaiset yksiköt.

Jos kotimaiset yksiköt huolehtivat tuontitavaroiden fob-arvoihin (eli tehtaan ja vientimaan rajan välillä) sisältyvistä kuljetus- ja vakuutuspalveluista, ne täytyy sisällyttää tavarat tuovan maan palveluiden viennin arvoon. Käänteisesti, silloin kun ulkomaiset talousyksiköt huolehtivat tavaroiden viennin fob-arvoihin sisältyvistä kuljetus- ja vakuutuspalveluista, ne täytyy sisällyttää tavarat vievän maan palveluiden tuonnin arvoon.

Ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tili (V.II)

8.70 Ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilin tarkoituksena on määrittää vaihtotase, joka tilinpitojärjestelmän rakenteessa vastaa institutionaalisten sektoreiden säästöä. Tämä tili on tiivistetty versio institutionaalisen sektorin tilien kokonaisuudesta, joka ulottuu ensitulojen jakotilistä tulonkäyttötiliin.

8.71 Resurssipuolella ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaantili osoittaa tavaroiden ja palveluiden taseen. Sille kirjataan myös resurssi- tai käyttöpuolelle pääomansiirtoja lukuun ottamatta kaikki jakotaloustoimet, jotka saattavat sisältää ulkomaat.

VARALLISUUDEN MUODOSTUKSEN ULKOMAANTILIT (V.III)

Pääomatili (V.III.1)

8.72 Ulkomaiden pääomatilille kirjataan ulkomaisten talousyksiköiden valmistamattomien varojen hankinnat miinus luovutukset, ja se mittaa säästön ja pääomansiirtojen aiheuttamia nettovarallisuuden muutoksia.

8.73 Pääomatilin tasapainoerä on ulkomaiden nettoluotonanto tai -luotonotto. Se on yhtä suuri, mutta vastakkaista merkkiä kuin kotimaisten institutionaalisten sektoreiden nettoluotonannon tai -luotonoton summa.

Rahoitustili (V.III.2)

8.74 Ulkomaiden rahoitustilin malli on samanlainen kuin institutionaalisten sektoreiden rahoitustilillä.

Varojen muiden muutosten tili (V.III.3)

8.75 Kuten institutionaalisilla sektoreillakin varojen volyymin muiden muutosten ja nimellisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden aiheuttamat nettovarallisuuden muutokset määritetään peräkkäin ja hallussapitovoitot ja -tappiot jaetaan neutraaleihin ja reaalisiin hallussapitovoittoihin ja -tappioihin.

8.76 Valmistettujen varojen puuttuminen ulkomaiden varallisuuden muodostustileiltä ja taseista johtuu sovitusta käytännöstä, jonka mukaan luodaan laskennallinen institutionaalinen yksikkö silloin, kun ulkomaiden katsotaan hankkineen rahoitusvaran, ja päinvastoin, kun on kyse kotimaisten yksiköiden muissa kansantalouksissa hankkimista varoista.

TASEET (V.IV)

8.77 Ulkomaantaseet sisältävät rahoitusvaroja ja -velkoja. Resurssipuolella niille kirjataan myös ulkomaisten ja kotimaisten yksiköiden väliset monetaarisen kullan ja erityisnosto-oikeuksien hankinnat miinus luovutukset.

Taulukko 8.16 Ulkomaiden tilikokonaisuus (ulkomaisten taloustoimien tili)

V.I: Tavaroiden ja palvelujen ulkomaantili

Käyttö			Resurssit		
P.6	Tavaroiden ja palveluiden vienti	540	P.7	Tavaroiden ja palveluiden tuonti	499
P.61	Tavaroiden vienti	462	P.71	Tavaroiden tuonti	392
P.62	Palveluiden vienti	78	P.72	Palveluiden tuonti	107
B.11	Tavaroiden ja palveluiden tase	-41			

Taulukko 8.16 – Ulkomaiden tilikokonaisuus (ulkomaisten taloustoimien tili) (jatkoa)

V.II: Ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaantili

Käyttö			Resurssit		
D.1	Palkansaajakorvaukset	6	B.11	Tavaroiden ja palveluiden tase	-41
D.11	Palkat ja palkkiot	6			
			D.1	Palkansaajakorvaukset	2
D.2	Tuotanto- ja tuontiverot	0	D.11	Palkat ja palkkiot	2
D.21	Tuoteverot	0	D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	0
D.211	Arvonlisäverot (alv)	0	D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	0
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a	0	D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	0
D.2121	Tuontitullit	0			
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit	0	D.2	Tuotanto- ja tuontiverot	
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot		D.21	Tuoteverot	0
D.29	Muut tuotantoverot	0	D.211	Arvonlisäverot (alv)	0
			D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a	0
D.3	Tukipalkkiot	0	D.2121	Tuontitullit	0
D.31	Tuotetukipalkkiot	0	D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit	0
D.311	Tuontitukipalkkiot	0	D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot	0
D.319	Muut tuotetukipalkkiot	0			
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	0	D.29	Muut tuotantoverot	0
D.4	Omaisuustulot	44	D.3	Tukipalkkiot	0
D.41	Korot	13	D.31	Tuotetukipalkkiot	0
D.42	Yritysten jakamat tulot	17	D.311	Tuontitukipalkkiot	0
D.421	Osingot	13	D.319	Muut tuotetukipalkkiot	0
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	4	D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	0
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	14			
D.44	Muut sijoitustulot	0	D.4	Omaisuustulot	38
			D.41	Korot	21
	Tulonsiirrot	17	D.42	Yritysten jakamat tulot	17
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	1	D.421	Osingot	14
D.51	Tuloverot	1	D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	3

D.59	Muut juoksevat verot	0	D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	0	D.44	Muut sijoitustulot	0
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	0			
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	0		Tulonsiirrot	55
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0	D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	0
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	0	D.51	Tuloverot	0
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	0	D.59	Muut juoksevat verot	
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0	D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	0
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	0	D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	0
D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	0	D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	0
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0	D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	0	D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	0
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset	0	D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	0
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset	0	D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	0	D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	0
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	0	D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	0
D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet	0	D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet	0	D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	0
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet	0	D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset	0
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	0	D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset	0
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	0	D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	0
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	0	D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	0
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset		D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet	0
D.7	Muut tulonsiirrot	16	D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet	0
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	2	D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet	0
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	1	D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	0
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto	1	D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	0
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	12	D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	0
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	0	D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset	0

D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	12	D.7	Muut tulonsiirrot	55
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot	0	D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	11
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	1	D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	0
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	1	D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto	11
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	0	D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	3
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	1	D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	3
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0	D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	0
			D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot	0
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0	D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	22
			D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	10
			D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	0
			D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	7
			D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	3
			D.76	Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat	9
			D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0
B.12	Vaihtotase	-13			

Taulukko 8.16 – Ulkomaiden tilikokonaisuus (ulkomaisten taloustoimien tili) (jatkoa)

V.III: Varallisuuden muodostustilit

V.III.1: Pääomatilit

V.III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tilit

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
			B.12	Vaihtotase	-13
			D.9r	Pääomansiirrot, saadut	4
			D.91r	Pääomaverot, saadut	
			D.92r	Investointiavustukset, saadut	4
			D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	
			D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-1
			D.91p	Pääomaverot, maksetut	
			D.92p	Investointiavustukset, maksetut	
			D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-1
B.101	Vaihtotaseesta ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-10			

V.III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	0	B.101	Vaihtotaseesta ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-10
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset	0			
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset	0			
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0			
B.9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	-10			

Taulukko 8.16 Ulkomaiden tilikokonaisuus (ulkomaisten taloustoimien tili) (jatkoa)

V.III.2: Rahoitustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	47	F	Rahoitusvarojen nettohankinta	57
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	1	F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
F.11	Monetaarinen kulta	1	F.11	Monetaarinen kulta	
F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	0	F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	0
F.2	Käteisraha ja talletukset	11	F.2	Käteisraha ja talletukset	-2
F.21	Käteisraha	3	F.21	Käteisraha	1
F.22	Siirtokelpoiset talletukset	2	F.22	Siirtokelpoiset talletukset	0
F.221	Pankkien väliset positiot		F.221	Pankkien väliset positiot	
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	2	F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	
F.29	Muut talletukset	6	F.29	Muut talletukset	-3
F.3	Velkapaperit	9	F.3	Velkapaperit	21
F.31	Lyhytaikaiset	2	F.31	Lyhytaikaiset	5
F.32	Pitkäaikaiset	7	F.32	Pitkäaikaiset	16
F.4	Lainat	4	F.4	Lainat	35
F.41	Lyhytaikaiset	3	F.41	Lyhytaikaiset	14
F.42	Pitkäaikaiset	1	F.42	Pitkäaikaiset	21
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	12	F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	14
F.51	Osakkeet ja osuudet	12	F.51	Osakkeet ja osuudet	9
F.511	Noteeratut osakkeet	10	F.511	Noteeratut osakkeet	3
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	2	F.512	Noteeraamattomat osakkeet	2
F.519	Muut osuudet	0	F.519	Muut osuudet	4
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	0	F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	5
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	0	F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	2
F.522	Muiden kuin rahamarkkinarahastojen osuudet	0	F.522	Muiden kuin rahamarkkinarahastojen osuudet	3
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0	F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	0	F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	0
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	0	F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	0

F.63	Eläkevastuut	0	F.63	Eläkevastuut	0
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	0	F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	0
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	0	F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	0
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	0	F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	0
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0	F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3
F.71	Johdannaiset	0	F.71	Johdannaiset	3
F.711	Optiot	0	F.711	Optiot	1
F.712	Termiinit	0	F.712	Termiinit	2
F.72	Työsuhdeoptiot		F.72	Työsuhdeoptiot	
F.8	Muut saamiset ja velat	10	F.8	Muut saamiset ja velat	-14
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	8	F.81	Kauppaluotot ja ennakot	-1
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	2	F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	-13

Taulukko 8.16 Ulkomaiden tilikokonaisuus (ulkomaisten taloustoimien tili) (jatkoa)

V.III.3: Varojen muiden muutosten tilit

V.III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

	Muut virrat				
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	0	K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	0	K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	0
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	0	K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.4	Korvauksettomat haltuunotot	0	K.4	Korvauksettomat haltuunotot	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat	0	AF	Rahoitusvarat	0
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin	0	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin	0

	muutokset			muutokset	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.6	Luokitusmuutokset	0	K.6	Luokitusmuutokset	0
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	0		Muut volyymin muutokset yhteensä	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.11	Kiinteät varat	0	AN.11	Kiinteät varat	0
AN.12	Varastot	0	AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0	AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	0	AF	Rahoitusvarat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0	AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	0	AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0

AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	0
	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	0		Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	0

Taulukko 8.16 Ulkomaiden tilikokonaisuus (ulkomaisten taloustoimien tili) (jatkoa)

V.III.3: Varojen muiden muutosten tilit

V.III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)		K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat		AF	Rahoitusvarat/velat	15
AN.21	Luonnonvarat		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	12
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit		AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit		AF.3	Velkapaperit	2
AF	Rahoitusvarat	7	AF.4	Lainat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1
AF.2	Käteisraha ja talletukset		AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.3	Velkapaperit	4	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.4	Lainat	0	AF.8	Muut velat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset	0			
			B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	4

V.III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)		K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat		AF	Rahoitusvarat	22
AN.21	Luonnonvarat		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	16
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit		AF.2	Käteisraha ja talletukset	2
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus		AF.3	Velkapaperit	2

	myynnit				
AF	Rahoitusvarat	12	AF.4	Lainat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet		AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	2	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.3	Velkapaperit	3	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.4	Lainat	1	AF.8	Muut velat	1
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset	3			
			B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	6

V.III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat		AF	Rahoitusvarat	-7
AN.21	Luonnonvarat		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	-4
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit		AF.2	Käteisraha ja talletukset	-2
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit		AF.3	Velkapaperit	0
AF	Rahoitusvarat	-5	AF.4	Lainat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-2	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-1
AF.3	Velkapaperit	1	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.4	Lainat	-1	AF.8	Muut velat	-1
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-1			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot				

AF.8	Muut saamiset	-3			
			B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-2

Taulukko 8.16 Ulkomaiden tilikokonaisuus (ulkomaisten taloustoimien tili) (jatkoa)

V.IV: Ulkomaisten varojen ja velkojen tili

V.IV.1: Avaustase

Varat			Velat ja nettovarallisuus		
AN	Muut kuin rahoitusvarat	0	AF	Velat	1 274
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	770
AN.21	Luonnonvarat	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset	116
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AF.3	Velkapaperit	77
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.4	Lainat	17
			AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	203
AF	Rahoitusvarat	805	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	25
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet		AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	7
AF.2	Käteisraha ja talletukset	105	AF.8	Muut velat	59
AF.3	Velkapaperit	125			
AF.4	Lainat	70			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	345			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	26			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset	134			
			B.90	Nettovarallisuus	-469

V.IV.2: Varallisuustaseen muutokset

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
AN	Muut kuin rahoitusvarat		AF	Velat	72
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	12
AN.21	Luonnonvarat		AF.2	Käteisraha ja talletukset	-2
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit		AF.3	Velkapaperit	23
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus		AF.4	Lainat	35

	myynnit				
			AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	15
AF	Rahoitusvarat	54	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	1	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3
AF.2	Käteisraha ja talletukset	11	AF.8	Muut velat	-14
AF.3	Velkapaperit	13			
AF.4	Lainat	4			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	15			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset	10			
			B.10	Nettovarallisuuden muutokset	-6
			B.101	Vaihtotaseesta ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-10
			B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	0
			B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	4
			B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	6
			B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-2

V.IV.3: Päätöstase

Varat			Velat ja nettovarallisuus		
AN	Muut kuin rahoitusvarat		AF	Velat	1 346
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat		AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	782
AN.21	Luonnonvarat		AF.2	Käteisraha ja talletukset	114
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit		AF.3	Velkapaperit	100
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit		AF.4	Lainat	52
			AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	218
AF	Rahoitusvarat	859	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	25

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	1	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	10
AF.2	Käteisraha ja talletukset	116	AF.8	Muut velat	45
AF.3	Velkapaperit	138			
AF.4	Lainat	74			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	360			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	26			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot				
AF.8	Muut saamiset	144			
			B.90	Nettovarallisuus	-475

TAVAROIDEN JA PALVELUIDEN TILI (0)

8.78 Tavaroiden ja palveluiden tilin tarkoituksena on osoittaa tuoteryhmittäin koko kansantaloudessa, mitä tuotteita on tarjolla ja miten ne käytetään. Tili ei ole osa tilikokonaisuutta vaan pikemminkin tavaroiden tarjonnan ja käytön perusidentiteetti taloudessa. Se edustaa aggregoidulla tasolla tavaroiden tarjonnan ja käytön vastaavuutta tarjonta- ja käyttötaulukoiden riveillä.

8.79 Se osoittaa sen vuoksi tuoteryhmittäin ja koko kansantaloudessa resurssit (tuotoksen ja tuonnin) ja tavaroiden ja palveluiden käytön (välituotekäyttö, loppukulutus, kiinteän pääoman bruttomuodostus, varastojen muutokset, arvoesineiden hankinnat miinus luovutukset, vienti).

8.80 Koska tuotos arvotetaan perushintaan ja käyttö ostajan hintaan, tuoteverot (miinus tukipalkkiot) on sisällytettävä resurssipuolelle.

8.81 Käyttö kirjataan tavaroiden ja palveluiden tilin oikealle puolelle ja resurssit vasemmalle puolelle, toisin sanoen vastakkaiselle puolelle kuin institutionaalisten sektoreiden juoksevilla tileillä, koska tuotevirrat ovat rahavirtojen vastineita.

8.82 Tavaroiden ja palveluiden tili on määritelmän mukaan tasapainossa eikä siinä näin ollen ole tasapainoeriä.

Taulukko 8.17 Tili 0: Tavara- ja palvelutili

Resurssit			Käyttö		
P.1	Tuotos	3 604	P.2	Välituotekäyttö	1 883
P.11	Markkinatuotos	3 077	P.3	Kulutusmenot	1 399
P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	147	P.31	Yksilölliset kulutusmenot	1 230
P.13	Markkinaton tuotos	380	P.32	Kollektiiviset kulutusmenot	169
D.21	Tuoteverot	141	P.5g	Pääoman bruttomuodostus	414
D.31	Tuotetukipalkkiot	-8	P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	359
P.7	Tavaroiden ja palveluiden tuonti	499	P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat	358
P.71	Tavaroiden tuonti	392	P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	9
P.72	Palveluiden tuonti	107	P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	-8
			P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut	17
			P.52	Varastojen muutokset	28
			P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	10
			P.6	Tavaroiden ja palveluiden vienti	540
			P.61	Tavaroiden vienti	462
			P.62	Palveluiden vienti	78

KANSANTALOUDEN KOOTUT TILIT

8.83 Kansantalouden kootut tilit antavat tiiviin yleiskuvan kansantalouden tileistä: juoksevista tileistä, varallisuuden muodostustileistä ja varallisuustaseista.

Ne tuovat samaan taulukkoon kaikkien institutionaalisten sektoreiden, koko kansantalouden ja ulkomaiden tilit ja saattavat tasapainoon kaikki virrat sekä kaikki varat ja velat. Ne myös mahdollistavat kokonaissuureiden lukemisen suoraan.

8.84 Kansantalouden koottujen tilien taulukossa käyttö, varat ja varojen muutokset kirjataan vasemmalle puolelle, kun taas resurssit, velat sekä velkojen ja nettovarallisuuden muutokset kirjataan oikealle puolelle.

8.85 Jotta taulukko olisi luettavissa ja antaisi samalla kuvan koko taloudellisesta prosessista, on käytetty niin aggregoituja tasoja kuin järjestelmän rakenteen ymmärtämisen kannalta on mahdollista.

8.86 Taulukon sarakkeet edustavat institutionaalisia sektoreita: yrityksiä, rahoituslaitoksia, julkisyhteisöjä, kotitalouksia palvelevia voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä ja kotitalouksia. Taulukossa on myös sarake koko kansantaloutta varten, sarake ulkomaita varten ja sarake, joka tasapainottaa tavaroiden ja palveluiden käytön ja resurssit.

8.87 Taulukon rivit edustavat erilaisten taloustoimien ryhmiä, varoja ja velkoja, tasapainoeriä ja tiettyjä kokonaissuureita.

Taulukko 8.18 Kansantalouden kootut tilit

Juoksevat tilit

Käyttö											
				S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Tilit	Yhteensä	Tavarat ja palvelut (resurssit)	Ulkomaat	Koko kansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja muut virrat, varannot ja tasapainoerät
1. Tuotanto/tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tili	499	499								P.7	Tavaroiden ja palveluiden tuonti
	540		540							P.6	Tavaroiden ja palveluiden vienti
	3 604	3 604								P.1	Tuotos
	1 883			1 883	17	115	222	52	1 477	P.2	Välituotekäyttö
	133	133								D.21-D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot
	1 854			1 854	15	155	126	94	1 331	B.1g/B.1*g	Arvonlisäys, brutto / Bruttokansantuote
	222			222	3	23	27	12	157	P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen
	1 632			1 632	12	132	99	82	1 174	B.1n/B.1*n	Arvonlisäys, netto / Nettokansantuote
	-41		-41							B.11	Tavaroiden ja palveluiden tase
II.1.1 Tulonmuodostustili	1150			1150	11	11	98	44	986	D.1	Palkansaajakorvaukset
	191		0	191						D.2-D.3	Tuotannon ja tuonnin verot miinus tukipalkkiot
	133		0	133						D.21-D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot
	58		0	58	1	-1	1	4	53	D.29-D.39	Muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot
	452			452	3	84	27	46	292	B.2g	Toimintaylijäämä, brutto
	61			61		61				B.3g	Sekatulo, brutto
	238			238	0	69	0	34	135	B.2n	Toimintaylijäämä, netto
	53			53		53				B.3n	Sekatulo, netto
II.1.2 Ensitulon jakotili	435		44	391	6	41	42	168	134	D.4	Omaisuustulot
	1 864			1 864	4	1 381	198	27	254	B.5g/B.5*g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto
	1 642			1 642	1	1 358	171	15	97	B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto

II.2 Tulojen uudelleenjaon tili	213		1	212	0	178	0	10	24	D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot
	333		0	333		333				D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto
	384		0	384	5	0	112	205	62	D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet
	299		16	283	2	71	136	62	12	D.7	Muut tulonsiirrot
	1 826			1 826	37	1 219	317	25	228	B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto
	1 604			1 604	34	1 196	290	13	71	B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto
II.3 Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili	215			215	31		184			D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot
	1 826			1 826	6	1 434	133	25	228	B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto
	1 604			1 604	3	1 411	106	13	71	B.7n	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto
II.4 Tulonkäyttötili										B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto
										B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto
	1 399			1 399	1	1 230	168			P.4	Todellinen kulutus
	1 399			1 399	32	1 015	352			P.3	Kulutusmenot
	11		0	11	0		0	11	0	D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu
	427			427	5	215	-35	14	228	B.8g	Säästö, brutto
	205			205	2	192	-62	2	71	B.8n	Säästö, netto
	-13		-13							B.12	Vaihtotase

Taulukko 8.18 Kansantalouden kootut tilit

Juoksevat tilit (jatkoa)

Resurssit											
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Taloustoimet ja muut virrat varannot ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Kokokansantalous	Ulkomaat	Tavarat ja palvelut (käyttö)	Yhteensä	Tilit
P.7	Tavaroiden ja palveluiden tuonti							499		499	I. Tuotanto/tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tili
P.6	Tavaroiden ja palveluiden vienti								540	540	
P.1	Tuotos	2 808	146	348	270	32	3 604			3 604	
P.2	Välituotekäyttö								1 883	1 883	
D.21-D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot						133			133	
B.1g/B.1*g	Arvonlisäys, brutto / Bruttokansantuote	1 331	94	126	155	15	1 854			1 854	II.1.1 Tulonmuodostustili
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	157	12	27	23	3	222			222	
B.1n/B.1*n	Arvonlisäys, netto / Nettokansantuote	1 174	82	99	132	12	1 632			1 632	
B.11	Tavaroiden ja palveluiden tase							-41		-41	_____
D.1	Palkansaajakorvaukset				1 154		1 154	2		1 156	II.1.2 Ensitulon jakotili
D.2-D.3	Tuotannon ja tuonnin verot miinus tukipalkkiot			191			191	0		191	
D.21-D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot			133			133	0		133	
D.29-D.39	Muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot			58			58	0		58	
B.2g	Toimintaylijäämä, brutto	292	46	27	84	3	452			452	
B.3g	Sekatulo, brutto				61		61			61	
B.2n	Toimintaylijäämä, netto	135	34	0	69	0	238			238	
B.3n	Sekatulo, netto				53		53			53	
D.4	Omaisuustulot	96	149	22	123	7	397	38		435	
B.5g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto	254	27	198	1 381	4	1 864			1 864	II.2 Tulojen uudelleenjaon tili
B.5n/B.5*n	Ensitulo, netto / Kansantulo, netto	97	15	171	1 358	1	1 642			1 642	
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot			213			213	0		213	

D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	66	213	50	0	4	333	0		333	
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet				384		384	0		384	
D.7	Muut tulonsiirrot	6	62	104	36	36	244	55		299	
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826	II.3 Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili
B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604	
D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot				215		215			215	
B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto	228	25	133	1 434	6	1 826			1 826	II.4 Tulonkäyttötili
B.7n	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto	71	13	106	1 411	3	1 604			1 604	
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	228	25	317	1 219	37	1 826			1 826	
B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto	71	13	290	1 196	34	1 604			1 604	
P.4	Todellinen kulutus								1 399	1 399	
P.3	Kulutusmenot								1 399	1 399	
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu				11		11	0		11	
B.8g	Säästö, brutto										
B.8n	Säästö, netto										
B.12	Vaihtotase										

Taulukko 8.18 Kansantalouden kootut tilit

Varallisuuden muodostustilit

Varojen muutokset											
				S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Tilit	Yhteensä	Tavarat ja palvelut (resurssit)	Ulkomaat	Kokokansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja muut virrat, varannot ja tasapainoerät
III.1.1 Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili										B.8n	Säästö, netto
										B.12	Vaihtotase
										D.9r	Pääomansiirrot, saadut
										D.9p	Pääomansiirrot, maksetut (-)
	192		-29	221	20	236	-81	-16	62	B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
III.1.2 Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili	414			414	5	55	38	8	308	P.5g	Pääoman bruttomuodostus
	-222			-222	-3	-23	-27	-12	-157	P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen (–)
	28			28	0	2	0	0	26	P.52	Varastojen muutokset
	10			10	0	5	3	0	2	P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset
	0		0	0	1	4	2	0	-7	NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset

	0		-10	10	-4	174	-103	-1	-56	B.9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)
III.2 Rahoitustili	483		47	436	2	189	-10	172	83	F	Rahoitusvarojen nettohankinta
	0		1	-1			0	-1		F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
	100		11	89	2	64	-26	10	39	F.2	Käteisraha ja talletukset
	95		9	86	-1	10	4	66	7	F.3	Velkapaperit
	82		4	78	0	3	3	53	19	F.4	Lainat
	119		12	107	0	66	3	28	10	F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
	48		0	48	0	39	1	7	1	F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
	14		0	14	0	3	0	8	3	F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
	25		10	15	1	4	5	1	4	F.8	Muut saamiset ja velat
III.3.1 Varojen volyymin muiden muutosten tili	33			33	0	0	7	0	26	K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi
	-11			-11	0	0	-2		-9	K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen
	-11			-11	0	0	-6	0	-5	K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset
	0			0	0	0	5	0	-5	K.4	Korvauksettomat haltuunotot
	2			2	0	2	0	1	1	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset
	0			0	0	0	-4	-2	6	K.6	Luokitusmuutokset
	13			13	0	0	0	-1	14		Muut volyymin muutokset, yhteensä

											josta:
	-7			-7	0	0	-3	-2	-2	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
	17			17	0	0	3	0	14	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
	3			3	0	0	0	1	2	AF	Rahoitusvarat/velat
										B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
III.3.2 Uudelleen-arvotustili										K.7	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
	280			280	8	80	44	4	144	AN	Muut kuin rahoitusvarat
	126			126	5	35	21	2	63	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
	154		0	154	3	45	23	2	81	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
	91		7	84	2	16	1	57	8	AF	Rahoitusvarat/velat
										B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset

Taulukko 8.18 Kansantalouden kootut tilit

Varallisuuden muodostustilit (jatkoa)

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset											
		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Taloustoimet ja muut virrat varannot ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Koko kansantalous	Ulkomaat	Tavarat ja palvelut (käyttö)	Yhteensä	Tilit
B.8n	Säästö, netto	71	2	-62	192	2	205			205	II.1.1 Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili
B.12	Vaihtotase							-13		-13	
D.9r	Pääomansiirrot, saadut	33	0	6	23	0	62	4		66	
D.9p	Pääomansiirrot, maksetut (-)	-16	-7	-34	-5	-3	-65	-1		-66	
B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	88	-5	-90	210	-1	202	-10		192	II.1.2 Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili
P.5g	Pääoman bruttomuodostus								414	414	
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen (–)								-222		
P.52	Varastojen muutokset								28	28	
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset								10	10	

NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset								0		
B.9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	-56	-1	-103	174	-4	10	-10		0	III.2 Rahoitustili
F	Velkojen nettohankinta	139	173	93	15	6	426	57		483	
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet										
F.2	Käteisraha ja talletukset		65	37			102	-2		100	
F.3	Velkapaperit	6	30	38	0	0	74	21		95	
F.4	Lainat	21	0	9	11	6	47	35		82	
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	83	22				105	14		119	
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut		48	0			48	0		48	
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3	8	0	0	0	11	3		14	
F.8	Muut saamiset ja velat	26		9	4		39	-14		25	
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi										II.3.1 Varojen volyymin muiden muutosten tili
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen										
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset										
K.4	Korvauksettomat haltuunotot										
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0	0	0	1	0	1			1	

K.6	Luokitusmuutokset	0	0	2	0	0	2			2	
	Muut volyymin muutokset yhteensä	0	0	2	1	0	3			3	
	josta:										
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat										
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat										
AF	Rahoitusvarat/velat	0	0	2	1	0	3			3	
B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	14	-1	-2	-1	0	10			10	
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot										II.3.2 Uudelleen-arvotustili
AN	Muut kuin rahoitusvarat										
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat										
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat										
AF	Rahoitusvarat/velat	18	51	7	0	0	76	15		91	
B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	134	10	38	96	10	288	4		292	

Taulukko 8.18 Kansantalouden kootut tilit

Varallisuustaseet

Varat

				S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		
Tilit	Yhteensä	Tavarat ja palvelut (resurssit)	Ulkomaat	Kokokansantalous	KPVTY:t	Kotitaloudet	Julkisyhteisöt	Rahoituslaitokset	Yritykset		Taloustoimet ja muut virrat, varannot ja tasapainoerät
IV.1 Varallisuuden avaustase	4 621			4 621	159	1 429	789	93	2 151	AN	Muut kuin rahoitusvarat
	2 818			2 818	124	856	497	67	1 274	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
	1 803			1 803	35	573	292	26	877	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
	9 036		805	8 231	172	3 260	396	3 421	982	AF	Rahoitusvarat/velat
										B.90	Nettovarallisuus
IV.2 Varallisuustaseen muutokset											Varojen muutokset yhteensä
	480			480	11	115	57	-4	301	AN	Muut kuin rahoitusvarat
	294			294	7	67	29	-4	195	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
	186			186	4	48	28	0	106	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
	577		54	523	4	205	-9	230	93	AF	Rahoitusvarat/velat
										B.10	Nettovarallisuuden muutokset, yhteensä
										B.101	Säästö ja pääomansiirrot
										B.102	Muut varojen volyymin muutokset
										B.103	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)
IV.3	5 101			5 101	170	1 544	846	89	2 452	AN	Muut kuin rahoitusvarat

Varallisuuden päätöstase	3 112			3 112	131	923	526	63	1 469	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
	1 989			1 989	39	621	320	26	983	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
	9 613		859	8 754	176	3 465	387	3 651	1 075	AF	Rahoitusvarat/velat
										B.90	Nettovarallisuus

Velat ja nettovarallisuus

		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1				
	Taloustoimet ja muut virrat varannot ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet	KPVTY:t	Kokokansantalous	Ulkomaat	Tavarat ja palvelut (käyttö)	Yhteensä	Tilit
AN	Muut kuin rahoitusvarat										IV.1 Varallisuuden avaustase
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat										
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat										
AF	Rahoitusvarat/velat	3 221	3 544	687	189	121	7 762	1 274		9 036	
B.90	Nettovarallisuus	-88	-30	498	4 500	210	5 090	-469		4 621	
	Varojen muutokset yhteensä										IV.2 Varallisuustason muutokset
AN	Muut kuin rahoitusvarat										
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat										
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat										

AF	Rahoitusvarat/velat	157	224	102	16	6	505	72		577	
B.10	Nettovarallisuuden muutokset, yhteensä	237	4	-54	304	9	500	-6		494	
B.101	Säästö ja pääomansiirrot	88	-5	-90	210	-1	202	-10		192	
B.102	Muut varojen volyymin muutokset	14	-1	-2	-1	0	10			10	
B.103	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	134	10	38	96	10	288	4		292	
AN	Muut kuin rahoitusvarat										IV.3 Varallisuuden päätöstase
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat										
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat										
AF	Rahoitusvarat/velat	3 378	3 768	789	205	127	8 267	1 346		9 613	
B.90	Nettovarallisuus	149	-26	444	4 804	219	5 590	-475		5 115	

KOKONAISSUUREET

8.88 Kokonaissuureet ovat yhteenvetoindikaattoreita koko kansantalouden toiminnan tuloksesta ja avainsuureita makrotaloudellisia analyysejä sekä ajallisia ja paikallisia vertailuja varten.

MARKKINAHINTAINEN BRUTTOKANSANTUOTE (BKT)

8.89 Markkinahintainen bruttokansantuote on kotimaisten tuotantoyksiköiden tuotantotoiminnan lopputulos. Se voidaan määritellä kolmella tavalla:

a) tuotannon perusteella: BKT on eri institutionaalisten sektoreiden tai eri toimialojen bruttoarvonlisäysten summa plus tuoteverot ja miinus tuotetukipalkkiot (joita ei kohdenneta sektoreille ja toimialoille). Se on myös tasapainoerä koko kansantalouden tuotantotilillä.

b) menojen perusteella: BKT on kotimaisten institutionaalisten yksiköiden tavaroiden ja palveluiden loppukäytön summa (kulutus ja pääoman bruttomuodostus) plus tavaroiden ja palveluiden vienti miinus niiden tuonti.

c) tulojen perusteella: BKT on koko kansantalouden tulonmuodostustilin käytön summa (palkansaajakorvaukset, tuotanto- ja tuontiverot miinus tukipalkkiot, koko kansantalouden bruttotoimintaylijäämä ja sekatulo).

8.90 Vähentämällä kiinteän pääoman kuluminen BKT:sta saadaan markkinahintainen nettokansantuote (NKT).

KOKO KANSANTALOUDEN TOIMINTAYLIJÄÄMÄ

8.91 Koko kansantalouden brutto- (tai netto-) toimintaylijäämä on eri toimialojen tai institutionaalisten sektoreiden brutto- (tai netto-) toimintaylijäämien summa.

KOKO KANSANTALOUDEN SEKATULO

8.92 Koko kansantalouden brutto- (tai netto-) sekatulo on yhtä kuin kotitaloussektorin brutto- (tai netto-) sekatulo.

KOKO KANSANTALOUDEN YRITYSTULO

8.93 Koko kansantalouden brutto- (tai netto-) yritystulojen summa.

KANSANTULO (MARKKINAHINTAAN)

8.94 Brutto- (tai netto-) kansantulo (markkinahintaan) edustaa kotimaisten institutionaalisten yksiköiden yhteensä saamaa ensituloa: palkansaajakorvauksia, tuotanto- ja tuontiveroja miinus tukipalkkioita, omaisuustuloa (saatavaa miinus maksettavaa), (brutto- tai netto-) toimintaylijäämää ja (brutto- tai netto-) sekatuloa.

Bruttokansantulo (markkinahintaan) on yhtä suuri kuin BKT miinus kotimaisten talousyksiköiden ulkomaisille talousyksiköille maksamat ensitulot plus kotimaisten talousyksiköiden ulkomaisilta talousyksiköiltä saamat ensitulot.

Kansantulo ei ole tuotantokäsite vaan tulokäsite, joka on tärkeämpi, jos se on ilmaistuna nettomääräisenä, toisin sanoen kiinteän pääoman kulumisen vähentämisen jälkeen.

KÄYTETTÄVISSÄ OLEVA KANSANTULO

8.95 Käytettävissä oleva brutto- (tai netto-) kansantulo on institutionaalisten sektoreiden käytettävissä olevien brutto-(tai netto-) tulojen summa. Käytettävissä oleva brutto- (tai netto-) kansantulo on yhtä suuri kuin brutto-(tai netto-)kansantulo (markkinahintaan) miinus ulkomaisille talousyksiköille maksetut tulonsiirrot (tulo-, omaisuus- yms. verot, sosiaaliturvamaksut, sosiaalietuudet ja muut tulonsiirrot) plus kotimaisten talousyksiköiden ulkomailta saamat tulonsiirrot.

SÄÄSTÖ

8.96 Tämä kokonaissuure mittaa käytettävissä olevan kansantulon sitä osaa, jota ei käytetä kulutusmenoihin. Brutto-(tai netto-) säästö on eri institutionaalisten sektoreiden brutto- (tai netto-) säästöjen summa.

VAIHTOTASE

8.97 Ensitulojen ja tulonsiirtojen ulkomaan tilin tasapainoerä edustaa koko kansantalouden ulkomaiden kanssa harjoittamista juoksevista taloustoimista (tavaroiden ja palveluiden kauppa, ensitulot, tulonsiirrot) syntynyttä ylijäämää (jos se on negatiivinen) tai alijäämää (jos se on positiivinen).

KOKO KANSANTALOUDEN NETTOLUOTONANTO (+) TAI -LUOTONOTTO (-)

8.98 Koko kansantalouden nettoluotonanto (+) tai -luotonotto (–) on institutionaalisten sektoreiden nettoluotonannon tai -luotonoton summa. Se edustaa niitä nettoresursseja, jotka koko kansantalous antaa ulkomaiden käytettäväksi (jos se on positiivinen) tai saa ulkomailta käytettäväkseen (jos se on negatiivinen). Koko kansantalouden nettoluotonanto (+) tai -luotonotto (–) on yhtä suuri mutta vastakkaista merkkiä kuin ulkomaiden nettoluotonotto (–) tai luotonanto (+).

KOKO KANSANTALOUDEN NETTOVARALLISUUS

8.99 Koko kansantalouden nettovarallisuus on institutionaalisten sektoreiden nettovarallisuuden summa. Se edustaa koko kansantalouden muiden kuin rahoitusvarojen arvoa vähennettynä ulkomaiden rahoitusvarojen ja -velkojen taseella.

JULKISYHTEISÖJEN MENOT JA TULOT

Julkisyhteisöjen menot ja tulot määritellään EKT-luokkien luettelon avulla.

8.100 Julkisyhteisöjen menot muodostuvat seuraavista EKT-luokista, jotka kirjataan julkisyhteisöjen tilien käyttöpuolelle lukuun ottamatta kohtaa D.3, joka kirjataan julkisyhteisöjen tilien resurssipuolelle:

P.2 Välituotekäyttö

P.5 Pääoman bruttomuodostus

D.1 Palkansaajakorvaukset

D.29 Muut tuotantoverot, maksetut

D.3 Tukipalkkiot, maksetut

D.4 Omaisuustulot, maksetut

D.5 Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot

D.62 Rahamääräiset sosiaalietuudet

D.632 Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto

D.7 Muut tulonsiirrot

D.8 Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu

D.9p Pääomansiirrot, maksetut

NP Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset

Julkisyhteisöjen tulot muodostuvat seuraavista EKT-luokista, jotka kirjataan julkisyhteisöjen tilien resurssipuolelle lukuun ottamatta kohtaa D.39, joka kirjataan julkisyhteisöjen tilien käyttöpuolelle:

P.11 Markkinatuotos

P.12 Tuotos omaan loppukäyttöön

P.13 Maksut markkinattomasta tuotoksesta

D.2 Tuotanto- ja tuontiverot, saadut

D.39 Muut tuotantotukipalkkiot, saadut

D.4 Omaisuustulot, saadut

D.5 Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot

D.61 Sosiaaliturvamaksut, netto

D.7 Muut tulonsiirrot

D.9r Pääomansiirrot, maksetut

Julkisyhteisöjen tulojen ja julkisyhteisöjen menojen erotus on määritelmällisesti julkisyhteisösektorin nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (–).

Kohtien D.41 (korot), D73 (julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot), D.92 (investointiavustukset) ja D.99 (muut pääomansiirrot) taloustoimet on sulautettu. Muita taloustoimia ei ole sulautettu.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 09

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 9: TARJONTA- JA KÄYTTÖTAULUKOT JA PANOS-TUOTOSKEHIKKO

JOHDANTO

9.01 Tässä luvussa luodaan katsaus tarjonta- ja käyttötaulukoihin ja panos-tuotoskehikkoon.

9.02 Panos-tuotoskehikon ytimen muodostavat tarjonta- ja käyttötaulukot käyvin hinnoin ja edeltävän vuoden hinnoin. Kehikkoa täydentävät analyyttisemmät symmetriset panos-tuotostaulukot, jotka johdetaan tarjonta- ja käyttötaulukoista käyttäen olettamuksia tai lisätietoja.

Tarjonta- ja käyttötaulukoita sekä symmetrisiä panos-tuotostaulukoita voidaan laajentaa ja muuntaa erityistarkoituksia kuten rahamääräistä tai fyysistä tuottavuustilinpitoa, työvoimatilinpitoa, neljännesvuositilinpitoa, aluetilinpitoa ja ympäristötilinpitoa varten.

9.03 Tarjonta- ja käyttötaulukot ovat matriiseja, joissa kuvataan tuotostyypin ja toimialan mukaan luokiteltujen tuotteisiin kohdistuvien taloustoimien arvoa kansantaloudessa. Nämä taulukot kuvaavat

a) tuotantokustannusten ja tuotannossa syntyvien tulojen rakennetta;

b) kansantaloudessa tuotettujen tavaroiden ja palveluiden virtoja;

c) tavaroiden ja palveluiden virtoja kotimaan talouden ja ulkomaiden välillä; jotta analyysi toimisi eurooppalaisessa yhteydessä, on erotettava toisistaan EU:n sisäiset virrat ja virrat EU:n ulkopuolisten maiden kanssa.

9.04 Tarjontataulukko kuvaa tavaroiden ja palveluiden tarjontaa tuotteen ja tuottavan toimialan mukaan eriteltynä kotimaisiin toimialoihin ja tuontiin. Kaavio tarjontataulukosta esitetään taulukossa 9.1.

Taulukko 9.1 Kaavio tarjontataulukosta

Tarjonta	Tuottavat toimialat	Ulkomaat	Yhteensä
Tuote	Tuotoksen arvo	Tuonnin arvo	Tarjonta yhteensä tuotteittain

Yhteensä	Toimialan tuotos yhteensä	Tuonti yhteensä	Tarjonta yhteensä

9.05 Käyttötaulukossa esitetään tavaroiden ja palveluiden käyttö luokiteltuna tuotteen ja käyttötyypin mukaan. Sarakkeissa esitetyt käyttöluokat ovat seuraavat:

a) Välituotekäyttö toimialoittain

b) Kulutusmenot: kotitaloudet, julkisyhteisöt ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (KPVTY);

c) Pääoman bruttomuodostus ja

d) Vienti.

Taulukon toimialoittaista välituotekäyttöä kuvaavissa sarakkeissa esitetään bruttoarvonlisäyksen komponentit seuraavasti:

a) Palkansaajakorvaukset;

b) Muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot;

c) Nettosekatulo, nettotoimintaylijäämä ja kiinteän pääoman kuluminen.

Kaavio käyttötaulukosta esitetään taulukossa 9.2.

Taulukko 9.2 Kaavio käyttötaulukosta

Käyttö	Ostavat toimialat	Kulutusmenot	Pääoman bruttomuodostus	Ulkomaat	Yhteensä
Tuote					
Yhteensä	Välituotekäyttö	Kulutusmenot	Pääoman bruttomuodostus	Vienti	Käyttö yhteensä

Arvonlisäyksen komponentit	Palkansaajakorvaukset Muut verot miinus tukipalkkiot Nettotoimintaylijäämä Kiinteän pääoman kuluminen	

9.06 Tarjonta- ja käyttötaulukoissa pätevät seuraavat identiteetit:

a) Kunkin toimialan osalta tuotos on yhtä kuin välituotekäyttö plus bruttoarvonlisäys.

b) Kunkin tuotteen osalta tarjonta vastaa kaiken käytön summaa, mikä esitetään tasapainotetuilla riveillä tarjonta- ja käyttökehikossa.

Identiteetti on voimassa ainoastaan, kun tarjonta ja käyttö on arvotettu samalla perustalla eli molemmat ostajanhinnoin tai molemmat perushinnoin (ks. kohdat 9.30–9.33).

Näin ollen jokaisen tuotteen osalta:

Tarjonta ostajanhinnoin on yhtä kuin

Tuotteen tuotos perushinnoin

plus Tuonti perushinnoin

plus Kaupan ja kuljetuksen lisät

plus Tuoteverot *miinus* tuotetukipalkkiot

mikä on yhtä kuin tuotteen käyttö ostajanhinnoin, mikä on yhtä kuin tuotteen

Välituotekysyntä

plus Kulutusmenot

plus Pääoman bruttomuodostus

plus Vienti

Koko kansantalouden tasolla välituotekysyntä yhteensä on yhtä kuin välituotekäyttö yhteensä; kaupan ja kuljetuksen lisien summa on nolla koko kansantaloudessa, koska ne ovat yhtä suuret kuin lisiä tuottavien toimialojen tuotos, joten tämä identiteetti voidaan ilmoittaa seuraavasti:

Tuotos + tuonti + tuoteverot = Välituotekäyttö + kulutusmenot + pääomanmuodostus + vienti

mistä seuraa, että

Tuotos – välituotekäyttö + tuoteverot

= kulutusmenot + pääomanmuodostus + vienti miinus tuonti

mikä osoittaa tuotanto- ja menolähestymistavan vastaavuuden BKT:n mittaamisessa.

c) *Bruttoarvonlisäys* tuotoksen ja välituotekäytön välisenä erotuksena toimialan mukaan. Se on sama kuin syntyneiden tulojen summa. Näin ollen bruttoarvonlisäys on yhtä kuin palkansaajakorvausten, kiinteän pääoman kulumisen, nettotoimintaylijäämän/sekatulon sekä muiden tuotantoverojen miinus tuotantotukipalkkioiden summa. Tämä mahdollistaa

sen, että BKT:n mittaamisen käytetyn tulolähestymistavan johdonmukaisuus suhteessa tuotantolähestymistapaan voidaan tarkistaa.

9.07 Tarjonta- ja käyttötaulukot muodostavat keskeiset puitteet toimialaa koskeville analyyseille, kuten tuotosta, arvonlisäystä, palkansaajakorvauksia, työllisyyttä, toimintaylijäämää/sekatuloa, tuotantoveroja (miinus tuotantotukipalkkiot), kiinteän pääoman bruttomuodostusta sekä kiinteän pääoman ja pääomakannan kulumista koskeville analyyseille.

9.08 Tarjonta- ja käyttötaulukot sisältävät seuraavien tilien virrat:

a) tavaroiden ja palveluiden tili;

b) tuotantotili;

c) tulonmuodostustili.

Nämä tilit osoittavat tulonmuodostuksen sekä tavaroiden ja palvelujen tarjonnan ja käytön institutionaalisen sektorin mukaan. Tarjonta- ja käyttötaulukot voivat täydentää näitä tietoja kuvaamalla toimialakohtaisen erittelyn sekä volyymin ja hinnan muutokset. Institutionaalisen sektorin mukaiset tiedot sektoritileissä ja toimialakohtaiset tiedot tarjonta- ja käyttötaulukoissa voidaan yhdistää ristiintaulukoinnin avulla (ks. taulukko 9.3).

Taulukko 9.3 Tarjonta- ja käyttötaulukon sektoritileihin liittävä taulukko

	Toimialat (NACE) 1 – 2 – 3 – 4 – 5 - …	Yhteensä
Sektori		
S.11 Yritykset		
Välituotekäyttö		
Bruttoarvonlisäys		
Palkansaajakorvaukset		
Muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot		
Kiinteän pääoman kuluminen		
Nettotoimintaylijäämä/sekatulo		
Tuotos		
Kiinteän pääoman bruttomuodostus		
Kiinteä pääomakanta		

Työllisyys		
S. 12 Rahoituslaitokset		
Välituotekäyttö		
. . .		
Työllisyys		
S.13 Julkisyhteisöt		
S.14 Kotitaloudet		
S.142 Elinkeinonharjoittajat		
Omistusasuntopalvelut		
S.15 KPVTY		
Sektorit yhteensä		
Välituotekäyttö		
. . . .		
Työllisyys		

9.09 Taulukossa 9.4 esitetään symmetrinen panos-tuotostaulukko matriisina, joka osoittaa, miten tarjonta vastaa käyttöä hyödyntäen panoksen tuote kertaa tuote- tai toimiala kertaa toimiala -luokitusta sekä välituotekäytön ja loppukäytön yksityiskohtaisia taloustoimia. Symmetrisen panos-tuotostaulukon ja käyttötaulukon välillä on yksi tärkeä käsitteellinen ero: käyttötaulukoissa kirjaukset osoittavat, miten toimialat käyttävät tuotteita välituotekäytössä kun taas symmetrisissä panos-tuotostaulukoissa on kaksi vaihtoehtoista esitystapaa:

a) kirjaukset osoittavat, miten tuotteita käytetään välituotekäytössä tuotteiden valmistamiseen tai

b) kirjaukset osoittavat, miten toimialan tuotoksia käytetään muiden toimialojen välituotekäytössä toimialoittaisen tuotoksen luomiseen.

Näin ollen symmetrisessä panos-tuotostaulukossa käytetään joko tuote- tai toimialaluokitusta sekä riveillä että sarakkeissa.

Taulukko 9.4 Kaavio symmetrisestä panos-tuotostaulukosta, tuotteiden osalta

	Tuotetut tuotteet	Kulutusmenot	Pääoman bruttomuodostus	Ulkomaat	Yhteensä
Käytetyt tuotteet	Välituotekäyttö	Kotitalouksien, KPVTY:iden ja	Pääoman	Vienti	

		julkisyhteisöjen kulutus	bruttomuodostus		
Yhteensä					
Bruttoarvonlisäyksen komponentit					
Ulkomaat					
Yhteensä					

9.10 Tuottajayksiköiltä saatavista tilastotiedoista suurin osa koskee tuotettuja tai myytyjä tuotteita. Ostettuja tai käytettyjä tuotteita koskevat tiedot ovat tavallisesti vähemmän yksityiskohtaisia. Tarjonta- ja käyttötaulukkojen esitystapa on suunniteltu sopivaksi tämän tyyppisille tilastotiedoille (toisin sanoen toimialojen käyttämät tuotteet).

9.11 Sitä vastoin sellaisia tuote kertaa tuote- tai toimiala kertaa toimiala -luonteisia tietoja, joita symmetrisessä panos-tuotostaulukossa tarvitaan, ei useinkaan ole saatavilla. Esimerkiksi toimialoja koskevissa kyselyissä saadaan usein tietoja tuotannossa käytettyjen tuotteiden lajista sekä tuotetuista ja myydyistä tuotteista. Tiettyjen tuotteiden valmistukseen käytetyistä panoksista ei yleensä ole saatavilla tietoja.

9.12 Tarjonta- ja käyttötaulukkojen muotoon järjestetyt tiedot tarjoavat lähtökohdan analyyttisemman muotoisen symmetrisen panos-tuotostaulukon rakentamiselle. Toimiala kertaa tuote -tiedot tarjonta- ja käyttötaulukoissa voidaan muuntaa symmetrisiksi taulukoiksi lisäämällä lisätietoja panosrakenteista tai olettamalla identtisiä panosrakenteita tai markkinaosuuksia tuote- tai toimialakohtaisesti.

9.13 Tarjonta- ja käyttötaulukoissa ja panos-tuotospuitteissa yhdistyy kolme eri tehtävää:

– kuvaus

– tilastoväline

– analyysiväline.

Kuvaus

9.14 Tarjonta- ja käyttötaulukot antavat järjestelmällisen kuvauksen tulonmuodostuksesta ja tuotteen tarjonnasta sekä käytöstä toimialakohtaisesti. Yksittäisten toimialojen tuotantoprosessien panosten ja tuotosten kehityssuunnat esitetään kansantalouden kehyksessä eli muiden kotimaisten toimialojen tuotantoprosesseihin sekä ulkomaihin ja kulutusmenoihin liittyen.

Yksi tarjonta- ja käyttötaulukoiden tärkeä tehtävä on osoittaa muutokset talouden rakenteessa, esimerkiksi muutokset eri toimialojen merkityksessä, muutokset käytetyissä panoksissa ja tuotetuissa tuotoksissa sekä muutokset kulutusmenojen, pääoman bruttomuodostuksen, tuonnin ja viennin koostumuksessa. Muutokset voivat kuvastaa globalisaation, ulkoistamisen, innovaatioiden sekä työvoimakustannusten, verojen, öljynhintojen ja valuuttakurssien muutosten kaltaisia kehityssuuntia

Edeltävän vuoden hintaisia tarjonta- ja käyttötaulukoita käytetään BKT:n volyymin kasvua koskevien tilastojen laadintaan, jotta voidaan kuvata talouden rakenteen nimellisiä ja määrällisiä muutoksia. Ne tarjoavat myös puitteet, joissa voidaan esittää kansalliset hintamuutokset ja työvoimakustannusten muutokset.

Tilastoväline

9.15 Kun käytetään tuotantoa, menoja ja tuloja koskevia tietoja tarjonta- ja käyttötaulukoiden laatimisessa ja sovitetaan yhteen epäjohdonmukaiset estimaatit, saadaan luotettava ja tasapainoinen kansantalouden tilinpito, johon sisältyvät estimaatit keskeisistä kokonaissuureista, kuten BKT:stä käyvin hinnoin ja edeltävän vuoden hinnoin.

9.16 Mitattaessa markkinahintaista BKT:tä voidaan käyttää kolmea perustoimintatapaa: tuotantolähestymistapaa, menolähestymistapaa sekä tulolähestymistapaa. Näitä kolmea eri lähestymistapaa käytetään tarjonta- ja käyttötaulukoiden laatimisessa.

a) Tuotantolähestymistavan mukaan markkinahintainen BKT on yhtä kuin tuotos perushintaan miinus välituotekäyttö ostajanhintaan plus tuoteverot (miinus tuotetukipalkkiot).

b) Menolähestymistavan mukaan markkinahintainen BKT on yhtä kuin loppukäyttöluokkien summa miinus tuonti: kulutusmenot plus pääoman bruttomuodostus plus vienti miinus tuonti.

c) Tulolähestymistavan mukaan markkinahintainen BKT on yhtä kuin palkansaajakorvausten, kiinteän pääoman kulumisen, muiden tuotantoverojen miinus tuotantotukipalkkioiden, nettotoimintaylijäämän/sekatulon sekä tuoteverojen miinus tuotetukipalkkioiden summa.

Yksi yhtenäinen markkinahintainen BKT-estimaatti saadaan, kun tarjonta- ja käyttötaulukot tasapainotetaan.

9.17 Tarjonta- ja käyttötaulukot ovat erityisen käyttökelpoisia estimoitaessa markkinahintaista BKT:tä tuotanto- ja menolähestymistavan mukaisesti. Keskeisiä tietolähteitä tässä ovat yrityksiin kohdistuvat kyselytutkimukset sekä hallinnolliset tiedot, kuten ALV-rekisterit ja valmisteverot. Tarjonta- ja käyttötaulukoita käytetään yhdistämään tuotanto- ja menolähestymistavalla saadut tiedot laskemalla ja tasapainottamalla tarjonta ja käyttö tuotetasolla. Tässä menetelmässä tietyn tuotteen tarjonta lasketaan ja jaetaan eri käyttöjen mukaan, kuten kotitalouksien kulutusmenot, välituotekäyttö ja vienti. Tulomenetelmä ei tarjoa samaa luotettavaa tasapainotusta, koska toimintaylijäämä ja sekatulo estimoidaan yleensä residuaalina kahden muun lähestymistavan tietojen perusteella. Tarjonta- ja käyttötaulukoiden johdonmukaisuus suhteessa sektoritileihin voidaan tarkistaa linkkitaulukoiden kautta (ks. taulukko 9.3). Tämän avulla on helpompi estimoida markkinahintainen BKT vertaamalla yritysten tuloslaskelmista saatuja tietoja vastaaviin toimialakohtaisiin estimaatteihin.

9.18 Tarjonta- ja käyttötaulukoilla on erilaisia tilastollisia tarkoituksia.

Esimerkiksi:

a) tietolähteiden aukkojen ja epäjohdonmukaisuuksien paljastaminen;

b) estimaattien tekeminen jäännöserien perusteella, esimerkiksi estimoimalla tiettyjen tuotteiden kulutus jäännöseränä sen jälkeen, kun tuotteiden muut käyttötarkoitukset on kohdennettu;

c) estimaattien tekeminen ekstrapoloimalla lukuja perusajanjaksolta myöhemmille ajanjaksoille, joilta ei ole saatavilla niin luotettavia tietoja; esimerkiksi vuosittaiset luvut voidaan estimoida poikkileikkausvuotta koskevien yksityiskohtaisten tarjonta- ja käyttölukujen perusteella ja myöhemmät neljännesvuosittaiset luvut voidaan estimoida ekstrapoloimalla viiteajanjaksosta;

d) tarjonta- ja käyttötaulukkojen lukujen ja johdettujen lukujen (kuten esim. tuotantotilien lukujen) johdonmukaisuuden, uskottavuuden ja täydellisyyden tarkistaminen ja parantaminen; tämän vuoksi tasapainottaminen ei rajoitu käypähintaisiin tarjonta- ja käyttötaulukoihin:

   (1) Käyttämällä apuna taulukon 9.3 kaltaisia taulukoita, jotka osoittavat yhteydet sektoritileihin, voidaan tehdä suora vertailu tarjonta- ja käyttöjärjestelmästä saatujen tuotanto-, meno- ja tuloestimaattien sekä sektoritileissä käytettyjen riippumattomien lähteiden välillä. Yhteensovittaminen tässä vaiheessa takaa sen, että tarjonnan ja käytön tasapainottamisen jälkeen saavutetaan johdonmukaisuus tarjonta- ja käyttötaulukkojen ja sektoritilien välillä.

   (2) Kun symmetriset panos-tuotostaulukot johdetaan tarjonta- ja käyttötaulukoista, saattaa tarjonta- ja käyttötaulukoissa paljastua epäjohdonmukaisuuksia ja heikkouksia.

   (3) Laatimalla tarjonta- ja käyttötaulukot käypiin ja kiinteisiin hintoihin kahdelle tai useammalle vuodelle, voidaan volyymien, arvojen ja hintojen muutosarviot tasapainottaa samanaikaisesti: verrattuna tarjonta- ja käyttötaulukkojen laatimiseen ja tasapainottamiseen yhdeltä vuodelta erikseen ja vain käypinä hintoina tämä tehostaa huomattavasti tarjonta- ja käyttökehikkoa.

e) indeksilukujen ja hinta- ja volyymimittaimien painottaminen ja laskeminen, esim. BKT:stä deflatoimalla loppukäyttö tuotekohtaisesti tai BKT:stä soveltamalla kaksoisdeflatointimenetelmää toimialakohtaisesti. Deflatointi tehdään taloustoimien aggregoinnin alimmalla mahdollisella tasolla, joka on johdonmukainen hintamuutosten luotettavien estimaattien kanssa, seuraavista syistä:

   (1) yleisesti ottaen hinta- ja volyymi-indikaattorit ovat edustavampia alemmalla aggregointitasolla;

   (2) laadun muutosta voidaan mitata paremmin alemmalla aggregointitasolla, esim. muutokset tuoteryhmän tarjonnan tai käytön koostumuksessa voidaan ottaa huomioon;

   (3) hintatilastoista saatavat hintaindeksit ovat usein Laspeyres-tyypin indeksejä; Niiden käyttämistä teoreettisesti soveliaampien Paasche-tyypin indeksien sijaan ei vastusteta niin voimakkaasti, jos käyttö tapahtuu alemmalla aggregointitasolla.

Tuotteen tarjonnan ja käytön tasapainottaminen on helpompaa, kun eriteltyjen tuotteiden lukumäärä on suurempi ja lähdetiedot ovat käytettävissä tällä tarkkuustasolla. Tasapainotettujen tulosten laatu on parempi; tämä pätee erityisesti silloin, jos tiedoissa on puutteita.

Analyysiväline

9.19 Panos-tuotostaulukkojen merkittävänä vahvuutena analyysien kannalta on se, että niiden avulla on mahdollista mitata ensimmäisen asteen vaikutusten – esimerkiksi energiahintojen tai työvoimakustannusten muutosten – lisäksi myös toisen asteen ja epäsuorempia vaikutuksia. Esimerkiksi energian hintojen huomattava nousu ei vaikuta ainoastaan niihin toimialoihin, jotka käyttävät energiaa intensiivisesti, vaan myös niihin toimialoihin, jotka käyttävät energiaintensiivisten tuottajien tuotoksia. Nämä epäsuorat vaikutukset voivat olla erittäin relevantteja, koska ne toisinaan ovat merkittävämpiä kuin suorat vaikutukset.

TARJONTA- JA KÄYTTÖTAULUKOT YKSITYISKOHTAISEMMIN

Luokitukset

9.20 Tarjonta-, käyttö- ja panos-tuotostaulukoissa toimialoille käytetään NACE-luokitusta ja tuotteille CPA-luokitusta; nämä luokitukset on yhdistetty toisiinsa täydellisesti: jokaisella aggregointitasolla CPA:sta nähdään NACEn toimialojen päätuotteet.

9.21 Tarjonta- ja käyttötaulukoissa tuoteluokitus on vähintään yhtä yksityiskohtainen kuin toimialaluokitus, esim. CPA:n kolminumerotaso ja NACEn kaksinumerotaso.

9.22 Toimiala- ja tuoteluokitukset voivat perustua kolmeen erityyppiseen kriteeriin: tarjontakriteeriin, kysyntäkriteeriin ja kokoon. Tuottavuusanalyysissä tuotteet ja niiden tuottajat on periaatteessa luokiteltu tuotantoprosessin tyypin mukaan. Kysyntäanalyysissä tuotteet on luokiteltu tarkoituksen (esimerkiksi luksustuotteet on ryhmitelty yhteen) tai myyntitavan (kuten myymälän tyypin) perusteella. Panos-tuotosanalyysissä käytetään samaa tuote- tai toimialaluokitusta tarjontaa ja kysyntää varten. Luokitus on määritelty niin, että minkään luokan koko ei ole liian pieni tai liian suuri osa kansantaloutta. Kansainvälisissä luokituksissa tämä merkitsee sitä, että useimpien luokkien määrällinen merkittävyys on huomattava useimmissa maissa.

9.23 Kansantalouden tilinpidon toimiala- ja tuoteluokitukset perustuvat välttämättä näiden kriteereiden sekoitukseen ja myös historiallisiin perinteisiin. Ne on määritelty pääasiassa tuottajien näkökulmasta, eivätkä ne näin ollen sovellu niin hyvin tarjonnan ja kysynnän analysointiin. Toimialoja ja tuotteita koskevien kansantalouden tilinpidon tietojen laatijoilla ja käyttäjillä pitäisi olla hyvä käsitys siitä, mitä kuhunkin ryhmään sisältyy tai ei sisälly, ja niiden vaikutuksista. Esimerkiksi kiinteistöpalvelujen toimialaan sisältyvät omistusasuntopalvelut ja vakuutustoimialaan eivät sisälly sosiaaliturvarahastot.

9.24 Yhden toimialan paikallisilla toimialayksiköillä voi olla erilaisia tuotantoprosesseja. Tämä voi kuvastaa merkittäviä eroavaisuuksia vertikaalisessa integraatiossa, kun aputoiminnot, kuten siivous-, kuljetus-, hallinto- ja kanttiinipalvelut ja markkinointi on ulkoistettu, koneet vuokrattu ja työvoima hankittu väliaikaista työvoimaa välittävien toimistojen kautta. Se voi

myös kuvastaa eroavaisuuksia laillisten ja laittomien tuottajien tai eri alueilla toimivien tuottajien välillä.

9.25 Eri toimialojen ja tuotteiden muuttuvan taloudellisen merkityksen, tuotantoprosessien muuttumisen ja uusien tuotteiden ilmaantumisen vuoksi toimiala- ja tuoteluokituksia päivitetään säännöllisesti. On kuitenkin pidettävä tasapainossa talouden muutosten ajan tasalla pysyminen ja tarve tietojen vertailukelpoisuuteen eri ajankohtina yhdistettynä tietojen tuottajille ja käyttäjille tällaisista suurista muutoksista aiheutuviin kustannuksiin.

9.26 Tarjonta- ja käyttötaulukoiden tuoteluokitus on yleensä yksityiskohtaisempi kuin toimialaluokitus. Tähän on neljä pääasiallista syytä:

a) Tuotteista on usein saatavilla paljon yksityiskohtaisempia tietoja kuin toimialoista.

b) Jollekin toimialalle ominaiseen tuotokseen saatetaan soveltaa merkittävästi erilaisia verojärjestelmiä ja hintoja, esimerkiksi kun esiintyy hintasyrjintää. Laadinnalle ja analyysille on etua siitä, että eri tuotteet erotetaan toisistaan.

c) Jotta mahdollistetaan korkealaatuinen deflatointi ja volyymimittausten estimointi, tuoteryhmät ovat homogeenisia ja liitetty tiiviisti saatavilla oleviin hintadeflaattoreihin.

d) Läpinäkyvän laadintaprosessin varmistamiseksi tarvitaan erillisiä tuotteita, jotta saadaan esiin tärkeitä kansallisen tilinpidon erityispiirteitä, kuten omistusasuntopalvelut, vakuutukset sekä julkisyhteisöjen yksikköjen tuottamat markkinatuotokset ja markkinattomat tuotokset.

9.27 Erottelua markkinatuotokseen, tuotokseen omaan loppukäyttöön ja markkinattomaan tuotokseen on käytettävä ainoastaan toimialakohtaiseen kokonaistuotokseen; erottelua ei tarvita jokaiselle tuoteryhmälle.

9.28 Markkinatuottajien, omaan loppukäyttöön tuottajien ja markkinattomien tuottajien välistä erottelua käytetään toimialasta, jos sillä tällaisia erityyppisiä tuottajia esiintyy. Yleensä tätä erottelua käytetään sen vuoksi ainoastaan hyvin harvojen toimialojen, esim. terveydenhuollon ja koulutuksen, alaryhmittelyyn.

9.29 Analysoitaessa EU-jäsenvaltioiden taloutta eurooppalaisesta näkökulmasta tai johdettaessa koko EU:ta koskevia tarjonta- ja käyttötaulukkoja tuonti ja vienti jaetaan seuraaviin alaryhmiin:

a) EU:n sisäiset virrat, joissa erotetaan toisistaan virrat Euroopan rahaliiton sisällä ja muiden EU-jäsenvaltioiden kanssa

b) tuonti ja vienti EU:n ulkopuolisten maiden kanssa.

Arvotusperiaatteet

9.30 Tarjontataulukossa tavaroiden ja palveluiden virrat arvotetaan perushintaan. Käyttötaulukossa tavaroiden ja palveluiden virrat arvotetaan ostajanhintaan. Jotta tarjonta- ja käyttötaulukkojen arvotus olisi yhdenmukaista, taulukko 9.5 näyttää myös muunnoksen perushintaisesta tarjonnasta ostajanhintaiseen tarjontaan. Koska tarjonta vastaa käyttöä tuotteiden osalta, voimassa on kaksi identiteettiä:

a) tarjonta ostajanhintaan on yhtä kuin käyttö ostajanhintaan;

b) tarjonta perushintaan on yhtä kuin käyttö perushintaan.

9.31 Bruttoarvonlisäys kirjataan perushintaisena. Se on perushintaan arvotettu tuotos, josta on vähennetty ostajanhintaan arvotettu välituotekäyttö.

9.32 Bruttoarvonlisäys tuotannontekijähintaan ei ole EKT:ssa käytetty käsite. Se voidaan johtaa perushintaisesta arvonlisäyksestä vähentämällä muut tuotantoverot (miinus tuotantotukipalkkiot).

9.33 Muuntaminen perushintaisesta tarjonnasta ostajanhintaan merkitsee:

a) kaupan lisien uudelleen jakamista;

b) kuljetuksen lisien uudelleen jakamista;

c) tuoteverojen lisäämistä (lukuun ottamatta vähennyskelpoista ALV:a)

d) tuotetukipalkkioiden vähentämistä.

Samanlaista muuntamista sovelletaan, kun ostajanhintainen käyttö muunnetaan perushintaiseksi käytöksi; tällöin on kuitenkin vähennettävä tuoteverot ja lisättävät tuotetukipalkkiot. Taulukoissa 9.8 ja 9.9 esitetään muuntaminen yksityiskohtaisemmin. Näillä taulukoilla on myös analyyttisiä tarkoituksia, esim. hintojen analyysi ja tuotteiden veroasteessa tapahtuneiden muutosten seurausten analyysi.

9.34 Näin ollen tasapainotusprosessin tuloksena saadaan seuraavat taulukot:

a) tarjonta- ja käyttötaulukot 9.6 ja 9.7, jotka näyttävät tuotekohtaisen tarjonnan ja käytön ostajanhintaisten loppusummien tasapainotuksen lopputulokset;

b) kaupan ja kuljetuksen lisiä koskeva taulukko (taulukko 9.7) sekä tuoteveroja (miinus tuotetukipalkkioita) koskeva taulukko (taulukko 9.8).

Taulukko 9.5: Tarjontataulukko perushintaan ja muunnos ostajanhintaiseksi

Tarjonta	Toimialat (NACE) 1 – 2 – 3 – 4 - …	Ulkomaat	Tarjonta yhteensä perushintaan	Kaupan ja kuljetuksen lisät	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot	Tarjonta yhteensä ostajanhintaan
Tuotteet (CPA) 1 2 3 4	Tuotos tuotteittain ja toimialoittain	Tuonti tuotteittain (CIF)	Tarjonta yhteensä tuotteittain			
Yhteensä	Tuotos yhteensä toimialoittain			0		
Markkinatuotos Tuotos omaan loppukäyttöön Markkinaton tuotos		0 0		0 0 0		

Taulukko 9.6: Käyttötaulukko ostajanhintaan

Käyttö	Toimialat (NACE) 1 – 2 – 3 – 4 - …	Kulutus	Pääoman bruttomuodostus	Ulkomaat	Yhteensä
Tuotteet (CPA) 1 2 3 4 . . .	Välituotekäyttö tuotteittain	Kulutusmenot tuotteittain a) kotitaloudet b) KPVTY c) julkisyhteisöt	Pääoman bruttomuodostus tuotteittain ja a) kiinteän pääoman bruttomuodostuksen mukaan b) arvoesineiden muutosten mukaan c) varastojen muutosten mukaan	Vienti tuotteittain (FOB)	Käyttö yhteensä tuotteittain
Yhteensä	Välituotekäyttö yhteensä toimialoittain	Kulutus yhteensä	Pääoman bruttomuodostus yhteensä	Vienti yhteensä	Tuotteiden käyttö yhteensä

Palkansaajakorvaukset Muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot Kiinteän pääoman kuluminen Nettotoimintaylijäämä Sekatulo	Bruttoarvonlisäyksen komponentit toimialoittain	
Yhteensä	Panokset yhteensä toimialoittain	
Lisätiedot Kiinteän pääoman bruttomuodostus Kiinteä pääomakanta Työllisyys		

Kaupan ja kuljetuksen lisät

Taulukko 9.7: Kaupan ja kuljetuksen lisät – tarjonta

	Kaupan ja kuljetuksen lisät tuotteiden tarjonnasta			
	Tukkukauppa	Vähittäiskauppa	Kuljetus	Kaupan ja kuljetuksen lisät
Tuotteet (CPA) 1 2 3 4				Kaupan ja kuljetuksen lisät tarjonnasta ja käytöstä yhteensä tuotteittain
Yhteensä	Tukkukauppa yhteensä	Vähittäiskauppa yhteensä	Kuljetus yhteensä	Lisät yhteensä tarjonnasta ja käytöstä tuotteittain

Taulukko 9.7 (jatkoa): Kaupan ja kuljetuksen lisät – käyttö

		Kaupan ja kuljetuksen lisät tuotteiden käytöstä		
	Kaupan ja kuljetuksen lisät	Toimialat (NACE) 1 – 2 – 3 – 4 - …	Kulutus	Pääoman bruttomuodostus
Tuotteet (CPA) 1 2 3 4	Kaupan ja kuljetuksen lisät tarjonnasta ja käytöstä yhteensä tuotteittain	Kaupan ja kuljetuksen lisät välituotekäytöstä tuotteittain ja toimialoittain	Kaupan ja kuljetuksen lisät kulutusmenoista tuotteittain ja toimialoittain a) kotitaloudet b) KPVTY c) julkisyhteisöt	Kaupan ja kuljetuksen lisät pääoman bruttomuodostuksesta tuotteittain ja a) kiinteän pääoman bruttomuodostuksen mukaan b) arvoesineiden muutosten mukaan c) varastojen muutosten mukaan
Yhteensä	Lisät yhteensä tarjonnasta ja käytöstä tuotteittain	Kaupan ja kuljetuksen lisät välituotekäytöstä yhteensä toimialoittain	Kaupan ja kuljetuksen lisät kulutuksesta yhteensä	Kaupan ja kuljetuksen lisät pääoman bruttomuodostuksesta yhteensä

9.35 Osa tarjontataulukoiden muuntamista perushinnasta ostajanhintaan ja käyttötaulukoiden muuntamista ostajanhinnasta perushintaan on kaupan lisien uudelleen kohdentaminen: arvottaminen perushintaan merkitsee, että kaupan lisät kirjataan osaksi tuotekauppaa, kun taas arvottaminen ostajanhintaan merkitsee, että kaupan lisät kohdennetaan niihin tuotteisiin, joihin ne liittyvät. Sama koskee kuljetuksen lisiä.

9.36 Kaupan lisien summa tuotteittain on yhtä suuri kuin kaupan lisien summa kaupan toimialoilla plus muiden toimialojen kaupan lisät. Sama koskee kuljetuksen lisiä.

9.37 Kuljetuksen lisä sisältää ostajan erikseen maksamat kuljetuskustannukset, jotka sisältyvät ostajanhintaisten tuotteiden käyttöön mutta eivät tuottajan perushintaiseen tuotokseen eivätkä tukku- tai vähittäiskaupan lisiin. Tällaisiin kuljetuksen lisiin sisältyvät erityisesti

a) tavaroiden kuljetus paikasta, jossa ne on valmistettu paikkaan, jossa ostaja ottaa toimituksen vastaan, kun valmistaja maksaa kolmannelle osapuolelle kuljetuksesta, jos maksu on laskutettu erikseen ostajalta;

b) tavaroiden kuljetus tuottajan tai tukku- tai vähittäiskauppiaan järjestämänä siten, että ostajan on maksettava erikseen kuljetuskustannukset siinäkin tapauksessa, että valmistaja tai tukku- tai vähittäiskauppias itse hoitaa kuljetuksen.

9.38 Mitään muita tavaroiden kuljetuskustannuksia ei kirjata kuljetuksen lisiksi, esim.

a) jos valmistaja kuljettaa tavarat itse, kuljetuskustannukset sisällytetään valmistajan tuotoksen perushintaan. Tämä kuljetus luetaan aputoimintoihin, eikä yksittäisiä kuljetuskustannuksia yksilöidä kuljetuskustannuksiksi;

b) jos valmistaja huolehtii tavaroiden kuljetuksesta ilman erillistä laskua kuljetuspalveluista, kuljetuskustannukset sisällytetään valmistajan tuotoksen perushintaan. Ne yksilöidään sellaisiksi ja kirjataan osaksi valmistajan välituotekäyttöä;

c) jos tukku- ja vähittäiskauppiaat huolehtivat, että tavarat siirretään paikasta, jossa ne ottavat toimituksen vastaan toiseen paikkaan, jossa toinen ostaja ottaa toimituksen vastaan, nämä kustannukset sisällytetään kaupan lisiin, jos kuljetuksesta ei veloiteta erillistä maksua ostajalta. Kuten valmistajankin tapauksessa nämä kustannukset luetaan tukku- ja vähittäiskauppiaiden aputoimintoihin tai välituotepalvelun ostoksi, ja ne sisältyvät kaupan lisiin mutta eivät kuljetuksen lisiin.

d) jos kotitalous ostaa tavarat kulutustarkoitusta varten ja järjestää kolmannen osapuolen hoitamaan kuljetuksen, kirjataan nämä kuljetuskustannukset kuljetuspalveluiden kulutusmenoiksi eikä niitä sisällytetä kaupan tai kuljetuksen lisiin.

9.39 Taulukko 9.7 antaa jossain määrin yksinkertaistetun kuvan kaupan ja kuljetuksen lisien matriisista, koska:

a) käyttöjä muunnettaessa pitäisi erottaa toisistaan tukku- ja vähittäiskauppa, jotta niiden hintojen erot voitaisiin ottaa huomioon. Taulukkoja laadittaessa olisi pidettävä mielessä, että tukkukauppiaat myyvät esimerkiksi huonekaluja suoraan sekä kotitalouksille että toimialoille ja että vähittäiskauppiaat myyvät sekä kahviloiden ja ravintoloiden kaltaisille toimialoille että kotitalouksille.

b) Laskettaessa ja analysoitaessa kotitalouksien kulutusmenoihin sisältyvien tuotteiden kaupan lisiä, kunkin tuoteryhmän tärkeimmät jakelukanavat voitaisiin myös erotella toisistaan, jotta erot niiden hinnoissa voitaisiin ottaa huomioon; erottelu tukku- ja vähittäiskauppaan ei ole riittävän yksityiskohtainen. Kotitaloudet voivat esimerkiksi ostaa tavaransa ja palvelunsa supermarketista, elintarvikekaupasta, kukkakaupasta, tavaratalosta, ulkomailta tai saada ne luontoismuotoisina tuloina. Joidenkin tuotteiden kohdalla sivumyynti on merkittävää, esim. savukkeiden myynti kahviloissa, ravintoloissa ja huoltoasemilla. Vähittäiskauppiaiden myyntiä oikaistaan, jotta saadaan kotitalouksille suuntautuvan myynnin arvo; esimerkiksi yrityksille, julkisyhteisöille ja turisteille suuntautuva myynti olisi vähennettävä. Tällaisia erotteluja voidaan tietysti ottaa käyttöön ainoastaan siinä tapauksessa, että käytettävissä olevista tietolähteistä saadaan riittävästi tietoa kunkin jakelukanavan tärkeyttä koskevia estimaatteja varten. Jo yhdenkin kauppiaan tai kuljettajan eri tuotteilla on yleensä eri lisät. Tiedot lisistä tuotetyypeittäin ovat soveliaimpia, ja niitä käytetään mahdollisuuksien mukaan.

c) Kuljetuksen lisiä laskettaessa on hyödyllistä tehdä erottelu kuljetustyypin mukaan eli onko kyseessä rautatie-, ilma-, meri-, sisävesi- vai maantiekuljetus.

Tuotannon ja tuonnin verot miinus tukipalkkiot

9.40 Tuotanto- ja tuontiverot koostuvat seuraavista:

a) tuoteverot (D.21):

(1) arvonlisäverot (ALV) (D.211);

(2) tuontiverot ja -tullit; paitsi ALV (D.212);

(3) muut tuoteverot kuin ALV ja tuontiverot (D.214);

b) muut tuotantoverot (D.29).

Samanlaisia ryhmiä erotellaan tuotanto- ja tuontitukipalkkioiden osalta. Tarjonta- ja käyttötaulukoissa tukipalkkiot esitetään kohdassa tuotanto- ja tuontiverot miinus tuotanto- ja tuontitukipalkkiot.

9.41 Tarjonta perushintaan sisältää tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot. Perushinnat muunnetaan ostajanhinnoiksi lisäämällä erilaiset tuoteverot ja vähentämällä tuotetukipalkkiot.

Taulukko 9.8: Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot

Tarjonta: verot miinus tukipalkkiot

	Tuotteiden tarjonta: verot miinus tukipalkkiot							Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot yhteensä
	ALV	Tuontivero	Vientivero	Muut tuoteverot	Tuontitukipalkkiot	Vientitukipalkkiot	Muut tuotetukipalkkiot	
Tuotteet (CPA) 1 2 3 4								Verot miinus tukipalkkiot tarjonnasta yhteensä tuotteittain ja käytön mukaan
Yhteensä								

Taulukko 9.8: Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot (jatkoa)

Käyttö: verot miinus tukipalkkiot

	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot yhteensä	Tuotteen käyttö: verot miinus tukipalkkiot
		Toimialat (NACE) 1 – 2 – 3 – 4 - ….
Tuotteet (CPA) 1 2 3 4	Verot miinus tukipalkkiot tarjonnasta yhteensä tuotteittain ja käytön mukaan	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot välituotekäytöstä toimialoittain

9.42 Taulukko 9.8 ”Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot” on yksinkertaistettu, koska:

a) tuotteiden käytön osalta erilaisia tuoteverotyyppejä ei eritellä eikä tukipalkkioita esitetä erikseen; tuotteiden tarjonnan osalta eritellään kolme tuoteverotyyppiä ja kaksi tukityyppiä. Yleensä on hyödyllistä esittää kaikki tärkeimmät tuotevero- tai tuotetukipalkkiotyypit erikseen ja sen jälkeen kohdentaa yhteissumma eri tuoteryhmille.

b) eri jakelukanaviin voidaan soveltaa erilaisia veroasteita ja tukipalkkioita; jakelukanavat olisi sen vuoksi myös eriteltävä silloin kun asianmukaiset ja riittävät tiedot ovat olemassa.

9.43 Tuoteverot ja -tukipalkkiot ovat maksettavaksi tulevia määriä ainoastaan, jos ne on todennettu esim. verotuksessa tai ilmoituksilla tai ne ovat tosiasiallisesti maksettuja määriä. Tarjonta- ja käyttötaulukkoja laadittaessa tuoteverot ja -tukipalkkiot arvioidaan tavallisesti tuotekohtaisesti soveltamalla virallisia vero- tai tukipalkkioasteita eri kysyntävirtoihin. Jälkikäteen erot olisi arvioitava suoritetun verotuksen tai todellisuudessa maksettujen määrien perusteella.

a) Eräät tällaiset erot osoittavat, että alkuperäinen arvio tuoteveroista tarjonta- ja käyttötaulukoissa ei vastaa EKT:n määritelmiä:

(1) siksi jos kyseessä on verovapautus, tuoteveroja koskevaa alkuperäistä arviota alennetaan;

(2) siksi jos kyseessä on piilotalouden toiminta tai tuoteveron maksamisen kiertäminen (esim. verojen maksaminen on pakollista mutta verotusta ei todenneta), tuoteveroja koskevaa arviota alennetaan;

b) Joissakin tapauksissa erot voivat myös merkitä sitä, että alkuperäinen tuoteverojen ja -tukipalkkioiden arvio on virheellinen, esim. koska jonkin tuotteen tuotos on aliarvioitu. Tällöin myös tavaroiden ja palveluiden virtoja koskevia arvioita voidaan muuttaa.

9.44 ALV voi olla vähennyskelpoinen, vähennyskelvoton tai sitä ei sovelleta:

a) Vähennyskelpoista ALV:a sovelletaan suurimpaan osaan välituotekäyttöä ja kiinteän pääoman bruttomuodostusta sekä osaan varastojen muutoksia.

b) Vähennyskelvotonta ALV:a sovelletaan usein kotitalouksien kulutusmenoihin, osaan kiinteän pääoman bruttomuodostusta, kuten uusiin omistusasuntoihin, osaan varastojen muutoksia sekä osaan välituotekäyttöä, esimerkiksi julkisyhteisöjen yksikköjen ja rahoituslaitosten välituotekäyttöön.

c) ALV:a ei yleensä sovelleta:

(1) vientiin EU:n ulkopuolisiin maihin;

(2) sellaisten tavaroiden tai palveluiden myyntiin, joihin sovelletaan ALV:n nollakantaa niiden käytöstä riippumatta; ALV:n nollakanta tarkoittaa kuitenkin sitä, että ostoista maksettu ALV voidaan periä takaisin; näiden tuottajien välituotekäyttöä ja pääoman bruttomuodostusta oikaistaan näin ollen takaisin perityn ALV:n määrällä.

(3) valmistajiin, jotka on vapautettu ALV-rekisteröinnistä (pienet yritykset, uskonnolliset järjestöt jne.); tällöin oikeutta hakea ALV:a takaisin ostoista on yleensä rajoitettu.

9.45 ALV kirjataan nettona: kaikki tarvikkeet arvotetaan perushintaan eli ilman laskutettua alv:a; välituote- ja loppukäyttö kirjataan ostajanhintaan eli ilman vähennyskelpoista ALV:a.

Muita peruskäsitteitä

9.46 Tarjonta- ja käyttötaulukoissa käytetään kahta oikaisuerää tasapainottamaan tarjonta- ja käyttötaulukoissa tehty tuonnin arvottaminen ja institutionaalisten sektoreiden tileissä tehty arvottaminen.

Jotta tarjontataulukoissa saman tuoteryhmän kotimaisen tuotannon arvottaminen olisi vertailukelpoinen, tuontitavarat arvotetaan CIF-arvoina. CIF-arvot sisältävät kotimaisten yksikköjen hoitamat kuljetus- ja vakuutuspalvelut, kuten omaan laskuun tapahtuvat kuljetukset tai erikoistuneiden kotimaisten kuljetusyritysten hoitamat kuljetukset. Jotta tuonnin ja viennin arvottaminen olisi johdonmukaista, arvoon olisi sisällytettävä palvelujen vienti.

Institutionaalisen sektorin tileissä tavaroiden tuonti arvotetaan FOB-arvoina eli yhdenmukaisesti tavaroiden viennin arvottamisen kanssa. FOB-arvottamisen tapauksessa kotimaisten yksikköjen hoitamien kuljetus- ja vakuutuspalvelujen arvo, joka sisältyy palvelujen vientiin, on kuitenkin pienempi, koska se kattaa ainoastaan viejämaan sisällä tarjotut palvelut. Seurauksena erilaisten arvottamisperiaatteiden käytöstä on näin ollen se, että nettotuonti yhteensä on sama mutta sekä tuonti yhteensä että vienti yhteensä ovat suurempia CIF-arvottamisen osalta.

Nämä kaksi arvottamisperiaatetta voidaan sovittaa yhteen tarjonta- ja käyttötaulukoissa ottamalla käyttöön oikaisuerät sekä tuontia että vientiä varten. Oikaisuerien pitäisi olla yhtä suuret kuin kotimaisten yksiköiden kuljetus- ja vakuutuspalvelujen arvo, joka sisältyy CIF-arvoon mutta ei FOB-arvoon, eli kyseessä on kuljetus ja vakuutus vientimaan rajalta tuontimaan rajalle. Sen jälkeen kun nämä oikaisuerät on sisällytetty tarjonta- ja käyttötaulukoihin, ne eivät tarvitse mitään erityiskäsittelyä panos-tuotoslaskelmissa.

9.47 Olemassa olevien tavaroiden siirto kirjataan käyttötaulukossa negatiivisena menona myyjälle ja positiivisena menona ostajalle. Kyseessä olevan tuoteryhmän osalta olemassa olevan tavaran siirto johtaa uudelleenluokitteluun käyttöpuolella. Ainoastaan taloustoimien kustannukset eivät ole uudelleenluokittelua: ne kirjataan esimerkiksi liike-elämän tai ammatillisten palvelujen käyttönä. Kuvaus- ja analyysitarpeita varten joidenkin tuoteryhmien osalta voi olla hyödyllistä osoittaa erikseen olemassa olevien tavaroiden siirtojen suhteellinen merkitys, esimerkiksi käytettyjen autojen merkitys sekä uusien että käytettyjen autojen markkinoilla tai kierrätyspaperin merkitys paperituotteiden tarjonnassa.

9.48 Tarjonta- ja käyttötaulukkojen ymmärrettävyyden kannalta on syytä muistaa eräitä EKT:ssa noudatettuja tilinpitokäytäntöjä:

a) Toimiala koostuu ryhmästä toimialayksikköjä (TAY), jotka harjoittavat samaa tai saman tyyppistä toimintaa. Tärkeä ominaisuus tarjonta- ja käyttötaulukoissa on, että niissä kirjataan sivutoiminta erikseen. Tämä merkitsee sitä, että toimialayksikköjen ei tarvitse olla homogeenisia tuotantotoiminnassaan. Toimialayksikköjen käsitettä selvitetään

tarkemmin luvussa 2. Täysin homogeenista tuotantoyksikköä käytetään symmetrisessä tuote kertaa tuote -panos-tuotostaulukossa.

b) Jos pelkästään aputoimintoja suorittava toimipaikka on tilastollisesti havainnoitavissa eli sen tuotannosta on helposti saatavilla erilliset tilit tai jos se sijaitsee maantieteellisesti eri paikassa kuin toimipaikat, joita se palvelee, se kirjataan erillisenä yksikkönä ja kohdennetaan sen päätoimintaa vastaavaan toimialaluokitukseen sekä kansantalouden tilinpidossa että aluetilinpidossa. Jos sopivia perustietoja ei ole käytettävissä, aputoiminnan tuotos voidaan estimoida laskemalla yhteen kustannukset.

Jos kumpikaan näistä kahdesta edellytyksestä ei täyty, kaikki aputoiminnan käyttämät panokset, kuten materiaalit, työvoima, kiinteän pääoman kuluminen jne., käsitellään sen päätoiminnan tai sivutoiminnan panoksina, jota aputoiminta tukee.

c) Saman laskenta-ajanjakson aikana ja samassa paikallisessa toimialayksikössä (PTAY) tuotettuja ja kulutettuja tavaroita ja palveluita ei eritellä erikseen. Niitä ei sen vuoksi kirjata osaksi kyseisen PTAY:n tuotosta tai välituotekäyttöä.

d) Vähäinen jalostus, kunnossapito, huolto tai korjaus toisen paikallisen toimialayksikön puolesta on kirjattava nettona, toisin sanoen kyseessä olevien tavaroiden arvo pois luettuna.

e) Kyseessä on tuonti ja vienti, kun tavaroiden omistus muuttuu kotimaisten ja ulkomaisten talousyksiköiden välillä. Tavaroiden fyysinen liikkuminen kansallisten rajojen yli ei itsessään merkitse näiden tavaroiden tuontia tai vientiä. Ulkomaille jalostettavaksi lähetettyjä tavaroita ei kirjata vienniksi ja tuonniksi. Sitä vastoin tavaroiden osto ulkomaisilta talousyksiköiltä ja jälleenmyynti ulkomaisille talousyksiköille niin, että tavarat eivät tule välityskauppiaan kansantalouteen, kirjataan tuonniksi ja vienniksi tuottajan ja lopullisen ostajan tileihin, ja tavaroiden nettovienti välityskaupassa ilmoitetaan välityskauppiaan kansantalouden tileissä.

f) Kestävät tavarat voidaan vuokrata tai ne voivat olla käyttöleasingin kohteena. Tällöin ne kirjataan kiinteän pääoman muodostuksena ja kiinteän pääoman varantona omistajansa toimialalla; käyttäjän toimialalla välituotekäyttö kirjataan maksetun vuokran määräisenä.

g) Henkilöt, jotka työskentelevät työvoimanvuokrausalan yritysten välityksellä, kirjataan näiden yritysten toimialan palkkaamiksi eikä sen toimialan, jolla he itse asiassa työskentelevät. Tämän seurauksena jälkimmäisellä toimialalla vuokrausyrityksille työvoiman toimittamisesta maksetut palkkiot kirjataan välituotekäytöksi eikä palkansaajakorvauksiksi. Ulkoistettua työvoimaa käsitellään tarjottuna palveluna.

h) Työllisyys ja palkansaajakorvaukset ovat laajoja käsitteitä:

(1) Työllisyys sosiaalisista syistä lasketaan myös työllisyydeksi; tämä pätee esim. vammaisten työhönsijoituksiin sekä pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työnhakijoiden työllisyysohjelmiin. Kyseiset henkilöt ovat siis työntekijöitä ja saavat palkansaajakorvausta eivätkä sosiaalisia tulonsiirtoja, vaikka heidän tuottavuutensa saattaa olla alempi kuin muiden työntekijöiden.

(2) Työllisyyteen sisältyy myös tapauksia, joissa kyseisten henkilöiden ei odoteta työskentelevän laisinkaan, esim. erotetut henkilöt, jotka saavat jonkin aikaa palkkaa aiemmalta työnantajaltaan. Tämä käytäntö ei kuitenkaan vääristä työtunteina ilmaistua työllisyyttä, koska mitään työtunteja ei tosiasiassa tehdä.

Lisätiedot

9.49 Käyttötaulukko 9.6 sisältää lisätietoja: kiinteän pääoman bruttomuodostus, kiinteä pääomakanta ja työllisyys toimialoittain. Erottelu palkansaajiin ja elinkeinonharjoittajiin tuo arvokasta lisätietoa. Tietoa kiinteän pääoman bruttomuodostuksesta ja kiinteästä pääomakannasta toimialoittain tarvitaan, jotta voidaan johtaa kiinteän pääoman kulutus toimialoittain ja kirjata vähennyskelvottoman alv:n osuus kiinteän pääoman bruttomuodostuksesta. Työllisyyden kuvaaminen toimialoittain on tärkeää laatimisen kannalta:

– Työllisyyslukuja käytetään usein tuotosten, palkansaajakorvausten, välituotekäytön ja sekatulon arvon bruttoutukseen.

– Keskeisiä tunnuslukuja, kuten tuotosta, palkansaajakorvauksia ja sekatuloa työvoimayksikköä kohden, esimerkiksi työskenneltyjä tunteja, voidaan verrata eri ajankohtina ja toimialoittain estimaattien paikkansapitävyyden tarkistamiseksi.

– On hyödyllistä varmistaa toimialakohtaisten arvojen ja toimialakohtaisten työllisyystietojen välinen johdonmukaisuus. Jos esimerkiksi työllisyystietoihin ei ole selvää yhteyttä, tasapainottamisen tulokseksi voidaan saada muutoksia toimialakohtaisissa arvoissa ilman että vastaavia muutoksia esiintyy työllisyysluvuissa.

Toimialakohtaisten työllisyystietojen lisääminen on hyödyllistä myös työllisyyden ja tuottavuuden analysointia varten.

Tietolähteet ja tasapainottaminen

9.50 Toimiala- ja tuotekohtaisen tuotoksen laatimista varten tärkeimmät tietolähteet ovat yleensä yrityksen taloudelliset katsaukset, tuotantokatsaukset ja vuosikertomukset tai suurten yritysten liikekirjanpito. Katsaukset ovat yleensä kattavia suurten yritysten osalta, kun taas pienempien yritysten osalta tehdään otoskatsaus. Joidenkin erityisten toimintojen osalta eri tietolähteet voivat olla relevantteja, esimerkiksi valvontaelimet, paikallis- ja keskushallinnon julkisyhteisöjen tilit tai sosiaaliturvarahastot.

9.51 Näitä tietoja käytetään ensimmäisen epätäydellisen tarjonta- ja käyttötaulukkosarjan valmisteluun. Ne tasapainotetaan eri vaiheissa. Kun tiedot tasapainotetaan manuaalisesti alhaisella aggregointitasolla, voidaan tehdä tärkeitä tarkistuksia, jotka kohdistuvat tietolähteiden virheisiin ja järjestelmävirheisiin, ja tehdä samalla muutoksia perustietoihin käsitteellisten eroavaisuuksien ja puuttuvien yksikköjen korjaamiseksi. Jos täsmäyttäminen tapahtuu ylemmällä aggregointitasolla, jolla käytetään automaattista tasapainotusprosessia tai erittäin tiukkaa vaiheittaista tasapainotusprosessia, useimmat näistä tarkistuksista puuttuvat, koska virheet kumoutuvat eikä niiden syitä voida jäljittää.

Analyysivälineet ja laajennukset

9.52 Analyysiä varten voidaan käyttää kolmentyyppisiä taulukoita:

– tarjonta- ja käyttötaulukot

– symmetriset panos-tuotostaulukot (toimiala kertaa toimiala)

– symmetriset panos-tuotostaulukot (tuote kertaa tuote).

Symmetriset panos-tuotostaulukot voidaan johtaa tarjonta- ja käyttötaulukoista käyvin hinnoin ja edellisen vuoden hinnoin.

9.53 Käyttötaulukko 9.6 ei näytä, mikä osuus käytetyistä tavaroista ja palveluista on tuotettu kotimaassa tai mikä osuus tuotu. Tämä tieto on välttämätön niitä analyysejä varten, joissa tavaroiden ja palveluiden tarjonnan ja käytön välisellä yhteydellä on merkitystä kansantaloudessa. Esimerkkinä tästä voidaan mainita analyysi viennin tai kulutusmenojen muutosten vaikutuksesta tuontiin, kotimaiseen tuotantoon ja niihin liittyviin muuttujiin kuten työllisyyteen. Sen vuoksi panos-tuotoskehikon kannalta olisi hyödyllistä, jos tuoduille tavaroille ja kotimaassa tuotetuille tavaroille ja palveluille olisi erilliset käyttötaulukot.

9.54 Tuontitavaroiden käyttötaulukko laaditaan käyttämällä kaikkia saatavissa olevia tietoja tuontitavaroiden käytöstä, esimerkiksi tuotteiden suurimmat tuontiyritykset voivat olla tiedossa ja tuottajilla voi olla tietoja tuonnin määrästä. Yleensä kuitenkin suorat tilastotiedot tuontitavaroiden käytöstä ovat niukkoja. Näitä tietoja on sen vuoksi tavallisesti täydennettävä olettamuksilla siitä, mihin käyttöön tuoteryhmä kohdennetaan.

9.55 Kotimaassa tuotettujen tavaroiden ja palveluiden käyttötaulukko voidaan sitten saada vähentämällä tuontituotteiden käyttötaulukko koko kansantalouden käyttötaulukosta.

9.56 Periaatteessa on neljä perusmallia, joilla tarjonta- ja käyttötaulukko voidaan muuntaa symmetriseksi panos-tuotostaulukoksi. Nämä mallit perustuvat joko teknologiaa tai kiinteitä myyntirakenteita koskeviin olettamuksiin. Useimmin käytetään tuoteteknologiaa koskevaa olettamusta: kukin tuote tuotetaan omalla erityisellä tavallaan riippumatta toimialasta, jolla se tuotetaan. Olettamusta käytetään usein tuote kertaa tuote -panos-tuotostaulukon johtamiseen. Toiseksi yleisimmässä mallissa käytetään tuotteen kiinteää myyntirakennetta koskevaa olettamusta (markkinaosuusolettamus): kullakin tuotteella on oma erityinen myyntirakenteensa riippumatta toimialasta, joka tuottaa sen; tätä käytetään usein toimiala kertaa toimiala -panos-tuotostaulukon johtamiseen. Näitä olettamuksia sekoittavat hybridimallit ovat myös mahdollisia. Joko toimialan teknologiaa tai kiinteää myyntirakennetta koskeviin olettamuksiin perustuvien mallien käytännön merkitys on vähäinen, koska niitä ei käytännössä juurikaan esiinny. Vaihtoehtoisia malleja ja muuntoprosesseja käsitellään tarjonta-, käyttö- ja panos-tuotostaulukoiden käyttöä koskevan Eurostatin oppaan (*Eurostat Manual of Supply, Use and Input-output Tables 2008*) luvussa 11.

9.57 Kuhunkin tapaukseen parhaiten soveltuvan olettamuksen valinta ei ole helppoa. Se riippuu kansallisten toimialojen rakenteesta, esimerkiksi erikoistumisasteesta, sekä samaan tuoteryhmään kuuluvien tuotteiden tuottamiseen käytetyn kotimaisen teknologian homogeenisuudesta ja – eikä suinkaan vähiten – perustietojen tarkkuustasosta.

Tuoteteknologiaolettamuksen yksinkertainen soveltaminen antaa tuloksia, joita ei voi hyväksyä, koska tuotetut panos-tuotoskertoimet ovat joskus epätodennäköisiä tai jopa mahdottomia (esimerkiksi negatiiviset kertoimet). Epätodennäköiset kertoimet voivat johtua mittausvirheistä ja sen toimialan tuoteyhdistelmän heterogeenisuudesta, jonka pääasiallinen

tuote siirretty tuote on. Ongelma voidaan välttää tekemällä lisätietoihin perustuvia korjauksia tai käyttämällä mahdollisimman suuressa määrin asioista perillä olevien arviointeja. Toinen vaihtoehto on soveltaa vaihtoehtoista tuotteen kiinteän myyntirakenteen olettamusta. Käytännössä teknologiaa koskevien yhdistelmäolettamusten käyttäminen lisätietoihin yhdistettynä on osoittautunut käytännölliseksi symmetristen panos-tuotostaulukkojen laatimisessa.

9.58 Symmetriset panos-tuotostaulukot voidaan jakaa kahteen taulukkoon:

a) matriisi, joka osoittaa tuonnin käytön; tämän taulukon muoto on sama kuin tarjonta- ja käyttötaulukkoja tukevan tuontitaulukon, paitsi että siinä käytetään symmetristä rakennetta, jossa molemmilla akseleilla on sama luokitus;

b) symmetrinen panos-tuotostaulukko kotimaista tuotosta varten.

Viimeksi mainittua taulukkoa olisi käytettävä, kun lasketaan kumulatiivisia kertoimia eli Leontiefin käänteismatriisia. Leontiefin käänteismatriisi on identiteettimatriisin I ja välituotekäyttönä käytetyn kotimaisen tuotoksen matriisista saatujen teknisten panoskertoimien matriisin välisen eron käänteismatriisi. Leontiefin käänteismatriisi voidaan johtaa myös tuonnista. Silloin olisi oletettava, että tuonti on tuotettu samalla tavoin kuin kilpailevat kotimaiset tuotteet.

9.59 Tarjonta- ja käyttötaulukkoja ja symmetrisiä panos-tuotostaulukkoja voidaan käyttää myös taloudellisen analyysin välineinä. Kullakin taulukkotyypillä on omat etunsa. Symmetriset panos-tuotostaulukot ovat helposti saatavilla suorien mutta myös epäsuorien ja kumulatiivisten vaikutusten laskemista varten. Ne voivat myös olla hyvälaatuisia, jos taulukoiden johtamiseen tarjonta- ja käyttötaulukoista on käytetty asiantuntijatietoa ja erityyppistä tilastotietoa.

9.60 Toimiala kertaa toimiala -taulukot sopivat hyvin toimialoihin liittyviin analyyseihin, esimerkiksi verouudistusta sekä finanssi- ja rahapolitiikkaa koskeviin analyyseihin ja vaikutustenarviointeihin; ne ovat myös lähempänä erilaisia tilastotietolähteitä. Tuote kertaa tuote -taulukot sopivat hyvin homogeenisiin tuotantoyksikköihin liittyviin analyyseihin, esimerkiksi tuottavuutta, kustannusrakenteen vertailua, työllisyysvaikutusta, energiapolitiikkaa ja ympäristöpolitiikkaa koskeviin analyyseihin.

9.61 Tuote kertaa tuote- ja toimiala kertaa toimiala -taulukkojen analyyttiset ominaisuudet eivät kuitenkaan eroa toisistaan merkittävästi. Näiden taulukkojen väliset erot aiheutuvat siitä, että sivutuotannon määrä on yleensä vähäinen. Käytännössä panos-tuotostaulukkojen analyyttisessä käytössä implisiittisenä olettamuksena on toimialateknologia, riippumatta siitä miten taulukot on alun perin laadittu. Käytännössä tuote kertaa tuote -taulukko on manipuloitu toimiala kertaa toimiala -taulukko, koska siihen sisältyvät edelleen kaikki tarjonta- ja käyttötaulukoiden institutionaalisen TAY:n ja yrityksen ominaisuudet.

9.62 Yleisesti tarjonta- ja käyttötaulukkoja ja symmetrisiä panos-tuotostaulukkoja voidaan käyttää monissa tietyntyyppisissä analyyseissä, esimerkiksi seuraavissa:

a) tuotanto-, kustannusrakenne- ja tuottavuusanalyysi;

b) hinta-analyysi;

c) työllisyysanalyysi;

d) pääomanmuodostuksen, kulutuksen, viennin jne. rakenteen analyysi;

e) talouskasvun hajottaminen käyttämällä kumuloituja kustannusosuuksia tuonnin kohdentamiseksi eri käyttöjen mukaan;

f) analyysi muihin maihin (maaryhmiin) suuntautuvan viennin vaikutuksesta talouskasvuun ja työllisyyteen;

g) tarvittavan energian tuonnin analyysi;

h) uuden teknologian vaikutusten analyysi;

i) analyysi veroasteiden muutosten (esim. ALV:n) tai kansallisen vähimmäispalkan käyttöönoton vaikutuksista;

j) kotimaisen tuotannon ja ympäristön välisen suhteen analyysi, esim. kohdistamalla huomio erityistuotteisiin kuten polttoaineiden, paperin ja lasin käyttöön tai saastepäästöihin.

Makromalli voi sisältää myös ainoastaan kumuloidut kustannusosuudet, jotka on laskettu panos-tuotostaulukoista. Tällä tavoin panos-tuotostaulukoista saadut tiedot suorista ja epäsuorista vaikutuksista, esimerkiksi työvoimakustannusten, yksityiskulutukseen tarkoitetun energian tuonnin tai viennin merkityksestä, sisällytetään makromalliin, ja niitä voidaan käyttää analyysejä ja ennusteita varten.

9.63 Tarjonta- ja käyttötaulukkoja ja symmetrisiä panos-tuotostaulukkoja voidaan muuttaa yksityiskohtaisempia tarkoituksia varten ottamalla käyttöön vaihtoehtoisia ja täydentäviä luokituksia. Tärkeimpiä esimerkkejä ovat seuraavat:

a) esim. tutkimus- ja kehitystoiminnan roolin analysoimiseksi kansantaloudessa voidaan ottaa käyttöön yksityiskohtaisemmat tuote- ja toimialaluokitukset, jotka perustuvat kansallisiin luokituksiin tai on laadittu erityistarkoituksia varten;

b) tuonnin ja viennin yksityiskohtaisemmat maantieteelliset jaot, esim. maittain luokiteltu EU:n sisäkauppa ja EU:n ulkokauppa luokiteltuna talousalueittain ja eräisiin tiettyihin maihin, kuten Yhdysvallat, Kiina, Intia ja Japani;

c) tuonnin luokittelu:

(1) sellaisten tuotteiden tuontiin, joita valmistetaan myös kotimaassa (”kilpaileva tuonti”);

(2) sellaisten tuotteiden tuontiin, joita ei valmisteta kotimaassa (”kilpailematon tuonti”).

Kummallakin tuonnilla voidaan olettaa olevan erilainen suhde ja merkitys kansantalouden kannalta. Kilpaileva tuonti voi olla analyysin ja talouspolitiikan kohteena, koska se voi olla kotimaisen tuotannon korvike; se voidaan sen vuoksi sisällyttää erillisenä mahdollisen loppukäytön ryhmänä käyttötaulukkoihin. Kilpailemattoman tuonnin analyyseissä keskitytään pääasiassa muutosten vaikutuksiin tuonnin hinnoissa ja kansantaloudessa, esimerkiksi tapauksissa, joissa energian hinnat kohoavat nopeasti.

d) palkansaajakorvausten luokitus eri kriteerein kuten koulutustaso, osa-aikainen/kokopäiväinen, ikä ja sukupuoli. Tätä luokitusta voitaisiin sitten soveltaa myös työllisyyttä koskeviin lisätietoihin. Tällä tavalla tarjonta- ja käyttötaulukkoja voidaan käyttää myös työmarkkina-analyyseihin;

e) palkansaajakorvausten luokittelu

(1) palkkoihin ja palkkioihin, joista: työntekijöiden sosiaaliturvamaksut

(2) työnantajan sosiaaliturvamaksut.

Tämä jako antaa mahdollisuuden analysoida sosiaaliturvamaksujen merkitystä työpanosten hintoihin ja tämän taakan siirtymistä bruttotoimintaylijäämään;

f) kulutuksen luokittelu käyttötarkoituksen mukaan; kotitalouksien osalta tämä on COICOP, kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen osalta COPNI ja julkisyhteisöjen osalta COFOG. Näiden menojen tehtäviin perustuva luokittelu mahdollistaa sen, että kunkin tehtävän vaikutusta muuhun kansantalouteen voidaan arvioida. Esimerkiksi julkisten ja yksityisten terveydenhuoltomenojen, kuljetusmenojen ja koulutusmenojen tärkeyttä voidaan siten arvioida.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel, 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 10

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS (EU) N:o../..,

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 10: Hinta- ja volyymimittarit

10.01 Kansantalouden tilinpidossa kaikki virrat ja varannot ilmaistaan rahayksikköinä. Rahayksikkö on ainoa yhteinen nimittäjä, jota voidaan käyttää tilinpitojärjestelmässä kirjattavien erittäin monimuotoisten taloustoimien arvottamiseen ja järkevien tasapainoerien johtamiseen.

Ongelmana rahayksikön käytössä mittayksikkönä on se, että se ei pysy vakaana eikä sitä ole kansainvälisesti standardoitu. Talousanalyysin keskeisenä tehtävänä on taloudellisen kasvun volyymin mittaaminen eri ajanjaksojen välillä. Tiettyjen taloudellisten aggregaattien arvon muutosta laskettaessa on siis tarpeen erottaa yksinomaan hintojen muuttumisesta aiheutuneet muutokset toisesta muutoskomponentista, volyymin muutoksesta.

Talousanalyysissä tehdään myös maantieteellisiä eli eri kansantalouksien välisiä vertailuja. Ne painottuvat tuotantoon ja tulotason kansainvälisiin volyymivertailuihin, mutta myös hintatasoa tarkastellaan. Maaparien tai -ryhmien taloudellisten aggregaattien keskinäiset arvoerot täytyy tätä varten jakaa komponentteihin, jotka kuvaavat volyymieroja ja hintaeroja.

10.02 Virtojen ja varantojen aikavertailussa on kiinnitettävä yhtä paljon huomiota sekä hinta- että volyymimuutosten tarkkaan mittaamiseen. Lyhyellä aikavälillä hintamuutosten huomioon ottaminen on yhtä tärkeää kuin tarjonnan ja kysynnän volyymin mittaaminen. Pidemmällä aikavälillä taloudellisen kasvun tutkimuksessa on otettava huomioon eri tavara- ja palvelutyyppien suhteellisten hintojen vaihtelu.

Ensisijaisena tavoitteena on, että järjestelmän keskeisten aggregaattien hinta- ja volyymimuutosten kattavien mittareiden lisäksi luodaan joukko toisistaan riippuvaisia mittareita, joiden avulla inflaatiota, talouskasvua ja suhdannevaihteluita voidaan analysoida yksityiskohtaisesti ja systemaattisesti.

10.03 Taloudellisten aggregaattien maantieteellisiin vertailuihin pätee yleissääntö, että sekä volyymi- että hintakomponenteille on luotava tarkat mittarit. Koska Laspeyresin ja Paaschen indeksien välinen ero on maantieteellisissä vertailuissa usein merkittävä, Fisherin indeksi on ainoa käyttökelpoinen malli tähän tarkoitukseen.

10.04 Kansantalouden tilinpidon etuna on, että se tarjoaa sopivan kehikon sekä volyymi- ja hintaindeksijärjestelmän luomiseen että tilastotietojen johdonmukaisuuden varmistamiseen. Tilinpidon lähestymistavan edut voi kiteyttää seuraavasti:

a) Käsitetasolla koko talousjärjestelmää kuvaavan tilikehikon käyttö edellyttää, että järjestelmään kuuluvien tuotteiden ja virtojen hinnat ja

fyysiset yksiköt määritetään yhdenmukaisesti. Tällaisessa kehikossa tietyn tuoteryhmän hinta- ja volyymikäsitteet määritellään samalla tavalla sekä resurssi- että käyttöpuolella.

b) Tilastotasolla kansantalouden tilinpidon kehikon käyttö asettaa tilinpitorajoitteita, jotka on otettava huomioon sekä käypien hintojen että volyymin osalta ja jotka yleensä aiheuttavat sen, että hinta- ja volyymitietoihin on tehtävä korjauksia niiden yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.

c) Kansantalouden tilinpidon yhtenäinen hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmä antaa tilinpidon laatijoille mahdollisuuden lisätarkistuksiin. Kun lähtökohdaksi oletetaan tasapainotetut, käypähintaiset tarjonta- ja käyttötaulukot, tällaisten tasapainotettujen volyymitaulukkojen laadinta tarkoittaa sitä, että implisiittinen hintaindeksijärjestelmä voidaan johtaa automaattisesti. Näiden johdettujen indeksien uskottavuuden tarkistaminen voi johtaa volyymitietojen ja joissain tapauksissa jopa käypähintaisten arvojen tarkistukseen ja korjaamiseen.

d) Tilinpidon lähestymistapa mahdollistaa myös hinta- ja volyymimuutosten mittaamisen tietyille tilien tasapainoerille, jotka johdetaan määritelmällisesti muista tilien komponenteista.

10.05 Tavaroiden ja palvelujen taloustoimien tasapainoon – sekä koko kansantalouden tasolla että toimialoittain – perustuvan yhtenäisen järjestelmän eduista huolimatta on myönnettävä, että sen avulla saadut hinta- ja volyymi-indeksit eivät täytä kaikkia tarpeita eivätkä ratkaise hinta- tai volyymimuutosten koko problematiikkaa. Vaikka tilinpitorajoitteet ja hinta- ja volyymi-indeksikaavan valinta ovat olennaisen tärkeitä yhtenäisen järjestelmän laadinnassa, niistä voi joskus olla haittaa. Tietoa tarvitaan myös lyhyemmiltä jaksoilta, kuten kuukausilta tai neljännesvuosilta. Tällaisissa tapauksissa muunlaiset hinta- ja volyymi-indeksit saattavat osoittautua käyttökelpoisiksi.

HINTA- JA VOLYYMI-INDEKSIEN SOVELTAMISALA KANSANTALOUDEN TILINPIDOSSA

10.06 Talouden tilinpidossa käypinä hintoina kuvattavien virtojen joukossa on eräitä, lähinnä tuotteisiin liittyviä virtoja, joissa muutos jaetaan erikseen hintojen ja volyymin muutokseen samalla tavoin kuin tehdään talouden mikrotasolla. Järjestelmässä on kuitenkin monia virtoja, joiden osalta jako ei ole läheskään näin yksiselitteinen.

Kun tilien virrat kattavat joukon tavaroiden ja palvelujen perustaloustoimia, joista kunkin arvo on yhtä suuri kuin fyysisten tuoteyksiköiden lukumäärä kerrottuna tuotteen yksikköhinnalla, hinnan ja volyymin aikavaihtelun määrittämiseen riittää tieto siitä, kuinka kyseinen virta jakautuu eri komponentteihin.

Kun virta kattaa useita jakeluun ja rahoituksen välitykseen sekä tasapainoeriin kuten arvonlisäykseen liittyviä taloustoimia, käypähintaisten arvojen jakaminen suoraan hinta- ja volyymikomponentteihin on vaikeaa tai jopa mahdotonta – tällöin on käytettävä erikoisratkaisuja.

Tiettyjen aggregaattien kuten palkansaajakorvauksien, kotitalouksien käytettävissä olevan tulon tai kansantulon osalta on tarpeen mitata myös reaalinen ostovoima. Tämä voidaan tehdä esim. deflatoimalla aggregaatit niiden tavaroiden ja palvelujen hintaindeksillä, joita tuloilla voi ostaa.

10.07 Arvioitujen tulojen todellista ostovoimaa mitattaessa tavoite ja sovellettava menetelmä eroavat niistä, joita käytetään, kun deflatoidaan tavaroita ja palveluja sekä tasapainoeriä. Tavara- ja palveluvirtoja varten voidaan luoda yhtenäinen hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmä, joka tarjoaa yhdenmukaiset puitteet talouskasvun mittaamiseen. Tulovirtojen arvottamisessa reaaliarvoon käytetään hintaindeksejä, jotka eivät ole tiukasti sidoksissa tulovirtaan. Tulojen kasvun mittaamisessa käytettävä hinta voi siis vaihdella analyysin tavoitteiden mukaan: yhtenäisessä hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmässä ei ole määritetty yhtä ainoaa hintaa.

Yhtenäinen hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmä

10.08 Käypähintaisten arvojen muutosten systemaattinen jako komponentteihin ”hintamuutokset” ja ”volyymimuutokset” on rajattu taloustoimivirtoihin, jotka kirjataan tavara- ja palvelutileille sekä niihin liittyvään tarjonta- ja käyttökehikkoon. Muutoskomponentit eritellään sekä yksittäisiä toimialoja ja tuotteita koskevien että koko kansantalouden tietojen osalta. Tasapainoeriä kuten arvonlisäystä edustavia virtoja ei voida suoraan jakaa hinta- ja volyymikomponentteihin; tämä on mahdollista ainoastaan epäsuorasti, sopivia taloustoimivirtoja käyttäen.

Tilinpitokehikon käyttö tuo kaksinkertaisen rajoitteen tietojen laskentaan:

a) tavaroiden ja palvelujen tili on pystyttävä laatimaan miltä tahansa kahden peräkkäisen vuoden jaksolta sekä kiinteisiin että käypiin hintoihin;

b) kunkin koko kansantalouden tasoa kuvaavan virran on oltava yhtä suuri kuin eri toimialojen vastaavien virtojen summa.

Kolmas rajoitus, joka ei varsinaisesti liity tilinpitokehikkoon vaan seuraa tietoisesta valinnasta, on se, että jokainen taloustoimen arvossa tapahtuva muutos on luettava joko hinnan tai volyymin tai niiden yhdistelmän muutokseksi.

Näiden kolmen vaatimuksen täyttyessä tavara- ja palvelutilien ja tuotantotilien volyymin arvottaminen merkitsee sitä, että yhtenäinen hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmä on laadittavissa.

10.09 Yhtenäisen indeksijärjestelmän laadinnassa otetaan huomioon seuraavat erät:

Tuotetaloustoimet	
Tuotos	P.1
Markkinatuotos	P.11
Tuotos omaan loppukäyttöön	P.12
Markkinaton tuotos	P.13
Välituotekäyttö	P.2
Kulutusmenot	P.3
Yksilölliset kulutusmenot	P.31
Kollektiiviset kulutusmenot	P.32
Todellinen kulutus	P.4
Todellinen yksilöllinen kulutus	P.41
Todellinen kollektiivinen kulutus	P.42
Pääoman bruttomuodostus	P.5
Kiinteän pääoman bruttomuodostus	P.51
Varastojen muutokset	P.52
Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	P.53
Tavaroiden ja palveluiden vienti	P.6
Tavaroiden vienti	P.61
Palveluiden vienti	P.62
Tavaroiden ja palveluiden tuonti	P.7
Tavaroiden tuonti	P.71
Palveluiden tuonti	P.72
Tuoteverot ja -tukipalkkiot	
Tuoteverot ilman alv:a	D.212 ja D.214
Tuotetukipalkkiot	D.31
Tuotteiden alv	D.211

Tasapainoerät	
Arvonlisäys	B.1
Bruttokansantuote	B.1*g

Muut hinta- ja volyymi-indeksit

10.10 Edellä esitettyjen hinta- ja volyymimittareiden ohella myös seuraavat aggregaatit voidaan jakaa omiin hinta- ja volyymikomponentteihinsa. Näillä mittareilla on eri tarkoituksia.

Varastojen arvon selville saamiseksi voidaan joutua laskemaan varastojen volyymi kunkin ajanjakson alussa ja lopussa. Valmistettujen kiinteiden varojen varannon volyymi on laskettava pääoma/tuotos-suhteiden arvioimiseksi ja arviointiperusteiden saamiseksi kiinteähintaiselle kiinteän pääoman kulumiselle. Palkansaajakorvausten volyymi voidaan laskea tuottavuuden mittaamiseksi ja joissakin tapauksissa, kun tuotokset on arvioitu panosten volyymitietojen perusteella. Kustannusten volyymia laskettaessa on arvioitava myös kiinteän pääoman kulumisen, muiden tuotantoverojen ja muiden tuotantotukipalkkioiden volyymi.

10.11 Palkansaajakorvaukset ovat osa tuloa. Ostovoiman mittaamiseksi ne voidaan arvottaa reaaliarvoon eli deflatoida palkansaajien ostamien tuotteiden hintoja

vastaavalla indeksillä. Myös muiden tulon osien, kuten kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen ja kansantulon reaaliarvo voidaan mitata samalla yleisellä tavalla.

HINTA- JA VOLYYMI-INDEKSIEN MITTAUKSEN PÄÄPERIAATTEET

Markkinatuotteiden hintojen ja volyymien määritelmä

10.12 Volyymi- ja hintaindeksit voidaan johtaa ainoastaan muuttujille, joilla on hinta- ja määräkomponentit. Hinnan ja määrän käsitteet liittyvät läheisesti homogeenisten tuotteiden käsitteeseen; homogeeniset tuotteet ovat tuotteita, joille on mahdollista määritellä yksiköt, joita kaikkia pidetään toisiaan vastaavina ja jotka näin ollen voidaan vaihtaa samaa rahallista arvoa vastaan. Homogeenisen tuotteen hinta on siis määriteltävissä siksi rahamääräksi, jota vastaan kukin tuoteyksikkö voidaan vaihtaa.

Kullekin homogeenisen tuotteen virralle eli tuotokselle voidaan siis määritellä hinta (p), yksikköjen lukumäärää vastaava määrä (q) ja arvo (v), joka saadaan seuraavasta yhtälöstä:

$v = p \times q$

Laatu, hinta ja homogeeniset tuotteet

10.13 Toinen tapa määritellä homogeeninen tuote on todeta, että se koostuu samanlaatuisista yksiköistä.

Homogeenisilla tuotteilla on tärkeä rooli kansantalouden tilinpidossa. Tuotos nimittäin arvotetaan perushintaan, joka määräytyy markkinoilla tuotantohetkellä eli yleensä ennen myyntiä. Tuotetut yksiköt on siksi arvotettava hintoihin, joilla vastaavia yksikköjä myydään kyseisten yksikköjen tuotantohetkellä, eikä hintoihin, joilla kyseiset yksiköt tosiasiassa tullaan myymään. Tämä on mahdollista tehdä täsmällisesti ainoastaan homogeenisten tuotteiden osalta.

10.14 Käytännössä kuitenkin kaksi tuoteyksikköä, joiden fyysiset ominaisuudet ovat täysin samat, saatetaan myydä eri hintaan kahdentyyppisistä syistä:

a) Voidaan katsoa, että kaksi yksikköä, joiden fyysiset ominaisuudet ovat täysin samat, eivät ole vastaavia, jos ne myydään eri paikoissa, eri aikoina tai eri ehdoin. Tällöin näitä yksikköjä on pidettävä eri homogeenisiin tuotteisiin kuuluvina.

b) Kaksi yksikköä, joiden fyysiset ominaisuudet ovat täysin samat, voidaan myydä eri hintaan joko tiedon puutteen, ostorajoitusten tai rinnakkaismarkkinoiden olemassaolon vuoksi. Tällöin näitä yksikköjä on pidettävä samaan homogeeniseen tuotteeseen kuuluvina.

Homogeeninen tuote voidaan siis määritellä tuotteeksi, jonka kaikki yksiköt myytäisiin samaan hintaan täydellisen kilpailun tilanteessa. Täydellisen

kilpailun puuttuessa homogeenisen tuotteen hinnan määrittää sen yksikköjen keskimääräinen hinta. Siksi kansantalouden tilinpidossa kullakin homogeenisella tuotteella on yksi ainoa hinta, jolloin tuotteiden arvottamista koskevia yleissääntöjä voidaan soveltaa.

10.15 Tiedon puute tarkoittaa, että ostajat eivät aina ole täysin tietoisia vallitsevista hintaeroista ja saattavat näin tietämättään ostaa kalliimmalla hinnalla. Näin, tai juuri päinvastoin, voi käydä myös tilanteissa, joissa yksittäiset ostajat ja myyjät neuvottelevat tai tinkivät hinnasta. Toisaalta kuitenkin torilta tai basaarista, joissa yleensä tingitään, ostetun tuotteen keskihinnan ja erityyppisessä vähittäismyymälässä kuten tavaratalossa myynnissä olevan saman tuotteen hinnan välistä eroa tulisi yleensä pitää laatuerona, joka johtuu erilaisista myyntiehdoista.

10.16 Hintasyrjinnästä on kysymys silloin, kun myyjät saattavat periä eri ostajaryhmiltä eri hintoja täysin samoissa olosuhteissa myydyistä samoista tuotteista ja palveluista. Tällöin tiettyyn ryhmään kuuluvan ostajan valinnanvapautta on rajoitettu tai sitä ei ole ollenkaan. Näihin tapauksiin sovellettavan periaatteen mukaan muutokset hinnassa tulkitaan hintasyrjinnäksi, mikäli täysin samoissa olosuhteissa myydyistä keskenään täysin samanlaisista yksiköistä eli samasta homogeenisesta tuotteesta veloitetaan selvästi rajattavissa olevilla markkinoilla eri hinta. Hintasyrjinnästä johtuvat hintaerot eivät aiheuta eroja volyymissä.

Jos tavaroita on mahdollista kaupata uudelleen samojen markkinoiden sisällä, tämän tyyppisten tuotteiden hintasyrjintää voidaan pitää useimmiten merkityksettömänä. Tavaroiden hinnoissa mahdollisesti havaitut erot voidaan yleensä tulkita tiedon puutteesta tai rinnakkaismarkkinoista johtuviksi.

Kuljetusalalla ym. palvelutoimialoilla on yleistä, että palvelujen tuottajat perivät pienempiä maksuja tietyiltä alempiin tuloluokkiin kuuluvilta käyttäjäryhmiltä, kuten eläkeläisiltä ja opiskelijoilta. Mikäli näihin ryhmiin kuuluvat henkilöt voivat matkustaa minä tahansa haluamanaan ajankohtana, tätä on pidettävä hintasyrjintänä. Mikäli halvemman maksun ehtona on kuitenkin matkustaminen tiettyinä aikoina, yleensä ruuhka-aikojen ulkopuolella, heille tarjotaan alempilaatuista palvelua, koska ehtojen alaista kuljetusta ja kuljetusta ilman ehtoja voidaan pitää erilaisina homogeenisina tuotteina.

10.17 Rinnakkaismarkkinoiden olemassaolo voi johtua useista syistä. Ostajat eivät aina pysty ostamaan haluamaansa määrää halvempaan hintaan, koska halpaa tavaraa ei ehkä ole tarpeeksi saatavana ja tavaralla saattaa olla korkeampia hintoja veloittavat, toissijaiset rinnakkaismarkkinat. Rinnakkaismarkkinoita voi olla myös siitä syystä, että myyjät pystyvät välttämään tietyt verot ja myymään näin halvemmalla.

10.18 Näin ollen jos homogeenisen tuotteen kaikille yksiköille yhteiset ominaisuudet määrittävät sen laadun, laatuerot tulevat esille seuraavista tekijöistä:

a) fyysiset ominaisuudet;

b) eri paikkoihin tapahtuvat toimitukset;

c) eri kellon- tai vuodenaikoihin tapahtuvat toimitukset;

d) erot myyntiehdoissa taikka olosuhteissa tai ympäristössä, joissa tavarat tai palvelut toimitetaan.

Kiinteät hinnat ja volyymi

10.19 Volyymin käsitteen ottaminen mukaan kansantalouden tilinpitoon perustuu haluun poistaa hintavaihtelun vaikutus rahayksikköinä ilmaistusta arvomallista, ja näin ollen se näkyy siinä, että määrän käsitteen käyttö on laajennettu koskemaan tuoteryhmiä. Tietyn homogeenisen tuotteen arvon muutos ajankohdasta toiseen voidaan yhtälön 'v = p x q' avulla jakaa hinnan muutokseen ja määrän muutokseen. Käytännössä homogeenisia tuotteita on kuitenkin liikaa, jotta niitä voitaisiin käsitellä yksitellen, joten kansantalouden tilinpidon laatijoiden on työskenneltävä aggregoidummalla tasolla. Aggregoidulla tasolla yhtälö 'v = p x q' ei kuitenkaan enää olekaan käyttökelpoinen, sillä vaikka arvot onkin mahdollista aggregoida, ei ole mielekästä aggregoida määriä hintojen johtamiseksi.

10.20 On kuitenkin olemassa yksinkertainen tapa jakaa homogeenisten tuotteiden joukon arvon muutos kahden ajanjakson välillä, joista toinen on perusjakso ja toinen tarkastelujakso. Hinnanmuutoksen vaikutus voidaan kompensoida laskemalla, mikä tuotejoukon arvo olisi ilman hinnanmuutosta ollut, eli soveltamalla perusjakson hintoja tarkastelujakson määriin. Tämä kiinteähintainen arvo määrittää volyymin käsitteen.

Tuotejoukon arvo tarkastelujaksolla voidaan näin ollen ilmaista kaavalla:

$$v^1 = \sum_i p_i^1 \times q_i^1$$

Eksponentti 1 viittaa tarkastelujaksoon ja indeksi i tiettyyn homogeeniseen tuotteeseen. Tuotejoukon volyymi tarkastelujaksolla suhteessa perusjaksoon määritetään seuraavan kaavan avulla:

$$Volume = \sum_i p_i^0 \times q_i^1$$

Eksponentti 0 viittaa perusjaksoon. Vertaamalla toisiinsa tuotejoukon volyymiä tarkastelujaksolla ja tuotteiden kokonaisarvoa perusjaksolla on mahdollista mitata muutos, johon mikään hinnanmuutos ei vaikuta. Volyymi-indeksi voidaan näin ollen laskea kaavasta:

$$IVol^1 = \frac{\sum_i p_i^0 \times q_i^1}{\sum_i p_i^0 \times q_i^0}$$

Näin määritetty volyymi-indeksi on Laspeyresin määräindeksi, jossa kukin perusindeksi painotetaan perustuotteen osuudella perusjakson kokonaisarvosta.

Kun volyymin käsite on määritetty, yhtälön ’v = p x q’ avulla voidaan vastaavasti määrittää hintaindeksi – ei hintaa. Hintaindeksi määritetään siis tarkastelujakson arvon ja volyymin välisenä suhteena eli kaavalla:

$$IP^1 = \frac{\sum_i p_i^1 \times q_i^1}{\sum_i p_i^0 \times q_i^1}$$

Tämä on Paaschen hintaindeksi, jossa kukin perushintaindeksi painotetaan perustuotteen osuudella tarkastelujakson kokonaisarvosta.

Tällä tavoin määritetyt volyymi- ja hintaindeksit todistavat yhtälön:

arvoindeksi = hintaindeksi × volyymi-indeksi

Tämä yhtälö on yleisempi versio yhtälöstä v = p x q, ja siinä tietyn tuotejoukon arvossa tapahtunut muutos voidaan jakaa volyymin muutokseen ja hinnan muutokseen.

Laskettaessa volyymiä määrät painotetaan perusjakson hinnoilla, joten tulos riippuu hintarakenteesta. Hintarakenteen muutokset ovat todennäköisesti vähäisempiä lyhyillä ajanjaksoilla kuin pitkillä. Siksi volyymi lasketaan ainoastaan kahdelta peräkkäiseltä vuodelta, eli volyymi lasketaan edellisen vuoden hintoihin.

Pidemmän ajanjakson vertailuja varten Laspeyresin volyymi-indeksit ja Paaschen hintaindeksit lasketaan ensin suhteessa edelliseen vuoteen ja sen jälkeen määritetään ketjuindeksit.

10.21 Paaschen hintaindeksien ja Laspeyresin volyymi-indeksien käyttämisen suurimmat edut ovat tulkinnan ja laskelmien helppous sekä summautuvuus tarjonnan ja käytön tasapainottamisessa.

10.22 Ketjutetuissa indekseissä on se huono puoli, että ne johtavat summautumattomiin volyymeihin, joten niitä ei voida käyttää tarjonta- ja käyttötaulukoihin perustuvissa tuotteiden tasapainottamismenettelyissä.

10.23 Summautumattomat, ketjuindeksein lasketut volyymitiedot on julkaistava korjaamattomina. Menettely on läpinäkyvä ja näyttää ongelman laajuuden käyttäjille. Tämä ei sulje pois mahdollisuutta, että tilastojen laadinnassa saatetaan tietyissä olosuhteissa päätyä poistamaan poikkeavia tietoja, jotta aineisto saadaan kokonaisuuden kannalta yhtenäisemmäksi. Mikäli perusvuoden arvoja ekstrapoloidaan volyymin ketjuindekseillä, tilastojen käyttäjille on selitettävä, miksi taulukoiden tiedot eivät ole summautuvia.

10.24 Koska talouden kaikille homogeenisille tuotteille on mahdotonta mitata hintoja ja määriä, volyymi- tai hintaindeksit lasketaan käytännössä käyttämällä otosta edustavista homogeenisista tuotteista; tässä on taustalla ajatus, että näytteeseen kuulumattomien tuotteiden volyymit tai hinnat muuttuvat samalla tavalla kuin otos keskimäärin. Tätä varten tarvitaan mahdollisimman yksityiskohtainen tuoteluokitus, jotta kukin valittu tuote olisi mahdollisimman homogeeninen riippumatta siitä, kuinka yksityiskohtaisesti tulokset esitetään.

10.25 Arvo-, hinta- ja volyymi-indeksit yhdistävässä yhtälössä on laskettava vain kaksi indeksiä. Arvoindeksi saadaan tavallisesti suoraan yksinkertaisesti vertaamalla tarkastelu- ja perusjaksojen kokonaisarvoja. Sitten vain valitaan lasketaanko hinta- vai volyymi-indeksi. Useimmissa tapauksissa menetelmän taustalla oleva oletus vastaavasta muutoksesta toteutuu paremmin hintojen kuin volyymien osalta, koska eri tuotteiden hintoihin vaikuttavat usein merkittävästi tietyt yhteiset tekijät kuten raaka-aine- ja palkkakustannukset. Tällöin hintaindeksi on laskettava käyttämällä otosta, jossa tuotteiden laatu pysyy samana ajan mittaan, ja tuotteiden laatu sisältää sekä tuotteen fyysiset ominaisuudet että myyntiehdot, kuten edellä on selitetty. Näin kaikki kokonaisarvon vaihtelut, jotka aiheutuvat rakenteellisista muutoksista eri tuotteiden joukossa, näkyvät volyymin eivätkä hinnan vaihteluina. Joissakin tapauksissa on kuitenkin helpompi laskea volyymi-indeksi ja johtaa hintaindeksi sen avulla. Joskus voi jopa olla parempi laskea arvoindeksi hintaindeksin ja volyymi-indeksin perusteella.

Uudet tuotteet

10.26 Edellä esitetyssä hinta- ja volyymi-indeksien laskentamenetelmässä oletetaan, että tuotteet ovat olemassa kumpanakin peräkkäisenä vuonna. Todellisuudessa kuitenkin monia tuotteita ilmestyy ja katoaa vuodesta toiseen, mikä on otettava huomioon hinta- ja volyymi-indekseissä. Mikäli volyymi määritetään käyttämällä edellisen vuoden hintoja, erityisiä vaikeuksia ei ilmene niiden tuotteiden tapauksessa, jotka olivat olemassa edellisenä vuonna mutta eivät enää tarkasteluvuonna, sillä ne vain liitetään tarkasteluvuoden määrään, joka on nolla. Ongelma on monimutkaisempi uusien tuotteiden tapauksessa, sillä edellisen vuoden osalta ei ole mahdollista mitata sellaisen tuotteen hintaa, jota ei ole olemassa.

Edellisen vuoden hinnan arvioimiseksi tällaisessa tapauksessa on kaksi menetelmätyyppiä: ensimmäisessä menetelmässä oletetaan, että uuden tuotteen hinta muuttuu samankaltaisten tuotteiden hinnan tavoin, ja toisessa menetelmässä pyritään laskemaan suoraan, mikä uuden tuotteen hinta olisi ollut, jos tuote olisi ollut olemassa perusjaksolla. Ensimmäisessä menetelmässä käytetään yksinkertaisesti kumpanakin peräkkäisenä vuonna olemassa olleista homogeenisista tuotteista otetun otoksen perusteella laskettua hintaindeksiä; käytännössä juuri tätä menetelmää sovelletaankin useimpien uusien tuotteiden osalta, sillä uusia tuotteita on yleensä liian paljon, jotta ne voitaisiin täsmällisesti määrittää, varsinkaan silloin, kun homogeenisen tuotteen määritelmää sovelletaan tiukasti. Toisessa lähestymistavassa yleisimmin käytetyt menetelmät ovat hedoninen

menetelmä, jossa tuotteen hinta määritetään sen tärkeimpien ominaisuuksien perusteella, ja panosmenetelmä, jossa tuotteen hinta lasketaan sen kustannuksen avulla.

Uudet tuotteet ovat erityisen tärkeitä tietyillä aloilla. Monia pääomatavaroita tuotetaan vain yhden kerran, ja ne esiintyvät näin ollen uusina tuotteina. Sama koskee useita palveluja, joita ei koskaan suoriteta täysin samalla tavalla, esim. tutkimus- ja kehittämispalvelut.

10.27 Palveluihin kohdistuville taloustoimille on usein hankalampaa täsmentää ominaisuuksia, jotka määrittelisivät fyysisen yksikön, ja määrittelyperusteista saatetaan olla eri mieltä. Tämä voi koskea tärkeitä toimialoja kuten rahoituspalveluja, tukku- ja vähittäiskauppaa, yrityspalveluja, opetusta, tutkimus- ja kehittämistoimintaa, terveydenhuoltoa ja virkistystoimintaa. Fyysisten yksikköjen valinta näille toiminnoille esitetään hintojen ja volyymien mittaamista kansantalouden tilinpidossa koskevassa käsikirjassa (Handbook on price and volume measures in national accounts).

Markkinattomia palveluja koskevat periaatteet

10.28 Markkinattomien palvelujen tuotoksen mittaaminen aiheuttaa erityisiä ongelmia kaiken tavaroiden ja palvelujen tarjonnan ja käytön kattavan yhtenäisen hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmän perustamiselle. Nämä palvelut poikkeavat markkinapalveluista siinä, että niitä ei myydä markkinahintaan ja niiden käypähintainen arvo lasketaan palvelun tuottamisesta aiheutuneiden kustannusten summana. Näitä kustannuksia ovat välituotekäyttö, palkansaajakorvaukset, muut tuotantoverot miinus tukipalkkiot ja kiinteän pääoman kuluminen.

10.29 Yksikkömarkkinahinnan puuttuessa markkinattoman palvelun yksikkökustannuksen voidaan katsoa vastaavan hintaa. Markkinatuotteen hinta vastaa itse asiassa menoa, joka ostajalle koituu tuotteen hankkimisesta omistukseensa, kun taas markkinattoman palvelun yksikkökustannus vastaa menoa, joka yhteiskunnalle koituu palvelun käyttämisestä. Jos on mahdollista määritellä määräyksikköjä markkinattomille palveluille, on siis myös mahdollista soveltaa edellä esitettyjä volyymi- ja hintaindeksien laskemisen yleisperiaatteita.

Tavallisesti on mahdollista määritellä määräyksiköt koulutuksen ja terveyspalvelujen kaltaisille yksilöllisen kulutuksen kohteena oleville markkinattomille palveluille, mikä tarkoittaa, että yleisperiaatteita on sovellettava rutiininomaisesti tällaisin palveluihin.

Menetelmää, jossa volyymi lasketaan soveltamalla edellisen vuoden yksikkökustannuksia tarkasteluvuoden määriin, kutsutaan tuotosmenetelmäksi.

10.30 On kuitenkin vaikea määritellä määräyksiköt markkinattomille kollektiivipalveluille, esim. keskushallintoon, oikeuslaitokseen ja maanpuolustukseen liittyville palveluille. Tällöin onkin käytettävä muita

menetelmiä, jotka vastaavat yleistä menetelmää. Sen mukaan volyymi määritellään kiinteiden hintojen perusteella eli menona, joka ostajille olisi koitunut elleivät hinnat olisi muuttuneet. Viimeksi mainittua määritelmää voidaan käyttää silloin, kun ei ole mahdollista määritellä määräyksikköä, edellyttäen, että sitä sovelletaan tuoteyksikön sijasta kokonaiskustannuksiin. Koska markkinattoman palvelun arvo määräytyy aiheutuvien kustannusten perusteella, volyymi on näin ollen mahdollista laskea perusjakson hintoina ilmaistuna kustannusten arvona eli välituotekäytön, palkansaajakorvausten, tuotantotukipalkkioilla vähennettyjen muiden tuotantoverojen ja kiinteän pääoman kulumisen arvona, joka on ilmaistu perusjakson hintoina. Tätä menetelmää kutsutaan panosmenetelmäksi. Palkansaajakorvauksia, kiinteän pääoman kulumista, tuotantoveroja ja -tukipalkkioita käsitellään seuraavissa kohdissa.

Edes parhaassa, yksilöllisen kulutuksen kohteena olevien markkinattomien palvelujen tapauksessa, kuten koulutuksessa ja terveydenhuollossa, ei ole aina helppo erottaa homogeenisia tuotteita. Näiden palvelujen ominaisuudet määritellään harvoin riittävän täsmällisesti, jotta olisi mahdollista varmuudella määrittää, voidaanko kahta eri palvelua pitää toisiaan vastaavina, eli pitääkö niiden katsoa vastaavan yhtä samaa homogeenista tuotetta vai kahta erillistä tuotetta vastaaviksi. Kansantalouden tilinpidon laatijat käyttävät kahta vastaavuuskriteeriä:

a) Yksikkökustannuskriteeri: kahta markkinattomien palvelujen yksikköä pidetään vastaavina, jos niiden yksikkökustannus on sama. Tämä kriteeri perustuu ajatukseen, että ne, jotka hyötyvät julkisista palveluista myös kollektiivisesti päättävät niistä ja maksavat ne. Esimerkiksi kansalaiset päättävät julkisista palveluista edustajiensa kautta ja maksavat niistä veroin. Näissä olosuhteissa kansalaisten ei voida odottaa maksavan erilaisia hintoja vastaavina pitämistään palveluyksiköistä. Tämän kriteerin mukaan siis kahden palveluyksikön, joilla on eri kustannus, on katsottava vastaavan eri tuotteita, ja markkinattomalle homogeeniselle tuotteelle on ominaista, että sen yksikkökustannus on sama.

b) Tuloskriteeri: kahta markkinattomien palvelujen yksikköä pidetään vastaavina, jos ne antavat saman tuloksen. Taustalla on ajatus, että kansalaisten vastaavina pitämät kaksi palveluyksikköä voidaan silti tuottaa erilaisin kustannuksin, koska kansalaiset eivät selvitä näiden palvelujen koko tuotantoprosessia. Yksikkökustannuskriteerillä ei ole tällöin enää merkitystä, ja se on korvattava kriteerillä, joka kuvaa markkinattomien palvelujen hyödyllisyyttä yhteiskunnalle.

Koska tuloskriteeri on useimmiten tarkoituksenmukaisempi, siihen perustuvien menetelmien kehittämiseksi on tehty paljon työtä ja tutkimustyö niiden parantamiseksi jatkuu. Käytännössä nämä menetelmät johtavat usein siihen, että volyymin laskennassa otetaan käyttöön määriin sovellettavia korjauskertoimia; niitä kutsutaan eksplisiittisiksi laadunmuutosmenetelmiksi.

Vaikeinta näiden menetelmien soveltamisessa on tuloksen määrittely ja mittaaminen. Tuloksen mittaaminen nimittäin edellyttää määriteltyjä tavoitteita, mikä ei ole markkinattomien palvelujen alalla kovinkaan yksinkertaista. Mikä on esimerkiksi yleisten terveyspalvelujen tavoite: kansanterveyden tason nostaminen vai eliniän pidentäminen? Varmasti kumpikin, mutta on vaikea suhteuttaa erilaisia tavoitteita, jotka eivät vastaa toisiaan. Esimerkiksi kumpi on parempi hoito: se, joka antaa yhden lisävuoden elää terveenä, vai se, joka antaa kaksi lisävuotta elää sairastaen? Myös tulosten arvioinnissa on usein vaikea päästä yhteisymmärrykseen: esimerkiksi kysymys siitä, nouseeko vai laskeeko oppilaiden koulutustaso, on monissa maissa kiistanalainen.

Laatukorjatut (tulokseen perustuvat) tuotosmenetelmät jätetään käsitteellisten vaikeuksien ja menetelmiä koskevien erimielisyyksien takia Euroopan unionissa pois peruskehikosta, jotta tulosten vertailukelpoisuus säilyisi. Näitä menetelmiä käytetään ainoastaan valinnaisesti lisätaulukoissa, ja tutkimuksia jatketaan. Markkinattomien terveys- ja koulutuspalvelujen alalla volyymimääräiset tuotanto- ja kulutusarviot on siis laskettava suorien eli laatukorjaamattomien tuotosmittareiden pohjalta painottamalla tuotetut määrät näiden palvelujen edellisen vuoden yksikkökustannuksilla ja tekemättä mitään korjauksia laadun ottamiseksi huomioon. Näitä menetelmiä on sovellettava riittävän yksityiskohtaisella tasolla; vähimmäistaso määritellään hintojen ja volyymien mittaamista kansantalouden tilinpidossa koskevassa Eurostatin käsikirjassa.

Vaikka panosperusteisten menetelmien käyttöä on yleensä vältettävä, terveydenhuollon alalla voidaan soveltaa panosmenetelmää silloin, kun palveluja on niin monenlaisia, että homogeenisia tuotteita on käytännössä mahdotonta määritellä. Kansantalouden tilinpidon arvioihin on myös liitettävä selittävät huomautukset, joissa käyttäjän huomio kiinnitetään mittausmenetelmiin.

Arvonlisäystä ja BKT:a koskevat periaatteet

10.31 Tuotantotilin arvonlisäys on ainoa yhtenäiseen hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmään kuuluva tasapainoerä. Tämän erän erikoisluonnetta on kuitenkin syytä korostaa, samoin kuin siihen liittyvien volyymi- ja hintaindeksien merkitystä.

Erilaisista tavara- ja palveluvirroista poiketen arvonlisäys ei edusta mitään yksittäistä taloustoimiluokkaa. Siksi sitä ei voida suoraan jakaa hintakomponenttiin ja volyymikomponenttiin.

10.32 Määritelmä:

Arvonlisäyksen volyymi määritellään tuotoksen volyymin ja välituotekäytön volyymin erotukseksi.

$$VA = \sum P(0)\, Q(1) - \sum p(0)\, q(1)$$

missä P ja Q ovat tuotoksen laskennassa käytettyjä hintoja ja määriä ja p ja q välituotekäytön laskennassa käytettyjä hintoja ja määriä. Arvonlisäyksen volyymin teoreettisesti oikea laskentamenetelmä on kaksoisdeflatointi: deflatoidaan erikseen tuotantotilillä esiintyvät kaksi virtaa (tuotos ja välituotekäyttö) ja lasketaan näiden uudelleen arvotettujen virtojen erotus.

10.33 Tilastotietojen ollessa puutteellisia tai epäluotettavia voidaan joissain tapauksissa joutua käyttämään pelkästään yhtä indikaattoria. Mikäli käyvin hinnoin ilmaistusta arvonlisäyksestä on hyvät tiedot, se voidaan kaksoisdeflatoinnin sijasta deflatoida suoraan tuotoksen hintaindeksillä. Tähän menetelmään sisältyy olettamus, että hinnat muuttuvat välituotekäytössä samassa suhteessa kuin tuotoksessa. Toinen mahdollinen tapa on ekstrapoloida perusvuoden arvonlisäys tuotoksen volyymi-indeksillä. Tämä volyymi-indeksi voidaan laskea joko määriä koskevista tiedoista suoraan tai deflatoimalla tuotoksen käypä arvo sopivalla hintaindeksillä. Tässä menetelmässä oletetaan, että volyymi muuttuu tuotoksessa samassa suhteessa kuin välituotekäytössä.

Eräiden markkinapalveluja ja markkinattomia palveluja tuottavien toimialojen kuten rahoituksen, yrityspalvelujen tai maanpuolustuksen tuotoksen arvioimiseksi ei aina ole saatavana riittävän tarkkoja hinta- ja volyymimuutosestimaatteja. Arvonlisäyksen volyymissä tapahtuneet muutokset voidaan näissä tapauksissa arvioida kiinteän palkkatason mukaisissa palkansaajakorvauksissa ja kiinteähintaisessa kiinteän pääoman kulumisessa tapahtuneiden muutosten avulla. Tilastojen laadinnassa voidaan joutua käyttämään tällaisia korvaavia keinoja silloinkin, kun työn tuottavuuden ei ole syytä olettaa pysyvän muuttumattomana lyhyellä tai pitkällä aikavälillä.

10.34 Arvonlisäyksen volyymi- ja hintaindeksit ovat siis luonteeltaan erilaisia kuin tavaroiden ja palvelujen virtojen vastaavat indeksit.

Sama koskee aggregoitujen tasapainoerien kuten bruttokansantuotteen volyymi- ja hintaindeksejä. BKT on yhtä kuin kaikkien arvonlisäysten summa, eli yhtä kuin tasapainoerien summa, johon on lisätty tuoteverot ja josta on vähennetty tuotetukipalkkiot, ja toisesta näkökulmasta tarkasteltuna sen voidaan katsoa edustavan loppukäytön ja tuonnin välistä tasapainoerää.

PERIAATTEIDEN SOVELTAMISEN ERITYISONGELMIA

10.35 Vaikka yhtenäinen hinta- ja volyymi-indeksijärjestelmä rajoittuukin olennaisilta osiltaan tavaroiden ja palvelujen taloustoimiin, se ei sulje pois mahdollisuutta laskea hinta- ja volyymimuutoksia tietyille muille taloustoimille.

Tuotteiden ja tuonnin verot ja tukipalkkiot

10.36. Edellä mainittu mahdollisuus on olemassa erityisesti sellaisten verojen ja tukipalkkioiden osalta, jotka liittyvät suoraan tiettyjen taloustoimien kohteena olevien tavaroiden ja palvelujen arvoon tai määrään. Tarjonta- ja

käyttötaulukoissa näiden arvot näytetään erikseen. Jäljempänä kuvattuja sääntöjä soveltamalla saadaan hinta- ja määrämittarit tuote- ja palvelutileille kirjatuille vero- ja tukipalkkioluokille, joita ovat

a) tuoteverot ilman alv:a (D.212 ja D.214),

b) tuotetukipalkkiot (D.31),

c) tuotteiden alv (D.211).

10.37. Yksinkertaisin verolaji on sellainen, jota kannetaan tietty kiinteä summa taloustoimen kohteena olevan tuotteen määräyksikköä kohden. Tällaisesta verosta kertyvän verotulon arvo riippuu

a) taloustoimen kohteena olleiden tuotteiden määrästä;

b) yksikköä kohti kannetun veron määrästä eli veron hinnasta.

Arvon muutoksen jako muutoskomponentteihin ei tuota käytännössä ongelmia. Volyymin vaihtelu määräytyy verotettujen tuotteiden määrässä tapahtuneen muutoksen mukaan; hinnan vaihtelu vastaa yksikköä kohti kannetun veron määrässä tapahtunutta muutosta eli veron hinnan muutosta.

10.38. Edellistä yleisempi verolaji on sellainen, joka edustaa tiettyä prosenttiosuutta taloustoimen arvosta. Tällaisesta verosta kertyvän verotulon arvo riippuu

a) taloustoimen kohteena olleiden tuotteiden määrästä;

b) taloustoimen kohteena olleiden tuotteiden hinnasta;

c) veroasteesta (prosenttiosuus).

Veron hinta saadaan soveltamalla veroastetta tuotteen hintaan. Tämän tyyppisestä verosta kertyvän verotulon arvon muutos voidaan myös jakaa volyymin muutokseen, joka määräytyy verotettujen tuotteiden määrässä tapahtuneiden muutosten mukaan, ja veron hinnan muutosta vastaavaan hinnan muutokseen (b x c).

10.39. Tuoteverojen, ilman alv:a, (D.212 ja D.214) volyymi mitataan soveltamalla perusvuoden veron hintaa valmistettujen tai maahantuotujen tuotteiden määriin tai soveltamalla perusvuoden veroastetta tuotoksen tai tuonnin arvoon, joka on uudelleenarvotettu perusvuoden hintoihin. Veron määrää laskettaessa on otettava huomioon se seikka, että eri käytöillä on erilaisia veron hintoja. Tämä otetaan huomioon tarjonta- ja käyttötaulukoissa.

10.40. Tuotetukipalkkioiden (D.31) volyymi mitataan samoin soveltamalla perusvuoden tukipalkkiohintoja valmistettujen tai maahantuotujen tuotteiden määriin tai soveltamalla perusvuoden tukipalkkioastetta tuotoksen tai tuonnin arvoon, joka on uudelleenarvotettu perusvuoden hintoihin ottaen huomioon eri käyttömuotojen erilaiset tukipalkkioiden hinnat.

10.41. Tuotteiden alv (D.211) lasketaan sekä koko kansantalouden että yksittäisten toimialojen ja muiden käyttömuotojen osalta nettona, ja vero viittaa ainoastaan vähennyskelvottomaan alv:oon. Tämä määritellään tuotteista suoritettavan alv:n ja sen alv-osuuden erotukseksi, jonka näiden tuotteiden käyttäjät saavat vähentää verotuksessa. Tuotteiden alv voidaan vaihtoehtoisesti määritellä myös kaikkien niiden vähennyskelvottomien määrien summaksi, joka käyttäjien on maksettava.

Kiinteinä hintoina ilmaistu vähennyskelvoton alv voidaan laskea soveltamalla perusvuonna voimassa olleita alv-asteita perusvuoden hinnoissa esitettyihin virtoihin. Jokainen kuluvan vuoden alv-asteessa tapahtuva muutos heijastuu näin ollen vähennyskelvottoman alv:n hintaindeksiin eikä volyymi-indeksiin.

Vähennettävän ja siten myös vähennyskelvottoman alv:n osuus tuotteesta maksettavasta alv:sta voi vaihdella seuraavista syistä:

a) joko viiveellä tai heti voimaan tulleen verolain tai -määräyksen muutoksen aiheuttama alv:n vähennysoikeuden muutos;

b) tai tuotteen käyttötavoissa tapahtuneet muutokset (esim. alv-vähennyskelpoisen käytön suhteellisen osuuden kasvu).

Alv:n vähennysoikeuden muutoksesta johtuvaa vähennettävän alv:n määrän muutosta, samoin kuin tuotteesta suoritettavan alv:n veroasteen muutosta, käsitellään kuvatun menetelmän mukaisesti muutoksena veron hinnassa.

Toisaalta tuotteen käyttötavoissa tapahtuneista muutoksista johtuva vähennettävän alv:n määrän muutos aiheuttaa vähennettävän alv:n volyymissa muutoksen, jonka pitää puolestaan heijastua tuotteiden alv:n volyymi-indeksissä.

Muut tuotantoverot ja -tukipalkkiot

10.42. Muiden tuotantoverojen (D29) ja tuotantotukipalkkioiden (D39) käsittelyssä on se erityinen vaikeus, että määritelmällisesti niitä ei ole mahdollista suoraan kohdistaa tuotettaviin yksiköihin. Markkinattomien palvelujen tapauksessa tätä ongelmaa pahentaa se, että niitä käytetään vain silloin, kun määräyksikköjä ei ole mahdollista määritellä. Yleensä on kuitenkin mahdollista kiertää tämä ongelma määrittelemällä kiinteähintaiset muut tuotantoverot ja -tukipalkkiot sillä määrällä, johon ne olisivat nousseet, jos verotussäännöt ja hinnat eivät kokonaisuutena olisi muuttuneet perusjaksoon nähden. Esimerkiksi omaisuusverot tai varojen käyttö voidaan arvioida kiinteisiin hintoihin soveltamalla tarkastelujaksoon perusjakson sääntöjä ja varojen hintaa.

Kiinteän pääoman kuluminen

10.43. Kiinteän pääoman kulumisen volyymimittareiden laskenta ei aiheuta juurikaan ongelmia, jos kiinteiden pääomatavaroiden varannon muodostumisesta on saatavana hyvää tilastoaineistoa. Useimpien maiden

käyttämä investointikertymämenetelmä edellyttää jo sinänsä, että käypähintaista kiinteän pääoman kulumista arvioitaessa kiinteiden pääomatavaroiden varanto lasketaan ensin kiinteinä hintoina. Siirryttäessä hankintakustannuksiin perustuvasta arvottamisesta jälleenhankintakustannuksiin perustuvaan arvottamiseen eri tilinpitojaksojen aikana hankitut pääomatavarat on ensin arvotettava yhtäläiseen, esim. perusvuoden hintaan. Tässä yhteydessä saatuja hinta- ja volyymi-indeksejä voidaan edelleen käyttää kiinteähintaisen kiinteän pääoman arvon kulumisen ja siihen liittyvän hintaindeksin laskemiseen.

Mikäli kiinteiden pääomatavaroiden varannosta ei ole investointikertymää, kiinteän pääoman kulumisen kiinteinä hintoina ilmaistu muutos saadaan deflatoimalla käyvät hinnat tuotekohtaisista kiinteän pääoman muodostustiedoista johdetuilla hintaindekseillä. Näin meneteltäessä on otettava huomioon hankittujen pääomatavaroiden ikärakenne.

Palkansaajakorvaukset

10.44. Palkansaajien työpanoksen mittaamista varten palkansaajakorvauksien määräyksiköksi voidaan sopia tunti tietyn tyyppistä tai tiettyä ammattitaitoa vaativaa työtä. Työtä mitattaessa työn laatu on otettava huomioon samalla tavoin kuin tavaroita ja palveluja mitattaessa ja kullekin työlajille on laskettava oma määräsuhdeluku. Työlajin hinta on työtunnista maksettava korvaus, joka luonnollisesti vaihtelee työlajista riippuen. Tehdyn työn volyymimittari saadaan laskennallisesti siten, että erilaisten töiden määräsuhdelukujen painotettu keskiarvo painotetaan edellisvuoden tai kiinteän perusvuoden palkansaajakorvauksien arvoilla. Työlle voidaan vaihtoehtoisesti laskea palkkatasoindeksi laskemalla erilaisten töiden tuntikorvauksissa tapahtuneiden suhteellisten muutosten painotettu keskiarvo käyttäen palkansaajakorvauksia edelleen painotustekijöinä. Mikäli Laspeyres-tyypin volyymi-indeksi lasketaan epäsuorasti deflatoimalla käypähintaiset palkansaajakorvausten muutokset tuntikorvausten keskimääräisellä muutosindeksillä, jälkimmäisen indeksin pitäisi olla Paasche-tyypin indeksi.

Valmistettujen kiinteiden varojen pääomakannat ja varastot

10.45. Sekä valmistettujen kiinteiden varojen pääomakannoista että varastoista tarvitaan edellisen vuoden hinnoilla lasketut volyymit. Kantojen osalta pääoma/tuotos-suhteen laskemiseen tarvittavia tietoja saadaan investointikertymämenetelmän kautta, jos menetelmä on käytössä. Muussa tapauksessa varojen varantojen arvotietoja voidaan kerätä tuottajilta ja luvut deflatoida kiinteän pääoman kulumisen hintaindekseillä ottaen huomioon varantojen ikärakenne.

Varastojen muutos mitataan vähentämällä varastoon lisättyjen erien arvosta varastosta poistettujen erien arvo ja varastossa pidettyjen tavaroiden tavanomaisen hävikin arvo tietyllä ajanjaksolla. Edellisen vuoden hinnoilla lasketut volyymit voidaan johtaa deflatoimalla nämä erät. Käytännössä varastokantojen lisäyksiä ja vähennyksiä ei yleensä kuitenkaan tunneta, ja

usein ainoa saatavissa oleva tieto on kantojen arvo ajanjakson alussa ja lopussa. Tällöin on usein tarpeen olettaa lisäysten ja vähennysten olevan laskenta-ajanjaksolla säännöllisiä niin, että ajanjakson keskimääräistä hintaa voidaan pitää merkityksellisenä sekä lisäysten että vähennysten osalta. Näillä ehdoilla kantojen vaihtelun laskeminen lisäysten ja vähennysten arvojen välisenä erona tuottaa saman tuloksen kuin alkuperäisen ja lopullisten varastojen arvojen välisen eron laskeminen. Varastokantojen kiinteinä hintoina ilmaistu vaihtelu voidaan sitten laskea deflatoimalla alkuperäiset ja lopulliset kannat niin, että ne ovat perusjakson keskimääräisen hinnan mukaisia. Kun kantojen määrällinen vaihtelu tunnetaan ja lisäysten ja vähennysten oletetaan olevan säännöllisiä, on mahdollista laskea kantojen vaihtelun volyymi siten, että perusjakson keskimääräistä hintaa sovelletaan kantojen määrällisesti ilmaistuun vaihteluun.

KOKO KANSANTALOUDEN REAALITULON MITTARIT

10.46. Tulovirtoja ei ole yleensä mahdollista jakaa hinta- ja määräkomponentteihin, joten niille ei voida määritellä hinta- ja volyymimittareita samalla tavoin kuin tuotevirroille ja -varannoille. Tulovirtojen reaaliarvoa voi mitata vain siten, että valitaan tietty tavara- ja palvelukori, johon tulo normaalisti käytetään, ja käypähintaiset tulot deflatoidaan tämän korin hintaindeksillä. Tällainen valinta on aina arvionvarainen siinä mielessä, että tulot harvoin käytetään nimenomaisesti ostoksiin kyseisellä ajanjaksolla. Osa tuloista saatetaan säästää myöhempiä ostoksia varten tai ajanjakson aikana tehdyt ostokset on voitu rahoittaa osaksi aikaisemmista säästöistä.

10.47. Edellisen vuoden hintoina ilmaistu bruttokansantuote mittaa koko kansantalouden kokonaistuotannon (josta on vähennetty välituotekäyttö) volyymia. Tämän tuotannon volyymin lisäksi maassa vakinaisesti asuvien kokonaisreaalituloon vaikuttaa se, missä suhteessa ulkomailta tapahtuvaa tuontia saadaan maksettua viennillä. Mikäli vaihtosuhde paranee, tietyn tuontivolyymin maksamiseen tarvitaan vähemmän vientiä, joten tietyllä kansantuotteen tasolla tavaroita ja palveluja voidaan kohdentaa uudelleen viennistä kulutukseen tai pääoman muodostukseen.

Reaalinen bruttokansantulo saadaan lisäämällä nk. reaalinen ulkomaankauppavoitto bruttokansantuotteen volyymilukuihin. Reaalinen ulkomaankauppahyöty – tai mahdollisesti tappio – on määritelmän mukaan

$$T = \frac{X - M}{P} - \left[\frac{X}{P_x} - \frac{M}{P_m} \right]$$

ts. käypähintainen vienti miinus tuonti deflatoituna hintaindeksillä P miinus viennin deflatoidun arvon ja tuonnin deflatoidun arvon erotus. Sopivan deflaattorin P valinta kauppataseen laskentaa varten tulisi jättää maan tilastoviranomaisille, jotta maan erityisolosuhteet tulisivat otettua huomioon. Mikäli deflaattorin valinnasta on epävarmuutta, tuonnin ja viennin hintaindeksien keskiarvosta saa todennäköisesti sopivan jakajan.

Reaalitulon eri aggregaatit yksilöidään ja määritellään seuraavasti:

Kiinteähintainen bruttokansantuote

plus ulkomaankaupan vaihtosuhteen muutoksista johtuva hintavoitto tai -tappio

on yhtä kuin reaalinen bruttokotimaantulo

plus ulkomailta saatavat reaaliset ensitulot

miinus ulkomaille maksettava reaaliset ensitulot

on yhtä kuin reaalinen bruttokansantulo

plus reaaliset tulonsiirrot ulkomailta

miinus reaaliset tulonsiirrot ulkomaille

on yhtä kuin reaalinen käytettävissä oleva bruttokansantulo

miinus kiinteähintainen kiinteän pääoman kuluminen

on yhtä kuin reaalinen käytettävissä oleva nettokansantulo.

Jotta kansantulon eri aggregaatit saadaan esitettyä reaalituloina, ensitulot ja tulonsiirrot ulkomailta ja ulkomaille suositellaan deflatoitavaksi kotimaisen loppukäytön indeksillä. Reaalinen käytettävissä oleva kansantulo ilmoitetaan nettona vähentämällä sen bruttoarvosta kiinteinä hintoina ilmaistu kiinteän pääoman kuluminen.

MAIDEN VÄLISET HINTA- JA VOLYYMI-INDEKSIT

10.48. Koska eri maissa on erilainen hintataso ja valuutta, hintojen ja volyymien vertailu maiden välillä on hankalaa. Nimelliset vaihtokurssit eivät sovi muuntokursseiksi tällaisissa vertailuissa, koska ne eivät kuvasta asianmukaisesti hintatasojen eroja eivätkä ne ole ajallisesti riittävän vakaita.

10.49. Niiden sijasta käytetään ostovoimapariteetteja (OVP). Ostovoimapariteetti on se maassa B tarvittavan B:n valuuttayksikköjen määrä, jolla saa saman verran tavaroita ja palveluja kuin yhdellä A:n valuuttayksiköllä maassa A. Ostovoimapariteettien voidaan siis tulkita olevan ostovoimastandardina (OVS) yleisesti tunnetun keinotekoisen valuutan vaihtokurssi. Jos maiden A ja B kansallisessa valuutassa ilmaistut menot muunnetaan ostovoimastandardeiksi, tuloksena olevat luvut tulevat ilmaistuiksi samalla hintatasolla ja samassa valuutassa, jolloin volyymien mielekäs vertailu on mahdollista.

10.50. Markkinatavaroiden ja -palvelujen ostovoimapariteetit perustuvat kansainvälisiin hintatutkimuksiin. Nämä tutkimukset tehdään samanaikaisesti kaikissa osallistuvissa maissa saman hyödykekorin perusteella. Korissa

olevien hyödykkeiden tekniset ominaisuudet on täsmennetty selkeästi, samoin muut hintaan oletettavasti vaikuttavat muuttujat kuten asennuskustannukset ja myyntiehdot. Vaikka hyödykkeiden vertailtavuus onkin etusijalla, niiden edustavuus kansallisilla markkinoilla on myös otettava huomioon. Hyödykekorin pitäisi ihannetapauksessa olla yhtä edustava kaikissa osallistuvissa maissa.

10.51. Markkinattomien palvelujen maantieteellisissä vertailuissa törmätään samoihin ongelmiin kuin aikavertailuissa, koska markkinahintoja ei ole. Perinteisesti on sovellettu panoksiin (tai panoskustannuksiin) perustuvaa lähestymistapaa sillä oletuksella, että tuotos on yhtä suuri kuin panosten summa. Tässä lähestymistavassa, jossa panosten volyymejä vertaillaan suoraan tai epäsuorasti, ei oteta huomioon tuottavuuseroja. Siksi tässä (kuten myös aikavertailuissa) suositaan menetelmiä, joissa keskitytään joko suoraan tuotoksen mittaamiseen tai tuotoksen hintoihin, joita sitten käytetään menojen deflatointiin, ainakin yksilöllisten palvelujen kuten koulutuksen ja terveyspalvelujen osalta.

10.52. Ostovoimapariteettien laskennassa käytetään samoja indeksin laskukaavoja kuin aikaindeksien laskemisessa. Kahdenvälisessä tapauksessa maaparin A ja B indeksien painot voivat määräytyä kumman tahansa maan mukaan. Maan A näkökulmasta katsottuna indeksit voivat olla Laspeyres-tyypin indeksejä, jolloin painot määräytyvät maan A mukaan, tai Paasche-tyypin indeksejä, jolloin painot määräytyvät maan B mukaan. Jos kansantaloudet ovat rakenteeltaan erilaisia, indeksien välinen ero saattaa muodostua hyvinkin suureksi ja indeksin valinta vaikuttaa ratkaisevasti lopputulokseen. Kahdenvälisissä vertailuissa on siksi parempi käyttää näiden kahden indeksin keskiarvoa eli Fisherin indeksiä.

10.53. Eksplisiittisiä numeerisia painoja ei yleensä ole saatavissa korin yksittäisten hyödykkeiden tasolla. Siksi käytetään implisiittisen painottamisen muotoa, joka perustuu siihen, pitävätkö maat tiettyä hyödykettä kotimaista kulutusmallia edustavana. Aggregoinnin alinta mahdollista tasoa, jolla on saatavissa numeerisia painoja, kutsutaan perusnimiketasoksi.

10.54. Transitiivisuus tarkoittaa sitä, että maiden A ja C välinen suora ostovoimapariteetti on yhtä kuin epäsuora ostovoimapariteetti, joka saadaan kertomalla maiden A ja B (tai minkä tahansa muun kolmannen maan) välinen suora ostovoimapariteetti maiden B ja C välisellä suoralla ostovoimapariteetilla. Perusnimiketasolla Fisherin ostovoimapariteetit eivät ole transitiivisia, mutta niistä on mahdollista johtaa alkuperäisiä Fisherin indeksejä muistuttavia transitiivisia ostovoimapariteetteja pienimmän neliösumman kriteeriä hyväksi käyttäen. Niin kutsutun Èltetö-Köves-Szulc (EKS) -kaavan käyttäminen minimoi alkuperäisten Fisherin indeksien väliset poikkeamat, ja tuloksena on täydellinen joukko perusnimiketason transitiivisia ostovoimapariteetteja.

10.55. Tuloksena olevat transitiiviset ostovoimapariteetit kaikille maille ja kaikille perusnimiketasoille aggregoidaan koko BKT:n tasolla käyttämällä painoina kansantalouden tilinpidon menoja. BKT: tasolla tai millä tahansa muulla

luokitustasolla aggregoituja ostovoimapariteetteja voidaan käyttää esimerkiksi todellisten menojen ja alueellisten volyymi-indeksien laskemisessa. Kun OVP jaetaan kahden maan välisellä nimellisellä vaihtokurssilla, saadaan tulokseksi hintatasoindeksi, jota voidaan käyttää analysoitaessa maiden suhteellisia hintatasoja.

10.56. Komission (Eurostatin) tehtäviin kuuluu laskea EU:n jäsenvaltioiden ostovoimapariteetit yhteisten sääntöjen antamisesta ostovoimapariteetteja koskevan perusaineiston hankkimisesta, laskennasta ja levittämisestä 11 päivänä joulukuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1445/2007 mukaisesti. Käytännössä ostovoimapariteettinen laskeminen on osa laajempaa OVP-ohjelmaa, jota Eurostat ja OECD yhdessä koordinoivat. Ohjelmassa käytetyt yksityiskohtaiset menetelmät on kuvattu ostovoimapariteetteja koskevassa Eurostatin ja OECD:n ohjekirjassa ”Methodological manual on purchasing power parities”.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 11

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 11: VÄESTÖ JA TYÖPANOS

11.01 Eri maiden tai saman kansantalouden toimialojen tai sektoreiden väliset vertailut ovat tiettyjä tarkoituksia ajatellen hyödyllisempiä vasta tarkasteltaessa kansantalouden tilinpidon aggregaatteja (kuten bruttokansantuotetta, kotitalouksien kulutusta, toimialan arvonlisäystä, palkansaajakorvauksia) suhteessa asukasmäärään ja työpanosmuuttujiin. Tällaisia tapauksia varten on tarpeen määritellä väestö ja työpanos, jotta määritelmät ovat yhdenmukaisia kansantalouden tilinpidossa käytettyjen käsitteiden kanssa ja niissä näkyvät kansantalouden tilinpidon tuotantorajat.

11.02 Tämän luvun tarkoituksena on kuvata väestö- ja työllisyystilastojen puitteita ja käytettäviä mittareita sekä valaista sitä, missä määrin nämä puitteet vastaavat kansantalouden tilipitojärjestelmää.

11.03 Työpanokset luokitellaan samojen tilastollisten yksikköjen pohjalta, joita käytetään tuotannon analysointiin, eli paikallisen toimialayksikön ja institutionaalisen yksikön pohjalta.

11.04 Ne aggregaatit, joihin väestöä ja työpanoksia kuvaavat lukumäärät liittyvät, ovat usein vuosittaisia kokonaismääriä. Tässä tapauksessa tilinpidossa on käytettävä keskimääräistä väestöä ja työpanoksia vuoden aikana. Tehtäessä useita tutkimuksia vuoden aikana lukuarvoksi valitaan eri tutkimuksissa saatujen tulosten keskiarvo. Jos tutkimus toteutetaan tiettynä jaksona yhden vuoden aikana, käytetyn tutkimusjakson on oltava edustava; arvioitaessa tietoja koko vuoden osalta on käytettävä viimeisintä saatavana olevaa tietoa vuosittaisista vaihteluista. Esimerkiksi keskimääräistä työllisyyttä arvioitaessa on otettava huomioon se, että jotkut työntekijät, kuten tilapäiset ja/tai kausityöntekijät, eivät työskentele koko vuotta.

KOKONAISVÄESTÖ

11.05 Määritelmä:

Maan kokonaisväestö tiettynä ajankohtana käsittää kaikki ne maan kansalaiset ja ulkomaalaiset henkilöt, jotka tuona ajankohtana asuvat vakinaisesti maan talousalueella, vaikka he olisivat tilapäisesti sieltä poissa. Lasketun väestön vuotuisesta keskiarvosta saadaan sopiva perusta kansantalouden tilinpidon muuttujien arviointiin tai nimittäjäksi vertailuihin.

11.06 Kansantalouden tilinpidossa kokonaisväestö määritellään kotipaikan käsitteen perusteella, kuten luvussa 2 esitetään. Henkilön katsotaan asuvan maassa vakinaisesti, mikäli hän on tai aikoo olla maan talousalueella vähintään vuoden pituisen ajanjakson. Henkilön katsotaan olevan tilapäisesti poissa, mikäli hän asuu maassa vakinaisesti mutta on tai aikoo olla ulkomailla korkeintaan vuoden pituisen ajanjakson. Kaikkien samaan kotitalouteen kuuluvien henkilöiden kotipaikka on siellä, missä kotitaloudella on taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus, toisin sanoen siellä, missä kotitaloudella on asunto, jota kotitalouden jäsenet pitävät ja käyttävät pääasiallisena asuinpaikkanaan. Kotimaiseen kotitalouteen kuuluvan

kotipaikka pysyy kotimaassa, vaikka hän tekisi usein toistuvia matkoja talousalueen ulkopuolelle, koska kotitalouden taloudellisen mielenkiinnon keskus säilyy siinä kansantaloudessa, jossa sen kotipaikka on.

11.07 Maan kokonaisväestöön luetaan

a) maassa vakinaisesti asuvat kansalaiset;

b) ulkomailla vuotta lyhyemmän ajanjakson oleskelevat siviilikansalaiset. Heitä ovat esimerkiksi rajatyöntekijät, kausityöntekijät ja matkailijat;

c) vähintään vuoden pituisen ajanjakson maassa asuvat ulkomaiset siviilihenkilöt, mukaan luettuna maan maantieteellisellä alueella sijaitsevien Euroopan unionin toimielimien sekä kansainvälisten siviilijärjestöjen henkilökunta ja heidän mukanaan seuraavat samaan kotitalouteen kuuluvat henkilöt;

d) maan maantieteellisellä alueella sijaitsevien kansainvälisten sotilasjärjestöjen palveluksessa oleva ulkomainen sotilashenkilökunta;

e) pitkäaikaisella, yli vuoden komennuksella maassa oleva avustava ulkomainen tekninen henkilökunta, jonka katsotaan olevan isäntämaan hallituksen palkkaamaa sen hallituksen tai kansainvälisen järjestön puolesta, joka rahoittaa kyseisen henkilökunnan työskentelyn.

Kokonaisväestöön luetaan myös seuraavat henkilöt riippumatta siitä, kuinka pitkään he oleskelevat maan ulkopuolella:

a) ulkomailla opiskelevat maan kansalaiset riippumatta ulkomailla tapahtuvan opiskelun kestosta;

b) ulkomaille sijoitetut maan asevoimiin kuuluvat henkilöt;

c) maan maantieteellisen alueen ulkopuolella sijaitsevien kansallisten tieteellisten tutkimuskeskusten henkilöstöön kuuluvat kansalaiset;

d) ulkomailla sijaitsevien diplomaattiedustustojen henkilökuntaan kuuluvat kansalaiset;

e) maan talousalueen ulkopuolella toimivien laivojen, kalastus- ja ilma-alusten ja kelluvien porauslauttojen miehistöön kuuluvat kansalaiset;

f) ulkomailla sairaanhoitoa saavat potilaat.

11.08 Sen sijaan maan kokonaisväestöön ei lueta

a) maan alueella vuotta lyhyempää ajanjaksoa oleskelevia ulkomaisia siviilihenkilöitä, kuten rajatyöntekijöitä, kausityöntekijöitä, turisteja ja potilaita;

b) maan maantieteelliselle alueelle sijoitettuja vieraan maan asevoimiin kuuluvia henkilöitä;

c) vähintään vuoden ulkomailla oleskelevia maan siviilikansalaisia;

d) ulkomailla sijaitsevien kansainvälisten järjestöjen palveluksessa olevaa, maan kansalaisista koostuvaa sotilashenkilökuntaa;

e) ulkomailla pitkäaikaisella komennuksella olevaa, maan kansalaisista koostuvaa avustavaa teknistä henkilökuntaa, jonka katsotaan olevan isäntämaan hallituksen palkkaamaa sen hallituksen tai kansainvälisen järjestön puolesta, joka rahoittaa kyseisen henkilökunnan työskentelyn;

f) maassa opiskelevia ulkomaisia opiskelijoita riippumatta maassa tapahtuvan opiskelun kestosta;

g) maahan sijoitettuja vieraan maan asevoimiin kuuluvia henkilöitä;

h) maan maantieteellisellä alueella sijaitsevien ulkomaisten tieteellisten tutkimuskeskusten ulkomaista henkilökuntaa;

i) maahan sijoitettujen ulkomaiden diplomaattiedustustojen jäseniä.

11.09 Edellä esitetty väestön määritelmä eroaa nykyisestä eli *de facto* -väestöstä, joka koostuu maan maantieteellisellä alueella tiettynä ajankohtana fyysisesti olevista henkilöistä. Se eroaa myös rekisteröidystä väestöstä.

TALOUDELLISESTI AKTIIVINEN VÄESTÖ

11.10 Määritelmä:

Taloudellisesti aktiivinen väestö käsittää kaikki henkilöt, jotka ovat kansallisen tilinpitojärjestelmän tuotantorajojen sisään kuuluvan tuotantotoiminnan työvoimaa tai sen käytettävissä olevaa työvoimaa. Se kattaa kaikki henkilöt, jotka täyttävät jäljempänä esitetyn työlliseksi tai työttömäksi luettavan henkilön määritelmän.

Työvoimatilastoja koskevista keskeisistä standardeista huolehtii Kansainvälinen työjärjestö (ILO). ILOn standardit sisältyvät sen päätöslauselmiin, jotka hyväksytään kansainvälisen työvoimatilastokonferenssin (ICLS) istunnoissa. Tärkein työvoimatietojen keruuta ja tilastojen laatimista koskeva päätöslauselma on nimeltään ”Resolution Concerning Statistics of the Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment” (päätöslauselma taloudellisesti aktiivista väestöä, työllisyyttä, työttömyyttä ja alityöllisyyttä koskevista tilastoista). Tämä päätöslauselma hyväksyttiin kolmannessatoista kansainvälisessä työvoimatilastokonferenssissa lokakuussa 1982 ja sitä muutettiin joulukuussa 2008 pidetyssä kahdeksannessatoista kansainvälisessä työvoimatilastokonferenssissa. Päätöslauselmassa määritellään työvoima kansantalouden tilinpitojärjestelmän tuotantorajojen sisään kuuluvaan toimintaan osallistuviksi yksilöiksi.

TYÖLLISYYS

11.11 Määritelmä:

Työllisyyden käsite kattaa kaikki ne henkilöt, jotka toimivat kansantalouden tilinpitojärjestelmän tuotantorajojen sisään kuuluvassa tuotantotoiminnassa.

Työllisiin kuuluvat palkansaajat ja yrittäjät. Henkilöt, joilla on useita työpaikkoja, luokitellaan palkansaajiksi tai yrittäjiksi päätyön mukaan.

PALKANSAAJAT

11.12 Määritelmä:

Palkansaajiksi määritellään henkilöt, jotka ovat työsuhteessa kotimaiseen institutionaaliseen yksikköön ja saavat työstään korvausta, joka kirjataan palkansaajakorvaukseksi.

”Palkansaajat” vastaa ILOn määrittelemää käsitettä ”työsuhde, josta saa palkkaa tai muuta korvausta”. Työsuhde on olemassa silloin, kun henkilön ja yrityksen välillä on molempien osapuolten vapaaehtoisesti tekemä määrämuotoinen tai vapaamuotoinen sopimus siitä, että henkilö tekee työtä yritykselle rahapalkkaa tai luontoiskorvausta vastaan.

Henkilöt, jotka ovat sekä palkansaajia että yrittäjiä, luokitellaan palkansaajiksi, jos palkkatyö on tulojen perusteella heidän päätoimensa. Jos tuloja koskevia tietoja ei ole saatavilla, mittarina käytetään työtunteja.

11.13 Palkansaajiin luetaan seuraavat henkilöryhmät:

a) työnantajan työsopimuksen perusteella palkkaamat henkilöt. Heitä ovat esimerkiksi ruumiillisen ja ei-ruumiillisen työn tekijät, johtajisto, kotitalouksien palkkaamat henkilöt ja työllisyysohjelman puitteissa korvausta vastaan tuotantotoiminnassa työtä tekevät henkilöt;

b) valtion virkamiehet ja muut julkishallinnon työntekijät, joiden työehdot on julkisoikeudellisesti säädetty;

c) maan asevoimiin joko pitkäksi tai lyhyeksi aikaa vapaaehtoisesti värväytyneet henkilöt sekä palvelukseen kutsutut, myös siviilipalvelusta suorittavat;

d) uskonnolliset toimihenkilöt, mikäli he ovat suoraan jonkin julkisyhteisön tai voittoa tavoittelemattoman yhteisön palkkaamia;

e) yhteisöjen ja yritysmäisten yhteisöjen omistajat, mikäli he työskentelevät näissä yrityksissä;

f) opiskelijat, jotka ovat sopimuksella sitoutuneet käyttämään osan työpanoksestaan yrityksen tuotantoprosessiin rahapalkkaa, luontoiskorvausta tai koulutuspalvelua vastaan;

g) etätyöntekijät, mikäli on nimenomaisesti sovittu siitä, että etätyöntekijä saa palkkaa tai muuta korvausta tehdyn työn mukaan, toisin sanoen tiettyyn tuotantoprosessiin työpanokseksi tehdyn työmäärän mukaan. Etätyöntekijä on palkansaaja, jos hänen työnantajan kanssa tekemän työsopimuksensa olennainen tarkoitus on tarjota työvoimaa;

h) tilapäistyövoimaa välittävien toimistojen palkkaamat henkilöt, joita ei lueta heidän varsinaisena työpaikkanaan olevan yrityksen toimialan työntekijöiksi vaan heidät palkanneen välitystoimiston toimialan työntekijöiksi.

11.14 Myös tilapäisesti töistä poissa olevat henkilöt katsotaan palkansaajiksi, mikäli heillä on muodollinen sidos työpaikkaan. Tämä muodollinen sidos on määriteltävä vähintään yhden seuraavan kriteerin mukaan:

a) henkilö saa säännöllistä palkkaa;

b) henkilöllä on varmuus poissaolon syyn päättymistä seuraavasta töihin palaamisesta tai sovittu töihinpaluupäivä.

Tämä käsittää henkilöt, jotka ovat tilapäisesti poissa töistä sairauden tai ruumiinvamman, vapaan tai loman, lakon tai työsulun, opiskelu-, koulutus- tai harjoitteluvapaan, äitiys- tai vanhempainloman, taloudellisen toiminnan vähenemisen, huonoista sääolosuhteista, koneiden tai laitteiden rikkoutumisesta, sähkökatkoksesta tai raaka- tai polttoainepulasta johtuvan töiden tilapäisen järjestelyvaikeuden tai keskeytymisen, tai muun vapaata sisältävän tai sitä sisältämättömän tilapäisen poissaolon takia.

YRITTÄJÄT

11.15 Määritelmä:

Yrittäjäksi määritellään henkilöt, jotka joko yksin tai yhdessä muiden kanssa omistavat ne yhtiöimättömät yritykset, joissa he työskentelevät, lukuun ottamatta yritysmäisiksi yhteisöiksi luokiteltavia yhtiöimättömiä yrityksiä. Henkilöt, jotka ovat sekä palkansaajia että yrittäjiä, luokitellaan tähän ryhmään, jos yrittäjänä toimiminen on tulojen perusteella heidän päätoimensa.

Jos tuloja koskevia tietoja ei ole helposti saatavilla, mittarina käytetään työtunteja.

Yrittäjät saattavat olla tilapäisesti poissa töistä viitejakson aikana. Yrittämisestä saatava korvaus on sekatuloa.

11.16 Yrittäjiin luetaan seuraavat henkilöryhmät:

a) ilman korvausta työskentelevät perheenjäsenet, mukaan luettuna markkinatuotantoa harjoittavissa yhtiöimättömissä yrityksissä työskentelevät perheenjäsenet;

b) etätyöntekijät, joiden tulo määräytyy heidän vastuullaan olleen tuotantoprosessin tuotoksen arvon mukaan. Näiden etätyöntekijöiden kanssa tehdyn sopimuksen tarkoituksena on tuottaa tavaroita tai palveluja tilaavalle osapuolelle;

c) työntekijät, jotka yksin tai yhdessä muiden kanssa harjoittavat sellaista tuotantoa, jonka ainoana tarkoituksena on työntekijöiden oma loppukulutus tai pääoman muodostus. Jotta tällainen tuotanto kirjattaisiin, sen on muodostettava merkittävä osuus heidän loppukäytöstään.

Ilman korvausta työskentelevät vapaaehtoistyöntekijät luetaan kuuluviksi yrittäjiin, mikäli heidän vapaaehtoisen toimintansa tuloksena syntyy tavaroita, esim. asunnon, kirkon tai muun rakennuksen rakentaminen. Mikäli kuitenkin heidän vapaaehtoisen toimintansa tuloksena syntyy palveluja, esim. maksuton hoito- tai siivoustyö, heitä ei sisällytetä työllisyyteen, koska näitä vapaaehtoispalveluja ei lueta tuotantoon.

Vaikka kotitalouksien itselleen omien asuntojensa omistajina tuottamat palvelut luetaan kansantalouden tilinpitojärjestelmän tuotantorajojen sisään kuuluvaan toimintaan, kyseisiin palveluihin ei liity työpanosta; omistusasunnossa asuvia ei pidetä yrittäjinä.

TYÖLLISYYS JA KOTIPAIKKA

11.17 Tuottajayksiköiden toiminnan tulokset ovat kattavuudeltaan yhdenmukaisia työllisyyden kanssa, mikäli viimeksi mainittuun sisällytetään sekä ne maassa vakinaisesti asuvat että ulkomaiset henkilöt, jotka tekevät työtä kotimaisille tuottajayksiköille.

Tämän perusteella työllisyyteen luetaan myös seuraavat henkilöryhmät:

a) ulkomaiset rajatyöntekijät eli henkilöt, jotka kulkevat päivittäin rajan yli töihin talousalueelle;

b) ulkomaiset kausityöntekijät eli henkilöt, jotka muuttavat vuotta lyhyemmäksi ajaksi talousalueelle työhön toimialoille, joilla tarvitaan ajoittain lisätyövoimaa;

c) ulkomaille sijoitetut maan asevoimiin kuuluvat henkilöt;

d) maan maantieteellisen alueen ulkopuolella sijaitsevien kansallisten tieteellisten tutkimuskeskusten henkilöstöön kuuluvat kansalaiset;

e) ulkomailla sijaitsevien diplomaattiedustustojen henkilökuntaan kuuluvat kansalaiset;

f) kotimaisten talousyksiköiden hoitamien laivojen, kalastus- ja ilma-alusten ja kelluvien porauslauttojen miehistön jäsenet;

g) talousalueen ulkopuolella sijaitsevien julkishallinnon toimielimien paikalliset työntekijät.

11.18 Työllisyyteen ei kuitenkaan lueta seuraavia henkilöryhmiä:

a) maassa vakinaisesti asuvat henkilöt, jotka ovat raja- tai kausityöntekijöitä eli jotka ovat töissä toisella talousalueella;

b) ulkomaisten talousyksiköiden hoitamien laivojen, kalastus- ja ilma-alusten ja kelluvien porauslauttojen miehistöön kuuluvat kansalaiset;

c) maan maantieteellisellä alueella sijaitsevien ulkomaisten julkishallinnon toimielimien paikalliset työntekijät;

d) maan maantieteellisellä alueella sijaitsevien Euroopan unionin toimielimien ja kansainvälisten siviilijärjestöjen henkilökunta (mukaan luettuna suoraan palkatut paikalliset työntekijät);

e) maan maantieteellisellä alueella sijaitsevien kansainvälisten sotilasjärjestöjen palveluksessa olevat asevoimiin kuuluvat henkilöt;

f) talousalueelle perustetuissa ulkomaisissa tieteellisissä tutkimuskeskuksissa työskentelevät kansalaiset.

11.19 Jotta muunnos työvoimatilastoissa yleisesti käytettyihin käsitteisiin (kansallinen työllisyys) olisi mahdollista, erityisesti seuraavat henkilöryhmät esitetään EKT:ssä erillisinä:

a) asepalvelukseen kutsutut joukot (ei sisälly työvoimatilastoihin, mutta on sisällytetty EKT:n kohtaan julkisyhteisöjen palvelut);

b) maassa vakinaisesti asuvat, jotka tekevät työtä ulkomaisissa tuottajayksiköissä (sisältyy työvoimatilastoihin, mutta ei sisälly EKT:n määrittelemään työllisyyteen);

c) ulkomaalaiset, jotka tekevät työtä kotimaisissa tuottajayksiköissä (ei sisälly työvoimatilastoihin, mutta sisältyy EKT:n määrittelemään työllisyyteen);

d) laitoksessa pysyvästi elävät kotimaiset työntekijät;

e) kotimaassa asuvat työntekijät, jotka ovat alle työvoimatilastossa huomioon otetun iän.

TYÖTTÖMYYS

11.20 Määritelmä:

Kansainvälisen työjärjestön (kolmastoista kansainvälinen työvoimatilastokonferenssi) laatimien ohjeiden mukaisesti määritelty ja työttömyyden määritelmää koskevalla komission asetuksella (EY) N:o 1897/2000 täsmennetty työttömyyden käsite kattaa kaikki ne tietyn iän ylittäneet henkilöt, jotka olivat viiteajanjaksona:

a) ”ilman työtä” eli eivät olleet työssä palkkaa tai muuta korvausta vastaan tai yrittäjänä;

b) ”työhön saatavilla” eli olivat viiteajanjaksona käytettävissä palkka- tai yrittäjätyöhön; ja

c) ”työnhakijoina” eli olivat ryhtyneet erityisiin toimiin tiettynä viiteajanjaksona etsiäkseen palkkatyötä tai ryhtyäkseen yrittäjäksi.

11.21 Näihin erityisiin toimiin voidaan lukea seuraavat: kirjoittautuminen julkiseen tai yksityiseen työnvälitykseen; suoraan työnantajiin kohdistettu työnhaku; töiden kysely työmailta, maatiloilta, tehtaiden porteilta, markkina- tai muilta kokoontumispaikoilta; sanomalehti-ilmoitusten laittaminen tai niihin vastaaminen; turvautuminen ystävien tai sukulaisten apuun töiden saamiseksi; maan, rakennuksen, koneiden tai laitteiden etsintä oman yrityksen perustamiseksi; lupien ja lisenssien tai rahoituksen hakeminen jne.

TYÖPAIKAT

11.22 Määritelmä:

Työpaikka on henkilön ja kotimaisen institutionaalisen yksikön välinen nimenomainen tai hiljainen sopimus siitä, että henkilö tekee työtä korvausta vastaan määrätyn ajanjakson ajan tai toistaiseksi.

Tätä määritelmää varten määritellään seuraavat termit:

a) Nimenomainen tai hiljainen sopimus liittyy työpanoksen antamiseen, ei tavara- tai palvelustuotoksen tarjoamiseen.

b) Työ tarkoittaa mitä tahansa toimintaa, joka myötävaikuttaa tavaroiden ja palvelujen tuotantoon tuotantorajojen sisällä. Työn laillisuudella ja työntekijän iällä ei ole merkitystä.

c) Korvaus on tässä kohdassa tulkittava laajamerkityksiseksi käsitteeksi, johon sisältyy yrittäjien sekatulo.

Tämä työpaikan määritelmä kattaa sekä palkansaajien että yrittäjien työpaikat: toisin sanoen kyseessä on palkansaajan työpaikka, mikäli henkilö kuuluu toiseen institutionaalisen yksikköön kuin työnantaja, ja yrittäjän työpaikka, mikäli henkilö kuuluu samaan institutionaaliseen yksikköön kuin työnantaja.

11.23 Työpaikka-käsite eroaa edellä määritellystä työllisyyden käsitteestä seuraavasti:

a) Työpaikat sisältävät saman henkilön toisen, kolmannen jne. työpaikan. Viiteajanjaksona (yleensä viikko) nämä henkilön työpaikat voivat olla joko peräkkäisiä tai, mikäli henkilöllä on sekä päivätyö että iltatyö, samanaikaisia.

b) Työpaikan käsite sulkee toisaalta pois ne tilapäisesti töistä poissa olevat henkilöt, joilla on ”määrämuotoinen sidos työpaikkaansa” esim. siinä muodossa, että heillä on ”varmuus töihin palaamisesta tai sovittu töihinpaluupäivä”. Tällaista lomautetun tai muualla koulutuksessa olevan henkilön ja työnantajan välistä yhteisymmärrystä ei lasketa tilinpitojärjestelmässä työpaikaksi.

TYÖPAIKAT JA KOTIPAIKKA

11.24 Maan talousalueella sijaitseva työpaikka on henkilön (jonka kotipaikka voi olla toisella talousalueella) ja maan kotimaisen institutionaalisen yksikön välinen nimenomainen tai hiljainen sopimus.

Kotimaiseen taloudelliseen toimintaan käytetyn työpanoksen mittaamisen kannalta ainoastaan institutionaalisen tuottajayksikön kotipaikalla on merkitystä, koska yksinomaan kotimaiset tuottajat osallistuvat bruttokansantuotteen tuottamiseen.

11.25 Lisäksi

a) työpaikat sisällytetään laskennassa talousalueen työpaikkoihin, mikäli kotimaisen tuottajan työntekijät ovat tilapäisesti töissä toisella talousalueella ja mikäli tuottajaa ei toiminnan luonteen ja keston perusteella ole pidettävä toisen talousalueen nimellisenä kotimaisena yksikkönä.

b) työpaikkoja ei sisällytetä laskennassa talousalueen työpaikkoihin, mikäli niissä tehty työ tehdään ulkomaisille institutionaalisille yksiköille, toisin sanoen yksiköille, joiden taloudellisen mielenkiinnon keskus on toisessa maassa ja jotka eivät aio toimia kotimaan alueella vähintään vuoden ajan.

c) kansainvälisten järjestöjen henkilöstön sekä ulkomaiden lähetystöjen sijaintimaasta palkkaaman henkilöstön työpaikkoja ei sisällytetä laskentaan, koska työnantajayksiköt eivät ole kotimaisia.

PIILOTALOUS

11.26 Sellaisen tuotantotoiminnan arvo, jota ei suoraan havainnoida, kuuluu periaatteessa kansantalouden tilinpidon tuotantorajojen sisään. Näin ollen tällaisesta toiminnasta mukaan luetaan seuraavat kolme esimerkkiä:

a) Laittomat toiminnot, joissa halukkaat osapuolet osallistuvat taloustoimeen;

b) Piilo- ja harmaan talouden toiminnot, joissa itse taloustoimet eivät ole lain vastaisia, mutta niistä ei virallisen valvonnan välttämiseksi ilmoiteta;

c) ”Epävirallisiksi” kuvatut toiminnot, joita ei tavallisesti kirjata.

Periaatteessa näiden työntekijöiden korvaukset sisältyvät palkansaajakorvauksiin tai sekatuloon. Tämä oikaisu on otettava huomioon työllisyyttä ja yrittäjyyttä koskevissa tiedoissa laskettaessa suhdelukuja ja laadittaessa muita tilastoja.

Laittomat toiminnot, joissa toinen osapuolista ei ole halukas toimintaan (esimerkiksi varkaus), eivät ole taloustoimia eivätkä ne siksi sisälly tuotantorajoihin.

TEHTYJEN TYÖTUNTIEN KOKONAISMÄÄRÄ

11.27 Määritelmä:

Tehtyjen työtuntien kokonaismäärä on niiden todellisten työtuntien yhteenlaskettu määrä, jotka on tehty laskenta-ajanjakson aikana palkansaajana tai yrittäjänä edellyttäen, että näiden tuotos on tuotantorajojen sisällä.

Koska palkansaajan määritelmä on laaja ja kattaa osa-aikaiset työntekijät sekä tilapäisesti töistä poissa olevat henkilöt, joilla kuitenkin on määrämuotoinen sidos työhön, sopiva tuottavuuslaskelmien mittari on tehtyjen työtuntien kokonaismäärä eikä työllisten lukumäärä.

Tehtyjen työtuntien kokonaismäärä on sopivin kansantalouden tilinpidon työpanosten mittari.

Todellisten työtuntien määrittäminen

11.28 Todellisten työtuntien kokonaismäärä on niiden työtuntien määrä, jotka ovat vaikuttaneet tuotantoon ja jotka kuuluvat kansantalouden tilinpidon tuotantorajojen sisään. Työajan mittaamista koskevassa ILOn päätöslauselmassa (Resolution on the Measurement of Working Time), joka hyväksyttiin kahdeksannessatoista kansainvälisessä työvoimatilastokonferenssissa, määritellään todelliset työtunnit ajaksi, jonka henkilöt kuluttavat tiettynä viiteajanjaksona toimintaan, joka vaikuttaa tavaroiden ja palvelujen tuotantoon. Päätöslauselmassa määritetään työtunnit seuraavasti:

1) Todellisia työtunteja tehdään kaikentyyppisissä töissä erilaisissa työ- ja korvausjärjestelyissä, kaikentyyppisissä paikoissa, joko korvausta vastaan tai ilman korvausta.

2) Todelliset työtunnit eivät ole yhteydessä hallinnollisiin tai oikeudellisiin käsitteisiin, minkä vuoksi niitä sovelletaan kaikkiin työskenteleviin henkilöihin, ja niitä voidaan tehdä normaalien tai sopimukseen perustuvien työtuntien puitteissa tai ylityönä.

3) **Todellisten työtuntien** tilastoihin luetaan mukaan seuraavat:

a) Normaalina työaikoina ja suoraan tuotantoon myötävaikuttavat todelliset työtunnit;

b) Palkallinen koulutukseen käytetty aika;

c) Normaalina työaikana tehtyjen työtuntien lisäksi tehdyt työtunnit, joka tunnetaan ylityönä. On huomattava, että ylityötunnit on otettava huomioon, vaikka niistä ei maksettaisi korvausta;

d) Muun muassa työmaan valmisteluun, korjaukseen ja huoltoon, työvälineiden valmisteluun ja puhdistukseen sekä kuittien, työtuntilistojen ja raporttien laadintaan käytetty aika;

e) Odotteluun tai valmiinaoloon työpäivän kuluessa käytetty aika, mikä voi johtua esimerkiksi töiden tilapäisestä puuttumisesta, koneiden tai laitteiden rikkoutumisesta tai onnettomuuksista, tai työpaikalla vietetty aika, jona ei tehdä työtä mutta jolta työnantaja on sitoutunut maksamaan palkkaa sopimuksen nojalla;

f) Työpäivän kuluessa pidettäviä lyhyitä lepohetkiä vastaava aika, mukaan luettuna kahvi- ja teetauot;

g) Päivystysjärjestelyt. Päivystettäessä työpaikan ulkopuolella, esimerkiksi kotona, päivystysaika sisällytetään todellisiin työtunteihin siinä suhteessa kuin päivystys rajoittaa kyseisen henkilön työn ulkopuolista toimintaa ja liikkumista;

h) Puolustusvoimien henkilöstön, palvelukseen kutsutut mukaan luettuina, tekemät työtunnit on luettava mukaan, vaikka ne eivät kuuluisi maan työvoimatutkimuksen piiriin.

4) Todellisten työtuntien tilastoihin **ei lueta mukaan** seuraavia:

a) tunteja, joilta maksetaan mutta joina ei tehdä työtä, kuten palkalliset vuosilomat ja yleiset vapaapäivät tai palkallinen sairasloma ja vanhempainvapaa, lakot, lyhytaikaiset poissaolot lääkärikäynteihin yms. sekä huonoista sääoloista johtuvat seisokit;

b) Aterioihin käytetyt tauot;

c) Työpaikan ja kodin välisiin matkoihin käytetty aika, mutta kaikki työmatkan aikana tehty työ luetaan mukaan;

d) Muu koulutus kuin työhön liittyvä koulutus.

Näiden perusteiden tarkemmat määritelmät löytyvät kyseisen kansainvälisen työvoimatilastokonferenssin päätelmistä.

11.29 Tehtyjen työtuntien kokonaismäärä on niiden todellisten työtuntien yhteenlaskettu määrä, jotka laskenta-ajanjakson aikana on tehty talousalueella sijaitsevissa palkansaajien ja yrittäjien työpaikoissa

a) mukaan luettuna talousalueen ulkopuolella tehty työ sellaisille kotimaisille institutionaalisille työnantajayksiköille, joilla ei ole siellä taloudellisen mielenkiinnon keskusta;

b) lukuun ottamatta työtä sellaisille ulkomaisille institutionaalisille työnantajayksiköille, joilla ei ole taloudellisen mielenkiinnon keskusta talousalueella.

11.30 Monissa yrityskyselyissä kirjataan maksettuja tunteja, ei tehtyjä työtunteja. Tällaisissa tapauksissa kullekin työpaikkaryhmälle on arvioitava tehtyjen työtuntien määrä käyttäen hyväksi kaikkea saatavilla olevaa tietoa palkallisista vapaista jne.

11.31 Suhdanneanalyysiä varten saattaa olla tarpeen korjata tehtyjen työtuntien kokonaismäärä siten, että vuosittaisten työpäivien määrä pidetään vakiona.

KOKOAIKAVASTAAVUUS

11.32 *Määritelmä:* Kokoaikavastaava työllisyys, joka on yhtä kuin kokoaikaisina työpaikkoina ilmoitettu työpaikkojen lukumäärä, on tehtyjen työtuntien kokonaismäärä jaettuna talousalueella sijaitsevissa kokoaikaisissa työpaikoissa tehtyjen työtuntien vuotuisella keskiarvolla.

11.33 Tämä määritelmä ei välttämättä kuvaa sitä, kuinka kokoaikavastaavuuden käsite on arvioitu, sillä kokoaikaisten työpaikkojen työajan pituus on muuttunut aikojen kuluessa ja vaihtelee toimialoittain; kunkin työpaikkaryhmän osalta käytetään laskentamenetelmiä, jotka määrittävät osa-aikaisten työpaikkojen keskimääräisen osuuden sekä niissä keskimäärin tehdyt työtunnit. Kullekin työpaikkaryhmälle on

ensiksi arvioitava kokoaikaisen työpaikan normaali työviikko. Työpaikkaryhmä voidaan määritellä toimialan sisällä sukupuolen mukaan ja sen mukaan, millaista työ on. Palkansaajien työpaikkojen osalta näiden lukujen määrittämisen lähtökohtana pidetään sopimusperusteisia työtunteja. Kokoaikavastaavuus lasketaan erikseen kussakin työpaikkaryhmässä ja saadut tulokset summataan.

11.34 Tehtyjen työtuntien kokonaismäärä on paras työpanosten mittari, mutta jos tämä tieto puuttuu, kokoaikavastaavuus saattaa olla paras käytettävissä oleva korvike, sillä se on helpommin arvioitavissa ja sen avulla voidaan tehdä kansainvälisiä vertailuja sellaisten maiden kanssa, jotka voivat arvioida ainoastaan kokoaikavastaavan työllisyyden.

TYÖNTEKIJÖIDEN TYÖPANOS KIINTEINÄ KORVAUKSINA

11.35 *Määritelmä*: Palkansaajien työpanos kiinteinä korvauksina mittaa tämänhetkistä työpanosta arvotettuna palkansaajatyöpaikoissa valittuna perusajanjaksona vallinneiden palkansaajakorvausten tason mukaan. Työpanosten tulee olla tyypiltään ja vaatimuksiltaan samanlaisia kuin perusajankohtana.

11.36 Käypähintaiset palkansaajakorvaukset jaettuna palkansaajien työpanoksen kiinteillä korvauksilla antaa tulokseksi implisiittisen palkansaajakorvausten hintaindeksin, jota voidaan verrata implisiittiseen loppukäytön hintaindeksiin.

11.37 Palkansaajien työpanos kiinteinä korvauksina -käsitteellä pyritään kuvaamaan työvoiman rakenteessa ilmeneviä muutoksia esim. matalapalkkaisista korkeasti palkattuihin työtekijöihin. Työvoiman rakenneanalyysi tulee tehdä toimialoittaisena, jotta analyysi olisi käyttökelpoinen.

TUOTTAVUUSMITTARIT

11.38 Määritelmä: Tuottavuus on tuotantoprosessista saadun panoskohtaisen tuotoksen mittari. Esimerkiksi työn tuottavuutta mitataan tavallisesti tuotoksen suhteena työtuntiin eli panokseen. Tästä syystä on olennaisen tärkeää, että sellaisissa tutkimuksissa käytetyt työn mittarit, joissa tuotos perustuu kansantalouden tilinpidon mittareihin, ovat käsitteinä ja kattavuudeltaan yhdenmukaisia kansantalouden tilinpidon kanssa.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 12

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 12: KANSANTALOUDEN NELJÄNNESVUOSITILINPITO

JOHDANTO

12.01 Tässä luvussa esitetään kansantalouden neljännesvuositilinpidon tärkeimmät periaatteet ja ominaispiirteet.

12.02 Kansantalouden neljännesvuositilit ovat kansantalouden tilejä, joiden viiteajanjakso on vuosineljännes. Ne muodostavat yhtenäisten neljännesvuosi-indikaattoreiden järjestelmän. Neljännesvuositilinpito on kattava tilinpitokehikko, jonka avulla voidaan laatia neljännesvuosittaisia taloudellisia tietoja ja esittää ne taloudelliseen analyysiin, päätöksentekoon ja politiikan toteuttamiseen soveltuvassa muodossa.

12.03 Kansantalouden neljännesvuositilinpitoon sovelletaan samoja periaatteita, määritelmiä ja rakennetta kuin vuosittaiseen kansantalouden tilinpitoon. Neljännesvuositilinpidossa käytetään samoja käsitteitä kuin vuosittaisessa kansantalouden tilinpidossa, ellei tässä luvussa toisin mainita.

12.04 Kansantalouden neljännesvuositilinpito kattaa koko tilien ja varallisuustaseiden kokonaisuuden. Tietojen saatavuuteen kytkeytyvien rajoitteiden samoin kuin aika- ja resurssirajoitteiden vuoksi neljännesvuositilinpito ei käytännössä ole yhtä täydellinen kuin vuosittainen kansantalouden tilinpito.

Verrattuna vuositilinpitoon kansantalouden neljännesvuositilinpito on suppeampi. Neljännesvuositilinpidossa keskitytään BKT:n, tavaroiden ja palveluiden tarjonnan ja käytön sekä tulonmuodostuksen mittaamiseen. Toimialojen toiminnasta ja yksittäisistä taloustoimista on vain vähän yksityiskohtaisia tietoja. Ajantasaisuuden ja laajuuden ja toisaalta tietojen yksityiskohtaisuuden ja luotettavuuden välillä tehdään toisin sanoen kompromisseja.

12.05 Kansantalouden neljännesvuositilinpito laaditaan ja julkaistaan useammin kuin vuositilinpito. Neljännesvuositilinpito antaa varhaisessa vaiheessa tietoja talouskehityksestä, ja sitä voidaan hyödyntää laadittaessa vuosittaista kansantalouden tilinpitoa käsitteleviä ennakkoestimaatteja.

12.06 Neljännesvuosittaisen laatimistiheyden vuoksi on tyypillistä, että kansantalouden neljännesvuositilinpidon aikasarjoissa on nähtävissä kausivaihteluita ja kalenteritekijöiden aiheuttamia vaikutuksia. Kausivaihtelut oikaistaan kausitasoitus- ja kalenterikorjausmenetelmillä.

12.07 Kansantalouden neljännesvuositilinpito perustuu suppeampiin tietolähteisiin kuin vuosittainen kansantalouden tilinpito, ja neljännesvuositilinpidon laadinnassa on käytettävä enemmän tilastollisia ja ekonometrisiä menetelmiä. Neljännesvuositilinpidon laadintaa varten on kaksi lähestymistapaa: suora ja epäsuora.

12.08 Suora laadintatapa tarkoittaa sitä, että käytetään samoja menetelmiä ja tietolähteitä kuin vuositilinpidossa, mutta tiedot kerätään neljännesvuosittain. Epäsuorassa lähestymistavassa sovelletaan tilastollisia ja ekonometrisiä estimointimenetelmiä, joissa hyödynnetään vuositilinpidosta saatavia tietoja sekä käytetään lyhyen ajan indikaattoreita vuosittaisten estimaattien pohjalta tehtävään interpolointiin ja ekstrapolointiin. Lähestymistavan valinta riippuu muun muassa siitä, mitä vuotuisten tilien laatimiseen käytettäviä tietoja on jo saatavana samassa muodossa neljännesvuosittain.

12.09 Kansantalouden neljännesvuositilinpito poikkeaa vuositilinpidosta tarkoitukseltaan. Neljännesvuositilinpidossa käsitellään ennen kaikkea talouden lyhyen aikavälin muutoksia ja mitataan niitä johdonmukaisesti kansantalouden tilinpidon kehikossa. Tärkeitä mittauskohteita ovat kasvunopeudet sekä niiden ominaisuudet aikaan suhteutettuna (nopeutuminen, hidastuminen tai muuttuminen toisenmerkkiseksi). Vuositilinpidossa painotetaan kasvuvauhdin ohella talouden tasoja ja rakennetta.

Vuositilinpito ei sovellu suhdanneanalyyseihin yhtä hyvin kuin neljännesvuositilinpito, sillä vuositason tiedot saattavat peittää alleen talouden lyhytaikaisia muutoksia.

12.10 Kansantalouden neljännesvuositilinpitoa voidaan käyttää vuosittaisen kansantalouden tilinpidon laadinnassa. Neljännesvuositilinpito parantaa vuosittaisen tilinpidon luotettavuutta ja ajantasaisuutta, ja joissakin maissa vuositilinpito johdetaan aggregoimalla suoraan neljännesvuositilinpidon tiedot vuoden ajalta. Näiden eri käyttötarkoitusten taustalla on tietojen saatavuudessa ja laadintaprosesseissa esiintyviä eroja.

12.11 Kansantalouden neljännesvuositilinpidon laadintaan käytetään monenlaisia tietoja, kuten lyhyen aikavälin tuotanto-, hinta-, työllisyys- ja ulkomaankauppatilastoja, yritysten ja kuluttajien luottamusindikaattoreita ja hallinnollisia tietoja, esimerkiksi alv-tuloista. Kyseisiin indikaattoreihin verrattuna neljännesvuositilinpidon etuina ovat seuraavat tekijät:

a) suurempi laajuus;

b) kattavuus;

c) yhtenäinen kansantalouden tilinpidon kehikko;

d) yhdenmukaisuus kansantalouden tilinpidon käsitteisiin ja tietoihin nähden;

e) kansainväliseen menetelmäkehikkoon – SNA:han – perustuva kansainvälinen vertailukelpoisuus.

12.12 Kansantalouden neljännesvuositilinpidon kattavuus vastaa vuositilinpidon kattavuutta: siihen kuuluvat tilikokonaisuus, vastaavat aggregaatit sekä tarjonta- ja käyttökehikko. Tietojen vähäisempi saatavuus ja neljännesvuosittainen laatimistiheys johtavat kuitenkin siihen, että neljännesvuositilinpito on kattavuudeltaan ja laajuudeltaan suppeampi.

Neljännesvuositilinpidon kehikko sisältää seuraavat:

a) pääaggregaatit, mukaan luettuina työllisyys ja väestö;

b) rahoitustilit ja muut kuin rahoitustilit institutionaalisten sektoreiden mukaan jaoteltuina;

c) pääaggregaattien suppea erittely; tällaisia suureita ovat esimerkiksi bruttoarvonlisäys, kulutusmenot, kiinteän pääoman bruttomuodostus, tavaroiden ja palveluiden tuonti ja vienti sekä työllisyys; ja

d) yksinkertaistettu tilikokonaisuus.

Näitä osatekijöitä täydentää yksinkertaistettu tarjonta- ja käyttökehikko, jota käytetään tarkoituksenmukaisella tavalla tilinpidon laadintaa varten.

Kansantalouden neljännesvuositilinpidon erityispiirteet

12.13 Jäljempänä olevissa kohdissa selostetaan kansantalouden neljännesvuositilinpidon laadinnan kannalta erityisen tärkeitä kysymyksiä, joita ovat seuraavat:

a) kirjausajankohta;

b) pikaennakot;

c) tasapainotus ja täsmäytys;

d) ketjutetut volyymitiedot; ja

e) kausitasoitukset ja kalenterikorjaukset.

Kirjausajankohta

12.14 Kirjausajankohtaa koskevat säännöt ovat kansantalouden neljännesvuositilinpidossa samat kuin vuotuisessa tilinpidossa. Lyhyemmän kirjauskauden vuoksi aiheutuu kuitenkin tiettyjä kirjausajankohtaan liittyviä mittausongelmia. Ongelmallisia mittauskohteita ovat erityisesti seuraavat:

a) keskeneräiset työt;

b) toiminnot, jotka tehdään tiettyyn aikaan vuodesta; ja

c) harvoin toistuvat maksut.

12.15 Kansantalouden neljännesvuositilinpidossa on tärkeää, miten tiettyihin ajanjaksoihin vuodessa keskittyvät toiminnot ja virrat kirjataan. Kyseisten toimintojen koko eri vuosineljänneksillä, esimerkiksi maatalouden, rakentamisen ja matkailun tuotos, riippuu ulkoisista tekijöistä, kuten säästä ja virallisista lomapäivistä. Palkkojen, verojen, sosiaalietuuksien ja osinkojen maksuun voi kohdistua väliaikaisia neljännesvuosittaisia tekijöitä; esimerkiksi vuotuisten lisäpalkkioiden maksaminen yhtenä kuukautena. Sellaisten tapahtumien ajankohtaa ja kokoa koskevat mittausvirheet johtavat neljännesvuosittaisen kasvun virheelliseen mittaamiseen.

Keskeneräiset työt

12.16 Keskeneräisellä työllä tarkoitetaan keskeneräistä tuotosta, joka ei ole vielä valmis toimitettavaksi. Keskeneräinen työ syntyy, kun tuotanto kestää kauemmin kuin

yhden jakson. Pitkiä tuotantokiertoja esiintyy muun muassa maataloudessa, rakentamisessa, koneiden, autojen ja laivojen valmistuksessa sekä palvelujen tuottamisessa, esimerkiksi ohjelmistotuotannossa, arkkitehtipalveluissa, elokuvanteossa ja suurten urheilutapahtumien järjestämisessä. Tällaisin pitkiin tuotantoprosesseihin liittyy usein työn edistymiseen perustuvia maksusuorituksia varsinkin, kun kyseessä ovat esimerkiksi laivan- ja lentokoneenrakennus, viinintuotanto ja mainossopimukset.

Jotta tällaista tuotantoa voidaan mitata, tuotantoprosessi on jaettava eri ajanjaksoille. Tällainen jako on vaikeampi suorittaa neljännesvuositilinpidossa kuin vuositilinpidossa. Keskeneräiset työt mitataan kuitenkin samojen periaatteiden mukaisesti sekä neljännesvuosittaisessa että vuositilinpidossa.

Toiminnot, jotka tehdään tiettyyn aikaan vuodesta

12.17 Yleensä lopullinen tuotos kohdennetaan ajanjaksoille suoriteperusteisesti käyttämällä perusteena aiheutuneita kustannuksia. Tätä lähestymistapaa ei kuitenkaan aina sovelleta aukottomasti. Jos ajanjaksolla ei ole käynnissä olevaa tuotantoprosessia, sille ei myöskään kohdenneta tuotosta kustannusten kertymisestä huolimatta. Kustannuksilla tarkoitetaan pääoman käytöstä aiheutuvia kustannuksia, esimerkiksi vuokranmaksuja koneiden käytöstä. Tällaisia tilanteita voi esiintyä maataloudessa, kun tuotantoa ei joinakin ajanjaksoina mahdollisesti ole. Tuotoksettomia ajanjaksoja voi esiintyä myös elintarviketeollisuudessa, joka on riippuvainen sadonkorjuutuotteista.

Harvoin toistuvat maksut

12.18 Kun toiminta jatkuu koko vuoden, harvoin toistuvia maksuja ovat sellaiset maksut, jotka suoritetaan kerran vuodessa tai harvalukuisina erinä vuoden kuluessa. Tällaisia maksuja ovat esimerkiksi osingot, korot, tukipalkkiot ja työntekijöille maksetut lisäpalkkiot, kuten vuodenlopun bonukset ja lomarahat. Kaikki tällaiset jakotaloustoimet kirjataan suoriteperusteisesti eli saatavan syntymishetken – ei maksuajankohdan – mukaan. Vastaavanlaisia kirjausajankohtaan liittyviä kysymyksiä tulee esiin myös vuosittaisessa kansantalouden tilinpidossa käsiteltäessä maksuja, jotka liittyvät osittain toiseen tilivuoteen.

12.19 Kirjausajankohdasta johtuvien kysymysten käsittelyä varten maksut jaetaan seuraaviin kahteen ryhmään:

a) Puhtaasti tilapäisluonteiset maksut on kirjattava sille ajanjaksolle, jona ne tosiasiallisesti suoritetaan. Esimerkiksi osingoista päätetään yleensä vasta tilivuoden tilinpäätöksen jälkeen, eivätkä ne saata liittyä yrityksen kyseisen vuoden voittoihin.

b) Tiettyyn ajanjaksoon kiinteästi liittyvät maksut (esimerkiksi maksut, jotka ovat syntyneet edellisen jakson tai useiden tilinpitojaksojen aikana) on kohdennettava niille jaksoille, joilta maksut aiheutuvat. Tällaisia maksuja ovat esimerkiksi tulo- ja tuoteverot, jotka voidaan kantaa myöhempänä ajanjaksona.

12.20 Tällaisissa tapauksissa voi olla erittäin vaikeaa soveltaa suoriteperiaatetta neljännesvuositietoihin, ja on tarpeen käyttää vaihtoehtoisia menetelmiä esimerkiksi

oikaisemalla kassaperusteisia lukuja tai kohdentamalla maksut eri jaksoille siten, että aikasarjojen ominaisuudet muuttuvat mahdollisimman vähän.

Pikaennakot

12.21 Neljännesvuositilinpito antaa kuvan talouden tilasta lyhyellä viiveellä viitevuosineljänneksen päättymisen jälkeen. Talouden kehityssuunnan tunnistamisen ja tulkinnan kannalta on eduksi, että nämä tiedot ovat saatavilla nopeasti. Siksi tilastoviranomaiset laativat yhä useammin pikaennakkoja keskeisistä makrotalouden kokonaissuureista, muun muassa BKT:n kasvunopeudesta ja neljännesvuositilinpidon indikaattoreista.

12.22 Pikaennakko on varhainen estimaatti taloudellisesta muuttujasta viimeksi kuluneelta viiteajanjaksolta. Pikaennakon laskentaan käytetään yleensä vaillinaisia tietoja, mutta samoja ekonometrisiä malleja kuin varsinaisten estimaattien laskennassa. Pikaennakon laadinnassa otetaan huomioon mahdollisimman paljon tietoja. Pikaennakkojen ja perinteisten estimaattien erot ovat seuraavat:

a) Ajantasaisuus: pikaennakot ovat käytettävissä aikaisemmin kuin perinteiset estimaatit.

b) Tarkkuus: Ajantasaisuuden ja tarkkuuden välillä tehdään kompromisseja. Pikaennakkoja joudutaan yleensä tarkistamaan enemmän kuin perinteisiä estimaatteja.

c) Kattavuus: pikaennakot kattavat vähemmän muuttujia kuin perinteiset estimaatit.

d) Tiedot: Pikaennakoiden perustana on vähemmän tietoja. Perinteisten estimaattien edellyttämät tiedot eivät usein ole kaikilta osin käytettävissä.

e) Estimointimenetelmä: tiedonpuutteen vuoksi pikaennakoissa käytetään enemmän ekonometrisiä menetelmiä ja olettamuksia.

Neljännesvuositilinpidon tasapainotus ja täsmäytys

12.23 Neljännesvuositilinpito on yhtenäinen tilinpitokokonaisuus, joka laaditaan neljännesvuosittain. Neljännesvuositilinpito kuuluu kansantalouden tilinpitokehikkoon kiinteästi, ja se on yhteensopiva vuositilinpidon kanssa.

12.24 Neljännesvuositilinpidon sisäinen yhdenmukaisuus saavutetaan täsmäyttämällä tarjonta- ja käyttöestimaatit tilinpidon osalta neljännesvuosittain. Yhdenmukaisuus vuosittaiseen tilinpitoon nähden varmistetaan joko täsmäyttämällä neljännesvuositilinpito vuositilinpitoon tai johtamalla vuositilinpito neljännesvuositilinpidosta.

Tasapainotus

12.25 Tasapainotus kuuluu kiinteänä osana kansantalouden tilinpidon laadintaan. Tasapainotuksessa käytetään mahdollisimman hyvin eri tietolähteitä, joista tilinpidon luvut saadaan. Tasapainotuksen pääperiaatteena on pyrkiä sovittamaan yhteen BKT:n ja muiden tilinpito-osien laadinnassa käytettyjen menettelytapojen perustana olevat

tilastolliset perustiedot tarjonta- ja käyttötaulukkojen kanssa ja käyttää siten kaikkia saatavilla olevia tietoja tehokkaasti.

12.26 Neljännesvuositilinpidon tasapainotukseen sovelletaan samoja periaatteita ja menetelmiä kuin vuositilinpidon tasapainotukseen, minkä lisäksi käytetään neljännesvuosittaisen laatimisvälin edellyttämiä muita menettelyjä. Kyseiset lisämenettelyt ovat tarpeen seuraavien neljännesvuositilinpidon näkökohtien vuoksi:

a) kausitasoitettujen ja tasoittamattomien tietojen välisen yhdenmukaisuuden säilyttäminen;

b) yhdenmukaisuuden varmistaminen käypähintaisten tietojen ja volyymitietojen välillä;

c) BKT:n laadinnan eri menettelytavoilla saatujen tulosten sovittaminen.

Yksinkertaistettu neljännesvuosittainen tarjonta- ja käyttökehikko helpottaa neljännesvuositilinpidon tasapainotusta. Kun vuosittaiset tarjonta- ja käyttötaulukot laaditaan säännöllisesti, niihin on mahdollista kytkeä yksiselitteisesti neljännesvuosittaisten tarjonta- ja käyttötaulukoiden tiedot osana tasapainotus- ja täsmäytysprosessia.

Neljännesvuosi- ja vuositilinpidon välinen yhteensopivuus – täsmäytys

12.27 Neljännesvuositilinpito voidaan täsmäyttää vuositilinpitoon seuraavilla kahdella tavalla:

a) neljännesvuositilinpidon sovittaminen eli täsmäyttäminen vuositilinpitoon;

b) vuositilinpidon johtaminen neljännesvuositilinpidosta.

12.28 Neljännesvuosi- ja vuositilinpidon väliset erot johtuvat lähinnä lähdeaineiston eroista ja yhteisiin lähteisiin perustuvien tietojen saatavuudesta.

12.29 Neljännesvuosittaisten ja vuosittaisten aggregaattien yhteensovittamiseen voidaan käyttää monia eri menetelmiä.

Suositeltavin menetelmä on se, että selvitetään erojen syyt ja johdetaan kaikkien käytettävissä olevien tietojen avulla uudet, täsmäytetyt neljännesvuosittaiset ja vuosittaiset aggregaatit.

Täsmäytysmenetelmillä varmistetaan kahden aggregaattijoukon välinen yhdenmukaisuus ottamalla toinen lähtökohdaksi ja sopeuttamalla toinen siihen nähden yhdenmukaiseksi. Sopeutuskeinot vaihtelevat yksinkertaisista matemaattisista sopeutuksista aina monimutkaisiin tilastollisiin ja ekonometrisiin menetelmiin asti. Täsmäytysmenetelmien tarkoituksena on varmistaa kahden aggregaattijoukon välinen tilinpidollinen johdonmukaisuus ottaen huomioon muutosten säilyttäminen ja muut tarkoin määritellyt kriteerit.

Täsmäytys on kiinteä osa laadintaprosessia, ja se olisi periaatteessa suoritettava kaikkein yksityiskohtaisimmalla laadintatasolla. Käytännössä tämä voi tarkoittaa, että täsmäytetään eri sarjoja vaiheittain ajankohdasta toiseen siten, että eräiden jo

täsmäytettyjen sarjojen tietoja käytetään muiden sarjojen estimointiin, minkä jälkeen suoritetaan toinen tai kolmas täsmäytyskierros.

12.30 Jos täsmäytys suoritetaan käyttämällä lähtökohtana neljännesvuosittaisia kokonaissuureita, vuosittaiset aggregaatit johdetaan laskemalla yhteen asianomaiset neljännesvuosittaiset luvut. Tällä tavoin yhdenmukaisuus on taattu.

12.31 Neljännesvuosittaisten ja vuosittaisten kokonaisuureiden täsmäytyksessä käytetään hyvin usein erilaisten täsmäytysmallien yhdistelmää: vuosittaiset ennakkoestimaatit voidaan esimerkiksi johtaa aggregoimalla neljännesvuosittaiset luvut, ja kun vuosittaiset tiedot saadaan käyttöön ja vuosittainen aggregaatti tarkistetaan, vuosittaisen täsmäytyksen avulla tarkistetaan vastaavat neljännesvuosittaiset luvut.

Hinta- ja volyymimuutoksia koskevat ketjutetut tiedot

12.32 Vuosittaisessa kansantalouden tilinpidossa hinta- ja volyymimuutokset mitataan pääsääntöisesti käyttämällä vuosittaista ketjuindeksiä. Hinta- ja volyymimuutoksia koskevat neljännesvuosittaiset luvut pakotetaan johdonmukaisuuden vuoksi vastaamaan vuosittaisia ketjutettuja lukuja.

12.33 Jotta neljännesvuosi- ja vuositilinpidon hinta- ja volyymitiedot olisivat yhteensopivia, on toimittava joko niin, että vuosittaiset tiedot johdetaan neljännesvuosittaisista tiedoista, tai niin, että neljännesvuosittaiset tiedot pakotetaan vastaamaan vuosittaisia tietoja täsmäytysmenetelmien avulla. Tämä pätee siinäkin tapauksessa, että täytetään perusvaatimus, jonka mukaan neljännesvuosittaisten ja vuosittaisten tietojen on perustuttava samoihin laadinta- ja esittämismenetelmiin eli niissä on esimerkiksi käytettävä samaa indeksikaavaa, perusvuotta ja viiteajanjaksoa. Aukotonta yhteensopivuutta on mahdotonta saavuttaa, sillä neljännesvuosittaiset indeksit eivät matemaattisen muotonsa vuoksi yleensä ilmaise tarkalleen samaa kasvua kuin vastaavat vuosi-indeksit.

12.34 Vaikka neljännesvuosittaiset ketjutetut volyymiluvut voisivat perustua neljännesvuosittain tehtävään ketjutukseen, ketjutus on periaatteessa tehtävä kerran vuodessa. Neljännesvuosittaiset volyymit ovat vuosittain ketjutettuja.

12.35 Neljännesvuositilinpidon ketjutetut volyymisarjat ovat edellisen vuoden keskihintoihin perustuvia neljännesvuosittaisia volyymimuutoksia. Neljännesvuosittaisten volyymi-indeksien vuosittaiseen ketjutukseen voidaan käyttää seuraavia kolmea tapaa:

a) annual overlap -menetelmä;

b) one-quarter overlap -menetelmä;

c) over-the-year -menetelmä.

Kun aikasarja muodostetaan käyttämällä yhtä edellä mainituista kolmesta ketjutusmenetelmästä, siihen jää yleensä epäjatkuvuuskohtia, joiden vaikutukset riippuvat valitusta ketjutusmenetelmästä ja hintarakenteen muuttumisesta ajankohdasta toiseen.

12.36 Annual overlap -menetelmässä käytetään edellisen vuoden keskiarvoja, jotka arvotetaan kyseisen vuoden hintaisiksi. Tulokseksi saadut neljännesvuosittaisten volyymitietojen vuosiaggregaatit täsmäävät erikseen johdettuihin ketjutettuihin vuositilinpidon sarjoihin. Neljännesten välisiin muutosprosentteihin ei tällöin kohdistu saman kalenterivuoden aikana Q1:n ja Q4:n välillä epäjatkuvuuskohtien aiheuttamia vaikutuksia. Aikasarjaan vaikuttavat kuitenkin vuoden neljännen neljänneksen ja seuraavan vuoden ensimmäisen neljänneksen väliset epäjatkuvuuskohdat, jotka näkyvät myös vastaavassa neljännesten välisessä muutosprosentissa.

12.37 One-quarter overlap -menetelmällä sitä vastoin saadaan yleensä tulokseksi vääristymättömiä neljännesten välisiä muutosprosentteja vuoden kaikkien neljännesten osalta, sillä ketjutuksen lähtökohtana ovat edellisen vuoden neljännen neljänneksen määrät, jotka arvotetaan kyseisen vuoden keskihintoihin. Erona annual overlap -menetelmään on kuitenkin se, että one-quarter overlap -menetelmällä saadut neljännesvuosittaiset ketjutetut sarjat eivät täsmää riippumattomasti johdettuihin ketjutettuihin vuositilinpidon sarjoihin.

12.38 Over-the-year -menetelmällä saadaan tulokseksi vääristymättömiä vuosikasvuprosentteja kaikkien vuosineljännesten osalta, sillä ketjutuksen lähtökohtana ovat edellisen vuoden saman neljänneksen volyymit, jotka arvotetaan kyseisen vuoden keskihintoihin. Tällä menetelmällä saatuihin tuloksiin vaikuttavat kuitenkin epäjatkuvuuskohdat kunkin vuosineljänneksen osalta siten, että epäjatkuvuuskohta vaikuttaa jokaiseen neljännesten väliseen muutosprosenttiin. Over-the-year -menetelmä vaikuttaa näin ollen eniten aikasarjan vuoden sisäiseen profiiliin.

12.39 Jos vuoden sisäiset substituutiovaikutukset (hintarakenteen muutoksista johtuvat volyymin muutokset) ovat vähäisiä, mainitut kolme volyymien neljännesvuosittaiseen ketjutukseen käytettyä lähestymistapaa johtavat hyvin samanlaisiin tuloksiin.

Annual overlap -menetelmä on suositeltava menettely, kun otetaan huomioon käytännön näkökohdat, kuten neljännesvuosittaisen kasvun yhteensopivuus vuosittaisen ketjutetun kasvun kanssa sekä laskennan yksinkertaisuus ja läpinäkyvyys.

Kausitasoitukset ja kalenterikorjaukset

12.40 *Kausiluonteisuus* tarkoittaa mitä tahansa kaavamaista ilmiötä, joka toistuu säännöllisesti samana ajanjaksona jokaisena vuotena.

Esimerkkinä voidaan mainita jäätelön myynti kesällä. Säännöllisesti toistuvat tapahtumat tasataan vuoden ajalta tekemällä kausitasoituksia, kun taas epäsäännöllisten tapahtumien vaikutuksia ei oikaista. Kausitasoitukseen kuuluu myös kuukausien ja neljännesvuosien eri pituuksien huomioon ottaminen. Kausitasoitetut tulokset osoittavat tavanomaiset ja toistuvat tapahtumat koko tapahtumavuodelta. Esimerkiksi seuraavat tekijät ilmenevät kausitasoitetuista sarjoista paremmin kuin tasoittamattomista sarjoista:

a) trendimuutokset; ja

b) suhdannekäänteet.

12.41 *Kalenterivaikutukset* ovat aikasarjaa koskevia muutoksia, jotka johtuvat seuraavista tekijöistä:

a) työ- ja kauppapäivien lukumäärä ja rakenne;

b) kiinteiden ja liikkuvien pyhäpäivien esiintyminen;

c) karkausvuodet ja muut kalenteri-ilmiöt, kuten pitkät viikonloput.

12.42 Neljännesvuositilinpidon aikasarjoissa esiintyvät kausi- ja kalenterivaikutukset hämärtävät neljännesvuositilinpidon aggregaattien kasvutrendin. Kausitasoituksista ja kalenterikorjauksista on siis hyötyä, kun neljännesvuositilinpidon pohjalta tehdään johtopäätöksiä trendeistä; lisäksi kausitasoitusten avulla saadaan näkyviin tärkeimpien poikkeavien ilmiöiden tai tapahtumien vaikutus, minkä ansiosta talouskehityksestä saadaan tarkempi kuva neljännesvuositilinpidon tilastojen perusteella.

12.43 Kausivaihtelut ovat yleensä tulosta muutoksista, joita tapahtuu energian käytössä, matkailussa, sääoloissa (jotka puolestaan vaikuttavat ulkona tapahtuvaan toimintaan, kuten rakentamiseen), lisäpalkkioissa, kiinteiden pyhäpäivien vaikutuksissa sekä kaikentyyppisissä institutionaalisissa ja hallinnollisissa käytännöissä. Neljännesvuositilinpidon kausivaihtelut riippuvat myös käytetyistä tietolähteistä ja laadintamenettelyistä.

12.44 Aikasarjojen esikäsittely saattaa olla tarpeen, jotta kausitekijät voidaan estimoida luotettavasti. Näin vältytään siltä, että äärihavainnot, kuten yksittäiset poikkeavat havainnot, hetkelliset useamman havainnon ajan kestävät äärihavainnot ja tasomuutokset, sekä kalenterivaikutukset ja kansalliset vapaapäivät vaikuttavat kausittaisten estimaattien laatuun. Äärihavaintojen – virheistä johtuvia havaintoja lukuun ottamatta – pitäisi kuitenkin olla nähtävissä kausitasoitetuista tiedoista, sillä äärihavainnot voivat ilmentää erityisiä tapahtumia, kuten lakkoja ja luonnonkatastrofeja. Siksi äärihavainnot olisi kausikomponenttien estimoinnin jälkeen sisällytettävä uudestaan aikasarjoihin.

Kausitasoitettujen ketjutettujen volyymitietojen laadintajärjestys

12.45 Kausitasoitetut ja kalenterikorjatut neljännesvuositilinpidon ketjutetut volyymitiedot ovat tuloksia laadintaprosessista, jossa käytettävissä oleville perus- tai aggregoiduille tiedoille tehdään tietyssä järjestyksessä toimenpiteitä. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa kausitasoitus, kalenterikorjaus, ketjutus, tasapainotus ja täsmäytys.

12.46 Se, missä järjestyksessä laadintaprosessin eri vaiheita sovelletaan kausi- ja kalenteritasoitettuihin neljännesvuositilinpidon ketjutettuihin volyymilukuihin, riippuu tuotantoprosessin erityispiirteistä ja kyseessä olevasta aggregointitasosta.

Kausitasoitetut ketjutetut volyymitiedot saadaan parhaiten, kun ensin kausitasoitetaan ketjutetut sarjat ja sitten täsmäytetään tulokseksi saadut tasoitetut ketjutetut sarjat.

12.47 Joissakin neljännesvuositilinpidon laadintajärjestelmissä tuotetaan hyvin yksityiskohtaisia kausitasoitettuja tietoja – ja jopa sellaisella tasolla, jossa ei sovelleta ketjutusta. Esimerkkinä voidaan mainita järjestelmät, joissa neljännesvuositilinpito tuotetaan neljännesvuosittaisten tarjonta- ja käyttötaulukoiden pohjalta. Tässä tapauksessa järjestys on seuraava: ensin kausitasoitus ja sitten tasapainotus, ketjutus ja täsmäytys. Kausikomponenttia koskevat estimaatit eivät ehkä ole disaggregoidulla tasolla yhtä luotettavia kuin korkeammalla neljännesvuositilinpidon tasolla. Näin ollen kausikomponentin tarkistukset on suoritettava erittäin huolellisesti. Kausitasoitettujen tietojen tasapainotus ja ketjutus eivät myöskään saa aiheuttaa sarjoihin kausivaihteluita.

12.48 Edellisvuoden keskihintoihin lasketut neljännesvuositilinpidon volyymitiedot voidaan ketjuttaa käyttämällä one-quarter overlap-, annual overlap- tai over-the-year -menetelmää. Neljännesvuositilinpidon volyymitietojen kausitasoituksen kannalta on suositeltavaa käyttää one-quarter overlap- tai annual overlap -menetelmää. Over-the-year -menetelmää ei suositella, sillä se voi aiheuttaa epäjatkuvuuskohtia jokaiseen aikasarjan neljännesten väliseen muutokseen.

12.49 Kausitasoitetut ketjutetut neljännesvuosittaiset volyymitiedot täsmäytetään vastaaviin kausitasoittamattomiin ketjutettuihin vuositietoihin käyttämällä sellaisia täsmäytys- tai sovitusmenetelmiä, jotka vaikuttavat mahdollisimman vähän aikasarjan neljännesten välisiin muutoksiin. Täsmäytys on tarpeen puhtaasti käytännöllisistä syistä, esimerkiksi keskimääräisten vuosikasvujen yhdenmukaisuuden vuoksi. Täsmäytys ei saa aiheuttaa sarjoihin kausivaihteluita. Vertailukohta vain kausitasoitetulle neljännesvuositilinpidolle tulisi olla itsenäisesti johdetut ketjutetut ja tasoittamattomat vuosisarjat. Tavoitteena olevasta ajallisesta yhdenmukaisuudesta voidaan poiketa, jos kausiluonteisuus muuttuu nopeasti.

12.50 Kalenteritekijöiden vaikutus voidaan jakaa kausikomponenttiin ja muuhun komponenttiin. Kalenterikomponentti tarkoittaa keskimääräistä kalenteritilannetta, joka toistuu joka vuosi samalla kaudella, ja muu komponentti vastaa kalenterimuuttujien, kuten kauppa- ja työpäivien lukumäärän, liikkuvien pyhäpäivien ja karkausvuoden päivien, poikkeamia kuukausi- tai neljännesvuosikeskiarvoista.

12.51 Kalenterikorjauksilla aikasarjasta poistetaan sellaiset muun komponentin vaikutukset, joihin ei ole tilastollista näyttöä tai taloudellista selitystä. Niiden kalenteritekijöiden vaikutusten, joiden osalta aikasarjaa korjataan, on oltava yksilöitävissä ja ajallisesti riittävän vakaita, tai vaihtoehtoisesti on oltava mahdollista mallintaa niiden muuttuvaa vaikutusta asianmukaisesti ajankohdasta toiseen.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 13

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 13: ALUETILINPITO

JOHDANTO

13.01 Tämän luvun aiheena on aluetilinpito. Yleisesittelyn lisäksi luvussa selostetaan aluetilinpidon tarkoitusperiä, tärkeimpiä käsitteellisiä periaatteita sekä laadinnan ongelmia.

13.02 Määritelmä: Aluetilinpito on kansantalouden tilinpidon alueellinen erittely. Aluetilinpidossa esitetään alueellinen jaottelu tärkeimmistä aggregaateista, kuten toimialakohtaisesta bruttoarvonlisäyksestä ja kotitalouksien tuloista.

13.03 Aluetilinpidossa käytetään kansantalouden tilinpidon käsitteitä, ellei tässä luvussa toisin mainita.

Koko maan tiedot kätkevät sisälleen alueiden taloudellista tilaa ja suorituskykyä koskevat erot. Väestö ja taloudelliset toiminnot jakautuvat yleensä epätasaisesti alueiden välillä. Kaupunkialueet ovat useimmiten erikoistuneet palveluihin, kun taas maatalous, kaivostoiminta ja teollisuus sijoittuvat yleensä kaupunkialueiden ulkopuolelle. Merkittävillä kysymyksillä, kuten globalisaatiolla, innovoinnilla, väestön ikääntymisellä, verotuksella, köyhyydellä, työttömyydellä ja ympäristöllä, on usein myös aluetaloudellinen ulottuvuus. Aluetilinpito on siksi tärkeä lisä kansantalouden tilinpitoon.

13.04 Aluetilinpito on tilirakenteeltaan samanlainen kuin kansantalouden tilinpito. Alueiden talouskehitys, taloudelliset rakenteet sekä erot käyvät ilmi aluetilinpidosta. Käsitteisiin ja mittaamiseen kytkeytyvien ongelmien vuoksi aluetilinpidon tilit eivät ole yhtä laajat ja yksityiskohtaiset kuin kansantalouden tilinpidon tilit.

Alueellisia tuotantotoimialoja käsittelevissä taulukoissa esitetään seuraavat tiedot:

a) tuotannon ja työllisyyden taso ja dynamiikka alueittain;

b) alueiden osuus koko maan aggregaateista;

c) kunkin alueen erikoistuminen;

d) eri alueiden painoarvo kullakin toimialalla.

Kotitalouksien tuloja koskevilla aluetileillä esitetään kotitalouksien ensitulo ja käytettävissä oleva tulo alueittain sekä tulonlähteet ja tulonjako eri alueilla.

13.05 Monissa EU:n jäsenvaltioissa eri tason alueilla on huomattava itsenäinen päätösvalta. Tällaisia alueita vastaavat aluetilit ovat näin ollen tärkeitä valtakunnallisen ja aluepolitiikan kannalta.

13.06 Aluetilinpidolla on myös huomattavia hallinnollisia käyttötarkoituksia, esimerkiksi kun

a) jaetaan tietystä koko maan kattavasta verosta saatuja tuloja aluehallinnoille;

b) kohdennetaan varoja Euroopan koheesiopolitiikan yhteydessä.

13.07 Aluetilinpitoa voidaan käyttää joustavasti eri aggregointitasoilla. Aggregointitasot eivät rajoitu pelkästään maantieteellisiin alueisiin, sillä maantieteellisiä alueita voidaan myös ryhmitellä käyttämällä perusteena talouden rakennetta, sijaintia ja taloudellisia suhteita muihin (naapuri)alueisiin. Ryhmittelystä on erityistä hyötyä, kun analysoidaan valtioiden ja Euroopan talouden rakenteita ja talouskehitystä.

13.08 Aluetilinpidon laadinnassa käytetään suoraan kerättyjä alueellisia tietoja sekä olettamusten perusteella alueellisesti jaoteltuja kansallisia tietoja. Mitä kattavammat suoraan kerätyt tiedot ovat, sitä vähemmän joudutaan turvautumaan olettamuksiin. Riittävän kattavien, ajantasaisten ja luotettavien alueellisten tietojen puuttuessa aluetilinpidon laadinnassa on käytettävä olettamuksia. Tästä puolestaan seuraa, että jotkin alueiden väliset erot eivät välttämättä kuvaudu aluetilinpidossa.

MAANTIETEELLINEN ALUE

13.09 Alueellinen kansantalous on osa koko kansantaloutta. Koko kansantalous määritellään institutionaalisten yksiköiden ja sektoreiden pohjalta. Se käsittää kaikki sellaiset institutionaaliset yksiköt, joiden taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus on maan talousalueella (ks. kohta 2.04). Talousalue ei ole täysin yhtenevä maantieteellisen alueen kanssa (ks. kohta 2.05). Maan talousalue jaetaan maantieteellisiin alueisiin ja ulkoalueisiin.

13.10 Maantieteelliseen alueeseen luetaan se osa maan talousaluetta, joka kuuluu suoraan alueeseen, mukaan lukien kaikki vapaa-alueet, tullivarastot ja tullivalvonnan alaiset tehtaat.

13.11 Ulkoalue muodostuu niistä maan talousalueen osista, joita ei voida liittää mihinkään yksittäiseen alueeseen. Ulkoalueeseen kuuluvat

a) kansallinen ilmatila, aluevedet ja kansainvälisellä vesialueella sijaitseva mannerlaatta, johon maalla on yksinoikeudet;

b) enklaavit eli erillisalueet (eli ulkomailla sijaitsevat maantieteelliset alueet, joita maan julkishallinnon toimielimet käyttävät kansainvälisten tai valtioiden välisten sopimusten nojalla – suurlähetystöt, konsulaatit, sotilastukikohdat, tieteelliset tutkimuskeskukset jne.);

c) maan mannerjalustan ulkopuolisilla kansainvälisillä vesillä sijaitsevat kotimaisten yksiköiden hyödyntämät öljy-, maakaasu- yms. esiintymät.

13.12 NUTS-luokitus (yhteinen tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistö) on Euroopan unionin kattava yhtenäinen järjestelmä, jonka mukaan talousalue on luokiteltu alueisiin. Kansallisia tarkoituksia varten aluetilinpito voidaan laatia myös yksityiskohtaisemmalla alueellisella tasolla.

YKSIKÖT JA ALUETILINPITO

13.13 Aluetilinpidossa erotetaan kahdenlaisia kansantalouden yksiköitä. Ensinnäkin institutionaalista yksikköä koskevat tiedot kuvaavat tuloihin, pääomaan ja rahoitustaloustoimiin vaikuttavia

virtoja sekä muita virtoja ja taseita. Toiseksi paikallista toimialayksikköä koskevat tiedot kuvaavat tuotantoprosessissa sekä tavaroiden ja palvelujen käytön yhteydessä syntyviä virtoja.

Institutionaaliset yksiköt

13.14 Institutionaaliset yksiköt jaetaan aluetilinpidossa kahteen alaryhmään alueellisen tason mukaan.

Yksialueiset yksiköt ovat yksiköitä, joiden taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus on yhdellä alueella. Yksialueisiin yksikköihin kuuluvat esimerkiksi kotitaloudet, yritykset, joiden kaikki paikalliset toimialayksiköt sijaitsevat samalla alueella, paikallis- ja osavaltiohallinto pääosin, osa sosiaaliturvaa sekä monet kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

Monialueiset yksiköt ovat yksiköitä, joiden taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus ulottuu useammalle kuin yhdelle alueelle. Tällaisia usean alueen kattavia yksiköitä ovat esimerkiksi yritykset ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Tähän alaryhmään kuuluvat myös ne institutionaaliset yksiköt, joiden toiminta kattaa koko maan, kuten valtionhallinto ja jotkin, tavallisesti monopoli- tai lähes monopoliasemassa olevat yritykset.

13.15 Kaikkien yksialueisten institutionaalisten yksiköiden taloustoimet kohdennetaan siihen alueeseen, jossa niillä on taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus. Kotitalouksien taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus on se alue, jolla niiden jäsenet asuvat eikä se, jolla niiden jäsenet ovat töissä. Muiden yksialueisten yksiköiden taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus on niiden sijaintialueella.

13.16 Monialueisten yksiköiden eräät taloustoimet ovat sellaisia, että niitä ei voida kohdentaa alueisiin. Tällaisia ovat useimmat jako- ja rahoitustaloustoimet. Monialueisten yksiköiden tasapainoeriä, kuten säästö ja nettoluotonanto, ei näin ollen kirjata aluetasolla.

Paikalliset toimialayksiköt ja alueellinen tuotanto toimialoittain

13.17 Yrityksillä voi olla tuotantotoimintaa useassa paikassa, ja aluetilinpidossa on tarpeen kohdentaa toiminnot maantieteellisen paikan mukaan. Kun yritykset jaetaan sijaintipaikan perusteella osiin, kyseisiä osia kutsutaan paikallisiksi yksiköiksi.

13.18 Institutionaaliset yksiköt voidaan luokitella toimialoittain, jotta saadaan kuva kansantalouden toimialoittaisesta tuotannosta. Tulokseksi saadut toimialat ovat heterogeenisia, sillä monilla yrityksillä on merkittäviä sivutoimintoja, jotka poikkeavat yritysten pääasiallisesta toiminnasta. Joillakin toimialoilla seurauksena voi myös olla se, että toimialan pääasiallinen tuote muodostaa vain pienen osan yhteenlasketusta tuotoksesta. Jotta tuottajat voitaisiin jaotella tuotokseltaan, kustannusrakenteeltaan ja tuotantoteknologialtaan homogeenisempiin ryhmiin, yritykset jaetaan pienempiin ja homogeenisempiin yksiköihin. Niitä kutsutaan toimialayksiköiksi.

13.19 Paikallinen toimialayksikkö (paikallinen TAY) on osa toimialayksikköä ja vastaa paikallista yksikköä. Jos toimialayksiköllä on tuotantotoimintaa useilla alueilla, toimialayksikön tiedot jaotellaan aluetilinpitoa varten. Jaottelua varten tarvitaan tietoja palkansaajakorvauksista – tai näiden tietojen puuttuessa työllisyydestä – sekä kiinteän pääoman bruttomuodostuksesta. Jos

yritys sijaitsee vain yhdessä paikassa ja jos valtaosa sen arvonlisäyksestä syntyy pääasiallisesta toiminnasta, paikallinen toimialayksikkö on sama kuin yritys.

13.20 Samaa tai samanlaista toimintaa harjoittavat paikalliset toimialayksiköt muodostavat alueittaisen toimialan.

13.21 Paikallista toimialayksikköä määriteltäessä voidaan erottaa seuraavat kolme eri tapausta:

a) Tuotantotoiminta, johon liittyy merkittävä työpanos kiinteässä toimipaikassa. Merkittävän työpanoksen vähimmäismittana on yhden säännöllisesti puolipäiväisesti työskentelevän henkilön vuotuinen työaika.

b) Tuotantotoimintaa ilman merkittävää työpanosta kiinteässä toimipaikassa ei yleensä pidetä erillisenä paikallisena toimialayksikkönä, ja tällaisen toimipaikan tuotanto on luettava sen paikallisen yksikön hyväksi, joka on vastuussa tämän toiminnan johtamisesta. Tästä säännöstä on kuitenkin olemassa poikkeuksia, esimerkiksi tuulivoimalat, öljyn ja kaasun tuotanto, internetin keskitinpalvelut ja täysin miehittämättömät itsepalveluhuoltoasemat. Tällainen tuotantotoiminta voi sijaita yhdellä alueella, ja sitä voidaan kokonaisuudessaan johtaa toiselta alueelta. Koko tuotosta ei kirjata alueelle, josta toimintaa johdetaan, sillä tuotanto tapahtuu toisella alueella. Kiinteän pääoman bruttomuodostus olisi kirjattava samalle alueelle kuin asianomainen tuotos ja arvonlisäys.

c) Tuotantotoimintaan, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa, sovelletaan samaa kotipaikan käsitettä (ks. kohta 2.04) kuin koko maan tasolla. Esimerkiksi suuret rakennusprojektit, joita muilta alueilta olevat urakoitsijat toteuttavat, kirjataan erillisenä paikallisena toimialayksikkönä. Suuria rakennusprojekteja ovat esimerkiksi sellaiset, joissa rakennetaan siltoja, patoja ja voimalaitoksia ja joiden valmistaminen kestää vähintään vuoden ja joiden hoitamisesta vastaa paikallinen työmaan toimisto. Alle vuoden kestävissä rakennusprojekteissa tuotannon alueellinen kohdentaminen määräytyy rakentavan emoyrityksen kotipaikan mukaan.

13.22 Samaan institutionaaliseen yksikköön kuuluvien ja eri alueilla sijaitsevien paikallisten toimialayksiköiden väliset tuotantotaloustoimet on kirjattava. Aputoiminnan tuotoksen toimittamista paikallisten toimialayksiköiden välillä ei kuitenkaan kirjata, paitsi jos toimittaminen on havainnoitavissa (ks. kohta 1.13). Toisin sanoen vain pää- ja sivutuotosta koskevat toimitukset paikallisten toimialayksiköiden välillä kirjataan tilinpitoon edellyttäen, että samaa kirjauskäytäntöä noudatetaan kansantalouden tilinpidossa.

13.23 Jos pelkästään aputoimintoja suorittava toimipaikka on tilastollisesti havainnoitavissa eli sen tuotannosta on helposti saatavilla erilliset tilit tai jos se sijaitsee maantieteellisesti eri paikassa kuin toimipaikat, joita se palvelee, se kirjataan erillisenä yksikkönä ja kohdennetaan sen päätoimintaa vastaavaan toimialaan sekä kansantalouden tilinpidossa että aluetilinpidossa. Jos tarkoitukseen soveltuvia perustietoja ei ole käytettävissä, aputoiminnan tuotos estimoidaan laskemalla yhteen kustannukset.

ALUEELLISTAMISMENETELMÄT

13.24 Aluetilinpidon lähtökohtana ovat niiden yksiköiden taloustoimet, joiden kotipaikka on maantieteellisellä alueella. Aluetilinpidon laadinnassa käytetään yleensä seuraavia menetelmiä:

a) osista kokonaisuuteen -menetelmät;

b) kokonaisuudesta osiin -menetelmät; tai

c) osista kokonaisuuteen- ja kokonaisuudesta osiin -menetelmien yhdistelmät.

13.25 Osista kokonaisuuteen -menetelmässä (eli nousevassa menetelmässä) alueellisen aggregaatin estimoimiseksi kerätään suoraan tietoja alueella kotipaikkaa pitävistä yksiköistä, ja alueelliset estimaatit laaditaan aggregoimalla.

Jos paikallisesta toimialayksiköstä ei ole saatavilla tietoja, voidaan käyttää näennäistä osista kokonaisuuteen -menetelmää. Paikallista toimialayksikköä koskevat tiedot voidaan estimoida johtamalla ne jakaumamallien avulla yrityksen, toimialayksikön tai paikallisen yksikön tiedoista. Estimaatit aggregoidaan, jotta saadaan alueelliset kokonaismäärät osista kokonaisuuteen -menetelmän tavoin.

Toisessa laadintavaiheessa osista kokonaisuuteen -menetelmällä saadut estimaatit täsmäytetään kansantalouden tilinpidosta saatuihin kokonaismääriin.

13.26 Jos tietoa on saatavissa vain sellaisten yksiköiden tasolla, joilla on useita, erilaista toimintaa harjoittavia ja eri alueilla toimivia paikallisia toimialayksiköitä, toimialoittaiset jaottelut lasketaan käyttämällä indikaattoreita, kuten palkansaajakorvauksia tai työllisyyttä aluetta kohti.

13.27 Kokonaisuudesta osiin -menetelmässä koko kansantaloutta koskeva luku jaetaan alueiden kesken erittelemättä alueella kotipaikan omaavia yksiköitä alueittain. Koko kansantaloutta koskeva luku jaetaan käyttämällä indikaattoria, jonka alueittainen jakauma vastaa estimoitavan muuttujan jakaumaa.

Kotipaikan nimeäminen aluekohtaisesti on kuitenkin tarpeen, jotta saataisiin oikea alueellinen peitto indikaattorille, jota käytetään tarvittavaan muuttujan alueittaiseen kohdentamiseen.

13.28 Osista kokonaisuuteen -menetelmää käytetään harvoin sellaisenaan. On hyväksyttävää käyttää myös eri menetelmien yhdistelmiä. Esimerkiksi tietyn muuttujan tai muuttujien aggregaatin alueelliset estimaatit voi olla mahdollista tuottaa vain osista kokonaisuuteen -menetelmällä ylemmällä aluetasolla. Yksityiskohtaisemman alueellisen tason estimaatit tuotetaan sitten kokonaisuudesta osiin -menetelmällä.

13.29 Alueellisten arvojen suora mittaaminen on suositeltavampaa kuin epäsuora. Jos käytettävissä on kattavat ja luotettavat mikrotiedot paikallisten toimialayksiköiden tasolla, koko maan tietojen kanssa käsitteellisesti yhtenevät aluetiedot arvioidaan osista kokonaisuuteen -menetelmällä. Jotta varmistettaisiin tietojen yhdenmukaisuus kansantalouden tilinpidon summiin nähden, kyseiset aluetilinpidon estimaatit täsmäytetään vastaamaan kansantalouden tilinpidon aggregaatteja.

13.30 Mittausvirheet ovat mahdollisia epäsuorassa menetelmässä, jossa käytetään perustana koko maan aggregaatteja ja indikaattoria, joka korreloi mitattavan muuttujan kanssa. Esimerkiksi toimialakohtaista bruttoarvonlisäystä koskevat koko maan luvut voidaan kohdentaa alueille käyttämällä alueellisia työllisyystilastoja; tuolloin on oletuksena, että kunkin toimialan bruttoarvonlisäys työntekijää kohti on sama kaikilla alueilla. Kokonaisuudesta osiin -laskelmien laatu paranee, jos ne laaditaan yksityiskohtaisella toimialajaottelun tasolla.

13.31 Tuotantoa kuvaavat aggregaatit kohdennetaan siihen alueeseen, jossa keskeiset taloustoimet suorittavalla yksiköllä on kotipaikka. Paikallisen toimialayksikön kotipaikka on oleellinen kriteeri kohdennettaessa näitä aggregaatteja johonkin tiettyyn alueeseen. Kotipaikkaperiaate on suositeltavampi kuin alueellinen lähestymistapa, jossa tuotantotoiminnot kohdennetaan kyseisten toimintojen sijainnin mukaan.

13.32 Alueellinen kohdentaminen aiheuttaa erityisiä ongelmia tietyillä toimialoilla, kuten rakentamisessa, energian tuotannossa ja jakelussa, tietoliikenneverkoissa, kuljetusalalla ja rahoituksen välityksessä, sekä kotitalouksien tileillä tiettyjen taloustoimien, kuten omaisuustulon, tapauksessa. Aluetilinpidon kansainvälisen vertailukelpoisuuden varmistamiseksi käytetään samoja laadintamenetelmiä tai menetelmiä, joilla saadaan samanlaiset tulokset.

13.33 Kiinteän pääoman bruttomuodostus jaetaan alueisiin omistuksen perusteella. Monialueisten yksiköiden omistamat kiinteät varat kohdennetaan paikallisiin toimialayksikköihin, joissa niitä käytetään. Käyttöleasing-toiminnalla saadut kiinteät varat kirjataan niiden omistajan alueella ja rahoitusleasing-toiminnalla saadut varat vastaavasti käyttäjän alueella.

TUOTANTOTOIMINTOJA KUVAAVAT AGGREGAATIT

Bruttoarvonlisäys ja bruttokansantuote alueittain

13.34 Alueellisen bruttokansantuotteen estimointiin voidaan käyttää kolmea lähestymistapaa: tuotanto-, tulo- ja menolähestymistapaa.

13.35 Tuotantolähestymistavassa alueellinen markkinahintainen bruttokansantuote mitataan perushintaisten bruttoarvonlisäysten summana, johon lisätään tuoteverot ja josta vähennetään tuotetukipalkkiot. Perushintainen bruttoarvonlisäys mitataan perushintaisen tuotoksen ja ostajan hintaan arvotetun välituotekäytön erotuksena.

13.36 Tulolähestymistavassa alueellinen markkinahintainen bruttokansantuote lasketaan mittaamalla ja aggregoimalla koko kansantalouden tulonmuodostustilin alueelliseen osaan kuuluvat eri käytöt: palkansaajakorvaukset, bruttotoimintaylijäämä plus tuotantoverot (miinus tuotantotukipalkkiot). Palkansaajakorvauksia ja työllisyyttä koskevat toimialakohtaiset tiedot ovat usein saatavissa aluetasolla. Kyseisiä tietoja käytetään toimialakohtaisen bruttoarvonlisäyksen estimointiin suoraan tai tuotantolähestymistavan avulla. Tulolähestymistapa alueellisen bruttokansantuotteen laskennassa on osittain päällekkäinen tuotantolähestymistavan kanssa.

13.37 Bruttotoimintaylijäämää koskevia tietoja ei yleensä ole saatavissa toimialoittain ja alueittain jaoteltuina. Markkinatuottajien toimintaylijäämää koskevat tiedot voidaan johtaa yritysten liikekirjanpidosta. Institutionaalisten sektoreiden ja alueiden mukaan tehtyä jaottelua ei

useinkaan ole saatavilla. Tämä estää käyttämästä tulolähestymistapaa alueellisen bruttokansantuotteen estimointiin.

13.38 Tuotantoverot (miinus tuotantotukipalkkiot) muodostuvat tuoteveroista (miinus tuotetukipalkkiot) ja muista tuotantoveroista (miinus tuotantotukipalkkiot). Tuoteverojen (miinus tuotetukipalkkiot) kohdentamista käsitellään kohdassa 13.43. Muista tuotantoveroista (miinus tuotantotukipalkkiot) voi olla saatavana toimialakohtaisia tietoja esimerkiksi yrityksiin kohdistuvissa kyselytutkimuksissa, tai tiedot voidaan päätellä kyseiselle toimialalle tyypillisen vero- tai tukipalkkion pohjalta. Kyseisiä tietoja voidaan käyttää indikaattorina bruttoarvonlisäyksen alueellista kohdentamista varten.

13.39 Menolähestymistapaa ei käytetä alueellisen bruttokansantuotteen mittaamiseen tietojen puutteen vuoksi. Esimerkiksi alueiden sisäisiä myyntejä ja ostoja koskevat tiedot ja alueiden välisen viennin ja tuonnin jaottelu saattavat puuttua.

Välillisten rahoituspalvelujen kohdentaminen käyttäjän toimialoihin

13.40 Välillisiä rahoituspalveluja (FISIM) käsitellään aluetilinpidossa samalla tavoin kuin kansantalouden tilinpidossa. FISIM-välituotekäytön alueellinen kohdentaminen käyttäjän toimialojen mukaan on ongelmallista, sillä laina- ja talletuskantoja koskevia estimaatteja ei yleensä ole saatavilla alueittain. Jos estimaatit puuttuvat, välilliset rahoituspalvelut kohdennetaan käyttäjän toimialaan seuraavaksi parhaalla menetelmällä eli käyttämällä jakamisessa indikaattoreina toimialakohtaista alueellista bruttotuotosta tai bruttoarvonlisäystä.

Työllisyys

13.41 Alueelliset työllisyysluvut ovat yhdenmukaiset alueen työllisyysarvioihin nähden, kun työllisyysluvuissa otetaan huomioon kaikki alueellisissa tuottajayksiköissä työskentelevät siitä riippumatta, onko heidän kotipaikkansa alueella vai alueen ulkopuolella. Alueellinen työllisyys määritellään yhdenmukaisesti ottaen huomioon työllisyyttä ja kotipaikkaa koskevat kansantaloudelliset periaatteet (ks. kohta 11.17).

Palkansaajakorvaukset

13.42 Tuottajien tapauksessa palkansaajakorvaukset kohdennetaan niihin paikallisiin toimialayksikköihin, joissa ihmiset ovat töissä. Jos tarvittavia tietoja ei ole saatavilla, palkansaajakorvaukset kohdennetaan toiseksi parhaalla menetelmällä: tehtyjen työtuntien perusteella. Jos tiedot palkansaajakorvauksista ja tehdyistä työtunneista puuttuvat, perusteena käytetään paikallisen toimialayksikön palkansaajamäärää. Kotitalouksien tileillä palkansaajakorvaukset kohdennetaan alueille kotitalouden kotipaikan mukaan.

Siirtyminen alueellisesta bruttoarvonlisäyksestä alueelliseen bruttokansantuotteeseen

13.43 Alueiden markkinahintaisen bruttokansantuotteen laskentaa varten tuoteverot ja -tukipalkkiot kohdennetaan alueille. Sovitun käytännön mukaan nämä aluetasoa ylemmällä tasolla kannetut verot ja myönnetyt tukipalkkiot kohdennetaan käyttämällä perusteena alueen kaikkien toimialojen suhteellista bruttoarvonlisäystä perushintaan arvotettuna. Vaihtoehtoisia kohdentamismenetelmiä voidaan soveltaa tapauskohtaisesti sellaisiin alueisiin, joissa on voimassa erityisiä verojärjestelmiä, minkä vuoksi tuoteverot ja -tukipalkkiot poikkeavat huomattavasti maan sisällä.

13.44 Kaikkien alueiden BKT:t voidaan laskea myös asukasta kohden mitattuna. Niitä ei lasketa ulkoalueille.

13.45 Alueiden välinen pendelöinti eli työssäkäynti oman asuinalueen ulkopuolella voi vaikuttaa asukasta kohden laskettuun alueelliseen bruttokansantuotteeseen huomattavasti. Alueelle suuntautuva nettopendelöinti lisää tuotantoa yli sen määrän, joka on mahdollinen alueella kotipaikan omaavan aktiiviväestön panoksella. Asukasta kohden laskettu BKT on suhteellisen suuri sellaisilla alueilla, joiden nettopendelöinti on positiivinen, ja suhteellisen pieni sellaisilla alueilla, joiden nettopendelöinti on negatiivinen.

Alueellisen bruttoarvonlisäyksen volyymin kasvu

13.46 Alueiden hinta- ja volyymimuutokset mitataan samoin periaattein kuin kansantalouden tilinpidossa. Alueellisiin tietoihin liittyy kuitenkin ongelmia, jotka hankaloittavat kyseisten periaatteiden soveltamista. Näihin ongelmiin kuuluvat muun muassa seuraavat:

a) alueellisista hintamuutoksista ei useinkaan ole saatavilla tietoja;

b) alueellisen arvonlisäyksen kaksoisdeflatointi ei ole mahdollista, jos alueellinen käypähintainen arvonlisäys estimoidaan suoraan sen sijaan, että se määritettäisiin vähentämällä välituotekäyttö tuotoksesta;

c) jos alueellisia tarjonta- ja käyttötaulukoita ei ole saatavina, hinta- ja volyymimuutoksia on mahdotonta mitata ja arvioida niiden puitteissa.

13.47 Usein ratkaisuna onkin se, että alueellinen toimialoittainen arvonlisäys deflatoidaan käyttämällä perusteena kansallisia toimialoittaisia hintamuutoksia. Tämä tehdään yksityiskohtaisimmalla tasolla, jolla käypähintaista bruttoarvonlisäystä koskevat tiedot ovat saatavilla. Ratkaisumallissa otetaan huomioon kansallisten ja alueellisten hintamuutosten erot, jotka johtuvat toimialakohtaisista talouden rakenne-eroista. Tämän ratkaisun toimivuus kuitenkin heikentyy, jos kansallisten ja alueellisten hintamuutosten välillä on suuria eroja. Tällaisia eroja ovat esimerkiksi seuraavat:

a) Eri alueiden tuottajien väliset erot kustannusrakenteessa ja tuotosten koostumuksessa yhden toimialan sisällä. Hintamuutokset voivat vaihdella suuresti alueiden välillä samalla toimialalla.

b) Alueelliset erot tärkeiden panosten hintamuutoksissa, esimerkiksi työpanosten ja maan hinnan ja toimitilojen vuokrien muutokset. Jos käytössä on koko maan kattavia työehtosopimuksia, joita ei ole eriytetty alueellisesti, palkkatasojen muutosten alueelliset erot ovat pieniä.

13.48 Alueellinen arvonlisäys deflatoidaan seuraavin menetelmin:

a) Jos käytettävissä on riittävän laadukkaita alueellisia deflaattoreita, käytetään mieluummin tuotosten kuin panosten hintamuutoksia. Joissakin tapauksissa alueelliset deflaattorit voidaan saada välillisesti yhdistämällä arvon ja volyymin muutoksia koskevia tietoja. Jos käytetään alueellisia hintoja (mahdollisesti yhdessä toimialakohtaisten kansallisten deflaattorien kanssa), alueelliset kasvunopeudet lasketaan siten, että ne ovat yhdenmukaisia kansallisiin kasvunopeuksiin verrattuina.

b) Kaksoisdeflatointi mahdollisuuksien mukaan. Tämä on suositeltava menettelytapa etenkin silloin, kun välituotekäytön hintamuutos poikkeaa tuotoksen hintamuutoksesta ja kun välituotekäyttö on merkittävää.

KOTITALOUKSIEN TULOJA KUVAAVAT ALUETILIT

13.49 Tulonjaon ja tulojen uudelleenjaon tulokseksi saadaan tasapainoerät: ensitulo ja käytettävissä oleva tulo. Näiden tulojen mittaaminen rajataan aluetilinpidossa kotitalouksiin.

13.50 Kotitalouksien alueelliset tilit ovat koko kansantalouden vastaavien tilien alue-erittelyjä. Mittaussyistä nämä tilit rajoittuvat

a) ensitulon jakotiliin;

b) tulojen uudelleenjaon tiliin.

Tileille kirjataan alueella kotipaikan omaavien kotitalouksien ensitulo ja käytettävissä oleva tulo (ks. taulukko 1).

Taulukko 1: Kotitalouksien tuloja kuvaavat aluetilit

		Alue				Ilman kansallista vastinetta olevia alueellisia virtoja koskeva korjaus	Kansallinen taso yhteensä
		a	b		Ulkoalue		
Ensitulon jako							
Resurssit	B.2/B.3 Nettotoimintaylijäämä/sekatulo						
	D.1 Palkansaajakorvaukset						
	D.4 Omaisuustulot, saadut					Miinus B2/B3:een liittyvät alueen sisäiset omaisuustulot	
Käyttö	D.4 Omaisuustulot, maksetut					Miinus B2/B3:een liittyvät alueen sisäiset omaisuustulot	
	B.5 Ensitulo (tasapainoerä)						
Kotitalouksien tulojen uudelleenjaon tili							
Resurssit	B.5 Ensitulo						
	D.62 Rahamääräiset sosiaalietuudet						
	D.7 Muut tulonsiirrot, saadut						
Käyttö	D.5 Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot						
	D. 61 Sosiaaliturvamaksut						
	D.7 Muut tulonsiirrot, maksetut						
	B.6 Käytettävissä oleva tulo (tasapainoerä)						

	Lisätiedot						
	Väestö (asukasmäärä)						
	Ensitulo henkeä kohti						
	Käytettävissä oleva tulo henkeä kohti						

13.51 Kotitalouksien alueelliset tilit lasketaan varsinaisella alueella kotipaikan omaavien kotitalouksien perusteella. Alueella vakinaisesti asuvan väestön kokonaismäärä saadaan laskemalla yhteen alueella oleviin kotitalouksiin kuuluvat henkilöt.

13.52 Kotitalouksien kotipaikan määrittämiseen sovelletaan aluetilinpidossa samoja sääntöjä kuin kansantalouden tilinpidossa. Opiskelijoiden ja pitkäaikaispotilaiden tapauksessa tehdään kuitenkin poikkeus: jos vastaanottava alue on samassa maassa kuin kotipaikkana oleva alue, opiskelijoiden ja pitkäaikaispotilaiden kotipaikaksi katsotaan vastaanottava alue, jos oleskelu kestää yli vuoden.

13.53 Kotitalouksien tilejä voidaan laajentaa tulonkäytön tilillä. Sitä varten on jaettava kotitalouksien kulutusmenoja käsittelevät kansantalouden tilinpidon tilastot alueittain ja tehtävä kotitalouksien eläkerahasto-osuuden oikaisu. Tasapainoerä on alueellinen kotitalouksien säästö.

13.54 Kotitalouksien kulutusmenojen alueittainen jakaminen edellyttää luotettavia alueellisia tietoja esimerkiksi laajennetusta kotitaloustiedustelusta. Usein tällainen alueellinen jaottelu kuitenkin puuttuu, ja kotitalouksien kulutusmenot arvioidaan kansantalouden tilinpidossa muiden tietojen avulla. Alueellisen jaottelun laadinta on tuolloin vaikeampaa.

13.55 Julkiyhteisöt voivat olla merkittävässä asemassa, kun kotitalouksille tarjotaan koulutus-, terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluja luontoismuotoisina sosiaalisina tulonsiirtoina. Luontoismuotoisten sosiaalisten tulonsiirtojen merkitys vaihtelee huomattavasti maittain. Kyseisissä tulonsiirroissa voi myös esiintyä merkittäviä ajallisia vaihteluja. Kohdentamalla luontoismuotoiset sosiaaliset tulonsiirrot alueellisesti voidaan saada tiedot kotitalouksien todellisista alueellisista kulutusmenoista sekä kotitalouksien oikaistusta käytettävissä olevasta tulosta. Luontoismuotoisten sosiaalisten tulonsiirtojen painoarvo on joissakin jäsenvaltioissa suuri. Siksi kotitalouksien todellisten kulutusmenojen ja todellisen käytettävissä olevan tulon vertailu eri jäsenvaltioissa voi antaa erilaisen kuvan kuin vertailu, jonka lähtökohtina ovat kotitalouksien kulutusmenot ja kotitalouksien käytettävissä oleva tulo.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 14

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 14: VÄLILLISET RAHOITUSPALVELUT (FISIM)

I VÄLILLISTEN RAHOITUSPALVELUJEN KÄSITE JA VÄLILLISTEN RAHOITUSPALVELUJEN KÄYTTÄJÄPERUSTEISEN KOHDENTAMISEN VAIKUTUKSET PÄÄAGGREGAATTEIHIN

14.01 Rahoituspalveluja on perinteisesti tuotettu muun muassa rahoituksen välityksen avulla. Rahoituksen välityksessä rahoituslaitos, kuten pankki, ottaa vastaan talletuksia yksiköiltä, jotka haluavat saada korkoa varoille, ja lainaa varat toisille yksiköille, joiden varat eivät riitä omiin tarpeisiin. Pankki siis tarjoaa mekanismin, jolla ensimmäinen yksikkö voi lainata jälkimmäiselle. Varat lainaksi antava yksikkö hyväksyy koron, joka on matalampi kuin lainanottajan maksama korko. Viitekorko on se korko, jolla sekä lainanantaja että lainanottaja olisivat valmiit tekemään sopimuksen. Viitekoron ja toisaalta tallettajille tosiasiallisesti maksetun ja lainanottajilta veloitetun koron välinen erotus on välillinen rahoituspalvelu (FISIM). Välillisten rahoituspalvelujen kokonaismäärä saadaan, kun lasketaan yhteen nämä kaksi maksua, jotka lainanottaja ja lainanantaja suorittavat.

14.02 On kuitenkin huomattava, että rahoituslaitoksen antolainauksen määrä on harvoin täsmälleen yhtä suuri kuin sinne talletettujen varojen määrä. Osa rahasta on voitu tallettaa muttei vielä lainata eteenpäin. Jotkin lainat on voitu rahoittaa pankin omista eikä lainatuista varoista. Varojen tallettaja saa kuitenkin saman määrän korkoa ja välillistä rahoituspalvelua riippumatta siitä, annetaanko hänen varansa lainaksi. Vastaavasti lainanottaja maksaa saman verran korkoa ja saa saman välillisen rahoituspalvelun riippumatta siitä, saako hän varat välitystoiminnan kohteena olevista varoista vai pankin omista varoista. Siksi FISIM estimoidaan rahoituslaitoksen kaikkien lainojen ja talletusten osalta varojen lähteestä riippumatta. Kirjatut korkomäärät lasketaan kertomalla kyseinen laina- tai talletussumma viitekorolla. Näiden määrien ja rahoituslaitoksen tosiasiallisesti saamien tai maksamien määrien erotus kirjataan epäsuorina palvelumaksuina, jotka lainanottaja tai tallettaja maksaa rahoituslaitokselle. Tilinpitojärjestelmään korkoina kirjattuja määriä kutsutaan ”EKT-koroksi” ja rahoituslaitokselle maksettuja tai rahoituslaitoksen maksamia tosiasiallisia kokonaismääriä kutsutaan ”pankkikoroksi”. Implisiittisen palvelumaksun kokonaismäärä saadaan seuraavalla laskukaavalla: lainoista perittävien pankkikorkojen summa miinus samoille lainoille laskettu EKT-korko plus talletuksille laskettu EKT-korko miinus samoista talletuksista maksettava pankkikorko.

14.03 FISIMiä sovelletaan ainoastaan rahoituslaitosten antamiin lainoihin tai vastaanottamiin talletuksiin. Kyseisten rahoituslaitosten ei tarvitse olla kotimaisia, eikä myöskään rahoituslaitosten asiakkaiden tarvitse olla kotimaisia. FISIMiä voidaan viedä ja tuoda. Edellytyksenä ei ole, että rahoituslaitos tarjoaa sekä talletusten vastaanottoa että antolainausta. Vähittäiskauppaa harjoittavien yritysten (retailers) rahoitustytäryhtiöt ovat esimerkkejä rahoituslaitoksista, jotka myöntävät lainoja mutta eivät ota vastaan talletuksia. FISIMin saajana voi olla sellainen rahanlainaaja, jonka tilinpito on tarpeeksi yksityiskohtainen, jotta sitä voidaan pitää yrityksenä tai yritysmäisenä yhteisönä.

14.04 Jotta voidaan arvioida, miten FISIMin kohdentaminen vaikuttaa BKT:hen ja kansantuloon verrattuna FISIMin kohdentamatta jättämiseen, on otettava huomioon seuraavat viisi tapausta:

a) Kotimaiset rahoituksen välittäjät antavat lainoja ja ottavat vastaan talletuksia markkinatuottajien (mukaan lukien kotitaloudet yhtiöimättömien yritysten tai asuntojen omistajina) välituotekäyttöä varten:

Rahoituksen välittäjien FISIM-tuotoksen vastinkirjauksena on markkinatuottajien välituotekäyttö. Siksi BKT ja kansantulo pysyvät muuttumattomina.

b) Kotimaiset rahoituksen välittäjät antavat lainoja ja ottavat vastaan talletuksia markkinattomien tuottajien välituotekäyttöä varten ja kotitalouksien kulutusta varten:

Kun markkinattomat tuottajat käyttävät FISIMiä välituotekäyttöön, niiden tuotos kasvaa FISIMin käytön verran, sillä välituotekäyttö on osa tuottajien kustannusten summaa ja vastinvirtana on kulutusmenojen lisäys. Näin ollen BKT ja kansantulo kasvavat kohdennetun FISIMin määrän verran.

Vastaavasti kun kotitaloudet käyttävät FISIMiä kuluttajina, BKT ja kansantulo kasvavat kohdennetun FISIMin määrän verran.

c) Kotimaiset rahoituksen välittäjät antavat lainoja ulkomaisille talousyksiköille, jotka eivät ole rahoituksen välittäjiä, ja ottavat niiltä vastaan talletuksia (FISIMin vienti):

FISIMin vienti kirjataan, ja se lisää BKT:ta. Kun BKT:sta siirrytään kansantuloon, tämä lisäys kuitenkin eliminoituu ulkomaihin nähden olevien korkosaatavien miinus korkovelkojen vähentyessä (sillä FISIM vähennetään lainoista saatavista koroista ja lisätään talletuksista maksettaviin korkoihin). Siksi FISIMin vienti ei vaikuta kansantuloon.

d) Ulkomaiset rahoituksen välittäjät antavat lainoja ja ottavat vastaan talletuksia markkinatuottajien välituotekäyttöä varten. Mukaan luetaan kotitaloudet yhtiöimättömien yritysten ja asuntojen omistajina (FISIMin tuonti):

BKT pienenee FISIM-tuonnin määrällä, sillä tuonnin vastineränä on välituotekäyttö. Kun BKT:sta siirrytään kansantuloon, tämä vähennys kuitenkin eliminoituu ulkomaihin nähden olevien korkosaatavien miinus korkovelkojen kasvaessa (sillä FISIM lisätään talletuksista saataviin korkoihin ja vähennetään lainoista maksettavista koroista). Siksi tämäntyyppinen tuonti ei vaikuta kansantuloon.

e) Ulkomaiset rahoituksen välittäjät antavat lainoja ja ottavat vastaan talletuksia markkinattomien tuottajien välituotekäyttöä varten ja kotitalouksien kulutusta varten (FISIMin tuonti):

Markkinattomien tuottajien FISIMin tuonti vastaa välituotekäyttöä. Kyseisten tuottajien tuotos kasvaa FISIMin käytön verran, sillä välituotekäyttö on osa heidän kustannustensa summaa ja vastinvirtana on kulutusmenojen lisäys. Kun BKT mitataan tuotantolähestymistavan mukaisesti, välituotekäytön lisäys on yhtä suuri kuin tuotoksen kasvu, jolloin arvonlisäys pysyy muuttumattomana. Kun BKT mitataan menolähestymistavan mukaisesti, kulutusmenojen lisäyksen vastineena on samansuuruinen palvelujen tuonnin lisäys. Kun BKT:sta siirrytään kansantuloon, ulkomaihin nähden olevat korkosaatavat miinus korkovelat lisääntyvät (sillä FISIM lisätään talletuksista saataviin korkoihin ja vähennetään lainoista

maksettavista koroista). Näin ollen kansantulo kasvaa tämäntyyppisen FISIM-tuonnin määrällä.

Vastaavasti kun kotitaloudet tuovat FISIMiä kuluttajina, BKT pysyy muuttumattomana, ja kansantulo kasvaa, sillä ulkomaihin nähden olevat korkosaatavat miinus korkovelat lisääntyvät.

Sovitun käytännön mukaisesti FISIMiä ei lasketa, kun kyseessä ovat pankkien väliset lainat ja talletukset kotimaisten rahoituksen välittäjien välillä tai kotimaisten ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien välillä. Pankkien välisiä lainoja ja talletuksia käytetään kuitenkin viitekorkojen laskentaan.

14.05 Edellä kohdassa 14.04 esitettyjen viiden tapauksen pohjalta voidaan tehdä seuraava yhteenveto FISIMin kohdentamisen vaikutuksista BKT:hen ja kansantuloon:

a) BKT kasvaa kotimaisten rahoituksen välittäjien tuottaman ja sektoreihin S.13 (julkisyhteisöt), S.14 (kotitaloudet kuluttajina), S.15 (kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt) ja S.2 (ulkomaat) kohdennetun FISIMin määrällä.

b) BKT pienenee tuodun ja sektoreihin S11 (yritykset), S.12 (rahoituslaitokset) lukuun ottamatta alasektoreita S.121, S.122 ja S.125 (keskuspankki, luottolaitokset ja muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot) sekä S.14 (kotitaloudet asuntojen ja yhtiöimättömien yritysten omistajina) kohdennetun FISIMin määrällä.

c) Kansantulo kasvaa sektoreihin S.13 (julkisyhteisöt), S.14 (kotitaloudet kuluttajina) ja S.15 (kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt) kohdennetun (kotimaisten rahoituksen välittäjien tuottaman tai tuodun) FISIMin määrällä.

II ALASEKTOREILLA S.122 JA S.125 TUOTETUN FISIMIN LASKENTA

14.06 FISIMin tuottavat rahoituksen välittäjät: keskuspankki (S.121); talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki (S.122) ja muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (S.125).

FISIM-laskelmat painottuvat alasektoreihin S.122 ja S.125; sovitun käytännön mukaisesti FISIMiä ei lasketa keskuspankin osalta (katso VI osa).

a) Tarvittavat tilastotiedot

14.07 Kummaltakin alasektorilta S.122 ja S.125 tarvitaan tiedot taulukon muodossa neljänneksittäin keskimääräisistä laina- ja talletuskannoista jaoteltuina käyttäjäsektoreittain ja vastaavat kertyneet korot. Korko lasketaan sen jälkeen, kun korkotuet on uudelleen kohdennettu saajille.

b) Viitekorot

14.08 Alasektoreihin S.122 ja S.125 kuuluvien rahoituksen välittäjien taseissa olevat kotimaisten yksiköiden lainat ja talletukset on jaettava sen mukaan,

– mitkä ovat pankkien välisiä (toisin sanoen alasektoreihin S.122 ja S.125 kuuluvien FISIMiä tuottavien institutionaalisten yksiköiden sisäisiä);

– mitkä on tehty institutionaalisten käyttäjäsektoreiden (S.11 – sektorin S.12 muut alasektorit – S.13 – S.14 – S.15) (lukuun ottamatta keskuspankkeja) kanssa.

Lisäksi kotimaisten rahoituksen välittäjien ja ulkomaisten yksiköiden (S.2) väliset lainat ja talletukset jaetaan ulkomaisiin rahoituksen välittäjiin ja muihin ulkomaisiin yksiköihin.

14.09 Sisäinen viitekorko

Kotimaisten rahoituksen välittäjien tuottaman FISIMin tuotoksen määrittämiseksi käyttäjäsektoreittain lasketaan sisäinen viitekorko alasektoreiden S.122 ja S.125 sisäisten ja välisten lainojen korkosaatavat jaettuna alasektoreiden S.122 ja S.125 sisäisellä ja välisellä lainakannalla

$$\frac{\text{S.122:n ja S.125:n sisäisten ja välisten lainojen korkosaatava}}{\text{S.122:n ja S.125:n sisäinen ja välinen lainakanta}}$$

Teoriassa sisäinen viitekorko on sama käytettäessä talletustietoja lainatietojen sijasta. Tiedoissa olevien epäjohdonmukaisuuksien vuoksi talletustietojen perusteella laadittu estimaatti poikkeaa lainatietoihin perustuvasta estimaatista.

Jos talletustiedot ovat luotettavampia, sisäinen viitekorko olisi laskettava pankkien välisten talletusten pohjalta seuraavasti:

$$\frac{\text{S.122:n ja S.125:n sisäisistä ja välisistä talletuksista maksettava korko}}{\text{S.122:n ja S.125:n sisäisten ja välisten talletusten kanta}}$$

Jos laina- ja talletustiedot ovat yhtä luotettavia, sisäinen viitekorko olisi laskettava siten, että rahoituksen välittäjien välisistä lainoista saadun ja talletuksista maksettavan koron summa jaetaan rahoituksen välittäjien välisen lainakannan ja talletuskannan summalla.

Jos kotimaiset rahoituksen välittäjät antavat kotimaisille asiakkailleen ulkomaan valuutan määräisiä lainoja ja ottavat vastaan kyseisiltä asiakkailta ulkomaan valuutan määräisiä talletuksia, on laskettava useita ”sisäisiä” viitekorkoja valuutan tai valuuttaryhmän mukaan, jos tämä parantaa estimaatteja huomattavasti. Tuolloin on mahdollisesti jaoteltava valuutan tai valuuttaryhmän mukaan sekä ”sisäisten” viitekorkojen laskelma että kotimaisten rahoituksen välittäjien lainat ja talletukset kuhunkin kotimaiseen käyttäjäsektoriin nähden.

14.10 Ulkoiset viitekorot

FISIMin tuonnin ja viennin määrittämiseen käytettävä viitekorko on pankkien välinen keskikorko, jossa painoina toimivat rahoituksen välittäjien taseeseen kuuluvat erät ”kotimaisten ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien väliset lainat” ja ”kotimaisten ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien väliset talletukset”. Ulkoinen viitekorko lasketaan siten, että kotimaisten ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien välisten lainojen ja talletusten korot lasketaan yhteen ja summa jaetaan kotimaisten ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien välisten lainojen ja talletusten kantojen summalla.

Eri valuuttojen tai valuuttaryhmien osalta on laskettava useita ulkoisia viitekorkoja, jos seuraavista luokista on saatavilla valuutta-/valuuttaryhmäkohtaiset tiedot ja jos laskenta parantaa estimaatteja huomattavasti:

a) lainat ja talletukset ulkomaisilta rahoituksen välittäjiltä kuhunkin käyttäjäsektoriin nähden

b) lainat ja talletukset kotimaisilta rahoituksen välittäjiltä ulkomaisiin käyttäjiin nähden.

c) FISIMin yksityiskohtainen jaottelu institutionaalisten sektoreiden mukaan

14.11 Sovitun käytännön mukaisesti FISIMiä ei lasketa, kun kyseessä ovat pankkien väliset lainat ja talletukset kotimaisten rahoituksen välittäjien välillä tai kotimaisten ja ulkomaisten rahoituksen välittäjien välillä. FISIM lasketaan ainoastaan sellaisiin institutionaalisiin käyttäjäsektoreihin nähden, jotka eivät ole pankkeja.

Kunkin institutionaalisen sektorin, ei kuitenkaan rahoituksen välittäjien, osalta on oltava käytössä seuraavan taulukon mukaiset tiedot kotimaisten rahoituksen välittäjien myöntämistä lainoista ja vastaanottamista talletuksista:

	Lainakanta	Kotimaisten rahoituksen välittäjien saama korko
Kotimaisten rahoituksen välittäjien (S.122 ja S.125) myöntämät lainat		

	Talletuskanta	Kotimaisten rahoituksen välittäjien maksama korko
Talletukset kotimaisille rahoituksen välittäjille (S.122 ja S.125)		

FISIMin kokonaismäärä institutionaalista sektoria kohti saadaan laskemalla yhteen kyseiselle institutionaaliselle sektorille myönnettyjen lainojen FISIM ja kyseisen institutionaalisen sektorin tekemien talletusten FISIM.

Institutionaaliselle sektorille myönnettyjen lainojen FISIM estimoidaan seuraavan laskukaavan mukaisesti: FISIM = lainoista saatava korko – (lainakanta x sisäinen viitekorko).

Institutionaalisen sektorin tekemien talletusten FISIM estimoidaan seuraavan laskukaavan mukaisesti: FISIM = (talletuskanta x sisäinen viitekorko) – talletuksista maksettava korko.

Osa tuotoksesta on vientiä; rahoituksen välittäjien taseiden perusteella voidaan laatia seuraavat taulukot:

	Lainakanta	Kotimaisten rahoituksen välittäjien saama korko
Lainat ulkomaisille lainanottajille, pankit pois luettuina		

	Talletuskanta	Kotimaisten rahoituksen välittäjien maksama korko
Talletukset ulkomaisille yksiköille, pankit pois luettuina		

FISIMin vienti estimoidaan ulkomaisille lainanottajille (rahoituksen välittäjät pois luettuina) myönnettyjen lainojen osalta käyttämällä ulkoista viitekorkoa seuraavan laskukaavan mukaisesti: FISIMin vienti = saatava korko − (lainakanta × ulkoinen viitekorko).

Ulkomaisten tallettajien (rahoituksen välittäjät pois luettuina) talletuksia koskeva FISIMin vienti estimoidaan seuraavan laskukaavan mukaisesti: FISIM = (talletuskanta x ulkoinen viitekorko) – maksettava korko.

Jos eri valuuttojen tai valuuttaryhmien osalta käytetään useita viitekorkoja, lainat ja talletukset jaotellaan institutionaalisen käyttäjäsektorin mukaan sekä sen valuutan (tai valuuttaryhmän) mukaan, jonka määräisiä lainat ja talletukset ovat.

d) Kotitalouksille kohdennetun FISIMin jako välituotekäyttöön ja kulutukseen

14.12 Kotitalouksille kohdistuva FISIM jaetaan seuraaviin luokkiin:

a) kotitalouksien välituotekäyttö asunnonomistajina;

b) kotitalouksien välituotekäyttö yhtiöimättömien yritysten omistajina; ja

c) kotitalouksien kulutus.

Estimointimenetelmän vuoksi kotitalouksien lainat (lainakanta ja korko) on vastaavasti jaoteltava seuraaviin luokkiin:

d) asuntolainat;

e) lainat kotitalouksille yhtiöimättömien yritysten omistajina; ja

f) muut lainat kotitalouksille.

Kotitalouksien yhtiöimättömien yritysten omistajina saamat lainat ja asuntolainat esitetään yleensä erikseen erilaisissa rahoitus- ja rahatilastojen luottoerittelyissä. Muut kotitalouksille annetut lainat saadaan vähentämällä kaksi edellä mainittua lainaluokkaa lainojen kokonaismäärästä. Kotitalouksille annettujen lainojen FISIM olisi jaettava mainittujen kolmen lainaluokan kesken kunkin ryhmän lainakanta- ja korkotietojen perusteella. Asuntolainat ei ole sama kuin kiinnelainat, sillä kiinnelainan käyttötarkoitus voi olla jokin muu kuin asunto.

Kotitalouksien **talletukset** jaetaan seuraavasti:

g) kotitalouksien talletukset yhtiöimättömien yritysten omistajina; ja

h) kotitalouksien talletukset kuluttajina.

Jos kotitalouksien talletuksista yhtiöimättömien yritysten omistajina ei ole käytettävissä tilastotietoja, talletuskannat lasketaan jommallakummalla seuraavista menetelmistä:

Menetelmä 1

Talletuskannat lasketaan soveltamalla talletuskantojen ja pienimpien yritysten tuottaman todetun lisäarvon suhdetta yhtiöimättömiin yrityksiin.

Menetelmä 2

Talletuskannat lasketaan soveltamalla talletuskantojen ja pienimpien yritysten todetun liikevaihdon suhdetta yhtiöimättömiin yrityksiin.

Kotitalouksien talletusten FISIM on jaettava kotitalouksien yhtiöimättöminä yrityksinä tekemien talletusten FISIMiin ja kotitalouksien kuluttajina tekemien talletusten FISIMiin näiden kahden luokan keskimääräisen talletuskannan perusteella; muiden tietojen puuttuessa voidaan soveltaa samaa korkokantaa.

Jos kotitalouksien lainoja ja talletuksia koskevat tiedot ovat puutteellisia, kotitalouksien FISIM kohdennetaan välituotekäyttöön ja kulutukseen olettamalla, että kaikki kotitalouksien ottamat lainat on otettu tuottajakotitalouksille tai asuntojen omistajille ja että kotitaloudet tekevät kaikki talletukset kuluttajina.

III FISIMIN TUONNIN LASKENTA

14.13 Ulkomaiset rahoituksen välittäjät myöntävät lainoja kotimaisille lainanottajille ja vastaanottavat talletuksia kotimaisilta tallettajilta. Jokaisesta institutionaalisesta sektorista tarvitaan seuraavan taulukon mukaiset tiedot:

	Lainakanta	Ulkomaisten rahoituksen välittäjien kotimaisilta käyttäjiltä saama korko		Talletuskanta	Ulkomaisten rahoituksen välittäjien kotimaisille käyttäjille maksama korko
Ulkomaisten rahoituksen välittäjien myöntämät lainat			Talletukset ulkomaisille rahoituksen välittäjille		

Kunkin institutionaalisen sektorin FISIMin tuonti lasketaan seuraavasti:

Lainojen FISIMin tuonti estimoidaan seuraavan laskukaavan mukaisesti: FISIM = ulkomaisten rahoituksen välittäjien saama korko − (lainakanta × ulkoinen viitekorko).

Talletusten FISIMin tuonti estimoidaan seuraavan laskukaavan mukaisesti: FISIM = (talletuskanta × ulkoinen viitekorko) − ulkomaisten rahoituksen välittäjien maksama korko.

On suositeltavaa käyttää useita ulkoisia viitekorkoja valuutan tai valuuttaryhmän mukaan (ks. kohta 14.10).

IV FISIMIN VOLYYMI

14.14 FISIMin volyymiestimaatit lasketaan käyttämällä laina- ja talletuskantoja, jotka deflatoidaan perusajanjakson hintoihin käyttämällä yleistä hintaindeksiä (esimerkiksi kotimaisen loppukysynnän implisiittistä hintadeflaattoria).

FISIMin hinnassa on kaksi komponenttia: toinen on pankkikoron ja viitekoron välinen erotus (talletusten tapauksessa järjestys on päinvastainen) eli rahoituksen välittäjän saama marginaali, ja toinen on hintaindeksi, jolla laina- ja talletuskannat deflatoidaan perusajanjakson hintoihin.

FISIMin volyymi lasketaan seuraavasti:

$$\text{Institutionaaliselle sektorille myönnettyjen lainojen FISIM volyymina} = \frac{\text{institutionaaliselle sektorille myönnettyjen lainojen FISIM}}{\text{hintaindeksi}} \times \frac{\text{perusajanjakson marginaali}}{\text{todellinen marginaali}}$$

Institutionaalisen sektorin talletusten FISIM volyymina	= institutionaalisen sektorin talletusten FISIM / hintaindeksi	perusajanjakson marginaali **x** todellinen marginaali

Lainojen tapauksessa perusajanjakson marginaali saadaan vähentämällä viitekorko lainan todellisesta korosta.

Talletusten tapauksessa perusajanjakson marginaali saadaan vähentämällä todellinen talletuskorko viitekorosta.

Todellinen marginaali on nimellisarvoltaan yhtä kuin FISIM jaettuna laina- tai talletuskannoilla, joten edellä esitetyt kaavat voidaan ilmaista seuraavasti:

Institutionaaliselle sektorille myönnettyjen lainojen FISIM volyymina	= institutionaaliselle sektorille myönnettyjen lainojen kanta / hintaindeksi	**x** perusajanjakson marginaali
Institutionaalisen sektorin talletusten FISIM volyymina	= institutionaalisen sektorin talletuskanta / hintaindeksi	**x** perusajanjakson marginaali

V FISIMIN LASKENTA TOIMIALOITTAIN

14.15 Kun FISIM kohdennetaan käyttäjän toimialoihin, perustana käytetään kunkin toimialan laina- ja talletuskantoja. Jos laina- ja talletuskantatiedot eivät ole luotettavia, perustana käytetään kunkin toimialan tuotosta.

VI KESKUSPANKIN TUOTOS

14.16 Sovitun käytännön mukaisesti keskuspankin tuotos mitataan laskemalla yhteen sen kustannukset eli välituotekäyttö, palkansaajakorvaukset, kiinteän pääoman kuluminen ja muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot. Keskuspankin osalta ei lasketa FISIMiä.

Provisiot ja palkkiot, jotka keskuspankki veloittaa suoraan palveluista kotimaisilta ja ulkomaisilta talousyksiköiltä, olisi kohdennettava kyseisille yksiköille.

Ainoastaan se osa keskuspankin tuotoksesta (kustannusten summa, josta vähennetään provisiot ja palkkiot), jota ei myydä, kohdennetaan sovitun käytännön mukaisesti muiden rahoituksen välittäjien – alasektori S.122 talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki, ja alasektori S.125 muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot – välituotekäyttöön kummankin alasektorin arvonlisäyksen suhteessa.

Alasektoreiden S.122 ja S.125 tilit tasataan siten, että vastaeränä kirjataan keskuspankilta saatu tulonsiirto (alasektori D.759 muut sekalaiset tulonsiirrot), joka on yhtä suuri kuin niiden välituotekäyttöön kuuluva keskuspankin palveluiden osuus.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 15

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 15: SOPIMUKSET, LEASINGSOPIMUKSET JA LISENSSIT

JOHDANTO

15.01 Sopimukset koskevat ehtoja, joilla tavaroita, palveluja ja varoja tarjotaan asiakkaalle. Tavaroiden, palvelujen ja varojen myynnistä tehtyjen tavanomaisten sopimusten perusteella määräytyy taloustoimen arvo ja kirjausajankohta, joka tavaroiden ollessa kyseessä osoittaa omistajuuden vaihtumisen. Mahdolliset erot maksuajankohdan ja kirjausajankohdan välillä näkyvät kirjauksissa, jotka viedään rahoitustilille muihin saamisiin tai velkoihin.

15.02 Leasingsopimusten, lisenssien ja lupien pohjalta määritetään myös maksujen luokittelu ja varojen taloudellinen omistajuus; jotkin näistä sopimuksista muodostavat erillisen muun kuin rahoitusvaran.

15.03 Tässä luvussa käsitellään erilaisten monimutkaisten sopimusryhmien ja niiden perustana olevien virtojen ja varantojen kirjaamista seuraavissa seitsemässä kappaleessa:

a) Käyttöleasingin, resurssileasingin ja rahoitusleasingin erot;

b) Luonnonvaran käyttöluvat;

c) Tiettyihin toimintoihin oikeuttavat luvat;

d) Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet;

e) Palveluntarjontasopimukset;

f) Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset;

g) Yksinoikeudet tulevaisuudessa tuotettaviin tavaroihin tai palveluihin.

KÄYTTÖLEASINGIN, RESURSSILEASINGIN JA RAHOITUSLEASINGIN EROT

15.04 On olemassa kolme erityyppistä muita kuin rahoitusvaroja koskevaa leasingsopimusta (ks. taulukko 15.1):

a) käyttöleasing

b) resurssileasing

c) rahoitusleasing.

Kukin näistä liittyy muun kuin rahoitusvaran käyttöön:

– Käyttö- ja resurssileasingin yhteydessä taloudellinen omistajuus ei muutu, ja juridinen omistaja on yhä myös taloudellinen omistaja. Resurssileasingiä käytetään vuokrattaessa

luonnonvaroja, kuten maata ja radiotaajuuksia. Käyttöleasingiä käytetään puolestaan vuokrattaessa muita kuin rahoitusvaroja.

– Rahoitusleasingin yhteydessä varan taloudellinen omistajuus muuttuu, eikä varan juridinen omistaja ole enää sen taloudellinen omistaja. Rahoitusleasingsopimus voidaan tehdä kaikenlaisista muista kuin rahoitusvaroista, joissakin tapauksissa myös luonnonvaroista.

15.05 Jokaisella omistuksen kohteella, kuten tavaralla ja palvelulla, luonnonvaralla, rahoitusvaralla ja velalla, on sekä juridinen että taloudellinen omistaja. Usein taloudellinen ja juridinen omistaja on sama. Kun näin ei ole, juridinen omistaja on siirtänyt varan käytöstä taloudellisessa toiminnassa aiheutuvan riskin ja siitä saatavan hyödyn taloudelliselle omistajalle. Juridinen omistaja ottaa vastavuoroisesti taloudelliselta omistajalta maksun jostain muusta riski- ja hyötykokonaisuudesta.

Taulukko 15.1: Kolmen eri leasingsopimustyypin kirjaaminen

Leasingsopimustyyppi	Käyttäjän kirjausmenetelmä
Käyttöleasing (ei luonnonvarojen)	Käyttäjä ei ole muun kuin rahoitusvaran taloudellinen omistaja Leasingvuokramaksut kirjataan palvelusta suoritetuiksi maksuiksi, välituotekäytöksi tai julkisyhteisön, kotitalouksien ja KPVTY:jen kulutusmenoiksi
Resurssileasing (ainoastaan luonnonvarojen)	Käyttäjä ei ole luonnonvaran taloudellinen omistaja. Maksut ovat vuokraa (omaisuustuloa)
Rahoitusleasing	Käyttäjä on muun kuin rahoitusvaran taloudellinen omistaja; kyseinen muu kuin rahoitusvara on rahoitettu vuokralleantajalta saadulla lainalla. Maksut ovat enimmäkseen lainapääoman takaisinmaksua ja lainan korkoja. Osa korkomaksuista voidaan kirjata välillisiin rahoituspalveluihin (FISIM), kun lainanantaja on rahoituksen välittäjä. Maksut luokitellaan välituotekäytöksi tai julkisyhteisön, kotitalouksien ja KPVTY:jen kulutusmenoiksi.

Taulukko 15.2: Kolmen eri leasingsopimustyypin kirjaaminen taloustoimen tyypin mukaan luokiteltuna

Taloustoimen tyyppi	Käytön ja kyseessä olevan varan tyyppi
Välituotekäyttö	Valmistettujen varojen käyttöleasing, esim. koneet sekä henkisiin omaisuusvaroihin kohdistuvat oikeudet Rahoitusleasingiin liittyvät välilliset rahoituspalvelut (FISIM)
Kiinteän pääoman kuluminen	Ainoastaan valmistetut varat ja ainoastaan taloudellisen omistajan osalta
Kulutusmenot	Kestokulutustavaroiden käyttöleasing Kestokulutustavaroiden osto (myös rahoitusleasingillä tai osamaksulla rahoitettu) Rahoitusleasingiin liittyvät välilliset rahoituspalvelut (FISIM) loppukuluttajille
Muiden kuin rahoitusvarojen hankinta Kiinteän pääoman muodostus Luonnonvarojen hankinta Muiden valmistamattomien varojen hankinta	 Valmistettujen varojen hankinta (myös rahoitusleasingillä rahoitettu) Luonnonvarojen hankinta, myös oikeus käyttää luonnonvara loppuun Luonnonvaran pitkäaikaisen käyttöoikeuden hankinta, esim. saaliskiintiö
Omaisuustuloon liittyvät maksut Vuokra Korko	 Resurssileasing eli luonnonvaran käyttömaksu Rahoitusleasing eli muun kuin rahoitusvaran hankinta, joka on rahoitettu samanaikaisesti lainalla
Rahoitustaloustoimi: laina	Rahoitusleasing eli muun kuin rahoitusvaran hankinta, joka on rahoitettu samanaikaisesti lainalla

15.06 Määritelmä: Tavaran ja palvelun, luonnonvaran, rahoitusvaran ja velan kaltaisten omistuksen kohteiden taloudellinen omistaja on institutionaalinen yksikkö, jolla on oikeus varan käytöstä

taloudellisessa toiminnassa saatavaan hyötyyn sillä perusteella, että se on hyväksynyt myös käyttöön liittyvät riskit.

15.07 Määritelmä: Tavaran ja palvelun, luonnonvaran, rahoitusvaran ja velan kaltaisten kohteiden juridinen omistaja on institutionaalinen yksikkö, joka on laissa pysyvästi oikeutettu saamaan kohteisiin liittyvän hyödyn.

KÄYTTÖLEASING

15.08 Määritelmä: Käyttöleasingsopimuksessa juridinen omistaja on myös taloudellinen omistaja, joka hyväksyy toimintaan liittyvät riskit ja saa kohteesta taloudellista hyötyä veloittamalla sen käytöstä tuotantotoiminnassa.

15.09 Yksi käyttöleasingin ominaispiirre on, että juridinen omistaja vastaa varan korjaamisesta ja huollosta.

15.10 Käyttöleasingissä varallisuuserä säilyy vuokralleantajan taseessa.

15.11 Valmistetuista varoista käyttöleasingsopimuksen nojalla suoritettuja maksuja kutsutaan leasingvuokramaksuiksi, ja ne kirjataan palvelumaksuiksi (ks. taulukko 15.2). Käyttöleasingsopimus tehdään usein laitteen, kuten ajoneuvon, nosturin tai poran, vuokrauksesta. Se voidaan kuitenkin tehdä mistä tahansa muusta kuin rahoitusvarasta. Vuokralleantajan suorittama palvelu käsittää muutakin kuin varan tarjoamisen, sillä se tarjoaa vuokralleottajalle myös mukavuuden ja turvan kaltaisia tekijöitä. Laitteiden tapauksessa vuokralleantaja eli laitteen omistaja pitää tavanomaisesti varastossaan hyvässä toimintakunnossa olevia laitteita, joita voidaan vuokrata välittömästi tai lyhyellä ennakkoilmoitusajalla. Vuokralleantajan on yleensä oltava laitteen käytön asiantuntija. Tämä on tärkeää vuokrattaessa monimutkaisia laitteita, kuten tietokoneita, sillä vuokralleottajalla ei välttämättä ole laitteen asianmukaisen huoltamisen edellyttämää ammattitaitoa tai laitteistoa. Vuokralleantaja voi myös sitoutua vaihtamaan laitteen vakavan tai pitkittyneen käyttöhäiriön tapauksessa. Rakennuksen vuokralleantaja vastaa puolestaan rakennuksen rakenteiden eheydestä ja on näin ollen vastuussa esimerkiksi luonnonkatastrofista aiheutuneesta vahingosta. Vuokralleantaja vastaa yleensä myös sen varmistamisesta, että hissit, lämmitys ja ilmastointi toimivat asianmukaisesti.

15.12 Käyttöleasing kehitettiin alun perin sellaisten käyttäjien tarpeisiin, jotka tarvitsevat tietyntyyppisiä laitteita ainoastaan säännöllisin määräajoin. Useimmiten käyttöleasingsopimukset ovat lyhytaikaisia, mutta vuokralleottaja voi uusia sopimuksen määräajan päätyttyä ja sama käyttäjä voi käyttää samaa laitetta useaan otteeseen. Yhä monimutkaisempien laitteiden yleistyessä erityisesti elektroniikka-alalla vuokralleantajan tarjoamista huolto- ja varaosapalveluista on tullut tärkeitä tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa käyttäjän päätökseen vuokrata laite sen ostamisen sijasta. Muita pitkäaikaista vuokrausta puoltavia tekijöitä ovat ostojen vaikutukset yrityksen taseeseen, kassavirtaan tai verotukseen.

RAHOITUSLEASING

15.13 Määritelmä: Rahoitusleasingsopimuksessa vuokralleantaja on varan juridinen omistaja, kun taas vuokralleottaja on taloudellinen omistaja, sillä toimintaan liittyvät riskit ovat vuokralleottajan vastuulla ja se saa varan käytöstä tuotantotoiminnassa aiheutuvan

taloudellisen hyödyn. Vuokralleantaja hyväksyy vuokralleottajalta vastavuoroisesti muun riski- ja hyötykokonaisuuden lainaan liittyvien takaisinmaksujen muodossa. Vaikka vuokralleantaja on varan juridinen omistaja, se ei useinkaan ota vastaan varan fyysistä toimitusta vaan hyväksyy, että vara toimitetaan suoraan vuokralleottajalle. Yksi rahoitusleasingin ominaispiirre on se, että taloudellinen omistaja vastaa varan tarvittavasta korjaamisesta ja huollosta.

15.14 Rahoitusleasingsopimuksen nojalla juridinen omistaja antaa vuokralleottajalle lainan, jolla tämä hankkii varan. Tämän jälkeen varallisuuserä kirjataan vuokralleottajan taseeseen vuokralleantajan taseen sijasta, ja sitä vastaava laina kirjataan vuokralleantajan varoihin ja vuokralleottajan velkoihin. Rahoitusleasingsopimuksen nojalla suoritettuja maksuja ei katsota leasingvuokramaksuiksi vaan laskennallisen lainan korkomaksuksi ja lainapääoman takaisinmaksuksi. Jos vuokralleantaja on rahoituksen välittäjä, osaa maksusta pidetään myös palvelumaksuna (FISIM).

15.15 Rahoitusleasingsopimuksen kohteena oleva vara voi hyvin usein olla luonteeltaan täysin erilainen kuin vuokralleottajan tuotantotoiminnassaan käyttämä vara, esimerkiksi pankin juridisessa omistuksessa oleva liikennelentokone, joka on vuokrattu lentoyhtiölle. Lentokonetta tai sen kuluttamaa kiinteää pääomaa ei ole taloudellisesti järkevää kirjata pankin tileihin tai jättää pois lentoyhtiön tileistä. Rahoitusleasingin avulla vältetään tämä lentokoneen omistajuuden ja sen arvonalennusten ei-toivottu kirjauskäytäntö samalla, kun kummankin osapuolen nettovarallisuus säilyy asianmukaisella tasolla koko vuokra-ajan.

15.16 Rahoitusleasingaika käsittää yleensä varan koko taloudellisen käyttöiän. Tällöin laskennallisen lainan arvo on sama kuin leasingsopimuksen nojalla suoritettavien maksujen nykyarvo. Tämä arvo kattaa varan hankintamenon ja yleensä myös vuokra-ajalta kertyvän vuokralleantajan perimän maksun. Vuokralleantajalle suoritetut säännölliset maksut voidaan kirjata neljänä eränä: korkomaksuiksi ja laskennallisen lainan pääoman takaisinmaksuiksi, vuokralleantajan perimiksi maksuiksi ja välillisiksi rahoituspalveluiksi (jos vuokralleantaja on rahoituksen välittäjä). Jos sopimusehdoissa ei ole täsmennetty, kuinka nämä kolme ensimmäistä erää on yksilöitävä, lainapääoman takaisinmaksun on oltava yhtä suuri kuin varallisuuden arvon aleneminen (kiinteän pääoman kuluminen), korkovelan yhtä suuri kuin varallisuuserän pääoman tuotto ja palvelumaksun yhtä suuri kuin maksettava kokonaismäärä, josta on vähennetty lainapääoman takaisinmaksu ja korkovelka.

15.17 Rahoitusleasing voi tulla kyseeseen myös silloin, kun vuokra-aika on varan koko taloudellista käyttöikää lyhyempi. Tällöinkin laskennallisen lainan arvo kattaa varan hankintamenon ja vuokralleantajan perimän maksun sekä leasingsopimuksen ehtojen mukaisesti suoritettavien palvelumaksujen arvon. Vuokralleantajalle suoritetut säännölliset maksut on kirjattava korkomaksuiksi ja laskennallisen lainan pääoman takaisinmaksuiksi, vuokralleantajan perimiksi maksuiksi ja välillisiksi rahoituspalveluiksi (jos vuokralleantaja on rahoituksen välittäjä). Laskennallisen lainan arvo voi sisältää myös ennakkomaksuja, joilla rahoitetaan varan takaisinosto vuokra-ajan päättyessä. Vuokra-ajan päättyessä varallisuuserä voidaan siirtää vuokralleottajan taseeseen, mikäli niin on sovittu. Maksamatta olevien lainamäärien arvon on oltava sama kuin vuokra-ajan alussa määritelty varan odotettu markkinahinta vuokra-ajan päättyessä. Tässä vaiheessa vara voidaan palauttaa vuokralleantajalle, vuokralleottaja voi hankkia varan juridisesti omistukseensa tai voidaan tehdä uusi leasingsopimus.

Rahoitusleasing edellyttää, että vuokralleottaja ottaa kaikki varaan liittyvät riskit ja hyödyt. Näin ollen vuokralleantajan on vastattava kaikista hallussapitovoitoista ja -tappioista, jotka

liittyvät varan odotettavissa olevaan arvoon vuokra-ajan päättyessä. Kun vuokralleottaja hankkii varan juridisesti omistukseensa vuokra-ajan päätyttyä, käteismaksut kirjataan tässä tapauksessa lainan takaisinmaksuiksi, sillä varallisuuserä on jo kirjattu vuokralleottajan taseeseen.

Jos vara palautuu vuokralleantajalle, varan ostoa koskeva taloustoimi kirjataan varan käyvän markkina-arvon mukaisesti. Tuotot käytetään maksamatta olevan lainamäärän takaisinmaksuun, ja näiden summien mahdollinen ero kirjataan pääomansiirtona. Vuokra-ajan aikana suoritetut maksut käsittävät yleensä varan hankintaan liittyviä ennakkomaksuja, jolloin taloustoimen yhteydessä ei vaihdeta käteisvaroja, sillä laina on tuossa vaiheessa jo maksettu takaisin kokonaisuudessaan.

Jos sovitaan vuokra-ajan pidentämisestä, uusi sopimus on käytävä läpi sen selvittämiseksi, onko kyse rahoitusleasingsopimuksen jatkosta vai käyttöleasingsopimuksesta.

15.18 Rahoitusleasingsopimukset ovat yleensä voimassa monta vuotta, mutta sopimuksen keston perusteella ei voida päätellä, onko kyseessä käyttöleasing vai rahoitusleasing. Joissakin tapauksissa vara voidaan vuokrata lyhyeksi ajaksi, vaikka vuodeksi kerrallaan, mutta sopimukseen sisältyy tällöin ehto, jonka mukaan vuokralleottaja hyväksyy kokonaisvastuun varasta, myös sen huollosta ja poikkeuksellisesta vahingoittumisesta aiheutuvat kustannukset. Leasingsopimus kirjataan rahoitusleasingsopimukseksi eikä käyttöleasingsopimukseksi, vaikka vuokra-aika on lyhyt eikä vuokralleantaja välttämättä ole rahoituslaitos, jos vuokralleottaja hyväksyy suurimman osan varan tuotantokäyttöön liittyvistä riskeistä ja hyödyistä. Käytännössä voi kuitenkin olla hankalaa poiketa liikekirjanpidon käytännöistä ja niiden perustana olevista kansainvälisistä tilinpäätösstandardeista, joiden mukaan rahoitusleasing käsittää ainoastaan ne leasingsopimukset, jotka kestävät varan lähes koko taloudellisen käyttöiän.

15.19 Vaikka rahoitusleasingiin erikoistuneita yhtiöitä kutsuttaisiinkin kiinteistöyhtiöiksi tai lentokoneiden vuokrausyhtiöiksi, ne on luokiteltava rahoituksen välittäjiksi, jotka tarjoavat lainoja niiltä varoja vuokraaville yksiköille. Jos vuokralleantaja ei ole rahoituksen välittäjä, laskennalliseen lainaan liittyvät maksut jaetaan ainoastaan lainapääoman takaisinmaksuiksi ja koroiksi, mutta jos vuokralleantaja on rahoituslaitos, maksuihin sisällytetään palvelumaksua (FISIM) vastaava erä.

15.20 Yksi rahoitusleasingin muodoista on osamaksukauppa.

Määritelmä: Kyseessä on osamaksukauppa, kun kestävä tavara myydään ostajalle tulevaisuudessa maksettavaksi sovittuja maksueriä vastaan. Ostaja saa tavaran välittömästi haltuunsa, vaikka se on edelleen juridisesti vuokralleantajan omaisuutta vakuutena, kunnes vuokralleottaja on suorittanut kaikki sovitut maksuerät.

15.21 Osamaksukauppa rajoittuu tavallisesti kestokulutustavaroihin, ja useimmiten ostajana on kotitalous. Osamaksusopimusten rahoittajat ovat yleensä erillisiä institutionaalisia yksiköitä, jotka toimivat läheisessä yhteistyössä kestävien tavaroiden myyjien kanssa.

15.22 Osamaksukaupan yhteydessä kestävä tavara kirjataan ostajan hankkimaksi sinä päivänä, jona tämä saa varan haltuunsa, ja tavara katsotaan ostetuksi markkinahinnalla, joka olisi maksettu vastaavan taloustoimen yhteydessä. Ostaja saa samanarvoisen laskennallisen lainan. Ostajan rahoittajalle suorittamat maksut kirjataan lainapääoman takaisinmaksuiksi ja korkomaksuiksi

käyttämällä rahoitusleasingsopimuksissa sovellettua menetelmää. Osamaksusopimusten rahoittajien harjoittamaa tuotantotoimintaa kutsutaan rahoituksen välitykseksi. Rahoittajat eivät yleensä veloita suoraa maksua palveluistaan, joten niiden koko tuotos on välillistä rahoituspalvelua (FISIM), ja se lasketaan vähentämällä saatavista omaisuustuloista korkovelka. Perinteisen rahoitusleasingin tapauksessa korkovelan summaa voi olla hankala havainnoida, joten se on arvioitava.

RESURSSILEASING

15.23 Määritelmä: Resurssileasing tarkoittaa sitä, että luonnonvaran omistaja antaa luonnonvaran vuokralleottajan käyttöön vuokrana kirjattavaa maksua vastaan.

15.24 Resurssileasingissä varallisuus kirjataan edelleen vuokralleantajan taseeseen, vaikka se on vuokralleottajan käytössä. Luonnonvaran arvon laskeminen kirjataan valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviämisenä (K.21). Sitä ei kirjata kiinteän pääoman kulumista vastaavana taloustoimena, sillä kulutettavissa olevaa kiinteää pääomaa ei ole. Vuokraksi kirjataan ainoastaan resurssileasingin yhteydessä syntyvät velat.

15.25 Resurssileasingissä vuokrattava vara on tavanomaisesti maa-alue. Samalla tavoin kirjataan kuitenkin myös muiden luonnonvarojen, kuten puun, kalavarojen, veden, mineraalivarojen ja radiotaajuuksien, käyttö.

LUONNONVARAN KÄYTTÖLUVAT

15.26 Luonnonvaran käyttöluvan voi myöntää julkisyhteisö, mutta sen voivat myöntää myös yksityiset omistajat, kuten maanviljelijät ja yritykset.

15.27 Luonnonvaran käyttölupa voidaan kirjata kolmella eri tavalla (ks. taulukko 15.3).

a) Vuokra-ajan päättyessä omistaja voi jatkaa varan käyttölupaa tai perua sen.

b) Omistaja voi sallia luonnonvaran pitkäaikaisen käytön siten, että käyttäjä valvoo tosiasiassa luonnonvaran käyttöä koko tämän ajan eikä omistaja välttämättä puutu lainkaan valvontaan.

c) Omistaja sallii luonnonvaran käyttämisen loppuun.

Ensimmäinen vaihtoehto kirjataan resurssileasingsopimuksena, josta syntyy kirjattavaa vuokraa.

Toinen vaihtoehto voidaan kirjata vuokrana, minkä lisäksi voidaan luoda käyttäjän vara, joka on irrallinen itse luonnonvarasta mutta jossa luonnonvaran arvo ja sen käytön mahdollistava vara ovat yhteydessä toisiinsa.

Tämä varallisuuserä (luokka AN.222) kirjataan ainoastaan, jos sen arvo eli luvan haltijalle aiheutuva hyöty, joka ylittää luvan myöntäjälle syntyvän arvon, on realisoitavissa siirtämällä vara kolmannelle osapuolelle. Varallisuuserät otetaan huomioon ensimmäisen kerran, kun ne muuttuvat taloudellisesti merkittäviksi (luokka K.1, ks. kohta 6.06.g). Jos varan arvoa ei realisoida, se on yleensä vuokra-ajan päättyessä lähellä nollaa.

Kolmannen vaihtoehdon tuloksena on luonnonvaran myynti (tai mahdollisesti lunastus).

Taulukko 15.3: Kolmen eri luonnonvarojen käyttölupatyypin kirjaaminen

Käyttölaji	Kirjausmenetelmä
Väliaikainen käyttölupa, mahdollisesti pitkäaikainen	Resurssileasing: vuokra (omaisuustuloa)
Käyttäjän toteuttama pitkäaikainen valvonta, riskit ja hyödyt käyttäjällä, luvan siirrettävyys realisointiarvolla	Vuokra ja uuden varan luominen luonnonvaran käyttöoikeutta varten
Luonnonvaran käyttö loppuun; pysyvä käyttö (kaikki riskit ja hyödyt käyttäjällä)	Luonnonvaran myynti

15.28 Luonnonvaran vuokra, uuden varan luominen ja luonnonvaran myynti erotetaan toisistaan pääasiassa riskien ja hyötyjen siirron perusteella. Luonnonvara on myyty, jos kaikki riskit ja hyödyt on siirretty. Uusi vara luodaan, jos riskien ja hyötyjen siirron tuloksena syntyy erillinen ja siirrettävä lupa, jolla on reaaliarvo. Voi olla harhaanjohtavaa käyttää muita arviointiperusteita, kuten ennalta sovittuja maksuja, etukäteen suoritettavia maksuja, luvan kestoa ja liikekirjanpidon käytäntöjä, sillä ne eivät välttämättä kuvasta riskien ja hyötyjen siirtoa.

15.29 Luonnonvaroja, kuten maa-alueita ja mineraalivaroja, voivat hankkia myös ulkomaiset yksiköt. Luonnonvarojen myyntiä ei kuitenkaan pidä kirjata myynniksi ulkomaiselle talousyksikölle. Tällaisissa tapauksissa luodaan laskennallinen kotimainen yksikkö, jolla on luonnonvaran omistusoikeus ja jonka pääoman ulkomainen talousyksikkö omistaa. Samanlaista kirjauskäytäntöä sovelletaan, kun kotimaiset talousyksiköt hankkivat luonnonvaroja muualta maailmasta.

15.30 Tietyntyyppisestä luonnonvarasta (kuten öljystä ja maakaasusta) saatavat julkisyhteisöjen tulot voivat muodostua useanlaisista taloustoimista, joita ovat esimerkiksi

a) resurssileasingistä saatava vuokra;

b) valmistamattomien varojen luovutus, kuten luonnonvarojen myynti tai luonnonvarojen pitkäaikaista käyttöä koskevien lisenssien myynti;

c) luonnonvaroja käyttävien julkisten yritysten osingot;

d) luonnonvaroja käyttävien yritysten maksama yhtiövero.

TIETTYIHIN TOIMINTOIHIN OIKEUTTAVAT LUVAT

15.31 Varan käyttöön myönnettävien lisenssien ja leasingsopimusten lisäksi lupa voidaan myöntää tiettyihin toimintoihin täysin riippumatta toiminnoissa käytettävästä varasta. Näiden lupien saamiselle ei ole kelpoisuusehtoja (kuten kokeen läpäiseminen edellytyksenä ajo-oikeuden saamiselle), vaan niiden tarkoituksena on rajoittaa toiminnon harjoittamiseen oikeutettujen yksittäisten yksiköiden määrää. Tällaisia lupia voivat myöntää julkisyhteisöt tai yksityiset institutionaaliset yksiköt, ja näitä kahta lupamenettelyä säännellään eri tavoin.

Taulukko 15.4: Muiden kuin rahoitusvarojen käytön ja hankinnan kirjaaminen taloustoimen ja virran tyypin mukaan

Taloustoimen tyyppi	Käyttö-/hankintalaji ja varan tyyppi ja maksulaji
Välituotekäyttö	Valmistettujen varojen käyttöleasing, esim. koneet sekä henkisiin omaisuusvaroihin kohdistuvat oikeudet Yritysten säännölliset maksut vesihuollosta Rahoitusleasingin antamiseen liittyvät välilliset rahoituspalvelut (FISIM)
Kiinteän pääoman kuluminen	Ainoastaan valmistetut varat ja taloudellisen omistajan osalta
Kulutusmenot	Kestokulutustavaroiden käyttöleasing. Kestokulutustavaroiden osto (myös rahoitusleasingillä rahoitettu tai osamaksusopimuksella hankittu)
Muiden kuin rahoitusvarojen hankinta	
Kiinteän pääoman muodostus	Valmistettujen varojen hankinta (myös rahoitusleasingillä rahoitettu) Luonnonvaran hankinta, myös oikeus käyttää luonnonvara loppuun
Luonnonvarojen hankinta	Luonnonvaran pitkäaikaisen käyttöoikeuden hankinta, esim. saaliskiintiö Siirrettävät lomaosakejärjestelyt
Muiden valmistamattomien varojen hankinta	Kolmannelle osapuolelle siirrettävän sopimuksen hankinta Sopimukset tulevasta tuotannosta, esim. sopimukset jalkapalloilijoiden ja kirjailijoiden kanssa
Omaisuustuloon liittyvät maksut	Resurssileasing eli maksu luonnonvaran lyhytaikaisesta käytöstä
Vuokra	Säännölliset maksut vedenotto-oikeudesta Rahoitusleasing eli muun kuin rahoitusvaran hankinta, joka on rahoitettu samanaikaisesti lainalla
Tulonsiirrot	Julkisyhteisöjen myöntämät tiettyihin toimintoihin oikeuttavat luvat, joihin ei liity kelpoisuusehtoja tai joista perittävä maksu on lupajärjestelmästä aiheutuviin hallintokustannuksiin verrattuna suhteettoman suuri Julkisyhteisöjen myöntämät päästöluvat kokonaispäästöjen hillitsemiseksi
Muut tuotantoverot	
Rahoitustaloustoimi: laina	Rahoitusleasing eli muun kuin rahoitusvaran osto, joka on rahoitettu

	samanaikaisesti lainalla
Muu varojen volyymin muutos	Luonnonvaran käyttäminen loppuun omistajan toimesta Laiton hakkuu, kalastus tai metsästys (kasvatettavien varojen tai luonnonvarojen korvaukseton haltuunotto)
Varojen hinnan muutos	Varallisuudeksi kirjattujen sopimusten, lisenssien ja lupien voimassaolon päättyminen

15.32 Kun julkisyhteisöt lupia myöntämällä rajoittavat esimerkiksi taksiautoiluun oikeutettujen ajoneuvojen tai kasinoiden määrää, ne itse asiassa luovat monopolivoittoja hyväksytyille toiminnanharjoittajille ja perivät osan voitosta lupamaksuna. Nämä maksut kirjataan muina veroina. Tätä periaatetta sovelletaan aina, kun julkisyhteisöt myöntävät lupia rajoittaakseen tietyn alan toimintaa harjoittavien yksiköiden määrää siten, että rajoitus on arvionvarainen eikä perustu ainoastaan kelpoisuusehtoihin.

15.33 Jos lupa on voimassa usean vuoden ajan, maksu on lähtökohtaisesti kirjattava suoriteperusteisesti siten, että tulevien vuosien lupamaksun summaa varten tehdään toinen saamisia tai velkoja koskeva kirjaus.

15.34 Luvan hankkimisen kannustimena on, että luvan haltija uskoo saavansa sen myötä oikeuden monopolivoittoihin, kun tulevaisuudessa saatavat tulot ovat suuremmat kuin niitä koskevien oikeuksien hankkimismaksut. Luvanhaltijalle syntyvä hyöty, joka ylittää luvan antajalle syntyvän arvon, katsotaan varaksi, jos luvanhaltija voi realisoida sen siirtämällä varan kolmannelle osapuolelle. Tämä varan tyyppi luokitellaan tiettyihin toimintoihin oikeuttavaksi luvaksi (AN.223).

15.35 Tiettyihin toimintoihin oikeuttava lupa kirjataan varallisuuseräksi ensin varojen volyymin muiden muutosten tiliin. Arvonlisäykset ja -vähennykset kirjataan uudelleenarvotustilille.

15.36 Luvan varallisuusarvoksi määritetään arvo, jolla se voidaan myydä, tai jos tällaista hintaa ei ole saatavilla, sen arvo arvioidaan tulevien monopolivoittojen nykyarvoksi. Jos lupa myydään edelleen, uusi omistaja saa oikeuden julkisyhteisöltä saatavaan hyvitykseen, jos lupa peruutetaan, sekä oikeuden hankkia monopolivoittoja.

15.37 Julkisyhteisöjen myöntämä tiettyihin toimintoihin oikeuttava lupa katsotaan varallisuudeksi ainoastaan, kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) Kyseisessä toiminnossa ei käytetä julkisyhteisölle kuuluvia varoja; jos julkisyhteisön varoja käytetään, varan käyttölupa katsotaan käyttöleasing-, rahoitusleasing- tai resurssileasingsopimukseksi tai mahdollisesti sellaisen varan hankinnaksi, joka edustaa käyttöluvan haltijalle myönnettyä lupaa käyttää varaa oman harkintansa mukaan pitkällä aikavälillä.

b) Luvan myöntämiselle ei ole asetettu kelpoisuusehtoja; tällaiset luvat katsotaan veroiksi tai palvelumaksuiksi.

c) Lupien määrä on rajallinen, joten luvan haltija voi tehdä monopolivoittoja kyseistä toimintaa harjoittamalla.

d) Luvan haltijan on pystyttävä myymään lupa kolmannelle osapuolelle.

Jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, maksut katsotaan veroiksi tai palvelumaksuiksi.

15.38 On huomattavasti harvinaisempaa, että muut yksiköt kuin julkisyhteisö voivat rajoittaa tietyn toiminnan harjoittamista. Rajoittaminen voi olla mahdollista tilanteessa, jossa ammattialayhdistykseen kuuluminen on pakollista tai suositeltavaa ja jossa toimijoiden määrää rajoitetaan tiukasti. Esimerkkinä voidaan mainita kiinteistön omistaja, joka rajoittaa

hotellikiinteistöllään toimivien yksiköiden määrää sallimalla ainoastaan yhden taksiyrityksen kuljettaa hotellivieraita. Tällaisissa tapauksissa luvat katsotaan palvelumaksuiksi. Maksut on lähtökohtaisesti kirjattava suoriteperusteisesti luvan voimassaoloajalta. Nämä luvat voitaisiin periaatteessa katsoa varallisuudeksi, jos ne ovat myyntikelpoisia, mutta näin ei yleensä tehdä.

15.39 Muun yksikön kuin julkisyhteisön myöntämä tiettyihin toimintoihin oikeuttava lupa katsotaan varallisuudeksi ainoastaan, kun kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät:

a) Kyseisessä toiminnossa ei käytetä luvanantajalle kuuluvia varoja; jos luvanantajan varoja käytetään, varan käyttölupa katsotaan käyttöleasing-, rahoitusleasing- tai resurssileasingsopimukseksi;

b) Lupien määrä on rajallinen, joten luvan haltija voi tehdä monopolivoittoja kyseistä toimintaa harjoittamalla.

c) Luvan haltijan on pystyttävä oikeudellisesti ja käytännössä myymään lupa kolmannelle osapuolelle.

Jos jokin edellä mainituista edellytyksistä ei täyty, maksut kirjataan palvelumaksuiksi.

15.40 Julkisyhteisöt myöntävät päästölupia kokonaispäästöjen hillitsemiseksi. Näihin lupiin ei liity luonnonvarojen käyttöä, sillä ilmakehälle ei ole määritettyä arvoa, ja sitä ei siksi voida pitää taloudellisena varana; näin ollen lupamaksut luokitellaan veroiksi. Päästöluvat ovat myyntikelpoisia, ja niillä on tulevaisuudessa aktiiviset markkinat. Luvat ovat näin ollen varallisuutta, ja ne on arvotettava siihen markkinahintaan, jolla ne voidaan myydä.

JULKISEN JA YKSITYISEN SEKTORIN KUMPPANUUDET

15.41 Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet tarkoittavat kahden yksikön välillä tehtyjä pitkän aikavälin sopimuksia, joiden nojalla yksikkö hankkii tai muodostaa varan tai varoja, käyttää sitä jonkin aikaa ja luovuttaa sen tämän jälkeen muulle yksikölle. Tällaisia järjestelyjä tehdään yleensä yksityisen yrityksen ja julkisyhteisöjen välillä, mutta muutkin kumppanuudet ovat mahdollisia. Molemmat osapuolet voivat esimerkiksi olla julkisia yrityksiä tai toisena osapuolena voi olla voittoa tavoittelematon yhteisö.

Julkisyhteisöt ryhtyvät julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen useista syistä. Tarkoituksena on esimerkiksi tuotannon tehostaminen yksityisen liiketoiminnan avulla, rahoituslähteiden laajentaminen tai julkisyhteisöjen velan supistaminen.

Sopimusaikana juridinen omistajuus säilyy sopimuksen toimeksiantajalla. Sopimusajan päätyttyä sekä taloudellinen että juridinen omistajuus on julkisyhteisöllä.

Lisätietoja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen liittyvistä kirjauksista on julkisyhteisön tilejä koskevassa luvussa 20.

PALVELUNTARJONTASOPIMUKSET

15.42 Palveluntarjontasopimuksilla yritykselle annetaan yksinoikeus tiettyjen palvelujen tarjontaan. Esimerkiksi julkisia palveluja koskevassa sopimuksessa yksityinen yritys tekee sopimuksen

julkisyhteisön kanssa siitä, että se saa yksinoikeuden harjoittaa ja ylläpitää julkista palvelua sekä tehdä siihen investointeja tietyn ajanjakson ajan. Julkinen palvelu voi olla esimerkiksi vesilaitos tai maksullinen tie. Palveluntarjontasopimuksia ei pidä kirjata varallisuudeksi, sillä ne eivät ole siirrettävissä tai niitä ei voida realisoida siirtämällä.

MYYNTIKELPOISET KÄYTTÖLEASINGSOPIMUKSET (AN.221)

15.43 Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset ovat kolmannen osapuolen omistusoikeuksia, jotka liittyvät muihin kuin rahoitusvaroihin ja luonnonvaroihin. Sopimuksen haltijan tulisi saada leasingin yhteydessä taloudellinen hyöty, joka ylittää maksettavat maksut, ja sopimuksen haltija voi realisoida hyödyn siirtämällä sen muille. Käyttöleasingin arvo on sopimuksen haltijalle koituva hyöty, joka ylittää sopimuksen myöntäjälle syntyvän arvon. Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset voivat käsittää kaikenlaisia vuokra- ja käyttöleasingsopimuksia. Vuokralainen voi esimerkiksi vuokrata asunnon edelleen kolmannelle osapuolelle.

YKSINOIKEUDET TULEVAISUUDESSA TUOTETTAVIIN TAVAROIHIN TAI PALVELUIHIN (AN.224)

15.44 Omistusoikeuksia voidaan siirtää kolmannelle osapuolelle myös tulevasta tuotannosta tehdyillä sopimuksilla. Tällaisten sopimusten arvo on sopimuksen haltijalle koituva hyöty, joka ylittää sopimuksen myöntäjälle syntyvän arvon. Niitä ovat esimerkiksi seuraavat:

a) Yksinoikeus henkilön palkkaamiseen (esimerkiksi jalkapalloilija) tai kirjallisten teosten tai musiikkiteosten julkaisuun. Näiden oikeuksien arvo on voitto, joka saadaan siirtämällä oikeudet hinnalla, joka on suurempi kuin voimassaolevan sopimuksen irtisanomisesta aiheutuvat kustannukset.

b) Lomaosakejärjestelyt. Ainoastaan osa lomaosakejärjestelyistä on katsottava varan hankkimiseksi:

1) Jos omistajalla on nimetty tila, joka on hänen käytettävissään jatkuvasti, kyseessä on todennäköisimmin taloa vastaava vara, jos omistajalla on oikeus toimia järjestelyä varten nimetyssä hallintoelimessä ja jos hän voi myydä lomaosakkeen tai jättää sen perinnöksi.

2) Jos omistajalla on pysyvä sopimus, jonka nojalla hänellä on käytössään tietyllä ajanjaksolla ja määrätyn ajan tietyntyyppinen majoitus, kyse on todennäköisesti ennakkoon maksetusta vuokrasta eli ennakkoon maksetusta kotitalouksien kulutusmenosta.

3) Tätä ennakkoon maksettua vuokraoikeutta voidaan vuokrata edelleen satunnaisesti tai se voidaan myydä jäljellä olevaksi vuokra-ajaksi siirrettävänä käyttöleasinginä.

4) Pistejärjestelmään osallistujalla voi olla ainoastaan varaan liittyvä saaminen.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 16

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 16: VAKUUTUS

A. JOHDANTO

16.01 Vakuutus on toimi, jolla institutionaaliset yksiköt tai yksikköryhmät suojautuvat tiettyjen epävarmojen tapahtumien aiheuttamilta negatiivisilta taloudellisilta seurauksilta. Vakuutukset jaetaan kahteen ryhmään: sosiaalivakuutuksiin ja muihin vakuutuksiin.

16.02 Sosiaalivakuutus on sosiaaliset riskit ja tarpeet kattava järjestelmä. Se on usein järjestetty kollektiivisesti tietylle ryhmälle, ja järjestelmään osallistuminen on yleensä pakollista tai kolmas osapuoli kannustaa siihen. Sosiaalivakuutukseen luetaan sosiaaliturvajärjestelmät, joita julkisyhteisö säätelee, valvoo ja rahoittaa, sekä palkkatyöhön liittyvät järjestelmät, jotka ovat työnantajien työntekijöidensä puolesta järjestämiä ja ylläpitämiä järjestelmiä. Sosiaalivakuutusta käsitellään luvussa 17.

16.03 Muu vakuutus kuin sosiaalivakuutus tarjoaa suojan erilaisten tapahtumien, kuten kuoleman, tietyn eliniän saavuttamisen, tulipalon, luonnonkatastrofien, tulvien ja auto-onnettomuuksien, varalta. Kuoleman ja tietyn eliniän saavuttamisen varalta vakuuttamista kutsutaan henkivakuuttamiseksi ja muiden tapahtumien varalta vakuuttamista puolestaan vahinkovakuuttamiseksi.

16.04 Tässä luvussa käsitellään henki- ja vahinkovakuutusta. Siinä kuvataan, kuinka vakuutustoiminta kirjataan tileille.

16.05 Vakuutukseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet määritellään vakuutussopimuksessa. Vakuutussopimus tehdään vakuutuksenantajan ja toisen institutionaalisen yksikön eli vakuutuksenottajan välillä. Vakuutuksenottaja suorittaa sopimuksen nojalla vakuutuksenantajalle vakuutusmaksun, ja kun määrätty tapahtuma sattuu, vakuutuksenantaja suorittaa maksun eli korvauksen vakuutuksenottajalle tai muulle nimetylle henkilölle. Vakuutuksenottaja suojautuu tällä tavoin tiettyjen riskien varalta, kun taas vakuutuksenantaja pyrkii riskejä yhdistelemällä saamaan enemmän maksutuloja kuin mitä se joutuu maksamaan korvauksien muodossa.

16.06 Osapuolten roolit määritellään vakuutussopimuksessa seuraavasti:

a) vakuutuksenantaja, joka tarjoaa vakuutussuojan;

b) vakuutuksenottaja, joka vastaa vakuutusmaksujen maksamisesta;

c) edunsaaja, joka saa korvauksen;

d) vakuutettu henkilö tai omaisuus, johon riski kohdistuu.

Käytännössä vakuutuksenottaja, edunsaaja ja vakuutettu voivat olla sama henkilö. Vakuutussopimuksessa luetellaan nämä roolit ja määritellään kutakin roolia vastaava henkilö.

16.07 Yleisin vakuutusmuoto on ensivakuutus, jossa institutionaaliset yksiköt hankkivat vakuutuksenantajalta itselleen vakuutuksen määrätyistä riskeistä aiheutuvien taloudellisten seurausten varalta. Ensivakuuttaja voi puolestaan vakuuttaa itsensä ottamalla toiselta vakuutuksenantajalta vakuutuksen ensivakuutetun riskin tiettyä osaa varten. Tätä kutsutaan jälleenvakuuttamiseksi, ja jälleenvakuutuksen tarjoajia kutsutaan jälleenvakuuttajiksi.

1. Ensivakuutus

16.08 Ensivakuutukset jaetaan kahteen ryhmään: henkivakuutuksiin ja vahinkovakuutuksiin.

16.09 Määritelmä: Henkivakuutus on toimi, jonka nojalla vakuutuksenottaja suorittaa vakuutuksenantajalle säännöllistä vakuutusmaksua, jonka vastineeksi vakuutuksenantaja takaa edunsaajalle sovitun summan tai vuosittaisen korvauksen sovittuna päivänä tai aikaisemmin, mikäli vakuutettu henkilö kuolee ennenaikaisesti. Henkivakuutuksesta voidaan myöntää useisiin eri riskeihin perustuvia etuuksia. Esimerkiksi vanhuusvakuutuksesta voidaan myöntää etuus, kun vakuutettu täyttää 65 vuotta, ja vakuutetun kuoleman jälkeen etuus voidaan myöntää leskelle hänen kuolemaansa saakka.

16.10 Henkivakuutus käsittää myös lisävakuutuksen henkilövahingon, myös työkyvyttömyyden, ja tapaturmaisen kuoleman sekä tapaturmasta tai sairaudesta johtuvan haitan tai työkyvyttömyyden varalta.

16.11 Joistakin henkivakuutusluokista maksetaan korvaus vakuutustapahtuman sattuessa. Esimerkiksi kiinnityslainaan liittyvästä vakuutuksesta maksetaan etuus kiinnityksen kuolettamiseksi ainoastaan, jos tulonsaaja kuolee ennen kyseisen lainan laina-ajan päättymistä. Useimmissa näistä vakuutusluokista riskiturvaan on yhdistetty huomattava säästöosuus. Merkittävän säästöosuuden vuoksi henkivakuutusta pidetään eräänlaisena säästömuotona, ja siihen liittyvät taloustoimet kirjataan rahoitustilille.

16.12 Määritelmä: Vahinkovakuutus on toimi, jonka nojalla vakuutuksenottaja suorittaa vakuutuksenantajalle säännöllisesti vakuutusmaksuja, joiden vastineeksi vakuutuksenantaja takaa edunsaajalle sovitun summan, jos sattuu muu tapahtuma kuin henkilön kuolema. Esimerkkejä tällaisista tapahtumista ovat muun muassa tapaturma, sairaus ja tulipalo. Elämiseen liittyviltä riskeiltä suojaava tapaturmavakuutus luokitellaan vahinkovakuutukseksi useimmissa Euroopan maissa.

16.13 Henkivakuutus, josta myönnetään etuus ainoastaan kuolemantapauksessa tietyn ajanjakson aikana ja jota yleensä kutsutaan kuolemanvaravakuutukseksi, käsitellään kansantalouden tilinpidossa

vahinkovakuutuksena, sillä korvaus maksetaan ainoastaan määrätyn vakuutustapahtuman yhteydessä. Vakuutusyksiköiden kirjanpitokäytännön johdosta kuolemanvaravakuutusta ei ole käytännössä aina mahdollista erottaa henkivakuutuksesta. Tällöin kuolemanvaravakuutus voidaan käsitellä henkivakuutuksen tavoin.

16.14 Sekä henki- että vahinkovakuutustoimintaan liittyy riskien hajauttaminen. Vakuutuksenantajat saavat yleensä vakuutuksenottajilta vakuutusmaksua säännöllisesti pienissä erissä ja maksavat suurempia summia korvauksensaajille, kun vakuutuksen kattama tapahtuma sattuu. Vahinkovakuutuksessa riskit on hajautettu koko vakuutuksia ottaneen joukon kesken. Vakuutuksenantaja määrittää vakuutuspalvelun tarjoamisesta vuosittain perittävän maksun, joka perustuu ennakkoarvioon kyseisenä vuotena maksettavien korvausten määrästä. Tyypillistä on, että korvausta hakevia on huomattavasti vähemmän kuin vakuutuksenottajia. Yksittäisen vahinkovakuutuksen ottajan saamat korvaukset eivät pitkälläkään aikavälillä ole missään suhteessa hänen maksamiinsa vakuutusmaksuihin. Vakuutuksenantaja vertailee kuitenkin niitä toisiinsa vuosittain kunkin vahinkovakuutusluokan osalta. Henkivakuutuksen osalta ajan mittaan maksettujen maksujen ja saatujen korvausten suhteella on merkitystä sekä vakuutuksenottajan että vakuutuksenantajan näkökulmasta. Henkivakuutuksen ottaja olettaa saatavien etuuksien olevan ainakin yhtä suuret kuin maksetut maksut etuuden myöntämishetkeen asti, ja henkivakuutusta pidetäänkin yhtenä säästömuotona. Kun vakuutuksenantaja määrittää maksujen ja korvausten välistä suhdetta, sen on otettava tässä yhteydessä huomioon vakuutetusta väestöstä tehdyt odotettavissa olevaa elinikää, myös kuolemaan johtavien onnettomuuksien riskiä, koskevat vakuutusmatemaattiset laskelmat. Vakuutusmaksujen saamisen ja korvausten maksamisen välisellä ajanjaksolla vakuutuksenantaja saa lisäksi tuloja sijoittaessaan osan saaduista vakuutusmaksuista. Tämä tulo vaikuttaa myös vakuutuksenantajien asettamaan vakuutusmaksujen ja korvausten tasoon.

16.15 Henki- ja vahinkovakuutusten välillä on merkittäviä eroja, joiden vuoksi kirjauksetkin eroavat toisistaan. Vahinkovakuutuksessa suoritetaan kuluvalla tilinpitojaksolla uudelleenjako kaikkien vakuutuksenottajien ja muutamien korvauksensaajien välillä. Henkivakuutuksessa jaetaan uudelleen lähinnä tietyllä ajanjaksolla maksetut vakuutusmaksut samalle vakuutuksenottajalle myöhemmin maksettavina etuuksina.

2. Jälleenvakuutus

16.16 Määritelmä: Vakuutuksenantaja voi suojautua poikkeuksellisen runsaslukuisten tai erittäin suurten korvausvaatimusten varalta ottamalla jälleenvakuuttajalta jälleenvakuutuksen. Jälleenvakuutusyhtiöt ovat keskittyneet muutamiin finanssikeskuksiin, joten useat jälleenvakuutusvirrat ovat ulkomaiden kanssa suoritettavia taloustoimia. On tavallista, että myös jälleenvakuuttajat ottavat jälleenvakuutuksen toiselta jälleenvakuuttajalta riskiensä hajauttamiseksi. Tällaista laajennettua jälleenvakuuttamista kutsutaan edelleenvakuuttamiseksi.

16.17 Riskejä pystytään rajoittamaan myös siten, että vakuutuksenantajien eli vakuutusliikkeen merkitsijöiden (underwriters) ryhmä ottaa yhdessä kantaakseen yhteen vakuutussopimukseen liittyvän riskin. Kukin yksittäinen vakuutuksenantaja on vastuussa ainoastaan omasta osuudestaan vakuutuksessa, saa sitä vastaavan osuuden vakuutusmaksuista ja maksaa saman osuuden, jos korvaus tai etuus tulee maksettavaksi. Vakuutusta hallinnoi joko johtava vakuuttaja tai vakuutuksen välittäjä. Lloyds of London on esimerkki vakuutusmarkkinoista, joilla suorat ja välilliset riskit on hajautettu usean vakuutusliikkeen merkitsijän kesken.

16.18 Ensivakuuttajalla on useita mahdollisuuksia järjestää välillinen turva niiden riskien varalta, jotka se on hyväksynyt. Jälleenvakuutus jaetaan seuraaviin luokkiin:

a) Suhteellinen jälleenvakuutus, jossa vakuutuksenottaja jälleenvakuuttaa jälleenvakuuttajalla sovitun prosenttiosuuden kaikista riskeistä tai määrätyn ensivakuutuskannan kaikista riskeistä. Tämä tarkoittaa, että ensivakuuttaja siirtää vastaavan osuuden vakuutusmaksuista jälleenvakuuttajalle, joka tämän jälkeen suorittaa saman osuuden korvauksista, kun ne tulevat maksettaviksi. Tällöin kaikki jälleenvakuuttajan vakuutuksenottajalle maksamat jälleenvakuutuspalkkiot katsotaan jälleenvakuutusmaksutulon vähennyksiksi.

b) Ei-suhteellinen jälleenvakuutus, jota kutsutaan yksittäisylivahinkojälleenvakuutukseksi (excess of loss -jälleenvakuutus) ja jossa jälleenvakuuttajaan kohdistuu riski ainoastaan, jos ensivakuutusvaateiden määrä ylittää sovitun kynnysarvon. Jos kynnyksen ylittäviä ensivakuutusvaateita ei ole tai jos niitä on vain vähän, jälleenvakuuttaja voi siirtää osan voitoistaan edelleen ensivakuuttajalle. Voitonjako käsitellään tileissä tulonsiirtona jälleenvakuuttajalta ensivakuuttajalle samalla tavoin kuin korvausten maksaminen.

3. Vakuutustoimintaa harjoittavat yksiköt

16.19 Ensivakuuttamista ja jälleenvakuuttamista harjoittavat institutionaaliset yksiköt ovat pääasiassa vakuutuksenantajia. Myös muunlainen yritys voi harjoittaa vakuutustoimintaa sivutoimenaan. Vakuutustoimintaa koskevassa lainsäädännössä edellytetään kuitenkin yleensä, että pidetään erillistä, kaikki vakuutustoiminnan osa-alueet kattavaa tilijärjestelmää, jolloin on mahdollista yksilöidä erillinen institutionaalinen yksikkö, joka luokitellaan alasektoriin vakuutuslaitokset (S.128) tai eläkerahastot (S.129). Julkisyhteisöt voivat harjoittaa muuta vakuutustoimintaa, mutta tässäkin on todennäköistä, että erillinen yksikkö pystytään yksilöimään. Vaikka vakuutustoimintaan voi siis osallistua muitakin sektoreita, jäljempänä oletetaan, että kaikesta vakuutustoiminnasta vastaavat joko kotimaiset tai ulkomaiset vakuutuksenantajat.

16.20 Yksiköt, jotka pääasiassa osallistuvat vakuuttamiseen läheisesti liittyvään toimintaan mutta eivät kuitenkaan ota kantaakseen riskejä, ovat vakuutuksen välitystä avustavia laitoksia. Nämä yksiköt luokitellaan alasektoriin rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset (S.126), ja niihin luetaan muun muassa seuraavat:

a) vakuutusmeklarit;

b) vakuutusyhtiöitä ja eläkerahastoja palvelevat yksityiset voittoa tavoittelemattomat yhteisöt;

c) yksiköt, joiden pääasiallisena tehtävänä on toimia vakuutusyhtiöitä, eläkerahastoja ja vakuutusmarkkinoita valvovana viranomaisena.

B. ENSIVAKUUTUKSEN TUOTOS

16.21 Vakuutusyhtiö perii asiakkaalta vakuutusmaksun, joka pysyy yhtiön hallinnassa kunnes esitetään korvaushakemus tai vakuutuskausi päättyy. Sillä välin vakuutusyhtiö sijoittaa vakuutusmaksun, ja tästä syntyvä sijoitustulo on lisärahoituslähde, josta saatavilla varoilla katetaan maksettavia korvauksia. Vakuutusyhtiö määrittää vakuutusmaksujen tason sellaiseksi, että kun vakuutusmaksujen summaan lisätään niiden tuottama sijoitustulo ja siitä vähennetään odotettavissa olevat korvaukset, jäljelle jää lisä, jonka vakuutusyhtiö voi pitää itsellään. Tämä lisä muodostaa vakuutusyhtiön tuotoksen. Vakuutusalan tuotos mitataan vakuutuksenantajien määrittämän vakuutusmaksutason mukaan. Tässä yhteydessä on määriteltävä neljä eri osatekijää, jotka ovat

a) vakuutusmaksutuotot,

b) vakuutusmaksutäydennykset,

c) korvauskulut tai maksettavat etuudet ja

d) vakuutustekninen vastuuvelka.

Jäljempänä kutakin osatekijää käsitellään erikseen, minkä jälkeen tarkastellaan vahinkovakuutuksen ensivakuutuksen, henkivakuutuksen ensivakuutuksen ja jälleenvakuutuksen tuotoksen mittaamista.

1. Vakuutusmaksutuotot

16.22 Määritelmä: Vakuutusmaksutuotot ovat se osa vakuutusmaksutulosta, joka on saatu kyseisellä tilinpitojaksolla. Vakuutusmaksutulo kattaa vakuutussopimuksessa sovitun vakuutuskauden. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmaksutuottojen erotus on erilleen siirretty summa, joka sisältyy vakuutusmaksuvastuuseen. Näitä summia käsitellään vakuutuksenottajien varoina. Vakuutusmaksutuottojen käsite vakuutusalan tilinpidossa on yhdenmukainen kansantalouden tilinpidon suoriteperusteisen kirjaamistavan kanssa.

16.23 Vakuutusmaksu on joko kuukausittain tai vuosittain säännöllisesti maksettava maksu tai yksittäinen maksu, joka maksetaan yleensä vakuutuskauden alussa. Yksittäiset maksut ovat tavallisia vakuutettaessa sellaisten riskien varalta, jotka liittyvät suuriin tapahtumiin, kuten suurten rakennusten tai laitteistojen rakentamiseen ja tavaroiden maantie-, raide-, meri- tai lentokuljetuksiin.

16.24 Kyseisenä vuonna saadut vakuutusmaksutuotot muodostuvat seuraavasti:

vakuutusmaksutulo

plus vakuutusmaksuvastuu tilivuoden alussa

miinus vakuutusmaksuvastuu tilivuoden lopussa.

Ne voidaan esittää myös seuraavasti:

vakuutusmaksutulo

miinus vakuutusmaksuvastuun muutos (miinus lisäys tai plus vähennys)

16.25 Vakuutusmaksuvastuu ja muut vastuuvelat sisältyvät vahinkovakuutustekniseen vastuuvelkaan (AF.61) ja henkivakuutustekniseen vastuuvelkaan (AF.62). Vakuutusteknistä vastuuvelkaa kuvataan kohdissa 16.43–16.45.

16.26 Vakuutuksenottajien on usein maksettava vakuutusmaksun maksamista koskeva vero. Useissa maissa tätä vakuutusveroa ei peritä henkivakuutusmaksuista. Vakuutuksenantajien on siirrettävä tämä vero julkisyhteisöille, joten sitä vastaavia summia ei kirjata vakuutuksenantajien vuosittaisiin tileihin. Vakuutuksenantajien taseessa kauppaluottoihin voidaan kirjata ainoastaan suhteellisen pieni summa, joka vastaa kyseisen vuoden jäännöserää, jota ei vielä ole siirretty julkisyhteisöille. Veromaksuja ei kirjata sellaisinaan vakuutuksenantajien tileihin. Tämä vero katsotaan kansantalouden tilinpidossa tuoteveroksi. Vakuutuksenottajien oletetaan maksavan nämä summat suoraan veroviranomaisten tileille.

2. Vakuutusmaksutäydennykset

16.27 Määritelmä: Vakuutusmaksutäydennykset ovat vakuutuksenantajien vakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saatua tuloa, joka on velkaa vakuutuksenottajille.

16.28 Maksettavien etuuksien tai korvauskulujen yhteissumma tietyltä ajanjaksolta on usein vakuutusmaksutuottoja suurempi erityisesti henkivakuutustoiminnassa mutta myös jossain määrin vahinkovakuutustoiminnassa. Vakuutusmaksut maksetaan yleensä säännöllisesti, usein vakuutuskauden alussa, kun taas korvauskulut syntyvät myöhemmin. Henkivakuutuksen tapauksessa etuudet maksetaan yleensä useita vuosia myöhemmin. Vakuutusmaksun maksamisen ja korvauksen maksamisen välisenä ajanjaksona kyseessä oleva summa on

vakuutuksenantajan käytettävissä, ja tämä voi sijoittaa summan ja saada siitä tuloa. Näitä summia kutsutaan vakuutustekniseksi vastuuvelaksi. Vastuuvelasta saatujen tulojen ansiosta vakuutuksenantajat voivat periä pienempiä vakuutusmaksuja kuin olisi muutoin mahdollista. Tarjotun palvelun mittaamisessa otetaan huomioon tämän tulon suuruus sekä maksujen ja korvausten suhteellinen suuruus.

16.29 Vahinkovakuutusmaksutuottoa syntyy vähitellen kauden edetessä, vaikka vakuutusmaksu voidaankin maksaa heti vakuutuskauden alussa. Vakuutuksenantajan hallussa on millä tahansa hetkellä ennen vakuutuskauden loppua summa, joka on tulevaisuudessa tarjottaviin palveluihin ja mahdollisiin korvauksiin liittyvä, vakuutuksenottajalle maksettava summa. Tämä on eräänlaista vakuutuksenottajan vakuutuksenantajalle antamaa luottoa, jota kutsutaan vakuutusmaksuvastuuksi. Vastaavasti vaikka vakuutuksenantajan maksettavaksi tulee korvauksia vakuutussopimuksessa määritellyn vakuutustapahtuman syntyessä, ne voidaan maksaa vasta myöhemmin usein siksi, että maksettavista määristä joudutaan neuvottelemaan. Tämäkin on eräänlaista luottoa, jota kutsutaan korvausvastuuksi.

16.30 Henkivakuutuksiin liittyy samanlaista vastuuvelkaa, mutta lisäksi on kaksi muuta vakuutusrahaston osatekijää, jotka ovat henkivakuutuksen vakuutusrahastot ja säästövakuutusrahastot. Nämä vastaavat tulevien etuuksien maksua varten rahastoituja varoja. Rahastojen varat on yleensä sijoitettu rahoitusvaroihin, ja tästä saatu tulo on sijoitustuloa. Rahastoja voidaan käyttää taloudellisen toiminnan, kuten kiinteistöliiketoiminnan, rahoittamiseen nettotoimintaylijäämän tuottamiseksi joko erillisessä laitoksessa tai sivutoimena.

16.31 Kaikki vakuutuksenottajille kuuluva sijoitustulo kirjataan ensitulon jakotilille vakuutuksenottajille resurssiksi. Vahinkovakuutuksen tapauksessa sama summa maksetaan tämän jälkeen vakuutuksenantajalle vakuutusmaksutäydennyksenä ja merkitään tulojen uudelleenjaon tilille. Henkivakuutuksen tapauksessa maksut ja maksutäydennykset kirjataan rahoitustiliin.

3. Oikaistut korvauskulut ja maksettavat etuudet

16.32 Määritelmä: *Korvauskulut* ja *maksettavat etuudet* ovat vakuutuksenantajan rahoitusvelvoitteita edunsaajaa kohtaan niistä riskeistä, jotka toteutuvat kyseisellä ajanjaksolla syntyvän vakuutustapahtuman johdosta vakuutussopimuksessa määritetyllä tavalla.

16.33 Korvauskulujen käsite vahinkovakuutuksen alalla ja maksettavien etuuksien käsite henkivakuutusalalla ovat yhdenmukaisia kansantalouden tilinpidon suoriteperusteisen mittauksen kanssa.

Oikaistut vahinkovakuutuksen korvauskulut

16.34 Toisistaan voidaan erottaa maksetut korvaukset ja korvauskulut. Korvauskulut tarkoittaa vuoden aikana toteutuneiden vakuutettujen riskien johdosta maksettavia määriä. Merkitystä ei ole sillä, onko vakuutuksenottaja ilmoittanut kyseessä olevasta tapahtumasta. Osa korvauksista maksetaan seuraavana vuonna tai jopa myöhemmin. Toisaalta korvauksia, jotka ovat aiheutuneet edellisvuosina syntyneistä tapahtumista, maksetaan kuluvana vuonna. Korvauskulujen maksamatta oleva osa lisätään korvausvastuuseen.

16.35 Kalenterivuonna syntyneet vahinkovakuutuksen korvauskulut muodostuvat seuraavasti:

maksetut korvaukset

miinus korvausvastuu tilivuoden alussa

plus korvausvastuu tilivuoden lopussa.

Ne voidaan esittää myös seuraavasti:

maksetut korvaukset

plus korvausvastuun muutos (plus lisäys tai miinus vähennys).

16.36 Korvauskuluihin ei sisällytetä mitään vakuutuksenantajan maksamia, korvauksiin liittyviä ulkoisia tai sisäisiä kustannuksia. Nämä kustannukset voivat olla hankintoihin, vakuutuksen hallinnointiin, sijoitusten hoitoon ja korvaushakemusten käsittelyyn liittyviä kustannuksia. Kaikkia kustannuksia ei välttämättä voida eritellä tilinpidon lähdetiedoissa. Ulkoisiin kustannuksiin luetaan vakuutuksenantajan toisella yksiköllä teettämät työt, jotka kirjataan tileille välituotekäyttönä. Sisäisiin kustannuksiin kuuluvat vakuutuksenantajan omien työntekijöiden tekemiin töihin liittyvät kustannukset, jotka kirjataan tileille työvoimakustannuksina.

16.37 Katastrofeista aiheutuneet menetykset eivät vaikuta korvausten arvoon. Katastrofien aiheuttamat menetykset kirjataan pääomansiirtoina vakuutuksenantajalta vakuutuksenottajalle. Tällaisen kirjaustavan etuna on, että vakuutuksenottajan käytettävissä olevat tulot eivät lisäänny tarkoituksettomasti, mikä tapahtuisi, jos korvaukset kirjattaisiin toisella tapaa (ks. 16.93 ja 16.94 kohta).

16.38 Vakuutuspalvelujen tuotanto on jatkuva prosessi, eikä sitä tapahdu ainoastaan silloin, kun riski toteutuu. Vahinkovakuutuksen ottajille maksettavien korvausten taso vaihtelee kuitenkin vuosittain, ja jotkin tapahtumat voivat johtaa erityisen suuriin korvausvaatimuksiin. Korvausvaatimusten tason heilahtelu ei vaikuta suoraan sen paremmin vakuutuspalvelujen volyymiin kuin hintaankaan. Vakuutuksenantajat määrittävät vakuutusmaksujen tason sen perusteella, kuinka todennäköisesti ne arvioivat korvausvaatimuksia syntyvän. Tästä syystä tuotoksen

laskentakaavassa käytetään *oikaistuja korvauskuluja*, joka on korvausvaatimusten tason heilahtelulla korjattu arvio.

16.39 Oikaistujen korvauskulujen arvio voidaan johtaa tilastollisesti odotusarvomenetelmällä korvausvaatimusten aiemman tason perusteella. Maksettavien korvausten historiaa tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon se korvausten osuus, joka katetaan ensivakuuttajan jälleenvakuutussopimuksen ehtojen mukaisesti. Esimerkiksi kun ensivakuuttajalla on yksittäisylivahinkojälleenvakuutus, jota kutsutaan ei-suhteelliseksi jälleenvakuutukseksi, se asettaa vakuutusmaksutason sellaiseksi, että maksuilla voidaan kattaa enintään jälleenvakuutuksella katettu enimmäismenetys sekä ensivakuuttajan maksettavaksi kuuluva jälleenvakuutusmaksu. Suhteellisen jälleenvakuutuksen tapauksessa ensivakuuttaja asettaa vakuutusmaksutason siten, että maksut kattavat sen maksettavaksi tulevien korvausten osuuden sekä jälleenvakuutusmaksun.

16.40 Vaihtoehtoinen menettely korvauskulujen oikaisemiseksi korvausvaatimusten tason heilahtelulla on käyttää omien varojen ja tasoitusvastuiden muutoksia koskevia kirjanpitotietoja. Tasoitusvastuut ovat summia, jotka vakuutuksenantajat rahastoivat lakisääteisten tai hallinnollisten vaatimusten mukaisesti kattaakseen tulevaisuudessa esitettävät epäsäännölliset tai ennakoimattoman suuret korvausvaatimukset. Nämä summat sisältyvät vahinkovakuutustekniseen vastuuvelkaan AF.61.

Maksettavat henkivakuutusetuudet

16.41 Maksettavat henkivakuutusetuudet ovat kyseisellä tilinpitojaksolla vakuutussopimuksen nojalla maksettavia summia. Henkivakuutuksen tapauksessa ei tarvita oikaisuja korvausvaatimusten tason odottamattomien heilahtelujen huomioon ottamiseksi.

16.42 Maksettaviin etuuksiin ei sisällytetä etuuksiin liittyviä kustannuksia, vaan ne kirjataan välituotekäyttönä ja työvoimakustannuksina.

4. Vakuutustekninen vastuuvelka

16.43 Määritelmä: Vakuutustekninen vastuuvelka tarkoittaa vakuutuksenantajan erikseen varaamia summia. Vastuuvelka on vakuutuksenottajien varoja ja vakuutuksenantajan velkaa. Vakuutustekninen vastuuvelka voidaan jakaa vahinko- ja henkivakuutustekniseen vastuuvelkaan ja annuiteettiin perustuviin vastuisiin.

16.44 Vakuutustekninen vastuuvelka jaetaan seitsemään luokkaan EU:n tilinpäätösdirektiivin mukaisesti. Kussakin tapauksessa taseeseen kirjataan jälleenvakuutuksen sisältävä summa, jälleenvakuuttajilla jälleenvakuutettu summa ja nettosumma. Nämä seitsemän luokkaa ovat seuraavat:

a) vakuutusmaksuvastuu – vakuutusmaksutulon ja vakuutusmaksutuottojen erotus. Tämä vastuuvelka voi kansallisesta lainsäädännöstä riippuen sisältää siirtovastuun täydennystä koskevan erillisen osuuden.

b) henkivakuutusrahasto – heijastaa odotettavissa olevien etuuksien (myös muttei ainoastaan maksettavien bonusten) nykyarvoa, josta on vähennetty tulevien vakuutusmaksujen nykyarvo. Valvontaviranomaiset voivat asettaa nykyarvon laskennassa käytetylle diskonttokorolle enimmäisarvon.

c) korvausvastuu – korvauskulujen ja maksettujen korvausten ero. Yhtä kuin se vakuutusyhtiölle aiheutuva arvioitu kokonaiskustannus, joka muodostuu kaikkien niiden korvausten maksusta, jotka liittyvät tilikauden aikana syntyneisiin tapahtumiin riippumatta siitä, onko niistä ilmoitettu, ja josta on vähennetty näihin korvauksiin liittyvät jo maksetut määrät.

d) lisäetuvastuu (jollei se sisälly edellä olevaan b kohtaan) käsittää vakuutuksenottajille tai sopimusten edunsaajille bonuksina tai alennuksina tarkoitetut määrät, siltä osin kuin näitä summia ei ole jo hyvitetty näille.

e) tasoitusvastuu käsittää lakisääteisten tai hallinnollisten vaatimusten perusteella varatut määrät, joilla voidaan tasata tulevina vuosina vahinkosuhteissa tapahtuvia heilahteluja tai kattaa erityisiä riskejä. Kansalliset viranomaiset voivat kieltää nämä varaukset.

f) muu vakuutustekninen vastuuvelka sisältää muun muassa siirtovastuun täydennystä koskevan vastuun, jos se ei sisälly edellä mainittuun a kohtaan. Tähän erään voi kuulua myös ikääntymisvastuu, jossa otetaan huomioon ikääntymisen vaikutus korvausten määrään esimerkiksi sairausvakuutustoiminnassa.

g) henkivakuutustekninen vastuuvelka, joissa sijoitusriski on vakuutuksenottajilla. Tämä erä sisältää vakuutusteknisen vastuuvelan, joka kattaa vastuut vakuutuksenottajia kohtaan niiden henkivakuutussopimusten puitteissa, joiden tuotto on määritelty niiden sijoitusten perusteella, joissa riski on vakuutuksenottajalla, tai indeksin perusteella, kuten indeksisidonnaisessa henkivakuutuksessa. Tämä erä sisältää myös tontiinia koskevan vakuutusteknisen vastuuvelan.

16.45 Tuotoksen laskemisessa käytettyjä vakuutusteknisen vastuuvelan muutoksia (F.61 ja F.62) johdettaessa huomioon ei oteta realisoituneita ja realisoitumattomia hallussapitovoittoja ja -tappioita.

5. Vakuutuksen tuotoksen määrittely

16.46 Vakuutuksenantajat tarjoavat asiakkailleen vakuutuspalveluita, joista ne eivät kuitenkaan erikseen laskuta.

16.47 Vakuutuksenantaja perii vakuutusmaksuja ja maksaa korvauksia tai etuuksia vakuutustapahtuman yhteydessä. Edunsaaja saa korvauksen tai etuuden hyvityksenä vakuutustapahtumasta aiheutuneista taloudellisista seuraamuksista.

16.48 Vakuutustekninen vastuuvelka muodostuu varoista, joita vakuutuksenantajat käyttävät sijoittamiseen ja tulon hankkimiseen. Nämä varat ja niitä vastaava sijoitustulo (vakuutusmaksutäydennykset) ovat velkaa edunsaajille.

16.49 Tässä osassa käsitellään ensivakuutus- ja jälleenvakuutuspalvelujen tuotoksen laskemisessa tarvittavia tietoja.

Vahinkovakuutus

16.50 Vakuutuksenantajan tuotos on edunsaajille tarjottu palvelu.

16.51 Odotusarvomenetelmää käytettäessä tuotoksen laskentakaava on seuraava:

Vakuutusmaksutuotot

plus vakuutusmaksutäydennykset

miinus oikaistut korvauskulut.

Oikaistut korvauskulut saadaan korjaamalla korvauskuluja korvausvaatimusten tason heilahtelun huomioon ottamiseksi käyttämällä tasoitusvastuiden ja omien varojen muutoksia koskevia historiatietoja tai kirjanpitotietoja. Vakuutusmaksutäydennysten taso ei heilahtele yhtä paljon kuin korvausvaatimusten taso, joten oikaisua ei tarvita. Oikaistuja korvauskuluja estimoitaessa tiedot jaotellaan tuotteen perusteella esimerkiksi liikennevakuutukseen tai kiinteistövakuutukseen.

Jos käytettävissä ei ole tarvittavia kirjanpitotietoja ja jos keskimääräistä tuotosta ei voida kohtuullisesti arvioida historiatietojen perusteella, vahinkovakuutuksen kokonaistuotos voidaan arvioida kustannusten summana (mukaan luettuina välilliset kustannukset, työvoima- ja pääomakustannukset), johon lisätään ”normaali voitto”.

Henkivakuutus

16.52 Henkivakuutuksen ensivakuutuksen tuotos lasketaan erikseen seuraavasti:

Vakuutusmaksutuotot

plus vakuutusmaksutäydennykset

miinus erääntyneet etuudet

miinus vakuutusteknisen vastuuvelan ja säästövakuutuksen lisäykset (plus vähennykset).

16.53 Jos käytettävissä ei ole tarvittavia tietoja henkivakuutuksen laskemiseksi tämän kaavan perusteella, käytetään samanlaista kustannusten yhteissummaan perustuvaa menetelmää kuin vahinkovakuutuksen yhteydessä. Vahinkovakuutuksen tavoin huomioon otetaan normaali voitto.

16.54 Kokonaistuotoksen laskennassa ei oteta huomioon hallussapitovoittoja ja -tappioita.

Jälleenvakuutus

16.55 Jälleenvakuutuspalvelujen kokonaistuotoksen laskentakaava on samanlainen kuin ensivakuutuksen tapauksessa. Jälleenvakuuttamisen ensisijaisena tarkoituksena on kuitenkin rajata ensivakuuttajan riskialtistusta, joten jälleenvakuuttaja käsittelee poikkeuksellisen suuria korvausvaatimuksia päivittäin. Tästä syystä ja koska jälleenvakuutusmarkkinat ovat keskittyneet muutamiin suuryrityksiin maailmalla, jälleenvakuuttajaan ei kohdistu odottamattoman suuria tappioita yhtä todennäköisesti kuin ensivakuuttajaan, etenkään yksittäisylivahinkojälleenvakuutuksen tapauksessa.

16.56 Jälleenvakuutuksen tuotos mitataan samalla tavoin kuin vahinkovakuutuksen ensivakuutuksen tuotos. On kuitenkin joitakin maksuja, jotka liittyvät ainoastaan jälleenvakuutukseen. Näitä ovat ensivakuuttajalle maksettavat jälleenvakuutuspalkkiot *suhteellisessa jälleenvakuutuksessa* ja voitonjako *yksittäisylivahinkojälleenvakuutuksessa*. Kun nämä otetaan huomioon, jälleenvakuutuksen kokonaistuotos lasketaan seuraavasti:

Vakuutusmaksutuotot miinus maksettavat jälleenvakuutuspalkkiot

plus vakuutusmaksutäydennykset

miinus sekä oikaistut korvauskulut että voitonjako.

C. VAHINKOVAKUUTUKSEEN LIITTYVÄT TALOUSTOIMET

16.57 Tässä osassa käsitellään vahinkovakuutuksen kirjauskäytäntöjä. Vakuutuksia voivat ottaa yritykset, kotitaloudet yksityishenkilöinä ja ulkomaan yksiköt. Kun kotitalouden jäsenen ottama vakuutus luokitellaan sosiaalivakuutukseksi, kirjaukset on kuitenkin tehtävä luvussa 17 esitetyllä tavalla.

1. Vakuutuksen kokonaistuotoksen jakaminen käyttäjien kesken

16.58 Vahinkovakuutuksen kokonaistuotos kuvataan kohdassa 16.51. Vakuutuksenantajien tuotoksen arvo kirjataan käyttönä seuraavasti:

a) yritysten välituotekäyttö, mukaan luettuina seuraavat sektorit: yritykset (S.11), rahoituslaitokset (S.12), julkisyhteisöt (S.13), yhtiöimättömät kotitalousyritykset (S.141 ja S.142) ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (KPVTY:t) (S.15);

b) kotitalouksiin kuuluvien yksityishenkilöiden kulutusmenot (S.143 ja S.144); tai

c) vienti ulkomaisille vakuutuksenottajille (S.2).

16.59 Tuotoksen arvo jaetaan käyttäjille vakuutustyypin mukaan.

16.60 Vaihtoehtoisesti tuotoksen arvo jaetaan vakuutuksenottajille käyttönä suhteessa niiden todellisiin vakuutusmaksuihin.

16.61 Tuotoksen jakaminen välituotekäyttöön tapahtuu toimialoittain.

2. Vakuutuspalvelut ulkomaille ja ulkomailta

16.62 Kotimaiset vakuutuksenantajat voivat tarjota vakuutusturvaa ulkomaiden kotitalouksille ja yrityksille, ja kotimaiset kotitaloudet ja yritykset voivat hankkia vakuutusturvaa ulkomaiden vakuutuksenantajilta. Kotimaisten vakuutuksenantajien vakuutuksenottajille jakama sijoitustulo sisältää ulkomaiden vakuutuksenottajien osuuden. Nämä ulkomaiset vakuutuksenottajat maksavat myös vakuutusmaksutäydennyksiä kotimaiselle vakuutuksenantajalle.

16.63 Samaa menetelmää sovelletaan myös ulkomaisilta vakuutuksenantajilta vakuutuksen ottavien kotimaisten yritysten ja kotitalouksien kohteluun. Kotimaiset vakuutuksenottajat saavat ulkomailta laskennallista sijoitustuloa ja maksavat ulkomaille vakuutusmaksuja ja maksutäydennyksiä. Näiden virtojen suuruuden arviointi on hankalaa etenkin, jos olemassa ei ole kotimaista vakuutuksenantajaa, johon verrata. Kansantaloutta koskevia estimaatteja voidaan laatia vastapuolen tietojen avulla. Kotimaisten yksiköiden taloustoimien määrä on oltava tiedossa. Saatavien sijoitustulojen ja maksettavien vakuutusmaksutäydennysten estimoinnissa voidaan käyttää maksutäydennysten ja tosiasiallisten vakuutusmaksujen välistä suhdetta kansantalouden palveluja tarjoavalla sektorilla.

3. Kirjaukset

16.64 Muun kuin sosiaalivakuutukseen kuuluvan vahinkovakuutuksen osalta kirjataan kaiken kaikkiaan kuusi taloustoimiparia: kaksi paria liittyy vakuutuspalvelun tuotannon ja kulutuksen mittaamiseen, kolme paria tulonjakoon ja yksi pari rahoitustiliin. Poikkeustapauksessa pääomatilille voidaan kirjata jakamiseen liittyvä seitsemäs taloustoimi. Vahinkovakuutuksen osalta toiminnan tuotoksen arvo, vakuutuksenottajille kuuluva sijoitustulo ja palvelumaksun arvo lasketaan jäljempänä kuvatulla tavalla.

16.65 Tuotantoon ja kulutukseen liittyvät taloustoimet ovat seuraavat:

a) Kotimaisten institutionaalisten yksiköiden tuotannosta ja kulutuksesta vastaavat vakuutuksenantajat, joten tuotos (P.1) kirjataan vakuutuksenantajien tuotantotilille.

b) Palvelun voi käyttää mikä tahansa kansantalouden sektori tai ulkomaat. Palvelun arvo on vakuutuksenantajan saamista. Yritysten maksut ovat välituotekäyttöä (P.2), ja ne kirjataan yritysten tuotantotilille. Kotitalouksiin kuuluvien yksityishenkilöiden vakuutusmaksut ovat kulutusmenoja (P.3), ja ne kirjataan tulonkäyttötilille. Ulkomaiden

maksut kirjataan palvelujen vientinä (P.62) tavaroiden ja palvelujen ulkomaan tilille.

16.66 Jakotaloustoimet ovat vakuutuksenottajille jaettavaa sijoitustuloa vahinkovakuutuksen, nettovahinkovakuutusmaksujen ja vakuutuskorvauksien tapauksessa seuraavasti:

a) Vahinkovakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saatu sijoitustulo (D.441) kuuluu vakuutuksenottajille. Siksi se kirjataan vakuutuksenantajien menoeräksi ja minkä tahansa sektorin ja ulkomaiden saamisiksi. Sijoitustulo jaetaan vakuutuksenottajille suhteessa näiden vahinkovakuutustekniseen vastuuvelkaan tai vaihtoehtoisesti suhteessa näiden maksamiin vakuutusmaksuihin. Sekä maksut että saamiset kirjataan ensitulon jakotilille.

b) Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto, (D.711) ovat vakuutuksenantajien kulujen rahoittamiseen käytettävää vakuutusmaksua ja sijoitustuloa. Nämä lasketaan vakuutusmaksutuottoina, joihin lisätään vakuutusmaksutäydennykset ja joista vähennetään vakuutuksenantajien tuotoksen arvo. Nämä nettomääräiset vakuutusmaksut kirjataan minkä tahansa kansantalouden sektorin tai ulkomaiden menoeräksi ja vakuutuksenantajien saamisiksi. Nettovakuutusmaksujen jako sektoreittain tapahtuu jaettavan tuotoksen perusteella.

c) Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset (D.721) ovat summia, jotka vakuutuksenantajat ovat velvollisia maksamaan vakuutuksenottajalle vakuutustapahtuman syntyessä, ja ne vastaavat tuotoksen laskennassa kirjattuja summia. Nämä vakuutuskorvaukset kirjataan minkä tahansa kansantalouden sektorin tai ulkomaiden saamisiksi ja vakuutuksenantajien menoeräksi. Sekä nettovakuutusmaksut että korvaukset kirjataan tulojen uudelleenjaon tilille. Osa korvausvaatimuksista johtuu vakuutuksenottajan kolmannelle osapuolelle aiheuttamista aineellisista tai henkilövahingoista. Näissä tapauksissa hyväksytyt korvausvaatimukset kirjataan vakuutuksenantajan maksettavaksi suoraan vahingon kärsineelle kolmannelle osapuolelle eikä epäsuoraan vakuutuksenottajan kautta.

d) Katastrofien aiheuttamiin menetyksiin liittyvät korvaukset ovat pääomansiirtoja (D.99) eivätkä tulonsiirtoja, ja ne kirjataan pääomatilille vakuutuksenantajien menoeränä vakuutuksenottajille.

e) Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka (AF.61) kirjataan rahoitustaseeseen. Tämä vastuuvelka kirjataan vakuutuksenantajien velaksi ja minkä tahansa sektorin ja ulkomaiden varoiksi. Vastuuvelka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausten maksusta. Tätä luokkaa ei tarvitse eritellä, vaikka molemmat osatekijät ovat tarpeen vakuutusmaksutuoton ja korvauskulujen laskennassa.

16.67 Esimerkki näiden virtojen kirjauksista esitetään taulukossa 16.1.

Taulukko 16.1 Vahinkovakuutus

Käyttö											Resurssit								
	Vastaavat kirjaukset		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11			S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat kirjaukset		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulkomaiden tili	Koko kansan-talous	KPVTY:t	Koti-taloudet	Julkis-yhteisöt	Rahoitus-laitokset	Yritykset		Taloustoimet ja tasapainoerät	Yritykset	Rahoitus-laitokset	Julkis-yhteisöt	Koti-taloudet	KPVTY:t	Koko kansan-talous	Ulkomaiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
										Ulkomaan tili									
0		0							P.62	Palvelujen vienti								0	0
0	0								P.72	Palvelujen tuonti							0		0
										Tuotantotili									
6	6								P.1	Tuotos		6				6			6
4		0	4	0	3	0	0	1	P.2	Välituotekäyttö								4	4
										Ensitulon jakotili									
6			6				6		D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	5	0	0	1	0	6	0		6
										Tulojen uudelleenjaon tili									
44		1	43	0	31	4	0	8	D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto		44				44			44
45		0	45				45		D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	6	0	1	35	0	42	3		45
										Käytettävissä olevan tulon käyttötili									
2			2		2				P.3	Kulutusmenot								2	2
										Avaava rahoitustase									
74		0	74	0	40	0	9	25	AF.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka		74				74			74
										Päättävä rahoitustase									
81		0	81	0	44	0	11	26	AF.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka		81				81			81
										Rahoitustaloustoimet									
7		0	7	0	4	0	2	1	F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka		7				7			7
										Uudelleenarvotustili									
0		0	0	0	0	0	0	0	AF.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka		0				0			0

D. HENKIVAKUUTUKSEEN LIITTYVÄT TALOUSTOIMET

16.68 Tässä osassa kerrotaan, miten henkivakuutuksen kirjaukset eroavat vahinkovakuutuksen kirjauksista. Henkivakuutusetuudet käsitellään varallisuuden muutoksina, ja ne kirjataan rahoitustilille. Sosiaalivakuutukseen kuuluvan vakuutuksen tapauksessa eläkemuotoiset etuudet kirjataan tulona tulojen uudelleenjaon tilille. Erilaisen käsittelyn syynä on, että muut kuin sosiaalivakuutukseen kuuluvat vakuutukset otetaan täysin vakuutuksenottajan aloitteesta. Sosiaalivakuutukseen luokiteltavissa vakuutuksissa on mukana kolmas osapuoli, yleensä julkisyhteisö tai työnantaja, joka kehottaa vakuutuksenottajaa varmistamaan eläketulon saamisen tai velvoittaa tämän siihen. Sosiaalivakuutusta käsitellään luvussa 17.

16.69 Henkivakuutuksen ottaja on yksityishenkilö, joka luokitellaan kotitalouksien sektoriin (S.143 tai S.144). Jos yritys ottaa työntekijälle vakuutuksen tämän kuoleman varalta, kyseessä ei ole henkivakuutus vaan kuolemanvaravakuutus. Näin ollen henkivakuutukseen liittyvät taloustoimet tapahtuvat ainoastaan vakuutuksenantajien (jotka luokitellaan sektoriin vakuutuslaitokset S.128) ja kotimaan kotitalouksiin kuuluvien yksityishenkilöiden (S.143 ja S.144) välillä elleivät ne ole vientiä ulkomaisille kotitalouksille (jotka luokitellaan sektoriin ulkomaat S.2). Henkivakuutuksen tuotoksen arvo on yhtä kuin kotitalouksien kulutusmenojen ja palvelujen viennin arvo, kuten vahinkovakuutuksessa. Vakuutuksenottajille kuuluva sijoitustulo katsotaan maksutäydennyksiksi. Henkivakuutusmaksuja ja -korvauksia ei kuitenkaan eritellä eikä niitä käsitellä tulonsiirtoina. Sen sijaan ne ovat rahoitustiliin kirjattujen nettomääräisten taloustoimien osatekijöitä. Kyseessä olevan rahoitusvaran muodostavat henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut.

16.70 Tileille kirjataan neljä paria taloustoimia: kaksi paria liittyy vakuutuspalvelun tuotantoon ja kulutukseen, yksi pari näyttää sijoitustulon jakamisen vakuutuksenottajille ja yksi pari kertoo henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvien vastuiden muutokset.

a) Henkivakuutuksen tuotos (P.1) kirjataan vakuutuksenantajien tuotantotilille.

b) Käytettyjen palvelujen arvo kirjataan kotitalouksien kulutusmenona (P.3) käytettävissä olevan tulon käyttötilille tai ulkomaat-sektorin menoeränä, joka on palvelujen vientiä (P.62) ulkomaisille kotitalouksille. Kotitalouksien maksut ulkomaisille vakuutuksenantajille ovat palvelujen tuontia (P.72).

c) Henkivakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saatu vakuutuksenottajien sijoitustulo (D.441) kirjataan ensitulon jakotilille. Henkivakuutukseen liittyvät maksettavat bonukset jaetaan vakuutuksenottajille, vaikka ne olisivat suuremmat kuin bonuksen maksaman vakuutusyhtiön saamat sijoitustulot. Sijoitustulo kirjataan

vakuutuksenantajien menoeräksi ja kotimaisten tai ulkomaisten kotitalouksien saamiseksi. Sijoitustulo jaetaan vakuutuksenottajien kesken suhteessa niiden henkivakuutustekniseen vastuuvelkaan, ja jos tämä ei ole tiedossa, suhteessa niiden maksamiin vakuutusmaksuihin.

d) Rahoitustase sisältää henkivakuutusteknistä vastuuvelkaa ja annuiteettiin perustuvia vastuita (AF.62) koskevia kirjauksia. Nämä vastuut kirjataan vakuutuksenantajien velaksi ja minkä tahansa sektorin ja ulkomaiden varaksi. Nämä määrät heijastavat henkivakuutuksen säästöluonnetta. Määriin sisältyvät vakuutusmaksuvastuu ja etuuksien maksaminen. Tätä luokkaa ei tarvitse eritellä, vaikka molemmat osatekijät ovat tarpeen vakuutusmaksutuoton ja erääntyneiden etuuksien laskennassa.

16.71 Henkivakuutustekninen vastuuvelka ja annuiteettiin perustuvat vastuut liittyvät vakuutuksiin, joista maksetaan kertakorvaus sovittuna päivänä. Kertakorvauksella voidaan ostaa annuiteetti, jolla kertakorvaus muutetaan maksuvirraksi. Yksittäisten vakuutuksenottajien ehdolliset oikeudet (eli kertakorvauksena tai annuiteettina vakuutuksen erääntymishetkellä tai sen jälkeen saatava määrä) eivät lisää vakuutuksenantajan velvoitteiden arvoa. Ero johtuu ehdollisuudesta ja nykyarvolaskennasta. Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvissa vastuissa ilmoitettava määrä määritellään vakuutuksenantajan tilinpitoperiaatteiden mukaisesti.

16.72 Taulukossa 16.2 esitetään esimerkki näistä virroista.

Taulukko 16.2 Henkivakuutus

Käyttö tai varat											Resurssit tai velat								
		Vastaavat kirjaukset		S.1	S.15	S.14	S.13	S.12	S.11		S.11	S.12	S.13	S.14	S.15	S.1	Vastaavat kirjaukset		
Yhteensä	Tavara- ja palvelutili	Ulko-maiden tili		Koko kansan-talous	KPVTY:t	Koti-taloudet	Julkis-yhteisöt	Rahoitus-laitokset	Yritykset		Yritykset	Rahoitus-laitokset	Julkis-yhteisöt	Koti-taloudet	KPVTY:t	Koko kansan-talous	Ulko-maiden tili	Tavara- ja palvelutili	Yhteensä
				Taloustoimet ja tasapainoerät															
				Ulkomaan tili															
0		0	P.62	Palvelujen vienti														0	0
0	0		P.72	Palvelujen tuonti													0		0
				Tuotantotili															
4	4		P.1	Tuotos								4				4			4
				Ensitulon jakotili															
7			D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo		7			7					7		7	0		7
				Käytettävissä olevan tulon käyttötili															
4		0	P.3	Kulutusmenot		4												4	4
				Avaava rahoitustase															
221		0	AF.62	Henkivakuutustekninen vakuutusvelka		221						221				221			221
				Päättävä rahoitustase															
243		0	AF.62	Henkivakuutustekninen vastuuvelka		243						243				243			243
				Rahoitustaloustoimet															
22		0	F.62	Henkivakuutustekninen vastuuvelka		22						22				22			22
				Uudelleenarvotustili															
0		0	AF.62	Henkivakuutustekninen vastuuvelka		0						0				0			0

E JÄLLEENVAKUUTUKSEEN LIITTYVÄT TALOUSTOIMET

16.73 Jälleenvakuuttajien tilit ovat pääosin samanlaiset kuin ensivakuuttajien tilit. Ainoa ero on se, että vakuutuksenottajien, jotka eivät itse tarjoa vakuutuksia, kanssa suoritettavat ensivakuutusta koskevat taloustoimet korvataan jälleenvakuuttajien ja ensivakuuttajien välisillä taloustoimilla.

16.74 Vakuutukseen liittyvät taloustoimet kirjataan jälleenvakuutuksen sisältävänä määränä. Vakuutusmaksut maksetaan ensiksi ensivakuuttajalle, joka voi tämän jälkeen maksaa osan vakuutusmaksusta jälleenvakuuttajalle (jälleenvakuuttaminen), joka voi tämän jälkeen maksaa pienemmän summan toiselle jälleenvakuuttajalle, ja niin edelleen (edelleenvakuuttaminen). Sama pätee myös korvauksiin ja etuuksiin. Bruttomääräinen kirjaus tehdään alkuperäisen vakuutuksenottajan näkökulmasta. Tämä vakuutuksenottaja ei tavallisesti ole tietoinen siitä, onko ensivakuuttaja jälleenvakuuttanut joitakin summia jälleenvakuuttajalla. Jos jälleenvakuuttaja joutuu konkurssiin, ensivakuuttaja on velvollinen maksamaan jälleenvakuutettuihin riskeihin liittyvät korvausvaatimukset täysimääräisinä.

16.75 Ensivakuutuksen tuotos lasketaan jälleenvakuutuksen sisältävänä määränä. Vaihtoehtoinen laskentatapa olisi sellainen, että määrästä vähennettäisiin jälleenvakuutus ja osa ensivakuutuksenottajan vakuutusmaksuista kirjattaisiin ensivakuuttajalle maksettavaksi ja osa jälleenvakuuttajalle maksettavaksi, mutta tällainen nettokirjaukseksi kutsuttu kirjaustapa ei ole sallittu.

Seuraavassa kaaviossa 1 kuvataan tätä prosessia.

Kaavio 1: Vakuutuksenottajien, ensivakuuttajien ja välillisten vakuuttajien väliset virrat

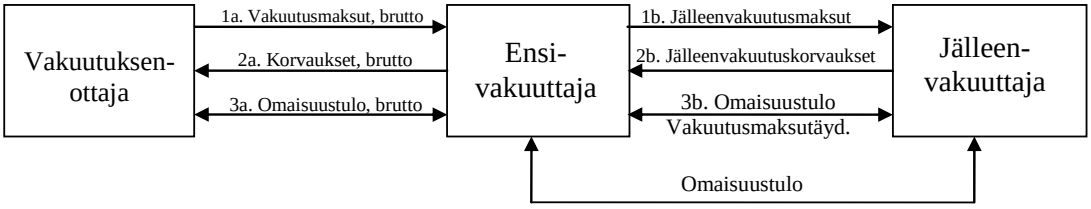

16.76 Kaaviossa 1 esitetään yhteenveto seuraavista virroista:

1 Vakuutuksenottaja suorittaa ensivakuuttajalle (1a) vakuutusmaksun, joka sisältää jälleenvakuutuksen ja josta jälleenvakuutettava osa siirretään jälleenvakuuttajalle (1b).

2 Korvauksen maksu kirjataan samalla tavoin mutta vastakkaiseen suuntaan. Jälleenvakuuttaja maksaa korvauksen ensivakuuttajalle

(2b). Ensivakuuttaja lisää tähän määrään vakuutuksenottajalle (2a) maksamansa korvauksen määrän.

3 Sekä ensivakuuttaja että jälleenvakuuttaja ansaitsivat omaisuustuloa vakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta. Jälleenvakuuttaja maksaa nämä omaisuustulon siirtomäärät ensivakuuttajalle (3b), joka lisää tämän määrän ansaitsemaansa omaan omaisuustuloon ja jakaa sen edelleen vakuutuksenottajalle (3a).

16.77 Kaikki vakuutuksenottajan ja ensivakuuttajan väliset bruttomääräiset virrat sisältävät ensivakuuttajan ja jälleenvakuuttajan väliset vastaavat virrat. Ensin mainittuja virtoja kuvaavat nuolet on siksi lihavoitu kaaviossa.

16.78 Ensivakuutuksen tapaan esimerkiksi luonnonkatastrofin johdosta maksettavista jälleenvakuutuskorvauksista osa kirjataan pääomasiirroiksi eikä tulonsiirroiksi.

16.79 Jälleenvakuuttajan koko tuotos on jälleenvakuutuksen ottaneen ensivakuuttajan välituotekäyttöä. Kuten edellä todettiin, useat jälleenvakuutussopimukset tehdään eri kansantalouksien vakuutuksenantajien välillä. Näissä tapauksissa tuotoksen arvo vastaa siis jälleenvakuutuksen ottaneen vakuuttajan tuontia ja jälleenvakuuttajan vientiä.

16.80 Jälleenvakuutukseen liittyvien virtojen kirjaaminen muistuttaa vahinkovakuutuksen kirjaamista, paitsi että jälleenvakuutuksen ottaja on aina toinen vakuuttaja.

16.81 Tuotantoon ja kulutukseen liittyvät taloustoimet ovat seuraavat:

a) Tuotos (P.1) kirjataan jälleenvakuuttajien tuotantotilille. Jälleenvakuutuspalveluja tarjoavat yleensä ulkomaiset jälleenvakuuttajat, jolloin ne kirjataan palvelujen tuonniksi (P.72).

b) Jälleenvakuuttajan palveluja voivat käyttää ainoastaan ensivakuuttajat tai muut jälleenvakuuttajat. Jos vakuutuksenottaja on kotimainen, jälleenvakuutuspalvelun käyttö kirjataan vakuutuksen ottaneen yksikön välituotekäytöksi (P.2). Jos vakuutuksenottaja on ulkomainen, käyttö kirjataan palvelujen vientinä (P.62).

16.82 Jakotaloustoimet käsittävät vakuutuksenottajille kuuluvan sijoitustulon jälleenvakuutuksen, jälleenvakuutuksen nettomaksujen ja jälleenvakuutuskorvausten osalta seuraavasti:

a) Jälleenvakuuttajien jälleenvakuutusteknisen vastuuvelan sijoittamisesta saama sijoitustulo (D.441) maksetaan vakuutuksenottajille, jotka voivat olla ensivakuuttajia tai jälleenvakuuttajia. Sekä jälleenvakuuttajat että ensivakuuttajat voivat olla kotimaisia tai ulkomaisia.

b) Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto (D.712) ovat vakuutuksenottajien velkaa ja jälleenvakuuttajien saamisia. Sekä maksun suorittava että vastaanottava yksikkö voivat olla ulkomaisia.

c) Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset (D.722) ovat kotimaisten ja ulkomaisten jälleenvakuuttajien menoeriä ja kotimaisten ja ulkomaisten vakuutuksenottajien saamisia. Sekä nettovakuutusmaksut että korvaukset kirjataan tulojen uudelleenjaon tilille.

d) Jälleenvakuutustekninen vastuuvelka (AF.61) kirjataan rahoitustaseeseen. Tämä vastuuvelka kirjataan jälleenvakuuttajien velkana ja vakuutuksenottajien, jotka voivat olla ensivakuuttajia tai jälleenvakuuttajia, varoina.

16.83 Jälleenvakuuttajien maksamat jälleenvakuutuspalkkiot jälleenvakuutuksen ottajana olevalle vakuuttajalle käsitellään jälleenvakuuttajille maksettavien vakuutusmaksujen vähennyksenä. Jälleenvakuuttajan ensivakuuttajalle maksama voitonjako kirjataan tulonsiirtona. Vaikka maksettavat jälleenvakuutuspalkkiot ja voitonjako kirjataan eri tavalla, ne molemmat vähentävät jälleenvakuuttajan tuotosta.

16.84 Jos ensivakuutuskorvaukset käsitellään pääomasiirtoina tulonsiirtojen sijasta, myös samaa tapahtumaa koskevat jälleenvakuutuskorvaukset käsitellään muina pääomansiirtoina (D.99).

Vakuutuksen välitystä avustaviin laitoksiin liittyvät taloustoimet

16.85 Vakuutuksen välitystä avustavien laitosten tuottamien palvelujen tuotoksen arvotusperusteena käytetään niistä perittyjä maksuja tai provisioita. Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen toimiessa vakuutusyhtiöiden ja eläkerahastojen yhteistoimintajärjestönä niiden tuotos arvotetaan järjestöjen jäsenten maksamien jäsenmaksujen perusteella. Tämä tuotos menee järjestöjen jäsenten välituotekäyttöön.

G. ANNUITEETIT

16.86 Henkivakuutus on yksinkertaisimmillaan sellainen vakuutus, jossa vakuutuksenottaja suorittaa vakuutuksenantajalle sarjan maksuja ajan mittaan vastineena siitä, että hän saa jollain hetkellä tulevaisuudessa korvauksena yksittäisen maksun. Yksinkertaisimmassa annuiteetissa vakuutuksenottajan vastine eli annuiteetin saaja maksaa yksittäisen kertamaksun vakuutuksenantajalle ja saa siitä vastineeksi virran maksuja joko sovitulla ajanjaksolla tai annuiteetin saajan jäljellä olevan eliniän ajan tai sekä annuiteetin saajan että muun nimetyn henkilön jäljellä olevan eliniän ajan.

16.87 Annuiteetti on vakuutuksenantajan organisoima riskienhallinnan keino. Annuiteetin saaja välttää riskin hyväksymällä yksittäisestä maksusta vastineena tietyn maksuvirran, joka on tiedossa joko absoluuttisesti tai joka lasketaan määrätyn kaavan mukaan, kuten indeksisidonnaisena virtana. Riski

siitä, että yksittäisen maksun sijoittamisesta saadaan enemmän tuottoa kuin mitä annuiteetin saajalle maksetaan maksuvirtana, on vakuutuksenantajalla. Maksuvirran määrittelyssä otetaan huomioon odotettavissa oleva elinikä.

16.88 Annuiteetin ottamisen yhteydessä kotitalous siirtää varoja vakuutuksenantajalle. Useissa tapauksissa varojen siirto voi kuitenkin tapahtua siten, että tämän tai toisen vakuutuksenantajan tavanomaisen henkivakuutuksen erääntyessä maksama kertamaksu jatkuu välittömästi annuiteettina. Tällöin kertamaksun maksamista ja annuiteetin saamista ei ole tarpeen kirjata. Alasektorilla vakuutuksenantaja ja eläkerahasto tapahtuu ainoastaan muutos henkivakuutusvaroista annuiteettivaroihin. Jos annuiteetin ostaminen ei liity henkivakuutuksen erääntymiseen, se kirjataan kotitalouden ja vakuutuksenantajan välisenä rahoitustaloustoimen parina. Kotitalous maksaa vakuutuksenantajalle ja saa vastineeksi annuiteetin muodossa maksettavan varan. Vakuutuksenantaja saa kotitaloudelta rahoitusvaran ja sillä syntyy velka kotitaloudelle.

16.89 Annuiteetit päättyvät kuolemaan, jolloin kyseistä annuiteetin saajaa koskevat jäljellä olevat varat siirretään vakuutuksenantajalle. Jos oletetaan, että vakuutuksenantaja on arvioinut odotettavissa olevan eliniän oikein koko annuiteetin saajien ryhmän osalta, kuolemantapauksen hetkellä jäljellä olevat varat ovat kuitenkin keskimäärin nolla. Rahastoihin on tehtävä muutoksia, jos odotettavissa oleva elinikä muuttuu. Odotettavissa olevan eliniän pidentyminen pienentää vakuutuksenantajan käytettävissä olevaa palvelumaksusummaa ja voi tehdä siitä negatiivisen. Tällöin vakuutuksenantajan on turvauduttava omiin varoihinsa ja pyrittävä lisäämään niitä tulevaisuudessa liittämällä uusiin annuiteetteihin suurempia palvelumaksuja.

H. VAHINKOVAKUUTUSKORVAUSTEN KIRJAAMINEN

1. Oikaistujen korvauskulujen käsittely

16.90 Korvauskulujen kirjausajankohta on yleensä silloin, kun niihin liittyvä tapahtuma sattuu. Tätä periaatetta noudatetaan silloinkin, kun korvaus maksetaan vasta vuosia vakuutustapahtuman jälkeen, kuten kiistanalaisissa korvauksissa. Poikkeuksena ovat tapaukset, joissa korvausvaatimuksen esittäminen todetaan mahdolliseksi vasta kauan vakuutustapahtuman jälkeen. Esimerkiksi useita merkittävän suuria korvausvaatimuksia esitettiin sen jälkeen, kun asbestille altistumisen todettiin aiheuttavan vakavaa sairautta ja kun se vahvistettiin perusteeksi korvausvaatimuksille sellaisten vakuutusten tapauksessa, jotka olivat voimassa altistuksen ajankohtana. Tällaisissa tapauksissa korvauskulu kirjataan hetkellä, jolloin vakuutusyhtiö hyväksyy korvausvelvollisuuden. Tämä ei välttämättä ole sama hetki kuin se, jolloin sovitaan korvauksen suuruudesta tai maksetaan korvaus.

16.91 Tuotoksen laskentakaavassa käytetään oikaistuja korvauskuluja todellisten korvauskulujen sijasta, joten vakuutusmaksut, netto ja korvauskulut ovat yhtä suuret samalla ajanjaksolla ainoastaan silloin, kun todellisten korvausten

arvo on sattumoisin yhtä suuri kuin odotettavissa olevat korvauskulut. Näiden pitäisi kuitenkin olla suunnilleen yhtä suuret ajanjaksolla, johon ei lueta vuotta, jolloin katastrofi on tapahtunut.

2. Katastrofista aiheutuneiden menetysten käsittely

16.92 Korvaukset kirjataan vakuutuksenantajan vakuutuksenottajalle maksamina tulonsiirtoina. Korvaukset kirjataan muina pääomansiirtoina (D.99) tulonsiirtojen sijasta ainoastaan silloin, kun on tapahtunut suurkatastrofi. Perusteet sille, milloin katastrofin vaikutuksia on käsiteltävä vastaavalla tavalla, on määriteltävä kansallisten olosuhteiden mukaisesti, mutta niihin voivat kuulua katastrofista kärsineiden vakuutuksenottajien määrä ja aiheutuneen vahingon suuruus. Korvausten kirjaaminen pääomansiirtoina perustuu tässä tapauksessa siihen, että useat korvausvaatimukset liittyvät varojen, kuten asuntojen, rakennusten ja rakennelmien, tuhoutumiseen tai niille aiheutuneeseen vakavaan vahinkoon.

16.93 Katastrofin johdosta esitettyjen korvausvaatimusten vakuutusmaksut ylittävä yhteenlaskettu arvo kirjataan vakuutuksenantajan pääomansiirtona vakuutuksenottajalle. Tietoja vakuutuksista korvattavien vaatimusten tasosta saa vakuutusalalta. Jos vakuutusala ei pysty antamaan näitä tietoja, katastrofeihin liittyvien korvausvaatimusten taso voidaan arvioida esimerkiksi sen perusteella, mikä on oikaistujen korvauskulujen ja todellisten korvauskulujen ero ajanjaksolla, jolloin katastrofi on sattunut.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 17

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

17 LUKU: Sosiaalivakuutus ja eläkkeet

1. JOHDANTO

17.01 Määritelmä:	Sosiaalivakuutusjärjestelmät ovat järjestelmiä, joissa kolmas osapuoli velvoittaa tai suosittelee järjestelmään osallistuvia ottamaan vakuutuksen sellaisten sosiaalisten riskien tai olosuhteiden varalta, jotka voivat vaikuttaa epäsuotuisasti näiden henkilöiden tai heidän huollettaviensa hyvinvointiin. Näissä järjestelmissä työntekijät tai muut henkilöt maksavat sosiaaliturvamaksuja, tai vaihtoehtoisesti työnantajat maksavat sosiaaliturvamaksuja työntekijöidensä puolesta, ja näin varmistavat työntekijöiden tai muiden sosiaaliturvamaksuja maksaneiden tai heidän huollettavanaan olevien tai perillistensä oikeuden sosiaalietuuksiin kuluvalla tai myöhemmillä tilinpitojaksoilla. Sosiaalivakuutusjärjestelmiin voivat suorittaa maksuja myös työllisiin kuulumattomat henkilöt tai itsenäiset yrittäjät itse taikka kolmas osapuoli heidän puolestaan.

17.02 Sosiaalivakuutusjärjestelmät jaetaan kahteen ryhmään:

a) Ensimmäiseen kuuluvat sosiaaliturvajärjestelmät, jotka kattavat koko yhteiskunnan tai suuria osia yhteiskunnasta ja joita julkisyhteisö säätelee, valvoo ja rahoittaa. Näissä järjestelmissä maksettavat eläkkeet saattavat liittyä edunsaajan palkkatasoon tai työhistoriaan. Muut etuudet kuin eläke-etuudet eivät yleensä liity palkkatasoon;

b) Toiseen kuuluvat muut työntekoon perustuvat järjestelmät. Näissä järjestelmissä eläke, samoin kuin mahdollisesti myös muut työehtoihin sisältyvät oikeudet, perustuu työnantajan ja palkansaajan suhteeseen, johon perustuvien etuuksien antamisesta julkisyhteisö ei sosiaaliturvalainsäädännön nojalla ole vastuussa.

17.03 Sosiaalivakuutusjärjestelmien kattavuus vaihtelee maittain, ja myös saman maan järjestelmien välillä on eroja. Seuraavassa on esimerkkejä näistä järjestelmistä:

a) julkisyhteisöt velvoittavat kaikki työntekijät osallistumaan sosiaaliturvajärjestelmään;

b) työnantajat edellyttävät palkkaamiltaan työntekijöiltä, että nämä osallistuvat työnantajan määrittelemään vakuutusjärjestelmään;

c) työnantaja kannustaa työntekijöitä liittymään järjestelmään suorittamalla maksuja heidän puolestaan;

d) ammattiliitto järjestää edullisen vakuutussuojan, joka on ainoastaan sen jäsenten käytettävissä.

e) Muut järjestelmät kuin sosiaaliturva voivat olla vakuutuslaitoksen järjestämiä ryhmävakuutuksia tai vakuutusten joukko tai ne voivat olla vakuutuslaitoksen maksua vastaan hallinnoimia. Vaihtoehtoisesti työnantaja voi hallinnoida järjestelmiä suoraan omasta puolestaan tai työntekijöidensä ja heidän perheenjäsentensä puolesta tai muut tahot voivat hallinnoida niitä tietyn ryhmän puolesta.

Taulukko 17.1: Sosiaalivakuutusjärjestelmät

Ominaisuudet	Sosiaalivakuutusjärjestelmä

	Edunsaaja on velvollinen tai sitä suositellaan vakuuttamaan itsensä vakuutustapahtumien (vanhuus, työttömyys, terveys, pitkäaikainen hoito) varalta kolmannen osapuolen toimesta.	
	Sosiaaliturva	Muut työntekoon perustuvat sosiaalivakuutusjärjestelmät kuin sosiaaliturva
Järjestäminen	Julkisyhteisön sosiaaliturvarahastojen kautta järjestämä	Työnantajien työntekijöidensä ja näiden perheenjäsenten puolesta järjestämä tai muiden tahojen tietyn ryhmän puolesta järjestämä
Sektori tai alasektori	Sosiaaliturvarahastot (S.1314)	Työnantajan sektori tai alasektori, vakuutuslaitokset, eläkerahastot tai kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt

1.1 Sosiaalivakuutusjärjestelmät, sosiaaliavustukset ja yksilölliset vakuutukset

17.04 Sosiaaliavustukset eivät kuulu sosiaalivakuutukseen. Sosiaaliavustusten maksamisen edellytyksenä ei ole osallistuminen sosiaalivakuutusjärjestelmään eli vastaavien maksujen suorittamista sosiaalivakuutusjärjestelmään ei edellytetä.

17.05 Sosiaaliavustukset eroavat sosiaaliturvasta siinä, että edunsaajalla on oikeus saada sosiaaliavustusta julkisyhteisöiltä ilman että häneltä edellytettäisiin järjestelmän jäsenyyttä, josta osoituksena olisi vakuutusmaksujen maksaminen. Yleensä kaikilla kotimaisten kotitalouksien jäsenillä on oikeus hakea sosiaaliavustuksia, mutta avustusten myöntämiselle on usein rajoituksia. Avustusten saamiseksi arvioidaan usein käytettävissä olevat tulot, mukaan luettuina sosiaalivakuutusetuudet, suhteessa kotitalouden tarpeisiin. Ainoastaan tietyn kynnysarvon alle jäävät kotitaloudet voivat saada tämäntyyppisiä sosiaaliavustuksia.

17.06 Yksilöllisiä vakuutuksia pidetään sosiaalivakuutusjärjestelmän osana, jos ne kattavat sosiaalisia riskejä ja tarpeita, kuten sairauden ja vanhuuden. Jotta yksilöllistä vakuutusta voitaisiin pitää osana sosiaalivakuutusjärjestelmää, on niiden tapahtumien tai olosuhteiden, joiden varalta osanottajat vakuutetaan, vastattava 4.84 kohdassa lueteltuja riskejä tai tarpeita ja lisäksi niiden on täytettävä vähintään yksi seuraavista ehdoista:

a) tietyn palkansaajan tai palkansaajaryhmän on lain tai työehtojen nojalla pakko kuulua järjestelmän piiriin;

b) järjestelmä on kollektiivinen ja toimii määrätyn työntekijäryhmän hyväksi, olivatpa nämä palkansaajia, yrittäjiä tai työllisiin kuulumattomia henkilöitä, ja osallistuminen on rajattu kyseisen ryhmän jäseniin;

c) työnantaja suorittaa järjestelmään (todellisia tai laskennallisia) maksuja työntekijän puolesta, riippumatta siitä, maksaako työntekijä itsekin maksuja.

17.07 Sosiaalivakuutukseen eivät kuulu vakuutussaamiset sellaisista vakuutuksista, joiden ainoana tarkoituksena on hinnanalennuksen saaminen siinäkin tapauksessa, että nuo vakuutukset ovat seurausta kollektiivisesta sopimuksesta. Nämä yksilölliset vakuutukset kirjataan henki- ja vahinkovakuutuksiksi. Sosiaalivakuutukseen eivät myöskään kuulu vakuutussaamiset sellaisista vakuutuksista, jotka vakuutettu on ottanut yksinomaan omasta aloitteestaan, työnantajasta ja julkisyhteisöistä riippumatta.

1.2 Sosiaalietuudet

17.08 Sosiaalietuuksia maksetaan tiettyjen sellaisten tapahtumien sattuessa tai sellaisten olosuhteiden vallitessa, jotka voivat vaikuttaa kielteisesti kyseessä olevien kotitalouksien hyvinvointiin joko siten, että niiden varoihin kohdistuu lisävaateita tai että niiden tulot pienenevät. Sosiaalietuudet maksetaan rahamääräisinä tai luontoismuotoisina etuuksina. Sosiaalietuuksia maksetaan muun muassa seuraavissa tilanteissa:

a) Edunsaajat tai heidän huollettavansa tarvitsevat sairaanhoitoa, hammashoitoa tai muuta hoitoa taikka sairaalahoitoa, toipumisaikaa tai pitkäaikaista hoitoa esimerkiksi sairauden, vamman, äitiyden, kroonisen invaliditeetin tai vanhuuden vuoksi. Sosiaalietuudet voidaan tarjota luontoismuotoisina etuuksina ilmaisen tai hinnaltaan huokean hoidon muodossa tai korvaamalla kotitalouksien kustannukset. Terveydenhoitoa tarvitseville edunsaajille maksetaan myös rahamääräisiä sosiaalietuuksia.

b) Edunsaajilla on useita huollettavia: aviopuoliso, lapsia, ikääntyneitä sukulaisia, vammaisia jne. Sosiaalietuudet maksetaan yleensä rahamääräisinä säännöllisten huollettavien etuuksien tai perhe-etuuksien muodossa.

c) Edunsaajien tulot ovat pienentyneet siksi, että he eivät pysty tekemään työtä tai työskentelemään kokoaikaisesti. Sosiaalietuudet maksetaan yleensä juoksevina rahamääräisinä suorituksina niin pitkään kuin tilanne jatkuu. Joissakin tapauksissa voidaan lisäksi maksaa kertasuoritteinen maksu tai juoksevat maksut voidaan korvata kertasuoritteisella maksulla. Henkilö voi olla estynyt tekemään työtä esimerkiksi seuraavista syistä:

   (1) vapaaehtoinen tai pakollinen eläkkeelle siirtyminen

   (2) itsestä riippumaton työttömyys, mukaan luettuna väliaikaiset lomautukset ja työajan lyhentämiset

   (3) esimerkiksi sairaus, tapaturmasta aiheutunut vamma tai lapsen syntymä, joka estää henkilöä työskentelemästä tai työskentelemästä kokoaikaisesti.

d) Edunsaajat saavat korvauksia tulonmenetyksestä, joka on aiheutunut pääasiallisen tulonsaajan kuolemasta.

e) Edunsaajille tarjotaan asunto joko ilmaiseksi tai huokeaan hintaan tai korvaamalla kotitalouksien kustannukset. Nämä ovat luontoismuotoisia sosiaalietuuksia.

f) Edunsaajille myönnetään etuuksia, joilla korvataan heidän omasta tai huollettavien koulutuksesta aiheutuneet kulut. Koulutuspalveluita voidaan tarjota luontoismuotoisina sosiaalietuuksina.

1.2.1 Julkisyhteisöjen tarjoamat sosiaalietuudet

17.09 Julkisyhteisöt tarjoavat sosiaalietuuksia sosiaaliturvaan, sosiaaliavustuksiin tai luontoismuotoisiin sosiaalisiin tulonsiirtoihin kuuluvina maksuina.

17.10 Sosiaaliturva tarkoittaa julkisyhteisöjen ylläpitämiä sosiaalivakuutusjärjestelmiä.

17.11 Sosiaalietuuksien määritelmään luetaan terveys- ja koulutuspalvelujen tarjonta. Näitä palveluja tarjoaa tyypillisesti julkisyhteisö kaikille yhteisön jäsenille edellyttämättä näiltä osallistumista järjestelmään tai asettamatta muita vaatimuksia. Näitä palveluja pidetään luontoismuotoisina sosiaalisina tulonsiirtoina, ei osana sosiaaliturvaa tai sosiaaliavustuksia. Julkisyhteisöjen tarjoamien terveys- ja koulutuspalvelujen lisäksi näitä palveluja voivat tarjota yksityishenkilöille myös kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Myös näitä palveluja pidetään luontoismuotoisina sosiaalisina tulonsiirtoina, ei osana sosiaalivakuutusjärjestelmiä.

1.2.2 Muiden institutionaalisten yksiköiden tarjoamat sosiaalietuudet

17.12 Sosiaalietuuksia voivat tarjota työntekijöille ja heidän huollettavilleen myös työnantajat ja muut yksiköt, kuten ammattiliitot. Kaikki muiden yksiköiden kuin julkisyhteisöjen tarjoamat sosiaalietuudet kuuluvat sosiaalivakuutusjärjestelmään.

1.2.3 Eläkkeet ja muut etuudet

17.13 Sosiaalivakuutusetuudet ja niitä vastaavat maksut jaetaan kahteen ryhmään sen perusteella, liittyvätkö ne eläkkeisiin vai muihin etuuksiin. Sosiaalivakuutusjärjestelmien kattamista eläke-etuuksista tärkein on eläketulo, mutta esimerkkejä on muitakin. Eläkkeitä voidaan maksaa esimerkiksi leskille tai henkilöille, jotka eivät enää pysty työskentelemään työvamman takia. Pääasiallinen tulonsaaja ei enää pysty kuoleman tai vamman vuoksi hankkimaan elantoa, ja tästä syystä suoritetaan maksuja, jotka kirjataan eläkkeiksi.

17.14 Kaikki muut etuudet luokitellaan muiksi etuuksiksi kuin eläke-etuuksiksi. Eläke-etuuksien ja muiden etuuksien kuin eläke-etuuksien erottaminen toisistaan on tärkeää, sillä eläkevastuita kirjataan riippumatta siitä, onko oikeuksien rahoittamiseen todellisuudessa rahastoitu varoja, kun taas muihin kuin eläke-etuuksiin liittyvät rahastot kirjataan ainoastaan, kun ne ovat tosiasiassa olemassa.

2. MUUT SOSIAALIVAKUUTUSETUUDET KUIN ELÄKKEET

17.15 Määritelmä:	Muut sosiaalivakuutusetuudet eli muut etuudet kuin eläke-etuudet ovat etuuksia, joita edunsaajat saavat suoraan tai välillisesti tietyissä tilanteissa ja yleensä ennalta sovittujen oikeudellisten tai sopimukseen perustuvien ehtojen mukaisesti.

Eläketuloa lukuun ottamatta voidaan maksaa useita muita etuuksia, kuten sairausvakuutusta, työttömyysvakuutusta ja pitkäaikaishoitoa koskevia vakuutusetuuksia.

17.16 Edunsaajille tarjotaan muita sosiaalivakuutusetuuksia sosiaaliturvajärjestelmästä ja sosiaaliturvaan kuulumattomista työntekoon perustuvista järjestelmistä.

2.1 Muut sosiaaliturvajärjestelmät kuin eläkejärjestelmät

17.17 Määritelmä	Muut sosiaaliturvajärjestelmät kuin eläkejärjestelmät ovat sopimuksenluonteisia vakuutusjärjestelmiä, joissa julkisyhteisöt velvoittavat sosiaalivakuutusjärjestelmään osallistuvat edunsaajat vakuuttamaan itsensä muiden riskien kuin vanhuuden ja muiden vanhuuteen liittyvien riskien varalta. Julkisyhteisöt tarjoavat edunsaajille muita sosiaaliturvaetuuksia kuin eläke-etuuksia.

17.18 Edunsaajat ovat yleensä velvollisia suorittamaan maksuja muuhun sosiaaliturvajärjestelmään kuin sosiaaliturvan eläkejärjestelmään, jota rahoitetaankin usein jakojärjestelmän tapaan. Jakojärjestelmässä tiettynä ajanjaksona kerätyillä maksuilla rahoitetaan saman ajanjakson etuudet. Järjestelmään ei liity säästämistä sen paremmin julkishallinnon, järjestelmää ylläpitävän työnantajan kuin siihen osallistuvien edunsaajienkaan näkökulmasta. Näin ollen ylijäämää ei voi syntyä, ja jos varoista tulee puutetta, julkisyhteisöllä voi olla valtuudet muuttaa tulevaan työsuoritukseen liittyvien sitoumusten lisäksi myös takautuvaan työsuoritukseen liittyviä sitoumuksia. Joidenkin maiden muissa sosiaaliturvajärjestelmissä kuin eläkejärjestelmissä voidaan kuitenkin kerryttää ylijäämää eli puskurirahastoa.

17.19 EKT:n kansantalouden ydintileissä ei kirjata muita sosiaaliturvaoikeuksia kuin eläkeoikeuksia sosiaaliturvajärjestelmän maksamattomina määrinä. Ydintileihin ei sisällytetä arvioita muiden sosiaaliturvajärjestelmien kuin eläkejärjestelmien eikä julkisyhteisöjen järjestämiin muihin työntekoon perustuviin järjestelmiin kuuluvien oikeuksien maksamatta olevista määristä, eikä niitä kirjata lisätaulukkoon 17.5.

2.2 Muut työntekoon perustuvat sosiaalivakuutusjärjestelmät

17.20 Määritelmä:	Muut työntekoon perustuvat sosiaalivakuutusjärjestelmät ovat sopimuksenluonteisia vakuutusjärjestelmiä, jotka ovat joko lakisääteisiä tai kolmannen osapuolen suosittelemia. Muissa työntekoon perustuvissa sosiaalivakuutusjärjestelmissä työnantajat voivat edellyttää palkkaamiltaan työntekijöiltä eli edunsaajilta, että nämä osallistuvat työnantajan määrittelemään sosiaalivakuutusjärjestelmään ja vakuuttavat itsensä muiden riskien kuin vanhuuden tai vanhuuteen liittyvien riskien varalta. Näitä työntekoon perustuvia järjestelmiä tarjoavat edunsaajille joko työnantaja tai muut yksiköt työnantajan puolesta.

17.21 Muita työntekoon perustuvia sosiaalivakuutusjärjestelmiä pidetään työntekoon liittyvien eläkejärjestelmien tavoin osana korvauspakettia, ja työntekijöiden ja työnantajien välisissä neuvotteluissa voidaan kohdistaa huomio vallitseviin työehtoihin ja palkkatariffeihin. Yksityiset työnantajat tarjoavat usein muita sosiaalivakuutusetuuksia kuin eläkkeitä järjestelmistä, joita ne valvovat tai joiden ylläpidosta ne ovat tehneet sopimuksen kolmannen osapuolen, kuten yksityisen sairausvakuutuksen kaltaisia sosiaalietuuksia tarjoavan vakuutuslaitoksen, kanssa.

2.3 Varantojen ja virtojen kirjaaminen muun sosiaalivakuutusjärjestelmän kuin eläkejärjestelmän tyypin mukaan

2.3.1 Sosiaaliturvajärjestelmät

17.22 Kun otetaan huomioon, että sosiaaliturvaa rahoitetaan tavallisesti jakojärjestelmän tapaan, sosiaaliturvaan liittyvien oikeuksien, kuten sosiaalietuuksien ja eläkkeiden, kertymistä ei kirjata kansantalouden ydintileihin.

17.23 Sosiaaliturvajärjestelmiin kuuluvat eläkeoikeudet sisällytetään eläkkeiden kirjaamista koskevaan lisätaulukkoon, mutta näin ei tehdä sellaisten oikeuksien tapauksessa, jotka perustuvat muihin sosiaaliturvajärjestelmiin kuin eläkejärjestelmiin.

17.24 Muihin sosiaaliturvajärjestelmiin kuin eläkejärjestelmiin liittyvistä virroista kirjataan työnantajan ja työntekijöiden suorittamat maksut ja sosiaaliturvaetuudet.

17.25 Työnantajan suorittamat maksut käsitellään osana palkansaajakorvauksia. Maksut kirjataan työnantajan maksamana ja työntekijän saamana jakotaloustoimena. Tämän jälkeen työntekijä maksaa sosiaaliturvarahastoon työnantajalta saamaansa summaa vastaavan summan sekä mahdollisen oman maksunsa. Tämä summa kirjataan kotitalouksien käyttönä ja julkisyhteisöjen resurssina.

17.26 Myös itsenäisten yrittäjien ja työllisiin kuulumattomien henkilöiden maksamat maksut sisällytetään kotitalouksien maksuihin julkisyhteisöille.

17.27 Sosiaaliturvaetuudet kirjataan jakotaloustoimina julkisyhteisöiltä kotitalouksille.

17.28 Taulukossa 17.2 esitetään sosiaaliturvan eläkejärjestelmään liittyvät taloustoimet. Ne ovat täysin samat kuin muihin sosiaaliturvajärjestelmiin kuin eläkejärjestelmiin liittyvät taloustoimet.

2.3.2 Muut työntekoon perustuvat sosiaalivakuutusjärjestelmät kuin eläkejärjestelmät

17.29 Muissa työntekoon perustuvissa sosiaalivakuutusjärjestelmissä kuin eläkejärjestelmissä järjestelmiin osallistuvien eläkeoikeudet kirjataan yleensä niiden kertyessä. Nykyisistä oikeuksista saatu sijoitustulo kirjataan siten, että se jaetaan ensin edunsaajille ,jotka investoivat sen takaisin järjestelmään.

17.30 Työnantajan työntekijän puolesta vakuutusjärjestelmään maksamaa sosiaaliturvamaksua pidetään osana palkansaajakorvauksia.

17.31 Kertyneistä oikeuksista saatu sijoitustulo kirjataan järjestelmästä kotitalouksille jaettavaksi tuloksi. Sijoitustulo käsittää korot ja osingot sekä kollektiivisten investointijärjestelmien (yhteissijoitusjärjestelmien) jaetut tulot, jos institutionaalisella yksiköllä on osuuksia niissä. Järjestelmällä voi olla omaa omaisuutta, josta syntyy nettotoimintaylijäämää, ja tämä sisällytetään edunsaajille jaettavaan sijoitustuloon. Tässä tapauksessa sijoitustulon käsitteen katsotaan sisältävän myös tämän tulonlähteen. Kertyneiden oikeuksien sijoittamisesta syntyneitä hallussapitovoittoja ja -tappioita ei sisällytetä sijoitustuloon vaan ne kirjataan uudelleenarvotuksesta johtuviin muihin muutoksiin.

17.32 Osa kotitalouksille jaettavasta tulosta käytetään järjestelmän ylläpitokustannusten kattamiseen. Tämä kustannus kirjataan järjestelmän tuotokseksi ja kotitalouksien kulutusmenoksi. Loput jaetusta tulosta katsotaan maksutäydennyksiksi, jotka kotitaloudet maksavat takaisin järjestelmään.

17.33 Sosiaaliturvamaksut kirjataan kotitalouksien järjestelmälle maksamaksi. Sosiaaliturvamaksujen yhteissumma muodostuu työnantajien palkansaajakorvauksina maksamista todellisista maksuista, työntekijöiden ja muiden aiemmin järjestelmään osallistuneiden, itsenäisten yrittäjien ja työllisiin kuulumattomien henkilöiden sekä eläkkeensaajien maksamista todellisista maksuista sekä 17.32 kohdassa mainituista maksutäydennyksistä.

17.34 Ne sosiaalivakuutusjärjestelmään maksuja suorittavat henkilöt, jotka eivät ole työntekijöitä, voivat olla itsenäisiä yrittäjiä tai työllisiin kuulumattomia henkilöitä, jotka osallistuvat järjestelmään ammattinsa tai aiemman työtehtävänsä perusteella.

17.35 Järjestelmän hoitajan kotitalouksille maksamat sosiaalietuudet kirjataan muihin sosiaalivakuutusetuuksiin jakotaloustoimina.

17.36 Järjestelmän hoitajan tarjoamasta palvelusta suoritettu maksu, joka on arvoltaan yhtä suuri kuin järjestelmän tuotos, kirjataan kotitalouksien kulutusmenoina.

17.37 Oikeuksien lisäys, joka johtuu siitä, että saatuja maksuja on enemmän kuin maksettuja etuuksia, kirjataan sosiaalivakuutusjärjestelmän kotitalouksille maksamaksi. Perusteena on, että koska tämä oikeuksien lisäys vaikuttaa suoraan kotitalouksien nettovarallisuuteen, sen tulee näkyä kotitaloussektorin säästössä.

17.38 Järjestelmästä kotitalouksille maksettavien oikeuksien muutoksen oikaisu kirjataan kotitalouksien saamiseksi järjestelmältä.

17.39 Taulukossa 17.3 esitetään työntekoon perustuvaan eläkejärjestelmään kohdistuvat taloustoimet. Ne ovat täysin samat kuin muihin sosiaalivakuutusjärjestelmiin kuin eläkejärjestelmiin liittyvät taloustoimet.

3. ELÄKKEET

17.40 Määritelmä:	Sosiaalivakuutuksen eläkkeet ovat etuuksia, joita edunsaajat saavat eläkkeelle siirryttyään yleensä ennalta sovittujen lakiin tai sopimukseen perustuvien ehtojen mukaisesti ja tyypillisesti taatun vuosimaksun muodossa.

Sosiaalivakuutusjärjestelmien eläke-etuuksista tärkein on eläketulo, mutta on myös muita etuuksia. Eläkkeitä voidaan maksaa esimerkiksi leskille tai henkilöille, jotka eivät enää pysty työskentelemään työvamman takia. Eläkkeinä pidetään kaikkia sellaisia tapahtumia, joiden nojalla suoritetaan maksuja siksi, että tulonsaaja ei enää pysty kuoleman tai työkyvyttömyyden vuoksi hankkimaan elantoa itselleen tai huollettavanaan oleville.

3.1 Eläkejärjestelmien tyypit

17.41 Edunsaajille tarjottavat eläkkeet jaetaan seuraaviin luokkiin:

a) sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmät

b) sosiaaliavustukset

c) eläkkeisiin liittyvät yksilölliset vakuutukset.

Näitä tarjoavat yleensä sosiaaliturvarahastot, muut julkisyhteisöjen yksiköt, vakuutuslaitokset ja eläkerahastot tai työnantajina toimivat muut institutionaaliset yksiköt. Kansallisen tilanteen mukaan tarjoajina voi kuitenkin olla muitakin instituutioita. Sosiaaliturvarahaston käsitteestä huolimatta järjestelmässä ei välttämättä ole varsinaista rahastoa. Sosiaaliturvarahastot ja sosiaaliturvajärjestelmät tarkoittavat samaa.

17.42 Sosiaalivakuutuksen eläkkeitä tarjotaan sosiaalivakuutusjärjestelmiin osallistuville edunsaajille. Julkisyhteisöjen, mukaan lukien sosiaaliturvarahastot, järjestämää osuutta kutsutaan sosiaaliturvan eläkkeiksi, ja muiden yksiköiden järjestämää osuutta kutsutaan muiksi työntekoon perustuviksi eläkkeiksi. Maiden välillä on suuria eroja siinä, mitä eläkkeitä sosiaaliturvasta tarjotaan ja mitkä kuuluvat muihin työntekoon perustuviin järjestelmiin, ja tästä syystä myös sosiaaliturvan käsitteen kattavuus ja kansallinen merkitys vaihtelevat huomattavasti.

3.1.1 Sosiaaliturvan eläkejärjestelmät

17.43 Määritelmä:	Sosiaaliturvan eläkejärjestelmät ovat sopimuksenluonteisia vakuutusjärjestelmiä, joissa julkishallinto velvoittaa sosiaalivakuutusjärjestelmään osallistuvat edunsaajat vakuuttamaan itsensä vanhuuden ja muiden vanhuuteen liittyvien riskien, kuten työkyvyttömyyden ja sairauden, varalta. Edunsaajille sosiaaliturvan eläkkeitä tarjoaa julkisyhteisö.

17.44 Kun julkishallinto ottaa vastuun eläkkeiden tarjoamisesta laajoille väestöryhmille yhteisössä, sosiaaliturva toimii itse asiassa usean työnantajan järjestelmänä.

17.45 Edunsaajat ovat yleensä velvollisia suorittamaan maksuja sosiaaliturvan eläkejärjestelmään, jota rahoitetaan usein jakojärjestelmän tapaan. Tietyllä ajanjaksolla suoritetuilla maksuilla rahoitetaan saman ajanjakson etuudet. Järjestelmään ei liity säästämistä sen paremmin julkishallinnon, järjestelmää ylläpitävän työnantajan kuin siihen osallistuvien edunsaajienkaan näkökulmasta. Näin ollen ylijäämää ei voi syntyä, ja jos varoista tulee puutetta, julkisyhteisöllä voi olla valtuudet muuttaa tulevaan työsuoritukseen liittyvien sitoumusten lisäksi myös takautuvaan työsuoritukseen liittyviä sitoumuksia. Joidenkin maiden sosiaaliturvan eläkejärjestelmissä voidaan kuitenkin kerryttää ylijäämää eli puskurirahastoa.

17.46 Sosiaaliturvan eläkkeen suppein muoto on peruseläke. Eläkkeen taso voidaan määritellä maksujen suuruudesta riippumatta, siitä tosiasiasta huolimatta, että maksut on maksettu tietyltä ajanjaksolta tai tiettyjen ehtojen mukaisesti. Sosiaaliturvaan perustuva työntekijän eläkeoikeus on usein siirrettävissä yhdeltä työnantajalta toiselle.

17.47 Joissakin maissa puolestaan kaikki eläkkeet tai suurin osa niistä järjestetään sosiaaliturvan kautta. Tällöin julkisyhteisö toimii työnantajien välittäjänä siten, että kun julkisyhteisö on saanut työnantajan ja kotitalouksien järjestelmään maksamat maksut, se kantaa riskin mahdollisten etuuksien maksamisesta. Julkisyhteisö vapauttaa työnantajan siitä riskistä, että eläkkeiden kustannus voi olla työnantajan yritykselle liian suuri, ja takaa, että väestön eläkkeet maksetaan. Julkisyhteisö voi kuitenkin edellyttää, että sillä on oikeus muuttaa maksettavien eläkkeiden määrää myös takautuvasti.

17.48 EKT:n kansantalouden ydintileihin ei kirjata eläkeoikeuksia sosiaaliturvan eläkejärjestelmän maksamattomina määrinä. Kansantalouden ydintileihin ei sisällytetä arvioita sosiaaliturvan eläkejärjestelmiin eikä julkisyhteisön järjestämiin muihin työntekoon perustuviin etuusperusteisiin eläkejärjestelmiin kuuluvien oikeuksien maksamatta olevista määristä, vaan ne kirjataan taulukossa 17.5 esitettyyn lisätaulukkoon.

3.1.2 Muut työntekoon perustuvat eläkejärjestelmät

17.49 Määritelmä:	Muut työntekoon perustuvat eläkejärjestelmät ovat sopimuksenluonteisia vakuutusjärjestelmiä, jotka ovat joko lakisääteisiä tai julkisyhteisöjen suosittelemia tai joissa työnantaja edellyttää työntekijöiltään, että nämä osallistuvat edunsaajina työnantajan määrittelemään sosiaalivakuutusjärjestelmään ja vakuuttavat itsensä vanhuuden ja vanhuuteen liittyvien riskien varalta. Näitä työntekoon perustuvia eläkkeitä tarjoavat edunsaajille joko työnantaja tai muut yksiköt työnantajan puolesta.

17.50 Yksityisten työnantajien ylläpitämiä eläkejärjestelmiä ei yleensä voi muuttaa taannehtivasti, elleivät työnantaja ja edunsaajat sovi maksettavien määrien muuttamisesta. Vaarana on kuitenkin, että työnantaja ei pysty suorittamaan maksuja yrityksen toiminnan loppumisen

vuoksi. Yksityishenkilöiden eläkeoikeuksien suojaamisesta on tulossa yhtä yleisempää. Yhden työnantajan palveluksessa kertynyttä eläkettä ei välttämättä voi siirtää uuden työnantajan järjestelmään. Työnantajajärjestelmissä on yhä useammin tarkoitusta varten rahastoituja varoja. Vaikka rahastoja ei olisi, työnantajat voivat olla kirjanpitokäytäntöjen nojalla velvollisia kirjaamaan tileihinsä nykyisten ja entisten työntekijöidensä eläkeoikeudet.

17.51 Muita työntekoon perustuvia eläkkeitä pidetään osana korvauspakettia, ja työntekijöiden ja työnantajien välisissä neuvotteluissa voidaan käsitellä senhetkisiä työehtoja, palkkaluokkia ja eläkeoikeuksia. Yksityiset työnantajat tarjoavat eläkkeitä usein järjestelmistä, joita ne valvovat tai joiden ylläpidosta ne tekevät sopimuksen kolmannen osapuolen, kuten vakuutuslaitoksen, kanssa. Eläkkeisiin erikoistunut yksikkö voi ottaa kantaakseen vastuun eläkkeiden tarjoamisesta tietylle määrälle työntekijöitä siten, että se ottaa samalla kantaakseen riskin sen varmistamisesta, että käytössä on tarpeeksi varoja luvattujen eläkkeiden maksamista varten. Tällaista järjestelyä kutsutaan usean työnantajan eläkejärjestelmäksi.

17.52 Sekä nykyiset että entiset työntekijät voivat edunsaajina suorittaa maksuja järjestelmään, jolloin niiden oletetaan saavan siitä omaisuustuloa. Omaisuustulo käsitellään tämän jälkeen työntekijöiden maksettavina maksutäydennyksinä.

17.53 Eläkejärjestelmät luokitellaan niiden luonteen mukaisesti maksuperusteisiin ja etuusperusteisiin järjestelmiin.

3.1.3 Maksuperusteiset järjestelmät

17.54 Määritelmä:	Maksuperusteisessa järjestelmässä etuudet määritellään perustuen yksinomaan sen rahaston arvoon, joka muodostuu työntekijän työelämän aikana maksetuista maksuista sekä arvonnousuista, jotka aiheutuvat siitä, että eläkejärjestelmän hallinnoija sijoittaa näitä varoja.

17.55 Maksuperusteisessa järjestelmässä työntekijä kantaa koko riskin siitä, että järjestelmästä pystytään kattamaan riittävä eläketulo.

17.56 Maksuperusteisten järjestelmien yksityiskohtainen tarkastelu on suhteellisen helppoa, sillä kirjanpidon on oltava täydellistä, eikä vakuutusmatemaattisia arvioita tehdä. Useimmat näistä järjestelmistä toimivat yrityssektorilla (taulukon 17.5 sarake A), mutta joissakin tapauksissa julkisyhteisöt voivat toimia järjestelmän hallinnoijina. Kaikkien maksuperusteisten eläkejärjestelmien eläkeoikeudet sisällytetään kansantalouden ydintileihin.

3.1.4 Etuusperusteiset järjestelmät

17.57 Määritelmä:	Etuusperusteisessa järjestelmässä työntekijälle hänen eläkkeelle jäämisensä yhteydessä maksettavat etuudet määritellään tietyn kaavan mukaisesti, ja etuuden määrä voi sisältää myös taatun maksettavan vähimmäismäärän.

17.58 Riskin siitä, että etuusperusteisesta järjestelmästä pystytään maksamaan riittävä eläketulo, kantaa työnantaja tai sen puolesta toimiva yksikkö.

3.1.5 Nimelliset maksuperusteiset järjestelmät ja yhdistelmäjärjestelmät

17.59 Nimelliset maksuperusteiset järjestelmät ja yhdistelmäjärjestelmät luokitellaan etuusperusteisiksi järjestelmiksi.

17.60 Määritelmä	Nimellinen maksuperusteinen järjestelmä muistuttaa maksuperusteista järjestelmää, mutta se sisältää taatun maksettavan vähimmäismäärän.

17.61 Nimellisessä maksuperusteisessa järjestelmässä (sekä työntekijän että työnantajan suorittamat) maksut kirjataan ja kerrytetään yksilöllisille tileille. Nämä yksilölliset tilit ovat nimellisiä siinä mielessä, että järjestelmiin suoritetuilla maksuilla maksetaan eläke-etuuksia nykyisille eläkkeensaajille. Eläkkeelle jäämisen yhteydessä maksujen yhteissumma muunnetaan vuosittaiseksi maksuksi sellaisen kaavan avulla, joka perustuu muun muassa odotettavissa olevan eliniän laskemiseen, ja sitä tarkistetaan vuosittain elintasoa vastaavaksi.

17.62 Yhdistelmäjärjestelmissä on sekä etuusperusteinen että maksuperusteinen osuus. Järjestelmä luokitellaan yhdistelmäjärjestelmäksi joko siksi, että se sisältää sekä etuusperusperusteisen että maksuperusteisen järjestelmän ominaisuudet, tai siksi, että siinä yhdistyvät nimellinen maksuperusteinen järjestelmä ja etuusperusteinen tai maksuperusteinen järjestelmä. Ominaisuuksien yhdistelmä voi olla räätälöity yksittäiselle edunsaajalle tai määritelty kullekin edunsaajaryhmälle esimerkiksi sopimuksen tyypin tai tarjotun eläkkeen mukaan.

17.63 Sekä nimellisessä maksuperusteisessa järjestelmässä että yhdistelmäjärjestelmässä riski eläketulon riittävyydestä jakautuu työnantajan ja työntekijän kesken.

17.64 Joissakin tapauksissa työnantajan riski voi kuulua usean työnantajan järjestelmälle, joka ylläpitää etuusperusteista eläkejärjestelmää työnantajan puolesta.

3.1.6 Etuusperusteiset järjestelmät verrattuna maksuperusteisiin järjestelmiin

17.65 Etuusperusteisen eläkejärjestelmän kirjaaminen eroaa maksuperusteisen eläkejärjestelmän kirjaamisesta ennen kaikkea seuraavasti: etuusperusteisessa järjestelmässä työntekijälle meneillään olevalta kaudelta kuuluva etuus määräytyy sen perusteella, millaisen sitoumuksen työnantaja on tehnyt eläkkeen määrästä, kun taas maksuperusteisessa järjestelmässä työntekijälle meneillään olevalta kaudelta kuuluva etuus määräytyy sen perusteella, kuinka paljon maksuja järjestelmään on suoritettu ja kuinka paljon sijoitustuloa sekä hallussapitovoittoa ja -tappiota näistä ja aiemmista maksuista saadaan. Maksuperusteiseen eläkejärjestelmään osallistuvan saamat etuudet ovat näin ollen siis lähtökohtaisesti tarkkaan tiedossa, kun taas etuusperusteisen eläkejärjestelmän osallistujien saamat etuudet arvioidaan vakuutusmatemaattisesti.

17.66 Etuusperusteisessa järjestelmässä eläkeoikeuksien määrä voi muuttua neljästä syystä. Ensimmäinen näistä on kauden työsuoritukseen perustuvien oikeuksien kasvu, joka tarkoittaa kuluvalla tilinpitojaksolla ansaittuihin palkkoihin ja palkkioihin liittyvien oikeuksien lisääntymistä. Toinen on takautuvaan työsuoritukseen liittyvien oikeuksien kasvu, joka tarkoittaa oikeuksien arvon lisääntymistä siksi, että kaikkien järjestelmään osallistuvien eläkkeelle jäämisen (ja kuoleman) hetki on vuotta lähempänä. Kolmas muutos oikeuksien määrään aiheutuu järjestelmän eläkkeensaajille kuuluvien etuuksien maksun aiheuttamasta oikeuksien vähentymisestä. Neljäs muutos perustuu muihin tekijöihin, jotka käyvät ilmi varojen muiden muutosten tilistä.

17.67 Maksuperusteisen järjestelmän tavoin työnantaja ja/tai työntekijä voivat suorittaa maksuja järjestelmään kuluvalla tilinpitojaksolla. Nämä maksut eivät kuitenkaan välttämättä riitä kattamaan kuluvan vuoden työllisyyteen perustuvaa etuuksien kasvua. Näin ollen määritellään työnantajan suorittama laskennallinen lisämaksu, jolla tasapainotetaan (todellisia ja laskennallisia) maksuja ja kauden työsuoritukseen perustuvien oikeuksien kasvua. Nämä laskennalliset maksut ovat yleensä positiivisia, mutta ne voivat olla myös negatiivisia, jos

saatujen maksujen määrä on suurempi kuin kauden työsuoritukseen perustuvien oikeuksien kasvu.

17.68 Tilinpitokauden lopulla entisten ja nykyisten työntekijöiden eläkeoikeuksien taso voidaan laskea arvioimalla maksettavien eläkkeiden nykyarvo vakuutusmatemaattisesti. Yksi tämän summan vuosittaiseen kasvuun liittyvä elementti on se, että vuoden alussa olemassa olevien ja vuoden lopulla vielä maksamattomien oikeuksien nykyarvo kasvaa siksi, että tulevaisuus on jälleen vuoden lähempänä. Tästä syystä nykyarvon laskemisessa käytettäviä diskonttaustekijöitä on jälleen yksi vähemmän. Tämä diskonttausvaikutuksen purkautuminen selittää takautuvaan työsuoritukseen liittyvien oikeuksien kasvun.

17.69 Eräs etuusperusteisen ja maksuperusteisen eläkejärjestelmän välinen perusero liittyy eläkejärjestelmän ylläpitokustannusten maksamiseen. Maksuperusteisessa eläkejärjestelmässä koko riski on edunsaajilla. Eläkejärjestelmää ylläpidetään heidän puolestaan ja he maksavat sen ylläpitokustannukset. Järjestelmän ylläpidosta voi vastata muukin yksikkö kuin työnantaja, joten ylläpitokustannukset on asianmukaista katsoa osaksi sijoitustuloa, joka pidetään järjestelmässä sen kustannusten kattamiseksi ja voiton tuottamiseksi. Vakuutustilinpidon mukaisesti sijoitustulo katsotaan edunsaajille kokonaisuudessaan maksettavaksi tuloksi, josta osa käytetään kustannusten kattamiseen ja loput sijoitetaan uudelleen järjestelmässä.

17.70 Etuusperusteisessa eläkejärjestelmässä tilanne on toisenlainen. Riski siitä, että varat eivät riitä kattamaan eläkeoikeuksia, on osittain tai kokonaan työnantajalla tai sen puolesta toimivalla yksiköllä eikä ainoastaan edunsaajilla. Järjestelmä voi olla työnantajan suorassa valvonnassa, ja se voi olla osa työnantajan institutionaalista yksikköä tai täysin nimellinen. Tässäkin tapauksessa järjestelmän ylläpidosta aiheutuu kustannuksia. Vaikka nämä kustannukset kattaa lähtökohtaisesti työnantaja, niitä on pidettävä eräänlaisena työntekijöille tarkoitettuna luontoismuotoisena tulona, joka voidaan yksinkertaisuuden vuoksi sisällyttää työnantajamaksuihin. Tässä oletetaan, että nykyiset työntekijät kantavat kaikki kustannukset eläkkeensaajien puolesta. Lisäksi oletetaan, että nimellisiin järjestelmiin kohdistuvia ominaisuuksia voidaan soveltaa myös muissa olosuhteissa.

17.71 Etuusperusteisessa järjestelmässä itsenäiset yrittäjät ja työllisiin kuulumattomat henkilöt eivät todennäköisesti suorita maksuja vaikka se onkin mahdollista, jos he ovat aiemmin olleet työsuhteessa, joka on oikeuttanut heidät etuusperusteiseen eläkkeeseen, ja heillä on näin ollen edelleen oikeus osallistua järjestelmään. Aiemmin työsuhteessa olleet, myös nykyiset eläkkeensaajat, saavat omaisuustuloa ja maksavat maksutäydennyksiä.

3.2 Eläkkeiden hoitaja, eläkkeiden hallinnoija, eläkerahasto ja usean työnantajan eläkejärjestelmä

17.72 Sosiaalivakuutusjärjestelmät voivat olla työnantajien tai julkisyhteisöjen järjestämiä tai vakuutuslaitosten työntekijöiden puolesta järjestämiä, mutta myös erillisiä institutionaalisia yksiköitä voidaan perustaa eläkkeiden kattamiseen tarvittavien varojen hallussapitoa ja hallinnointia sekä eläkkeiden jakamista varten. Alasektori eläkerahastot käsittää ainoastaan ne sosiaalivakuutuksen eläkerahastot, jotka ovat niitä perustavista yksiköistä erillisiä institutionaalisia yksiköitä.

17.73 Työnantaja voi tehdä sopimuksen toisen yksikön kanssa eläkejärjestelmän hallinnoinnista ja edunsaajille maksettavien suoritusten järjestämisestä. Tämä voi tapahtua eri tavoin.

17.74 Ensimmäinen tapa on, että eläkejärjestelmän ylläpitäjä eli eläkkeiden hoitaja toimii työnantajan edustajana, joka vastaa eläkejärjestelmän päivittäisestä hoitamisesta, kun taas järjestelmän mahdollisesta alijäämästä vastaa tai ylijäämästä koituvan taloudellisen hyödyn saa työnantaja.

17.75 Toinen tapa on, että eläkkeiden hallinnoija määrittelee toisen työntekoon perustuvan eläkejärjestelmän ehdot ja kantaa viime kädessä vastuun eläkeoikeuksia vastaavista suorituksista. Eläkkeiden hallinnoija on myös suurelta osin vastuussa varallisuuserien pitkän aikavälin sijoittamisesta, myös sijoitusvaihtoehtojen valinnasta ja hallinnointipalvelujen tarjoajien rakenteesta. Vaikka sama yksikkö usein hoitaa sekä eläkkeiden hallinnoijan että eläkkeiden hoitajan tehtävät, ne voivat joissakin tapauksissa kuulua eri yksiköiden vastuualueeseen.

17.76 Kolmas tapa on, että yksi yksikkö tekee sopimuksen usean työnantajan kanssa niiden eläkejärjestelmien hallinnoinnista usean työnantajan eläkejärjestelmässä. Tässä järjestelyssä usean työnantajan eläkejärjestelmä on vastuussa mahdollisesta alijäämästä varoissa, joilla eläkeoikeudet katetaan. Se saa vastaavasti oikeuden pitää itsellään mahdolliset ylimääräiset varat. Usean työnantajan eläkejärjestelmässä riskit jaetaan usean työnantajan kesken samalla tavoin kuin vakuutuslaitos yhdistelee usean asiakkaansa riskit. Tarkoituksena on tasapainottaa ali- ja liikarahoitus siten, että kaikki järjestelmät kokonaisuutena jäävät ylijäämäisiksi. Tässä tapauksessa usean työnantajan eläkejärjestelmä toimii eläkkeiden hallinnoijana.

17.77 Kun julkisyhteisöt ottavat vastuun etuuksien tarjoamisesta laajoille väestöryhmille yhteisössä, sosiaaliturva täyttää usean työnantajan järjestelmän tehtävän. Julkisyhteisöt ovat vakuutuslaitoksen tavoin vastuussa mahdollisesta alijäämästä varoissa, joilla katetaan eläkevastuut, tai ne voivat olla oikeutettuja mahdollisesti syntyvään ylijäämään. Sosiaaliturvaa rahoitetaan kuitenkin usein jakojärjestelmän tapaan, joten ylijäämää ei voi syntyä, ja jos varoista tulee puutetta, julkisyhteisöllä voi olla valtuudet muuttaa tulevaan työsuoritukseen liittyvien sitoumusten lisäksi myös takautuvaan työsuoritukseen liittyviä sitoumuksia.

17.78 Eläkkeiden hallinnoijan vastuu eläkejärjestelmän mahdollisesta alirahoituksesta tai taloudellinen hyöty mahdollisesta ylirahoituksesta kirjataan vastaavasti eläkkeiden hoitajan ja hallinnoijan välisiin varoihin ja velkoihin. Muutos eläkkeiden hallinnoijan ja eläkkeiden hoitajan välisissä veloissa kirjataan ajanjaksoittain. Eläkkeiden hallinnoijan velaksi ei kirjata järjestelmän eläkeoikeuksia, vaan pikemminkin eläkeoikeuksien ja järjestelmän hallussa olevien varojen erotus. Kun järjestelmän hallussa olevat varat ovat eläkeoikeuksia suuremmat, mitä kutsutaan ylirahoitukseksi, velka/varallisuussuhde eläkkeiden hallinnoijaan kirjataan silloin, kun on varmaa, että ylirahoituksesta tulee eläkkeiden hallinnoijan omaisuutta järjestelmän mahdollisen realisoinnin yhteydessä.

17.79 Myös eläkkeiden hoitajan hallinnoimiin varoihin liittyvät hallussapitovoitot ja -tappiot kuuluvat eläkkeiden hallinnoijalle, jolloin eläkerahaston nettoarvo on aina nolla.

3.3 Varantojen ja virtojen kirjaaminen sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmän tyypin mukaan

3.3.1 Sosiaaliturvan eläkejärjestelmiin liittyvät taloustoimet

17.80 Kun otetaan huomioon, että sosiaaliturvaa rahoitetaan tavallisesti jakojärjestelmän tapaan, sosiaaliturvaan perustuvien eläkeoikeuksien kertymistä ei kirjata kansantalouden ydintileihin. Jos kaikkien maiden sosiaaliturvasta ja sosiaalivakuutusjärjestelmistä tarjottaisiin samanlaisia etuuksia, maiden välinen vertailu olisi helppoa. Näin ei kuitenkaan ole, vaan eri maissa on hyvin erilaiset käsitykset siitä, mitä sosiaaliturva kattaa.

17.81 Sosiaaliturvajärjestelmiin perustuvia eläkeoikeuksia ei kirjata kansantalouden ydintileihin. Sosiaaliturvajärjestelmät ja työnantajajärjestelmät vaihtelevat EU:n jäsenvaltioiden välillä. Sosiaaliturvajärjestelmiin perustuvat eläkeoikeudet sisällytetään eläkkeiden kirjaamista koskevaan lisätaulukkoon (taulukko 17.5), jotta maakohtaisten tietojen vertailu olisi mahdollista.

17.82 Sosiaaliturvan eläkejärjestelmiin liittyvistä virroista kirjataan työnantajan ja työntekijöiden suorittamat maksut ja sosiaaliturvaetuudet.

17.83 Työnantajan suorittamat maksut käsitellään osana palkansaajakorvauksia. Ne kirjataan jakotaloustoimiksi työnantajalta työntekijälle. Tämän jälkeen työntekijä maksaa sosiaaliturvarahastoon työnantajalta saamansa summan sekä hänelle kuuluvat mahdolliset omat maksut. Tämä summa kirjataan kotitalouksien maksuksi julkisyhteisöille.

17.84 Itsenäisten yrittäjien ja työllisiin kuulumattomien henkilöiden maksamat summat sisällytetään myös kotitalouksien maksuihin julkisyhteisöille.

17.85 Sosiaaliturvaetuudet kirjataan jakotaloustoimina julkisyhteisöiltä kotitalouksille.

17.86 Taulukossa 17.2 esitetään sosiaaliturvan eläkejärjestelmään liittyvät taloustoimet.

Taulukko 17.2 Sosiaaliturvan kautta maksettavien sosiaaliturvamaksujen ja eläke-etuuksien tilit

Käyttö					Tilin ja taloustoimen tyyppi	Resurssit				
Työn-antaja	Sosiaali-turva-rahasto	Koti-taloudet	Muut sektorit	**Koko kansan-talous**		Työn-antaja	Sosiaali-turva-rahasto	Koti-taloudet	Muut sektorit	**Koko kansan-talous**
Tulonmuodostustili										
139,0				**139,0**	Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.1211)					
Ensitulon jakotili										
					Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.1211)			139,0		**139,0**
Tulojen uudelleenjaon tili										
		226,0		**226,0**	Sosiaaliturvamaksut (eläkkeet)		226,0			**226,0**
		139,0		**139,0**	Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.6111)		139,0			**139,0**
		87,0		**87,0**	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut (D.6131)		87,0			**87,0**
	210,0			**210,0**	Sosiaaliturvan eläke-etuudet (D.6211)			210,0		**210,0**

3.3.2 Muihin työntekoon perustuviin eläkejärjestelmiin kohdistuvat taloustoimet

17.87 Muissa työntekoon perustuvissa eläkejärjestelmissä järjestelmiin osallistuvien eläkeoikeudet kirjataan yleensä sitä mukaa kuin niitä kertyy. Nykyisistä eläkeoikeuksista saatu sijoitustulo kirjataan edunsaajille jaettavaksi ja edunsaajien eläkejärjestelmään uudelleen sijoittamaksi tuloksi.

17.88 Maksuperusteiseen järjestelmään kohdistuvien taloustoimien kirjaaminen on etuusperusteiseen järjestelmään liittyvien taloustoimien kirjaamista yksinkertaisempaa.

17.89 Molemmissa järjestelmissä oletetaan, että olemassa on eläkerahasto. Maksuperusteisessa järjestelmässä on oltava todellinen rahasto, kun taas etuusperusteisessa järjestelmässä voi olla todellinen tai nimellinen rahasto. Jos rahasto on olemassa, se voi olla osa työnantajan

institutionaalista yksikköä, erillinen institutionaalinen yksikkö itsenäisine eläkejärjestelmineen tai osa muuta rahoituslaitosta, joko vakuutuslaitosta tai usean työnantajan eläkejärjestelmää.

3.3.3 Maksuperusteisiin eläkejärjestelmiin kohdistuvat taloustoimet

17.90 Työnantajan maksuperusteiseen eläkejärjestelmään työntekijän puolesta maksamat maksut katsotaan palkansaajakorvauksiksi.

17.91 Myös kertyneistä eläkeoikeuksista saatu sijoitustulo kirjataan eläkerahastosta kotitalouksille jaettavaksi. Sijoitustulo käsittää korot ja osingot sekä kollektiivisten investointijärjestelmien jaetut tulot, jos eläkerahastolla on osuuksia niissä. Eläkerahastolla voi olla omaa omaisuutta, josta syntyy netto-toimintaylijäämää, ja se sisällytetään eläke-etuuksien saajille jaettavaan sijoitustuloon. Tässä tapauksessa sijoitustulon käsite sisältää myös tämän tulonlähteen, jos sellainen on olemassa. Kertyneiden eläkeoikeuksien sijoittamisesta syntyneitä hallussapitovoittoja ja -tappioita ei sisällytetä sijoitustuloon vaan ne kirjataan uudelleenarvotuksesta johtuviin muihin muutoksiin.

17.92 Osa kotitalouksille jaettavasta tulosta käytetään eläkerahaston ylläpitokustannusten kattamiseen. Tämä kustannus kirjataan eläkerahaston tuotokseksi ja kotitalouksien kulutusmenoksi. Loput jaetusta tulosta katsotaan eläkemaksujen täydennyksiksi, jotka kotitaloudet maksavat takaisin eläkerahastoon.

17.93 Sosiaaliturvamaksut kirjataan kotitalouksien eläkerahastoon maksamiksi maksuiksi. Sosiaaliturvamaksujen yhteissumma muodostuu työnantajien palkansaajakorvauksina maksamista todellisista maksuista, työntekijöiden ja mahdollisesti muiden henkilöiden, kuten aiemmin järjestelmään osallistuneiden, itsenäisten yrittäjien ja työllisiin kuulumattomien henkilöiden sekä eläkkeensaajien, maksamista todellisista maksuista sekä 17.92 kohdassa määritellyistä maksutäydennyksistä. Maksutäydennykset kirjataan selkeyden vuoksi niiden täydessä arvossa, jotta vertailu etuusperusteisiin järjestelmiin olisi helpompaa. Kotitalouksien eläkerahastoon suorittamien maksujen kokonaissumma ilmoitetaan nettomääräisenä samoin kuin vakuutusmaksut eli ne sisältävät kaikki maksut yhteensä miinus palvelumaksut.

17.94 Muut maksuperusteiseen eläkejärjestelmään maksuja suorittavat henkilöt kuin työntekijät voivat olla maksuperusteiseen järjestelmään osallistuvia itsenäisiä yrittäjiä tai työllisiin kuulumattomia henkilöitä, jotka osallistuvat maksuperusteiseen järjestelmään ammattinsa tai aiemman työtehtävänsä perusteella.

17.95 Eläkerahastosta kotitalouksille maksetut eläke-etuudet kirjataan muihin sosiaalivakuutuksen eläke-etuuksiin jakotaloustoimina (D.6221).

17.96 Lisäksi eläkerahaston tarjoamaan palveluun kohdistuva taloustoimi (joka on arvoltaan sama kuin eläkerahaston tuotos) kirjataan kotitalouksien kulutusmenoina.

17.97 Eläkeoikeuksien lisäys, joka johtuu siitä, että saatuja maksuja on enemmän kuin maksettavia etuuksia, kirjataan eläkejärjestelmän kotitalouksille maksamaksi. Samalla tavoin maksuvajeesta aiheutuva eläkeoikeuksien vähennys kirjataan kotitalouksien maksuksi eläkerahastoon. Eläkeoikeuksien muutos vaikuttaa suoraan kotitalouksien nettovarallisuuteen ja sitä kautta kotitaloussektorin säästöihin. Koska suuri osa maksuperusteiseen eläkejärjestelmään osallistuvien henkilöiden eläkeoikeuksien lisääntymisestä johtuu hallussapitovoitoista, joita ei ole sisällytetty maksuperusteisiin järjestelmiin osallistuvien maksutäydennyksiin, ja koska näistä hallussapitovoitoista rahoitetaan myös suuri osa etuuksista, eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu on näiden henkilöiden osalta usein negatiivinen.

17.98 Eläkerahastosta kotitalouksille maksettujen eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu kirjataan kotitalouksien saamiseksi eläkerahastolta.

17.99 Taulukossa 17.3 esitetään maksuperusteiseen järjestelmään kohdistuvien taloustoimien kirjaukset. Tämä taulukko on yksinkertaisempi kuin etuusperusteista järjestelmää koskeva vastaava taulukko, sillä siitä puuttuvat kaikki laskennalliset taloustoimet.

Taulukko 17.3: Maksuperusteisen järjestelmän mukaisesti maksettavien eläke-etuuksien tilit

Käyttö					Tilin ja taloustoimen tyyppi	Resurssit				
Työn-antaja	Eläkeraha sto	Kotitalou det	Muut sektorit	Koko kansantal ous		Työn-antaja	Eläkeraha sto	Kotital oudet	Muut sektorit	Koko kansantal ous
Tuotantotili										
					Tuotos (P.1)		1,4			1,4
Tulonmuodostustili										
11,0				11,0	Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.1211)					
Ensitulon jakotili										
					Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.1211)			11,0		11,0
			3,0	3,0	Omaisuustulot (D.4)		3,0			3,0
	16,2			16,2	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot (D.442)			16,2		16,2
Tulojen uudelleenjaon tili										
		37,3		37,3	Kotitalouksien eläkemaksut yhteensä		37,3			37,3
		11,0		11,0	Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.6111)		11,0			11,0
		11,5		11,5	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut (D.6131)		11,5			11,5
		16,2		16,2	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset (D.6141)		16,2			16,2
		-1,4		-1,4	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut (D.61SC)		-1,4			-1,4
	26,0			26,0	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet (D.6221)			26,0		26,0
Tulonkäyttötili										
		1,4		1,4	Kulutusmenot (P.3)					
	11,3			11,3	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu (D.8)			11,3		11,3

-11,0	-11,8	25,8	-3,0	0	Säästö					
Varojen muutokset				Rahoitustili		Velkojen muutokset				
					Nettoluotonanto/-luotonotto (B.9)	-11,0	-11,8	25,8	-3,0	0,0
		11,3		11,3	Eläkeoikeuksien muutos (F.63)		11,3			11,3
-11,0	-0,5	14,5	-3,0	0,0	Muut rahoitusvarat					

- Muut maksuperusteisiin eläkejärjestelmiin liittyvät virrat

17.100 Muut eläkeoikeuksien muutosta koskevaan varallisuustaseen kirjauksen muutokseen vaikuttavat tekijät kirjataan varojen muiden muutosten tileihin. Järjestelmän edunsaajien oikeuksista saadut hallussapitovoitot tai -tappiot kirjataan uudelleenarvotustilissä, ja nämä ovat täysin samat kuin näiden vastuiden kattamiseen eläkerahaston hallussa olevista varoista saadut hallussapitovoitot tai -tappiot.

17.101 Maksuperusteisten eläkejärjestelmien oikeuksien sijoituksista saadaan hallussapitovoittoa tai -tappiota. Niitä syntyy eläkerahaston hallussa olevien varojen arvon muutoksista, ja hallussapitovoiton ja -tappion määrää täysin vastaava summa kirjataan edunsaajien eläkeoikeuksien lisäyksenä. Se kirjataan uudelleenarvotustilille.

3.3.4 Etuusperusteisiin eläkejärjestelmiin kohdistuvat taloustoimet

17.102 Etuusperusteisissa eläkejärjestelmissä työnantaja on vastuussa eläkemaksujen maksamisesta. Edellä 17.76 ja 17.77 kohdassa käsitellään vaihtoehtoisia järjestelmiä, joihin kuuluu usean työnantajan järjestelmän käyttö tai joissa julkisyhteisö ottaa kantaakseen työnantajan vastuun.

17.103 Työnantajan etuusperusteiseen eläkejärjestelmään työntekijänsä puolesta maksaman kokonaismaksun on oltava riittävä, jotta se kattaa yhdessä mahdollisten työntekijän todellisten maksujen kanssa työntekijän eläkeoikeuksiin sisältyvien, kauden työsuoritukseen liittyvien oikeuksien kasvun, kun summasta on vähennetty järjestelmän ylläpitokustannukset. Työnantajamaksut jaetaan todelliseen ja laskennalliseen osaan, joista jälkimmäinen lasketaan siten, että se on täysin sama kuin kaikki työntekijän eläkeoikeuksia lisäävät, rahastoon maksettavat maksut miinus näihin oikeuksiin liittyvät kauden palvelumaksut.

17.104 Työnantajamaksut lasketaan suhteessa kyseisellä kaudella ansaittuihin eläkeoikeuksiin, siitä huolimatta, että samalla ajanjaksolla järjestelmässä olisi sijoitustuloja tai että järjestelmä olisi mahdollisesti ylirahoitettu. Kauden työsuoritukseen perustuvat oikeudet ovat osa palkansaajakorvauksia, ja jos niihin ei lueta työnantajamaksujen kokonaisarvoa, palkansaajakorvaukset tulevat aliarvioiduiksi, ja työnantajan toimintaylijäämä yliarvioiduksi. On tärkeää, että sosiaaliturvamaksut kirjataan myös sellaisilta kausilta, jolloin työnantaja ei todellisuudessa suorita maksuja, sillä työnantajalle koitunut hyöty katsotaan eläkerahaston ja työnantajan välisen velan muutokseksi. Tällöin molempien nettovarallisuus pysyy samana kuin silloin, kun maksuja ei kirjata kausilta, jolloin työnantaja ei suorita todellisia maksuja, eivätkä palkansaajakorvaukset pienene keinotekoisesti.

17.105 Etuusperusteisissa järjestelmissä on mahdollista asettaa omavastuuaika, ennen kuin työntekijällä on mahdollisuus saada eläkettä eläkkeelle jäädessään. Tästä omavastuuajasta huolimatta sekä maksut että oikeudet kirjataan työsuhteen alusta alkaen, ja niitä oikaistaan kertoimella, joka heijastaa todennäköisyyttä, jolla työntekijä läpäisee omavastuuajan.

17.106 Työnantajan todellisten ja laskennallisten eläkemaksujen yhteissummaa käsitellään palkansaajakorvauksena. Se kirjataan tulonmuodostustilissä työnantajan käytöksi ja ensitulon jakotilissä työntekijän resurssiksi.

17.107 Nykyisten työntekijöiden ja niiden henkilöiden, jotka eivät enää suorita maksuja järjestelmään mutta joilla on oikeus saada eläkettä tulevaisuudessa, oikeuksien nykyarvon lisäys vastaa työntekijöille jaettua sijoitustuloa. Tästä ei vähennetä mitään määriä, jotka voidaan rahoittaa hallussapitovoitoilla tai joita vastaavia varoja ei tosiasiassa ole olemassa. Oikeuksien nykyarvon lisäys on sama kuin se summa, joka voimassa olevien sopimusten nojalla kuuluu yksiselitteisesti työntekijälle. Nykyarvon lisäyksen kirjaamiseen sijoitustulona ei vaikuta se, miten työnantaja viime kädessä kattaa velvoitteensa, sen enempää kuin korkojen tai osinkojen kirjaamiseen sijoitustulona vaikuttaa se miten ne on todellisuudessa rahoitettu. Sijoitustulo kirjataan eläkerahaston käytöksi ja kotitalouksien resurssiksi. Kotitaloudet sijoittavat sijoitustulon välittömästi uudelleen rahastoon, ja se sisältyy eläkemaksujen täydennyksiin.

17.108 Tulojen uudelleenjaon tilillä sosiaaliturvamaksut kirjataan kotitalouksien käytöksi ja eläkerahaston resurssiksi. Maksettujen sosiaaliturvamaksujen yhteissumma muodostuu työnantajien palkansaajakorvauksina maksamista todellisista ja laskennallisista maksuista, lukuun ottamatta eläkejärjestelmän ylläpitokustannuksia, sekä työntekijöiden todellisista maksuista ja 17.107 kohdassa määritellyistä maksutäydennyksistä. Kuten maksuperusteisia järjestelmiä käsittelevässä osiossa todettiin, tileihin kirjataan maksujen ja maksutäydennysten täysi arvo, ja niiden tasaavana eränä maksettavia palvelumaksuja vastaava arvioitu arvo. Todellisuudessa maksettu määrä ilmoitetaan nettosummana.

17.109 Eläkejärjestelmästä kotitalouksille maksettavat eläke-etuudet kirjataan tulojen uudelleenjaon tilillä. Kun etuudet maksetaan vuosittaisena korvauksena, tulojen uudelleenjaon tilillä ilmoitetaan vuosikorvaukset eläkkeelle jäämisen yhteydessä maksettavan kertasumman sijasta.

17.110 Tulonkäyttötiliin kirjataan eläkerahaston tarjoamasta palvelusta perittävä maksu, joka on arvoltaan yhtä suuri kuin eläkerahaston tuotos plus eläkeoikeuksiin liittyviä vuosimaksuja hoitavien yritysten tuotos. Se on kotitalouksien käyttöä ja eläkerahaston resurssi.

17.111 Tulonkäyttötiliin kirjataan myös erä, joka osoittaa toisaalta eläkeoikeuksien lisäystä, joka johtuu työnantajan myöntämistä lisäeläkeoikeuksista, ja toisaalta saatavien etuuksien vähennystä. Tämä summa kirjataan kotitalouksien resurssina ja eläkerahaston käyttönä. Perusteena on, että koska tämä eläkeoikeuksien muutos vaikuttaa suoraan kotitalouksien nettovarallisuuteen, se on kirjattava kotitaloussektorin säästöihin.

17.112 Tulonkäyttötiliin kirjattu, eläkerahastosta kotitalouksille maksettu summa ilmoitetaan rahoitustilissä kotitalouksien varojen muutoksena suhteessa eläkerahastoon.

17.113 Jokin muu organisaatio, kuten ammattiliitto, voi tarjota jäsenilleen etuusperusteisen eläkejärjestelmän, joka on täysin samanlainen kuin työnantajan ylläpitämä etuusperusteinen eläkejärjestelmä. Kirjaukset tehdään täysin samalla tavoin lukuun ottamatta sitä, että viittaukset työnantajaan on tulkittava viittauksiksi eläkkeiden hallinnoijaan ja viittaukset työntekijään viittauksiksi järjestelmään osallistuvaan henkilöön.

17.114 Taulukossa 17.4 esitetään numeerinen esimerkki etuusperusteiseen eläkejärjestelmään kohdistuvien taloustoimien kirjaamisesta. Laskennalliset summat on ilmoitettu lihavoituina ja kierrätyksestä johtuvat summat kursivoituina.

Taulukko 17.4: Etuusperusteisen järjestelmän mukaisesti maksettavien eläke-etuuksien tilit

Käyttö					Tilin ja taloustoimen tyyppi	Resurssit				
Työn-antaja	Eläkeraha sto	Kotitalou det	Muut sektorit	Koko kansantal ous		Työn-antaja	Eläkeraha sto	Kotital oudet	Muut sektorit	Koko kansantal ous
Tuotantotili										
					Tuotos (P.1)		**0,6**			**0,6**
Tulonmuodostustili										
10,0				10,0	Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.1211)					
4,1				**4,1**	Työnantajien laskennalliset eläkemaksut (D.1221)					
Ensitulon jakotili										
					Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.1211)			10,0		10,0
					Työnantajien laskennalliset eläkemaksut (D.1221)			**4,1**		**4,1**
			2,2	2,2	Omaisuustulot (D.4)		2,2			2,2
	4,0			**4,0**	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot (D.442)			**4,0**		**4,0**
Tulojen uudelleenjaon tili										
		19,0		19,0	Kotitalouksien eläkemaksut yhteensä		19,0			19,0
		10,0		10,0	Työnantajien todelliset eläkemaksut (D.6111)		10,0			10,0
		4,1		**4,1**	Työnantajien laskennalliset eläkemaksut (D.6121)		**4,1**			**4,1**
		1,5		1,5	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut (D.6131)		1,5			1,5
		4,0		**4,0**	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset (D.6141)		**4,0**			**4,0**
		-0,6		**-0,6**	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut (D.61SC)		**-0,6**			**-0,6**
	16,0			16,0	Eläke-etuudet (D.6211)			16,0		16,0
Tulonkäyttötili										
		0,6		**0,6**	Kulutusmenot (P.3)					
	3			3	Eläkeoikeuksien muutos (F.63)			3		3
-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0	Säästö					

Varojen muutokset					Rahoitustili		Velkojen muutokset			
					Nettoluotonanto/-luotonotto (B.9)	-14,1	-1,2	17,5	-2,2	0
		3		3	Eläkeoikeuksien muutos F.63)		3			3
	4,1			**4,1**	Eläkerahaston saamiset työnantajalta (F.64)	**4,1**				**4,1**
-10,0	-2,3	14,5	-2,2	0	Muut rahoitusvarat					

17.115 Vakuutusmatemaattisista laskelmista käy ilmi, että kauden työsuoritukseen perustuvien eläkeoikeuksien lisäys eli kyseisen vuoden aikana ”ansaittujen” tulevien eläkeoikeuksien nettomäärä on 15. Kotitalouksien (vakuutuksenottajien/työntekijöiden) osuus tästä on 1,5. Näin ollen työnantajan osuus on 13,5. Tämän lisäksi järjestelmän ylläpitokustannusten suuruudeksi arvioidaan 0,6. Työnantajan on näin ollen maksettava yhteensä 14,1. Työnantaja maksaa todellista maksua 10, joten loput 4,1 on laskennallista maksua. Tuotantotiliin kirjataan 0,6:n tuotos, ja palvelun kulutus ilmoitetaan tulonkäyttötilillä. Työnantajamaksut kirjataan tulonmuodostustilillä työnantajan käytöksi ja ensitulon jakotilillä kotitalouksien resurssiksi.

17.116 Omaisuustulo ilmoitetaan ensitulon jakotilillä. Takautuvaan työsuoritukseen perustuvien eläkeoikeuksien lisäys on 4, mikä johtuu diskonttausvaikutuksen purkautumisesta, koska eläke on vuotta lähempänä. Tämä ilmoitetaan eläkerahastolta kotitalouksille kohdistuvana omaisuustulon laskennallisena virtana. Tässä yhteydessä eläkerahasto tosiasiassa ansaitsee 2,2 hoitamistaan varoista saatuna sijoitustulona. Eläkerahastovarat ovat näin ollen alijäämäisiä 1,8, mitä ei kuitenkaan kirjata juokseviin tileihin.

17.117 Maksut kotitalouksilta eläkerahastolle kirjataan tulojen uudelleenjaon tileihin. Maksuja voidaan tarkastella kahdella tavalla. Kotitalouksien suorittamien maksujen yhteissumman olisi oltava yhtä suuri kuin kauden työsuoritukseen perustuvien oikeuksien lisäys (15) plus takautuvaan työsuoritukseen perustuvien oikeuksien lisäys (4) eli yhteensä 19. Todella maksettu summa, joka on siis yhteensä 19, muodostuu työnantajien todellisista maksuista (10), laskennallisista maksuista (4,1), kotitalouksien omasta maksuosuudesta (1,5) ja maksutäydennyksistä (4) miinus palvelumaksu (0,6).

17.118 Tulonkäyttötilillä eläkeoikeuksien muutos kirjataan eläkerahaston käyttönä ja kotitalouksien resurssina samalla tavoin kuin palvelumaksun osto osana kotitalouksien kulutusmenoja. Tässä esimerkkitapauksessa kotitalouksien maksujen määrää (19) verrataan eläke-etuuksien määrään (16). Kotitalouksille kuuluvat eläkeoikeudet ovat siis lisääntyneet (3).

17.119 Kotitalouksien säästöt ovat 17,5, josta 3 on eläkeoikeuksien lisäystä. Tämä tarkoittaa, että kotitaloudet ovat hankkineet muita rahoitusvaroja (tai vähentäneet velkaansa) yhteensä 14,5. Tämä luku vastaa saatujen etuuksien (16) ja kotitalouksien todellisten maksujen (1,5) erotusta.

17.120 Eläkerahaston rahoitustilissä laskennallista maksua vastaava luku 4,1 ilmoitetaan eläkkeiden hoitajan saamisena työnantajalta. Kotitalouksien saamiset eläkerahastosta eläkeoikeuksien muutoksen muodossa ovat 3. Lisäksi eläkerahasto joko vähentää rahoitusvarojaan tai lisää velkojaan 2,3:llä, mikä vastaa käytettävissä olevaa tuloa, lukuun ottamatta työnantajalta saatavaa laskennallista maksuerää.

4. SOSIAALIVAKUUTUKSEN ELÄKEJÄRJESTELMIÄ KOSKEVA LISÄTAULUKKO

4.1 Lisätaulukon rakenne

17.121 Sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmistä on laadittu lisätaulukko (Taulukko 17.5), jonka mukaisesti kootaan ja esitetään vertailukelpoiset taseet, taloustoimet ja muut virrat kaikista eläke-eristä velallisen (eläkkeiden hallinnoija) ja velkojan (kotitalous) näkökulmasta. Taulukko sisältää myös erityisten eläkejärjestelmien varantoja ja virtoja koskevat tiedot, joita ei ole kirjattu täydellisesti kansantalouden ydintileihin. Sellaisia ovat rahastoimattomat julkisyhteisöjen etuusperusteiset järjestelmät, joissa julkisyhteisöt toimivat eläkkeiden hallinnoijana, ja sosiaaliturvan eläkejärjestelmät.

17.122 Lisätaulukko kattaa sosiaalivakuutuksen eläkeosista ainoastaan vanhuuseläkkeen sekä ennen tavanomaista eläkeikää maksetut eläkkeet. Taulukko ei sisällä sosiaaliavustusta,

sairausvakuutusta tai pitkäaikaishoitoa koskevaa vakuutusta, erillistä sairausloma- tai työkyvyttömyysvakuutusta. Siihen eivät sisälly myöskään yksilölliset vakuutukset. Käytännössä muita sosiaalivakuutuksen osia kuin eläkkeitä ei välttämättä ole mahdollista tai edes tärkeää eritellä täysin. Yleisesti sosiaalivakuutuksen muotoon järjestettyjen eläkejärjestelmien sosiaaliavustusosia ei välttämättä pystytä erittelemään, joten ne kirjataan lisätaulukkoon.

17.123 Perillisten (kuten huollettavien aviopuolisoiden, lasten ja orpojen) eläkeoikeudet sekä työkyvyttömyys- ja vammaisetuuksien kaltaiset etuudet sisällytetään lisätaulukkoon, jos ne ovat olennainen osa eläkejärjestelmää.

17.124 Kaikki lisätaulukon erät kirjataan, eikä niihin tehdä mitään veroja, muita sosiaaliturvamaksuja tai eläkejärjestelmään liittyviä palvelumaksuja koskevia vähennyksiä.

Taulukko 17.5: Lisätaulukko sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmistä

Suhde	Rivin nro	**Kirjaus**	Kansantalouden ydintilit						Ei kansantalouden ydintileissä		Eläkejärjestelmät yhteensä	Vastinerät: Ulkomaisten kotitalouksien eläkeoikeudet [4]
		Eläkkeiden hallinnoija	Muu kuin julkisyhteisö			Julkisyhteisöt						
			Maksuperusteiset järjestelmät	Etuusperusteiset järjestelmät ja muut [1] maksuihin perustumattomat järjestelmät	Yht.	Maksuperusteiset järjestelmät	Julkisyhteisöjen työntekijöiden etuusperusteiset järjestelmät [2]			Sosiaaliturvan eläkejärjestelmät		
							Luokiteltu rahoituslaitoksiin	Luokiteltu julkisyhteisöihin 3)	Luokiteltu julkisyhteisöihin			
Suhde	Rivin nro	Sarakkeen nro	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Avaustase										
	1	Eläkeoikeudet										
		Taloustoimista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset										
Σ 2,1:2, 4	2	Sosiaaliturvamaksuista johtuva eläkeoikeuksien lisäys										
	2.1	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut										
	2.2	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut										
	2.3	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut										
	2.4	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset [5]										
	3	Muu (vakuutustekninen) eläkeoikeuksien muutos sosiaaliturvan eläkejärjestelmissä										
	4	Eläke-etuuksien maksamisesta johtuva eläkeoikeuksien vähennys										
2 + 3 - 4	5	Sosiaaliturvamaksuista ja eläke-etuuksista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset										
	6	Eläkeoikeuksien siirrot järjestelmien välillä										
	7	Eläkejärjestelmien uudistuksista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset										
		Muista virroista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset										

	8	Uudelleenarvottamisesta johtuvat oikeuksien muutokset [6]										
	9	Muista volyymin muutoksista johtuvat oikeuksien muutokset [6]										
		Päätöstase										
1+ Σ 5:9	10	Eläkeoikeudet										
		Indikaattorit										
	11	Tuotos										

1) Tällaiset muut maksuihin perustumattomat järjestelmät esitetään usein yhdistelmäjärjestelminä, ja niissä on sekä maksu- että etuusperusteisten järjestelmien piirteitä. 2) Julkisyhteisöjen nykyisille ja entisille työntekijöilleen järjestämät järjestelmät. 3) Nämä ovat epäitsenäisiä etuusperusteisia järjestelmiä, joiden eläkeoikeudet kirjataan kansantalouden ydintileihin. 4) Ulkomaisia kotitalouksia koskevat vastinkirjaukset tehdään erikseen ainoastaan silloin, kun eläkesuhteet ulkomaihin ovat merkittävät. 5) Nämä täydennykset edustavat jäsenten eläkejärjestelmiin kohdistuvien saamisten tuottoa sekä maksuperusteisten järjestelmien varoista saatujen sijoitustulojen kautta että etuusjärjestelmien perustekorkokulun kautta. 6) Nämä erät erotellaan yksityiskohtaisemmin sarakkeissa G ja H järjestelmistä suoritettujen mallilaskelmien pohjalta. ▉-merkittyjä soluja ei täytetä ja ▒-merkityt solut sisältävät kansantalouden ydintileistä eroavia tietoja.

4.1.1 Taulukon sarakkeet

17.125 Eläkejärjestelmät on jaettu taulukon sarakkeissa seuraaviin kolmeen ryhmään:

(1) kirjauskäytännön perusteella eläkejärjestelmiin, jotka kirjataan kokonaisuudessaan kansantalouden ydintileihin (sarakkeet A–F), ja eläkejärjestelmiin, joita koskevat oikeudet kirjataan ainoastaan lisätaulukkoon (sarakkeet G–H);

(2) eläkkeiden hallinnoijan tyypin perusteella muiden kuin julkisyhteisöjen (sarakkeet A–C) ja julkisyhteisöjen (sarakkeet D–H) eläkejärjestelmiin. Sosiaaliturvaan kuuluvat eläkejärjestelmät, jotka luokitellaan julkisyhteisöjen alaan, ilmoitetaan sarakkeissa D, F, G ja H;

(3) eläkejärjestelmän tyypin perusteella maksuperusteisiin järjestelmiin (sarakkeet A ja D) ja etuusperusteisiin järjestelmiin (sarakkeet B ja E–G).

17.126 Suurin osa eläkejärjestelmien edunsaajista on kotimaisia kotitalouksia. Joissakin maissa eläke-etuuksia saavien ulkomaisten kotitalouksien määrä voi olla huomattavan suuri. Tässä tapauksessa lisätään sarake J, jossa ilmoitetaan ulkomaisten kotitalouksien eläkeoikeuksien yhteismäärä.

17.127 Se, kirjataanko rahastoimattoman, työntekoon perustuvan etuusperusteisen eläkejärjestelmän, jossa eläkkeiden hallinnoijana on julkisyhteisö, eläkeoikeudet vakiomuotoisiin kansantalouden tileihin vai ainoastaan lisätaulukkoon, määräytyy tämän järjestelmän luonteen perusteella. Kansantalouden tilinpitoon kirjaamisen lähtökohtana on se, miten läheisesti järjestelmä liittyy kansalliseen sosiaaliturvan eläkejärjestelmään.

17.128 EU:n jäsenvaltioiden järjestelmät eroavat huomattavasti toisistaan, ja kaikkien järjestelmien sisällyttäminen kansantalouden tileihin tekisi kirjauksista epäyhtenäisiä. Rahastoimattoman, työntekoon perustuvan etuusperusteisen eläkejärjestelmän, jossa eläkkeiden hallinnoijana on julkisyhteisö, eläkeoikeudet kirjataan siksi ainoastaan lisätaulukkoon. Tämä vaikuttaa näiden järjestelmien osalta työnantajan laskennallisten sosiaaliturvamaksujen laskentatapaan kansantalouden ydintileissä.

17.129 Eläkejärjestelmät luokitellaan edelleen eläkkeiden hallinnoijan tyypin mukaan sen perusteella, onko hallinnoijana julkisyhteisö vai muu kuin julkisyhteisö. Eläkkeiden hallinnoijan käsite on määritelty 17.75 kohdassa.

17.130 Joidenkin työnantajien eläkejärjestelmät voivat muodostua eri ryhmien jäsenistä , esimerkiksi sekä julkisyhteisöjen työntekijöistä että julkisten yritysten työntekijöistä, ja useat eläkejärjestelmät ovat jäädyttäneet muiden työnantajien palvelukseen siirtyneiden jäsenten jäsenyyden. Jos järjestelmän jäsenistä pieni osuus on muita kuin julkisyhteisöjen työntekijöitä, sen hallinnoijana voi silti olla julkisyhteisö.

17.131 Julkisyhteisöjen omia työntekijöitään varten ylläpitämät rahastoidut etuusperusteiset järjestelmät ilmoitetaan sarakkeissa E ja F. Sarakkeessa E ilmoitetaan järjestelmät, joiden hallinnoijana on eläkerahastolaitos tai vakuutuslaitos, ja sarakkeessa F julkisyhteisöjen hallinnoimat järjestelmät. Sarakkeessa G ilmoitetaan julkisyhteisöjen omia työntekijöitään varten ylläpitämät järjestelmät, joiden eläkeoikeuksia ei kirjata kansantalouden ydintileihin. Sarakkeiden D, E, F ja G yhteissumma vastaa siis julkisyhteisöjen kokonaiseläkevastuuta omille työntekijöilleen.

17.132 Eläkejärjestelmät luokitellaan järjestelmän tyypin perusteella maksuperusteisiin eläkejärjestelmiin (sarakkeet A ja D) ja etuusperusteisiin eläkejärjestelmiin (sarakkeet B, E, F ja G). Sarakkeessa H ilmoitetaan sosiaaliturvan eläkejärjestelmät.

4.1.2 Taulukon rivit

17.133 Taulukon rivit käsittävät tase-erät, taloustoimet ja muut virrat, jotka liittyvät lisätaulukkoon sisältyvien järjestelmien eläkeoikeuksiin, ja ne esitetään erikseen taulukossa 17.7. Siinä täsmäytetään näiden järjestelmien eläkeoikeuksien avauserä kauden alussa ja eläkeoikeuksien päätöserä kauden lopussa ottaen huomioon kaikki kauden taloustoimet ja muut virrat. Sarakkeisiin G ja H kirjattujen järjestelmien eläkeoikeuksien eriä ei kirjata kansantalouden ydintileihin, kun taas useat taloustoimet kirjataan kansantalouden ydintileihin.

Taulukko 17.7: Sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmiä koskevan lisätaulukon rivit

Rivin nro	
	Avaustase
1	Eläkeoikeudet
	Taloustoimista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset
2	**Sosiaaliturvamaksuista johtuva eläkeoikeuksien lisäys**
2.1	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
2.2	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
2.3	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut
2.4	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset[1)]
3	Muu (vakuutustekninen) eläkeoikeuksien lisäys sosiaaliturvan eläkejärjestelmissä
4	Eläke-etuuksien maksamisesta johtuva eläkeoikeuksien vähennys
5	Sosiaaliturvamaksuista ja eläke-etuuksista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset
6	Eläkeoikeuksien siirrot järjestelmien välillä
7	Eläkejärjestelmien uudistuksista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset
	Muista taloudellisista virroista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset
8	Uudelleenarvottamisesta johtuvat oikeuksien muutokset [2)]
9	Muista volyymin muutoksista johtuvat oikeuksien muutokset [2)]
	Päätöstase
10	Eläkeoikeudet
	Indikaattorit
11	Tuotos

1. Nämä maksutäydennykset muodostuvat tuotosta, joka on saatu eläkejärjestelmiin kohdistuvista jäsenten saamisista, sekä maksuperusteisten järjestelmien varoista saadun sijoitustulon että etuusperusteisissa järjestelmissä sovelletun diskonttokoron vaikutuksen purkautumisesta aiheutuvien tuottojen muodossa.
2. Nämä positiot erotellaan yksityiskohtaisemmin sarakkeissa G ja H järjestelmistä suoritettujen mallilaskelmien pohjalta (ks. 17.158–17.160 kohta).

4.1.2.1 Avaus- ja päätöstaseet

17.134 Rivillä 1 ilmoitetaan eläkeoikeuksien avauserä, joka on täysin sama kuin edeltävän tilinpitokauden päätöserä. Rivillä 10 esitetään vastaava eläkeoikeuksien päätöserä tilinpitokauden lopulla.

4.1.2.2 Taloustoimista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset

17.135 Työnantajan ja työntekijän todelliset sosiaaliturvamaksut kirjataan riveille 2.1 ja 2.3, kuten kansantalouden ydintileissä. Joidenkin eläkejärjestelmien tapauksessa, etenkin sosiaaliturvan eläkejärjestelmissä, on tarpeen erottaa toisistaan eläkkeisiin liittyvät todelliset sosiaaliturvamaksut ja muihin sosiaalisiin riskeihin, kuten työttömyyteen, liittyvät sosiaaliturvamaksut.

17.136 Etuusperusteisissa eläkejärjestelmissä työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut katsotaan yleensä tasapainoeräksi. Vuoden aikana tapahtuvat oikeuksien muutokset, joita ei ole kirjattu muille taulukon riveille, kirjataan riville 2.2. Tämä rivi kattaa havaitut vaikutukset, joissa eläkkeiden mallintamisoletusten havaitut tulokset (palkkojen kasvuvauhti, inflaatioprosentti, diskonttokorko) eroavat oletetuista tasoista. Maksuperusteisten järjestelmien tapauksessa tälle riville merkitään nolla.

17.137 Rivi 2.4 sisältää järjestelmistä ansaitun tai laskennallisen omaisuustulon, joka kulkeutuu kotitaloussektorin tai ulkomaiden kautta. On huomattava, että kaikkien etuusperusteisten järjestelmien, myös rahastoidun tai rahastoimattoman sosiaaliturvan, tapauksessa tämä omaisuustulo vastaa diskonttokoron purkautumisesta aiheutuvaa vaikutusta. Toisin sanoen arvo on sama kuin diskonttokorko kertaa eläkeoikeudet tilinpitokauden alussa.

17.138 Jotkin sarakkeiden G ja H rivien kirjaukset, etenkin työnantajien ja työntekijöiden suorittamien todellisten maksujen kirjaukset, tehdään myös kansantalouden ydintileihin, vaikka oikeuksia ja oikeuksien muutoksia ei niihin kirjatakaan. Muut ainoastaan lisätaulukkoon tehdyt sarakkeiden G ja H kirjaukset on merkitty taulukossa tummemmalla, ja ne selitetään jäljempänä.

17.139 Erityistä huomiota on kiinnitettävä työnantajan laskennallisiin maksuihin, jotka suoritetaan niihin julkisyhteisöjen järjestelmiin, joihin liittyvät oikeudet on ilmoitettu sarakkeessa G muttei kansantalouden ydintileissä. Laskennalliset maksut estimoidaan kansantalouden ydintileissä vakuutusmatemaattisten laskelmien perusteella. Ainoastaan tapauksissa, joissa vakuutusmatemaattisilla laskelmilla ei saada riittävän luotettavia tietoja, julkisyhteisöjen työnantajien laskennalliset eläkemaksut voidaan estimoida kahdella muulla tavalla:

(1) nykyisille työntekijöille maksettavia palkkoja ja palkkioita koskevan kohtuullisen prosenttiosuuden perusteella

(2) tällä hetkellä maksettavien etuuksien ja todellisten maksujen erotuksena (koskee sekä työntekijöiden maksamia maksuja että julkishallinnon työnantajan ominaisuudessa maksamia maksuja).

Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennyksiä ja oikeuksien muita muutoksia koskevat erät esitetään samalla tavoin kuin yksityisten järjestelmien tapauksessa.

17.140 Sosiaaliturvan osalta samalla tavoin vakuutusmatemaattisesti laskettu erä ilmoitetaan rivillä 3 ”muu (vakuutustekninen) eläkeoikeuksien kertyminen sosiaaliturvarahastoissa”. Se erotetaan näin työnantajien laskennallisista sosiaaliturvamaksuista.

17.141 Kun otetaan huomioon, että lisätaulukossa käsitellään perusteellisesti tilinpitokauden aikana tapahtuneet eläkeoikeuksien muutokset, on tarpeen lisätä erillinen rivi sellaisia tapauksia

varten, joissa todelliset sosiaaliturvamaksut sosiaaliturvan eläkejärjestelmään eivät perustu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin. Tällöin maksu on laskennallinen, eikä se ole työnantajien vastuulla. Nämä sosiaaliturvan eläkejärjestelmien laskennalliset taloustoimet ilmoitetaan rivillä 3 muuna sosiaaliturvan eläkejärjestelmien vakuutusteknisenä eläkeoikeuksien lisäyksenä. Tämän rivin kirjaukset voivat olla positiivisia tai negatiivisia. Negatiivisia kirjauksia tehdään sosiaaliturvan eläkejärjestelmissä, kun diskonttokorko on suurempi kuin järjestelmän sisäinen tuottoaste. Eläkejärjestelmän sisäinen tuottoaste on diskonttokorko, jolla tasapainotetaan todellisten maksettujen maksujen nykyarvo ja näiden maksujen myötä kertyneiden eläkeoikeuksien diskontattu arvo. Negatiivisia kirjauksia tehdään esimerkiksi silloin, kun maksuja on korotettu yli vakuutusmatemaattisesti vaaditun tason, jotta niillä voitaisiin rahoittaa lyhytaikainen käteisvarojen alijäämä.

17.142 Rivillä 3 ei ilmoiteta verotuloista saatuja rahamääräisiä tulonsiirtoja, vaan nämä tiedot kirjataan perustileissä julkisyhteisöjen yksiköiden välisiksi tulonsiirroiksi, jos ne eivät vaikuta eläkeoikeuksiin. Joissakin EU:n jäsenvaltioissa julkisyhteisöt suorittavat eläkejärjestelmiin siirtoja, jotka lisäävät eläkeoikeuksia (esimerkiksi kun siirtoja tehdään sellaisille yhteiskuntaryhmille, jotka eivät itse pysty suorittamaan maksuja). Tämä viittaa siihen, että kyseiset määrät olisi implisiittisesti sisällytettävä tähän rivisummaan erotuksena.

17.143 Oletetun ja todellisen palkkojen kasvuvauhdin (eli havaittujen vaikutusten tai mallintamisen tapauksessa laskennallisten vaikutusten palkkakehitysosan) väliset tilinpitojakson erot on otettava huomioon taloustoimissa (työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut) muiden havaittujen vaikutusten ohella.

17.144 Rivillä 3 ilmoitetaan kaikki sosiaaliturvan eläkejärjestelmissä havaitut vaikutukset, kun eläkkeiden mallintamiseen liittyvien oletusten (palkkojen kasvuvauhti, inflaatioprosentti, diskonttokorko) havaitut tulokset eroavat oletetusta tasosta minä tahansa vuonna.

17.145 Rivillä 4 ilmoitetaan tilinpitokaudella maksetut eläke-etuudet. Eläke-etuuksien maksaminen vaikuttaa tasaavasti joihinkin avaustaseeseen sisältyvien rivin 1 eläkeoikeuksiin.

17.146 Rivillä 5 ilmoitetaan maksuista ja etuuksista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset. Rivin 5 summat saadaan laskemalla yhteen rivit 2 ja 3 ja vähentämällä tästä rivi 4. Tämä muista kuin rahoitustileistä mitattu tasapainoerä on yhtä kuin rahoitustileistä mitattu tasapainoerä.

17.147 Muuttuvalle eläkeympäristölle on tyypillistä se, että yhä useammin on mahdollisuus eläkkeen siirtämiseen. Tämä tarkoittaa, että työpaikkaa vaihtava henkilö voi lisätä edelliseltä työnantajalta saamansa eläkeoikeudet uudelta työnantajalta saamiinsa oikeuksiin. Tässä yhteydessä kyseisen kotitalouden eläkeoikeudet eivät muutu, mutta kahden eläkejärjestelmän välillä tapahtuu taloustoimi, kun uusi järjestelmä ottaa kantaakseen edellisen järjestelmän vastuut. Joihinkin varoihin kirjataan lisäksi näitä velkoja vastaava vastintaloustoimi.

17.148 Jos julkisyhteisö ottaa eksplisiittisen taloustoimen myötä vastuulleen eläkkeiden tarjoamisen muun kuin julkisyhteisöihin kuuluvan yksikön työntekijöille, tämän yksikön maksut on kirjattava ennalta maksettuina sosiaaliturvamaksuina (F.89). Tämäntyyppistä järjestelyä käsitellään yksityiskohtaisemmin 20.276–20.278 kohdassa.

17.149 Kun yksi yksikkö ottaa vastuulleen toisen yksikön eläkeoikeudet, rivillä 6 kirjataan kaksi taloustoimea. Ensiksi kirjataan eläkeoikeuksien siirto alkuperäisestä eläkejärjestelmästä uuteen eläkejärjestelmään. Toiseksi voidaan kirjata rahamääräinen tai muuna rahoitusvarana tehty tulonsiirto, jolla kompensoidaan uutta eläkejärjestelmää. Rahoitusvarojen siirron arvo ei välttämättä ole täysin sama kuin siirrettyjen eläkeoikeuksien arvo. Tällöin on tehtävä kolmas kirjaus pääomasiirtoja koskeviin taloustoimiin, jotta kyseessä olevien kahden yksikön nettovarallisuuden muutokset tulevat asianmukaisesti kirjattua.

17.150 Työnantajat uudistavat hallinnoimiaan eläkejärjestelmiä yhä useammin väestökehityksen ja muiden tekijöiden vuoksi. Uudistukset voivat käsittää etuuskaavan muutoksia, eläkeiän muutoksia tai muita järjestelmän sääntöjen muutoksia.

17.151 Kansantalouden tilinpitoon kirjataan ainoastaan toteutuneet eläkeuudistukset arvioituihin eläkeoikeuksiin sinä vuonna, jolloin uudistus on toteutettu, ja tämän jälkeen havaittuihin virtoihin. Uudistuksen vaikutuksia ei kirjata kansantalouden tilinpidon tietoihin pelkästään sillä perusteella, että työnantaja ilmoittaa aikomuksestaan toteuttaa eläkeuudistus.

17.152 Joidenkin uudistusten yhteydessä työnantaja päättää jättää nykyisten eläkejärjestelmän jäsenten eläkeoikeudet ennalleen ja soveltaa uudistettua järjestelmää ainoastaan lisäoikeuksien tulevaan hankintaan. Tällä ei ole välitöntä vaikutusta nykyisiin eläke-etuuksiin, vaan vaikutus näkyy vasta tulevissa eläke-etuuksissa kyseiseen ajankohtaan mennessä kertyneiden oikeuksien menetelmän mukaisesti.

17.153 Joissakin tapauksissa työnantaja päättää toteuttaa uudistuksia, jotka vaikuttavat nykyisten jäsenten kyseiseen ajankohtaan mennessä kertyneisiin oikeuksiin, esimerkiksi kaikkien jäsenten eläkeiän nostaminen. Tällaiset uudistukset aiheuttavat muutoksia sen vuoden eläkeoikeuksien erään, jona uudistukset toteutetaan. Vaikutus kirjataan virtana. Vaikutus voi olla hyvinkin suuri, sillä se kohdistuu nykyisiin ja tuleviin eläkeoikeuksiin.

17.154 Eläkeoikeuksien muutokset kirjataan taloustoimina seuraavasti:

a) Jos eläkejärjestelmän oikeudet kirjataan kansantalouden ydintileihin ja jos työnantaja sopii eläkeoikeuksien ehtojen muuttamisesta neuvottelemalla asiasta kyseessä olevan työntekijän kanssa, tämä muutos kirjataan taloustoimena kansantalouden ydintileihin (työnantajan laskennallisiin sosiaaliturvamaksuihin).

b) Jos eläkejärjestelmän oikeuksia ei kirjata kansantalouden ydintileihin ja jos työnantaja sopii eläkeoikeuksien ehtojen muuttamisesta neuvottelemalla asiasta kyseessä olevien työntekijöiden kanssa, tämä muutos kirjataan taloustoimena lisätaulukkoon.

c) Jos parlamentissa päätetään sosiaaliturvan eläkeoikeuksien muuttamisesta, tämä kirjataan lisätaulukkoon samalla tavoin kuin jos niistä olisi neuvoteltu.

17.155 Ilman neuvottelua toteutetut eläkeoikeuksien muutokset kirjataan varojen volyymin muihin muutoksiin.

17.156 Takautuvaan työsuoritukseen perustuvien, kyseiseen ajankohtaan mennessä kertyneiden oikeuksien muutokset kirjataan pääomansiirroiksi.

17.157 Rivillä 7 ilmoitetaan eläkejärjestelmien rakenteiden muutosten vaikutukset takautuvaan työsuoritukseen perustuviin oikeuksiin.

4.1.2.3 Muista taloudellisista virroista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset

17.158 Riveillä 8 ja 9 esitetään muut virrat sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmiin liittyvinä uudelleenarvotuksina ja muina volyymin muutoksina. Taulukko 17.8 sisältää muut virrat jaettuina uudelleenarvotuksiin ja muihin volyymin muutoksiin.

17.159 Uudelleenarvotukset johtuvat vakuutusmatemaattisten laskelmien keskeisten mallintamisoletusten muutoksista. Nämä oletukset ovat diskonttokorko, palkkataso ja inflaatioprosentti. Havaitut vaikutukset sisällytetään tähän ainoastaan, jos ne voidaan eritellä. Muut muutokset vakuutusmatemaattisissa arvioissa kirjataan todennäköisesti varojen volyymin muihin muutoksiin. Oikeuksien sijoittamisesta johtuvien hintamuutosten vaikutukset kirjataan uudelleenarvotustilissä uudelleenarvotuksina.

17.160 Kun vakuutusmatemaattisissa laskelmissa käytettyjä demografisia oletuksia muutetaan, ne kirjataan varojen volyymin muina muutoksina.

Taulukko 17.8: Muut virrat uudelleenarvotuksina ja varojen volyymin muina muutoksina

Uudelleenarvotukset

Muutokset oletetussa diskonttokorossa

Muutokset oletetussa palkkakehityksessä

Muutokset oletetussa hintakehityksessä

Varojen volyymin muut muutokset

Muutokset demografisissa oletuksissa

Varojen volyymin muut muutokset

4.1.2.4 Indikaattorit

17.161 Kaikkien eläkejärjestelmien tarjoamat rahoituspalvelut kirjataan järjestelmän jäsenten maksamiksi, joten eläkejärjestelmien kustannuksia ei kirjata järjestelmää ylläpitävän työnantajan välituotekäyttönä. Kaaviossa 17.1 esitetään sosiaaliturvamaksuista erilliset rahoituspalvelut. Rahoituspalvelujen esittäminen tällä tavoin tarkoittaa, että luvut, jotka osoittavat työntekijöiden työnantajaltaan saamia maksuja, ovat täysin samat kuin työntekijöiden eläkejärjestelmään maksamat vastaavat maksut. Ei ole tarpeen esittää, millä sosiaaliturvamaksun osalla palvelumaksu katetaan. Maksuperusteisen järjestelmän tapauksessa se katetaan kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennyksillä ja etuusperusteisen järjestelmän tapauksessa joko työnantajien tai kotitalouksien maksulla.

Tuotos kirjataan kaikista työnantajan eläkejärjestelmistä, joita järjestelmän jäsenet kuluttavat, joten rivillä 11 esitetään tuotos järjestelmän tyypin mukaan eriteltynä.

Kaavio 17.1: Eläkeoikeudet ja niiden muutokset

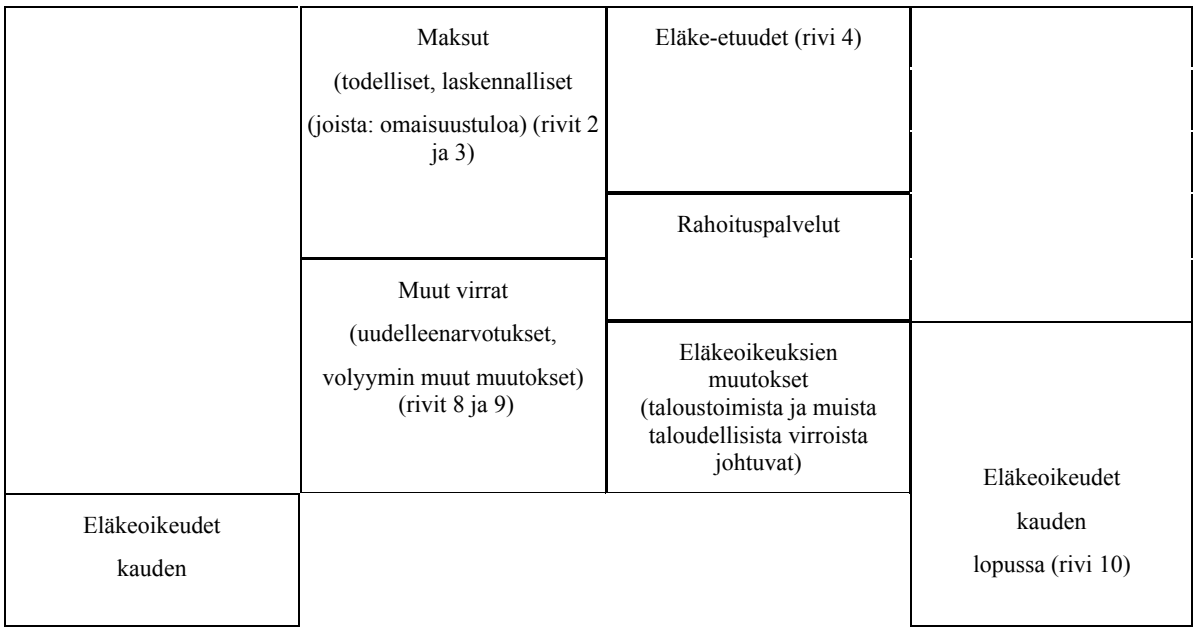

alussa (rivi 1)		
Varallisuuserä t_0	Taloustoimet ja muut taloudelliset virrat $t_0 – t_1$	Varallisuuserä t_1

Tämä kaavio on laadittu ainoastaan havainnollistamistarkoituksessa, eikä eri laatikoiden koolla ole merkitystä.

4.2 Vakuutusmatemaattiset olettamukset

4.2.1 Kyseiseen ajankohtaan mennessä kertyneet oikeudet

17.162 Kansantalouden tilinpitoon kirjatut eläkeoikeudet mitataan bruttomääräisinä. Huomioon ei oteta varoja tai kertyneitä sosiaaliturvamaksuja, eikä nettomääräisiä oikeuksia muodosteta. Mukaan otetaan ainoastaan nykyisistä ja tulevista eläke-etuuksista johtuvat eläkeoikeudet.

17.163 Kansantalouden tilinpidossa käytetään kyseiseen ajankohtaan mennessä kertyneiden velkojen käsitettä. Se sisältää jo kertyneistä eläkeoikeuksista muodostuvien eläkeoikeuksien nykyarvon. Se sisältää esimerkiksi nykyisille työntekijöille kertyneet eläkeoikeudet, myös siirretyt eläkeoikeudet*, ja nykyisten eläkkeensaajien jäljellä olevat eläkeoikeudet.

17.164 Kansantalouden tilinpidossa tiedot mitataan jälkikäteen, sillä ne käsittävät ainoastaan niiden oikeuksien nykyarvot, jotka perustuvat kertyneisiin eläkeoikeuksiin tilinpäätöspäivänä. Menetelmä perustuu havaittuihin menneisiin tapahtumiin ja taloustoimiin, kuten eläkejärjestelmän jäsenyyteen ja maksettuihin maksuihin. Jälkikäteisissä toimenpiteissä käytetään kuitenkin myös useita mallintamisprosessin olettamuksia. Arviot laaditaan sen perusteella, kuinka todennäköisesti nykyiset maksajat kuolevat tai tulevat työkyvyttömiksi ennen eläkeikää. Toimenpiteissä otetaan huomioon myös maksuvirtojen tulevat muutokset, jotka johtuvat ennen sitä vuotta voimaan tulleesta lainsäädännöstä, jolta eläkeoikeudet lasketaan. Menetelmää sovellettaessa tehdään myös joitakin merkittäviä oletuksia tulevista tapahtumista erityisesti tulevien eläkemaksujen diskonttokoron osalta.

4.2.2 Diskonttokorko

17.165 Yksi eläkejärjestelmien mallintamisessa tehtävistä tärkeimmistä oletuksista on diskonttokorko, jota sovelletaan kyseiseen ajankohtaan mennessä kertyneisiin oikeuksiin perustuviin, tulevia eläke-etuuksia koskeviin arvioihin. Diskonttokoron useiden vuosikymmenten aikana kasautunut vaikutus voi nimittäin olla erittäin suuri. Valittuun menetelmään liittyvä diskonttokorko voi muuttua ajan myötä, minkä vuoksi tileillä on tehtävä uudelleenarvottamisia.

17.166 Diskonttokoron voidaan katsoa vastaavan eläkejärjestelmän hallussa olevista varoista odotettavissa olevaa riskitöntä tuottoastetta. Tulevaisuudessa maksettavien eläkeoikeuksien tapauksessa diskonttokorko voi vastata myös pääomakustannusta siinä mielessä, että julkisyhteisöjen on rahoitettava tulevat maksut tavanomaisista lähteistä, jotka ovat:

a) velkojen nettohankinta, kuten lainat ja velkapaperit

b) varojen nettomyynti

c) julkisyhteisöjen tulot.

Diskonttokorko voidaan johtaa tästä rahoituskustannuksesta.

17.167 Diskonttokoron on oltava riskitön korko. Seuraavaksi esitetään joitakin kriteerejä, joiden perusteella sopiva korko voidaan määritellä. Asianmukaisen vertailukohdan tarjoaa korkealaatuisten, kuten AAA-luokituksen saaneiden, valtion ja yritysten joukkovelkakirjalainojen diskonttokorko. Yritysten liikkeeseenlaskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen tuottoja käytetään ainoastaan vilkkailla markkinoilla. Näiden joukkovelkakirjalainojen jäljellä olevan maturiteetin on oltava sama kuin eläkeoikeuksissa. On suositeltavaa käyttää pitkään eli vähintään 10 vuoden maturiteettiin perustuvaa diskonttokorkoa. Diskonttokoron aikasarjojen tasaamiseen voidaan soveltaa diskonttokoron usean eri vuoden keskiarvoa, joka on sidottu taloussuhdanteen pituuteen. Diskonttokorkoa ja tulevaa palkkakehitystä koskevien oletusten on oltava yhdenmukaisia. Jäsenvaltioiden on osoitettava eläkeoikeuksiin sovellettavan diskonttokoron pätevyys edellä mainittujen kriteerien perusteella.

17.168 Samaa diskonttokorkoa on sovellettava kaikkiin eläkejärjestelmiin, joissa eläkkeiden hallinnoijana on julkisyhteisö (mukaan luettuina sosiaaliturvan eläkejärjestelmät) millä tahansa julkishallinnon tasolla, sillä halutun tuloksen olisi vastattava riskittömiä tuottoja.

4.2.3 Palkkakehitys

17.169 Etuusperusteisissa eläkejärjestelmissä sovelletaan usein tiettyä kaavaa järjestelmän jäsenen palkkaan eläkkeen tason määrittämiseksi. Kyseessä voi olla lopullinen palkka, tietyn ajanjakson keskiarvo tai koko elinajan ansiot. Maksettuihin lopullisiin eläkkeisiin vaikuttaa järjestelmän jäsenten keskimääräinen palkkakehitys etenkin ylennysten ja urakehityksen myötä.

17.170 Näin ollen on asianmukaista ottaa huomioon tulevaa palkkakehitystä koskevat oletukset. Pitkän aikavälin oletettu palkkakehitys on vastattava havaittua diskonttokorkoa. Nämä muuttujat ovat pitkällä aikavälillä toisistaan riippuvaisia.

17.171 Kirjanpidon ammattilaiset käyttävät kahta vakuutusmatemaattista menetelmää palkkakehityksen vaikutuksen mittaamiseksi. Kertynyt etuusvastuu* (ABO) kertoo ainoastaan kyseiseen ajankohtaan mennessä tosiasiassa kertyneet etuudet. Se vastaa summaa, jonka työntekijä saisi, jos hän eroaisi työnantajansa palveluksesta seuraavana päivänä, ja sen perusteella voidaan arvioida henkilön nettovarallisuus esimerkiksi avioerotilanteessa.

17.172 Arvioitu etuusvastuu* (PBO) on varovaisempi tapa mitata todennäköistä oikeuksien lopullista tasoa. PBO-menetelmässä arvioidaan, kuinka monta ylennystä kyseessä oleva henkilö todennäköisesti vielä saa, ja lasketaan hänen lopullinen palkkansa sen perusteella. Jos henkilö on itse asiassa työskennellyt ainoastaan 20 vuotta oletetusta 40 vuodesta, lopullinen palkka puolitetaan ja sitä käytetään henkilön nykyisenä palkkana eläkeoikeuksia laskettaessa. Henkilön ABO kasvaa asteittain ylennysten mukana, kun taas PBO pienenee ajan myötä tasaisesti. Henkilön PBO on aina suurempi kuin ABO eläkkeelle siirtymisen hetkeen saakka, jolloin ABO on yhtä suuri kuin PBO.

17.173 Palkankorotusten vaikutus on otettava huomioon taloustoimissa, sillä palkankorotuksen myöntäminen on työnantajan tietoisesti tekemä taloudellinen päätös. ABO- ja PBO-menetelmät johtavat pitkällä aikavälillä samoihin taloustoimien kirjauksiin, vaikka näiden taloustoimien ajoitus vaihtelee järjestelmän demografiasta riippuen.

17.174 Tulevia palkkamuutoksia koskevien olettamusten muutokset kirjataan muina virtoina (uudelleenarvotukset). Näitä tehdään yleensä parin vuoden välein eläkemallinnusten yleisten tarkistusten tai laajojen työvoiman rakenneuudistusten yhteydessä.

17.175 ABO- ja PBO-menetelmiä voidaan käytännössä soveltaa eri tavoin sen perusteella, kuinka hinta- ja palkkavaikutukset kirjataan.

17.176 Yksi tärkeä tekijä on eläkkeiden indeksiin sitomisen käsittely, kun maksettava eläke kasvaa nimellispalkan kehityksen mukana eläkkeelle siirtymisen jälkeen.

17.177 Palkkavaikutusten merkitys on suuri, joten on suositeltavaa valita käytettävä menetelmä sen perusteella, mitä etuuskaavaa eläkejärjestelmässä on käytetty. PBO-menetelmää noudatetaan, jos kaavaan on implisiittisesti tai eksplisiittisesti sisällytetty (ennen eläkkeelle siirtymistä tai sen jälkeen tehtäviä) palkankorotuksia koskeva kerroin. ABO-menetelmää noudatetaan, jos tätä kerrointa ei ole.

4.2.4 Demografiset olettamat

17.178 Tuleviin eläkemaksuihin kohdistuu demografisia vaikutuksia, jotka johtuvat järjestelmän jäsenten ikä- ja sukupuolijakaumasta ja heidän elinikänsä pituudesta. Demografisten taulukoiden avulla voidaan mallintaa eläke- ja eläkevakuutusjärjestelmiä.

17.179 Työntekoon perustuvien eläkejärjestelmien tapauksessa järjestelmän jäsenyys on määritelty tarkkaan, joten näiden tietojen pitäisi olla käytettävissä. Sosiaaliturvajärjestelmien tapauksessa käytetään yleisiä väestötietoja, jos sosiaaliturvajärjestelmien jäsenyydestä ei ole saatavilla tarkkoja tietoja.

17.180 Elinikätaulukoista, joita kutsutaan myös kuolleisuustaulukoiksi, suositellaan käytettäväksi taulukoita, joissa työntekijät on eroteltu sukupuolen ja ryhmän perusteella. Työkyvyttömyyseläkettä saavien jäsenten ryhmän mallintamisessa olisi mahdollisuuksien mukaan käytettävä erilaisia eliniän olettamuksia.

17.181 Elinikää koskevissa olettamissa olisi otettava huomioon eliniän pidentyminen ajan mittaan.

17.182 Eläkejärjestelmien mallintamisessa voidaan käyttää eliniän lisäksi muitakin demografisia olettamia, kuten syntyvyyttä, työvoiman osallistumisastetta tai muuttoastetta, jos eläke-etuus- tai indeksointikaava perustuu huoltosuhteeseen tai muuhun samankaltaiseen menetelmään.

17.183 Kun järjestelmässä tapahtuva varhaiseläkkeelle siirtyminen on vakuutusmatemaattisesti neutraalia, se ei vaikuta mallintamiseen. Vakuutusmatemaattisesti ei-neutraalit varhaiseläkkeet vaikuttavat mallintamiseen. Tämä on yleistä, kun otetaan huomioon, että varhaiseläkkeeseen sovelletaan yleensä eri korkoastetta. Näin ollen varhaiseläkekäyttäytyminen on tärkeää mallintaa asianmukaisesti etenkin, jos uudistuksella korotetaan tulevaa eläkeikää.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 18

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 18: Ulkomaiden tili

Johdanto

18.01 Kotimaisten institutionaalisten sektoreiden tilit kuvaavat taloudellista toimintaa: tuotantoa, tulonmuodostusta, tulojen jakoa ja uudelleenjakoa, kulutusta sekä varojen ja velkojen muodostusta. Nämä tilit kattavat kotimaisten talousyksiköiden keskinäiset taloustoimet sekä kotimaisten talousyksiköiden taloustoimet ulkomaisten yksiköiden – eli ulkomaiden – kanssa.

18.02 EKT on suljettu järjestelmä, jossa jokainen taloustoimi kirjataan tileille sekä käyttönä että resurssina. Kotimaisten yksiköiden osalta näin voidaan laatia johdonmukainen tilikokonaisuus, ja kunkin institutionaalisen yksikön koko taloudellinen toiminta sisältyy tilikokonaisuuteen. Tilanne ei ole samanlainen ulkomaisten talousyksiköiden tapauksessa. Ulkomaisia talousyksiköitä voidaan tarkastella vain tarkastelemalla niiden vuorovaikutusta mitattavana olevan talouden kotimaisten yksiköiden kanssa. Näin ollen kirjatakin voidaan vain niiden taloustoimet kotimaisten yksiköiden kanssa. Tämä toteutetaan muodostamalla ns. ulkomaiden sektori ja laatimalla erillinen, rajatuista kirjauksista koostuva tilikokonaisuus, joka kuvaa ulkomaisten talousyksiköiden osalta ainoastaan niiden taloustoimia kotimaisten yksiköiden kanssa.

18.03 Ulkomaiden sektorin tilikokonaisuus muodostuu seuraavista:

a) Tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tili (V.I), joka kattaa tavaroiden ja palvelujen tuonnin ja viennin.

b) Ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon ulkomaan tili (V.II), joka kattaa palkansaajakorvaukset, omaisuus- ja sijoitustulot sekä tulonsiirrot, kuten henkilökohtaiset tulonsiirrot (mukaan luettuina työntekijöiden rahalähetykset) ja kansainvälinen apu.

c) Varallisuuden muodostuksen ulkomaan tilit (V.III) muodostuvat seuraavista:

(1) Pääomatili (V.III.1), josta ilmenevät pääomansiirrot ja valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset.

(2) Rahoitustili (V.III.2), joka kuvaa rahoitusvaroja ja -velkoja koskevia taloustoimia.

(3) Varojen volyymin muiden muutosten tili (V.III.3.1), joka kuvaa muun muassa korvauksettomia haltuunottoja.

(4) Uudelleenarvostustili (V.III.3.2), joka kuvaa nimellisiä hallussapitovoittoja ja -tappioita.

d) Ulkomaisten varojen ja velkojen tili (V.IV), jossa esitetään varallisuuden avaustase ja päätöstase sekä kyseisten varojen ja velkojen arvon muutokset avaus- ja päätöstaseen välillä.

Täydellinen tilikokonaisuus esitetään luvussa 8, ja edellä sulkeissa mainitut tilien numerot viittaavat kyseisessä luvussa esitettyihin tilien numeroihin.

18.04 Koska nämä tilit laaditaan ulkomaiden sektorin näkökulmasta, tuonti kotimaantalouteen kirjataan tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tiliin resurssiksi ja vienti kotimaantaloudesta kirjataan tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tiliin käytöksi. Vastaavaa käänteistä käytäntöä sovelletaan kaikilla ulkomaiden sektorin tileillä. Jos tasapainoerä on positiivinen, se osoittaa ulkomaiden olevan ylijäämäinen ja koko kotimaantalouden alijäämäinen. Vastaavasti jos tasapainoerä on negatiivinen, se osoittaa ulkomaiden olevan alijäämäinen ja kotimaantalouden ylijäämäinen. Ulkomaiden hallussa olevat rahoitusvarat ovat velkaa kotimaantalouden näkökulmasta, ja ulkomaiden hallussa olevat velat ovat kotimaisia varoja.

18.05 Kansantalouden ja ulkomaiden välisten taloustoimien ja varallisuusasemien tilastoinnin standardikehikko esitetään maksutasetta ja ulkomaisia varallisuusasemia käsittelevässä käsikirjassa vuodelta 2008 (6. painos) (*Balance of Payments and International Investment Position Manual 2008*, BPM6). Käsikirja on yhdenmukaistettu vuoden 2008 kansantalouden tilinpidon kanssa, mutta sen perusteella kotimaantalouden ja ulkomaiden väliset taloustoimet kirjataan tilikokonaisuuteen ja taseisiin, joissa tiedot esitetään eri tavalla. Tässä luvussa kuvaillaan EKT 2010:n ulkomaiden sektorin tilejä ja niiden yhteyttä BPM6:n kansainvälisiin tileihin.

Talousalue

18.06 Talousalueen käsitteen katsotaan yleensä tarkoittavan yhden valtion tosiasiallisessa taloudellisessa valvonnassa olevaa aluetta. Raha- tai talousliittoa, alueita tai koko maailmaa voidaan kuitenkin myös käyttää lähtökohtana, sillä makrotalouspolitiikka tai -analyysi voi keskittyä myös niihin. Talousalueen täydellinen määritelmä esitetään luvussa 2 (kohdat 2.04–2.06).

18.07 Kun määritetään, onko talousyksikkö tietyn talousalueen kotimainen yksikkö, sovelletaan kaksivaihteista menettelyä:

1) tarkastellaan, voidaanko yksikkö lukea institutionaaliseksi yksiköksi, ja jos voidaan,

2) sen on täytettävä luvussa 2 esitetyt kriteerit ”kotimaisuuden” määrittämiseksi.

Kotipaikka

18.08 Kunkin institutionaalisen yksikön kotipaikaksi katsotaan se talousalue, johon yksiköllä on vahvin yhteys, ilmaistuna sen taloudellisen mielenkiinnon pääasiallisena keskuksena. Kotipaikan käsitteet ovat samat EKT:ssä, SNA:ssa ja BPM6:ssa. ”Taloudellisen mielenkiinnon pääasiallinen keskus” käsitteen käyttöönotto ei merkitse, että sellaisia yksiköitä, joilla on merkittävää toimintaa kahdella tai useammalla alueella, ei enää tarvitsisi jakaa (katso kohta 18.12), tai että niitä institutionaalisia yksiköitä, joilla ei ole merkittävää fyysistä läsnäoloa, ei tarvitsisi ottaa huomioon (katso kohdat 18.10 ja 18.15). Kotipaikan yleistä käsitettä sekä kotitalouksien, yritysten ja muiden yksiköiden kotipaikan käsitteitä selostetaan kattavasti luvussa 2.

Institutionaaliset yksiköt

18.09 ”Institutionaalisen yksikön” käsite on sama EKT:ssä, SNA:ssa ja BPM6:ssa. Institutionaalisen yksikön yleinen määritelmä esitetään luvun 2 kohdissa 2.12–2.16. Koska tarkastelussa keskitytään kansantalouteen, yksiköihin sovelletaan rajat ylittävissä tilanteissa erityiskäsittelyä. Eräissä tapauksissa oikeudelliset yksiköt yhdistetään yhdeksi institutionaaliseksi yksiköksi, jos ne luetaan kotimaisiksi yksiköiksi samassa kansantaloudessa. Niitä ei kuitenkaan yhdistetä, jos ne luetaan kotimaisiksi yksiköiksi eri kansantalouksissa. Vastaavasti yksittäinen oikeudellinen yksikkö voidaan jakaa, jos sillä on merkittävää toimintaa kahdessa tai useammassa kansantaloudessa. Tällaisen käsittelyn perusteella kyseessä olevien yksiköiden kotipaikasta tulee selvärajaisempi ja myös talousalueen käsite vahvistuu.

18.10 Yritykset ja julkisyhteisöt käyttävät yleensä erityistä tarkoitusta varten perustettua yksikköä (SPE) rahoituksen hankkimiseen. Kun erityistä tarkoitusta varten perustetun yksikön kotipaikkana on sama talous kuin emoyrityksellä, käsittely on yksinkertaista. Erityistä tarkoitusta varten perustetulla yksiköllä ei tavallisesti ole mitään ominaisuuksia, jotka tekisivät siitä emoyrityksestä erillisen yksikön, ja sen varat ja velat kirjataan emoyrityksen tileihin. Kun erityistä tarkoitusta varten perustetun yksikön kotipaikka on ulkomailla, ulkomaiden sektorin kotipaikkakriteeri edellyttää, että sitä pidetään erillisenä yksikkönä. Tässä tapauksessa erityistä tarkoitusta varten perustetun yksikön varat ja velat kirjataan ulkomaiden sektoriin eikä kotimaantalouden sektoriin. Julkisyhteisöjen ulkomaisten erityistä tarkoitusta varten perustettujen yksiköiden käsittely määritellään kohdassa 2.14.

18.11 Kaikkien kotitalouden jäsenten kotipaikkana on oltava sama kansantalous. Jos henkilö asuu eri kansantaloudessa kuin muut kotitalouden jäsenet, kyseistä henkilöä ei katsota kyseisen kotitalouden jäseneksi, vaikka he jakaisivatkin tuloja ja menoja tai heidän hallussaan olisi yhteisiä varoja.

Maksutaseen kansainvälisten tilien mukaiset sivuliikkeet

18.12 Sivuliike on ulkomaisen yksikön eli niin sanottu emoyrityksen yhtiöimätön yritys. Se luokitellaan kotimaiseksi yksiköksi ja yritysmäiseksi yhteisöksi sillä alueella, jolla se sijaitsee. Sivuliikkeiden luokittelu erillisiksi institutionaalisiksi yksiköiksi edellyttää, että niillä on merkittävää toimintaa, joka voidaan erottaa muusta yksiköstä. Sivuliike katsotaan erilliseksi yksiköksi seuraavissa tapauksissa:

a) Sivuliikkeellä on joko täydellinen kirjanpito, mukaan lukien tase, tai

b) täydellinen kirjanpito olisi sekä taloudellisesta että oikeudellisesta näkökulmasta mahdollista ja mielekästä laatia vaadittaessa. Erillisten tietojen saatavuus osoittaa, että todellinen yksikkö on olemassa, ja tekee tilastojen laatimisesta käytännössä mahdollista.

Lisäksi myös yksi tai useampi seuraavista tekijöistä pätee:

(1) Sivuliike harjoittaa tai aikoo harjoittaa tuotantotoimintaa merkittävässä määrin muulla alueella kuin sen pääkonttorin sijaintialueella yhden tai useamman vuoden ajan:

i) Jos tuotantoprosessiin sisältyy fyysinen läsnäolo, toiminnan olisi sijaittava fyysisesti kyseisellä alueella;

ii) Jos tuotantotoimintaan ei liity fyysistä läsnäoloa, kuten osassa pankkitoimintaa, vakuutustoimintaa, muita rahoituspalveluja, patenttien, tuotemerkkien tai tekijänoikeuksien omistamisessa, välityskaupassa ja ”virtuaalisessa tuotannossa”, toiminta olisi katsottava kuuluvaksi alueelle sillä perusteella, että kyseinen toiminta on rekisteröity sille alueelle tai sen sääntömääräinen kotipaikka on siellä.

(2) Sivuliikkeen katsotaan kuuluvan sen kansantalouden mahdolliseen tuloverojärjestelmään, jossa se sijaitsee, vaikka sillä olisikin verovapaus.

18.13 Sivuliikkeen tunnistaminen vaikuttaa sekä emoyrityksen että sivuliikkeen tilastovaatimuksiin. Sivuliikkeen toiminnot jätetään sen pääkonttorin institutionaalisen yksikön ulkopuolelle, ja emoyrityksen ja sivuliikkeen toiminta on rajattava yhdenmukaisesti molemmissa kyseessä olevissa kansantalouksissa. Sivuliike voidaan yksilöidä rakennusprojektien osalta tai liikkuvan toiminnan osalta kuten kuljetus, kalastus tai konsultointi. Jos tällainen toiminta ei kuitenkaan ole riittävän merkittävää, jotta sen voitaisiin katsoa muodostavan sivuliikkeen, toiminta käsitellään pääkonttorin tavaroiden tai palvelujen vientinä.

18.14 Joissakin tapauksissa tulevaan suoraksi sijoitukseksi määriteltävään projektiin liittyvät, ennen yhtiöittämistä suoritettavat alustavat toimet ovat riittävä osoitus kotipaikasta, jotta yritysmäinen yhteisö voidaan muodostaa. Esimerkiksi projektiin tarvittavat luvat ja sen aiheuttamat oikeudelliset kustannukset kirjataan aiheutuneiksi yritysmäiselle yhteisölle, ja ne ovat osa suoria sijoitusvirtoja kyseiseen yksikköön ennemminkin kuin lupien myymistä ulkomaisille talousyksiköille, tai palvelujen vientiä pääkonttoriin.

Nimelliset kotimaiset yksiköt

18.15 Kun talousalueella sijaitsevan maan omistaa ulkomainen yksikkö, kotimaisena käsiteltävää nimellistä yksikköä pidetään tilastotarkoituksia varten maan omistajana. Tällainen nimellinen kotimainen yksikkö on yritysmäinen yhteisö. Nimellisen kotimaisen yksikön käsittelyä sovelletaan myös siihen liittyviin rakennuksiin, rakennelmiin ja muihin kyseisen maan parannuksiin, pitkäaikaisiin maanvuokrauksiin ja muiden luonnonvarojen kuin maan omistukseen. Tämän käsittelyn perusteella ulkomainen yksikkö on nimellisen kotimaisen yksikön omistaja sen sijaan, että sen katsottaisiin omistavan maan suoraan, joten ulkomaista yksikköä kohtaan muodostuu oman pääoman ehtoinen velka. Maa ja muut luonnonvarat katsotaan kuitenkin aina varoiksi siinä kansantaloudessa, jossa ne sijaitsevat. Nimellinen kotimainen yksikkö tarjoaa yleensä palveluja omistajalleen, esimerkiksi loma-asuntojen tapauksessa majoituspalveluja.

18.16 Yleisesti voidaan todeta, että jos ulkomaisella yksiköllä on pitkäaikainen leasingsopimus rakennuksen kaltaiseen kiinteään varallisuuserään, sen katsotaan harjoittavan tuotantotoimintaa siinä kansantaloudessa, jossa kyseinen rakennus sijaitsee. Jos tällaista tuotantotoimintaa ei jostain syystä esiintyisi, nimellinen kotimainen yksikkö muodostetaan kuitenkin myös kattamaan tällainen vuokraus. Tämän vuoksi ulkomaisen yksikön katsotaan omistavan nimellinen kotimainen yksikkö mutta ei rakennusta, joka on sen kansantalouden omaisuutta, jossa rakennus sijaitsee.

Monella talousalueella toimivat yritykset

18.17 Jotkin yritykset harjoittavat saumatonta toimintaa useammalla kuin yhdellä talousalueella. Tämä on tyypillistä rajat ylittäville toiminnoille kuten lentoyhtiöt, linjavarustamot, rajajokien vesivoimaan perustuvat järjestelmät, siirtoputkistot, sillat, tunnelit ja vedenalaiset kaapelit. Erilliset sivuliikkeet on yksilöitävä, ellei yksikön toimintaa harjoiteta yhtenä toimintona ilman erillisiä tilejä tai päätöksentekoa kullakin alueella, jolla se harjoittaa toimintaa. Koska painopiste on kutakin kansantaloutta koskevissa tiedoissa, tällöin on tarpeen jakaa toiminnot kansantalouksien välillä. Toiminnot suhteutetaan käyttämällä yksityiskohtaista indikaattoria, joka kuvaa asianmukaisten toimintojen osuutta kullakin talousalueella. Suhteuttamiskäsittelyä voidaan myös soveltaa yrityksiin alueilla, joka kuuluvat kahden tai useamman julkishallinnon yhteisen hallinnoinnin alaan.

Maantieteellinen jaottelu

18.18 Euroopan unionin tilien muodostamista varten ulkomaiden tilit (S.2) jaotellaan seuraaviin alasektoreihin:

a) Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet (S.21)

1) Euroopan unionin jäsenvaltiot (S.211)

i) Euroalueen jäsenvaltiot (S.2111)

ii) Euroalueen ulkopuoliset jäsenvaltiot (S.2112)

2) Euroopan unionin toimielimet ja elimet (S.212)

i) Euroopan keskuspankki (EKP) (S.2121)

ii) EU:n toimielimet ja elimet, lukuun ottamatta EKP:tä (S. 2122)

b) Kolmannet maat ja EU:n ulkopuoliset kansainväliset järjestöt (S.22)

18.19 Euroalueen tilien muodostamiseksi edellä mainitut alasektorit voidaan ryhmitellä seuraavasti:

Euroalueen jäsenvaltiot ja Euroopan keskuspankki (S.2I = S.2111 + S.2121)

Maat ja kansainväliset järjestöt, jotka eivät ole kotimaisia yksiköitä euroalueella (S.2X = S.2112 + S.2122 + S.22)

Euroopan unionin tilinpitoa kuvataan luvussa 19.

Maksutaseen kansainväliset tilit

18.20 Kansantalouden tilinpidon tilit poikkeavat BPM6:ssa esitetyistä kansainvälisistä tileistä. Kansainväliset tilit kuvaavat kansantalouden ja ulkomaiden välisiä taloustoimia kotimaantalouden näkökulmasta. Tuonti siis kirjataan käyttönä (debet-puolelle) ja vienti resurssina (kredit-puolelle).

Yhteenveto BPM6:n mukaisesti muodostetuista kansainvälisistä tileistä esitetään taulukossa 18.1.

18.21 Toinen pääasiallinen ero maksutaseen kansainvälisten tilien ja EKT:n ulkomaat-sektorin tilien välillä on se, että kansainvälisissä tileissä sovelletaan käyttötarkoituksen mukaista luokittelua eikä EKT:n tavoin instrumentteja rahoitustaloustoimien luokittelussa. Tätä kysymystä tarkastellaan lähemmin kohdissa 18.60 ja 18.61.

Vaihtotaseen tilien tasapainoerät kansainvälisillä tileillä

18.22 Maksutaseen tasapainoerien rakenne poikkeaa jonkin verran kansantalouden tilinpidosta, sillä jokaisella kansainvälisten tilien tilillä on oma tasapainoeränsä ja toinen tasapainoerä, joka siirtyy seuraavalle tilille. Esimerkiksi ensitulon tilillä on oma tasapainoeränsä (ensitulon tase) ja kumulatiivinen tase (tavaroiden, palvelujen ja ensitulon tase). Ensitulon ulkomaantase vastaa ensitulojen tasetta, ja kyseinen erä otetaan huomioon BKTL:n määrittämisessä. Vaihtotase vastaa ulkomaiden sektorin säästöjä, jotka liittyvät kotimaantalouteen. BPM6:n mukaisen tilikokonaisuuden tasapainoerät on kuvattu taulukossa 18.1.

Taulukko 18.1. Maksutaseen kansainväliset virtatilit

Maksutase			
Vaihtotaseen tilit	Tulot	Menot	Netto
Tavaroiden ja palveluiden tili			
Tavarat	462	392	70
Palvelut	78	107	-29
Tavarat ja palvelut	540	499	41
Ensitulon tili			
Palkansaajakorvaukset	6	2	
Korot	13	21	
Yritysten jakamat tulot	36	17	
Uudelleensijoitetut voitot	14	0	
Ensitulo	69	40	29
Tavarat, palvelut ja ensitulo	609	539	70
Tulojen uudelleenjaon tili			
Tulo- ja varallisuusverot	1	0	
Vahinkovakuutusmaksut, netto	2	11	
Vahinkovakuutuskorvaukset	12	3	
Kansainväliset tulonsiirrot	1	31	
Muut sekalaiset tulonsiirrot	1	10	

Tulojen uudelleenjako	17	55	-38
Vaihtotase			32
Pääomatase			
Valmistamattomien varojen hankinnat ja vähennykset	0		
Pääomansiirrot	1	-4	
Pääomatase			-3
Nettoluotonanto (+)/luotonotto (-)			29
Rahoitustase (käyttötarkoituksen mukaan)	Varojen muutos	Velkojen muutos	Netto
Suorat sijoitukset	-4	8	
Arvopaperisijoitukset	17	7	
Johdannaiset ym.	3	0	
Muut sijoitukset	42	22	
Valuuttavaranto	8	-	
Varojen ja velkojen muutos yhteensä	66	37	
Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-) (rahoitus)			29
Virheelliset ja tunnistamattomat erät, netto			0

Ulkomaiden sektorin tilit ja niiden suhde maksutaseen kansainvälisiin tileihin

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tili

18.23 Tavaroiden ja palveluiden tili muodostuu ainoastaan tavaroiden ja palvelujen tuonnista ja viennistä, koska ne ovat ainoita tavaroita ja palveluja koskevia rajat ylittäviä taloustoimia. Tavarat ja palvelut kirjataan, kun taloudellinen omistus siirtyy yhdessä kansantaloudessa olevalta yksiköltä toisessa maassa olevalle yksikölle. Vaikka tavarat yleensä liikkuvat myös fyysisesti, kun omistus muuttuu, näin ei kuitenkaan välttämättä aina tapahdu. Välityskaupan tapauksessa tavarat voivat vaihtaa omistajaa, mutta eivät sijaintipaikkaa ennen kuin ne jälleenmyydään kolmannelle osapuolelle.

Taulukoissa 18.2 ja 18.3 esitetään esimerkki ensitulon ja tulojen uudelleenjaon kirjaamisesta EKT:ssa ja BPM6:ssa.

Taulukko 18.2 Tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tili (EKT V.1)

Käyttö			Resurssit		
P6	Tavaroiden ja palveluiden vienti	540	P7	Tavaroiden ja palveluiden tuonti	499

P61	Tavaroiden vienti	462	P71	Tavaroiden tuonti	392
P62	Palveluiden vienti	78	P72	Palveluiden tuonti	107
B11	Tavaroiden ja palveluiden ulkomaantase	-41			

Taulukko 18.3 Tavaroiden ja palveluiden tili BPM6:ssa

Vaihtotaseen tili	Tulot	Menot	Netto
Tavaroiden ja palveluiden tilit			
Tavarat	462	392	70
Palvelut	78	107	-29
Tavarat ja palvelut	540	499	41

18.24 Tavarat, joiden sijaintipaikka siirtyy kansantaloudesta toiseen, mutta joiden taloudellinen omistus ei muutu, eivät näy tuonnissa ja viennissä. Näin ollen ulkomaille jalostettaviksi lähetetyt tai jalostuksen jälkeen palautetut tavarat eivät näy tavaroiden tuonnissa ja viennissä. Ainoastaan jalostuksesta maksettavaksi sovittu hinta näkyy palveluna.

18.25 Maksutase painottaa tavaroiden ja palvelujen välistä eroa. Erottelu perustuu poliittisiin etuihin, sillä tavaroista ja palveluista tehdään erillisiä kansainvälisiä sopimuksia. Se perustuu myös tietojen saatavuuteen liittyviin kysymyksiin, sillä tavaroita koskevat tiedot saadaan yleensä tullista, kun palveluja koskevat tiedot saadaan yleensä maksutilastojen tai selvitysten avulla.

18.26 Tavaroita koskevien tietojen pääasiallisena lähteenä ovat kansainväliset tavarakauppatilastot. Kansainvälinen ohjeistus annetaan julkaisussa *International Merchandise Trade Statistics*: *Concepts and Definitions Rev. 2 (IMTS)*. BPM6:ssa esitetään joitakin mahdollisia syitä tavarakauppatilastoihin ja maksutaseisiin kirjattujen tavaroiden arvojen välisiin eroihin. Siinä myös suositellaan vakiomuotoista täsmäytystaulukkoa, joka auttaa käyttäjiä ymmärtämään näitä poikkeamia. Yksi poikkeamien pääasiallisista lähteistä on se, että IMTS-ohjeiden mukaan tuonti arvotetaan CIF-hintaan (kulut, vakuutus ja rahti maksettuina), kun maksutaseessa taas sekä vienti että tuonti arvotetaan yhtenäisesti FOB-hintaan (arvo vievän kansantalouden tullirajalla toisin sanoen vapaasti aluksessa). Tästä syystä viejän tullirajan ja tuojan tullirajan välillä aiheutuneet rahti- ja vakuutuskustannukset on jätettävä huomiotta. Koska FOB-hintaan arvottamisen ja todellisten sopimusjärjestelyjen välillä on vaihtelua, jotkin rahti- ja vakuutuskustannukset on kierrätettävä.

Arvottamisperiaatteet ovat samat EKT:ssa ja maksutaseessa. Tämän vuoksi FOB-arvottamista on noudatettava kirjattaessa tavaroiden vientiä ja tuontia (katso kohta 18.32).

18.27 Maksutaseessa sovellettu omistuksen siirtymisperuste tarkoittaa, että tavarakirjausten raportointiaika on yhdenmukainen vastaavien rahoitusvirtojen kanssa. BPM6:ssa ei enää esiinny poikkeuksia omistuksen siirtymisperiaatteesta. Sitä vastoin ulkomaankauppatilastossa noudatetaan tullikäsittelyn ajankohtaa. Vaikka tämä ajankohta on usein hyväksyttävä arvio, oikaisuja voidaan tarvita eräissä tapauksissa, kuten lähetettyjen tavaroiden tapauksessa. Kun kyse on ulkomaille jalostettaviksi lähetetyistä tavaroista, joiden omistuksessa ei tapahdu

muutosta, tavaranliikkeiden arvot kirjataan ulkomaankauppatilastoon. Omistuksen muutokset ovat kuitenkin ensisijainen kirjausperuste maksutaseessa, ja siksi maksutase osoittaa vain ”tuotannollisiin palveluihin” liittyvät maksut. (Tavaranliikkeiden arvojen kirjaamista lisäerinä suositellaan kuitenkin, jotta näiden järjestelyjen laatu ymmärretään.) Näiden jalostusjärjestelyjen kirjaamisen yksityiskohtia käsitellään jäljempänä tässä luvussa. Ulkomaankauppatilastoon voidaan tarvita myös muita mukautuksia, jotta estimaatit saadaan yhdenmukaisiksi tavaroiden taloudellisen omistuksen siirron kanssa, joko yleisellä tasolla tai kunkin maan kulloisenkin kattavuuden vuoksi. Mahdollisia esimerkkejä ovat välityskauppa, ei-monetaarinen kulta, laittomasti talousalueelle tulevat tai sieltä lähtevät tavarat ja satamissa aluksissa olevat tavarat.

18.28 Jälleenviennillä tarkoitetaan ulkomaisia tavaroita (toisissa kansantalouksissa tuotetut tavarat, jotka on aiemmin tuotu siten, että taloudellinen omistus on muuttunut), jotka viedään ilman olennaisia muutoksia valtiosta, johon ne on aikaisemmin tuotu. Koska jälleenvietyjä tavaroita ei ole tuotettu kyseisessä kansantaloudessa, niillä on vähäisempi yhteys kansantalouteen kuin muulla viennillä. Jälleenviennin arvo on usein suuri sellaisissa kansantalouksissa, jotka ovat merkittäviä jälleenlaivauspaikkoja ja tukkuliikkeiden sijaintipaikkoja. Jälleenvienti kasvattaa sekä tuonti- että vientilukuja, ja kun jälleenvienti on merkittävää, myös tuonnin ja viennin osuus taloudellisista kokonaissuureista kasvaa. Tämän vuoksi on hyödyllistä kirjata jälleenvienti erikseen. Tavarat, jotka on tuotu ja jotka odottavat jälleenvientiä, kirjataan kotimaisen taloudellisen omistajan varastoihin.

Kauttakulkukaupassa tavarat siirtyvät jonkin maan kautta lopulliseen määränpäähänsä ja kauttakuljetun maan tapauksessa kauppaa ei yleensä kirjata ulkomaankauppatilastoihin, maksutasetilastoihin eikä kansantalouden tilinpitoon.

Kauttakulkukauppaan rinnastettavassa toiminnassa tavarat tuodaan johonkin maahan, tullataan vapaaseen liikkeeseen EU:ssa ja toimitetaan sitten kolmanteen maahan EU:ssa. Tulliselvityksessä käytetty yksikkö ei yleensä ole luvussa 2 määritelty institutionaalinen yksikkö, eikä se näin ollen hanki tavaroita omistukseensa. Tällöin tuonti kirjataan kansantalouden tilinpitoon suorana tuontina lopulliseen määränpäähän, kuten yksinkertaisessa kauttakulkukaupassakin tehdään. Asianmukainen arvo on se arvo, joka kirjataan tavaroiden saapuessa lopulliseen kohdemaahan.

18.29 Tavarat esitetään maksutaseessa kokonaissuureiden tasolla. Yksityiskohtaisempi hyödykejakauma saadaan ulkomaankauppatilaston tietojen avulla.

18.30 Maksutaseessa esitetään yksityiskohtaisia tietoja seuraavista 12 palvelutyypistä:

a) Tuotannolliset palvelut;

b) Huolto- ja korjauspalvelut, muualle luokittelemattomat;

c) Kuljetus;

d) Matkailu;

e) Rakentaminen;

f) Vakuutus- ja eläkepalvelut;

g) Rahoituspalvelut;

h) Henkisen omaisuuden käytöstä perityt maksut, muualle luokittelemattomat

i) Televiestintä, tietojenkäsittelypalvelut;

j) Muut liike-elämän palvelut;

k) Virkistys-, kulttuuri- ja vapaa-ajan palvelut; ja

l) Julkisyhteisöjen tuottamat tavarat ja tarjoamat palvelut, muualle luokittelemattomat.

18.31 Kolme maksutaseen edellä mainituista vakiokomponenteista ovat taloustoimen suorittajaan perustuvia eriä eli ne liittyvät hankkijaan tai tarjoajaan pikemminkin kuin tuotteeseen. Näitä palvelutyyppejä ovat matkailu, rakentaminen ja julkisyhteisöjen tuottamat tavarat ja tarjoamat palvelut, muualle luokittelemattomat.

a) Matkailu kattaa kaikki tavarat tai palvelut, jotka ulkomaiset yksiköt ovat hankkineet matkansa aikana joko omaan käyttöönsä tai lahjoitettavaksi. Matkailu sisältää tavarat, paikallisliikenteen, majoituksen, ateriat ja muut palvelut.

b) Rakentaminen kattaa urakoitsijan toimittaman tuotteen kokonaisarvon, mukaan lukien kaikki paikallisesti hankitut materiaalit; tämän vuoksi sitä ei kirjata tavaroiden tuontina ja vientinä.

c) Julkisyhteisöjen tuottamat tavarat ja tarjoamat palvelut, muualle luokittelemattomat, kattaa monia eriä, joita ei voida kohdentaa täsmällisempien otsakkeiden alle.

Näiden kolmen taloustoimen suorittajaan perustuvan erän ohella jäljelle jäävät komponentit ovat tuotteeseen perustuvia eriä, jotka on johdettu yksityiskohtaisemmista CPA Rev. 2 -luokista. Lisää palvelukaupan ohjeistusta esitetään käsikirjassa *Manual on Statistics of International Trade in Services (MSITS)*, joka on yhdenmukaistettu kansainvälisten tilien kanssa.

Arvottaminen

18.32 Arvottamisperiaatteet ovat samat EKT:ssa ja kansainvälisissä tileissä. Molemmissa käytetään markkina-arvoja. Nimellisarvoja käytetään joissakin ryhmissä niiden instrumenttien osalta, joilla ei ole havainnoitavissa olevaa markkinahintaa. Kansainvälisissä tileissä tavaroiden viennin ja tuonnin arvottaminen on erityistapaus, jossa sovelletaan yhdenmukaista arvonmäärityksen lähtökohtaa eli arvoa vievän kansantalouden tullirajalla. Kyse on siis fob-hintaan arvottamisesta (vapaasti aluksessa). Tämän käsittelyn ansiosta viejän ja tuojan määrittämät arvot ovat johdonmukaiset. Se tarjoaa vakaan määritysperustan tilanteissa, joissa osapuolilla voi olla monia erilaisia sopimusvelvoitteita. Toisena ääripäänä voivat olla ”noudettuna lähettäjältä” -hinnat (jolloin tuoja vastaa koko kuljetuksen ja vakuutusten järjestämisestä) ja toisena ”toimitettuna tullattuna” -hinnat (jolloin viejä vastaa koko kuljetuksen ja vakuutuksen järjestämisestä ja tullien maksusta).

Jalostettavat tavarat

18.33 Ulkomaille jalostettavaksi ilman omistuksen muutosta toimitettujen tavaroiden käsittely on muuttunut perusteellisesti siirryttäessä EKT 95:stä EKT 2010:een. EKT 95:ssä tällaiset tavarat esitettiin ulkomaille toimitettavana vientinä ja kirjattiin sitten paluun yhteydessä korkeampaan arvoon tuonniksi jalostuksen tuloksena. Käytäntöä kutsuttiin bruttokirjausmenettelyksi, jossa tosiasiassa laskennallisesti muutettiin omistajuutta siten, että kansainvälisen kaupan luvut kuvasivat estimaattia vaihdettujen tavaroiden arvosta. SNA 2008:ssa, BPM6:sa ja EKT 2010:ssä ei tehdä laskennallista omistuksen muutosta, vaan tehdään ainoastaan yksi kirjaus – jalostuspalvelun tuonti. Tämä on palvelun vientiä sille maalle, jossa jalostus suoritetaan. Tämä kirjauskäytäntö on paremmin linjassa institutionaalisen tilastoinnin ja niitä vastaavien rahoitustaloustoimien kanssa. Se johtaa kuitenkin eroavuuteen ulkomaankauppatilastojen kanssa. Ne osoittavat jatkossakin jalostusta varten tapahtuvan viennin ja palautuvien jalostettujen tavaroiden tuonnin bruttoarvon.

18.34 Jotta tällaiset eroavuudet voidaan välttää kansantalouden tilinpidossa, vietyjen tavaroiden arvo voidaan kirjata tuotujen tavaroiden rinnalle lisäerinä, joiden arvo on sama kuin ulkomaankauppatilastoihin kirjattu arvo. Tämä tekee mahdolliseksi jalostuspalvelun nettoarvon johtamisen siten, että se on vietyjen jalostettujen tavaroiden arvo miinus tuotujen jalostamattomien tavaroiden arvo. Tämä palvelu kirjataan kansantalouden tilinpitoon. Sen maan osalta, joka on toimittanut tavarat jalostettaviksi ulkomaille, vienti kirjataan jalostettujen tavaroiden tuonnin rinnalle lisäeriksi tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tilille. Tämä käsittely täsmäyttää ulkomaankauppatilaston kirjaukset tuotujen palvelujen nettoluvun kanssa, joka kuvaa jalostuskustannuksia.

18.35 Esimerkki jalostettavien tavaroiden käsittelystä tarjonta- ja käyttötaulukoissa havainnollistaa muutosta. Tarkasteltavassa tilanteessa elintarvikeyritys korjaa sadon ja jalostaa vihanneksia, ulkoistaa vihannesten varsinaisen tölkityksen kokonaan omistamalleen ulkomaiselle tytäryritykselle, siirtää tölkitetyt tuotteet takaisin omaan yksikköönsä ja myy tölkitetyt elintarvikkeet edelleen.

18.36 Taulukossa 18.4 EKT95:n mukaan tuonti- ja vientilukujen olisi täsmättävä ulkomaankauppatilaston erien kanssa. Tavaroiden vientiä ulkomaiseen tölkitystytäryritykseen koskeva kirjaus on 50, ja sen jälkeen tuontina palaavien tölkitettyjen vihannesten tuontia koskeva kirjaus on 90.

Taulukko 18.4 EKT95:n mukainen jalostettavien tavaroiden käsittely kansainvälisenä kauppana

	Ostot	Loppukysyntä		Yhteensä
Myynti	Elintarvikkeiden valmistus	Kotitalouksien menot	Vienti	
Elintarvikkeet		90	50	140
Tölkitettyjen elintarvikkeiden tuonti	90			90
Arvonlisäys	50		BKT (v) =	50

Tuotos yhteensä	140			

Taulukko 18.5 EKT 2010:n mukainen jalostettavien tavaroiden käsittely kansainvälisenä kauppana

	Ostot	Loppukysyntä		Yhteensä
Myynti	Elintarvikkeiden valmistus	Kotitalouksien menot	Vienti	
Elintarvikkeet		90	0	90
Tölkityspalvelujen tuonti	40			40
Arvonlisäys	50			50
Tuotos yhteensä	90			

18.37 Taulukko 18.5 kuvaa EKT 2010:n mukaisen jalostettavien tavaroiden nettokirjaukseen perustuvaa käsittelyä: vain palvelukauppaa kuvataan, eikä ulkomaankauppatilastoihin kirjattua tavaroiden liikettä vastaavaa erää esitetä. Viennin nettoasema, eli vienti miinus tuonti, kirjataan maksutaseen kansainvälisiin tileihin ja vastaaviin ulkomaiden sektorin tileihin. BPM6:ssa suositetaan, että kun on tiedossa, että ulkomaankauppatilastoihin kirjattu tuonti ja vienti kuvaavat tilannetta, jossa omistuksessa ei tapahdu muutosta, molemmat kirjataan rinnakkain maksutaselukuihin, jotta palvelujen osuus voidaan laskea suoraan. Elintarviketeollisuudessa ulkomaille tölkitettäviksi toimitetut vihannekset kirjattaisiin siis vientinä, jonka arvo 50, ja jälleentuodut tölkitetyt vihannekset kirjattaisiin tuontina, jonka arvo on 90. Nämä luvut voidaan kirjata rinnakkain kansainvälisiä tilejä kuvaavissa tilastoissa lisäerinä, jolloin vienti kirjataan negatiivisena tuontina. Näin voidaan johtaa tölkityspalvelujen nettotuonnin arvo, joka on 40.

Tämän esimerkin kirjaaminen BMP6:n mukaan on kuvattu taulukossa 18.6.

Taulukko 18.6 Jalostuksen käsittely BPM6:n mukaisesti

Vaihtotaseen tilit	Tulot	Menot	Netto
Tavaroiden ja palveluiden tili			-40
Palvelut (vakiokomponentit)			
”Tuotannolliset palvelut”		40	-40
Lisäerät			
Ulkomailla jalostettavat tavarat	*50*	*90*	-40

Välityskauppa

Välityskaupan kohteena olevat tavarat

18.38 Välityskauppa määritellään tapahtumaksi, jossa (kirjaavan kansantalouden) kotimainen yksikkö ostaa tuotteita ulkomaiselta yksiköltä ja kyseiset tuotteet jälleenmyydään myöhemmin toiselle ulkomaiselle yksikölle ilman, että kyseiset tuotteet kävisivät kirjaavassa kansantaloudessa. Välityskauppa liittyy tavaroita koskeviin taloustoimiin, joiden toteuttaminen ei edellytä, että omistaja pitää tavaroita fyysisesti hallussaan. Nämä ja seuraavat välityskauppaa koskevat selitykset noudattavat vastaavia BPM6:n kohtia (kohdat 10.41–10.48).

18.39 Välityskauppajärjestelyjä käytetään tukku- ja vähittäiskaupassa. Niitä voidaan myös käyttää hyödykkeiden kaupassa tai globaalien valmistusprosessien hallinnoinnissa ja rahoituksessa. Yritys voi esimerkiksi toimeksiantaa tavaran kokoonpanon yhdelle tai useammalle valmistajalle siten, että kyseinen yritys hankkii tavarat ja jälleenmyy ne ilman, että tavarat kulkevat omistajan talousalueen kautta. Jos tavaroiden fyysistä olomuotoa muutetaan sen ajan kuluessa, kun tavarat omistetaan, toisten yksiköiden suorittamien valmistuspalvelujen tuloksena, tavaroita koskevat taloustoimet kirjataan silloin yleisenä tavarakauppana eikä välityskauppana. Sen sijaan jos tavaroiden fyysinen olomuoto ei muutu, tavarat kirjataan välityskaupaksi siten, että myyntihinta käsittää vähäisen jalostuksen kustannukset sekä tukkukaupan lisät. Jos välityskauppias on globaalin valmistusprosessin järjestäjä, myyntihinta voi myös käsittää suunnittelun, hallinnoinnin, patenttien ja muun taitotiedon, markkinoinnin ja rahoituksen tyyppisiä osia. Erityisesti huipputeknologian tavaroissa tällaiset ei-fyysiset osatekijät voivat olla suuria suhteessa materiaalien ja kokoonpanon arvoon.

18.40 Välityskaupan kohteena olevat tuotteet kirjataan omistajan tileille samalla tavoin kuin muutkin sen omistamat tavarat. Tavarat eritellään kuitenkin erikseen välityskauppiaan kansantalouden kansainvälisissä tilastoissa, koska ne ovat sinällään kiinnostavia mutta eivät kuulu kyseisen kansantalouden tullijärjestelmän piiriin.

Välityskauppa käsitellään seuraavasti:

a) Välityskauppiaiden hankkimat tavarat kirjataan tavarat-erään välityskauppiaan kansantalouden negatiivisena vientinä.

b) Välityskauppiaiden myymät tavarat kirjataan välityskaupan tavaroina välityskauppiaan kansantalouden positiiviseksi vienniksi.

c) Välityskauppaan tarkoitettujen tuotteiden myynnin ja ostojen erotus kirjataan ”välityskaupan kohteena olevien tavaroiden nettovienti” erään. Tämä erä sisältää välityskauppiaan lisät, hallussapitovoitot ja -tappiot sekä välityskaupan kohteena olevien tavaroiden varastojen muutokset. Varastojen vähennysten tai lisäysten tuloksena välityskaupan kohteena olevien tavaroiden nettovienti voi olla joissakin tapauksissa negatiivinen.

d) Välityskaupan kirjaukset arvotetaan fob-hinnan sijaan osapuolten sopiman taloustoimen hinnan mukaan.

18.41 Välityskaupan erät näkyvät vain vientinä välityskauppiaan talousalueen kansantalouden tilinpidossa. Vastapuolena olevissa vievissä ja tuovissa kansantalouksissa vientimyynti välityskauppiaille ja tuontiostot välityskauppiailta sisältyvät yleiseen tavarakauppaan.

18.42 Tukku-, vähittäis- ja hyödykekauppa sekä valmistuksen hallinnointi voidaan myös toteuttaa järjestelyin, joissa tavarat sijaitsevat omistajan kansantaloudessa. Tällöin ne kirjataan yleisenä tavarakauppana eikä välityskauppana. Jos tavarat eivät kulje omistajan kansantalouden kautta, mutta tavaroiden fyysinen olomuoto muuttuu, koska niitä jalostetaan toisessa kansantaloudessa, kansainväliset taloustoimet kirjataan tällöin yleiseksi tavarakaupaksi eikä välityskaupaksi. (Jalostuspalkkio kirjataan omistajan maksamana valmistuspalveluna).

18.43 Kun välityskauppias jälleenmyy tavarat saman kansantalouden kotimaiselle yksikölle, toimea ei luokitella välityskaupaksi. Näin ollen tavaroiden ostaminen kirjataan tällöin yleisen tavarakaupan tuontina kyseiseen kansantalouteen. Jos välityskauppiaalta samassa kansantaloudessa tavarat ostanut yksikkö sittemmin jälleenmyy tavarat toisen kansantalouden kotimaiselle yksikölle, riippumatta siitä saapuvatko kyseiset tavarat välityskauppiaan kansantalouteen, tavaroiden myynti kirjataan välityskauppiaan kansantalouden yleisen tavarakaupan vientinä. (Vaikka tällainen tapaus vastaa pitkälti välityskauppaa, se ei kuitenkaan täytä edellä esitettyä määritelmää. Lisäksi ensimmäisen välityskauppiaan kannalta on epätarkoituksenmukaista kirjata ostot välityskaupaksi, koska kyseinen kauppias ei välttämättä tiedä, tuoko toinen välityskauppias tavarat kyseiseen kansantalouteen.)

Välillisten rahoituspalvelujen (FISIM) tuonti ja vienti

18.44 Saatujen tai maksettujen lainojen todellisiin korkoihin sisältyy tulokomponentti ja palvelumaksu. Luottolaitokset toimivat tarjoamalla tallettajilleen korkotasoa, joka on alhaisempi kuin korkotaso, jota peritään lainanottajilta. Rahoituslaitokset käyttävät erotuksena saatavaa korkomarginaalia menojensa kattamiseen ja toimintaylijäämän muodostamiseen. Korkomarginaali on vaihtoehtona sille, että asiakkaita veloitettaisiin suoraan rahoituspalveluista. EKT:ssa edellytetään, että näille välillisille rahoituspalveluille (FISIM) lasketaan palvelumaksu. Välillisten rahoituspalvelujen käsite ja ohjeet niiden arvon estimointiin esitetään luvussa 14.

18.45 Rahoituslaitokset, jotka perivät implisiittisesti maksua välillisistä rahoituspalveluista, eivät ole välttämättä kotimaisia yksiköitä, eikä niiden asiakkaidenkaan tarvitse olla kotimaisia. Toisin sanoen tämäntyyppisten rahoituspalvelujen tuonti ja vienti on mahdollista. Ohjeita välillisten rahoituspalvelujen tuonnin ja viennin kirjaamisesta on esitetty kohdassa 14.10.

Ensitulon ja tulojen uudelleenjaon ulkomaan tilit

Taulukoissa 18.7 ja 18.8 esitetään esimerkki ensitulon ja tulojen uudelleenjaon kirjaamisesta EKT:ssa ja BPM6:ssa.

Taulukko 18.7 Ensitulon ja tulon uudelleenjaon ulkomaan tili (EKT V.II)

Käyttö			Resurssit		
			B11	Tavaroiden ja palveluiden ulkomaantase	-41

D1	Palkansaajakorvaukset	6	D1	Palkansaajakorvaukset	2
D2	Tuotannon ja tuonnin verot	0	D2	Tuotannon ja tuonnin verot	0
D3	Tukipalkkiot	0	D3	Tukipalkkiot	0
D4	Omaisuustulot	63	D4	Omaisuustulot	38
D5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	1	D5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	0
D6	Sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet	0	D6	Sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet	0
D7	Muut tulonsiirrot	16	D7	Muut tulonsiirrot	55
D8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0	D8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0
B12	Vaihtotase	-32			

Taulukko 18.8 BPM6:n mukainen ensitulon tili ja tulojen uudelleenjaon tili

	EKT-koodi	Tulot	Menot	Netto
Tavarat ja palvelut				41
Ensitulon tili				
Palkansaajakorvaukset	D1	6	2	
Korot	D4	13	21	
Yritysten jakamat tulot		36	17	
Uudelleensijoitetut voitot		14	0	
Tuotannon ja tuonnin verot	D2	0	0	
Tukipalkkiot	D3	0	0	
Ensitulo		69	40	29
Tavarat, palvelut ja ensitulo		609	539	70
Tulojen uudelleenjaon tili				
Tulo- ja varallisuusverot	D5	1	0	
Vahinkovakuutusmaksut, netto	D6, D7, D8	2	11	
Vahinkovakuutuskorvaukset		12	3	

Kansainväliset tulonsiirrot		1	31	
Muut sekalaiset tulonsiirrot		1	10	
Tulojen uudelleenjako		17	55	-38
Vaihtotase				32

Ensitulon tili

18.46 Maksutaseessa ensitulon tilille kirjataan palkansaajakorvaukset ja omaisuustulot samalla tavoin kuin EKT:n ensitulon jakotilille. Kotimaisten yksiköiden tuotannosta maksamat verot ja kotimaisilta julkisyhteisöiltä saamat tulipalkkiot kirjataan tulonmuodostustilille, joka ei ole osa maksutasetta. Kotimaisten yksiköiden toisen maan julkisyhteisöille maksamat tuotannon verot sekä toisen maan julkisyhteisöiltä saamat mahdolliset tukipalkkiot kirjataan maksutaseeseen ensitulon tilille. Niitä vastaavat kotimaisten julkisyhteisöjen erät kirjataan ensitulon jakotilille ja ulkomaisten julkisyhteisöjen tapauksessa kyseisen tilin ulkomaiden sarakkeeseen sekä maksutaseeseen ensitulon tilille.

18.47 Rajat ylittävissä tilanteissa saattaa muodostua vuokraa, mutta se on harvinaista, sillä kotimaisten yksiköiden katsotaan yleensä omistavan kaikki maa-alueet. Tarvittaessa voidaan kuitenkin muodostaa nimellinen kotimainen yksikkö. Jos kyseiset nimelliset kotimaiset yksiköt omistaa ulkomainen yksikkö, kaikki kyseisten yksiköiden ansaitsemat tulot luokitellaan suorasta sijoituksesta saavaksi tuloksi eikä vuokraksi. Esimerkki tapauksesta, jossa vuokra kirjataan kansainvälisiin tileihin, on ulkomaisille kalastusaluksille aluevesille myönnetyt lyhytaikaiset kalastusoikeudet. Kansainvälisissä tileissä on tavallista käyttää sijoitustulon käsitettä tarkoittamaan omaisuustuloa, vuokra mukaan lukien. Sijoitustulo kuvastaa tuloa, joka saadaan rahoitusvarojen omistuksesta, ja sijoitustulon disaggregointi vastaa rahoitusvarojen ja velkojen disaggregointia siten, että tuotto voidaan laskea.

Tulot suorista sijoituksista

18.48 Suorien sijoitusten rooli on erityisen merkittävä, ja se kuvastuu sekä kansainvälisten tilien virroissa että kannoissa. Suorien sijoitusten tapauksessa oletetaan, että osa yrityksen kotiuttamattomista voitoista jaetaan suoran sijoituksen tekijälle eräänlaisena sijoitustulona. Osuus vastaa suoran sijoittajan omistusosuutta kyseistä yrityksestä.

18.49 Kotiuttamattomat voitot saadaan seuraavasti: yrityksen nettotoimintaylijäämä plus kaikki saatavat omaisuustulot miinus kaikki maksettavat omaisuustulot (ennen uudelleensijoitettujen voittojen laskemista) plus saatavat tulonsiirrot miinus maksettavat tulonsiirrot ja miinus eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu. Välittömästi omistetuilta tytäryrityksiltä kertyvät uudelleensijoitetut voitot sisältyvät suorien sijoitusten kohteena olevan yrityksen saamaan omaisuustuloon.

18.50 Uudelleensijoitetut voitot voivat olla negatiivisia esimerkiksi silloin, kun yritys tekee tappiota, kun osinkoa jaetaan hallussapitovoitoista tai kun kyseessä on vuosineljännes, jonka aikana vuosittainen osinko maksetaan. Samalla tavoin kuin positiivisia uudelleensijoitettuja voittoja käsitellään suoran sijoituksen tekijän pääomanlisäyksenä suorien sijoitusten kohteena olevaan yritykseen, ja vastaavasti negatiivisia uudelleensijoitettuja voittoja käsitellään pääoman palautuksena.

Jos suorien sijoitusten kohteena oleva yritys on kokonaan ulkomaisen yksikön omistuksessa, uudelleensijoitetut voitot ovat yhtä suuret kuin kotiuttamattomat voitot ja kyseisen yrityksen ensitulojen tase on täsmälleen nolla.

BPM6:n mukainen tulojen uudelleenjaon tili

18.51 Tulojen uudelleenjaon tili kuvaa kotimaisten ja ulkomaisten yksiköiden välisiä tulonsiirtoja. Tulonsiirtojen erät vastaavat täsmälleen tulojen uudelleenjaon tilille kirjattuja eriä. Monet niistä ovat erityisen merkittäviä kansainvälisissä tileissä, erityisesti tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön ja ulkomailla työskentelevien henkilöiden rahalähetykset kotimaihinsa.

18.52 Rajat ylittävät henkilökohtaiset tulonsiirrot ovat kotitalouksien välisiä siirtoja. Ne ovat merkittäviä, sillä ne muodostavat eräissä maissa tärkeän kansainvälisen rahoituslähteen, josta vastaa suuri joukko pitkäaikaisesti ulkomailla työskenteleviä henkilöitä. Henkilökohtaiset tulonsiirrot sisältävät pitkäaikaisten työntekijöiden rahalähetykset eli sellaisten henkilöiden, jotka vaihtavat kotipaikkanaan olevaa kansantaloutta.

18.53 Muut työntekijät, kuten raja- ja kausityöntekijät, eivät vaihda kotipaikkana olevaa kansantaloutta kotimaantaloudestaan. Tulonsiirtojen sijaan näiden työntekijöiden kansainväliset taloustoimet sisältävät palkansaajakorvauksia, veroja ja matkakuluja. Maksutaseessa henkilökohtaisten rahalähetysten esittäminen erikseen mahdollistaa henkilökohtaisten tulonsiirtojen ja näiden erien kokoamisen. Henkilökohtaiset rahalähetykset sisältävät henkilökohtaiset tulonsiirrot, palkansaajakorvaukset miinus verot ja matkakulut ja kotitalouksien väliset pääomansiirrot.

18.54 Vakuutusvirrat ja erityisesti jälleenvakuutukseen liittyvät virrat voivat olla kansainvälisesti merkittäviä. Ensivakuuttajan ja jälleenvakuuttajan väliset taloustoimet kirjataan täysin erillisenä taloustoimikokonaisuutena, eikä asiakkaille myönnettäviin vakuutussopimuksiin liittyviä ensivakuuttajan taloustoimia sulauteta sen taloustoimiin vakuutussopimuksen haltijana jälleenvakuuttajan kanssa.

Pääomatase

18.55 Pääomataseen erät, joihin voi kohdistua kansainvälisiä taloustoimia, ovat rajatumpia kuin kotimaan sektoreilla. Pääomataseen erät voivat ainoastaan kattaa valmistamattomia muita kuin rahoitusvaroja koskevat hankinnat ja luovutukset ja pääomasiirrot. Mitään taloustoimia ei kirjata valmistettujen varojen pääomanmuodostukseksi, koska tavaroiden viennin ja tuonnin lopullista käyttöä ei tiedetä kirjausajankohtana. Myöskään maan hankintaa ja luovutusta ei kirjata.

18.56 Nettoluotonanto ja nettoluotonotto on vaihto- ja pääomataseen tilien summan ja rahoitustaseen tasapainoerä. Se kattaa kaikki rahoituksen tarjontaan tai hankintaan käytetyt instrumentit, eikä vain luotonantoa ja luotonottoa. Käsitteellisesti se on arvoltaan yhtä suuri kuin kansantalouden tilinpidon erä kokonaistaloudessa, ja yhtä suuri mutta vastakkaismerkkinen kuin kansantalouden tilinpidon erä ulkomaiden sektorin tilillä. Taulukoissa 18.9, 18.10 ja 18.11 kuvataan vaihto- ja pääomataseen tilien erien kirjaamista ja tuloksena saatavaa tasetta EKT:n ja BPM6:n mukaisesti.

Taulukko 18.9 Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutos (EKT V.III.1.1)

Varojen muutos			Velkojen ja nettovarallisuuden muutos		
			B12	Vaihtotase	-32
			D9	Pääomansiirrot, saadut	4
			D9	Pääomansiirrot, maksetut	-1
B101	Säästöistä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-29			

Taulukko 18.10 Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili (EKT V.III.1.2)

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
			B101	Säästöistä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-29
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	0			
B9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	-29			

Taulukko 18.11 BPM6:n mukainen pääomatase

	Tulot	Menot	Netto
Vaihtotase			32
Pääomatase			
Valmistamattomien varojen hankinnat ja vähennykset	0		
Pääomansiirrot	1	4	
Pääomatase			-3
Nettoluotonanto (+)/luotonotto (-)			29

Rahoitustase ja ulkomainen varallisuus

18.57 Maksutaseen rahoitustase ja ulkomainen varallisuus ovat erityisen merkittäviä, koska niiden avulla voidaan ymmärtää kansainvälistä rahoitusta sekä kansainvälistä likviditeettiä ja häiriöalttiutta. EKT:ssa käytettyyn rahoitusinstrumenttien luokitteluun verrattuna maksutaseen rahoitusinstrumentit luokitellaan käyttötarkoituksen perusteella (katso kohta 18.21) ja lisätietoja annetaan instrumenteista ja institutionaalisista sektoreista. Taulukossa 18.12 kuvataan EKT:n ja taulukossa 18.13 BPM6:n rahoitustasetta.

Taulukko 18.12 Rahoitustili (EKT V.III.2)

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	37	F	Velkojen nettohankinta	66
F1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	1	F1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
F2	Käteisraha ja talletukset	11	F2	Käteisraha ja talletukset	-2
F3	Velkapaperit	9	F3	Velkapaperit	20
F4	Lainat	4	F4	Lainat	45
F5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2	F5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	14
F6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0	F6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
F7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0	F7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3
F8	Muut varat ja velat	10	F8	Muut varat ja velat	-14
			B9	Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)	-29

Taulukko 18.13 BPM6:n mukainen rahoitustase

Nettoluotonanto (+)/luotonotto (-) (vaihto-&pääomatase)			29
Rahoitustase (käyttötarkoituksen mukaan)	Varojen muutos	Velkojen muutos	Netto
Suorat sijoitukset	-4	8	
Arvopaperisijoitukset	17	7	
Johdannaiset ym.	3	0	
Muut sijoitukset	42	22	
Valuuttavaranto	8	-	
Varojen ja velkojen kokonaismuutos	66	37	
Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-) (rahoitus)			29
Virheelliset ja tunnistamattomat erät, netto			0

18.58 BPM6:n käyttötarkoitusjaotteluun sisältyy tietoja eri osapuolten perusteista ja niiden välisistä suhteista, mitkä ovat erityisen kiinnostavia kansainvälisen talousanalyysin kannalta. Käyttötarkoituksittain ryhmitellyt tiedot jaetaan edelleen instrumenttien ja institutionaalisen sektorin mukaan, minkä vuoksi niitä on mahdollista yhdistää vastaavaan EKT:n erään ja raha- ja rahoitustilastojen erään. BPM6:n institutionaalinen sektoriluokittelu on sama kuin EKT:ssa, vaikkakin yleensä sitä lyhennetään (viiteen sektoriin vakiokomponenteissa). Lisäksi viranomaisiin sovelletaan erillistä alasektoria, joka on valuuttavarantoihin liittyvä käyttötarkoitukseen perustuva alasektori. Se kattaa keskuspankin sekä ne julkisyhteisöjen tai muiden rahoituslaitosten kuin keskuspankin osat, joilla on valuuttavarantoja. Se on siis tärkeä maille, joissa osa valuuttavarannosta tai koko varanto on muualla kuin keskuspankin hallussa.

18.59 Tärkeimmät yhteydet kansantalouden tilinpidon rahoitusinstrumenttiluokkien ja kansainvälisten tilien käyttötarkoituksittain jaoteltujen luokkien välillä esitetään taulukossa 18.14. Käyttötarkoituksittain jaoteltuja luokkia käytetään BPM6:n rahoitustaseessa sekä saamisten että velkojen puolella. Suhteellisen harvinaisia yhteyksiä ei ole kuvattu.

Taulukko 18.14 BPM6:n käyttötarkoituksittaisten luokkien ja EKT:n rahoitusinstrumenttiluokkien väliset yhteydet

	Kansainvälisen tilin käyttötarkoitusluokittelu				
EKT:n mukainen rahoitusvaade	Suorat sijoitukset	Arvopaperisijoitukset	Johdannaiset	Muut sijoitukset	Valuuttavaranto
Monetaarinen kulta					X
Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)				X	X

Käteisraha ja talletukset					
Käteisraha				X	X
Siirtokelpoiset talletukset				X	X
Muut talletukset				X	X
Velkapaperit	X	X			X
Lainat	X			X	X
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet					
Osakkeet ja osuudet:					
Noteeratut osakkeet	X	X			X
Noteeraamattomat osakkeet	X	X		X	
Muut osuudet	X				
Sijoitusrahasto-osuudet:					
Rahamarkkinarahasto-osuudet		X			X
Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot		X			X
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut					
Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka				X	
Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut				X	
Eläkevastuut				X	
Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	X			X	
Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin				X	
Standarditakauksiin liittyvät varaukset	X			X	
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot					
Johdannaiset			X		X
Työsuhdeoptiot			X		
Muut saamiset ja velat					

Kauppaluotot ja ennakot	X			X	
Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	X			X	

Ulkomaiden sektorin taseet

18.60 Kansainvälisten tilien kattamaa taseiden osaa kutsutaan ulkomaiseksi varallisuudeksi. Terminologia korostaa mukana olevien kansallisten taseiden erityisiä osia. Ulkomainen varallisuus käsittää vain rahoitusvarat ja velat. Jos kyseessä on ulkomaisen yksikön suoraan jossakin maassa omistama kiinteistö, nimellinen kotimainen yksikkö katsotaan kyseisen kiinteistön omistajaksi ja puolestaan ulkomaisen yksikön omistamaksi rahoitusvaraksi (katso myös kohta 18.16). Rahoitusvarojen tapauksessa rajat ylittävä taloustoimi syntyy, kun yksi osapuoli on kotimainen yksikkö ja toinen ulkomainen. Vaikka kulta on varallisuuserä, jonka vastapuolella ei ole velkaa, se sisällytetään ulkomaiseen varallisuuteen, kun se on osa valuuttavarantoa, koska sillä on roolinsa kansainvälisissä maksuissa. Muut kuin rahoitusvarat jätetään kuitenkin kirjaamatta, sillä niiden vastineena ei ole velkaa tai niihin ei liity muuta kansainvälistä näkökohtaa.

18.61 Ulkomaiden varallisuuden tasapainoerä on ulkomaiden nettovarallisuus. Lisäämällä ulkomaiseen nettovarallisuuteen muut kuin rahoitusvarat kansallisessa taseessa saadaan kansallinen nettovarallisuus, koska kotimaisten yksiköiden välisten rahoitusvarojen erotus on nolla kansantalouden taseessa. Taulukossa 18.15 esitetään esimerkki ulkomaiden sektorin taseesta, ja taulukossa 18.16 esimerkki ulkomaisesta varallisuudesta.

18.62 Samoja pääpiirteittäisiä ryhmiä käytetään sijoitustulojen ja ulkomaisen varallisuuden yhteydessä. Niiden perusteella voidaan laskea keskimääräinen tuotto. Tuottoja voidaan vertailla eri ajankohtina ja eri instrumenttien ja maturiteettien osalta. Esimerkiksi suorien sijoitusten tuottotrendejä voidaan analysoida tai tuottoa voidaan verrata muiden instrumenttien tuoton kanssa.

Taulukko 18.15 Ulkomaat-sektorin taseet (EKT)

		Avaustase	Talous-toimista johtuvat muutokset	Muut volyymin muutok-set	Uudel-leen-arvostus	Päätös-tase
Varat						
Muut kuin rahoitusvarat						
Rahoitusvarat		805	37	0	7	849
F1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0	1	0	0	1
F2	Käteisraha ja talletukset	105	11	0	0	116
F3	Velkapaperit	125	9	0	4	138
F4	Lainat	70	4	0	0	74
F5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	345	2	0	3	350
F6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	26	0	0	0	26
F7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0	0	0	0	0
F8	Muut saamiset ja velat	134	10	0	0	144
Velat		1074	66	0	3	1143
F1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	770	0	0	0	770
F2	Käteisraha ja talletukset	116	-2	0	0	114
F3	Velkapaperit	77	20	0	2	99
F4	Lainat	17	45	0	0	62
F5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3	14	0	1	18
F6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	25	0	0	0	25
F7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	7	3	0	0	10
F8	Muut saamiset ja velat	59	-14	0	0	45
	Nettovarallisuus	269				265

Taulukko 18.16 BPM6:n mukainen ulkomaista varallisuutta koskeva yhdistetty laskelma

Ulkomainen varallisuus	Avaustase	Talous-toimet	Muut volyymin muutokset	Uudel-leen-arvostus	Päätöstase
Varat					
Suorat sijoitukset	42	-4	0	1	39
Arvopaperisijoitukset	40	17	0	2	59
Johdannaiset	0	3	0	0	3
Muut sijoitukset	152	42	0	0	194
Valuuttavaranto	63	8	0	0	71
Varat yhteensä	297	66	0	3	366
Velat					
Suorat sijoitukset	132	8	0	2	142
Arvopaperisijoitukset	180	7	0	5	192
Johdannaiset	0	0	0	0	0
Muut sijoitukset	261	22	0	0	283
Velat yhteensä	573	37	0	7	617
Ulkomainen nettovarallisuus	-276	29	0	-4	-251

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 19

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 19: EUROOPAN UNIONIN TILINPITO

Johdanto

19.01 Euroopan integraatioprosessin myötä on tullut tarpeelliseksi laatia kattava tilinpito, joka kuvaa koko Euroopan unionin taloutta ja jonka avulla voidaan tehdä parempia Euroopan tason analyysejä ja poliittisia päätöksiä. Euroopan unionin tilinpito käsittää samat tilit ja perustuu samoihin käsitteisiin kuin jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpidot.

19.02 Tässä luvussa kuvataan Euroopan unionin tilinpidon eli Euroopan unionin ja euroalueen tilinpidon tunnusomaisia piirteitä. Euroopan unionin tilinpito edellyttää erityisen huomion kiinnittämistä kotimaisten yksiköiden määrittelyyn, ulkomaiden tileihin sekä EU:n sisäisten taloustoimien (virtojen) ja rahoitustaseiden (varantojen) nettoutukseen.

19.03 Euroopan unionin talousalue koostuu

– EU:n jäsenvaltioiden talousalueista ja

– EU:n toimielinten talousalueista.

19.04 Euroalueen talousalue koostuu

– euroalueen jäsenvaltioiden talousalueista ja

– Euroopan keskuspankin talousalueesta.

Kansallisesta tilinpidosta eurooppalaiseen tilinpitoon

19.05 Käsitteellisesti Euroopan unionin tilinpito ei ole yhtä kuin samaksi valuutaksi muunnettu jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpitojen summa. Siihen on lisättävä kotimaisten EU:n toimielinten tilinpito. Kotipaikan käsitteen soveltamisala muuttuu siirryttäessä jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpidoista Euroopan unionin tilinpitoon. Hyviä esimerkkejä tästä ovat tavat, joilla käsitellään ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevien yritysten uudelleensijoitettuja voittoja tai erityistä tarkoitusta varten perustettuja yksiköitä. Jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpidoissa ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevalla yrityksellä voi olla sijoittajia, joiden kotipaikka on EU:n tai euroalueen toisessa jäsenvaltiossa. Vastaavia uudelleensijoitettuja voittoja ei kirjata sellaisenaan Euroopan unionin tilinpitoon. Erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt voi sitä paitsi olla tarpeen luokitella uudelleen emoyhtiön kanssa samaan institutionaaliseen sektoriin silloin, kun emoyhtiön kotipaikka on toisessa jäsenvaltiossa. EU-maiden väliset rajatylittävät taloudelliset virrat ja rahoitusvarat on myös luokiteltava uudelleen. Nämä erot esitetään yksinkertaistetuissa kaavioissa 19.1 ja 19.2, joissa EU:n alueen oletetaan koostuvan vain kahdesta jäsenvaltiosta: A ja B. Kotimaisten ja ulkomaisten talousyksiköiden väliset virrat ja varannot on kuvattu nuolilla.

Kaavio 19.1: Jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpitojen aggregointi

Kun maiden A ja B kansantalouden tilinpidot aggregoidaan, aggregoiduille ulkomaiden tileille kirjataan maiden A ja B väliset sisäiset virrat sekä virrat muiden maiden ja EU:n toimielinten kanssa.

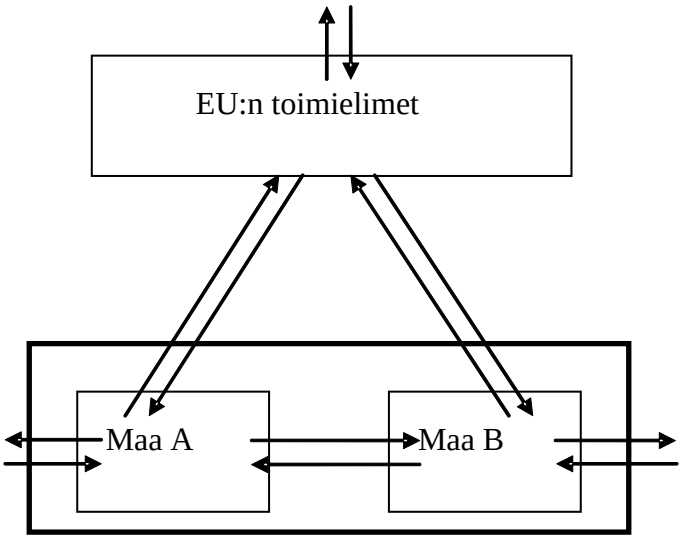

Kaavio 19.2: Euroopan unionin tilinpito

Euroopan unionin/euroalueen katsotaan olevan yksi kokonaisuus: EU:n toimielinten/Euroopan keskuspankin tilinpito sisältyy siihen, ja ulkomaiden tileille kirjataan ainoastaan tämän alueen yksiköiden ja kolmansien maiden väliset taloustoimet.

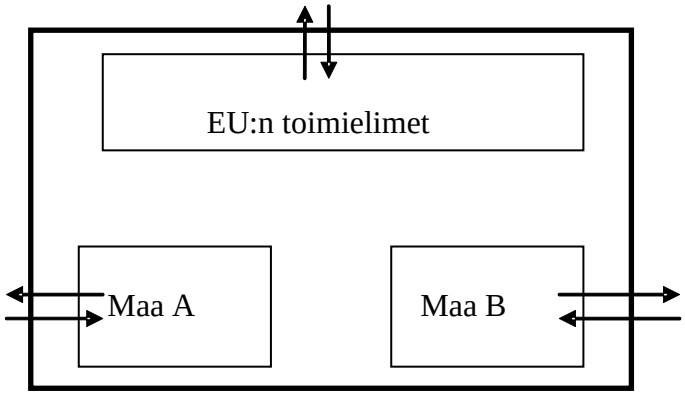

Eri valuutoissa ilmaistujen tietojen muuntaminen

19.06 Euroopan unionin tilinpidossa taloudelliset virrat sekä varojen ja velkojen varannot on ilmaistava yhdessä valuutassa. Eri kansallisissa valuutoissa kirjatut tiedot muunnetaan tätä varten euroiksi joko

a) käyttämällä markkinakursseja (tai niiden keskiarvoa), jotka olivat voimassa ajanjaksolla, jolta tilinpito laaditaan

tai

b) käyttämällä koko ajanjakson kattavia kiinteitä vaihtokursseja. Kiinteä kurssi voi olla laadinta-ajanjakson lopun tai alun kurssi taikka koko ajanjakson keskikurssi. Käytetty vaihtokurssi vaikuttaa tietyn jäsenvaltion (kiinteään) painoon Euroopan aggregaateissa;

tai

c) laskemalla peräkkäisten ajanjaksojen välinen indeksi kasvuindeksien painotettuna keskiarvona kunkin jäsenvaltion kansallisessa valuutassa ilmaistuista tiedoista. Painojen muodostuksessa käytetään kunkin jäsenvaltion ensimmäisen vertailuajanjakson osuutta muunnettuna vaihtokurssilla. Kun viitejakso on valittu, siihen voidaan soveltaa ketjutettua indeksiä, jolloin saadaan muiden havaintojaksojen tasot.

Menetelmässä (a) jäsenvaltioiden painot Euroopan aggregaateissa päivitetään niiden valuuttojen pariteettien mukaan. Siksi Euroopan aggregaattien *tasot* ovat aina ajan tasalla, mutta kurssivaihtelut voivat vaikuttaa niiden *muutoksiin*. Suhdeluvuissa kurssivaihtelujen vaikutukset osoittajaan ja nimittäjään saattavat suurelta osin kumota toisensa.

Menetelmässä (b) jäsenvaltioiden painoja ei päivitetä, mikä suojaa Euroopan aggregaattien *muutokset* kurssivaihteluilta. Euroopan aggregaattien *tasoihin* voi kuitenkin vaikuttaa niiden (kiinteiden) vaihtokurssien valinta, jotka heijastavat jäsenvaltioiden valuuttojen pariteetteja tiettynä ajankohtana.

Menetelmässä © Euroopan aggregaattien *muutokset* ovat suojassa kurssivaihteluilta, kun taas niiden *tasot* heijastavat pitkälti kullakin ajanjaksolla voimassa olevia pariteetteja. Tämä tapahtuu summautuvuuden ja muiden tilinpitorajoitteiden kustannuksella. Jos näitä edellytetään, ne on lopuksi palautettava ennalleen.

19.07 Euroopan unionin tilit voidaan laskea myös muuntamalla eri kansallisissa valuutoissa ilmaistut tiedot ostovoimastandardeiksi (OVS). Kohdassa 19.06 selostettuja menetelmiä (a), (b) ja (c) voidaan käyttää tähän tarkoitukseen korvaamalla vaihtokurssit vastaavilla ostovoimastandardeilla.

Euroopan unionin toimielimet

19.08 Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmässä Euroopan unionin toimielimet käsittää seuraavat yksiköt:

a) Euroopan unionin muut kuin rahoitusalan toimielimet: Euroopan parlamentti, Eurooppa-neuvosto, neuvosto, Euroopan komissio, Euroopan unionin tuomioistuin ja Euroopan tilintarkastustuomioistuin;

b) Euroopan unionin muut kuin rahoitusalan elimet, mukaan luettuna Euroopan unionin yleiseen talousarvioon kuuluvat yksiköt (sosiaali- ja talouskomitea, alueiden komitea, Euroopan unionin virastot jne.) ja Euroopan kehitysrahasto; ja

c) Euroopan unionin rahoitusalan toimielimet ja elimet, joihin kuuluvat mm. Euroopan keskuspankki, Euroopan investointipankki ja Euroopan investointirahasto.

Kohdassa b) on huomattava, että Euroopan unionin virastoihin eivät sisälly maatalousmarkkinoita sääntelevät virastot, joiden pääasiallinen tehtävä on ostaa ja myydä maataloustuotteita hintojen vakauttamistarkoituksesssa. Niiden kotipaikaksi katsotaan se jäsenvaltio, jossa ne suorittavat toimintaansa.

19.09 Euroopan unionin yleiseen talousarvioon sisältyvät Euroopan unionin muut kuin rahoitusalan toimielimet ja elimet muodostavat yhden institutionaalisen yksikön, joka ensisijaisesti tuottaa julkisyhteisöjen markkinattomia palveluja Euroopan unionin hyödyksi. Tämä yksikkö luokitellaan ”julkisyhteisöt” -sektorin (S.13) alasektoriin ”Euroopan unionin toimielimet ja muut elimet” (S.1315)[1].

19.10 Koska Euroopan kehitysrahaston talousarviota ei ole otettu osaksi Euroopan unionin yleistä talousarviota, EKR muodostaa erillisen institutionaalisen yksikkönsä, joka luokitellaan ”julkisyhteisöt” -sektorin (S.13) alasektoriin ”Euroopan unionin toimielimet ja muut elimet” (S.1315).

19.11 Euroopan keskuspankki on institutionaalinen yksikkö, joka luokitellaan ”rahoituslaitokset” -sektorin (S.12) alasektoriin ”keskuspankki” (S.121).

19.12 Euroopan investointipankki ja Euroopan investointirahasto ovat erillisiä institutionaalisia yksikköjä, jotka luokitellaan ”rahoituslaitokset” -sektorin (S.12) alasektoriin ”muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot” (S.125).

19.13 Euroopan unionin toimielinten talousalue sisältää ne erillisalueet, jotka sijaitsevat Euroopan unionin jäsenvaltioissa tai EU:n ulkopuolisissa maissa, kuten edustustot, lähetystöt, virastot jne.

19.14 Euroopan unionin toimielinten tärkeimmät taloustoimet kirjataan resursseihin ja käyttöön liitteessä kuvatulla tavalla.

Ulkomaiden tili

19.15 Euroopan unionin tilinpidossa ulkomaiden tilille kirjataan Euroopan unionin/euroalueen kotimaisten yksiköiden ja ulkomaisten yksiköiden väliset taloudelliset virrat sekä rahoitusvarojen ja velkojen varannot. EU:n tai euroalueen sisällä tapahtuvia taloustoimia ei näin ollen kirjata Euroopan unionin tilinpidossa ulkomaiden tileille. EU:n tai euroalueen sisällä tapahtuvia virtoja kutsutaan ”sisäisiksi virroiksi”, ja EU:n tai euroalueen kotimaisten yksikköjen välisiä positioita ”sisäisiksi varannoiksi”.

[1] Tämä koodi on erityinen Euroopan unionin tilinpidon koodi. Sitä ei mainita luvussa 23 ”Luokitukset”, sillä luvussa 23 esitetään jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpidoissa käytettävät koodit, joissa EU:n toimielimet kirjataan ulkomaiden sektoriin.

19.16 Tavaroiden tuontiin ja vientiin sisältyy välillinen kauttakulkukauppa eli:

– tavarat, jotka yksikkö, jota ei pidetä institutionaalisena yksikkönä, tuo kolmansista maista Euroopan unionin tai euroalueen jäsenvaltioon ja jotka toimitetaan sitten Euroopan unionin tai euroalueen toiseen jäsenvaltioon; ja

– tavarat, jotka saapuvat Euroopan unionin tai euroalueen jäsenvaltiosta ja jotka sitten vie kolmansiin maihin yksikkö, jota ei pidetä institutionaalisena yksikkönä.

Tavaroiden vienti arvotetaan vapaasti laivassa (jäljempänä ”FOB”) EU:n/euroalueen rajalla.

Välillisessä kauttakulkukaupassa olevien vientiin tarkoitettujen tavaroiden kuljetus- ja jakelukustannukset EU:ssa tai euroalueella katsotaan kuljetuspalvelujen tuottamiseksi, jos kuljetusliikkeen kotipaikka on EU:ssa tai euroalueella, ja kuljetuspalvelujen tuonniksi jos näin ei ole.

19.17 Euroopan unionin tilinpidossa välityskauppaan luetaan ainoastaan kauppa, jossa EU:n tai euroalueen kotimainen yksikkö ostaa tavaroita ulkomaiselta yksiköltä ja myy ne eteenpäin toiselle ulkomaiselle yksikölle ilman tavaroiden fyysistä siirtymistä Euroopan unioniin tai euroalueelle. Tämä taloustoimi kirjataan ensin tavaroiden negatiivisena vientinä ja sitten tavaroiden positiivisena vientinä, ja oston ja myynnin väliset mahdolliset ajoituserot kirjataan varastojen muutoksina (katso kohdat 18.41 ja 18.60).

Kun välityskauppias, jonka kotipaikka on EU:ssa tai euroalueella, ostaa tavaroita ulkomaiselta yksiköltä ja myy ne toisen jäsenvaltion kotimaiselle yksikölle, osto kirjataan negatiivisena vientinä välityskauppiaan jäsenvaltion kansantalouden tilinpitoon ja tuontina Euroopan unionin tilinpitoon.

19.18 Ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevan yrityksen kotipaikka on EU:ssa tai euroalueella, jos ulkomainen sijoittaja omistaa vähintään 10 prosenttia varsinaisista osakkeista tai äänivallasta (yhtiöity yritys) tai vastaavasta (yhtiöimätön yritys).

Jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpidoissa ulkomaisten suorien sijoitusten kohteena olevalla yrityksellä voi olla sijoittajia, joiden kotipaikka on EU:n tai euroalueen toisessa jäsenvaltiossa. Vastaavia uudelleensijoitettuja voittoja ei kirjata sellaisenaan Euroopan unionin tilinpitoon.

Taloustoimien tasapainottaminen

19.19 Yksi tapa laatia Euroopan unionin ulkomaiden tilit on poistaa EU:n sisäiset virrat jäsenvaltioiden ulkomaiden tileiltä sekä resurssi- että käyttöpuolelta. Teoriassa näiden peilikuvavirtojen tulisi tasapainottua, mutta käytännössä ne eivät yleensä sitä tee, koska sama taloustoimi kirjataan eri osapuolten kansantalouden tilinpidoissa epäsymmetrisesti.

19.20 Tämä epäsymmetria aiheuttaa eron Euroopan unionin tilinpidossa koko kansantalouden ja ulkomaiden tilien välille. Euroopan unionin tilinpidon laatiminen edellyttää tämän vuoksi tilien täsmäyttämistä. Se toteutetaan täsmäytysmenetelmin, joita ovat pienimmän neliösumman ja suhteellisen jakamisen menetelmät. Tavaroiden osalta EU:n sisäkaupan tilastotietoja voidaan käyttää epäsymmetriaerien menoluokittaiseen jakamiseen.

19.21 Epäsymmetrioiden poistaminen ja tästä seuraava tilien tasapainottaminen aiheuttaa muita eroja Euroopan aggregaattien ja jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpitojen summan välille.

Hinta- ja volyymimittarit

19.22 Euroopan unionin muut kuin rahoitustilit tavara- ja palvelutaloustoimille edellisen vuoden hintoihin voidaan laatia käyttämällä samanlaista menetelmää kuin käypähintaisten Euroopan unionin tilien osalta. Ensiksi aggregoidaan jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten/Euroopan keskuspankin edellisten vuoden hintoihin laaditut tilit. Seuraavaksi poistetaan jäsenvaltioiden edellisen vuoden hintoihin arvotetut, rajat ylittävät taloustoimet ulkomaiden tileiltä. Lopuksi poistetaan resurssien ja käytön väliset erot käyttämällä Euroopan unionin käypähintaisten taloustoimien tasapainottamiseen valittua menetelmää.

19.23 Edellisen vuoden hintoihin lasketun Euroopan unionin tilinpidon avulla voidaan laskea nykyisen ajanjakson ja edellisen vuoden väliset volyymi-indeksit. Kun viitejakso on valittu, volyymi-indeksit voidaan ketjuttaa ja niitä voidaan soveltaa viitevuoden käypähintaiseen Euroopan unionin tilinpitoon. Näin saadaan Euroopan unionin tilit volyymeinä mille tahansa havaintojaksolle. Jos volyymien ilmaiseminen edellyttää tilinpidon summautuvuutta ja muita rajoittavia tekijöitä, ne on lopuksi palautettava ennalleen.

Varallisuustaseet

19.24 Euroopan unionin tilinpidossa rahoitustaseet voidaan laatia samalla tavoin kuin taloustoimien osalta:

a) Jäsenvaltioiden rahoitustaseet täydennetään niiden EU:n toimielinten varoilla ja veloilla, joiden kotipaikka on Euroopan unionissa tai euroalueella;

b) Euroopan unionin tai euroalueen kotimaisen yksikön rahoitusvarojen varannot, jotka ovat toisen kotimaisen yksikön hallussa (sisäiset varannot), poistetaan jäsenvaltioiden ulkomaiden tileiltä; ja

c) rahoitusvarojen sisäisten varantojen ja niitä vastaavien velkojen välisen eron aiheuttama epätasapaino jaetaan eri sektoreille tasapainottamisen avulla.

19.25 Euroopan unionin tilinpidossa muut kuin rahoitustaseet voidaan laatia Euroopan unionin/euroalueen jäsenvaltioiden muiden kuin rahoitustaseiden summana.

Keneltä-kenelle -matriisit

19.26 Keneltä-kenelle- eli vastinsektorikohtaisissa matriiseissa esitetään yksityiskohtaisesti institutionaalisten sektorien väliset taloustoimet (ja hallussa olevat rahoitusvarat). Jäsenvaltioiden kansantalouden tilinpidossa näissä matriiseissa kartoitetaan yksityiskohtaisesti taloustoimet/rahoitusvarat alkuperä-/velkoja- ja määränpää-/velallissektorien välillä sekä kotimaisten sektorien ja ulkomaiden välillä.

19.27 Euroopan unionin tilinpidossa keneltä-kenelle -matriiseja voidaan laatia aggregoimalla jäsenvaltioiden matriisit ja luokittelemalla Euroopan unionin sisäiset virrat ja varannot uudelleen kotimaisiksi virroiksi ja varannoiksi. Tätä varten jäsenvaltioiden matriiseissa on erotettava taloustoimet ja rahoitusvarojen hallussapito EU:n/euroalueen kotimaisiin yksiköihin nähden ja ulkomaiden tilillä oleviin ulkomaisiin yksiköihin nähden. Virrat ja varannot EU:n/euroalueen kotimaisiin yksiköihin nähden on lisäksi erotettava vastinsektoreittain.

Liite: Euroopan unionin toimielinten tilinpito

Resurssit

19A.01. Euroopan unionin muiden kuin rahoitusalan toimielinten ja elinten tärkeimpiin resursseihin kuuluvat

a) tullit ja maatalousmaksut;

b) sokerin, isoglukoosin ja inuliinisiirapin tuottajilta kannetut tuotantomaksut;

c) arvonlisäverovara; ja

d) bruttokansantulovara (BKTL-vara).

19A.02. EU:n toimielinten tilinpidossa nämä virrat kirjataan resursseiksi sektorille ”Euroopan unionin toimielimet ja muut elimet" (S.1315) ja käytöksi ulkomaiden sektorille (S.211).

19A.03. Tullit ja maatalousmaksut kannetaan EU:n ulkorajoilla yhteisen tullitariffin mukaisesti. Ne luokitellaan ”tuontiveroihin ja -tulleihin ilman alv:a” (D.212), ja ne sisältävät kantokustannukset.

19A.04. Tuotantomaksut kannetaan tuottajilla olevista sokerin, isoglukoosin ja inuliinisiirapin kiintiöistä. Ne luokitellaan ”muihin tuoteveroihin kuin alv ja tuontiverot” (D.214), ja ne sisältävät kantokustannukset.

19A.05. Jäsenvaltiot pidättävät kantokustannuksina kiinteän osuuden kohtien 3 ja 4 mukaisesti kerätyistä määristä. Vuonna 2009 kyseinen osuus oli 25 prosenttia. Euroopan unionin toimielinten tilinpidossa nämä kantokustannukset kirjataan käyttöpuolella ”Euroopan unionin toimielinten ja muiden elinten” sektorin (S.1315) ”välituotekäytöksi” (P.2). Resurssipuolella ne kirjataan ”palvelujen tuontiin” (P.72) ulkomaiden tilillä (S.211).

19A0.06. Arvonlisäverovara lasketaan soveltamalla alv-kantana tunnettua kiinteä prosenttilukua kunkin jäsenvaltion yhdenmukaistettuun alv:n määräytymisperusteeseen. Alv:n peruste on rajattu suhteessa bruttokansantuloon. Alv:n perusteen rajaaminen tarkoittaa sitä, että jos jonkin jäsenvaltion alv:n peruste ylittää tietyn prosenttiosuuden kyseisen jäsenvaltion BKTL:n määräytymisperusteesta, alv-kantaa ei sovelleta alv:n perusteeseen vaan kyseiseen BKTL:n määräytymisperusteen prosenttiosuuteen. Alv-vara sisältää kuluvan vuoden maksuja ja edellisten vuosien tasoituseriä, jotka on saatu aikaisempien vuosien alv:n perusteen tarkistuksista maksujen erääntymishetkellä. Alv-vara kirjataan luokkaan ”arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat” (D.76).

19A.07. Bruttokansantulovara muodostuu jäännösjäsenmaksusta Euroopan unionin toimielinten talousarvioon, ja se lasketaan kunkin jäsenvaltion BKTL-tason mukaan. Se kirjataan luokkaan ”Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat” (D.76), ja se sisältää edellisten vuosien hyvitykset ja tasoitusmaksut. Muiden jäsenvaltioiden kyseisille maille maksama talousarvion epätasapainon korjaaminen* kirjataan myös luokkaan D76 ulkomaiden resursseina ja käyttönä (S.211).

19A.08. Jäsenvaltioiden maksut Euroopan kehitysrahastoon luokitellaan ”tulonsiirroiksi kansainväliseen yhteistyöhön” (D.74).

19A.09. Jäsenvaltioiden maksuosuudet Euroopan investointipankin, Euroopan investointirahaston ja Euroopan keskuspankin pääomaan kirjataan rahoitustileille ”muina osuuksina” (F.519). Ne kirjataan ulkomaisten varojen (S. 211) muutoksina ja sektorien ”muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot” (S.125) / ”keskuspankin” (S.121) velkojen muutoksina.

19A.10. Euroopan investointipankin myöntämistä lainoista maksettavat korot luokitellaan ”korkoihin” (D.41) välillisten rahoituspalvelujen (FISIM) vähentämisen jälkeen. Euroopan unionin toimielinten tilinpidossa ne kirjataan ulkomaiden käyttönä (S.2) ja sektorin ”muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot” (S.125) resursseina.

19A.11. Euroopan keskuspankin lainoista maksettavat korot luokitellaan ”korkoihin” (D.41). Euroopan unionin toimielinten tilinpidossa ne kirjataan ulkomaiden käyttönä (S.2111) ja ”keskuspankin” (S.121) sektorin resursseina.

Käyttö

19A.12. Euroopan unionin muiden kuin rahoitusalan toimielinten ja elinten suorittamiin maksuihin kuuluvat

a) niiden toimintaan markkinattomina tuottajina kuuluvat taloustoimet, pääasiassa ”välituotekäyttö” (P.2), ”kiinteän pääoman bruttomuodostus” (P.51) ja ”palkansaajakorvaukset” (D.1);

b) Euroopan unionin toimielimiltä jäsenvaltioille tehtäviin siirtoihin liittyvät jakotaloustoimet. Niitä ovat pääasiassa ”tuotetukipalkkiot” (D.31), ”muut tuotantotukipalkkiot” (D.39), ”tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön” (D.74), ”muut sekalaiset tulonsiirrot” (D.759), ”investointiavustukset” (D.92) ja ”muut pääomansiirrot” (D.99); ja

c) Euroopan kehitysrahaston kolmansille maille suorittamat maksut, jotka luokitellaan ”tulonsiirroiksi kansainväliseen yhteistyöhön” (D.74).

19A.13. EU:n toimielinten tilinpidossa Euroopan unionin muiden kuin rahoitusalan toimielinten ja elinten maksut kirjataan käytöksi sektorille ”Euroopan unionin toimielimet ja muut elimet” (S.1315) ja resursseiksi ulkomaiden sektorille (S.211 tai S.22).

19A.14. Euroopan unionin muiden kuin rahoitusalan toimielinten ja elinten suorittamat maksut kirjataan tavallisesti jäsenvaltioiden toimittamien menoilmoitusten perusteella. Ennakko- ja jälkimaksut kirjataan EU:n toimielinten rahoitustileille ”muihin saamisiin ja velkoihin” (F89).

19A.15. Euroopan unionin rahoitusalan toimielinten ja elinten suorittamiin maksuihin kuuluvat

a) niiden toimintaan rahoituspalvelujen markkinatuottajina kuuluvat taloustoimet, joita ovat pääasiassa ”välituotekäyttö” (P.2), ”kiinteän pääoman bruttomuodostus” (P.51) ja ”palkansaajakorvaukset” (D.1);

b) korot (D.41).

Jäsenvaltioiden maksuosuuksia Euroopan investointipankin pääomaan ei pidetä suorina ulkomaisina sijoituksina, joten sen tileille ei kirjata uudelleensijoitettujen voittojen (D.43) laskennallisia virtoja.

19A.16. Euroopan unionin rahoitusalan toimielinten ja elinten maksut kirjataan EU:n toimielinten tilinpidossa käytöksi sektorille ”muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot” (S.125) ja resursseiksi ulkomaiden sektorille (S.211 tai S.22).

Sulauttaminen

19A.17. Euroopan unionin tilinpidossa jäsenvaltioiden ja EU:n toimielinten välisiä virtoja ei tavallisesti sulauteta resursseissa eikä käytössä ”julkisyhteisöjen sektorissa” (S.13). Kuitenkin silloin, kun on kyse ”tulonsiirroista kansainväliseen yhteistyöhön” (D.74), jäsenvaltioiden EU:n toimielimille suorittamista maksuista, joilla rahoitetaan esim. Euroopan kehitysrahaston toimintaa, ne sulautetaan ja kirjataan EU:n tilinpidossa jäsenvaltioiden ”valtionhallinnon” (S.1311) käytöksi ja ulkomaiden (S.22) resursseiksi.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel, 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 20

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 20: Julkisyhteisöjen tilinpito

JOHDANTO

20.01 Julkisyhteisöjen toiminta esitetään erillään kansantalouden muusta toiminnasta sen vuoksi, että julkisyhteisöjen ja muiden sektorien toimivalta, toiminnan tarkoitus ja tehtävät eroavat toisistaan. Tässä luvussa esitellään julkisyhteisöjen sektorin tilinpito sekä julkisyhteisöjen rahoitustilastot (GFS), joiden avulla saadaan kokonaiskäsitys julkisyhteisöjen taloudellisesta toiminnasta eli tuloista, menoista, ali-/ylijäämästä, rahoituksesta, muista taloudellisista virroista ja taseesta.

20.02 Julkisyhteisöillä on toimivalta kantaa veroja ja muita pakollisia maksuja sekä säätää lakeja, jotka vaikuttavat taloudellisten yksikköjen käyttäytymiseen. Julkisyhteisöjen pääasialliset taloudelliset tehtävät ovat seuraavat:

a) tavaroiden ja palvelujen tarjoaminen yhteisölle joko kollektiiviseen kulutukseen, kuten julkinen hallinto, puolustus ja lainvalvonta, tai yksityiseen kulutukseen, kuten koulutus, terveydenhuolto, virkistys- ja kulttuuripalvelut, sekä tavaroiden ja palvelujen tarjonnan rahoittaminen verovaroin tai muista tulonlähteistä;

b) tulojen ja varallisuuden uudelleenjako tulonsiirtojen, kuten verojen ja sosiaalietuuksien, muodossa;

c) muuntyyppinen markkinaton tuotanto.

Osassa I määritellään julkisyhteisöt.

20.03 Julkisyhteisöjen taloudellisen toiminnan GFS-esitys sisältää julkisyhteisöjen rahoitusanalyytikkojen ja poliittisten päättäjien tarpeisiin soveltuvan esityksen tavanomaisesta tilikokonaisuudesta. GFS-esityksessä on käytetty EKT:n käsitteistön, määritelmien, nimikkeistöjen ja tilinpidon sääntöjen mukaisesti määriteltyjä kokonaissuureita ja tasapainoeriä, jotta niitä voidaan mitata yhdenmukaisesti muiden makrotaloudellisten muuttujien kanssa ja verrata muiden maiden tietoihin. Tietyt erät, kuten säästäminen ja nettoluotonanto/nettoluotonotto, sisältyvät jo tilikokonaisuuteen. Muita eriä, kuten tulot ja menot yhteensä, verorasitus ja velka yhteensä, ei esitetä tilikokonaisuudessa.

Osa II sisältää GFS-esityksen.

20.04 Julkisyhteisöjen sektorin luokittelun ja mittaamisen hankalammista tapauksista annetaan lisäsääntöjä **osassa III**.

I. JULKISYHTEISÖJEN SEKTORIN MÄÄRITTELY

20.05 Julkisyhteisöjen sektori (S.13) sisältää kaikki julkisyhteisöjen yksiköt ja kaikki julkisyhteisöjen yksiköiden määräysvallassa toimivat markkinattomat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Se käsittää myös kohdissa 20.18–20.39 määritellyt muut markkinattomat tuottajat.

20.06 Julkisyhteisöjen yksiköt ovat yhteiskunnallisen päätöksentekojärjestelmän mukaisesti perustettuja oikeudellisia yksiköitä, jotka harjoittavat lainsäädäntö-, lainkäyttö- tai täytäntöönpanovaltaa suhteessa muihin tietyn alan institutionaalisiin yksiköihin. Niiden päätarkoituksena on tarjota yhteisölle ja kotitalouksille markkinattomia tavaroita ja palveluja sekä uudelleenjakaa tuloja ja varallisuutta.

20.07 Julkisyhteisöjen yksiköillä on yleensä valtuudet hankkia varoja muilta institutionaalisilta yksiköiltä pakollisten tulonsiirtojen muodossa. Täyttääkseen institutionaalisen yksikön tunnusmerkit julkisyhteisöjen yksiköllä on oltava omat varat, jotka ovat peräisin joko muilta yksiköiltä saaduista tuloista tai muilta julkisyhteisöjen yksiköiltä saaduista tulonsiirroista, ja sillä on oltava valtuudet käyttää näitä varoja toiminnalleen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Sen on myös voitava lainata varoja omissa nimissään.

1. Julkisyhteisöjen yksiköiden määrittely

Julkisyhteisöjen yksiköt

20.08 Kunkin maan *valtionhallinnossa* on keskusyksikkö, joka harjoittaa kansallista täytäntöönpano-, lainsäädäntö- ja lainkäyttövaltaa. Sen tuloja ja menoja sääntelee ja valvoo suoraan valtiovarainministeriö tai sitä vastaava taho lainsäätäjän hyväksymän yleisen talousarvion avulla. Tämä yksikkö on yleensä koostaan ja monimuotoisuudestaan huolimatta yksi institutionaalinen yksikkö. Tämän valtionhallinnon keskusyksikön osia ovat ministeriöiden osastot, virastot, komiteat, oikeusviranomaiset ja lainsäädäntöelimet. Valtionhallinnon eri ministeriöitä ei luokitella erillisiksi institutionaalisiksi yksiköiksi, sillä niillä ei ole käytössään omia varoja, ne eivät voi velkaantua eivätkä ne suorita taloustoimia omissa nimissään.

20.09 Julkisyhteisöjen alasektorit, kuten osavaltion- ja paikallishallinto, voivat sisältää kohdassa 20.8 kuvattuja valtionhallinnon perusyksiköitä, jotka kukin liittyvät tiettyyn julkishallinnon tasoon ja maantieteelliseen alueeseen.

20.10 Keskusyksikön lisäksi olemassa on hallinnon yksiköitä, joilla on oma oikeudellinen identiteetti ja laaja itsemääräämisoikeus muun muassa menojen määrän ja koostumuksen sekä suorien tulonlähteiden, kuten tarkoitukseen varattujen verojen, osalta. Näiden yksiköiden tarkoituksena on yleensä tiettyjen toimintojen takaaminen, esimerkiksi teiden rakentaminen tai terveys-, koulutus- ja tutkimuspalvelujen markkinaton tuotanto. Ne ovat erillisiä julkisyhteisöjen yksiköitä, jos ne pitävät täydellistä kirjanpitoa, omistavat tavaroita tai varoja omissa nimissään, harjoittavat markkinatonta

toimintaa, josta ne ovat laillisesti tilivelvollisia, ja voivat ottaa velkaa ja tehdä sopimuksia. Näitä yksiköitä (sekä julkisyhteisöjen määräysvallassa olevia, voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä) kutsutaan talousarvion ulkopuolisiksi yksiköiksi, sillä niillä on omat erilliset talousarvionsa, ne saavat merkittäviä tulonsiirtoja valtion talousarviosta ja niiden ensisijaisia rahoituslähteitä täydennetään omilla tulonlähteillä, jotka eivät sisälly valtion talousarvioon. Nämä yksiköt luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin, elleivät ne ole toisen julkisyhteisöjen yksikön hallinnassa olevia pääasiallisia markkinatuottajia.

20.11 Julkishallinnon eri tasojen yleisiin talousarvioihin voi sisältyä yhtiöimättömiä yrityksiä, jotka ovat markkinatuottajia ja yritysmäisiä yhteisöjä. Jos nämä yritykset täyttävät institutionaalisten yksiköiden edellytykset, ne eivät kuulu julkisyhteisöihin vaan ne luokitellaan yritysten tai rahoituslaitosten sektoriin.

20.12 Sosiaaliturvarahastot ovat sosiaaliturvajärjestelmiä ylläpitäviä julkisyhteisöjen yksiköitä. Sosiaaliturvajärjestelmät ovat sosiaalivakuutusjärjestelmiä, jotka kattavat koko yhteisön tai suuren osan siitä ja joita julkinen valta säätää ja valvoo. Sosiaaliturvarahasto on institutionaalinen yksikkö, jos se on järjestetty muista julkisyhteisöjen yksiköiden toiminnasta erillään, sen varat ja velat kirjataan erikseen ja se suorittaa rahoitustaloustoimia omissa nimissään.

Julkisyhteisöjen sektoriin luokitellut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt

20.13 Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, jotka ovat markkinattomia tuottajia ja joita julkinen valta valvoo, ovat julkisyhteisöjen sektorin yksikköjä.

20.14 Julkisyhteisöt voivat päättää toteuttaa politiikkaa julkisten laitosten sijasta voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kautta, sillä näitä pidetään itsenäisempinä ja objektiivisempina toimijoina, joihin kohdistuu vähemmän poliittista painostusta. Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt voivat toimia julkisia laitoksia tehokkaammin esimerkiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnassa sekä standardien asettamisessa ja ylläpitämisessä muun muassa terveys-, turvallisuus-, ympäristö- ja koulutusalalla.

20.15 Määräysvallan harjoittaminen voittoa tavoittelemattomassa yhteisössä tarkoittaa valtaa päättää sen toiminnan yleisistä suuntaviivoista tai ohjelmasta. Kun määritellään, onko yksittäinen yksikkö julkisyhteisöjen määräysvallassa, merkitystä ei ole julkisilla toimilla, kuten yleisillä säännöksillä, joita sovelletaan kaikkiin samalla toimialalla toimiviin yksiköihin. Määriteltäessä sitä, onko voittoa tavoittelematon yhteisö julkisessa määräysvallassa, on otettava huomioon seuraavat viisi määräysvallan indikaattoria:

a) toimihenkilöiden nimittäminen;

b) muut valtuutusasiakirjojen määräykset, kuten voittoa tavoittelemattoman yhteisön sääntöjen velvoitteet;

c) sopimukset;

d) rahoitusaste;

e) riskille altistuminen.

Määräysvalta voidaan määrittää yhdenkin indikaattorin perusteella. Jos pääasiassa julkisyhteisöltä rahoituksensa saavalla voittoa tavoittelemattomalla yhteisöllä on kuitenkin edelleen muissa indikaattoreissa tarkoitettu pääasiallinen päätäntävalta politiikastaan tai toimintaohjelmastaan, sen ei katsota olevan julkisyhteisön määräysvallassa. Useimmissa tapauksissa useat indikaattorit yhdessä osoittavat määräysvallan. Näihin indikaattoreihin perustuva päätös on siis arvioinnin tulosta.

20.16 Voittoa tavoittelemattoman yhteisön markkinaton luonne määritellään samalla tavoin kuin muiden julkisyhteisöjen yksiköiden tapauksessa.

Muut julkisyhteisöjen yksiköt

20.17 Julkisyhteisöjen yksiköiden alaisuudessa toimivien tavaran- ja palvelutuottajien luokittelu voi olla vaikeaa. Ne voidaan luokitella joko julkisyhteisöiksi tai, jos ne täyttävät institutionaalisen yksikön edellytykset, julkisiksi yrityksiksi. Tällöin käytetään seuraavaa päättelyä.

Päättelykaava

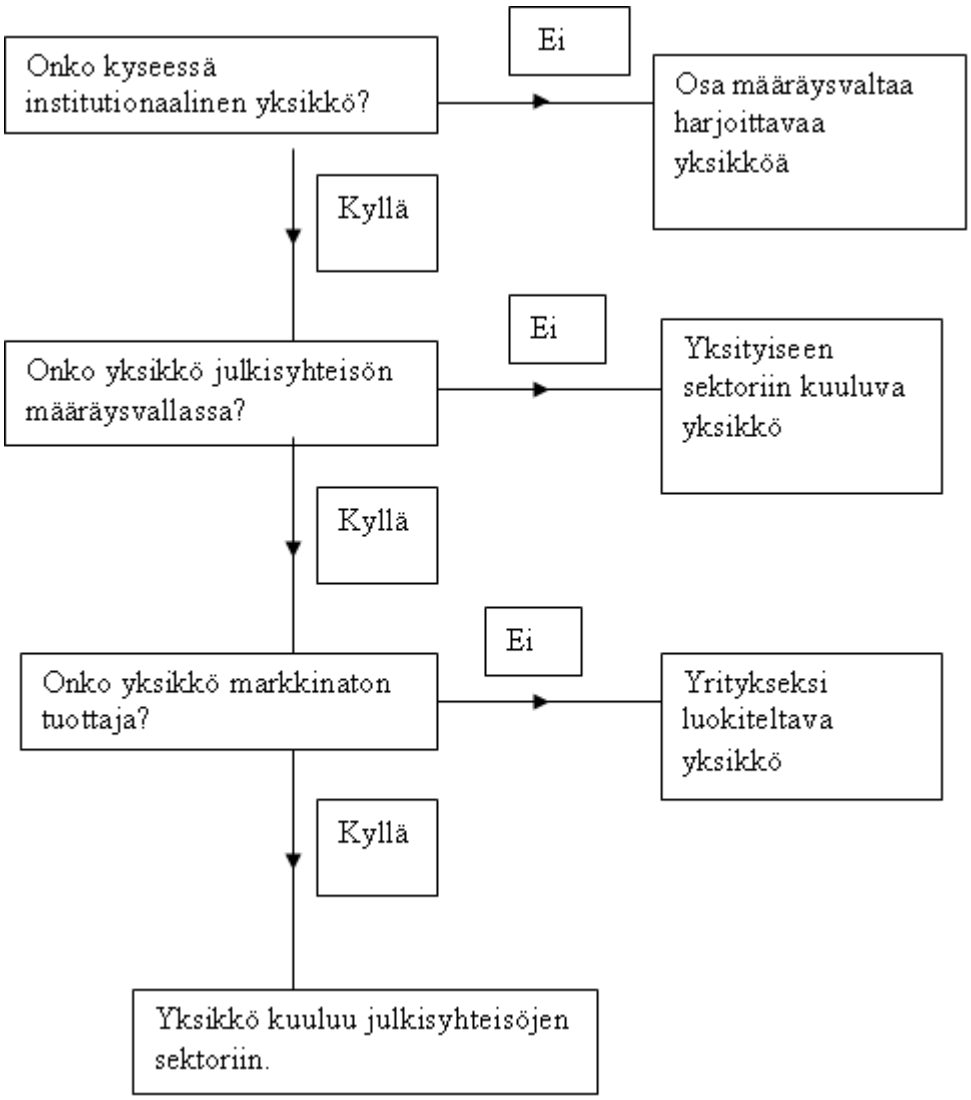

Julkinen määräysvalta

20.18 Määräysvallan harjoittaminen yksikössä tarkoittaa mahdollisuutta päättää sen toiminnan yleisistä suuntaviivoista tai ohjelmasta. Se, onko yksikkö julkisessa määräysvallassa, voidaan päätellä soveltamalla luvun 2 kohdassa 2.32 esitettyjä kriteereitä, joita sovelletaan myös julkisten yritysten määrittelyyn.

Markkina/markkinaton-jako

Taloudellisesti merkittävien hintojen käsite

20.19 Markkinattomat tuottajat tarjoavat kaiken tuotoksensa tai suuren osan siitä ilmaiseksi tai taloudellisesti merkityksettömillä hinnoilla. Taloudellisesti merkittävät hinnat ovat hintoja, joilla on merkittävä vaikutus tuotteiden määriin, joita tuottajat ovat halukkaita tarjoamaan ja joita ostajat haluavat hankkia. Tätä kriteeriä käytetään markkinatuotoksen ja markkinattoman tuotoksen sekä markkinatuottajien ja markkinattomien tuottajien luokittelussa. Sen perusteella päätetään, luokitellaanko julkisyhteisöjen määräysvallan alainen institutionaalinen yksikkö markkinattomaksi tuottajaksi ja sitä kautta julkisyhteisöjen sektoriin vai markkinatuottajaksi eli julkiseksi yritykseksi.

20.20 Taloudellisesti merkittävä hinta arvioidaan kunkin yksittäisen tuotoksen tasolla, kun taas yksikön markkina/markkinaton-luonteen määrittelevää kriteeriä sovelletaan yksikön tasolla.

20.21 Yksityisiin yrityksiin kuuluvien tuottajien tapauksessa voidaan olettaa, että hinnat ovat taloudellisesti merkittävät. Jos yksikkö on sen sijaan julkisessa määräysvallassa, sen hinnat voivat olla asetettu tai mukautettu yhteiskunnallisten tarkoitusperien mukaisesti, jolloin voi olla vaikea määritellä, ovatko ne taloudellisesti merkittäviä. Julkisyhteisöt perustavat usein julkisia yrityksiä sellaisten tavaroiden ja palvelujen tarjoamiseksi, joita markkinat eivät tuottaisi niitä määriä tai niillä hinnoilla, joita julkisen politiikan toteuttaminen edellyttää. Julkisyhteisöjen tukemien julkisten yksiköiden myynti voi kattaa suuren osan niiden kustannuksista, mutta ne reagoivat markkinavoimiin toisella tapaa kuin yksityiset yritykset.

20.22 Tutkittaessa markkinatuottajan ja markkinattoman tuottajan eroa suhteessa markkinaolosuhteiden muutoksiin on hyödyllistä määritellä, mitkä yksiköt kuluttavat kyseessä olevia tavaroita ja palveluja ja kilpaileeko tuottaja tosiasiassa markkinoilla muiden tuottajien kanssa vai onko se ainoa tuottaja alallaan.

Julkisen tuottajan tuotoksen ostajaa koskeva kriteeri

Tuotos myydään pääasiassa yrityksille ja kotitalouksille

20.23 Taloudellisesti merkittävät hinnat edellyttävät tavallisesti kahden seuraavan edellytyksen täyttymistä:

(1) tuottajalla on motivaatio sopeuttaa tarjontaa joko voiton tuottamiseksi pitkällä aikavälillä tai ainakin pääoma- ja muiden tuotantokustannusten, kuten kiinteän pääoman kulumisen, kattamiseksi myyntituloilla;

(2) kuluttajilla on vapaus tehdä valintansa veloitettavien hintojen perusteella.

Tuotos myydään ainoastaan julkisyhteisöille

20.24 Joitakin palveluja tarvitaan aputoimintoina. Näihin kuuluvat kuljetus-, rahoitus- ja sijoitus-, osto-, myynti-, markkinointi- ja tietotekniikkapalvelut sekä viestintä-, puhtaanapito- ja huoltopalvelut. Yksikkö, joka tarjoaa tällaisia palveluja ainoastaan emoyksikölleen tai muille saman yksikköryhmän yksiköille, on aputoimintoja suorittava yksikkö. Se ei ole erillinen institutionaalinen yksikkö vaan luokitellaan emoyksikköön kuuluvaksi. Aputoimintoja suorittavien yksiköiden koko tuotos menee niiden omistajille välituotekäyttöön tai kiinteän pääoman bruttomuodostukseen.

20.25 Jos julkinen tuottaja myy tuotoksensa ainoastaan julkisyhteisöille ja on ainoa kyseessä olevien palvelujen tarjoaja, sen oletetaan olevan markkinaton tuottaja, ellei se kilpaile yksityisen tuottajan kanssa. Tyyppiesimerkki on osallistuminen kaupallisin ehdoin julkisyhteisön tarjouskilpailuun, jolloin julkisyhteisö maksaa ainoastaan suoritetuista palveluista.

20.26 Jos julkinen tuottaja on yksi useista julkisyhteisöjen toimittajista, sitä pidetään markkinatuottajana, jos se kilpailee markkinoilla muiden tuottajien kanssa ja jos sen hinnat täyttävät kohdissa 20.19–20.22 määritellyt yleiset taloudellisen merkittävyyden kriteerit.

Tuotos myydään julkisyhteisöille ja muille tahoille

20.27 Jos julkinen tuottaja on ainoa kyseessä olevien palvelujen tarjoaja, sen oletetaan olevan markkinatuottaja, jos se myy kokonaistuotoksestaan yli puolet muille kuin julkisyhteisöjen yksiköille tai jos sen myynti julkisyhteisöille täyttää kohdassa 20.25 esitetyn, tarjouskilpailuun osallistumista koskevan edellytyksen.

20.28 Jos toimittajia on useita, julkinen tuottaja on markkinatuottaja, jos se kilpailee muiden tuottajien kanssa osallistumalla julkisyhteisöjen tarjouskilpailuihin.

Markkina/markkinaton-testaus

20.29 Markkinatonta tavaroiden ja palvelujen tarjontaa ja/tai tulojen ja varallisuuden uudelleenjakoa harjoittavien hallinnon yksikköjen sektoriluokittelu on suoraviivaista.

Julkisessa määräysvallassa toimivien muiden tuottajien kohdalla on arvioitava niiden toimintaa ja resursseja. Kohdissa 20.19–20.28 esitettyjen edellytysten täyttyminen on tarkastettava sen määrittelemiseksi, ovatko nämä

tuottajat markkinayksiköitä ja veloittavatko ne taloudellisesti merkittäviä hintoja. Edellytykset ovat tiivistettynä seuraavat:

a) tuottaja on institutionaalinen yksikkö (välttämätön edellytys, *ks. myös päättelykaava kohdassa 20.17*);

b) tuottaja ei suorita ainoastaan aputoimintoja;

c) tuottaja ei ole ainoa julkisyhteisöille tavaroita ja palveluja tarjoava tuottaja, ja jos on, sillä on kilpailijoita; ja

d) tuottajalla on motivaatio sopeuttaa tarjontaa tuottavan toiminnan harjoittamiseksi, se pystyy toimimaan markkinaehdoilla ja suoriutumaan taloudellisista velvoitteistaan.

Markkinatoiminnan harjoittamiskyky todennetaan perinteisellä tavalla määrällisen kriteerin (50 prosentin kriteeri) perusteella käyttämällä tuotantokustannusten suhdetta myyntiin (määritelty kohdissa 20.30 ja 20.31). Jotta julkinen yksikkö olisi markkinatuottaja, sen on pystyttävä kattamaan ainakin 50 prosenttia kustannuksistaan myynnillä usean vuoden ajanjaksolla.

20.30 Markkina/markkinaton-testauksessa tavaroiden ja palvelujen myynti vastaa myyntituloja, toisin sanoen markkinatuotosta (P.11) lisättynä mahdollisesta markkinattomasta tuotannosta (P.131) saatavilla maksuilla. Tässä yhteydessä myynteihin ei lueta tuotantoa omaan käyttöön. Myynteihin ei lueta myöskään mitään julkisyhteisöiltä saatuja maksuja, ellei niitä suoriteta myös muille samaa toimintaa harjoittaville tuottajille.

20.31 Tuotantokustannukset ovat välituotekäytön, palkansaajakorvausten, kiinteän pääoman kulumisen ja muiden tuotantoverojen summa. Markkina/markkinaton-testauksessa tuotantokustannuksiin lisätään nettomääräiset korkokustannukset ja niistä vähennetään mahdollisen laskennallisen tuotannon eli omaan käyttöön tarkoitetun tuotannon arvo. Tuotantotukipalkkioita ei vähennetä.

Rahoituksen välitys ja luokittelu julkisyhteisöjen sektoriin

20.32 Rahoitustoimintaa harjoittavat yksiköt on käsiteltävä erityisen tarkkaan. Rahoituksen välitys on toimintaa, jossa yksiköt hankkivat rahoitusvaroja ja samanaikaisesti myös velkaa omiin nimiinsä suorittamalla rahoitustaloustoimia.

20.33 Rahoituksen välittäjään kohdistuu riskejä, kun se ottaa velkaa omiin nimiinsä. Jos esimerkiksi julkinen rahoitusyksikkö hoitaa varoja muttei ota riskejä ottamalla velkaa omiin nimiinsä, se ei ole rahoituksen välittäjä vaan luokitellaan rahoituslaitosten sektorin sijasta julkisyhteisöjen sektoriin.

20.34 Markkina/markkinaton-testauksen määrällistä kriteeriä ei yleensä ole tarpeen soveltaa rahoituksen välitystä tai varojen hoitoa harjoittaviin julkisiin yrityksiin, sillä niiden tulot muodostuvat sekä omaisuustulosta että hallussapitovoitoista.

2. Rajatapaukset

Pääkonttorit

20.35 Julkiset pääkonttorit ovat yksiköitä, joiden päätehtävä on valvoa ja johtaa julkisyhteisön yksikön määräysvallassa olevaa tytäryhtiöiden ryhmää. Vaihtoehtoja on kaksi:

a) Kun julkinen pääkonttori on institutionaalinen yksikkö ja harjoittaa markkinatuottajien hallinnointia, se luokitellaan konsernin päätoimialan mukaan joko sektoriin S.11, jos päätoimiala on tavaroiden ja muiden kuin rahoituspalvelujen tuotanto, tai sektoriin S.12, jos se tuottaa pääasiassa rahoituspalveluja (ks. myös kohdat 2.23 ja 2.59).

b) Kun julkinen pääkonttori ei ole institutionaalinen yksikkö vaan ns. pöytälaatikkoyhtiö tai kun se on yhteiskuntapoliittisessa tarkoituksessa toimiva julkisyhteisöjen yksikkö, joka esimerkiksi kanavoi varoja tytäryhtiöiden välillä tai toteuttaa yksityistämisiä ja omaisuuden uudelleenjärjestelyjä, se luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin.

20.36 Tässä käytetty käsite julkinen pääkonttori käsittää yksiköt, jotka tunnetaan myös nimikkeellä julkiset hallintayhtiöt.

20.37 Konsernin muodostavat tytäryhtiöt, jotka harjoittavat tuotantoa ja pitävät täydellistä kirjanpitoa, katsotaan institutionaalisiksi yksiköiksi, vaikka ne olisivat luovuttaneet osan itsenäisestä päätösvallastaan keskusyksikölle (ks. kohta 2.13). Markkina/markkinaton-testausta sovelletaan yksittäisiin yksiköihin. Näin ollen on mahdollista, että ainoastaan yksi konsernin tytäryhtiöistä luokitellaan markkinattomaksi tuottajaksi ja julkisyhteisöjen sektoriin kuuluvaksi.

Eläkerahastot

20.38 Työnantajien eläkejärjestelmät ovat järjestelyjä, joiden tarkoituksena on tarjota niihin osallistuville henkilöille eläke-etuuksia ja jotka perustuvat työnantajan ja työntekijän väliseen sopimussuhteeseen. Ne käsittävät rahastoituja, rahastoimattomia ja osittain rahastoituja järjestelmiä.

20.39 Sosiaaliturvajärjestelmiin ei lueta julkisyhteisöjen yksikköjen perustamia rahastoituja maksuperusteisia järjestelmiä, jotka eivät sisällä maksettavien eläkkeiden tasoa koskevaa valtion takausta ja joista maksettavien eläkkeiden taso ei ole tiedossa vaan riippuu varojen kehittymisestä. Näin ollen järjestelmää hallinnoiva yksikkö sekä rahasto itsessään, jos se on erillinen institutionaalinen yksikkö, katsotaan rahoituslaitokseksi, joka luokitellaan alaluokkaan vakuutuslaitokset ja eläkerahastot.

Yritysmäiset yhteisöt

20.40 Yritysmäiset yhteisöt ovat yhtiöimättömiä yrityksiä, jotka toimivat yritysten tavoin. Yritysmäisiä yhteisöjä käsitellään yrityksinä eli niistä yksiköistä

erillisinä institutionaalisina yksiköinä, joihin ne kuuluvat taloudellisen käyttäytymisensä ja rahoituskäyttäytymisensä perusteella. Julkisyhteisöjen yksiköiden määräysvallassa toimivat markkinalliset toimipaikat, jotka katsotaan julkisiksi yritysmäisiksi yhteisöiksi, luokitellaan yrityssektoriin tai rahoituslaitossektoriin.

20.41 Julkinen laitos tai yhteisen hallinnan alaisuudessa samankaltaista tuotantoa harjoittavien laitosten ryhmittymä käsitellään julkisena yritysmäisenä yhteisönä, jos

a) se veloittaa tuotoksistaan taloudellisesti merkittäviä hintoja

b) sillä katsotaan olevan itsenäinen päätösvalta

c) se pitää täydellistä kirjanpitoa, jossa on eritelty ja mitattu sen taseet, säästöt, varat ja velat, tai sen tileistä on mahdollista laatia täydellinen kirjanpito.

20.42 Omistaja päättää siitä, minkä verran tuloja yritysmäisestä yhteisöstä otetaan tietyllä tilinpitojaksolla. Tällainen otto vastaa yrityksen suorittamaa osingon maksua osakkailleen. Yritysmäisen yhteisön jakamattomien voittojen määrä määrittyy sen perusteella, kuinka paljon tuloja otetaan. Omistaja voi sijoittaa lisää pääomaa yritykseen tai ottaa pääomaa myymällä joitakin yrityksen varoja. Tällaisten pääomavirtojen pitää olla yksilöitävissä tileillä niiden tapahtumahetkellä. Yritysmäisen yhtiön sijoitus- ja omaisuustulovirrat kirjataan samalla tavoin kuin yritysten tapauksessa. Erityisesti on huomattava, että investointiavustukset kirjataan pääomasiirtoina.

20.43 Ne tuotantoyksiköt, joita ei käsitellä yritysmäisinä yhteisöinä, ovat osa ne omistavaa julkisyhteisöjen yksikköä. Julkisyhteisöjen yksiköt muodostuvat pääasiassa markkinattomista tuottajista, mutta niihin voi kuulua myös markkinallisia toimipaikkoja. Näiden markkinallisten toimipaikkojen myynnit lisätään oheismyyntiin, joka on markkinattomien toimipaikkojen taloudellisesti merkittävillä hinnoilla myymää sivutuotosta. Näin ollen julkisyhteisöjen yksikkö voi tuottaa nettotoimintaylijäämää, jota kutsutaan markkinallisten toimipaikkojen tuottamaksi nettotoimintaylijäämäksi.

Uudelleenjärjestelyelimet

20.44 Jotkin julkiset yksiköt toteuttavat yritysten uudelleenjärjestelyjä. Yritykset voivat olla julkisyhteisön määräysvallassa. Nämä uudelleenjärjestelyjä toteuttavat elimet voivat olla pysyviä julkisia yksiköitä tai juuri tähän tarkoitukseen perustettuja elimiä. Valtio rahoittaa uudelleenjärjestelyjä eri tavoin, joko suoraan pääomanlisäysten, kuten pääomansiirtojen, lainojen tai osakkuuksien hankinnan, muodossa tai välillisesti takauksia myöntämällä. Uudelleenjärjestelyelimet luokitellaan pääasiassa sen perusteella, ovatko ne rahoituksen välittäjiä, millaista niiden päätoiminta on markkinaluonteeltaan ja millainen riski julkiseen yksikköön kohdistuu. Uudelleenjärjestelyelimeen kohdistuva riski on usein pieni siksi, että elin toimii julkisella rahoitustuella

julkisyhteisöjen puolesta. Nämä elimet voivat hoitaa yksityistämisiä tai omaisuuden uudelleenjärjestelyjä.

Yksityistämiselimet

20.45 Ensimmäiseen luokkaan kuuluvat uudelleenjärjestelyelimet hoitavat julkisyhteisöjen sektorin yksiköiden yksityistämisiä. Esimerkkejä on kaksi:

a) Uudelleenjärjestely-yksikkö toimii oikeudellisesta asemastaan riippumatta valtion suorana edustajana tai sen elinkaari on ennalta määrätty. Sen päätehtävänä on jakaa uudelleen kansallisia tuloja ja varallisuutta kanavoimalla varoja yksiköstä toiseen. Uudelleenjärjestely-yksikkö luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin.

b) Uudelleenjärjestely-yksikkö on hallintayhtiö, joka valvoo ja hallinnoi tytäryhtiöiden ryhmää, ja ainoastaan pieni osuus sen toiminnasta liittyy yksityistämiseen ja varojen kanavointiin yhdeltä tytäryhtiöltä toiselle valtion puolesta yhteiskunnallisessa tarkoituksessa. Yksikkö luokitellaan yritykseksi, ja kaikki valtion puolesta suoritetut taloustoimet on kierrätettävä julkisyhteisöjen kautta.

Omaisuuden uudelleenjärjestelyrakenteet

20.46 Toiseen luokkaan kuuluvat uudelleenjärjestelyelimet käsittelevät arvoltaan alentuneita omaisuuseriä, ja niitä voidaan perustaa pankki- tai rahoituskriisin yhteydessä. Niitä kutsutaan omaisuuden uudelleenjärjestelyrakenteiksi tai ”roskapankeiksi”. Tällaiset uudelleenjärjestelyelimet luokitellaan sen perusteella, kuinka suuri riski niihin kohdistuu ja kuinka paljon valtion rahoitustukea ne saavat.

Uudelleenjärjestelyelin ostaa yleensä varoja yli markkinahinnan valtion suoralla tai välillisellä rahoitustuella. Sen toiminnan tuloksena kansallista tuloa ja varallisuutta jaetaan uudelleen. Velan uudelleenjärjestelyrakenteet luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin, jos niihin ei kohdistu riskejä.

Erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt

20.47 Julkisyhteisöt tai yksityiset yksiköt voivat perustaa rahoituksellisista syistä erityistä tarkoitusta varten perustettuja yksiköitä (SPE = special purpose entities), joita kutsutaan myös erillisyhtiöiksi (SPV=special purpose vehicles). SPE-yksiköt voivat toteuttaa finanssipoliittisia toimenpiteitä, kuten varojen arvopaperistamista ja lainaamista julkisyhteisön nimissä. Kotimaiset SPE-yksiköt eivät ole erillisiä institutionaalisia yksiköitä. Ne luokitellaan omistajan päätoiminnan mukaan, ja finanssipoliittisia toimenpiteitä toteuttavat SPE-yksiköt luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin.

20.48 Ulkomaiset SPE-yksiköt katsotaan erillisiksi institutionaalisiksi yksiköiksi. Kaikki julkisyhteisön ja ulkomaisen SPE-yksikön väliset virrat ja varantoasemat kirjataan julkisyhteisön ja SPE-yksikön tileihin. Kun ulkomainen SPE-yksikkö harjoittaa julkista velanottoa tai suorittaa julkisia menoja ulkomailla, taloustoimet kirjataan sekä valtion että ulkomaisen

yksikön tileihin valtion finanssipoliittisen toiminnan seuraamiseksi silloinkin, kun virtoja ei kirjata valtion ja näihin finanssipoliittisia toimenpiteitä toteuttavan SPE-yksikön välillä. Jos ulkomainen SPE-yksikkö suorittaa arvopaperistamista myymättä varoja, toimenpide luokitellaan valtion luotonotoksi. Tämän taloustoimen taustalla oleva taloudellisen toiminnan sisältö esitetään kirjaamalla julkisyhteisön luotonotto ulkomaiselta SPE-yksiköltä samanarvoiseksi ja samalla hetkellä kuin SPE-yksikön ulkomaiselta velkojalta ottama velka.

Yhteisyritykset

20.49 Useat julkiset yksiköt sopivat erilaista yhteistoimintaa koskevista järjestelyistä yksityisten tahojen tai muiden julkisten yksiköiden kanssa. Tuloksena voi olla markkinatuotosta tai markkinatonta tuotosta. Yhteistoiminta voidaan jakaa kolmeen ryhmään: yhteisessä määräysvallassa olevat yksiköt, joita kutsutaan tässä yhteisyrityksiksi, yhteisessä määräysvallassa olevat toiminnot ja yhteisessä määräysvallassa olevat omaisuuserät.

20.50 Yhteisyritys edellyttää, että perustetaan yritys, kumppanuus tai muu institutionaalinen yksikkö, jonka toiminta on jokaisen osapuolen yhteisessä määräysvallassa. Yhteisyritys voi institutionaalisena yksikkönä tehdä sopimuksia omissa nimissään ja hankkia varoja omaan käyttöönsä. Yhteisyritys pitää omaa kirjanpitoa.

20.51 Määräysvalta pystytään tavallisesti päättelemään omistusosuuden perusteella. Jos kukin omistaja omistaa yhtä suuren osan yhteisyrityksestä, määräysvalta on pääteltävä muiden tekijöiden avulla.

20.52 Myös julkiset yksiköt voivat osallistua yhteistoimintajärjestelyihin, joista ei vastaa erillinen institutionaalinen yksikkö. Tällöin luokiteltavia yksiköitä ei ole, mutta on varmistettava, että omaisuuserien omistajuus kirjataan oikein ja että tulojen ja menojen jakoa koskevat järjestelyt noudattavat sopimuksen sääntöjä. Esimerkiksi kaksi yksikköä voi sopia olevansa vastuussa yhteisen tuotantoprosessin eri vaiheista tai yksi yksikkö voi omistaa yhden omaisuuserän tai useita omaisuuseriä, mutta molempien yksikköjen on kuitenkin sovittava tulojen ja menojen jakamisesta.

Markkinoita säätelevät elimet

20.53 Maatalousalalla toimivat julkiset laitokset harjoittavat kahdenlaista toimintaa:

a) ne joko ostavat, pitävät hallussaan ja myyvät maataloustuotteita ja muita elintarvikkeita markkinoilla, tai

b) ne ovat yksinomaan tai pääasiassa tuottajille maksettavien tukipalkkioiden tai muiden siirtojen hoitajia.

Ensimmäiseen luokkaan kuuluvat institutionaaliset yksiköt, jotka toimivat markkinatuottajina, luokitellaan yrityssektoriin (S.11), kun taas toiseen

luokkaan kuuluvat institutionaaliset yksiköt luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin (S.13).

20.54 Jos markkinoita säätelevä elin harjoittaa molempia kohdassa 20.53 kuvattuja toimintoja, se jaetaan päätoimintansa mukaan kahdeksi institutionaaliseksi yksiköksi, joista ensimmäinen luokitellaan yrityssektoriin (S.11) ja toinen julkisyhteisöjen sektoriin (S.13). Jos elintä ei pystytä tällä tavoin jakamaan kahtia, käytäntönä on mukauttaa tavanomaista luokittelua sektoreihin soveltamalla päätoimintaa koskevaa kriteeriä kustannusten perusteella. Jos yksikön kustannukset liittyvät selvästi markkinoiden säätelytoimintaan, yksikkö luokitellaan yrityssektoriin. Kustannusten suhde myyntiin pitäisi olla vähintään 80 prosenttia. Jos sääntelytoimintaan liittyvä kustannusten suhde myyntiin on alle 80 prosenttia, yksikkö luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin (S.13).

Ylikansalliset viranomaiset

20.55 Jotkin maat ovat tehneet institutionaalisen sopimuksen, jonka nojalla ne muodostavat ylikansallisen viranomaisen. Tällaiseen järjestelyyn liittyy tavanomaisesti rahamääräisiä siirtoja jäsenvaltioilta ylikansalliselle viranomaiselle ja päinvastoin. Ylikansallinen viranomainen harjoittaa myös markkinatonta tuotantoa. Jäsenvaltioiden kansantalouden tileissä ylikansalliset viranomaiset ovat ulkomaisia institutionaalisia yksiköitä, jotka luokitellaan johonkin ulkomaiden alasektoriin.

3. Julkisyhteisöjen alasektorit

20.56 Maan hallinnollisista ja oikeudellisista järjestelyistä riippuen hallintotasoja on yleensä useita. Luvussa 2 on määritelty kolme hallinnon tasoa: valtionhallinto, osavaltiohallinto (tai aluehallinto) ja paikallishallinto, joilla on kullakin oma alasektorinsa. Sosiaaliturvan olemassaolo, koko ja sen finanssipoliittinen merkitys edellyttävät, että näiden hallintotasojen lisäksi muodostetaan julkisyhteisöjen neljäs alasektori eli sosiaaliturvarahastot, johon kootaan kaikki sosiaaliturvayksiköiden tilastot. Kaikissa maissa ei ole neljää tasoa, sillä joissakin maissa voi olla ainoastaan valtionhallinto tai valtionhallinto ja yksi alempi taso. Maissa, joissa on yli kolme tasoa, kaikki eri yksiköt olisi luokiteltava johonkin edellä mainittuun tasoon.

Valtionhallinto

20.57 **Alasektori valtionhallinto** (S.1311) koostuu kaikista koko maan laajuisesti toimivista julkisyhteisöjen yksiköistä sosiaaliturvayksiköitä lukuun ottamatta. Maan valtionhallinnon poliittinen määräysvalta ulottuu valtion koko alueelle. Valtionhallinto voi määrätä veroja kaikille kotimaan institutionaalisille yksiköille ja kyseisen maan kanssa taloudellista toimintaa harjoittaville ulkomaan yksiköille. Valtionhallinto on tyypillisesti vastuussa koko yhteiskunnalle tarjottavista kollektiivipalveluista, kuten kansallisesta puolustuksesta, suhteista ulkomaihin, yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta sekä maan sosiaali- ja talousjärjestelmän sääntelystä. Lisäksi sille voi aiheutua menoja palvelujen, kuten koulutus- ja terveyspalvelujen,

tarjoamisesta pääasiassa yksittäisille kotitalouksille, ja se voi suorittaa siirtoja muille institutionaalisille yksiköille, kuten muille hallinnon tasoille.

20.58 Valtionhallintoa koskevien tilastotietojen laatiminen on tärkeää, sillä valtionhallinnolla on merkittävä tehtävä talouspoliittisen analyysin kannalta. Finanssipolitiikalla vaikutetaan kansantalouden inflaatio- ja deflaatiopaineisiin pääasiassa valtionhallinnon kautta. Kansallisten taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi tarkoitettua politiikkaa muotoilee ja toteuttaa tavanomaisesti valtionhallinnon tason päätöksentekoelin.

20.59 Valtionhallinnon alasektori on useimmissa maissa laaja ja monitahoinen. Se koostuu yleensä ministeriöiden keskusryhmittymästä, joka muodostaa yhden institutionaalisen yksikön, sekä erilaisista elimistä, jotka toimivat valtionhallinnon määräysvallassa ja joilla on erillinen oikeudellinen identiteetti ja riittävä itsemääräämisvalta muiden valtionhallinnon yksiköiden muodostamiseksi.

20.60 Tärkeintä valtionhallinnon keskusryhmittymää tai ydinryhmää kutsutaan joskus **budjettivaltaa harjoittavaksi valtionhallinnoksi**. Näin korostuu sen olennaisin raportointiväline eli budjetti. Tämä viittaa siihen, että budjetti rajaa implisiittisesti tämän valtionhallinnon perustana olevan institutionaalisen yksikön toimintaa. Yksikköä kutsutaan toisinaan valtioksi, jota ei pidä sekoittaa osavaltiohallintoon, kuten provinsseihin, osavaltioihin, kantoneihin, tasavaltoihin, prefektuureihin tai hallintoalueisiin liittovaltiojärjestelmässä. Budjettivaltaa harjoittavan valtionhallinnon täydellisiä tilikokonaisuuksia laadittaessa mukaan on tarpeen ottaa myös budjetin ulkopuolisten rahastojen toiminta, kun nämä eivät muodosta institutionaalisia yksiköitä, ja kaikki budjetin ulkopuoliset valtion toiminnot.

20.61 Valtionhallinnon toinen osatekijä muodostuu *muista valtionhallinnon elimistä*, joita kutsutaan myös budjetin ulkopuolisiksi yksiköiksi. Niihin luetaan institutionaalisiksi yksiköiksi luokiteltavat budjetin ulkopuoliset elimet ja yksiköt, markkinattomat julkiset yritykset, joilla on oikeudellinen asema, sekä markkinattomat julkisessa määräysvallassa olevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.

20.62 Valtionhallinto voidaan jakaa kahteen osaan: *budjettivaltaa harjoittavaan valtionhallintoon* ja *muihin valtionhallinnon elimiin*. Tämä erottelu on tehtävä tapauskohtaisesti käytännön näkökohtien perusteella. Tärkeä erotteluperuste on budjetin institutionaalinen kattavuus. Jotta lähdetiedot olisivat yhdenmukaiset, budjetin koostumus on oltava tiedossa kaikilta osin ja kansallisten tietojen laatijoiden on oltava siitä yhtä mieltä. Tietojen laadun arvioinnin kannalta on olennaista, että näistä kahdesta valtionhallinnon alasektorista pystytään laatimaan täydelliset tilikokonaisuudet.

Osavaltiohallinto

20.63 Alasektori *osavaltiohallinto* (S.1312) koostuu kaikista liittovaltiojärjestelmän julkisyhteisöjen yksiköistä, joilla on osavaltionlaajuinen tai alueellinen toimivalta, mahdollisia sosiaaliturvayksiköitä lukuun ottamatta. Osavaltio on

suurin maantieteellinen alue, joihin yksittäinen maa on jaettu poliittisista tai hallinnollisista syistä. Näitä alueita kutsutaan mm. provinsseiksi, osavaltioiksi, kantoneiksi, tasavalloiksi tai hallintoalueiksi. Niillä kaikilla on liittovaltiojärjestelmän edellyttämä riittävän suuri itsemääräämisvalta. Osavaltiohallinnon lainsäädäntö-, lainkäyttö- ja täytäntöönpanovalta ulottuu yksittäisen osavaltion koko alueelle, johon yleensä kuuluu useita paikallisalueita, muttei muiden osavaltioiden alueelle. Useissa maissa ei ole osavaltiohallintoa. Liittovaltioissa osavaltioille voidaan antaa huomattavasti valtaa ja vastuuta, jolloin osavaltiohallinnon alasektorin määrittely on paikallaan.

20.64 Osavaltiohallinnolla on yleensä valtuudet verottaa sen alueella sijaitsevia tai siellä taloudellista toimintaa harjoittavia institutionaalisia yksiköitä. Jotta osavaltiohallinto muodostaisi julkisyhteisöjen yksikön, sillä on oltava omat varat, sen on voitava hankkia varoja ja ottaa velkaa omiin nimiinsä ja lisäksi sillä on oltava oikeus käyttää ainakin osa saamistaan veroista ja muista tuloista oman politiikkansa mukaisesti. Yksikkö voi kuitenkin saada siirtoja valtionhallinnolta tiettyihin tarkoituksiin käytettäväksi. Osavaltiohallinto voi nimittää toimihenkilöt ilman ulkopuolista hallinnollista valvontaa. Jos osavaltiossa toimiva julkisyhteisöjen yksikkö on täysin riippuvainen valtionhallinnolta saatavista varoista ja jos valtionhallinto lisäksi määrää varojen käyttötarkoituksen, yksikkö on valtionhallinnon elin.

Paikallishallinto

20.65 Alasektori *paikallishallinto* (S.1313) koostuu paikallista toimivaltaa harjoittavista julkisyhteisöjen yksiköistä (mahdollisia sosiaaliturvayksiköitä lukuun ottamatta). Paikallishallinto tarjoaa tyypillisesti asukkailleen useita palveluja, joista osa voi olla julkisyhteisöjen korkeammilta tasoilta saatavilla avustuksilla rahoitettuja. Paikallishallintoa koskevat tilastot käsittävät useita erilaisia hallinnollisia yksiköitä, kuten läänejä, kuntia, kaupunkeja, kyliä, kaupunginosia, koulupiirejä sekä vesihuolto- ja puhtaanapito-alueita. Paikallishallinnon yksiköillä, joilla on eri vastuutehtävät, on usein yhteinen maantieteellinen toimivalta-alue. Esimerkiksi tiettyä kaupunkia, lääniä tai koulupiiriä edustavilla erillisillä julkisyhteisöjen yksiköillä on sama toimivalta-alue. Vähintään kaksi vierekkäistä paikallishallintoaluetta voi lisäksi perustaa julkisyhteisöjen yksikön, jolla on alueellinen toimivalta ja joka on vastuussa kullekin paikallishallinnolle. Nämä yksiköt luokitellaan alasektoriin paikallishallinto.

20.66 Paikallishallinnon yksiköiden lainsäädäntö-, lainkäyttö- ja täytäntöönpanovalta rajoittuu pienimpään maantieteelliseen alueeseen, johon maa on jaettu hallinnollisin ja poliittisin perustein. Paikallishallinnon toimivalta on yleensä huomattavasti suppeampi kuin valtion- tai osavaltiohallinnon toimivalta. Sillä voi kuitenkin olla oikeus verottaa alueellaan sijaitsevia institutionaalisia yksiköitä tai siellä toteutettavaa taloudellista toimintaa. Paikallishallinnon yksiköiden toimintaa rahoitetaan usein julkishallinnon ylemmiltä tasoilta saatavilla avustuksilla, ja ne toimivat tietyssä määrin valtion- tai osavaltiohallinnon välittäjinä. Ollakseen institutionaalisia yksiköitä niillä on kuitenkin oltava oikeus omiin varoihin,

varojen hankintaan ja velan ottoon omissa nimissään. Niillä on oltava myös päätösvalta siitä, miten nämä varat käytetään, ja niiden on pystyttävä nimittämään omat toimihenkilönsä ilman ulkopuolista hallinnollista valvontaa.

Sosiaaliturva

20.67 Alasektori *sosiaaliturva* (S.1314) käsittää kaikki sosiaaliturvayksiköt riippumatta siitä, mikä julkishallinnon taso ylläpitää tai hallinnoi näitä järjestelmiä. Jos sosiaaliturvajärjestelmä ei täytä institutionaalista yksikköä koskevia edellytyksiä, se luokitellaan emoyksikkönsä mukaisesti johonkin muuhun julkisyhteisöjen sektorin alasektoriin. Jos julkiset sairaalat tarjoavat koko yhteisölle markkinattomia palveluja ja jos ne toimivat sosiaaliturvajärjestelmien alaisuudessa, ne luokitellaan alasektoriin sosiaaliturva.

II. JULKISYHTEISÖJEN RAHOITUSTILASTOT

1. Taustaa

20.68 On todettu, että EKT:n tilikokonaisuuden vaihtoehtoinen esittämistapa koko kansantalouden tilinpitokehikossa sopii julkisyhteisöjen tapauksessa paremmin tiettyihin analyyttisiin tarkoituksiin. Tätä vaihtoehtoa kutsutaan julkisyhteisöjen rahoitustilastojen (GFS = government finance statistics) esitystavaksi. Sen avulla saadaan erilainen kokonaiskäsitys julkisyhteisöjen tileistä ja niiden taloudellisen toiminnan mittareista eli tuloista, menoista, ali-/ylijäämästä, rahoituksesta, muista taloudellisista virroista ja taseesta.

20.69 EKT:oon perustuva julkisyhteisöjen rahoitustilastojen esitystapa kertoo EKT:n juokseviin tileihin, pääomatiliin ja rahoitustiliin kirjatuista taloustoimista, jotka on järjestetty muiden kuin rahoitustaloustoimien osalta finanssipoliittiseen analyysiin paremmin sopivaksi yhden tilin esitystavaksi.

20.70 GFS-järjestelmässä tulot määritellään EKT:n kansantalouden tilinpitokehikossa positiivisiin resursseihin kirjattujen taloustoimien, juokseviin tileihin kirjattujen saatavien tukipalkkioiden sekä pääomatiliin kirjattujen saatavien pääomansiirtojen yhteissummaksi. Menot ovat kaikkien juoksevien tilien positiiviseen käyttöön ja maksettaviin tukipalkkioihin kirjattujen taloustoimien sekä pääomatiliin kirjattujen pääomamenojen – pääoman bruttomuodostus plus maksettavat pääomansiirrot – yhteissumma. Nämä tulojen ja menojen mittarit ovat julkisyhteisöjen rahoitustilastojen esittämistavan mukaiset, kun taas taustalla olevat taloustoimet ovat EKT:n mukaiset.

20.71 Tulojen ja menojen ero, joka on sama kuin yli-/alijäämä, on nettoluotonanto/nettoluotonotto (B.9). Yli-/alijäämän rahoittaminen esitetään rahoitustilissä, johon kirjataan rahoitusvarojen nettohankinta ja nettoluotonotto. Meno- ja tulokirjauksilla on vastinkirjauksensa rahoitustilissä. Rahoitustaloustoimista voidaan tehdä myös kaksinkertaiset kirjaukset rahoitustiliin. Tämä noudattaa kahdenkertaisen kirjauksen

periaatetta, jossa jokaisella taloustoimella on vastaava taloustoimensa rahoitustilissä. Nettoluotonotto/nettoluotonanto voidaan lähtökohtaisesti johtaa myös rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvista taloustoimista.

20.72 Seuraavassa on GFS-esitys:

Julkisyhteisöjen rahoitustilastot	
	Tulot
	Verot
	Sosiaaliturvamaksut
	Tavaroiden ja palveluiden myynti
	Muut juoksevat tulot
	Tulot pääomansiirroista
miinus	Menot
	Välituotekäyttö
	Palkansaajakorvaukset
	Korko
	Tukipalkkiot
	Sosiaalietuudet
	Muut juoksevat menot
	Menot pääomansiirroista
	Investointimenot
on yhtä kuin	Nettoluotonanto/nettoluotonotto
on yhtä kuin	Rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet (Rahoitus)

20.73 GFS-järjestelmän täydentäviin tileihin kirjataan muut taloudelliset virrat ja EKT:n tilikokonaisuuden mukaiset taseet. Näissä tileissä taseen muutokset ja tilinpitojakson aikana toteutuneet virrat voidaan täsmäyttää täysin. Kullekin varalle tai velalle pätee seuraava identiteetti:

	Avaustase
plus	taloustoimet

plus	uudelleenarvotukset
plus	muut volyymin muutokset
on yhtä kuin	Päätöstase

20.74 Taseesta nähdään varallisuuserien kokonaistasot – rahoitusvarat ja muut kuin rahoitusvarat – sekä velkojen varannot, joiden perusteella voidaan johtaa seuraavat: nettovarallisuus varallisuuserien yhteissummana, josta on vähennetty velkojen yhteissumma, sekä nettorahoitusvarallisuus rahoitusvarojen yhteissummana, josta on vähennetty velkojen yhteissumma.

20.75 *Julkisyhteisöjen rahoitustilastoissa* esitetään julkisyhteisöjen ja sen alasektorien tai kaikkien julkisyhteisöjen yksiköiden ryhmittymien sekä yksittäisten institutionaalisten yksiköiden, kuten budjettivaltaa käyttävän valtionhallinnon, toiminnan tulos.

2. Tulot

20.76 Tuloihin kohdistuva taloustoimi lisää nettovarallisuutta ja vaikuttaa positiivisesti nettoluotonantoon(+)/nettoluotonottoon(–). Julkisyhteisöjen tuloista suurimman osan muodostavat yleensä julkisyhteisöjen määräämät pakolliset maksut verojen ja sosiaaliturvamaksujen muodossa. Joillakin julkishallinnon tasoilla merkittävän tulonlähteen muodostavat siirrot muilta julkisyhteisöjen yksiköiltä ja avustukset kansainvälisiltä järjestöiltä. Muut yleiset tuloluokat käsittävät omaisuustulon, tavaroiden ja palvelujen myynnin sekä muut sekalaiset siirrot kuin avustukset. Julkisyhteisöjen tulojen yhteissumma tilinpitojaksolta määritellään laskemalla yhteen *saadut erät* seuraavissa taloustoimissa:

Tulot yhteensä	=	verot yhteensä	D.2 + D.5 + D.91
	+	sosiaaliturvamaksut yhteensä	D.61
	+	tavaroiden ja palveluiden myynti yhteensä	P.11 + P.12 + P.131
	+	muut juoksevat tulot	D.39 + D.4 + D.7
	+	muut pääomatulot	D.92 + D.99

Verot ja sosiaaliturvamaksut

20.77 Verojen yhteissumma muodostuu tuotannon ja tuonnin veroista (D.2), juoksevista tulo- ja varallisuusveroista ym. (D.5) sekä pääomaveroista (D.91). Sosiaaliturvamaksujen yhteissumma sisältää todelliset sosiaaliturvamaksut (D.611) ja laskennalliset sosiaaliturvamaksut (D.612).

20.78 Verojen ja sosiaaliturvamaksujen estimointi voi olla hankalaa. Ongelmia ja suositeltavia ratkaisuja käsitellään tämän luvun osassa III. Verot kirjataan EKT:n kansantalouden tilinpitokehikossa useisiin tileihin, kun taas julkisyhteisöjen rahoitustilastoissa kaikki verot esitetään yhtenä tuloluokkana ja alaluokkina veron perusteen mukaan. Pääomaverot esitetään julkisyhteisöjen rahoitustilastojen mukaan tuloveroina.

20.79 Vero- ja sosiaaliturvamaksutuloja koskevia tietoja[1] käytetään laadittaessa kokonaisvero- tai verorasitusasteita, kuten verojen yhteissumman suhde BKT:hen, kansainvälisiä vertailuja varten. Pakolliset sosiaaliturvamaksut esitetään tässä yhteydessä samanaikaisesti verotilastotietojen kanssa, ja ne sisältyvät verorasitusta tai pakollisia maksuja koskeviin mittareihin.

Myynti

20.80 Tavaroiden ja palvelujen myynnin yhteissumma koostuu markkinatuotoksesta (P.11) ja markkinattomasta tuotoksesta suoritetuista maksuista (P.131). Siihen kuuluu myös tuotos omaan loppukäyttöön (P.12) silloin, kun kyse ei ole markkina/markkinaton-testauksesta (ks. kohta 20.32). Pääosa julkisyhteisöjen tuotoksesta on tavaroita ja palveluja, joita ei myydä tai jotka myydään taloudellisesti merkityksettömillä hinnoilla. Markkinattoman tuotoksen tarjoaminen ei kuulu yhteen tulojen käsitteeseen. Tuloihin luetaankin ainoastaan tavaroiden ja palvelujen todellinen myynti ja jotkin tietyt laskennalliset myynnit.

20.81 Julkisyhteisöjen markkinatuotos (P.11) sisältää seuraavat:

a) julkisyhteisöihin kuuluvien markkinallisten toimipaikkojen markkinatuotos, kuten puolustusministeriön alaisen asetehtaan tai julkisyhteisöjen yksiköiden työntekijöilleen perustamien ruokaloiden tuotos, josta veloitetaan taloudellisesti merkittäviä hintoja;

b) markkinattomien toimipaikkojen myymät sivutuotteet, josta käytetään toisinaan nimitystä oheismyynti, kuten julkisten yliopistojen ja yritysten väliset tutkimus- ja kehittämissopimukset tai julkisyhteisöjen yksiköiden taloudellisesti merkittävään hintaan myymät julkaisut.

20.82 Edellä mainittu oheismyynti on erotettava museoiden veloittamista nimellisistä pääsymaksuista, jotka ovat yleensä osittaisia maksuja markkinattomasta tuotoksesta (P.131). Muita merkittäviä osittaisia maksuja ovat sairaala- ja koulumaksut, kun nämä laitokset ovat markkinattomia.

20.83 Omaan käyttöön tapahtuvan pääoman muodostuksen arvo katsotaan EKT:n julkisyhteisöjen rahoitustilastoissa tuloksi ja kirjataan myyntiin. Myynti

[1] EKT:n vero- ja sosiaaliturvamaksutulojen mittari on yhdenmukainen OECD:n verotilastojen kanssa lukuun ottamatta takaisin maksavien verohelpotusten ja laskennallisten sosiaaliturvamaksujen kirjaamista. EKT:n mukaiset verojen ja sosiaaliturvamaksujen kirjaukset on lisäksi yhdenmukaistettu IMF:n julkisyhteisöjen rahoitustilastojen esittämistavan kanssa lukuun ottamatta joitakin eroja jaotteluissa.

sisältää myös niiden tuotettujen tavaroiden ja palvelujen arvon, jotka tarjotaan luontoismuotoisina palkansaajakorvauksina tai muina luontoismuotoisina korvauksina.

20.84 EKT:n julkisyhteisöjen rahoitustilastoissa myyntitulot määritellään tuotoksen näkökulmasta: ne eivät eroa tuotoksesta, kun taas myynti asiakkaille eroaa tuotoksesta varastojen muutoksina. Varastojen muutokset ovat kuitenkin julkisyhteisöjen yksiköiden ja muiden markkinattomien tuottajien tapauksessa todennäköisesti pieniä, sillä nämä harjoittavat pääasiassa palvelujen tarjontaa tavaroiden tuottamisen sijasta. Myynti arvotetaan perushintaan.

Laatikko: EKT:n kansantalouden tilinpitokehikko ja GFS:n taloustoimet ja kokonaissuureet

EKT:n resurssit			**EKT:n / GFS:n tulot**
P.1	Tuotos, josta		
		Markkinatuotos (P.11)	Tavaroiden ja palveluiden myynti
		Tuotos omaan loppukäyttöön (P.12)	Tavaroiden ja palveluiden myynti
		Markkinaton tuotos (P.13), josta:	
		- Maksut markkinattomasta tuotoksesta (P.131)	Tavaroiden ja palveluiden myynti
		- Muu markkinaton tuotos (P.132)	*Ei kirjata Tuloihin yhteensä*
D.2	Tuotanto- ja tuontiverot (saadut)		Verot yhteensä
D.3	Tukipalkkiot (saadut)		Muut juoksevat tulot
D.4	Omaisuustulo		Muut juoksevat tulot
D.5	Juoksevat tulo- ja varallisuusverot		Verot yhteensä
D.61	Sosiaaliturvamaksut		Sosiaaliturvamaksut yhteensä
D.7	Muut tulonsiirrot		Muut juoksevat tulot
D.91r	Pääomaverot (saatavat)		Verot yhteensä
D.92r	Investointiavustukset (saatavat)		Muut pääomatulot
D.99r	Muut pääomansiirrot (saatavat)		Muut pääomatulot
EKT:n käyttö ja pääomansiirrot			**EKT:n / GFS:n menot**
P.2	Välituotekäyttö		Välituotekäyttö
D.1	Palkansaajakorvaukset		Palkansaajakorvaukset
D.2	Tuotanto- ja tuontiverot (maksetut)		Muut juoksevat menot
D.3	Tukipalkkiot (maksetut)		Tukipalkkiot
D.41	Korko		Korko
D.4	Omaisuustulot (paitsi D.41)		Muut juoksevat menot
D.5	Juoksevat tuloverot		Muut juoksevat menot

D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	Rahamääräiset sosiaalietuudet
D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot markkinatuottajien kautta	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot markkinatuottajien kautta
D.7	Muut tulonsiirrot	Muut juoksevat menot
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	Muut juoksevat menot
P.31	Yksilölliset kulutusmenot markkinatuotoksesta	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot markkinatuottajien kautta
P.31	Yksilölliset kulutusmenot markkinattomasta tuotoksesta	*Ei kirjata Menoihin yhteensä*
P.32	Kollektiiviset kulutusmenot	*Ei kirjata Menoihin yhteensä*
P.5	Pääoman bruttomuodostus	Pääomamenot
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	Pääomamenot
D.92p	Investointiavustukset (maksettavat)	Pääomamenot
D.99p	Muut pääomansiirrot (maksettavat)	Pääomamenot

EKT:n kansantalouden tilinpitokehikossa nettoluotonanto/nettoluotonotto (B.9) on pääomatilin tasapainoerä. Julkisyhteisöjen tasapainoerä EKT:n GFS-esityksessä on sama kuin nettoluotonanto/nettoluotonotto (B.9). Tämä selitetään seuraavassa laatikossa.

EKT:n kansantalouden tilinpitokehikko

Ensimmäinen tili on tuotantotili, ja siten EKT:n ensimmäinen institutionaalisen sektorin resurssi on sektorin tuotos. Julkisyhteisöjen suorittamista palveluista suurinta osaa ei myydä taloudellisesti merkittävillä hinnoilla eli ne ovat markkinattomia, joten julkisyhteisöjen tuotos mitataan sovitun käytännön mukaisesti tuotantokustannusten summana.

Myös kollektiiviset kulutusmenot, jotka koostuvat julkishallinnon yhteisölle tarjoamista palveluista, kuten yleisistä palveluista, puolustuksesta, turvallisuudesta ja yleisestä järjestyksestä, mitataan tuotantokustannusten summana. Sovitun käytännön mukaisesti kollektiiviset kulutusmenot (P.32) ovat yhtä suuret kuin julkishallinnon todellinen kulutus (P.4).

Myös kotitalouksien yksilölliset kulutusmenot julkisyhteisöjen suorasta markkinattomasta tarjonnasta mitataan tuotantokustannusten mukaan.

Tämän johdosta EKT:n julkisyhteisöjen tileihin kirjataan kahdentyyppisiä laskennallisia virtoja:

1) Resurssipuolella *muu markkinaton tuotos* (P.132) kirjataan tuotantotilille;

2) Käyttöpuolella *todellinen kulutus* (P.4) ja *markkinattomat luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot* (D.631) kirjataan luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tilille ja oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötilille.

Kumpikin laskennallinen virta on yhtä suuri kuin todellisten virtojen summa eli tuotantokustannukset. Nämä laskennalliset virrat resurssi- ja käyttöpuolella tasapainottavat EKT:n tilinpitokehikkoa.

EKT:n GFS-tilastoesitys

EKT:n GFS-esityksessä käytetään samoja taloustoimien perusluokkia, kuitenkin pääasiassa todellisten monetaaristen virtojen perusteella, jotta saadaan julkisyhteisöjen tulojen ja menojen yhteissummat. Huomioon otetaan ainoastaan valitut laskennalliset virrat eli laskennalliset sosiaaliturvamaksut ja luontoismuotoiset pääomansiirrot.

Kun resurssipuolelta poistetaan markkinaton tuotos (P.132) tulojen yhteissumman saamiseksi ja käyttöpuolelta todellinen kulutus (P.4=P.32) ja markkinattomat luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot (D.631) menojen yhteissumman saamiseksi, tuloksena on sama tasapainoerä eli nettoluotonanto/nettoluotonotto (B.9).

Julkisyhteisöjen kokonaismenojen GFS-esitykseen sisällytetään luontoismuotoisista yhteiskunnallisista tulonsiirroista ainoastaan luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot kotitalouksille markkinatuottajien kautta (D.632), sillä julkisyhteisöjen yksiköt suorittavat niistä todellisia maksuja. Nämä taloustoimet lisätään myös tuotantokustannusten summaan (joka on sama kuin markkinaton tuotanto P.132), jotta saadaan julkisyhteisöjen kulutusmenot.

P.3 = P.132 + D.632

Muut tulot

20.85 Muut juoksevat tulot muodostuvat omaisuustulosta (D.4), muista tuotantotukipalkkioista (D.39) ja muista tulonsiirroista (D.7).

20.86 Omaisuustulo käsittää korot (D.41), yritysten jakamat tulot (osingot ja yritysmäisistä yhteisöistä tehdyt tulon otot) (D.42) sekä julkisyhteisöjen ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot (D.43), muut sijoitustulot (D.44) ja vuokrat (D.45), jotka ovat määriltään pienemmät.

20.87 Muut tulonsiirrot (D.7) sisältävät pääasiassa julkisyhteisöjen sisäisiä siirtoja. Nämä sulautetaan tilien laadinnan yhteydessä koko sektorin tasolla.

20.88 Muihin pääomatuloihin luetaan muilta yksiköiltä saadut investointiavustukset (D.92) ja muut pääomansiirrot (D.99), jotka on saatu pääasiassa muilta julkisyhteisöjen yksiköiltä (vaikka tilastoesityksen yhteydessä suoritettu sulauttaminen voi pienentää niiden näennäistä kokoa) ja EU:n toimielimiltä, mutta myös muilta yksiköiltä, ja jotka vastaavat taloustoimia, kuten takauksen aktivoinnin jälkeen velallisen tekemää takaisinmaksua.

20.89 Avustukset, jotka määritellään muissa tilastojärjestelmissä toisinaan yhden julkisyhteisöjen yksikön toiselta julkisyhteisöjen yksiköltä tai kansainväliseltä järjestöltä saamiksi muiksi tulonsiirroiksi kuin tukipalkkioiksi, eivät muodosta EKT-luokkaa. Niiden yhteissumman pitäisi olla sama kuin seuraavan tulonsiirroista saadun tulon summa: D.73 + D.74 + D.92, johon lisätään joissakin tapauksissa D.75 + D.99.

20.90 Julkisyhteisöjen yksiköiden saamat tukipalkkiot käsittävät ainoastaan muita tuotantotukipalkkioita. Julkisyhteisöihin kuuluvien tuotantoyksiköiden saamat tuotetukipalkkiot otetaan mukaan tuotoksen ja myynnin arvottamisessa perushinnoilla.

3. Menot

20.91 Menoihin kohdistuva taloustoimi vaikuttaa negatiivisesti nettoluotonantoon(+)/nettoluotonottoon(–). Menojen yhteissumma muodostuu juoksevista menoista ja pääomamenoista. Juokseviin menoihin luetaan tuotantoon liittyvät menot (palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö), maksettava omaisuustulo (joka on pääasiassa korkoa) ja tulonsiirrot (kuten sosiaalietuudet, juoksevat avustukset muille hallituksille ja muut sekalaiset tulonsiirrot).

20.92 Julkisyhteisöjen menojen yhteissumma tilinpitojaksolla lasketaan seuraavan identiteetin mukaisesti laskemalla yhteen *maksettavat* taloustoimet:

Menot yhteensä	=	välituotekäyttö	P.2

+	palkansaajakorvaukset	D.1
+	korot	D.41
+	rahamääräiset sosiaalietuudet	D.62
+	luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot markkinatuottajien kautta	D.632
+	tukipalkkiot	D.3
+	muut juoksevat menot	D.29 + (D.4 - D.41) + D.5 + D.7 + D.8
+	pääomamenot	P.5 + NP + D.92 + D.99

Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö

20.93 Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö ovat julkisyhteisöjen yksiköiden tuotantokustannuksia.

20.94 Palkansaajakorvauksiin (D.1) luetaan maksetut palkat ja palkkiot (D.11) sekä työnantajien sosiaaliturvamaksut (D.12), mukaan luettuna laskennalliset sosiaaliturvamaksut, jotka katsotaan EKT:ssa kotitalouksien käytöksi ja julkishallintojen resurssiksi eikä niitä näin ollen sulauteta. Korvaukset kirjataan suoriteperusteisina sillä hetkellä, kun työ on tehty eikä silloin, kun palkka on maksettava tai maksetaan. Palkkoihin luetaan maksetut bonukset ja muut (rästeistä ja sopimuksen uusimisesta johtuvat) kertakorvaukset. Palkkojen asianmukaista kirjausajankohtaa voi olla vaikea määrittää: kun ne liittyvät pitkiin työntekojaksoihin, kirjausajankohta on usein pikemminkin bonuksen määrittämisajankohta kuin ajanjakso, jonka bonus nimellisesti kattaa.

20.95 Välituotekäyttö (P.2) käsittää tilinpitojaksolla tuotantoprosessissa kulutetut tavarat ja palvelut. Se eroaa käsitteellisesti ostoista ja muista hankinnoista siten, että hankinnat viedään varastoihin ennen kuin ne poistuvat kulutuksen yhteydessä. Tavaroita ja palveluja voivat hankkia myös julkisyhteisöjen markkinalliset toimipaikat ja markkinattomat toimipaikat.

20.96 Välituotekäytön kirjausajankohta on käsitteellisesti selkeä: se on hetki, jona tuote käytetään tuotantoprosessissa. Ostojen ja muiden hankintojen kirjausajankohta on toimitushetki, jota voi kuitenkin olla joissakin tapauksissa vaikea määritellä.

Sosiaalietuuksiin liittyvät menot

20.97. Sosiaalietuuksiin liittyvät menot koostuvat rahamääräisistä sosiaalietuuksista (D.62), jotka muodostuvat pääasiassa rahamääräisistä maksuista, ja luontoismuotoisista yhteiskunnallisista tulonsiirroista kotitalouksille markkinatuottajien kautta (D.632). Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset

tulonsiirrot markkinatuottajien kautta ovat julkisyhteisöjen menoja, jotka aiheutuvat markkinatuottajien kotitalouksille tarjoamien tavaroiden ja palvelujen rahoittamisesta. Tyypillisiä esimerkkejä ovat terveydenhuolto sekä lääkäreiden ja apteekkien tarjoamat tavarat ja palvelut, jotka julkisyhteisöjen yksiköt rahoittavat sosiaaliturvajärjestelmien tai sosiaaliavustusohjelmien kautta.

20.98 Sosiaalietuuksiin liittyviin menoihin ei lueta julkisyhteisöjen markkinattomien tuottajien kotitalouksille tarjoamia luontoismuotoisia yhteiskunnallisia tulonsiirtoja. Julkisyhteisöt tuottavat usein tavaroita ja palveluja, joita ne jakavat ilmaiseksi tai taloudellisesti merkityksettömään hintaan. Päällekkäisyyden välttämiseksi näihin tavaroihin ja palveluihin liittyvät tuotantokustannukset kirjataan julkisyhteisöjen rahoitustilastoissa ainoastaan kerran menoina – välituotekäyttö, palkansaajakorvaukset, muut tuotantoverot – ja tuloina – muut tuotantotukipalkkiot. EKT:n tilinpitokehikossa nämä kustannukset tasapainotetaan markkinattomaan tuotantoon kuuluvalla resurssilla, ja ne kirjataan uudelleen käyttönä kulutusmenoihin (P.3) luontoismuotoisina yhteiskunnallisina tulonsiirtoina jaettaviksi. Analyysitarkoituksia varten voi olla tarpeen laskea yhteiskunnallisten tulonsiirtojen laajempi aggregaatti, joka sisältää myös luontoismuotoiset tulonsiirrot eli rahamääräiset sosiaalietuudet (D.62) plus luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot (D.63).

20.99 Vaikka julkisyhteisöjen työntekijöille maksetut eläke-etuudet katsottaisiin julkisyhteisöjen velan maksamiseksi (ks. jäljempänä osa III), nekin kirjataan EKT:ssa juoksevien menojen maksuna. Niihin liittyvät maksut kirjataan tuloksi. Järjestelmää rahoitettaessa nämä maksut ja etuudet ovat kuitenkin rahoitusta, joten menoihin lisätään eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu (D.8): se on yhtä suuri kuin eläkkeinä tai muina eläke-etuuksina saadut sosiaaliturvamaksut, joista vähennetään eläkkeistä tai muista eläke-etuuksista maksetut sosiaalietuudet niiden järjestelmien osalta, joissa vastuut kirjataan velkoina.

Korko

20.100 Korkomenoihin luetaan kustannukset, jotka liittyvät otettuun velkaan, kuten lainoihin, vekseleihin, arvopapereihin ja joukkovelkakirjoihin, sekä talletusvelkoihin ja muihin julkisyhteisöjen velkainstrumentteihin. Korko kirjataan suoriteperusteisesti (ks. jäljempänä osa III).

20.101 Korkomenot mukautetaan välillisiin rahoituspalveluihin (FISIM) EKT:n julkisyhteisöjen rahoitustilastoissa. Rahoituslaitoksille lainoista ja talletuksista maksettu korko jaetaan palveluosaan, joka kirjataan välituotekäyttönä, ja omaisuustulo-osaan, joka kirjataan maksettuna korkona. Sama mukautus tehdään rahoituslaitosten talletuksista tai lainoista julkisyhteisöille maksamien korkotulojen osalta.

Muut juoksevat menot

20.102 Muihin juokseviin menoihin luetaan muut tuotantoverot (D.29), muu omaisuustulo kuin korko (D.4–D.41), tulo- ja varallisuusverot ym. juoksevat verot (D.5), muut tulonsiirrot (D.7) ja eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu (D.8).

20.103 Julkisyhteisöjen yksiköiden maksamat muut tuotantoverot kirjataan julkisyhteisöjen menoina, kun taas tuoteveroja ei esitetä erikseen julkisyhteisöjen menona. Tämä johtuu toisaalta siitä, että näitä veroja ei kirjata julkisyhteisöjen markkinatuottajien käyttöön, koska ne eivät ole näiden tuottajien, joiden tuotos arvotetaan perushintaan, resurssi, ja toisaalta siitä, että julkisyhteisöjen välituotekäyttöön luettavat tuoteverot otetaan huomioon tuotteiden arvottamisessa ostajan hintaan.

Pääomamenot

20.104 Pääomamenoihin luetaan investointiavustusten (D.92) ja muiden pääomansiirtojen (D.99) muodossa olevat pääomansiirrot sekä sijoitusmenot: pääoman bruttomuodostus (P.5, joka käsittää kiinteän pääoman bruttomuodostuksen (P.51g), plus varastojen muutokset (P.52) ja arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset (P.53)) ja muiden valmistamattomien varojen kuin rahoitusvarojen (NP) hankinnat miinus vähennykset. Muiden kuin rahoitusvarojen, kuten rakennusten, vähennyksiä ei kirjata tuloina vaan negatiivisena pääomamenona, jolloin nettoluotonannosta/nettoluotonotosta (B.9) tulee positiivisempi.

Yhteys julkisyhteisöjen kulutusmenoihin (P.3)

20.105 Finanssipoliittisten ja muiden makroekonomististen tilastotietojen käyttäjien kannalta on tärkeää yhdistää julkisyhteisöjen kokonaismenot ja sen rakenneosa julkisyhteisöjen *kulutusmenoihin* (P.3).

20.106 Julkisyhteisöjen kulutusmenot ovat yhtä suuret kuin niiden tuotos yhteensä (P.1) plus kotitalouksille markkinatuottajilta hankittujen tuotteiden menot (eli luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot, D.632), miinus tavaroiden ja palvelujen myynti (P11+P12+P131).

20.107 Julkisyhteisöjen tuotos – markkinatuotos, omaan käyttöön tarkoitettu pääomanmuodostus ja markkinaton tuotos – on yhtä suuri kuin sen tuotantokustannukset (palkansaajakorvaukset, välituotekäyttö, kiinteän pääoman kuluminen, maksetut tuotantoverot, joista on vähennetty saadut tuotantotukipalkkiot), plus julkisyhteisöjen markkinallisten toimipaikkojen tuottama nettotoimintaylijäämä (B.2n).

20.108 Kulutusmenot lasketaan seuraavan identiteetin mukaisesti käyttämällä valittuja julkisyhteisöjen menoja ja tuloja sekä nettotoimintaylijäämää (B.2n):

Palkansaajakorvaukset (D.1)

plus	Välituotekäyttö (P.2)
plus	Kiinteän pääoman kuluminen (P.51c1)
plus	Muut tuotantoverot, maksettavat (D.29 U)
miinus	Muut tuotantotukipalkkiot, saatavat (D.39 R)
plus	Toimintaylijäämä, netto (B.2n)
on yhtä kuin	Tuotos (P.1)

ja

	Tuotos
miinus	Tavaroiden ja palveluiden myynti (P.11+P.12+P.131)
plus	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot markkinatuottajien kautta (D.632)
on yhtä kuin	Kulutusmenot (P.3)

Julkisyhteisöjen menot tehtävittäin (COFOG)

20.109 Julkisyhteisöjen talouden esittämisessä olennaista on menoihin kohdistuvien taloustoimien luokittelu julkisyhteisöjen tehtäväluokituksen (COFOG) perusteella. Se on tärkeä julkisyhteisöjen menojen tarkasteluun liittyvä analyyttinen väline, joka on erityisen hyödyllinen kansainvälisiä vertailuja tehtäessä. Luokituksesta käy ilmi menoihin kohdistuvien taloustoimien tarkoitus. Tarkoitus eroaa julkisyhteisöjen hallinnollisesta järjestelystä, esimerkiksi terveyspalveluista vastaava hallinnollinen yksikkö voi harjoittaa koulutustoimintaa, kuten lääketieteen ammattilaisten koulutusta. Julkisyhteisöjen taloustoimet on ristiintaulukoitava taloudellisen luonteensa (tavanomainen EKT-luokittelu) ja tehtävän mukaan.

20.110 COFOG-luokittelussa julkisyhteisöjen menot luokitellaan jäljempänä esitettyjen kymmenen tärkeimmän tehtävän mukaisesti ja lisäksi ne jaotellaan yksityiskohtaisemmin kahden lisätason mukaan, joita ei esitetä tässä. Toinen näistä tasoista tarjoaa tietoja tutkimus- ja kehittämismenoista sekä sosiaaliturvaan liittyviä riskejä ja tarpeita koskevista julkisyhteisöjen menoista.

20.111 COFOG-luokittelu noudattaa jakoa julkisyhteisöjen tarjoamiin kollektiivisiin markkinattomiin palveluihin ja yksilöllisiin markkinattomiin palveluihin. Kuusi ensimmäistä tehtävää liittyvät kollektiivisiin palveluihin, samoin kuin tietyt rajat osa muista tehtävistä. Niiden perusteella voidaan laskea julkisyhteisöjen kollektiiviset kulutusmenot. Kokonaismenoaggregaatti ja tehtävittäin eritellyt menoihin kohdistuvat taloustoimet noudattavat EKT:n

julkisyhteisöjen rahoitustilastoja. Niihin ei siis sisälly markkinattomia luontoismuotoisia yhteiskunnallisia tulonsiirtoja (D.631), jotka sisältyvät jo julkisyhteisöjen tuotantokustannuksiin.

Taulukko 20.1 COFOG:n kymmenen julkisyhteisöjen tehtävää

Tunnus	Tehtävä	Palvelun tyyppi
01	Yleinen julkishallinto	Kollektiivinen
02	Puolustus	Kollektiivinen
03	Yleinen järjestys ja turvallisuus	Kollektiivinen
04	Elinkeinoelämään liittyvät asiat	Kollektiivinen
05	Ympäristönsuojelu	Kollektiivinen
06	Asuminen ja yhdyskuntapalvelut	Kollektiivinen
07	Terveydenhuolto	Pääasiassa yksilöllinen
08	Virkistys- ja kulttuuritoiminta sekä uskonnollinen toiminta	Pääasiassa kollektiivinen
09	Koulutus	Pääasiassa yksilöllinen
10	Sosiaaliturva	Pääasiassa yksilöllinen

4. Tasapainoerät

Nettoluotonanto/nettoluotonotto (B.9)

20.112 Julkisyhteisöjen nettoluotonanto(+)/nettoluotonotto(–) (B.9) muodostuu tulojen ja menojen yhteissumman välisestä erosta. Se on yhtä suuri kuin EKT:n tilien pääomatilin tasapainoerä (B.9N). Se vastaa summaa, joka julkisyhteisöllä on käytettävissään muille lainattavaksi tai joka sen on itse otettava lainaksi muiden kuin rahoitustoimiensa rahoittamiseen.

20.113 Nettoluotonanto(+)/nettoluotonotto(–) on myös rahoitustilin tasapainoerä (B.9F peruskehikossa). Se on käsitteellisesti sama kuin pääomatilin tasapainoerä, vaikka käytännössä tilastollisia eroavaisuuksia voi esiintyä.

20.114 Käsite nettoluotonanto/nettoluotonotto on lyhyt tapa ilmaista sen taustalla oleva asia. Kun muuttuja on positiivinen (eli osoittaa rahoituskapasiteettia), sitä kutsutaan nettoluotonannoksi(+), ja kun muuttuja on negatiivinen (eli osoittaa lainatarpeen), kyse on nettoluotonotosta(–).

Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset (B.101)

20.113 Tilinpitokauden aikana nettovarallisuuteen vaikuttavat taloustoimet erotetaan toisistaan tasapainoerän perusteella: *säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset* (B.101)

20.114 Säästöstä ja pääomansiirroista johtuva nettovarallisuuden muutos tarjoaa hyödyllisen mittarin julkisyhteisöjen tilinpidosta ja toiminnasta, sillä se edustaa julkisyhteisöjen päivittäisessä toiminnassa hankittuja tai käytettyjä varoja.

20.115 Säästöstä ja pääomansiirroista aiheutuvat nettovarallisuuden muutokset ovat yhtä kuin nettoluotonanto/nettoluotonotto plus muiden kuin rahoitusvarojen nettohankinta (P.5+NP) miinus kiinteän pääoman kuluminen (P.51c1).

	Nettosäästö plus pääomansiirrot (B.101)
miinus	Muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset (P.5+NP)
plus	Kiinteän pääoman kuluminen (P.51c1),
on yhtä kuin	Nettoluotonanto/nettoluotonotto (B.9)
on yhtä kuin	Rahoitusvaroihin kohdistuvat taloustoimet miinus velat (Rahoitus)

5. Rahoitus

20.116 Julkisyhteisöjen rahoitustilin GFS-esityksessä rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet esitetään luvussa 5 kuvatulla tavalla.

Varoihin kohdistuvat taloustoimet

20.119 **Käteisraha ja talletukset** (F.2) käsittävät pääasiassa muutokset julkisyhteisöjen pankeissa, erityisesti keskuspankeissa, olevissa talletuksissa, jotka voivat vaihdella huomattavasti tilinpitokaudesta toiseen etenkin valtion toimenpiteiden johdosta. Myös muilla julkisyhteisöjen yksiköillä, kuten paikallishallinnolla ja sosiaaliturvarahastoilla, on merkittäviä talletuksia pankkitileillä.

20.120 **Velkapaperit** (F.3) käsittävät pääasiassa pankkien, yritysten tai ulkomaisten yksiköiden, kuten ulkomaisten hallitusten, liikkeeseen laskemien vekseleiden, arvopapereiden ja joukkovelkakirjojen netto-ostot. Ostoja suorittavat lähinnä paljon varoja omaavat sosiaaliturvarahastot tai muut vararahastot. Julkisyhteisöjen toteuttamat, muiden kotimaisten julkisyhteisöjen yksiköiden liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen ostot kirjataan tähän nimikkeeseen sulauttamattomassa esittämistavassa, kun taas sulautetussa esittämistavassa ne kirjataan sen sijaan velkojen takaisinmaksuna.

20.121 **Lainoihin** (F.4) luetaan muille julkisyhteisöjen yksiköille myönnettyjen lainojen lisäksi luotonanto ulkomaiden hallituksille, julkisille yrityksille ja opiskelijoille. Tässä ilmoitetaan myös velkojen mitätöinti, jonka vastinkirjaus tehdään pääomansiirtoja koskeviin menoihin. Todennäköisesti takaisin maksamatta jäävät julkishallintojen myöntämät lainat kirjataan EKT:ssa pääomansiirtoina, eikä niitä ilmoiteta lainoissa.

20.122 **Osakkeet** ja sijoitusrahasto-osuudet (F.5) käsittävät julkisyhteisöjen yksiköiden toteuttamat yritysten osakemuotoisten osuuksien hankinnat miinus vähennykset. Näiden taustalla voivat olla pääomanlisäykset julkisiin yrityksiin sekä arvopaperisijoitukset, yksityistämisvoitot ja superosingot. Tämä luokka käsittää lähinnä seuraavat:

a) Pääomanlisäykset (yleensä rahamääräiset) tietyille julkisille yrityksille, joihin julkisyhteisöt investoivat ja odottavat saavansa tuottoa sijoittamilleen varoille. Näitä pääomanlisäyksiä ei käsitellä kansantalouden tileissä julkisyhteisöjen menoina.

b) Arvopaperisijoitukset eli esimerkiksi paljon varoja omaavien sosiaaliturvarahastojen kaltaisten julkisyhteisöjen yksiköiden toteuttamat markkinoilla noteerattujen osakkeiden ostot tai muu arvopaperisijoitustoiminta.

c) Nettoinvestoinnit sijoitusrahastoihin, jotka ovat vaihtoehtoisia sijoitusvälineitä. Tähän luokkaan kirjataan erityisesti sijoitukset rahamarkkinoiden sijoitusrahastoihin, joita ei kirjata siis *käteisrahaan ja talletuksiin*, vaikka ne muistuttavat läheisesti pankkitalletuksia.

d) Yksityistämiselinten toteuttamat yksityistämiset, sillä nämä yksiköt luetaan julkisyhteisöihin.

e) Julkisten yritysten omistajilleen jakamat, liikevoiton ylittävät varat, lukuun ottamatta hallussapitovoittoja ja -tappioita, jotka kirjataan rahoitustaloustoimiksi osuuksien luovutuksina samalla tavoin kuin yrityksen osittaisen realisoinnin yhteydessä, eikä julkisyhteisöjen tuloiksi.

20.123 **Saamisiin** (F.8) kohdistuvat taloustoimet noudattavat EKT:ssa sovellettavaa suoriteperustetta, jonka mukaan taloustoimi kirjataan, kun maksuvelvoite syntyy eikä silloin, kun maksu varsinaisesti maksetaan, vaikka julkisiin tileihin tai budjettikirjauksiin on useissa maissa pitkään sovellettu kassaperusteista kirjaustapaa. Alijäämä ei suoraan synnytä julkisyhteisöille rahoitustarvetta, sillä julkisyhteisöjen tuloja voidaan muuntaa käteiseksi tai julkisyhteisöjen menot voidaan tilittää muulle tilinpitojaksolle kuin itse taloustoimi. Muihin saamisiin luetaan vero- ja sosiaaliturvamaksusaamiset sekä EU:n sisäisiin taloustoimiin liittyvät summat (julkisyhteisöjen EU:n puolesta maksamat summat, joita EU ei ole vielä palauttanut), kauppaluotot ja menoennakot, kuten sotilastarvikkeet tai melko harvinaiset, kuukauden etukäteen maksettavat palkat ja palkkiot yms. Käsitteellisesti nämä varat ovat luonteeltaan väliaikaisia, ja ne poistuvat väistämättä tietyn ajan kuluttua. Sen

sijaan esimerkiksi julkisyhteisöjen sektoriin kirjatun virran arvo on yleensä keskimäärin yli nolla jopa tietyn ajanjakson ajan, sillä saamisten varanto yleensä kasvaa muun talouden mukana.

20.124 Useimmissa maissa monetaarista kultaa ja erityisnosto-oikeuksia (SDR:t) hallinnoi keskuspankki. Kun ne ovat julkisyhteisöjen hallinnassa, ne kirjataan julkisyhteisöjen rahoitustiliin.

20.125 Rahoitustaloustoimet kirjataan kaupankäyntiarvoon eli siihen kansallisessa valuutassa mitattuun arvoon, jossa kulloisetkin institutionaalisten yksiköiden keskinäiset saamiset ja/tai velat luodaan, maksetaan, vaihdetaan tai annetaan anteeksi, kun taloustoimia arvioidaan puhtaasti liiketaloudellisin perustein.

20.126 Taloustoimen arvo viittaa tiettyyn rahoitustaloustoimeen ja sen vastintaloustoimeen. Taloustoimen arvo pitää käsitteellisesti erottaa markkinoilla noteerattavasta arvosta eli puhtaasta markkinahinnasta tai mistä hyvänsä hinnasta, jonka on tarkoitus kuvata samantapaisten tai jopa identtisten saamisten ja/tai velkojen hintoja. Rahoitustilissä jälkimarkkinoilla myydyn lainan arvo kirjataan siinä arvossa, jossa se myytiin sen nimellisarvon sijasta, ja täsmäytys taseeseen kirjataan varojen muiden muutosten tiliin.

20.127 Kuitenkin jos rahoitustaloustoimen vastinkirjaus on esimerkiksi tulonsiirto, jolloin taloustoimeen ei ole alun perinkään ryhdytty puhtaasti liiketaloudellisin perustein, taloustoimi arvotetaan kyseisten saamisten ja/tai velkojen markkina-arvojen mukaisena. Näin ollen julkisyhteisön käyvän arvon tai kirjanpitoarvon sijasta nimellisarvoon ostama laina jaetaan rahoitustiliin käypään arvoon tehtäväksi lainakirjaukseksi ja pääomansiirtoa koskevaksi kirjaukseksi, joka kertoo julkisyhteisön varallisuuden siirrosta.

20.128 Taloustoimen arvo ei sisällä palvelumaksuja, palkkioita, provisioita eikä muita samantapaisia maksuja taloustoimen toteutukseen liittyvistä palveluista, vaan ne kirjataan palvelumaksuiksi. Myöskään rahoitustaloustoimiin kohdistettuja veroja ei oteta mukaan, vaan ne käsitellään tuoteveroihin kuuluvina, palveluihin kohdistettuina veroina. Kun rahoitustaloustoimeen liittyy uuden velan liikkeeseenlasku, taloustoimen arvo on yhtä kuin syntyneen velan määrä vähennettynä mahdollisesti ennakkoon maksetulla korolla. Vastaavasti velkaa kuoletettaessa taloustoimen arvon tulee olla sekä velkojalle että velalliselle yhtä kuin se määrä, jolla velka pienenee.

Velkoihin kohdistuvat taloustoimet

20.129 Velkoihin kohdistuvat taloustoimet kirjataan velkojen liikkeeseenlasku- tai lunastushintaan. Arvo ei voi olla nimellisarvo. Velkoihin kohdistuva taloustoimi käsittää myös kertyneiden korkojen vaikutukset.

20.130 Yksikön suorittama velan takaisinosto kirjataan velkojen takaisinmaksuihin varojen hankinnan sijasta. Myös sektori- ja alasektoritasolla julkisyhteisöjen yksikön suorittama toisen kyseessä olevaan alasektoriin kuuluvan yksikön

liikkeeseenlaskeman velan osto esitetään sulautettuna tämän alasektorin velan takaisinmaksuna.

20.131 Rahoitusleasingia sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevat sopimukset tehdään lainaksiottajan tai lainaksiantajan velasta, kun vara on kirjattu julkisyhteisöjen taseeseen. Näitä sopimuksia koskevat maksut eivät ole koko summaan liittyvää menoa vaan velanhoitoa eli lainan takaisinmaksua ja korkomenoa.

20.132 Pitkäaikaisina kauppaluottoina tai muina saamisina ja velkoina esitettävä rahoitus luokitellaan lainoihin, sillä näihin sisältyy pitkäaikaisen rahoituksen tarjoaminen lainaksiottajalle. Se erotetaan rahoitusjärjestelmästä, jossa myyjät antavat ostajille lyhytaikaista kauppaluottoa. Pidentämällä maksuvelvoitteen maturiteettia huomattavasti myyjä omaksuu rahoituksellisen tehtävän, joka eroaa sen tuotantotoiminnasta.

20.133 Järjestäytyneiden markkinoiden ulkopuolella tehtyjen swap-sopimusten tekohetkellä maksetut kertasummat luokitellaan lainoiksi (AF.4), kun kertasumman saa julkisyhteisö. Ne jaetaan taseessa lainaosaan ja tavallista ’at the money’ -swap-sopimusta vastaavaan osaan.

20.134 Muihin velkoihin kohdistuvat taloustoimet kirjataan saamisten tavoin suoriteperusteisesti vaikkakin velkapuolelle, kun meno on syntynyt mutta sitä ei vielä ole maksettu tai kun maksut on suoritettu ennen tulokirjausta. Lyhytaikaisen kauppaluoton tavoin velkoihin luetaan EU:sta saadut summat, joita julkisyhteisö ei ole vielä maksanut lopulliselle edunsaajalle, veroennakot ja vielä maksamatta olevat veronpalautukset.

6. Muut taloudelliset virrat

20.135 EKT:n GFS-järjestelmän mukaiset varojen volyymin muiden muutosten tili ja uudelleenarvotustili ovat täysin samanlaiset kuin luvussa 6 kuvatut tilit. Kaikki muista tapahtumista kuin taloustoimista aiheutuvat muutokset varoihin ja velkoihin kirjataan jommallekummalle näistä tileistä.

Uudelleenarvotustili

20.136 Uudelleenarvotukset ovat samat kuin luvussa 6 kuvatut. Lisätietoerinä kirjatut muut olennaiset tiedot, kuten julkisyhteisöjen yksiköiden hallussa olevien julkisten yritysten pääoman uudelleenarvotukset, eivät todennäköisesti ole erityisen tärkeitä ja niitä on lisäksi vaikea mitata, sillä niille ei todennäköisesti ole määritelty markkinahintoja.

20.137 EKT:ssa tasekirjaukset tehdään mieluiten markkina-arvossa lukuun ottamatta muutamaa erityistä instrumenttia, ja osakemarkkinaindeksissä näkyvät korkotasojen muutokset aiheuttavat huomattavia muutoksia varantojen arvossa sekä institutionaalisten yksiköiden nettovarallisuudessa. Näitä muutoksia ei kirjata tuloina EKT:ssa, joten ne eivät ole julkisyhteisöjen tuloja tai menoja eivätkä vaikuta julkisyhteisöjen ali-/ylijäämään. Muutokset kirjataan uudelleenarvotustiliin, ja ne aiheuttavat muutoksia nettovarallisuuteen nimellisten hallussapitovoittojen ja -tappioiden (B.103)

muodossa. Uudelleenarvotukset vaikuttavat merkittävästi julkisyhteisöjen nettorahoitusvarallisuuden muutoksiin. Ulkomaanvaluutan määräisistä varoista ja veloista aiheutuvia vaikutuksia lukuun ottamatta nettorahoitusvarallisuuteen vaikuttavia uudelleenarvotuksia saavat pääasiassa aikaan seuraavat tekijät:

a) julkisyhteisöjen kiinteistövarallisuus

b) julkisyhteisöjen pääoma

c) arvopaperivelat.

20.138 Kun julkisyhteisön julkiseen yritykseen tekemä pääomasijoitus luetaan pääomansiirroksi, julkisyhteisön osakeosuuden arvo kohdeyrityksessä yleensä nousee, jolloin kirjaukset tehdään rahoitustilin sijasta uudelleenarvotustiliin.

20.139 Jos olemassa oleva laina tai kauppaluotto myydään toiselle institutionaaliselle yksikölle, kuoletushinnan ja taloustoimen hinnan erotus kirjataan myyjän ja ostajan uudelleenarvotustilille taloustoimen tapahtumahetkellä.

Varojen volyymin muiden muutosten tili

20.140 Varojen volyymin muiden muutosten tilit sisältävät virtoja, jotka eivät ole sen paremmin taloustoimia kuin uudelleenarvotuksiakaan. Niistä käyvät ilmi esimerkiksi yksiköiden sektoriluokittelun muutosten vaikutukset.

20.141 Velkojen poistaminen, joka ei vastaa nimenomaiseen tai hiljaiseen kahdenväliseen sopimukseen perustuvaa velan peruuttamista, ei ole taloustoimi eikä se vaikuta nettoluotonantoon/nettoluotonottoon, vaan se kirjataan varojen volyymin muiden muutosten tiliin.

7. Taseet

20.142 Julkisyhteisöjen tilien GFS-esityksessä käytetään samaa varallisuuserän määritelmää kuin luvussa 5. Varojen ja velkojen luokittelu ja arvotus tapahtuu samalla tavoin sekä EKT:ssa että EKT:oon perustuvassa GFS-esityksessä.

20.143 Velkojen yhteissumma voidaan katsoa velan varannoksi. Julkisten talouden valvontaan liittyvä julkisyhteisöjen velan määritelmä eroaa EKT:n ja GFS-esityksen velkojen kokonaismäärästä siltä osin, mitä velkoja siihen luetaan kuuluvan ja miten ne arvotetaan.

20.144 Julkisyhteisöjen varoja ovat erityisesti seuraavat: kulttuuriperintö, kuten historialliset monumentit, infrastruktuurivarat, kuten tiet ja viestintärakenteet, pääomaosuudet julkisissa yrityksissä, joilla ei ole yksityistä vastinetta.

20.145 Velkapuolella julkisyhteisöjen yksiköille ei yleensä kirjata pääoman ehtoista velkaa (AF.5). Julkisyhteisöjen aggregoidummalla alasektoritasolla pääoman ehtoista velkaa voi kuitenkin olla, jos yksiköt on luokiteltu julkisyhteisöjen sektoriin markkina/markkinaton-testauksen perusteella.

20.146 Nettovarallisuus on taseen tasapainoerä (B.90):

Nettovaral-lisuus	=		Saamiset yhteensä
		miinus	Velat yhteensä

20.147 Omat varat ovat nettovarallisuuden (B.90) ja liikkeeseen laskettujen osuuksien (AF.5) summa. EKT:ssa yksikköjen *omat varat* määritellään siis seuraavasti: saamiset *miinus* velat, lukuun ottamatta pääoman ehtoisia velkoja, kun taas nettovarallisuus on saamiset *miinus* velat, myös pääoman ehtoiset velat. EKT:n mukainen nettovarallisuus ei ole sama kuin liikekirjanpidon mukaiset osakkeenomistajien osuudet tai nettovarallisuus. Liikekirjanpidon mukainen nettovarallisuus vastaa käsitteellisesti pikemminkin EKT:n omia varoja.

20.148 Mikäli julkisyhteisöjen sektorin nettovarallisuutta (B.90) ei voida laskea siksi, että muiden kuin rahoitusvarojen määrän mittaamiseksi ei ole saatavilla tarpeeksi tietoja, esitetään nettorahoitusvarallisuus (BF.90), joka kuvaa rahoitussaamisten ja velkojen yhteissumman eroa.

20.149 EKT:ssa tase arvotetaan markkina-arvoon, lukuun ottamatta kolmea erityistä instrumenttia: käteisraha ja talletukset (AF.2), lainat (AF.4) ja muut saamiset ja velat (AF.8). Sekä velkojien että velallisten taseisiin kirjattavat arvot ovat näiden kolmen instrumentin osalta yhtä kuin ne pääomat, jotka velallisten on sopimuksen mukaisesti maksettava takaisin velkojille, vaikka laina olisi myyty nimellisarvon ylittävään tai alittavaan hintaan, sekä kertyneet korot.

20.150 Arvopaperivelka arvotetaan markkina-arvoon. Vaikka velallisen maksuvelvollisuus rajoittuu ainoastaan pääoman arvoon, markkina-arvolla on merkitystä, sillä velallisen on maksettava tulevia kassavirtoja, joiden nykyarvo vaihtelee markkinatuoton mukaisesti, ja markkina-arvo heijastaa sitä hintaa, joka julkisyhteisöjen olisi maksettava, jos ne lunastaisivat instrumentin ostamalla sen takaisin markkinoilla.

20.151 Noteeratut osuudet arvotetaan taseen laadinnan yhteydessä viimeisimmän pörssihinnan mukaan. Noteeraamattomat osuudet voidaan arvottaa vertailemalla esimerkiksi omien varojen kirjanpitoarvon suhdetta osuuksien markkina-arvoon samankaltaisissa noteerattujen yritysten luokissa. Noteeraamattomien osuuksien arvottamisessa voidaan käyttää muitakin menetelmiä. Voidaan esimerkiksi käyttää yrityksen omia varoja, jolloin nettovarallisuus on nolla. Tätä menetelmää voidaan käyttää sellaisten julkisten yritysten tapauksessa, jotka harjoittavat ainutlaatuista toimintaa, esimerkiksi kun julkisyhteisöillä on pääomaosuuksia keskuspankeissa. Ei kuitenkaan ole suositeltavaa käyttää omien varojen kirjanpitoarvoa ilman mukautuksia, eikä myöskään liikkeeseenlaskettujen osuuksien nimellisarvoa.

8. Sulauttaminen

20.152 Sulauttaminen tarkoittaa tietyn yksikköryhmän tilien esittämistä siten kuin ryhmä muodostaisi yhden yksikön (yksikkö, sektori, alasektori). Sulauttamisen yhteydessä poistetaan sulautettavien yksiköiden välisiä taloustoimia, vastakkaisia varantopositioita ja niihin liittyviä muita taloudellisia virtoja.

20.153 Sulauttamisella on erityinen merkitys julkisyhteisöjen sektorin ja sen alasektorien tapauksessa. On tehokkaampaa arvioida esimerkiksi julkisyhteisöjen toimintojen kokonaisvaikutusta koko kansantalouteen tai niiden kestävyyttä, kun toimintojen mittarina ovat sulautetut tilastotiedot. Julkisyhteisöjen aggregaattien suhteuttamiseksi koko kansantalouteen esimerkiksi suhteuttamalla tulot ja menot BKT:hen on parasta jättää sisäiset rahavirrat huomiotta ja ottaa mukaan ainoastaan ne taloustoimet, jotka ylittävät sektorirajan joko muiden kotimaisten sektorien tai ulkomaiden sektorin kanssa. Tällä on erityistä merkitystä seuraavien taloustoimien osalta:

a) omaisuustulo, kuten korot

b) tulonsiirrot ja pääomansiirrot

c) rahoitussaamisiin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet.

20.154 Sulauttaminen ei vaikuta tasapainoeriin, koska sulautetut erät esitetään kussakin tilissä symmetrisesti. Esimerkiksi valtionhallinnon avustus paikallishallinnon yksikölle sulautetaan poistamalla meno valtionhallinnolta ja tulo paikallishallinnolta, jolloin julkisyhteisöjen nettoluotonanto/nettoluotonotto säilyy ennallaan.

20.155 Käsitteellisesti sulauttamisen tarkoituksena on poistaa kaikki sulautettujen yksiköiden väliset virrat, kuitenkin siinä määrin kuin on käytännöllistä. Tuotantotilin taloustoimia, kuten tavaroiden ja palvelujen myyntiä ja ostoa, ei välttämättä sulauteta tai voida sulauttaa. Sulauttamisen laajuutta koskeva päätös on tehtävä sen perusteella, miten saadaan politiikan suunnittelun kannalta hyödyllisimmät tiedot ja mikä on eri taloustoimien ja varantojen tyyppien suhteellinen merkitys.

20.156 EKT:n mukaan julkisyhteisöjen sulautettujen tilien laadinnan yhteydessä on sulautettava seuraavat tärkeimmät taloustoimet (tärkeysjärjestyksessä):

- Tulon- ja pääomansiirrot, kuten valtionhallinnon avustukset hallinnon alemmille tasoille.

- Rahoitusvarojen ja velkojen valtioiden välisestä hallussapidosta kertyvät korot.

- Rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet, muut taloudelliset virrat sekä rahoitusvarojen ja velkojen varannot, kuten lainat muulle hallinnolle tai sosiaaliturvayksiköiden toteuttama valtion arvopapereiden hankinta.

20.157 Julkisyhteisöjen yksiköiden välisiä tavaroiden ja palvelujen ostoja/myyntejä ei sulauteta EKT:ssa. Tämä johtuu siitä, että myynnit ilmoitetaan tileillä tuotosperusteisina eikä luovutusperusteisina, joten tämän tuotoksen vastintaloustoimen suorittajaa on vaikea määritellä. Välituotekäyttö ja tuotos arvotetaan lisäksi eri tavalla eli perushintaan ja ostajan hintaan, mikä hankaloittaa tilannetta entisestään.

20.158 Julkisyhteisöjen yksikön toiselle yksikölle maksamia veroja tai tukipalkkioita ei sulauteta. Tuoteveroja tai tuotetukipalkkioita ei voida sulauttaa järjestelmässä puolestaan siksi, että näille taloustoimille ei ole EKT:ssa vastinsektorin taloustoimen suorittajaa. Kyseessä olevia summia ei eritellä menoiksi ja tuloiksi, vaan ne joko sisällytetään välituotekäytön ja myyntien arvoon tai jätetään sen ulkopuolelle.

20.159 Muiden kuin rahoitusvarojen hankintoja/vähennyksiä, myöskään maahan, rakennuksiin ja laitteisiin kohdistuvia valtioiden välisiä taloustoimia, ei sulauteta, sillä ne on jo ilmaistu tilillä nettomääräisinä: hankinnat miinus vähennykset. Nämä erät ovat aina samat niin sulauttamattomissa kuin sulautetuissakin tileissä.

20.160 Joitakin taloustoimien tyyppejä, joita suoritetaan näennäisesti julkisyhteisöjen kahden yksikön välillä, ei koskaan sulauteta, koska ne kierrätetään järjestelmässä muille yksiköille. Esimerkiksi työnantajan sosiaaliturvamaksut riippumatta siitä, maksetaanko ne sosiaaliturvarahastoon vai julkisyhteisöjen eläkerahastoon, käsitellään kuin ne maksettaisiin työntekijälle työntekijäkorvauksina, minkä jälkeen työntekijä maksaisi ne rahastoon. Julkisyhteisöjen yksiköiden palkansaajakorvauksista pidättämät verot, kuten ennakonpidätykset, jotka maksetaan muille julkisyhteisöjen alasektoreille, käsitellään työntekijöiden suoraan maksamina veroina. Julkisyhteisöihin kuuluva työnantaja on tässä tapauksessa pelkkä välittäjä, joka perii veron toisen julkisyhteisöjen yksikön puolesta.

20.161 Sulauttamiseen liittyy joitakin käytännön ongelmia. Kun sulautettava taloustoimi on esimerkiksi kirjattu yhden yksikön tileihin, vastapuolen tileissä pitäisi olla kirjattuna sille vastintaloustoimi. Sitä ei välttämättä kuitenkaan näy tileissä, jos se on kirjattu eri tilinpitojaksolle, jos sen arvo ei ole sama tai jos se on luokiteltu erityyppiseksi taloustoimeksi erilaisten tilinpitokäytäntöjen mukaisesti. Nämä ongelmat sisältyvät EKT:ssa käytettyyn nelinkertaisen kirjauksen järjestelmään, mutta ne voivat tulla selvemmin esille hallinnon yksiköiden välisissä taloustoimissa.

III. JULKISYHTEISÖIHIN LIITTYVIÄ TILINPITOSEIKKOJA

20.162 Kansantalouden tilinpitoperiaatteita sovelletaan julkisyhteisöjen sektoriin samalla tavoin kuin muihinkin kansantalouden sektoreihin. Tämä osa sisältää täydentäviä sääntöjä, jotka ovat tarpeen julkisyhteisöjen yksiköiden toiminnan taloudellisen luonteen tai käytännön näkökohtien vuoksi.

20.163 Kansantalouden tilinpitoperiaatteita sovelletaan samalla tavoin myös julkisyhteisöjen tulojen ja menojen mittaamiseen. Näiden periaatteiden, joihin kuuluu erityisesti suoriteperusteisuuden periaate, soveltamisessa otetaan kuitenkin huomioon, että julkisyhteisöjen luottokelpoisuutta ja likviditeettiä koskevat rajoitukset eroavat huomattavasti muista mittareista. Jos menot kirjataan julkisyhteisöjen tileihin silloin, kun ne kullekin julkisyhteisön yksikölle syntyvät, pitkistä maksuajoista riippumatta, tulot olisi kirjattava tileihin ainoastaan silloin, kun on riittävä varmuus siitä, että kyseiset kassavirrat toteutuvat.

20.164 Taloustoimea luokitellessaan kansantalouden tilinpidon laatijoiden ei tarvitse ottaa huomioon julkisyhteisöjen julkisissa tileissä tai yrityksen tilinpidossa taloustoimelle annettua määritelmää. Esimerkiksi yrityksen rahastoista tai varojen myynnistä julkisyhteisölle suoritettu suuri maksu, jota kutsutaan julkishallinnon kirjanpidossa osingoksi, luokitellaan superosingoksi ja kirjataan kansantalouden tileihin rahoitustaloustoimena eli osuuksien myyntinä. Tilinpidon olennaisena periaatteena on kirjata tosiasiallinen taloudellinen tilanne, kun se eroaa oikeudellisesta tilanteesta, jotta voidaan varmistaa johdonmukaisuus ja se, että samantyyppisistä taloustoimista aiheutuu samantyyppisiä vaikutuksia makrotalouden tileihin oikeudellisista järjestelyistä huolimatta. Tämä on erityisen tärkeää julkisyhteisöjen suorittamien taloustoimien tapauksessa.

1. Verotulot

Verotulojen luonne

20.165 Verot ovat pakollisia, vastikkeettomia, joko rahamääräisiä tai luontoismuotoisia maksuja, joita institutionaaliset yksiköt suorittavat suvereenia toimivaltaa tai muuta valtaa harjoittaville julkisyhteisöille tai ylikansallisille elimille. Ne muodostavat yleensä valtaosan julkisyhteisöjen tuloista. Veroja pidetään järjestelmässä taloustoimina, sillä ne katsotaan yksiköiden välillä yhteisestä sopimuksesta tapahtuvaksi vuorovaikutukseksi. Verot katsotaan vastikkeettomiksi, koska julkisyhteisö ei tarjoa maksun suorittavalle yksittäiselle yksikölle mitään vastinetta.

20.166 Joissakin tapauksissa julkisyhteisöt tarjoavat kuitenkin yksittäisen yksikön maksulle vastineen, kuten suoraan myönnetyn luvan. Tässä tapauksessa maksu on osa pakollista prosessia, jolla varmistetaan lakiteitse omistajuuden asianmukainen tunnustaminen ja toimintojen suorittaminen. Tällaisten maksujen luokitteluun veroiksi tai julkisyhteisön tarjoaman palvelun tai varan myynniksi sovelletaan täydentäviä sääntöjä, joita käsitellään luvussa 4.

Verohelpotukset

20.167 Verohuojennus voi olla verovapautus tai verovähennys, joka vähennetään veron perusteesta, tai verohelpotus, joka vähennetään suoraan edunsaajakotitalouden tai edunsaajayrityksen maksettavaksi kuuluvan veron määrästä. Verohelpotukset voivat olla maksettavia siinä mielessä, että maksettavan kokonaisveron mahdollisesti ylittävä verohelpotuksen määrä

maksetaan edunsaajalle. Vastaavasti jotkin verohelpotukset eivät ole takaisin maksavia eli niissä ylittävä määrä menee niin sanotusti hukkaan. Niissä verohelpotusten määrä ei voi olla suurempi kuin maksettava vero.

20.168 Verojärjestelmään sisältyvä verohelpotus kirjataan kansantalouden tileissä maksettavan veron määrää vähentäväksi ja siten julkisyhteisöjen verotuloja vähentäväksi. Tämä pätee verovapautuksiin ja verovähennyksiin, sillä ne otetaan suoraan huomioon maksettavan veron laskennassa. Näin on myös niiden verohelpotusten tapauksessa, jotka eivät ole takaisin maksavia, sillä niiden arvo veronmaksajalle ei voi olla maksettavaa veroa suurempi. Toisin on *takaisin maksavien verohelpotusten* tapauksessa, sillä ne voivat määritelmällisesti vaikuttaa sekä muihin kuin veronmaksajiin että veronmaksajiin. *Takaisin maksavat verohelpotukset* luokitellaan takaisin maksavan luonteensa vuoksi menoihin ja niiden kokonaismäärä kirjataan sellaisenaan. Julkisyhteisöjen verotulot muodostuvat siis maksettavasta verosta, josta ei vähennetä myönnettyjä takaisin maksavia verohelpotuksia, ja julkisyhteisöjen menot sisältävät kaikki myönnetyt *takaisin maksavat verohelpotukset*. Tällä ei ole vaikutusta julkisyhteisöjen nettoluotonottoon/nettoluotonantoon, mutta asialla on vaikutusta sekä verorasitukseen ja julkisyhteisöjen menoihin että vastaaviin BKT-suhteisiin. Verohelpotukset voidaan johtaa tilastoesityksestä nettomääräisinä.

Kirjattavat määrät

20.169 Verotulojen asianmukainen kirjaaminen on tärkeää julkisyhteisöjen toimintojen ja suorituksen mittaamisen kannalta. Kirjattavien määrien pitäisi vastata määriä, jotka julkisyhteisöt saavat todennäköisesti tosiasiassa perittyä. Tämä tarkoittaa siis, että tuloina ei kirjata niitä verotuksessa ilmoitettuja määriä, joita ei saada perityksi.

Määrät, joita ei saada perityksi

20.170 Kaikissa tapauksissa kirjataan ainoastaan ne määrät, jotka julkisyhteisöt todennäköisesti saavat perittyä. Määriä, joita ei saada perityksi, ei ilmoiteta julkisyhteisöjen nettoluotonannossa/nettoluotonotossa eikä yleensä myöskään yhteenlasketuissa tuloissa. Näin ollen järjestelmään suoriteperusteisesti kirjattujen verojen ja sosiaaliturvamaksujen vaikutus julkisyhteisöjen nettoluotonantoon/nettoluotonottoon on yhtä suuri kuin tosiasiassa saadut vastaavat summat kohtuullisen pitkällä aikavälillä. Verojen ja sosiaaliturvamaksujen kirjaamissäännöt selitetään luvussa 4.

2. Kirjausten ajoitus

Suoriteperusteinen kirjaaminen

20.171 Suoriteperusteisessa tilinpidossa virrat kirjataan sillä hetkellä, jolloin taloudellinen arvo syntyy, muuttuu, vaihtuu, siirtyy tai lakkaa. Se eroaa maksuperusteisesta kirjaamisesta ja periaatteessa myös erääntymisperusteisesta kirjaamisesta, joka tarkoittaa kirjaamista viimeisellä hetkellä, jolla maksu voidaan suorittaa ilman lisäkuluja tai seuraamuksia.

Maksun kertymisen ja sen tosiasiallisen suorittamisen välinen aika ilmaistaan kirjaamalla rahoitustiliin saatava tai velka. EKT:n kirjaukset tehdään suoriteperusteisesti. Joidenkin taloustoimien, kuten osinkojen tai tiettyjen siirtojen maksujen, kirjaamisessa noudatetaan erääntymisperusteista kirjaustapaa.

Verojen suoriteperusteinen kirjaaminen

20.172 Julkisyhteisöissä tulojen ja vaateiden kirjaaminen taustalla olevan tapahtuman aikaan on erityisen hankalaa, sillä julkisyhteisöjen rekisterit, esimerkiksi verotiedot, laaditaan usein maksuperusteisesti. Kun maksettavien verojen arvioista lasketaan kertyneitä veroja, vaarana on, että julkisyhteisöjen keskeisen julkisen talouden aggregaatin muodostavat verotulot kirjataan liian suuriksi.

20.173 Ajanjakso, joka kuluu sen välillä, kun taloustoimi kirjataan kertyneeksi muussa kuin rahoitustilissä, ja kun maksu tosiasiassa suoritetaan, esitetään siten, että yhden osapuolen rahoitustiliin kirjataan *saaminen* ja toisen osapuolen tiliin *velka*. Jos julkisyhteisölle suoritetaan kahden tai useamman tilinpitojakson kattava ennakkomaksu, julkisyhteisön rahoitustiliin kirjataan tulevilla tilinpitojaksoilla saatavien määrien osalta *saaminen,* joka on eräänlainen laina. Tämä velka kuolettuu sitä mukaa, kun taloustoimen maksettavat määrät kirjataan tulevina tilinpitokausina maksetuiksi. Tällainen velka kirjataan kuitenkin ainoastaan silloin, kun julkisyhteisöllä on oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite antaa ennakkomaksun maksajalle veronpalautus ennakkoon maksetuista määristä, jos verotettava tapahtumaa ei tapahdu.

20.174 Suoriteperusteisen kirjaamistavan mukaisesti verot on kirjattava niiden toimintojen, taloustoimien tai muiden tapahtumien syntyessä, joista aiheutuu velvoite maksaa veroa – toisin sanoen, kun verotettava tapahtuma tapahtuu – eikä silloin, kun maksut erääntyvät tai ne tosiasiassa suoritetaan. Tämä ajankohta on yleensä silloin, kun tulo ansaitaan tai kun velan aiheuttava taloustoimi (kuten tavaroiden ja palvelujen osto) tapahtuu ja kun maksettava vero voidaan luotettavasti mitata. Erilaiset institutionaaliset verotusjärjestelmät (laaditaanko veroluetteloiden kaltaisia arvioita vai ei) voivat käytännössä johtaa erilaisiin kirjausmenetelmiin veron luonteen mukaan. Ajallisesti mukautettua kassaperusteista järjestelmää pidetäänkin hyväksyttävänä vaihtoehtona suoriteperusteiselle järjestelmälle erityisesti silloin, kun käytettävissä ei ole luotettavia arvioita tai todennäköisesti perimättä jääviä summia ei pystytä luotettavasti arvioimaan.

20.175 Kun verot määritellään arvioiden perusteella, tietty joustavuus on käytännössä sallittua kirjausajankohdan määrittämisessä, kun mittauksista ei saada luotettavia ennen arvioinnin ajankohtaa. Erityisesti tuloveroa koskevissa verojärjestelmissä voi olla välttämätöntä laatia veroluettelo tai muunlainen veroarvio ennen kuin maksettavat verot voidaan arvioida riittävän varmasti. Näissä on otettava huomioon veroasteiden ja loppusuoritusten muutokset. Tämä hetki, jolloin kotitalouksien taloudellinen

käyttäytyminen muuttuu, on hyväksyttävä kirjausajankohta. Kirjaus ei välttämättä ajoitu sille tilinpitojaksolle, jolla maksu saadaan.

Korko

20.176 Korko on velalliselle toisen yksikön varojen käytöstä syntyvä meno. Velallisen ja velkojan keskenään sopimien rahoitusinstrumentin ehtojen mukainen korko (D.41) on määrä, joka velallisen on maksettava velkojalle tietyltä ajanjaksolta ja joka ei pienennä velkapääomaa.

20.177 Korko luokitellaan kuuluvaksi omaisuustuloon (D.4). Toisin kuin osingot (D.421), korot (D.41) ovat omistajan/luotonantajan kiinteää ja ennalta määrättyä tuloa (tai vaihtuvan koron tapauksessa sovitun viitekoron mukaista tuloa). Korot muodostavat yleensä merkittävän menoerän julkisyhteisöille, jotka usein ovat rakenteellisesti lainanottajia markkinoilla.

20.178 Tilinpitojärjestelmässä korot kirjataan suoriteperusteisesti eli velkojalle kertyy jatkuvasti korkotuloja jäljellä olevasta pääomasta.

20.179 Diskontatun arvopaperin arvo voidaan määritellä sen juoksuajalla kahdella tapaa, jos sen hetkinen korkotaso eroaa siitä korkotasosta, joka oli voimassa arvopaperin liikkeeseenlaskun hetkellä. Velallisen menetelmässä näkökulmana on arvopaperin liikkeeseen laskeva yksikkö ja velkojan menetelmässä arvopaperia hallussa pitävä yksikkö. Velallisen menetelmässä arvopaperin juoksuajalla käytetään liikkeeseen laskun hetkellä sovittua korkotasoa. Velkojan menetelmässä käytetään nykyistä korkotasoa, jonka mukaan arvotetaan arvopaperin juoksuajalle sijoittuvien kahden ajankohdan välinen korko.

20.180 Korkokertymä kirjataan velallismenetelmän mukaan eli rahoitusinstrumentin luomisen hetkellä voimassa olleen korko- tai tuottotason perusteella. Kiinteäkorkoisten velkapapereiden korkomenot eivät siis vaihtele ajan mittaan markkinavaihtelujen mukaan, vaikka velkapapereiden markkina-arvo ja sitä kautta myös velan hallussapitoon liittyvät vaihtoehtokustannukset vaihtelevatkin. Tällä tavoin vältetään velkojan menetelmään sisältyvä korkomenojen vaihtelu. Arvopapereiden takaisinosto markkinoilta velkapääoman ylittävään tai alittavaan hintaan ei aiheuta tulo- tai menokirjauksia hankintahetkellä tai sen jälkeen. Sen sijaan ylittävään tai alittavaan hintaan tapahtuva takaisinosto heijastaa rahoitustiliin kirjattua, aiemmin kertyneen ja tuolloin uudelleenarvotustiliin kirjatun hallussapitovoiton tai -tappion suoritusta.

20.181 Kun korot kirjataan jatkuvasti kertyviksi, esimerkiksi arvopaperista kertyvät korkomenot kirjataan alkavaksi siitä hetkestä, kun arvopaperi on laskettu liikkeeseen, eikä ensimmäisestä kuponkikoron maksupäivästä (joka on usein seuraavana vuonna varsinkin sellaisten arvopapereiden tapauksessa, joista maksetaan vuosittainen kuponkikorko). Tämä tarkoittaa lisäksi, että arvopapereille kertyvä korko ilmenee velkana heti, kun liikkeeseen laskusta alkaen kertynyt korko sijoitetaan uudelleen sen perustana olevaan rahoitusvaraan. Tuloksena on, että maksamatta oleva kertynyt korko lisätään

aina kohde-etuuden pääoman arvoon ja sitä kautta kaikki korkomaksut pienentävät velallisen velkaa. Tätä perusperiaatetta sovelletaan kaikkiin korkoa tuottaviin rahoitusinstrumentteihin.

20.182 Useissa maissa valtion joukkovelkakirjat tai arvopaperit lasketaan liikkeeseen useissa erissä useiden vuoden aikana samoilla nimelliskorkoa koskevilla ehdoilla. Kukin erä myydään tosiasiassa aina yli- tai alikurssiin, sillä erien jälleenmyyntihetken markkina-arvo vaihtelee. Näin ollen koron laskemisessa käytetään joukkovelkakirjan liikkeeseenlaskun hetkellä sovittua korkotasoa, ja kullakin erällä on oma korkonsa, joka heijastaa liikkeeseenlaskuhetken yli- tai alikurssien jaksotuksia samalla tavoin kuin nollakuponkilainojen alikurssien jaksotusten tapauksessa.

20.183 Useissa erissä liikkeeseen laskettujen ja kuponkikorkoa kerryttävien joukkovelkakirjalainojen ja arvopapereiden liikkeeseenlaskuhintaan sisältyy kyseiseen hetkeen mennessä kertyneen kuponkikoron määrä, joka tosiasiassa myydään liikkeeseenlaskun yhteydessä. Nämä myydyt kuponkikorot eivät ole julkisyhteisöjen myynnin yhteydessä saamia tuloja eikä niitä käsitellä kurssivoittona. Ne käsitellään ennakkomaksuina.

Alihintaiset joukkovelkakirjalainat ja nollakuponkilainat

20.184 Nollakuponkilainat ovat instrumentteja, joissa velallinen on velvollinen suorittamaan maksuja velkojalle vasta joukkovelkakirjalainan lunastuksen yhteydessä. Lainatun pääoman määrä on pienempi kuin velallisen takaisin maksama joukkovelkakirjalainan arvo. Velallinen suorittaa velkansa yhdellä lainan erääntyessä maksamallaan maksulla, joka kattaa sekä pääoman että instrumentin juoksuajalla kertyneen koron määrän. Sopimuksen päättyessä takaisin maksetun summan ja alun perin lainatun summan välinen ero on korkoa, joka jaksotetaan sopimuksen alun ja lopun välisille tilinpitojaksoille. Kultakin jaksolta kertyvä korko katsotaan velallisen maksamaksi ja uudelleen sijoitetuksi saman velan lisämääränä. Korkomenot ja velan kasvu kirjataan samanaikaisesti kullakin tilinpitojaksolla.

20.185 Joukkovelkakirjan markkina-arvon asteittainen kasvu, joka johtuu kertyneen ja uudelleen sijoitetun koron kasautumisesta, heijastaa jäljellä olevan pääoman eli varojen määrän kasvua.

20.186 Samaa periaatetta sovelletaan alihintaan tai ylihintaan liikkeeseen laskettuihin joukkovelkakirjalainoihin. Tässä tapauksessa korkomenona kirjataan sopimuksessa määritellyn kertyneen kuponkikoron määrä plus kultakin lunastushinnan ja liikkeeseenlaskuhinnan välistä eroa vastaavalta tilinpitokaudelta kertyvä määrä.

Indeksisidonnaiset arvopaperit

20.187 Indeksisidonnaiset arvopaperit ovat rahoitusinstrumentteja, yleensä pitkäaikaisia joukkovelkakirjalainoja, joiden kausittaisten maksujen ja/tai pääoman määrät on sidottu hintaindeksiin tai johonkin muuhun indeksiin. Koroksi katsotaan kaikki indeksin muutoksesta aiheutuvat lisämaksut

velkojille, myös pääoman kasvu, ja ne kirjataan jatkuvasti kertyvinä. Kun pääoman arvo on sidottu indeksiin, lopullisen lunastushinnan ja liikkeeseenlaskuhinnan välinen ero käsitellään varan juoksuaikana kertyvänä korkona kaiken muun kyseiseltä ajalta mahdollisesti kertyvän koron lisäksi.

Johdannaiset

20.188 Vaihtosopimuksiin liittyviä maksuja ei katsota EKT:ssa omaisuustuloksi. Johdannaisiin liittyvät maksut ovat rahoitustaloustoimia, jotka kirjataan rahoitusinstrumentin varsinaisen vaihdon hetkellä.

Tuomioistuimen päätökset

20.189 Kun tuomioistuin määrää, että on maksettava korvaus tai toteutettava menneeseen tapahtumaan liittyvä vastakkainen taloustoimi, menon tai tulon kirjausajankohtana on se hetki, kun saajalla on automaattinen ja kiistaton oikeus tiettyyn määrään, joka voidaan määrittää erikseen, ja kun on todennäköistä, että saajat vaativat saamisiaan. Kun tuomioistuin ainoastaan vahvistaa korvausperiaatteen tai kun hallinnollisten yksiköiden on tarkistettava vaatimusten oikeellisuus ja määritettävä maksettava summa, meno tai tulo kirjataan heti, kun velvoitteen arvo voidaan määritellä luotettavasti.

Puolustusmenot

20.190 Sotilaallisia asejärjestelmiä, joihin kuuluvat ajoneuvot ja muut välineet, kuten sota-alukset, sukellusveneet, sotilasilma-alukset, tankit, ohjusten kantoraketit ja laukaisualustat jne., käytetään jatkuvasti maanpuolustuksen palvelujen tuottamisessa. Ne ovat kiinteitä varoja samalla tavoin kuin siviilituotannossa jatkuvasti yli vuoden ajan käytettävät varat. Näiden varojen hankinta kirjataan kiinteän pääoman bruttomuodostuksena eli pääomamenona. Kertakäyttöiset asetarvikkeet, kuten ammukset, ohjukset, raketit ja pommit, kuuluvat puolustustarvikevarastoihin. Tietyntyyppisten ballististen ohjusten katsotaan kuitenkin saavan aikaan jatkuvan pelotevaikutuksen, joten ne täyttävät kiinteisiin varoihin luokittelun perusteet.

20.191 Varan hankinta kirjataan, kun varan omistusoikeus siirtyy. Kompleksisia järjestelmiä käsittävien pitkäaikaisten sopimusten tapauksessa varan siirto on kirjattava varan toimittamisen hetkellä rahamääräisen maksun suorittamisen ajankohdan sijasta. Jos jotkin pitkäaikaiset sopimukset sisältävät lisäksi palvelujen tarjontaa, julkisyhteisöjen menot on kirjattava palvelujen suorittamisen hetkellä erillään varojen tarjoamisesta.

20.192 Jos sotilastarvikkeita vuokrataan, taloustoimi kirjataan aina rahoitusleasingina käyttöleasingin sijasta. Tämä tarkoittaa, että puolustusvarojen hankintakirjaukselle tehdään vastinkirjaus vuokralleottavan julkisyhteisön laskennallisena luotonottona. Näin ollen julkisyhteisöjen maksut kirjataan velanhoitona, osa lainan takaisinmaksuna ja osa korkona.

3. Julkisyhteisöjen suhteet julkisiin yrityksiin

Pääomasijoitukset julkisiin yrityksiin ja voittojen jakaminen

20.193 Julkisyhteisöjen yksiköillä on läheinen yhteys omistamiinsa julkisiin yrityksiin ja yritysmäisiin yhteisöihin. Tiiviistä yhteydestä huolimatta julkisyhteisöjen yksikön ja sen omistuksessa olevan yrityksen tai yritysmäisen yhteisön väliset virrat, jotka liittyvät pääomasijoituksiin, käsitellään samalla tavoin kuin minkä tahansa yrityksen ja sen omistajan väliset virrat: sijoittajan pääomasijoitukset sijoitusten kohteena olevaan yksikköön ja sijoitusten kohteena olevan yksikön voitonjako sijoittajalle.

Pääomasijoitukset

20.194 Pääomasijoitus tapahtuu, kun taloudelliset toimijat asettavat varoja yritysten käyttöön ja saavat vastineeksi lupauksen tulevista osingoista tai muuntyyppisestä tuotosta. Sijoitettua määrää kutsutaan pääomasijoitukseksi, joka on osa yrityksen omia varoja, ja yrityksellä on laaja päätäntävalta sen suhteen, miten se varat käyttää. Omistajat saavat vaihdossa osakkeita tai muita osuuksia. Nämä ovat yrityksiä ja yritysmäisiä yhteisöjä koskevia omistusoikeuksia, jotka antavat hallussapitäjilleen oikeuden

a) osuuteen mahdollisesta osingosta (tai yritysmäisistä yhteisöistä tehdyistä yritystulon otoista), jotka maksetaan yrityksen harkinnan mukaan, mutta ei kiinteään ja ennalta määritettyyn tuloon ja

b) osuuteen yrityksen omista varoista selvitystilassa.

Osuudet ovat näin ollen rahoitusvaroja.

20.195 On tärkeä erottaa toisistaan omistajalle tarkoitetun osuuden otot yrityksistä ja pääomasijoitukselle kertynyt tuotto eli osinkojen muodossa ansaittu tulo. Ainoastaan säännölliset yritystulon jaot kirjataan yritysten antamiksi osingoiksi tai yritystulon otoiksi yritysmäisistä yhteisöistä. Suuret ja epäsäännölliset maksut omistajalle kirjataan osuuksien ottoina.

20.196 Lisäksi on määritettävä, milloin julkisyhteisön maksut julkisiin yrityksiin ovat julkisyhteisöjen menoja tai varojen hankintaa ja siten rahoitustaloustoimia, ja milloin julkisyhteisöjen julkisista yrityksistä saamat tulot ovat vastaavasti julkisyhteisöjen tuloja tai rahoitustaloustoimia.

Pääomanlisäykset

Tukipalkkiot ja pääomanlisäykset

20.197 Tukipalkkiot ovat yleensä säännöllisiä tulonsiirtoja julkisyhteisöiltä tai joskus ulkomailta tuottajille, ja niiden tarkoituksena on vaikuttaa tuotannon tasoon, hintoihin, joilla tuotos myydään, tai tuotannontekijäkorvauksiin.

20.198 Julkisille yrityksille osoitetut suuret ja epäsäännölliset maksut, joita usein kutsutaan pääomanlisäyksiksi, eivät ole tukipalkkioita. Niiden tarkoituksena

on lisätä edunsaajayrityksen pääomaa tai muuttaa sen pääomarakennetta, ja pääoma asetetaan yrityksen pitkäaikaiseen käyttöön. Pääomanlisäyksen ”testauksen" tuloksena näiden pääomanlisäysten todetaan olevan joko pääomansiirtoja tai osakkuuksien hankintoja tai niiden yhdistelmiä. Pääomanlisäykset jaetaan kahteen luokkaan seuraavasti:

a) Maksu, jolla katetaan kasaantuneet, poikkeukselliset tai tulevat tappiot tai jotka suoritetaan yhteiskunnallisessa tarkoituksessa, kirjataan pääomansiirroiksi. Poikkeukselliset tappiot ovat yrityksen liikekirjanpidossa yhdelle tilinpitokaudelle kirjattavia suuria tappioita, jotka syntyvät yleensä taseen varojen uudelleenarvottamisesta alaspäin, jolloin yritykseen kohdistuu rahoitusvaikeuksien uhka (negatiiviset omat varat, vakavaraisuusvaatimusten täyttämättä jättäminen...).

b) Maksu, jossa julkisyhteisö toimii osakkeenomistajana siten, että se voi perustellusti odottaa saavansa riittävän suuren tuoton joko osinkoina tai hallussapitovoittoina, on osakkuuksien hankintaa. Yrityksellä on oltava laaja päätäntävalta siltä osin, miten se käyttää saamansa varat. Maksu on todennäköisesti osakkuuksien hankintaa, jos pääomanlisäykseen osallistuu yksityisiä sijoittajia.

20.199 Julkisyhteisöjen yksiköiden julkisiin yrityksiin suorittamien maksujen tarkoituksena on usein korvata menneitä tai tulevia tappioita. Julkisyhteisöjen maksut käsitellään osuuksien hankintana ainoastaan, jos on riittävästi osoitettu, että yritys tuottaa tulevaisuudessa voittoa ja pystyy maksamaan osinkoja.

20.200 Pääomanlisäykset lisäävät sijoituksen kohteena olevan yksikön omia varoja, joten ne todennäköisesti lisäävät myös sijoittajan osuutta kohteena olevasta yrityksestä. Näin tapahtuu automaattisesti niissä täysin julkisessa omistuksessa olevissa yrityksissä, joiden pääoma on sama kuin niiden omien varojen arvo. Tällainen pääoman lisääminen ei ole perusteena arvioitaessa pääomanlisäyksen luonnetta. Sen johdosta tehdään sen sijaan kirjaus uudelleenarvotustilille, kun lisäys kirjataan pääomansiirtona, ja rahoitustilille, kun lisäys kirjataan lisäyksenä pääoman.

Eritystilanteita koskevat säännöt

20.201 Yksityistämisen yhteydessä toteutetut pääomanlisäykset, kun yksityistämisen on tarkoitus tapahtua vuoden kuluessa, kirjataan osakkeisiin kohdistuvaksi taloustoimeksi siltä osin kuin lisäys ei ylitä yksityistämisvoittoja, ja ylittävä määrä määritellään pääomanlisäyksen testauksessa. Yksityistämisvoitoilla on tarkoitus maksaa pääomanlisäys takaisin.

20.202 Pääomanlisäyksiä voidaan suorittaa velan peruuttamisen tai velan siirtämisen muodossa. Näitä tapahtumia koskevista tilinpitosäännöistä johtuu, että maksu on pääomansiirto lukuun ottamatta yksityistämisiä, jolloin tapahtuma on osuuksien hankintaa, jonka arvo sisältyy yksityistämisvoittoihin.

20.203 Luontoismuotoiset pääomanlisäykset, jotka tapahtuvat muiden kuin rahoitusvarojen tarjoamisen myötä, eivät vaikuta nettoluotonantoon/nettoluotonottoon. Kun lisäykselle odotetaan riittävän suurta tuottoa, se käsitellään rakenteen muutoksena (K.61) ja saatu vara sisällytetään yrityksen taseeseen varojen volyymin muiden muutosten tilin kautta. Kun lisäykselle ei ole odotettavissa riittävän suurta tuottoa, pääomansiirto (investointiavustus, D.92) kirjataan yhdessä muiden kuin rahoitusvarojen vähennyksiin (P.5 tai NP) tehtävän vastaavan kirjauksen kanssa.

Finanssipoliittiset toimenpiteet

20.204 Finanssipoliittisia toimenpiteitä toteuttavat julkisyhteisöt, ja ne rahoitetaan talousarviosta tavanomaisten budjettimenettelyjen mukaisesti. Joihinkin julkisyhteisöjen yksiköiden käynnistämiin toimenpiteisiin voi kuitenkin osallistua myös sellaisia yksiköitä, joihin ei sovelleta julkisyhteisöjen oikeudellista kehystä, kuten julkisia yrityksiä. Finanssipoliittiset toimenpiteet on hyvä kirjata julkisyhteisöjen tuloihin ja menoihin, vaikka niitä ei ilmoitetakaan budjetissa eikä niitä välttämättä valvota tavanomaisten menettelyjen mukaisesti. Syynä on se, että EKT:ssa ilmoitetaan, kun julkisyhteisö on toimenpiteen pääosapuoli ja julkinen yhteisö välittäjä.

Julkisten yritysten voitonjako

Osingot ja osuuksien otot

20.205 Julkisiin yrityksiin tehdyistä pääomasijoituksista saatu voitto voidaan kirjata jakotaloustoimena, joka on yleensä osinko, tai rahoitustaloustoimena. Osingot ovat omaisuustuloa. Osinkona jaettava resurssi on yrityksen yritystulo. Resurssit, joista osingot maksetaan, eivät siis sisällä varojen myynnistä saatua voittoa eivätkä uudelleenarvostusvoittojen jakoa. Näistä lähteistä rahoitetut tai niihin perustuvat osingot kirjataan osuuksien ottoina. Samoja perusperiaatteita sovelletaan yritystulon ottoihin yritysmäisistä yhteisöistä.

20.206 Suuria ja epäsäännöllisiä maksuja tai kyseisen vuoden yritystulon ylittäviä maksuja kutsutaan superosingoiksi. Ne rahoitetaan kertyneistä varoista tai varojen myynnistä ja kirjataan osuuksien otoiksi, jotka ovat yhtä suuret kuin maksun ja kyseisen tilinpitokauden yritystulon ero. Jos käytettävissä ei ole yritystulon mittaria, vaihtoehtoisesti voidaan käyttää liikekirjanpidon liikevoittoa.

20.207 Ennakko-osingot kirjataan omaisuustulona (D.42) siltä osin kuin ne liittyvät yrityksen kertyneeseen tuloon. Käytännössä kahden edellytyksen on täytyttävä.

a) Maksun suorittava yritys julkistaa lyhyen aikavälin tilinsä yleisölle ja maksu perustuu vähintään kahteen vuosineljännekseen.

b) Ennakko-osinkojen maksujen on oltava samassa suhteessa edellisvuosina maksettuihin osinkoihin ja yhdenmukaisia osakkaan tavanomaisesti saaman tuoton ja yrityksen kasvusuuntauksen kanssa.

Jos nämä edellytykset eivät täyty, ennakko-osingon maksu kirjataan ennakkomaksuna, joka kirjataan *muihin saamisiin ja velkoihin* (F.8), kunnes vuoden tulos on määritetty. Tämä johtuu siitä, että ennakko-osinkoja on nimittäin tarpeen vertailla superosinkojen testauksessa vuoden yritystuloon.

Verot ja osuuksien otot

20.208 Veroilla on oikeusperusta ja niihin sovelletaan lainsäätämisjärjestystä. Nämä yhteiseen sopimukseen perustuvat taloustoimet muodostavat julkisyhteisöjen pääasiallisen tulonlähteen.

20.209 Oikeudellisissa asiakirjoissa veroksi kuvattua taloustoimea ei kuitenkaan välttämättä aina kirjata sellaiseksi EKT:ssa. Esimerkkinä tästä on välillinen yksityistäminen. Jos julkinen hallintayhtiö myy omistamansa osuuden toisesta julkisesta yrityksestä ja maksaa osan voitoista julkisyhteisöille veron nimikkeellä, tai jos se on velvollinen maksamaan veroa yksityistämistapahtumasta ja siitä johtuvista voitoista pääomavoittoveron nimikkeellä, maksu kirjataan rahoitustaloustoimeksi.

Yksityistäminen ja kansallistaminen

Yksityistäminen

20.210 Yksityistäminen tarkoittaa yleensä sitä, että julkisyhteisö myy julkisen yrityksen osakkeita tai muita osuuksia. Yksityistämisvoitot eivät ole julkisyhteisöjen tuloa vaan rahoitustiliin kirjattava rahoitustaloustoimi, joka ei vaikuta julkisyhteisöjen ali-/ylijäämään, sillä tapahtuma ei vaikuta nettovarallisuuteen ja se muodostuu varojen uudelleenluokituksesta (AF.5:n ja AF.2:n välillä) julkisyhteisön taseessa. Muiden kuin rahoitusvarojen, kuten rakennusten ja maan muttei kokonaisen yrityksen, suora myynti kirjataan pääomatilille kiinteiden varojen tai muiden valmistamattomien varojen kuin rahoitusvarojen vähennyksinä, ellei se tapahdu yrityksen uudelleenjärjestelyjen yhteydessä.

20.211 Yksityistämisprosessin toteuttamisen yhteydessä tehdyt palvelujen hankinnat on kuitenkin kirjattava julkisyhteisöjen välituotekäytöksi, eikä niitä vähennetä yksityistämisvoitoista. Yksityistämisvoitot kirjataan rahoitustileissä bruttomääräisinä.

Välilliset yksityistämiset

20.212 Yksityistäminen voi tapahtua myös monimutkaisempien institutionaalisten järjestelyjen tuloksena. Esimerkiksi julkinen hallintayhtiö tai muu julkisyhteisön määräysvallassa oleva julkinen yritys voi myydä julkisen yrityksen varoja, jolloin kaikki voitot tai osa niistä menee julkisyhteisöille. Tällaisesta varojen myynnistä saadun voiton maksaminen julkisyhteisöille kirjataan aina rahoitustaloustoimena riippumatta siitä, miten se on kirjattu

julkisyhteisön tai sen tytäryhtiön tileihin, ja samalla kirjataan niiden osakkeiden ja muiden osuuksien vähennys, joka vastaa hallintayhtiön varojen osittaista realisointia. Hallintayhtiön mahdolliset jakamattomat yksityistämisvoitot ovat julkisyhteisöjen yksityistämistuloja, jotka on sijoitettu pääomanlisäyksen muodossa. Viimeksi mainittu arvioidaan tämän jälkeen pääomanlisäyksen testauksessa maksun luonteen määrittämiseksi.

20.213 Julkinen hallintayhtiö tai muu julkinen yritys voi myös toimia uudelleenjärjestelyelimenä. Tällöin myyntivoittoja ei välttämättä makseta julkisyhteisöille vaan ne säilyvät uudelleenjärjestelyelimen hallussa, jotta se voi suorittaa pääomanlisäyksiä muihin yrityksiin. Kun uudelleenjärjestelyelin oikeusasemastaan riippumatta toimii julkisyhteisöjen suorana välittäjänä, sen päätehtävänä on julkisten yritysten uudelleenjärjestely ja omistajuuden muuttaminen sekä varojen kanavointi yksiköltä toiselle. Yksikkö luokitellaan tavallisesti julkisyhteisöjen sektoriin. Kun uudelleenjärjestely-yksikkö on hallintayhtiö, jonka määräysvallassa on useita tytäryhtiöitä ja jonka toiminnasta vain pieni osa muodostuu varojen kanavoinnista edellä mainitulla tavalla julkisyhteisöjen puolesta yhteiskunnallisessa tarkoituksessa, julkinen hallintayhtiö luokitellaan päätoimintansa perusteella johonkin yrityssektoriin ja julkisyhteisöjen puolesta suoritetut taloustoimet kierrätetään julkisyhteisöjen kautta.

Kansallistaminen

20.214 Kansallistaminen tarkoittaa sitä, että julkisyhteisö ottaa haltuunsa tiettyjä varallisuuseriä tai kokonaisen yrityksen, yleensä hankkimalla itselleen enemmistöosuuden yrityksen osakkeista tai sen koko osakekannan.

20.215 Kansallistaminen tapahtuu yleensä osakkeiden oston muodossa. Julkisyhteisö ostaa kaikki yrityksen osakkeet tai osan niistä markkinahintaan tai sitä riittävän lähellä olevaan hintaan, kun otetaan huomioon saman toimialan yritysten arvottamista koskevat markkinakäytännöt. Taloustoimi suoritetaan yhteisestä sopimuksesta, vaikka entisellä omistajalla ei välttämättä juurikaan ole mahdollisuutta kieltäytyä tarjouksesta tai neuvotella hinnasta. Osakkeiden osto on rahoitustiliin kirjattava rahoitustaloustoimi.

20.216 Julkisyhteisö voi poikkeustapauksessa hankkia yrityksen omistukseensa haltuunoton tai takavarikoinnin kautta. Tällöin varojen omistajuuden muutos ei aiheudu yhteisen sopimuksen perusteella suoritetusta taloustoimesta. Omistajille ei suoriteta maksua tai suoritettava maksu ei vastaa varallisuuserien käypää arvoa. Hankittujen varallisuuserien markkina-arvon ja niistä mahdollisesti maksetun korvauksen välinen ero kirjataan korvauksettomana haltuunottona varojen volyymin muiden muutosten tilille.

Taloustoimet keskuspankin kanssa

20.217 Keskuspankki voi suorittaa julkisyhteisöille käytännössä kahdentyyppisiä maksuja:

- Säännölliset maksut, jotka ovat yleensä osinkoja, jotka perustuvat keskuspankin toimintaan (kuten valuuttavarannon hallinnoimiseen). Nämä maksut kirjataan osinkoina, kun ne eivät ole suurempia kuin liikevoitto, joka muodostuu netto-omaisuustulosta, josta on vähennetty kustannukset ja siirrot. Liikevoiton ylittävät summat kirjataan osakkeiden ja osuuksien vähentymisenä.

- Poikkeukselliset maksut, jotka aiheutuvat varantovarojen myynnistä tai uudelleenarvotuksesta. Nämä maksut kirjataan osuuksien otoiksi. Perusteena on se, että näiden varallisuuserien arvo vaikuttaa keskuspankin oman pääoman ehtoiseen velkaan ja julkisyhteisöjen pääomavaroihin. Näin ollen keskuspankin varantovaroista saaduilla hallussapitovoitoilla on vastineensa julkisyhteisöjen pääomavaroissa keskuspankin oman pääoman ehtoisen velan muodossa.

Valtionhallinnon maksut keskuspankille kirjataan samalla tavoin kuin muiden julkisten yritysten maksut. Suurten maksujen luonne määritellään pääomanlisäyksen testauksessa.

Uudelleenjärjestelyt, sulautumat ja uudelleenluokitukset

20.218 Julkisen yrityksen uudelleenjärjestelyn yhteydessä rahoitusvaroja ja velkoja voi ilmestyä ja kadota uusien rahoitussuhteiden mukaisesti. Nämä muutokset kirjataan varojen volyymin muiden muutosten tilin luokkaan ”sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset”. Uudelleenjärjestelyistä on kyse esimerkiksi silloin, kun yritys jaetaan kahdeksi tai useammaksi institutionaaliseksi yksiköksi, jolloin syntyy uusia rahoitusvaroja ja velkoja.

20.219 Sen sijaan yrityksen osakkeiden ja muiden osuuksien osto fuusion yhteydessä on kirjattava ostavan yrityksen ja aiemman omistajan välisenä rahoitustaloustoimena.

20.220 Varojen ja velkojen luokituksen muutokset, jotka eivät liity uudelleenjärjestelyihin tai sektoriluokituksen muutoksiin, kuten kullan monetarisointi tai demonetarisointi, kirjataan varojen ja velkojen luokitusmuutoksena varojen volyymin muiden muutosten tilille.

4. Velkaan kohdistuvat toimenpiteet

20.221 Velkaan kohdistuvilla toimenpiteillä voi olla erityistä merkitystä julkisyhteisöjen sektorilla, sillä julkisyhteisö voi niiden avulla tarjota taloudellista apua muille yksiköille. Näiden toimenpiteiden kirjaamista käsitellään luvussa 5. Kun yksikkö peruuttaa tai siirtää itselleen toisen yksikön velan yhteisestä sopimuksesta, tämä on yleisen periaatteen mukaisesti kahden yksikön välinen vapaaehtoinen varallisuuden siirto. Tämä tarkoittaa, että siirretyn velan tai peruutetun saamisen vastintaloustoimi on pääomansiirto. Kassavirtoja ei yleensä esiinny, joten tätä voidaan luonnehtia luontoismuotoiseksi pääomansiirroksi.

Velan siirtäminen, velan peruuttaminen ja velan poistaminen taseesta

Velan siirtäminen ja peruuttaminen

20.222 *Velan siirtäminen* tapahtuu, kun yksikkö ottaa vastuulleen toisen yksikön velat velkojalle. Näin tapahtuu yleensä, kun julkisyhteisö on taannut toisen yksikön velan ja takauksen perusteella esitetään vaatimuksia tai se aktivoidaan.

20.223 Kun julkisyhteisö siirtää velan itselleen, tämän uuden julkisyhteisön velan vastintaloustoimi on pääomansiirto maksun laiminlyöneelle velalliselle. Tapaukset, joissa vastineena kirjataan rahoitusvara, on tutkittava tarkkaan. Tilanteita on kaksi:

a) Kun siirretään jo olemassa oleva todellinen rahoitusvara kolmannen osapuolen osalta, kuten taattu vientiluottovakuutus. Julkisyhteisöjen tiliin kirjataan siis sen uuden velan vastintaloustoimena sellaisen rahoitusvaran hankinta, joka vastaa saatavaksi oletetun määrän nykyarvoa. Jos tämä määrä on yhtä suuri kuin siirretty velka, muita kirjauksia ei tarvita. Jos oletettavasti takaisin perittävä määrä on pienempi kuin siirretty velka, julkisyhteisöjen tileihin kirjataan pääomansiirto, joka vastaa siirretyn velan ja hankitun varan arvon eroa.

b) Julkisyhteisö kirjaa saatavan edunsaajayritykseltä, joka on useimmiten vaikeuksissa oleva julkinen yritys. Koska saatavan arvo on varsin hypoteettinen, sitä ei yleensä kirjata. Edunsaajalta tulevaisuudessa mahdollisesti saatavat takaisinmaksut kirjataan julkisyhteisön tuloksi.

20.224 *Muiden puolesta suoritettavat velan maksut* on sama kuin velan siirtäminen, paitsi että maksut suorittava yksikkö ei siirrä itselleen koko velkaa. Kirjattavat taloustoimet ovat samat.

20.225 *Velan peruuttaminen* (tai *velan anteeksianto*) tarkoittaa saatavan poistamista tai vähentämistä velkojan ja velallisen yhteisestä sopimuksesta. Velkoja kirjaa peruutettua määrää vastaavan maksettavan pääomansiirron ja toinen yksikkö kirjaa saatavan pääomansiirron. Kun julkisyhteisö luopuu vaateistaan esimerkiksi opintolainan tai maatalouslainan tapauksessa, taustalla oletetaan yleensä olevan yhteinen sopimus, jota ei kuitenkaan muodollisesti laadita.

20.226 Julkisessa määräysvallassa olevan yksikön velan siirtäminen ja peruuttaminen lisää sijoituksen kohteena olevan yksikön pääoman arvoa, mikä ilmenee uudelleenarvotustileistä. Jos hallitus siirtää itselleen toisen hallituksen velan, viimeksi mainitun tileihin kirjataan tulo pääomansiirrosta, uusi velka velan itselleen siirtäneelle julkisyhteisöjen yksikölle tai molemmat.

20.227 Yksityistämisen yhteydessä toteutetut velan siirtämiset ja peruuttamiset kirjataan osakkeisiin ja muihin osuuksiin kohdistuvina taloustoimina niiltä määriltä, jotka eivät ylitä yksityistämisvoittoja, ja loput kirjataan

pääomansiirtoina. Näin varmistetaan yksityistämisen tilinpidollinen neutraalius. Yksityistäminen on toteutettava vuoden kuluessa.

20.228 Kun velallisena oleva hallitus tarjoutuu maksamaan velan takaisin ennenaikaisesti arvoon, joka on pienempi kuin korkorästit sisältävä pääoman arvo, tapahtuma kirjataan pääomatiliin ja se vaikuttaa julkisyhteisön nettoluotonantoon/nettoluotonottoon, sillä oletuksena on velkojan antama avustus. Kun velan ennenaikainen takaisinmaksu edellyttää, että luotonantajalle on sopimuksen mukaan maksettava seuraamus tai maksu, määrä kirjataan luotonantajan tulona. Arvopapereiden tapauksessa takaisinosto markkinoilla kirjataan uudelleenarvotustileihin ellei arvopaperien hallussapitäjältä ole vaadittu ennenaikaista takaisinmaksua.

20.229 Kun hallituksen saatavat muilta hallituksilta myydään kolmannelle osapuolelle, arvon erotus kirjataan pääomansiirtona pääomatilille, ja se vaikuttaa hallituksen alijäämään. Näin on siksi, että saatavan luonne viittaa alkuperäiseen aikomukseen myöntää etua ja että myynti on tapa suorittaa velkajärjestelyjä.

20.230 Näin ollen pääomansiirtoon liittyvä hallituksen meno on velallisen tuloa, koska tämä on taloustoimen varsinainen edunsaaja, ja ulkomaiden tiliin tehdään velkojana olevan hallituksen menoa vastaava kirjaus. Myyjän näkökulmasta poistuneen saatavan taloustoimiarvo on pääoman arvo. Saatavan arvo kirjataan sekä uuden velkojan että velallisen tileihin: velkojan pankkitaseeseen ja velallisen ulkomaiden tiliin eli ulkomaisen varallisuusaseman osalta alennetulla arvolla.

20.231 Harvinaisemmissa tapauksissa, joissa kolmannen osapuolen tai velallisen, joka tarjoutuu ostamaan takaisin velkansa, kanssa neuvoteltu alennus heijastaa ainoastaan markkinakorkojen muutoksia eikä luottokelpoisuuden muutosta, velkojana olevan hallituksen voidaan katsoa toimivan tavanomaisen sijoittajan tavoin. Ero, josta on vähennetty mahdolliset seuraamukset ja maksut, kirjataan uudelleenarvotustileille. Eräänä luokitteluperusteena voidaan pitää sitä, olisiko takaisinmaksettu summa ylittänyt velkapääoman arvon.

Velan siirto, johon liittyy muiden kuin rahoitusvarojen siirto

20.232 Jos julkisyhteisö haluaa keventää julkisen yrityksen velkataakkaa, se voi velan siirtämisen lisäksi ottaa haltuunsa muita kuin rahoitusvaroja, kuten julkista liikenneinfrastruktuuria. Tällainen velan siirto, johon liittyy muiden kuin rahoitusvarojen siirto julkisyhteisöjen yksikölle, katsotaan tehdyksi yhteisestä sopimuksesta, ja sen vaikutukset julkisyhteisöjen nettoluotonantoon/nettoluotonottoon ovat täysin samat kuin velan siirrossa. Yrityksen saaman pääomansiirron määrä kirjataan siis yhtä suureksi kuin siirretyn velan määrä. Muiden kuin rahoitusvarojen hankinta vaikuttaa negatiivisesti nettoluotonantoon(+)/nettoluotonottoon (–).

Velan poistaminen taseesta tai velan arvon alentaminen

20.233 *Velka poistetaan taseesta* niin, että velkoja vähentää taseestaan velallisen velan yleensä silloin, kun velkoja katsoo, että velalla on vain vähän tai ei ollenkaan arvoa siksi, ettei sitä makseta takaisin. Syynä voi olla, että velallinen on joutunut konkurssiin, lopettanut toimintansa tai velkaa ei saada perittyä velalliselta kohtuullisin kustannuksin. *Velan arvon alentaminen* tarkoittaa sitä, että velkoja pienentää varan kirjanpitoarvoa taseessaan.

20.234 Velan arvon alentaminen ja taseesta poistaminen ovat velkojan sisäisiä kirjanpitotoimia, joita ei usein pidetä taloustoimina, sillä niitä ei suoriteta yhteisestä sopimuksesta. Joskus velan arvon alentaminen ja taseesta poistaminen eivät kuitenkaan johda velallisen koko velan peruuttamiseen, jolloin tehdään usein näiden kirjausten peruutuksia ja harvemmin velan poistamisia.

20.235 Velan arvon alentaminen ei sellaisenaan aiheuta kirjauksia velkojan taseeseen, sillä velan kirjanpitoarvo heijastaa jo instrumentin markkina-arvoa tai on lainojen tapauksessa nimellisarvoinen, ellei markkina-arvoa korvata alennetulla kirjanpitoarvolla (jos alennus kirjataan uudelleenarvotustileille). Sen sijaan velan taseesta poistaminen tarkoittaa, että vara poistetaan velkojan taseesta muulla muutoksella poistuvaan määrään eli lainapääoman arvoon, arvopapereiden markkina-arvoon, ellei taseesta poistaminen merkitse velan peruuttamista. Toisin kuin velan siirtäminen ja peruuttaminen, velan taseesta poistaminen ja velan arvon alentaminen eivät siis vaikuta julkisyhteisöjen luotonantoon/luotonottoon.

Muut velkajärjestelyt

20.236 *Velkajärjestely* on sopimus olemassa olevan velan hoitoa koskevien ehtojen muuttamisesta yleensä velallista hyödyttävällä tavalla. Uudelleenjärjesteltävä velkainstrumentti katsotaan kuoletetuksi ja korvatuksi uudella velkainstrumentilla, johon sovelletaan uusia ehtoja. Jos kuoletettu velkainstrumentti ja uusi velkainstrumentti ovat arvoltaan erisuuruiset, kyseessä on eräänlainen velan peruuttaminen, ja eron johdosta on suoritettava pääomansiirto.

20.237 *Velan muunto osakkeiksi* tapahtuu, kun velkoja hyväksyy saatavansa korvaamisen arvopaperilla. Esimerkiksi julkisyhteisö voi sopia omistuksessaan olevan julkisen yrityksen kanssa, että julkisyhteisöjen osuutta julkisesta yrityksestä lisätään olemassa olevan velan verran. Tällöin tapahtuma arvioidaan pääomanlisäyksen testauksessa. Kuoletettavan velkainstrumentin ja hyväksyttyjen osakkeiden arvon mahdollinen ero on pääomansiirto, joka kirjataan uudelleenarvotustilille.

20.238 *Velkarästejä* syntyy, kun velallinen laiminlyö korko- tai pääomamaksunsa. Velkainstrumentti ei yleensä muutu, mutta velkarästien määrän perusteella voidaan saada tärkeitä tietoja.

Velan ostaminen markkina-arvon ylittävään hintaan

20.239 Velan hankintaa hankintapäivän markkina-arvon ylittävään arvoon kutsutaan muuksi kuin markkinaehtoiseksi lainaksi ja myöhemmin lainan kuolettamiseksi. Molempien tarkoituksena on tuottaa etua, joten menot, kuten pääomansiirto, on kirjattava.

20.240 *Velka kuoletetaan*, kun velallinen tarjoaa velkainstrumenttien tilalle rahoitusvaroja, joiden velanhoitovirrat ovat yhtä suuret tai suuremmat kuin velkainstrumentin. Silloinkin kun kuoletetut instrumentit on siirretty erilliselle yksikölle, bruttopositio on kirjattava siten, että uusi yksikkö katsotaan aputoimintoja suorittavaksi yksiköksi ja se sulautetaan yksikköön, jonka velka on kuoletettu. Jos aputoimintoja suorittava yksikkö on ulkomainen, se katsotaan erityistä tarkoitusta varten perustetuksi yksiköksi, ja julkisyhteisön ja tämän yksikön väliset taloustoimet käsitellään osassa II esitetyllä tavalla.

20.241 *Muut kuin markkinaehtoiset lainat*. Muille kuin markkinaehtoisille lainoille ei ole tarkkaa määritelmää, mutta on yleisesti hyväksytty, että niistä on kyse, kun julkisyhteisöjen sektorin yksiköt antavat toisille yksiköille lainaa siten, että korkotaso asetetaan sopimuksessa tarkoituksellisesti muutoin sovellettavaa markkinakorkoa pienemmäksi. Tämän lisäksi voidaan myöntää maksuvapaita kausia, muuttaa maksuaikataulua ja pidentää takaisinmaksuaikaa velallisen hyväksi. Muiden kuin markkinaehtoisten lainojen ehdot ovat velalliselle yleisiä markkinaehtoja suotuisammat, joten niihin liittyy tosiasiallinen siirto velalliselta velkojalle.

20.242 Muut kuin markkinaehtoiset lainat kirjataan muiden lainojen tavoin nimellisarvoon, mutta lainan myöntämisajankohtana kirjataan lisätietoeränä pääomansiirto, joka on yhtä suuri kuin velan sopimusarvon ja asiaankuuluvan markkinoiden diskonttokoron avulla lasketun nykyarvon ero. Pääomansiirron mittaamisessa ei ole tarpeen käyttää jotain tiettyä markkinakorkoa. OECD:n julkaisemaa markkinakorkoa (Commercial Interest Reference Rate, CIRR) voidaan soveltaa, kun lainan myöntää yksi OECD:n jäsenvaltioista.

Omaisuuden uudelleenjärjestelyt ja pelastuspaketit

20.243 Pelastuspaketti tarjotaan yrityksen pelastamiseksi rahoitusvaikeuksilta. Siihen turvaudutaan usein, kun julkisyhteisöjen yksikkö tarjoaa lyhytaikaista rahoitustukea yritykselle, jotta se selviäisi rahoitusvaikeuksistaan, tai tarjoaa sille rahoitusvaroja pidempään käyttöön yrityksen pääomarakenteen muuttamiseksi. Rahoituslaitosten pelastamisesta käytetään usein nimitystä omaisuuden uudelleenjärjestely (financial defeasance). Pelastuspaketit sisältävät usein arvoltaan suuria kertaluonteisia taloustoimia, joista on ilmoitettu laajalti, ja ne on näin ollen helppo tunnistaa.

20.244 Julkisyhteisöt voivat toteuttaa monenlaisia toimenpiteitä, joita ovat esimerkiksi seuraavat:

a) julkisyhteisö voi taata joitakin avustettavan yrityksen velkoja,

b) julkisyhteisö voi tarjota pääomarahoitusta poikkeuksellisen suotuisin ehdoin,

c) julkisyhteisö voi ostaa avustettavan yrityksen varoja niiden todellisen markkina-arvon ylittävään hintaan,

d) julkisyhteisö voi luoda erityistä tarkoitusta varten perustetun yksikön tai muuntyyppisen julkisen elimen, joka rahoittaa ja/tai hallinnoi avustettavan yrityksen varojen tai velkojen myyntiä.

20.245 Pelastuspakettiin liittyvät valtiontakaukset katsotaan rahoitusvaikeuksissa oleville yksiköille myönnetyiksi yksittäisiksi takauksiksi. Niitä myönnetään, kun yritys ei pysty suoriutumaan velvoitteistaan tai sillä on suuria vaikeuksia suoriutua niistä siksi, että se ei pysty riittävän hyvin lisäämään likviditeettiään tai sen varojen markkinakelpoisuus on huono poikkeuksellisten tapahtumien vuoksi. Tällöin pääomansiirto kirjataan yleensä toimenpiteen alussa, aivan kuin takauksen perusteella olisi esitetty vaatimuksia, joko koko annetun takauksen määrän osalta tai odotettavissa olevan vaatimuksen määrän osalta, jos siitä on käytettävissä luotettava arvio. Se kirjataan julkisyhteisön odotetuksi tappioksi. Katso myös kohta 20.254.

20.246 Jos julkisyhteisö ostaa varoja avustettavalta yritykseltä, se maksaa niistä yleensä todellista markkinahintaa korkeamman hinnan. Osto kirjataan todelliseen markkinahintaan, ja markkinahinnan ja maksetun kokonaishinnan välinen ero kirjataan pääomansiirtona.

20.247 Pelastuspaketin yhteydessä julkisyhteisöt ostavat usein rahoituslaitoksilta lainoja niiden nimellisarvoon markkina-arvon sijasta. Vaikka lainat kirjataan nimellisarvoon, taloustoimi jaetaan kirjaamalla pääomansiirto ja tekemällä kirjaus myös uudelleenarvotustileihin. Jos joitakin lainoja ei luotettavien tietojen perusteella saada perittyä takaisin kokonaan tai lähes kokonaan tai jos käytettävissä ei ole luotettavia tietoja odotetusta tappiosta, näiden lainojen arvoksi kirjataan nolla ja lisäksi kirjataan lainojen aiemman nimellisarvon suuruinen pääomansiirto.

20.248 Jos julkisyhteisö perustaa julkisen institutionaalisen yksikön, jonka ainoana tehtävänä on hallinnoida pelastuspaketin toteuttamista, yksikkö on luokiteltava julkisyhteisöjen sektoriin. Jos uuden yksikön on tarkoitus jatkaa toimintaansa pelastuspaketin hallinnoinnin jälkeen, se luokitellaan julkisyhteisöjen yksiköksi tai julkiseksi yritykseksi niiden yleisten sääntöjen perusteella, jotka on esitetty edellä uudelleenjärjestelyelimiä koskevassa osassa. Rahoitusvaikeuksissa olevilta rahoituslaitoksilta rahoitusvaroja ostavia yksiköitä, joiden tarkoituksena on myydä nämä varat edelleen normaalissa järjestyksessä, ei voida pitää rahoituksen välittäjinä, sillä niihin ei kohdistu riskiä. Ne luokitellaan sen sijaan julkisyhteisöjen sektoriin.

Velkatakaukset

20.249 Velkatakaus on järjestely, jossa takauksen antaja lupaa maksaa velkojalle velallisen laiminlyömät maksut. Julkisyhteisöille takauksen myöntäminen on keino tukea taloudellista toimintaa ilman välitöntä rahamääräistä tukea. Takaukset vaikuttavat merkittävällä tavalla taloudellisten toimijoiden käyttäytymiseen ja muokkaavat näin luotonannon ja luotonoton edellytyksiä rahoitusmarkkinoilla.

20.248 Takauksissa on aina kolme osapuolta: luotonantaja, luotonottaja ja takauksen antaja. Velkasuhteen varannot ja virrat kirjataan aluksi luotonantajan ja luotonottajan välillä, ja sen jälkeen, kun takauksen perusteella on esitetty vaatimuksia, takaussuhteen varannot ja virrat kirjataan luotonantajan ja takauksen antajan välillä. Takauksen toteutuminen aiheuttaa siis virtojen ja muutosten kirjaamisen velallisen, velkojan ja takauksen antajan taseisiin.

20.249 Takauksia on kolmenlaisia:

i) takaukset, jotka täyttävät johdannaisen määritelmän,

ii) standarditakaukset ja

iii) yksittäiset takaukset.

Johdannaistyyppiset takaukset

20.250 Takaukset, jotka täyttävät johdannaisen määritelmän, ovat rahoitusmarkkinoilla aktiivisen kaupankäynnin kohteena olevia takauksia, kuten luottoriskinvaihtosopimuksia. Johdannainen perustuu kohdeinstrumenttiin kohdistuvaan laiminlyöntiriskiin, eikä se yleensä ole varsinaisesti yhteydessä yksittäiseen lainaan tai joukkovelkakirjaan.

20.251 Kun tällainen takaus annetaan, ostaja suorittaa maksun johdannaisen luoneelle rahoituslaitokselle. Tämä kirjataan johdannaisiin kohdistuvaksi taloustoimeksi. Johdannaisen arvon muutokset kirjataan uudelleenarvotuksina. Jos kohdeinstrumenttiin liittyvät maksut laiminlyödään, takauksen antaja korvaa ostajalle kohdeinstrumenttiin liittyvät teoreettiset tappiot. Myös tämä kirjataan johdannaisiin kohdistuvaksi taloustoimeksi.

Standarditakaukset

20.252 Standarditakaukset kattavat useita samantyyppisiä luottoriskejä. On mahdotonta arvioida tarkkaan, kuinka suuri on tiettyyn yhteen lainaan liittyvä takaisinmaksuriski, kun taas suuresta määrästä tällaisia lainoja on mahdollista arvioida, kuinka monen takaisinmaksu laiminlyödään. Standarditakauksia käsitellään luvussa 5.

Yksittäiset takaukset

20.253 Yksittäisiä takauksia myönnetään, kun lainan tai arvopaperin ehdot ovat niin erikoiset, ettei niihin liittyvää riskiä voida arvioida tarkkaan. Yksittäisen takauksen antaminen katsotaan yleensä ehdolliseksi, eikä sitä kirjata rahoitusvaraksi/velaksi takauksen antajan taseessa.

20.254 Joissakin poikkeustapauksissa julkisyhteisöjen yksittäisiä takauksia, joita ne myöntävät tietyissä tarkkaan määritellyissä rahoitusvaikeuksissa oleville yrityksille (esimerkiksi, kun yrityksen omat varat ovat negatiiviset) ja joihin perustuvia vaatimuksia esitetään hyvin todennäköisesti, käsitellään samalla tavoin kuin jos näihin takauksiin perustuvia vaatimuksia olisi esitetty jo takauksen myöntämisen yhteydessä (ks. myös kohta 20.245).

20.255 Yksittäisen takauksen toteutuminen käsitellään samalla tavoin kuin velan siirtäminen. Alkuperäinen velka kuolettuu, ja takauksen antajan ja velkojan välillä luodaan uusi velka. Velan siirtäminen tarkoittaa, että pääomansiirto kirjataan maksunsa laiminlyöneen velallisen hyväksi. Pääomansiirto tasataan rahoitustaloustoimella, ja rahoitusvelka siirtyy yritykseltä julkisyhteisölle.

20.256 Takauksen toteutuminen voi edellyttää, että velka maksetaan heti takaisin. Suoriteperusteisen kirjaamisen periaatteen mukaan siirretyn velan kokonaismäärä on kirjattava hetkenä, jona takaus toteutuu ja velka siirretään. Takauksen antajasta tulee uusi velallinen, ja takauksen antajan itselleen siirtämään velkaan liittyvät pääoman takaisinmaksut ja korkomaksut olisi kirjattava virtojen tapahtumahetkellä. Kun takauksiin perustuvat vaatimukset käsittävät ainoastaan tilinpitojaksolla suoritettavat velanhoitomaksut, kuten rahamääräisten lisävakuuksien tapauksessa, maksetut määrät kirjataan pääomansiirtona. Kirjaukset tehdään kuitenkin velan takaisinmaksuna, kun osittaisia vaatimuksia esitetään esimerkiksi kolmesti peräkkäin ja kun odotettavissa on lisää vaatimuksia.

20.257 Kun alkuperäinen velallinen suorittaa takauksen antajalle palautusmaksuja ja kun meno on kirjattu aiempien vaatimusten yhteydessä, takauksen antaja tekee tulokirjauksen. Jos velallinen on takauksen antajan määräysvallassa, tämä tulo olisi kuitenkin arvioitava superosinkojen testauksessa: yritystulon ylittävä palautusmaksu kirjataan osuuksien ottona.

Arvopaperistaminen

Määritelmä

20.258 Arvopaperistaminen tarkoittaa arvopapereiden liikkeeseen laskua varoista odotettavien kassavirtojen tai muiden tulovirtojen perusteella. Varoista aiheutuviin kassavirtoihin perustuvia arvopapereita kutsutaan omaisuusvakuudellisiksi arvopapereiksi.

20.259 Arvopaperistamisessa liikkeeseenlaskija siirtää varojen omistusoikeuden tai oikeuden tuleviin yksittäisiin virtoihin arvopaperistamisesta vastaavalle yksikölle, joka maksaa liikkeeseenlaskijalle vastineena tietyn määrän omista rahoituslähteistään. Arvopaperistamisyksikköä kutsutaan yleensä erityistä

tarkoitusta varten perustetuksi yksiköksi. Se rahoittaa toimintaansa laskemalla liikkeeseen arvopapereita siten, että se käyttää vakuutena alkuperäiseltä liikkeeseenlaskijalta sille siirrettyjä varoja tai oikeuksia tuleviin virtoihin. Arvopaperistamisyksikön alkuperäiselle liikkeeseenlaskijalle maksaman maksun kirjaamisessa on olennaista se, onko varan siirto olemassa olevan varan myyntiä kyseiselle yksikölle vai lainaksiottoa käyttämällä vakuutena tulevia tulovirtoja.

Perusteet myyntiluokittelulle

20.260 Jotta arvopaperistaminen käsiteltäisiin myyntinä, julkisyhteisöjen taseessa on oltava myyntikelpoinen vara ja omistajuuden on siirryttävä kokonaan arvopaperistamisesta vastaavalle yksikölle, mistä on osoituksena varaan liittyvien riskien ja hyötyjen siirtyminen.

20.261 Tulevien tulovirtojen arvopaperistamista ei siis tunnisteta myynniksi, sillä taloudellisista varoista saatava tuotto, kuten tulevat öljyrojaltimaksut, ovat alkuperäisen liikkeeseenlaskijan lainaksiottoa.

20.262 Kun arvopaperistamisen yhteydessä esiintyy rahoitusvaroihin tai muihin kuin rahoitusvaroihin liittyviä virtoja, myynnin kirjaamisen edellytyksenä on, että varojen omistukseen liittyvät riskit ja hyödyt siirtyvät varojen mukana.

20.263 Jos julkisyhteisö hyötyy arvopaperistamisesta pitämällä itsellään lykätyn ostohinnan, joka tarkoittaa oikeutta esimerkiksi alkuperäisen arvopaperistamisarvon ylittäviin virtoihin tai arvopaperistamisesta vastaavan yksikön liikkeeseen laskeman viimeisen erän omistusoikeutta, myyntiä ei ole tapahtunut, ja tapahtuma katsotaan alkuperäisen liikkeeseenlaskijan luotonotoksi.

20.264 Jos julkisyhteisö alkuperäisenä liikkeeseenlaskijana takaa arvopaperistamisesta vastaavalle yksikölle aiheutuneiden, varaan liittyvien velkojen takaisinmaksun, varaan liittyvät riskit eivät ole siirtyneet. Myyntiä ei ole tapahtunut, ja tapahtuma katsotaan alkuperäisen liikkeeseenlaskijan luotonotoksi. Takauksia voidaan antaa esimerkiksi vakuutussopimusten, johdannaisten tai varallisuuserien korvausta koskevien lausekkeiden muodossa.

20.265 Jos arvopaperistamissopimukseen sisältyy myyntikelpoisen varan todellinen myynti, seuraavaksi on tarkasteltava arvopaperistamisesta vastaavan yksikön sektoriluokitusta. Osassa I on esitetty kriteerit, joiden perusteella määritetään, onko arvopaperistamisyksikkö institutionaalinen yksikkö ja hoitaako se rahoituksen välittäjän tehtäviä. Jos yksikkö luokitellaan julkisyhteisöjen sektoriin, arvopaperistaminen katsotaan julkisyhteisöjen luotonotoksi. Jos se sen sijaan luokitellaan *muuksi rahoituksen välittäjäksi* (S.123), arvopaperistaminen kirjataan varojen myyntinä, joka ei vaikuta suoraan julkisyhteisöjen velkaan mutta vaikuttaa sen sijaan julkisyhteisöjen alijäämään, jos arvopaperistamisen kohteena ovat muuhun kuin rahoitusvaraan liittyvät virrat.

20.266 Jos julkisyhteisö tarjoaa tapahtuman jälkeen rahamääräisen korvauksen tai esimerkiksi takauksen, jolloin riskien siirtoa ei tapahdu, aiemmin myynniksi katsottu arvopaperistaminen luokitellaan tästä hetkestä lähtien luotonotoksi. Taloustoimet ovat seuraavat: velan otto ja varojen hankinta pääomansiirtoon liittyvine menoineen, jos velan arvo on suurempi kuin varan arvo.

Virtojen kirjaaminen

20.267 Kun arvopaperistamistoimenpide kirjataan luotonottona, arvopaperistamisesta vastaavalle yksikölle osoitetut kassavirrat kirjataan ensiksi julkisyhteisöjen tileihin ja samanaikaisesti sekä korko- että pääomavelan takaisinmaksuna.

20.268 Kun kassavirroilla katetaan syntyneen velan aiemmat lyhennykset, jäännösvelka poistetaan julkisyhteisöjen taseesta toisella volyymin muutoksella.

20.269 Kun syntynyt velka on kuoletettu kokonaisuudessaan, arvopaperistamisesta vastaavalle yksikölle arvopaperistamissopimuksen nojalla osoitetut mahdolliset jäljellä olevat kassavirrat kirjataan alkuperäisen liikkeeseenlaskijan menoksi.

5. Muut asiat

Eläkevastuut

20.270 Eläkejärjestelmien käsittelyä kuvataan luvussa 17, jossa esitetään myös EKT:n kansantalouden tilien lisätaulukko. Tähän taulukkoon kirjataan kaikki eläkejärjestelmien vastuut, myös sosiaaliturvajärjestelmiin kuuluvat eläkevastuut. Työntekoon perustuvien, rahastoimattomien julkisyhteisöjen etuusperusteisten järjestelmien eläkevastuut kirjataan ainoastaan näihin lisätaulukon tileihin.

Kertasuoritteiset maksut

20.271 Yksiköt voivat satunnaisesti maksaa julkisyhteisöille kertasuoritteisia maksuja vastineeksi siitä, että nämä siirtävät itselleen joitakin niiden eläkevastuita. Tällaiset suuret kertasuoritteiset taloustoimet, joita suoritetaan julkisyhteisön ja toisen yksikön, yleensä julkisen yrityksen, välillä, liittyvät usein yrityksen omistajuuden muutokseen tai sen yksityistämiseen. Julkisyhteisö siirtää yleensä itselleen kyseessä olevat vastuut ja antaa vastineeksi rahamääräisen maksun, joka kattaa siirrosta odotetusti aiheutuvan alijäämän.

20.272 Taloustoimi on käsitteellisesti käteisvarojen vaihto, joka on yhtä suuri kuin hankittu vastuu eli velka, joten sen ei pitäisi vaikuttaa nettovarallisuuden ja nettorahoitusvarallisuuden mittareihin eikä muuttaa julkisyhteisöjen nettoluotonantoa/nettoluotonottoa. Eläkevastuu ei välttämättä ilmene velkana sen paremmin vastuun siirtävän kuin vastuun hankkivankaan yksikön taseessa. Kun eläkevastuut siirretään esimerkiksi julkisyhteisölle, ne voidaan sisällyttää sosiaaliturvajärjestelmään, jolloin velkaa ei synny.

20.273 Näitä kertasuoritteisia maksuja olisi tässä yhteydessä pidettävä sosiaaliturvamaksujen ennakkomaksuina. Kun otetaan huomioon kaikki käytännön järjestelyt ja jotta vältettäisiin vääristymät joidenkin kokonaissuureiden, kuten työvoimakustannusten ja pakollisten maksujen, laskennassa, kertasuoritteinen maksu kirjataan ennakkomaksuna (F.8) ja sekalaisten tulonsiirtojen ennakkomaksuna (D.75), joka kirjataan tulevaisuudessa suhteessa niihin liittyviin eläkemaksuihin. Näin ollen kertasuoritteinen maksu ei vaikuta julkisyhteisöjen nettoluotonantoon/nettoluotonottoon sinä vuonna, jona vastuut siirretään.

Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet

Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien laajuus

20.274 Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet tarkoittavat kahden yksikön välillä tehtyjä monitahoisia pitkän aikavälin sopimuksia. Toinen yksiköistä on yleensä yritys (tai yksityisten tai julkisten yritysten ryhmä), jota kutsutaan toteuttajaksi tai kumppaniksi, ja toinen niistä on yleensä julkisyhteisöjen yksikkö nimeltä toimeksiantaja. Kumppanuuksiin liittyy huomattavia pääomamenoja, joiden tarkoituksena on luoda tai uudistaa yrityksen kiinteitä varoja. Yritys hoitaa ja hallinnoi varoja tuottaakseen ja toimittaakseen palveluja joko julkisyhteisöjen yksikölle tai yleisölle julkisen yksikön puolesta.

20.275 Sopimuksen päättyessä toimeksiantaja saa yleensä kiinteät varat juridiseen omistukseensa. Kiinteät varat liittyvät useimmiten tiettyihin julkisiin peruspalveluihin, kuten kouluihin, yliopistoihin, sairaaloihin ja vankiloihin. Ne voivat olla myös infrastruktuurivaroja, sillä useat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksina toteutetut suuret hankkeet käsittävät liikenne- ja viestintäpalvelujen, julkisten palvelujen ja muiden infrastruktuuripalveluiksi tavanomaisesti kutsuttujen palvelujen tarjoamista.

20.276 Kumppanuuksia ja niihin liittyviä tavanomaisia kirjausongelmia voidaan kuvata seuraavasti: Yritys päättää hankkia kiinteiden varojen kokonaisuuden ja käyttää näitä varoja muiden tuotantopanosten kanssa palvelujen tuottamiseen. Nämä palvelut voi olla tarkoitettu julkisyhteisöille, jotka käyttävät niitä joko panoksena omassa tuotannossaan, kuten moottoriajoneuvojen huoltopalvelut, tai jakavat niitä yleisölle ilmaiseksi, kuten koulutuspalvelut. Tällöin julkisyhteisö suorittaa sopimuksen voimassaoloajan säännöllisiä maksuja, ja yritys odottaa saavansa näistä maksuista riittävästi tuloja kustannustensa kattamiseen sekä riittävän vuosituoton sijoitukselleen.

20.277 Tämän määritelmän mukaisissa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksissa toimeksiantaja maksaa toteuttajalle saatavuuteen tai kysyntään perustuvia maksuja, ja kumppanuudet ovat siis hankintajärjestelyjä. Toisin kuin muissa pitkän aikavälin palvelusopimuksissa, kumppanuuksissa luodaan tarkoitusta varten perustettu vara. Näin ollen kumppanuussopimus tarkoittaa, että julkisyhteisö ostaa palvelun, jonka kumppani on tuottanut luomalla varan.

Kumppanuussopimuksia on erilaisia muun muassa sen mukaan, mikä taho saa varat haltuunsa sopimuksen päättyessä, miten varoja käytetään ja hoidetaan sopimuksen aikana ja mikä on tuotettavien palvelujen hinta, laatu ja määrä.

20.278 Kun yritys myy palvelut suoraan yleisölle esimerkiksi maksullisen tien muodossa, sopimusta pidetään kumppanuuden sijasta palveluntarjontasopimuksena. Julkisyhteisö säätelee hintoja ja asettaa hintatason, jolla yritys voi olettaa saavansa katettua kustannuksensa ja riittävän vuosituoton sijoitukselleen. Sopimuksen päättyessä julkisyhteisö voi saada varat juridiseen omistukseensa ja operatiiviseen valvontaansa jopa ilman maksua.

20.279 Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudessa yritys hankkii kiinteitä varoja ja on sopimuksen kestoajan niiden juridinen omistaja, joskus julkisyhteisön tuella. Sopimus edellyttää usein, että varat ovat malliltaan, laadultaan ja kapasiteetiltaan julkisyhteisön määritelmän mukaiset, että niitä käytetään julkisyhteisön määrittelemällä tavalla sopimuksessa tarkoitettujen palvelujen tuottamiseen ja että niitä ylläpidetään julkisyhteisön asettamien standardien mukaisesti.

20.280 Varojen käyttöikä on lisäksi tyypillisesti huomattavasti sopimusaikaa pidempi, joten julkisyhteisö voi pitää varoja hallussaan, kantaa riskit ja saada hyödyn suurimmalta osalta varojen käyttöikää. Siksi on usein vaikea määrittää, kohdistuuko suurin osa riskeistä yritykseen vai julkisyhteisöön ja kumpi saa suurimman osan hyödyistä.

Taloudellinen omistajuus ja varojen jakaminen

20.281 Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuteen liittyvien varojen taloudellinen omistaja määräytyy leasingsopimuksen tavoin sen perusteella, kumpi yksikkö on ottanut kantaakseen suurimman osan riskeistä ja kumpi niistä todennäköisesti saa suurimman hyödyn. Vara ja sitä kautta myös kiinteän pääoman bruttomuodostus kuuluvat tälle yksikölle. Tärkeimmät arvioitavat riskit ja hyödyt ovat seuraavat:

a) rakentamiseen liittyvä riski, joka käsittää kustannusten ylittymisen, myöhästyneestä toimituksesta ja rakennusmääräysten tai spesifikaatioiden noudattamatta jättämisestä mahdollisesti aiheutuvat lisäkustannukset sekä kolmansille osapuolille korvattavat ympäristöriskit ja muut riskit;

b) saatavuusriski, joka käsittää mahdolliset lisäkustannukset, kuten ylläpito- ja rahoituskustannukset, tai seuraamukset siitä, että palvelujen määrä tai laatu ei vastaa sopimuksessa määrättyjä standardeja;

c) kysyntäriski, joka tarkoittaa sitä, että palvelun kysyntä voi olla odotettua suurempi tai pienempi;

d) jäännösarvoon ja vanhanaikaistumiseen liittyvä riski, joka tarkoittaa sitä, että varan arvo on sopimuksen päättyessä odotettua pienempi, ja johon liittyy julkisyhteisön mahdollisuus hankkia varat;

e) mahdollisuus toimeksiantajalta saatavaan rahoitukseen tai takauksiin tai edullisiin irtisanomislausekkeisiin, jos sopimus irtisanotaan toteuttajan aloitteesta.

20.282 Riskit ja hyödyt kuuluvat toteuttajalle, jos rakentamiseen liittyvä riski ja joko kysyntä- tai saatavuusriski on tosiasiassa siirretty. Kumpikaan näistä riskeistä ei ole tosiasiassa siirtynyt, jos toimeksiantaja rahoittaa suurimman osan kumppanuudesta, jos takaus kattaa tämän rahoitusosuuden tai jos on laadittu irtisanomislausekkeet, joiden mukaan rahoituksen tarjoajalle taataan korvaus, jos sopimus irtisanotaan toteuttajan aloitteesta.

20.283 Julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet ovat erityisiä siksi, että niihin liittyy monenlaisia varoja ja lopullisesti ei aina pystytä arvioimaan sitä, mikä taho kantaa riskit ja hyödyt. Tästä syystä on selvitettävä, millä yksiköllä on ratkaiseva vaikutus varan luonteeseen ja siihen, miten varan avulla tuotettuja palveluja koskevat ehdot määritellään. On siis selvitettävä,

- kuinka tarkkaan julkisyhteisö määrittää varan tyypin, laadun, koon ja ylläpidon;

- missä määrin julkisyhteisö voi määrittää tarjottavan palvelun, yksiköt, joille palvelut tarjotaan, ja tarjottavien palvelujen hinnat.

20.284 Kunkin kumppanuussopimuksen määräykset on arvioitava sen selvittämiseksi, mikä yksiköistä on taloudellinen omistaja. Kumppanuuksien monimuotoisuuden vuoksi on otettava huomioon kunkin sopimuksen kaikki tosiseikat ja olosuhteet ja valittava se tilinpitokäsittely, joka heijastaa parhaiten taustalla olevia taloudellisia suhteita.

Tilinpitoseikat

20.285 Jos yrityksen katsotaan olevan taloudellinen omistaja ja jos julkisyhteisö saa juridisen ja taloudellisen omistusoikeuden sopimuksen päättyessä ilman erillistä maksua, kuten tavallisesti, taloustoimi kirjataan julkisyhteisön varojen hankintana. On yleistä, että julkisyhteisö muodostaa vähitellen rahoitussaamisen ja yritykselle syntyy vastaavasti vähitellen velkaa, jolloin molempien arvo on sama kuin varojen odotettu jäännösarvo sopimuskauden päättyessä. Tämä menettelytapa edellyttää, että olemassa olevat rahataloustoimet järjestetään uudelleen tai että muodostetaan uusia taloustoimia käyttämällä perustana odotettuja varojen arvoja ja korkoja. Tämä tarkoittaa, että kun kumppanuuteen liittyvä vara on poistettu julkisyhteisöjen taseesta, kumppanuuteen liittyvät maksut on jaettava niin, että muodostetaan rahoitusvaran hankintaa ilmaiseva erä.

20.286 Juridisen ja taloudellisen omistajuuden muutos voidaan vaihtoehtoisesti kirjata lopuksi luontoismuotoisena pääomansiirtona. Pääomansiirtomenettelyssä taustalla oleva todellinen taloudellinen tilanne ei

käy ilmi yhtä hyvin, mutta se on varovaisin menettelytapa, kun otetaan huomioon tietojen rajoitteet, epätietoisuus varojen odotetusta jäännösarvosta ja sopimusmääräykset, joiden nojalla kummankin osapuolen käytössä on useita vaihtoehtoja.

20.287 Toinen merkittävä ongelma syntyy, kun julkisyhteisö katsotaan varojen taloudelliseksi omistajaksi, mutta se ei suorita erillistä maksua sopimuksen tekohetkellä. Hankinnan toteuttamiseksi on muodostettava taloustoimi. Yleisintä on, että hankinta toteutetaan laskennallisen rahoitusleasingin muodossa, koska se muistuttaa suurelta osin tosiasiallista rahoitusleasingia. Tämän vaihtoehdon valinta riippuu kuitenkin sopimusmääräyksistä, niiden tulkinnasta sekä mahdollisesti muistakin tekijöistä. Esimerkiksi laina voi olla laskennallinen ja julkisyhteisön todelliset maksut yritykselle, jos sellaisia on, voidaan järjestää niin, että osa kustakin maksusta vastaa lainan takaisinmaksua. Jos julkisyhteisö ei tosiasiassa suorita maksuja, lainamaksuille voidaan muodostaa muu kuin rahataloustoimi. Julkisyhteisö voi suorittaa maksun varasta myös käyttöleasingin ennakkomaksuna, jos käyttöleasing on laskennallinen tai aineeton vara, joka liittyy yrityksen oikeuteen käyttää varoja palvelujen tuotantoon.

20.288 Seuraava merkittävä ongelma liittyy tuotannon mittaamiseen. Huolimatta siitä, mikä yksikkö katsotaan varojen taloudelliseksi omistajaksi sopimuskaudella ja kuinka julkisyhteisö lopulta ne hankkii, tuotanto on mitattava asianmukaisesti. Mittaustapoja on useita, ja ne on valittava tosiasiallisen tilanteen ja tietojen saatavuuden perusteella. Hankaluuksia syntyy, kun julkisyhteisö katsotaan varojen taloudelliseksi omistajaksi, mutta yritys käyttää näitä varoja palvelujen tuotantoon. Pääomapalvelujen arvo on suositeltavaa esittää yrityksen tuotantokustannuksena, mutta se voi edellyttää käyttöleasingin kirjaamista. Tämä voi vastaavasti edellyttää, että todelliset taloustoimet järjestetään uudelleen tai muut kuin rahataloustoimet esitetään niin, että niistä käyvät ilmi leasingmaksut. Vaihtoehtoisesti pääomapalvelujen kustannus voidaan esittää julkisyhteisöjen sektorin tuotantotilissä, kun taas julkisyhteisöjen tuotos luokitellaan samalla tavoin kuin yrityksen tuotos, jolloin kansantalouden kokonaistuotos tulee asianmukaisesti luokiteltua.

Taloustoimet kansainvälisten ja ylikansallisten organisaatioiden kanssa

20.289 Taloustoimia suoritetaan kotimaan yksiköiden sekä ulkomaiden sektoriin luokiteltujen kansainvälisten ja ylikansallisten organisaatioiden välillä.

20.290 Taloustoimien osapuolina voivat olla esimerkiksi kotimainen muu kuin julkisyhteisön yksikkö ja Euroopan unionin toimielin, jotka katsotaan taloustoimen pääosapuoliksi, vaikka julkisyhteisön yksiköt toimivat rahoituksen kanavoinnista vastaavina välittäjinä. Päätaloustoimien kirjaaminen tapahtuu suoraan näiden osapuolten välillä, eikä se vaikuta julkisyhteisöjen sektoriin. Julkisyhteisöjen toiminta kirjataan rahoitustaloustoimena (F.89).

20.291 Seuraavassa esitetään kotimaisten yksiköiden ja Euroopan unionin toimielinten välisten taloustoimien kirjaaminen luokittain.

a) *Verot:* Euroopan unionin toimielimille tai muille ylikansallisille organisaatioille maksetaan tiettyjä tuoteveroja, kuten tuontiveroja ja valmisteveroja. Ne jaetaan kolmeen ryhmään:

1) suoraan maksettavat verot, kuten aikoinaan kaivostoiminnan sekä rautaa ja terästä tuottavien yritysten Euroopan hiili- ja teräsyhteisön vero, kirjataan suoraan;

2) kansallisten viranomaisten Euroopan unionin toimielinten tai muiden ylikansallisten organisaatioiden puolesta keräämät verot, kun vero katsotaan kotimaisten tuottajien suoraan maksettavaksi. Esimerkkinä ovat maataloustuotteiden tuonnin verot, viennistä ja tuonnista perityt rahamääräiset korvaukset, sokerintuotantoverot ja isoglukoosivero, maitoa ja viljatuotteita koskevat yhteisvastuuverot sekä Euroopan unionin yhtenäistariffin perusteella perityt tullit. Nämä kirjataan tuottajilta suoraan ylikansallisille organisaatioille maksetuiksi veroiksi, joissa julkisyhteisöjen toiminta välittäjänä kirjataan rahoitustaloustoimena.

3) arvonlisäverosaatavat kussakin jäsenvaltiossa. Nämä kirjataan kansallisten viranomaisten saataviksi, ja jäsenvaltioiden Euroopan unionille maksamat määrät kirjataan tulonsiirtona (D.76). Julkisyhteisöltä peräisin oleva siirto kirjataan hetkenä, jona se on maksettava.

b) *Tukipalkkiot*: Ylikansallisten organisaatioiden suoraan kotimaisille tuottajille maksamat tukipalkkiot kirjataan ylikansallisen organisaation, ei kotimaisen julkisyhteisöjen yksikön, suoraan maksettavaksi. Kotimaisille tuottajille maksettavat ja välittäjinä toimivien julkisyhteisöjen yksiköiden kautta kanavoidut tukipalkkiot kirjataan samalla tavoin suoraan pääosapuolten välillä, mutta ne kirjataan myös julkisyhteisöjen rahoitustilissä *muihin saamisiin ja velkoihin* (F.89).

c) *Muut sekalaiset tulonsiirrot*: Jäsenvaltioiden jäsenmaksut Euroopan unionin talousarvioon kolmannen ja neljännen oman varan maksuina, joista Euroopan unionin omat varat muodostuvat. Kolmas oma vara lasketaan soveltamalla yhtenäistariffia kunkin jäsenvaltion arvonlisäveron perusteeseen. Neljäs oma vara perustuu kunkin jäsenvaltion bruttokansantuloon. Näitä maksuja pidetään pakollisina tulonsiirtoina hallituksilta Euroopan unionille. Ne luokitellaan sekalaisiksi tulonsiirroiksi ja kirjataan niiden maksuhetkellä.

d) *Tulonsiirto kansainväliseen yhteistyöhön*: Useimmat muut rahamääräiset tai luontoismuotoiset tulonsiirrot julkisyhteisöjen ja ulkomaisten yksiköiden, mukaan luettuina kansainväliset organisaatiot, välillä luokitellaan tulonsiirroiksi kansainväliseen yhteistyöhön. Tähän

kuuluu tuki kehitysmaille, ulkomailla työskentelevien opettajien, neuvonantajien ja muiden julkishallinnon virkamiesten palkat jne. Tulonsiirto kansainväliseen yhteistyöhön muodostuu tyypillisesti vapaaehtoisista siirroista.

e) *Pääomansiirrot*: Rahamääräiset ja luontoismuotoiset investointiavustukset ja muut pääomansiirrot, erityisesti velan peruuttamisen tai siirtämisen vastintaloustoimet, voivat olla kansainvälisen tai ylikansallisen organisaation velkaa tai saatavia.

f) *Rahoitustaloustoimet*: Jotkin rahoitustaloustoimet, yleensä lainat, voidaan kirjata silloin, kun ne myöntää kansainvälinen organisaatio, kuten Maailmanpankki tai Kansainvälinen valuuttarahasto. Julkisyhteisöjen sijoitukset kansainväliseen tai ylikansalliseen organisaatioon, Kansainvälistä valuuttarahastoa lukuun ottamatta, luokitellaan *muiksi osuuksiksi* (F.519), paitsi silloin, kun takaisinmaksu ei ole mahdollinen, jolloin ne luokitellaan *tulonsiirroksi kansainväliseen yhteistyöhön*.

20.292 Euroopan unionin toimielimet toteuttavat merkittäviä tulon- ja pääomansiirtoja rakennerahastojen, kuten Euroopan sosiaalirahaston, Euroopan aluekehitysrahaston ja koheesiorahaston, kautta. Näiden siirtojen lopullisia edunsaajia voivat olla julkisyhteisöjen yksiköt tai muut kuin julkisyhteisöjen yksiköt.

20.293 Rakennerahastosta maksettuihin avustuksiin sisältyy usein yhteisrahoitusta, mikä tarkoittaa, että Euroopan unioni osallistuu julkisyhteisöjen sijoitusten rahoittamiseen. Avustuksia voidaan maksaa ennakkomaksuina, välimaksuina ja loppumaksuina, jotka kanavoidaan vähintään yhden julkisyhteisöjen yksikön kautta. Kotimaiset julkisyhteisöjen yksiköt voivat lisäksi suorittaa ennakkomaksuja Euroopan unionilta saataviksi odotettavista tuloista.

20.294 Kun edunsaajia ovat muut kuin julkisyhteisöjen yksiköt, julkisyhteisöjen mahdollisesti maksamat ennakkomaksut Euroopan unionilta saatavista maksuista kirjataan rahoitustaloustoimina *muihin saamisiin ja velkoihin*. Rahoitustaloustoimen vastapuolena on Euroopan unioni, jos muun kuin rahoitustaloustoimen kirjaamisajankohta on mennyt, muuten vastapuolena on edunsaaja. Saatavien ja velkojen positiot purkautuvat, kun maksu suoritetaan.

20.295 Julkisyhteisöjen yhteisrahoitetut menosiirrot kirjataan hetkenä, jona Euroopan unioni antaa maksuvaltuutuksen.

20.296 Julkisyhteisöjen ennakkomaksut voivat osoittautua myönnettyä määrää suuremmiksi maksuvaltuutusmenettelyn päättyessä. Jos edunsaaja pystyy maksamaan liikaa maksetun määrän takaisin, sen *muut velat* julkisyhteisöille purkautuvat. Jos edunsaaja ei pysty maksamaan liikaa maksettua määrää takaisin, julkisyhteisöjen pääomansiirto kirjataan niin, että sillä mitätöidään *muut velat*.

20.297 Kun edunsaajina ovat julkisyhteisöjen yksiköt, julkisyhteisöjen tuloja siirretään menon syntymisen ajankohtaan, ja näin poiketaan tällaisten taloustoimien yleisistä kirjausajankohtaa koskevista säännöistä. Jos julkisyhteisön menon syntymisen ja maksun saamisen välillä kuluu huomattavasti aikaa, tulo voidaan kirjata, kun maksuvaatimus esitetään Euroopan unionille. Näin tehdään ainoastaan silloin, kun käytössä ei ole luotettavaa tietoa menon ajankohdasta, kun määrät ovat suuria tai kun maksuvaatimus esitetään pian menon syntymisen jälkeen.

20.298 Ennakkomaksuiksi kirjataan kaikki Euroopan unionin monivuotisten ohjelmien alkaessa ennakkoon suorittamat maksut lopullisina edunsaajina oleville julkisyhteisöjen yksiköille.

Kehitysapu

20.299 Hallitukset tukevat muita maita lainaamalla varoja korolla, joka asetetaan tarkoituksella pienemmäksi kuin markkinakorko lainalle, jonka riskit ovat samanlaiset (osassa 2 kuvatut muut kuin markkinaehtoiset lainat), tai myöntämällä rahamääräisiä ja luontoismuotoisia avustuksia.

20.300 Luontoismuotoisten avustusten, kuten elintarviketoimitusten, muodossa annetun kansainvälisen avun kirjaaminen on usein hankalaa. Luontoismuotoisten tavaroiden ja palvelujen, kuten elintarvikkeiden, hinnat voivat olla edunsaajamaassa hyvinkin erilaiset kuin avunantajamaassa. Yleisperiaatteena on, että lahjoituksen arvon vastaanottajamaalle katsotaan olevan sama kuin vastaanottajamaan avustamisesta syntyvät kustannukset. Näin ollen avunantajamaan hintoja on käytettävä perusteena lahjoituksen arvon laskennassa. Tavaroiden ja palvelujen lisäksi mukaan on otettava kaikki tavaroiden ja palvelujen toimittamiseen liittyvät lisäkustannukset, kuten kuljetus ulkomaille, jakelu siellä, avunantajamaan julkishallinnon työntekijöiden korvaukset avustuslähetysten valmistelusta ja niiden toimittamisen valvomisesta, vakuutukset ja niin edelleen.

IV. JULKINEN SEKTORI

20.301 Julkinen sektori koostuu julkisyhteisöistä ja julkisista yrityksistä. Julkisen sektorin muodostavat osat sisältyvät jo järjestelmän pääsektorirakenteeseen, ja niitä voidaan järjestellä uudelleen julkisen sektorien tilien laatimiseksi. Tämä tapahtuu yhdistämällä toisiinsa julkisyhteisöjen sektorin alasektorit sekä yritys- ja rahoituslaitossektorien julkiset alasektorit.

Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	KPVTY:t	Kotitaloudet
Julkiset	Julkiset	Julkiset	Yksityiset	Yksityiset
Yksityiset	Yksityiset			

20.302 Julkiset rahoituslaitokset voidaan jakaa edelleen keskuspankkiin ja muihin julkisiin rahoituslaitoksiin, jotka voidaan nekin tarvittaessa jakaa rahoituslaitosten alasektoreihin.

Julkinen sektori ja sen alasektorit

Julkisyhteisöt				Julkiset yritykset		
Valtion-hallinto	Osavaltio-hallinto	Paikallis-hallinto	Sosiaali-turva	Julkiset yritykset	Julkiset rahoituslaitokset	
					Keskuspankki	Muut julkiset rahoituslaitokset

20.303 Julkisen sektorin tilit voidaan muodostaa EKT-kehikon ja -tilikokonaisuuden mukaisesti, ja sekä sulautettu että sulauttamaton versio on lähtökohtaisesti analyyttisesti hyödyllinen. Hyödyllisiä ovat myös vaihtoehtoiset esittämistavat, kuten aiemmin tässä luvussa kuvatut julkisyhteisöjen rahoitustilastojen esitystavan sulautetut ja sulauttamattomat vastineet.

20.304 Kaikki julkiseen sektoriin kuuluvat institutionaaliset yksiköt ovat kotimaisia yksiköitä, jotka ovat julkisyhteisöjen määräysvallassa joko suoraan tai välillisesti julkisen sektorin yksikköjen kautta. Määräysvallan harjoittaminen tarkoittaa mahdollisuutta päättää yksikön yleisestä politiikasta. Tätä käsitellään yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

20.305 Julkisyhteisöön kuuluva julkisen sektorin yksikkö ja julkinen yritys erotetaan toisistaan luvussa 3 ja edellä tässä luvussa kuvatun markkina/markkinaton-testauksen avulla. Markkinattomat julkisen sektorin yksiköt luokitellaan julkisyhteisöiksi ja julkisen sektorin markkinayksiköt luokitellaan julkisiksi yrityksiksi. Ainoa poikkeus tähän yleissääntöön ovat tietyt rahoituslaitokset, jotka joko valvovat tai palvelevat rahoitussektoria ja jotka luokitellaan julkisiksi rahoituslaitoksiksi riippumatta siitä, ovatko ne markkinayksiköitä vai markkinattomia yksiköitä.

20.306 Yksikön sektoriluokitus ei määräydy sen oikeudellisen muodon perusteella. Esimerkiksi jotkin laillisesti yhtiömuotoiset julkisen sektorin yritykset voivat olla markkinattomia yksiköitä, jolloin ne luokitellaan julkisten yritysten sijasta julkisyhteisöiksi.

Julkisen sektorin määräysvalta

20.307 Kotimaisen julkisen sektorin yksikön määräysvalta tarkoittaa mahdollisuutta päättää yksikön yleisestä politiikasta. Määräysvallan harjoittaminen voi olla yhden julkisen sektorin yksikön suora oikeus tai useiden yksiköiden kollektiivinen oikeus. Määräysvalta voidaan määritellä seuraavien indikaattorien perusteella:

a) *Oikeudet nimittää tai erottaa enemmistö virkamiehistä, hallituksen jäsenistä jne. tai käyttää veto-oikeutta.* Määräysvaltaa harjoittava taho voidaan määritellä sen perusteella, millä taholla on oikeus nimittää, erottaa tai hyväksyä enemmistö yksikön hallituksen jäsenistä tai käyttää tässä yhteydessä veto-oikeutta. Nämä oikeudet voivat olla suoraan yhden julkisen sektorin yksikön hallussa tai epäsuorasti

julkisen sektorin yksiköiden ryhmän hallussa. Jos julkinen sektori päättää ensimmäisistä nimityksistä, mutta sen määräysvalta ei ulotu seuraaviin nimityksiin, yksikkö pysyy osana julkista sektoria siihen saakka, kunnes julkisen sektorin määräysvalta ei enää ulotu hallituksen jäsenten enemmistön nimityksiin.

b) *Oikeudet nimittää tai erottaa avainhenkilöitä tai käyttää veto-oikeutta.* Jos hallituksen tärkeimmillä jäsenillä, kuten toimitusjohtajalla, puheenjohtajalla ja talousjohtajalla, on todellinen päätösvalta yrityksen yleisestä politiikasta, oikeuksilla nimittää tai erottaa näitä henkilöitä tai käyttää tässä yhteydessä veto-oikeutta on edellistä suurempi merkitys.

c) *Oikeudet nimittää tai erottaa enemmistö yksikön tärkeimpien toimielinten henkilöstöstä tai käyttää veto-oikeutta.* Jos päätösvalta yleisen politiikan keskeisistä osatekijöistä, kuten ylempien virkamiesten palkkaa ja yritysstrategiaa koskevista asioista, kuuluu toimielimille, määräysvalta määrittyy näiden toimielinten johtajien nimitys-, erottamis- ja veto-oikeuden perusteella.

d) *Äänioikeuksien enemmistön omistajuus.* Määräysvalta määrittyy tavanomaisesti äänioikeuksien enemmistön perusteella, kun päätökset tehdään yksi osake, yksi ääni -periaatteen mukaisesti. Osakkeet voivat olla suorassa tai välillisessä omistuksessa, ja kaikkien julkisen sektorin yksiköiden omistamat osakkeet lasketaan yhteen. Jos päätöksiä ei tehdä yksi osake, yksi ääni -periaatteen mukaisesti, on selvitettävä, onko julkisella sektorilla äänioikeuksien enemmistö.

e) *Erityisosakkeisiin ja optioihin perustuvat oikeudet.* Nämä kultaiset osakkeet eli erityisosakkeet olivat aikoinaan tavallisia yksityistetyissä yrityksissä ja niitä on myös joissakin erityistä tarkoitusta varten perustetuissa yksiköissä. Joissakin tapauksissa ne antavat julkisen sektorin yksiköille joitakin jäljelle jääneitä oikeuksia omien intressiensä suojelemiseen, ja nämä oikeudet voivat olla pysyviä tai määräaikaisia. Tällaisten osakkeiden olemassaolo ei sinänsä osoita määräysvaltaa, vaan on tarkkaan selvitettävä erityisesti ne olosuhteet, joissa näitä oikeuksia voidaan käyttää. Jos oikeudet vaikuttavat yksikön yleiseen politiikkaan, niillä on merkitystä luokittelupäätösten tekemisen kannalta. Muussa tapauksessa ne ovat varalla olevia valtuuksia, joihin voi sisältyä oikeus määrätä yleisestä politiikasta esimerkiksi hätätilanteessa. Näitä oikeuksia ei pidetä merkityksellisinä, elleivät ne vaikuta yksikön nykyiseen politiikkaan, vaikka ne johtavatkin käyttöhetkellä välittömästi uudelleenluokituksiin. Sama pätee julkisen sektorin yksiköiden osakkeiden osto-optioihin tietyissä olosuhteissa, sillä jälleen on selvitettävä, vaikuttavatko option käyttövaltuudet yksikön yleiseen politiikkaan.

f) *Sopimuksiin perustuva määräysvalta*. Jos yksikön kaikki myynti kohdistuu yhdelle julkisen sektorin yksikölle tai julkisen sektorin yksiköiden ryhmälle, kyseessä voi olla määräävä vaikutusvalta, joka voidaan katsoa määräysvallaksi. Jos yksiköllä on tai voisi olla muita

asiakkaita, se ei ole julkisen sektorin yksikköjen määräysvallassa. Jos julkisen sektorin vaikutusvalta estää yksikköä harjoittamasta toimintaa muiden kuin julkisen sektorin asiakkaiden kanssa, yksikkö on julkisen sektorin määräysvallassa.

g) *Luotonottoa koskevaan sopimukseen tai lupaan perustuva määräysvalta*. Luotonantajat asettavat usein luotonannolle määräysvaltaa koskevia ehtoja. Jos julkinen sektori määrää luotonantoon liittyvästä valvonnasta tai suojaa itsensä takaukseen liittyvältä riskiltä ehdoilla, jotka ovat tiukemmat kuin pankkien yksityisen sektorin yksikölle asettamat luottoehdot, kyseessä on määräysvalta. Kyse on määräysvallasta myös silloin, kun yksikön on saatava julkiselta sektorilta lupa luotonottoon.

h) *Liialliseen sääntelyyn perustuva määräysvalta*. Määräysvaltaa osoittaa sääntely, joka on niin tiukkaa, että se sanelee yrityksen yleisen politiikan. Viranomaiset voivat joissakin tapauksissa säädellä tiukasti erityisesti monopoleja ja yksityistettyjä laitoksia, jotka toimivat julkisten palvelujen alalla. Sääntelyä voi olla merkittävillä aloilla, kuten hintojen asettamisessa, vaikkei yksikkö olisikaan luovuttanut määräysvaltaansa yleisen politiikan alalla. Jos yksikkö päättää aloittaa toiminnan tai jatkaa sitä tiukasti säännellyllä alalla, se ei ole julkisen sektorin määräysvallassa.

i) *Muut*. Määräysvallan perustana voivat olla myös yksikön sääntöihin sisältyvät lakisääteiset valtuudet ja oikeudet, joiden perusteella voidaan esimerkiksi rajoittaa yksikön toimintaa, tavoitteita ja operatiivisia näkökohtia, hyväksyä talousarvio tai estää yksikköä muuttamasta sääntöjään, lakkauttamasta toimintaansa, hyväksymästä osinkoja tai irtisanomasta julkisen sektorin kanssa tekemiään sopimuksia. Yksikkö, jonka rahoituksesta julkinen sektori vastaa täysin tai lähes täysin, on julkisen sektorin määräysvallassa, jos sen on rahoituksen saamiseksi noudatettava tiettyä yleistä politiikkaa kyseessä olevalla alalla.

20.308 Kukin tapaus on luokiteltava erikseen, eivätkä kaikki edellä mainitut indikaattorit välttämättä päde jokaiseen tapaukseen. Jotkin indikaattorit, kuten a, c ja d, riittävät sinänsä määräysvallan toteamiseen. Toisissa tapauksissa taas määräysvallan ilmaisee useampi indikaattori yhdessä.

Keskuspankit

20.309 Keskuspankkeja pidetään yleisesti julkisina rahoituslaitoksina myös silloin, kun niiden ainoa juridinen omistaja tai enemmistöomistaja on jokin muu kuin julkisyhteisö. Niitä pidetään julkisina yrityksinä, joiden taloudellinen omistaja on julkisyhteisö tai jotka ovat muuten julkisyhteisön määräysvallassa.

20.310 Keskuspankki on kansallisia intressejä edustava rahoituksen välittäjä, jonka toimintaa säädellään lailla ja joka on hallituksen yleisessä määräysvallassa, vaikka sillä onkin laaja itsemääräämisoikeus ja päätäntävalta päätoimintansa

eli rahapolitiikan harjoittamisessa. Keskeistä on keskuspankin päätoiminta eli valtion varantovarojen hallinnointi, kansallisen valuutan liikkeeseenlasku ja rahapolitiikan harjoittaminen, eikä niinkään sen oikeudellinen asema. Hallituksella on usein muodollinen oikeus realisointivoittoihin.

20.311 Näiden intressien olemassaolon tai julkisyhteisöjen tehtävän vuoksi kansantalouden tileistä käy ilmi julkisyhteisöjen omistus keskuspankin pääomasta tai ainakin keskuspankin hallinnoimista varantovaroista taloudellisena omistajuutena silloinkin, kun julkisyhteisöt eivät ole juridisia omistajia.

Julkiset yritysmäiset yhteisöt

20.312 Julkiset yritysmäiset yhteisöt eivät ole oikeudelliselta muodoltaan itsenäisiä yrityksiä, jotta ne voitaisiin luokitella institutionaalisiksi yksiköiksi. Sen sijaan ne toimivat melko riippumattomasti omistajistaan samalla tavoin kuin yritys- tai rahoituslaitossektorin yksiköt.

20.313 Yritysmäisen yhteisön toiminta on määriteltävä tarkkaan, ja on saatava riittävästi tietoja täydellisen kirjanpidon laatimiseksi (ks. kohta 2.13f). Yritysmäisten yhteisöjen on oltava markkinayksiköitä.

Erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt ja ulkomaiset yksiköt

20.314 Julkisen sektorin yksiköt voivat perustaa tai käyttää erityistä tarkoitusta varten perustettuja yksiköitä tai erillisyhtiöitä. Näillä yksiköillä ei useinkaan ole työntekijöitä eikä muita kuin rahoitusvaroja, ja niiden fyysinen olemassaolo rajoittuu pöytälaatikkoyritykseen, joka vahvistaa niiden rekisteröintipaikan. Niiden kotipaikka voi olla ulkomailla.

20.315 Julkisen sektorin perustamat, erityistä tarkoitusta varten perustetut yksiköt on tutkittava sen selvittämiseksi, toimivatko ne itsenäisesti, rajoitetaanko niiden toimintaa ja kohdistuvatko niiden hallussa oleviin varoihin ja velkoihin liittyvät riskit ja hyödyt niihin. Jos nämä edellytykset eivät täyty, yksiköitä ei pidetä erillisinä institutionaalisina yksikköinä, ja jos ne ovat kotimaisia, ne sulautetaan ne perustaneeseen julkisen sektorin yksikköön. Jos ne ovat ulkomaisia, ne kuuluvat ulkomaihin ja kaikki niiden toteuttamat taloustoimet kierrätetään ne perustaneen julkisen sektorin yksikön kautta.

20.316 Hallitusten väliset ulkomaiset kansainväliset yhteisyritykset, jotka eivät ole kummankaan osapuolen määräysvallassa, katsotaan hallituksiin kuuluviksi nimellisiksi kotimaisiksi yksiköiksi.

Yhteisyritykset

20.317 Julkisen ja yksityisen sektorin yksiköt voivat perustaa yhteisyrityksiä, jolloin muodostetaan institutionaalinen yksikkö. Yksikkö voi tehdä sopimuksia omissa nimissään ja hankkia rahoitusta omiin tarkoituksiinsa. Tällainen yksikkö kuuluu joko julkiseen tai yksityiseen sektoriin sen mukaan, kumman osapuolen määräysvallassa se on.

20.318 Käytännössä useimmat yhteisyritykset ovat yhteisessä määräysvallassa. Jos yksikkö luokitellaan markkinattomaksi tuottajaksi, se luokitellaan sovitun käytännön mukaisesti julkisyhteisöihin, sillä se toimii julkisyhteisöjen yksikön tavoin. Jos yksikkö luokitellaan markkinatuottajaksi ja se kuuluu yhteiseen määräysvaltaan, se jaetaan kahteen osaan, joista toinen kuuluu julkiselle sektorille ja toinen yksityiselle sektorille.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 21

LIITE A:

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

LUKU 21: LIIKEKIRJANPIDON JA KANSANTALOUDEN TILINPIDON VÄLISET YHTEYDET JA YRITYSTOIMINNAN MITTAAMINEN

21.01 Liikekirjanpito on yrityksiin kohdistuvien kyselytutkimusten ohella tärkein yritystoiminnan tietolähde kansantalouden tilinpidossa. Kansantalouden tilinpidossa ja liikekirjanpidossa on useita yhteisiä piirteitä. Näistä tärkeimpiä ovat

a) tilitapahtumien merkitseminen kirjanpitoon kaksisarakkeisiin taulukoihin;

b) rahamääräinen arvottaminen;

c) tasapainoerien käyttö;

d) tilitapahtumien kirjaaminen silloin kun ne tapahtuvat; sekä

e) tilinpitojärjestelmän sisäinen johdonmukaisuus.

Erilaisen tavoitteensa vuoksi kansantalouden tilinpito kuitenkin poikkeaa joiltakin osin liikekirjanpidosta: kansantalouden tilinpidossa pyritään kuvaamaan johdonmukaisessa kehikossa paitsi yrityksen tai yritysryhmän toimintoja myös kaikkia muita maan sisäisiä toimintoja. Tavoitteena oleva johdonmukainen kuva kaikista kansantalouden yksiköistä ja niiden suhteesta muuhun maailmaan asettaa rajoitteita, jotka eivät koske liikekirjanpitoa.

21.02 Maailman kaikissa maissa sovelletaan yhteisiä kansantalouden tilinpidon kansainvälisiä standardeja. Liikekirjanpidon kehitys ja soveltaminen sen sijaan vaihtelee eri maissa. Myös liikekirjanpidossa ollaan siirtymässä yhteisiin kansainvälisiin standardeihin. Maailmanlaajuinen yhdenmukaistamisprosessi alkoi 29. kesäkuuta 1973, kun perustettiin kansainvälinen tilinpäätösstandardikomitea (International Accounting Standards Committee, IASC). Komitean tehtävä oli määrittää maailmanlaajuisesti sovellettavat perusstandardit, joita kutsutaan kansainvälisiksi tilinpäätösstandardeiksi (International Accounting Standards, IAS). Sittemmin niiden englanninkieliseksi nimeksi on tullut IFRS (International Financial Reporting Standards). Euroopan unionissa yhtiöiden sulautetut tilinpäätökset on vuodesta 2005 velvoitettu laatimaan IFRS:n mukaisesti.

21.03 Yksityiskohtaiset ohjeet liikekirjanpidon sisällöstä ja liikekirjanpidon yhdistämisestä kansantalouden tilinpitoon kuuluvat erikoistuneisiin oppaisiin. Tässä luvussa annetaan vastaukset useimmin esitettyihin kysymyksiin, jotka liittyvät kansantalouden tilinpidon laatimiseen liikekirjanpidon pohjalta, ja käsitellään tiettyjä yritystoiminnan mittaamisen erityiskysymyksiä.

Joitakin liikekirjanpidon erityissääntöjä ja -menetelmiä

21.04 Saadakseen tarvitsemansa tiedot yritysten liikekirjanpidosta kansantalouden tilinpidon laatijoiden olisi ymmärrettävä sekä yksityisiin yrityksiin että julkisen sektorin yksiköihin sovellettavat kansainväliset tilinpäätösstandardit. Yksityisten yritysten standardit laatii ja

päivittää IASB (International Accounting Standards Board). Julkisen sektorin standardit puolestaan laatii IPSASB (International Public Sector Accounting Standards Board). Seuraavissa kohdissa esitetään liikekirjanpidon yleisperiaatteet.

Kirjausajankohta

21.05 Liikekirjanpidossa taloustoimet kirjataan – varsinaisesta maksun ajankohdasta riippumatta – silloin kun ne tosiasiallisesti tapahtuvat. Tällöin syntyy saamisia ja velvoitteita. Tätä kirjaamistapaa kutsutaan suoriteperusteeksi, jonka vastakohta on maksuperuste. Myös kansantalouden tilinpidossa noudatetaan suoriteperustetta.

Kahdenkertainen ja nelinkertainen kirjanpito

21.06 Liikekirjanpidossa yrityksen kaikki liiketapahtumat kirjataan vähintään kahdelle eri tilille: kerran debet-puolelle ja kerran kredit-puolelle samansuuruisena määränä. Kahdenkertaisen kirjaamisen avulla voidaan tarkistaa kirjanpidon johdonmukaisuus.

Kansantalouden tilinpidossa useimmissa tapahtumissa voidaan käyttää myös nelinkertaiseen kirjaamiseen perustuvaa järjestelmää. Kukin institutionaalinen yksikkö kirjaa yksittäisen tapahtuman kahdesti, esimerkiksi kerran muuna kuin rahoitustaloustoimena tuotanto-, tulo- ja pääomatileille ja kerran rahoitustaloustoimena, joka liittyy rahoitusvarojen ja -velkojen muutoksiin.

Arvon määrittäminen

21.07 Sekä liikekirjanpidossa että kansantalouden tilinpidossa tilitapahtumat kirjataan toimijoiden sopimaan hintaan.

Varat ja velat arvotetaan yritysten tilinpäätöksissä yleensä alkuperäiseen hankintamenoonsa. Tämän lisäksi voidaan käyttää muitakin hintoja, esimerkiksi vaihto-omaisuuden markkinahintoja. Rahoitusinstrumentit olisi arvotettava käypään arvoon, jonka on tarkoitus vastata markkinahintaa, käyttäen tarvittaessa erityisiä arvotusmenetelmiä.

Kansantalouden tilinpidossa varat ja velat kirjataan tilinpäätösajankohdan käypään arvoon eikä niiden alkuperäiseen arvoon.

Tuloslaskelma ja tase

21.08 Liikekirjanpidossa laaditaan kaksi tilinpäätöslaskelmaa: tuloslaskelma ja tase. Tuloslaskelmaan kootaan tilikauden tuloihin ja menoihin liittyvät tapahtumat ja taseeseen varat ja velat. Näissä laskelmissa esitetään tilien saldot ja tapahtumat aggregoidulla tasolla. Laskelmat esitetään tilien muodossa, ja ne ovat tiiviissä yhteydessä toisiinsa. Tuloslaskelman loppusaldo on yrityksen tilikauden voitto tai tappio. Voitto tai tappio kirjataan myös taseeseen.

21.09 Liiketapahtumien tilit, joiden saldot sisällytetään tuloslaskelmaan, ovat virtatilejä. Niiden avulla esitetään tilikauden kokonaistulot ja -menot.

21.10 Taseet ovat varantotilejä. Ne kuvaavat varojen ja velkojen arvoa tilikauden lopussa.

Kansantalouden tilinpito ja liikekirjanpito: käytännön seikkoja

21.11 Tiettyjen edellytysten on täytyttävä, jotta kansantalouden tilinpidon laatijat voivat hyödyntää yritysten liikekirjanpitoa laajamittaisesti, eikä ainoastaan yksittäistapauksissa.

Yritysten tilinpäätösaineiston on ensinnäkin oltava saatavilla. Tilinpäätöksen julkistaminen on yleensä pakollista ainakin suuryrityksille. Tilinpäätöstietoja sisältäviä tietokantoja ylläpitävät yksityiset tai julkiset elimet, ja kansantalouden tilinpidon laatijoilla on oltava pääsy kyseisiin tietokantoihin. Suuryritysten tilinpäätöstiedot saa yleensä suoraan asianomaisilta yrityksiltä.

Toinen edellytys on yritysten julkistamien tilinpäätösasiakirjojen vähimmäistason standardointi, jotta aineistoa voidaan käsitellä tietokoneilla. Tilinpäätöstiedot ovat pitkälle standardoituja useimmiten silloin, kun jokin elin kerää ne yritykseltä vakiomuotoisina. Tietojen kerääminen voi perustua vapaaehtoisuuteen esimerkiksi silloin, kun kyseinen elin ylläpitää tilinpäätöstietojen keskustietokantaa ja tekee jäsenilleen analyyseja. Tilinpäätöstietojen toimittaminen voi myös perustua lainsäädäntöön muun muassa veroviranomaisten kerätessä tietoja. Kummassakin tapauksessa kansantalouden tilinpidon laatijoiden on pyydettävä oikeutta tutustua tietokannoissa oleviin tietoihin noudattaen voimassa olevia tietojen luottamuksellisuuteen sovellettavia käytänteitä.

21.12 Liikekirjanpidon tietoja voidaan hyödyntää myös silloin, kun tilinpäätöstä ei laadita vakiomuotoisena. Useissa maissa pieni joukko suuria yrityksiä hallitsee markkinoita tietyillä talouden aloilla, ja niiden tilinpäätöksiä voidaan hyödyntää kansantalouden tilinpidossa. Tilinpäätösten liitetiedoissa on myös käyttökelpoista tietoa, kuten yksityiskohtaisempia ohjeita tilinpäätökseen tehtyjen kirjausten tulkinnasta.

21.13 Yrityksiin kohdistuvat kyselytutkimukset ovat toinen tärkeä tietolähde yritystoimintaa kuvaavalle kansantalouden tilinpidolle. Näistä tutkimuksista saadaan käyttökelpoisia tuloksia, jos esitetyt kysymykset ovat yhteensopivia liikekirjanpidon käsitteiden ja tehtyjen kirjausten kanssa. Yrityksestä ei voida saada luotettavia tietoja, jos ne eivät perustu sen omiin sisäisiin tietojärjestelmiin. Yrityksiin kohdistuvia kyselytutkimuksia kuitenkin yleensä tarvitaan, vaikka kansantalouden tilinpidon laatijoilla olisi parhaassa tapauksessa pääsy tilinpäätöstietoja säilyttäviin tietokantoihin. Kyseisissä tietokannoissa olevat tiedot nimittäin ovat harvoin riittävän yksityiskohtaisia kansantalouden tilinpidon laatijoiden kaikkien tietotarpeiden täyttämiseksi.

21.14 Globalisaatio hankaloittaa liikekirjanpidon hyödyntämistä kansantalouden tilinpitoa laadittaessa. Yritysten tilinpäätökset on laadittava kansallisin perustein, jotta ne ovat käyttökelpoisia. Näin ei kuitenkaan käytännössä tehdä, jos yrityksillä on tytäryhtiöitä useammassa maassa. Kun yrityksellä on toimintaa muissa maissa, tarvitaan oikaisuja, jotta yrityksen liikekirjanpidosta saadaan kuva sen kansallisesta toiminnasta. Yritysten on tämän vuoksi toimitettava liikekirjanpitotietokantaan joko kansallisten käytänteiden mukainen tilinpäätös tai oikaistut tiedot, joiden pohjalta sellainen voidaan laatia. Kun veroviranomaiset keräävät tilinpäätöstiedot yrityksiltä, tietojen edellytetään yleensä olevan kansallisten käytänteiden mukaisia, jotta tilikauden tuloksesta voidaan laskea verot. Tämä on kansantalouden tilinpidon kannalta paras vaihtoehto.

21.15 Lisäksi tilikauden alkamis- ja päättymispäivän on oltava samat kuin kansantalouden tilinpidossa käytettävän viitejakson. Vuotuisessa tilinpidossa viitejaksona käytetään yleensä kalenterivuotta. Jotta liikekirjanpitoa voidaan hyödyntää parhaalla mahdollisella tavalla, on

toivottavaa, että useimmat yritykset aloittavat tilikautensa tammikuun 1. päivänä. Yritykset voivat valita myös jonkin muun alkamispäivän tilikaudelleen. Kansantalouden tilinpidon rahavirtoihin liittyvissä toimissa päästään usein hyväksyttävään lopputulokseen laatimalla kahdesta peräkkäisestä tilikaudesta uusi kalenterivuoden tilinpäätös. Taseen osalta tämä menetelmä tuottaa huonompia tuloksia etenkin silloin, kun omaisuuserien arvo vaihtelee nopeasti vuoden aikana. Suuryritykset laativat usein osavuosikatsauksen neljännesvuosittain, mutta niitä kerätään harvoin järjestelmällisesti tietokantoihin.

Siirtyminen liikekirjanpidosta kansantalouden tilinpitoon: esimerkkinä muut kuin rahoitusalan yritykset

21.16 Kun kansantalouden tilinpidon laatimisessa käytetään muiden kuin rahoitusalan yritysten tilinpäätöstietoja, on tehtävä lukuisia korjauksia. Nämä korjaukset voidaan jakaa kolmeen luokkaan: käsitekorjaukset, kattavuuskorjaukset sekä korjaukset, joilla varmistetaan johdonmukaisuus muiden sektoreiden tilien kanssa.

Käsitekorjaukset

21.17 Käsitekorjaukset ovat tarpeen, koska liikekirjanpito ei perustu täsmälleen samoihin käsitteisiin kuin kansantalouden tilinpito. Usein myös arvotusmenetelmät poikkeavat toisistaan, vaikka käsitteissä ei olisi suuria eroja. Seuraavassa annetaan esimerkkejä käsitekorjauksista, joita tehdään tuotosta laskettaessa.

a) Korjaukset perushinnan määrittämiseksi. Yritysten liikevaihdosta on yleensä vähennetty arvonlisävero, mutta usein se sisältää tuotteista kannetut verot. Sen sijaan tuotteille myönnetyt tukipalkkiot sisältyvät harvoin liikevaihtoon. Tämän vuoksi liikekirjanpidon tietoja on korjattava vähentämällä tuotteista kannetut verot ja lisäämällä tuotteille myönnetyt tukipalkkiot. Näin saadaan arvio perushintaisesta tuotoksesta.

b) Vakuutusmaksut. Yritysten maksamat vakuutusmaksut ovat niiden menoja, mutta kansantalouden tilinpidossa vakuutusmaksut on jaettava kolmeen osaan: nettovakuutusmaksut, vakuutuspalvelu ja vakuutusmaksutäydennykset. Ainoastaan palvelua vastaava osa on välituotekäyttöä. Tämän vuoksi tehdään korjaus, jolla bruttomaksusta vähennetään nettovakuutusmaksut ja vakuutusmaksutäydennykset.

Johdonmukaisuus muiden sektoreiden tilien kanssa

21.18 Kansantalouden tilinpidossa edellytetään, että yritysten tilit ovat johdonmukaisia muiden yritysten ja muilla institutionaalisilla sektoreilla toimivien yksiköiden tilien kanssa. Yritysten tilien mukaisesti arvotettujen verojen ja tukipalkkioiden on oltava johdonmukaisia julkisyhteisöjen maksamien tukipalkkioiden ja niiden saamien verotulojen kanssa. Näin ei kuitenkaan käytännössä ole, joten johdonmukaisuuden saavuttamiseksi tarvitaan sääntö. Julkisyhteisöihin liittyvät tiedot ovat yleensä yritystietoja luotettavampia, joten yritysten liikekirjanpidosta saatuihin tietoihin tehdään korjauksia.

Esimerkkejä tietojen kattavuuteen liittyvistä korjauksista

21.19 Yritystietoja koskevia kattavuuskorjauksia ovat muun muassa tietojen puuttuminen tilastoista, vapautukset vero- ja sosiaaliturvatietoihin liittyvistä ilmoituksista ja veronkierto.

Seuraavassa annetaan yksityiskohtaisempia esimerkkejä korjauksista:

a) Myytyä tuotosta ja kauppatavaroita koskeva veronkierto. Yritykset voivat aliarvioida myyntinsä arvon verojen välttämiseksi. Tämän vuoksi myyntilukujen alipeittävyydestä tehdään arvio, joka perustuu verovirastoista saatuihin tietoihin.

b) Luontoismuotoiset tulot ovat korvauksia, jotka työntekijät saavat veloituksetta tavaroina ja palveluina. Jos kyseistä tuotosta ja tuloa ei merkitä liikekirjanpitoon, kirjattuihin määriin tehdään oikaisut kansantalouden tilinpitoa varten. Jos työntekijöille tarjotaan ilmainen asunto, sekä tuotokseen että palkansaajakorvauksiin sisällytetään arvio vastaavista asuntojen vuokrista, jos niitä ei ole jo otettu huomioon liikekirjanpidossa.

c) Juomarahat. Työntekijöiden saadessa juomarahoja yrityksen asiakkailta ne on lisättävä liikevaihtoon ja tuotokseen. Juomarahojen, joita ei ole sisällytetty tuotokseen ja palkansaajakorvauksiin liikekirjanpidossa, määrä arvioidaan, ja tuotosta ja tuloa oikaistaan kansantalouden tilinpitoa varten.

Erityiskysymykset

Hallussapitovoitot ja -tappiot

21.20 Hallussapitovoitot ja -tappiot ovat yksi suurimmista ongelmista, kun siirrytään liikekirjanpidosta kansantalouden tilinpitoon. Tämä johtuu pääasiassa liikekirjanpidosta saatavien tietojen luonteesta. Esimerkiksi raaka-aineiden välituotekäyttö ei välttämättä perustu suoraan ostoon vaan varastosta otettuihin raaka-aineisiin. Kansantalouden tilinpidossa varastosta otetut hyödykkeet on arvotettava käypään markkinahintaan. Liikekirjanpidossa varastosta otetut hyödykkeet sen sijaan arvotetaan alkuperäiseen hankintamenoon eli hintaan, joka hyödykkeillä oli niiden ostohetkellä. Kyseisten kahden hinnan eroa pidetään kansantalouden tilinpidossa hallussapitovoittona tai -tappiona.

21.21 Varastoihin liittyvien hallussapitovoittojen ja -tappioiden eliminointi kansantalouden tilinpidossa ei ole helppoa, koska on hankittava paljon täydentävää kirjanpitotietoa ja tehtävä lukuisia oletuksia. Tietoja on hankittava sekä varastossa olevien tuotteiden ominaisuuksista että vuoden aikana tapahtuneista hintojen muutoksista. Koska tuotteiden ominaisuuksista saatavilla olevat tiedot liittyvät useimmiten ostoihin ja myynteihin eikä itse varastojen ominaisuuksiin, olettamukset joudutaan perustamaan malleihin, joiden asianmukaisuutta on vaikea todentaa. Epätarkkuuksista huolimatta hallussapitovoitot ja -tappiot on määritettävä, jotta liikekirjanpidon tietoja voidaan käyttää.

21.22 Varojen arvottaminen käypään arvoon antaa paremman kuvan taseesta kuin arvottaminen alkuperäiseen hankintamenoon. Tällöin tuotetaan myös enemmän tietoa hallussapitovoitoista ja -tappioista.

Globalisaatio

21.23 Globalisaatio vaikeuttaa liikekirjanpidon hyödyntämistä, jos yrityksellä on ulkomaisia toimipaikkoja. Kansallisten rajojen ulkopuolelle sijoittuva toiminta on eriytettävä kirjanpidossa, jotta tietoja voidaan käyttää kansantalouden tilinpidossa. Toiminnan eriyttäminen on vaikeaa, paitsi jos verosäännökset parhaassa tapauksessa edellyttävät, että yritykset julkistavat erilliset tilinpäätöstiedot kotimaan toiminnoista. Monikansalliset konsernit aiheuttavat myös arvottamisongelmia, koska tytäryhtiöiden välisiä liiketoimia voidaan usein toteuttaa hinnoilla, jotka eivät vastaa markkinahintoja vaan joilla pyritään minimoimaan

globaali verorasitus. Kansantalouden tilinpidon laatijat oikaisevat konsernin sisäisissä liiketoimissa käytettyjä hintoja, jotta ne vastaavat markkinahintoja. Tämä on käytännössä erittäin vaikeaa, koska hintatietoja ei ole saatavilla eikä erittäin erikoistuneille tuotteille ole toimivia markkinoita konsernin ulkopuolella. Oikaisuja voidaan tehdä ainoastaan poikkeustapauksissa, kun ne voidaan perustaa analyysiin, jonka kyseisen alan asiantuntijat ovat hyväksyneet.

21.24 Globalisaation myötä on palattu käytäntöön, jonka mukaan tuonti ja vienti merkitään kirjanpitoon tavaroiden omistusoikeuden muuttuessa eikä tavaroiden fyysisen sijainnin perusteella. Yritysten kirjanpitoaineistoa voidaan tämän vuoksi hyödyntää paremmin kansantalouden tilinpidossa, koska myös liikekirjanpito perustuu omistusoikeuden muuttumiseen eikä tavaroiden fyysiseen sijaintiin. Liikekirjanpitoa voidaan käyttää tietolähteenä kansantalouden tilinpidossa, kun yritys sijoittaa tuotantoaan kansallisten rajojen ulkopuoliseen yksikköön. Liikekirjanpidosta on siis apua, mutta monikansallisten yritysten toiminnan arviointiin liittyy kansantalouden tilinpidon näkökulmasta monia mittausongelmia.

Sulautumat ja yritysostot

21.25 Yritysjärjestelyjen yhteydessä kirjanpitoon ilmaantuu ja sieltä poistuu tiettyjä rahoitusvaroja ja -velkoja. Kun yritys lakkaa olemasta itsenäinen oikeudellinen yksikkö sen takia, että se sulautuu yhteen tai useampaan yritykseen, kaikki sulautuvan yrityksen ja sen sulauttavien yritysten väliset rahoitusvarat ja -velat, mukaan lukien osakkeet ja muut oman pääoman erät, häviävät kansantalouden tilinpidosta. Tällainen erien häviäminen kirjataan varojen volyymin muiden muutosten tilin luokkaan ”sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset”.

21.26 Yrityksen osakkeiden ja muun oman pääoman osto osana sulautumaa on kuitenkin kirjattava ostavan yrityksen ja aiemman omistajan välisenä rahoitustoimena. Entisten osakkeiden korvaaminen haltuunoton yhteydessä sulauttavan yrityksen osakkeilla tai uuden yrityksen osakkeilla kirjataan osakkeiden lunastamisena, johon liittyy uusien osakkeiden liikkeeseenlasku. Sulautuneen yrityksen ja kolmansien osapuolten väliset rahoitusvarat ja -velat pysyvät muuttumattomina, ja ne siirtyvät sulauttavalle yritykselle (yrityksille).

21.27 Kun yritys vastaavasti jaetaan oikeudellisesti kahdeksi tai useammaksi institutionaaliseksi yksiköksi, uudet rahoitusvarat ja -velat (rahoitusvarojen ilmaantuminen) kirjataan luokkaan ”sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset”.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 22

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 22: Satelliittitilit

JOHDANTO

22.01 Tässä luvussa esitetään yleiskatsaus satelliittitileihin. Siinä kuvataan ja tarkastellaan sitä, kuinka peruskehikkoa voidaan käyttää rakennuspalikoiden tapaan täyttämään monien tärkeiden erityistietojen tarve.

22.02 Satelliittitileissä kehitetään tai muokataan peruskehikon taulukoita ja tilejä erityistietojen tuottamiseksi.

22.03 Peruskehikko koostuu seuraavista osista:

a) kansantalouden kootut tilit (institutionaalisten sektoreiden tilit), joka antaa yleiskuvan kaikista taloudellisista virroista ja varannoista;

b) panos-tuotoskehikko, joka antaa yleiskuvan tavaroiden ja palvelujen tarjonnasta ja käytöstä käypiin ja kiinteisiin hintoihin;

c) taulukot, jotka yhdistävät panos-tuotoskehikon toimialakohtaiset tiedot ja institutionaalisten sektoreiden tilit;

d) julkishallinnon, kotitalouksien ja yritysten toimintokohtaisia menoja koskevat taulukot;

e) väestö- ja työllisyystaulukot.

Nämä tilit ja taulukot voidaan laatia joko vuosittain tai neljännesvuosittain, ja ne voivat olla kansallisia tai alueellisia.

22.04 Satelliittitileillä voidaan täyttää erityistietotarpeita antamalla yksityiskohtaisempia tietoja, järjestämällä peruskehikon käsitteitä uudelleen tai antamalla lisätietoja esimerkiksi ei-monetaarisista virroista ja varannoista. Niissä saatetaan poiketa keskeisistä käsitteistä. Käsitteiden muuttaminen voi parantaa yhteyttä teoreettisiin talouskäsitteisiin, kuten hyvinvoinnin tai taloustoimien kustannuksiin, hallintokäsitteisiin, kuten liikekirjanpidossa esiintyvään verotettavaan tuloon tai tuottoon, sekä poliittisiin käsitteisiin, kuten strategisiin toimialoihin, osaamistalouteen ja yritysinvestointeihin, joita käytetään kansallisessa tai Euroopan tason talouspolitiikassa. Näissä tapauksissa satelliittitilijärjestelmä sisältää taulukon, josta käy ilmi sen tärkeimpien kokonaissuureiden yhteys peruskehikon kokonaissuureisiin.

22.05 Satelliittitilit voivat vaihdella yksinkertaisista taulukoista laajaan tilikokonaisuuteen. Satelliittitilejä voidaan laatia ja julkaista vuosittain tai neljännesvuosittain. Joitain satelliittitilejä on asianmukaista laatia pidemmin väliajoin, kuten kerran viidessä vuodessa.

22.06 Satelliittitileillä voi olla seuraavia ominaispiirteitä:

a) yhteydet toimintoihin, kuten tehtäväkohtaisissa satelliittitileissä;

b) yhteydet toimialoihin tai tuotteisiin, joka on yksi laji erityisiä sektoritilejä;

c) yhteydet institutionaalisiin sektoreihin, joka on toinen laji erityisiä sektoritilejä;

d) laajentaminen fyysisillä tai muilla ei-monetaarisilla tiedoilla;

e) yksityiskohtaisemmat tiedot;

f) lisäkäsitteiden käyttäminen;

g) joidenkin peruskäsitteiden muuttaminen;

h) mallintamisen käyttö tai koetulosten ottaminen huomioon.

Yksittäisellä satelliittitilillä voi olla yksi tai useampia näistä ominaispiirteistä. Tämä käy ilmi taulukosta 22.1.

Taulukko 22.1: Satelliittitilien ja niiden pääasiallisten ominaispiirteiden yleiskatsaus

	Satelliittitilien kahdeksan ominaispiirrettä								
		Erityiset sektoritilit							
	Tehtävä-kohtaiset tilit	Yhteydet toimi-aloihin tai tuotteisiin	Yhteydet institutio-naalisiin sektorei-hin	Sisältää ei-mone-taarisia tietoja	Yksityis-kohtai-sempia tietoja	Täyden-täviä käsitteitä	Eri perus-käsitteet	Koetuloksia ja mallinnusta käytetään useammin	Kuuluu EU:n tietojen-lähettämis-ohjelmaan
1. *Tässä luvussa kuvatut satelliittitilit*									
Maatalous		X			X	X			X
Ympäristö	X	X		X	X	X	X	X	X
Terveydenhuolto	X	X		X	X		X		X
Kotitaloustuotanto			X	X	X		X	X	
Työvoima ja sosiaalitilinpitomatriisi (SAM)		X	X	X	X				
Tuottavuus ja kasvu		X		X	X	X	X	X	X
Tutkimus ja kehittäminen	X	X		X	X		X	X	
Sosiaaliturva	X			X	X				X
Matkailu	X	X		X	X	X			
2. *Muissa luvuissa kuvatut satelliittitilit*									
Maksutase			X		X				X
Julkisyhteisöjen rahoitus			X		X	X			X
Raha- ja rahoitustilastot, liikepääomavirta			X		X	X			X

Eläkkeitä koskeva lisätaulukko			X		X	X	X	X	X
3. *Esimerkkejä muista satelliittitileistä, joihin sovelletaan kansainvälisiä ohjeita tai jotka kuuluvat EU:n tietojenlähettämisohjelmaan*									
Yritystoiminta			X		X				
Epävirallinen sektori					X			X	
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt			X		X			X	
Julkinen sektori			X		X				
Verotulotaulukot			X		X				X

22.07 Tässä luvussa tarkastellaan satelliittitilien ominaispiirteitä ja kuvataan lyhyesti seuraavia yhdeksää erilaista satelliittitiliä:

a) Maatalouden tilinpito;

b) Ympäristötilinpito;

c) Terveydenhuollon tilinpito;

d) Kotitaloustuotannon tilinpito;

e) Työvoimatilinpito ja sosiaalitilinpitomatriisit;

f) Tuottavuuden ja kasvun tilinpito;

g) Tutkimuksen ja kehittämisen tilinpito;

h) Sosiaaliturvan tilinpito;

i) Matkailun tilinpito.

Muissa luvuissa kuvataan muita satelliittitilejä, kuten maksutasetta, julkisyhteisöjen rahoitustilastoja, raha- ja rahoitustilastoja sekä eläkkeitä koskevaa lisätaulukkoa.

SNA 2008:ssa kuvataan tarkasti useita satelliittitilejä, joita käsitellään suppeammin EKT 2010:ssä. Niitä ovat esimerkiksi seuraavat:

a) SNA 2008 luku 21 Yritystoiminnan tilinpito;

b) SNA 2008 luku 22 Julkisen sektorin tilinpito;

c) SNA 2008 luku 23 Voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilinpito; ja

d) SNA 2008 luku 25 Epävirallisen sektorin tilinpito.

Kansalliset verotulotilastot toimitetaan OECD:lle, IMF:lle ja Eurostatille verotuksen tason ja rakenteen kansainvälistä vertailua varten. Niiden käsitteet ja tiedot ovat täysin yhdenmukaiset kansallisen tilinpidon käsitteiden ja tietojen kanssa. Verotulotilastot ovat esimerkki kansantalouden tilinpidon satelliittitileistä.

Nämä esimerkit ovat vakiintuneita satelliittitilejä, sillä niihin sovelletaan kansainvälisiä ohjeistoja tai ne kuuluvat jo kansainvälisen tietojenlähettämisohjelman piiriin. Eri maissa luodut satelliittitilit kuvastavat satelliittitilien merkitystä ja hyödyllisyyttä – niistä esimerkkejä ovat seuraavat:

a) kulttuuri- ja luovan alan tilinpito, josta käy ilmi kulttuuri- ja luovan alan taloudellinen merkitys;

b) koulutuksen tilinpito, josta käy ilmi koulutuksen tarjonnan, käytön ja rahoituksen taloudellinen merkitys;

c) energiatilinpito, josta käyvät ilmi eri energiatyyppien taloudellinen merkitys ja yhteydet tuontiin, vientiin sekä valtiolle maksettaviin veroihin ja valtion tukiin;

d) kala- ja metsätalouden tilinpito, josta käy ilmi näiden alojen taloudellinen merkitys maalle ja alueille;

e) tieto- ja viestintätekniikan tilinpito, josta käyvät ilmi tärkeimpien tieto- ja viestintätekniikan laitteiden tarjonta ja käyttö sekä niiden tuottajat;

f) julkisilla menoilla toteutettavan uudelleenjaon tilinpito, josta käy ilmi, mitkä tuloluokat hyötyvät koulutukseen, terveydenhuoltoon ja asumiseen kohdennetuista julkisista menoista;

g) asuinrakentamisen tilipito, josta käy ilmi asuinrakentamisen merkitys maalle ja alueille;

h) turvallisuustilinpito, josta käyvät ilmi turvallisuuteen kohdennetut julkiset ja yksityiset menot;

i) urheilutilinpito, josta käy ilmi urheilun taloudellinen merkitys;

j) vesitilinpito, josta käy ilmi fyysisen vesijärjestelmän ja talouden vuorovaikutus kansallisella ja valuma-alueen tasolla.

22.08 Useimmilla satelliittitileillä on tehtäviin perustuva näkökulma. Tässä luvussa kuvaillaan erilaiset tehtäviin perustuvat luokitukset.

22.09 Satelliittitilien laajasta joukosta havaitaan, että kansallinen tilinpitojärjestelmä toimii erilaisten tilastojen viitekehikkona. Lisäksi niistä käyvät ilmi peruskehikon hyödyt ja rajoitteet. Soveltamalla eri aloihin peruskehikon käsitteitä, luokituksia ja esitysmuotoja, kuten tarjonta- ja käyttötaulukoita, osoitetaan satelliittitilijärjestelmän joustavuus ja relevanssi kyseisten alojen kannalta. Lisäykset, uudelleenjärjestelyt ja muutetut käsitteet osoittavat kuitenkin, että peruskehikko on liian rajoittunut tiettyjen aihealueiden tarkasteluun. Esimerkiksi ympäristötilinpidossa peruskehikkoa laajennetaan ympäristön ulkoisvaikutusten ottamiseksi huomioon, ja kotitaloustuotannon tilinpidossa tuotantorajaa laajennetaan siten, että mukaan lasketaan ilman korvausta suoritettavat kotitalouspalvelut. Tällä tavoin ne osoittavat, että peruskehikon käsitteet tuote, tulot ja kulutus eivät täysimääräisesti mittaa hyvinvointia.

22.10 Satelliittitilien tärkeimpiä etuja ovat muun muassa seuraavat:

a) Ne perustuvat tiettyihin selkeisiin määritelmiin;

b) Niissä sovelletaan systemaattista tilinpidon lähestymistapaa. Jokin loppusumma voidaan esimerkiksi jakaa osiin, kuten tavaroiden ja palvelujen tarjonta ja käyttö tuotteittain ja tuotannonaloittain, kuka tuottaa tai maksaa palvelut tai hyötyy niistä, systemaattinen virta-varanto-tilinpito ja yhdenmukainen rahamääräinen ja ei-rahamääräinen tilinpito. Tilinpidon lähestymistavalle on ominaista yhtenäisyys ja johdonmukaisuus. Lisäksi sen avulla on mahdollista tehdä hajottamiseen perustuvia kirjapitoanalyyseja, joissa loppusumman muutokset selittyvät sen osien muutoksilla, arvon muutos selittyy volyymi- ja hintamuutoksilla ja varannon muutokset puolestaan johtuvat vastaavista virroista ja panos-tuotosanalyysissä käytettävistä vakiosuhteista. Tällaisia kirjapitoanalyysejä voidaan täydentää mallintamisella, jossa otetaan huomioon taloudellinen käyttäytyminen.

c) Ne ovat sidoksissa kansantalouden tilinpidon peruskäsitteisiin. Esimerkkeinä ovat tietyt varannot ja virrat, kuten tuotanto, palkansaajakorvaukset, verot, sosiaalietuudet ja pääoman muodostus, toimialaluokituksen tai institutionaalisen sektorin mukaisen luokituksen käsitteet, kuten maatalous ja teollisuus tai julkisyhteisöjen sektori, sekä tärkeimmät tasapainoerät, kuten arvonlisäys, kansantuote, käytettävissä oleva tulo ja nettovarallisuus. Kansantalouden tilinpidon peruskäsitteet ovat vakiintuneita kaikkialla maailmassa ja vakaita pitkällä aikavälillä, ja niiden mittaamiseen kohdistuu suhteellisen vähän poliittisia paineita.

d) Ne ovat sidoksissa kansantalouden tilinpidon tilastoihin, jotka ovat helposti saatavilla, ajallisesti vertailukelpoisia, kansainvälisten standardien mukaisesti laadittuja ja joiden avulla satelliittitilinpidon tulokset saadaan kansantalouden ja sen tärkeimpiä osatekijöiden piiriin, joihin kuuluu esimerkiksi talouskasvun ja julkisen rahoituksen välinen suhde.

Tehtäviin perustuvat luokitukset

22.11 Tehtäviin perustuvissa luokituksissa menot luokitellaan sektorin ja käyttötarkoituksen mukaan. Niistä käy ilmi kuluttajien, julkisyhteisöjen, voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ja tuottajien käyttäytyminen.

22.12 EKT:ssä esiintyvät neljä tehtäviin perustuvaa luokitusta ovat seuraavat:

a) Yksilöllisen kulutuksen käyttötarkoituksen mukainen luokitus (COICOP);

b) Julkisen sektorin tehtäväluokitus (COFOG);

c) Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tehtäväluokitus (COPNI);

d) Tuottajien käyttötarkoituksen mukaisten menojen luokitus (COPP).

22.13 COICOP on jaettu 14:ään pääryhmään:

1 Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat

2 Alkoholijuomat, tupakka ja narkoottiset aineet

3 Vaatteet ja jalkineet

4 Asuminen ja energia

5 Kodin kalusteet, koneet, tavarat ja palvelut

6 Terveys

7 Liikenne

8 Tietoliikenne

9 Kulttuuri ja vapaa-aika

10 Koulutus

11 Ravintolat, kahvilat ja hotellit

12 Muut tavarat ja palvelut

13 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen yksilölliset kulutusmenot, ja

14 Julkisyhteisöjen yksilölliset kulutusmenot.

Ensimmäiset 12 pääryhmää kattavat kotitalouksien yksilölliset kulutusmenot yhteensä. Kahteen viimeiseen kuuluvat kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen (KPVTY:jen) ja julkisyhteisöjen yksilölliset kulutusmenot, toisin sanoen niiden luontoismuotoiset tulonsiirrot. Yhdessä nämä 14 pääryhmää kattavat kotitalouksien todellisen kulutuksen.

22.14 Sekä KPVTY:jen että julkisyhteisöjen kulutusmenot jaetaan viiteen alaryhmään, jotka liittyvät tärkeimpiin politiikan aloihin: asuminen, terveydenhuolto, kulttuuri- ja virkistystoiminta, koulutus ja sosiaaliturva. Nämä ovat myös kotitalouksien yksilöllisiä kulutusmenoja vastaavia COICOP-tehtäväluokkia, ja sosiaalipalvelut ovat pääryhmän 12, *Muut tavarat ja palvelut*, alaryhmä. Näin ollen COICOPista käy myös ilmi yksityisten kotitalouksien, julkisyhteisöjen ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen merkitys kunkin näiden viiden yhteisen alaryhmän osalta. Siitä näkyy esimerkiksi julkisyhteisöjen merkitys asuntojen, terveydenhuollon ja koulutuksen tarjoajana.

22.15 Lisäksi COICOPilla on muita tärkeitä käyttötarkoituksia: alaryhmien avulla voidaan osoittaa esimerkiksi kotitalouksien menot kestokulutustavaroihin. Kotitaloustiedusteluissa käytetään usein COICOPiin perustuvaa luokitusjärjestelmää kerättäessä tietoja kotitalouksien menoista. Tiedot voidaan sen jälkeen kohdentaa tuotteisiin ja käyttää tarjonta- ja käyttötaulukoissa.

22.16 Menoluokitus käyttötarkoituksen mukaan – julkisyhteisöjen tehtäväluokitus (COFOG) on keskeinen väline kuvailtaessa ja analysoitaessa julkisyhteisöjen rahoitusta. Sen kymmenen pääryhmää ovat seuraavat:

1 Yleinen julkishallinto

2 Puolustus

3 Yleinen järjestys ja turvallisuus

4 Elinkeinoelämään liittyvät asiat

5 Ympäristönsuojelu

6 Asuminen ja yhdyskuntapalvelut

7 Terveydenhuolto

8 Virkistys- ja kulttuuritoiminta sekä uskonnollinen toiminta

9 Koulutus

10 Sosiaaliturva.

Luokitusta voidaan käyttää julkisyhteisöjen yksilöllisten ja kollektiivisten kulutusmenojen luokitukseen. Siitä on hyötyä myös kuvattaessa, mikä merkitys muuntyyppisillä menoilla, kuten tukipalkkioilla, investointiavustuksilla ja rahamääräisillä sosiaaliavustuksilla, on politiikan toteuttamisen kannalta.

22.17 Kuvattaessa ja analysoitaessa kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen menoja käytetään COPNI-luokitusta. Sen yhdeksän pääryhmää ovat seuraavat:

1 Asuminen

2 Terveydenhuolto

3 Virkistys- ja kulttuuritoiminta

4 Koulutus

5 Sosiaaliturva

6 Uskonnollinen toiminta

7 Poliittisten puolueiden, ammattiyhdistysten ja ammattialajärjestöjen toiminta

8 Ympäristönsuojelu, ja

9 Palvelut, muualla luokittelemattomat.

22.18 Tuottajien käyttäytymistä kuvattaessa ja analysoitaessa käytetään COPP-luokitusta. Se sisältää seuraavat kuusi pääryhmää:

1 Infrastruktuurimenot

2 Tutkimus- ja kehittämismenot

3 Ympäristönsuojelumenot

4 Markkinointimenot

5 Henkilöstönkehittämismenot

6 Juoksevan tuotantotoiminnan, hallinnon ja liikkeenjohdon menot.

Taloustoimikohtaisiin tietoihin yhdistettynä COPPin avulla saadaan tietoa yrityspalvelujen ulkoistamisesta eli aputoimintojen korvaamisesta ostamalla vastaavat palvelut, esimerkiksi siivous-, ateria-, kuljetus- ja tutkimuspalvelut, muilta tuottajilta.

22.19 COFOGin ja COPPin avulla voidaan osoittaa julkisyhteisöjen ja tuottajien ympäristönsuojelumenot. Näitä tietoja käytetään kuvattaessa ja analysoitaessa talouskasvun ja ympäristökysymysten vuorovaikutusta.

22.20 Jotkin menot, kuten kulutusmenot ja välituotekäyttö, voidaan luokitella tehtävän ja tuoteryhmän mukaan. Tuoteluokituksesta käy ilmi, mistä tuotteista on kyse, ja sen avulla saadaan kuvaus eri valmistusprosesseista ja niiden yhteyksistä tuotteiden tarjontaan ja käyttöön. Tuoteluokitus eroaa tehtäviin perustuvista luokituksista seuraavilla tavoilla:

a) Eri tuotteisiin liittyvät menot voivat edistää yhtä tehtävää;

b) Yhteen tuotteeseen liittyvät menot voivat edistää useaa tehtävää;

c) Jotkin menot eivät ole tuotetaloustoimia, mutta ne voivat olla tehtäväluokituksen kannalta hyvin tärkeitä, kuten tukipalkkiot ja rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet julkisyhteisöjen menoluokituksen kannalta.

SATELLIITTITILIEN TÄRKEIMMÄT OMINAISPIIRTEET

Tehtäväkohtaiset satelliittitilit

22.21 Tehtäväkohtaisissa satelliittitileissä keskitytään kuvaamaan ja analysoimaan taloutta jonkin tietyn tehtävän kannalta, kuten ympäristön, terveydenhuollon tai tutkimuksen ja kehittämisen kannalta. Kustakin tehtävästä esitetään systemaattinen tilinpitokehikko. Satelliittitileistä ei käy ilmi koko kansantalouden yleiskatsaus, vaan niissä keskitytään kunkin tehtävän kannalta olennaisiin seikkoihin. Tätä tarkoitusta varten niissä esitetään yksityiskohtia, jotka eivät käy ilmi aggregoidusta peruskehikosta, järjestetään tietoja uuteen järjestykseen, annetaan lisätietoja ei-monetaarisista virroista ja varannoista, jätetään huomiotta valitun tehtävän kannalta epäolennaiset tiedot sekä määritellään tehtäväkohtaiset kokonaissuureet keskeisiksi käsitteiksi.

22.22 Peruskehikko on luonteeltaan lähinnä institutionaalinen. Tehtäväkohtaisessa satelliittitilissä voivat yhdistyä tehtävään perustuva näkökulma ja toiminta- ja tuoteanalyysi. Tällainen yhdistetty lähestymistapa on hyödyllinen monilla aloilla, joita ovat esimerkiksi kulttuuri, koulutus, terveydenhuolto, sosiaaliturva, matkailu, ympäristönsuojelu, tutkimus ja kehittäminen (T&K), kehitysapu, liikenne,

turvallisuus ja asuminen. Useimmat näistä aloista liittyvät palveluihin; yleensä ne jakautuvat eri toimintojen alueelle, ja monissa tapauksissa kyse on talouskasvuun ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin liittyvistä aiheista.

22.23 Yksi tehtäväkohtaisten satelliittitilien keskeisistä käsitteistä on kansantalouden tehtäväkohtaiset menot, kuten taulukosta 22.2 käy ilmi. Tämä keskeinen käsite on hyödyllinen myös määritettäessä tehtäväkohtaisen satelliittitilin kattavuutta.

22.24 Analysoitaessa johonkin tehtävään liittyviä menoja päädytään kysymään esimerkiksi, kuinka paljon resursseja on kohdistettu koulutukseen, liikenteeseen, matkailuun, ympäristönsuojeluun ja tietojen käsittelyyn. Jotta tällaisiin kysymyksiin voidaan vastata, on päätettävä seuraavista seikoista:

a) Mitkä tuotteet ovat relevantteja kyseisellä aihealueella? Kansantalouden menot sisältävät kaikki näiden tuotteiden juoksevat menot ja pääomanmuodostuksen kyseisiin tuotteisiin.

b) Minkä tehtävien osalta pääoma kirjataan?

c) Mitkä siirrot ovat relevantteja kyseisellä aihealueella?

Taulukko 22.2 Kansantalouden tehtävä- ja tuotekohtaiset menot

	Vuosittaiset tietosarjat:
Valittujen tuotteiden todellinen kulutus	
Markkinatuotteet	
Markkinattomat tuotteet	
Yksilöllinen	
Kollektiivinen	
Välituotekäyttö	
Todellinen	
Sisäinen	
Pääomanmuodostus	
valituissa tuotteissa	
muu	
Valitut tulonsiirrot	
Valitut pääomansiirrot	
Ulkomaiden rahoittamat kotimaisten yksikköjen	

menot	
Kansantalouden menot	

Taulukko 22.3 Luonteenomaisten ja liitännäistuotteiden tarjonta

	Tuotos toimialoittain								Tuonti					
	Luonteenomaiset tuottajat				Muut tuottajat			Yhteensä		Tarjonta yhteensä perushintaan	Kaupan ja kuljetuksen lisät	Tuoteverot	Tuotetukipalkkiot (-)	Tarjonta yhteensä ostajanhintaan
	Pääasiallinen tuote	Sivutuote	Aputuote	Yhteensä	Pääasiallinen tuote	Sivutuote	Aputuote							
Luonteenomaiset tuotteet														
1.														
2.														
…														
Liitännäistuotteet														
1.														
2.														
…														
Muut tuotteet														
Yhteensä														

Taulukko 22.4 Luonteenomaisten ja liitännäistuotteiden käyttö

	Tuotantokustannukset toimialoittain							Vienti	Loppukulutus					Pääoman muodostus	Käyttö yhteensä ostajanhintaan
	Luonteenomaiset tuottajat				Muut tuottajat			Yhteensä		Kotitaloudet	Julkisyhteisöt		KPVTY:t	Yhteensä	
	Pääasiallinen tuote	Sivutuote	Aputuote	Yhteensä	Pääasiallinen tuote	Sivutuote	Aputuote				Kollekt.	Yksilöll.			
Luonteenomaiset tuotteet															
1.															
2.															
…															
Liitännäistuotteet															
1.															
2.															
…															
Muut tuotteet															
Yhteensä															
Palkansaajakorvaukset															
Muut tuotantoverot, netto															
Kiinteän pääoman kuluminen															
Ominaiset tuotteet (luonteenomaiset tai liitännäiset)															
Muut															
Toimintaylijäämä, netto															
Yhteensä															
Lisätiedot															
Työpanokset															
(Kiinteän) pääoman bruttomuodostus															
Ominaiset tuotteet															
Muut															
(Kiinteän) pääoman kanta, netto															
Ominaiset tuotteet															
Muut															

22.25 Satelliittitilin rakenteessa painotetaan aihealueen mukaisesti

a) tiettyjen tavaroiden ja palvelujen tuotannon ja käytön yksityiskohtaisia analyysejä, esimerkiksi T&K, tieto- ja viestintätekniikka tai liikenne;

b) tulonsiirtojen yksityiskohtaista analyysiä, esimerkiksi sosiaaliturvan tulonsiirtojen osalta;

c) tuotantoa, käyttöä ja tulonsiirtoja kutakin yhtä paljon, esimerkiksi koulutuksen ja terveydenhuollon osalta;

d) käyttöä sellaisenaan, esimerkiksi matkailun ja ympäristönsuojelun aloilla;

e) sosiaaliturvan ja terveydenhuollon rahoitusta julkisyhteisöiltä ja voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä.

22.26 Tuotteita voidaan erottaa kahta eri tyyppiä: toimialalle tyypilliset ja liitännäiset tuotteet. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat tuotteet, jotka ovat tarkasteltavalle tuotannonalalle tyypillisiä. Satelliittitilinpidossa voidaan osoittaa, kuinka näitä tuotteita tuotetaan, millaisia tuottajia tuotantoon osallistuu, millaista työvoimaa ja kiinteää pääomaa käytetään ja kuinka tehokas tuotantoprosessi on. Esimerkiksi terveydenhuollolle tyypillisiä tuotteita ovat terveydenhuoltopalvelut, julkishallinnon palvelut sekä terveydenhuollon koulutus- ja T&K-palvelut.

22.27 Liitännäiset tuotteet ovat toiminnalle merkityksellisiä olematta silti tyypillisiä joko luonteensa vuoksi tai koska ne luokitellaan laajempiin tuoteryhmiin. Esimerkiksi potilaiden kuljetus on terveydenhuollon liitännäinen palvelu. Muita esimerkkejä liitännäisistä tuotteista ovat farmaseuttiset tuotteet ja muut lääkinnälliset tuotteet kuten silmälasit. Näiden tuotteiden osalta satelliittitileissä ei esitetä tuotannon ominaisuuksia. Toimialalle tyypillisten ja liitännäisten tuotteiden tarkka raja riippuu kunkin maan talouden rakenteesta sekä satelliittitilin käyttötarkoituksesta.

22.28 Jotkin palvelut saattavat esiintyä kahdessa tai useammassa satelliittitilissä. Esimerkiksi korkea-asteen oppilaitoksissa tehtävä terveyspalveluihin kohdistuva tutkimus on merkityksellinen T&K:n, koulutuksen ja terveydenhuollon tilipidon kannalta. Tämä merkitsee myös sitä, että eri tehtäviin liittyvät kansantalouden menot voivat mennä osin päällekkäin, ja jos kyseiset menot pelkästään aggregoidaan, tulokseksi saatava prosenttiosuus BKT:sta saattaa sisältää myös kaksinkertaista laskentaa.

22.29 Satelliittitilinpidon käsitteet saattavat poiketa peruskehikossa käytetyistä käsitteistä. Esimerkiksi vapaaehtoistyö voidaan sisällyttää sekä koulutuksen että terveydenhuollon satelliittitilipitoon. Liikenteen satelliittitileissä oheispalvelut voidaan esittää erillisinä. Kehitysavun satelliittitileissä otetaan huomioon edullisemmin ehdoin myönnetyt lainat. Markkinakorkoja alemmista koroista aiheutuvat hyödyt tai kustannukset kirjataan implisiittisinä siirtoina.

22.30 Sosiaaliturvan ja kehitysavun satelliittitileissä kansalliset menot muodostuvat pääasiassa erityissiirroista. Muilla aloilla kuten koulutuksessa ja terveydenhuollossa suurimmassa osassa siirroista, joista valtaosa on luontoismuotoisia, kyse on käyttäjien hankintojen rahoittamisesta. Tämä merkitsee sitä, että ne on jo sisällytetty

kulutusmenoihin, välituotekäyttöön ja pääomanmuodostukseen, eikä niitä pidä kirjata kahdesti. Tämä ei kuitenkaan koske kaikkia siirtoja, sillä esimerkiksi opintotukea voidaan kurssimaksujen ja -kirjojen lisäksi käyttää monien muiden menojen rahoittamiseen, ja tämä residuaali olisi kirjattava siirtona satelliittitilinpitoon.

22.31 Tehtäväkohtaisen satelliittitilin avulla voidaan saada yleiskuva käyttäjistä tai edunsaajista. Käyttäjien ja edunsaajien luokitus voi perustua institutionaalisten sektorien tai tuottajatyyppien luokitukseen – esimerkiksi markkinatuottajat, markkinattomat tuottajat, julkisyhteisö kollektiivisena kuluttajana, kotitaloudet kuluttajina sekä ulkomaat. Näistä voidaan erottaa erilaisia alaryhmiä esimerkiksi toimialan tai institutionaalisen sektorin mukaan.

22.32 Monissa satelliittitileissä kotitaloudet tai yksilöt ovat tärkeimpiä kuluttaja- tai edunsaajatyyppejä. Kotitalouksien tarkempi jako on kuitenkin tarpeen, jotta siitä olisi sosiaalipolitiikan ja analyysien kannalta hyötyä. Jaossa voidaan käyttötarkoituksen mukaan käyttää erilaisia kriteerejä, kuten tuloja, ikää, sukupuolta tai sijaintia. Politiikan ja analyysin tarpeisiin tarvitaan kuhunkin ryhmään kuuluvien henkilöiden lukumäärä, jotta voidaan laskea keskikulutus tai keskimääräinen tulonsiirto tai niiden henkilöiden määrä, jotka eivät saa kyseistä etua.

Erityiset sektoritilit

22.33 Erityisten sektoritilien avulla on mahdollista saada yleiskuva tietystä toimialasta tai tuotteesta, eri toimialojen tai tuotteiden uudelleenryhmittelystä, yhdestä alasektorista tai eri alasektoreiden uudelleenryhmittelystä. Erityisiä sektoritilejä voidaan erottaa kolmea eri tyyppiä:

a) toimialoihin tai tuotteisiin liittyvät;

b) institutionaalisiin sektoreihin liittyvät;

c) molempiin edellisiin liittyvät.

Esimerkkejä toimialoihin tai tuotteisiin liittyvistä erityisistä sektoritileistä ovat maatalouden tilit, kala- ja metsätalouden tilit, matkailun tilit, tieto- ja viestintätekniikan tilit, energiatilit, liikenteen tilit, asuinrakentamisen tilit sekä luovan sektorin tilit.

Institutionaalisiin sektoreihin liittyviä erityisiä sektoritilejä ovat muun muassa julkisyhteisöjen rahoitustilastot, raha- ja rahoitustilastot, maksutase, julkisen sektorin tilit, voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilit, kotitalouksien tilit sekä yritystoiminnan tilit. Verotulotilastoja voidaan pitää julkisyhteisöjen rahoitustilastojen lisätaulukoina.

22.34 Erityiset sektoritilit voivat keskittyä myös yhden tai usean institutionaalisen sektorin taloustoimien kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Esimerkiksi yrityssektorin alasektoreiden tilinpito voidaan laatia ryhmittelemällä tilit pääasiallisen taloudellisen toiminnan mukaan. Analyysi voi kattaa koko taloudellisen prosessin tuotannosta varallisuuteen. Se voidaan tehdä systemaattisesti tavanomaisessa toimialaluokituksen melko aggregoidulla tasolla. Se voidaan toteuttaa myös tietyillä toimialoilla, jotka ovat jonkin maan kannalta erityisen merkityksellisiä. Samanlaisia analyysejä voidaan tehdä kotitalouksien tuotantotoiminnasta, ainakin yritystulon laskemiseen saakka.

Analyysi voi olla hyödyllinen myös painotettaessa toimintoja, joilla on painoarvoa tietyn talouden ulkomaisissa taloustoimissa. Tällaisiin keskeisiin toimintoihin voivat kuulua esimerkiksi öljyala, pankkitoiminta, kaivostoiminta, tiettyihin viljelykasveihin, elintarviketuotteisiin ja juomiin, kuten kukkiin, kahviin, viiniin tai viskiin, liittyvät toiminnot sekä matkailu. Niillä voi olla tärkeä merkitys kansantaloudelle siten, että ne kattavat merkittävän osan viennistä, työllisyydestä, valuuttavarannosta ja julkishallinnon varoista. Tärkeimpiin sektoreihin voi kuulua myös sellaisia sektoreita, jotka edellyttävät sosiaali- ja talouspolitiikan kannalta erityistä huomiota. Esimerkkejä tästä ovat maatalouden toiminnot, joille maksetaan valtion- tai paikallishallinnon tai EU:n tukipalkkioita tai muita tulonsiirtoja tai joita suojataan merkittävillä tuontitulleilla.

22.35 Laadittaessa erityisiä sektoritilejä määritetään ensimmäiseksi keskeiset toiminnot ja niiden tärkeimmät tuotteet. Tätä varten saattaa olla tarpeen ryhmitellä uudelleen kaikkia toimialoja koskevan kansainvälisen toimialaluokitusstandardin (ISIC) tai vastaavan kansallisen luokituksen nimikkeitä. Keskeisen sektorin laajuus riippuu taloudellisista olosuhteista sekä politiikan ja analyysin vaatimuksista.

22.36 Keskeisten tuotteiden tavara- ja palvelutili laaditaan niin, että siitä käyvät ilmi kyseisiin tuotteisiin käytetyt resurssit ja tuotteiden käyttö. Keskeisistä toimialoista laaditaan tuotantotili ja tulonmuodostustili. Keskeisten toimialojen ja tuotteiden osalta käytetään yksityiskohtaista luokitusta, jotta ymmärretään täysin tämän aihealueen taloudellinen prosessi ja siihen liittyvät arvotusmenettelyt. Yleensä mukana ovat markkinahinta ja säännelty hinta sekä monimutkainen verojen ja tukipalkkioiden järjestelmä.

22.37 Keskeiset tuotteet ja toimialat voidaan analysoida tarjonta- ja käyttötaulukon puitteissa, kuten taulukoista 22.5 ja 22.6 käy ilmi. Keskeiset toimialat esitetään yksityiskohtaisesti sarakkeissa, ja muut toimialat voidaan aggregoida. Riveillä puolestaan esitetään yksityiskohtaisesti keskeiset tuotteet, kun taas muut tuotteet aggregoidaan. Käyttötaulukon viimeisillä riveillä ovat työvoimapanokset, kiinteän pääoman bruttomuodostus ja kiinteiden varojen varannot. Jos keskeistä toimintoa harjoittaa hyvin heterogeeninen joukko tuottajia, esimerkiksi pientiloja ja yritysten omistamia ja ylläpitämiä suurviljelmiä, nämä kaksi ryhmää esitetään erillisinä, koska niiden kustannusrakenne ja toiminta eroavat toisistaan.

22.38 Keskeistä sektoria varten laaditaan joukko tilejä. Tätä tarkoitusta varten on määritettävä keskeisen sektorin rajat. Öljy- ja kaivosalan olleessa kyseessä keskeinen sektori koostuu yleensä rajallisesta määrästä suuryrityksiä. Niiden kaikki taloustoimet, myös sivutoimintoja koskevat taloustoimet, kirjataan. Keskeistä sektoria analysoitaessa voi olla olennaisen tärkeää erottaa julkiset, yksityiset ja ulkomaalaisomisteiset yritykset. Kunkin mukaan luettavan suuryrityksen liikekirjanpito on tutkittava huolellisesti integroitua analyysiä varten. Kaivostoimintaan saattaa osallistua pienyrityksiä tai yhtiöimättömiä yrityksiä, ja myös ne on sisällytettävä keskeiseen toimialaan, vaikka olisi käytettävä tilastotutkimuksista ja hallinnollisista lähteistä saatuja osittaisia tietoja.

22.39 Julkisyhteisöillä on usein merkittävä vaikutus keskeisiin toimintoihin joko verotuksen ja omaisuustulojen tai sääntelytoimien ja tukipalkkioiden välityksellä. Tämän vuoksi on tärkeää tarkastella yksityiskohtaisesti keskeisen sektorin ja julkisyhteisöjen välisiä taloustoimia. Taloustoimien luokitusta voidaan laajentaa

siten, että määritetään keskeiseen toimintaan liittyvät virrat, mukaan luettuna tuoteverot. Kyseiset virrat menevät yleisen talousarvion lisänä erilaisille julkishallinnon toimielimille kuten ministeriöille erityistarkoituksiin, yliopistoille, rahastoihin ja erityistileille. Analyysiä varten voi olla varsin hyödyllistä määrittää, miten julkisyhteisöt käyttävät tällaiset varat. Siksi tällaiset julkisyhteisön menot on tarpeen analysoida käyttötarkoituksen mukaan.

Taulukko 22.5 Keskeisten tuotteiden ja toimialojen tarjontataulukko

	Tuotos toimialoittain Keskeiset toimialat 1 2 … Yhteensä	Muut tuottajat	Yhteensä	Tuonti	Tarjonta yhteensä perushintaan	Kaupan ja kuljetuksen lisät	Tuoteverot	Tuotetukipalkkiot (-)	Tarjonta yhteensä ostajanhintaan
Keskeiset tuotteet 1. 2. … Muut tuotteet									
Yhteensä									

Taulukko 22.6 Keskeisten toimialojen ja tuotteiden käyttötaulukko

	Tuotantokustannukset toimialoittain Keskeiset toimialat 1 2 … Yhteensä	Muut tuottajat	Yhteensä	Vienti	Kulutus Kotitaloudet	Julkisyhteisöt Kollekt.	KPVTY:t Yksilöll.	Yhteensä	Pääoman muodostus	Käyttö yhteensä ostajanhintaan
Luonteenomaiset tuotteet 1. 2. … Muut tuotteet										
Yhteensä										
Palkansaajakorvaukset Muut tuotantoverot, netto Kiinteän pääoman kuluminen Toimintaylijäämä, netto										
Yhteensä										
Lisätiedot Työpanokset (Kiinteän) pääoman bruttomuodostus (Kiinteän) pääoman kanta, netto										

22.40 Jos keskeiset toiminnot perustuvat uusiutumattomiin luonnonvaroihin kuten maaperävaroihin, varojen ehtymisestä ja uusien varojen löytymisestä johtuvat varojen muutokset kirjataan keskeisen sektorin tilinpidossa varojen volyymin muiden muutosten tilille ja niihin liittyvät hallussapitovoitot ja -tappiot uudelleenarvotustilille. Nämä tiedot ovat olennaisen tärkeitä arvioitaessa kansantalouden taloudellista toimintakykyä. Keskeisen sektorin tilejä voidaan yleisemmin ottaen laajentaa myös ympäristötilinpitoon.

22.41 Keskeisen sektorin tilit voidaan esittää kansantalouden tilinpitojärjestelmän puitteissa. Keskeisille sektoreille on varattu yksi tai useampi sarake, ja muut sarakkeet nimetään tarvittaessa, esimerkiksi ”muut yritykset” tai ”muut kotitaloudet”. Näin taloustoimissa ja tasapainoerissä on mahdollista erottaa keskeisen sektorin osuus muista sektoreista. Tällaisten taulukkojen muoto riippuu tavoitteista. Lisäksi voidaan vielä esittää lisätaulukoita, joista käy ilmi keskeisen sektorin suhde muihin sektoreihin (”keneltä kenelle”), ulkomaat mukaan luettuina.

Ei-monetaaristen tietojen sisällyttäminen

22.42 Monien satelliittitilien tärkeä ominaisuus on se, että niihin sisällytetään ei-monetaarisia tietoja, kuten teollisuuden hiilidioksidipäästöluvut ympäristötilinpidossa tai hoitojen lukumäärä terveydenhuollon tyypin mukaan terveydenhuollon tilinpidossa. Yhdistämällä tällaisia ei-monetaarisia tietoja monetaarisiin tietoihin voidaan saada keskeisiä suhdelukuja, kuten hiilidioksidipäästöt per miljardi euroa arvonlisäystä tai hoitokohtaiset kustannukset. Taulukko 22.7 sisältää tästä erilaisia esimerkkejä.

Yksityiskohtaisempia tietoja ja täydentäviä käsitteitä

22.43 Satelliittitileille on ominaista myös se, että ne ovat tavallista yksityiskohtaisempia ja niissä käytetään täydentäviä käsitteitä. Taulukoissa 22.8 ja 22.9 on näistä runsaasti esimerkkejä.

Taulukko 22.7 Esimerkkejä satelliittitilien ei-monetaarisista tiedoista

Satelliittitili	Esimerkki ei-monetaarisista tiedoista	Monetaaristen ja ei-monetaaristen tietojen suhde?
Koulutuksen tilinpito	Koululaisten ja opiskelijoiden määrä	Kustannukset ja maksut oppilasta/opiskelijaa kohti
	Opettajien määrä	Palkansaajakorvaukset opettajaa kohti
Ympäristötilinpito	Öljytonni	Öljybarrelin hinta
	CO2-päästöt toimialoittain	CO2-päästöt toimialoittain per miljardi euroa arvonlisäystä
Julkisyhteisöjen rahoitus	Julkisen sektorin työllisyys	Palkansaajakorvaukset työntekijää kohti
	Sosiaalietuuksien lukumäärä	Keskimääräinen sosiaalietuus
Terveydenhuollon tilinpito	Hoitojen/potilaiden määrä terveydenhuollon tyypin mukaan	Kustannukset hoitoa/potilasta kohti
Kotitaloustuotannon tilinpito	Ajankäyttö kotitaloustuotannossa	Ajankäytön vaihtoehtokustannus
Työvoimatilinpito	Työllisyys (tehdyt työtunnit/kokoaikavast.) toimialoittain	Palkansaajakorvaukset tehtyä työtuntia kohti/kokoaikavast.
	Työpaikkojen määrä	
Tuottavuuden ja kasvun tilinpito	Työpanos toimialoittain	Työn tuottavuus toimialoittain
T&K-toiminnan tilinpito	Myönnettyjen patenttien lukumäärä	
	Työllisyys T&K-sektorilla	Palkansaajakorvaukset työntekijää kohti
Turvallisuustilinpito	Vankien määrä	Kustannukset vankia kohti
Sosiaaliturvan tilinpito	Sosiaalietuuksien lukumäärä, esim. eläkkeensaajat	Keskimääräinen sosiaalietuus sosiaaliturvajärjestelmittäin
Matkailutilinpito	Matkailjoiden määrä	Menot matkailijaa kohti

Taulukko 22.8 Esimerkkejä yksityiskohtaisemmista tiedoista eri satelliittitileissä

Satelliittitili	Yksityiskohtaisemmat tiedot
Maatalouden tilinpito	Yksityiskohtaisemmat tiedot eri maataloustuotteiden tuotannosta
Ympäristötilinpito	Selvästi yksityiskohtaisemmat tiedot luonnonvaravarantojen ja -virtojen arvosta
	Yksityiskohtaisemmat tiedot ympäristönsuojelumenoista
Terveydenhuollon tilinpito	Terveydenhuoltopalvelujen yksityiskohtainen erittely
Kotitaloustuotannon tilinpito	Kotitalouksien tuotanto jaoteltuna pääasiallisen toiminnan mukaan (asuminen, ravinto, hoiva jne.)
Henkilökohtaisten tulojen ja varallisuuden tilinpito	Henkilökohtaisten tulojen ja varallisuuden jakautumista koskevat tiedot
Työvoimatilinpito ja sosiaalitilinpitomatriisi (SAM)	Palkansaajakorvaukset ja työllisyys jaoteltuna iän, sukupuolen ja koulutustason mukaan
Sosiaaliturvan tilinpito	Yksittäisten sosiaaliturvajärjestelmien ja -järjestelmäryhmien tulot ja menot
Verotulotaulukot	Verotulot jaoteltuina tavallista selvästi tarkemman luokituksen mukaan

Taulukko 22.9 Esimerkkejä eri satelliittitileissä käytetyistä täydentävistä käsitteistä

Satelliittitili	Täydentävät käsitteet
Maatalouden tilinpito	Maataloustulon kolme indikaattoria
Ympäristötilinpito	Ympäristöverot
Julkisyhteisöjen rahoitus	Julkisyhteisöjen tulot ja menot
Epävirallisen sektorin tilinpito	Epävirallinen sektori
Tuottavuuden ja kasvun tilinpito	Kokonaistuottavuus
Sosiaaliturvan tilinpito	Vanhuuetujen kustannukset yhteensä
Verotulotaulukot	Verotulot yhteensä eri vaihtoehtoisten määritelmien mukaisina

Eri peruskäsitteet

22.44 Eri peruskäsitteiden käyttö ei ole yleistä satelliittitileissä. Suhteellisen vähäistä vaihtelua aiheuttaa se, että monissa satelliittitileissä joitain palveluja ei käsitellä aputoimintoina, esimerkiksi liikenteen satelliittitileissä kuljetuspalvelua ei pidetä aputoimintona. Joissain satelliittitileissä peruskäsitteitä on kuitenkin muutettava huomattavasti, esimerkiksi ympäristötilinpidossa kansantuotetta voidaan oikaista luonnonvarojen ehtymisen osalta. Esimerkkejä tästä on taulukossa 22.10.

Mallintamisen käyttö ja koetulosten ottaminen huomioon

22.45 Joillekin satelliittitileille on ominaista ottaa huomioon koetuloksia tai käyttää mallintamista. Satelliittitilien luvut eivät silloin ole yhtä luotettavia kuin ydintilinpidon luvut. Toisaalta myös ydintilinpito edellyttää ekonometristen tai matemaattisten mallien käyttöä ja koetulosten ottamista huomioon. Näin ollen kyseessä ei ole perustavanlaatuinen ero ydintilinpidon ja satelliittitilinpidon välillä. Näistä kysymyksistä on esimerkkejä taulukossa 22.11.

Taulukko 22.10 Esimerkkejä satelliittitilien poikkeavista peruskäsitteistä

Satelliittitili	Eri peruskäsite
Ympäristötilinpito	Kansantuotteen oikaisu luonnonvarojen ehtymisen ja kulumisen sekä ympäristöhaittojen ehkäisyyn liittyvien julkisyhteisöjen menojen osalta
Terveydenhuollon tilinpito	Työterveyshuolto ei ole avustavaa palvelua (tai aputoimintaa)
Kotitaloustuotannon tilinpito	Ilman korvausta suoritettavat kotitalouspalvelut ja vapaaehtoispalvelut kuuluvat tuotantorajan sisään
Laajennetut tilit	Tilit joissa käytetään selvästi laajempia tuotannon ja pääoman muodostuksen käsitteitä (esim. inhimillinen pääoma ja kestokulutustavarat)
Eläkkeitä koskeva lisätaulukko	Rahastoimattomiksi määritellyt eläke-etuudet käsitellään velkoina ja varoina
Kuljetuksen tilit	Kuljetuspalvelut eivät ole liitännäispalveluita

Taulukko 22.11 Esimerkkejä ekonometristen tai matemaattisten mallien käytöstä peruskehikon ja satelliittitilien laadinnassa

Peruskehikko	Rahoitusvarojen tai valmistamattomien varojen arvon estimointi odotettavissa olevien tulojen ja menojen nettonykyarvona
	Kotitaloustutkimusten vastauskadon korjaus regressioanalyysillä
	Kiinteän pääoman nettokannan ja kiinteän pääoman kulumisen estimointi investointikertymämenetelmän, odotetun taloudellisen iän ja matemaattisten kulumisfunktioiden perusteella
	Omistusasuntopalvelujen estimointi käyttämällä asuntokantatietoja, markkinavuokria ja regressioanalyysiä
	Kausitasoitusten estimointi matemaattisen mallin avulla
	Hedonisten hintamuutoksen estimointi matemaattisen mallin avulla
Satelliittitilit	
Ympäristötilinpito	Luonnonvarojen ehtymisen ja kulumisen arvon estimointi
Kotitaloustuotannon tilinpito	Palkattomien kotitalouspalvelujen arvon estimointi
Epävirallisen sektorin tilinpito	Kaikenlaisen epävirallisen toiminnan arvon kokeellinen estimointi
Tuottavuuden ja kasvun tilinpito	Pääomapanoksen volyymin estimointi määrittämällä ikä-tehokkuusfunktiot kullekin varatyypille
Eläkkeitä koskeva lisätaulukko	Eläkeoikeuksien estimointi käyttämällä erilaisia väestötiedettä, diskonttokorkoa ja palkkojen nousua koskevia vakuutusmatemaattisia olettamuksia
Taulukko jossa kokeellisia tuloksia T&K-menojen kirjaamisesta pääoman muodostuksena	

Satelliittitilien suunnittelu ja laadinta

22.46 Satelliittitilien suunnittelu ja laadinta sisältää neljä vaihetta:

a) määritetään tavoitteet, käyttötarkoitukset ja vaatimukset;

b) valitaan kansantalouden tilinpidosta relevantit osat;

c) valitaan relevantit täydentävät tiedot, esimerkiksi tietyistä tilastoista tai hallinnollisista lähteistä;

d) yhdistetään molemmat käsite- ja lukuryhmät yhdeksi tilien ja taulukoiden kokonaisuudeksi.

22.47 Suunniteltaessa ja laadittaessa satelliittitiliä ensimmäistä kertaa saadaan näistä neljästä vaiheesta usein odottamattomia tuloksia. Siksi satelliittitilin luominen on pitkä prosessi. Vasta sen jälkeen, kun satelliittitilin laadinnasta ja käytöstä on saatu kokemuksia ja siihen on tarvittaessa tehty muutoksia, voidaan kokeellinen taulukkosarja muuntaa valmiiksi tilastotuotteeksi.

22.48 Valittaessa kansantalouden tilinpidosta relevantteja osia voidaan erottaa kolme näkökohtaa: kansantalouden tilinpidon kansainväliset käsitteet, tietyn maan kansantalouden tilinpidon tilastoissa käytetyt operationaaliset käsitteet ja kansantalouden tilinpidon tilastojen luotettavuus.

22.49 Satelliittitiliä suunniteltaessa ja koottaessa esiin tulee usein muita näkökohtia, kun peruskehikon käsitteitä sovelletaan johonkin tiettyyn tarkoitukseen. Käyttötarkoituksesta riippuen niistä voi olla joko hyötyä tai ne voivat aiheuttaa odottamattomia rajoituksia. Kun tutkimuksen ja kehittämisen tilinpitoa suunnitellaan ja laaditaan ensimmäistä kertaa, ongelmaksi saattaa nousta esimerkiksi T&K:n päällekkäisyys ohjelmistojen ja terveydenhuollon kanssa tai T&K:n vientiä ja tuontia harjoittavien monikansallisten yritysten asema.

22.50 Sama koskee operationaalisia käsitteitä, joita käytetään laadittaessa kansallisen tilinpidon tilastoja. Olennaisia yksityiskohtia saattaa puuttua siksi, että laadinnassa tai julkaisussa on käytetty liian aggregoituja tietoja, tai universaaleja käsitteitä ei välttämättä ole sovellettu tarkasti. Esimerkiksi joidenkin monikansallisten suuryritysten T&K-toiminta saattaa sisältyä niiden päätoiminnan toimialalle eikä T&K-palvelujen toimialalle.

22.51 Joidenkin kansantalouden tilipidon osien luotettavuus voi olla ongelma. Kansantalouden tilinpidon tilastot on laadittu ja julkaistu ottamatta huomioon niiden käyttöä satelliittitilien laadinnassa. Jos kansantalouden tilinpidon tilastoista yksinkertaisesti poimitaan relevantit luvut, käy usein ilmi, että valittujen tietojen koko, koostumus tai kehitys ajankohdasta toiseen ei sovi käyttötarkoitukseen. Tästä syystä käytössä olevat tietolähteet ja laadintamenetelmät on tarkistettava ja niihin on lisättävä muita lähteitä tai parannettava laadintamenetelmiä.

22.52 Valittaessa relevantteja tietoja kansantalouden tilinpidon lisäksi muista tietolähteistä, kuten virallisista tilastoista tai hallinnollisista tietolähteistä, joudutaan käsitteiden ja lukujen osalta samanlaisiin vaikeuksiin. Virallisesti käytetyissä käsitteissä saattaa

nimittäin ilmetä satelliittitilin käyttötarkoituksen kannalta odottamattomia ongelmia, käytetyt käsitteet voivat erota virallisista käsitteistä, ja luotettavuus, yksityiskohtaisuus, ajoitus ja toistumistiheys voivat aiheuttaa ongelmia. Kaikki tällaiset ongelmat on tarpeen ratkaista joko laatimalla lisäestimaatteja käsite-erojen ottamiseksi huomioon, luokittelemalla virrat ei-rahamääräisin keinoin toimialoittain tai sektoreittain tai mukauttamalla satelliittitileissä käytettyjä käsitteitä.

22.53 Kansantalouden tilinpidosta ja muista lähteistä saatujen tietojen yhdistäminen yhdeksi taulukkojen tai tilien kokonaisuudeksi aiheuttaa lisätyötä, sillä päällekkäisyydet ja numeeriset epäjohdonmukaisuudet on korjattava ja lisäksi on arvioitava tulosten uskottavuus. Tavoitteena on täysin tasapainoinen taulukkojen sarja. Eri tietolähteiden ja vaihtoehtoisten laskentamenetelmien väliset erot on ehkä kuitenkin tarpeen tuoda esiin.

22.54 Johdonmukaisen satelliittitilin muuntaminen tietojen käyttäjille soveltuvaksi tuotteeksi saattaa edellyttää lisää työvaiheita. Voidaan laatia tiivistelmätaulukko, joka sisältää joidenkin vuosien keskeiset indikaattorit. Nämä keskeiset indikaattorit voisivat olla sellaisia, jotka kuvaavat jonkin tietyn asian kokoa, osatekijöitä ja kehittymistä tai joista käyvät ilmi yhteyden kansantalouteen ja sen tärkeimpiin osatekijöihin. Politiikan tai analyysin tarpeiden mukaan voidaan tarvittaessa lisätä tarkkuustasoa tai luokituksia. Sellaiset yksityiskohtaiset tiedot, jotka tuovat vain vähän lisäarvoa tai joiden laatiminen aiheuttaa suhteellisen suuret kustannukset, voidaan jättää pois. Lisäksi voitaisiin keskittyä yksinkertaistamaan taulukoita, lisäämään selkeyttä ja läpinäkyvyyttä tietojen käyttäjille sekä liittämään mukaan vakiomuotoiset kirjanpidon tilierät erillisenä taulukkona.

YHDEKSÄN ERILAISTA SATELLIITTITILIÄ

22.55 Tämän luvun loppuosassa käsitellään lyhyesti seuraavia satelliittitilejä:

a) Maatalouden tilinpito;

b) Ympäristötilinpito;

c) Terveydenhuollon tilinpito;

d) Kotitaloustuotannon tilinpito;

e) Työvoimatilinpito ja sosiaalitilinpitomatriisit (SAM);

f) Tuottavuuden ja kasvun tilinpito;

g) Tutkimuksen ja kehittämisen (T&K) tilinpito;

h) Sosiaaliturvan tilinpito;

i) Matkailutilinpito.

Maatalouden tilinpito

22.56 Esimerkkinä maatalouden tilinpidosta ovat Euroopan unionin maatalouden taloustilit (European Accounts for Agriculture, EAA)[1]. Niiden tarkoituksena on kuvata maatalouden tuotantoa ja maataloustulon kehitystä. Näitä tietoja käytetään jonkin EU-maan maatalouden taloudellisen tilanteen analysointiin sekä EU:n yhteisen maatalouspolitiikan seurantaan ja arviointiin.

22.57 EAA koostuu tuotantotilistä, tulonmuodostustilistä, yritystulon tilistä ja maataloustuotannon pääomatilistä. Tuotantotili sisältää yksityiskohtaisen jaottelun, josta käyvät ilmi monien maataloustuotteiden tuotokset sekä muuta kuin maataloutta olevat sivutoiminnot. Myös välituotekäyttö ja pääomanmuodostus esitetään yksityiskohtaisesti. Tuotantotilin ja kiinteän pääoman bruttomuodostuksen tiedot esitetään sekä käypähintaisina että kiinteähintaisina. Lisäksi maataloustulon kolme indikaattoria esitetään seuraavasti:

a) maatalouden reaalisen tuotannontekijätulon indeksi vuosityöyksikköä kohti kokoaikavastaavuudeksi laskettuna;

b) maatalouden reaalisen nettoyritystulon indeksi palkatonta vuosityöyksikköä kohti kokoaikavastaavuudeksi laskettuna;

c) maatalouden nettoyritystulo.

Tuloindikaattorien arvojen reaaliset indeksit ja muutokset saadaan deflatoimalla vastaavat nimelliset luvut BKT:n implisiittisellä hintaindeksillä.

22.58 Maataloustoimiala on EAA:ssa hyvin samanlainen kuin peruskehikon maataloustoimiala, mutta joitain erojakin löytyy. Esimerkiksi siementen tuotantoyksiköt tutkimus- tai sertifiointitoimintoihin ja yksiköt, joille maataloustoiminta on ainoastaan vapaa-ajan toimintaa, on jätetty pois. Maataloustoimialaan on kuitenkin sisällytetty suurin osa sellaisten yksiköiden maataloustoiminnoista, joiden pääasiallinen toiminto on muu kuin maatalouden harjoittaminen.

22.59 EAA:ssa keskitytään tuotantoprosessiin ja siitä saatuun tuloon. Periaatteessa maatalouden satelliittitilien ei kuitenkaan tarvitse täysin vastata EAA:ta. Maatalouden tilinpito voi sisältää myös tarjonta- ja käyttötaulukon, josta käy ilmi maataloustuotteiden tarjonnan ja käytön systemaattinen yleiskuva. Siitä saataisiin tietoa tuonnin ja tuontitullien merkityksestä, maataloustuotteiden kysynnän muutoksista, kuten viennistä ja kotitalouksien kulutuksesta, sekä asiaan liittyvien verojen ja tukipalkkioiden merkityksestä. Maataloustilejä voidaan myös laajentaa sisällyttämällä niihin muuta kuin maataloutta olevat sivutoiminnot, kuten vapaa-ajan toimintaan liittyvät toiminnot. Tällä tavoin voidaan saada selville tärkeitä kehityssuuntauksia ja korvausmekanismeja. Vuorovaikutus julkishallinnon kanssa voidaan esittää selkeästi lisäämällä tileihin taulukko, joka sisältää kaikki tulot ja

[1] Katso Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 138/2004, annettu 5. joulukuuta 2003, maatalouden taloustileistä yhteisössä (EUVL L 33, Nide 47, 5.2.2004, s. 1). Tätä asetusta on muutettu seuraavilla komission asetuksilla: 24. helmikuuta 2005 annettu asetus (EY) N:o 306, 20. kesäkuuta 2006 annettu asetus (EY) N:o 909 ja 7. maaliskuuta 2008 annettu asetus (EY) N:o 212.

paikallis- ja keskushallinnon sekä EU-hallinnon pääomansiirrot maataloustoimialalle, mahdollisesti myös erityiskohtelun verojärjestelmässä. Lisäksi maatalouden tilinpito voidaan laatia kuten erityissektorin tilit ja liittää siihen tilikokonaisuus, joka sisältää viljelijöiden ja maataloustoimintaan osallistuvien yritysten taseet ja rahoitustilit.

Ympäristötilinpito

22.60 Ympäristötilinpidon kansainvälisissä ohjeissa (System of Environmental and Economic Accounting, SEEA, 2003)[2] esitetään yksityiskohtainen tilinpitokehikko, jonka avulla voidaan kuvata ja analysoida ympäristöä ja sen vuorovaikutusta kansantalouden kanssa. Ympäristötilit kuuluvat kansantalouden tilinpidon satelliittitileihin. Tämä merkitsee sitä, että niissä käytetään samoja luokituksia ja käsitteitä, ja muutoksia tehdään vain silloin kun se on ympäristötilinpidon kannalta tarpeellista.

22.61 Ympäristön tilinpitojärjestelmän avulla voidaan analysoida ympäristön vaikutusta kansantalouteen ja kansantalouden vaikutusta ympäristöön. Se vastaa päätöksentekijöiden tarpeisiin tuottamalla indikaattoreita ja kuvailevia tilastoja, joilla voidaan seurata ympäristön ja kansantalouden vuorovaikutusta. Lisäksi sitä voidaan käyttää strategisen suunnittelun ja poliittisen analyysin välineenä kestävämpien kehityslinjojen löytämiseksi. Poliittisten päätöksentekijöiden on oltava tietoisia pitkäaikaisista ympäristövaikutuksista esimerkiksi päätettäessä sellaisten toimialojen kehittämisestä, jotka käyttävät runsaasti ympäristöresursseja joko tuotannon panoksina tai jätteiden ja päästöjen nieluina. Myös ympäristöstandardeja asettavien poliittisten päättäjien on oltava tietoisia niiden todennäköisistä seurauksista kansantalouteen, esimerkiksi siitä, mitkä toimialat todennäköisesti kärsivät ja mitkä ovat vaikutukset työllisyyteen ja ostovoimaan. Vaihtoehtoisia ympäristöstrategioita voidaan vertailla ottamalla huomioon niiden vaikutukset talouteen.

22.62 Peruskehikossa on otettu huomioon monia ympäristötilinpidon näkökohtia. Etenkin monet luonnonvarojen tilinpidon kustannus- ja pääomaerät eritellään luokituksissa ja tileissä, jotka koskevat varantoja ja muita varojen volyymin muutoksia. Esimerkiksi valmistamattomien varojen luokituksessa on erilliset erät maaperävaroille, kuten öljyvarannoille ja mineraalivarannoille sekä luonnonvaraisille biologisille varoille ja vesivaroille. Näiden piirteiden ansiosta peruskehikkoa on helpompi käyttää ympäristötilinpidon perustana. Ympäristötilinpidossa monet peruskehikon osat, etenkin muiden volyymin muutosten tilillä, jaetaan kuitenkin edelleen pienemmiksi osiksi ja luokitellaan uudelleen ja tilinpitoon lisätään muita elementtejä.

22.63 Ympäristötilien kannalta peruskehikossa ja sen keskeisissä kokonaissuureissa, kuten BKT:ssa, pääomanmuodostuksessa ja säästössä, on kaksi merkittävää puutetta. Ensinnäkin käsitteet kattavat vain osittain luonnonvarojen ehtymisen ja niukkuuden, jotka voivat vaarantaa kansantalouden kestävän tuottavuuden. Toiseksi peruskehikko ei kata ympäristön laadun heikentymistä eikä sen seurauksia ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin.

---

[2] Yhdistyneet Kansakunnat, Euroopan komissio, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), OECD ja Maailmanpankki ovat julkaisseet tämän käsikirjan yhteisvastuullisesti. YK:n turvallisuusneuvoston on määrä hyväksyä sen uudistettu versio vuonna 2012.

22.64 Peruskehikossa nettoarvonlisäyksen laskennassa otetaan huomioon vain valmistetut varat. Niiden käytön kulut näkyvät välituotekäytössä ja kiinteän pääoman kulumisessa. Valmistamattomat luonnonvarat, kuten maa, mineraalivarannot ja metsät, sisältyvät varoihin sikäli kuin ne ovat institutionaalisten yksiköiden tosiasiallisessa valvonnassa. Niiden käyttöä ei kuitenkaan kirjata tuotantokustannuksiin. Tämä tarkoittaa joko sitä, että tällaiset kulut eivät näy tuotteiden hinnassa tai, jos kyse on luonnonvarojen ehtymiskuluista, sitä että tällaiset kulut sisältyvät residuaalina saadun toimintaylijäämän muihin tunnistamattomiin eriin. Ympäristötileissä tällaiset kulut voidaan selkeästi tunnistaa ja arvioida.

22.65 SEEA2003-ympäristötilinpitojärjestelmä sisältää viisi pääluokkaa:

a) Fyysinen ja yhdistelmävirtatilinpito;

b) Ympäristöä koskevien taloustoimien tilinpito;

c) Ympäristövarojen fyysinen ja rahamittainen tilinpito;

d) Ympäristöhaittojen ehkäisyn ja luonnonvarojen ehtymisen tilinpito;

e) Peruskehikon kokonaissuureiden muuntaminen ympäristön pilaantumisen kirjaamiseksi.

22.66 Fyysisten ja yhdistelmävirtojen tilinpidossa kirjataan neljä eri virtatyyppiä:

a) Luonnonvarat: mineraali- ja energiavarannot, vesi-, maaperä- ja biologiset varat. Tällä hetkellä niitä myydään markkinoilla, niitä tulee talousalueelle ja niitä voidaan pitää tuotteina.

b) Ekosysteemipanokset: palamisen edellyttämä happi ja sateina saatava vesi, tai vesistöt ja muut luonnon panokset, kuten ravinteet ja kasvien kasvun edellyttämä hiilidioksidi; näihin ei lasketa mukaan talouden tuotteina valmistettua vettä, ravinteita eikä happea.

c) Tuotteet: talousalueella tuotetut ja kulutetut tavarat ja palvelut, myös kansantalouden ja ulkomaiden väliset tavaroiden ja palvelujen virrat. Tähän sisältyvät kasvatettavat biologiset varat, myydyt tai ostetut luonnonvarat, kuten öljy, puu ja vesi, sekä romumateriaalit joilla on taloudellista arvoa.

d) Jäämät: talouden satunnaiset ja ei-toivotut tuotokset, joilla on tuottajalleen nolla-arvo tai negatiivinen arvo. Jäämiin kuuluvat kiinteät, nestemäiset ja kaasumaiset jätteet. Niitä voidaan kierrättää tai käyttää uudelleen taikka päästää ympäristöön. Jäämillä voi olla positiivista arvoa muulle kuin tuottajayksikölle. Esimerkiksi kierrätykseen kerättävällä kotitalousjätteellä ei ole arvoa kotitaloudelle, mutta kierrättäjälle sillä voi olla jotain arvoa. Romumateriaalit, kuten käytöstä poistetut laitteistot, joilla on tuottajalleen realisoitavissa olevaa arvoa, katsotaan tuotteiksi eikä jäämiksi.

22.67 Fyysisiä virtoja mitataan määrän yksikköinä, jotka ilmaisevat kyseessä olevan materiaalin, energian tai jäämän fyysisiä ominaispiirteitä. Fyysistä virtaa voidaan mitata vaihtoehtoisina yksikköinä sen mukaan, mikä fyysinen ominaispiirre on tarkoitus ottaa huomioon. Tietyn yksikön soveltuvuus riippuu siitä, mihin kyseinen

virtatilinpito on tarkoitettu ja miten sitä aiotaan käyttää. Fyysisten virtojen tilinpidossa paino ja tilavuus ovat useimmin käytetyt fyysiset ominaispiirteet. Energiavirtojen ollessa kyseessä joule ja öljyekvivalenttitonni ovat yleisimmät käytetyt yksiköt. Fyysisten virtojen tilinpidossa käytetyt määrän yksiköt poikkeavat peruskehikossa käytetyistä yksiköistä. Esimerkiksi tietokoneen volyymi ei peruskehikossa ole sen paino vaan painotettu sekoitus käyttäjän haluamista ominaisuuksista, joihin kuuluu esim. laskentanopeus.

22.68 Fyysisten virtojen tilinpito voidaan esittää tarjonta- ja käyttötaulukoina, kuten taulukoissa 22.12 ja 22.13.

22.69 *Yhdistelmävirtatilinpito* esitetään yksittäisenä matriisina, joka sisältää sekä kansantalouden tilinpidon rahamittaisena että fyysisten virtojen tilinpidon. Tarjonnan ja käytön yhdistelmätaulukot ovat tärkeä yhdistelmätilien tyyppi: niissä yhdistetään fyysisten tarjonta- ja käyttötaulukoiden tietoja rahamittaisten tarjonta- ja käyttötaulukoiden tietoihin.

22.70 Yhdistelmävirtatilinpidon tiedot voidaan yhdistää tiettyihin ongelmiin liittyviin ympäristöteemoihin, kuten kasvihuoneilmiöön, otsonikerroksen ohenemiseen ja happamoitumiseen. Tämä edellyttää muuntokertoimia, joilla tiettyjä aineita koskevat luvut muunnetaan ympäristöteemojen aggregoiduiksi indikaattoreiksi. Tuloksena voidaan esittää tiivistelmätaulukko, jossa näkyy eri toimialojen kulutuksen ja tuotannon vaikutus suhteessa eri ympäristöteemoihin ja BKT:hen; katso taulukko 22.14.

Taulukko 22.12 Fyysinen tarjonta- ja käyttötaulukko

Fyysinen tarjontataulukko **Miljoonaa tonnia**

			Toimialat				Kulutus			Pääoma	Ulkomaat				Kotimaan ympäristö	**Materiaalien tarjonta yhteensä**
			Maatalous, kalastus ja kaivos-toiminta	Teollisuus, sähkö ja rakentaminen	Palvelut	**Toimialat yhteensä**	Kuljetus omaan käyttöön	Muu kulutus	**Kulutus yhteensä**	**Pääoman muodostus, varastojenmuutokset, jätteen varastointi**	Tuotteiden tuonti	Luonnonvarat ja ulkomaisten yksiköiden tuotamat ekosysteemipanokset kotimaan alueella	Ulkomaisten yksiköiden jäämät ulkomailla	Ympäristön väliaineiden mukana ulkomailta kulkeutuvat kaukokulkeumat		
			I1	I2	I3	**I**	C1	C2	**C**	**CF**	M2	M1	M1	M3	E	
Tuotteet	P1	Eläin- ja kasvituotteet	66.000	49.000	1.000	**116.000**					16.000					**132.000**
	P2	Kivi, sora ja rakennusmateriaalit	112.000	163.000		**275.000**					13.000					**288.000**
	P3	Energia	65.000	59.000		**124.000**					95.000					**219.000**
	P4	Metallit, koneet jne.		10.000		**10.000**					10.000					**20.000**
	P5	Muovi ja muovituotteet		2.000		**2.000**					2.000					**4.000**
	P6	Puu, paperi jne.	7.000	7.000		**14.000**					1.000					**15.000**
	P7	Muut hyödykkeet		9.000	1.000	**10.000**					13.000					**23.000**
		Kaikki tuotteet	**250.000**	**299.000**	**2.000**	**551.000**					**150.000**					**701.000**
Jäämät		Kotimaan alueelle														
	R1	CO_2	19.020	111.398	29.930	**160.348**	16.908	25.080	**41.988**	**0.990**			4.172			**207.498**
	R2	N_2O	0.007	0.042	0.012	**0.061**	0.003	0.004	**0.007**				0.001			**0.069**
	R3	CH_4	0.073	0.452	0.125	**0.650**	0.004	0.020	**0.024**	**0.477**			0.001			**1.152**
	R4	NO_X	0.061	0.275	0.151	**0.487**	0.084	0.026	**0.110**				0.025	0.117		**0.739**
	R5	SO_2	0.023	0.139	0.030	**0.192**	0.003	0.001	**0.004**				0.001	0.087		**0.284**
	R6	NH_3	0.020	0.123	0.038	**0.181**		0.007	**0.007**					0.019		**0.207**
	R7	Muut jäämät ilmaan	0.010	0.061	0.015	**0.086**		0.012	**0.012**					0.002		**0.100**
	R8	P	0.070	0.020	0.004	**0.094**		0.011	**0.011**	**0.003**			0.001	0.014		**0.123**
	R9	N	0.590	0.210	0.098	**0.898**		0.117	**0.117**	**0.024**			0.006	0.323		**1.368**
	R10	Muut jäämät veteen	0.030	0.021	0.006	**0.057**		0.021	**0.021**	**0.001**			0.001	0.003		**0.083**
	R11	Kaivosjäte	7.233	2.320		**9.553**										**9.553**
	R12	Muu kiinteä jäte	8.103	71.619	22.929	**102.651**	0.100	5.060	**5.160**	**71.100**			1.548	7.656		**188.115**
		Kotimaan alueelle yhteensä	35.240	186.680	53.338	**275.258**	17.102	30.359	**47.461**	**72.595**			5.756	8.221		**409.291**
		Ulkomaiden alueelle														
		Ilmaan														
	R1	CO_2			4.569	**4.569**	0.739		**0.739**							**5.308**
	R4	NO_X			0.010	**0.010**	0.004		**0.004**							**0.014**
	R5	SO_2			0.008	**0.008**	0.002		**0.002**							**0.010**
		Ulkomaiden alueelle yhteensä			4.587	**4.587**	0.745		**0.745**							**5.332**
		Jäämät yhteensä	**35.240**	**186.680**	**57.925**	**279.845**	**17.847**	**30.359**	**48.206**	**72.595**			**5.756**	**8.221**		**414.623**
Materiaalien tarjonta yhteensä			285.240	485.680	59.925	**830.845**	17.847	30.359	**48.206**	**72.595**	**150.000**		**5.756**	**8.221**		**1 115.623**

	Kulutuksen nettokasvu (kestokulutustavarat)			Pääoman nettokasvu	Tuotteiden nettovienti	Ulkomais-ten yksiköiden nettokaivu	Kotimaisten yksiköiden nettojäämät ulkomailla	Ympäristön väliaineiden mukana ulkomaille kulkeutuvien jäämien nettovirrat	Jäämien nettokertymä kotimaan ympäristössä	**Nettotase**
Kaikkien materiaalien nettokertymä (käyttö miinus tarjonta)	1.153	15.641	16.794	72.215	-49.000	3.000	-0.424	-4.302	372.717	411.000

Lähde: SEEAland-tiedosto.

Taulukko 22.13 Fyysinen tarjonta- ja käyttötaulukko *(jatkuu)*

Fyysinen käyttötaulukko Miljoonaa tonnia

		Toimialat				Kulutus			Pääoma	Ulkomaat				Kotimaan ympäristö	
		Maatalous, kalastus ja kaivos-toiminta	Teollisuus, sähkö ja rakentaminen	Palvelut	**Toimialat yhteensä**	Kuljetus omaan käyttöön	Muu kulutus	**Kulutus yhteensä**	**Pääoman muodostus, varastojenmuutokset, jätteen varastointi**	Vienti	Luonnonvarat ja ulkomaisten käyttämät yksiköiden ekosysteemipanokset kotimaan alueella	Kotimaisten yksiköiden jäämät ulkomailla	Ympäristön väliaineiden mukana rajojen yli ulkomaille kulkeutuvat kaukokulkeumat		**Materiaalien käyttö yhteensä**
		I1	I2	I3	**I**	C1	C2	**C**	**CF**	X2	X1	X1	X3	E	
Tuotteet	P1 Eläin- ja kasvituotteet	23.000	60.000	4.000	87.000		16.000	16.000	3.000	26.000					**132.000**
	P2 Kivi, sora ja rakennusmateriaalit	12.000	148.000	2.000	162.000		2.000	2.000	114.000	10.000					**288.000**
	P3 Energia	34.000	101.000	20.000	155.000	7.000	10.000	17.000		47.000					**219.000**
	P4 Metallit, koneet jne.		11.000		11.000	1.000		1.000	1.000	7.000					**20.000**
	P5 Muovi ja muovituotteet		2.000		2.000					2.000					**4.000**
	P6 Puu, paperi jne.		7.000	4.000	11.000		1.000	1.000		3.000					**15.000**
	P7 Muut hyödykkeet	5.000	8.000	1.000	14.000		2.000	2.000	1.000	6.000					**23.000**
	Kaikki tuotteet	**74.000**	**337.000**	**31.000**	**442.000**	**8.000**	**31.000**	**39.000**	**119.000**	**101.000**					**701.000**
Luonnonvarat	Kotimaan luonnonvarat														
	N1 Öljy	38.000			38.000										**38.000**
	N2 Kaasu	27.000			27.000										**27.000**
	N3 Muu	118.000	55.000		173.000										**173.000**
	N4 Puu	7.000	1.000		8.000		1.000	1.000							**9.000**
	N5 Kalat	1.000			1.000						1.000				**2.000**
	N6 Muu		2.000		2.000										**2.000**
	N7 Vesi	1.000	6.000		7.000										**7.000**
	Kotimaan luonnonvarat yhteensä	192.000	64.000		256.000		1.000	1.000			1.000				**258.000**
	Ulkomaiden luonnonvarat														
	N5 Kalat	4.000			4.000										**4.000**
	N7 Vesi		1.000		1.000		1.000	1.000							**2.000**
	Ulkomaiden luonnonvarat yhteensä	4.000	1.000		5.000		1.000	1.000							**6.000**
	Luonnonvarat yhteensä	**196.000**	**65.000**		**261.000**		**2.000**	**2.000**			**1.000**				**264.000**
Ekosysteemipanokset	Kotimaan ekosysteemipanokset	15.000	81.000	22.000	118.000	10.000	13.000	23.000			2.000				**143.000**
	Ulkomaiden ekosysteemipanokset			3.000	3.000	1.000		1.000							**4.000**
	Ekosysteemipanokset yhteensä	**15.000**	**81.000**	**25.000**	**121.000**	**11.000**	**13.000**	**24.000**			**2.000**				**147.000**
Jäämät	Kotimaan alueelta														
	R1 CO_2													207.498	**207.498**
	R2 N_2O													0.069	**0.069**
	R3 CH_4													1.152	**1.152**
	R4 NO_X												0.669	0.070	**0.739**
	R5 SO_2												0.196	0.088	**0.284**
	R6 NH_3												0.099	0.108	**0.207**
	R7 Muu ilmasta												0.002	0.098	**0.100**
	R8 P			0.020	0.020								0.010	0.093	**0.123**
	R9 N			0.115	0.115								0.543	0.710	**1.368**
	R10 Muu vedestä			0.010	0.010								0.002	0.071	**0.083**

	R11 Kaivosjäte													9.553	**9.553**
	R12 Muu kiinteä jäte	0.240	2.680	3.780	6.700				25.810				2.398	153.207	**188.115**
	Jäsenvaltion alueelta yhteensä	0.240	2.680	3.925	6.845				25.810				3.919	372.717	**409.291**
	Ulkomaiden alueelta														
	R1 CO_2											5.308			**5.308**
	R4 NO_X											0.014			**0.014**
	R5 SO_2											0.010			**0.010**
	Ulkomaiden alueelta yhteensä											5.332			**5.332**
	Yhte	**0.240**	**2.680**	**3.925**	**6.845**				**25.810**			**5.332**	**3.919**	**372.717**	**414.623**
Materiaalien käyttö yhteensä		285.240	485.680	59.925	830.845	19.000	46.000	65.000	144.810	101.000	3.000	5.332	3.919	372.717	**1 526.623**

Taulukko 22.14 Kulutuksen ja tuotannon nettovaikutus BKT:hen ja kuuteen ympäristöteemaan Alankomaissa vuonna 1993

Prosenttia

	Kansan-talous	Ympäristö				
		Kasvihuone-ilmiö	Otsoni-kerroksen oheneminen	Happamoi-tuminen	Rehevöi-tyminen	Kiinteä jäte
Yhteensä		100	100	100	100	100
Kulutus		19	2	15	9	31
Toimiala		79	97	85	91	66
Pääoma ja muut lähteet		2	1	-	-	3
Kulutus	100	100	100	100	100	100
Oma kuljetus	8	38	-	88	21	1
Muu kulutus	92	62	100	12	79	99
Tuotanto	100	100	100	100	100	100
Maa-, metsä-, kala- ja riistatalous	3	15	2	47	91	7
Kaivostoiminta ja louhinta	3	2	-	1	-	1
Teollisuus						
Öljyteollisuus	1	7	-	11	-	
Kemianteollisuus	2	14	27	6	2	16
Kone- ja metalliteollisuus	3	2	9	1	-	2
Muu valmistus	12	12	20	7	6	25
Julkiset palvelut	2	26	-	9	1	2
Kuljetus ja varastointi	6	8	6	12	1	5
Muut palvelut	68	14	36	6	-1	42

Lähde: de Haan (1997).

Huomautus: Viiva (-) tarkoittaa, että määrä on nolla.

22.71 Ympäristötaloustoimien tilinpitoon sisältyvät ympäristönsuojelun tilit ja muiden ympäristöön liittyvien taloustoimien tilit, kuten verot, tukipalkkiot, investointiavustukset, omaisuustulo sekä päästö- ja omistusoikeuksien hankinta.

22.72 Ympäristönsuojelun kuvaamiseksi on hyödyllistä yhdistää tehtävään perustuva näkökulma toimiala- ja tuoteanalyysiin. Ympäristönsuojelu kattaa paljon erilaisia taloudellisia toimintoja ja tuotteita. Esimerkkeinä voidaan mainita investoinnit puhtaaseen teknologiaan, saastuneen ympäristön ennallistaminen, kierrätys, ympäristönsuojeluun liittyvien tavaroiden ja palvelujen tuotanto, luonnonsuojelu sekä luonnonvarojen hallinta. Ympäristönsuojelumenojen kansallinen kokonaissuure voidaan määrittää siten, että se sisältää aputoiminnot ja liitännäistuotteet.

22.73 Ympäristövarojen tilinpidossa erotetaan kolme erityyppistä ympäristövaraa: luonnonvarat, maa ja pintavedet sekä ekosysteemit. Monia näistä ympäristövaroista ei kirjata peruskehikkoon. Tämä koskee ympäristövaroja, joihin ei ole omistusoikeutta. Niihin kuuluvat sellaiset ympäristön osatekijät kuin ilma, suuret vesistöt ja ekosysteemit, jotka ovat niin laajoja tai hallitsemattomia, että niihin ei voi olla tosiasiallisia omistusoikeuksia. Peruskehikossa ei pidetä varoina myöskään sellaisia luonnonvaroja, joiden olemassaoloa ei ole selvästi osoitettu etsinnän ja esiintymän kehittämisen avulla, kuten otaksutut öljyesiintymät, tai jotka ovat nykyisellään saavuttamattomissa, kuten kaukaiset metsäalueet. Sama pätee

luonnonvaroihin, joiden olemassaolo on geologisesti todennettu tai jotka ovat helposti saatavilla mutta joista ei nykyisin ole taloudellista etua, koska niitä ei vielä voida hyödyntää kannattavasti.

22.74 Ympäristövarojen fyysisten ja rahamittaisten tilien avulla kuvataan eri ympäristövarojen varantoja ja niiden muutoksia. Jotkin varoista voidaan kirjata tileille rahamittaisina, kun taas toisten kohdalla ainoastaan fyysiset tilit ovat mahdollisia. Ekosysteemivarojen osalta on epätodennäköistä, että saatavilla olisi riittävästi tietoa varojen tai niiden muutosten kirjaamiseksi vuoden aikana tarkalleen samalla tavalla kuin muiden ympäristövarojen osalta. Tällaisten varojen kohdalla on hyödyllisempää keskittyä mittaamaan laadun muutoksia, joista suurin osa koskee kulumista, esimerkiksi maaperän ja veden happamoitumista ja puuston lehtikatoa.

22.75 Peruskehikon kokonaissuureita voidaan muuntaa, jotta ympäristökysymykset voidaan ottaa paremmin huomioon. Yleisesti suositellaan kolmea mukautustyyppiä, joiden tarkoituksena on ottaa huomioon ehtyminen, ympäristöhaittojen ehkäisyyn liittyvät julkisyhteisöjen menot sekä heikentyminen.

22.76 Ympäristönäkökulmasta katsottuna ehtymistä koskeva mukautus olisi tehtävä siksi, että BKT:ssa ja sen kasvuvauhdin mittaamisessa ei oteta huomioon joidenkin ympäristövarojen, kuten öljyn, luonnonvaraisten kalakantojen ja metsien, ehtymistä. Ympäristövarojen ehtymisen kirjaaminen ei ole aivan yksinkertaista, ja valittavana on monia vaihtoehtoja. Radikaaleimpia vaihtoehtoja on se, että tällaisten valmistamattomien luonnonvarojen koko käyttö katsotaan ehtymiseksi, minkä vuoksi sitä ei pidetä tuotantotulona. Toinen vastaava ratkaisu on pitää kaikkia näiden varojen myyntituloja kotimaantuloa kasvattavana tulona. Kaikissa muissa vaihtoehdoissa jaetaan kyseisten varojen käyttö ehtymistä koskevaan osaan ja tuloja koskevaan osaan. Kestoikää ja diskonttokorkoja koskevien eri periaatteiden ja oletusten tuloksena saadaan erilaisia lukuja ehtymistä koskevaa mukautusta varten.

22.77 Ympäristöhaittojen ehkäisyyn liittyviin menoihin kuuluu muitakin kuin ympäristönsuojelumenoja. Ne voivat olla kalastuskiintiöiden asettamiseen ja valvontaan liittyviä hallintomenoja tai ilmansaasteista tai ydinonnettomuudesta johtuvia terveydenhuoltomenoja. On suositeltavaa, että ympäristöhaittojen ehkäisyyn liittyviin julkisyhteisöjen menoihin tehdään mukautus, jotta ne eivät kasvata BKT:tä, koska niiden tarkoituksena on lieventää tai peruuttaa tuotannon tai kulutuksen kielteisiä ulkoisia ympäristövaikutuksia, joita ei kirjata lainkaan BKT:hen. Nettokansantuotteen osalta ratkaisuna voi olla kirjata kaikki ympäristöhaittojen ehkäisyyn liittyvät julkisyhteisöjen menot pääoman muodostuksena ja samanaikaisesti myös pääoman kulumisena. Yleisemmin käytetyn BKT:n kannalta tällä ei kuitenkaan ole merkitystä.

22.78 Kansantuotteeseen, säästöön ja muihin keskeisiin kokonaissuureisiin voidaan tehdä heikentymistä koskeva mukautus, esimerkkinä tästä saasteiden vaikutukset ilmaan ja veteen. Heikentymisen vaikutusten ottaminen huomioon on kuitenkin vaikeampaa, epävarmempaa ja kiistanalaisempaa

kuin se, että tileihin tehdään luonnonvarojen ehtymisestä tai ympäristöhaittojen ehkäisyyn liittyvistä menoista johtuvia mukautuksia. Miten esimerkiksi kirjataan ympäristösaasteiden haittavaikutukset ihmisen terveyteen taikka kasveihin tai eläimiin, jotka kasvavat hitaammin, tuottavat vähemmän jälkeläisiä ja kuolevat aiemmin? Olisiko luonnonkatastrofit kirjattava ihmisen taloudellisen toiminnan tulokseksi ja näin ollen vähennettävä BKT:stä?

Terveydenhuollon tilinpito

22.79 Terveystilinpitojärjestelmän (katso OECD, 2000, A System of Health Accounts, SHA) on kansainvälinen terveystietojen kehys, jonka tarkoituksena tukea analyysien laadintaa ja vastata politiikan tarpeisiin kansallisella ja kansainvälisellä sekä Euroopan tasolla. Kehys on laadittu maille, joiden kansalliset terveydenhuoltojärjestelmät on suunniteltu toisistaan poikkeavien mallien pohjalta. Kehys on keskeinen väline seurattaessa nopeasti muuttuvia ja yhä monimutkaisempia terveydenhuoltojärjestelmiä. Sen avulla mitataan ja kuvataan rakenteellisia muutoksia, kuten siirtymistä terveydenhuollon laitospalveluista avopalveluihin ja monialaisten palvelujen tarjontaa.

22.80 Terveydenhuollon tilinpito vastaa seuraaviin kolmeen peruskysymykseen:

a) Millaisia palveluja ja tavaroita terveydenhuollon tarkoituksiin hankitaan?

b) Kuka tällaisia palveluja ja tavaroita tuottaa?

c) Mitkä ovat rahoituslähteet?

22.81 Terveydenhuoltotuotteet ja -palvelut jaetaan niiden tehtävän mukaan kolmeen ryhmään: yksilölliset terveydenhuoltopalvelut ja -tuotteet, kollektiiviset terveydenhuoltopalvelut ja terveydenhuoltoon liittyvät tehtävät.

22.82 Yksilöllisten terveydenhuoltopalvelujen ja -tuotteiden osalta erotetaan seuraavat päätyypit: parantavan hoidon palvelut, kuntouttavan hoidon palvelut, pitkäaikaissairaanhoidon palvelut, terveydenhuollon liitännäispalvelut sekä avohoitopotilaille luovutettavat lääkinnälliset tuotteet. Nämä yksilölliset palvelut on hyödyllistä jakaa tuotantotavan perusteella laitoshoitoon, päivähoitoon, avohoitoon ja kotihoitoon. On myös muita tärkeitä yksilöllisen terveydenhuollon luokitusperusteita, kuten ikä, sukupuoli ja tulotaso tarkasteltaessa terveydenhuollon päätyyppejä, tai suurimmat sairausryhmät tutkittaessa sairauksien aiheuttamia kustannuksia.

22.83 Tuotantoraja on peruskehikkoon verrattuna kahdella tavalla laajempi:

a) Työterveydenhuoltoa, kuten työntekijöiden terveystarkastuksia tai yrityksen tiloissa tai niiden ulkopuolella järjestettyjä ensiapupalveluja ei kirjata liitännäispalveluina;

b) Kotitalouksien saamia sairaiden ja vammaisten hoitoon tarkoitettuja rahamääräisiä tulonsiirtoja käsitellään maksettuna kotitalouksien tuottamana terveydenhuoltona; tällaista hoitoa, johon ei liity rahamääräisiä tulonsiirtoja, ei kuitenkaan lasketa mukaan.

22.84 Kollektiivisia terveydenhuoltopalveluja voidaan erottaa kahta eri tyyppiä:

a) ennaltaehkäisevät ja julkiset terveydenhuoltopalvelut;

b) terveydenhuollon hallinto ja sairausvakuutus.

22.85 Terveydenhuoltoon liittyviä tehtäviä erotetaan seitsemän eri tyyppiä:

a) terveydenhuoltopalveluja tarjoavien laitosten pääoman muodostus;

b) terveydenhuoltohenkilökunnan koulutus;

c) terveydenhuoltoon liittyvä tutkimus ja kehittäminen;

d) elintarvikkeiden, hygienian ja talousveden valvonta;

e) ympäristöterveydenhuolto;

f) sairaiden ja vammaisten elämistä helpottavina palvelusuoritteina tarjottavien sosiaalipalvelujen hallinnointi ja tarjoaminen, ja

g) terveydenhuoltoon liittyvien rahamääräisten etuuksien hallinnointi ja antaminen.

22.86 Terveydenhuoltopalvelujen tarjoajien osalta on laadittu yksityiskohtainen toimialaluokitus, ja tätä tarkoitusta varten kansainvälistä toimialaluokitusstandardia (ISIC) on tarkennettu ja muutettu.

22.87 Terveydenhuollon rahoitus voidaan kirjata periaatteessa kahdesta näkökulmasta. Ensinnäkin terveydenhuoltomenot voidaan jakaa monimutkaiseksi sarjaksi kolmansien osapuolten maksujärjestelyjä, joita täydentävät kotitalouksien tai muiden välittömien rahoittajien, kuten julkishallinnon tarjoaman terveydenhuollon, suorat maksut. Toisessa vaihtoehdossa tarkastellaan, mikä rahoituslähde viime kädessä kantaa rahoitusvastuun. Tämä tarkoittaa sitä, että jäljitetään rahoituksen väliportaiden perimmäiset rahoituslähteet. Kokonaiskuvan saamiseksi mukaan lasketaan myös muut siirrot, kuten julkisyhteisöjen väliset siirrot, verovähennykset, tukipalkkiot palveluntuottajille ja ulkomaiden rahoitus.

22.88 Terveydenhuollon tilinpidosta voidaan johtaa yksinkertaiset tiivistelmätaulukot, joista käy ilmi terveydenhuollon merkitys kansantaloudessa (ks. taulukko 22.15).

Taulukko 22.15. Keskeiset terveydenhuoltoa koskevat tilastot

	% BKT:sta			arvonmuutos (%)			volyyminmuutos (%)			hinnanmuutos (%)		
	vuosi t	vuosi t+1	vuosi t+2	vuosi t	vuosi t+1	vuosi t+2	vuosi t	vuosi t+1	vuosi t+2	vuosi t	vuosi t+1	vuosi t+2
Terveydenhuoltopalveluista aiheutuvat menot												
Yksilöllisen terveydenhuollon menot												
parantava hoito												
kuntouttava hoito												
pitkäaikaissairaanhoito												
terveydenhuollon avustavat palvelut												
lääkinnälliset tuotteet												
Kollektiivisen terveydenhuollon menot												
Yhteensä												
väestönkasvu												
menot henkeä kohti												
Rahoituslähteet												
Julkisyhteisöt ja sosiaaliturva												
Yksityinen sairausvakuutus												
Muu												
Yhteensä												
BKT	100	100	100									
väestönkasvu												
BKT henkeä kohti												
Työllisyys terveydenhuollon toimialoilla	% kansallisesta kokonaismäärästä						volyyminmuutos (%)			palkkatason muutos (%)		

Kotitaloustuotannon tilinpito

22.89 Peruskehikossa kirjataan tuotannoksi sellaiset kotitalouksien toiminnot kuin omistusasuntojen palvelut, maataloustuotteiden tuotanto omaan kulutukseen ja asuinrakennusten rakentaminen omaan käyttöön. Tuotannoksi ei kuitenkaan kirjata kahta kotitalouksien toimintojen päätyyppiä: maksuttomia palveluja, jotka kotitalouden jäsenet tekevät kulutettavaksi samassa kotitaloudessa, ja vapaaehtoispalveluja. Maksuttomat ja vapaaehtoiset kotitalouspalvelut aiheuttavat hankalia käsitteisiin ja mittaamiseen liittyviä ongelmia myös satelliittitileissä, ja näitä kysymyksiä tutkitaankin jatkuvasti. Kotitaloustuotannon[3] satelliittitilinpidon tarkoituksena on antaa kattava kuva kotitaloustuotannosta, esittää erityyppisten kotitalouksien tulot, kulutus ja säästö sekä vuorovaikutus kansantalouden muiden osien kanssa.

Tärkeimmät kysymykset ovat seuraavat:

a) Mitä palveluja tarjotaan?

b) Kuka kyseiset palvelut tarjoaa?

c) Mikä on näiden palvelujen arvo?

d) Mitkä ovat pääomapanokset ja mitä tuottavuudelle tapahtuu?

e) Mitkä ovat vaikutukset tulojen, kulutuksen ja säästön suuruuteen ja jakaumaan erityyppisissä kotitalouksissa niiden elinkaaren aikana?

f) Onko maksullisten ja maksuttomien kotitalouspalvelujen välillä siirtymiä, jotka johtuvat rakenteellisista taloudellisista ja yhteiskunnallisista muutoksista, suhdannevaikutuksista tai julkishallinnon politiikasta kuten verotuksesta tai maksullisen lastenhoidon tukemisesta?

22.90 Kotitaloustuotannon tilit voivat olla erityisen hyödyllisiä analysoitaessa pitkäaikaista talouskehitystä ja vertailtaessa tuotantoa, tuloja ja kulutusta kansainvälisellä tasolla. Kotitaloustuotannon tilien laadinnassa tärkeimmät tietolähteet ovat kotitaloustutkimukset ja ajankäyttötutkimukset. Näiden lähteiden vuosiaggregaateissa on otantavirheistä johtuvia vääristymiä, minkä vuoksi niistä ei pystytä laskemaan tarkkoja vuotuisia kasvulukuja. Siksi kotitaloustuotannon tilit laaditaan säännöllisin väliajoin, ei kuitenkaan vuosittain vaan esimerkiksi viiden vuoden välein, ja ne yhdistetään laajaan ajankäyttötutkimukseen.

---

[3] Katso esim. Eurostat, 2003, Household production and consumption; proposal for a methodology of household satellite accounts; J. Varjonen ja K. Aalto, 2005, Kotitaloustuotannon satelliittitilinpito Suomessa 2001, Tilastokeskus ja Kuluttajatutkimuskeskus; S. Holloway, S. Short, S. Tamplin, 2002, Household Satellite account, ONS London; S.J. Landefeld and S.H. McCulla, 2000, Accounting for nonmarket household production within a national accounts framework, Review of Income and Wealth.

22.91 Kotitaloustuotanto sisältää ainoastaan sellaiset palvelut, jotka voidaan siirtää jollekulle toiselle kuin sille, joka niistä hyötyy (ns. ”kolmannen osapuolen periaate”). Näin ollen henkilökohtainen hygienia, opiskelu, nukkuminen ja vapaa-ajan toiminnot eivät kuulu kotitaloustuotantoon.

22.92 Kotitaloustuotannossa erotetaan erilaisia pääasiallisia tehtäviä, kuten asuminen, ravinto, vaatetus, lasten, aikuisten ja lemmikkien hoito sekä vapaaehtoistyö, joka määritelmällisesti kulutetaan toisessa kotitaloudessa. Kullekin pääasialliselle tehtävälle voidaan määrittää pääasialliset tai luonteenomaiset toiminnot. Siten kuhunkin näistä toiminnoista käytetyt menot tai käytetty aika voidaan kohdentaa pääasiallisiin tehtäviin. Jotkin toiminnot, kuten ostosten teko, matkustaminen ja kotitöiden tekeminen, liittyvät moneen eri tehtävään. Siksi näihin toimintoihin käytetyt menot tai aika jaetaan kyseisille tehtäville.

22.93 Peruskehikossa kotitalouksien menot kestokulutustavaroihin kuuluvat kulutusmenoihin. Kotitaloustuotannon tileissä esimerkiksi ajoneuvoihin, jääkaappeihin sekä rakennus- ja korjauskalustoon kohdistuvat menot kirjataan kuitenkin pääoman muodostuksena. Näiden varojen pääomapalvelut ovat kotitaloustuotannon panoksia.

22.94 Kotitaloustuotannon tuotos ja arvonlisäys voidaan arvottaa panos- tai tuotosmenetelmällä. Tuotosmenetelmässä kotitaloustuotanto arvotetaan markkinahintoihin eli hintaan, joka markkinoilla maksetaan samankaltaisista palveluista. Panosmenetelmässä arvotetaan tuotos kustannusten summana, ja siinä työpanosten arvottamismenetelmän valinta on olennaisen tärkeä. Esimerkiksi palkat voidaan arvottaa sosiaaliturvamaksujen kanssa tai ilman niitä, ja viiteryhmän valinnassa on erilaisia mahdollisuuksia, kuten kaikkien palkansaajien keskipalkat, erikoistuneiden työntekijöiden palkat tai taloudenhoitajien palkat.

22.95 Kotitaloustuotannon tilien kannalta olennaisia ovat kotitaloustuotannon suuruus ja koostumus sekä yhteydet peruskehikkoon. Tämä voidaan osoittaa käyttötaulukon muodossa, kuten taulukossa 22.16.

Taulukko 22.16 Kotitaloustuotannon käyttötaulukko

	Tuotantokustannukset									Vienti	Loppukulutus				Pääoman muodostus	Käyttö yhteensä ostajanhintaan
	Kotitaloustuotanto tehtävittäin								Muut tuottajat	Yhteensä		Kotital.	Julkishallinto		Yhteensä		
	Asuminen	Ravinto	Vaatetus	Lastenhoito	Aik. hoito	Muu hoito	Vapaaeht.	Yht.					Kollekt.	Yksilöll.			
Tuotteet																	
SNA																	
Käsite-erot																	
Yhteensä																	
Palkansaajakorvaukset																	
SNA																	
Käsite-erot																	
Muut tuotantoverot, netto																	
Kiinteän pääoman kuluminen																	
SNA																	
Käsite-erot																	
Toimintaylijäämä, netto																	
Yhteensä																	
SNA																	
Käsite-erot																	
Lisätiedot																	
Työpanokset																	
SNA																	
Käsite-erot																	
(Kiinteän) pääoman bruttomuodostus																	
SNA																	
Käsite-erot																	
(Kiinteän) pääoman kanta, netto																	
SNA																	
Käsite-erot																	

Työvoimatilinpito ja sosiaalitilinpitomatriisi (SAM)

22.96 Monissa maissa kerätään runsaasti erilaisia työmarkkinatietoja. Väestönlaskennoista ja yrityksiä koskevista kokonaistutkimuksista, työvoimaa, työaikoja, ansioita ja työvoimakustannuksia koskevista kotitalous- ja yritystutkimuksista sekä väestö-, verotus- ja sosiaaliturvarekistereistä saadaan tietoja, joiden avulla seurataan ja analysoidaan säännöllisesti työmarkkinoiden kehitystä. Vaikka tällaista tilastotietoa on runsaasti saatavilla, tiedot eivät kuvaa työmarkkinoita kattavalla ja luotettavalla tavalla. Pääasialliset mittaamiseen liittyvät ongelmat ovat seuraavat:

a) eri tietolähteistä saadaan keskenään ristiriitaisia tuloksia;

b) useilla eri käsitteitä ei ole selvää yhteyttä;

c) kattavuus on puutteellinen;

d) työmarkkinadynamiikan kuvaus on rajoittunutta;

e) yhteydet puuttuvat työmarkkinatilastojen ja kansantalouden tilinpidon, väestötietojen ja muiden sosiaali- ja taloustilastojen kuten koulutus- ja sosiaaliturvatilastojen väliltä.

Työvoimatilinpitojärjestelmässä tällaiset ongelmat voidaan ratkaista yhdistämällä kaikki työmarkkinoita koskevat tiedot ja osoittamalla yhteydet kansantalouden tilinpidon työmarkkinakäsitteisiin ja -luokituksiin, kuten palkansaajakorvausten käsitteeseen ja toimialaluokitukseen. Selkeä yhteys kansantalouden tilinpitoon parantaa sekä kansantalouden tilinpitoa että työvoimatilinpitoa ja on hyödyksi kuvattaessa työmarkkinoiden ja muun talouden suhdetta.

22.97 Taulukossa 22.17 esitetään yksinkertainen työvoimatilinpitojärjestelmä. Siinä hyödynnetään palkansaajakorvauksien, työtuntien, työpaikkojen määrän, työllisten määrän sekä työvoimaan kuuluvan väestön ja potentiaalisen työvoiman välisiä tilinpidollisia yhtäsuuruuksia. Järjestelmä on siinä mielessä yksinkertainen, että siinä on rajallinen erittely sosioekonomisten ominaispiirteiden kuten sukupuolen mukaan, ei kuitenkaan iän eikä koulutustason mukaan, sekä yksinkertainen erittely vain kolmeen toimialaan, eikä rajatyöntekijöitä oteta lainkaan huomioon.

22.98 Sosiaalitilinpitomatriisi (SAM) on matriisiesitys, joka osoittaa tarjonta- ja käyttötaulukoiden ja institutionaalisten sektoritilien väliset yhteydet. Sosiaalitilinpitomatriisi tarjoaa tavallisesti lisätietoja työllisyyden tasosta ja rakenteesta jakamalla palkansaaja- ja sekatulokorvaukset alaryhmiin työllisten henkilöiden tyypeittäin. Tämä alajako soveltuu sekä toimialoittaiseen työvoiman käyttöön, kuten käyttötaulukoissa esitetään, että työvoiman tarjontaan sosioekonomisen alaryhmittelyn mukaan, kuten kotitaloussektorin alasektorien ensitulon jakotilillä esitetään. Tällä tavoin palkatun työvoiman tarjonta ja käyttö kuvataan systemaattisesti.

Sosiaalitilinpitomatriisia voidaan pitää matriisimuodossa esitettynä laajennettuna työvoimatilinpitojärjestelmänä. Työvoimatilinpidon ja kansantalouden tilinpidon tapaan sosiaalitilinpitomatriisissa esitetään kokonaissuureet, ja sen avulla voidaan tehdä vain kokonaissuureisiin ja keskiarvoihin perustuvia analyysejä. Tämän vuoksi monissa sosioekonomisissa analyyseissä on suotavampaa käyttää malleja, joissa perustana ovat mikrotiedot, joita on laajennettu henkilö- ja kotitalouskohtaisilla sosioekonomisilla ominaispiirteillä.

Taulukko 22.17 Yksinkertainen työvoimatilinpitojärjestelmä

	Tehdyt työtunnit toimialoittain					Työpaikat, työlliset ja työvoima						
	Maatalous	Teollisuus	Palvelut	Tehdyt työtunnit yhteensä	Tuntia työpaikkaa kohti	Työpaikkojen määrä	Sivutyöpaikkojen määrä	Työlliset	Työttömät	Työvoimaan kuuluva väestö	Työvoimaan kuulumaton väestö	Potentiaalinen työvoima
	(1)	(2)	(3)	(4)=1+2+3	(5)	(6)= 4/5	(7)	(8) = 6-7	(9)	(10)=8+9	(11)	(12) =10+11
Palkansaajat												
Miehet												
Naiset												
Yrittäjät												
Miehet												
Naiset												
Yhteensä												

	Palkansaajakorvaukset/sekatulo			
Palkansaajat				
Miehet				
Naiset				
Yrittäjät				
Miehet				
Naiset				
Yhteensä				

	Korvaus tehtyä työtuntia kohti			
Palkansaajat				
Miehet				
Naiset				
Yrittäjät				
Miehet				
Naiset				
Yhteensä				

Tuottavuuden ja kasvun tilinpito

22.99 Kansantalouden tilinpidon tärkeimpiin käyttötarkoituksiin kuuluu tuottavuuden kasvun kuvaus, seuranta ja analysointi (kattava yleisesitys tuottavuusanalyysistä: OECD, 2001, *OECD Manual Measuring Productivity: Measurement of Aggregate and Industry-level Productivity Growth*). Tuottavuuden kasvun mittaaminen ja analysointi ovat tarpeen, jotta ymmärretään monien maiden toimialarakenteessa tapahtuneet suuret muutokset ja elintason nousu viimeisten sadan vuoden aikana. Tuottavuuden kasvun mittaamista ja analysointia käytetään myös suunniteltaessa tuottavuuden ja vaurauden kasvuun tähtäävää politiikkaa ottaen samalla huomioon muut politiikan alat, kuten tasa-arvoon ja ympäristöön liittyvät kysymykset.

22.100 Talouskasvu tarkoittaa kansantalouden tilinpidossa BKT:n volyymin kasvua, ja se voidaan jakaa osiin, kuten työn tuottavuuden muutoksiin, tuottavuuteen työvoimayksikköä kohden sekä työvoiman volyymin muutoksiin. Samalla tavalla voidaan jaotella myös arvonlisäyksen volyymin muutos toimialoittain. Tällaisen yksinkertaisen lähestymistavan avulla saadaan aikaan kehikko kunkin toimialan talouskasvun seurantaan ja analysointiin. Jos käytetään homogeenisempia työpanosta kuvaavia lukuja, jotka on saatu käyttämällä työllisten lukumäärän lisäksi kokoaikavastaavuuksia tai tehtyjä työtunteja ja tekemällä ero työvoiman erilaisten ominaisuuksien välille, tulokseksi saadaan yksityiskohtaisempia työvoiman tuottavuutta osoittavia lukuja.

22.101 Tässä yksinkertaisessa lähestymistavassa jätetään huomiotta muiden panosten, kuten pääomapalvelujen ja välituotteiden merkitys. Se saattaa olla hyvinkin harhaanjohtavaa. Esimerkiksi työn tuottavuus voi näyttää kasvavan merkittävästi, koska pääomaintensiteetti on paljon suurempi, mutta toisaalta se voi kasvaa myös tehokkuuden noustessa, vaikka käytetyn pääoman määrä säilyy samana. Kirjaamalla myös muut panokset voidaan mitata kokonaistuottavuutta, ja tuottavuutta nostavia tekijöitä ymmärretään paremmin. Kokonaistuottavuutta mitattaessa tuotoksen volyymin muutos jaetaan kaikkien panosten volyymien muutoksiin ja residuaaliin, joka vastaa kokonaistuottavuuden kasvua. Kokonaistuottavuuden kasvu heijastaa kaikkea sitä, mikä ei selity erilaisilla panoksilla, toisien sanoen muiden panosten osuudella. Se saattaa kuitenkin kertoa myös tuotosten tai panosten mittausvirheistä.

22.102 Kiinteästä pääomakannasta peräisin olevan pääomapanoksen volyymi voidaan mitata usealla tavalla. Tässä yhteydessä on tehtävä kolme perustavaa laatua olevaa valintaa:

a) Kunkin varallisuuserän ikä-tehokkuus- tai ikä-hintafunktion muoto (yleensä suora, geometrinen tai hyperbolinen);

b) Niiden painojen luonne, joita käytetään aggregoitaessa erityyppisiä varoja, eli painot, jotka perustuvat käyttäjäkustannuksiin tai markkinahintoihin;

c) Indeksin laskukaava, jolla aggregointi tehdään. Vaihtoehtoina ovat kiinteäpainoinen perusindeksi kuten Laspeyresin indeksi tai yhdistelmäindeksi kuten Fisherin tai Törnqvistin indeksi.

22.103 Kokonaistuottavuutta mittaamalla voidaan havaita työvoiman, pääoman ja välituotepanosten sekä kokonaistuottavuuden muutoksen suora vaikutus kasvuun. Sitä käytetään tutkittaessa aiempaa kasvua ja arvioitaessa tulevaisuuden talouskasvupotentiaalia. Tulkittaessa kokonaistuottavuuteen liittyviä toimenpiteitä analyysin ja politiikan tarpeita varten on otettava huomioon seuraavat seikat:

a) Kaikki teknologian muutokset eivät ilmene kokonaistuottavuuden kasvuna. Tuotannontekijöiden sisältämä teknologian muutos voidaan selittää pääoma- ja välituotepanosten volyymin avulla. Tällainen muutos ilmentää uusiin pääomaeriin ja välituotepanoksiin sekä niiden laatuun liittyviä parannuksia, ja sen vaikutusten katsotaan aiheutuvan kulloinkin kyseessä olevista tuotannontekijöistä sikäli kuin kyseiselle tekijälle voidaan määrittää vastaava tuotannontekijäkorvaus. Sen sijaan tuotannontekijöiden sisältämä teknologian muutos on ”kustannuksetonta”; se voi olla esimerkiksi yleistä tietämystä, suunnitelmia, verkostovaikutuksia taikka muista tuotannontekijöistä aiheutuvia leviämisvaikutuksia, kuten parannuksia johtamisessa ja organisaatiomuutoksia. Tällainen teknologian muutos jää määritelmällisesti residuaaliseksi, toisin sanoen kokonaistuottavuuden kasvuksi.

b) Kokonaistuottavuuden kasvu ei välttämättä johdu teknologian muutoksesta, vaan jäännökseen vaikuttavat myös muut kuin teknologiaan liittyvät tekijät. Näihin kuuluvat muun muassa sopeuttamiskustannukset, mittakaavavaikutukset, suhdannevaikutukset, puhtaat tehokkuuden vaihtelut ja mittausvirheet.

c) Kokonaistuottavuuden kasvu on staattinen mittari, ja sillä ei nimenomaisesti mitata tuottavuuden muutoksen ja pääoman välisiä heijastusvaikutuksia; esimerkiksi ylimääräinen tuotos henkeä kohti saattaa johtaa lisäsäästöön ja investointeihin ja kasvattaa pääoma-työvoimasuhdetta. Tämän vuoksi se usein aliarvioi, missä määrin tuottavuuden muutos edistää tuotoksen kasvua.

d) Kokonaistuottavuuden mittaamisesta on hyötyä määritettäessä, kuinka suuri suhteellinen merkitys kullakin tuottavuuden kasvun tekijällä on. Sitä on kuitenkin täydennettävä institutionaalisilla, historiallisilla ja tapaustutkimuksilla, jotta voidaan tarkastella kasvun, innovoinnin ja tuottavuuden muutosten taustalla olevia syitä.

22.104 Jotta kasvua ja tuottavuutta voidaan mitata, analysoida ja seurata tehokkaammin, maailmanlaajuisesti on kehitetty tuottavuuden ja kasvun tilinpito KLEMS. Keskeisenä tavoitteena on siirtyä aggregoidulta talouden tasolta alemmas ja tarkastella yksittäisten toimialojen tuottavuutta ja niiden kontribuutiota talouskasvuun. Jotta toimialojen väliset valtavat erot

tuotoksessa ja tuottavuuden kasvussa kävisivät selviksi, tilinpidossa on tehty jako varsin moniin toimialoihin – Euroopan EU-KLEMSissä eri toimialoja on 72. Tilinpitoon sisältyvät tuotoksen määrä ja hinta, pääoma (K), työ (L), energia (E), materiaalit (M) ja palvelut (S) toimialatasolla. Tuotos- ja tuottavuusluvut esitetään kasvuprosentteina ja suhteellisina tasoina. Parhaillaan kehitetään muita, tietämyksen luomista koskevia mittareita, jotka liittyvät esimerkiksi T&K-toimintaan, patentteihin, tuotannontekijöihin sitoutuneen teknologian muutokseen, muuhun innovaatiotoimintaan ja yhteistyöhön. Tällaisia kehitetään Euroopan unionin eri jäsenvaltioissa, ja niillä on yhteydet muun maailman KLEMS-tietokantoihin.

22.105 Tilit koostuvat kolmesta toisiinsa sidoksissa olevasta moduulista: niissä on analyysimoduuli ja kaksi tilastomoduulia.

22.106 Analyysimoduuli sisältää tutkimustietokannan tutkijoiden ja poliittisten päätöksentekijöiden käytettäväksi. Sen kasvulaskelmissa hyödynnetään parhaita käytänteitä, ja siinä keskitytään kansainväliseen vertailukelpoisuuteen ja pyritään maiden, toimialojen ja muuttujien lukumäärän osalta täyteen kattavuuteen. Lisäksi siinä voidaan esittää vaihtoehtoisia tai uraauurtavia hypoteeseja tilastointitavoista, kuten siitä, miten käsitellään tieto- ja viestintäteknisiä hyödykkeitä tai markkinattomia palveluja tai mitataan pääomapalveluja.

22.107 Tietokannan tilastomoduuleja kehitetään rinnan analyysimoduulin kanssa. Ne sisältävät tietoja, jotka ovat pitkälti yhdenmukaisia kansallisten tilastolaitosten julkaisemien tietojen kanssa. Sen menetelmät vastaavat kansantalouden tilinpidon peruskehikon menetelmiä, toisin sanoen siinä käytetään tarjonta- ja käyttötaulukoita tuottavuusanalyysin koordinointikehyksenä ja sovelletaan ketjuindeksejä. Tilastomoduuli sisältää kansantalouden tilinpitotietojen lisäksi myös muuta tietoa, kuten työvoimatilastojen määrällisiä tietoja (henkilöt ja työtunnit) ja laadullisia tietoja (määrät jaoteltuina iän, sukupuolen ja koulutustason mukaan) työvoimapanoksesta toimialoittain.

Tutkimuksen ja kehittämisen tilinpito

22.108 Peruskehikossa tutkimukseen ja kehittämiseen (T&K) liittyviä menoja käsitellään välituotekäyttönä eli kuluvan tilinpitojakson menoina, jotka hyödyttävät tuotantoa ainoastaan kuluvalla tilinpitojaksolla. Tämä ei vastaa T&K-toiminnan luonnetta, sillä sen tarkoituksena on parantaa tuotantoa tulevilla jaksoilla. Jotta voidaan ratkaista käsitteelliset ja käytännön ongelmat, jotka liittyvät T&K:n kirjaamiseen pääoman muodostuksena, EU:n jäsenvaltioissa laaditaan T&K:n pääoman muodostukseksi hyväksyvät T&K-toiminnan satelliittitaulukot. Tällä tavalla jäsenvaltiot voivat kehittää vankkoja ja vertailukelpoisia menetelmiä ja estimaatteja. Toisessa vaiheessa, kun luotettavuus ja vertailukelpoisuus on saatu tarpeeksi korkealle tasolle, T&K pääomitetaan jäsenvaltioiden ydintileissä.

22.109 Tällaisen kokeellisen lisätaulukon lisäksi voidaan laatia sarja T&K-tilejä. T&K-tilien tarkoituksena on osoittaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan

merkitys kansantaloudessa. Niissä vastataan muun muassa seuraaviin kysymyksiin:

a) Kuka tuottaa T&K-toimintaa?

b) Kuka rahoittaa T&K-toimintaa?

c) Kuka käyttää T&K-toimintaa?

d) Mikä on T&K-varojen arvo verrattuna erilaisiin muihin varoihin?

e) Mitkä ovat T&K-toiminnan vaikutukset tuottavuuteen ja talouskasvuun?

Tarjonta- ja käyttötaulukosta saa yleiskuvan siitä, ketkä tuottavat ja käyttävät T&K-toimintaa. Katso taulukot 22.17 ja 22.18.

Taulukko 22.18 Tutkimuksen ja kehittämisen (T&K) tarjonta

	Kemiall. tuotteiden valmistus	Tieto- ja viestintätekniikan laitteistojen valmistus	T&K-toimiala	Korkeakoulut	Julkishallinto	Muut toimialat	Yhteensä	Tuonti	Tarjonta yhteensä perushintaan	Kaupan ja kuljetuksen lisät	Tuoteverot	Tuotetukipalkkiot (-)	Tarjonta yhteensä ostajanhintaan
T&K - markkinaosa T&K omaan käyttöön T&K - markkinaton osa Muut tuotteet													
Yhteensä													

Taulukko 22.19 T&K:n käyttö

	Tuotantokustannukset toimialoittain							Vienti	Pääoman muodostus	Käyttö yhteensä ostajanhintaan
	Kemiallisten tuotteiden valm.	Tieto- ja viestintätekniikan laitteistojen valmistus	T&K-toimiala	Korkeakoulut	Julkishallinto	Muut toimialat	Yhteensä			
T&K - markkinaosa T&K omaan käyttöön T&K - markkinaton osa Muut tuotteet										
Yhteensä										
Palkansaajakorvaukset Muut tuotantoverot, netto Kiinteän pääoman kuluminen T&K Muu Toimintaylijäämä, netto										
Yhteensä										
Lisätiedot Työpanokset (Kiinteän) pääoman bruttomuodostus T&K Muu (Kiinteän) pääoman kanta, netto T&K Muu										

Sosiaaliturvan tilinpito

22.110 Sosiaaliturva ja sen vuorovaikutus esimerkiksi ikääntymiseen, terveydenhuoltoon ja sosiaaliseen syrjäytymiseen liittyvien ongelmien kanssa on keskeinen talous- ja sosiaalipoliittinen kysymys sekä jäsenvaltioiden että Euroopan tasolla. Sosiaaliturvaa koskevien kysymysten seuranta, analysointi ja pohdinta sekä ennusteiden laatiminen edellyttävät yksityiskohtaisia, ajantasaisia ja vertailukelpoisia tietoja sosiaaliturvan organisoinnista, nykytilasta ja kehityssuuntauksista jäsenvaltioissa ja muualla.

22.111 Sosiaaliturvaetuudet ovat kotitalouksille ja yksittäisille henkilöille suoritettavia rahamääräisiä tai luontoismuotoisia tulonsiirtoja, joiden tarkoituksena on vastata tiettyihin riskeihin ja tarpeisiin. Sosiaaliset riskit ja tarpeet liittyvät työkyvyttömyyteen, sairauteen/terveydenhuoltoon, vanhuuteen, leskeyteen ja orpouteen, perheeseen/lapsiin, työttömyyteen, asumiseen ja muualla luokittelemattomaan sosiaaliseen syrjäytymiseen. Koulutus ei periaatteessa kuulu riskeihin tai tarpeisiin, ellei se ole vähävaraisille lapsiperheille osoitettu tukimuoto.

22.112 Sosiaaliturvaetuudet suoritetaan sosiaaliturvajärjestelmistä. Järjestelmien hallinnosta ja organisoinnista vastaavat julkiset ja yksityiset elimet, kuten sosiaaliturvarahastot, julkishallinnon toimielimet, vakuutusyhtiöt, julkiset tai yksityiset työnantajat sekä yksityiset sosiaaliapulaitokset. Sosiaaliturvajärjestelmät eivät välttämättä liity tiettyihin laitoksiin, säännöksiin tai lakeihin, vaikka monessa tapauksessa näin onkin. Pelkästään yksilöllisiin järjestelyihin perustuvien järjestelmien ei katsota kuuluvan sosiaaliturvaan. Siihen eivät sisälly myöskään järjestelmät, joissa on samanaikaisesti voimassa rinnakkaisia vastavuoroisia sopimuksia.

22.113 Jos työntekijän vastavuoroinen järjestely ei ole samanaikainen, menot luokitellaan sosiaaliturvaksi. Tämä pätee työnantajan maksamaan vanhuuseläkkeeseen ja perhe-eläkkeeseen sekä eläkkeellä oleville työntekijöille tarjottavaan ilmaiseen asumiseen. Sosiaaliturvaetuuksiksi katsotaan myös työnantajan maksamat palkat sinä aikana, kun työntekijä ei kykene tekemään työtä esimerkiksi sairauden, äitiysloman, työkyvyttömyyden tai irtisanomisen takia.

22.114 Julkishallinnon valvomia järjestelmiä ovat ne, joissa julkishallinto tekee kaikki tärkeimmät päätökset etuuksien tasosta ja maksuedellytyksistä sekä järjestelmän rahoituksesta. Julkishallinnon valvomasta sosiaaliturvasta on tavallisesti säädetty lailla tai asetuksella. Se sisältää järjestelmät, joilla taataan sosiaaliturva julkishallinnon työntekijöille samanlaisin edellytyksin kuin muulle väestölle julkishallinnon valvomissa järjestelmissä. Siihen eivät kuitenkaan kuulu järjestelmät, jotka julkishallinto perustaa työnantajana ja joilla ei ole julkishallinnon valvomaa vastinetta yksityisellä sektorilla.

22.115 Julkishallinnon valvomia järjestelmiä ovat esimerkiksi seuraavat:

a) yhteiskunnallisen yhteisvastuun vuoksi julkishallinnon luomat järjestelmät, joihin ei liity maksuja, kuten pienituloisten toimeentulotuki tai vuokratuki;

b) sosiaaliturvarahastojen ylläpitämät järjestelmät;

c) alun perin yksityissektorille perustetut järjestelmät, jotka julkishallinto on myöhemmin ottanut vastuulleen.

22.116 Muita kuin julkishallinnon valvomia järjestelmiä ovat esimerkiksi seuraavat:

a) järjestelmät, joita ylläpitävät voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, kuten huolto- ja avustuskassat ja työmarkkinaosapuolten yhdessä hallinnoimat laitokset;

b) kaupallisten vakuutusyhtiöiden hallinnoimat järjestelmät;

c) työnantajien ylläpitämät epäitsenäiset järjestelmät; näihin kuuluvat sekä rahastoidut järjestelmät, joiden taseessa on erilliset varaukset joilla katetaan tuleva etuuksien maksuvelvoite, että rahastoimattomat järjestelmät, joilla ei ole erillisiä varauksia.

22.117 Sosiaaliturvan tilinpidossa käytetään eri järjestelmistä saatuja tietoja ja annetaan siten yleiskuva sosiaaliturvasta, kuten todetaan EU:n sosiaaliturvan tilastointijärjestelmä koskevassa julkaisussa ”*The European System of Integrated and Social Protection Statistics*”, *ESSPROS*, Eurostat, 2008. Tileissä esitetään sosiaaliturvaetuuksien määrä ja koostumus, rahoitus ja hallintokulut. Sosiaaliturvaetuudet luokitellaan tehtävittäin (esimerkiksi sairaus tai vanhuus), tyypeittäin (kuten rahamääräiset ja luontoismuotoiset etuudet) ja sen mukaan, ovatko ne tarveharkintaisia. Mukaan luettavat järjestelmät luokitellaan sen perusteella, ovatko ne julkishallinnon valvomia ja kuuluvatko ne täydentäviin vai perusjärjestelmiin.

22.118 Jokaisesta sosiaaliturvajärjestelmästä esitetään tulot ja menot sekä runsaasti erilaista laadullista tietoa, kuten sen laajuus, rahoitus, historia ja suurimmat ajan mittaan tehdyt muutokset.

22.119 Kutakin sosiaaliturvajärjestelmää koskevat standarditiedot muodostavat ns. sosiaaliturvajärjestelmän ytimen, ja sitä täydentävät eri moduulit. Mahdollisia moduuleja ovat seuraavat:

a) Kaikki eläkkeensaajat kattava moduuli;

b) Nettomääräiset sosiaaliturvaetuudet kattava moduuli. Siinä otetaan huomioon etuuksista maksettujen verojen ja sosiaaliturvamaksujen vaikutus ja se, missä määrin sosiaalietuuksia on annettu veronhyvityksinä tai -alennuksina.

22.120 Sosiaaliturvan tilipidossa käytetyt käsitteet ja luokitukset ovat tiukasti sidoksissa peruskehikon käsitteisiin ja luokituksiin. Suurin ero sosiaaliturvaetuuksien ja peruskehikon sosiaalietuuksien välillä on se, että

sosiaalietuuksiin kuuluvat myös koulutusmenot. Toinen ero on siinä, että sosiaaliturvaetuuksiin voivat sisältyä myös pääomansiirrot, joilla on sosiaalinen tarkoitus. Taulukko 22.20 on yksinkertainen tiivistelmätaulukko, josta käyvät ilmi tällaiset yhteydet, ja samalla se antaa yleiskuvan tietyn maan sosiaaliturvaetuuksien määrästä ja koostumuksesta.

Taulukko 22.20 Sosiaali(turva)etuuksien yleiskatsaus sosiaalisen riskin tai tarpeen ja taloustoimen mukaan jaoteltuina

	Sairaus	**Työkyvyttömyys**	**Vanhuus**	**Leskeys, orpous**	**Lapset / perhe**	**Työllisyys / työttömyys**	**Asuminen**	**Sosiaal. syrjäytyminen, muualla luokittelematon**	**Sosiaaliturvaetuudet yhteensä**	**Koulutus**	**Sosiaaliturvaetuudet yhteensä kansantalouden tilinpidossa**
Julkishallinnon valvomat järjestelmät											
Sosiaaliturvaetuudet											
rahamääräiset											
luontoismuotoiset											
Sosiaaliavustukset											
rahamääräiset											
luontoismuotoiset, markkinatuottajilta											
luontoismuotoiset, muu markkinaton tuotos											
Muut sosiaaliturvaetuudet (esim. julkisyhteisöjen pääomansiirrot)											oletusarvona tyhjä
Julkishallinnon valvomat sosiaaliturvaetuudet yhteensä											
Muut kuin julkishallinnon valvomat järjestelmät											
Eläke-etuudet (rahastoidut)											
Muut yksityiset sosiaalivakuutusetuudet											
Työntekijöiden rahastoimattomat sosiaalietuudet (myös julkishallinnolta)											
KPVTY:jen antamat luontoismuotoiset sosiaaliavustukset											
Muut sosiaaliturvaetuudet											oletusarvona tyhjä
Muut sosiaaliturvaetuudet yhteensä											
Sosiaaliturvaetuudet yhteensä											

22.121 Kansantalouden tilinpidon tilastojen ja sosiaaliturvatilastojen tiivis yhteys on hyödyksi molemmille tilastotyypeille. Sosiaaliturvatilastot voivat liittyä virallisiin kansantalouden tilinpidon tilastoihin, kuten talouskasvua ja julkista rahoitusta koskeviin tilastoihin. Sosiaaliturvajärjestelmän mukaan jaoteltuja kansantalouden tilinpidon tilastoja voidaan puolestaan käyttää sosiaaliturvatilastojen kattavuuden ja luotettavuuden tarkistamiseen. Lisäksi näiden tilastotyyppien laadinta voidaan yhdistää, jolloin säästetään laadintakustannuksissa, parannetaan luotettavuutta ja luodaan uusia mahdollisuuksia esimerkiksi siten, että sosiaaliturvatilastoista tulee yhtä ajantasaisia kuin kansantalouden tilinpidon tilastoista[4]. Kansantalouden tilinpito saa vastaavat hyödyt. Talous- ja sosiaalipolitiikan suunnitteluun käytettäviä sosiaaliturvatilejä on suhteellisen helppo johtaa sektoritileistä ja COFOG-tehtävittäin jaotelluista julkisyhteisön menoista. Sosiaaliturvatilinpitoa voidaan käyttää myös tarkistettaessa, kuinka luotettavia ja kattavia kansantalouden tilinpidon standardiluvut ovat, esimerkiksi sosiaalietuudet ja sosiaaliturvamaksut.

22.122 Myös OECD julkaisee SOCX-tietokannassaan (Social Expenditure Database) järjestelmäkohtaisia tietoja sosiaaliturvamenoista. Siihen kerätään tiedot EU:n ulkopuolisista maista, ja Eurostat toimittaa OECD:lle tiedot EU:n jäsenvaltioiden sosiaaliturvamenoista. Sosiaalimenoja koskevien OECD-tietojen erityispiirteenä on keskittyminen nettomääräisten sosiaalimenojen kansainväliseen vertailuun, ja luvut sisältävät oikaisun, joka koskee tuote- ja tuontiveroissa olevien erojen vaikutusta kotitalouksien kulutukseen.

Matkailun satelliittitilinpito

22.123 Matkailun satelliittitilinpidossa (katso OECD:n, Eurostatin, Maailman matkailujärjestön ja YK:n tilastotoimiston yhteinen manuaali matkailun satelliittitilinpidosta *Tourism satellite account: recommended methodological framework*, 2008) esitetään yleiskatsaus tavaroiden ja palvelujen tarjonnasta ja käytöstä eri matkailumuodoissa ja niiden merkitys kotimaan työllisyyteen, taseeseen, julkisyhteisöjen rahoitukseen ja elinkeinotuloon.

22.124 Matkailu on toimintaa, jossa ihmiset matkustavat tavanomaisen elinpiirinsä ulkopuolella olevaan paikkaan ja oleskelevat siellä alle vuoden ajan pääasiallisena tarkoituksenaan muu toiminta kuin työskentely matkan kohteena olevassa paikassa sijaitsevan yksikön palveluksessa. Mukaan luetaan kaikki matkailijoiden matkaan liittyvät toiminnot ennen matkaa ja sen aikana. Se ei rajoitu vain tyypilliseen matkailutoimintaan, kuten kiertoajeluihin, auringonottoon ja nähtävyyksiin tutustumiseen, vaan myös liiketoiminta- tai koulutustarkoituksessa toteutettu matkailu voidaan lukea mukaan matkailutoimintaan.

[4] ESSPROS-tietojen levittämisaikataulu vahvistetaan 25. huhtikuuta 2007 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 458/2007.

22.125 Matkailu synnyttää erilaisten tavaroiden ja palvelujen kysyntää etenkin kuljetuksen, majoituksen ja ateriapalvelujen osalta. Jotta tietoja voidaan verrata kansainvälisesti, matkailulle tyypilliset tuotteet määritellään tuotteiksi, joita useimmissa maissa ei matkailijoiden puuttuessa luultavasti olisi merkityksellisiä määriä tai joiden kulutus olisi merkittävästi pienempi ja joista näyttää olevan mahdollista saada tilastotietoja. Matkailun liitännäiset tuotteet muodostavat residuaalin, johon kuuluvat myös ne tuotteet, joita pidetään tietyssä maassa erityisesti matkailuun liittyvänä mutta joilla ei katsota olevan tällaista merkitystä maailmanlaajuisesti.

22.126 Joitakin matkailutarkoituksiin liittyvistä palveluista, kuten majoitus kakkosasunnossa tai matkustaminen yksityiseen käyttöön tarkoitetulla moottoriajoneuvolla, voidaan tuottaa suuressa määrin omaan käyttöön. Kotitalouksissa omaan käyttöön tuotettuja kuljetuspalveluja ei peruskehikossa kuitenkaan katsota tuotannoksi toisin kuin omaan käyttöön tuotettuja asumispalveluja. Matkailutilinpidossa on suositeltavaa noudattaa samaa periaatetta. Kuitenkin sellaiset maat, joissa omaan käyttöön tuotettuja kuljetuspalveluja on merkittävästi, voivat merkitä tällaiset palvelut erillisinä matkailun satelliittitilinpitoon.

22.127 Matkailun kysyntää kuvattaessa keskeinen mittari on matkailijoiden kulutus jaoteltuna kotitalouksien, julkishallinnon, kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen ja yritysten mukaan. Se koostuu seuraavista osista:

a) Matkailijoiden rahamääräiset kulutusmenot;

b) Matkailijoiden luontoismuotoiset kulutusmenot, kuten omaan käyttöön tuotetut asumispalvelut;

c) Matkailun luontoismuotoiset tulonsiirrot, kuten matkailijoiden käyttämät yksilölliset markkinattomat palvelut, myös kylpylöiden terveyspalvelut ja museoiden markkinattomat palvelut;

d) Liikematkailun menot. Liikematkailun menot sisältävät välituotekäytöksi luokitellut matkailumenot mutteivät muita yritysten maksamia työntekijöidensä tekemiin liikematkoihin liittyviä menoja, kuten luontoiskorvauksina pidettäviä ateriamaksuja. Näin ollen liikematkailun menot eivät edusta liikematkoilla olevien henkilöiden kokonaismenoja;

e) Lisäksi suositellaan laskettavaksi matkailun kollektiivisen kulutuksen yhteenlaskettu arvo, jotta voidaan havaita sellaisten toimien taloudellinen merkitys, joita viranomaiset toteuttavat matkailun kehittymiselle suotuisan toimintaympäristön luomiseksi. Tämä tarkoittaa esimerkiksi julkishallinnon yksikön matkailunedistämistoimintaa, järjestyksen ja turvallisuuden valvontaa ja julkisten tilojen ylläpitoa.

22.128 Tavaroiden ja palvelujen tarjonta ja käyttö matkailutarkoituksiin samoin kuin matkailun synnyttämä arvonlisäys ja työllisyys voidaan esittää tarjonta- ja käyttötaulukossa, jossa erotellaan matkailulle tyypilliset tuotteet ja toimialat ja sen liitännäistuotteet.

22.129 Maat voivat matkailun satelliittitilinpidossaan jaotella ja luonnehtia markkinoitaan vielä tarkemmin oleskeluajan ja käynnin tarkoituksen perusteella tai esimerkiksi sen mukaan, ovatko matkailijat ulkomaisia vai kotimaisia.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 23

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 23: Luokitukset

JOHDANTO

23.01 EKT:n luokitukset vastaavat täysin uusia koodeja, joita käytetään luokituksissa SNA 2008, NACE Rev. 2, CPA 2008 (tietojen lähettämisohjelmassa käytetyillä aggregointitasoilla), COFOG, COICOP, COPNI ja COPP. Vain hyvin pieni määrä lisäkoodeja on otettu käyttöön.

23.02 Tilit perustuvat pieneen määrään käsitteitä, joita ovat erityisesti sektorit, taloustoimet sekä taloustoimiin ja muihin virtoihin kuuluvien nimikkeiden luokitukset, etenkin varat ja velat. Kullakin näistä käsitteistä on hierarkkinen luokitus. Tilit voidaan laatia enemmän tai vähemmän yksityiskohtaisesti käyttämällä näiden hierarkioiden ylempiä tai alempia tasoja.

23.03 Tilinpidon erät jaetaan tyyppeihin, joita määrittää yksi tai kaksi kirjainta seuraavasti:

a) S-koodit liittyvät sektoreihin,

b) P-koodit liittyvät tuotetaloustoimiin,

c) NP-koodit liittyvät valmistamattomia muita kuin rahoitusvaroja koskeviin taloustoimiin,

d) D-koodit liittyvät jakotaloustoimiin,

e) F-koodit liittyvät rahoitusvaroja ja velkoja koskeviin taloustoimiin,

f) K-koodit liittyvät muihin varojen muutoksiin

g) B-koodit liittyvät tasapainoeriin ja nettovarallisuuseriin,

h) L-koodit liittyvät taseen kirjauksiin,

i) AN-koodit liittyvät muihin kuin rahoitusvaroihin (sekä valmistettuihin että valmistamattomiin),

j) AF-koodit liittyvät rahoitusvarojen ja velkojen varantoihin.

23.04 BKT:n tuotantolähestymistavan, toimialoittaisten taulukoiden ja panostuotoskehikon yhteydessä hyödynnetään myös kahta EU:n luokitusta: toimialaluokitusta NACE Rev. 2 ja toimialoittaista tuoteluokitusta CPA 2008. NACE Rev. 2 on ISIC Rev. 4:n eurooppalainen versio. Lisäksi BKT:n menolähestymistavan yhteydessä käytetään luokituksia CPA 2008, COFOG (menoluokitus käyttötarkoituksen mukaan: julkisyhteisöjen tehtäväluokitus) ja COICOP (yksilöllisen kulutuksen käyttötarkoituksen mukainen luokitus); kaksi viimeksi mainittua ovat YK:n perustamia luokituksia.

23.05 Tehtäviin perustuvia luokituksia ovat COFOGin ja COICOPin lisäksi myös COPNI (kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tehtäväluokitus) ja COPP (tuottajien käyttötarkoituksen mukaisten menojen luokitus). Näitä luokituksia käytetään yritysten, julkisyhteisöjen, kotitalouksien ja kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen menojen tehtäväkohtaisessa analyysissä ja tehtäväkohtaisissa satelliittitileissä.

Institutionaalinen sektoriluokitus (S)

S.1	Koko kansantalous[1]
S.11	Yritykset
S.11001	Julkiset yritykset
S.11002	Yksityiset kotimaiset yritykset
S.11003	Ulkomaalaisomisteiset yritykset
S.12	Rahoituslaitokset
S.121	Keskuspankki[2] (julkinen)
S.122	Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki[3]
S.12201	Julkiset
S.12202	Yksityiset kotimaiset
S.12203	Ulkomaalaisomisteiset
S.123	Rahamarkkinarahastot
S.12301	Julkiset
S.12302	Yksityiset kotimaiset
S.12303	Ulkomaalaisomisteiset
S.124	Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot
S.12401	Julkiset
S.12402	Yksityiset kotimaiset
S.12403	Ulkomaalaisomisteiset

[1] Kaikissa sektorien S.11 ja S.12 koodeissa viides numero 1 = julkiset, 2 = yksityiset kotimaiset, 3 = ulkomaalaisomisteiset.

[2] Keskuspankki (S.121) ja Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki (S.122) vastaavat koodia S.12B.

[3] Keskuspankki (S.121) ja Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki (S.122) vastaavat koodia S.12B.

S.125	Muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot
S.12501	Julkiset
S.12502	Yksityiset kotimaiset
S.12503	Ulkomaalaisomisteiset
S.126	Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset
S.12601	Julkiset
S.12602	Yksityiset kotimaiset
S.12603	Ulkomaalaisomisteiset
S.127	Rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat
S.12701	Julkiset
S.12702	Yksityiset kotimaiset
S.12703	Ulkomaalaisomisteiset
S.128	Vakuutuslaitokset[4]
S.12801	Julkiset
S.12802	Yksityiset kotimaiset
S.12803	Ulkomaalaisomisteiset
S.129	Eläkerahastot[5]
S.12901	Julkiset
S.12902	Yksityiset kotimaiset
S.12903	Ulkomaalaisomisteiset
S.121+S.122+S.123	Rahalaitokset
S.13	Julkisyhteisöt

[4] Vakuutuslaitokset (S.128) ja Eläkerahastot (S.129) vastaavat koodia S.12I.
[5] Vakuutuslaitokset (S.128) ja Eläkerahastot (S.129) vastaavat koodia S.12I.

S.1311	Valtionhallinto (lukuun ottamatta sosiaaliturvarahastoja)
S.1312	Osavaltiohallinto (lukuun ottamatta sosiaaliturvarahastoja)
S.1313	Paikallishallinto (lukuun ottamatta sosiaaliturvarahastoja)
S.1314	Sosiaaliturvarahastot
S.14	Kotitaloudet
S.141	Työnantajat
S.142	Elinkeinonharjoittajat
S.143	Palkansaajat
S.144	Omaisuustulojen ja tulonsiirtojen saajat
S.1441	Omaisuustulojen saajat
S.1442	Eläkkeensaajat
S.1443	Muiden tulonsiirtojen saajat
S.15	Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
S.15002	Yksityiset kotimaiset
S.15003	Ulkomaalaisomisteiset
S.2	Ulkomaat
S.21	Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet
S.211	Euroopan unionin jäsenvaltiot
S.2111	Euroalueen jäsenvaltiot
S.2112	Euroalueen ulkopuoliset jäsenvaltiot
S.212	Euroopan unionin toimielimet ja elimet
S.2121	Euroopan keskuspankki (EKP)
S.2122	EU:n toimielimet ja elimet, lukuun ottamatta EKP:tä

S.22	Kolmannet maat ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneet kansainväliset järjestöt

Taloustoimien ja muiden virtojen luokitus

Tuotteisiin kohdistuvat taloustoimet (P)

P.1 Tuotos

P.11 Markkinatuotos

P.119 Välilliset rahoituspalvelut (FISIM)

P.12 Tuotos omaan loppukäyttöön

P.13 Markkinaton tuotos

P.2 Välituotekäyttö

P.3 Kulutusmenot

P.31 Yksilölliset kulutusmenot

P.32 Kollektiiviset kulutusmenot

P.4 Todellinen kulutus

P.41 Todellinen yksilöllinen kulutus

P.42 Todellinen kollektiivinen kulutus

P.5 Pääoman bruttomuodostus / P.5n Pääoman nettomuodostus

P.51g Kiinteän pääoman bruttomuodostus

P.511 Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset

P.5111 Uusien kiinteiden varojen hankinnat

P.5112 Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat

P.5113 Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset

P.512 Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut

P.51c Kiinteän pääoman kuluminen (–)

P.51c1 Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä (–)

P.51c2 Kiinteän pääoman kuluminen bruttosekatulosta (–)

P.51n Kiinteän pääoman nettomuodostus

P.52 Varastojen muutokset

P.53 Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset

P.6 Tavaroiden ja palvelujen vienti

P.61 Tavaroiden vienti

P.62 Palvelujen vienti

P.7 Tavaroiden ja palvelujen tuonti

P.71 Tavaroiden tuonti

P.72 Palvelujen tuonti

Valmistamattomia muita kuin rahoitusvaroja koskevat taloustoimet (NP)

NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit

Valmistamattomia muita kuin rahoitusvaroja koskeviin taloustoimiin liittyvät koodit voidaan tarvittaessa disaggregoida edelleen liittämällä niihin valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen (AN.2) luokitus.

Jakotaloustoimet (D)

D.1	Palkansaajakorvaukset
D.11	Palkat ja palkkiot
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot
D.21	Tuoteverot
D.211	Arvonlisäverot (alv)
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a
D.2121	Tuontitullit
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit

D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot
D.29	Muut tuotantoverot
D.3	Tukipalkkiot
D.31	Tuotetukipalkkiot
D.311	Tuontitukipalkkiot
D.319	Muut tuotetukipalkkiot
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot
D.4	Omaisuustulot
D.41	Korot
D.42	Yritysten jakamat tulot
D.421	Osingot
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot
D.44	Muut sijoitustulot
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot
D.45	Luonnonvaran vuokrat

Rahamääräiset ja luontoismuotoiset tulonsiirrot (D.5–D.8)

D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot
D.51	Tuloverot
D.59	Muut juoksevat verot

D.6	Sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut
D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset
D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut (–)[6]
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet
D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet

[6] Työnantajien maksut ovat sekä tulonmuodostustilillä että ensitulon jakotilillä työnantajien maksettavana ja työntekijöiden saatavana. Tulojen uudelleenjaon tilillä kyseiset summat ovat kotitalouksien maksettavana ja sosiaalivakuutusjärjestelmien ylläpitäjien saatavana. Jotta niillä olisi kussakin tapauksessa täsmälleen sama arvo, järjestelmien tuotoksen osaa ja edunsaajakotitalouksien kulutusta edustavan maksun vähentäminen esiintyy tulojen uudelleenjaon tilillä myös erillisenä eränä. Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut (D.61SC) on siten vain oikaisuerä eikä sinällään jakotaloustoimi.

	kuin eläkkeet
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset
D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot
D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto
D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto
D.7	Muut tulonsiirrot
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset
D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot
D.76	Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat

D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu
D.9	Pääomansiirrot
D.9r	Pääomansiirrot, saadut
D.91r	Pääomaverot, saadut
D.92r	Investointiavustukset, saadut
D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut
D.9p	Pääomansiirrot, maksetut
D.91p	Pääomaverot, maksetut
D.92p	Investointiavustukset, maksetut
D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut

Rahoitusvaroihin ja velkoihin kohdistuvat taloustoimet (F)

(Rahoitusvarojen ja -velkojen nettohankinta)

F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
F.11	Monetaarinen kulta
F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)
F.2	Käteisraha ja talletukset
F.21	Käteisraha
F.22	Siirtokelpoiset talletukset
F.221	Pankkien väliset positiot
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset
F.29	Muut talletukset
F.3	Velkapaperit
F.31	Lyhytaikaiset
F.32	Pitkäaikaiset
F.4	Lainat[7]

[7] Lisätietoerä: Ulkomaiset suorat sijoitukset (lisätään koodi FDI).

F.41	Lyhytaikaiset
F.42	Pitkäaikaiset
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
F.51	Osakkeet ja osuudet
F.511	Noteeratut osakkeet
F.512	Noteeraamattomat osakkeet
F.519	Muut osuudet
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet
F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut
F.63	Eläkevastuut
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
F.71	Johdannaiset
F.711	Optiot
F.712	Termiinit
F.72	Työsuhdeoptiot
F.8	Muut saamiset ja velat
F.81	Kauppaluotot ja ennakot
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja

	ennakot

Muut virrat (K)

K.1–5	Volyymin kokonaismuutokset
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset
K.4	Korvauksettomat haltuunotot
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset
K.6	Luokitusmuutokset
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot ja -tappiot
K.71	Neutraalit hallussapitovoitot ja -tappiot
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot ja -tappiot

Tasapainoerät ja nettovarallisuus (B)[8]

B.1g	Arvonlisäys, brutto / Bruttokansantuote
B.2g	Toimintaylijäämä, brutto
B.3g	Sekatulo, brutto
B.4g	Yritystulo, brutto
B.5g	Ensitulo, brutto / Kansantulo, brutto
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto

[8] Kaikki tasapainoerät voidaan mitata mukaan lukien kiinteän pääoman kuluminen tai ilman sitä. Bruttomääräisen tasapainoerän tunnus koostuu ko. erän tunnuksesta ja kirjaimesta ”g”. Vastaavasti kirjain ”n” tunnuksen yhteydessä merkitsee nettoarvoa.

B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto
B.8g	Säästö, brutto
B.9	Nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (–)
B.9N	Muiden tilien kuin rahoitustilien nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (–)
B.9F	Rahoitustilien nettoluotonanto (+) / nettoluotonotto (–)
B.10	Nettovarallisuuden muutokset
B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset[9] [10]
B.102	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.103	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.1031	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.1032	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset
B.11	Tavaroiden ja palveluiden tase
B.12	Vaihtotase
B.90	Nettovarallisuus
BF.90	Nettorahoitusvarallisuus

[9] Tämä ei ole tasapainoerä tilinpitojärjestelmän rakenteen kannalta. Se on pääomatilin oikean puolen summa. Se liitetään kuitenkin muiden nettovarallisuuden muutoserien yhteyteen, koska se on merkittävä osa nettovarallisuuden muutosta.

[10] Ulkomaiden osalta tämä tarkoittaa vaihtotaseesta ja pääomansiirroista johtuvia nettovarallisuuden muutoksia.

Taseen kirjausten luokitus (L)

Yksittäisen taseen samoin kuin rahoitustilin osalta tarvitaan ainoastaan koodeja, jotka osoittavat yksityiskohtaisesti, minkä tyyppisistä varoista on kyse (AN- ja AF-koodit). Tili voidaan kuitenkin laatia siten, että siitä käy ilmi varantojen taso jakson alussa (LS) ja lopussa (LE) ja näiden väliset muutokset yhteensä (LX). Kaikki kolme koodia ryhmitellään varojen luokituksen perusteella. LX-koodatut kirjaukset ovat kyseessä olevien varojen koodien P.5, NP, F ja K kirjausten summa kyseisenä ajanjaksona.

Varallisuuden avaustaseen kirjauksista voidaan laskea nettovarallisuuden (B.90) arvo. Sen ja varallisuuden päätöstaseessa olevan nettovarallisuuden (B.90) arvon eron on oltava yhtä suuri kuin kaikkien LX-koodien arvo sekä B.10:n arvo.

LS	Varallisuuden avaustase
LX	Varallisuustaseen muutokset
LE	Varallisuuden päätöstase

Varojen luokitus (A)

Muut kuin rahoitusvarat (AN)

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat
AN.11	Kiinteät varat varatyypeittäin
AN.111	Asunnot
AN.112	Muut rakennukset ja rakennelmat
AN.1121	Muut talorakennukset kuin asuinrakennukset
AN.1122	Muut rakennelmat
AN.1123	Maanparannukset
AN.113	Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet
AN.1131	Kuljetusvälineet
AN.1132	Tieto- ja viestintätekniset laitteet
AN.1139	Muut koneet ja laitteet
AN.114	Asejärjestelmät
AN.115	Kasvatettavat biologiset varat
AN.1151	Eläinvarat toistuvaan tuotteiden tuotantoon
AN.1152	Puu-, viljelykasvi- ja kasvivarat toistuvaan tuotteiden tuotantoon
(AN.116)	(Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut)[11]
AN.117	Henkiset omaisuustuotteet
AN.1171	Tutkimus ja kehittäminen
AN.1172	Mineraalien etsintä ja arviointi
AN.1173	Tietokoneohjelmistot ja tietokannat

[11] Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokuluja (AN.116) käsitellään osana kiinteän pääoman muodostusta eli kiinteiden varojen hankintaa. Kun varantojen taso on eritelty, näiden omistusoikeuden siirtymisestä aiheutuvien kustannusten arvo kuitenkin sisällytetään niihin liittyviin valmistamattomiin varoihin, eivätkä ne siten näy erillisenä AN.11:n osana. Erä sisältyy jäljempänä olevaan koko luetteloon ainoastaan esittelytarkoituksessa.

AN.11731	Tietokoneohjelmistot
AN.11732	Tietokannat
AN.1174	Viihteen, kirjallisuuden ja taiteen alkuperäisteokset
AN.1179	Muut henkiset omaisuustuotteet
AN.12	Varastot varastotyypeittäin
AN.121	Aineet ja tarvikkeet
AN.122	Keskeneräiset työt
AN.1221	Keskenkasvuiset kasvatettavat biologiset varat
AN.1222	Muut keskeneräiset työt
AN.123	Valmisteet
AN.124	Puolustustarvikevarastot
AN.125	Kauppatavarat
AN.13	Arvoesineet
AN.131	Jalometallit ja -kivet
AN.132	Antiikki ja muut taide-esineet
AN.133	Muut arvoesineet
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat
AN.21	Luonnonvarat
AN.211	Maa
AN. 2111	Rakennusmaa
AN. 2112	Viljelysmaa
AN. 2113	Virkistyskäyttöön tarkoitettu maa vesialueineen
AN. 2119	Muut maa-alueet vesialueineen
AN.212	Mineraali- ja energiavarannot
AN.213	Luonnonvaraiset biologiset varat

AN.214	Vesivarat
AN.215	Muut luonnonvarat
AN.2151	Radiotaajuudet
AN.2159	Muut
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit
AN.221	Myyntikelpoiset käyttöleasingsopimukset
AN.222	Luonnonvarojen käyttöluvat
AN.223	Tiettyihin toimintoihin oikeuttavat luvat
AN.224	Yksinoikeudet tulevaisuudessa tuotettaviin tavaroihin tai palveluihin
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit

Rahoitusvarat (AF)

Rahoitussaamisiin ja velkoihin kohdistuvia taloustoimia tarkoittavat koodit (F-koodit) ja varantojen tasoista tai positioista kertovat koodit (AF-koodit) vastaavat samojen varojen ja velkojen osalta täysin toisiaan. Käytännössä taseen tiedot eivät kuitenkaan välttämättä ole näin yksityiskohtaisia tai niitä ei ole jaoteltu ensimmäistä tasoa pidemmälle, jäljempänä olevalla tavalla. AF-koodit voidaan haluttaessa disaggregoida yksityiskohtaisemmin F-koodien mukaisesti seuraavalla tavalla:

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet
AF.11	Monetaarinen kulta
AF.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)
AF.2	Käteisraha ja talletukset
AF.21	Käteisraha
AF.22	Siirtokelpoiset talletukset
AF.221	Pankkien väliset positiot
AF.229	Muut siirtokelpoiset talletukset
AF.29	Muut talletukset
AF.3	Velkapaperit
AF.31	Lyhytaikaiset
AF.32	Pitkäaikaiset
AF.4	Lainat[12]
AF.41	Lyhytaikaiset
AF.42	Pitkäaikaiset
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
AF.51	Osuudet
AF.511	Noteeratut osakkeet
AF.512	Noteeraamattomat osakkeet
AF.519	Muut osuudet

[12] Lisätietoerä: Ulkomaiset suorat sijoitukset (lisätään koodi FDI).

AF.52	Sijoitusrahasto-osuudet
AF.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet
AF.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
AF.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka
AF.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut
AF.63	Eläkevastuut
AF.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan
AF.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin
AF.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
AF.71	Johdannaiset
F.711	Optiot
F.712	Termiinit
AF.72	Työsuhdeoptiot
AF.8	Muut saamiset ja velat
AF.81	Kauppaluotot ja ennakot
AF.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot

Lisäerien luokitus

Lisäkoodi alkaa sopimuksen mukaisesti X:llä ja se liitetään vakiomuotoisen osan koodiin integroimalla kyseisen erän koodi siihen mukaan.

1 Järjestämättömät lainat

Seuraavia koodeja käytetään järjestämättömien lainojen kannoista ja virroista. Koska lainoilla on koodit AF.4 ja F.4, lainakantoja tarkoittavat lisäkoodit alkavat tunnuksella XAF4 ja lainavirtoja osoittavat tunnuksella XF4.

Lainakantoja ilmaisevat koodit ovat seuraavat:

XAF4_NNP	Lainat: nimellisarvo, järjestämättömät
XAF4_MNP	Lainat: markkina-arvo, järjestämättömät

Lainavirtoja osoittavat koodit:

XF4_NNP	Lainat: nimellisarvoiset, järjestämättömät
XF4_MNP	Lainat: markkina-arvoiset, järjestämättömät

Kummassakin koodiryhmässä alaviiva osoittaa paikkaa, johon merkitään tarvittaessa lainan yksityiskohtaiset koodit esimerkiksi taseessa.

XAF41NNP	Lyhytaikaiset lainat: nimellisarvoiset, järjestämättömät
XAF42MNP	Pitkäaikaiset lainat: markkina-arvoiset, järjestämättömät

2 Pääomapalvelut

Seuraavia koodeja sovelletaan pääomapalveluihin:

XCS	Pääomapalvelut
XCSC	Pääomapalvelut – yritykset
P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä (–)
XRC	Pääoman tuotto – yritykset
XOC	Muut pääomakustannukset – yritykset
XCSU	Pääomapalvelut – yhtiöimättömät yritykset
P.51c2	Kiinteän pääoman kuluminen bruttosekatulosta (–)
XRU	Pääoman tuotto – yhtiöimättömät yritykset
XOU	Muut pääomakustannukset – yhtiöimättömät yritykset

3 Eläketaulukko

Seuraavia koodeja käytetään eläkkeitä koskevassa luvussa kuvatussa lisätaulukossa. Taulukon sarakkeissa ja riveillä ehdotetaan käytettäväksi eri koodeja.

Sarakkeet

Sarakkeen kuvauksessa kirjain W tarkoittaa ’muita kuin julkisyhteisöjä’, ja koodien sisältämät numerot viittaavat vastaaviin institutionaalisiin sektoreihin.

a) Tilikokonaisuuteen kirjatut velat

Järjestelmät, joissa suunnittelu- ja täytäntöönpanovastuu on julkisyhteisöjen ulkopuolella.

XPC1W	Maksuperusteiset järjestelmät
XPB1W	Etuusperusteiset järjestelmät
XPCB1W	Yhteensä

Järjestelmät, joissa suunnittelu- ja täytäntöönpanovastuu on julkisyhteisöillä.

XPCG	Maksuperusteiset järjestelmät

Julkisyhteisöjen työntekijöiden etuusperusteiset järjestelmät

XPBG12	Rahoituslaitossektorilla
XPBG13	Julkisyhteisösektorilla

b) Tilikokonaisuuteen kirjaamattomat velat

XPBOUT13	Julkisyhteisösektorilla
XP1314	Sosiaaliturvan eläkejärjestelmät
XPTOT	Eläkejärjestelmät yhteensä
XPTOTNRH	josta: ulkomaisia kotitalouksia

Rivit

a) Avaustase

XAF63LS	Eläkeoikeudet

b) Taloustoimet

XD61p	Eläkejärjestelmiin liittyvät erityismaksut
XD6111	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
XD6121	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
XD6131	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut
XD6141	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset
XD619	Muu (vakuutustekninen) eläkeoikeuksien kertyminen sosiaaliturvarahastoissa
XD62p	Eläke-etuudet

XD8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu
XD81	Eläkeoikeuksien siirroista johtuva muutos eläkeoikeuksissa
XD82	Järjestelmän rakenteen sovituista muutoksista johtuva oikeuksien muutos

c) Muut taloudelliset virrat

XK7	Uudelleenarvotukset
XK5	Muut volyymin muutokset

d) Päätöstase

XAF63LE	Eläkeoikeudet

e) Liitännäisindikaattorit

XP1	Tuotos
XAFN	Eläkejärjestelmien hallussa olevat varat vuoden lopussa

4 Kestokulutustavarat

Kestokulutustavaroiden koodeihin liitetään eteen X ja DHHCE (kotitalouksien menot kestokulutustavaroihin) sekä alaryhmää osoittava yksinumeroinen koodi ja erää osoittava kaksinumeroinen koodi.

Lisäksi esitetään vastaavat COICOP-numerot.

COICOP	SNA-koodit	
	XDHHCE1	Huonekalut ja kodinkoneet
05.1.1	XDHHCE11	Huonekalut ja kalusteet
05.1.2	XDHHCE12	Matot ja muut lattianpäällysteet
05.3.1	XDHHCE13	Sähkökäyttöiset ja muut kuin sähkökäyttöiset suuret kodinkoneet
05.5.1	XDHHCE14	Kodin ja puutarhan suuret työkalut ja laitteet
	XDHHCE2	Yksityisajoneuvot
07.1.1	XDHHCE21	Autot
07.1.2	XDHHCE22	Moottoripyörät
07.1.3	XDHHCE23	Polkupyörät
07.1.4	XDHHCE24	Eläinvetoiset ajoneuvot
	XDHHCE3	Tavarat viihteeseen ja virkistykseen
08.2.0	XDHHCE31	Puhelin- ja telekopiolaitteet
09.1.1	XDHHCE32	Äänen ja kuvan vastaanottoon, tallennukseen ja toistoon käytettävät laitteet
09.1.2	XDHHCE33	Valokuvaus- ja elokuvalaitteet ja optiset laitteet
09.1.3	XDHHCE34	Tietokoneet
09.2.1	XDHHCE35	Vapaa-aikaan liittyvät suuret kestokulutustavarat ulkokäyttöön

09.2.2	XDHHCE36	Soittimet ja vapaa-aikaan liittyvät suuret kestokulutustavarat sisäkäyttöön
	XDHHCE4	Muut kestävät tavarat
12.3.1	XDHHCE41	Korut, kellot ja rannekellot
06.1.3	XDHHCE42	Lääketieteelliset hoitolaitteet ja -välineet

5 Ulkomaiset suorat sijoitukset

Ulkomaisia suoria sijoituksia (FDI) koskevia lisäeriä määrittäviin koodeihin voidaan merkitä eteen X ja sen jälkeen F tai AF ja loppuun FDI seuraavan esimerkin mukaisesti:

XF42FDI	Ulkomaisiin suoriin sijoituksiin liittyvät taloustoimet, jotka kohdistuvat pitkäaikaisiin lainoihin

6 Ehdolliset positiot

Ehdollisia positioita koskeviin lisäkoodeihin liitetään eteen X ja sen jälkeen AF ja CP seuraavan esimerkin mukaisesti:

XAF11CP	kun monetaarisen kullan käyttö vakuutena voi vaikuttaa sen käyttökelpoisuuteen varantosaamisena

7 Käteisraha ja talletukset

Kansallisen tai ulkomaan valuutan määräisen käteisrahan ja talletusten luokitukseen lisättävien erien koodiin merkitään eteen X ja F tai AF ja loppuun NC, joka viittaa kansallisen valuutan määräiseen käteisrahaan ja talletuksiin, tai FC, joka viittaa ulkomaan valuutan määräiseen käteisrahaan ja talletuksiin, seuraavan esimerkin mukaisesti:

Taloustoimet:

XF21NC	paikallisen valuutan määräiset setelit ja kolikot
XF22FC	ulkomaan valuutan määräiset talletukset

Varannot:

XAF21NC	paikallisen valuutan määräiset setelit ja kolikot
XAF22FC	ulkomaan valuutan määräiset talletukset

8 Velkapaperien luokitus jäljellä olevan maturiteetin mukaan

Velkapaperit suositellaan luokiteltaviksi jäljellä olevan maturiteetin mukaan. Tämä voidaan tehdä käyttämällä etuliitteenä koodia X, jota seuraa koodi AF ja merkitsemällä loppuun erääntymisaika seuraavan esimerkin mukaisesti:

XAF32Y20	vuonna 2020 erääntyvät velkapaperit

9 Noteeratut ja noteeraamattomat velkapaperit

Velkapapereita koskevien lisäerien koodeihin merkitään etuliite X ja F tai AF sekä sen jälkeen numero 1 noteeratuille tai 2 noteeraamattomille velkapapereille seuraavan esimerkin mukaisesti:

Taloustoimet:

XF321	noteerattuja pitkäaikaisia velkapapereita koskevat taloustoimet
XF322	noteeraamattomia pitkäaikaisia velkapapereita koskevat taloustoimet

Varannot:

XAF321	noteerattujen pitkäaikaisten velkapapereiden varannot
XAF322	noteeraamattomien pitkäaikaisten velkapapereiden varannot

10 Pitkäaikaiset lainat, joiden jäljellä oleva erääntymisaika on alle vuoden, ja pitkäaikaiset lainat, joiden vakuutena on kiinnitys

Pitkäaikaisia lainoja, joiden jäljellä oleva erääntymisaika on alle vuoden, ja pitkäaikaisia lainoja, joiden vakuutena on kiinnitys, koskeviin koodeihin merkitään etuliite X ja F tai AF sekä loppuun L1, josta käy ilmi, että jäljellä oleva erääntymisaika on alle vuoden, ja LM joka tarkoittaa lainaa, jonka vakuutena on kiinnitys, seuraavan esimerkin mukaisesti:

Taloustoimet:

XF42L1	pitkäaikaiset lainat, joiden jäljellä oleva erääntymisaika on alle vuoden
XF42LM	pitkäaikaiset lainat, joiden vakuutena on kiinnitys

Varannot:

XAF42L1	pitkäaikaiset lainat, joiden jäljellä oleva erääntymisaika on alle vuoden

XAF42LM	pitkäaikaiset lainat, joiden vakuutena on kiinnitys

11 Noteeratut ja noteeraamattomat sijoitusrahasto-osuudet

Noteerattuja ja noteeraamattomia sijoitusrahasto-osuuksia koskeviin koodeihin merkitään etuliite X ja F tai AF ja loppuun numero 1 noteeratuille tai 2 noteeraamattomille velkapapereille seuraavan esimerkin mukaisesti:

Taloustoimet:

XF5291	noteerattuja muita sijoitusrahasto-osuuksia kuin rahamarkkinarahasto-osuuksia koskevat taloustoimet
XF5292	noteeraamattomia muita sijoitusrahasto-osuuksia kuin rahamarkkinarahasto-osuuksia koskevat taloustoimet

Varannot:

XAF5291	noteerattujen muiden sijoitusrahasto-osuuksien kuin rahamarkkinarahasto-osuuksien varannot
XAF5292	noteeraamattomien muiden sijoitusrahasto-osuuksien kuin rahamarkkinarahasto-osuuksien varannot

12. Maksamattomat korot ja kuoletukset

Maksamattomia korkoja ja kuoletuksia koskeviin koodeihin merkitään etuliite X ja AF ja loppuun maksamattomia korkoja tarkoittava koodi IA tai maksamattomia kuoletuksia tarkoittava koodi PA seuraavan esimerkin mukaisesti:

XAF42IA	pitkäaikaisten lainojen maksamattomat korot, ja
XAF42PA	pitkäaikaisten lainojen maksamattomat kuoletukset

13. Henkilökohtaiset rahalähetykset ja rahalähetykset yhteensä

Kotimaisten ja ulkomaisten kotitalouksien välisiä henkilökohtaisia rahalähetyksiä ja rahalähetyksiä yhteensä koskeviin koodeihin merkitään eteen X ja loppuun henkilökohtaisia rahalähetyksiä tarkoittava tulonsiirtokoodi PR tai rahalähetyksiä yhteensä tarkoittava koodi TR seuraavan esimerkin mukaisesti:

XD5452PR	kotimaisten ja ulkomaisten kotitalouksien väliset rahalähetykset
XD5452TR	kotimaisten ja ulkomaisten kotitalouksien väliset rahalähetykset yhteensä

Toimialojen (A) ja tuotteiden (P) ryhmittely ja tunnukset

Toimialojen ja tuotteiden jaottelussa käytetään luokituksia NACE Rev. 2 ja CPA Rev. 2. Vastaavat EKT-tietojen lähettämisohjelmassa käytettävät aggregoinnit tulevat hyväksyttäviksi komission asetuksessa. Toimialojen osalta ne ovat A*3, A*10, A*21, A*38 ja A*64 ja tuotteiden osalta P*3, P*10, P*21, P*38 ja P*64. Tasot A*88 (NACE Rev. 2) ja P*88 (CPA) määritetään tässä luvussa, vaikka niitä ei käytetä EKT-tietojen lähettämisohjelmassa.

Seuraavassa esitetään uudet aggregoinnit.

A*3

Järjestysnumero	NACE Rev. 2:n pääluokat	Kuvaus
1	A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
2	B, C, D, E ja F	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuus; sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuolto; vesihuolto; viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito; rakentaminen
3	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T ja U	Palvelut

A*10

Järjestysnumero	NACE Rev. 2:n pääluokat	Kuvaus
1	A	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
2	B, C, D ja E	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuus; sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuolto; vesihuolto; viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
2a	C	josta: teollisuus
3	F	Rakentaminen
4	G, H ja I	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus; kuljetus ja varastointi; majoitus- ja ravitsemistoiminta
5	J	Informaatio ja viestintä
6	K	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
7	L	Kiinteistöalan toiminta
8	M ja N	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta
9	O, P, ja Q	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus; koulutus; terveys- ja sosiaalipalvelut
10	R, S, T ja U	Taide-, viihde- ja virkistyspalvelut; muut palvelut; kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön; kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta

A*21

Järjestys-numero	NACE Rev.2:n pää-luokka	NACE Rev. 2:n 2-numero-taso	Kuvaus
1	A	01–03	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
2	B	05–09	Kaivostoiminta ja louhinta
3	C	10–33	Teollisuus
4	D	35	Sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuolto
5	E	36–39	Vesihuolto; viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
6	F	41–43	Rakentaminen
7	G	45–47	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus
8	H	49–53	Kuljetus ja varastointi
9	I	55–56	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
10	J	58–63	Informaatio ja viestintä
11	K	64–66	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
12	L	68	Kiinteistöalan toiminta
13	M	69–75	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta
14	N	77–82	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
15	O	84	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus
16	P	85	Koulutus
17	Q	86–88	Terveys- ja sosiaalipalvelut
18	R	90–93	Taiteet, viihde ja virkistys
19	S	94–96	Muu palvelutoiminta
20	T	97–98	Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön

21	U	99	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta

A*38

Järjestys-numero	NACE Rev. 2:n 2-numerotasot	Kuvaus
1	01–03	Maatalous, metsätalous ja kalatalous
2	05–09	Kaivostoiminta ja louhinta
3	10–12	Elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden valmistus
4	13–15	Tekstiilien, vaatteiden ja nahkatuotteiden valmistus
5	16–18	Puu- ja paperituotteiden valmistus ja painaminen
6	19	Koksin ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus
7	20	Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus
8	21	Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus
9	22–23	Kumi- ja muovituotteiden ja muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus
10	24–25	Metallien jalostus ja metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)
11	26	Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus
12	27	Sähkölaitteiden valmistus
13	28	Muiden koneiden ja laitteiden valmistus
14	29–30	Kulkuneuvojen valmistus
15	31–33	Huonekalujen valmistus; muu valmistus; koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus
16	35	Sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuolto
17	36–39	Vesihuolto; viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito
18	41–43	Rakentaminen
19	45–47	Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku-

		ja vähittäiskauppa sekä korjaus
20	49–53	Kuljetus ja varastointi
21	55–56	Majoitus- ja ravitsemistoiminta
22	58–60	Julkaisu-, audiovisuaalinen ja lähetystoiminta
23	61	Televiestintä
24	62–63	Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta; tietopalvelutoiminta
25	64–66	Rahoitus- ja vakuutustoiminta
26	68	Kiinteistöalan toiminta
26a		josta: omistusasuntojen laskennalliset vuokrat
27	69–71	Lakiasiain- ja laskentatoimen palvelut; pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi; arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi
28	72	Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen
29	73–75	Mainostoiminta ja markkinatutkimus; muu ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; eläinlääkintäpalvelut
30	77–82	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta
31	84	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus
32	85	Koulutus
33	86	Terveyspalvelut
34	87–88	Sosiaalipalvelut
35	90–93	Taiteet, viihde ja virkistys
36	94–96	Muu palvelutoiminta
37	97–98	Kotitalouksien toiminta kotitaloustyöntekijöiden työnantajina ja kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön
38	99	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta

A*64

Järjestys-numero	NACE Rev. 2:n 2-nume-rotasot	Kuvaus
1	01	Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut
2	02	Metsätalous ja puunkorjuu
3	03	Kalastus ja vesiviljely
4	05–09	Kaivostoiminta ja louhinta
5	10–12	Elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden valmistus
6	13–15	Tekstiilien, vaatteiden ja nahkatuotteiden valmistus
7	16	Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteiden valmistus
8	17	Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus
9	18	Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen
10	19	Koksin ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus
11	20	Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus
12	21	Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus
13	22	Kumi- ja muovituotteiden valmistus
14	23	Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus
15	24	Metallien jalostus
16	25	Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)
17	26	Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus
18	27	Sähkölaitteiden valmistus
19	28	Muiden koneiden ja laitteiden valmistus
20	29	Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus

21	30	Muiden kulkuneuvojen valmistus
22	31–32	Huonekalujen valmistus; muu valmistus
23	33	Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus
24	35	Sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuolto
25	36	Veden otto, puhdistus ja jakelu
26	37–39	Viemäri- ja jätevesihuolto; jätteen keruu, käsittely ja loppusijoitus; materiaalien kierrätys; maaperän ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristönhuoltopalvelut
27	41–43	Rakentaminen
28	45	Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus
29	46	Tukkukauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)
30	47	Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)
31	49	Maaliikenne ja putkijohtokuljetus
32	50	Vesiliikenne
33	51	Ilmaliikenne
34	52	Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta
35	53	Posti- ja kuriiritoiminta
36	55–56	Majoitus; ravitsemistoiminta
37	58	Kustannustoiminta
38	59–60	Elokuva-, video- ja televisio-ohjelmatuotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen; radio- ja televisiotoiminta
39	61	Televiestintä
40	62–63	Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta; tietopalvelutoiminta
41	64	Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta)

42	65	Vakuutus-, jälleenvakuutus- ja eläkevakuutustoiminta (pl. pakollinen sosiaalivakuutus)
43	66	Rahoitusta ja vakuuttamista palveleva toiminta
44	68	Kiinteistöalan toiminta
44a		josta: omistusasuntojen laskennalliset vuokrat
45	69–70	Lakiasiain- ja laskentatoimen palvelut; pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi
46	71	Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi
47	72	Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen
48	73	Mainostoiminta ja markkinatutkimus
49	74–75	Muu ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; eläinlääkintäpalvelut
50	77	Vuokraus- ja leasingtoiminta
51	78	Työllistämistoiminta
52	79	Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut
53	80–82	Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut; kiinteistön- ja maisemanhoito; hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle
54	84	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus
55	85	Koulutus
56	86	Terveyspalvelut
57	87–88	Sosiaalipalvelut
58	90–92	Kulttuuri- ja viihdetoiminta; kirjastojen, arkistojen, museoiden ja muiden kulttuurilaitosten toiminta; rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut
59	93	Urheilutoiminta sekä huvi- ja virkistyspalvelut
60	94	Järjestöjen toiminta
61	95	Tietokoneiden, henkilökohtaisten ja

		kotitaloustavaroiden korjaus
62	96	Muut henkilökohtaiset palvelut
63	97–98	Kotitalouksien toiminta kotitaloustyöntekijöiden työnantajina ja kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön
64	99	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta

A*88

Järjestysnumero	NACE Rev. 2:n 2-numerotasot	Kuvaus
1	01	Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut
2	02	Metsätalous ja puunkorjuu
3	03	Kalastus ja vesiviljely
4	05	Kivihiilen ja ruskohiilen kaivu
5	06	Raakaöljyn ja maakaasun tuotanto
6	07	Metallimalmien louhinta
7	08	Muu kaivostoiminta ja louhinta
8	09	Kaivostoimintaa palveleva toiminta
9	10	Elintarvikkeiden valmistus
10	11	Juomien valmistus
11	12	Tupakkatuotteiden valmistus
12	13	Tekstiilien valmistus
13	14	Vaatteiden valmistus
14	15	Nahan ja nahkatuotteiden valmistus
15	16	Sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteiden valmistus
16	17	Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus
17	18	Painaminen ja tallenteiden jäljentäminen
18	19	Koksin ja jalostettujen öljytuotteiden valmistus
19	20	Kemikaalien ja kemiallisten tuotteiden valmistus
20	21	Lääkeaineiden ja lääkkeiden valmistus
21	22	Kumi- ja muovituotteiden valmistus
22	23	Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus

23	24	Metallien jalostus
24	25	Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet)
25	26	Tietokoneiden sekä elektronisten ja optisten tuotteiden valmistus
26	27	Sähkölaitteiden valmistus
27	28	Muiden koneiden ja laitteiden valmistus
28	29	Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus
29	30	Muiden kulkuneuvojen valmistus
30	31	Huonekalujen valmistus
31	32	Muu valmistus
32	33	Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus
33	35	Sähkö-, kaasu-, lämpö- ja ilmastointihuolto
34	36	Veden otto, puhdistus ja jakelu
35	37	Viemäri- ja jätevesihuolto
36	38	Jätteen keruu, käsittely ja loppusijoitus; materiaalien kierrätys
37	39	Maaperän ja vesistöjen kunnostus ja muut ympäristönhuoltopalvelut
38	41	Talonrakentaminen
39	42	Maa- ja vesirakentaminen
40	43	Erikoistunut rakennustoiminta
41	45	Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskauppa sekä korjaus
42	46	Tukkukauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)
43	47	Vähittäiskauppa (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)
44	49	Maaliikenne ja putkijohtokuljetus
45	50	Vesiliikenne

46	51	Ilmaliikenne
47	52	Varastointi ja liikennettä palveleva toiminta
48	53	Posti- ja kuriiritoiminta
49	55	Majoitus
50	56	Ravitsemistoiminta
51	58	Kustannustoiminta
52	59	Elokuva-, video- ja televisio-ohjelmatuotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen
53	60	Radio- ja televisiotoiminta
54	61	Televiestintä
55	62	Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta
56	63	Tietopalvelutoiminta
57	64	Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta)
58	65	Vakuutus-, jälleenvakuutus- ja eläkevakuutustoiminta (pl. pakollinen sosiaalivakuutus)
59	66	Rahoitusta ja vakuuttamista palveleva toiminta
60	68	Kiinteistöalan toiminta
60a		josta: omistusasuntojen laskennalliset vuokrat
61	69	Lakiasiain- ja laskentatoimen palvelut
62	70	Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi
63	71	Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi
64	72	Tieteellinen tutkimus ja kehittäminen
65	73	Mainostoiminta ja markkinatutkimus
66	74	Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle
67	75	Eläinlääkintäpalvelut
68	77	Vuokraus- ja leasingtoiminta

69	78	Työllistämistoiminta
70	79	Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien toiminta; varauspalvelut
71	80	Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut
72	81	Kiinteistön- ja maisemanhoito
73	82	Hallinto- ja tukipalvelut liike-elämälle
74	84	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus
75	85	Koulutus
76	86	Terveyspalvelut
77	87	Sosiaalihuollon laitospalvelut
78	88	Sosiaalihuollon avopalvelut
79	90	Kulttuuri- ja viihdetoiminta
80	91	Kirjastojen, arkistojen, museoiden ja muiden kulttuurilaitosten toiminta
81	92	Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut
82	93	Urheilutoiminta sekä huvi- ja virkistyspalvelut
83	94	Järjestöjen toiminta
84	95	Tietokoneiden, henkilökohtaisten ja kotitaloustavaroiden korjaus
85	96	Muut henkilökohtaiset palvelut
86	97	Kotitalouksien toiminta kotitaloustyöntekijöiden työnantajina
87	98	Kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen tuottamiseksi omaan käyttöön
88	99	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta

P*3

Jär-jes-tys-	CPA 2008:n pääluokat	Kuvaus

nu-mero		
1	A	Maa-, metsä- ja kalataloustuotteet
2	B, C, D, E ja F	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuustuotteet; sähkö, kaasu ja vesi- ja jätehuolto; rakennukset ja rakennustyöt
3	G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T ja U	Palvelut

P*10

Järjestysnumero	CPA 2008:n pääluokat	Kuvaus
1	A	Maa-, metsä- ja kalataloustuotteet
2	B, C, D ja E	Kaivostoiminta ja louhinta; teollisuustuotteet; sähkö, kaasu ja vesi- ja jätehuolto
2a	C	josta: teollisuustuotteet
3	F	Rakennukset ja rakennustyöt
4	G, H ja I	Tukku- ja vähittäiskaupan palvelut; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjauspalvelut; kuljetus- ja varastointipalvelut; majoitus- ja ravitsemispalvelut
5	J	Tieto- ja viestintäpalvelut
6	K	Rahoitus- ja vakuutuspalvelut
7	L	Kiinteistöalan palvelut
8	M ja N	Ammatilliset, tieteelliset ja tekniset palvelut; hallinto- ja tukipalvelut
9	O, P, ja Q	Julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen palvelut; pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut; koulutuspalvelut; terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
10	R, S, T ja U	Taide-, viihde- ja virkistyspalvelut; kotitaloustavaroiden korjaus ja muut palvelut

P*21

Järjestys-numero	CPA 2008:n pää-luokka	CPA 2008:n 2-numero-taso	Kuvaus
1	A	01–03	Maa-, metsä- ja kalataloustuotteet
2	B	05–09	Kaivostoiminta ja louhinta
3	C	10–33	Teollisuustuotteet
4	D	35	Sähkö, kaasu, lämpö ja ilmastointi
5	E	36–39	Vesihuolto; viemäröinti-, jätehuolto- ja kunnostuspalvelut
6	F	41–43	Rakennukset ja rakennustyöt
7	G	45–47	Tukku- ja vähittäiskaupan palvelut; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjauspalvelut
8	H	49–53	Kuljetus- ja varastointipalvelut
9	I	55–56	Majoitus- ja ravitsemispalvelut
10	J	58–63	Tieto- ja viestintäpalvelut
11	K	64–66	Rahoitus- ja vakuutuspalvelut
12	L	68	Kiinteistöalan palvelut
13	M	69–75	Ammatilliset, tieteelliset ja tekniset palvelut
14	N	77–82	Hallinto- ja tukipalvelut
15	O	84	Julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen palvelut; pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut
16	P	85	Koulutuspalvelut
17	Q	86–88	Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut
18	R	90–93	Taide-, viihde- ja virkistyspalvelut
19	S	94–96	Muut palvelut
20	T	97–98	Kotitalouksien työnantajina tarjoamat palvelut; kotitalouksien omaan käyttöön tuottamat eriyttämättömät tavarat ja palvelut

21	U	99	Ekstraterritoriaalisten organisaatioiden ja elinten tuottamat palvelut

P*38

Järjestys-numero	CPA 2008:n 2-numero-tasot	Kuvaus
1	01–03	Maa-, metsä- ja kalataloustuotteet
2	05–09	Kaivostoiminta ja louhinta
3	10–12	Elintarvikkeet, juomat ja tupakkatuotteet
4	13–15	Tekstiilit, vaatteet ja nahkatuotteet
5	16–18	Puu- ja paperituotteet sekä painatuspalvelut
6	19	Koksi ja jalostetut öljytuotteet
7	20	Kemikaalit ja kemialliset tuotteet
8	21	Lääkkeiden lähtöaineet ja lääkevalmisteet
9	22–23	Kumi- ja muovituotteet ja muut ei-metalliset mineraalituotteet
10	24–25	Perusmetallit ja metallituotteet, ei kuitenkaan koneet ja laitteet
11	26	Tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet
12	27	Sähkölaitteet
13	28	Koneet ja laitteet, muualle luokittelemattomat
14	29–30	Kuljetusvälineet
15	31–33	Huonekalut; muut tehdasvalmisteet; koneiden ja laitteiden korjaus- ja asennuspalvelut
16	35	Sähkö, kaasu, lämpö ja ilmastointi
17	36–39	Vesihuolto; viemäröinti-, jätehuolto- ja kunnostuspalvelut
18	41–43	Rakennukset ja rakennustyöt
19	45–47	Tukku- ja vähittäiskaupan palvelut; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjauspalvelut
20	49–53	Kuljetus- ja varastointipalvelut

21	55–56	Majoitus- ja ravitsemispalvelut
22	58–60	Kustannus-, audiovisuaalinen ja lähetystoiminta
23	61	Televiestintäpalvelut
24	62–63	Tietokoneiden ohjelmointi- ja konsultointipalvelut ja niihin liittyvät palvelut; tietopalvelut
25	64–66	Rahoitus- ja vakuutuspalvelut
26	68	Kiinteistöalan palvelut
26a		josta: omistusasuntojen laskennalliset vuokrat
27	69–71	Lakiasiainpalvelut ja laskentatoimen palvelut; pääkonttorien palvelut; liikkeenjohdon konsultointipalvelut; arkkitehtipalvelut ja tekniset palvelut; tekniset testaus- ja analysointipalvelut
28	72	Tieteelliset tutkimus- ja kehittämispalvelut
29	73–75	Mainos- ja markkinatutkimuspalvelut; muut ammatilliset, tieteelliset ja tekniset palvelut; eläinlääkintäpalvelut
30	77–82	Hallinto- ja tukipalvelut
31	84	Julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen palvelut; pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut
32	85	Koulutuspalvelut
33	86	Terveydenhuoltopalvelut
34	87–88	Sosiaalipalvelut
35	90–93	Taide-, viihde- ja virkistyspalvelut
36	94–96	Muut palvelut
37	97–98	Kotitalouksien työnantajina tarjoamat palvelut; kotitalouksien omaan käyttöön tuottamat eriyttämättömät tavarat ja palvelut
38	99	Ekstraterritoriaalisten organisaatioiden ja elinten tuottamat palvelut

P*64

Järjestys-numero	CPA 2008:n 2-numero tasot	Kuvaus
1	01	Maatalous- ja riistataloustuotteet sekä niihin liittyvät palvelut
2	02	Metsätaloudesta ja siihen liittyvistä palveluista saadut tuotteet
3	03	Kala ja muut kalastustuotteet; vesiviljelytuotteet; kalastusta avustavat palvelut
4	05–09	Kaivostoiminta ja louhinta
5	10–12	Elintarvikkeet; juomat; tupakkatuotteet
6	13–15	Tekstiilit; vaatteet; nahka ja nahkatuotteet
7	16	Puutavara, puu- ja korkkituotteet (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteet
8	17	Paperi ja paperituotteet
9	18	Painatus- ja tallennuspalvelut
10	19	Koksi ja jalostetut öljytuotteet
11	20	Kemikaalit ja kemialliset tuotteet
12	21	Lääkkeiden lähtöaineet ja lääkevalmisteet
13	22	Kumi- ja muovituotteet
14	23	Muut ei-metalliset mineraalituotteet
15	24	Perusmetallit
16	25	Metallituotteet, ei kuitenkaan koneet ja laitteet
17	26	Tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet
18	27	Sähkölaitteet
19	28	Koneet ja laitteet, muualle luokittelemattomat
20	29	Moottoriajoneuvot, perävaunut ja puoliperävaunut

21	30	Muut kulkuneuvot
22	31–32	Huonekalut; muut tehdasvalmisteet
23	33	Koneiden ja laitteiden korjaus- ja asennuspalvelut
24	35	Sähkö, kaasu, lämpö ja ilmastointi
25	36	Luonnonvesi; veden puhdistus- ja jakelupalvelut
26	37–39	Viemäröintipalvelut; jätevesiliete; jätteiden keruu, käsittely- ja loppusijoituspalvelut; materiaalien hyödyntämispalvelut; kunnostuspalvelut ja muut jätehuoltopalvelut
27	41–43	Rakennukset ja rakennustyöt
28	45	Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskaupan palvelut ja korjauspalvelut
29	46	Tukkukaupan palvelut (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukkukaupan palvelut)
30	47	Vähittäiskaupan palvelut (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)
31	49	Maaliikenne- ja putkijohtokuljetuspalvelut
32	50	Vesiliikennepalvelut
33	51	Ilmaliikennepalvelut
34	52	Varastointi- ja liikennettä avustavat palvelut
35	53	Posti- ja kuriiripalvelut
36	55–56	Majoitus- ja ravitsemispalvelut
37	58	Kustannuspalvelut
38	59–60	Elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien tuotantopalvelut, ääni- ja musiikkitallenteiden kustannuspalvelut; radio- ja televisiotoiminnan ohjelma- ja lähetyspalvelut
39	61	Televiestintäpalvelut
40	62–63	Tietokoneiden ohjelmointi- ja konsultointipalvelut ja niihin liittyvät palvelut; tietopalvelut
41	64	Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja

		eläkevakuutuspalvelut)
42	65	Vakuutus-, jälleenvakuutus- ja eläkevakuutuspalvelut (pl. pakollinen sosiaalivakuutus)
43	66	Rahoituspalveluja ja vakuutuspalveluja avustavat palvelut
44	68	Kiinteistöalan palvelut
44a		josta: omistusasuntojen laskennalliset vuokrat
45	69–70	Lakiasiainpalvelut ja laskentatoimen palvelut; pääkonttorien palvelut; liikkeenjohdon konsultointipalvelut
46	71	Arkkitehtipalvelut ja tekniset palvelut; tekniset testaus- ja analysointipalvelut
47	72	Tieteelliset tutkimus- ja kehittämispalvelut
48	73	Mainos- ja markkinatutkimuspalvelut
49	74–75	Muut ammatilliset, tieteelliset ja tekniset palvelut; eläinlääkintäpalvelut
50	77	Vuokraus- ja leasingpalvelut
51	78	Työvoimapalvelut
52	79	Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien palvelut, muut varauspalvelut ja niihin liittyvät palvelut
53	80–82	Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut; kiinteistön- ja maisemanhoitopalvelut; hallinto-, toimisto- ja muut tukipalvelut liike-elämälle
54	84	Julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen palvelut; pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut
55	85	Koulutuspalvelut
56	86	Terveydenhuoltopalvelut
57	87–88	Laitoshoitopalvelut; sosiaalihuollon avopalvelut
58	90–92	Kulttuuri- ja viihdepalvelut; kirjastojen, arkistojen ja museoiden palvelut sekä muut kulttuuripalvelut; rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut
59	93	Urheilu-, huvi- ja virkistyspalvelut

60	94	Järjestöjen palvelut
61	95	Tietokoneiden ja henkilökohtaisten ja kotitaloustavaroiden korjauspalvelut
62	96	Muut henkilökohtaiset palvelut
63	97–98	Kotitalouksien tarjoamat palvelut kotitaloushenkilökunnan työnantajina ja yksityisten kotitalouksien omaan käyttöön tuottamat eriyttämättömät tavarat ja palvelut
64	99	Ekstraterritoriaalisten organisaatioiden ja elinten tuottamat palvelut

P*88

Järjestysnumero	CPA 2008:n 2-numero-tasot	Kuvaus
1	01	Maatalous- ja riistataloustuotteet sekä niihin liittyvät palvelut
2	02	Metsätaloudesta ja siihen liittyvistä palveluista saadut tuotteet
3	03	Kala ja muut kalastustuotteet; vesiviljelytuotteet; kalastusta avustavat palvelut
4	05	Kivihiili ja ruskohiili
5	06	Raakaöljy ja maakaasu
6	07	Metallimalmit
7	08	Muut kaivostoiminnasta ja louhinnasta saadut tuotteet
8	09	Kaivostoimintaa avustavat palvelut
9	10	Elintarvikkeet
10	11	Juomat
11	12	Tupakkatuotteet
12	13	Tekstiilit
13	14	Vaatteet
14	15	Nahka ja nahkatuotteet
15	16	Puutavara, puu- ja korkkituotteet (pl. huonekalut); olki- ja punontatuotteet
16	17	Paperi ja paperituotteet
17	18	Painatus- ja tallennuspalvelut
18	19	Koksi ja jalostetut öljytuotteet
19	20	Kemikaalit ja kemialliset tuotteet
20	21	Lääkkeiden lähtöaineet ja lääkevalmisteet

21	22	Kumi- ja muovituotteet
22	23	Muut ei-metalliset mineraalituotteet
23	24	Perusmetallit
24	25	Metallituotteet, ei kuitenkaan koneet ja laitteet
25	26	Tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet
26	27	Sähkölaitteet
27	28	Koneet ja laitteet, muualle luokittelemattomat
28	29	Moottoriajoneuvot, perävaunut ja puoliperävaunut
29	30	Muut kulkuneuvot
30	31	Huonekalut
31	32	Muut tehdasvalmisteet
32	33	Koneiden ja laitteiden korjaus- ja asennuspalvelut
33	35	Sähkö, kaasu, lämpö ja ilmastointi
34	36	Luonnonvesi; veden puhdistus- ja jakelupalvelut
35	37	Viemäröintipalvelut; jätevesiliete
36	38	Jätteiden keruu, käsittely- ja loppusijoituspalvelut; materiaalien hyödyntämispalvelut
37	39	Kunnostuspalvelut ja muut jätehuoltopalvelut
38	41	Talorakennukset ja talonrakennustyöt
39	42	Maa- ja vesirakennusalan rakenteet ja rakennustyöt
40	43	Erikoistuneet rakennustyöt
41	45	Moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukku- ja vähittäiskaupan palvelut ja korjauspalvelut
42	46	Tukkukaupan palvelut (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien tukkukaupan palvelut)
43	47	Vähittäiskaupan palvelut (pl. moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien kauppa)
44	49	Maaliikenne- ja putkijohtokuljetuspalvelut

45	50	Vesiliikennepalvelut
46	51	Ilmaliikennepalvelut
47	52	Varastointi- ja liikennettä avustavat palvelut
48	53	Posti- ja kuriiripalvelut
49	55	Majoituspalvelut
50	56	Ravitsemispalvelut
51	58	Kustannuspalvelut
52	59	Elokuvien, videoiden ja televisio-ohjelmien tuotantopalvelut, ääni- ja musiikkitallenteiden kustannuspalvelut
53	60	Radio- ja televisiotoiminnan ohjelma- ja lähetyspalvelut
54	61	Televiestintäpalvelut
55	62	Tietokoneiden ohjelmointi- ja konsultointipalvelut ja niihin liittyvät palvelut
56	63	Tietopalvelut
57	64	Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutuspalvelut)
58	65	Vakuutus-, jälleenvakuutus- ja eläkevakuutuspalvelut (pl. pakollinen sosiaalivakuutus)
59	66	Rahoituspalveluja ja vakuutuspalveluja avustavat palvelut
60	68	Kiinteistöalan palvelut
60a		josta: omistusasuntojen laskennalliset vuokrat
61	69	Lakiasiainpalvelut ja laskentatoimen palvelut
62	70	Pääkonttorien palvelut; liikkeenjohdon konsultointipalvelut
63	71	Arkkitehtipalvelut ja tekniset palvelut; tekniset testaus- ja analysointipalvelut
64	72	Tieteelliset tutkimus- ja kehittämispalvelut
65	73	Mainos- ja markkinatutkimuspalvelut

66	74	Muut ammatilliset, tieteelliset ja tekniset palvelut
67	75	Eläinlääkintäpalvelut
68	77	Vuokraus- ja leasingpalvelut
69	78	Työvoimapalvelut
70	79	Matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien palvelut, muut varauspalvelut ja niihin liittyvät palvelut
71	80	Turvallisuus-, vartiointi- ja etsiväpalvelut
72	81	Kiinteistön- ja maisemanhoitopalvelut
73	82	Hallinto-, toimisto- ja muut tukipalvelut liike-elämälle
74	84	Julkisen hallinnon ja maanpuolustuksen palvelut; pakolliset sosiaalivakuutuspalvelut
75	85	Koulutuspalvelut
76	86	Terveydenhuoltopalvelut
77	87	Laitoshoitopalvelut
78	88	Sosiaalihuollon avopalvelut
79	90	Kulttuuri- ja viihdepalvelut
80	91	Kirjastojen, arkistojen ja museoiden palvelut sekä muut kulttuuripalvelut
81	92	Rahapeli- ja vedonlyöntipalvelut
82	93	Urheilu-, huvi- ja virkistyspalvelut
83	94	Järjestöjen palvelut
84	95	Tietokoneiden ja henkilökohtaisten ja kotitaloustavaroiden korjauspalvelut
85	96	Muut henkilökohtaiset palvelut
86	97	Kotitalouksien tarjoamat palvelut kotitaloushenkilökunnan työnantajina
87	98	Yksityisten kotitalouksien omaan käyttöön tuottamat eriyttämättömät tavarat ja palvelut
88	99	Ekstraterritoriaalisten organisaatioiden ja elinten

		tuottamat palvelut

Julkisen sektorin tehtäväluokitus (COFOG)

01	Yleinen julkishallinto
01.1	Toimeenpano- ja lainsäädäntöelimet, finanssi- ja veroasiat, ulkoasiainhallinto
01.2	Talousapu ulkomaille
01.3	Yleiset hallintopalvelut
01.4	Perustutkimus
01.5	Yleisen julkishallinnon tutkimus ja kehittäminen
01.6	Muut yleisen julkishallinnon palvelut
01.7	Julkisen velan hoitoon liittyvät taloustoimet
01.8	Hallinnon eri tasojen väliset yleisluonteiset siirrot
02	Puolustus
02.1	Sotilaspuolustus
02.2	Siviilipuolustus
02.3	Sotilasapu ulkomaille
02.4	Puolustustoiminnan tutkimus ja kehittäminen
02.5	Puolustus, muualla luokittelematon
03	Yleinen järjestys ja turvallisuus
03.1	Poliisitoimi
03.2	Palo- ja pelastustoimi
03.3	Tuomioistuinlaitos
03.4	Vankilalaitos
03.5	Yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvä tutkimus ja kehittäminen
03.6	Yleinen järjestys ja turvallisuus, muualla luokittelematon
04	Elinkeinoelämään liittyvät asiat

04.1	Yleiset talouteen ja kauppaan liittyvät tehtävät sekä työvoimapalvelut
04.2	Maa-, metsä-, kala- ja riistatalous
04.3	Polttoaine- ja energiahuolto
04.4	Kaivostoiminta, teollisuus ja rakentaminen
04.5	Liikenne
04.6	Viestintä
04.7	Muut toimialat
04.8	Elinkeinoelämän tutkimus ja kehittäminen
04.9	Elinkeinoelämään liittyvät asiat, muualla luokittelemattomat
05	Ympäristönsuojelu
05.1	Jätehuolto
05.2	Jätevesihuolto
05.3	Ympäristön pilaantumisen torjunta
05.4	Biologisen monimuotoisuuden ja maiseman suojelu
05.5	Ympäristönsuojelun tutkimus ja kehittäminen
05.6	Ympäristönsuojelu, muualla luokittelematon
06	Asuminen ja yhdyskuntapalvelut
06.1	Asuinolojen kehittäminen
06.2	Yhdyskuntakehitys
06.3	Vesihuolto
06.4	Katuvalaistus
06.5	Asumisen ja yhdyskuntapalvelujen tutkimus ja kehittäminen
06.6	Asuminen ja yhdyskuntapalvelut, muualla luokittelemattomat
07	Terveydenhuolto

07.1	Lääkevalmisteet, lääkintälaitteet ja -välineet
07.2	Avohoitopalvelut
07.3	Sairaalapalvelut eli laitoshoito
07.4	Yleiset terveydenhuoltopalvelut
07.5	Terveydenhuoltoalan tutkimus ja kehittäminen
07.6	Terveydenhuolto, muualla luokittelematon
08	Virkistys- ja kulttuuritoiminta sekä uskonnollinen toiminta
08.1	Virkistys- ja urheilupalvelut
08.2	Kulttuuripalvelut
08.3	Radio-, televisio- ja julkaisutoiminta
08.4	Uskonnollisten ja aatteellisten yhteisöjen tukeminen
08.5	Virkistys- ja kulttuuritoiminnan ja uskonnon tutkimus ja kehittäminen
08.6	Virkistys-, kulttuuri- ja uskonnolliset palvelut, muualla luokittelematon
09	Koulutus
09.1	Esiasteen ja alemman perusasteen koulutus
09.2	Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus
09.3	Keskiasteen jälkeinen, ei korkea-asteen koulutus
09.4	Korkea-asteen koulutus
09.5	Tutkintoon johtamaton koulutus
09.6	Koulutuksen tukipalvelut opiskelijoille
09.7	Koulutuksen tutkimus ja kehittäminen
09.8	Koulutus, muualla luokittelematon
10	Sosiaaliturva

10.1	Sairaus ja toimintarajoitteisuus
10.2	Vanhuus
10.3	Lesket ja muut edunsaajat
10.4	Perhe ja lapset
10.5	Työttömyys
10.6	Asuminen
10.7	Sosiaalinen syrjäytyminen, muualla luokittelematon
10.8	Sosiaaliturvan tutkimus ja kehittäminen
10.9	Sosiaaliturva, muualla luokittelematon

Yksilöllisen kulutuksen käyttötarkoituksen mukainen luokitus (COICOP)

01–12 Kotitalouksien yksilölliset kulutusmenot

01	Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat
01.1	Elintarvikkeet
01.2	Alkoholittomat juomat
02	Alkoholijuomat, tupakka ja narkoottiset aineet
02.1	Alkoholijuomat
02.2	Tupakka
02.3	Narkoottiset aineet
03	Vaatteet ja jalkineet
03.1	Vaatteet ja vaatekankaat
03.2	Jalkineet
04	Asuminen ja energia
04.1	Todelliset asumisvuokrat
04.2	Laskennalliset asumisvuokrat
04.3	Asunnon huolto ja korjaus
04.4	Muut asumiseen liittyvät palvelut
04.5	Sähkö, kaasu ja muut polttoaineet
05	Kodin kalusteet, koneet, tavarat ja palvelut
05.1	Huonekalut, matot ja sisustus
05.2	Kodintekstiilit
05.3	Kodinkoneet
05.4	Lasitavarat, astiat ja taloustavarat
05.5	Kodin ja puutarhan työkalut ja laitteet
05.6	Kodinhoitotarvikkeet ja -palvelut
06	Terveys

06.1	Lääkevalmisteet, hoitolaitteet ja -tarvikkeet
06.2	Avohoitopalvelut
06.3	Sairaalapalvelut
07	Liikenne
07.1	Ajoneuvojen hankinta
07.2	Yksityisajoneuvojen käyttö
07.3	Liikennepalvelut
08	Tietoliikenne
08.1	Postipalvelut
08.2	Puhelin- ja faksilaitteet
08.3	Puhelin- ja internetpalvelut
09	Kulttuuri- ja vapaa-aika
09.1	Audiovisuaaliset laitteet ja tietokoneet
09.2	Muut suuret vapaa-ajan välineet
09.3	Muut virkistys- ja harrastusvälineet, lemmikkieläimet
09.4	Kulttuuri- ja virkistyspalvelut
09.5	Sanomalehdet, kirjat ja paperitavarat
09.6	Valmismatkat
10	Koulutus
10.1	Esiasteen ja alemman perusasteen koulutus
10.2	Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus
10.3	Keskiasteen jälkeinen koulutus, joka ei ole korkea-asteen koulutusta
10.4	Korkea-asteen koulutus
10.5	Tasoltaan määrittelemätön koulutus
11	Ravintolat, kahvilat ja hotellit

11.1	Ateriapalvelut
11.2	Majoituspalvelut
12	Muut tavarat ja palvelut
12.1	Henkilökohtainen puhtaus ja kauneudenhoito
12.2	Prostituutio
12.3	Henkilökohtaiset tavarat
12.4	Sosiaalipalvelut
12.5	Vakuutukset
12.6	Rahoituspalvelut
12.7	Muut palvelut
13	Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen yksilölliset kulutusmenot
13.1	Asuminen
13.2	Terveydenhuolto
13.3	Kulttuuri- ja virkistystoiminta
13.4	Koulutus
13.5	Sosiaaliturva
13.6	Muut palvelut
14	Julkisyhteisöjen yksilölliset kulutusmenot
14.1	Asuminen
14.2	Terveydenhuolto
14.3	Kulttuuri- ja virkistystoiminta
14.4	Koulutus
14.5	Sosiaaliturva

Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tehtäväluokitus (COPNI)

01	Asuminen
02.	Terveydenhuolto
02.1	Lääkevalmisteet, lääkintälaitteet ja -välineet
02.2	Avohoitopalvelut
02.3	Sairaalapalvelut
02.4	Yleiset terveyspalvelut
02.5	Terveydenhuoltoalan tutkimus ja kehittäminen
02.6	Muut terveyspalvelut
03	Virkistys- ja kulttuuritoiminta
03.1	Virkistys- ja urheilupalvelut
03.2	Kulttuuripalvelut
04	Koulutus
04.1	Esiasteen ja alemman perusasteen koulutus
04.2	Ylemmän perusasteen ja keskiasteen koulutus
04.3	Keskiasteen jälkeinen koulutus, joka ei ole korkea-asteen koulutusta
04.4	Korkea-asteen koulutus
04.5	Tasoltaan määrittelemätön koulutus
04.6	Koulutuksen tutkimus ja kehittäminen
04.7	Muut koulutuspalvelut
05	Sosiaaliturva
05.1	Sosiaaliturvapalvelut
05.2	Sosiaaliturvan tutkimus ja kehittäminen
06	Uskonnollinen toiminta
07	Poliittisten puolueiden, ammattiyhdistysten ja

	ammattialajärjestöjen toiminta
07.1	Poliittisten puolueiden toiminta
07.2	Ammattiyhdistysten palvelut
07.3	Ammattialajärjestöjen palvelut
08	Ympäristönsuojelu
08.1	Ympäristönsuojelupalvelut
08.2	Ympäristönsuojelun tutkimus ja kehittäminen
09	Palvelut, muualla luokittelemattomat
09.1	Palvelut, muualla luokittelemattomat (lukuun ottamatta tutkimusta ja kehittämistä)
09.2	Muualla luokittelemattomiin palveluihin liittyvä tutkimus ja kehittäminen

Tuottajien käyttötarkoituksen mukaisten menojen luokitus (COPP)

01	Infrastruktuurimenot
01.1	Tie- ja maarakentamisen, teiden kunnostuksen ja maanparannuksen menot
01.2	Teknisen suunnittelu- ja rakennustyön ja muun tähän liittyvän teknisen työn menot
01.3	Tiedonhallintamenot
02	Tutkimus- ja kehittämismenot
02.1	Tutkimuksen ja kokeellisen kehittämisen menot luonnontieteiden sekä teknisen suunnittelu- ja rakennustyön aloilla
02.2	Tutkimuksen ja kokeellisen kehittämisen menot yhteiskuntatieteiden ja humanististen tieteiden aloilla
03	Ympäristönsuojelumenot
03.1	Ulkoilman- ja ilmastonsuojelun menot
03.2	Jätevedenkäsittelymenot
03.3	Jätehuoltomenot
03.4	Maaperän ja pohjaveden suojelun menot
03.5	Melun ja tärinän torjunnan menot
03.6	Biologisen monimuotoisuuden ja maiseman suojelun menot
03.7	Ympäristönsuojelumenot, muualla luokittelemattomat
04	Markkinointimenot
04.1	Varsinaiset myyntimenot
04.2	Mainontamenot
04.3	Markkinointimenot, muualla luokittelemattomat
05	Henkilöstönkehittämismenot
05.1	Koulutusmenot

05.2	Terveydenhuoltomenot
05.3	Sosiaalipalvelu- ja virkistystoiminnan menot
06	Juoksevan tuotantotoiminnan, hallinnon ja liikkeenjohdon menot
06.1	Nykyisen tuotantotoiminnan menot
06.2	Ulkoisten kuljetusten menot
06.3	Vartiointi- ja turvallisuusmenot
06.4	Liikkeenjohdon ja hallinnon menot

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 24 A

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 24 A: Tilit (I osa)

TAULUKKO 24.1 TILI 0: TAVAROIDEN JA PALVELUIDEN TILI

Resurssit				Käyttö			
P.1	Tuotos		3 604	P.2	Välituotekäyttö		1 883
P.11		Markkinatuotos	3 077	P.3	Kulutusmenot		1 399
P.12		Tuotos omaan loppukäyttöön	147	P.31		Yksilölliset kulutusmenot	1 230
P.13		Markkinaton tuotos	380	P.32		Kollektiiviset kulutusmenot	169
D.21	Tuoteverot		141	P.5g	Pääoman bruttomuodostus		414
				P.511		Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	359
D.31	Tuotetukipalkkiot		-8	P.5111		Uusien kiinteiden varojen hankinnat	358
				P.5112		Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	9
P.7	Tavaroiden ja palvelujen tuonti		499	P.5113		Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	-8
P.71		Tavaroiden tuonti	392	P.512		Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut	17
P.72		Palvelujen tuonti	107				
				P.52		Varastojen muutokset	28
				P.53		Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	10
				P.6	Tavaroiden ja palvelujen vienti		540
				P.61		Tavaroiden vienti	462
				P.62		Palvelujen vienti	78

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus

I: Tuotantotili

Käyttö			Resurssit		
P.2	Välituotekäyttö	1 883	P.1	Tuotos	3 604
			P.11	Markkinatuotos	3 077
			P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	147
			P.13	Markkinaton tuotos	380
			D.21–D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot	133
B.1*g	*Bruttokansantuote*	1 854			
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	222			
B.1*n	*Nettokansantuote*	1 632			

II: Tulonjako- ja tulonkäyttötili

II.1: Tulojen ensijaon tili

II.1.1: Tulonmuodostustili

Käyttö			Resurssit		
D.1	Palkansaajakorvaukset	1 150	B.1*g	*Bruttokansantuote*	1 854
D.11	Palkat ja palkkiot	950	B.1*n	*Nettokansantuote*	1 632
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	200			
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	181			
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	168			
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	13			
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	19			
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	18			
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1			
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot	235			
D.21	Tuoteverot	141			
D.211	Arvonlisäverot (alv)	121			

D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a	17
D.2121	Tuontitullit	17
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit	0
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot	3
D.29	Muut tuotantoverot	94
D.3	Tukipalkkiot	-44
D.31	Tuotetukipalkkiot	-8
D.311	Tuontitukipalkkiot	0
D.319	Muut tuotetukipalkkiot	-8
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	-36
B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	452
B.3g	*Sekatulo, brutto*	61
P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä	214
P.51c2	Kiinteän pääoman kuluminen bruttosekatulosta	8
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	238
B.3n	*Sekatulo, netto*	53

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

II.1.2: Ensitulon jakotili

Käyttö

D.4	Omaisuustulot	391
D.41	Korot	217
D.42	Yritysten jakamat tulot	62
D.421	Osingot	54
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	8
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
D.44	Muut sijoitustulot	47
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	25
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	14
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	6
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	8
D.45	Luonnonvaran vuokrat	65

Resurssit

B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	452
B.3g	*Sekatulo, brutto*	61
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	238
B.3n	*Sekatulo, netto*	53
D.1	Palkansaajakorvaukset	1 154
D.11	Palkat ja palkkiot	954
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	200
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	181
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	168
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	13
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	19
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	18
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot	235
D.21	Tuoteverot	141
D.211	Arvonlisäverot (alv)	121
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a	17
D.2121	Tuontitullit	17
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit	0
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot	3
D.29	Muut tuotantoverot	94

D.3	Tukipalkkiot	-44
D.31	Tuotetukipalkkiot	-8
D.311	Tuontitukipalkkiot	0
D.319	Muut tuotetukipalkkiot	-8
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	-36

D.4	Omaisuustulot	397
D.41	Korot	209
D.42	Yritysten jakamat tulot	62
D.421	Osingot	53
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	9
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	14
D.44	Muut sijoitustulot	47
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	25
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	14
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	6
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	8
D.45	Luonnonvaran vuokrat	65

B.5*g	*Bruttokansantulo*	1 864
B.5*n	*Nettokansantulo*	1 642

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

II.1.2.1: Yritystulon tili

Käyttö			Resurssit		
D.4	Omaisuustulot	240	B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	452
D.41	Korot	162	B.3g	*Sekatulo, brutto*	61
D.44	Muut sijoitustulot	47	B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	238
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	25	B.3n	*Sekatulo, netto*	53
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8	D.4	Omaisuustulot	245
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	14	D.41	Korot	139
D.45	Luonnonvaran vuokrat	31	D.42	Yritysten jakamat tulot	35
			D.421	Osingot	35
			D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	0
			D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	11
			D.44	Muut sijoitustulot	16
			D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	5
			D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	0
			D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	11
			D.45	Luonnonvaran vuokrat	44
B.4g	*Yritystulo, brutto*	343			
B.4n	*Yritystulo, netto*	174			

II.1.2.2: Muun ensitulon jakotili

Käyttö			Resurssit		
D.4	Omaisuustulot	151	B.4g	*Yritystulo, brutto*	343
D.41	Korot	55	B.4n	*Yritystulo, netto*	174

D.42	Yritysten jakamat tulot	62
D.421	Osingot	54
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	8
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
D.44	Muut sijoitustulot	
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	
D.45	Vuokrat	34

D.1	Palkansaajakorvaukset	1 154
D.11	Palkat ja palkkiot	954
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	200
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	181
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	19
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot	235
D.21	Tuoteverot	141
D.211	Arvonlisäverot (alv)	121
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a	17
D.2121	Tuontitullit	17
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit	0
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot	3
D.29	Muut tuotantoverot	94
D.3	Tukipalkkiot	-44
D.31	Tuotetukipalkkiot	-8
D.311	Tuontitukipalkkiot	0
D.319	Muut tuotetukipalkkiot	-8
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	-36
D.4	Omaisuustulot	152
D.41	Korot	70
D.42	Yritysten jakamat tulot	27
D.421	Osingot	18
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	9
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	3
D.44	Muut sijoitustulot	31
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	20
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8

D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	3
D.45	Luonnonvaran vuokrat	21

B.5*g	*Bruttokansantulo*	1 864
B.5*n	*Nettokansantulo*	1 642

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

II.2: Tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö			Resurssit		
	Tulonsiirrot	1 212	B.5*g	*Bruttokansantulo*	1 864
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	212	B.5*n	*Nettokansantulo*	1 642
D.51	Tuloverot	203			
D.59	Muut juoksevat verot	9		Tulonsiirrot	1 174
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	333	D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	213
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	181	D.51	Tuloverot	204
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	168	D.59	Muut juoksevat verot	9
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	13	D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	333
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	19	D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	181
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	18	D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	168
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1	D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	13
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	129	D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	19
D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	115	D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	18
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	14	D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	10	D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	129
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset	8	D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	115
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset	2	D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	14
D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	-6	D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	10
			D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset	8
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	384	D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset	2
D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet	53	D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	6
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet	45			
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet	8	D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	384

D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	279
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	250
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	29
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset	52
D.7	Muut tulonsiirrot	283
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	56
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	43
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto	13
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	48
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	45
D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	3
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot	96
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	22
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	52
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	36
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	7
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	9
D.76	Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat	9
B.6*g	*Käytettävissä oleva kansantulo, brutto*	1 826
B.6*n	*Käytettävissä oleva kansantulo, netto*	1 604

D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet	53
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet	45
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet	8
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	279
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	250
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	29
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset	52
D.7	Muut tulonsiirrot	244
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	47
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	44
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto	3
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	57
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	42
D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	15
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot	96
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	1
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	43
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	36
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	1
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	6

II.3: Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö			Resurssit		
D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	215	B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 826
D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto	211	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	1 604
D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto	4			
			D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	215
			D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto	211
			D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto	4
B.7*g	*Oikaistu käytettävissä oleva kansantulo, brutto*	1 826			
B.7*n	*Oikaistu käytettävissä oleva kansantulo, netto*	1 604			

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

II.4: Tulonkäyttötili

II.4.1: Käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 826
P.3	Kulutusmenot	1 399	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	1 604
P.31	Yksilölliset kulutusmenot	1 230			
P.32	Kollektiiviset kulutusmenot	169	D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	11
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	11			
B.8g	*Säästö, brutto*	427			
B.8n	*Säästö, netto*	205			

II.4.2: Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.7g	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 826
P.4	Todellinen kulutus	1 399	B.7n	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto*	1 604
P.41	Todellinen yksilöllinen kulutus	1 230			
P.42	Todellinen kollektiivinen kulutus	169	D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	11
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	11			
B.8g	*Säästö, brutto*	427			
B.8n	*Säästö, netto*	205			

III: Varallisuuden muodostustilit

III.1: Pääomatili

III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
B.101	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	202	B.8n	*Säästö, netto*	205
			D.9r	Pääomansiirrot, saadut	62
			D.91r	Pääomaverot, saadut	2
			D.92r	Investointiavustukset, saadut	23
			D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	37
			D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-65
			D.91p	Pääomaverot, maksetut	-2
			D.92p	Investointiavustukset, maksetut	-27
			D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-36

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
P.5g	Pääoman bruttomuodostus	414	B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	202
P.5n	Pääoman nettomuodostus	192			
P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	376			
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	359			
P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat	358			
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	9			
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	-8			
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut	17			
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	-222			
P.52	Varastojen muutokset	28			
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	10			
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	0			
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset	0			
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset	0			
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0			
B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	10			

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

III.2: Rahoitustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
			B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	10
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	436	F	Velkojen nettohankinta	426
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	-1	F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
F.11	Monetaarinen kulta	-1	F.11	Monetaarinen kulta	
F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	0	F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	0
F.2	Käteisraha ja talletukset	89	F.2	Käteisraha ja talletukset	102
F.21	Käteisraha	33	F.21	Käteisraha	35
F.22	Siirtokelpoiset talletukset	26	F.22	Siirtokelpoiset talletukset	28
F.221	Pankkien väliset positiot	-5	F.221	Pankkien väliset positiot	-5
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	31	F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	33
F.29	Muut talletukset	30	F.29	Muut talletukset	39
F.3	Velkapaperit	86	F.3	Velkapaperit	74
F.31	Lyhytaikaiset	27	F.31	Lyhytaikaiset	24
F.32	Pitkäaikaiset	59	F.32	Pitkäaikaiset	50
F.4	Lainat	78	F.4	Lainat	47
F.41	Lyhytaikaiset	22	F.41	Lyhytaikaiset	11
F.42	Pitkäaikaiset	56	F.42	Pitkäaikaiset	36
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	107	F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	105
F.51	Osakkeet ja osuudet	91	F.51	Osakkeet ja osuudet	94
F.511	Noteeratut osakkeet	77	F.511	Noteeratut osakkeet	84
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	7	F.512	Noteeraamattomat osakkeet	7
F.519	Muut osuudet	7	F.519	Muut osuudet	3
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	16	F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	11
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	7	F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	5
F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	9	F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	6
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	48	F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	48

F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	7
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	22
F.63	Eläkevastuut	11
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	3
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	2
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	3
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	14
F.71	Johdannaiset	12
F.711	Optiot	5
F.712	Termiinit	7
F.72	Työsuhdeoptiot	2
F.8	Muut saamiset ja velat	15
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	7
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	8

F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	7
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	22
F.63	Eläkevastuut	11
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	3
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	2
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	3
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	11
F.71	Johdannaiset	9
F.711	Optiot	4
F.712	Termiinit	5
F.72	Työsuhdeoptiot	2
F.8	Muut saamiset ja velat	39
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	16
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	23

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3: Varojen muiden muutosten tilit

III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	33	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	1
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	3	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	30	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.21	Luonnonvarat	26	AF	Rahoitusvarat/velat	1
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	4	K.6	Luokitusmuutokset	2
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	2
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	-11	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	-8	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.21	Luonnonvarat	-8	AF	Rahoitusvarat/velat	2
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	-3	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	-1	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	-2	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	-11		Muut volyymin muutokset yhteensä	3
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-9	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	-2	AN.11	Kiinteät varat	
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AN.12	Varastot	
K.4	Korvauksettomat haltuunotot	0	AN.13	Arvoesineet	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	
AF	Rahoitusvarat	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	2	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	1	AF	Rahoitusvarat	3
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	

AF	Rahoitusvarat/velat	1
K.6	Luokitusmuutokset	0
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	2
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	2
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	-2
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	13
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-7
AN.11	Kiinteät varat	-2
AN.12	Varastot	-3
AN.13	Arvoesineet	-2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	17
AN.21	Luonnonvarat	9
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	6
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	3
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	
AF.8	Muut saamiset ja velat	

B.102 *Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*

10

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	280	AF	Velat	76
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	126	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AN.11	Kiinteät varat	111	AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AN.12	Varastot	7	AF.3	Velkapaperit	42
AN.13	Arvoesineet	8	AF.4	Lainat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	154	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	34
AN.21	Luonnonvarat	152	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	2	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	0
AF	Rahoitusvarat	84			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	12			
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0			
AF.3	Velkapaperit	40			
AF.4	Lainat	0			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	32			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	0			
			B.10.3	*Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	288

III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	198	AF	Velat	126

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	121
AN.11	Kiinteät varat	111
AN.12	Varastot	4
AN.13	Arvoesineet	6
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	77
AN.21	Luonnonvarat	76
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	1
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	136
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	16
AF.2	Käteisraha ja talletukset	30
AF.3	Velkapaperit	25
AF.4	Lainat	28
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	26
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	7
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	4

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	30
AF.3	Velkapaperit	26
AF.4	Lainat	29
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	28
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	7
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	6

B.10.31	*Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	208

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	82	AF	Velat	-50
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	5	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AN.11	Kiinteät varat	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset	-30
AN.12	Varastot	3	AF.3	Velkapaperit	16
AN.13	Arvoesineet	2	AF.4	Lainat	-29
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	77	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	6
AN.21	Luonnonvarat	76	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-7
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	1	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	-6
AF	Rahoitusvarat	-52			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	-4			
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-30			
AF.3	Velkapaperit	15			
AF.4	Lainat	-28			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	6			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-7			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	-4			
			B.10.32	*Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	80

IV: Varallisuustaseet

IV.1: Varallisuuden avaustase

Varat			Velat ja nettovarallisuus		
AN	Muut kuin rahoitusvarat	4 621	AF	Velat	7 762

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	2 818
AN.11	Kiinteät varat	2 579
AN.12	Varastot	114
AN.13	Arvoesineet	125
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	1 803
AN.21	Luonnonvarat	1 781
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	22
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	8 231
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	770
AF.2	Käteisraha ja talletukset	1 482
AF.3	Velkapaperit	1 263
AF.4	Lainat	1 384
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2 614
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	470
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	21
AF.8	Muut saamiset ja velat	227

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	1 471
AF.3	Velkapaperit	1 311
AF.4	Lainat	1 437
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2 756
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	471
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	14
AF.8	Muut saamiset ja velat	302
B.90	*Nettovarallisuus*	5 090

Taulukko 24.2 Koko kansantalouden tilikokonaisuus (jatkoa)

IV.2: Varallisuustaseen muutokset

Varat

	Varojen muutokset yhteensä	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	482
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	294
AN.11	Kiinteät varat	246
AN.12	Varastot	32
AN.13	Arvoesineet	16
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	186
AN.21	Luonnonvarat	178
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	8
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	523
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	11
AF.2	Käteisraha ja talletukset	89
AF.3	Velkapaperit	126
AF.4	Lainat	78
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	141
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	49
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	14
AF.8	Muut saamiset ja velat	15

Velat ja nettovarallisuus

	Velkojen muutokset yhteensä	
AF	Velat	505
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	102
AF.3	Velkapaperit	116
AF.4	Lainat	47
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	141
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	49
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	11
AF.8	Muut saamiset ja velat	39
B.10	*Nettovarallisuuden muutokset*	500
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	202
B.10.2	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	10
B.10.3	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	288
B.10.31	*Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	208
B.10.32	*Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat*	80

IV.3: Varallisuuden päätöstase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	5 101
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	3 112
AN.11	Kiinteät varat	2 825
AN.12	Varastot	146
AN.13	Arvoesineet	141
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	1 989
AN.21	Luonnonvarat	1 959
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	30
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	8 754
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	781
AF.2	Käteisraha ja talletukset	1 571
AF.3	Velkapaperit	1 389
AF.4	Lainat	1 462
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2 755
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	519
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	35
AF.8	Muut saamiset ja velat	242

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	8 267
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	1 573
AF.3	Velkapaperit	1 427
AF.4	Lainat	1 484
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2 897
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	520
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	25
AF.8	Muut saamiset ja velat	341
B.90	*Nettovarallisuus*	5 590

Taulukko 24.3 Yritysten tilikokonaisuus

I: Tuotantotili

Käyttö

P.2	Välituotekäyttö	1 477
B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	1 331
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	157
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	1 174

Resurssit

P.1	Tuotos	2 808
P.11	Markkinatuotos	2 808
P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	0

II: Tulonjako- ja tulonkäyttötili

II.1: Tulojen ensijaon tili

II.1.1: Tulonmuodostustili

Käyttö

D.1	Palkansaajakorvaukset	986
D.11	Palkat ja palkkiot	841
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	145
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	132
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	122
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	10
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	13
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	12
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1
D.29	Muut tuotantoverot	88
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	-35
B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	292

Resurssit

B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	1 331
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	1 174

P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen	157
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	135

II.1.2: Ensitulon jakotili

Käyttö

D.4	Omaisuustulot	134
D.41	Korot	56
D.42	Yritysten jakamat tulot	47
D.421	Osingot	39
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	8
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
D.45	Luonnonvaran vuokrat	31
B.5g	*Ensitulo, brutto*	254
B.5n	*Ensitulo, netto*	97

Resurssit

B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	292
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	135
D.4	Omaisuustulot	96
D.41	Korot	33
D.42	Yritysten jakamat tulot	10
D.421	Osingot	10
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	4
D.44	Muut sijoitustulot	8
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	5
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	3
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	1
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	2
D.45	Luonnonvaran vuokrat	41

Taulukko 24.4 Yritysten tilikokonaisuus (jatkoa)

II.1.2.1: Yritystulon tili

Käyttö			Resurssit		
D.4	Omaisuustulot	87	B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	292
D.41	Korot	56	B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	135
D.45	Luonnonvaran vuokrat	31			
			D.4	Omaisuustulot	96
			D.41	Korot	33
			D.42	Yritysten jakamat tulot	10
			D.421	Osingot	10
			D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	4
			D.44	Muut sijoitustulot	8
			D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	5
			D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	3
			D.45	Luonnonvaran vuokrat	41
B.4g	*Yritystulo, brutto*	301			
B.4n	*Yritystulo, netto*	144			

II.1.2.2: Muun ensitulon jakotili

Käyttö			Resurssit		
D.4	Omaisuustulot	47	B.4g	*Yritystulo, brutto*	301
D.42	Yritysten jakamat tulot	47	B.4n	*Yritystulo, netto*	144
D.421	Osingot	39			
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	8			
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0			
B.5g	*Ensitulo, brutto*	254			
B.5n	*Ensitulo, netto*	97			

II.2: Tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö			Resurssit		
	Tulonsiirrot	98	B.5g	*Ensitulo, brutto*	254
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	24	B.5n	*Ensitulo, netto*	97
D.51	Tuloverot	20			
D.59	Muut juoksevat verot	4		Tulonsiirrot	72
			D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	66
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	62	D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	31
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	62	D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	27
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	49	D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	4
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	13	D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	12
			D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	12
D.7	Muut tulonsiirrot	12	D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	8	D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	25
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	8	D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	19
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	4	D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	6
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	1	D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	2
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	3			
			D.7	Muut tulonsiirrot	6
			D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	6
			D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	6
			D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0
B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	228			
B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	71			

Taulukko 24.4 Yritysten tilikokonaisuus (jatkoa)

II.4: Tulonkäyttötili

II.4.1: Käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	228
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	71
B.8g	*Säästö, brutto*	228			
B.8n	*Säästö, netto*	71			

III: Varallisuuden muodostustilit

III.1: Pääomatili

III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	88	B.8n	*Säästö, netto*	71
			D.9r	Pääomansiirrot, saadut	33
			D.92r	Investointiavustukset, saadut	23
			D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	10
			D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-16
			D.91p	Pääomaverot, maksetut	0
			D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-16

III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
P.5g	Pääoman bruttomuodostus	308	B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	88
P.5n	Pääoman nettomuodostus	151			

P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	280
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	263
P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat	262
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	5
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	-4
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut	17
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	-157
P.52	Varastojen muutokset	26
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	2
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	-7
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset	-6
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset	-1
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-56

Taulukko 24.4 Yritysten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.2: Rahoitustili

Varojen muutos			Velkojen ja nettovarallisuuden muutos		
			B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-56
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	83	F	Velkojen nettohankinta	139
F.2	Käteisraha ja talletukset	39	F.2	Käteisraha ja talletukset	
F.21	Käteisraha	5	F.21	Käteisraha	
F.22	Siirtokelpoiset talletukset	30	F.22	Siirtokelpoiset talletukset	
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	30	F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	
F.29	Muut talletukset	4	F.29	Muut talletukset	
F.3	Velkapaperit	7	F.3	Velkapaperit	6
F.31	Lyhytaikaiset	10	F.31	Lyhytaikaiset	2
F.32	Pitkäaikaiset	-3	F.32	Pitkäaikaiset	4
F.4	Lainat	19	F.4	Lainat	21
F.41	Lyhytaikaiset	14	F.41	Lyhytaikaiset	4
F.42	Pitkäaikaiset	5	F.42	Pitkäaikaiset	17
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	10	F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	83
F.51	Osakkeet ja osuudet	10	F.51	Osakkeet ja osuudet	83
F.511	Noteeratut osakkeet	5	F.511	Noteeratut osakkeet	77
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	3	F.512	Noteeraamattomat osakkeet	3
F.519	Muut osuudet	2	F.519	Muut osuudet	3
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	0	F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	0	F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	
F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	0	F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1	F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	1	F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	0	F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	0	F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3	F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3

F.71	Johdannaiset	3
F.711	Optiot	1
F.712	Termiinit	2
F.72	Työsuhdeoptiot	0
F.8	Muut saamiset ja velat	4
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	3
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	1

F.71	Johdannaiset	2
F.711	Optiot	2
F.712	Termiinit	0
F.72	Työsuhdeoptiot	1
F.8	Muut saamiset ja velat	26
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	6
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	20

Taulukko 24.4 Yritysten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3: Varojen muiden muutosten tilit

III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	26	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut varat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	26	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.21	Luonnonvarat	22	AF	Rahoitusvarat/velat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	4	K.6	Luokitusmuutokset	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	-9	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	-6	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.21	Luonnonvarat	-6	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	-3	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	-1	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	-2	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	-5		Muut volyymin muutokset yhteensä	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-5	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.11	Kiinteät varat	
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AN.12	Varastot	
K.4	Korvauksettomat haltuunotot	-5	AN.13	Arvoesineet	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-1	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	-4	AN.21	Luonnonvarat	
AF	Rahoitusvarat	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	1	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	1	AF	Rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	

AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.6	Luokitusmuutokset	6
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	6
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	3
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	1
AF	Rahoitusvarat/velat	2
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	14
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-2
AN.11	Kiinteät varat	1
AN.12	Varastot	-3
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	14
AN.21	Luonnonvarat	10
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	4
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	2
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	
AF.8	Muut saamiset ja velat	

B.10.2 *Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*

Taulukko 24.4 Yritysten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset

K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	144
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	63
AN.11	Kiinteät varat	58
AN.12	Varastot	4
AN.13	Arvoesineet	1
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	81
AN.21	Luonnonvarat	80
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	1
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	8
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	3
AF.4	Lainat	
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	5
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AF	Velat	18
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	1
AF.4	Lainat	
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	17
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0
B.10.3	*Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	134

III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	101

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AF	Velat	37

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	60
AN.11	Kiinteät varat	58
AN.12	Varastot	1
AN.13	Arvoesineet	1
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	41
AN.21	Luonnonvarat	40
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	1
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0

AF	Rahoitusvarat	18
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	8
AF.3	Velkapaperit	2
AF.4	Lainat	1
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	3

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	1
AF.3	Velkapaperit	1
AF.4	Lainat	18
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	14
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	3

B.10.3	*Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	82

Taulukko 24.4 Yritysten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	43	AF	Velat	-19
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	3	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AN.11	Kiinteät varat	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset	-1
AN.12	Varastot	3	AF.3	Velkapaperit	0
AN.13	Arvoesineet	0	AF.4	Lainat	-18
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	40	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3
AN.21	Luonnonvarat	40	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	-3
AF	Rahoitusvarat	-10			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet				
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-8			
AF.3	Velkapaperit	1			
AF.4	Lainat	-1			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-1			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	-3			
			B.103.2	*Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	52

IV: Varallisuustaseet

IV.1: Varallisuuden avaustase

Varat			Velat ja nettovarallisuus		
AN	Muut kuin rahoitusvarat	2 151	AF	Velat	3 221

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	1 274
AN.11	Kiinteät varat	1 226
AN.12	Varastot	43
AN.13	Arvoesineet	5
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	877
AN.21	Luonnonvarat	864
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	13
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	982
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	382
AF.3	Velkapaperit	90
AF.4	Lainat	50
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	280
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	25
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	5
AF.8	Muut saamiset ja velat	150

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	40
AF.3	Velkapaperit	44
AF.4	Lainat	897
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1 987
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	12
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	4
AF.8	Muut saamiset ja velat	237
B.90	*Nettovarallisuus*	-88

Taulukko 24.4 Yritysten tilikokonaisuus (jatkoa)

IV.2: Varallisuustaseen muutokset

Varat

	Varojen muutokset yhteensä	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	301
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	195
AN.11	Kiinteät varat	165
AN.12	Varastot	27
AN.13	Arvoesineet	3
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	106
AN.21	Luonnonvarat	101
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	5
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	93
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	39
AF.3	Velkapaperit	10
AF.4	Lainat	19
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	17
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3
AF.8	Muut saamiset ja velat	4

Velat ja nettovarallisuus

	Velkojen muutokset yhteensä	
AF	Velat	157
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	7
AF.4	Lainat	21
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	100
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3
AF.8	Muut saamiset ja velat	26
B.10	*Nettovarallisuuden muutokset*	237
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	88
B.10.2	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	14
B.10.3	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	134
B.10.31	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	82
B.10.32	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	52

IV: Varallisuustaseet

IV.3: Varallisuuden päätöstase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	2 452
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	1 469
AN.11	Kiinteät varat	1 391
AN.12	Varastot	70
AN.13	Arvoesineet	8
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	983
AN.21	Luonnonvarat	965
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	18
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	1 075
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	421
AF.3	Velkapaperit	100
AF.4	Lainat	69
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	297
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	26
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	8
AF.8	Muut saamiset ja velat	154

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	3 378
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	40
AF.3	Velkapaperit	51
AF.4	Lainat	918
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2 087
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	12
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	7
AF.8	Muut saamiset ja velat	263
B.90	*Nettovarallisuus*	149

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus

I: Tuotantotili

Käyttö

P.2	Välituotekäyttö	52
B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	94
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	12
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	82

Resurssit

P.1	Tuotos	146
P.11	Markkinatuotos	146
P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	0

II: Tulonjako- ja tulonkäyttötili

II.1: Tulojen ensijaon tili

II.1.1: Tulonmuodostustili

Käyttö

D.1	Palkansaajakorvaukset	44
D.11	Palkat ja palkkiot	29
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	5
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	4
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	4
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	1
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	1
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.29	Muut tuotantoverot	4
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	0
B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	46
P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä	12
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	34

Resurssit

B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	94
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	82

II.1.2: Ensitulon jakotili

Käyttö

D.4	Omaisuustulot	168
D.41	Korot	106
D.42	Yritysten jakamat tulot	15
D.421	Osingot	15
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	0
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
D.44	Muut sijoitustulot	47
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	25
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	14
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	6
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	8
D.45	Luonnonvaran vuokrat	0
B.5g	*Ensitulo, brutto*	27
B.5n	*Ensitulo, netto*	15

Resurssit

B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	46
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	34
D.4	Omaisuustulot	149
D.41	Korot	106
D.42	Yritysten jakamat tulot	25
D.421	Osingot	25
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	0
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	7
D.44	Muut sijoitustulot	8
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	0
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	8
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	3
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	5
D.45	Luonnonvaran vuokrat	3

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

II.1.2.1: Yritystulon tili

Käyttö			Resurssit		
D.4	Omaisuustulot	153	B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	46
D.41	Korot	106	B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	34
D.44	Muut sijoitustulot	47			
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	25	D.4	Omaisuustulot	149
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8	D.41	Korot	106
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	14	D.42	Yritysten jakamat tulot	25
D.45	Luonnonvaran vuokrat	0	D.421	Osingot	25
			D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	0
			D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	7
			D.44	Muut sijoitustulot	8
			D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	0
			D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8
			D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	3
			D.45	Luonnonvaran vuokrat	
B.4g	*Yritystulo, brutto*	42			
B.4n	*Yritystulo, netto*	30			

II.1.2.2: Muun ensitulon jakotili

Käyttö			Resurssit		
D.4	Omaisuustulot	15	B.4g	*Yritystulo, brutto*	42
D.42	Yritysten jakamat tulot	15	B.4n	*Yritystulo, netto*	30
D.421	Osingot	15			
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	0			

D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
B.5g	*Ensitulo, brutto*	27
B.5n	*Ensitulo, netto*	15

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

II.2: Tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö

	Tulonsiirrot	277
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	10
D.51	Tuloverot	7
D.59	Muut juoksevat verot	3
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	205
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	205
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	193
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	12
D.7	Muut tulonsiirrot	62
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	13
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	0
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto	13
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	48
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	45
D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	3
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	1
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	1
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0

Resurssit

B.5g	*Ensitulo, brutto*	27
B.5n	*Ensitulo, netto*	15
	Tulonsiirrot	275
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	212
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	109
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	104
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	5
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	2
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	1
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	94
D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	90
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	4
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	10
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset	8
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset	2
D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	3
D.7	Muut tulonsiirrot	62
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	47
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	44
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto	3
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	15

D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	15
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0

B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	25
B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	13

II.4: Tulonkäyttötili

II.4.1: Käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	25
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	11	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	13
B.8g	*Säästö, brutto*	14			
B.8n	*Säästö, netto*	2			

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

III: Varallisuuden muodostustilit

III.1: Pääomatili

III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili

Varojen muutokset

B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-5

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

B.8n	*Säästö, netto*	2
D.9r	Pääomansiirrot, saadut	0
D.92r	Investointiavustukset, saadut	0
D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	
D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-7
D.91p	Pääomaverot, maksetut	0
D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-7

III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset

P.5g	Pääoman bruttomuodostus	8
P.5n	Pääoman nettomuodostus	-4
P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	8
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	8
P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat	8
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	0
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	0
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut	0
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	-12
P.52	Varastojen muutokset	0
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	0
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus	0

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-5

	vähennykset	
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset	0
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset	0
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-1

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.2: Rahoitustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-1			
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	172	F	Velkojen nettohankinta	173
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	-1	F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
F.11	Monetaarinen kulta	-1	F.11	Monetaarinen kulta	0
F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	0	F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	0
F.2	Käteisraha ja talletukset	10	F.2	Käteisraha ja talletukset	65
F.21	Käteisraha	15	F.21	Käteisraha	
F.22	Siirtokelpoiset talletukset	-5	F.22	Siirtokelpoiset talletukset	26
F.221	Pankkien väliset positiot	-5	F.221	Pankkien väliset positiot	-5
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	0	F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	31
F.29	Muut talletukset	0	F.29	Muut talletukset	39
F.3	Velkapaperit	66	F.3	Velkapaperit	30
F.31	Lyhytaikaiset	13	F.31	Lyhytaikaiset	18
F.32	Pitkäaikaiset	53	F.32	Pitkäaikaiset	12
F.4	Lainat	53	F.4	Lainat	0
F.41	Lyhytaikaiset	4	F.41	Lyhytaikaiset	0
F.42	Pitkäaikaiset	49	F.42	Pitkäaikaiset	0
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	28	F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	22
F.51	Osakkeet ja osuudet	25	F.51	Osakkeet ja osuudet	11
F.511	Noteeratut osakkeet	23	F.511	Noteeratut osakkeet	7
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	1	F.512	Noteeraamattomat osakkeet	4
F.519	Muut osuudet	1	F.519	Muut osuudet	0
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	3	F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	11
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	2	F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	5
F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	1	F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	6

	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
F.6		7
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	2
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	0
F.63	Eläkevastuut	
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	3
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	2

F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
		48
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	7
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	22
F.63	Eläkevastuut	11
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	3
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	2
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	3

F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	8
F.71	Johdannaiset	8
F.711	Optiot	3
F.712	Termiinit	5
F.72	Työsuhdeoptiot	0

F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	8
F.71	Johdannaiset	7
F.711	Optiot	2
F.712	Termiinit	5
F.72	Työsuhdeoptiot	1

F.8	Muut saamiset ja velat	1
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	1

F.8	Muut saamiset ja velat	0
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	0
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	0

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3: Varojen muiden muutosten tilit

III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	0	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	K.6	Luokitusmuutokset	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	0		Muut volyymin muutokset yhteensä	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.11	Kiinteät varat	
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AN.12	Varastot	
K.4	Korvauksettomat haltuunotot	0	AN.13	Arvoesineet	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	
AF	Rahoitusvarat	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	1	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AF	Rahoitusvarat	0

AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	1
K.6	Luokitusmuutokset	-2
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	-2
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	-1
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-2
AN.11	Kiinteät varat	0
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	-2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	-2
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	1
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	
AF.8	Muut saamiset ja velat	

B.10.2	*Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-1

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)		K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	4	AF	Velat	51
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	2	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AN.11	Kiinteät varat	2	AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AN.12	Varastot	0	AF.3	Velkapaperit	34
AN.13	Arvoesineet	0	AF.4	Lainat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	2	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	17
AN.21	Luonnonvarat	1	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	1	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	0
AF	Rahoitusvarat	57			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	11			
AF.2	Käteisraha ja talletukset				
AF.3	Velkapaperit	30			
AF.4	Lainat	0			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	16			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	0			
			B.10.3	*Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	10

III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	3
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	2
AN.11	Kiinteät varat	2
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	1
AN.21	Luonnonvarat	1
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0

AF	Rahoitusvarat	71
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	14
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	18
AF.4	Lainat	24
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	14
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AF	Velat	68
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	26
AF.3	Velkapaperit	21
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	14
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	7
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

B.10.3	*Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	6

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	1	AF	Velat	-17
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AN.11	Kiinteät varat	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset	-26
AN.12	Varastot	0	AF.3	Velkapaperit	13
AN.13	Arvoesineet	0	AF.4	Lainat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	1	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3
AN.21	Luonnonvarat	0	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-7
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	1	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	0
AF	Rahoitusvarat	-14			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	-3			
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0			
AF.3	Velkapaperit	12			
AF.4	Lainat	-24			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-1			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	0			
			B.103.2	*Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	4

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite A/Luku 24 B

LIITE A

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE A

Luku 24 B: Tilit (II osa)

IV. Varallisuustaseet

IV.1: Varallisuuden avaustase

Varat			Velat ja nettovarallisuus		
AN	Muut kuin rahoitusvarat	93	AF	Velat	3 544
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	67	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AN.11	Kiinteät varat	52	AF.2	Käteisraha ja talletukset	1 281
AN.12	Varastot	0	AF.3	Velkapaperit	1 053
AN.13	Arvoesineet	15	AF.4	Lainat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	26	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	765
AN.21	Luonnonvarat	23	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	435
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	3	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	10
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	0
AF	Rahoitusvarat	3 421			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	690			
AF.2	Käteisraha ja talletukset				
AF.3	Velkapaperit	950			
AF.4	Lainat	1 187			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	551			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	30			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	13			
AF.8	Muut saamiset ja velat	0			
			B.90	*Nettovarallisuus*	-30

Taulukko 24.4 Rahoituslaitosten tilikokonaisuus (jatkoa)

IV.2: Varallisuustaseen muutokset

Varat

Varojen muutokset yhteensä		
AN	Muut kuin rahoitusvarat	-4
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-4
AN.11	Kiinteät varat	-2
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	-2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	-1
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	1
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0

AF	Rahoitusvarat	230
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	10
AF.2	Käteisraha ja talletukset	10
AF.3	Velkapaperit	96
AF.4	Lainat	53
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	44
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	8
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	8
AF.8	Muut saamiset ja velat	1

Velat ja nettovarallisuus

Velkojen muutokset yhteensä		
AF	Velat	224
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	65
AF.3	Velkapaperit	64
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	39
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	48
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	8
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

B.10	*Nettovarallisuuden muutokset*	2
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-5
B.10.2	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-1
B.10.3	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	10

B.10.31	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	6
B.10.32	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	4

IV: Varallisuustaseet

IV.3: Varallisuuden päätöstase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	89
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	63
AN.11	Kiinteät varat	50
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	13
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	26
AN.21	Luonnonvarat	22
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	4
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0

AF	Rahoitusvarat	3 651
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	700
AF.2	Käteisraha ja talletukset	10
AF.3	Velkapaperit	1 046
AF.4	Lainat	1 240
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	595
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	38
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	21
AF.8	Muut saamiset ja velat	1

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	3 768
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	1 346
AF.3	Velkapaperit	1 117
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	804
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	483
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	18
AF.8	Muut saamiset ja velat	0
B.90	*Nettovarallisuus*	-28

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus

I: Tuotantotili

Käyttö			Resurssit		
P.2	Välituotekäyttö	222	P.1	Tuotos	348
			P.11	Markkinatuotos	0
			P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	0
			P.13	Markkinaton tuotos	348
B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	126			
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	27			
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	99			

II: Tulonjako- ja tulonkäyttötili

II.1: Tulojen ensijaon tili

II.1.1: Tulonmuodostustili

Käyttö			Resurssit		
D.1	Palkansaajakorvaukset	98	B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	126
D.11	Palkat ja palkkiot	63	B.1n	*Arvonlisäys, netto*	99
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	55			
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	51			
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	48			
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	3			
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	4			
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	4			
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0			

D.29	Muut tuotantoverot	1
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	0

B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	27
P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä	27
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	0

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

II.1.2: Ensitulon jakotili

Käyttö			Resurssit		
D.4	Omaisuustulot	42	B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	27
D.41	Korot	35	B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	0
D.45	Luonnonvaran vuokrat	7			
			D.2	Tuotannon ja tuonnin verot	235
			D.21	Tuoteverot	141
			D.211	Arvonlisäverot (alv)	121
			D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a	17
			D.2121	Tuontitullit	17
			D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit	0
			D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot	3
			D.29	Muut tuotantoverot	94
			D.3	Tukipalkkiot	-44
			D.31	Tuotetukipalkkiot	-8
			D.311	Tuontitukipalkkiot	0
			D.319	Muut tuotetukipalkkiot	-8
			D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	-36
			D.4	Omaisuustulot	22
			D.41	Korot	14
			D.42	Yritysten jakamat tulot	7
			D.421	Osingot	5
			D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	2
			D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
			D.44	Muut sijoitustulot	1
			D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	0

D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	1
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	0
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	1
D.45	Luonnonvaran vuokrat	0

B.5g	*Ensitulo, brutto*	198
B.5n	*Ensitulo, netto*	171

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

II.2: Tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö			Resurssit		
	Tulonsiirrot	248	B.5g	*Ensitulo, brutto*	198
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	0	B.5n	*Ensitulo, netto*	171
D.51	Tuloverot	0			
D.59	Muut juoksevat verot	0		Tulonsiirrot	367
			D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	213
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	112	D.51	Tuloverot	204
D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet	53	D.59	Muut juoksevat verot	9
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet	45			
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet	8	D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	50
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	7	D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	38
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	5	D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	35
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	2	D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	3
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset	52	D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	4
			D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	4
D.7	Muut tulonsiirrot	136	D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	4	D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	9
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	4	D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	6
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto		D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	3
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset				
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset		D.7	Muut tulonsiirrot	104
D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset		D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot	96	D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	22	D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto	

D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	5
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	5
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0
D.76	Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat	9

D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	1
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	1
D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot	96
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	1
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	6
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	6

B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	317
B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	290

II.3: Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö

D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	184
D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto	180
D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto	4

B.7g	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto*	133
B.7n	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto*	106

Resurssit

B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	317
B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	290

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

II.4: Tulonkäyttötili

II.4.1: Käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	317
P.3	Kulutusmenot	352	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	290
P.31	Yksilölliset kulutusmenot	184			
P.32	Kollektiiviset kulutusmenot	168			
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0			
B.8g	*Säästö, brutto*	-35			
B.8n	*Säästö, netto*	-62			

II.4.2: Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.7g	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto*	133
P.4	Todellinen kulutus	168	B.7n	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto*	106
P.41	Todellinen yksilöllinen kulutus				
P.42	Todellinen kollektiivinen kulutus	168			
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0			
B.8g	*Säästö, brutto*	-35			
B.8n	*Säästö, netto*	-62			

III: Varallisuuden muodostustilit

III.1: Pääomatili

III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-90	B.8n	*Säästö, netto*	-62
			D.9r	Pääomansiirrot, saadut	6
			D.91r	Pääomaverot, saadut	2
			D.92r	Investointiavustukset, saadut	0
			D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	4
			D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-34
			D.91p	Pääomaverot, maksetut	0
			D.92p	Investointiavustukset, maksetut	-27
			D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-7

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
P.5g	Pääoman bruttomuodostus	38	B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-90
P.5n	Pääoman nettomuodostus	11			
P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	35			
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	35			
P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat	38			
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	0			
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	-3			
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut				
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	-27			
P.52	Varastojen muutokset	0			
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	3			
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	2			
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset	2			
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset	0			
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit				
B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-103			

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.2: Rahoitustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
			B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-103
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	-10	F	Velkojen nettohankinta	93
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet		F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
F.11	Monetaarinen kulta		F.11	Monetaarinen kulta	
F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)		F.12	Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	
F.2	Käteisraha ja talletukset	-26	F.2	Käteisraha ja talletukset	37
F.21	Käteisraha	2	F.21	Käteisraha	35
F.22	Siirtokelpoiset talletukset	-27	F.22	Siirtokelpoiset talletukset	2
F.221	Pankkien väliset positiot		F.221	Pankkien väliset positiot	
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	-27	F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	2
F.29	Muut talletukset	-1	F.29	Muut talletukset	0
F.3	Velkapaperit	4	F.3	Velkapaperit	38
F.31	Lyhytaikaiset	1	F.31	Lyhytaikaiset	4
F.32	Pitkäaikaiset	3	F.32	Pitkäaikaiset	34
F.4	Lainat	3	F.4	Lainat	9
F.41	Lyhytaikaiset	1	F.41	Lyhytaikaiset	3
F.42	Pitkäaikaiset	2	F.42	Pitkäaikaiset	6
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3	F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
F.51	Osakkeet ja osuudet	3	F.51	Osakkeet ja osuudet	
F.511	Noteeratut osakkeet	1	F.511	Noteeratut osakkeet	
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	1	F.512	Noteeraamattomat osakkeet	
F.519	Muut osuudet	1	F.519	Muut osuudet	
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	0	F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	0	F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	
F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	0	F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	
		1			0

F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	0
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	0
F.63	Eläkevastuut	
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	1
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
F.71	Johdannaiset	0
F.711	Optiot	0
F.712	Termiinit	0
F.72	Työsuhdeoptiot	0
F.8	Muut saamiset ja velat	5
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	1
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	4

F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	
F.63	Eläkevastuut	
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	0
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
F.71	Johdannaiset	0
F.711	Optiot	0
F.712	Termiinit	0
F.72	Työsuhdeoptiot	0
F.8	Muut saamiset ja velat	9
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	6
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	3

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3: Varojen muiden muutosten tilit

III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	7	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	3	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	4	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.21	Luonnonvarat	4	AF	Rahoitusvarat/velat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	K.6	Luokitusmuutokset	2
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	2
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	-2	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	-2	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	-2	AF	Rahoitusvarat/velat	2
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit		AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	-6		Muut volyymin muutokset yhteensä	2
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-4	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	-2	AN.11	Kiinteät varat	
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AN.12	Varastot	
K.4	Korvauksettomat haltuunotot	5	AN.13	Arvoesineet	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	1	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	4	AN.21	Luonnonvarat	
AF	Rahoitusvarat	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AF	Rahoitusvarat	2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	

AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.6	Luokitusmuutokset	-4
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	-4
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-3
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	-1
AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	-3
AN.11	Kiinteät varat	-3
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	3
AN.21	Luonnonvarat	1
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	2
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AF	Rahoitusvarat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	
AF.8	Muut saamiset ja velat	

B.10.2	*Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-2

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)		K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	44	AF	Velat	7
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	21	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AN.11	Kiinteät varat	18	AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AN.12	Varastot	1	AF.3	Velkapaperit	7
AN.13	Arvoesineet	2	AF.4	Lainat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	23	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AN.21	Luonnonvarat	23	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	0
AF	Rahoitusvarat	1			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	1			
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0			
AF.3	Velkapaperit	0			
AF.4	Lainat	0			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut				
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	0			
			B.10.3	*Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	38

III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)		K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	32	AF	Velat	13

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	20
AN.11	Kiinteät varat	18
AN.12	Varastot	1
AN.13	Arvoesineet	1
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	12
AN.21	Luonnonvarat	12
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AF	Rahoitusvarat	8
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	2
AF.2	Käteisraha ja talletukset	3
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	3
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	2
AF.3	Velkapaperit	4
AF.4	Lainat	7
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

B.10.31	*Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	27

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset

K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	12
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	1
AN.11	Kiinteät varat	0
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	1
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	11
AN.21	Luonnonvarat	11
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AF	Rahoitusvarat	-7
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	-1
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-3
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	-3
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AF	Velat	-6
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-2
AF.3	Velkapaperit	3
AF.4	Lainat	-7
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0
B.10.32	*Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	11

IV: Varallisuustaseet

IV.1: Varallisuuden avaustase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	789

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	687

AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	497
AN.11	Kiinteät varat	467
AN.12	Varastot	22
AN.13	Arvoesineet	8
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	292
AN.21	Luonnonvarat	286
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	6
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	

AF	Rahoitusvarat	396
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	80
AF.2	Käteisraha ja talletukset	150
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	115
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	12
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	20
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	19

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	102
AF.3	Velkapaperit	212
AF.4	Lainat	328
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	4
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	19
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	22

B.90	*Nettovarallisuus*	498

Taulukko 24.5 Julkisyhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

IV.2: Varallisuustaseen muutokset

Varat

	Varojen muutokset yhteensä	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	57
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	29
AN.11	Kiinteät varat	23
AN.12	Varastot	1
AN.13	Arvoesineet	5
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	28
AN.21	Luonnonvarat	26
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	2
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	
AF	Rahoitusvarat	-9
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	1
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-26
AF.3	Velkapaperit	4
AF.4	Lainat	3
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	3
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	5

Velat ja nettovarallisuus

	Velkojen muutokset yhteensä	
AF	Velat	102
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	37
AF.3	Velkapaperit	45
AF.4	Lainat	9
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	2
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	9
B.10	*Nettovarallisuuden muutokset*	-54
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	90
B.10.2	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-2
B.10.3	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	38
B.10.31	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	27
B.10.32	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	11

IV: Varallisuustaseet

IV.3: Varallisuuden päätöstase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	846
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	526
AN.11	Kiinteät varat	490
AN.12	Varastot	23
AN.13	Arvoesineet	13
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	320
AN.21	Luonnonvarat	312
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	8
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	387
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	81
AF.2	Käteisraha ja talletukset	124
AF.3	Velkapaperit	4
AF.4	Lainat	118
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	15
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	21
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	24

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	789
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	0
AF.2	Käteisraha ja talletukset	139
AF.3	Velkapaperit	257
AF.4	Lainat	337
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	6
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	19
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	31
B.90	*Nettovarallisuus*	444

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus

I: Tuotantotili

Käyttö

P.2	Välituotekäyttö	115
B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	155
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	23
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	132

Resurssit

P.1	Tuotos	270
P.11	Markkinatuotos	123
P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	147

II: Tulonjako- ja tulonkäyttötili

II.1: Tulojen ensijaon tili

II.1.1: Tulonmuodostustili

Käyttö

D.1	Palkansaajakorvaukset	11
D.11	Palkat ja palkkiot	11
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	0
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	0
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	0
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	0
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	0
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.29	Muut tuotantoverot	0
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	-1
B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	84
B.3g	*Sekatulo, brutto*	61

Resurssit

B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	155
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	132

P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä	15
P.51c2	Kiinteän pääoman kuluminen bruttosekatulosta	8
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	69
B.3n	*Sekatulo, netto*	53

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

II.1.2: Ensitulon jakotili

Käyttö

D.4	Omaisuustulot	41
D.41	Korot	14
D.45	Luonnonvaran vuokrat	27

Resurssit

B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	84
B.3g	*Sekatulo, brutto*	61
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	69
B.3n	*Sekatulo, netto*	53

D.1	Palkansaajakorvaukset	1 154
D.11	Palkat ja palkkiot	954
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	200
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	181
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	168
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	13
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	19
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	18
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1

D.4	Omaisuustulot	123
D.41	Korot	49
D.42	Yritysten jakamat tulot	20
D.421	Osingot	13
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	7
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	3
D.44	Muut sijoitustulot	30
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	20
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	8
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	2

D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	2
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	0
D.45	Luonnonvaran vuokrat	21

B.5g	*Ensitulo, brutto*	1 381
B.5n	*Ensitulo, netto*	1 358

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

II.2: Tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö

	Tulonsiirrot	582
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	178
D.51	Tuloverot	176
D.59	Muut juoksevat verot	2
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	333
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	181
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	168
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	13
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	19
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	18
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	1
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	129
D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	115
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	14
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	10
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset	8
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset	2

Resurssit

B.5g	*Ensitulo, brutto*	1 381
B.5n	*Ensitulo, netto*	1 358
	Tulonsiirrot	420
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	0
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	0
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	0
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	0
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	0
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	0
D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	0
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	0
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset	0
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset	0

D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	-6

D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	0
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	0
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	0
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	0

D.7	Muut tulonsiirrot	71
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	31
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	31

D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	40
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	29
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	7
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	4

B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 219
B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	1 196

D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	1

D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	384
D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet	53
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet	45
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet	8
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	279
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	250
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	29
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset	52

D.7	Muut tulonsiirrot	36
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	35
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	35
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	1
D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	0
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	1
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0

II.3: Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö

Resurssit

B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 219
B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	1 196

D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	215
D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto	211

D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto	4

B.7g	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 434
B.7n	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto*	1 411

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

II.4: Tulonkäyttötili

II.4.1: Käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 219
P.3	Kulutusmenot	1 015	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	1 196
P.31	Yksilölliset kulutusmenot	1 015			
			D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	11
B.8g	*Säästö, brutto*	215			
B.8n	*Säästö, netto*	192			

II.4.2: Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.7g	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto*	1 434
P.4	Todellinen kulutus	1 230	B.7n	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto*	1 411
P.41	Todellinen yksilöllinen kulutus	1 230			
			D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	11
B.8g	*Säästö, brutto*	215			
B.8n	*Säästö, netto*	192			

III: Varallisuuden muodostustilit

III.1: Pääomatili

III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	210	B.8n	*Säästö, netto*	192

D.9r	Pääomansiirrot, saadut	23
D.92r	Investointiavustukset, saadut	0
D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	23
D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-5
D.91p	Pääomaverot, maksetut	-2
D.92p	Investointiavustukset, maksetut	
D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-3

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
P.5g	Pääoman bruttomuodostus	55	B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	210
P.5n	Pääoman nettomuodostus	32			
P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	48			
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	48			
P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat	45			
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	3			
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	0			
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut	0			
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	-23			
P.52	Varastojen muutokset	2			
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	5			
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	4			
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset	3			
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset	1			
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit				
B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	174			

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

III.2: Rahoitustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
			B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	174
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	189	F	Velkojen nettohankinta	15
F.2	Käteisraha ja talletukset	64	F.3	Velkapaperit	0
F.21	Käteisraha	10	F.31	Lyhytaikaiset	0
F.22	Siirtokelpoiset talletukset	27	F.32	Pitkäaikaiset	0
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	27			
F.29	Muut talletukset	27	F.4	Lainat	11
			F.41	Lyhytaikaiset	2
F.3	Velkapaperit	10	F.42	Pitkäaikaiset	9
F.31	Lyhytaikaiset	3			
F.32	Pitkäaikaiset	7	F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
			F.71	Johdannaiset	0
F.4	Lainat	3	F.711	Optiot	0
F.41	Lyhytaikaiset	3	F.712	Termiinit	0
F.42	Pitkäaikaiset	0	F.72	Työsuhdeoptiot	0
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	66	F.8	Muut saamiset ja velat	4
F.51	Osakkeet ja osuudet	53	F.81	Kauppaluotot ja ennakot	4
F.511	Noteeratut osakkeet	48	F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	0
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	2			
F.519	Muut osuudet	3			
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	13			
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	5			
F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	8			
F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	39			

F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	4
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	22
F.63	Eläkevastuut	11
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	2
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	0
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3
F.71	Johdannaiset	1
F.711	Optiot	1
F.712	Termiinit	0
F.72	Työsuhdeoptiot	2
F.8	Muut saamiset ja velat	4
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	3
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	1

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3: Varojen muiden muutosten tilit

III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	0	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	1
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	1
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	K.6	Luokitusmuutokset	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	0		Muut volyymin muutokset yhteensä	1
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.11	Kiinteät varat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AN.12	Varastot	0
K.4	Korvauksettomat haltuunotot	0	AN.13	Arvoesineet	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	0
AF	Rahoitusvarat	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AF	Rahoitusvarat	1
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	

AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.6	Luokitusmuutokset	0
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.11	Kiinteät varat	0
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

B.10.2 *Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*

-1

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)		K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	80	AF	Velat	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	35	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AN.11	Kiinteät varat	28	AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AN.12	Varastot	2	AF.3	Velkapaperit	0
AN.13	Arvoesineet	5	AF.4	Lainat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	45	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AN.21	Luonnonvarat	45	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	0
AF	Rahoitusvarat	16			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet				
AF.2	Käteisraha ja talletukset				
AF.3	Velkapaperit	6			
AF.4	Lainat	0			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	10			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut				
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	0			
			B.10.3	*Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	96

III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	56
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	34
AN.11	Kiinteät varat	28
AN.12	Varastot	2
AN.13	Arvoesineet	4
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	22
AN.21	Luonnonvarat	22
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	36
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	17
AF.3	Velkapaperit	4
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	9
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	5
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	1

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AF	Velat	5
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	3
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	2
B.10.31	*Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	87

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	24	AF	Velat	-5
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	1	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AN.11	Kiinteät varat	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AN.12	Varastot	0	AF.3	Velkapaperit	0
AN.13	Arvoesineet	1	AF.4	Lainat	-3
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	23	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AN.21	Luonnonvarat	23	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	-2
AF	Rahoitusvarat	-20			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet				
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-17			
AF.3	Velkapaperit	2			
AF.4	Lainat	0			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	-5			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	-1			
			B.10.32	*Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	9

IV: Varallisuustaseet

IV.1: Varallisuuden avaustase

Varat			Velat ja nettovarallisuus		
AN	Muut kuin rahoitusvarat	1 429	AF	Velat	189
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	856	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AN.11	Kiinteät varat	713	AF.2	Käteisraha ja talletukset	10
AN.12	Varastot	48	AF.3	Velkapaperit	2
AN.13	Arvoesineet	95	AF.4	Lainat	169
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	573	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
AN.21	Luonnonvarat	573	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	8
AF	Rahoitusvarat	3 260			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet				
AF.2	Käteisraha ja talletukset	840			
AF.3	Velkapaperit	198			
AF.4	Lainat	24			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1 749			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	391			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3			
AF.8	Muut saamiset ja velat	55			
			B.90	*Nettovarallisuus*	4 500

Taulukko 24.6 Kotitalouksien tilikokonaisuus (jatkoa)

IV.2: Varallisuustaseen muutokset

Varat

Varojen muutokset yhteensä		
AN	Muut kuin rahoitusvarat	115
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	67
AN.11	Kiinteät varat	53
AN.12	Varastot	4
AN.13	Arvoesineet	10
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	48
AN.21	Luonnonvarat	48
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	205
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	64
AF.3	Velkapaperit	16
AF.4	Lainat	3
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	76
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	39
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	3
AF.8	Muut saamiset ja velat	4

Velat ja nettovarallisuus

Velkojen muutokset yhteensä		
AF	Velat	16
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	11
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	4

B.10	*Nettovarallisuuden muutokset*	304
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	210
B.10.2	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-1
B.10.3	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	96
B.10.31	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	87

B.10.32	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	9

IV: Varallisuustaseet

IV.3: Varallisuuden päätöstase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	1 544
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	923
AN.11	Kiinteät varat	766
AN.12	Varastot	52
AN.13	Arvoesineet	105
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	621
AN.21	Luonnonvarat	621
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	3 465
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	904
AF.3	Velkapaperit	214
AF.4	Lainat	27
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1 825
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	430
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	6
AF.8	Muut saamiset ja velat	59

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	205
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	10
AF.3	Velkapaperit	2
AF.4	Lainat	180
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	1
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	12
B.90	*Nettovarallisuus*	4 804

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus

I: Tuotantotili

Käyttö

P.2	Välituotekäyttö	17
B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	15
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	3
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	12

Resurssit

P.1	Tuotos	32
P.11	Markkinatuotos	0
P.12	Tuotos omaan loppukäyttöön	0
P.13	Markkinaton tuotos	32

II: Tulonjako- ja tulonkäyttötili

II.1: Tulojen ensijaon tili

II.1.1: Tulonmuodostustili

Käyttö

D.1	Palkansaajakorvaukset	11
D.11	Palkat ja palkkiot	6
D.12	Työnantajan sosiaaliturvamaksut	5
D.121	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	4
D.1211	Työnantajan todelliset eläkemaksut	4
D.1212	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.122	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	1
D.1221	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	1
D.1222	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.29	Muut tuotantoverot	1
D.39	Muut tuotantotukipalkkiot	0

Resurssit

B.1g	*Arvonlisäys, brutto*	15
B.1n	*Arvonlisäys, netto*	12

B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	3
P.51c1	Kiinteän pääoman kuluminen bruttotoimintaylijäämästä	3
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	0

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

II.1.2: Ensitulon jakotili

Käyttö		
D.4	Omaisuustulot	6
D.41	Korot	6
D.45	Luonnonvaran vuokrat	0
B.5g	*Ensitulo, brutto*	4
B.5n	*Ensitulo, netto*	1

Resurssit		
B.2g	*Toimintaylijäämä, brutto*	3
B.3g	*Sekatulo, brutto*	
B.2n	*Toimintaylijäämä, netto*	0
B.3n	*Sekatulo, netto*	
D.4	Omaisuustulot	7
D.41	Korot	7
D.42	Yritysten jakamat tulot	0
D.421	Osingot	0
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	
D.43	Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	0
D.44	Muut sijoitustulot	0
D.441	Vakuutuksenottajien sijoitustulo	0
D.442	Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	
D.443	Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	0
D.4431	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen osingot	0
D.4432	Osuudenomistajille kuuluvat kollektiivisten sijoitusrahastojen kotiuttamattomat voitot	0
D.45	Luonnonvaran vuokrat	0

II.2: Tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö			Resurssit		
	Tulonsiirrot	7	B.5g	*Ensitulo, brutto*	4
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	0	B.5n	*Ensitulo, netto*	1
D.51	Tuloverot	0			
D.59	Muut juoksevat verot	0		Tulonsiirrot	40
			D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto	5
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	5	D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	3
D.621	Rahamääräiset sosiaaliturvaetuudet		D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut	2
D.6211	Rahamääräiset sosiaaliturvaeläke-etuudet		D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	1
D.6212	Rahamääräiset muut sosiaaliturvaetuudet kuin eläkkeet		D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	1
D.622	Muut sosiaalivakuutusetuudet	5	D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut	1
D.6221	Muut sosiaalivakuutuksen eläke-etuudet	3	D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut	0
D.6222	Muut sosiaalivakuutusetuudet kuin eläkkeet	2	D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	1
D.623	Rahamääräiset sosiaaliavustukset		D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut	0
			D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut	1
D.7	Muut tulonsiirrot	2			
D.71	Vahinkovakuutusmaksut, netto	0	D.7	Muut tulonsiirrot	36
D.711	Vahinkovakuutuksen ensivakuutusmaksut, netto	0	D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset	0
D.712	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutusmaksut, netto		D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset	0
D.72	Vahinkovakuutuskorvaukset		D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset	
D.721	Vahinkovakuutuksen ensivakuutuskorvaukset		D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot	
D.722	Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutuskorvaukset		D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	
D.73	Julkisyhteisöjen sisäiset tulonsiirrot		D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	36
D.74	Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön		D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	36
D.75	Muut sekalaiset tulonsiirrot	2	D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot	

D.751	Tulonsiirrot kotitalouksia palveleville voittoa tavoittelemattomille yhteisöille (KPVTY)	0	D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	0
D.752	Kotitalouksien väliset tulonsiirrot				
D.759	Muut sekalaiset tulonsiirrot	2			

B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	37
B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	34

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

II.3: Luontoismuotoisten tulojen uudelleenjaon tili

Käyttö			Resurssit		
D.63	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	31	B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	37
D.631	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto	31	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	34
D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto	0			
B.7g	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto*	6			
B.7n	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto*	3			

II.4: Tulonkäyttötili

II.4.1: Käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.6g	*Käytettävissä oleva tulo, brutto*	37
P.3	Kulutusmenot	32	B.6n	*Käytettävissä oleva tulo, netto*	34
P.31	Yksilölliset kulutusmenot	31			
P.32	Kollektiiviset kulutusmenot	1			
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0			
B.8g	*Säästö, brutto*	5			
B.8n	*Säästö, netto*	2			

II.4.2: Oikaistun käytettävissä olevan tulon käyttötili

Käyttö			Resurssit		
			B.7g	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto*	6
P.4	Todellinen kulutus	1	B.7n	*Oikaistu käytettävissä oleva tulo, netto*	3
P.41	Todellinen yksilöllinen kulutus				
P.42	Todellinen kollektiivinen kulutus	1			
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	0			
B.8g	*Säästö, brutto*	5			
B.8n	*Säästö, netto*	2			

III: Varallisuuden muodostustilit

III.1: Pääomatili

III.1.1: Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-1	B.8n	*Säästö, netto*	2
			D.9r	Pääomansiirrot, saadut	0
			D.92r	Investointiavustukset, saadut	0
			D.99r	Muut pääomansiirrot, saadut	0
			D.9p	Pääomansiirrot, maksetut	-3
			D.91p	Pääomaverot, maksetut	0
			D.92p	Investointiavustukset, maksetut	

D.99p	Muut pääomansiirrot, maksetut	-3

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.1.2: Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
P.5g	Pääoman bruttomuodostus	5	B.10.1	*Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-1
P.5n	Pääoman nettomuodostus	2			
P.51g	Kiinteän pääoman bruttomuodostus	5			
P.511	Kiinteiden varojen hankinnat miinus vähennykset	5			
P.5111	Uusien kiinteiden varojen hankinnat	5			
P.5112	Olemassa olevien kiinteiden varojen hankinnat	1			
P.5113	Olemassa olevien kiinteiden varojen vähennykset	-1			
P.512	Valmistamattomien varojen omistusoikeuden siirtokulut	0			
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	-3			
P.52	Varastojen muutokset	0			
P.53	Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	0			
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	1			
NP.1	Luonnonvarojen hankinnat miinus vähennykset	1			
NP.2	Sopimusten, leasingsopimusten ja lisenssien hankinnat miinus vähennykset	0			
NP.3	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit				
B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-4			

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.2: Rahoitustili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
			B.9	*Nettoluotonanto (+)/nettoluotonotto (-)*	-4
F	Rahoitusvarojen nettohankinta	2	F	Velkojen nettohankinta	6
F.2	Käteisraha ja talletukset	2	F.3	Velkapaperit	0
F.21	Käteisraha	1	F.31	Lyhytaikaiset	0
F.22	Siirtokelpoiset talletukset	1	F.32	Pitkäaikaiset	0
F.229	Muut siirtokelpoiset talletukset	1			
F.29	Muut talletukset	0	F.4	Lainat	6
			F.41	Lyhytaikaiset	2
F.3	Velkapaperit	-1	F.42	Pitkäaikaiset	4
F.31	Lyhytaikaiset	0			
F.32	Pitkäaikaiset	-1	F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
			F.71	Johdannaiset	0
F.4	Lainat	0	F.711	Optiot	0
F.41	Lyhytaikaiset	0	F.712	Termiinit	0
F.42	Pitkäaikaiset	0	F.72	Työsuhdeoptiot	0
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0	F.8	Muut saamiset ja velat	0
F.51	Osakkeet ja osuudet	0	F.81	Kauppaluotot ja ennakot	0
F.511	Noteeratut osakkeet	0	F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	0
F.512	Noteeraamattomat osakkeet	0			
F.519	Muut osuudet	0			
F.52	Sijoitusrahasto-osuudet	0			
F.521	Rahamarkkinarahasto-osuudet	0			
F.529	Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	0			

F.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
		0
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	0
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	0
F.63	Eläkevastuut	
F.64	Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan	
F.65	Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin	
F.66	Standarditakauksiin liittyvät varaukset	0
F.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
F.71	Johdannaiset	0
F.711	Optiot	0
F.712	Termiinit	0
F.72	Työsuhdeoptiot	0
F.8	Muut saamiset ja velat	1
F.81	Kauppaluotot ja ennakot	
F.89	Muut saamiset ja velat kuin kauppaluotot ja ennakot	1

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3: Varojen muiden muutosten tilit

III.3.1: Varojen volyymin muiden muutosten tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.1	Varojen muuttuminen taloudellisesti merkittäväksi	0	K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	K.6	Luokitusmuutokset	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
K.2	Valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
K.21	Luonnonvarojen ehtyminen	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.22	Muu valmistamattomien varojen taloudellisen arvon häviäminen	0	K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.21	Luonnonvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.3	Katastrofien aiheuttamat menetykset	0		Muut volyymin muutokset yhteensä	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.11	Kiinteät varat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0	AN.12	Varastot	0
K.4	Korvauksettomat haltuunotot	0	AN.13	Arvoesineet	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0	AN.21	Luonnonvarat	0
AF	Rahoitusvarat	0	AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
K.5	Muualla luokittelemattomat muut volyymin muutokset	0	AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AF	Rahoitusvarat	0

AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.6	Luokitusmuutokset	0
K.61	Sektoriluokituksen ja rakenteen muutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
K.62	Varojen ja velkojen luokitusmuutokset	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AF	Rahoitusvarat/velat	0
	Muut volyymin muutokset yhteensä	0
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0
AN.11	Kiinteät varat	0
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	0
AN.21	Luonnonvarat	0
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

B.10.2	*Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	-1

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2: Uudelleenarvotustili

Varojen muutokset

K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	8
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	5
AN.11	Kiinteät varat	5
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	3
AN.21	Luonnonvarat	3
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0
AF	Rahoitusvarat	2
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	
AF.3	Velkapaperit	1
AF.4	Lainat	
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

K.7	Nimelliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AF	Velat	0
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0
B.10.3	*Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	10

III.3.2.1: Neutraalien hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (+)/-tappiot (-)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	6
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	5
AN.11	Kiinteät varat	5
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	1
AN.21	Luonnonvarat	1
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0

AF	Rahoitusvarat	3
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	2
AF.3	Velkapaperit	1
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset

K.71	Neutraalit hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AF	Velat	3
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	1
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	1
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	1

B.10.31	*Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	6

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

III.3.2.2: Reaalisten hallussapitovoittojen/-tappioiden tili

Varojen muutokset			Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset		
K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (+)/-tappiot (–)		K.72	Reaaliset hallussapitovoitot (–)/-tappiot (+)	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	2	AF	Velat	-3
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	0	AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AN.11	Kiinteät varat	0	AF.2	Käteisraha ja talletukset	-1
AN.12	Varastot	0	AF.3	Velkapaperit	0
AN.13	Arvoesineet	0	AF.4	Lainat	-1
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	2	AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AN.21	Luonnonvarat	2	AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0	AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0	AF.8	Muut saamiset ja velat	-1
AF	Rahoitusvarat	-1			
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet				
AF.2	Käteisraha ja talletukset	-2			
AF.3	Velkapaperit	0			
AF.4	Lainat	0			
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1			
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0			
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0			
AF.8	Muut saamiset ja velat	0			
			B.10.32	*Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset*	4

IV: Varallisuustaseet

IV.1: Varallisuuden avaustase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	159
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	124
AN.11	Kiinteät varat	121
AN.12	Varastot	1
AN.13	Arvoesineet	2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	35
AN.21	Luonnonvarat	35
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0

AF	Rahoitusvarat	172
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	110
AF.3	Velkapaperit	25
AF.4	Lainat	8
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	22
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	4
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	3

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	121
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	38
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	43
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	5
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	35

B.90	*Nettovarallisuus*	210

Taulukko 24.7 Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen tilikokonaisuus (jatkoa)

IV.2: Varallisuustaseen muutokset

Varat

	Varojen muutokset yhteensä	
AN	Muut kuin rahoitusvarat	11
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	7
AN.11	Kiinteät varat	7
AN.12	Varastot	0
AN.13	Arvoesineet	0
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	4
AN.21	Luonnonvarat	4
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit	0

AF	Rahoitusvarat	4
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	2
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	0
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	1
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	1

Velat ja nettovarallisuus

	Velkojen muutokset yhteensä	
AF	Velat	6
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	0
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	6
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	0
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	0

B.10	*Nettovarallisuuden muutokset*	9
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	-1
B.10.2	Varojen volyymin muista muutoksista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	0
B.10.3	Nimellisistä hallussapitovoitoista ja -tappioista	10

	johtuvat nettovarallisuuden muutokset	
B.10.31	Neutraaleista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	6
B.10.32	Reaalisista hallussapitovoitoista ja -tappioista johtuvat nettovarallisuuden muutokset	4

IV: Varallisuustaseet

IV.3: Varallisuuden päätöstase

Varat

AN	Muut kuin rahoitusvarat	170
AN.1	Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	131
AN.11	Kiinteät varat	128
AN.12	Varastot	1
AN.13	Arvoesineet	2
AN.2	Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat	39
AN.21	Luonnonvarat	39
AN.22	Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit	0
AN.23	Liikearvo (goodwill) ja markkinointivarat	0

AF	Rahoitusvarat	176
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	112
AF.3	Velkapaperit	25
AF.4	Lainat	8
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	23
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	4
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	4

Velat ja nettovarallisuus

AF	Velat	127
AF.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet	
AF.2	Käteisraha ja talletukset	38
AF.3	Velkapaperit	0
AF.4	Lainat	49
AF.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	0
AF.6	Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	5
AF.7	Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	0
AF.8	Muut saamiset ja velat	35

B.90	*Nettovarallisuus*	219

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel 20.12.2010
KOM(2010) 774 lopullinen
Liite B

LIITE B

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUS N:O …/…

Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä Euroopan unionissa

LIITE B

Kansantalouden tilinpidon tietojen lähettämisohjelma

Yhteenveto taulukoista

Taulukko nro	Taulukon aihe	Määräaika t + kuukautta (päivää, jos niin merkitty)[1]	Ajanjakso[2]
1	Pääaggregaatit – neljännesvuosittain	2[4][7]	Vuoden 1995 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien
1	Pääaggregaatit – vuosittain	2[3] [4]/3/9	Vuodesta 1995 lähtien
2	Julkisyhteisöjen pääaggregaatit – vuosittain	3/9	Vuodesta 1995 lähtien
3	Toimialoittaiset taulukot – vuosittain	9/21	Vuodesta 1995 lähtien
5	Kotitalouksien kulutusmenot käyttötarkoituksen mukaan – vuosittain	9	Vuodesta 1995 lähtien
6	Rahoitustilit sektoreittain (taloustoimet) – vuosittain	9	Vuodesta 1995 lähtien
7	Rahoitusvarojen ja velkojen taseet – vuosittain	9	Vuodesta 1995 lähtien
8	Muut kuin rahoitustilit sektoreittain – vuosittain	9	Vuodesta 1995 lähtien
801	Muut kuin rahoitustilit sektoreittain – neljännesvuosittain	85 päivää	Vuoden 1999 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien
9	Yksityiskohtaiset vero- ja sosiaaliturvamaksutulot vero- ja sosiaaliturvamaksutyypin sekä vastaanottavan alasektorin mukaisesti jaoteltuna, ml. luettelo veroista ja sosiaaliturvamaksuista kansallisen luokituksen mukaisesti – vuosittain	9	Vuodesta 1995 lähtien
10	Taulukot toimialoittain ja alueittain (NUTS II) – vuosittain	12[3]/24	Vuodesta 2000 lähtien[5]
11	Julkisyhteisöjen menot tehtävän mukaan – vuosittain	12	Vuodesta 1995 lähtien[6]
12	Taulukot toimialoittain ja alueittain (NUTS III) – vuosittain	24	Vuodesta 2000 lähtien
13	Kotitalouksien tilit alueittain (NUTS II) – vuosittain	24	Vuodesta 2000 lähtien
15	Tarjontataulukko perushintaan, ml. muunnos ostajanhintaiseksi – vuosittain	36	Vuodesta 2010 lähtien
16	Käyttötaulukko ostajanhintaan – vuosittain	36	Vuodesta 2010 lähtien
17	Symmetrinen panos-tuotostaulukko perushintaan – viiden vuoden välein	36	Vuodesta 2010 lähtien
20	Kiinteiden varojen ristiintaulukointi toimialoittain ja varoittain – vuosittain	24	Vuodesta 2000

			lähtien
22	Kiinteän pääoman bruttomuodostuksen ristiintaulukointi toimialoittain ja varoittain – vuosittain	24	Vuodesta 1995 lähtien
26	Muiden kuin rahoitusvarojen taseet – vuosittain	24	Vuodesta 1995 lähtien
27	Julkisyhteisöjen rahoitustilit – neljännesvuosittain	85 päivää	Vuoden 1999 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien
28	Julkisyhteisöjen velka – neljännesvuosittain	3	Vuoden 2000 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien
29	Sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmät – vuosittain	12	Vuodesta 2012 lähtien

t = Viitejakso (vuosi tai vuosineljännes).

1) Muuttujia koskevat tiedot lähetetään komissioon (Eurostatiin) viimeistään sinä päivänä, jolloin kansallinen viranomainen julkaisee tiedot.

2) Sovelletaan koko taulukkoon, eräitä kohtia lukuun ottamatta (ks. tarkat tiedot taulukosta).

3) Sovelletaan tiettyihin kohtiin (ks. tarkat tiedot taulukosta).

4) Sovelletaan kaikkiin maihin lukuun ottamatta niin kutsuttuja pienempiä maita (eli maita, joiden käypähintainen bruttokansantuote on alle 2 prosenttia koko Euroopan unionin käypähintaisesta bruttokansantuotteesta).

5) Lukuun ottamatta yksittäisiä eriä (ks. tarkat tiedot taulukosta).

6) Lukuun ottamatta COFOG-luokituksen kaksinumerotasoa (ks. tarkat tiedot taulukosta).

7) Lukuun ottamatta yksittäisiä eriä, joiden määräaika on t + 80 päivää (ks. tarkat tiedot taulukosta).

Taulukko 1 – Pääaggregaatit – neljännesvuosittainen[1] ja vuosittainen kysely

Tunnus	Muuttujat[10]	Jako[2]	Käyvin hinnoin	Edellisen vuoden hinnoin ja ketjutetuin volyymein
Arvonlisäys ja bruttokansantuote				
B.1g	1. Perushintainen bruttoarvonlisäys	A*10	x	x
D.21	2. a) Tuoteverot[3]		x	x
D.31	b) Tuotetukipalkkiot[3]		x	x
B.1*g	3. Markkinahintainen bruttokansantuote		x	x
Bruttokansantuotteen käyttö				
P.3	4. Kulutusmenot yhteensä		x	x
P.3	5. a) Kotitalouksien kulutusmenot (kotimaan käsite)	Kestävyys[4]	x	x
P.3	b) Kotitalouksien kulutusmenot (kansallinen käsite)		x	x
P.3	6. Kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutusmenot		x	x
P.3	7. Julkiset kulutusmenot		x	x
P.31	a) Yksilölliset kulutusmenot		x	x
P.32	b) Kollektiiviset kulutusmenot		x	x
P.4	8. Kotitalouksien todellinen kulutus		x	x
P.41	a) Todellinen yksilöllinen kulutus		x	x
P.5	9. Pääoman bruttomuodostus		x	x
P.51g	a) Kiinteän pääoman bruttomuodostus	AN_F6[5]	x	x
P.52	b) Varastojen muutokset		x	x[6]
P.53	c) Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset		x	x[6]
P.6	10. Tavaroiden (fob) ja palveluiden vienti		x	x
P.61	a) Tavarat		x	x
P.62	b) Palvelut		x	x
	Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet[7]		x	x
	Euroopan unionin jäsenvaltiot[7]		x	x

	Talous- ja rahaliiton jäsenet[7]		x	x
	Euroopan unionin toimielimet ja elimet[7]		x	x
	Kolmannet maat ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneet kansainväliset järjestöt[7]		x	x
P.7	11. Tavaroiden (fob) ja palveluiden tuonti		x	x
P.71	a) Tavarat		x	x
P.72	b) Palvelut		x	x
	Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet[7]		x	x
	Euroopan unionin jäsenvaltiot[7]		x	x
	Talous- ja rahaliiton jäsenet[7]		x	x
	Euroopan unionin toimielimet ja elimet[7]		x	x
	Kolmannet maat ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneet kansainväliset järjestöt[7]		x	x
B.11	12. Tavaroiden ja palveluiden tase		x	x

Tulot, säästö ja nettoluotonanto/nettoluotonotto

B.2g+B.3g	13. Bruttotoimintaylijäämä ja bruttosekatulo		x	
D.2	14. Tuotannon ja tuonnin verot		x	
D.3	15. Tukipalkkiot		x	
D.1r_D.4r	16. a) Ensitulot ulkomailta		x	
D.1p_D.4p	b) Ensitulot ulkomaille		x	
B.5*g	17. Markkinahintainen bruttokansantulo		x	
P.51c	18. Kiinteän pääoman kuluminen		x	
B.5*n	19. Markkinahintainen nettokansantulo		x	
D.5r, D.6r, D.7r	20. a) Tulonsiirrot ulkomailta		x	
D.5,p D.6p, D.7p	b) Tulonsiirrot ulkomaille		x	
B.6n	21. a) Käytettävissä oleva tulo, netto		x	
B.6g	b) Käytettävissä oleva tulo, brutto		x	
D.8	22. Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisut		x	
B.8n	23. Kansantalouden säästö, netto		x	

D.9	24. a) Pääomansiirrot ulkomailta		x	
D.9	b) Pääomansiirrot ulkomaille		x	
NP	25. Valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset		x	
B.9	26. Kansantalouden nettoluotonanto tai nettoluotonotto		x	

Väestö, työllisyys, palkansaajakorvaukset

	27. Väestö- ja työllisyystiedot			
POP	a) Kokonaisväkiluku (tuhansina henkilöinä)			
EUN	b) Työttömät (tuhansina henkilöinä) [8]			
EMP	c) Työllisyys kotimaisissa tuotantoyksiköissä (tuhansina työntekijöinä, tuhansina työtunteina ja tuhansina työpaikkoina[8]) ja maassa asuvien työllisyys (tuhatta)	A*10[9]		
ESE	d) Yrittäjät	A*10[9]		
EEM	e) Palkansaajat	A*10[9]		
D.1	28. Kotimaisissa tuotantoyksiköissä työskentelevien palkansaajakorvaukset ja kotimaisten työntekijöiden palkansaajakorvaukset	A*10	x	
D.11	a) Palkat ja palkkiot	A*10	x	
D.12	b) Työnantajan sosiaaliturvamaksut	A*10	x	

1) Neljännesvuosittaiset tiedot on toimitettava alkuperäisessä sekä kausitasoitetussa ja työpäiväkorjatussa muodossa. Bruttokansantuote (B.1*g) ja bruttoarvonlisäys (B.1g) on toimitettava myös työpäiväkorjatussa muodossa. Muiden aggregaattien toimittaminen työpäiväkorjatussa muodossa on vapaaehtoista.

2) Jos jaottelua ei ole ilmoitettu, tarkoitetaan koko taloutta.

3) Jako veroihin ja tukiin neljännesvuositilinpidossa on vapaaehtoista.

4) Jaottelu kestävyyden mukaan vuosittaista tilinpitoa varten: kestävät tavarat, puolikestävät tavarat, lyhytikäiset tavarat, palvelut.

Jaottelu kestävyyden mukaan neljännesvuositilinpitoa varten: kestävät tavarat ja muut.

5) AN_F6: Kiinteiden varojen jaottelu:

AN.111 asunnot

AN.112 muut rakennukset ja rakennelmat

AN.113 koneet, laitteet ja kuljetusvälineet

AN.1131 kuljetusvälineet

AN.1132 tieto- ja viestintätekniset laitteet*

AN.1139 muut koneet ja laitteet*

AN.114 asejärjestelmät*

AN.115 kasvatettavat biologiset varat

AN.117 henkiset omaisuustuotteet

*Toimittaminen on vapaaehtoista.

6) Vain edellisen vuoden hinnoin.

7) Vuoden 2006 viitejaksoista lähtien annettavien tietojen (käyvin hinnoin ja edellisen vuoden hinnoin/ketjutetuin volyymein) on vastattava EU:n ja talous- ja rahaliiton kokoonpanoa taulukossa ilmoitetun jakson lopussa. Vain viitejakson aikana talous- ja rahaliiton jäseninä olevien maiden on toimitettava talous- ja rahaliittoa koskeva jaottelu; muille jaottelu on vapaaehtoista.

Takautuvat tiedot (aggregaatit käyvin hinnoin, viitejaksot ennen vuotta 2006 ja vuosi 2006 mukaan luettuna):

a) Kaikkien jäsenvaltioiden, jotka vuonna 2006 olivat EU:n jäseniä mutta eivät talous- ja rahaliiton jäseniä, on toimitettava tiedot seuraavasti:

2002–2006: yhteensä/EU-25/EU:n toimielimet ja elimet (vapaaehtoinen)/kolmannet maat ja kansainväliset järjestöt

b) Kaikkien jäsenvaltioiden, jotka olivat talous- ja rahaliiton jäseniä vuonna 2006, on toimitettava tiedot seuraavasti:

1999–2001: yhteensä/EMU-12

2002–2006: yhteensä/EMU-12/EU-25/EU:n toimielimet ja elimet (vapaaehtoinen)/kolmannet maat ja kansainväliset järjestöt

EMU-12 = 12 jäsenvaltion talous- ja rahaliitto sellaisena kuin se oli 1.1.2001.

Tulevaisuudessa Euroopan unioniin ja talous- ja rahaliittoon liittyvät maat:

- Maan, joka liittyy Euroopan unioniin vuonna t vuoden 2006 jälkeen, on toimitettava takautuvat tiedot (käyvin hinnoin) vuodesta t-2 taloustoimista Euroopan unionin kanssa (siinä kokoonpanossa kuin se oli ennen kyseistä laajentumista).

- Maan, joka liittyy talous- ja rahaliittoon vuonna t vuoden 2006 jälkeen, on toimitettava takautuvat tiedot (käyvin hinnoin) vuodesta t-2 taloustoimista talous- ja rahaliiton kanssa (siinä kokoonpanossa kuin se oli ennen kyseistä laajentumista).

8) Toimittaminen on vapaaehtoista.

9) A*10 ainoastaan seuraavista: kokonaistyöllisyys, yrittäjät ja palkansaajat kotimaisissa tuotantoyksiköissä.

10) Toimitus t + 2 kuukautta: neljännesvuosittaiset tiedot 1–12, 27–28.*

Toimitus t + 80 päivää: neljännesvuosittaiset tiedot 13–26.

Toimitus t + 2 kuukautta: vuosittaiset tiedot 1–12, 27–28.*

t = viitejakso (vuosi tai vuosineljännes).

*Sovelletaan kaikkiin maihin lukuun ottamatta niin kutsuttuja pienempiä maita (eli maita, joiden käypähintainen bruttokansantuote on alle 2 prosenttia koko Euroopan unionin käypähintaisesta bruttokansantuotteesta). Pienempien maiden toimitus:

t + 80 päivää: neljännesvuosittaiset tiedot 1–12, 27–28.

t + 3 kuukautta: vuosittaiset tiedot 1–12, 27–28.

Taulukko 2 – Julkisyhteisöjen pääaggregaatit

Tunnus	Taloustoimi	Sektorit ja alasektorit[1][2]
P.1	Tuotos	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.11+P.12	- Markkinatuotos ja tuotos omaan loppukäyttöön	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.13	- Markkinaton tuotos	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.131	Maksut markkinattomasta tuotoksesta	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.132	Markkinaton tuotos, muu	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.11+P.12+P.131	Markkinatuotos, tuotos omaan loppukäyttöön ja maksut markkinattomasta tuotoksesta	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.2	Välituotekäyttö	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.1g	Arvonlisäys, brutto	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.1n	Arvonlisäys, netto	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.1p	Palkansaajakorvaukset, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.29p	Muut tuotantoverot, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.39r	Muut tuotantotukipalkkiot, saadut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.2n	Toimintaylijäämä, netto	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.2r	Tuotannon ja tuonnin verot, saadut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.21r	Tuoteverot, saadut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.211r	Alv, saatu	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.29r	Muut tuotantoverot, saadut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4r	Omaisuustulot, saadut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.41r	Korot, saadut[1]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.42r+D.43r+D.44r+D.45r	Muut omaisuustulot, saadut[1]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.3p	Tukipalkkiot, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

D.31p	Tuotetukipalkkiot, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.39p	Muut tuotantotukipalkkiot, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4p	Omaisuustulot, maksetut[1]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1311	josta alasektorille valtionhallinto (S.1311) maksetut [1] [5]	S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1312	josta alasektorille osavaltiohallinto (S.1312) maksetut [1] [5]	S.1311, S.1313, S.1314
D.4p_S.1313	josta alasektorille paikallishallinto (S.1313) maksetut [1] [5]	S.1311, S.1312, S.1314
D.4p_S.13.14	josta alasektorille sosiaaliturvarahastot (S.1314) maksetut [1] [5]	S.1311, S.1312, S.1313
D. 41 p	- Korot, maksetut[1]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.42p+D.43p +D.44p+D.45 p	- Muut omaisuustulot, maksetut[1]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.5n	Ensitulo, netto	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.5r	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot, saadut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto, saadut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.611	- josta työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.613	- josta kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7r	Muut tulonsiirrot, saadut[1]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.5p	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.62p	Rahamääräiset sosiaalietuudet, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.632p	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.62p+D.632 p	Rahamääräiset sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7p	Muut tulonsiirrot, maksetut[1]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7_S.1311	josta alasektorille valtionhallinto (S.1311) maksetut [1] [5]	S.1312, S.1313, S.1314
D.7_S.1312	josta alasektorille osavaltiohallinto (S.1312) maksetut [1] [5]	S.1311, S.1313, S.1314
D.7_S.1313	josta alasektorille paikallishallinto (S.1313) maksetut [1] [5]	S.1311, S.1312, S.1314
D.7_S.13.14	josta alasektorille sosiaaliturvarahastot (S.1314) maksetut [1] [5]	S.1311, S.1312, S.1313
B.6n	Käytettävissä oleva tulo, netto	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.3	Kulutusmenot	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

P.31	- Yksilölliset kulutusmenot	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.32	- Kollektiiviset kulutusmenot	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.8g	Säästö, brutto	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.8n	Säästö, netto	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.9r	Pääomansiirrot, saadut[(1)]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.91	- Pääomaverot[(1)]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.92r+D.99r	- Muut pääomansiirrot ja investointiavustukset, saadut[(1)(2)]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.9p	Pääomansiirrot, maksetut[(1)(2)]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.9_S.1311	josta alasektorille valtionhallinto (S.1311) maksetut [(1) (2)]	S.1312, S.1313, S.1314
D.9_S.1312	josta alasektorille osavaltiohallinto (S.1312) maksetut [(1) (2)]	S.1311, S.1313, S.1314
D.9_S.1313	josta alasektorille paikallishallinto (S.1313) maksetut [(1) (2)]	S.1311, S.1312, S.1314
D.9_S.1314	josta alasektorille sosiaaliturvarahastot (S.1314) maksetut [(1) (2)]	S.1311, S.1312, S.1313
D.92p	- Investointiavustukset, maksetut	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.5	Pääoman bruttomuodostus	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.51g	- Kiinteän pääoman bruttomuodostus	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.52+P.53	- Varastojen muutokset ja arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
NP	Valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
OP5ANP	Pääoman bruttomuodostus sekä valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
B.9	Nettoluotonanto (+)/Nettoluotonotto (–)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
TE	Menot yhteensä	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
TR	Tulot yhteensä	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.995	Todennetuista mutta todennäköisesti perimättä jäävistä veroista ja sosiaaliturvamaksuista muodostuvat pääomansiirrot julkisyhteisöiltä muille sektoreille[(1) (2) (3)]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
PTC	Maksetut verohyvitykset yhteensä [(6)]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
TC	- josta maksettujen verohyvitysten määrä, joka ylittää veronmaksajan veron	S.13, S.1311, S.1312,

	(6)	S.1313, S.1314
EDP_D.41	Korot, mukaan lukien swapien ja korkotermiinisopimusten arvon muutokset (1) (4)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
EDP_B.9	Nettoluotonanto (+)/Nettoluotonotto (–) liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn puitteissa (4)	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

1) Alasektorin tiedot olisi sulautettava kunkin alasektorin sisällä mutta ei alasektoreiden välillä. Sektorin S.13 tiedot ovat alasektoreiden tietojen summa, lukuun ottamatta kohtia D.4, D.7 ja D.9 (sekä niiden alakohtia), joita varten tiedot olisi sulautettava alasektoreiden välillä (vastinsektoritiedoilla). Kun käytetään eri sulauttamissääntöjä, ne on ilmoitettava lähettäjän alaviitteessä.

2) D.995 on vähennettävä D.99r:stä. D.995:n määriä ei saa sisällyttää D.9p:hen.

3) Jaottelu vastaanottaviin alasektoreihin toimitetaan vapaaehtoisuuden pohjalta.

4) Jos (EDP_B.9 + EDP_D.41):n ja (B.9 + D41PAY):n välinen erotus ei ole nolla, syy tähän on selvitettävä.

5) Jos muiden kuin kohtien D.4, D.7 tai D.9 ja niiden alakohtien välillä tapahtuu alasektorien välisiä huomattavia maksuja, näistä on esitettävä selvitys lähettäjän alaviitteissä.

6) Verohyvitys on verohuojennus, joka vähennetään suoraan edunsaajakotitaloudelta tai -yritykseltä muussa tapauksessa perittävästä verosta. Takaisin maksettavilla verohyvityksillä tarkoitetaan verohyvityksiä, jotka ovat (muussa tapauksessa perittävää) veroa suurempia ja edunsaaja saa ylimenevän osan. Takaisin maksettujen verohyvitysten kokonaismäärä on kirjattava julkisyhteisöjen menoina (’Maksetut verohyvitykset yhteensä’, PTC) siten, että mainitaan ’tulonsiirto-osuus’ (TC), joka on se verohyvitysten määrä, joka ylittää kyseiseltä veronmaksajalta perittävän veron määrän ja maksetaan kyseiselle veronmaksajalle.

Taulukko 3 – Toimialoittaiset taulukot

Tunnus	Muuttujat	Jako [(1)(2)(3)]	Käyvin hinnoin	Edellisen vuoden hinnoin ja ketjutetuin volyymein
Tuotos				
P.1	1. Tuotos perushintaan toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	
P.2	2. Välituotekäyttö ostajan hintaan toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	
B.1g	3. Bruttoarvonlisäys perushintaan toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	x
P.51c	4. Kiinteän pääoman kuluminen toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	x
B.2n+B.3n	5. Nettotoimintaylijäämä ja nettosekatulo	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	
D.29-D.39	6. Muut tuotantoverot miinus muut tuotantotukipalkkiot	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	
Pääomanmuodostus				
P.5	7. Pääoman bruttomuodostus toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	x
P.51g	a) Kiinteän pääoman bruttomuodostus toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	x
	Kiinteiden varojen jaottelu AN_F6†	A*10/A*21	x	x
	josta asunnot	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	x
P.52+P.53	b) Varastojen muutokset ja arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	x[(6)]

P.52	josta varastojen muutokset[5]		x	x[6]
P.53	josta arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset[5]		x	x[7]
Työllisyys ja palkansaajakorvaukset				
	8. Työllisyys toimialoittain (tuhansina henkilöinä, tuhansina työtunteina[4] ja tuhansina työpaikkoina[5])	A*10/A*21/ A*38/A*64		
	a) yrittäjät toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64		
	b) palkansaajat toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64		
D.1	7. Palkansaajakorvaukset toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	
D.11	a) Palkat ja palkkiot toimialoittain	A*10/A*21/ A*38/A*64	x	

AN_F6†: Kiinteiden varojen jaottelu:

AN.111 asunnot

AN.112 muut rakennukset ja rakennelmat

AN.113 koneet, laitteet ja kuljetusvälineet

AN.1131 kuljetusvälineet

AN.1132 tieto- ja viestintätekniset laitteet**

AN.11321 tietokonelaitteet**

AN.11322 televiestintälaitteet**

AN.1139 muut koneet ja laitteet**

AN.114 asejärjestelmät* **

AN.115 kasvatettavat biologiset varat

AN.117 henkiset omaisuustuotteet**

AN.1173 tietokoneohjelmistot ja tietokannat**

* Toimittaminen on vapaaehtoista.

** Vain koko talouden osalta.

1) Jaottelu toimialoittain NACE-luokittelun mukaisesti. Jos jaottelua ei ole ilmoitettu, tarkoitetaan koko taloutta.

2) A*10/A*38 toimittamisen määräaika t + 9 kuukautta.

A*64 toimittamisen määräaika t + 21 kuukautta.

t = viitevuosi.

3) A*38:n ja A*64:n jaottelu: kohtien 26 ja 44 – ”Kiinteistöalan toiminta” – alakohdan ”josta: omistusasuntojen laskennalliset vuokrat” toimittaminen on pakollista vain muuttujien P.1, P.2 ja B.1g osalta.

4) Takautuvat tiedot työtunneilta:

- vuodesta 1995: A*38 pakollinen, A*64 vapaaehtoinen.

5) Toimittaminen on vapaaehtoista.

6) Vain edellisen vuoden hinnoin.

Taulukko 5 – Kotitalouksien kulutusmenot

Tunnus	Muuttujat	Jako	Käyvin hinnoin	Edellisen vuoden hinnoin ja ketjutetuin volyymein
P.3	1. Kotitalouksien kulutusmenot käyttötarkoituksen mukaan	COICOP-ryhmät	x	x
P.3	2. Kotimaisten ja ulkomaisten kotitalouksien kulutusmenot talousalueella		x	x
P.33	3. Kotimaisten kotitalouksien kulutusmenot ulkomailla		x	x
P.34	4. Ulkomaisten kotitalouksien kulutusmenot talousalueella		x	x
P.3	5. Kotimaisten kotitalouksien kulutusmenot talousalueella ja ulkomailla		x	x

Taulukko 6 – Rahoitustilit sektoreittain

(Taloustoimet, muut volyymin muutokset ja uudelleenarvotus – sekä sulautetut että sulauttamattomat tilit – ja vastinsektoritiedot*)

		Koko kansantalous	Yritykset alasektoreineen[(1)]	Rahoituslaitokset alasektoreineen[(2)]	Julkisyhteisöt alasektoreineen[(3)]	Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt[(4)]	Ulkomaat alasektoreineen[(5)]
Taloustoimet/Volyymin muutokset(**)/rahoitusinstrumenttien uudelleenarvotus(**)	EKT	S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Rahoitusvarat	F.A	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	F.1	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta	F.11	x	x	x	x	x	x
Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	F.12	x	x	x	x	x	x
Käteisraha ja talletukset	F.2	x	x	x	x	x	x
Käteisraha	F.21	x	x	x	x	x	x
Siirtokelpoiset talletukset	F.22	x	x	x	x	x	x
Muut talletukset	F.29	x	x	x	x	x	x
Velkapaperit	F.3	x	x	x	x	x	x
Lyhytaikaiset	F.31	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	F.32	x	x	x	x	x	x
Lainat	F.4	x	x	x	x	x	x
Lyhytaikaiset	F.41	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	F.42	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	F.5	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja osuudet	F.51	x	x	x	x	x	x
Noteeratut osakkeet	F.511	x	x	x	x	x	x
Noteeraamattomat osakkeet	F.512	x	x	x	x	x	x
Muut osuudet	F.519	x	x	x	x	x	x
Sijoitusrahasto-osuudet	F.52	x	x	x	x	x	x
Rahamarkkinarahasto-osuudet	F.521	x	x	x	x	x	x
Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-	F.529	x	x	x	x	x	x

osuudet							
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	F.6	x	x	x	x	x	x
Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	F.61	x	x	x	x	x	x
Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	F.62	x	x	x	x	x	x
Eläkevastuut, eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan, oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin ja standarditakauksiin liittyvät varaukset(6)	F63_ F64_ F65_ F66	x	x	x	x	x	x
- Eläkevastuut(6)	F.63	x	x	x	x	x	x
Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan(6)	F.64	x	x	x	x	x	x
- Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin(6)	F.65	x	x	x	x	x	x
- Standarditakauksiin liittyvät varaukset(6)	F.66	x	x	x	x	x	x
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	F.7	x	x	x	x	x	x
- Johdannaiset(6)	F.71	x	x	x	x	x	x
- Työsuhdeoptiot(6)	F.72	x	x	x	x	x	x
Muut saamiset	F.8	x	x	x	x	x	x
Kauppaluotot ja ennakot	F.81	x	x	x	x	x	x
Muut saamiset kuin kauppaluotot ja ennakot	F.89	x	x	x	x	x	x
Velat	F.L	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	F.1	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta	F.11	x	x	x	x	x	x
Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	F.12	x	x	x	x	x	x
Käteisraha ja talletukset	F.2	x	x	x	x	x	x
Käteisraha	F.21	x	x	x	x	x	x
Siirtokelpoiset talletukset	F.22	x	x	x	x	x	x
Muut talletukset	F.29	x	x	x	x	x	x
Velkapaperit	F.3	x	x	x	x	x	x
Lyhytaikaiset	F.31	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	F.32	x	x	x	x	x	x
Lainat	F.4	x	x	x	x	x	x

Lyhytaikaiset	F.41	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	F.42	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	F.5	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja osuudet	F.51	x	x	x	x	x	x
Noteeratut osakkeet	F.511	x	x	x	x	x	x
Noteeraamattomat osakkeet	F.512	x	x	x	x	x	x
Muut osuudet	F.519	x	x	x	x	x	x
Sijoitusrahasto-osuudet	F.52	x	x	x	x	x	x
Rahamarkkinarahasto-osuudet	F.521	x	x	x	x	x	x
Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	F.529	x	x	x	x	x	x
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	F.6	x	x	x	x	x	x
Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	F.61	x	x	x	x	x	x
Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	F.62	x	x	x	x	x	x
Eläkevastuut, eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan, oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin ja standarditakauksiin liittyvät varaukset(6)	F63_ F64_ F65_ F66	x	x	x	x	x	x
- Eläkevastuut(6)	F.63	x	x	x	x	x	x
Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan(6)	F.64	x	x	x	x	x	x
- Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin(6)	F.65	x	x	x	x	x	x
- Standarditakauksiin liittyvät varaukset(6)	F.66	x	x	x	x	x	x
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	F.7	x	x	x	x	x	x
- Johdannaiset(6)	F.71	x	x	x	x	x	x
- Työsuhdeoptiot(6)	F.72	x	x	x	x	x	x
Muut velat	F.8	x	x	x	x	x	x
Kauppaluotot ja ennakot	F.81	x	x	x	x	x	x
Muut velat kuin kauppaluotot ja ennakot	F.89	x	x	x	x	x	x

Rahoitusvarojen nettohankinta[7]	F.A	x	x	x	x	x	x
Velkojen nettohankinta[7]	F.L	x	x	x	x	x	x
Rahoitustoimet, netto[7]		x	x	x	x	x	x

* Sulauttamattomat muiden volyymin muutosten tili ja uudelleenarvotustili: pakollisesti toimitettavat tiedot on rajattu seuraavaan sektori- ja instrumenttijaotteluun:

- S.11 Yritykset
- S.12 Rahoituslaitokset
- S.13 Julkisyhteisöt
- S.14 + S.15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
- S.2 Ulkomaat
- F.1 Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)
- F.2 Käteisraha ja talletukset
- F.3 Velkapaperit
- F.4 Lainat
- F.5 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet
- F.6 Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut
- F.7 Johdannaiset ja työsuhdeoptiot
- F.8 Muut saamiset ja velat

Sulautettujen muiden volyymin muutosten tilin ja uudelleenarvotustilin toimittaminen on vapaaehtoista.

** Sulauttamattomat vastinsektoritiedot: vapaaehtoisesti toimitettavat tiedot on rajattu seuraaviin vastinsektoreihin:

- S.11 Yritykset
- S.12 Rahoituslaitokset
- S.13 Julkisyhteisöt
- S.14 + S.15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
- S.2 Ulkomaat

1) Yritykset:

- S.11 Yritykset – yhteensä
- S.11001C Valtionhallinnon valvonnassa olevat julkiset yritykset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien. Määräaika: t + 9 kuukautta.
- S.11001 Kaikki julkiset yritykset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien. Määräaika: t + 21 kuukautta (t + 9 kuukautta vapaaehtoista).

2) Rahoituslaitokset:

- S.12 Rahoituslaitokset – yhteensä

- S.121+S.122+S.123 Rahalaitokset

- S.121 Keskuspankki

- S.122 ja S.123 Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki, ja rahamarkkinarahastot (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)

- S.124 Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot

- S.125 Muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot

- S.126_S.127 Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)

- S.128_S.129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)

- S.12001C Valtionhallinnon valvonnassa olevat julkiset rahoituslaitokset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien, määräaika t + 9 kuukautta

- S.12001 Kaikki julkiset rahoituslaitokset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien, määräaika t + 21 kuukautta (t + 9 kuukautta vapaaehtoista)

3) Julkisyhteisöjen jaottelu alasektoreihin:

- S.13 Julkisyhteisöt – yhteensä

- S.1311 Valtionhallinto

- S.1312 Osavaltiohallinto

- S.1313 Paikallishallinto

- S.1314 Sosiaaliturvarahastot

4) Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt

- S.14+S.15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt – yhteensä

- S.14 Kotitaloudet

- S.15 Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt

5) Ulkomaat:

- S.2 Ulkomaat – yhteensä (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)

- S.21 Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet (sektori kattaa Euroopan keskuspankin, Euroopan investointipankin ja EU-toimielimet (Euroopan parlamentin, neuvoston, komission jne.), joiden tilinpito kirjataan Euroopan unionin yleiseen talousarvioon)

- S.2I Talous- ja rahaliiton jäsenet (sektori kattaa Euroopan keskuspankin, mutta ei Euroopan investointipankkia eikä EU-toimielimiä (Euroopan parlamenttia, neuvostoa, komissiota jne.), joiden tilinpito kirjataan Euroopan unionin yleiseen talousarvioon)

- S.22 Kolmannet maat ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneet kansainväliset järjestöt

- Takautuvia tietoja koskevat vaatimukset S.2:n alasektoreiden osalta: Sektorit S.21 ja S.22: Tiedot on toimitettava EU:sta sellaisena kuin se on 1. syyskuuta 2014, takautuvasti siten, että vuoden 2004 tiedot ovat mukana. Jos EU laajenee, tiedot on toimitettava EU:sta sellaisena kuin se on uudessa kokoonpanossaan ja takautuvasti laajentumista edeltäneiden kolmen vuoden ajalta. Vanhempien tietojen (EU:n saman kokoonpanon osalta) toimittaminen on vapaaehtoista. Sektori S.2I: Tiedot on toimitettava euroalueesta sellaisena kuin se on nykyisessä kokoonpanossaan takautuvasti siten, että vuoden 1999 tiedot ovat mukana. Vanhempien tietojen (euroalueen saman kokoonpanon osalta) toimittaminen on vapaaehtoista.

6) Toimittaminen on vapaaehtoista.

7) Ainoastaan ”rahoitusinstrumenteilla käytävien taloustoimien” osalta, ei merkitystä ”volyymin muutosten”, ”rahoitusinstrumenttien uudelleenarvotuksen” ja vastinsektoria koskevien tietojen osalta.

Taulukko 7 – Rahoitusvarojen ja velkojen taseet

(Rahoitusinstrumenttien varannot – sekä sulautetut että sulauttamattomat – ja vastinsektoritiedot*)

Taloustoimet/Volyymin muutokset/rahoitusinstrumenttien uudelleenarvotus	ESA	Koko kansantalous	Yritykset alasektoreinen[(1)]	Rahoituslaitokset alasektoreinen[(2)]	Julkisyhteisöt alasektoreinen[(3)]	Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt[(4)]	Ulkomaat alasektoreineen[(5)]
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.14+S.15	S.2
Rahoitusvarat	AF.A	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	AF.1	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta	AF.11	x	x	x	x	x	x
Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	AF.12	x	x	x	x	x	x
Käteisraha ja talletukset	AF.2	x	x	x	x	x	x
Käteisraha	AF.21	x	x	x	x	x	x
Siirtokelpoiset talletukset	AF.22	x	x	x	x	x	x
Muut talletukset	AF.29	x	x	x	x	x	x
Velkapaperit	AF.3	x	x	x	x	x	x
Lyhytaikaiset	AF.31	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	AF.32	x	x	x	x	x	x
Lainat	AF.4	x	x	x	x	x	x
Lyhytaikaiset	AF.41	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	AF.42	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	AF.5	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja osuudet	AF.51	x	x	x	x	x	x
Noteeratut osakkeet	AF.511	x	x	x	x	x	x
Noteeraamattomat osakkeet	AF.512	x	x	x	x	x	x
Muut osuudet	AF.519	x	x	x	x	x	x
Sijoitusrahasto-osuudet	AF.52	x	x	x	x	x	x
Rahamarkkinarahasto-osuudet	AF.521	x	x	x	x	x	x
Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	AF.529	x	x	x	x	x	x

Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	AF.6	x	x	x	x	x	x
Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	AF.61	x	x	x	x	x	x
Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	AF.62	x	x	x	x	x	x
Eläkevastuut, eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan, oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin ja standarditakauksiin liittyvät varaukset	AF63_ AF64_ AF65_ AF66	x	x	x	x	x	x
- Eläkevastuut[(6)]	AF.63	x	x	x	x	x	x
Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan[(6)]	AF.64	x	x	x	x	x	x
- Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin[(6)]	AF.65	x	x	x	x	x	x
- Standarditakauksiin liittyvät varaukset[(6)]	AF.66	x	x	x	x	x	x
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	AF.7	x	x	x	x	x	x
- Johdannaiset[(6)]	AF.71	x	x	x	x	x	x
- Työsuhdeoptiot[(6)]	AF.72	x	x	x	x	x	x
Muut saamiset	AF.8	x	x	x	x	x	x
Kauppaluotot ja ennakot	AF.81	x	x	x	x	x	x
Muut saamiset kuin kauppaluotot ja ennakot	AF.89	x	x	x	x	x	x
Velat	AF.L	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	AF.1	x	x	x	x	x	x
Monetaarinen kulta	AF.11	x	x	x	x	x	x
Erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	AF.12	x	x	x	x	x	x
Käteisraha ja talletukset	AF.2	x	x	x	x	x	x
Käteisraha	AF.21	x	x	x	x	x	x
Siirtokelpoiset talletukset	AF.22	x	x	x	x	x	x
Muut talletukset	AF.29	x	x	x	x	x	x
Velkapaperit	AF.3	x	x	x	x	x	x
Lyhytaikaiset	AF.31	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	AF.32	x	x	x	x	x	x
Lainat	AF.4	x	x	x	x	x	x

Lyhytaikaiset	AF.41	x	x	x	x	x	x
Pitkäaikaiset	AF.42	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	AF.5	x	x	x	x	x	x
Osakkeet ja osuudet	AF.51	x	x	x	x	x	x
Noteeratut osakkeet	AF.511	x	x	x	x	x	x
Noteeraamattomat osakkeet	AF.512	x	x	x	x	x	x
Muut osuudet	AF.519	x	x	x	x	x	x
Sijoitusrahasto-osuudet	AF.52	x	x	x	x	x	x
Rahamarkkinarahasto-osuudet	AF.521	x	x	x	x	x	x
Muut sijoitusrahasto-osuudet kuin rahamarkkinarahasto-osuudet	AF.529	x	x	x	x	x	x
Vakuutus-, eläke- ja standarditakausvastuut	AF.6	x	x	x	x	x	x
Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	AF.61	x	x	x	x	x	x
Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	AF.62	x	x	x	x	x	x
Eläkevastuut, eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan, oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin ja standarditakauksiin liittyvät varaukset	AF63_ AF64_ AF65_ AF66	x	x	x	x	x	x
- Eläkevastuut[(6)]	AF.63	x	x	x	x	x	x
Eläkerahastojen vaateet eläkkeiden hallinnoijia kohtaan[(6)]	AF.64	x	x	x	x	x	x
- Oikeudet muihin etuuksiin kuin eläke-etuihin[(6)]	AF.65	x	x	x	x	x	x
- Standarditakauksiin liittyvät varaukset[(6)]	AF.66	x	x	x	x	x	x
Johdannaiset ja työsuhdeoptiot	AF.7	x	x	x	x	x	x
- Johdannaiset[(6)]	AF.71	x	x	x	x	x	x
- Työsuhdeoptiot[(6)]	AF.72	x	x	x	x	x	x
Muut velat	AF.8	x	x	x	x	x	x
Kauppaluotot ja ennakot	AF.81	x	x	x	x	x	x
Muut velat kuin kauppaluotot ja ennakot	AF.89	x	x	x	x	x	x

Rahoitusvarat [7]	AF.A	x	x	x	x	x	x
Velat [7]	AF.L	x	x	x	x	x	x
Nettorahoitusvarallisuus [7]	**BF.90**	x	x	x	x	x	x

* Sulauttamattomat vastinsektoritiedot: vapaaehtoisesti toimitettavat tiedot on rajattu seuraaviin vastinsektoreihin:

- S.11 Yritykset
- S.12 Rahoituslaitokset
- S.13 Julkisyhteisöt
- S.14 + S.15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
- S.2 Ulkomaat

1) Yritykset:

- S.11 Yritykset – yhteensä
- S.11001C Valtionhallinnon valvonnassa olevat julkiset yritykset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien, määräaika t + 9 kuukautta.
- S.11001 Kaikki julkiset yritykset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien, määräaika t + 21 kuukautta (t + 9 kuukautta vapaaehtoista).

2) Rahoituslaitokset:

- S.12 Rahoituslaitokset – yhteensä
- S.121+S.122+S.123 Keskuspankki ja muut rahalaitokset
- S.121 Keskuspankki
- S.122_S.123 Talletuksia vastaanottavat yhteisöt, muut kuin keskuspankki, ja rahamarkkinarahastot (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)
- S.123 Rahamarkkinarahastot
- S.124 Muut sijoitusrahastot kuin rahamarkkinarahastot
- S.125 Muut rahoituksen välittäjät kuin vakuutuslaitokset ja eläkerahastot
- S.126_S.127 Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset ja rahoituslaitoksiin kuuluvat kytkösyhtiöt ja rahanlainaajat (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)
- S.128_S.129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)
- S.12001C Valtionhallinnon valvonnassa olevat julkiset rahoituslaitokset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien. Määräaika: t + 9 kuukautta.
- S.12001 Kaikki julkiset rahoituslaitokset: toimittaminen pakollista ainoastaan yksinumerotasolla ja vuodesta 2012 lähtien. Määräaika: t + 21 kuukautta (t + 9 kuukautta vapaaehtoista).

3) Julkisyhteisöjen jaottelu alasektoreihin:

- S.13 Julkisyhteisöt – yhteensä
- S.1311 Valtionhallinto

- S.1312 Osavaltiohallinto

- S.1313 Paikallishallinto

- S.1314 Sosiaaliturvarahastot

4) Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt

- S.14+S.15 Kotitaloudet ja kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt – yhteensä

- S.14 Kotitaloudet

- S.15 Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt

5) Ulkomaat:

- S.2 Ulkomaat – yhteensä (jaottelun toimittaminen vapaaehtoista)

- S.21 Euroopan unionin jäsenvaltiot sekä toimielimet ja elimet (sektori kattaa Euroopan keskuspankin, Euroopan investointipankin ja EU-toimielimet (Euroopan parlamentin, neuvoston, komission jne.), joiden tilinpito kirjataan Euroopan unionin yleiseen talousarvioon)

- S.2I Talous- ja rahaliiton jäsenet (sektori kattaa Euroopan keskuspankin, mutta ei Euroopan investointipankkia eikä EU-toimielimiä (Euroopan parlamenttia, neuvostoa, komissiota jne.), joiden tilinpito kirjataan Euroopan unionin yleiseen talousarvioon)

- S.22 Kolmannet maat ja EU:n ulkopuolelle sijoittautuneet kansainväliset järjestöt

- Takautuvia tietoja koskevat vaatimukset S.2:n alasektoreiden osalta: Sektorit S.21 ja S.22: Tiedot on toimitettava EU:sta sellaisena kuin se on 1. syyskuuta 2014, takautuvasti siten, että vuoden 2004 tiedot ovat mukana. Jos EU laajenee, tiedot on toimitettava EU:sta sellaisena kuin se on uudessa kokoonpanossaan ja takautuvasti laajentumista edeltäneiden kolmen vuoden ajalta. Vanhempien tietojen (EU:n saman kokoonpanon osalta) toimittaminen on vapaaehtoista. Sektori S.2I: Tiedot on toimitettava euroalueesta sellaisena kuin se on nykyisessä kokoonpanossaan takautuvasti siten, että vuoden 1999 tiedot ovat mukana. Vanhempien tietojen (euroalueen saman kokoonpanon osalta) toimittaminen on vapaaehtoista.

6) Toimittaminen on vapaaehtoista.

7) Tällä kohdalla ei ole merkitystä vastinsektoria koskevien tietojen osalta.

Taulukko 8 – Muut kuin rahoitustilit sektoreittain – vuosittaiset

	Taloustoimet ja tasapainoerät	Sektorit												
		S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2
	I. Tuotantotili/Tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tili	Koko kansantalous	Yritykset	Julkiset yritykset	Valtionhallinnon valvonnassa olevat julkiset yritykset	Rahoituslaitokset	Julkiset rahoituslaitokset	Valtionhallinnon valvonnassa olevat julkiset rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet + kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	Kotitaloudet	Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	Ei sektorijakoa	Ulkomaat
	Resurssit													
P.1	Tuotos	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
P.1O	Markkinatuotos, tuotos omaan loppukäyttöön ja maksut muusta markkinattomasta tuotoksesta								x					
P.11	- Markkinatuotos	x	x			x			x	x	x	x		
P.12	- Tuotos omaan loppukäyttöön	x	x			x			x	x	x	x		
P.13	- Markkinaton tuotos	x							x	x		x		
P.7	Tavaroiden ja palveluiden tuonti													x
P.71	- Tavaroiden tuonti													x

P.72	- Palveluiden tuonti													x
P.72F	-- Välillisten rahoituspalveluiden tuonti													o
D.21 – D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot	x											x	
	Käyttö													
P.2	Välituotekäyttö	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
P.6	Tavaroiden ja palveluiden vienti													x
P.61	- Tavaroiden vienti													x
P.62	- Palveluiden vienti													x
P.62F	-- Välillisten rahoituspalveluiden vienti													o
B.1g	*Bruttokansantuote/Arvonlisäys, brutto*	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
B.11	*Tavaroiden ja palveluiden tase*													x
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
B.1n	Nettokansantuote/Arvonlisäys, netto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	

II.1.1 Tulonmuodostustili

Sektorit												
S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2

	Resurssit														
B.1g	Bruttokansantuote/Arvonlisäys, brutto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
D.3r	Tukipalkkiot, saadut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
D.31	- Tuotetukipalkkiot	x											x		
D.39	- Muut tuotantotukipalkkiot	x	x			x			x	x	x	x			
	Käyttö														
D.1	Palkansaajakorvaukset	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	
D.11	- Palkat ja palkkiot	x	x			x			x	x	x	x		x	
D.12	- Työnantajan sosiaaliturvamaksut	x	x			x			x	x	x	x		x	
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot, maksetut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
D.21	- Tuoteverot	x											x		
D.29	- Muut tuotantoverot	x	x			x			x	x	x	x			
B.2g+ B.3g	Bruttotoimintaylijäämä ja bruttosekatulo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
B.2g	- Bruttotoimintaylijäämä	x								x	x				
B.3g	- Bruttosekatulo	x								x	x				
	II.1.2 Ensitulon jakotili	Sektorit													
		S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2	

	Resurssit													
B.2g+ B.3g	Bruttotoimintaylijäämä ja bruttosekatulo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
B.2g	- Bruttotoimintaylijäämä	x								x	x			
B.3g	- Bruttosekatulo	x								x	x			
D.1	Palkansaajakorvaukset	x								x	x			x
D.11	- Palkat ja palkkiot	x								x	x			x
D.12	- Työnantajan sosiaaliturvamaksut	x								x	x			x
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot, saadut	x							x					x
D.21	- Tuoteverot	x							x					x
D.211	-- Arvonlisäverot (alv)	x							x					x
D.212	-- Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a	x							x					x
D.214	-- Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot	x							x					x
D.29	- Muut tuotantoverot	x							x					x
D.4	Omaisuustulot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.41	- Korot [1) 2)]	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.42	- Yritysten jakamat tulot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.421	Osingot	o	o			o			o	o	o	o		o
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	o	o			o			o	o	o	o		o
D.43	- Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D43S2I	Euroalueen sisäisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x								

D43S2X	Euroalueen ulkoisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x								
D43S21	EU:n sisäisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x								
D43S22	EU:n ulkoisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x								
D.44	- Muut sijoitustulot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.441	- Vakuutuksenottajien sijoitustulo	x	x			x			x	x	x	x		x
D.442	- Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	x	x			x			x	x	x	x		x
D.443	- Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	x	x			x			x	x	x	x		x
D.45	- Luonnonvaran vuokrat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
B.4g	Yritystulo, brutto	o	x	x	x	x	x	x	o	o	o	o		
D.41g	Korot yhteensä ennen välillisten rahoituspalvelujen kohdentamista	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
	Käyttö													
D.3	Tukipalkkiot, maksetut	x							x					x
D.31	- Tuotetukipalkkiot	x							x					x
D.39	- Muut tuotantotukipalkkiot	x							x					x
D.4	Omaisuustulot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.41	- Korot [1) 2)]	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x

D.42	- Yritysten jakamat tulot	x	x	x	x	x	x	x							x
D.421	Osingot	o	o			o									o
D.422	Yritystulon otot yritysmäisistä yhteisöistä	o	o			o									o
D.43	- Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x			x
D43S2I	Euroalueen sisäisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x									
D43S2X	Euroalueen ulkoisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x									
D43S21	EU:n sisäisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x									
D43S22	EU:n ulkoisten ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot		x			x									
D.44	- Muut sijoitustulot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x
D.441	- Vakuutuksenottajien sijoitustulo	x	x			x			x	x	x	x			x
D.442	- Eläkeoikeuksiin perustuvat sijoitustulot	x	x			x			x	x	x	x			x
D.443	- Osuudenomistajille kuuluva kollektiivisten sijoitusrahastojen sijoitustulo	x	x			x			x	x	x	x			x
D.45	- Luonnonvaran vuokrat	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
B.5g	Bruttokansantulo/Ensitulo, brutto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			
D41g	Korot yhteensä ennen välillisten rahoituspalvelujen kohdentamista	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x

II.2 Tulojen uudelleenjaon tili

Sektorit

		S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2
	Resurssit													
B.5g	Bruttokansantulo/Ensitulo, brutto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	x							x					x
D.51	- Tuloverot	x							x					x
D.59	- Muut juoksevat verot	x							x					x
D.6	Sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.61	- Sosiaaliturvamaksut, netto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.611	- Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	x	x			x			x	x	x	x		x
D.612	- Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	x	x			x			x	x	x	x		x
D.613	- Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	x	x			x			x	x	x	x		x
D.614	- Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	x	x			x			x	x	x	x		x
D.61SC	- Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	x	x			x			x	x	x	x		x
D.62	- Rahamääräiset sosiaalietuudet	x								x	x			x
D.63	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	x								x	x			
D.7	Muut tulonsiirrot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.71	- Vahinkovakuutusmaksut, netto	x				x			x					x
D.72	- Vahinkovakuutuskorvaukset	x	x			x			x	x	x	x		x
D.74	- Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	x							x					x
D. 74A	*josta:* Euroopan unionin toimielimille (esim. EKR) maksetut tai													x

	niiden saamat													
D.75	- Muut sekalaiset tulonsiirrot [2)]	x	x		x			x	x	x	x		x	
D.76	- Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat												x	
	Käyttö													
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.51	- Tuloverot	x	x		x			x	x	x				x
D.59	- Muut juoksevat verot	x	x		x			x	x	x	x			x
D.6	Sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.61	- Sosiaaliturvamaksut, netto	x								x	x			x
D.611	- Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut	x								x	x			x
D.612	- Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut	x								x	x			x
D.613	- Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut	x								x	x			x
D.614	- Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset	x								x	x			x
D.61SC	- Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut	x								x	x			x
D.62	- Rahamääräiset sosiaalietuudet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.63	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	x							x	x		x		

D.631	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto								x					
D.632	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto								x					
D.7	Muut tulonsiirrot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.71	- Vahinkovakuutusmaksut, netto	x	x			x			x	x	x	x		x
D.72	- Vahinkovakuutuskorvaukset	x				x			x					x
D.74	- Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön	x							x					x
D.74A	- *josta*: Euroopan unionin toimielimille (esim. EKR) maksetut tai niiden saamat	x							x					x
D.75	- Muut sekalaiset tulonsiirrot [2)]	x	x			x			x	x	x	x		x
D.76	- Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat	x							x					
B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo, brutto	x							x	x	x	x		
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		

	II.4.1 Käytettävissä olevan tulon käyttötili	Sektorit												
		S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2
	Resurssit													
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		

D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	x								x	x			x
	Käyttö													
P.3	Kulutusmenot	x							x	x	x	x		
P.31	- Yksilölliset kulutusmenot	x							x	x	x	x		
P.32	- Kollektiiviset kulutusmenot	x							x					
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
B.8g	Bruttosäästö	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
B.12	Vaihtotase													x
	III.1.1 Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili	Sektorit												
		S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2
	Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset													
B.8g	Bruttosäästö	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
B.12	Vaihtotase													x
D.9	Pääomansiirrot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
D.91	- Pääomaverot	x							x					x
D.92	- Investointiavustukset [2)]	x	x			x			x	x	x	x		x

D.99	- Muut pääomansiirrot [2)]	x	x		x		x	x	x	x		x
	Varojen muutokset												
D.9	Pääomansiirrot	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
D.91	- Pääomaverot	x	x		x			x	x	x	x		x
D.92	- Investointiavustukset [2)]	x					x						x
D.99	- Muut pääomansiirrot [2)]	x	x		x		x	x	x	x	x		x
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuva nettovarallisuuden muutos	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

	III.1.2 Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili	Sektorit												
		S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2
	Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset													
B.10.1	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuva nettovarallisuuden muutos	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
	Varojen muutokset													
P.5g	Pääoman bruttomuodostus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
P.51g	- Kiinteän pääoman bruttomuodostus	x	x			x			x	x	x	x		
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
P.52	- Varastojen muutokset	x	x			x			x	x	x	x		

P.53	- Arvoesineiden hankinnat miinus vähennykset	x	x			x			x	x	x	x		
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
B.9	*Nettoluotonanto (+)/Nettoluotonotto (–)*	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
DB.9	Ero rahoitustilien nettoluotonantoon/nettoluotonottoon	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x

	Lisätiedot	Sektorit												
		S.1	S.11	S.11 001	S.11 001 C	S.12	S.12 001	S.12 001 C	S.13	S.14/ S.15	S.14	S.15	S.1N	S.2
EMP	Palkansaajien lukumäärä (henkilöä)[3]	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
OTE	Julkisyhteisöjen menot yhteensä								x					
OTR	Julkisyhteisöjen tulot yhteensä								x					

= solu ei relevantti x = pakollinen o = vapaaehtoinen

[1] Korot kirjataan välillisiä rahoituspalveluita koskevan oikaisun jälkeen.

[2] Sektorin S.13 taloustoimea varten tiedot olisi sulautettava kunkin alasektorin sisällä ja julkisyhteisöjen kaikkien alasektoreiden (eli valtionhallinnon, osavaltiohallinnon, paikallishallinnon ja sosiaaliturvarahastojen) välillä.

[3] Pakollista sektorin S.13 osalta, vapaaehtoista muiden sektorien osalta.

Takautuvia tietoja koskevat vaatimukset sektorien S.11001, S11001C, S.12001 ja S.12001C osalta: aikasarjojen on alettava vuodesta 2012.

Toimitusten määräajat S.11:n ja S.12:n alasektoreille:

- S.11001 ja S.12001: T + 21 kuukautta (vapaaehtoista: T + 9 kuukautta)

- S.11001C ja S.12001C: T + 9 kuukautta

Edellä olevan taulukon lisäksi vaaditaan seuraavat indikaattorit edellisen vuoden hinnoin:

KÄYTTÖ

- S11/P.51G (PPY): Kiinteän pääoman bruttomuodostus
- S11/B.1G (PPY): Bruttoarvonlisäys
- S1M/P.51G (PPY): Kiinteän pääoman bruttomuodostus
- S1M/P.31 (PPY): Yksilölliset kulutusmenot

Taulukko 801 – Muut kuin rahoitustilit sektoreittain – neljännesvuosittaiset

Tunnus	Taloustoimet ja tasapainoerät	Sektorit						
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
	I. Tuotantotili/Tavaroiden ja palveluiden ulkomaan tili	Koko kansantalous	Yritykset	Rahoituslaitokset	Julkisyhteisöt	Kotitaloudet + kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	Ei sektorijakoa	Ulkomaat
	Resurssit							
P.1	Tuotos	o	o	o	o	o		
P.1O	josta: Markkinatuotos, tuotos loppukäyttöön ja maksut muusta markkinattomasta tuotoksesta				x			
P.7	Tavaroiden ja palveluiden tuonti							x
P.71	- Tavaroiden tuonti							x
P.72	- Palveluiden tuonti							x
P.72F	-- Välillisten rahoituspalveluiden tuonti							o
D.21 – D.31	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot	x					x	
	Käyttö							
P.2	Välituotekäyttö	o	o	o	o	o		
P.6	Tavaroiden ja palveluiden vienti							x
P.61	- Tavaroiden vienti							x
P.62	- Palveluiden vienti							x
P.62F	-- Välillisten rahoituspalveluiden vienti							o
B.1g	Bruttokansantuote/Arvonlisäys, brutto	x	x	x	x	x	x	
B.11	Tavaroiden ja palveluiden tase							x
P51c	Kiinteän pääoman kuluminen	x	x	x	x	x		
B.1n	Nettokansantuote/Arvonlisäys, netto	x	x	x	x	x		
	II.1.1 Tulonmuodostustili	Sektorit						

		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
	Resurssit							
B.1g	Bruttokansantuote/Arvonlisäys, brutto	x	x	x	x	x	x	
D.3	Tukipalkkiot, saadut	x	x	x	x	x	x	
D.31	- Tuotetukipalkkiot	x					x	
D.39	- Muut tuotantotukipalkkiot	x	x	x	x	x		
	Käyttö							
D.1	Palkansaajakorvaukset	x	x	x	x	x		x
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot, maksetut	x	x	x	x	x	x	
D.21	- Tuoteverot	x					x	
D.29	- Muut tuotantoverot	x	x	x	x	x		
B.2g+B.3g	Bruttotoimintaylijäämä ja bruttosekatulo	x	x	x	x	x	x	
B.3g	- Bruttosekatulo	x				x		

	II.1.2 Ensitulon jakotili	Sektorit						
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
	Resurssit							
B.2g+B.3g	Bruttotoimintaylijäämä ja bruttosekatulo	x	x	x	x	x	x	
B.3G	- Bruttosekatulo	x				x		
D.1	Palkansaajakorvaukset	x				x		x
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot, saadut	x			x			x
D.21	- Tuoteverot	x			x			x
D.211	-- Arvonlisäverot (alv)				x			
D.29	- Muut tuotantoverot	x			x			x
D.4	Omaisuustulot	x	x	x	x	x		x
D.41	- Korot [1) 2)]	x	x	x	x	x		x
D.4N	- Muualla luokittelemattomat muut omaisuustulot	x	x	x	x	x		x
D.42	- Yritysten jakamat tulot	x	x	x	x	x		x
D.43	- Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	x	x	x	x	x		x
D.44	- Muut sijoitustulot	x	x	x	x	x		x
D.45	- Luonnonvaran vuokrat	x	x	x	x	x		
B.4g	Yritystulo, brutto	o	x	x	o	o		

D.41g	Korot yhteensä ennen välillisten rahoituspalvelujen kohdentamista	x	x	x	x	x		x
	Käyttö							
D.3	Tukipalkkiot, maksetut	x			x		x	x
D.31	- Tuotetukipalkkiot	x			x		x	x
D.39	- Muut tuotantotukipalkkiot	x			x			x
D.4	Omaisuustulot	x	x	x	x	x		x
D.41	- Korot [1) 2)]	x	x	x	x	x		x
D.4N	- Muualla luokittelemattomat muut omaisuustulot	x	x	x	x	x		x
D.42	- Yritysten jakamat tulot	x	x	x				x
D.43	- Ulkomaisten suorien sijoitusten uudelleensijoitetut voitot	x	x	x				x
D.44	- Muut sijoitustulot	x	x	x	x			x
D.45	- Luonnonvaran vuokrat	x	x	x	x	x		
B.5g	Bruttokansantulo/Ensitulo, brutto	x	x	x	x	x		
D41g	Korot yhteensä ennen välillisten rahoituspalvelujen kohdentamista	x	x	x	x	x		x
	II.2 Tulojen uudelleenjaon tili	Sektorit						
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
	Resurssit							
B.5g	Ensitulo, brutto	x	x	x	x	x		
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	x			x			x
D.6	Sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet	x	x	x	x	x		x
D.61	- Sosiaaliturvamaksut, netto	x	x	x	x	x		x
D.62	- Rahamääräiset sosiaalietuudet	x				x		x
D.63	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	x				x		
D.7	Muut tulonsiirrot	x	x	x	x	x		x
D.71	- Vahinkovakuutusmaksut, netto	x		x	x			x
D.72	- Vahinkovakuutuskorvaukset	x	x	x	x	x		x
D.7N	- Muualla luokittelemattomat muut tulonsiirrot	x	x	x	x	x		x
D.74	- Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön [2)]	o			o			o
D.74A	- *josta*: Euroopan unionin toimielimille (esim. EKR) maksetut tai niiden saamat							x

D.75	- Muut sekalaiset tulonsiirrot [2)]	o	o	o	o	o		o
D.76	- Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat [2)]							o
	Käyttö							
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	x	x	x	x	x		x
D.6	Sosiaaliturvamaksut ja sosiaalietuudet	x	x	x	x	x		x
D.61	- Sosiaaliturvamaksut, netto	x				x		x
D.62	- Rahamääräiset sosiaalietuudet	x	x	x	x	x		x
D.63	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot	x			x	x		
D.631	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – markkinaton tuotanto				x			
D.632	- Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto				x			
D.7	Muut tulonsiirrot	x	x	x	x	x		x
D.71	- Vahinkovakuutusmaksut, netto	x	x	x	x	x		x
D.72	- Vahinkovakuutuskorvaukset	x		x	x			x
D.7N	- Muualla luokittelemattomat muut tulonsiirrot	x	x	x	x	x		x
D.74	- Tulonsiirrot kansainväliseen yhteistyöhön [2)]	o			o			o
D.74A	- *josta*: Euroopan unionin toimielimille (esim. EKR) maksetut tai niiden saamat	x			x			
D.75	- Muut sekalaiset tulonsiirrot [2)]	o	o	o	o	o		o
D.76	- Arvonlisäveroon ja bruttokansantuloon (BKTL) perustuvat EU:n omat varat [2)]				o			
B.7g	Oikaistu käytettävissä oleva tulo				x	x		
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	x	x	x	x	x		
	II.4.1 Käytettävissä olevan tulon käyttötili	Sektorit						
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
	Resurssit							
B.6g	Käytettävissä oleva tulo, brutto	x	x	x	x	x		
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	x				x		x
	Käyttö							
P.3	Kulutusmenot	x			x	x		

P.31	- Yksilölliset kulutusmenot	x			x	x		
P.32	- Kollektiiviset kulutusmenot	x			x			
D.8	Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	x	x	x	x	x		x
B.8g	Bruttosäästö	x	x	x	x	x		
B.12	Vaihtotase							x
	III.1.1 Säästöstä ja pääomansiirroista johtuvan nettovarallisuuden muutoksen tili	Sektorit						
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
	Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset							
B.8g	Bruttosäästö	x	x	x	x	x		
B.12	Vaihtotase							x
D.9	Pääomansiirrot	x	x	x	x	x		x
D.91	- Pääomaverot	x			x			x
D.9N	- Investointiavustukset ja muut pääomansiirrot	x	x	x	x	x		x
D.92	- Investointiavustukset [2)]	o	o	o	o	o		o
D.99	- Muut pääomansiirrot [2)]	o	o	o	o	o		o
	Varojen muutokset							
D.9	Pääomansiirrot	x	x	x	x	x		x
D.91	- Pääomaverot	x	x	x		x		x
D.9N	- Investointiavustukset ja muut pääomansiirrot	x	x	x	x	x		x
D.92	- Investointiavustukset [2)]	o			o			o
D.99	- Muut pääomansiirrot [2)]	o	o	o	o	o		o
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	x	x	x	x	x		
B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuva nettovarallisuuden muutos	x	x	x	x	x		x
	III.1.2 Muiden kuin rahoitusvarojen hankintatili							
		Sektorit						
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
	Velkojen ja nettovarallisuuden muutokset							

B.101	Säästöstä ja pääomansiirroista johtuva nettovarallisuuden muutos	x	x	x	x	x		x
	Varojen muutokset							
P.5g	Pääoman bruttomuodostus	x	x	x	x	x		
P.51g	- Kiinteän pääoman bruttomuodostus	x	x	x	x	x		
P.51c	Kiinteän pääoman kuluminen	x	x	x	x	x		
P.5n	- Varastojen muutokset ja arvoesineiden nettohankinnat	x	x	x	x	x		
NP	Valmistamattomien varojen hankinnat miinus vähennykset	x	x	x	x	x		x
B.9	Nettoluotonanto (+)/Nettoluotonotto (–)	x	x	x	x	x		x
DB.9	Ero rahoitustilien nettoluotonantoon/nettoluotonottoon	o	o	o	o	o		o
	Julkisyhteisöjä koskevat lisätiedot	Sektorit						
		S.1	S.11	S.12	S.13	S.1M	S.1N	S.2
OTE	Julkisyhteisöjen menot yhteensä				x			
OTR	Julkisyhteisöjen tulot yhteensä				x			

= solu ei relevantti x = pakollinen o = vapaaehtoinen

(1) Korot kirjataan välillisiä rahoituspalveluita koskevan oikaisun jälkeen.

(2) Sektorin S.13 taloustoimea varten tiedot olisi sulautettava kunkin alasektorin sisällä ja julkisyhteisöjen kaikkien alasektoreiden (eli valtionhallinnon, osavaltiohallinnon, paikallishallinnon ja sosiaaliturvarahastojen) välillä.

Edellä olevan taulukon lisäksi vaaditaan seuraavat kausitasoitetut (SA) tiedot ja/tai ketjutetut tiedot (CL)/edellisen vuoden hinnoin (PPY) esitetyt tiedot (lihavoidulla kirjasintyypillä korostettujen muuttujien toimittaminen on pakollista ja muiden toimittaminen vapaaehtoista).

KÄYTTÖ

- S.11/B.1g: (SA, SA+CL, NSA+PPY): Bruttoarvonlisäys

- S.11/D.1 (SA): Palkansaajakorvaukset

- S.11/D.29 (SA): Muut tuotantoverot

- S.11/B.2g+B.3g (SA): Bruttotoimintaylijäämä + sekatulo

- S.11/D.45 (SA): Luonnonvaran vuokrat

- S.11/D.5 (SA): Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot

- S.11/B.4g (SA): Yritystulo, brutto

- S.11/P.51g (SA, SA+CL, NSA+PPY): Kiinteän pääoman bruttomuodostus

- S.11/P.5n (SA): Varastojen muutokset ja arvoesineiden nettohankinnat

- S.13/P.3 (SA): Kulutusmenot

- S.13/P.51g (SA): Kiinteän pääoman bruttomuodostus

- S.13/OTE (SA): Julkisyhteisöjen menot yhteensä

- S.13/B.9 (SA): Nettoluotonanto/nettoluotonotto

- S.1M/B.2g+B3.g (SA): Toimintaylijäämä, brutto

- S.1M/B.3g (SA): Sekatulo, brutto

- S.1M/D.4 (SA): Omaisuustulot

- S.1M/D.5 (SA): Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot

- S.1M/D.61 (SA): Sosiaaliturvamaksut, netto

- S.1M/D.62 (SA): Rahamääräiset sosiaalietuudet

- S.1M/D.7 (SA): Muut tulonsiirrot

- S.1M/D.8 (SA): Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu

- S.1M/B.6g (SA): Käytettävissä oleva tulo, brutto

- S.1M/P.31: (SA, SA+CL, NSA+PPY): Yksilölliset kulutusmenot

- S.1M/B.8g (SA): Bruttosäästö

- S.1M/P.51g: (SA, SA+CL, NSA+PPY): Kiinteän pääoman bruttomuodostus

- S.1/B.1g (SA): Bruttokansantuote

- S.2/P.6 (SA): Tavaroiden ja palveluiden vienti

- S.2/P.61 (SA): Tavaroiden vienti

- S.2/P.62 (SA): Palveluiden vienti

- S.2/B.11 (SA): Tavaroiden ja palveluiden tase

RESURSSIT

- S.11/D.39 (SA): Muut tuotantotukipalkkiot, saadut

- S.11/D.4N (SA): Muualla luokittelemattomat muut omaisuustulot

- S.13/OTR (SA): Julkisyhteisöjen tulot yhteensä

- S.1M/D.1 (SA): Palkansaajakorvaukset, saadut

- S.1M/D.4 (SA): Omaisuustulot, saadut

- S.1M/D.61 (SA): Sosiaaliturvamaksut, netto, saadut

- **S.1M/D.62 (SA): Rahamääräiset sosiaalietuudet, saadut**

- **S.1M/D.7 (SA): Muut tulonsiirrot, saadut**

- **S.1M/D.8 (SA): Eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu, saatu**

- **S.2/P.7 (SA): Tavaroiden ja palveluiden tuonti**

- S.2/P.71 (SA): Tavaroiden tuonti

- S.2/P.72 (SA): Palveluiden tuonti

Edellä olevan taulukon lisäksi toimitetaan vapaaehtoisesti seuraavat indikaattorit käyvin hinnoin:

- S.1M/AN.111: Asunnot

- S.1M/AN.211: Maa

Taulukko 9 – Yksityiskohtaiset vero- ja sosiaaliturvamaksutulot vero- tai sosiaaliturvamaksutyypin sekä vastaanottavan alasektorin mukaisesti jaoteltuna, ml. luettelo veroista ja sosiaaliturvamaksuista kansallisen luokituksen mukaisesti*

Tunnus **	Taloustoimi
D.2	Tuotannon ja tuonnin verot
D.21	Tuoteverot
D.211	Arvonlisäverot (alv)
D.212	Tuontiverot ja -tullit ilman alv:a
D.2121	Tuontitullit
D.2122	Muut tuontiverot kuin alv ja tuontitullit
D.2122a	Tuotujen maataloustuotteiden verot
D.2122b	Tuonnista perityt rahamääräiset korvaukset
D.2122c	Valmisteverot
D.2122d	Yleiset myyntiverot
D.2122e	Verot erityispalveluista
D.2122f	Tuontimonopolien voitot
D.214	Muut tuoteverot kuin alv ja tuontiverot
D.214a	Valmisteverot ja kulutusverot
D.214b	Leimaverot
D.214c	Verot rahoitus- ja pääomataloustoimista
D.214d	Autojen rekisteröintiverot
D.214e	Viihdeverot
D.214f	Arpajais-, uhkapeli- ja vedonlyöntiverot
D.214g	Verot vakuutusmaksuista
D.214h	Muut verot tietyistä palveluista
D.214i	Yleiset myynti- ja liikevaihtoverot
D.214j	Fiskaalisten monopolien voitot
D.214k	Vientitullit ja viennistä kerätyt rahamääräiset korvaukset
D.214l	Muut tuoteverot, muualle luokittelemattomat

D.29	Muut tuotantoverot
D.29a	Maan, rakennusten tai muiden rakenteiden verot
D.29b	Verot kiinteiden varojen käytöstä
D.29c	Yrityksen palkkasumman ja työvoiman verot
D.29d	Kansainvälisten taloustoimien verot
D.29e	Elinkeino- ja ammattiluvat
D.29f	Saastuttamisen verot
D.29g	Alv:n alikorvaus (yhtenäistariffijärjestelmä)
D.29h	Muut tuotantoverot, muualle luokittelemattomat
D.5	Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot
D.51	Tuloverot
D.51a +D.51c1	Henkilöiden tai kotitalouksien tuloverot, mukaan luettuina verot hallussapitovoitoista
D.51a	Henkilöiden tai kotitalouksien tuloverot, lukuun ottamatta veroja hallussapitovoitoista(1)
D.51c1	Verot henkilöiden tai kotitalouksien hallussapitovoitoista(1)
D.51b +D51c2	Yritysten tulojen tai voittojen verot, mukaan luettuina verot hallussapitovoitoista
D.51b	Yritysten tulojen tai voittojen verot, lukuun ottamatta veroja hallussapitovoitoista(1)
D.51c2	Verot yritysten hallussapitovoitoista(1)
D.51c3	Muut verot hallussapitovoitoista(1)
D.51c	Verot hallussapitovoitoista
D.51d	Arpajais- tai uhkapelivoittojen verot
D.51e	Muut tuloverot, muualle luokittelemattomat
D.59	Muut juoksevat verot
D.59a	Juoksevat pääomaverot
D.59b	Henkilöverot
D.59c	Kulutusverot
D.59d	Kotitalouksien lupamaksut
D.59e	Verot kansainvälisistä taloustoimista

D.59f	Muut juoksevat verot, muualle luokittelemattomat
D.91	Pääomaverot
D.91a	Verot pääomansiirroista
D.91b	Pääomaverot
D.91c	Muut pääomaverot, muualle luokittelemattomat
ODA	Verotulot yhteensä
D.61	Sosiaaliturvamaksut, netto
D.611	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut
D.611C	Työnantajan pakolliset todelliset sosiaaliturvamaksut
D.611V	Työnantajan vapaaehtoiset todelliset sosiaaliturvamaksut
D.61SC	Sosiaalivakuutusjärjestelmän palvelumaksut
D.6111	Työnantajan todelliset eläkemaksut (1)
D.6112	Työnantajan todelliset muut maksut kuin eläkemaksut (1)
D.6121	Työnantajan laskennalliset eläkemaksut (1)
D.6122	Työnantajan laskennalliset muut maksut kuin eläkemaksut (1)
D.6131	Kotitalouksien todelliset eläkemaksut (1)
D.6132	Kotitalouksien todelliset muut maksut kuin eläkemaksut (1)
D.6141	Kotitalouksien eläkemaksutäydennykset (1)
D.6142	Kotitalouksien muiden maksujen kuin eläkemaksujen täydennykset (1)
D.612	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut
D.613	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut
D.613c	Kotitalouksien pakolliset todelliset sosiaaliturvamaksut
D.613ce	Palkansaajien pakolliset todelliset sosiaaliturvamaksut
D.613cs	Yrittäjien pakolliset todelliset sosiaaliturvamaksut (1)

D.613cn	Työllisiin kuulumattomien henkilöiden pakolliset todelliset sosiaaliturvamaksut [1]
D.613v	Kotitalouksien vapaaehtoiset todelliset sosiaaliturvamaksut
D.614	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset
D.995	Todennetuista mutta todennäköisesti perimättä jäävistä veroista ja sosiaaliturvamaksuista muodostuvat pääomansiirrot julkisyhteisöiltä muille sektoreille [2]
D.995a	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät tuoteverot [2]
D.995b	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät muut tuotantoverot [2]
D.995c	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät tuloverot [2]
D.995d	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät muut juoksevat verot [2]
D.995e	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut [2]
D.995f	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut [2]
D.995fe	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät palkansaajien todelliset sosiaaliturvamaksut [2]
D.995fs	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät yrittäjien todelliset sosiaaliturvamaksut [1]
D.995fn	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät työllisiin kuulumattomien henkilöiden todelliset sosiaaliturvamaksut [1]
D.995g	Todennetut mutta todennäköisesti perimättä jäävät pääomaverot [2]
ODB	Yhteenlasketut vero- ja sosiaaliturvamaksutulot vähennettynä todennetuilla mutta todennäköisesti perimättä jäävillä määrillä
ODC	Yhteenlasketut vero- ja nettososiaaliturvamaksutulot (mukaan lukien laskennalliset sosiaaliturvamaksut) vähennettynä todennetuilla mutta todennäköisesti perimättä jäävillä määrillä
ODD	Verorasitus = yhteenlasketut verotulot ja pakollisista sosiaaliturvamaksuista saatavat tulot vähennettynä todennetuilla mutta todennäköisesti perimättä jäävillä määrillä

* Sektorit ja alasektorit:

S.13 Julkisyhteisöt. jaottelu alasektoreihin:

- S.13 Julkisyhteisöt
- S.1311 Valtionhallinto
- S.1312 Osavaltiohallinto
- S.1313 Paikallishallinto
- S.1314 Sosiaaliturvarahastot

S.212 Euroopan unionin toimielimet ja elimet

** Lisäksi taulukossa 9 on toimitettava yksityiskohtaiset tiedot verojen ja sosiaaliturvamaksujen kansallisesta luokituksesta (”kansallinen veroluettelo”) sekä vastaavat rahamäärät kunkin EKT-koodin mukaisesti (lukuun ottamatta EKT-koodeja, jotka koskevat eläkemaksujen ja muiden maksujen kuin eläkemaksujen välistä jaottelua). Kansallisen veroluettelon toimittaminen on pakollista julkisyhteisöjen sekä Euroopan unionin toimielinten ja elinten osalta.

1) Toimittaminen on vapaaehtoista.

2) Jaottelu vastaanottaviin alasektoreihin on vapaaehtoista.

Taulukko 10 – Taulukot toimialoittain ja alueittain (NUTS II)

Tunnus	Muuttujat	Jako
B.1g	1. Bruttoarvonlisäys (kasvuvauhti) (1)	
B.1g	2. Bruttoarvonlisäys perushintaan (käyvin hinnoin) (2)	A*10
D.1	3. Palkansaajakorvaukset (käyvin hinnoin)	A*10
P.51g	4. Kiinteän pääoman bruttomuodostus (käyvin hinnoin)	A*10
	5. Työllisyys(2) tuhansina henkilöinä ja tuhansina työtunteina	
ETO	- Yhteensä(2)(3)	A*10
EEM	- Palkansaajat(3)	A*10
POP	6. Väkiluku tuhansina henkilöinä (1)	

1) Toimittamisen määräaika: T + 12 kuukautta vapaaehtoista; T + 24 kuukautta pakollista.

2) Bruttoarvonlisäys yhteensä ja kokonaistyöllisyys tuhansina henkilöinä: toimittamisen määräaika T + 12 kuukautta.

Jaottelun toimittaminen: T + 24 kuukautta.

3) Työllisyys ja palkansaajat: maassa vakinaisesti asuvat henkilöt ja ulkomaiset henkilöt, jotka ovat kotimaisten tuottajayksiköiden työllistämiä (kotimaan käsite, DC).

Taulukko 11 – Julkisyhteisöjen menot tehtävän mukaan

Tunnus	Muuttujat	Toiminto	Jako alasektoreihin[1]
OP5ANP	Pääoman bruttomuodostus + Valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.5	Pääoman bruttomuodostus	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.51g	josta kiinteän pääoman bruttomuodostus	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.13
NP	Valmistamattomien muiden kuin rahoitusvarojen hankinnat miinus vähennykset	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.1	Palkansaajakorvaukset	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.3	Tukipalkkiot	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4	Omaisuustulot[2]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1311	josta alasektorille valtionhallinto (S.1311) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1312, S.1313, S.1314
D.4p_S.1312	josta alasektorille osavaltiohallinto (S.1312) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1313, S.1314
D.4p_S.1313	josta alasektorille paikallishallinto (S.1313) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1312, S.1314
D.4p_S.1314	josta alasektorille sosiaaliturvarahastot (S.1314) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1312, S.1313
D.62+D.632	Rahamääräiset sosiaalietuudet ja luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.62	Rahamääräiset sosiaalietuudet	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.632	Luontoismuotoiset yhteiskunnalliset tulonsiirrot – ostettu markkinatuotanto	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.2+D.29 +D.5+D.8	Välituotekäyttö + muut tuotantoverot + tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot + eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.2	Välituotekäyttö	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.29+D.5 +D.8	Muut tuotantoverot + tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot + eläkeoikeuksien muutoksen oikaisu	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.7	Muut tulonsiirrot[2]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

D.7p_S.1311	josta alasektorille valtionhallinto (S.1311) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1312, S.1313, S.1314
D.7p_S.1312	josta alasektorille osavaltiohallinto (S.1312) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1313, S.1314
D.7p_S.1313	josta alasektorille paikallishallinto (S.1313) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1312, S.1314
D.7p_S.1314	josta alasektorille sosiaaliturvarahastot (S.1314) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1312, S.1313
D.9	Pääomansiirrot[2][5]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
D.92	josta investointiavustukset[2][5]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.13
D.9p_S.1311	josta alasektorille valtionhallinto (S.1311) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1312, S.1313, S.1314
D.9p_S.1312	josta alasektorille osavaltiohallinto (S.1312) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1313, S.1314
D.9p_S.1313	josta alasektorille paikallishallinto (S.1313) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1312, S.1314
D.9p_S.1314	josta alasektorille sosiaaliturvarahastot (S.1314) maksetut[2][6]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.1311, S.1312, S.1313
TE	Menot yhteensä	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.3	Kulutusmenot	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[3][7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.31	Yksilölliset kulutusmenot[4]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
P.32	Kollektiiviset kulutusmenot[4]	COFOG-jaottelu COFOG-ryhmät[7]	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

1) Jaottelu alasektoreihin:

- S.13 Julkisyhteisöt
- S.1311 Valtionhallinto
- S.1312 Osavaltiohallinto
- S.1313 Paikallishallinto
- S.1314 Sosiaaliturvarahastot

2) Alasektorin tiedot olisi sulautettava kunkin alasektorin sisällä mutta ei alasektoreiden välillä. Sektorin S.13 tiedot ovat alasektoreiden tietojen summa, lukuun ottamatta kohtia D.4, D.7 ja D.9 (sekä niiden alakohtia), joita varten tiedot olisi sulautettava alasektoreiden välillä.

3) Alasektoreita koskevien tietojen toimittaminen on vapaaehtoista.

4) COFOG-ryhmät yhteensä: toimittaminen on pakollista.

5) D.995:n määriä ei saa sisällyttää kohtaan D9PAY. D.995 on vähennettävä D.99REC:stä.

6) Toimittaminen on vapaaehtoista.

7) Toimitettava vuodesta 2001 lähtien.

Taulukko 12 – Taulukot toimialoittain ja alueittain (NUTS III)

Tunnus	Muuttujat	Jako[1]
B1.g	1. Bruttoarvonlisäys, perushintaan (käyvin hinnoin)	A*10
	2. Työllisyys[2] (tuhansina henkilöinä)	
ETO	- Yhteensä	A*10
EEM	- Palkansaajat	A*10
POP	3. Väkiluku (tuhansina henkilöinä)	

1) Voidaan käyttää seuraavia NACE Rev. 2:n jaottelun A*10 aggregoituja kohtia:

- (G, H, I ja J) korvaa (G, H ja I) ja (J):n,
- (K, L, M ja N) korvaa (K), (L) ja (M ja N):n,
- (O, P, Q, R, S, T ja U) korvaa (O, P ja Q) ja (R, S, T ja U):n.

(2) Työllisyys ja palkansaajat: maassa vakinaisesti asuvat henkilöt ja ulkomaiset henkilöt, jotka ovat kotimaisten tuottajayksiköiden työllistämiä (kotimaan käsite, DC).

Taulukko 13 – Kotitalouksien tilit alueittain (NUTS II)

Kotitalouksien (S.14) ensitulon jakotili

Tunnus	Käyttö	Tunnus	Resurssit
D.4	1. Omaisuustulot	B.2/B.3	3. Toimintaylijäämä/sekatulo
B.5n	2. Ensitulo, netto	D.1	4. Palkansaajakorvaukset
		D.4	5. Omaisuustulot

Kotitalouksien (S.14) tulojen uudelleenjaon tili

Tunnus	Käyttö	Tunnus	Resurssit
D.5	6. Tulo-, varallisuus- ym. juoksevat verot	B.5	10. Ensitulo, netto
D.61	7. Sosiaaliturvamaksut, netto	D.62	11. Rahamääräiset sosiaalietuudet
D.7	8. Muut tulonsiirrot	D.7	12. Muut tulonsiirrot
B.6n	9. Käytettävissä oleva tulo, netto		

Kotitalouksien (S.14) kulutusmenot

P.3	13. Kotitalouksien kulutusmenot[1]

1) Toimittaminen on vapaaehtoista.

Taulukko 15 – Tarjontataulukko perushintaan mukaan luettuna muunnos ostajanhintaiseksi (käyvin hinnoin ja edellisen vuoden hinnoin)

n=64, m=64

		Toimialat (NACE A*64) 1 2 3 4 ..... n	Σ (1)	Tuonti cif	Tarjonta yhteensä perushintaan	Kaupan ja kuljetuksen lisät	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot	Tarjonta yhteensä ostajan hintaan
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1 2 3 4 . . . Tuotteet (CPA) . . . m	(1)	Tuotos tuotteittain ja toimialoittain perushintaan		a) EU:n sisältä cif[1] b) Talous- ja rahaliiton jäsenistä cif[1)(2)] c) Muista kuin talous- ja rahaliiton jäsenistä cif[1)(2)] d) EU:n ulkopuolelta cif [1] e) Yhteensä				

Σ (1)		Tuotos yhteensä toimialoittain						
Oikaisuerät: - tuonnin cif-/fob-korjaus - kotimaisten yksiköiden suorat ostot ulkomailta	(2)	 - -				 - -	 - -	
(1) + (2)								
Yhteensä, josta: - Markkinatuotos - Tuotos omaan loppukäyttöön - Muu markkinaton tuotos	(3)			 - -	 - -	 - -	 - -	

1) Tuonnin jaottelu: - EU/talous- ja rahaliitto/ talous- ja rahaliittoon kuulumattomat jäsenvaltiot/kolmannet maat. EU:n ja talous- ja rahaliiton kokoonpano tämän taulukon kattaman jakson päättyessä.

2) Tuonnin jaottelu: - Talous- ja rahaliitto/ talous- ja rahaliittoon kuulumattomat jäsenvaltiot – pakollista ainoastaan talous- ja rahaliiton jäsenten osalta.

Taulukko 16 – Käyttötaulukko ostajan hintaan* (käyvin hinnoin ja edellisen vuoden hinnoin)

n=64, m=64

		Toimialat (NACE A*64) 1 2 3 ..... n	Σ (1)	Loppukäyttö a) b) c) d) e) f) g) h) i) j) k) l)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Tuotteet (CPA) 1 2 3 . . . . n	(1) *	Välituotekäyttö ostajan hintaan tuotteittain ja toimialoittain		Loppukäyttö ostajan hintaan: Kulutusmenot: a) kotitalouksien kulutusmenot b) kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutusmenot c) julkisyhteisöjen kulutusmenot d) yhteensä Pääoman bruttomuodostus: e) kiinteän pääoman bruttomuodostus f) varastojen muutokset(1) g) arvoesineiden muutokset(1) h) varastojen ja arvoesineiden muutokset i) yhteensä Vienti fob(2): j) EU:hun - talous- ja rahaliiton jäseniin(2)(3) - muihin kuin talous- ja rahaliiton jäseniin(2)(3) k) EU:n ulkopuolelle l) yhteensä		

Σ (1)	(2) *	Välituotekäyttö yhteensä toimialoittain		Loppukäyttö yhteensä ryhmittäin		Käyttö yhteensä
Oikaisuerät: - viennin cif-/fob-korjaus - kotimaisten yksiköiden suorat ostot ulkomailta - ulkomaisten yksiköiden ostot kotimaassa	(3)	- - -		ainoastaan vienti ainoastaan kotitalouksien kulutusmenot ainoastaan kotitalouksien kulutusmenot ja vienti	ainoastaan vienti ainoastaan kotitalouksien kulutusmenot ainoastaan kotitalouksien kulutusmenot ja vienti	
Σ (2) + Σ (3)	(4)					
- Palkansaajakorvaukset Palkat ja palkkiot - Muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot - Kiinteän pääoman kuluminen - Toimintaylijäämä, netto - Toimintaylijäämä, brutto - Sekatulo, brutto[(1)]	(5)			- - - - - -	- - - - - -	- - - - - -
Arvonlisäys perushintaan	(6)			-	-	-
Tuotos yhteensä perushintaan	(7)			-	-	-

Lisätiedot: - Kiinteän pääoman muodostus[4] - Kiinteä pääomakanta[4] - Työpanos (tuhansina henkilöinä)	(8)		

-
-
-

* Viiden vuoden välein on toimitettava (samanaikaisesti taulukon 17 kanssa) seuraavat:

- taulukko perushintaan, mukaan luettuna taulukkorivien (1) ja (2) jaottelu alataulukoihin kotimaisen panoksen ja tuonnin osalta

- taulukkorivien (1) ja (2) muodostama alataulukko kaupan ja kuljetuksen lisien osalta

- taulukkorivien (1) ja (2) muodostama alataulukko tuoteverojen miinus tuotetukipalkkioiden osalta.

(1) Toimittaminen on vapaaehtoista.

(2) Viennin jaottelu: EU/talous- ja rahaliitto/ talous- ja rahaliittoon kuulumattomat jäsenvaltiot/kolmannet maat. EU:n ja talous- ja rahaliiton kokoonpano tämän taulukon kattaman jakson päättyessä.

(3) Viennin jaottelu: Talous- ja rahaliitto/ talous- ja rahaliittoon kuulumattomat jäsenvaltiot – pakollista ainoastaan talous- ja rahaliiton jäsenten osalta.

(4) Ainoastaan käyvin hinnoin.

Taulukko 17 – Symmetrinen panos-tuotostaulukko perushintaan (tuote kertaa tuote*)

(käyvin hinnoin)

n=64

		Tuotteet 1 2 3 .....n	Σ (1)	Loppukäyttö a) b) c) d) e) f) g) h) i) j) k) l)	Σ (3)	Σ (1) + Σ (3)
		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Tuotteet 1 2 3 . . . . n	(1) **	Välituotekäyttö perushintaan (tuote kertaa tuote)		Loppukäyttö perushintaan: Kulutusmenot: a) kotitalouksien kulutusmenot b) kotitalouksia palvelevien voittoa tavoittelemattomien yhteisöjen kulutusmenot c) julkisyhteisöjen kulutusmenot d) yhteensä Pääoman bruttomuodostus: e) kiinteän pääoman bruttomuodostus f) varastojen muutokset(1) g) arvoesineiden muutokset(1) h) varastojen ja arvoesineiden muutokset i) yhteensä Vienti fob(2): j) EU:hun - talous- ja rahaliiton jäseniin(3) - muihin kuin talous- ja rahaliiton jäseniin(3) k) EU:n ulkopuolelle l) yhteensä		

Σ (1)	(2) **	Välituotekäyttö yhteensä perushintaan tuotteittain		Loppukäyttö ryhmittäin perushintaan		Käyttö yhteensä perushintaan
*Tuontituotteiden käyttö****		*Tuontituotteiden välituotekäyttö yhteensä tuotteittain, cif*		*Tuontituotteiden loppukäyttö, cif*		*Tuonti yhteensä*
Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot	(3)	Tuoteverot miinus tuotetukipalkkiot tuotteittain		Tuoteverot, netto, loppukäyttötyypeittäin		Tuotantoverot, netto, yhteensä
Σ (1) + (3)	(4)	Välituotekäyttö yhteensä ostajan hintaan tuotteittain		Loppukäyttö yhteensä tyypeittäin ostajan hintaan		Käyttö yhteensä ostajan hintaan
- Palkansaajakorvaukset Palkat ja palkkiot - Muut tuotantoverot miinus tuotantotukipalkkiot - Kiinteän pääoman kuluminen - Toimintaylijäämä, netto - Toimintaylijäämä, brutto Sekatulo, brutto[1]	(5)			- - - - - -	- - - - - -	- - - - - -
Arvonlisäys perushintaan	(6)			-	-	-
Tuotos yhteensä perushintaan	(7)			-	-	-
Tuonti EU:n sisältä[2] - tuonti talous- ja rahaliiton jäsenistä[3] - tuonti muista kuin talous- ja rahaliiton jäsenistä[3] Tuonti EU:n ulkopuolelta[2]	(8)			- - - -	- - - -	- - - -
Σ (8)	(9)	Tuonti cif tuotteittain				
Tarjonta yhteensä perushintaan	(10)	Tarjonta perushintaan tuotteittain				

* Toimiala kertaa toimiala sillä edellytyksellä, että toimiala kertaa toimiala antaa hyvän likiarvon tuote kertaa tuote tuloksesta.

** Taulukkorivien (1) ja (2) muodostama alataulukko on toimitettava seuraavien osalta: kotimainen tuotos, vienti ja yhteensä.

*** Ainoastaan kotimaisen tuotoksen alataulukon osalta.

1) Toimittaminen on vapaaehtoista.

2) Viennin/tuonnin jaottelu: - EU/talous- ja rahaliitto/ talous- ja rahaliittoon kuulumattomat jäsenvaltiot/kolmannet maat. EU:n ja talous- ja rahaliiton kokoonpano tämän taulukon kattaman jakson päättyessä.

3) Viennin/tuonnin jaottelu: - Talous- ja rahaliitto/ talous- ja rahaliittoon kuulumattomat jäsenvaltiot – pakollista ainoastaan talous- ja rahaliiton jäsenten osalta.

Taulukko 20 – Kiinteiden varojen ristiintaulukointi toimialoittain ja varoittain

Tunnus	Muuttujat	Jako Toimialat*	Jako Varat	Yksikkö
AN.11g	1. Kiinteät varat, brutto	A*21/A*38/A*64	AN_F6†	- Käyvin jälleenhankintahinnoin - Kiintein jälleenhankintahinnoin
AN.11n	2. Kiinteät varat, netto	A*21/A*38/A*64	AN_F6†	- Käyvin jälleenhankintahinnoin - Kiintein jälleenhankintahinnoin

* A*21/A*38: toimittaminen pakollista.

A*64: toimittaminen vapaaehtoista.

Taulukko 22 – Kiinteän pääoman bruttomuodostuksen ristiintaulukointi toimialoittain ja tuotteittain

Tunnus	Muuttujat	Jako Toimialat*	Jako Varat	Yksikkö
P.51	1. Kiinteän pääoman bruttomuodostus	A*21/A*38/A*64	AN_F6†	- Käyvin hinnoin - Edellisen vuoden hinnoin ja ketjutetuin volyymein

* A*21/A*38: toimittaminen pakollista

A*64: toimittaminen vapaaehtoista

AN_F6†: Kiinteiden varojen jaottelu:

AN.111 asunnot

AN.112 muut rakennukset ja rakennelmat

AN.113 koneet, laitteet ja kuljetusvälineet

AN.1131 kuljetusvälineet

AN.1132 tieto- ja viestintätekniset laitteet**

AN.11321 tietokonelaitteet**

AN.11322 televiestintälaitteet**

AN.1139 muut koneet ja laitteet**

AN.114 asejärjestelmät* **

AN.115 kasvatettavat biologiset varat

AN.117 henkiset omaisuustuotteet**

AN.1173 tietokoneohjelmistot ja tietokannat**

* Toimittaminen on vapaaehtoista.

** Koko kansantalous

Taulukko 26 – Muiden kuin rahoitusvarojen taseet

Tunnus	Muuttujat	Jako Sektorit
AN.1	1. Valmistetut muut kuin rahoitusvarat	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.11	2. Kiinteät varat	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.111	3. Asunnot	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.112	4. Muut rakennukset ja rakennelmat	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1121	5. Muut talorakennukset kuin asuinrakennukset	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1122	6. Muut rakennelmat	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.113	7. Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.114	8. Asejärjestelmät(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.115	9. Kasvatettavat biologiset varat	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.117	10. Henkiset omaisuustuotteet	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1171	11. Tutkimus ja kehittäminen(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1172	12. Mineraalien etsintä ja arviointi(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1173	13. Tietokoneohjelmistot ja tietokannat(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1174	14. Viihteen, kirjallisuuden ja taiteen alkuperäisteokset(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.1179	15. Muut henkiset omaisuustuotteet(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.12	16. Varastot	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.13	17. Arvoesineet(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.2	18. Valmistamattomat muut kuin rahoitusvarat(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.21	19. Luonnonvarat(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.211	20. Maa	S.1(1), S.11(1), S.12(1), S.13(1), S.14 + S.15
AN.212	21. Mineraali- ja energiavarannot(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.213 + AN.214	22. Luonnonvaraiset biologiset varat ja vesivarat(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.215	23. Muut luonnonvarat(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.22	24. Sopimukset, leasingsopimukset ja lisenssit(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15
AN.23	25. Liikearvon (goodwill) ja markkinointivarojen ostot miinus myynnit(1)	S.1, S.11, S.12, S.13, S.14 + S.15

Yksikkö: käyvin hinnoin

1) Toimittaminen on vapaaehtoista.

Taulukko 27 – Neljännesvuosittaiset julkisyhteisöjen rahoitustilit

Tunnus	Taloustoimi/Tase	Varat/velat	Sektorit ja alasektorit[1][2]
F	Rahoitustaloustoimet	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.2	Käteisraha ja talletukset	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.21	Käteisraha	Velat	S.1311
F.31	Lyhytaikaiset velkapaperit	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.32	Pitkäaikaiset velkapaperit	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.41	Lyhytaikaiset lainat	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.42	Pitkäaikaiset lainat	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.511	Noteeratut osakkeet	Varat	S.1311
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.71	Johdannaiset	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.8	Muut saamiset ja velat	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
LE	Tase	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.1	Monetaarinen kulta ja erityiset nosto-oikeudet (SDR:t)	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.2	Käteisraha ja talletukset	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.21	Käteisraha	Velat	S.1311
F.31	Lyhytaikaiset velkapaperit	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.32	Pitkäaikaiset velkapaperit	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.41	Lyhytaikaiset lainat	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.42	Pitkäaikaiset lainat	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.511	Noteeratut osakkeet	Varat	S.1311
F.61	Vahinkovakuutustekninen vastuuvelka	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.62	Henkivakuutukseen ja annuiteettiin perustuvat vastuut	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.71	Johdannaiset	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
F.8	Muut saamiset ja velat	Varat/velat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
	Vastinsektoritiedot[3] / Taloustoimet		
F.31	Lyhytaikaiset velkapaperit	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12, S128AS129, S.2
F.32	Pitkäaikaiset velkapaperit	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12, S128AS129, S.2
F.41	Lyhytaikaiset lainat	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12[4], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[4]
F.41	Lyhytaikaiset lainat	Velat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11[4], S.12[4], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[4]
F.42	Pitkäaikaiset lainat	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12[4], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[4]
F.42	Pitkäaikaiset lainat	Velat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11[4], S.12[4], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[4]
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12, S128AS129, S.2
	Vastinsektoritiedot[3] / Tase		
F.31	Lyhytaikaiset velkapaperit	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12, S128AS129, S.2
F.32	Pitkäaikaiset velkapaperit	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12, S128AS129, S.2

F.41	Lyhytaikaiset lainat	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12[(4)], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[(4)]
F.41	Lyhytaikaiset lainat	Velat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11[(4)], S.12[(4)], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[(4)]
F.42	Pitkäaikaiset lainat	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12[(4)], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[(4)]
F.42	Pitkäaikaiset lainat	Velat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11[(4)], S.12[(4)], S128AS129, S.1M (ainoastaan varat), S.2[(4)]
F.5	Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	Varat	S.1311 ja S.1314 suhteessa seuraaviin: S.11, S.12, S128AS129, S.2

1) Julkisyhteisöjen jaottelu alasektoreihin:

- S.13 Julkisyhteisöt
- S.1311 Valtionhallinto
- S.1312 Osavaltiohallinto
- S.1313 Paikallishallinto
- S.1314 Sosiaaliturvarahastot

2) Sulauttaminen:

- S.13 sulautetut ja sulauttamattomat.
- Muut alasektorit: sulautetut.

3) Vastinsektoritiedot – vastinsektorit ja -alasektorit:

- S.11 Yritykset
- S.12 Rahoituslaitokset
- S128AS129 Vakuutuslaitokset ja eläkerahastot
- S.1M Kotitaloudet, kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt
- S.2 Ulkomaat

4) Toimittaminen on vapaaehtoista.

Taulukko 28 –Julkisyhteisöjen neljännesvuosittainen velka (EMU-kriteerien mukainen)

Tunnus	Varat [1]	Sektorit ja alasektorit[2][3]
GD	Yhteensä	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.2	Käteisraha ja talletukset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.21	- Käteisraha	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.2M	Talletukset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.3	Velkapaperit	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.31	Lyhytaikaiset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.32	Pitkäaikaiset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.4	Lainat	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.41	Lyhytaikaiset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314
AF.42	Pitkäaikaiset	S.13, S.1311, S.1312, S.1313, S.1314

1) Taso nimellisarvona neljännesvuosikauden päättyessä.

2) Julkisyhteisöjen jaottelu alasektoreihin:

- S.13 Julkisyhteisöt
- S.1311 Valtionhallinto
- S.1312 Osavaltiohallinto
- S.1313 Paikallishallinto
- S.1314 Sosiaaliturvarahastot

3) Tiedot olisi sulautettava kunkin alasektorin sisällä mutta ei alasektoreiden välillä.

Taulukko 29: Sosiaalivakuutuksen eläkejärjestelmät

Suhtees	Tunnus	*Rivinnro*	**Kirjaus**	Kansantalouden perustilinpito						Ei mukana perustilinpidossa		Eläkejärjestelmät yhteensä	Vastinerät: kotimaisten kotitalouksien eläkeoikeudet[6]	Vastinerät: ulkomaisten kotitalouksien eläkeoikeudet[6]
			Eläkkeiden hallinnoija	Muu kuin julkisyhteisö			Julkisyhteisöt							
				Maksuperusteiset järjestelmät	Etuusperusteiset järjestelmät ja muut maksuihin perustumattomat järjestelmät[1]	Yhteensä	Maksuperusteiset järjestelmät[2]	Julkisyhteisöjen työntekijöiden etuusperusteiset järjestelmät[3]						
								Rahoituslaitoksiin luokitellut[4]	Julkisyhteisöihin luokitellut[5]	Julkisyhteisöihin luokitellut	Sosiaaliturvan eläkejärjestelmät			
			Tunnus	XPC1W	XPB1W	XPCB1W	XPCG	XPBG12	XPBG13	XPBOUT13	XP1314	XPTOT	XPTOTRH	XPTOTNRH
			Sarakkeen numero	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
			Varallisuuden avaustase											
	XAF63LS	1	Eläkeoikeudet (ml. ehdolliset eläkeoikeudet)											
			Taloustoimista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset											
Σ 2.1 – 2.4 miinus 2.5	XD61p	2	Sosiaaliturvamaksuista johtuva eläkeoikeuksien lisäys											
	XD6111	2.1	Työnantajan todelliset sosiaaliturvamaksut											
	XD6121	2.2	Työnantajan laskennalliset sosiaaliturvamaksut											

	XD6131	2.3	Kotitalouksien todelliset sosiaaliturvamaksut											
	XD6141	2.4	Kotitalouksien sosiaaliturvamaksutäydennykset[7)]											
	XD61SC	2.5	miinus eläkejärjestelmän palvelumaksut											
	XD619	3	Muu (vakuutustekninen) eläkeoikeuksien muutos sosiaaliturvan eläkejärjestelmissä											
	XD62p	4	Eläke-etuuksien maksamisesta johtuva eläkeoikeuksien vähennys											
2 + 3 - 4	XD8	5	Sosiaaliturvamaksuista ja eläke-etuuksista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset											
	XD81	6	Eläkeoikeuksien siirrot järjestelmien välillä											
	XD82	7	Järjestelmän rakenteen sovituista muutoksista johtuva oikeuksien muutos											
			Muista virroista johtuvat eläkeoikeuksien muutokset											
	XK7	8	Uudelleenarvottamisista johtuvat oikeuksien muutokset[8)]											
	XK5	9	Muista volyymin muutoksista											

			johtuvat oikeuksien muutokset[8)]											
			Varallisuuden päätöstase											
1+ Σ 5 – 9	XAF63 LE	10	Eläkeoikeudet (ml. ehdolliset eläkeoikeudet)											
			Liitännäisindikaattori											
	XP1	*11*	*Tuotos*											

1) Tällaiset muut maksuihin perustumattomat järjestelmät esitetään usein yhdistelmäjärjestelminä, ja niissä on sekä maksu- että etuusperusteisten järjestelmien piirteitä.

2) Tässä sarakkeessa raportoitavat järjestelmät ovat julkisyhteisön yksikön hallinnoimia epäitsenäisiä järjestelmiä julkisyhteisöjen palkansaajia varten. Näiden odotetaan olevan käytännössä harvinaisia.

3) Julkisyhteisöjen nykyisille ja entisille työntekijöilleen järjestämät järjestelmät.

4) Nämä ovat itsenäisiä eläkejärjestelmiä, joita julkisyhteisöt hallinnoivat. Perustilinpidossa taloustoimet ja eläkeoikeudet kirjattaisiin rahoituslaitossektorille. Tässä taulukossa näiden järjestelmien taloustoimet ja eläkeoikeudet kirjataan kuitenkin tähän sarakkeeseen (eikä sarakkeeseen A).
5) Nämä ovat epäitsenäisiä etuusperusteisia järjestelmiä, joiden eläkeoikeudet kirjataan kansantalouden perustilinpitoon.
6) Kotimaisia ja ulkomaisia kotitalouksia koskevat vastinkirjaukset tehdään erikseen ainoastaan silloin, kun eläkesuhteet ulkomaihin ovat merkittävät.
7) Nämä täydennykset edustavat jäsenten eläkejärjestelmiin kohdistuvien saamisten tuottoa sekä maksuperusteisten järjestelmien varoista saatujen sijoitustulojen kautta että etuusjärjestelmien perustekorkokulun kautta.
8) Nämä erät erotellaan yksityiskohtaisemmin sarakkeissa G ja H järjestelmistä suoritettujen mallilaskelmien pohjalta.
Mustia soluja ei täytetä; harmaissa soluissa esitetään perustilinpidosta eroavaa tietoa.